KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

1. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 2. januara 1937.	75. lětnik.

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

„Budź khwaleny Jězus Khrystus“, z tutymi słowami strowi „Katolski Posoł“ was česćenych čitarjow, hdyž smy nětko zasy wobrot lěta dožiwili, próh nowoho lěta překročili. Měnju, zo je to jara přihódny a přiměrjeny postrow za započatk nowoho lěta. Z nim je jasnje a wuraznje wuprajene, w kajkim duchu chce „Posoł“ skutkować wosebje w nětčišim času, kajkoho ducha a kajku zmyslenosć zašćěpjeć, hajić, skrućeć a spěchować we duši swojich čitarjow.

„Budź khwaleny Jězus Khrystus“ to je, lubi čitarjo, za „Kat. Posoł“ a za wšitkich joho woteběrarjow jara ważne wuznaćo. Z tutymi słowami wuznawamy zjawnje, zo my wěrimy kruće a přeswědčenje do Jězusa Khrystusa. Jězus Khrystus je nam to był, je nam to a wostanje nam to, štož joho mjeno nam wozjewja. Wón je nam Jězus, to rěka: Zbóžnik-wumožnik. Wón je, kotryž je nas człowjekow wumožił z hrěcha, kiž je za našu winu Bohu Knjezej dał dospołne zarunanjo, kiž je nas z Bohom Wótcom wujednał a nam Božu hnadu, Božu lubosć, Bože přećelstwo a Bože spodobanjo zasy wudobył a přiwobroćił. Tohodla je přišoł junu k nam do swěta, so narodźił jako małe, słabe dźěćatko, tohodla je so woblekł našu khudu człowjesku naturu, tohodla je šoł do swojoho přećežkoho a přehórkoho ćerpjenja a na so wzał najbolostnišu a najhanibnišu smjerć na křižu!

Jězus je naš wumožnik — naš jenički wumožnik, wumožnik z hrěcha a joho sćěhwkow.

Su ludźo, kotřiž prajeja, zo człowjek docyła njetrjeba wumoženja, njetrjeba wumožnika, wosebje nic tajkoho, kajkohož wěra a nabožnistwo nam předstaja. Tajkoho něčoho, štož my křesćenjo hrěch mjenujemy, docyła pječa njeje; hrěchi su w jich wočach jenož słabosće a njewurunanosće człowjeskeje natury, nic pak někajka wina, předewšim nic někajke křiwdźenjo Boha, Knjeza nad njebjom a zemju. Tući přeja, zo je so człowjestwo hdy prehrěšiło přećiwo Bohu, zo prěni hrěch, hrěch staršeju, so přenošuje na jeje potomnikow wot splaha k splahej, tež zo nimo herbskoho hrěcha je někajkoho wosobinskoho hrěcha.

Tak rěča přecy a zasy a wobkrućeja wospětnje měnjo, zo ze stajnym wospětowanjom tajkich wobkrućenjow namakaja wěriwych. A tola wěmy wšitcy, zo Bože njezmylne Zjewjenjo nas wuči, zo je cyłe człowjestwo w prěnimaj staršimaj so přehrěšiło přećiwo Bohu, zo my jednotliwi człowjekojo smy hrěšniwe stworjenja, zo je we człowjestwu powšitkownje žiwe wědomjo, zo je z winu wobćežene, zo nazhonjenjo kóždoho jednotliwoho człowjeka wuči, zo w nim knježi hrěšna nakhilnosć, nakłonjenosć k złomu, kotraž dyrbi sćěhwk być wobeńdźeneje winy.

Tohodla so my dźeržimy Jězusa, wuznawamy joho jako swojoho zbóžnika a wumožnika, wumožnika z hrěcha, z knježstwa djaboła, jastwa hele. „Njeje w žanym druhim zbóžnosć; přetož druhe mjeno njeje pod njebjom człowjekam date, přez kotrež bychmy móhli zbóžni być.“ (Jap. sk. 4, 12.)

Jězus, naš zbóžnik, je nam zdobom, kaž joho mjeno praji: Khrystus, to rěka: Žałbowany.

W Starym Zakonju buchu, wosebje profeći, wyšši měšnicy a kralojo, „Žałbowani Knjeza“ mjenowani. Wšitke tute zastojnstwa běchu wot Boha założene; wosoby, kotrež buchu za tute zastojnstwa wuzwolene, po Božej poručnosći z wjetša z wolijom žałbowane. Wolij je po tym naturske znamjo nadnaturskich wosebitych wot Boha spožčenych mocow, kaž to na Žałbowanych staroho Zakonja widźimy.

Jězusa mjenujemy Khrystusa — Žałbowanoho Knjeza — w najdospołnišim zmysłu słowa.

Hdyž starodawny česćehódny postrow wužiwamy: „Budź khwaleny Jězus Khrystus“ — tak wuznawamy, zo je Khrystus nam najwyšši profeta, najwyšši wučeŕ. Joho słowa su nam njezmylna wěrnosć. Joho wučby su zjewjenja

wosobinskeje bóžskeje wěrnosće. „Ja sym swětło swěta, puć, wěrnosć a žiwjenjo“. — „Jedyn je waš mištr — Khrystus“. Tohodla dźeržimy so joho jako swojoho najwyššoho wučerja, tohodla wěrimy kruće a wšitko, štož joho swjata cyrkej nas wuči, w kotrejž je wón dale žiwy a skutkuje. Wěmy, zo je z Khrystusom Bože zjewjenjo napřećo nam človjekam skónčene. W tutym přeswědčenju wotpokazujemy wšitkich wučerjow a założerjow nowych nabožnych nahladow a nabožnistwow, nowopohanskoho, ludowskoho abo kaž hewak hišće so mjenuja. Jedyn je naš mištr — jedyn naš nabožny wučeŕ — Khrystus.

Hdyž strowimy „Budź khwaleny Jězus Khrystus“, wuznawamy, zo je Khrystus naš najwyšši měšnik. Tu najdostojnišu Božu službu, kotraž so myslić hodźi, je wón zarjadował a założił. Sam je so swojomu njebjeskomu Wótcej podał jako wopor a jomu tak najwjetšu česć wopokazał před cyłym swětom. Joho krawny wopor na křižu je tón njeskóčnje dostojny a drohotny wopor, dokelž je joho človjestwo, kotrež je Jězus na křižu podał, njesene wot druheje bóžskeje wosoby. A wón je sčinił, zo tutón wopor so njekrawnje přecy a zasy so wobnowja a wospětuje mjez nami we woporje Božeje mše, zo hnady a žohnowanja wopora na křižu přecy zasy znowa so žórla a so wšitkim přiwobroćeja, kotřiž žadaja za wumoženjom z hrěchow, njedospołnosćow — słabosćow — za swjatosćenjom a wudospołnjenjom. Tutón najwyšši měšnik je sčinił, zo móc joho na křižu rozlateje krewje dale skutkuje na swjatych sakramentach. Štóž z tutych duchownych kužołow čerpa, budźe čisty a swjaty na swojej duši a dobudźe junu płód wumoženja: zbóžnu wěčnosć.

K tutomu najwyššomu měšnikej so přiznawajmy — tohodla wopytujmy horliwje Bože służby a wužiwajmy joho swjate sakramenty.

Z postrowom „Budź khwaleny Jězus Khrystus“ — wuznawamy skónčnje, zo je Khrystus naš najwyšši kral — naš najwyšši pastyŕ. „Ja sym dobry pastyŕ“, praji wón sam wo sebi. Wón wjedźe nas prawe puće, wón wjedźe nas wěsće k našomu wěčnomu powołanju. Tohodla je wón nastajał na puću našoho zemskoho pućowanja pokazowarje, kotrež nam prawy směr pokazuja. To su joho swjate kaznje, kotrež je wón sam nam zjewił a kotrež nam dawa přez swoju swjatu Cyrkej, kotrejž je swoje najwyšše pastyŕstwo přepodał. Dźiwajmy na tute mězniki — a njebudźemy běhać za bludničkami, pójdźemy prawy puć a dobudźemy něhdy njebjeski Jeruzalem. —

Lubi čitarjo! Z krótka smy sebi rozłožili, kak móžemy a mamy khwalić našoho Knjeza Jězusa Khrystusa. Khwalbu, česć a sławu našoho Knjeza spěchować a přisporjeć, to je był přecy prěni nadawk „Katolskoho Posoła“. Tutomu nadawkej je wón służił nětko hižo 74 lět a budźe jomu też służić w přichodźe. Joho hesło je a wostanje: „Budź khwaleny Jězus Khrystus“. Tak strowi wón swojich lubych čitarjow na započatku swojoho nowoho lětnika a je wěsty, zo žiwy wothłós namaka z tutym postrowom w jich wutrobach, zo wšitcy radostnje a zahoriće wotmołwja: Do wěčnosće. Amen.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Hižo wjacy hač tři njedźele je nětko hižo nimo, zo je so naš šewski mištr Józef Šěrak, nan třoch małych dźěći, zhubił. To je za mandźelsku z wulkim domapytanjom, čim bóle, hdyž běše w mandźelstwje pokoj a přezjenosć. Knjez Šěrak běše jako šwarny šewc, woblubowany nic jenož pola Serbow, ale też pola Němcow. Za swoju swójbu so wón jara swěrnje staraše. W Lejnje běše sebi nazymu khěžku natwarił, do kotrejež chcyše 15. decembra zaćahnyć. Po mnohich starosćach, kajkež tajki twar sobupřinjese, wjeseleše so nětko, zo budźa móc do swojoho zaćahnyć. Joho měšćanscy přećeljo běchu jomu slubili, zo jomu dale z dźěłom swěrni wostanu. Póndźelu 7. decembra stany Šěrak rano zahe, zo by na jutrnje šoł, wobstara najprjedy hišće někotre domjace dźěła a potom woteńdźe so wot mandźelskeje rozžohnujo. Hač je Šěrak nětko na tutym dnju na jutrnjach był, njehodźi so prajić. Widźał joho tam nichtón njeje, štož dźěn je dźiwno, dokelž Šěrak je muž wulkeje, sylneje postawy. Widźachmy joho hewak porjadnje na Božej mši a też při swjatym woprawjenju. Što drje je joho pohnuło, swojich wopušćić? Snadź je joho khorosć tola hórša była, hač je so to zdało. Lěkaŕ dźěn je jomu prajił, zo z nim derje njestoji. Dotal wšě slědźenjo za zhubjenym wuspěcha mało njeje. Šěrak je był w zymskim přewobleku a njeje žane pjenjezy při sebi měł. Njeje też nihdźe ničo zawostajił, štož by na někajke wotmyslenjo pokazowało. Też wuprajił so nikomu njeje, kaž by joho něšto trašiło. Bóh pokojej wopušćenu swójbu!

— Hodowny swjedźeń katolskeje młodźiny wotmě so tón raz 2. swjaty dźeń wječor w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje. Zo bě so swjedźeń do cyrkwje położił a nic kaž hewak do Kolpingowoho domu, měješe wšelake winy. Dom Boži, nětko ponowjeny a w krasnej hodownej pyše, wabi sam wot so k hodownomu radowanju. Dale je też předstajenjo, kotrež dyrbješe jadro wječora być, za cyrkwinske zaměry zestajane. Hodźi so bjez jewišća jara derje w cyrkwi předwjesć. Druhoho programa dla (hudźby) běše najprjedy wotmyslene było, swjedźeń tola w Kolpingowym domje wuhotować. Skónčnje pak so rozsudźichu, hnydom cyły program w domje Božim wuwjesć, a smě so rjec, zo to njebě ke škodźe wječora. Hudźba (pišćele a husle) wotměnješe so z přednoškami. Přednošowarjo rěčachu prědku we wołtaŕnišću stojo. Spěwy zaklinčachu z přewodom nastrojow z khora dele. Słyšachmy wuznaćo, dale legendu wo Khrystoforje. Młodźi wumělcy zahrachu parle z hodowneje hudźby. Ptački z Marijinoho towaŕstwa zanjesechu lubozne kěrluški za Boži narod. To najrjeńše pak běše hodowne předstajenjo abo lěpje adventske, dokelž měješe za wobsah, kak Marija a Józef hospodu pytataj. Wšudźe jeju wotpokazuja. Jeni su hižo lehnyć a njemóža wjacy stanyć, druzy so wuréča, zo wopyt wočakuja, zasy druzy nimaja ruma. Wšo to předwjedźechu naši młodźency a knježny z wulkej wustojnosću w blizkosći wołtarja, kotryž bě při předstajenju naswětleny, mjez tym zo běše cyrkej hewak ćmowa. Knjez faraŕ Sprencl, kotryž wječor zarjadowa, rjekny we swojej naréči, zo dźiwadło njehrajemy, dokelž je to za cyrkej zakazane, ale wuznawamy swoju wěru do Jězusa Khrystusa. Připosłucharjo sćěhowachu z wulkej kedźbnosću cyłomu předstajenju, harunjež dyrbjachu nimale tři hodźiny wutrać. Dokelž so też někotre znate kěrluše spěwachu, móžachu tak wšitcy k dobromu poradźenju cyłoho wječora přinošować. Njech je to młodym ludźom pohon, zo nam dale rjane wosadne swjedźenje wuhotuja! Njetrjeba to jenož keklija być. Človjek trjeba dźensa pozběhnjenja, a toho namaka najlěpje we wjesołym poselstwje našeje swjateje wěry.

— Druhi swjaty dźeń swjećeše so kwas w Löblec swójbje. Najstarša dźowka Hańža wuda so na knjeza dra. Lanzendorfa, sudniskoho asessora w Drježdźanach, a póndźelu wěrowaše wjeledostojny knjez šolastik Hejduška knježnu Hańžu Welsec z Hněwsec z knjezom Gerhardom Buhlom, ratarjom w Triangelu w Hannoverskej. Woběmaj młodymaj mandźelskimaj daj Bóh zbožo na puć do nowoho statoka!

Z Khróšćic. Njedźelu popoidnju a wječor wuhotowa naša wosada rjany hodowny wječor. Na woběmaj předwjedźenjomaj běše žurla přepjelnjena. Ze zhromadnym spěwom „Zešła je krasna róža" so wječorny porjad započa. Hłowny dźěl wječorka běše předwjedźenjo hry „Messias". Wobdźiwanja hódne běchu žiwe wobrazy. Hra zawostaji hłuboki zaćišć. W přestawkach přednjesechu šulske dźěći někotre basnje. We swojej swjedźeńskej narěči wuzběhny wysokod. knjez farař Wjeńka hłubši zmysł hry. Dźakowaše so wosebje knjezej kapłanej dr. Hórnikej kaž tež knj. Pawołej Kmječej za wšě přihotowanske dźěła. Poslednjomu wosebje tež za wšě zarjadniske a techniske wuwjedźenja. Knjez kapłan dr. Hórnik podźakowa so wšěm za bohaty wopyt.

Z Baćonja. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 10 dźěćatkow a to 5 hólčatkow a 5 holčatkow, mjez nimi jene njemandźelske. Wšitke dóstachu swjatu křćeńcu w Božim domje. 14 dźěći bě prěnjowoprawjeńskich. Zemrěchu wosoby: 1 šulski hólčec přez 13 lět, 1 wosoba přez 60 lět, 1 přez 70 lět a 1 přez 80 lět. Připowědanjow bě 7, wěrowanjow dwě. Doma woprawjenych a wobstaranych bu 23 wosadnych. Swj. woprawjenjow bě 8600. — Bóh daj nowonarodźenym strowotu, wěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym wěčny wotpočink!

Z Marijneje Hwězdy. Hižo zasy je sej njesmilna smjerć swój wopor w tudomnym klóštrskim konvenće žadała; je to hižo štwórty wob měsac a šesty w běhu tutoho lěta. Srjedu popołdnju w 2 hodź. zemrě po jenož třidnjowskim khorołožu na grypu, kotrejž bě so hišće druha khorosć přidała, duchowna knježna Ascelina Antonia Kalla. Tak nahle zemrěta pokhadźeše z Hornjo-Šlezskeje, z města Gliwic, hdźež so 28. nazymnika 1869 narodźi. Zadrasćena bu 24. małoho rózka 1895 a swjatočne sluby wotpołoži 8. pražnika 1896. Nimale 40 lět bě z wučeńku w holčacym wustawje, hdźež wšelake předmjety wučeše, wosebje tež literaturu a nowiše rěče. Na khórje bě jara wustojna spěwarka a zastupowaše organistku husćišo, wosebje na šulskich kemšach. W běhu tutoho dołhoho časa je wjele šuleŕkow k jeje nohomaj sedźało a tute budźa wěsće na swoju něhdušu wučeŕku w paćerju spominać. Jena z jeje sotrow, Gabriela Marta Kalla, je w klóštrje Porta coeli pola Tišnowic na Morawje. Njebohčička je dobre 40 lět tudomnomu klóštrej přisłušała. Na swjatočnym pohrjebje, kiž knjez propst z assistencu klóštrskeiu duchowneju zańdźenu sobotu wukonješe, wobdźěli so wjele žarowacych, mjez nimi sotra z Lipska — přiwuzni z Hornjeje Šlezskeje běchu zwjetša khori. W kapitlowej žurli, hdźež na marach stoješe, rozžohnowachu so sobusotry z njej. Khowancy z wustawa, z wokoliny a prjedawše šuleŕki sćelechu posledni harmoniski postrow do rowa něhdušeje lubowaneje wučeŕki z wjacyhłósnym spěwom „Hdźe namaka duša pokoj a měr?" — Njebohčička je spodźiwne smjertne předzdaća měła. Tak je swojim přiwuznym w Hornjo-Šlezskej něšto časa do hód pisała, zo hišće tute lěto wumrěje. Na to su jej žortnje wotmołwili, zo dyrbi kkwatać, hdyž lěto hladajcy swojomu kóncej běži. Swojim šuleŕkam je na poslednim šulskim dnju nadrobnje rozpowědała, hdźe trěbne zešiwki a knihe su, hdyž so po prózdninach wjacy njewidźimy. Tež njewšědne widźenjo je měła, z kotrohož je sej bórzomnu smjerć wuložiła a swojim najbližšim sobuzdźěliła. Je nam wo druhich ludźoch znate, zo su tajke abo podobne smjertne předzdaća měli, wosebje za čas swětoweje wójny. Mnozy čitarjo wěsće tajke wot swojich přiwuznych a druhich znatych wědźa.

— Tak swjatočnoho serbskoho nyšpora kaž hodownička njejsu Serbja dołho wjacy měli; najstarši ludźo so njemóža toho dopomnić. Knjez propst měješe rjane a jara powučace předowanjo wo nowonarodźenym Zbóžniku, kotrohož žłobjatko představaješe jako wołtař, klětku a trón. Nyšporne modlitwy běchu wobrubjene wot hodownych a druhich kěrlušow, kotrež pobožni wěriwi ze zahoritosću a radosću spěwachu, wězo jenož ći, kotříž mějachu serbske nabožne knihi, wosebje „Wosadnik".

Ze Smječkec. Małe překwapjenjo přihotowa nam wutoru před hodami naš hońtwjeński najeńk knjez Böhma z Pančic. Přeprosy wšitkich wobsedźerjow ležomnosćow do Roblec hosćeńca na — sernjacu pječeń. Tež naše žony běchu k tomu přeprošene. Zeńdźe so tak na 50 wosobow. Roblec kuchnja měješe połnje dźěłać, zo by telko hłódnych žołdkow spokojiła. Při hosćinje powita knjez Böhma wšitkich a wupraji mjez druhim swoje wjeselo nad tym, zo su na joho přeprošenjo tež wšitcy přišli. Měješe tež někotre sornikace rózki na pokazku sobu, mjez nimi jedyn wurjadnje rjany. Knjez měšćanosta Cyž dźakowaše so jomu w mjenje wšitkich za joho přećelne přeprošenjo na hosćinu. Při piwje a kofeju z pampuchami a wjesołych žortach a spěwje minychu so hodźinki a běše hižo w połnocy, hdyž so rozeńdźechmy.

Z Njebjelčic. Njezbožowny dźeń běše srjedu před hodami. Skoro we samsnym času staštej so tu dwě njezboži. Pohonč bura Jurja Cyža jěchaše na konju z kowarnje domoj. Tu spłóši so nadobo kóń, wotrase pohonča a stupi tutomu na nohu a jomu ju khětro rozmjeće. Wbohi dyrbi so nětko doma lěkować. — Mandźelska Jakuba Kubicy njeseše z rěki wodu. Jako chcyše puć překročić, přijědźe šulski hólčec spěšnje na kole a zawoži do žónskeje z mocu. Tuta padźe njezbožownje a wosta bjez wědomja ležo. Dyrbjachu ju do domu donjesć. Lěkarka zwěsći strašenjo mozhow. Wboha běše sebi wjacy dźěrow do hłowy zbiła a leži nětko na khorołožu. Je słaba a budźe so dyrbjeć dlěši čas lěkować, prjedy hač budźe móc zasy stanyć. Tajke njezboža móže přespěšne jězdźenjo na kole zawinować. Dźěći jězdźa často kaž bjez rozoma a njedźiwaja na ludźi na puću. Tajkim njepočinkam dyrbjało so kruće zadźěwać, hewak móže so hišće wjacy a ćežkich njezbožow stać. Njech je tajki podawk wšitkim kolesarjam k wučbje a a wosebje tež staršim dźěći, zo bychu před njelubosćemi zakhowani byli.

— Štwórtu njedźelu adventa wotmě so w našej wosadźe wot wyšnosće poručena Bonifacijowa njedźela. Tuta ma nadawk ludźi za Bonifacijowe towarstwo zahorić a k woporniwosći za nje dobyć. Jako prědar běše k nam přijěł knjez kapłan Dr. Horjeń z Khróšćic. Rano na rańšich a na dopołdnišich kemšach prědowaše jara zahoriće a zrozemliwje wo Bonifacijowym towarstwje a nuzy diaspory. Sam kročeše potom po cyrkwi a hromadźeše dary. Zo běchu joho słowa na płódnu rolu padnyłe, swědčeše nahladna zběrka, kotruž nahromadźi. Knjezej kapłanej Horjenjej słuša horcy dźak za joho woporniwosć.

— Druhi dźeń hodow wuhotowa towarstwo katolskich młodźencow derje poradźeny hodowny wječork. Wopyt běše jara dobry. Derje přednjesena Zejlerjowa baseń „Hodowny kěrluš" přesadźi zhromadźenych do raja hodownoho zboža. Při błukim swětle hodownoho štoma wuspěwachu luby spěw „Ćicha nóc". Młodźency předstajichu jara derje Rachlowcowu hru „Hnadowne swjeco w lěsu". Hra sama jima, dokelž njeznaje dołhe monologi, ale čin. Hrajerjo běchu so do swojeje maćizny derje zažiwili. Wosebje derje so předstaji hłowna róla Wjelka z Černina. To běše woprawdźity rubježny rycer, kiž pak so naposledku tež nakaza. Tohorunja hraješe jara derje prošeŕ. Scenerija 2. jednanja so nam tež lubješe. Čujachmy so w lěsu. Tež druzy spytachu swoje najlěpše dać. Tak so docpě, zo předstajeny podawk wšitkich jimaše. W přestawcy poréča prezes towarstwa, młodźinu napominajo, dźěłać za cyrkej a stat. Nadźijepołny hólčec zahra pěknje na klawěrje. Swjedźeń je so derje poradźił; wšěm je so jara lubiło. Bohaty wopyt nas wuči, zo je tu sylny zajim za serbske swjedźenje.

Exercicije w hodownych swjatych dnjach.

Žadyn čas cyrkwinoho lěta — nic jutry, nic swjatki — njezamóže we wěstym zmysłu tak hłuboko skutkować do čłowjeskich wutrobow kaž hody. Radosć a wjesołosć stej cyły swět kaž z kuzłom zajałoj, samo tajkich, kotřiž njewědźa wo křesćanskej wěrje a njeznaja potajnosće, kotrež wěriwym křesćanam su swjate. Wšudźe přihotuje „Bože dźěćo“ wjesołu mysl a wubudźa najzbožowniše začuća. Wšitkim chce „Bože dźěćo“ nješto wobradźić; dźěćom wutworja krasny bajkojty raj a też dorosćenym wot tuteje dźěsćowskeje radosće sobudźěli. A kak wšelakore su wašnja a srědki, kotrež „Bože dźěćo“ wuzwola, hdyž chce poskićeć čłowjekam swoje dary. Myslimy najprjedy na widźomne zwonkowne dary, kotrež ze zybolacym so štomikom roznošuje do swójbow a k jednotliwym, do towarstwow a zjednoćeństwow, do městow a wjeskow, khudym a bohatym.

„Bože dźěćo“ pak wobradźa też w duchownym zmysłu a runje tak wšelakore srědki sebi wupytuje, hdyž chce wudźěleć z bohatoho pokłada swojich hnadow čłowjekam, kotřiž su dobreje wole. Móže drje so prajić, zo čłowjeske wutroby zrědka hdy su tak zwólniwe a wotewrjene a přistupne dušinym prašenjam kaž w hodownych dnjach, hdyž zdobom też zwonkowny kuzłojty błyšć na nje skutkuje a paradiz dźěsćowskeje njewinowatosće a radosće też dorosćenym so wotewrja.

Tajke rozpominanja drje je też dušepastyr Wotrowskeje wosady w sebi rozłožował, prjedy hač je po „Bože dźěćo“ šoł, kotrež dyrbješe cyłej Wotrowskej wosadźe wosebite hodowne dary wudźěleć. Misijonara bě přeprosył, kiž dyrbješe posrědkować wosadnym dary „Božoho dźěsća“. A runje hłowne swjate dny z hodowničku bě knjez faraf za tutón nadobny zaměr wuzwolił a wšelake wobmyslenja dla swjatych dnjow joho njejsu wottrašałe. A wón je prawje zdźeržał. Wotrowske exercicije su měłe p łny, rjany wuspěch. Mužojo běchu na nje přeprošeni — a wšitcy přińdźechu, nimale wšitcy. A jich kedźbliwosć přiběraše wot přednoška k přednoškej a jich wutroby so napjelnjachu ze zahorjenosću za swjatu katolsku wěru dźeń a bóle.

Patoržicu na nócnej Božej mši misijonar, wysokodost. knjez P. Hruza, z krótkimi słowami hłuboki zmysł hodownoho swjedźenja rozłoži. W běhu tŕoch swjatych dnjow měješe potom wšědnje 3 abo 4 přednoškow a rozkładowaše dokładnje najwažniše prašenja našeje wěry, pokazowaše z khutnymi słowami na wulke strachi, kotrež cyrkwi Khrystusowej w Europje hroža, wotkrywaše z jasnymi słowami hrěšne njekhmanosće dźensišoho časa, pokazujo wosebje na wohroženjo młodosće. Należnje rěčeše staršim do swědomja, starać so njewustawajo wo dobre woćehnjenjo swojich dźěći w katolskim duchu. Wopor Božeje mšě ze swjatym woprawjenjom ma być za kóždoho katolika kužoł, z kotrohož jeničcy móže čerpać trěbnych mocow. Pokazowaše dale na drohotne pokłady hnadow, kotrež katolska cyrkej nam dawa. Posłuchachmy na zahorite słowa misijonara, hdyž rěčeše wo rjanosći a wulkotnosći swjateje katolskeje cyrkwje, kotraž w druhich dźělach swěta, na přikład w Africy a Japanskej, tak dobyćerscy postupuje. Tři dny dołho je knjez misijonar drohotnu duchownu cyrobu mužom Wotrowskeje wosady poskićał a zawěsće hłuboko skutkował do wutrobow wšěch wobdźělnikow. Wšědnje přistupowachu wosadni w bohatej ličbje k blidu Božomu.

Po poslednim přednošku njedźelu popołdnju wudźěli knjez misijonar wšitkim, kotřiž běchu so dospołnje na exercicijach wobdźělili, japoštołske požohnowanjo.

Na kóncu so podźakowa wosadny knjez faraf knjezej misijonarej za nałożenu wulku prócu; wupraji też swoje wjeselo, zo su muže w tajkej ličbje, znajmjeńša 90% wšitkich — a wjele ze susodnych wsow — nadobnej wěcy woprowali swjate dny a zdobom přileżnosć k rozwjeselenju a bjesadźe.

Wječor w 7 hodź. bě swjatočny nyšpor před wustajenym Najswjećišim za cyłu wosadu. Mužojo běchu so do prěnich ławkow zesydali. Z klětki napominaše misijonar muži hišće raz k swěrje napřećo wěrje a cyrkwi. Potom wobnowichu před swojim fararjom křćeński slub. Jasnje a raznje zaklinča z jich ertow: My wěrimy; my lubimy. — Po dźaknych modlitwach so swjatočnosć z požohnowanjom skónči. Cyła wosada zanjese khwalbny kěrluš.

W cyrkwi zwostachu hišće maćerje, kotrež běchu we měrcu tu w našej cyrkwi exercicije činiłe. K nim poréča hišće misijonaŕ, napominajo je, zo bychu swoje dźěći nabožnje wukubłałe, wosebje też Boha prosyłe, zo by Bóh z nich zbudźał měšniske powołanja. Kaž su něhdy cuzy misijonarojo mjez Serbami Bože kralestwo twarili, tak dyrbjeli synojo serbskoho ludu nětko nic jenož w našich wosadach skutkować móc, ale też mjez druhimi. — Ze zahorjenosću wuspěwachu na kóncu khwalbny kěrluš njebjeskej maćeri. — Hody lěta 1936 běchu za Wotrowsku wosadu wuznamnje nadobne. Nichtón to njewobžaruje, kóždy so wjeselił, zo je dóstał tajke Bože dźěćo.

Cyrkwinski přehlad.

Mišnjanska diecejza. W zapisku katolskich duchownych we „Krajanu“ stoji jako posledni we wotrězku „Zwonka diecejzy“: W Berlinje Tegelu knj. dr. med. Aug. Kleineidam. Tutón duchowny je mnohim Serbam znaty. W lěće 1929 joho tehdomniši Mišnjanski biskop dr. Schreiber na měšnika wuswjeći. Dr. Kleineidam běše do toho lěkaŕ a sanitetny rada we Wrótsławju. **Jako 72 lětny** wzda so swojeje lěkařskeje praxy a studowaše hišće raz, a to na **měšnistwo.** Po swojim wuswjećenju skutkowaše hišće 7 lět jako duchowny na hrodźe hrabinskeje swójby Schönburg-Glauchau we Wechselburgu. Tamniša hrodowska cyrkej je druha najwjetša cyrkej našoho biskopstwa. Zańdźene naléto pak skhorje a poda so k swojomu synej, kotryž je z fararjom w Berlinje Tegelu, a tam je něhduši sanitetny rada srjedu mjez Radwořskej a Ralbičanskej kermušu wumrěł, 83 lětny. Jedyn druhi joho syn je faraf a wojeński duchowny w Koćebuzu. Zbožo joho duchowneju synow je najskěrje też njeboh knjeza dr. med. Kleineidama pohnuło, zo so hižo 72 lětny starc hišće přiwobroći měšnistwu. Też to pokazuje, kaž přikład něhdušoho sakskoho kronprynca, zo je **zastojnstwo katolskoho měšnika nade wšitke druhe zastojnstwa.**

Vatikanske město. Kaž so z Vatikana woziewja, je so ze **Swjatym Wótcom strowotnje zasy wjele polěpšiło.** Wón přijima tohodla też zasy putnikow na zwučene wašnjo. Joho skhorjenjo pak je zasy raz pokazało, kak česćeny a lubowany Pius XI. po cyłym katolskim swěće je a kak joho wěriwi lubuja. Ze wšěch kóncow swěta přińdźechu mjenujcy do Vatikana telegramy a listy, kotrež bamžej wustrowjenjo přejachu. A hišće přikhadźeja tajke listy z wotležanych misijónskich stacijow, z Afriki, Azije a Awstralskeje.

Kardinal statny sekretar Pacelli rozprawješe Swjatomu Wótcej wo swojim pućowanju po Zjednoćenych Statach. Dale přepoda jomu plany, po kotrychž dyrbja so we wšelakich krajach zemje puće namakać k **zhromadnomu dźěłu mjez statnej a cyrkwinskej wyšnosću přeciwo bolšewismej.** Wosebje jedna so tu wězo wo to, zo bychu wšitke staty spóznałe, zo njeńdźe dale tak z potłóčowanjom dźěłaćerskich worštow a khudoho luda. Potajkim dyrbja so zakłady socialnoho a hospodarskoho žiwjenja stajić na podłožk wučby katolskeje cyrkwje. Wězo ma k tomu dale přińć woživjenjo nabožnoho žiwjenja. Nuncije we wšelakich krajach dóstanu bórzy nadawk, zo maja wo tutych prašenjach ze statami jednać a potom do Roma tak spěšnje hač so hodźi rozprawu podać. Wězo maja woni zasy wosebje studować, kajke puće bychu runje za kraj, za kotryž su woni postajeni, najlěpše byłe a wuspěch lubiłe za znowa-překřesćenjo ludow.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac januar:

Powšitkowne a wosebite należnosće Swjatoho Wótca.

I. Należnosće a starosće Swjatoho Wótca.

Raz wopyta měšnik khoru mać. Hdyž jej wón božemje dawaše, rjekny wona: „Knježe, wobzamkńće wšitko do swojich pobožnych paćerjow, njewěrno, wy wěsće, što.“ Haj, móžemy sej myslić, zo ma kóždy nan a mać, a wosebje kóždy swědomity nan a kóžda dobra křesćanska mać wulke starosće wo swoje dźěći. Starosće su ćim wjetše, čim wjetšu črjódku małuškich je Bóh Knjez staršimaj dowěrił. Starosćowpołny to nadawk w dźensnišim času.

Kelko starosćow pak ma Swjaty Wótc, wótc a pastyŕ cyłoho křesćanstwa, wo tak mnohe swěrne a njeswěrne dźěći swjateje Cyrkwje! Wulke powšitkowne starosće Swj. Wótca znajemy. Na nje spominamy, hdyž so „na měnjenjo Swj. Wótca“ modlimy, zo bychmy dospołny wotpusk dobyli. Kajke powšitkowne należnosće to su?

Zo by swjata maćeŕ Cyrkej była powyšena a swobdna. Zo by błudnowěra so přewinyła. Zo by prawa wěra so rozšěrjała. Zo bychu so hrěšnikojo nakazali. Zo by měr a pokoj mjez křesćanskimi ludami knježił. Zo by swjata Cyrkej přesćěhanja we wšelakich krajach derje přetrała. Zo by rosćacy nadběh bjezbóžnych so wotrazył. Njejsu to dosć wulke należnosće a starosće za toho, kiž njese zamołwjenjo před Bohom za cyłu křesćansku swójbu?

Tele powšitkowne starosće njese Swjaty Wótc kóždy čas. Po słowach Khrystusowych změje swjata Cyrkej so stajnje bědźić z błudnymi wučbami. Změje stajnje njepřećelow, kotřiž wěriwych muća a slepja. Budźe stajnje pohanow a bjezbóžnych, kotrymž ma so evangelium předować. Stajnje budźe hrěšnikow, kotrymž ma so hnada nakazanja wuprosyć. Měr a pokoj ludow budźe stajnje wohroženy wot njepřećelskich susodow.

Hewak wudawa Swjaty Wótc kóždy měsac wosebite měnjenjo. Tón raz pak mamy so dopomnić a modlić na tele powšitkowne wulke měnjenja Swj. Wótca, na kotrež mamy so też hewak stajnje modlić, kaž so kóžde dušne dźěćo modli za staršeju a jeju powšitkowne należnosće. To je z wjeselom a wulkim tróštom za starosćiwoho Swj. Wótca, hdyž so milijóny wěriwych, w japoštołstwje modlenja zjednoćenych, horliwje modla za njoho.

II. Naš pomocny paćeŕ.

Raz leżeše wulcy pobožny, haj swjaty měšnik na smjertnym łožu. Smjerć bě jara blizko. To wón a wšitcy přitomni čujachu. Tuž rjekny dobry přećel mrějacomu: „Z tobu bych nětkle rad wumrěł, ty znajmjeńša pojědźeš lohko, derje a wěsće do tamnoho swěta, do wěčnych njebjes!“ A mrějacy měšnik so pozběhny. Z wulkimaj wočomaj stysknje znapřećiwi: „Njeréč tak, mój přećelo! Ty njewěš, kajku starosć mam wo duše, kotrež běchu mi dowěrjene. Ty njewěš, kajke zamołwjenjo změju bórzy před sprawnym sudnikom!“ Luby čitarjo, tohodla dźěn mamy so telko modlić za našich měšnikow a horliwje dźeržeć sobotu za měšnikow, wo kotrejž je „Posoł“ hižo wospjet pisał, dokelž njesu wulke zamołwjenjo před Bohom. Kajke zamołwjenjo hakle njese najwyšši wšitkich měšnikow na zemi, dušepastyŕ cyłoho swěta? Woprawdźe, njetrjebamy nikomu zawidźeć wysoke zastojnstwo. Kiž je wysoku dostojnosć we swjatej Cyrkwi dosćahnył, za toho dyrbjeli so sobuželnje modlić. Ćežke dźěło, wulka starosć, surowe zamołwjenjo wotpočuje na ramjenjach měšnika — biskopa — bamža. Modlmy so za Swj. Wótca ze sobuželnosće!

Modlmy so za Swj. Wótca z dźakownosće. Kelko je Swjaty Wótc dźěłał a so prócował za swjatu Cyrkej — za nas! Kelko časa, ćělnych a duchownych mocow woprował, kelko so modlił za wšěch křesćanow — też za nas. A kelko ma nětkole ćělnje ćerpjeć w bolostnej khorosći, kotraž joho we wysokej starobje nadpadny, kaž nowiny pisaja. Kelko ma dušinje ćerpjeć, hdyž na wysokej straži stojo wě a widźi wšitke starosće cyłeje swjateje Cyrkwje. Kajke starosće čini jomu dźensniše wuwićo křesćanskich krajow a postup misijónow! Budźmy swojomu Wótcej a najwyššomu pastyrjej dźakowne dźěći! Naš dźak pak budź wopor a paćeŕ.

Na brjozy nowoho lěta so prašamy: Što nam dobre přinjese? Kajkim wjedram abo njewjedram napřeco jědźemy? Nas pak změrnuje myslička: Jědźemy w čołmiku Pětrowym. Swjatomu Wótcej so dowěrjamy. Khrystusowy widźomny zastupnik nas powjedźe přez strachapołny čas. Wón powjedźe nas pře wšu ćmu po prawym puću. Bóh zdźerž nam Swj. Wótca! Wołóž jomu starosće! Wusłyš wšitke joho prózstwy!

„Božo, pastyrjo a wjedniko wšěch wěriwych! Pohladaj miłosćiwje na swojoho służownika Pia XI., kotrohož sy za najwyššoho pastyrja swojeje Cyrkwje postajił, a daj jomu, prosymy, ze słowom a přikładom spěchować tych, kotrymž je předstajeny, zo by zdobom ze sebi dowěrjenym stadłom k wěčnomu žiwjenju dóšoł. Amen.“ (Oratio, „Misale“ str. 81)

Kaž je hišće znate, pisachu před něšto časom nowiny, zo chce so katolska cyrkej z bolšewiskej Ruskej wujednać a samo konkordat z njej zwjazać. Českosłowakska dyrbješe při jednanjach pječa jako posrědnik skutkować. Jena italska nowina nětko pisa, **kak směšne tola tajkele wudawanja běchu.** To su podawki we Španiskej jasnje pokazałe. A nowina so praša, hač pisarjo tamnych přisłodźenjow sami do nich wěrja, hdyž sebi pomysla, kak je bamž stajnje, wosebje pak nastupajo Španisku, přećiwo komunismej rěčał. A na kóncu zwěsći nowina, zo dyrbjachu też tamne přisłodźace wozjewjenja jenož tón zaměr měć, **přećiwo katolskej cyrkwi** šćuwać a jeje nahladnosć pomjeńšić.

Vatikan wobdźěli so też na swětowej wustajeńcy we Parizu 1937. Bamžowski paviljon budźe w dźělu wustajeńcy „Wumjełstwo a technika“ stać. Twar budźe cyle moderny a dyrbi pokazać, kak Cyrkej we wšěch swojich twarach, wosebje pak w cyrkwjach rjanosć lubuje. Tohodla natwari so tam cyrkej z *hłownym wołtarjom* a 12 *wěnowanymi* kapałami. 12 woknow tuteje cyrkwje budźeja krasne mólby pokazować. Tuta cyrkej budźe wězo za katolikow, kotřiž z cyłoho swěta na wustajeńcu přińdu, tak rjec srjedźišćo. Před cyrkwju budźe park a naturske jewišćo, na kotrymž dyrbja so nabožne hry předstajeć.

Němska. W Kölnje wotmě so wulkotna swjatočnosć, při kotrejž tamniši **mužojo a młodźency swjatej Mariji hołdowachu.** Wjele tysac muži a młodźencow so wobdźěli.

Dale wotmě so nabožna swjatočnosć cyle w našej blizkosći, hdyž też wo njej w nowinach wjele nječitachmy. **W Zhorjelcu** běše mjenujcy **zjězd katolikow Hornjeje Łužicy.** Też tam so wjele tysac wobdźěli. Kardinal Bertram pósła list, w kotrymž pokhwali, zo chce so zjězd wosebje ze Swjatym Pismom zaběrać. To je runje dźensa nuzne, hdyž někotři přećiwo Swjatomu Pismej wojuja. Generalny maršal Hindenburg dyrbi z přikładom być, kotryž hišće w poslednjej hodźinje Swjate Pismo do ruki wza a z njoho čitaše. Tutón přikład je też bamžowska nowina wjacy króć wuzběhnyła.

Kölnski kardinal Schulta je postajił, zo ma so po kóždej Božej mši, njech ćichej njech spěwanej, **modlić za zdźerženjo katolskeje šule w Němskej.**

Před někotrymi njedźelemi pisachmy tu wo knizy: „Zwei Jahre hinter Klostermauern", kotruž je wěsty Gottschling spisał. Tutón je nětko hišće druhu knihu wudał, kotraž rěka: „Frommer Schein und Wirklichkeit". Też tuta so měri **přećiwo cyrkwi a jeje klóštram.** Kak pak rozomni wo Gottschlingu sudźa, njech nam pokaza lutherski časopis: „Deutsch-evangelische Korrespondenz. Tam rěka mjez druhim, zo je Gottschling syn jenoho evangelskoho fararja. Wustupi jako młody človjek z evangelskeje cyrkwje a po prawizniskich studijach přiwobroći so cyle marxismej. Socialdemokraći a komunisća wuzwolichu joho zhromadnje za měsćanostu. Bórzy zwadźi pak so ze swojimi přećelemi a spušći zastojnstwo měsćanosty. Spyta nětko we wšelakich powołanjach a zastupi do katolskeje cyrkwje a bórzy samo do klóštra. Tam, kaž sam pisa, bórzy začu, zo klóštr za njoho njeje a tola złoži sluby a za dwě lěće wustupi zasy z klóštra, zo by nětko přećiwo wšěm rjadam a katolskej cyrkwi wustupował. Evangelski časopis nětko cyle prawje praji, zo **njemóžeš so na tajkoho človjeka,** kotryž ma tajke přeměnjace žiwjenjo, **spušćeć,** też hdyž by wón sam wo tym přeswědčeny był, štož wón čini. Gottschling je z jenoho extrema do druhoho padał a we swojej nowej knizy chce so wusprawnić, tola nowina pisa, zo so jomu **to poradźiło njeje.**

W času, hdyž so we wšelakich krajach dźěła přećiwo katolskim rjadam, je wosebje zajimawe, **što sprawni ludźo wo katolskich sotrach pisaja.** Jedyn lěkař, kotryž je do wójny wjele lět w Ruskej skutkował, pisa, zo běše za khorych w ruskich statnych khorownjach zrudnje. Lěkař njeběše tam pomocnik khorych, ale jich předstajeuy. A hórje běše hišće we wojeńskich lacaretach. Hdyž tam lěkař njeměješe wuspěcha, potom dawaše winu wbohim khorym abo sotram. A lěkař praji: O*w* ćile wbozy! Što mějachu tele sotry wustać. Ale ze stajnje jenajkej lubosću wothladowachu khorych. Lěkař praji, zo dyrbjał so jim pomnik stajić, kotryž dyrbjał předstajeć Bolosćiwu mać w drasće katolskich sotrow. A časopis „Die Garde", organ wšěch něhdušich sobustawow gardnych regimentow w Němskej pisa jene nazhonjenjo němskoho krónprynca ze swětoweje wójny. Po najwyššej přikazni njesměd̄zachu so dobrowólne wothladarki a klóštrske sotry cyle při fronće wužiwać. A tola, tak powěda krónprync, přińdźe raz do jeneje cyle roztřělaneje wsy při fronće. Tam namaka někotre sotry, kotrež ran,enych wothladowachu. Hižo dlěši čas njeběchu ničo k jědźi wjacy tu do prědka dóstałe a běchu cyle wuhłódnjene. Štož běchu měłe, běchu zranjenym dałe. Jenož něšto mało jědźe tam hišće běše, a dyrbjachu sotry pod dohladom nuzować, zo bychu zjědłe, štož tam hišće bě. Hewak bychu też to hišće khorym dałe a same wumrěłe.

Českosłowakska. Čescy biskopja su w advenće zhromadny pastyński list wudali. We nim **warnuja wěriwych před wabjenjom komunistow.** Najzrudniše při tutym wabjenju je, zo komunisća winu nad hubjenstwom a nuzu, kotraž we wšěch krajach knježi, katolskej Cyrkwi připisuja. Runje katolska Cyrkej je tola była, kotraž je stajnje napominała, zo bychu dźěłodawarjo swojim dźěłaćerjam dosahace mzdy płaćili. Na kóncu pastyńskoho lista pak napominaja hišće raz wobsedźace woršty, zo bychu tola spóznałe, što je jich winowatosć: nic wulke dokhody ale křesćanska sprawnosć a lubosć.

Španiska. W jenej jendźelskej nowinje pisa Tortosaski biskop wo wójnje w Španiskej a staja tam prašenjo, hač je tute wojowanjo nabožne abo hač je to jenož wojeński zběžk. Na započatku praji, zo wšak je lud dobry katolski był, ale knježeństwa to njeběchu. Wone dawachu zakonje, kotrež nabožne žiwjenjo ničachu a čerwjenym polěkowachu. Tući pak zesylnjachu swoje organisacije dźeń a bóle. Skónčnje pozběhny so 18. julija 1936 wulki dźěl wójska ze swojimi najlěpšimi wjednikami. Tutón zběžk bě jenož wojeński, čisće politiski. Ale čerwjeni su wojowanjo přez swoje zadźerženjo a pod bolšewiskim wjednistwom **sčinili nabožny bój,** a žadyn křesćan njemóže na jich stronje stać, hdyž widźi, kak woni z duchownymi a cyrkwjemi zakhadźeja. Komunistojo su z politiskoho wojowanja sčinili nabožne wojowanjo. A kóždy dobry katolik, kotryž pod generalom Frankom wojuje, chce pomhać Španisku před bolšewiskim błudom a před zahubu zakhować, ale chce też **swojej Cyrkwi te prawa wubudźić,** kotrež wona pod čerwjenymi ženje měła njeby.

Zrudne wopomnjećo. Lětsa nazymu miny so 25 lět, zo španiske knježeństwo nabožnu wučbu w zjawnych šulach wotstroni. Šulerjo, kotřiž chcychu tehdy dale na nabožnej wučbje so wobdźělić, dyrbjachu wosebity pjenjez płaćić a nimo toho kónc kóždoho połłěta wosebite pruhowanjo wotpołožić. Wučba bu też na popołdnjo położena — we wulkej španiskej horcoće najnjepřihódniši čas. Tak so sta, zo wot 225000 šulerjow 170000 nabožnu wučbu wjacy njewopytowaše, dokelž trěbny pjenjez zapłaćić njemóžachu. Španiske knježeństwo tehdy na pokiw swobodomulerjow jednaše, zo bychu so duchowni ze šulow wupokazali a šule ryzy swětne byłe. To sta so 1911. Dźensa runje ćile ludźo, kiž su wot toho časa sem bjez prawoho nabožnoho wukubłanja wotrostli, wojuja za bolšewismus a anarchiju!

Cyrkwinske powěsće.

Baćoń.

Křćeni: 2. 2. Hilžbjeta Gerta, m. dź. Jana Rjenča, sedlarja w Haslowje; 9. 2. Hilžbjeta Marja, m. dź. Jurja Rewerka, dźěłaćerja w Baćonju; 15. 3. Monika Terezija, m. dź. Jana Weidlicha, dźěłaćerja we Łahowje; 14. 4. Alfons Horst Fryca, m. s. Pawoła Jurja Welsa, bura w Pozdecach; 24. 5. Jan Pawoł, m. s. Alberta Pawoła Bulanka, žiwnosćerja w Pozdecach; 7. 6. Hana Hilžbjeta, m. dź. Korle Franca Lipowskoho, dźěłaćerja w Nowym Łuzcu; 29. 6. Marijana Khrystina, m. dź. Jurja Šramy, wojnarja w Prěčecach; 7. 7. Gerhard, s. Hańže Pjechec, domjaceje w Baćonju; 20. 9. Pawoł Felix, m. s. Richarda Eduarda Rosjata, skałarja w Sulšecach; 27. 9. Jan Pawoł, m. s. Jana Pawoła Zopy, žiwnosćerja w Haslowje.

Wěrowani: 24. 2. Michał Józef Rjebiš, podwyšk, 7./I.-R. 10 w Drježdźanach, z Charlottu Hilžbjetu Geyec w Dorf-Chemnitz pola Zwönitz; 18. 10. Wylem Gloß, dejeński mištr we Wutołčicach, z Hańžu Liškec, domjacej w Nowym Łuzcu.

Zemrěći: 30. 5. Madlena, zawostajena mandź. njebo Mikławša Cyža w Pozdecach, 86 l. 9 m. 20 d.; 29. 6. Jan Jurij, m. s. Michała Krawca, dźěłaćerja w Pozdecach, 13 l. 4 m. 11 d.; 22. 7. Jakub Hicka, wuměnkař w Ćěškecach, 77 l. 4 m. 26 d.; 18. 12. Korla Vicki, žiwnosćeŕ we Wutołčicach, 67 l. 7 d.

Z dobrowólnym darom za duchownski dorost

so wukupiwši wot wšěch nowolětnych zbožopřećow, wuprajeja z tutym swoje

najwutrobniše „daj Bóh zbožo“ k nowomu lětu 1937

wšěm přećelam a znatym:

po **10 hr.:** can. cap. Jurij Hejduška, wóčny lěkař dr. med. Cyrill Rězak w Budyšinje; propst P. Romuald Domaška w Marijnej Hwězdźe (za wosebity zaměr);

po **5 hr.:** farař em. Jurij Křižank w Budyšinje; krajny sudniski rada dr. jur. Beno Symank w Budyšinje; arcyměšnik farař Jakub Žur w Ralbicach; farař Jurij Rjeda w Kamjencu; farař Jan Wjeńka, khěbětař Michał Šołta w Khróšćicach; farař Michał Mič w Njebjelčicach; farař Mikł. Just we Wotrowje;

po **3 hr.:** kapłan dr. phil. Pawoł Horjeń, kapłan dr. phil Pawoł Hórnik w Khróšćicach; kant. Jurij Šołta w Budyšinje; assessor dr. jur. Jurij Cyž w Opolu; N. N. z Kulowa; dr. phil. Jurij Šołta w Budyšinje;

po **2 hr.:** kapłan Jan Andricki, wyšši wučeř kantor Jan Symank w Budyšinje; kapłan Jurij Šołta w Ralbicach;

po **1 hr.:** ratař Jan Žur w Šunowje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 1.—3. z Budyšina: can. schol. Jurij Hejduška, farař em. Jurij Křižank, dr. med. Cyrill Rězak; 4. z Radworja: Pawoł Smoła; 5.—6. z Khelna: Hana Zopina, Jurij Mjeń; 7. z Khasowa: Jurij Kubaš; 8. z Konjec: Pětr Suchy; 9.—10. z Kamjenca: farař Jurij Rjeda, dr. med. Fišer; 11. z Drježdźan: Jan Winař; 12. z Baćonja: farař Jurij Delan; 13. z Hrubjelčic: Jakub Měrćink; 14.—15. z Kamjenjeje: Jurij Měrćink, Michał Rječka; 16.—17. z Khelna: Jurij Buk, Jakub Domš; 18.—21. z Khróšćic: farař Jan Wjeńka, kapł. dr. Pawoł Horjeń, kapł. dr. Pawoł Hórnik, khěbětař Michał Šołta; 22.—24. z Hórkow: Jurij Šejda, Jurij Šewc, Pawoł Brězan; 25. z Łuzća: Jan Bejmak; 26. z Worklec: Jakub Glawš; 27. z Kulowa: farař Jakub Kral; 28.—29. z Budyšina: kapłan Jan Andricki, Madlena zwud. Kubašowa; 30.—31. z Ralbic: arcyměšnik Jakub Žur, Mikławš Kórjeńk; 32. z Konjec: Jakub Wałda.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 770. z Pančic: wučeř Mikławš Bejmak; 771. z Hrubjelčic: Jan Zibař; 772. z Budyšina: Madl. zwud. Kubašowa; 773.—777. z Wotrowa: Marja Mildnerowa, Marja Rychtarjowa, Pawoł Wjacsławk, Madl. zwud. Cyžowa, Pawoł Bulank; 778. z Kašec: Mikławš Šustyr; 779. z Nowych Boranec: Rudolf Wićaz; 780. z Hodlerja: Jan Wjeřš; 781.—784. z Radworja: Jakub Čornak, wučeř Pawoł Delan, Madlena Seligarka, Jakub Kasper; 785. 786. z Khelna: Jakub Domš, Jurij Buk; 787. z Bronja: Jan Handrik; 788. 789. z Kamjenjeje: Michał Žur, Jan Šrama; 790. z Měrkowa: Jan Pjetaš; 791. z Radwořskoho Haja: Michał Bejmak; 792.—794. z Kukowa: Marja Zyndźina, Hana Šołćina, Mikławš Rjeńč; 795. 796. ze Swinařnje: Jan Mikela, Mikławš Smoła; 797. z Jawory: Jurij Herbrich; 798. z Plawna: Marja Neuhausec; 799. z Budyšina: Hana zwud. Lawkusowa; 800.—805. z Khróšćic: Mikławš Brězan, Jakub Šołta, Jan Kurfürst, Pawoł Mildner, Pawoł Šibak, Marja Bělkowa; 806.—812. z Worklec: Marja Ryńčcyna, Jakub Glawš, Marja Kuščyna, Mikł. Krječmař, Pawoł Wjeńka, Michał Wałda, Jakub Ridl; 813.—816. z Hórkow: Michał Kušk, Jurij Paška, Józef Pan, Hańža Hejduščyna; 817.—819. z Jasenicy: Madlena Nowakowa, Jurij Nowak, Mikławš Kral; 820. z Noweje Jasenicy: Mikławš Młynk; 821. z Wudworja: Mikławš Šejda; 822. z Časec: Jurij Zarjeńk; 823. z Prawoćic: Jakub Zopa; 824. ze Zejic: Marja Kućankowa; 825. z Lejna: Jurij Domaška; 826. z klóštra „Porta coeli“ w Tišnowicach: duch. knježna Anunciata; 827. z Noweje Wjeski: Marja Čemerjowa; 828. z Haslowa: Jurij Bermich; 829. 830. z Pěskec: Michał Pólk, Jan Pjetaš; 831. z Różanta: Pětr Ditrich; 832. z Lubhosća: Jan Čornak; 833. z Rachlowa: Mikławš Mijan; 834.—837. ze Šulšec pola Kulowa: Pětr Kral, Jurij Michałk, Pětr Kumer, Michał Grola; 838. 839. ze Salowa: Jurij Šołta, Mikławš Šołta; 840.—842. z Kulowa: Madlena Šołćic, Khata Balantowa, Hańža Próćec; 843. 844. z Dubrjeńka: Jurij Žur, Marja Hawšowa; 845. z Kóćiny: Marja Jóršowa; 846.—848. z Ralbic: kapłan Jurij Šołta, Jurij Čornak, Jakub Dubawa; 849. z Nowoslic: Jurij Möller; 850. z Konjec: Jan Ledźbor; 851. 852. z Koslowa: Jan Domaška, Hańža Čornakowa; 853. ze Šunowa: Hańža Grósowa.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1052. z H.: J. S.; čo. 1053. z W.: M. N.; čo. 1054. z R.: N K.; čo. 1055. z K.: N. N.; čo. 1056. z K.: N. N.; čo. 1057. z K.: N. N.; čo. 1058. z H.: J. B.; čo. 1059. z H.: J. K.; čo. 1060. z W.: N. G.; čo. 1061. z W.: N. W.; čo. 1062. z H.: W. B.; čo. 1063. z H.: N. Š.; čo. 1064. z N. W.: M. N.; čo. 1065. z H.: J. L.; čo. 1066. z K.: P. L.; čo. 1067. z Š.: M. K.; čo. 1068. z K.: N. L.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1098.: J. K.; čo. 1099.: J. K.; čo. 1100.: N. B.; čo. 1101.: N. G.; čo. 1102. z N. W.: M. N.; čo. 1103. z H.: J. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Jurij Buk z Khelna 1 hr.; N. N. z Khróšćic 3,50 hr.; N. N. z K. 2,50 hr.; N. N. z Noweje Wjeski 1 hr.

Štož trjebače na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Smykače Sanki

Ważne prašenjo:

Maće dobre kachle

za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Im neuen Jahre bei uns spare!

Dresdner Handelsbank

akc. tow. / wotnožka w Budyšinje

na Dźiwadłowej hasy 8, rózk Šulskeje hasy / Žitne wiki.

Přijimarnje:

W Barće, Zemicach-Tumicach, Huscy, Hodźiju, Budestecach, Bukecach, Rakecach, Wjazońcy, Delnim a Horn. Kumwałdźe, Wopakej, Pančicach (klóštrje Marijnej Hwězdźe), Wósporku, Wjelećinje, Kulowje.

Wšitkim swěrnym dopisowarjam, přećelam a sobustawam našoho towařstwa swj. Cyrilla a Methoda a z tym woteběrarjam „Katolskoho Posoła“

k nowomu lětu wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Předsydstwo towařstwa swj. Cyrilla a Methoda, redakcija a čišćeŕnja.

„Domowina“,

zwjazk Łužiskich Serbow,

přeje swojim sobustawam

wjele zboža do nowoho lěta 1937.

Bóh Knjez chcył naš lud też w přichodźe wjesć, žohnować a miłosćiwje škitać.

Našim serbskim woteběrarjam, kotřiž w zańdźenym lěće nam swěru wobkhowachu, přejemy

žohnowane nowe lěto!

Alphons Schauseil

Serbam derje znaty wobkhodny dom w Budyšinje.

Lehmannec *konditarnja a kofejownja*

přeje swojim česćenym serbskim hosćom

k nowomu lětu wjele zboža!

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Najstarša

skleńčernja

nic jenož za wulkowobkhod kóždy tu namaka wšě skleńčane twory a nadobu, **woknacu skleńcu,** groćanu, slepu, barbojtu skleńcu, lěp, dijamanty atd.

Wilhelm

Serbska dróha 16.

Kofej

wulke buny

500 gr. . . hr. **2.80**

přecy čerstwy paleny

Jurij Nyča

Bohata dróha 8

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Kupuju

złoto **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wšě nowe

ručne dźěła

namakaš přecy prawje a za mało pjenjez we wotrjadnym wobkhodźe

Güntherec

Rózk Serbskeje a Žitneje dróhi.

Zjawny dźak

Róženčanskej Maćeri Božej

za wusłyšanu próstwu.

Zawěsć swoje žiwjenjo!

Ze žiwjeńskim zawěsćenjom móžeš sebi wjele **poleˇpšić** a so derje postarać

za swoje stare dny!

Měsačny přinošk znajmjeńša 50 pj.

St. Josefs-Werk

Zawěsćeńske zjednoćeństwo a. G. we Wrótsławju, Uferstraße 11.

Radu poskića darmotnje:

Wokrjesny wjednik E Heppner w Małym Wjelkowje p. Budyšina, Wojerowska dr.

Hodowničku rano w 5 hodź. je Bóh luby Knjez mojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, dobroho bratra a wuja

Michała Čornaka

ze Smjerdźaceje

ze swjatymi sakramentami wjacy króć domawobstaranoho w 70. žiwjeńskim lěće do njebjeskeje domizny wotwołał.

Wšěm, kotřiž su jomu dobrotu a lubosć wopokazowali z wopytowanjom, z modlitwu a k-rowuprewodźenjom, wosebje też nošerjam, wuprajamy

wutrobny dźak a zapłać Bóh!

W Smjerdźacej, na dnju pohrjeba, 28. 12. 1936.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:

Hańža Čornakowa.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

2. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. januara 1937.** | **75. lětnik.**

Wěčne kralowstwo.

Wjele tysac ludźi bě přikhwatało do Jeruzalema. Wurjadna swjatočnosć so tu wotměwaše. Kral David, wobdaty wot staršich ludu, wróćeše so z najwyššim swjatowstwom israelskoho ludu, z kašćom sluba, z cuzby do swjatoho Města. Z hłubokej česćownosću sćěhowaše mnohosć ludu ćahej.

Posawny a trompety mócnje zastajichu a harfy, cytery a lyry roznošowachu radostne zynki. Lud israelski so wjeseleše a khwaleše swojoho Boha. A kral David na harfje wumělscy hrajo spěwaše ze swojim ludom ke khwalbje Knjeza:

Khwalće Knjeza, wšitke joho ludy,
Wy joho służobnicy, wukonjejo joho wolu!
Khwalće Knjeza, wšitke joho skutki
Na wšěch městnach, hdźež wón je z knježerjom!
Khwal, moja duša, Knjeza!

Z tajkim radostnym spěwanjom bu kašć sluba přewodźany a donjeseny do swjatoho stana.

A potom radosć a wysk lud hišće dołho w Jeruzalemje jednoćeše. Kral David pak bě domoj so wotsalił, nimo měry spokojeny nad krasnym swjedźenjom. Kak so radowaše, zo móžeše nětk swjatowstwo swojoho luda, kašć sluba, khować we swojim kralowskim měsće, na Sionje.

Tola to jene joho njepokoješe: Městnosć, kiž za kašć bě dał připrawić. Bě to jednory stan. Wón sam pak bydleše w hrodże z cedrowoho drjewa.

David so tohodla rozsudźi, na městnje swjatoho stana natwarić hordozny templ k česći Božej. — Tola Bóh bě hinak postajił. Přez profetu Nathana bě Davidej takle wozjewił:

„Nic ty natwariš dom swojomu Bohu, ale Knjez tebi jón staji. Přetož takle praja Knjez: Hdyž twoje dny budźa dopjelnjene a ty změješ wotpočinka pola swojich wótcow, postaju jenoho z twojich potomnikow a wobkruću joho kralowstwo. Wón mi natwari dom a ja postaju trón joho kralestwa hač do wěčnosće. Ja budu jomu wótc a wón budźe mi syn. A twój dom a twoje kralestwo wostanje wěčnje. Twój trón budźe stajeny za wěčnosć."

Zwonkowna pycha Davidowoho splaha bě dawno so minyła. W israelskim ludźe pak bě tutón kralowski splah zćicha a zakhowany dale žiwy.

A hodźina so přibliži, w kotrejž Bóh dopjelni swoje slubjenjo, kiž jónu Davidej bě dał. — Kral z Davidowoho splaha so narodźi, kiž knježić měješe do wšeje wěčnosće!

Dźěćo kaž druhe dźěći, leżeše powite do pjeluškow. W hrodże wšak njebydleše, kaž joho prawótc; a khuduške přińdże na swět. W hródźi namaka swoje bydlenjo a žłobik bě joho łóžko. Tola dźiw! W prěnich hižo dnjach joho byća je kedźbliwosć swěta złožena na tute dźěćo.

Z dalokeje cuzby přińdźechu kralojo, zo bychu jomu hołdowali! W rańšim kraju běchu wuhladali zeskhadźacu nowu hwězdu. Tutu sćěhowachu, hłuboko hnući, tući tři mudri, zo bychu pytali — kaž bě pisane — nowonarodźenoho krala Židow. Wodnjo a w nocy pućowachu, po městach a wjeskach so prašachu za dźěćatkom a ničo njemóžeše jich zamylić w njepowalnej wěrje, byrnjež ludźo po puću ničo wo nowonarodźenym kralu njewědźeli. Tež kralej Židow, Herodesej, přińdźechu a tež joho so prašachu raznje a dostojnje. Herodes so stróži — we nim njebě tajkeje wěry, joho zmyslenjo bě nizke. Za čłowjeskej mudrosću a wědomosću najprjedy pytaše, najwučenišich muži cyłoho kraja k sebi powoła; ći dyrbjachu jomu pisma wukładować. A wěmy, z kajkim wuspěchom. W Herodesowej wutrobje wupłodźichu swjate słowa bjezbóžnosć. We swojej zaslepjenosći da wón morić wjacy hač tysac nowonarodźenych dźěćatkow. Tři mudri woteńdźechu z joho błyšćatoho hrodu a kročachu dale po nocy, kotruž hwězda wěry jim rozswětleše. Widźachu drje njezbožo, kotreż bě

Herodes zawinył přez swoju njewěru. Z njekhabłacej přeswědčenosću ćahnu dale njeprašejo so wjacy ludźi po puću, wěra sama jich wjedźe — a hwězda před nimi nadobo mócnu pruhu k zemi pósła — a w jeje swětle nětk spóznachu wosamoćenu hródź před Bethlehemom, w kotrejž bě so narodźił Wumožnik.

A hdyž nětk tu stojachu před tutym dźěćatkom, začuwachu we swojich wutrobach, zo njeje zemski kral te dźěćatko we žłobju před nim ležace. Tute dźěćo bě wobdate z wysokej dostojnosću, kajkuž zemja njejewja. Tute kralowske dźěćo bě Bóh a človjek zdobom.

Kralojo to spóznawši kłonjachu swoje kolena. Modlachu so ke kralej časnosće a wěčnosće.

* * *

Tónsamy kral z Davidowoho splaha knježi też dźensniši dźeń. Joho trón njepowalny wostanje do wšeje wěčnosće.

Njech so swěta trony trasu
Ze złobami človječemi,
Njech też padnu w swojim času
Ze złósćemi djabołskimi;
Twój trón wěčnje kruty stoji,
Njech so złoba helska dwoji.

Tak katolscy Serbja swěru přisahaja swojomu Kralej z rjanym kěrlušom (čisło 347) wědźo, zo Bože kralestwo wostanje pře wšě časy njezničomne. Nihdy powrótej časow njepodleži.

Na swěće ničo nima trajacoho wobstaća. My človjekojo kročimy swój čas tu po zemi, njech 20, 50 abo 80 lět — što tuta doba woznamjenja poruno wěčnosći? Po tutym krótkim žiwjeńskim přebytku je naš nadawk dopjelnjeny. My woteńdźemy a druzy stupja na naše městno.

A tola kak rozsudny je tutón nam postajeny zemski čas! Mamy so sami rozsudźić, hač připóznawamy knježeństwo Knjeza, na kotrohož wěčnym kralestwje dźěl měć smy powołani. W swjatej křćeńcy buchmy joho herbja. W kóždym sakramenće rozmnoža so we nas hódnosć za tutu kralowsku dostojnosć.

Za zbóžnu wěčnosć smy powołani, a tuta wěstosć wołóža človjekam wšě zemske bědy a ćeže. Wot nikoho njedamy sebi rubić drohotne pokłady našeje katolskeje wěry, kotraž nam dawa tule wěstosć:

Knjez, rodźeny z Davidowoho splaha, kiž swjatym Tšom Kralam w krasnosći swojoho bóžstwa so zjewi, też nam jónu dari podźěl na swojim bóžskim kralestwje do wšeje wěčnosće. -t-

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Duchowna wyšnosć je wot 15. januara tohole lěta pomjenowała za fararja

w Riezy: Franca Kretschmera, dotal fararja w Freibergu, kiž je so tuteje swojeje fary dobrowólnje wzdał;

w Drježdźanach-Čachwicach: dr. phil. Ludwika Bauma, dotal kapłana při dwórskej cyrkwi w Drježdźanach;

we Wurcenje: Franca Wörnera, dotal kapłana w Šěrachowje.

Kapłan Karl Kretschmer přewozmje na samsnym dnju mjeztymnje farske zarjadnistwo w Freibergu.

Wot 15. januara buchu dale pomjenowani za kapłanow:

Karl Hinze, dotal kapłan w Lipsku-Gohlisu, za kapłana při dwórskej cyrkwi w Drježdźanach;

Theobald Beer, dotal kapłan při propstowskej cyrkwi w Lipsku, za kapłana w Lipsku-Gohlisu;

nowoměšnik Arnošt Warg za kapłana při propstowskej cyrkwi w Lipsku;

Otto Hermann, dotal kapłan w Žitawje, za kapłana w Šěrachowje;

nowoměšnik Jan Steiner za kapłana w Žitawje;

nowoměšnik Leonhard Hartmann za kapłana w Pěrnje.

K nakhwilnej wupomocy buchu postajeni:

Nowoměšnik Hermann Bals za Königshain;

nowoměšnik Maks Hiersig za Freiberg;

nowoměšnik Klemens Jungblut za Šěrachow.

— Knjez studijowy rada Korla Engler, znaty hudźbnik a basnik, je zasy nowu hru zhotowił, kotraž so „Spodźiwna lampka" mjenuje. Hra wobjima hodowne potajnstwo, njecha pak tak jara pohnuwać, ale bóle zwjeseleć. To so jej přez pěknu hudźbu a hibićiwy čln derje radźi. Hra předwjedźe so k prěnjomu razej w Kolpingowym domje a to z wjacykróćnym předstajenjom. Do wobšěrnych rólow dźělachu so mužske a žónske mocy tachantskoho khóra „Cäcilia", kotrejež dołholětny zasłužbny dirigent dźěn knjez Engler je. SA-kapała hudźeše. Wunošk wječorow bě za zymski pomocny skutk postajeny. Wopyt běše jara bohaty. Knjez Engler žněješe wulku sławu, kotruž pak wón na swojich sobudźěłaćerjow pokaza.

Domyswjećenjo w Budyšinje.

Njedźelu, 10. jan.: Znutřkowne město.
Wutoru, 12. jan.: Lazarettska, Schäfferowa, Stiftowska, Garreiska, Heinowa dróha.
Srjedu, 13. jan.: Ratarjecy, Słona Boršć, Hrubjelčicy, Dźěchorjecy, Hnašecy, Dobruša.
Štwórtk, 14. jan.: Drjewowe wiki, Cyhelnska, Mužakowska, Flinowa, Röhrscheidtowa, Wetzelowa, Hornčeńska, Nowa hasa.
Njedźelu, 17. 1.: Lubijske předměsto.
Wutoru, 19. 1.: Delnja Kina, Krakecy, Bozankecy.
Srjedu, 20. 1.: Wownjow, Małsecy, Hněwsecy, Dalicy, Bělšecy, Dźěžnikecy, Hrubońcy, Hor. Kina, Wuricy.
Štwórtk, 21. 1.: Wallska, Leśsingowa, Jurjowa, Löhrowa, Stieberowa, Paulijowa, Wettinska dróha a wokolina.
Njedźelu, 24. 1.: Žitne wiki, Lawska hasa, Lawske hrjebje, fabrikski dźěl, Židow.
Srjedu, 27. 1.: Zajdow, Mały Wjelkow, Ćemjeńcy, Dornšnabl, Šulska, Hošic, Kamjeńtna a Sewjeńna dróha.
Štwórtk, 28 1.: Serbska, Šuleńska dróha, Před šuleńskimi wrotami, Garbańska dróha, Šprjewina hasa, Pod hrodom.

Z Budestec-Hajnic. W zańdźenym z Bohom dokonjanym lěće narodźi a wukřći so w našej katolskej wosadźe 15 (7) dźěći: 7 hólčatkow a 8 holčatkow. Wěrowało je so 5 (5) porow. Zemrěło je 12 (9) dorosćenych: 6 muži a 6 žonow. K swj. woprawjenju poby 7814 (7707) wosobow: 1112 (1089) muži a 6702 (6618) žonow. Jutrownych spowědźi naliči so 372 (361). K prěnjomu swj. woprawjenju přistupi 12 (8) dźěći. Z Cyrkwje wustupichu 6 (6). Domawobstaranjow a -woprawjenjow běše 154 (72). Nahromadźiło je so 2237,13 (2428,71) hr. Do wosady słuša 950 dušow po 27 wsach rozpjeršenych.

Ze Zdźerje. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w našej wosadźe 8 dźěći (14), 2 hólcaj a 6 holcow. Wěrowanjow bě 6 (2). Zemrěło je 5 wosobow (5), 1 mužski, 4 žónske. Swjatych woprawjenjow naliči so 5679 (7209). Domawobstaranjow bě 9 (17). Do swjateje Cyrkwje zastupi 1 wosoba. Bože służby wopyta na 3. njedź. posta 248, na 3. njedźeli septembra 187 wosobow. — Bóh luby Knjez wjedź a žohnuj wosadu!

Z Radworja. „Božu nóc" swjećachmy w cyrkwi wosebje swjatočnje. 21 ministrantow ćehnješe dostojnje z kapale spěwajo kěrluš „Zešła je krasna róža". Před wulkim wołtarjom k ludej wobroćeni přednjesechu jako rěčny khór

hodowne swjate sćenjo po słowach swj. Lukaša. Potom ćehnjechu wšitcy k „Božomu narodej“ a zanjesechu spěw swj. Marije: „Wulcy khwali“. Po tutych wobrjadach započa so hakle Boža mša. Spěwy dźěći a sobustawow „Meje“ Bože służby porjeńšichu. — „Kat. Bjesada“ wotmě 27. dec. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Kralec. Wopyt běše dobry. Knjez wučeŕ Kubaš přednošowaše wo nabožnym położenju wšelakich krajow. Spominaše wosebje na słowjanske narody a na daloku Ameriku. Pokazowaše nam wšelake wulke kharty a tak wěc dowujasni. Założeński swjedźeń budźe zawrjeny — jenož za Bjesadnikow z přiwuznymi přistupny — a wotměje so poslednju njedźelu januara pola Šubertec. Tuž na strowe, wjesołe zasowidźenjo!

Z Radworja. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w našej wosadźe 48 dźěći a 2 morwonarodźenej, a to 21 hólčatkow a 27 holčatkow. 6 dźěći běše njemandźelskich. Wumrěło je tu 18 wosobow, mjez nimi 5 dźěći. Wěrowanjow mějachmy 12 (lěto prjedy 10). Swjatych woprawjenjow wudźěli so 20300 (1935 pak 20555) — Bóh daj w nowym lěće našej wosadźe a cyłomu serbskomu ludej swoje žohnowanjo!

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 13. januara, popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Ralbic. Zańdźenu póndźelu wotmě „Lilija“, spěwny wotrjad Domowiny, hodowny wječork we towarstwowym kruhu. Brězanec jstwu běchu naše Ralbičanske spěwarki hodownje wudebili. Wšo so zeleneše, zyboleše a frinkoleše. Samo božodźěsćowy štomik tu bě. Při zaswěćenych swěčkach zahajichmy wječork z kěrlušom: „Jene rjane dźěćatko“. Předsyda spěwnoho wotrjada, knjez Brojer, wšěch najwutrobnišo powita, wosadnoho knjeza fararja, arcyměšnika Žura a nimo spěwarjow a spěwarkow lubych čestnych hosći a knjenje mandźelske. Rozestaji zaměr hodownoho wječorka, kotryž je nam nuzny w tymle času. Wšěm pak też přeješe wjele zboža a Božoho žohnowanja do nowoho lěta. Čišinskowa balada „W Božej nocy“, kotruž knjeni Brojerec z Ralbic přednjese, so nam derje spodobaše. Spěwachmy dwuhłósne hodowne spěwy: „Njebjo, zemja, zraduj so“, „Pastyrjo pójće“, „Spěwajće dźens wjesele“ a druhe. Mamy dźěn wšě we swojim „žórlešku“ tak rjenje hromadźe! Trjebaš sebi je jenož zwupytać a nawuknyć, štož wšak móhli kóždomu radźić. Słyšachmy dwě legendźe wot našoho njezapomnitoho Mikławša Bjedricha Radlubina: „Ćěkanjo do Egiptowskeje“ a „Mać Boža jako syjeŕka“ (Hańža Glawšec z Różanta). Wulkotnje přednošowaše Pawoł Šołta z Łazka, pilny prócowaŕ, „wo serbskich mythiskich bytosćach“. Widźachmy sobu tute „zmije“, dźěchmy z hobrami, wobhladachmy palčiki, słyšachmy Bože sedleško wěšćić smjerć, zamyslichmy so do mary — žónskeje móra, tuteje strašneje khorosće — posměwachmy so grabam, putachu nas serbscy ryćerjo. Wšo to přednošowaŕ z hodownym duchom a hodownym zbožom wobwěncowa. Hač na posledni wobraz z napjatosću připosłuchachmy. Dale poręča hišće knj. arcyměšnik Žur, kak mamy doma w swójbach swjećić hody a staršimaj a přiwuznym přihotować hodowne wjeselo. — Hižo wonješe dobry kofej a čakaše dobry přikusk, kiž běchu spěwarki wobstarali. Dachmy so do njoho a derje nam zesłodźa. W mjenje hosći podźakowa so čestny předsyda knjez Jurij Čornak z Ralbic, wuzběhujo zhromadnosć towarstwa a česćownosć před starymi, něhdyšimi sobudźěłaćerjemi. Knježeše wjesołosć a rjana, pěkna zabawa, dóniž so njedźělichmy, zbožowni, zo běchmy wjele rjanoho słyšeli, woprawdźe nadobnoho pak dožiwili.

Z Ralbic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je w našej wosadźe swjatu křćeńcu dóstało 33 (41) dźěćatkow, mjez nimi 5 (3) njemandźelskich: 18 hólčatkow a 15 holčatkow. Připowědanych bu 22, wěrowanych 13 (12) porow. Zemrěło a na naš kěrchow pokhowanych bu 21 (17) wosobow: 11 mužskoho a 10 žónskoho splaha, 2 dźěsći w 1. lěće žiwjenja, 1 wosoba w starobje 58 lět, 6 wosobow 60—70 lět, 9 wosobow 70—80 lět, 1 wosoba 81 lět, 2 wosobje přez 90 lět. K swj. woprawjenju poby w farskej cyrkwi 24661 (26800), w Różeńčanskej hnadownej cyrkwi 13959 (12500), w Šunowskej kapałcy 1669 (2297), we wustawje slepych w Rakecach 46 (38), to je wšo hromadźe: 40335 (41635). Domawobstaranjow a domawoprawjenjow bě 246 (265). Wopytowarjow Božich służbow na njedźelach w přerězku: w Ralbicach 759, w Różeńće 1009. Ličiło je so naléto a nazymu. Bóh daj narodźenym Božu hnadu, wěrowanym Bože žohnowanjo, wotemrětym wěčny wotpočink, nam wšěm pak jónu wěčnu zbóžnosć!

Z Njebjelčic. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło: 14 dźěćatkow, a to 7 hólčkow a 7 holčkow, 1 morwonarodźene, njemandźelske pak žane. Zemrěło je 9 wosobow: 4 dorosćenych a 5 dźěći w prěnim lěće žiwjenja. Wot dorosćenych běše 1 wosoba přez 42 lět, 1 přez 67, 1 přez 77 a 1 přez 83 lět. Wěrowanjow běše 14, domawobstaranjow 45, swj. woprawje-

W tym so lubosć Boha zjewi w nas, zo Bóh do swěta pósła jednorodźenoho Syna Swojoho, zo žili bychmy přez Njoho. (1. Jan 4, 9.)

„Franco, to so tola nětk skoro došmjataj“, mać hólca pohonja. Při swěcy wonka hišće kramosći. Dwór rumuje. Z puća ludźo přecy přez płót do dwora hladaja, a deskowane wrota žno też bojazliwje wisaja. A jutře su hody! Narodniny Jězusa, swjedźeń Božoh' naroda! To so tola słuša, zo je dwór w porjadku! Haj, Jězusko, to wšak je pola nas hotowe hubjeństwo! K Tebi z lubosće dwór wurjedźu! Njecham, zo na Twojim narodnym dnju by była tu tajka njeroda. Ně, to dyrbi być wšo rjenje čiste. Fajnplic-plank, ćeta přecy praji. A wowka jej pomha a wuj też. Woni wšak też swarja na nana a na mać! Ale ja nochcu swarjeć! Prawje wšak maja. Dołho hač do pózznoho popołdnja je mać dźensa zasy w měsće była. A nan — tón něhdźe z konjemi wikuje. Ty wěš, Jězusko, hdźe pak so dźensa zasy wokoło bruči! Daj 'noż, zo njeby dźensa a jutře na Tebje njesakrował. Su tola hody, Twój swjaty dźeń, mój Jězusko! — — — Haj, woprawdźe, Ty maš wjele lubosće. To sy nětk cyłe njebjesa wopušćił a sy na tutu khudušku zemičku zestupił! Zo by nas wumóžił! Wot hrěchow! A nětk hišće su ludźo tak lózy a zli na Tebje! To je woprawdźe hrěch a hańba!

Tu kaž prut poświkaja Franca maćerne słowa: „To tola nětk skoro so došmjataj!“ Hólc so wobwjertnje: We swětle wokna stoji mać. Z najstwy dele na njoho syči! To joho boli! Wón tola wě, zo jenož maćerneje šamaweje njerody dla so hač do nocy drěwa! A kóždy raz před swjatymi dnami, hdyž wón dwór junu dokładnje rjedźi hač do pózdnoho wječora, so mać takle na njoho wottorhnje. Wón pak to znjesć njemóže, k swjatym dnam dwór měć tak mazany. A spěšnišo, rychlišo hraba, mjeće, rjaduje. Wokoło hnojoweje hromady hišće hrjebičku! Zo njeby jutře dwór w juše płował! Doběži k zahrodnomu płótej, hdźež pod kruświnu stoji wozyk z juchowym sudom a sćehnje jón dele do bróžnje a začini durje. By wšak hišće rad to a tamne dozrjadował, ale nochce też njeposłušny być. Njeby wona była tajka bachtawa, zawěsće by něštožkuli hinak było. A zhladujo na bojaznje wisace wrota smějo sebi mysli: Te też jenož tak wisaja, dokelž mać so na nich tak čumpa, hdyž z druhimi žonami kleska. A přez dwór čampajo sprócny, dodźěłany, zdychnje pytnywši, zo póčnje mjerzny: Ach, Jězusko luby, njech je to dźensa dosć! Budź spokojom! Hižo mjerznje. Trjeba jenož hišće so kusk sněha nańć a cyły dwór budźe kaž wuběleny.

njow pak 13800 (10400). K prěnjomu swj. woprawjenjú přistupi 11 dźěći. Bóh zdźerž a škituj našu wosadu też w nowym lěće, zo rosće a přiběra na wěrnosći Božej a služi swojomu Bohu w pobožnym křesćanskim žiwjenju!

Z Wotrowa. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće bu we našej cyrkwi křćenych 15 (15) dźěćatkow a to 8 hólčkow a 7 holčkow. Wěrowane buchu 3 pory, a to 2 w cyrkwi, 1 doma. Zemrěło je 8 wosobow (jena 3 měs., tamne 62—70 lět). Swjatych woprawjenjow je so wudźěliło 18476 (13361), mjez nimi 52 domawobstaranjow.

Z Kulowa. Štwórtk rano na poslednim dnju staroho lěta roznjese so powěsć, zo je młodźeńc Mikławš Balant z Kulowa po krótkej khorowatosći w 23. žiwjeńskim lěće ćiše a njenadźicy zemrěł. Čělneje słabosće a kiprosće dla njemóžeše ćežke dźěłać, ćim wjacy pak je dźěłał w službje swojomu Bohu, cyrkwi a domiznje. Joho služba bě služba diakona; radlubje a zwólniwje je k woltarjej služił a to při wšěch pohrjebnych Božich mšach a wěrowanjach, dokelž šulerjo jako ministrantojo njesmědźa šulu parować. Při pohrjebach nošeše kříž abo khorhowje na pohrjebnišćo, tohorunja to też činješe nimale kóždy raz při procesijónach wokoło města a na hnadowne městno do Różanta. Wón běše kóždy čas tu a pomhaše w cyrkwinej službje a byrnjež w nocy było. Jako sobustaw towarstwa rjemjesłnikow (Kolpingoweje swójby) wobstara też tam wšelakore towarstwowe dźěła a bě dohladowar bibliotheki. Kóžde lěto putnikowaše z procesijónom na hnadowne městno do Krupki a to samo dwójcy wob lěto. Tak bě też pola sakskich putnikarjow derje znaty a mnohim z dobrym přećelom; někotryžkuli z nich so wobdźěli na pohrjebje. Khorojnicy Krupćanskoho procesijóna a hišće druzy towaršojo z klóštra Marijineje Hwězdy přińdźechu lubomu přećelej poslednju lubosć a česć wopokazać. Při ponowjenju našoho farskoho Božoho domu je njeboh Balantec Mikławš dobrowólnje wjele a na wšelakore wašnjo dźěłać pomhał za Božu česć. Joho natwarjaca pobožnosć pola woltarja a poniżnosć při wšědnym dóstaću swjatoho woprawjenja bě z najlěpšim přikładom. Pobožnoho, čistoho a wjesołoho młodźeńca lubuje Bóh, a to bě njeboh Mikławš woprawdźe. W pohrjebnej rěči pola rowa pokaza wosadny knjez farar na rjane počinki tutoho dobroho młodźeńca a wuzběhny wosebje joho diakonsku službu w cyrkwi za Boha a sobučłowjekow, kiž budźe też Bóh jomu nětko zawěsće bohaće mytować. Mikławš Balant bě młódši syn Pětra Balanta, kiž bě we swětowej wójnje padnył; joho mać je wot toho časa sem wudowa a wobdźěła ze staršim synom małe hospodarstwo, we kotrymž je jej też njeboh Mikławš po swojej móžnosći pomhał. Njedźelu 3. januara bu wón swjatočnje, wot wjele ludu přewodźany, pokhowany. Njech wotpočuje w měrje!

Z Kulowa. W zańdźenym lěće bu w našej cyrkwi křćenych 120 (124) dźěći, a to 56 (55) hólčatkow a 64 (69) holčatkow, mjez nimi 3 (8) njemandźelskich, z měšanych mandźelstwow 1 dźěćo z katolskim nanom a 5 z katolskej maćerju. Wěrowanjow bě 34 (49), mjez nimi 2 měšanej mandźelstwje, wobej z katolskej njewjestu. Pohrjebanych bu 67 (58) wosobow: 19 (10) dźěći a 48 dorosćenych (22 muži a 26 žonow). Swjate woprawjenjo dósta 57195 (51055) wosobow, mjez nimi 257 (276) domawobstaranjow.

Zymska pomoc 1936—1937

Jedyn lud
Jedne zjednoćeństwo
Jedna woporniwosć

Njedźěłam wjacy dale! Tebi je posłušnosć lubša hač wša druha próca.

„Franco, to hižo zwony zwonja do Božeje nocy!“ mać hižo zasy woła. A kaž by pytnyła, zo bě tola dobroho pilnoho Franca přenjelubje poswariła, běži nětko poł do swjedźeńskich drastow zhotwana po skhodźe dele, přez khěžu won na dwór. Franc bě runje krótko před khěžnymi durjemi, jako maćerne słowa zasłyša. Prjedy pak hač móžeše wotmołwić, bě mać so zhubiła. Haj, woprawdźe hižo zwony zwonja do Božeje nocy. Pozastawši słucha zwonjacym zwonam. Daloko, sanio do joho wjeski, roznošuja wjesołu powěsć Božoho naroda. A dwór je nětk znajmjeńša někak čisty! Franc so wjeseli. A poskał też je! O, kak joho to wozbožuje. A lubosć k Jězusej joho wobja. Wobroćiwši so hlada na swój dwór ze spokojnym wóčkom a radostneje wutroby. Słucha swjatomu zwonjenju a přebywa cyły při potajno-krasnym narodźe swojoho Boha Jězusa. Žołmy lubosće wutrobu jomu wobžołmuja. A zasy jomu přińdźe myslička: Cyłe njebjesa je wopuścił a našu khudu zemičku sej wuzwolił. Z telko lubosću je hrěšny swět wobjimał. Bóh sy človjek wopytał nas tudy, Kral sy za nas stał so khudy. Jězusko — so zazradowana, cyła přejata modli joho wutroba — mam Će lubo, nade wšitko!

Zady njoho stoji mać. Wězo je też wjesoła, zo je dwór w porjedźe. Z horda hlada na swojoho Franca. Na palcach so přibliži, ćiše, šlachotnje hač k zady Franca „knjeni jako maćefka“. Wuzkošijna a też wonjaca wot boka so přikhiliwši do wucha so wopraša: „Frančiko, hladaj jenož, njejsym ja ta najrjeńša?!“

Postróžiwši Franc so wobroći. A začerwjeni so: Njewušny kostrijanc pyšniši stoji hač wužitne žito!!! Tuta myslička prěnja jomu přeńdźe wutrobu, wuhladawši mać. Ale přeńdźe! Franc wosta z dušu při Jězusu w žłobiku: Jězus je z telko lubosću swět wobjimał. Tohodla Joho lubuje, a Joho dla wšě Joho stworjenja. Hinak nochcu, ani njemóžu! A w samsnym wokomiku w tutej lubosći też maćer wobja. K čisto-krasnej, nadpřirodnej lubosći přidruži so lubosć syna k maćeri.

A z prawdu Franc wuzna: „Haj, maći, ty sy rjana a mi najlubša!“ A we wutrobje so k Jězusej w horcej lubosći modleše wo bohatu hnadu za swoju lubu mać.

„Rjenje sy wšo zrjadował, mój syno“, mać praješe. „Nětko pak pój nutř! Wumyj so a zdrasć so a pojěz, zo na Božu nóc hišće dóńdźeš. Je wulki čas!“

A wobwjertnywši so mać běžeše do khěže a po skhodźe horje k swojim drastowym kamoram. Też wona njeměješe khwile, jeli chcyše hišće so prawje dohotwać a w prawym času do cyrkwje přińć. Ale byrnjež přecy jara spěchała, z časom ženje hišće přišła njeje, też nic, jako nan jej kupi koło — Franc w myslach doda.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kóždy tydźeń pisamy tu wo strowotnym stawje Swjatoho Wótca. Wězo prjedy hač „Posoł“ potom do rukow čitarjow přińdźe, je so husto zasy trochu přeměniło. Tak běše kónc zańdźenoho lěta ze strowotu bamža zasy hubjeńšo, mjez tym zo „Posoł“ wo polěpšenju pisaše. Najebać toho pak chcemy tola dale wo tym rozprawjeć. Swjaty Wótc ma nětko wot swojoho domjacoho lěkarja dr. Milanija přikazane, zo by we łožu wostał. Jenož kardinala statnoho sekretara přijima. We jstwi pódla joho lěhańje čita so wšědnje Boża mša, a wón dóstawa swjate woprawjenjo. Z wiću drje so polěpšuje. Rěka, zo njeposrědny strach njewobstoji. Bolosće njese bamž z wulkej sćerpnosću. Ma wot něšto časa sem też mało spara.

Patoržicu měješe Swjaty Wótc naréč přez bamžowske radijo. Rěčeše wo starosćach a bolosćach, kotrež jomu politiske a kulturelne wuwića w Europje a cyłym swěće čini. Jeli zo wjednicy ludow skoro njespóznaja, kajki strach wšěm ze strony bolšewisma hrozy, potom přińdźe bórzy zahuba. Napominaše tohodla hišće raz ludy, zo bychu zasy sebi ważili kubła, kotrež Cyrkej stražuje. Potom pokaza na Španisku a praji, zo je tam swětowa móc bolšewisma wótry pospyt činiła, zo by swět do zahuby storhnyła. Wšě możne srědki je k tomu wužiła. To dyrbi tohorunja być za wšěch warnowanjo a pohon, zo bychu k najkrućišim a poslednim srědkam přećiwo bolšewismej přimali. Dale napominaše bamž duchownych a biskopow, zo bychu swěru stražowali drohe kubła nabožiny. Dźakowaše so też za wšě wopokazy swěry a lubosće, kotrež je w času swojeje khorosće ze wšěch stron swěta dóstał. Skónčnje pohonješe Swjaty Wótc wjednikow statow, zo bychu wšo činili, zo by so měr zakhował, a prošeše Boha, zo by też wón swětej dał swój měr.

1. augusta budźe tomu 310 lět, zo je bamž Hórban VIII. koleg (wysoku šulu) za rozšěrjenjo wěry wobkrućił. W tutym času wuńdźe z tuteje šule 6000 misijonarow. Dźensa bydli w kolegu 230 studentow z 35 narodow cyłeje zemje. Žadyn dźěl zemje njeje, kotryž tam njeby był zastupjeny. Chcemy tu někotre staty mjenować, z kotrychž studentojo pokhadźeja: Khina, Japanska, Indiska, Ceylon, Siam, Persiska, Irak, Turkowska, Libanon, Syriska, Egiptowska, Južna Afrika, Awstraliska, Mauriciske kupy, Haiti, Honduras, Nowa Seelandska, Zjednoć. Staty Ameriki. Z Europy maja so mjenować: Němska, Jendźelska, Hollandska, Danska, Norwegska, Albanska, Južnosłowjanska, Bołhańska, Rumunska a Grichiska. Hdyž so studentojo tutoho kolega na wulkich swjatych dnjach při prócesijonach wobdźěla, potom widźiš tu wšě możne człowjeske barby, a je pozběhowace, widźeć, zo je katolska Cyrkej woprawdźe katolska (= powšitkowna). Napohlad tajkoho prócesijona putnikarja tak hnuje, zo jomu husto sylzy radosće do woči stupja. Šulska rěč tuteje wysokeje misijónskeje šule, kotraž duchownych za misijóny wukubłuje, je wězo łaćonska. Mjez sobu pak rěča studowacy italscy. Jenož štwórtk kóždoho tydźenja a na swjatych dnjach smědźa wučomcy we swojej maćerńej rěči so mjez sobu rozmołwjeć, a potom tam słyšiš mnohe rěče ze wšěch kónčin zemje!

Němska. Jedyn wučeny pokaza w jenym němskim wědomostnym časopisu, zo mnohe nowe wěrywuznaća, kotrež dźensa w Němskej namakaš, njewukhadźeja z luda, ale přińdu wot někotrych profesorow abo druhich wučenych, kotřiž su so hižo dawno cyle wot křesćanstwa dźělili. A ći, kotřiž tajke nowe wuznaća přijimaja, su tohorunja husto zdźělani, kotřiž so ženje njejsu jara wo křesćanstwo starali a wo nim też wjele njewědźa. Ale najbóle su to „połzdźělani“, kotřiž tutych założerjow nowych nahladow za spušćomnišich dźerža hač Cyrkej a jeje wučbu. Dokelž pak nowe wěry nimaja ničo, štož bychu człowjekej poskićeć mohle, su jenož žiwe wot wojowanja abo přećiwjenja přećiwo Cyrkwi a křesćanstwu. Njebyli křesćanstwa było, bychu też tamne nowe wěry bórzy zašle. Jenož tak dołho, hač je to za někotrych ludźi hišće nowe, tak dołho móžeja nowe wuznaća přećiwo křesćanstwu wojować.

Hač dotal běchu na parnikach, kotrež do Afriki jězdźa, jenož přenošne wołtarje. Hdyž dyrbješe so rano Boža mša čitać, potom přenjesechu słužowni wołtař do rumnosće, w kotrejž dyrbješe so Boža mša swjećić. Po njej přińdźe wołtař zasy do někajkeje pódlanskeje cale. Na parnikach, kotrež do Ameriki jězdźa, pak maja hižo wjacy lět wołtarje, kotrež su kruće zatwarjene a přecy na swojim městnje wostanu. Nětko su też na prěnim afrikanskim parniku kruty wołtař připrawili. Jedyn profesor je wołtař zhotowił. Katolscy pasažěrojo su wězo za to łódźniskomu towarstwu jara dźakowni. Hnydom na prěnjej jězbje měješe parnik też wjele katolikow sobu a mjez nimi cyłu syłu duchownych, kotřiž do misijónow jědźechu, a z nimi bě też wjele klóštrskich knježnow, kotrež chcedźa tohorunja jako misijonarki w Africy skutkować.

Franc też khětře dóńdźe do kuchnje. A bórzy hižo zasy z njeje wuńdźe z khanu ćopłeje wody. Na bok wojstwě měješe wulku šklu stojo, hdźež możeše sam so wumyć cyły. Zesłeka so a wumy so wot hłowy hač do stopy.

A nětk bě dom čisty. Dwór bě čisty a Franc bě čisty, čisty na ćele!

K Božomu dźěsću bě hižo nětkle dóstał cyłu spódnu drastu nowu. Ach, kak lubje so do njeje drasćeše. Franc so cyły wozboženy čuješe! Wuliny wodu a wotrě špundowanjo. Kholowy, črije, kornař a šlips, khabat a zwjeršnik a měca a nowe rukajcy: wšo bě wokomiknje na nim!

Pojědł Franc pak ničo njeje!

Z domu přez dwór ćerješe ze zadnymi durčkami won do polow. Po šćežcy khwataše do wosadneje wsy na Božu nóc. Wjesołosć joho wobja znowa jara wulka, jako takle samotnje nóžkowaše w Božej nocy zwučenu šćežku. Ach Jězusko, su te hwěžki rjane. Zybolće so hwěžki, smějkotajće so z njebjes nam na zemju dele. Božoho Syna narod swjećimy. A skakotajo Franc — by sej myslił, zo je hišće małe dźěćo — wjesele spěwaše: Jene rjane dźěćatko . . . a O pastyrjo wy . . . Juskajo spěwaše wótře a mjelčo běžo wote wsy po hórcy dele.

Bórzy přińdźe hač ke kolijam železnicy, kotrež wjedu mjeze farskej a joho wjesku z Budyšina do Serbow. Wot deleka njejachleše žadyn ćah a wot horjeka njećerješe čorna waka. Tak přeběža kolije a spěchaše dale. A hlej, hižo so sněholeše. Zwotkel padachu sněžki? Hwěžki hišće z njebja kukachu! Znowa zwjeseleny Franc so podźakowa Jězuskej. To sym sebi tola jenož myslił, zo by rjenje było, by-li ze sněhom dwór zwodźěwał. A nětk Ty to woprawdźe sy mi k woli. Sy tola lěpši, hač sym sebi to myslił a — mi lubši!

Ze sylnym zwukom zazwonichu wšě zwony farskeje cyrkwje. Franco, to hižo je tři běrtle na dwanaćich! Spěchaj, spěchaj! Wottud hač do cyrkwje je hišće dźesać mjeńšin. A za pjeć mjeńšin dyrbiš ty być tam, hewak knjez faraf spowědny stoł wopušći a potom maš dom čisty a dwór čisty, sy čisty na ćele, ale na duši mazany!

A Franc zaběhnje a běži w lohkim běhu kaž dobry šwižny kóń. Franc je strowy khadla, čerstwy, krasnje zrosćeny a sylny — myškaty. Hólčuch we swojich lětach. Wón to też wědźeše. Měješe wšak něštožkuli hižo na swědomju, haj, ale wón też Boha lubowaše woprawdźe z dźěsćowskej lubosću. Tohodla wón tola też jenož běžeše dźensa do cyrkwje! Zo by so zasy wuspowědał. Wón njemóžeše w mazanosći hrěcha žiwy być před swojim Knjezom a Zbóžnikom. A docyła dźensa, w Božej nocy, hdźež Jězusowe narodniny so swjeća po cyłym swěće.

Tola spóznawši, zo njezměje wjacy časa w cyrkwi so

Njewěš ničo nowoho,

štož mohło tež „Katolski Posoł“ a joho čitarjow zajimować? Napisaj nam tola! Njeboj so, njemět-li traš najlepšu serbsku ruku. Radlubje Twój dopis wudospołnimy a joho zmylki, dyrbjał-li tajke měć, wotstronimy. Ty sam změješ wulke wjeselo a bohaty dobytk z dopisowanja. Njechaš-li špatnu serbšćinu nałožować, napisaj nam němski. Ale něšto pisać dyrbiš, z wotkel hewak „Katolski Posoł“ dyrbjał powěsće dóstawać, jeli nic wot swojich přećelow a čitarjow.

Českosłowakska. W jenej rěči praji president Beneš, zo je ze swojej politiku nastupacej cyrkwinske prašenja też pokazał, zo chce Słowakam dać, štož jim słuša, zo bychu też woni widźeli, zo so za nich w českosłowakskim staće staraja. Dale praji Beneš, zo so jomu dźensa wojowanja přećiwo Bohu a Cyrkwi njemoderne a zastarske być zdadźa.

Nowa theologiska fakulta w Bratisławje dźěła nětkle prěni semester. Wona ma 9 profesorow. Tři z nich su Češa, jedyn je Wuherj, tamni pjećo su Słowacy. Nowa fakulta ma 230 studentow, mjez nimi je 60 Wuherjow. Tamni su Słowacy. Tak ma katolska Cyrkej w Českosłowakskej nětko štyri statne theologiske fakulty: w Prazy jenu němsku a jenu česku, jenu we Wołomucu a jenu w Bratisławje.

We Słowakskej je po wójnje cyrkwinske kubła českosłowakski stat pod swoje zarjadnistwo wzał. Nětko pak buchu po wujednanju mjez katolskej Cyrkwju a statom kubła zasy wróćene a japoštołskomu administratorej Jantawšej přepodate. Hižo někotre měsacy stoja zasy pod cyrkwinskim zarjadnistwom. Minister Krofta běše po přepodaću kubłow rjekł, zo je stat tute kubła w dobrym rjedźe cyrkwi wróćił. Kaž katolska powěsćenja wozjewja, je tomu woprawdźe tak. Statne zarjadnistwo je tute kubła modernizowało, mjez tym zo běchu w času, hdyž krajina k wuherskomu kralestwej słušeše, trochu zanjerodźene. Češke statne zarjadnistwo je potom nowe mašiny kupowało, khmańše methody za wobdźěłanjo polow a plahowanjo skotu zawjedło, hospodarske twarjenja porjedźało a nowe twariło. Też skót na kubłach je w najlěpšim rjedźe. Jenož wjetše hypotheki wotpočuja na tutym cyrkwinskim wobsedźeństwje dźensa. To zależi na tym, zo je wězo nowozarjadowanjo hospodarstwa na kubłach wysoke wudawki přinjesło, za to pak maja wone też wjetšu hódnotu.

Nowinarske katolske družstwo „Československa akciova Tiskarnja“ wobstoji nětko 25 lět. Při założenju měješe wone 35 dźěłaćerjow, dźensa pak 262. Wudawa dwaj dźenikaj a dwaj tydźenikaj. Dale wukhadźa tam 43 druhich katolskich časopisow a mjeńšich spisow. K jubilejnomu lětej družstwa připrawi so wustajeńca, a wotmě so kongres za katolske nowinarstwo. Jedyn rěčnik rysowaše nadawki katolskoho nowinarstwa a praji, zo je dźensa prěnja winowatosć katolskich nowinow, wojować přećiwo bolšewismej. Njeměka pak tu jenož nadběhi bjezbóžnikow a socialne błudne wučby wotpokazować, ale rěka tu ludej přecy zasy předstajeć katolske wučby, wosebje pak so při socialnych prašenjach a rozpisanjach zdalować runje tak kapitalistiskich idejow kaž bolšewiskich. Jedyn minister žadaše też, zo njebychu katolske nowiny žanej politiskej stronje ale zjawnosći powšitkownje służiłe.

Katolske nowinarstwo Českosłowakskeje běše też na swětowej wustajeńcy we Vatikanje zastupjene. Wězo dyrbja so wudawki za wobdźělenjo też zapłaćić. Rěka tola najprjedy wěcy, kotrež maja so wustajić, zběrać, potom zawaleć a skónčnje na městno wustajeńcy přewjesć. Tam maja so zasy wědomostnje zestajeć, a k rozjasnjenju dyrbja někotři wěcywustojni na wustajeńcy přebywać, zo bychu wopytarjam na wšelake „prašenja“ wotmołwić móhli. To wšo pak płaći pjenjezy. Českosłowakscy biskopja su postajili, zo maja duchowni z wosebitym přinoškom tute wudawki znjesć.

Francózska. Francózscy biskopja su postajili, zo maja so duchowni wšoho politiskoho skutkowanja zdźeržeć. Jeli jim politiske skupiny pisaja, zo bychu so jim přizamkli, potom maja listy cyle bjez wotmołwy wostajić.

Tute zdźerženjo wot politiskoho dźěła njeměka pak nětko, zo maja duchowni mjelčeć k podrywanskomu dźěłu bolšewikow. Zo to tak měnjene njeje, pokaza pastyrski list jenoho biskopa. We nim biskop jasnje praji, zo njemóžeš ženje k njeprawosćam mjelčeć. Přećiwo djabołskomu počinjenju komunisma maja biskopja a duchowni raznje a na kóžde mudre wašnjo zakročić.

---

přihotować na swjatu spowědź, z přihotowanjom hižo hnydom po puću započa.

Pomodli so k Bohu, swojomu Knjezej, kotromuž je winowaty wšě swoje njeskutki pokornje wuznać, poprosy Swjatoho Ducha wo pomoc a rozswětlenjo, strowja swjatu Mariju, swojoho jandźela pěstona a započa so přepytować. Wón wšak hižo cyle derje wšo wědźeše. Před njedźelomaj bě hakle k swjatej spowědźi pobył a wyše toho hižo doma so junu přepytował.

A wón ličeše po porstach: Sym někotre razy zabył wječor so pomodlić. Jedyn raz sym rozłobjeny bjez paćerjow so lehnył do łoža. Sym husćišo swojeje hłowy był a kruće kózla wjazał. Maćeri někotre razy njeposkał. Njelubje wo bratře myslił a junu joho wuplistował — to wšak bě cyle prawje, ale přejara sym na njoho młóćił. Junu smój so ze žortom biłoj, ale po času sym khutnje započał a joho zatrašnje zmorskał. Štyri razy sym kruwu jara bił a dračował. A junu sym sam na sebi so přešoł přećiwo šěstej kazni.

Francej poča horco być. Haj, ale Jězusko Ty wěš, zo je to takle přišło, zo ja njejsym chcył tebje rozhněwać, ale zo ze słabosće wotpadnych wot Tebje. Spodobliwosć hrěcha bě mi w tutym wokomiku lubša hač lubosć k Tebi sylna! Ale Ty wěš, hnydom po hrěše mje želeše — haj při hrěše hižo njemějach wjacy žanoho wjesela — a płačo padnych, tam hdźež zhrěšich, na koleni a prošach Će wo wodaco kaž Pětr, Će trójcy klijo zaprěwši, a slubich Ći, zo tak khětře hač možno so wuspowědam. Haj, mój luby Jězusko, to je mi woprawdźe žel. A zo dyrbješe so to też runje před hodami stać. Ale budu so prócować — na kóždy pad, a njech njebjesa a hela zańdu! — zo so ze wšěch tutych hrěchow wušmjatam. Kak tebi tu służu! Z telko hrěchami! Jedyn ćežki hrěch! Kóždy kral by tajkoho wojaka cyle jednorje ze służby wuhnał! Hańba za wojaka! Ty pak sy wulkotnje mi wodał, haj hižo tehdy wodał, jako wobželnosćich swój hrěch slubjo, zo bórzy so wuspowědam, jako płakach pře to — a sylzy chcychu so jomu do wočow stłóčić, wón pak je zahna! — zo je moja lubosć hišće takle mała a słaba. Ty sy woprawdźe horcyšeje lubosće a sylnišeje swěry hódny! A wjeselu so, Jězusko, so njemóžu hinak, hač tutón hrěch so dźensa fararjej wuspowědać. To wšak mje zatrašnje hańbuje. Wón mje tak derje znaje. Ale póńdu k spowědźi. Dźensa njewostaju so swjatoho woprawjenja. Tebje chcu dźensa w nocy k sebi witać, dźensa na dnju Twojich narodninow! Mohł wšak jutře do města, ale ně, dźensa w nocy chcu Će witać k sebi! Za pokutu přewinu tutu hańbu, kotruž čuju před tutym wuznaćom. Ćežki pad, ćežka pokuta!!! (Přichodnje dale.)

Kaž je znate, je w Francózskej wjele katolskich wosadow, kotrež nimaja duchownoho a tajkoho też hišće tak bórzy njedostanu, dokelž nimaja w kraju scyła dosć měšnikow. 12 lět pak skutkuje nětko hižo jene zjednoćeństwo, kotrež so prócuje, zo by so zasy wjacy a wjacy młodych mužskich měšniskomu powołanju přiwobroćiło. A wone je hižo wulki wuspěch mělo. W lěće 1925 měješe Francózska hišće 6500 bohosłowcow. Loni pak běše jich hižo 10000, a młodych lětnikow je jich w seminarach a druhich wyššich šulach hišće wjacy, haj dyrbjachu samo w někotrych městach seminary přitwarjeć. Tak je też w Francózskej nadźija, zo tam nabožne žiwjenjo zasy junu rozrosće a zakćěje.

Parizski arcybiskop kardinal Verdier je postajił, zo ma so stare póstne wašnjo „póstnych stacijow“ zasy wobnowić. Što to je? W Parizu běše najprjedy stare wašnjo, zo na kóždym dnju swjatoho posta jena druha cyrkej swoje drohotnosće wustaji. Wěriwi buchu potom přeprošeni, sebi přińć tute drohotnosće wobhladać. Tak wěriwi potom přikhadźachu a sebi wustajene sudobja, drasty atd. wobhladachu a so wězo też pomodlichu, snadź rózarije spěwachu. Wječor wotmě so pobožnosć. Kaž kardinal wozjewja, wuda so lětsa wosebity wjednik, w kotrymž budźeja wšě widźenjahódne wěcy Parizskich cyrkwjow zapisane, też jich stawizny.

Do francózskeje akademije wědomosćow bu Manski biskop Grente powołany. Tutón biskop je znaty francózski wědomostnik a je hižo wšelake knihe wudał. Dale bu hišće jedyn katolik a to jedyn prjedawši minister (admiral Lacase, kotryž běše we swětowej wójnje z ministrom za marinu) do akademije powołany.

Jendźelska. Posledni dokument, kotryž je wotstupjeny jendźelski kral Eduard VIII. jako kral podpisał, je wopismo, z kotrymž so tróna wzda. Tam pak je prěni króć jedyn titul při podpismje wuwostajił, kotryž su jendźelscy kralojo hižo wjele lětstotkow wužiwali: defensor fidei = zakitowaŕ wěry. Tutón titul dósta w času reformacije jendźelski kral Henrich VIII., hdyž běše w jenym spisu sakrament mandźelstwa jako njerozwjazajomny zakitował. (Pozdźišo wšak je sam přećiwo tomu so přešoł ćežko, da někotre swojich žonow skóncować a woženi so z druhimi.) Wot toho časa su jendźelscy kralojo titul zdźerželi, byrnjež zcyła wjacy katolscy njebyli.

Jendźelska šulska komisija je katolski zwjazk, kotryž šulske prawa katolikow w Jendźelskej zakituje. Swjaty Wótc je komisiji swoje požohnowanjo póslał a přez Westminsterskoho arcybiskopa prajić dał, zo su katolske šule we wěstym zmysle ważniše hač cyrkwje. Dokelž hdyž šule wjacy dobrych katolskich křesćanow njewoćahnu, potom budźeja cyrkwje junu prózdne stać.

Njenadźicy zemrě w Jendźelskej katolski měšnik Barnes. Wón słuša do tych, kotřiž su w tutym kraju najwjacy za katolsku Cyrkej skutkowali. Barnes běše syn jendźelskoho zastojnika. Hižo ze 17 lětami běše oficěr, a to tehdom najmłódši cyłeje jendźelskeje armeje. Tola hižo za 5 lět wustupi z wójska a dźěše anglikansku theologiju studować. Jako młody kapłan běše z wjednikom młodych angiikanskich duchownych. Tola nadobo wozjewi, zo chce do katolskeje Cyrkwje zastupić. Dźěše potom do Roma a studowaše tam na měšnistwo.

Kaž smy pisali, běchu někotři wysocy anglikanscy duchowni přećiwo katolskej Cyrkwi pisali a prajili, zo wona jenož to čini, štož fašismus kaza. Nětko pak stanychu druzy wysocy anglikanscy duchowni a wobroćichu so přećiwo tamnym. Tući rozomniši pokazuja na žadławosće, kotrež so ze strony bolšewikow w Španiskej stawaja a warnuja tamnych prajicy, zo dyrbjało jich hańba być, złóstnikam w Španiskej hišće symphatije wopokazować a dźakuja so bamžej, kiž je tak jasnje pokazał, hdźe zhromadny njepřećel čłowjestwa je a kiž k bojej přećiwo njomu woła.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Zemrěći (julij—dec. 36): 1. 7. Jan, m. s. Jurja Krala z Kukowa, 2 l. 2 m. 5 d; 19. 7. Jan Grubert z Worklec, 69 l. 11 m. 22 d.; 25. 7. Hańža Cyžowa z Łuha, 68 l. 26 d.; 26. 7. Marja Hanušowa z Pančic, 33 l. 2 m. 18 d.; 10. 8. Hańža Juršec z Hórkow, 79 l. 1 m. 16 d.; 22. 8. Jan Bódleńk ze Šunowa, 58 l. 5 m. 14 d; 23. 8 Pětr Kušk z Hórkow, 82 l. 3 m. 9 d.; 27. 8. Jakub Langa z Pančic, 81 l. 11 m. 12 d.; 13. 9. Jakub Brycka z Prawoćic, 70 l. 5 m. 19 d.; 19. 9. Hańža zwud. Meuselowa z Dobrošic, 72 l. 2 m. 9 d.; 20. 9. Joachim, njem. s. Marje Jancec z Dobrošic, 3 m. 4 d; 1. 10. Madlena zwud. Ledźborowa z Dobrošic, 68 l. 5 m. 25 d; 4. 10. Jakub Domaška z Ralbic, 64 l. 5 m. 14 d.; 21. 10. Pětr Sachon z Wětećy, 48 l. 9 m. 7 d.; 4. 11. Michał Brojeŕ ze Stareje Cyhelnicy, 77 l. 2 m. 2 d; 6. 11. duchowna knježna Veronika z klóštra Marijneje Hwězdy, 77 l. 6 m. 27 d.; 22. 11. Emilia Kronsowa z Kukowa, 34 l. 6 d.; 22. 11. mortwa narodź. holčka Jakuba Domanje z Worklec; 23. 11. duch. knježna Rozalija Aloysija z klóštra Marijineje Hwězdy, 69 l. 11 m. 11 d.; 30. 11. Hana Žurowa z Wětećy, 62 l. 6 m. 3 d.; 1. 12. Hana zwud. Šandźina z Łuzća, 80 l. 5 m. 26 d.; 3. 12. duchowna knježna Marija Felicitas z klóštra Marijineje Hwězdy, 62 l. 2 m. 11 d.; 5. 12. Korla Kurfürst z Khrósćic, 68 l. 2 m. 19 d; 7. 12. Jurij, m. s. Pawoła Lukaša z Khrósćic, 1 l. 1 m. 23 d.; 8. 12. Madlena zwud. Ryćerjowa z Pančic, 63 l. 3 m. 15 d.; 10. 12. Jan Domaška z Dobrošic, 71 l. 7 m. 28 d.; 14. 12. Michał Rynč z Lejna, 87 l. 9 m. 20 d; 18. 12. Rudolf, m. s. Jurja Paški z Pančic, 20 d.; 19. 12. Michał Bryl z Pančic, 52 l. 10 m. 25 d.; 23. 12. duchowna knježna Ascelina z klóštra Marijineje Hwězdy, 68 l; 26. 12. Michał Lebza z Khrósćic, 72 l. 7 m. 13 d.; 26. 12. Hana Pjetašowa z Worklec, 60 l. 11 m. 1 d.; 29. 12. Jakub Domš ze Zejic, 74 l. 6 m. 12 d.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje za december.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+ 10	— 6	+ 1,5	—	—	—	100	150	150	0,400	2	—	—	22,1

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 33. z Prahi: prof. dr. Mikławš Krječmaŕ; 34.—36. z Budyšina: wyšši wučeŕ kantor em. Jan Symank, sudniski rada dr. Beno Symank, Madl. Stankiewiczowa; 37. z Wunjowa: Jakub Delan; 38. z Drježdźan: krajny bibliothekaŕ dr. Wjacsławk; 39. 40. z Wotrowa: faraŕ Mikławš Just, Jan Wawry; 41. z Njebjelčic: Madlena Šołćina; 42. z Dźěžnikec: Hana Wenclec; 43. 44. z Khanec: Michał Młynk, Jakub Wingeŕ; 45. z Wotrowa: Jakub Wróbl; 46.—49. z Budyšina: kantor Jurij Šołta, Hańža Kubicowa, Herman Piskor, Jakub Hajna; 50. z Khanec: Marja Šołćic; 51. z Paderborna: stud. theol. Alois Andricki; 52. ze Ženewa: Hańža Hanušec; 53. 54. z Kukowa: Michał Šołta (Cyž), Jan Kral; 55. z Pančic: wyšši wuč. Jurij Słodeńk; 56. z Budyšina: kapłan Michał Cyž.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 854. z Dźěžnikec: Hana Wenclec; 855. z Němcow: Jan Šiman; 856. z Kamjenca: Marja zwud. Jancowa; 857. z Khanec: Michał Młynk; 858. ze Zajdowa: Michał Kurjat; 859. 860. z Budyšina: Herman Piskor, Pawoł Krječmaŕ; 861. z Pančic: Hana Wićazowa.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1069.: M. N. z K.; čo. 1070.: P. B. z N.; čo. 1071:. N. N. z K.; čo. 1072.: P. N. z B.; čo. 1073.: J. C. z N.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1104.: N. N. z B.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1119.: N. N. B.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.
Knježna Hańža Hanušec ze Ženewa 5 hr.; knjez Pawoł Šefer ze Zdźerje 1,40 hr.

Dobrowólny dar za wosebite zaměry.
Knježna Hańža Hanušec ze Ženewa 3 hr.; knjez kapłan Michał Cyž z Budyšina 3 hr.

„Katolski Posoł“

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł“ pak přez póst dóstawa, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim hromadźe

7 hriwnow.

Bože mšě

wopřijeja

drohotny pokład

najrjeńšich modlitwow a čitanjow ze swjatoho pisma.

Też katolscy Serbja móža je nětk skónčnje zeznać we swojej maćernej rěči.

Wužiwajće tutón krasny dar,

w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Na farach rjanu knihu dóstanješ:

z čefwjenym rězkom za hr. **4,50** w mjehkej koži **5,—**
ze złotym rězkom za hr. **5,50** koži **6,25**
„ „ „ pyšnje wjazanu hr. **8,50**

Štož trjebače na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Smykače Sanki

Ważne prašenjo:

Maće dobre kachle

za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Wašim dźěćom přichod słuša!

Puć do njoho pak maće Wy starši jim přihotować!

Zastarajće Waše dźěći z tym, zo je

zawěsćiće

pola

St. Josefs-Werk

Zawěsćeńske zjednoćeństwo a. G. we Wrótsławju, Uferstraße 11.

Radu poskića darmotnje:
Wokrjesny wjednik E. Heppner w Małym Wjelkowje p. Budyšina, Wojerowska dr.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11

Wšě nowe

ručne dźěła

namakaš přecy prawje a za mało pjenjez we wotrjadnym wobkhodźe

Güntherec

Rózk Serbskeje a Žitneje dróhi.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wróćiwši so wot rowa mojoho swěrnoho mandźelskoho, našoho luboho nana a dźěda

Jakuba Domša,

wuměnkarja w Zejicach,

kotryž po dlěšej khorowatosći ze wšěmi swjatymi sakramentami domawobstarany w starobje 74 lět 29. hodownika 1936 wumrě, wuprajamy wšitkim, kotřiž na pustym wječoru za njebohičkoho so modlachu a joho we wulkej ličbje k rowu přewodźachu, **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!** Wosebje dźakujemy so knjezej fararjej Wjeńcy za časćiše domawobstaranjo, Zejičanskej gmejnje za njesenjo k rowu a za wěncowu pychu, burej J. Hórnikej za k rowu wjezenjo kaž też spěwarjam za česćacy spěw.

W Zejicach, 2. januara 1937.

Hana zwud. Domšowa
a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

3. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. januara 1937.** | **75. lětnik.**

Štožkuli wam rjeknje, to sčińće! (Jan 2, 5.)

Zbožownaj nawoženja a njewjesta, na kotrejuž kwasu běštaj Jězus a swjata Marija jako hosćej přitomnaj, na kotrejuž kwasu Jězus swój prěni dźiw jeju zboža dla skutkowaše. Telko zaleži Jězusej na mandźelskim zbožu! Haj, Jězus so stara za zbožo dobreje, katolskeje swójby.

Też katolska Cyrkej staraše so stajnje po Jězusowym přikładže wo zbožo, čistosć a njeranitosć mandźelstwa; wo dobre mandźelstwa wojowaše Cyrkej lětstotki dołho, znjese najhórše přesćěhanja. A też dźensa wojuje a ćerpi katolska Cyrkej hišće, dokelž dźerži so njeranitosće a čistosće mandźelskoho zboža po Božej swjatej woli.

Też pola nas so bohužel tu a tam na zwonkownosće, na pódlanske wěcy bóle hlada dyžli na znutřkowne zbožo a Božu hnadu při přihotowanju na dobre mandźelstwo. Što pomhaju wšě časne kubła, wša rjanosć, hdyž potom w mandźelstwje njeje prawe zbožo, prawa čistosć a njeranitosć? Zawěsće by lěpje było, hdyž by so na nabožne zmyslenjo, na znutřkownu powahu wjacy dźiwało.

Přikładny katolik je chinjan Lopahong. Junu dźěše k wosobnomu budhistej a prošeše joho wo pjenjezy za swojich khudych a khorych. Budhista njeda so wohańbić, masny hłuboko do kapsy a přepoda Lopahongej 10000 dolarow. Što wě, hač njeměješe někajke druhe wotpohlady z tym. Lopahong je mjenujcy měšćanski rada a direktor nadrózneje železnicy, potajkim wulki knjez, a ma přihódnych synow, za kotrymiž so někotražkuli knježnička wobhladuje. Też dźowka tutoho budhisty by so rady na jenoho z tutych synow wudała, a jeje nan njeby ani to najmjeńše přećiwo tomu měł. Tu spózna nětko, zo je přileżnosć w tutej należnosći jara přihódna.

„Ty Lo, maš tola dorosćenych synow a ja dźowku. Kak by było?“

„Ale to tola njeńdźe! Ty wěš, zo sym katolik; a tak njemóžu mojomu synej dowolić, zo by so z pohanku woženił.“

To bě jasna a kruta wotmołwa. Budhist bě drje jomu wjele, jara wjele pjenjez dał, bě wulki dźak dołžny. Lopahong bě rady zwólniwy, jomu něšto k woli sčinić, ale dušu swojoho dźěsća ženje njepředa. Duša běše jomu dróžša dyžli 10000 dolarow.

„Ty wěš, zo to njemóžu!“ Lopahong njeda so popadnyć.

To pak njeje hižo kónc. Budhist staraše so wo to, zo so zadźěwk mandźelstwa wotstroni, hdyž swoju dźowku katolskim sotram přepoda, zo bychu ju na swjatu křćeńcu přihotowałe.

Njeje zadźerženjo chinejskoho katolika nadobny přikład też za nas?

Tak krući, sylni, njepowalni dyrbjeli też wšitcy naši nanojo a maćerje być, potom njetrjebali so pozdźišo hněwać a rudźić.

Ćeže a wobćežnosće namakaju so drje też w najzbožownišim mandźelstwje, ale na tym wšo zaleži, z kajkim zmyslenjom so znjesu. Wopory sebi kóžde mandźelstwo wot muža kaž też wot žony žada, bjez woporow njeje žane jeničke mandźelstwo zbožowne.

Farař, jako trochu dźiwnušk znaty, bě na kwas kublerja z wosady přeprošeny. Kóždy z hosći přepoda po zwučenym wašnju swój kwasny dar — wjele rjanych wěckow. Też stary farař přińdźe na kwas. Hdyž běchu nimale po wobjedźe, měješe farař při njewjesćinskim blidźe sćěhwacu, krótku narěč: „Sym na kwas prošeny, sym jědł a pił, tuž drje so też słuša, zo Wamaj, nawoženja a njewjesta, swój kwasny dar přepodam. Ale pjenjezy, to wěstaj też, nima stary farař, też nic rjane wěcki. A tola chcu Wamaj rjany kwasny dar dać, kiž, jeli sebi jón ważitaj, budźe Wamaj z wulkim zbožom a žohnowanjom. Hlejtaj, dźensa staj zbožownaj a chcetaj to też wostać. Tuž spomjatkujtaj sebi tole: Kóždy człowjek ma swój zbožowny, druhdy też tajki njezbožowny dźeń. Přińdźe-li nětko we Waju žiwjenju dźeń, hdźež z lubosću prawje dale njecha, potom

pomysltaj jenož: Pak mam ja, pak maš Ty dźensa tajki njezbožowny dźeń. Tola njech je, zawěsće přińdźe też zasy lěpši, zbožowniši dźeń." — Hosćo so smějachu, ale hlej, nad fararjowym kwasnym darom wotpočowaše wosebite žohnowanjo. Hdyž so takle w mandźelstwje, kaž so to wšudźom stawa, wobuza pokaza, započa zwjetša muž: „Pak mam ja, pak maš Ty dźensa tajki njezbožowny dźeń. Tola njech je, zawěsće přińdźe też zasy lěpši, zbožowniši dźeń!" A wobaj so směještaj a běštaj zasy zjednanaj.

Česćehódny muleŕ je ze swojej lubej mandźelskej hižo přez 30 lět zbožownje hromadźe žiwy. Haj, často staj sebi zbóžnaj powědałoj: „Ty, z namaj je hišće kaž w juniju — hdyž prěnje róže kćěja . . . !" A kak to přińdźe, chcu tu přeradźić.

Na kwasnym dnju, hdyž bě so kwasny hołk a tołk minył a wonaj samaj we swojej jstwičcy přebywaštaj, wza muž swoju młodu žonu za ruku, jej dołho do wóčka zhladujo praji z nutrnym hłosom: „Ty, Hana, njezabudź ženje: Smoj so zjednoćiłoj, zo bychmoj sebi žiwjenjo wołóžiłoj, ženje pak poćežiłoj!" — A po khwilcy: „Sy mje zrozemiła, Hana?" Ta joho wutrobnje wobja prajicy: „Haj, Jano, wołóžeć, ženje poćežeć!"

Hdyž muleŕ něšto dnjow po kwasu z dźěła přińdźe, wuhlada z njemałym dźiwanjom rjany wobraz na sćěnje pod Božej martru wisajo z wulkimi pismikami: Stajnje wołóžeć — ženje poćežeć!

Jeli pak muž a žona dobreje wole njejstaj, njebudźetaj też wopory w mandźelstwje na so brać chcyć. Potom stanje so často to najhórše — dźělenjo mandźelstwa, kotreż katolska Cyrkej njeznaje, je-li so wěrowanjo w katolskej Cyrkwi stało. Tola posledni srědk a wuček potom je: modlenjo!

Před wjacy lětami přińdźe žona na faru a žadaše sebi dźělenjo swojoho madźelstwa, dokelž ze swojim mužom njemóže wjacy hromadźe žiwa być, kotryž kóždy wječor pjany domoj khodźi a potom njesměrnje zakhadźa. Knjez faraŕ, nazhonity čłowjek, kiž też wobstojnosće trochu znaješe, jej cyłu khwilu měrnje připosłuchaše, dóniž so skónčnje wopraša: „Što činiće Wy potom luba žona?" — „So samo wě, zo njemóžu při tym měrna wostać." — „Potom so mi zda, zo hišće jenu nadobu nimaće." — „Kajku nadobu dha měniće?" — „Wobstarajće sebi klakadło! A hdyž Waš muž pjany domoj přińdźe a zakhadźa, rěkće Wy z Bohom město z mužom!"

Žona měješe so po dobrej radźe a wobkruči pozdźišo, zo je so srědk wuběrnje dobry wupokazał.

Ženje pak nochcemy zapomnić, zo Jězus na wosebitu prózstwu swjateje Marije prěni dźiw sčini, a zo běchu też służowni posłušni swjatej Marijinym słowam: „Štožkuli wam rjeknje to sčińće!" Tak chcemy so wšitcy w kóždej należnosći, njech sebi też mandźelstwo wulke wopory žada, z prózstwu na swjatu Mariju wobroćić, zo bychmy potom jako swěrni a poddaći służowni stajnje po jeje słowach čas žiwjenja so měli: „Štožkuli rjeknje, to sčińće!" *-k.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w tachantskej wosadźe 12 (14) dźěći, a to 7 (8) hólčatkow a 5 (6) holčatkow; njemandźelske — (1). Z katolskich mandźelstwow pokhadźa 7 (8) dźěći, z měšanych mandźelstwow 5 (5) a to 2 (3) z katolskim nanom, 3 (2) z katolskej maćerju. — Wěrowanych bu w tachantskej cyrkwi 12 (18) porow, mjez nimi 10 (12) z druhich wosadow, mjez tym zo buštaj 2 (2) tudyšej poraj zwonka wosady wěrowanej. Mjez tudy wěrowanymi bě katolskich 5 (5) porow; měšanych porow bě 7 (13), a to 3 (7) porow z katolskim nawoženju a 4 (6) z katolskej njewěstu. — Pokhowanych bu tu 14 (9) wosobow, 6 (4) mužskoho a 8 (5) žónskoho splaha w starobje wot 27 dnjow hač do 81 lět (loni 1 dźěćo pod lětom a 8 dorosćenych). — Swjatych woprawjenjow wudźěli so 32850 (33300), mjez tutymi běchu 1383 (1488) jutrownych swj. woprawjenjow. Domjacych swj. woprawjenjow a domawobstaranjow bě 78 (104). K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 9 (7) dźěći, a to 4 (4) hólcy a 5 (3) holcow. — Božu mšu wopytachu: na ličeńskej njedźeli w posće 659 (636), na ličeńskej njedźeli w decembru 533 (583) wosobow.

We wosadźe Našeje Lubeje Knjenje narodźi so 53 (66) dźěći, a to 27 (34) hólčatkow a 26 (32) holčatkow; z katolskich mandźelstwow pokhadźa 30 (43), z měšanych mandźelstwow 19 (13) dźěći, njemandźelskich 4 (10). — Wěrowanych bu 25 (18) porow, z druhich wosadow připokazane — (3) pory, mjez tym zo bu 9 (12) tudyšich porow zwonka wosady wěrowanych. Měšanych porow bě 13 (13), a to 6 (8) z katolskim nawoženju a 7 (5) z katolskej njewjestu. — Khowanych bu 53 (51) wosobow, a to 22 (22) mužskich a 31 (29) žónskich. 11 (16) zemrětych bu na druhe kěrchowy zwonka wosady přewjezenych. — Do katolskeje Cyrkwje zastupi 10 (7) wosobow. — Swjatych woprawjenjow naliči so: w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje 17710 (21330), w biskopskim konvikće 4670 (6793), w seminarskej kapali 768 (850), w tachantskej šuli 80 (127), w klóštrku franciskankow 12260 (11890), we wustawje na Židowje 60 (140), w jastwje 320 (200), w přepytowanskim jastwje 30 (30). Prěnje swjate woprawjenjo dósta 54 (51) dźěći, a to 21 (20) hólcow a 33 (31) holcow. Domawobstaranjow a domjacych swjatych woprawjenjow bě 227 (268); wšo hromadźe wudźěli so 36179 (41679) swjatych woprawjenjow. — Božu mšu wopytachu: na ličeńskej njedźeli w posće 2058 (1322), na ličeńskej njedźeli w decembru 1172 (1512) wosobow. — Hnada Boža njech nas přewodźa też w tutym lěće!

Z Budyšina. Nowoměšnik Józef Toeppel ze Šěrachowa-Kemberka bu za kapłana w Lipsku-Reudnicach pomjenowany.

Z Khrósćic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće 1936 je so w našej wosadźe narodźiło 112 (95) dźěći, 60 (53) hólčatkow a 52 (42) holčatkow. Mjez nimi běše 16 (9) njemandźelskich. — Připowědanjow běše 55 a wěrowanjow 38 (36), mjez nimi dwoje w Kamjeńcu a jene w Njebjelčicach. Jene wěrowanjo běše po wěrje měšane; nawoženja niebě katolski. — Swjatych woprawjeni běše 120976 (126567), a to we Khrósćicach 42800 (46300), we Klóštrje 60150 (58865) a we Worklecach 18026 (21402). Domawobstarani běše 306 (406), a to z Khrósćic 262 (329), z Klóštra 41 (74) a z Worklec 3 (3). — Zemrěło je 69 (66) wosobow a to 33 (28) mužskich a 36 (38) žónskich

Prosymy należnje, wšitke

„Krajany",

kotreż dotal njejsu hišće předate, **hnydom** wróćo pósłać. Nimamy žane wjacy na składźe a tola šće so mnozy za nimi prašeja. Po 20. januaru zbytne „Krajany" wróćo brać njemóžemy, khiba zo so zapłaća.

Nakład „Krajana"
w čišćerni před šuleńskimi wrotami 21.

W prěnim lěće žiwjenja zemrě 8 dźěći; do docpětoho 10. lěta 4 dźěći; we starobje 10 hač do 30 lět njezemrě nichtó; do docpětoho 40. lěta 5 wosobow; do docpětoho 50. lěta 2 wosobje; do docpětoho 60. lěta 4 wosoby; do docpětoho 70. lěta 20 wosobow; do docpětoho 80. lěta 16 wosobow a do docpětoho 90. lěta 10 wosobow. Nimo toho běše jedyn porod mortwy. Na wosadnym kěrchowje bu 61, na klóštrskim kěrchowje 6 pokhowanych a w Ralbicach 2 wosobje. — Bóh dał, zo bychu wukřćene dźěćatka wotrostłe Bohu k česći a staršimaj k wjeselu; zo bychu zwěrowani we zbožownej lubosći a přezjenosći Bohu służili, a zo bychu zemrěći wužiwali wěčny měr a wotpočink!

Z Jaseńcy. Hdyž nazymnik so bliži a wuhlady su na hordozne hody, dadźa so Bjesadźini dźiwadźelnicy do dźěła a přihotuja so na założeński swjedźeń, kotryž tradicionelnje druhu njedźelu wulkoho rózka so wotměwa. Lětsa bě 64. Ze staroho zdonka wupruhowanych hrajerjow je wušoł dorost, kiž je hódny swojich předkhadnikow a staru tradiciju dostojnje dale wjedźe. Njedźelu bě so na swjedźeń „Kat. Bjesady“ njesměrnoho ludu zešło, z wulkeje Khrósćanskeje wosady a ze wšěch namjeznych, a tak bě Handrikec žurla nabita połna. Tuž móžeše tež nětčiši předsyda, knj. kubleŕ Just, z wjesołej wutrobu wulku syłu hosći a sobustawow witać; wosebity postrow zawda kk. fararjej Wjeńcy, wyšš. wučerjej Słodeńkej a Šeferec swójbje z Jaseńcy. Přeješe hišće wšitkim wjele zboža do nowoho lěta a rozłoži k lěpšomu dorozemjenju so předstajacu hru „W smjerći zjednoćenaj“ abo „Poklećo njezbožownoho“, kiž je Bjesada před něhdźe třomi lětdźesatkami po němsku hrała, a kotruž je jedyn prosty sobustaw cyle pěknje přeserbšćił. Podłožk hry drje njeje domoródnoho razu, předstaja pak nam žałosny bój mjez křesćanstwom a mohamedanstwom, kiž so w běhu lětstotkow w Europje wotměwaše. Wjedźe nas do časa bitwy před twjerdźiznu Mohacs we Wuherskej, kotraž 1526 přez přeradu do rukow turkowskoho sultana Suleimana II. padny. Njewólny přeradnik zapokući swój njeskutk ze žiwjenjom a sćeže też swojoho nana do tuteje krawneje katastrofy, kiž so dźewjeć lět pozdźišo před Bělogradom pod wjednistwom prynca Eugena wuskutkowa. Hra hnuje nutrnych připosłucharjow a čućiwišich samo k sylzam. K tajkomu dušinomu zarženju dopomhaše woprawdźe dobre předstajenjo hrajerjow, kotřiž běchu wšitcy při wěcy a swojoho muža stajichu, dokelž běchu wšitke róle, wulke kaž mjeńše a małe, w přisłušnych rukach. Tuž też napjeće kedźbowace připosłuchařstwo z bohatym přikleskom mytowaše. Jich ertny dźak tołmačeše wosadny knjez farař, duchowny radnik towařstwa, a spominaše při tym na nowe lěto, do kotrohož smy zastupili, a na swjedźeń swj. swójby, kiž so runje na tutym dnju swjećeše. Pokazujo na jene bóle potajne žiwjenjo — swjeći sćenikojo nam jara mało wo tym pisała — je tola było z najrjeńšim přikładom za wšě křesćanske swójby, a rozłoži w dlěšej naréči ważnosć swójby za Cyrkej, lud a kraj. Hdyž bě knjez předsyda wšitkim najrjeńšu zabawu přał, dachu so spěšne nohi do wjesołeje rejki, kotrejež wukónc je drje po přeću nawjednika był.

Z Kukowa. W rjanej ličbje zeńdźechu so sobustawy „Katolskoho Kasina w Kukowje“ k prěnjej měsačnej zhromadźiznje w nowym lěće. Městopředsyda wotewri ju ze zbožopřećemi k nowomu lětu a z hodownym kěrlušom. Spominaše w dźaknych słowach na bywšoho, wjacylětnoho swědomitoho předsydu, knjeza Michała Bryla z Pančic, kotrohož běše nam smjerć krótko do hód tak njenadźicy wotwowała. Přitomni wuspěwachu za joho khudu dušu ćichi Wótče naš. Sćěhowachu nowowólby. Za nowoho předsydu wuzwoli so dotalny městopředsyda, knjez Jurij Šajba z Kukowa, za městopředsydu knjez Mikławš Kokla z Pančic. — Na to přednošowaše prezes towařstwa, knjez kapłan Horjeń z Khrósćic wo wšelakich nabožnych prašenjach našoho časa. Njepřećeljo swjateje Cyrkwje a křesćanstwa porokuja nam dźensa mnohe wěcy, na kotrež jim katolik husto dosć žanu prawu wotmołwu dać njemóže. A tola zamóžemy z našoho katolskoho stojnišća na kóždy tajki nadpad wěcownje wotmołwić. Jenož dyrbimy swoju wěru trochu hłubšo zeznać. Knjez kapłan přečita nam też hłowne dźěle jenoho ważnoho prědowanja Mnichowskoho knjeza kardinala Faulhabera, kotrež je tutón sławny biskop před wulkej syłu katolskich mužow a młodźencow na hnadownym městnje Altötting dźeržał. W nim wón jasnje rozestaja, kak křesćanstwo a pohanstwo přećiwo sebi stojite,

---

W tym so lubosć Boha zjewi w nas, zo Bóh do swěta pósła jednorodźenoho Syna Swojoho, zo žili bychmy přez Njoho. (1. Jan 4, 9.)

(Skónčenjo.)

Do cyrkwje zastupiwši dźěše hnydom k spowědnomu stołej. A woprawdźe! Też to hišće dyrbješe so stać! Runje chcyše knjez farař wuńć. A bě hižo wonka. Što činić? Franc joho zadźerža. Khětro wšak so začerwjeni, jako jomu farař so posměwkujo do wočow pohlada a joho nětko też hišće wěsće spózna! Bě z fararjom derje znaty. Bě husto pola njoho był, ale ćežki hrěch, a to hišće přećiwo šestej kazni, so pola njoho hišće ženje spowědał njeje! Farař sebi wěsće hač do dźensnišoho mysleše, zo sym ja hišće čisty, njewopancany.

A poslednjoho farař joho wotwjaza.

Franc bě zbožowny, nimoměry zbožowny. Žałosnje ćežka bě tuta joho swobodna pokuta. Te tři Wótče-naše běchu lohke. Ale te wuznaćo! Nětko pak po tutym wulkim swojim skutku začahny njesměrna radosć a wjesołosć do joho wutroby. Wulki skutk je dokonjał. A to cyle swobodnje. Z čisteje lubosće k swojomu Knjezej. Franc so wjeseleše, bě zbožowny. A kaž hišće ženje swjećeše dźens w nocy narodniny Jězusa Khrysusa z nim hromadźe wjesoły a zbožowny. —

Hnydom po Božej nocy dźěše Franc na faru. Knjez farař bě sebi joho k sebi přeprosył.

„Wjeselu so, knjez fararjo, zo směm nětkole khwilku pola was wostać“, wušiknje Franc praji, po tym zo běštaj sebi zbožo přałoj k swjatym dnjam, „dyrbju pak bórzy domoj, hišće w nocy budźe pola nas Bože-dźěćo wobradźeć. — Ale sym wšak wjesoły, hdyž móžu tu khwilku zawostać“, jomu přiwuleća.

Knjez farař, darniwy a luby, kaž bě, poskići słódke kuski a nala škleńčcy dobroho. „A wosebje so wam dźakuju za tutej škleńčcy . . .“

„Poprawym wšak chcych rjec, za to, zo sće dźensa hišće raz do spowědnoho stoła so wróćił, jako tak pozdźe přijachlich. Tak móžu nětko znajmjeńša rjenje hody swjećić.“

„Na, wupij škleńčcy na tute zbožo! Ty wšak 'šće sy młody, tuž ći jena ničo njezeškodźi. A hewak sy cyły hólc, tak zo njetrjebam so bojeć, zo će zawjedu a skónčnje Tebje jónu jako pička wuhladam“, farař rěčeše a rěčeše, a — njepiješe.

Tuž Franc khětře doda: „A skónčnje so też hišće zhrěju po tej zymnej cyrkwi.“

„Ale što dha ma to rěkać, zo sy tak wjesoły? Zo pře zahe domoj njetrjebaš? To poprawym njej' prawje! Dom dyrbjał kóždy přecy rady! A pola was docyła! A na Bože-dźěćo budźeš so toia wjeselić móc! To njedyrbjało pola was być!“

To pak bě Francej tola přewjele! Wón wšak bě so spowědał, zo je wo nanje a maćeri wopak myslił, ale při sebi pak tola prajił: Prawje pak mam! Tuž poča sypać, zo nan cyły tydźeń jenož za konjemi wokoło běha, radšo

kaž swětło a ćma, nastupajo Boha Knjeza, wumožnika swěta Jězusa Khrystusa, swjatu katolsku Cyrkej a wosobinske křesćanske žiwjenjo kóždoho jednotliwoho človjeka. Přednoškej přizamkny so žiwa rozmołwa, z kotrejž bě widźeć, kak runje tele prašenja, dokež su časej přiměrjene, nas dźensa wosebje jimaja. Předewšim naši nanojo trjebaja nětkle tajke hłubše rozwučenjo wo našej swjatej wěrje, zo bychu potom doma we swójbje swojich wotrosćacych synow a dźowki skrućili a prawe nabožne zmyslenjo a žiwjenjo jim zašćěpjeć móhli. Kukowske „Kasino“ změje w přichodźe porjadnje kóždu druhu njedźelu měsaca swoju zhromadźiznu pola Natušec. Njech ju kóždy sobustaw porjadnje wopytuje! Pod nowym předsydu chcemy sebi stajnje stary serbski, bratrowski a nabožny duch hajić a zdźeržeć do dalokoho přichoda!

Z Wotrowa. Hrózbna grypa, kotraž je w decembru po Serbach tak surowje zakhadźała a zdźěla hišće zakhadźa, je też w našej wosadźe njesmilnje do ludźi přimała. Běchu domy, wosebje do hód a při swjatych dnjach, hdźež je lědma někoho přelutowała. Mnozy tydźenje dołho khorowachu, druzy ju po krótkim wotbychu. Dźěći bě tak hrabło, zo tydźeń a dwaj, někotre wjacy, do šule njepřińdźechu, doniž so pjatk do patoržicy šula po poručnosći wokrjesnoho lěkarja njezamkny. Hdyž też — Bohu budź dźak — mjez šulskimi dźěći sebi smjerć žanych woporow njeżadaše, tak tola rubi hnydom po hodźoch Wingerjec swójbje w Khanecach jich prěnje a jeničke dźěćatko, hakle 3 měsacy stare. Stysk wo nje je čim wjetši, dokelž běštaj staršej prjedy dołho čakać dyrbjałoj, prjedy hač jimaj Bóh dźěćatko wobradźi. Ze staršich ludźi zemrěštej Hańža zwud. Wawrikowa z Khanec, hdyž bě něšto njedźeli prjedy hišće nimale strowa a wjesoła swoje 76. narodniny woswjećiła, a Hańža Łusčanscyna we Wotrowje, mandźelska kubleŕskoho wuměnkarja Michała Łusčanskoho. Bě starobu 81 lět 6 měsacow a 20 dnjow docpěła. Wobej staruščy pokhadźeštej ze Swinaŕnje; běštej swědomitej hospozy na swojimaj statokomaj a přikładnje nabožnej žónscy. Njeboha Wawrikowa běše nimale 33 lět wudowa, mjez tym zo bě Łusčanskec wowcy popřate, zhromadnje ze swojim swěrnym mandźelskim wysoke lěta docpěć; haj, najebać swojeje wysokeje staroby njeda sebi wzać, zo sama swojoho hižo lěta dołho ćerpjacoho mandźelskoho wothladdwaše. Při rowje wobeju žarowachu tři wotrosćene dźěći a črjódka wnučkow; wobej pak stej dyrbjałoj nažiwić, zo šwarna ličba jeju dźěći před nimaj zemrě; Wawrikec maćeri zwjetša wšě hižo přez 20 lět stare. Wona je tohodla wjele zrudoby a horja při sebi nosyła, tola při swojej nabožnej mysli přecy zasy z Boha a swojeje kruteje wěry móc a pokoj čerpała. Z bolosćiwej maćerju ju přirunjowachu. Wobej lubowaštej Božu stwórbu. Kak rjenje też leži Wawrikec statok mjez kefkami a wysokimi štomami! Kak rjenje jej běše, hdyž wokoło domu wšo so zelenješe, lipy wonjachu, abo hdyž wětřik do wokna nutř ze štomow jej šukotaše abo wuješe! Łusčanskec mać měješe wšědnje rjane Wotrowske hrodźišćo před sobu. Hdyž słónčko rano přez nje so dobywaše, potom ćehnješe ju won do zkhrody, a tam so poklaknywši modleše so, hdyž so někak hodźeše, swój rańši paćeŕ. — Nětko su woćichle za njeju ptačkow spěwy, spadłe lisćička z jeju štomow, hasnył słónčny dźeń. Za to pak — to po jeju nabožnym žiwjenju směmy so kruće nadźijeć — spěwaju jimaj jandźelow khory wěčnje rjany njebjeski kěrluš a swěći jimaj wěčne swětło Božoho kralestwa. — R. i. p.

Z Wotrowa. Při rjanym wjedrje wotmě naš hajnik wutoru po našich honach wulku hońtwu. Třělcow bě so 13, honjerjow 10 zešło. Wunošk jich dźěła bě snadny: 16 zajacow, 12 bažantow, 1 karnikl. Škoda, zo te liški njedóstachu, kotrež někotromužkuli w našej wsy škody dosć načinjeja. Wječor so třělcy a honjerjo pola Mrózkec při dobrej wječeri a wjesołej zabawje po swojim drje rjanym, ale napinacym dźěle zasy zhrabachu.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 20. januara, popołdnju w 2 hodź. na šuli.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kaž nowše hamtske powěsće z Vatikana praja, so z bamžowej khorosću polěpšuje, hdyž też pomałku. Tola je Swjaty Wótc hižo zasy někotre ze swojich wšědnych dźěłow přewzał. Hody njeje, kaž

---

hač by so wo statok staral, zo kemši njekhodźi, paćerje njespěwa, sakruje kaž zło njedobre . . .“

„Ow, ow“, sej faraŕ mysleše.

„A mać tola też žana žona do ratafstwa njeje! To jenož přecy „fajn“ čini a z ludźimi bachta — wroła 'žno cyłe wisaja . . .“

„W domje pak ma porjadk, a to dobry porjadk“, faraŕ přispomni.

„Haj, ale njebych ja so staral wo skót, hródže, khlěwy a brožeń a cyły dwór a pola a łuki a lěsk, by tam we swojich fajnych jstwach sedźała bjez butry a mjasa!“

„Ale nan ze swojim wikowanjom tola też něšto zasłuži“, faraŕ měrnje přistaji.

„Haj, ale njebych ja był, wšo ničo njeby pomhało!“ Franc wótrje přida a — womjelkny.

A knjez faraŕ też mjelčeše.

Kusk wjele wšak sym prajił — sej Franc mysleše. Ćišina kaž pola duškow bě we jstwje. Franc ničo njeprajo pohladny na fararja. Faraŕ hladaše k zemi. Z wóčkomaj po jstwi pytajo dohlada so Franc na Boži narodk. O, kak cyle hinak bě myslił a so zadźeržał, kaž Jězusk we žłobiku bě też joho wučił! A zasy jomu přińdźe tamna myslička: Z kelko lubosću je Jězusk hrěšny swět wobjimał!

„Franco!“ faraŕ skónčnje praji. A Franc so stróži. Ale hnydom zasy so změrowa. So zrunawši wobroći so k fararjej.

„Što, knjez faraŕ?“

„Njeje mój Boži narodk rjany? Třeće lěto sym jón ječtsa tu stajał, a z kóždym lětom zda so mi rjeńši, lubši.“

„Ja sym so też runje do njoho zahladał“, Franc so wuzamołwjejo khětře přida, a wjeseleše so, zo faraŕ wo něčim druhim powědać započa.

„A z kóždym lětom hłubšo póznawam“, faraŕ pokročowaše, „zo su hody prěni swjedźeń lubosće Božeje. Njejima nas wšitkich tuta něžno-sylna lubosć, kotraž hrěšny swět z tajkej ćopłotu wobda?“

Francej wutroba ćepješe. Do hłowy so jomu krej honješe. Je wón moje mysle dowidźał? Njejsym ja runje wo tym myslił a njeje tuta myslička mje dźensa hižo šeriła, haj woprawdźe šeriła?

„Franco“, a kruće joho faraŕ ze swojimi słowami přimaše, „twoje zmyslenjo a zadźerženjo napřećo nanej a maćeri doma je tola docyła napřeki wšomu tomu, štož nas Bóh hody wuči. A też njeje docyła ani rozomne po tym, dalokož će znaju, štož chceš!“

Zahańbjeny Franc k zemi hladaše. Woprawdźe, faraŕ bě joho mysle spóznał! Jomu bě zatrach!

„Wopak sy myslił a jednał napřećo nanej a maćeri. A što nětko činiš? Nětko zasy so wosprawnuješ kaž by rjekł, zo z połnym prawom sy takle myslił a jednał. Ty pak derje wěš, zo to njeje prawje. Před sobu złósć njepřidawaš, zo złě zakhadźeš. Tak so sam wobsudźeš! — A to njech je ći nětko mój hodowny dar, luby Franco, a wěř mi, zo wjele lubosće sej wote mnje žada, tole ći prajić, a runje dźensa w nocy prajić, ale wěm, zo to dźensa lěpje dowidźiš hač hewak hdy — zo će na to kedźbnoho sčinju: To, štož w lubosći k Jězusej za prawe spóznawaš, to też před sobu woprawdźe připóznaj! Nje-

běše to dotal wašnjo, zhromadne audijency wotměł, wosebje njeje kardinalow zhromadnje k zbožopřećam za nowe lěto přijał. Za to pak jednotliwje bamža wopytachu. Młodźi mandźelscy so dale we Vatikanje přijimaja. Wězo njeje Swjatomu Wótcej možno, tute audijency wotměwać. Je pak najwyššomu vatikanskomu komornikej poručił, zo by młodych mandźelskich přijimał a jim jako wopomnjeńku jenu medaliju, *różowc a kemšace knihe přepodał a bamžowske požohnowanjo wudźělił.*

W poslednim „Posole“ pisachmy wo hodownej narěči Swjatoho Wótca. Tutu rěč su mnohe radijowe rozsyłaki we wšelakich krajach přewzałe. Radio přinjese potom wězo też přełožk tuteje rěče.

Pius XI. měješe wulki zajim na swětowej wustajeńcy *katolskoho nowinarstwa, wo kotrejž smy tu lětsa wjacy* króć rozprawjeli. Bamžowski sekretariat je italskej nowinje „Avenire d' Italia“ list pósłał, w kotrymž bamž da swój dźak a swoje zbožopřeća wuprajić za to, zo katolski akcijón dale a bóle wuspěšnje katolske nowinarstwo za swoje nadawki wužiwa. Katolske dźeniki su najlěpši srědk, zo so ludej a wosebje katolskej młodźinje hłuboko wěrnosć zašćěpi, zo bjez wobkedźbowanja zasadow katolskeje wučby trajne zbožo mjez ludami a we swójbach njeje možne. Jene druhe pismo, kotrež je kardinal statny sekretar Pacelli podpisał, dósta hłowny redaktor francózskeje katolskeje nowiny „La Croix“. Tam dźakuje so bamž za přepósłanjo protokola wo kongresu „Bonne Presse“ a přeje katolskim nowinam w Francózskej, zo bychu dołho skutkowałe po zasadach, kotrež chcyše tamny zjězd wšěm *katolskim nowinam zašćěpić.*

Němska. Profesor dr. Petersen běše prjedy profesor evangelskeje theologije w Bonnje. Je jedyn z najlěpšich znajerjow spisow, kotrež pokhadźeja z časa prěnich křesćanow. 1930 bu Petersen katolski. Nětkle dósta wot zjednoćeństwa evangelskeje theologiskeje fakulty jeneje hollandskeje university přeprošenjo, zo by tam wo „Cyrkwi a martrarjach“ přednošował. Profesor Petersen je přeprošenjo přijał. Jedyn evangelski profesor theologije, dr. van der Leeuw, pisa, zo tute přeprošenjo pokazuje, zo chcetej wulkej křesćanskej wěrywuznaći (katolska a evangelska Cyrkej) spytać so zasy zbližować

Němski zwjazk za powětrowy škit žada wot cyrkwjow, klóštrow a druhich cyrkwinskich wustawow, zo maja też wone ludźi pomjenować, kotřiž dyrbja so w powětrowym škiće wuwučić a změja potom zastojnstwo domownika za powětrowy škit zastarać. Wudawki za wuwučenjo tutych ludźi, kotrychž maja fararjo abo wjednicy wustawow pomjenować, njesu cyrkwje same.

Zymska pomoc 1936—1937

Jedyn lud
Jedne zjednoćeństwo
Jedna woporniwosć

wobełhaj sebje samoho. Kak budźeš wozboženy, hdyž potom spóznaješ, kak nětko w krasnišim swětle tebi so narodźi Jězus naš Knjez.

A z druha, Franco, chcu ći dźensa prajić, zo ty wosebje wo swojej maćeri pře zlě sudźiš. To je ći najskerje něšto napřeki přišło a wot toho časa sem ju wjacy prawje wustać njemóžeš.“

„Haj“, Franc hnydom přida, „to je so jónu na mnje wottorhnyła, hdźež sebi ja woprawdźe ničo za to njemóžach, a jako chcych so zakitować, mi hubu zakaza. To pak je mje tak zamjerzało, zo jej to hač do dźensnišoho njejsym wodać mohł.“

„Nó, to widźiš! Nětko pak ty też maćeri z wutroby wodaj, a to wosebje z lubosće k Jězusej!“

Franc wjesele a spokojnje přikiwny a pohladny skradźu na Jězuska w žłobiku.

„Nětko pak drje ty też widźiš“, farař dale dźeše, „zo waša mać, hladaš-li na nju w jasnej lubosći, docyła njeje tak zła a njehódna, kaž so ći to być zdaše. Wězo — ty sy stary dosć, zo to zrozemiš — waša mać njeje bjez bracha. Wona je šwarny čwačk horduška, jara rady z někim pobachta, nima wjele zajima za hródź a statok. Wona pak tola też njeje ze žanoho burskoho domu! Wona sama też to začuwa, zo by dyrbjała kusk bóle do wšědnoho dźěła přimać. A njemyl so, to ju čežko tłóči, zo so do toho njehodźi! Runje ty z twojej dźěławosću sy jej stajnje z pohórškom. Tuž so njesměš dźiwać, hdyž so druhdy na tebje wottorhnje. A też to ju zasy boli a čwěluje, zo druhdy do tebje zajědźe; přetož — a tak čućiwa a sprawna jeje duša je — wona wě a začuwa, zo přez to dwójcy na tebi so přehrěšuje, ale wona sebi hinak pomhać njemóže. To su človjeske brachi. A hdyž ty też nětko jej hišće čuć dawaš, zo cyle njesprawnje jedna, potom do njeje trójcy biješ! A dokelž sy jeje syn a wona će jara lubuje, ju twoje zadźerženjo štworo ranja, čežko ranja, dokelž sy to ty, kiž do njeje blje! K tomu pak ty žanoho prawa nimaš, ženje! To je poprawom jara surowje a dźěsćowskej lubosći njewotpowěda. Ty to też zawěsće nochceš. Potom pak dyrbiš hinak jednać! Znjes mać a daj jej začuć, zo nochceš *jej ničo porokować, zo je tajka a nic hinaša, ale zo do*widźiš jeje čeže! Pomhaj jej radšo jeje čežu njesć! Na swojim křižu dosć čežko njese, to mi wěr! A bórzy, luby Franco, budźeš začuwać, zo maš dobru mać, jara dobru!

To chcych ći dźensa prajić. A nětk pak je wulki čas, zo domoj přińdźeš, hewak budźa waši z Božim dźěsćom na tebje čakać.“

„Kak na času to je?“

„Na poł dwě, Franco!“

„Ow“ — Franc skoči ze stólca — „to drje budźe pře pozdźe, prjedy hač dom dóńdu! Škoda! Zo pak smój so takle dołho doréčowałoj!“

„Kak dha by było: požču ći moje koło“, farař pomhaše, ale zasłyšawši wětřik hwizdać, měnješe: „Změješ pak khětro wětřika napřećo!“

„Ach, khmańšo z kołom hač pěši!“

„Ale što ći pomha, hdyž tola z časom njedojědźeš?“

„Spytam.“

Kaž smy tu hižo pisali, su wšelake nowiny spytałe dopokazać, zo katolska Cyrkej we zwisku z bolšewismom steji. Haj tute nowiny su tajke přisłodźenjo přećiwo wšěm napřećiwnym wobkručenjam, haj přećiwo wšomu strowomu rozomej wospjetowałe. Nětko pisa hrabja Reventlow, přiwisowaŕ nowoho nabožnoho hibanja a přećiwnik katolskeje Cyrkwje a křesćanstwa, zo křesćanstwo we wšěch časach a wosebje zasy dźensa pokazuje, zo přećiwo materialismej steji. Runje Španiska a Ruska pokazujetej też jara jasnje, zo so bolšewismus wšudźe najprjepy a najbóle přećiwo Cyrkwi a jeje służownikam měri, haj na nich cyłu nječłowjesku hidu wusypa. To pak ženje činił njeby. hdyž bě wědźał, zo jomu Cyrkej na někajke wašnjo poležkuje,

Južnosłowjanska, Rumunska a Grekska. Konkordat mjez južnosłowjanskim statom a katolskej Cyrkwju, bu hižo w zańdźenym juliju podpisany. Nětko je też skónčnje do mocy stupił. Ministerski president měješe w sejmje rěč. Praji, zo njeje za lud derje, hdyž njeknježi jasnosć a přezjenosć mjez statom a Cyrkwju. Tohodla je jara ważne, zo konkordat do mocy stupi. Wužitk ze skutkowanja Cyrkwje změje lud a z tym też stat. Zastupjerjo Prawosławneje Cyrkwje wšak z tajkim wuwićom njejsu spokojom. Pisaja we swojich nowinach, zo ma katolska Cyrkej nětko wjacy prawa hač je prawosławna hdy měła, haj samo tehdom, hdyž běše wona ze statnej Cyrkwju. Prawosławna Cyrkej tohodla pječa njemóže přihladować, hdyž katolikojo telko prawa dóstanu.

Arcybiskop Sarič w Sarajewje je wšěm katolskim dźěćom, ale też duchownym a rjadownikam zakazał do kina khodźić. Za filmy, kotrež su bjezporočnje dobre, wuda sam wosebitu dowolnosć. Tute filmy smědźa sebi potom też duchowni atd. wobhladać.

Wjednicy jendźelskeje a rumunskeje prawosławneje Cyrkwje su wujednali, zo anglikanska Cyrkej wšo, štož rumunsko-prawosławna Cyrkej čini, za prawe připóznawa a runje tak nawopak připóznawa Rumunsko-prawosławna Cyrkej wšě swjećizny, wěrowanja a druhe, štož anglikanska cyrkej wukonja. Tak móžeja potom prawosławni też do anglikanskeje cyrkwje khodźić, a anglikanscy pak do prawosławnych cyrkwjow, jeli je jich wosadna cyrkej daloko. Tuto je wosebje tohodla napadne, dokelž prawosławna Cyrkej hač dotal runje kaž katolska njeje swjećizny (měšniske) anglikanskeje Cyrkwje připóznała. Też hewak je wulke njedorozemjenjo mjez woběmaj Cyrkwjomaj knježiło nastupajo wšelake zasady wěry.

Zo wobstojnosće w rumunsko-prawosławnej Cyrkwi njejsu runje jara rjane, pokazuje zawjedźenjo Gregorianskeje protyki. Hač do kónca wójny ličachu prawosławni hišće po Julianskej protycy. Po wójnje pak bu postajene, zo ma so wšo po protycy złožować, kotruž my hižo wjele lětstotkow mamy. Tute nowe zawjedźenjo wužichu pak w Rumunskej někotři k rozšćěpjenju mjez prawosławnymi. Narěčachu jenož ludźom, zo je nowa protyka bamžowska a zo nowu wěru přinjese. A hnydom mějachu małorozwučenych ludźi, kotrychž je jich tam hišće wjele, za sobu. Samo wosebitoho biskopa měješe wotšćěpjena Cyrkej. Joho pak je nětko policija zajała. Prjedy je był ze zwónkom w jenym klóštrje. Wšelake cyrkwje, kotrež mějachu joho přiwisnicy wobsadźene, dyrbješe hakle najprjedy policija jim wotewzać a prawosławnym zasy wrócić.

W Sydmhórskej traje šćuwanjo přećiwo katolskej Cyrkwi dale. Wjednik tuteje šćuwańcy je wěsty profesor Ghibu. Na wšě možne wašnjo spyta wón katolikam zeškodźeć. W 21 městach je, kaž wón sam wozjewja, přednoški přećiwo katolikam dźeržał, 14 knihow a druhich spisow je přećiwo nim wudał. Skoro wšěm wyšnosćam je wozjewjenja póslał, w kotrychž so na katolsku Cyrkej přisłodźa a ju wobskorżuje: pola kultusministra, ministra za ludwe rozwučenjo, pola ministra zwonkownych należnosćow, pola ministra za ludowe rozwučenjo, ministra za ratafstwo, pola dohladowafstwa zjawneje strowoty a pola žandarmerije. Ale nic jenož junu je so tam přisłodźał a so na katolske wustawy a zarjadowanja hóršił, ně wjele, wjele króć. Pola statnoho rěčnika je 6 skórżbow přećiwo katolskej Cyrkwi zapodał. Też wšelake zwjazki a druhe Cyrkwje spyta přećiwo njej naščuwać. Samo kralej a zwjazkej ludow je pisma póslał, w kotrychž přećiwo katolikam wustupuje.

Franc wza měcu a rukajcy a zawda fararjej ruku.

„Ach, wšo jene, Franco! Syńmoj so do awta. Tak wšće hišće dojědźemoj! Pohladaj 'nož raz khětře won, hač přejara njewěje."

Franc dźěše na puć won pohladać.

„Marja", zawoła faraŕ, „dowjezu 'šće Franca domoj. Dźensa hody joho z tym wulcy zwjeselu. Za poł hodźiny, myslu, budu wróćo."

„To pak je skoro přewjele, knjez fararjo", praji Franc, hdyž so wróći. „Nětkle w nocy! A jutře . . ."

„Změrom! Pojědźemoj", faraŕ kruće, ale smějo rjekny.

„. . . w šesćich 'žno zas' do cyrkwje", Franc cyle mjelčo dopowěda.

Hižo je faraŕ na dworje. Franc hasnje swěcu, začini durje a dźe do kólnje. Tam hižo motor bubota. Faraŕ jědźe z kólnje. „Hdźe dha sy, Franco? To nětk tola pój! Wotewŕ wrota!"

Franc so mota, nimo awta, k wrotam — a skoro by je wusadźił!

„Skoč ke mni", faraŕ zawoła. Franc zleći do woza. Duŕčka zaprasnu. Swětłomjetak so na lěwo wije. Faraŕ njehuta. Wšitko dźě spi. A bubububub, bubububub ćěri wozyk do srjedź ćmy. Štomy so mikaja. Tam a sem wějeńca awto haći; hewak wóz rychle spěcha. Franc hlada na měrjak: 80 km! To budźetej bórzy doma! Njesćerpliwje čaka! Dołho so jomu być zda mała khwilka. Knjez faraŕ ničo njepowěda, kruće zhladuje doprědka. Franc pak w myslach hižo doma stoji w dobrej jstwi — maćeri najbliži.

Štož bě před něšto hodźinami skónčnje tola jenož zwonkownje sčinił — byrnjež bě myslił, haj čuł, zo we woprawdźitej lubosći mać wobjima, jako k njomu so přikhili w nocy delka na dworje, budźe nětko, hišće dźensa w nocy, w samsnej, ale hłubšej a šěršej a wyššej lubosći znowa činić, hdyž budźe sam při maćeri.

A z nanom to też tak zabiće zlě njebudźe — Franc dale mysleše —, wězo wón njeje tajki, kajkiž měł być, ale snadź z lubosću joho polěpšu, wšak je Jězusk swět też polěpšił, haj cyły wobnowił, jón wobjawši z lubosću!

A njeje też mje, mje hrěšnoho, dźensa z telko lubosću wobjał a mje polěpšił a wozbožił?

Hnuty stykny swojej rucy a hladaše přez wokno won. Wjesołosć wozbožuje joho wutrobu. Haj, lětsa běchu hody so jomu w nowym swětle zjewiłe! Bólnje začuwa želnosć, zo bě swojoho Boha tak mało lubował. A tuta bolosć zdobom też rozraduje joho dušu, dokelž čisća w njewuprajomnej słódkosći joho lubosć k Jězuskej. A tuta wobšěrna lubosć wšitko wobjima: swět, přirodu, zwěrjata a ludźi. W potajnej sylnosći wšitko ćaha do Khrystusa, tak zo nětkle z ničim a z nikim njeby mohł wjacy dać so do hrěcha, dokelž njeby chcył!

A mjelčo zdychny Franc: Kajki dźiw sy Ty dźensa w Božej nocy we mni skućił, Jězusko!

A dźaknje zaspěwa sej we swojej duši spěw jandźelow, kotryž spěwachu w Božej nocy nad žłobjom narodźenoho Zbóžnika swěta, Syna Božoho:

Khwała budź Bohu we wyšinach
A pokoj čłowjekam dobreje wole. *St.*

Italska. Jena italska nowina je wubědźowanjo wupisała. Štóž napisa najkhmańšu knihu wo skutkowanju bamža Pia XI. na socialnym polu, dóstanje 1000 lěrow. Kaž je znate, je dźěn so Swjaty Wótc wosebje też wjele zaběrał z prašenjemi, kotrež nastupaja polěpšenjo žiwjeńskich poměrow khudšich, wosebje dźěłaćeńskich swójbow.

W Romje dósta — a to sta so prěni króć w cyrkwinskich stawiznach — jedyn prjedawši duchowny ruskeje Cyrkwje archimandrit Evrainow biskopsku swjećiznu. Po swjećiznje dźakowaše so nowy biskop wšěm, kotřiž maja nad tym podźěl, zo so wón ke katolskej Cyrkwi přiwobroći.

Rektor katolskeje university Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje w Milanje, profesor pater Gemelli, připózna wjednikej Mussolinijej, zo je wón prěni był, kotryž je pospyty ruskich bolšewikow k bolšewizownju cyłoho swěta, w jenym kraju potłóčił. Je z tym tajki wuspěch měł, praji pater Gemelli, dokelž je swoje zakonje twarił na Boże kaznje, kaž je katolska Cyrkej wuči. Wosebje je wjele za to činił, zo bychu so mandźelstwa wjazałe a wjedłe po Božej woli.

Wulkocyrkej swjatoho Marka w Bjenjatkach njesteji na krutej podłozy. Cyłe město dźěn steji na móřskim spławje a na kolikach a stołpach. Tak też tuta cyrkej. Kupole pak so w poslednim času pukaja, dokelž murje, na kotrychž steja, so trochu nakhileja. Tohodla dyrbješe so z porjedźenjom započeć, zo krasna cyrkej njeby trajneje škody poćerpiła. Dźěła pak płaća wjele pjenjez. Tola je italske knježeństwo połdra milijóna lěrow za nje přizwoliło.

Jendźelska. Jendźelscy biskopja wudachu w advenće pastyńske listy. Jedyn biskop pisa, zo maja so wěriwi a duchowni wo to prócować, zo by wjacy młodźencow so wěnowało duchownomu powołanju. Dźensa, tak praji biskop, drje mamy dosć měšnikow. Ale njesměmy na přichod zabyć. (Katolska Cyrkej ma w Jendźelskej wuhlady, zo so w přichodźe hišće wjacy ludźi k njej wobroći, potom wězo budźe też wjacy duchownych trjebać.) Jedyn druhi biskop, do kotrohož diecejzy też Edinburgh słuša, hdźež před něšto časom druhowěriwi katolikow hrubje přesćěhachu, warnuje swojich wěriwych, zo njebychu komunistiskim wabjerjam wěrili. Dźensa wšak wjednicy w Moskwje hišće přewjele mocy w Jendźelskej nimaja, ale tola njehodźi so přeć, zo też tam bolšewismus puće namaka, po kotrychž so do ludu dobudźe.

Swjaty Wótc je dweju jendźelskeju duchowneju za bamžowskeju domjaceju prelatow pomjenował. Tutaj měšnikaj běštaj prjedy anglikanskaj duchownaj. Jedyn je syn jenoho anglikanskoho biskopa. 1919 pak zastupi do katolskeje Cyrkwje a je potom, dokelž je wušikny spisaćel, wjele za katolsku Cyrkej dźěłał. Druhi je nětkole w samsnym měsće, w kotrymž běše prjedy z anglikanskim duchownym, katolski biskop.

W jendźelskim parlamenće běše jedyn zapósłanc prajił, zo je katolska Cyrkej sobu wina na krawnych njeměrach w Španiskej, dokelž je wona pječa w Španiskej stajnje wjele mocy měła. Na to znapřećiwi jedyn druhi zapósłanc a rozjasni, kak je Cyrkej w Španiskej stała. 1838, potajkim před nimale 100 lětami, zebrachu Cyrkwi wšě wobsedźeństwo. Hakle 1852 wobzamkny so konkordat, kotryž pak Cyrkwi ničo wróćo njepřinjese, jenož snadny přinošk stat Cyrkwi wot toho časa płaćeše. Njeje pak ženje wysokosć docpěł, kotraž běše w konkordaće předpisana. W posledních sto lětach njeje Cyrkej wjele wliwa na zjawne žiwjenjo měła! Też duchowni buchu jara hubjenje płaćeni.

Britiska admiralita (wyšnosć za jendźelske wójnske łódźnistwo) pisa wo španiskich klóštrskich knježnach, zo běchu tute mjeze wšěmi španiskimi ćeknjeńcami najbóle k wobžarowanju. Wjele stow su jendźelske łódźe wukhowałe. Potom rěka po słowje: „Tute wbohe žónske, zwjetša hižo stare a khorowate, buchu ze swojeje wótčiny wuhnate jenož tohodla, dokelž su klóštrske knježny. Ale njesechu swój wosud z wulkej sćerpnosću, kotraž nas z wobdźiwanjom a začućom poniżnosće před tajkim rjekowstwom napjelnja."

Amerika. Na zhromadźiznje wšěch katolskich biskopow pokhwalichu tuči katolske nowinařske towarstwo. Jomu ma so dźakować, zo so katolikojo bóle a bóle na swoje nadawki dopominaja. Katolske nowiny su też wšomu dźěłu katolikow — njech jednotliwcow, njech towarstwow jenajki směr dałe. Nětko wšitcy wědźa, što je najważniše a wo čo maja so najprjedy prócować.

Amerikanscy biskopja pósłachu španiskim katolikam poselstwo, w kotrymž rěka, zo so amerikanscy katolikojo za španiskich modla a Boha proša, zo by jim móc dał, dźensniše ćežke strachi přetrać a swoju wěru wobkhować a, je-li trjeba, jim też móc dał, za Khrystusa wumrěć. Biskopja praja dale, zo amerikanscy katolikojo kaž docyła wšitcy přistojni človjekojo njeskutki bolšewikow zasudźuja a zacpěwaja.

President Roosevelt je zasy jenoho katolskoho duchownoho na zamołwite městno powołał. Msgr. Ryan bu sobustaw jeneje komisije, kotraž ma wašnja přenajenja kubłow, twornjow atd. študować a potom plany wudźěłać, kak a što mohło so tu polěpšić, a kajke zakonje bychu k tomu trěbne byłe.

Jedyn amerikanski arcybiskop namołwja wěriwych, zo bychu čornuchow, kotřiž mjez nimi bydla, njezacpěwali, wosebje pak nic w cyrkwi a při blidźe Božim kaž scyła při dóstawanju swjatych sakramentow. Wšitcy dyrbja žiwjenjo a prawa też čornych sobučłowjekow w česći měć. Jeli so scyła w Americy napřećo čornucham njezměja po wučbach Cyrkwje, potom změje bolšewismus pola nich wjele přiwiska. (Z tym pak biskop wězo njeměni, zo dyrbja so běli nětko też w mandźelstwach z druhimi rasami měšeć atd. Joho słowa chcedźa prajić, zo su před Bohom a w Cyrkwi wšitcy človjekojo jenak wjele hódni.)

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 57. z Lipska: propst prelat Jakub Stranc; 58. z Kluča: Hana Liškec; 59. z Drježdźan: Michał Wićaz; 60. z Brěmjenja: Michał Wjeršš; 61. z Budyšina: Khata Kochec; 62.—64. ze Sernjan: Jakub Buk, Pětr Žur, Michał Kórjeńk; 65.—67. z Różanta: Jakub Wićaz, Michał Jurk, Michał Krawc; 68. z Pěskec: Jan Mjechela; 69. z Klostergraba: P. Alfons Mornstein; 70. z Banec: Michał Zynda; 71. 72. z Nowoho Łuźca: Jurij Vicki, Mikławš Měškank; 73. ze Sulšec: Jan Handrik; 74. 75. z Čornec: Jurij Wróbl, Jurij Rjenč; 76. z Marijineje Hwězdy: Marja Lebzec; 77. 78. z Kukowa: Jurij Rab, Jurij Šołta; 79.—82. z Ralbic: Marja zwud. Rachelowa, Jakub Brojeŕ, Alfons Ryćeŕ, Jurij Świejda; 83.—85. z Nowoslic: Mikławš Domaška, Michał Čornak, Mikławš Wróbl; 86. z Konjec: Jakub Hrjehoŕ; 87.—90. ze Šunowa: Jurij Mróz, Mikławš Rachela, Mikławš Kral, Jan Wowćeŕk; 91. ze Zebnic: faraŕ Michał Kětan; 92. 93. z Njebjelčic: faraŕ Michał Mič, bur Jan Žur; 94. z Budyšina: Hilža zwud. Šěrakowa.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 862. z Budyšina: N. N.; 863. z Różanta: Jan Suchi; 864. 865. ze Smjerdźaceje: Korla Wowćeŕk, Jurij Janca; 866.—868. z Pěskec: Jurij Šołta, Jakub Lebza, Mikławš Žur; 869. 870. z Baćonja: Hańža Smolina, Marja Domašcyna; 871. z Banec: Michał Zynda; 872. 873. z Haslowa: Jurij Zynda, Marja Zmijec; 874. z Nowoho Łuźca: Jurij Vicki; 875. z Łahowa: Michał Domaška; 876. 877. z Kukowa: Jurij Rab, Michał Lebza; 878. 879. z Ralbic: Marja zwud. Rachelowa, Jurij Świejda; 880. z Jitka: Pawoł Janca; 881. 884. z Konjec: Jakub Hrjehoŕ, Pawoł Wjacsławk, Pawoł Čornak, Michał Woko; 885.—888. ze Šunowa: Mikławš Kral, Jan Mikliča, Michał Měť, Jan Wowćeŕk; 889. z Łazka: Jurij Kral; 890. 891. z z Drježdźan: Jurij Steur, tow. „Hromadnik"; 892. z Njebjelčic: Jurij Herman.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1074.: H. P.; čo. 1075.: Č. K.; čo. 1076.: M. Š.; čo. 1077.: W. Š.; čo. 1078.: K. K.; čo. 1079.: N. H.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1105.: N. H.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: propst prelat Jakub Stranc z Lipska 3 hr.; Pětr Žur ze Sernjan 1 hr.; Jan Handrik ze Sulšec 1 hr.; Jurij Šołta z Kukowa 2 hr.

Porjedźeńka.

Čo. 732 na lěto 1936 ma rěkać: Pětr Čyž z Nowoslic.

Štož trjebače na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Smykače Sanki

Ważne prašenjo:

Maće dobre kachle

za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zaňč!

Wšě nowe
ručne dźěła
namakaš přecy prawje a za mało pjenjez we wotrjadnym wobkhodźe
Güntherec
Rožk Serbskeje a Žitneje dróhi.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11

Pórclin
a škleńčanu nadobu
Křiže, krjepjeńčki atd.
ramy — wobrazy
špihele — marmor
Dary k wšěm składnosćam
ze znateje škleńčerńje
Wilhelm
Serbska dróha 16

Nětkle tuńšo čisćimy
a wot 2. jan. hač do 6. febr. wurjadnje přiwabjamy:
mužace a žonjace mantle, uniformy
(kabat a kholowy)
3,- 3,50 3,30
Přecy jenak dobre dźěło!
W našich wobkhodach wšo třěbne zhoniće!
KELLING
Budyšin
Kěžorska dróha 6, tel. 3638 — Přišečanski puć 16
Kamjenc Budyšska dróha 4
Wojerjecy Cyrkwina hasa 22

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Wutoru smy ćěło mojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nanka, syna a bratra

Józefa Šěraka

na Mikławšku swjećenej zemi přepodali. Za wšě wopokazy dźěłbraća při našej zrudobje, za paćeŕ na pustym wječorje, za bohaty přewod k rowu, wosebje knj. kapłanej Cyžej za wšu lubosćiwu starosć wuprajam wutrobne

„Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Budyšinje,** na dnju pohrjeba, 13. 1. 1937.

W mjenje wšitkich žarowacych:
Hilža Šěrakowa.

— Spominajmy w modlitwje na dušu zemrětoho! —

Boże mšě
wopřijeja
drohotny pokład
najrjeńšich modlitwow a čitanjow ze swjatoho pisma.

Też katolscy Serbja móža je nětk skónčnje zeznać we swojej maćernej rěči.

Wužiwajće tutón krasny dar,

w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Na farach rjanu knihu dóstanješ:
z čerwjenym rězkom za hr. **4,—** w mjehkej koži **4,50**
ze złotym rězkom za hr. **5,—** **5,50**
„ „ „ pyšnje wjazanu hr. **7,50**

Wróćiwši so wot rowa mojeje swěrneje mandźelskeje, našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, wowki, prawowki a sotry

Hańže Łusčanscyneje,

kotraž 5 januara we swojim 82. žiwjeńskim lěće, ze swj. sakramentami za wěčnosć derje přihotowana, po dlěšej khorosći nas wopušći, wuprajamy wšitkim, kotřiž z modlitwu na nju spominachu a ju k rowu přewodźachu, wosebje knj. fararjej Justej za časćiše duchowne zastaranjo, a też nošerjam

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"!

We Wotrowje, Jaworje, Njebjelčicach, Serbskich Pazlicach a Drježdźanach, na dnju pohrjeba 9. jan. 1937.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

— Luba maći, spi w měrje! —

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

4. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 23. januara 1937.	75. lětnik.

Budźeš zbóžny?

To je palace prašenjo, kotrež kóždoho wěriwoho nanajbóle jima. Štó by chcył być njezbožowny cyłu wěčnosć, zaćisnjeny? Človjek žada za wozboženjom, za wěčnej zbóžnosću, dokelž swět človjesku wutrobu spokojić njemóže. Khrystus nětko praji:

„Wjele je powołanych, mało pak wuzwolenych.“ Tyšna mysl wotući: Budu ja jónu w małej ličbje tutych wuzwolenych? „Štó wě“, prašeše so junu swjaty Bjarnat w prědowanju připosłucharjow, hač budźa mjena tych, kotrychž přede mnje widźu, w njebjesach zapisane? Štó to wě?“ Žadyn človjek bjez wosebitoho Božoho wozjewjenja. A to je tež jara derje, zo bychmy so bojicy a třepotajcy swoje spomoženjo skutkowali. Z wěstych znamjenjow wšědnych wěcow spóznaješ sćěhowace, přichodne. Tak móžeš so tež w duchownym nastupanju z wěstych znamjenjow swojeje zbóžnosće nadźijeć. Što to nětko je do předznamjenjow, z kotrychž móžeš nadźiju čerpać, zo njebjesku zbóžnosć dócpěješ?

To je z prěnja hida přećiwo hrěchej.

Zli človjekojo njemóža zastupić do njebjeskoho kralestwa: nahrabni, rozwólni, mandźelstwołamarjo, paduši a njesprawni. Kajki podźěl bychu měć móhli hrěšnicy ze swjatymi, z kotrychž překrasnjenych wobličow so błyšći smilnosć, sprawnosć a čistosć? Zbóžni su, kotřiž su sebje zaprěwajcy kročili kralowski puć swjatoho křiža. Ze swojej złóstniwosću so hrěšnik sam wustorči z towaršnosće dybrych.

Tohodla wotwlakuj so złoho; wone će wohańbja, zwohidźa. „Čěkaj před złym, kaž před hadom“. Had z kusnjenjom človjekej smjerć přinjese. Njeje to wulke njezbožo? Samo před khorosću so človjek na kedźbu bjerje a nałoža skhorjewši wšě srědki, zo by zasy so wustrowił. Telko jomu zaleži na tutym zakhodnym žiwjenju. Človjek čini prawje, zo sebi strowosć a žiwjenjo waži a hlada.

Što mam nětko rjec wo přeznaturskim Bóžskim žiwjenju hnady? Tak wysoko hač njebjo so wupina nad zemju, wo telko přesahuje tute přeznaturske žiwjenjo ćělne žiwjenjo. Wukhadźa z klina Boha, kotryž je njeskónčna hódnosć a krasnosć. Pruha tuteje njebjeskeje rjanosće padźe w swjatej křćeńcy do twojeje duše a ju přetwori. Sčini ju Bohu podobnu, wobleknywši ju krasnu drastu njewurjeknitoho błyšća. Maš přeznaturske žiwjenjo we sebi, kotrež so žórli z wutroby trójjeničkoho Boha, sy dźěćo Bože, namrěwc njebjeskoho kralestwa. Tutón pokład spodźiwnoho žiwjenja je tak wjele hódny, kaž njebjesa same, haj kaž Bóh sam. Kak maš nětko tute najdrohotniše kubło na starosći měć, je hladać a wobstražować? Cyła zemja ze swojej ludanskej pychu njehodźi so přirunać z tutej nadzeńskej drohotnosću. Ju maš nade wšitko lubować, kóždy wopor za nju na so wzać a njezranjenu jónu hač k stołej B žomu přinjesć. Dokonješ-li to, budźeš zbóžny. Haj ja praju, hdyž z cyłeje wutroby hrěch hidźiš, dokelž wón ći tutón pokład rubi, pomjeńša a wopancuje. Hrěch je twój jenički, woprawdźity a najsurowiši njepřećel, kotryž chce će njezbožownoho sčinić: Ćežki hrěch a we wěstej měrje tež wotmysleny mały, přiwučeny hrěch. Z twojoho posudźowanja nětko spóznaješ, kajki twój wěčny wosud budźe. Jenož tón smě přichodnu krasnosć wočakować, kotryž hrěch hidźi.

To płaći wězo na prěnim městnje wo ćežkim hrěchu. Kak chceš ty podźěl měć na Bohu, hdyž nawjazuješ z joho njepřećelom? Přidružiš-li so hrěšnikam, z nimi zahinješ. Štóž so přećiwo Bohu pozběhuje, budźe poraženy a rozmjećeny. Djaboł chce Boha skóncować a zničić. Njezareji cyła hela při smjerći Wumožnika, zo je nětko přewinjeny, bóžska móc zlemjena? Hrěšnik Zbóžnika z nowa křižuje, rozliwa joho krej a je winowaty na joho smjerći. Wotehnawa Boha ze swojeje wutroby, niči přeznaturske žiwjenjo hnady we sebi a stawa so z towaršom djaboła. Njeje to něšto surowje hrózbne? Tohodla maš hrěch hidźić, wosebje też

přiwučeny. Hdyž će takle napřećiwjenjo, hrózba a bojosć před hrěchom jima, je to znamjo, zo sy na prawym puću do njebjes.

Dwaj knjezaj chcetaj na zemi swoje kralestwo postajić a rozšěrjeć: Bóh a djaboł. Mjez nimaj ma so človjek rozsudźić. Prawa bojosć před hrěchom płodźi dowěru a lubosć k Bohu. Tuta so jewi w modlitwje. Modlitwa je srěbanje duše za powětrom, přikhadźacym z njebjeskich wyšin; w njej zjednoća so stworjenjo z Bohom, joho khwalo, wosławjejo abo prošo. Kajka móc wuliwa so z tajkoho wobkhada z Najwyššim! Słabuški človjek bywa w Bohu stajeny na njepowalnu podłohu. Nichtó joho njepodrěje, njepowali. Dobyćerske wědomjo napjelni joho wutrobu: „Wšitko zamóžu w tym, kotryž mje posylnja". To je kaž wozbožacy jusk, nadychnjenjo z tamnoho swěta. Njebjesa na so storhnu, dokelž je Bóh ze mnu. Modlitwa, wobstajna a pobožna, dokonja dźiwy, zawěsća nam zbóžnosć.

Njech sebi tola to wosebje młodźina spomjatkuje. Spušćejo so na swoju ćělnu móc a wušiknosć, nadźijejo so na dobry přichod, ma husto jenož mysle na swětne wěcy złožene. Liči z wuspěchom, dobytkom, zabawu a zjawnym připóznaćom. To wupjelnja husto jeje dušu. Powołanjo, dźěło a winowatosće honja človjeka, zo ma lědma rano a wječor ćicheje khwilki k rozmołwje z Bohom. Njewobstoji tu wulki strach, zo runje młody človjek rańšu a wječornu modlitwu zanjerodźa a woliwknje? Luby čitarjo, telko časa wšědnje swojej njesmjertnej duši popřej, zo něšto mjeńšinow wulutuješ ke khwalbje a prózstwje. Njedaj so zajeć z dźiwim, njezawuzdźenym hołkom a tołkom swěta. Prěnje a poslednje wokomiki dnja słušeja wěčnomu. Zhromadź so k modlitwje! Čim krótša je, ćim pobožnišo poręč z Knjezom. By-li jedyn „Wótče-naš" był, stajej swjate słowa z wulkej zhromadźenosću ducha cyle pomału kaž sapace, wonjace kwěćele před trón Boži. A potom hišće měnjenjo: Wšitko štož myslu, rěču, dźěłam abo ćerpju, wšo njech so stanje k Božej česći. Tajka modlitwa předobywa so k njebjesam, budźe ze spodobanjom přiwzata. Napjelni tebje z rjekowskim, kralowskim duchom dźěći Božich. Modlitwa budźe tebi kaž jandźel pěston, kotryž će pře wšě strachi žiwjenja wjedźe, čini tebje dowěrliwoho w ćežach a pospytowanjach, ponižnoho w zbožu. Tuž, luby křesćano, modl so wobstajnje a derje a maš wěsty zawdawk, zo k zaměrjej žiwjenja: zbóžnosći, dócpěješ.

Modlitwa zašćěpja človjekej dalšej počinkaj, kotrejž wuzwolenych wuznamjenjetej: sćerpnosć a miłosć.

Sćerpny maš być ze swojimi słabosćemi; nic, zo by so jim podał a bjez wole so wot nich wobknježić dał. Stajnje přećiwo nim so bědźić a wospjet do nich padnywši so zasy zhrabać a přećiwo nim wojować. Jara pak móže človjek človjekej k wobćežnosći być ze swojim wašnjom a njedostatkami. Tu napołoža wosebje zhromadne swójbne žiwjenjo wšěm nadawk, w sćerpliwosći so znjesć; mjelčeć, zo by wjetša zwada njenastała, a so swójbnym służo podwoleć. Štóž to dokonja, ma přilubjenjo Knjezowe za so: „Zbóžni su měrniwi, dokelž budźa dźěći Bože rěkać".

Štóž je žiwjenjo ze swojej bědu a ćežu zeznał, a so w duchu wobstajnoho modlenja, zaprěwanja a sćerpnosće zwučował, tón ma wutrobu, wotewrjenu tež za nuzu a horjo bližšoho. Ta běda njeje najćežša, hdyž je človjek škodu poćerpił na zamoženju, strowoće abo někajkim časnym kuble. Dušine wobkhudnjenjo je wjele hórše. Sy-li hnadu Božu zhubił, so do hrěcha podał a tomu so cyle podwolił,

Tři hodowne wječory.

Kaž molowany leži krasny hród Pozamsa na nimale wysokej horje w Pětrikowskim wokrjesu. Wulkotny park z najkrasnišimi różemi a khłódkojtymi alejemi tutón ruski hród wobdawa. W joho hatach pluskotaja wjesele njeličomne ryby a rybički. Stołětne štomiska tu stoja, šeptaja, howrja a skiwla we swojich wysokich wjerškach. Wjele wědźa nam powědać ćemne jědle, kotrež wobwěncuja tutu krasnosć kaž škitace wójsko. Što mohłe powědać nam wo zbožownosći a radosći, kotraž tu bydleše, ale też wo horju, ćerpjenjach a zrudobje, kotrež zničichu njenadźicy zbožownych tu bydlacych človjekow.

Patoržicu wječor to bě, lěta 1860. Měsačk wobswětleše ze swojim błukim swětłom ze sněhom přikrytu wokolinu; z njeličomnych cyrkwjow a kapałow klinčachu swjatočne zwuki zwonow přez nócnu ćišinu.

Wulka zala, kotrejež sćěny běchu wupyšene z wobrazami nadobnych mužow a žónskich, kotřiž běchu tu junu skutkowali, bě jasnje wobswětlena.

Wosrjedź zale stoješe krasny božodźěsćowy štom. Dwě něžnej, lubej dźěsći, tři a štyri lěta starej, hólčk a holčka, wyskaštej radostnje wokoło bohaće nakładźenoho hodownoho blida a njemóžeštej so nahladać nad wobkuzłacej rjanosći, kotrež bě jimaj wobradźiło Božedźěćo.

Wladisławje, mój luby Wladisławje", wołaše Hilžka, „hladaj jenož na moju rjanu popku!"

„A kak dha lubi so tebi mój šumjel?" wyskaše hólčec. „A tu hlej mój wójnski nahłownik a tesak, Hilža!"

Zbožownaj zhladowaštaj hrabja Slaski a joho mandźelska na swojej přezbožownej dźěsći. Radostne sylzy zybolachu so hrabincy we wočomaj, a wona pohlada z woknom won, horje k hwězdnomu njebju a šeptaše ćiše: „O mój Božo, kak so ći dźakuju za wšě te zbožo a radosće, z kotrymiž mi porjeńšiš mój žiwjeński puć! Žohnuj mojej dźěsći, zdźerž mi jej, sčiń jej zbožownej — zbožownej tu na zemi a něhdy tam we wěčnosći!"

Cunje zynki zaklinčachu přez zalu; hrodowski kapłan, kotryž wukonješe tu hižo přez štyri lětdźesatki swoje zastojnstwo, zahra na klavěrje, a knježstwo a służowni zanjesechu z mócnym hłosom: „Česć budź Bohu we wysokosći a na zemi pokoj človjekam, kotřiž su dobreje wole."

* * *

Tři lěta su zašłe a zasy su hody so přibližiłe. W zali na hrodźe Pozamsa błyšći so zasy krasnje wupyšeny božodźěsćowy štom a zasy wjeselitej so dźěsći nad rjanymi darami. Ale hrabja Slaski zhladuje někak khutnje a zamysleny; we wočomaj hrabinki pak zybola so hórke sylzy, a na njej jewja so tak njewšědnje bolostny wuraz. A čohodla staj runje dźensa hrabja a hrabinka tak zrudneje mysle?

Po dołhim, ćežkim ćerpjenju běchu so Polacy rozsudźili, potłóčowace nadknježstwo ruskich tyranow wottřasć. Njebojo so žanych woporow khwatachu won na krawne bitwišća a ze zadwělowacej zmužitosću wojowachu ze swojim potłóčowarjom.

Ale wjele krewje dyrbješe so rozleć podarmo; surowišo hač hdy prjedy wotpočowaše ruske tyranstwo nad wbohej njezbožownej Pólskej. Zrudne poměry potłóčowanoho a teptanoho wótcnoho kraja skutkowachu hłuboko na hrabju, a tuta bolosć putaše też wutrobu joho mandźelskeje. Ach, kak wjele wjerchow, hrabjow a duchownych tradaše we hrózbnej samotnosći Sibirskeje — mužojo, kotřiž běchu to zawinowali, zo połni lubosće a kruteje swěry běchu wojowali za swój wótcny kraj a za swoju wot wótcow namrětu wěru.

zabywši na Bože kaznje a winowatosće napřećo swojim, potom je wulke njezbožo na tebje dóšło. Za tajkoho so modlić, zabłudźenomu k pomocy być a joho na prawy puć dowjesć, ma samsne přilubjenjo Bože, kaž so smilić na běbnym, hłód a nuzu tradacym: „Zbóžni su miłosćiwi, dokelž miłosć dóstanu“.

Přepruhuj nětko swoje swědomjo, hač wulka hida přećiwo hrěchej a krute wotmyslenjo, joho a złeje přileżnosće so wostajić, we wutrobje bydli. Sy w duchu modlenja žiwy, zo wšě mysle, słowa a skutki Bohu wopruješ we wšěm jenož joho česć pytajo? Lubosć k bližšomu wukhadźa potom jako drohotny płód z tajkoho zmyslenja. Njećini-li ći swědomjo žanoho poroka, potom dźakuj so Bohu we wulkej ponižnosći za dóstate hnady. Nutrnje joho proš wo wobstajnosć we dobrym. Měr wutroby je předznamjo a předćuco tamnoho pokoja, kotryž Bóh přihotuje na wěčnje tym, kotřiž joho pytaja w čistosći a jednorosći swojeje wutroby. x.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Srjedu, 20. jan., swjećachmy swj. Bosćana. Joho wuznam za katolskich Serbow je w nowym „Krajanu“ knjez wučeŕ Maks Rječka w Rózeńće rjenje a dokładnje wopisał. Našich čitarjow na zajimawy nastawk z tutym wosebje kedźbnych činimy.

Z Dalic. 21. januara před 100 lětami. Na zrudny podawk nas tutón dźeń dopomina, kotryž z wohniwymi pismikami do stawiznow našeje wjeski je zapisany. Surowy woheń zniči wulki dźěl wsy a trašeše też dalšu wokolinu. Wječor wokoło 7 hodź. bě woheń na ryćerkuble wudyrił a prjedy hač bě možno jón hašeć, stoješe cyłe kubło hižo w płomjenjach a za krótki čas bě docyła zničene, a to z cyłej nadobu. Ani wšón skót njemóžachu wukhować, wšu pěriznu woheń sobu hrabny a cyłe stadło — 180 štuk — wowcow. A Boži woheń přeskoči na druhe statoki, na domske bura Handrija Młynka a wšo jomu zniči, potom na dwór połleńka Michała Gudy, kotromuž so domske, konjeńc, kólnja a wumjeńk wotpali a skónčnje na žiwnosć Michała Šöny, kotryž dyrbješe domske, hródź a bróžnju płomjenjam woprować. Na 20 twarjenjow so wotpali w běhu krótkich hodźinkow. Wšě druhe statoki běchu jara wohrožene a dyrbjachu so tohodla wuprózdnić. Wětřik honješe so z wohnjowymi wěšćemi wysoko w powětře — hrózbny to napohlad! Na wšelakich druhich słomjanych třěchach bě woheń też hižo zamiškrił, tola hodźachu so twarjenja před zničenjom doškitać. Z Budyšina a z cyłeje wokoliny bě wjacy sykawow a wjele ludźi na pomoc přikhwatało. — Z wjesnym rychtarjom w Dalicach bě tehdom Jakub Wićaz. Wón dźakowaše so zjawnje za wšu ze wšěch stron w njezbožu poskićenu pomoc a prošeše wo dalšu podpjeru při wuwjedźenju trěbnych dźěłow a při nócnym strażowanju. — Pjećim swójbam — z 30 domjacymi přisłušnymi — bě so bydlenjo z nadobu zničiło. Wyše toho běchu wosebje potrjecheni służobni a dźěłaćerjo na ryćerkuble, tehdom hrabi z Lippe słušacomu. Jich dóńt bě tak zrudny, zo bu zjawnje za nich wo pomoc prošene. Wosebje Budyšske tachantstwo so jara za nich staraše. Ze wšěch stron bu Dalčanam tehdom pomoc poskićena. Ći pak z wutroby dźak wuprajachu a zdobom próstwu, zo Bóh w přichodźe chcył zwarnować wšěch před tajkim njezbožom.

Ze Zejic. Hdźež ze wsy puć přez šoseju wjedźe, tam wobkhodej wjele strachow hrozy. Wobžaromne njezbožo poćerpi zańdźenu njedźelu knjez Jakubaš, kiž tu na swojim motorskim kole z awtom hromadźe zrazy, kotrež ke Kamjencej jědźeše. Znjezboženy sebi hłowu ćežcy zrani a też druhe ćělne wobškodźenja poćerpi. Kaž zhonimy, so z nim w Budyšskej khorowni zasy porjedźa.

Z Kulowa. Dawno hižo wjesela so młodźi a stari na swjedźeń, kotryž spěwarske towarstwo „Bratrowstwo“ za dźeń

„Božo, budź smilny našomu domej!“ zdychowaše knjeni Slaska.

„Što rěčiš, Wanda?“ so hrabja prašeše, hdyž wšón nastróžany ze swojoho sonjenja wotući a słyšeše, kak hrabinka połwótře zdychuje.

Prjedy pak hač móžeše wona jomu wotmołwić, zastupi służowny cyle blědy a na wšěch stawach třepotajo do zale.

„Božo, što je so stało, Anteko?“ zawoła knjeni.

„Hnadna knjeni hrabinka“, jakotaše służownik, „delka w dworje stoji čŕjóda kozakow a wyšk žada sebi bjeze wšoho komdźenja z knjezom hrabju rěčeć.“

„Přiwjedź wyška sem“, poruči hrabja. Nad tym so joho mandźelska tak zastróži, zo ju womora přewza. Dźěsći počinaštej płakać a žałosćić. Dwě służownej mačeštej jeje blěde čoło z wožiwjacymi srědkami.

Z wulkim ropotom přińdźe wyšk z někotrymi wojakami do zale. Kozakojo wostachu při durjach stojo, mjez tym zo wyšk bliže k hrabjej stupi joho za ramjo přimnywši a hrubje rěčo:

„Knjez hrabja, wy maće mje hnydom sćěhować! Tak poruča to naš wjednik, naš najhnadniši knjez.“

„A hdźe to, knježe, jeli směm so prašeć?“

„Wyšk so jomu wusmja, potom wotmołwi hrubje a bjeze wšeje čućiwosće: „Hdźež naša kejžorska majestosć přeradnikow sćele! Budźe drje wam to derje znate, knjez hrabja!“

Hrabja sćahny z lohka z ramjenjomaj wotmołwjo: „Přeradnik ja njejsym. Jeli mi to ruski kejžor za přeradu liči, zo lubuju swój wótcny kraj, dyrbjał to wobžarować.“

Tu wotući hrabinka z womory, stany a wobja wótře płakajo swojoho mandźelskoho a žałosćeše z wutrobu hnujacym hłosom: „Ja njedam će prječ, mój drohi Lucijano, ně, nihdy to njemóžu! O ty dobroćiwy Božo, što budźe ze mnu, što z mojimaj dźěśćomaj!“

Hrabja ju tróštowaše, dalokož bě jomu to možno.

„Lucijano, póńdu z tobu sobu do wuhnanstwa, póńdu sobu do Sibirskeje! Ja a twojej dźěśći chcemy z tobu ćerpjeć a tradać.“

Hrabja pohlada bolostnje na swoju mandźelsku.

„Wodajće hnadna knjeni“, dźeše wyšk zdwórliwje, ale wy njesměće z wašim mandźelskim sobu do Sibirskeje. Je to wosebita poručnosć mojoho kejžorskoho knjeza. A wyše toho dyrbiće wopušćić za tři dny tutón hród, přetož wšě wobsedźeństwa wjelepřeradnikow budźa zebrane. Prošu, knjez hrabja, mějće so do spěcha — dam wam hišće jenož dźesać mjeńšinow časa.“

Wótře płakajo wobja hrabinka swojoho luboho mandźelskoho, a dźěśći dźeržeštej so płačo kruće swojeju ćežko pruhowaneju staršeju.

Hrabja wotwlečeny do lodoweje Sibirskeje! Wboha mandźelska hižo widźeše joho w nuzy, horju a zadwělowanju; ženje wjacy tu na zemi njesmědźeše joho wohladać a dźěśći nic swojoho nana. Kak wjele lěpje je tola žónskej, kotraž smě pohrjebać luboho mandźelskoho do khłódnoho rowa a so poklaknyć k joho rowej a jón pyšić z kwětkami. Wě, zo je wumoženy na přecy, ma nadźiju, zo je pola swojoho Boha, hdyž je joho lubował tu na zemi.

„Knjeni hrabinka“, dźeše stary duchowny knjez, kotrohož bě struchły podawk hłuboko hnuł, „budźće kruta a dowěŕće so Bohu!“

„Ach, wysokodostojny knježe, ćežcy, tak nimo měry ćežcy wotpočuje ruka Wšohomócnoho na mni — nad nami wšitkimi!“ žałosćeše hrabinka.

„Hrabinka, Bóh luby Knjez njenapołoži nikomu ćežše brěmjo, hač móže je njesć“, wotmołwi šědźiwy měšnik.

31. januara přihotuje. Z połnym prawom! Štóž je na serbskim koncerće w Budyšinje a też druhdźe hižo junu Kulowčanow spěwać słyšał, budźe zawěsće rad też na założeńskim swjedźenju w Kulowje so wokřewić chcyć na krasnych serbskich spěwach. Swjedźeński program pokazuje też na wosebje wubranu hru, ma so hrać: „Móc wěry“. Je to jara zajimawa, khutna a powučaca hra, a móžemy so nadźijeć, zo wupruhowane mocy ju prawje derje předstaja. Zdobom wuprajamy hižo dźensa prostwu, zo bychu wšitcy z dypkom 1/2 7 hodź. tu byli a nic hakle hodźinu pozdźišo, kaž to bohužel na serbskich swjedźenjach je špatne wašnjo. Potajkim, lubi Serbja z blizka a daloka: njedźelu 31. januara so na 39. założeńskim swjedźenju w Kulowje widźimy!

Časopis

ma jednoćeć ludowy cyłk z čitarjom, čitarja pak z ludowym cyłkom a tak joho stajić dosrjedź žiwoho časa. Krajny wjednik Amann na stron. zjězdźe 1936

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Strowota Swjatoho Wótca so pomałku zasy wróća. Tola cyle so ženje wjacy njewróći. To Pius XI. też wě, njećini pak sebi najebać toho přewjele starosćow. Nuzne dźěła wukonja dale, dokelž ma je za ważniše hač swoju strowotu. Kardinal Pacelli přikhadźa wšědnje, a bamž dawa jomu pokiwy a poručnosće. Před krótkim mějachu Mnichowski kardinal Faulhaber, Wrótsławski kardinal Bertram, Kölnjanski kardinal Schulta, Berlinski biskop hrabja dr. Preysing a Münsterski biskop hrabja Galen dlěšu audijencu pola Swjatoho Wótca.

Amerikanski filmowy kral Hays měješe před někotrymi njedźelemi privatnu audijencu pola bamža. Někotrym nowinarjam, kotřiž so Haysa wo joho wopyće wuprašowachu, praji wón, zo je so dźiwał, kak derje je Swjaty Wótc wo technicy přihotowanja filmow wobhonjeny, ale kak derje też posudźuje nadawki filma. Hays je so bamžej dźakował za joho kołopis, w kotrymž nadawki kinow derje rozpisuje, a je wjednikej katolskeje Cyrkwje slubił, zo chcedźa so amerikanscy filmowi producenća po bamžowskich zasadach měć. (Tu njech je prispomnjene, zo před něšto časom zasy někotre amerikanske filmowe družstwa počachu njepřistojne filmy wudawać, dokelž zjednoćeństwo přistojnych po zdaću spaše a so wjacy wo to njestaraše, hač su filmy špatne abo dobre. Tola hnydom, hdyž njepřistojne filmy wuńdźechu, so pokaza, zo tamne zjednoćeństwo tola njespaše ale derje kedźbowaše. Tuž so też bórzy wo prawdu postara.)

Za eucharistiski kongres w Manili na Filipinskich kupach je Swjaty Wótc wosebitu misiju postajił. Jeje wjednik je bamžowski legat. Bamžowskej misiji pak přisłuša mjez někotrymi wysokimi duchownymi też president katolskoho akcijóna w Chinje. Tutón president njeje mnohim katolskim Serbam cyle njeznaty. Wězo widźeli joho hišće njejsu, ale tola husto na wobrazach a w misijónskich spisach a „Kat. Posole“ su wěsće też wo joho prócowanjach wo wěru čitali. Hakle w poslednim „Posole“ čitachmy wo joho krutości we wěrje. Je to mjenujcy chinski industrialny Lo Pa Hong. Štóž pak hišće wo nim ničo njewě, njech tola lěpje „Kat. Posoł“ čita, kiž je wo Lo Pa Hongowym skutkowanju za Cyrkej, khudych a khorych wospět pisał.

Vatikanska swětowa wustajeńca katolskoho nowinafstwa wostanje nětko hač do jutrow wotewrjena. Před krótkim wopyta ju italski kronprync.

W decembru dyrbješe so w Romje katolski filmowy kongres wotměć. Dokelž pak potom Swjaty Wótc skhorje, so zjězd na januar přepołoži. Na zjězdźe budźe so wosebje wo tym jednać, kak może filmowa industrija to wšo dopjelnić, štož sebi bamž we swojim kołopisu wot njeje žada.

„Hdyžkuli to też dźensa njedorozemiće, čohodla Bóh tak njesměrnje ćežke horjo na was sćele, junu z poniżnosću spóznajeće, zo je wšitko, štož Bóh pósćele, dobre.“

Hrabinka płakaše ćicho při sebi.

„Pohladajće na křižowanoho Zbóžnika, lubša knjeni, pomysliće, što wšitko je wón ćerpjeł, tutón najnjewinowaćiši! Njech je kříž našoho Wumožnika waš tróšt, waša pomoc we wšěch horjach!“

Měrnje wuwiny so hrabja z rukow swojeje mandźelskeje, wokoši česćownje ruku měšnikowu a rjekny z třepotatym hłosom: „Wysokodostojny knježe, wam přepodam w tutej khutnej a ćežkej hodźinje swoju mandźelsku a dźěśći! Budźće wy jim, prošu, přećel a škitaŕ — hdyž ja tu wjacy njebudu!“

„Měšnikej wuronichu so někotre sylzy; wón pak so hnydom zasy zhraba a wotmołwi z bolostnym hłosom:

„Knjez hrabja, budźće bjez starosće — tak dołho hač budu ja žiwy, njewopušću wašich lubych!“ Potom wupřestrě swojej rucy nad hłowu hrabjowu a so ćicho modlo sčini nad nim znamjo swjatoho křiża. Wótře přistaji: „Dźiće z Bohom! Moje modlitwy was přewodźeja. Njesće horjo a waš kříž sćerpnje! — Tam horjeka we našej wěčnej domiznje so zasy wohladamy!“

Měšnik stupi k woknej, zo by potajił swoju zrudobu.

„Mějće so nětko skoro do spěcha!“ dźeše hrubje wyšk.

Hrabja zhraba cyłu swoju zmužitosć, požohnowa a wokoši swojej dźěśći, wobja a wokoši swoju lubowanu mandźelsku a wuwiny so z mocu z jeje rukow a kročeše khabłajo za officérom.

„Njech će Bóh luby Knjez škita a přewodźa, Lucijano!“ zawoła z bolosću přemożena hrabinka. „O Lucijano, njezabudź na nas, na mnje, twoju njezbożownu mandźelsku, na naju dźěśći! My budźemy za tebje so modlić wšědnje, mój drohi Lucijano, w njebjesach — pola Boha — tam budźemoj zasy zjednoćenaj — bórzy — bórzy — na wěčne!“

Hrabja wuńdźe, durje za nim so zawrěchu. Hrabinka zwjeze so znowa do womory. Měšnik zhladowaše zrudny přez wokno do měsačkoweje nocy. Dźiwi kozakojo spěchachu na sanjach ze swojim woporom prječ — přecy dale wot lubeje, droheje domizny, ale přecy bliže ke krajej wěčneje smjerće.

Za něšto hodźinow wotući hrabinka z womory, padny před Božej martru na kolena a modleše so dołho, dołho a nutrnje, bolostne hronješe sylzy. We modlitwje namaka skónčnje pokoj a tróšt, kotryž miłosćiwy Bóh njezapowě žanej ćerpjacej a so rudźacej duši. Z tróštom napjelnjena zawoła ćežko pruhowana žónska, cyle podata do Božeje wole: „Knjez je dał, Knjez je wzał, Knjezowe mjeno budź khwalene!“

* * *

A zasy su zašłe tři lěta, přeběžałe do morja wěčnosće — krótka to khwila za zbożownoho, tola kaž bjezskónčna za njezbożownoho. Zasy klinča swjatočne zwuki zwonow přez hory a doły a připowědaja zbożowny čas hodow. Zasy błyšći so w hrodźe Pozamsa krasny božodźěśćowy štom. Ale dźensa njejsu tam wjacy ći samsni, kiž tam junu běchu tak zbożowni. Na hrodźe Pozamsa je nowy wobsedźeŕ; jedyn ruski wyšk wobsedźi nětko tutón stary pólski hród.

A hdźe je hrabja Lucijan? Wjele mil daloko za městom Tobolsk stoji srjedź ćemnoho, hustoho lěsa, z kotrohož je w dołhich zymskich nocach hrozne wućo wjelkow słyšeć, mała hěta. Njelepe blido, dwaj hubjenej stólcaj a lěhwo z kožow přihotowane, to je cyła joho hrabinska nadoba. Hěta je jenož słabje wobswětlena. Při blidźe sedźi, hłowu

Němska. Smy hižo pisali, kak sebi cyrkwinske wyšnosće žadaja, zo by nabožne wumjelstwo tež woprawdźe khmane było a nic kič. Runje tež na hnadownych městnach předawaja so husto dopomnjeńki, kotrež njejsu wjele abo scyła ničo hódne. Na čo mamy nětko hladać, hdyž wudźěłki nabožnoho wumjelstwa kupujemy, kaž na přikład dopomnjeńki na hnadownych městnach? Dyrbimy so prašeć, hač změja naše dźěći a dźěćidźěći po wjele lětach tež hišće to w česći, štož chcemy kupić.

Kölnjanski kardinal praji we swojej hodownej powěsći wěriwym, zo je a wostanje narod našoho Zbóžnika w Bethlehemje najwažniši podawk swětowych stawiznow. Žadyn druhi podawk njeje tak ważny, ale žadyn druhi podawk tež njeje tak wšěm ludam znaty kaž tutón. Tež w přichodźe ma podawk w Bethlehemje to najwažniše wostać a wšo druhe pornjo jomu jenož pódlanske. Ale Khrystus je so narodźił za mnohich k horjestaću, za mnohich pak k padej. Štóž ma narod Jězusa za najwažniše, tón słuša do prěnišich, štóž pak ma jón za pódlanski podawk a druhe swětne podawki za ważniše, toho tež Khrystus zastorči.

Berlinski biskop pak namołwja staršich a woćehnjerjow, zo bychu dźěćom hody w starym dobrym zmysle zdźerželi a jim wo narodźe našoho Zbóžnika powědali. Potom hakle su hody prawy swjedźeń, hdyž smy sebi stajnje wědomi, zo su wone narodniny Jězusa Khrystusa, Syna Božoho.

Kölnjanska katolska cyrkwinska nowina rozprawja wo němskej wustajeńcy wo bolšewismje, kotraž so mjenuje: Swětowy njepřećel čisło I. W tutej wustajeńcy pokazuje so jasnje, zo je wojowanjo bolšewikow bój přećiwo swjatomu křižej. Nowina praji dale, zo je kóžde wojowanjo přećiwo křižej tež bolšewismus a praji, zo chcedźa někotři přez šćuwanjo přećiwo křesćanstwu zasy bolšewismus ze zadnimi durjemi do Němskeje přiwjesć, kotryž smy tola runje z prědnimi durjemi z kraja ćisnyli.

Wjednik nacionalsocialistiskoho wučeńskoho zwjazka je wšěm sobustawam zwjazka zakazał, tež hišće druhim wučeńskim zjednoćeństwam přisłušeć.

Prjedawši druhi wjednik hibanja němskeje wěry hrabja Reventlow sudźi takle wo tamnym hibanju: Wone scyła z wěru ničo činić nima, a jenož mjeno móže njenazhonitych hišće zamylić a k zastupej wabić. We woprawdźitosći wojuje tute hibanjo přećiwo kajkejžkuli nabožinje, nic jenož přećiwo křesćanstwu.

Awstriska. Kardinal Innitzer pisa w jenym časopisu wo poćahach mjez statom a Cyrkwju a praji, zo drje kóždy z njeju sam za sebje spyta dóspěć, štož je joho nadawk, ale dokelž matej so wo samsnych človjekow starać, dyrbitej wobaj tež zhromadnje to dokonjeć, štož matej zhromadne we swojim chcyću a swojich nadawkach. Tak wojuje Cyrkej na př. přećiwo bolšewismej. Dokelž pak je to tež cyle w zajimje stata a dokelž je to samo tež nadawk stata, so samo rozemi, zo knježeństwo tež Cyrkej w tutym boju přećiwo njewěrje podpjera.

K započatkej lěta 1937 pak pisa Winski kardinal swojim wěriwym, zo na nas hišće wulke wojowanja mjez wěru a bjezbóžnistwom čakaja. Starši ludźo su swoju wěru do Boha wot swojich prjedownikow dóstali a njejsu trjebali za nju wojować a ju zakitać a sebi ju tak zasy wubědźić a zasłužić. Ale hinak budźe to z dźensnišej młodźinu. Wona budźe dyrbjeć surowje wo swjatu wěru wojować. Tola budźe sebi młodźina runje tohodla wěru bóle ważić, dokelž dyrbi sebi ju wubědźić. Kóždy pak móže wěsty a přeswědčeny być, zo nabožina a jeničcy wona naše wosobinske zbožo zaruči, bjezbóžnosć pak je zniči.

We Winje założichu 1. januara pjeć nowych wosadow, abo lěpje prajene, wotšćěpichu wot někotrych wulkich wosadow tutych pjeć mjeńšich. Tamne wulke wosady mějachu prjedy hač do 70000 dušow. Nowe wosady přepodachu so wšě klóštrskim rjadam, dokelž rjady swoje klóštrske

---

do rukow zeprětu, ćiše z bolostnymi myslemi, wulki sylny mužski, zawaleny do kožucha. To je hrabja Slaski. Ale kak je so wón přeměnił! Włosy sněhběłe, woči zapadnjenej, cyła joho nadobna a prjedy tak rjana postawa je same horjo a bolosć. Bóle hač hdy dźěchu joho mysle dźensa wječor k swojej lubej mandźelskej a swojimaj dźěśćomaj. Ženje wjacy njedyrbi wohladać swojich lubych. Stysk a bolosć chce jomu wutrobu rozkočić. O, kak zbožowny junu ze swojimi lubymi bě! —

„A hdźe su woni dźensa?“ šeptaše při sebi. „Je moja luba, droha mandźelska hišće žiwa? A štó zaswěći mojimaj dźěśćomaj hodowny štom?“

Joho wóčko pohladny na drjewjany křižik wyše joho lěhwa, kotryž bě sebi sam wurězał.

„Ćežki, tak surowje ćežki křiž sy mi napołožił“, zawoła bolostnje. „Božo Knježe, wótče wudowow a syrotow, škituj mojich lubych, prošu će z cyleje wutroby!“ Hórke sylzy podusychu hłós tak njezbožownoho, wosamoćenoho muža w ćěmnym lěsu mjez dźiwimi zwěrjatami. „Wzmi wote mnje tutón ćežki křiž, mój Božo“, modleše so ćiše a padny na kolena před Božej martru. „Wzmi jón wote mnje, najmilosćiwši a najsmilniši Božo; tutón ćežki křiž zlemi moje kosće, stłóči mje hač k zemi dele. Daj mi wumrěć, zo bych směł wotpočować we twojimaj swjatymaj rukomaj — ale nic moja, ale twoja wola so stań!“ —

A hdźe namakamy dźensa hrabinku Slasku z jeje dźěśćomaj? W Čenstochowje w jenej zali stojitej dwaj kašćej. We nimaj ležitej dwě dźěśći w běłymaj kitelomaj, blědej a zymnej: Wladisław a Hilža. Natykowaca khorosć bě jeju maćeri za jedyn dźeń rubiła.

Při dźěśćomaj kleči hrabinka na smjerć blěda. Jeje wóčcy hladatej kaž sprostnjenej na ćele dźěśći; sylzy wuronić pak njemóžetej, te su zaprahnyłe, su wšě wupłakane.

„Knježe, zastań z twojim prutom — njemóžu wjacy — dyrbju podležeć!“ stonaše njezbožowna mać.

„Hrabinka, njepodajće so cyle tutej bolosći“, napominaše stary měšnik. „Dźěśćomaj je lěpje hač wam.“

„Što dyrbju tu hišće na swěće? Mój mandźelski trada a ćerpi we wuhnanstwje a dźěśći stej wumrěłoj!“

Hrabinka skłoni hłowu a šeptaše bolostnje: „Ach, kak to tola boli, zhubić to najlubše tu na zemi!“

„Pohladajće horje k bolosćiwej maćeri!“ tróštowaše měšnik. „W njepřewinjomnej měrniwosći a podatosći stoješe Marija pod křižom swojoho jeničkoho syna. Bjez mórkotanja, bjez skorženja a žałosćenja přihladowaše wona hórkej smjerći lubowanoho syna.“

Hrabinka zapłaka.

„Plakajće jenož, płakajće; wupłakajće so tak prawje wot wutroby“, dźeše měšnik dale. „Sylzy su wot Boha, zo bychu wokřewjałe našu dušinu bolosć, bolosć wutroby. Jenož njezadwělujće; Bóh luby Knjez wam cyle wěsće ćežke horjo pomha njesć, a najzbóžniša knježna budźe was tróštować! Jenož krótku khwilu trjebaće hišće čakać a budźeće zasy zjednoćena z wašim lubym mandźelskim a z wašimaj dźěśćomaj, hdźež žanoho dźělenja wjacy njebudźe!“ —

Hrabinka płakaše hišće dołho. Pomału pak so změrowa a poča so modlić: „O mój Božo, njech so stanje stajnje a přecy twoja swjata wola!“

Swjatočnje připowědachu zwony Božu nóc a w cyrkwi zanošowachu z mócnym hłosom wěriwi křesćenjo: „Česć budź Bohu we wysokosćach a na zemi pokoj človjekam, kotřiž su dobreje wole!“ *m. a.*

Zymska pomoc 1936—1937

Jedyn lud
Jedne zjednoćeństwo
Jedna woporniwosć

cyrkwje jako farske cyrkwje poskićichu a dokelž srědkow njeje, zo bychu swětnych duchownych płaćić mohli.

Šwica. Do Šwicy přińdźechu někotre kisty z wukraja. Wyšnosć da je wočinić a přepytać. Namakachu tam komunistiske knihe a spisy w němskej rěči, kotrež běchu w Moskwje ćišćane. Dyrbjachu so wosebje młodźinje předawać. Nic darić — předawać! Tak dóstawa bolšewiska Ruska ze wšěch móžnych krajow pienjezy za swoju propagandu. Tola w tutym padźe so komunistam nimo kuli. Jenož knihe bóle wědomostnoho razu, kotrež žadyn młody a jadnory človjek njećita, smědźachu puć do kraja nastupić.

Kaž smy hižo pisali, wuzwolichu sebi we Šwicy za zwjazkowoho presidenta zwjakowoho radu Motta. Tutón muž je hižo pjaty króć za najwyšše zastojnstwo kraja wuzwoleny. To je wěsće rjany dopokaz, zo tak njeje, kaž mnozy praja, zo katolik njeje khmany na wysokich městnach človjekam služić. Ně, runje prawy katolik, a to Motta je, kaž je hižo wjele króć pokazał, ma hódnosće, kajkež sebi wysoke zastojnstwo žada. Motta je na přikład do teje małeje črjódki ludźi słušał, kotraž je wótrje přećiwo přijeću sowjetskeje Ruskeje do Zwjazka ludow była, mjez tym zo je hewak a też dźensa hišće ideju Zwjazka ludow zastupował. Najrjeńše počesćenjo presidenta Motta je list, kotryž je jomu Swjaty Wótc sam z ruku napisał.

Francózska. W Francózskej wobstoji towarstwo, kotrež so wo zdźerženjo a rozšěrjenjo katolskeje wěry mjez prawosławnymi a mohamedanami stara. Před krótkim měješe swoju hłownu zhromadźiznu. Tam podachu so ličby, kotrež pokazuja, z kajkim wuspěchom towarstwo dźěła. Wězo so też prócuje wo zasyzjednoćenjo prawosławnych křesćanow z katolskej Cyrkwju. Jedyn rěčnik praji na zhromadźiznje, zo je towarstwo w narańšich krajach kruty rjap za katolicismus.

Lětsa w lěće budźe 10 lět, zo je so katolska dźěłaćerska młodźina do jenoho cyłka zwjazała. W juliju chce swoju hłownu zhromadźiznu wotměć; nadźijeja so, zo so na njej na 60000 sobustawow wobdźěli. To budźe wěsće hordozne wuznaćo katolskeje młodźiny ke Khrystusej a joho swjatej Cyrkwi!

Francózska drje běše junu cyle katolska, ale skoro je hižo dwaj lětstotkaj tomu, zo so wyšše woršty wot Cyrkwje zdalować počachu, a tute njezbožowne hibanjo dźěše potom dale do ludu. Też dźensa nochcedźa hišće Cyrkwi prawa dać, kotrež jej słušeja. Tak njepřenjese francózske radio na př. porjadnje katolske swjatočnosće, pobožnosće, přednoški atd. Nětko je wjele tysacow francózskich khorych prosyło, zo by Luxemburgske radio jim kóždy štwórtk kemše z jenoho kloštra přenjesło, štož so też nětko porjadnje stawa. Njeje to hórko, zo dyrbja so francózscy wobydlerjo na druhi kraj wobroćić?

W měsće Thorenc wobstoji sanatorij za katolskich duchownych. Tuta hojeńnja je hižo wjele wuspěchow měła. Mnozy měšnicy a theologojo, kotřiž běchu čežko khori, su tam přebywali, a wjele z nich so trajnje wustrowi.

Jendźelska. Kaž je znate, je kral Eduard VIII. so tróna wzdał. Wón běše jara woblubowany. Tola wěriwy človjek wón pječa był njeje. Na joho městno stupi joho bratr Albert, kiž mjenuje so kral Jurij VI. Jomu su też katolikojo swoju poddatosć přez swojich biskopow wobkručili. We wšěch cyrkwjach modlachu so wo derjemćo noweje kralowskeje swójby.

Katolikojo w połnócnej Iriskej njewobdźěla so w meji při krónowanju nowoho krala. Chcedźa z tym protestować přećiwo wulkim njeprawosćam a křiwdam, kotrež su so přećiwo nim ze strony sewjerneje Iriskeje stałe. Tute knježeństwo jich też hišće dźensa wšudźe nazad staja.

Listowanjo.

Do Z. Dźak za baseń! Njehodźi so dźens wozjewić; móže być, traš junu pozdźišo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 95. z Kašec: Marja Mětkec; 96. 97. z Wotrowa: Michał Weclich, Pawoł Šołta; 98. z Drježdźan: prof. dr. Hejduška; 99. z Łazka: Hańža Bjaršec; 100. z Ralbic: Hižbjeta Wjacsławkec; 101. z Kamjenca: Madlena Šušterowa; 102. z Marijineje Hwězdy: Hnadna knjeni.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 893. z Kašec: Jan Šołta; 894. z Krjepjec: Mikławš Najč; 895. z Nowoho Dwora: Bjarnat Forch; 896. z Khanec: Jan Frencl; 897. 898. z Koslowa: Jurij Kórjeńk, Pětr Krawc; 899.—901. z Jawory: Michał Bjedrich, Mikławš Rjeńčka, Arnošt Šołta.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1080. z K.: N. H.; čo. 1081. z K.: N. K.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1106.: H. K.

D. A. 1600 (Versand etwa 1525).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d Schülertor 21.

Štož trjebače na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Smykače Sanki

Ważne prašenjo:

Maće dobre kachle

za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Müllerec konditarńja

W Budyšinje, na póstowym naměsće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Štrykuj a sačkuj
pjenjezyhódnu
wołmu
wot
Günthera
Róžk Serbskeje a Žitneje dróhi.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Najstarša
škleńčernja
nic jenož za wulkowobkhod kóždy tu namaka wšě škleńčane twory a nadobu, **woknacu škleńcu,** groćanu, slepu, barbojtu škleńcu, lěp, dijamanty atd.
Wilhelm
Serbska dróha 16.

Franc Mrštny

Bohata dróha 4

Was přeprošuje na zymske wupředawanjo 25. 1.—6. 2.

Cyły rynk
rjanych
mantlow
— mužacych a žonjacych —
na Was tam čaka a
jupy a mantle
za hólcy a holcy.
Wšo tu namakaće
po pjenjezach a dobre.

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu, ma jutře njedźelu, 24. jan., wječor we 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wo prawje bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Štó njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan“ so toči. — Derje tu tež pojěš.

W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćerńja

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Wupjerki

jenož najlěpše!

zwjeršne łožo	12,80	10,40	8,80
woseb. šěroke	14,40	13,60	11,40
spódnje łožo	9,60	8,80	7,80
šěr. za hłowaki	2,—	1,60	1,40

Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Štož do
zymskoho wupředawanja
słuša, to w znatym wuběrku poskića
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11

Za jutrownu holcu
so w katolskich Serbach służba pola dobreje swójby pyta.
Wjesnjanosta w Dobrošicach

Zymske wupředawanjo 25. 1. — 6. 2.

Mój wotdźěl
mužaceje drasty
poskića Wam
cyle wurjadny wužitk.

Cyłe woblečenjo hižo wot hr. **12.-**

Prošu wobhladajće sebi mój
dobry, bohaty skład.

Reinhold Löffler

w Kamjencu, Budyšska dróha 12.

Zymske wupředawanjo

25. januara hač do 6. februara 1937.

Prjedy hač w Budyšinje abo w Kamjencu kupujeće, pohladajće do „Kat. Posoła“, kotre wobkhody so z nawěštkom poručeja!

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Spěwne towarstwo „Bratrowstwo“ w Kulowje

wuhotuje njedźelu 31. januara 1937 wječor z dypkom 1/2 7 hodź. w „Němskim kejžoru“ swój

39. założeński swjedźeń

wobstojacy ze spěwow, dźiwadła a rejow. Hrać budźe so:

„Móc wěry“.

Wšitcy lubi Serbja a Serbowki so nanajwutrobnišo přeprošuja. Předsydstwo.

Zymske wupředawanjo 25. 1.—6. 2.

Ćopłe wołmjaniny

nětko trjebaće,

pulowry

za žony, muže a dźěći,

pjezlki

rjane a jara šwarne.

Wulki wuběrk — jara po pjenjezach

Leopold Posner

Alphons Schauseil

wjele na to waži, zo swojim serbskim woteběrarjam při

zymskim wupředawanju

(25. 1. hač do 6. 2.) mnoho poskići:

Němski muslin	0,48	0,62	0,75	0,98
wołmjany muslin		0,75	0,98	1,25
Židy, 100 cm šěroke		0,98	1,25	1,50
Tkaniny k płokanju			0,65	0,98
Voiles a Organdys		0,75	0,98	1,25
Mustrowane wołmj. tkaniny . . .			wot	0,95

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20

Wužijće čas zymskoho wupředawanja

25. januara hač do 6. februara 1937!

Zymske wupředawanjo

25. 1. hač do 6. 2. 1937

Jara poniżene płaćizny!

Štrykow. jaki za žónske	Wołmjaniny
Holče štryk. woblečenja	Somot (k płokanju)
Hólče woblečenja	Flanele
Hólče pulowry	Fale
Šawle a měcy	Košle za žónske
Nohajcy	Dźěć. nócne woblečenja
Rukajcy	Dźěćace nohajčki

Wustajeńca we wšěch woknach!

Z wupokazkami (Bedarfsdeckungsschein) móžeće pola nas płaćić.

Otto Hauffe

Zymske wupředawanjo 25. 1. hač do 6. 2.

Płaćizny

za połnohódne wobućo, kotrež dyrbjeli sebi k wužitkej brać!

Oskar Hering

w Kamjencu

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

5. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. januara 1937.** | **75. lětnik.**

Hdyž syjeŕ syješe.

W sćenju swj. Mateja čitamy Jězusowe krasne přirunanjo wo syjerju. Kóžde lěto na njedźelu Sexagesima je z klětki słyšimy. Wobsah je znaty. Syjeŕ wuńdźe, zo by symjo wusywał. Někotre zorna padźechu na puć, a ludźo je rozteptachu abo ptaki je zjědźechu. Někotre padźechu na skałojtu zemju. Tola hdyž běchu zeskhadźałe, bórzy zwjadnychu a wuskhnychu. Někotre padźechu mjez ćeŕnje, tola te je podusychu. Te pak, kotrež do dobreje zemje padźechu, dawachu dobry płód.

Naš Zbóžnik bjerje rady swoje přirunanja z wjesnoho žiwjenja. Spominajmy na pjanku mjez pšeńcu, wo bohatych žnjach a mało dźěłaćerjach, wo winicy! Rola je človjeska wutroba. Syjeŕ pak je Jězus sam a wot njoho póslani prědarjo. Symjo je słowo Bože.

Před wjele stow lětami běchu naši prjedownicy hišće pohanjo. Potom přińdźechu prědarjo a měšnicy, a z hórkimi sylzami wusywachu woni słowo Bože. Najprjedy běše hišće wjele přiwěrkow mjez ludom, tola horliwosć syjerjow a njebjeska hnada wutworištej z tuteje pohanskeje pusćiny płódnu rolu Božoho spodobanja.

Hdyž přez serbski kraj pućuješ, widźiš wšudźom znamjenja křesćanskoho žiwjenja: krasne cyrkwje, lubozne kapałki, při pućach Bože martry. Tola kak so słowo Bože we jednotliwcu wuskutkuje?

Někotre padźe při puću . . .

Mnozy drje słowo Bože słyša, tola jich wutroba je twjerda kaž droha. Tak je djabołej lohka próca, słowo Bože z wutroby wutorhnyć, zo bychu njewěrili a zbóžni njebyli. Wšudźe so Jězusowa wučba prěduje. Kóždy, kiž chce, móže ju słyšeć. Z klětkow, přez wobrjady Božeje mšě a swjatych sakramentow, nabožnu wučbu w šulach, dobry přikład, znutŕkowne pohnuwanja Božeje hnady, njeličomne dobre knihe a pisma. Z wotkel nětko njewěra? samo też na wsach, tu a tam też mjez serbskim ludom? Wina na tym je hordy pohanski duch. Khodźa kemši, dokelž je tak wašnjo. Hewak pak so wo Bože a wo cyrkwinske kaznje wjele njestaraja. Njedadźa sebi wot nikoho předpisma činić. Chcedźa při wšitkich wěcach něšto wosebite měć. Samo Bohu maja to za złe, zo za nich žanu wosebitu wěru a žane njebjesa samo za so přihotował njeje. Tak radšo wot njoho so wotsaluja, z tym zhubja swoju wěru. Słowo Bože so roztepta. Bóh jich zastorči, přetož wón spjećuje so hordym.

Druhe padźe na skału . . .

Na skale njemějachu wjele zemje. Symjo bórzy zeskhadźa. Při ćopłym słónčku pak stwjelčka zwjadnychu. A dokeiž njemějachu korjenja, wuskhnychu. Jězus to wukładuje wo tych, kotřiž słowo Bože słyša, z wjesołosću přiwozmu, tola nimaja korjenjow. Woni wěrja jenož na čas, w času spytowanja pak zasy wotpadnu. To su zwjeŕšni a lohkomyslni ludźo, kajkichž dosć namakaš. Korjenje wěry, nadźije a lubosće njejsu dosć hłuboke. Křesćanstwo ze swojimi kaznjemi a slubjenjemi njeje jim należnosć wutroby. Wěra njeje jich najwažniša starosć, ale někajki zwonkowny nałožk. Dokonjeja swoje nabožne winowatosće, khodźa njedźelu kemši, pućuja też z khwilemi na hnadowne městno, přijimaja druhdy swj. sakramenty. Zwučene kolije wjesnoho žiwjenja njechadźa na žadyn pad wopušćić. Hdyž pak jich nichtó njewobkedźbuje, potom zanjechaja swoje winowatosće. Jich křesćanstwo je kuzło, nic wěrnosć. Dokelž druzy činja, woni sobu běhaja kaž wowcy při stadle, tola nic z krutoho přeswědčenja a nic z nutŕkowneje potrěbnosće. Hdyž so serbska holca abo serbski pachoł do wulkoměsta přesydlitaj, što so njezrědka stawa? Paćerje wjacy njespěwaja, potom sćěhuje njedowolene znajomstwo, liwkowsć we wěrje a zrudny wotpad. A što je wina? Słowo Bože njeje we jich wutrobje zapušćiło hłuboke korjenje. „Štóž mje před

čłowjekami njewuznaje, toho też před swojim njebjeskim Wótcom njewuznaju."

Druhe padźe do ćefnjow . . .

To su ći, kiž drje słowo Boże słyša, ale potom su wot starosćow, bohatstwow a wjeselow žiwjenja podušeni, a njenjesu płodu. Do tuteje družiny ludźi słušeja ći, kotřiž swojich swětnych starosćow dla khwile nimaja na Boha myslić. Jich mysle du jenož za tym, hromadźe škrabać, dobywać a wužiwać. „Jich Bóh je brjuch", praji swjate pismo. Wo wšo so staraja, maja stajnje nuzne, zo drje khwile wumrěć njezměja, ale na to zwjetša zabywaja, štož je jeničcy nuzne: „Pytajće najprjedy kralestwo Boże." Kak lěni dźěłaćerjo smy my před Bohom! Hdy bychmy jenož poł teje prócy na swoju dušu nałožili, kotruž na swój wšědny khlěb nałožujemy, njebychmy nihdy njebjesa zmylić móhli. A što potom ći, kotřiž su w njewěrje wotrostli a woćehnjeni? Kotrymž ženje na mysle přišło njeje, zo mohła jena wěra wot Boha zjewjena być? Abo zo mohła to jena druha być hač ta, we kotrejž su wotrostli? Dźěłaja pilnje a khwatajcy wot ranja hač do wječora. Přińdźe smjerć a su podarmo dźěłali, wumru we swojej njewěrje. „Kotřiž chcedźa so wobohaćić, padnu do syćow djaboła."

Druhe padźe do dobreje zemje . . .

Bohu dźak! Mnozy su hišće w našich serbskich wosadach, kotřiž swěrnje herbstwo swojich wótcow wobkhowaja. Je hišće žiwa ta dobra burska serbska swójba, hdźež so wšitcy zhromadnje modla, hdźež so pjatki, njedźele a swjate dny dźerža, hdźež swěrnje stoja k swojim duchownym wjednikam, hdźež so nowonarodźene dźěćatko z dźakownosću napřećo Bohu wita, hdźež je nabožne woćehnjenjo dźěći prěni nadawk, hdźež khudoho sobučłowjeka rady podpjeraja, hdźež sebi měr a pokoj ze swojim susodom wulcy waža. Tohodla chcemy nic jenož wěrić, ale po našej wěrje też žiwi być, zo by słowo Boże we nas zrostło a stotore płody přinjesło za wěčnu zbóžnosć. Přetož „zbóžni su, kotřiž słowo Boże wobkhowaja a je wobkedźbuja". *Jj.*

Z Łužicy a Serbow.

Ptači kwas je nimo. Po starym dobrym wašnju wšudźe po Serbach jón swjećachu. Njesćerpnje dźěći njewjestu sroku wočakowachu, dóniž jim njewobradźeše. A potom bě wjeselo — a z małymi radowachu stari so sobu. **Z Wotrowa** dóstachmy powěsć, kak tam wšě wjeselo ptačoho kwasa skoro bě so přeměniło do najwjetšeje zrudoby. Sroka bě tam do woprawdźe tragiskeje nuzy přišła. Kak je to we Wotrowje so mělo, što je wboha sroka tam wšitko doživiła, to budźe wosebje serbske dźěći — też wulke — zajimować. Wustojne pjero je to w dźensnišim Pósle wumělscy wopisało. Čim wjetše je było wjeselo we Wotrowje, **zo tola je sroka wobradźała.**

Z Budyšina. W rjenje wupyšenej rumnosći Kolpingowoho domu wotmě zańdźenu njedźelu naša „Jednota" prěnjomu razej po nowym lěće swoju měsačnu zhromadźiznu, kotraž běše poměrnje derje wopytana. Po powitanju a wuspěwanju kěrluša, přeješe předsyda knjez kantor Šołta sobustawam a wšěm přiwuznym „Wjele zboža" do nowoho lěta. Pokaza potom na dobru towaršnosć, we towarstwje knježacu, a spominaše na rjane zhromadne wuléty towarstwa. Na to přednošowaše wo wěži a docyła wo twarje tachantskeje cyrkwje. Wopisa nam nadrobnje twar wěže, jeje wysokosće a dale też zwony, kotrež z Małoho Wjelkowa pokhadźeja a jich zynki. Sam tam horjeka pobywši wědźeše powědać, kak rjany pokazuje so wottam při čistym powětrje wěžaty Budyšin z wokolinu. Wjele je skhodźeńkow, kotrež tam horje wjedu, hdźež wěžnik ma swoje powołanske dźěło wukonjeć, kotrež njeje přecy bjez strachow, wosebje w času wohnjow a njewjedrow. Skónčnje poréča hišće wo cyrkwi swjatoho Mikławša a jeje rozpadankach. Zajimawy přednošk bu z dźakom přijaty. K přednoškej přizamknychu so hišće někotre spěwy k „ptačomu kwasej" z přewodom na klawěrje. W dalšim wuradźowaše so we towarstwowych należnosćach.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 3. febr. 1937, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach; 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Ralbic. Wot 18.—24. januara wotmě so w našej farskej cyrkwi nabožny tydźeń. Za žony a knježny běchu prědowanja popołdnju, za muže a młodźency wječor. Rano 1/2 8 hodź. posłuchachmy na rozwučowanja wo Božej mši a potom so pomodlichmy zhromadnje z měšnikom Božu mšu z našoho serbskoho Misale. Knj. P. Hruza rozjasnješe w jasnych słowach, kak w našim času čłowjekojo zasy hłubšo mysla a pytaja za Bohom. Zbožowny kóždy, kiž jako přeswědčeny katolik krutu ma wěru do Boha Knjeza a Jězusa Khrystusa. Na nas zależi, we katolskej wěrje so hłubšo rozwučeć a skrućeć a po njej też žiwy być. Naš čas sebi to raznišo žada, hač zańdźeny. Trěbne přeznaturske srědki daruja so nam w Božej mši ze swjatym woprawjenjom. Tu je bohaty kužoł, z kotrohož dyrbimy čerpać, zo bychmy w pócćiwosći postupowali a přez přikładne křesćanske žiwjenjo też druhim puć do wěčneje Cyrkwje Khrystusoweje pokazali. Njedźelu wobnowi cyła wosada křćeński slub a z wobkhadom skónčichmy tydźeńsku swjatočnosć. Njech wusyte duchowne symješka nětko rostu a płody přinjesu k Božej česći a dušam k spomoženju. Dźeržmy swěrnje, štož sebi předewzachmy: Po woli swjateje Cyrkwje čitajmy Božu mšu z měšnikom a přistupmy też k swjatomu woprawjenju. — Ralbičenjo su tele dny pilnje serbske Misale kupowali a druzy też žno na nje hromadźa.

A tola su ptački wobradźałe!

Njetrjebawše starosće běchu lětsa sebi naše móličke we Wotrowje a wokolinje ptačoho kwasa dla přez tydźeń dołho činiłe. Při poslednjej hońtwje běchu hajnicy — najskerje, zo by wunošk hońtwy wo něšto wjetši był — hawrona třělili. „Lětsa žadyn ptači kwas njebudźe", běchu tohodla wulke dźěći žortnje wudawałe. „Nawoženja je mortwy; nětko so sroka wudać njemóže." A mnohe małe běchu to kruće wěriłe.

A woprawdźe strašna zdaše so wěc. Runje toho hawrona, kotrohož bě sebi sroka, na hrodźišću hnězdźaca, za muža zhladała, běchu hajnicy třělili. A mjez tym zo so wšudźom hižo wo tym njezbožu powědaše, runje sroka, kotruž to najbóle nastupaše, ničo wo tym njewědźeše. Hdyž pak hawron so dny dołho wjacy njepokaza, swarješe, zo zasy něhdźe wokoło hawroni.

Tola kwasny dźeń so přecy bóle a bóle bliżeše, hawron pak hišće njedoleća. Nětk póčnje sebi tola mysle činić. „Hdźe pak tći tón cygan? Je so něhdźe zabłudźił abo we wulkej zymje zmjerznył? — Njeswěrny tola njebudźe? Ně, to nic, mój hawron nic! Poleću za nim pohladać." A sroka sebi wuleća ze swojoho hnězda a pytaše najprjedy wokoło hrodźišća, potom lećeše do polow, hač na Jitkach poby, tola nihdźe joho njenamaka. Hawronow drje bě wšudźom dosć, ale žadyn kaž tón jeje. „Wo wsy přecy wšitko nowoho wědźa; snadź tam zhonju" so pokoješe. A tak přileća do wsy. Po pućach skakaše, na płoty so sydaše, po zahrodach škrěkaše, samo ludźom do dwora, haj jim na wokno sebi zwěri a kedźbliwje na kóžde słowčko słuchaše. Wjele zasłyša, ale wo swojim hawronje ničo! Tuž so nastaji domoj. Hdyž pak nimo črjódki dźěći lećeše, dha zasłyša zrudnu powěsć a zdobom też žałosć: „Lětsa

ptački wobradźeć njebudźa. Sroka njezměje kwasa, přetož hawrona su zatřělili. Na Ćibanic hnojowej hromadźe leži."

Nětko njewěsta wědźeše, zo na nawoženju wjacy čakać njetrjeba. Što pak nětko? Takle krótko před kwasom! Wšo je ke kwasej přihotowane, drje nic hišće pječene a warjene, ale tola hižo pola rěznika a pjekarja a klamarja skazane. „Derje, zo njeje hišće zapłaćene", rozpominaše sroka. „Z płaćenjom sebi njepřekhwatam. To też dźensa wjacy wašnjo njeje. To potajkim mje njemyli. Ale to najhórše je, zo su hosćo hižo přeprošeni. Kak budźa so mi smjeć! Hižo dawno je rěkało, zo je mi čas so woženić, haj, zo sym też za tym žadała .... A potom: měte so dźěći podarmo na mój kwas wjeselić! — Ně, to njesmě być! Wšak sym husto na hrodźišku hólcow spěwać słyšała: „.... wšak je w swěće holcow dosć". A tak też ptačkow. Dyrbi dha to runje hawron być? Poleću sebi druhoho pytać, přetož 25. wulkoho rózka ma być kwas!"

Sroka pušći so z hrodźišća k dołhomu wječoru; přeleća khěžku z nawoženjomaj, kukny do Khójncow, tola tam běchu jenož kury a hónače. „Kurom njemóžu honača wzać!" Tuž doleća do Dračownje; za njej pak wohlada jenož něšto kuwrotow. „Ničo za mnje. Te brudźa so jenož při zemi, ja pak hnězdźu na štomach. Lubuju spěšny, daloki zlět." Přileća do Khanec. Tam na topołach a lipach je stajnje ptačiny dosć. Hižo wot nazdala pak spózna, zo njebě na štomach ani ptačatka. Štož njebě nazymu so pušćiło do južnych krajow, to sedźeše na burskich dworach a tam před bróžnjemi a na jstwinych woknach žebrješe wo zornjatka: konopački, sykorki a zyby. „Tajki drjobjas za mnje wulku žonu ničo khmany njeje. A zdobom, tónle prošeński prak! Ja radšo sebi bjeru z lesću, to też wjacy wunjese", zašikota a wobroći so na Kašporku.

„Na Kašporcy je wulka Bažantec swójba; ma rjanych pachołow. Z Bažantec najstaršim budu so wšudźom móc widźeć dać. Stajnje je rjenje zdrasćeny; wšo na nim kaž somot a złoto. A tale dostojnosć, hdźežkuli kročel sčini!"

A lećeše tam. Tola lědma so do lěsa doby, zakraka stary Bažant z wulkim hłosom, ani njehladajo, kajki wulki wopyt k nim přikhadźa, ćekny zastróžena cyła świta, też tón najstarši.

Sroka wosta sama. Jenož jedyn zajac, kiž bě so při poslednjej hońtwje zbožownje wukhował, na nju z boka zhladny, potom spaše dale.

„Što nětko?" zawoła sroka, na Wawrikec dubisku sedźo. „Što nětko? — Ach, što wo to!" skónčnje zlohka wodychny. „Njebě tak też lěpje? Z tymle bojaznym bažantom, kiž jenož w keŕkach syda a lědma kusk wot kromy sebi zwaži, njebych zbožowna była. Mje ćehnje won do žiwjenja; lubuju dalokosć a sym też radšo bóle sama. Tu bych dóstała cyłe stadło sobu na šiju. Ně, ně! Tajkoho nervoznoho bojaznika, tajkoho njesamostatnoho čŕjódaka njerodźu! Tuž ani sylzy za nim, byrnjež hólčec też rjeńši był. Při žeńtwje ma tež rozom, nic jenož wutroba rěčeć."

Hdyž sroka hišće takle rěčeše, přińdźe jej nadobo nowa mysl. Kak husto bě tola tu na łukach při rěcy jenoho druhoho ptačka zawohladała, hdyžkuli bě z hrodźišća so k połnocy pušćiła! To bě tajki rjany pisany, po wulkosći so też skerje k njej hodźeše. A dopomni so, zo bě też wjele sam za so. A nadobo wjesele zašćebota: „Haj, kabija, ty rjany ptačko, ty sy na wšě boki šwarny. Ty sy takle nawoženja za mnje!"

A kiwknywši z hłowčku, zmachotawši z wopušu, rozpřestrě křidle, wotstorči z nohomaj wot hałzy a změri so k rěcy, runjewon na Čornakec lipki. „Tam je w lěće kabija wjele sydała, hač budźe doma?" Tola dolećawši tam — kajku wobradu tam wohlada? Lipki běchu podrězane, kabiji domčk potorhany, a w lodojtym sněžy kabija — zmjerzła! — — — Srócy wutroba pozasta. „Škoda tebje, rjany hólče", zrudnje sroka zapłaka. „Ach, a škoda też wo was, wy lipki: deba rěki, hordosć krajiny!"

Kaž bjez duše, wša zlemjena, ćežko z křidleškami machajo wleče so pomału domoj — do srokownišća na hrodźišću. Pozdźe hakle zdrěmny. A wo snje hišće žałosćeše: „Škoda wo was, rjane lipki, škoda tebje, kabija!"

Měsačk swěći, hwězdźički frinkoleja, zyma piska. Skónčnje słónco jasne za Šibjeńcu zeskhadźa. Sroka wotući. Kak krasny tola swita dźeń! Tola jej je tak dźiwnje w mysli, tak ćežko wokoło wutroby! A nadobo so dopomni: „jutře hižo kwas — a nawoženja mortwy, a dźěći chcedźa wobradźenja! Měte wo swoje wjeselo přińć? „Ně, nihdy nanihdy! Dźěćom jich wjeselo njeskažu ... Hišće jónu wuleću, sebi nawoženju pytać. — Njejsym dha ja też rjana? Hdyž też runje rjenje spěwać njemóžu, dha sym tola ródna, čista. Też sprócniwa sym a do kuchnje so też derje wustoju. Dyrbjało to tak ćežko być, sebi muža namakać? Jenož pytać dyrbju. Wčora sym to wopaki činiła. ‚Swój k swojomu' rěka, a je drje też přecy tak najlěpje činił, kiž je so po tym měł. Mi najbližši drje su tola hawrony a wróny. Tuž k nim! Tak wostanu też při přećelstwje mojoho tak zahe zemrětoho!"

A znowa pušći so sroka ze swojoho hrodźišća. Za krótke wokomiki znošowaše so nad łuku při „Fararjec heli". Cyła syła čornych wulkich ptakow, kotrež derje znaješe, sedźeše tam na bělym sněžy. Kelko nawoženi mjez nimi! Zawěsće bě so někotryžkuli k njej pozběhnył, hdy by jenož z małuškom pozhibnyła. Ale ně, nawoženju z hele ženje! Z tajkim čornym by žiwjenjo było helske. Tuž dale. Wšak su Wotrowske hona hišće daloke a šěroke. Won k wječoru! Na Kopcach so posydny. Tu chcyše posnědać. „Myši je tu dosć, to njebudu tradać." Tola ani myški njewohlada. Při wulkej zymje běchu so skhowałe do swojich dźěr; tam hrymzachu zorna, kotrež běchu sebi z časom nanosyłe. Wot Pjekarjec sem drje přiwěwaše jej wětřik słódku wóń; wšo wonješe za pampuchami, kotrež tam za ptači kwas pječechu. Ale k Pjekarjecom samym nochcyše; boješe so jich psa, kiž na kóždoho tak jara blawka. Tuž wotšćipny sebi na žitnišću něšto bančikow a zjě. Při tym rozmysleše, hdźe nětko? K połdnju?

A nadobo so rozwjeseli. Tam za Kaščanskim pućom, tam před Lipicu, tam dźěn je „paradiz"! Tam budźe hawronow dosć a nawoženi na wuběrk! „Pachoł z „paradiza", to budźe hakle muž za mnje! Zróstny, šwižny a też dušny a přistojnoho wašnička. Z nim změju žiwjenjo kaž w paradizu! Nětko wjeselće so, dźěći, bórzy změje sroka zasy nawoženju a jutře budźe kwas. A ptački budźa tola wobradźeć! Wjesel so też, hrodźišćo! Młody pan z paradiza na tebje zaćehnje, natwari na tebi sebi swój přebytk. A ze mnu budźe kralować po cyłej wokolinje; ze wšěch štomow budźa namaj hołdować ptačata. Samo z Lipicy, z Lipja, z topołow Khanečanskich a Swinjarčanskich, wot Nowoho Městačka z dubow a wólšow budźa k namaj klinčeć jich spěwy. A w radosćach budźemoj zhladować na wšě te wjeski wokoło naju hrodu, haj, hač k Ralbicam, samym Łutam dele. Hona a hola budźetej namaj kčěć a so zelenić, Klóštrska woda pluskotać k naju česći a wjeselu. A młyn w dólčku budźe — wšak nětko, hdyž ma turbinu, stajnje dźe — rjenje klepotać takt k wšomu tomu. Hólčko z paradiza, na hrodźišću hakle budźeš w prawym raju!"

Tak sroka zajuska, dopomniwši so na paradiz a joho nawoženi. Khětře sebi tam doleća. A zawěrno, z čŕjódami tam sedźachu. K nim so sroka přidruži. Posydny so bliže k jenomu, potom wokoło njoho skakajo z wopušku machaše, z hłowčku kiwaše, z jasnym wóčkom kaž smějkotajo na njoho zhladowaše; samu lubosć sapaše. Tola što to? Hawron zboka na nju pohladnywši, wot njeje wotskoči. A hdyž wona zasy k njomu so přećeleše, wotstorči hawron z nóžkomaj wot zemje a hrózbnje zawoławši „krak-krak-krak", jej ćekny. A hdyž pospyta pola druhoho, třećoho, so jej hinak njezeńdźe. A nadobo so pozběhny cyła świta, wołajcy „krak-krak-krak". A srócy bě, jako bychu wołali: k rapakam, k rapakam, k rapakam z tobu! —

Ćile paradizcy njerodźachu wo stworjenjo, kotrež je stajnje na wšěch rózkach a płotach a mazanych pućach; kotrež, kaž je derje znate, swój pysk do wšoho tyka, wšudźom wokoło kleska; njerodźachu wo stworjenjo, byrnjež rjeńše było: hdyž tomu něšto dowěriš, swoje potajnstwo woprawdźe srócy na wopuš powěsnješ.

Daloko a šěroko wšo prózdne. — Wosamoćena sedźi sroka. Wosrjedź paradiza je jej, jako była z paradiza wuhnata. Z raja swojich sonow, swojich nadźijow. — Nadobo ju hrabnje jěra złósć. „Wy njewustojni hajncy! Wy... wy... za was nimam słowow. Wam je třělba wušna! Starajće so wo hewak něšto, ale njekhodźće na hońtwu! Na wšěm sće wina! — Jutře ma być kwas, hišće nimam nawoženju, a dźěći chcedźa měć wobradźene.

Kak dołho je tam sedźała, zarudźena, zastruchlena, štó to powě? Sama to njewědźeše, hdyž so zasy pozběhny. Lećeše dale k wječoru. Na „Pěskach“ wotpočny. Zasy sedźi sama: „Ći třělcy su na wšěm wina“ žałości. Nadobo ju hrabnychu złoby. „K rapakam, k rapakam, k rapakam“ běchu ći paradizcy wołali. — Haj, k rapakam poleću. Tamle na wjeršku Lipicy dźěn je rapača hórka*, tam budźe rapakow dosć. Też za mnje jedyn budźe. A potom hladajće sebi, wy hajnicy z hrodźišćoweje wokoliny daloko a šěroko, naléto swoje hołbiki a kurjatka a huški. Za jenoho hawrona jich sto, haj sta! Budźemoj je kradnyć kaž rapaki!“ A z hněwom naduta pozběhny so lohcy z „Pěskow“ a doleća na „Rabec hórku“ k rapakam. Tam bě bórzy přećelne witanjo. Daloko do wsy, daloko wokoło bě słyšeć jich krakot. Tam so jej njezapowědźichu. Wjesele woswjećichu slub.

Minjenu póndźelu rano, hišće při směrkach, doleća na hrodźišćo rapak, přewodźany wot črjódy druhich. Sroka swjećeše swój kwas. A lědma bě zaswitał dźeń, wotući wšudźom wjeselo a radosć. Na hórkach a w dołach, na wyšinach a we hłubinje, na wšěch kěrkach a šmrěkach, swjećachu ptačata sróčiny kwas. Też we wsy sobu kwasowachu, cyžiki a wrobliki, šěrački a kraliki a też kokle, kotrež njeběchu wulećałe do ćoplišich krajow.

A na dźěći njezabychu; tym bu hišće jich wjeselo. —

Nětko pak, wy hajnicy, kotříž sće zatřělili hawrona a srocy načinili telko starosćow: hdyž přińdźe naléćo, naživiće sroki wjećenjo!

* Po prawym rěka „Rabec hórka“ po něhdyšim wobsedźerju; ludźo pak też husto zmylnje „rapača hórka“ praja.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Z khorosću Swjatoho Wótca so raz polěpšuje a potom zasy pohubjeńšuje. Bolosće, kotrež jomu začekła noha čini, su po wuprajenju lěkarja jara sylne. Kaž hižo posledni króć pisachmy, Pius XI. najskěrje cyle njewotkhorje. Dokelž wón to też sam wě a mysli, zo njebudźe wjacy předołho žiwy, waži sebi čas přejara a njecha změrom ležeć ale dźěłać, kaž dołho je jenož móžno. Runje w poslednim času je z kardinalom Pacellijom wo ważnych nadawkach jednał. Też němscy kardinalojo a biskopaj mějachu hižo druhi króć dlěše rozmołwy z bamžom.

Nětkle so Swjaty Wótc wosebje za mjezynarodny eucharistiski kongres w Manili zajimuje. Žadyn druhi kongres hišće njeje zastupjerlow z telko ludow a rasow widźał, kaž budźeja w Manili zastupjene. Jako bamžowy dar přinjese joho legat krasnu monstrancu za biskopsku cyrkej w Manili.

„O. R.“ pisa, kak w Americy nowiny wo bamžowej khorości rozprawjeja. Nahladne nowiny pisaja, zo też druhowěriwi hladaja do Roma, hač so skónčnje tola za Swjatoho Wótca zasy strowota njewróći. Wuprajeja nadźiju, zo hišće wjele lět katolsku Cyrkej powjedźe. A tute njekatolske nowiny praja, zo je Pius XI. też mjez druhowěriwymi woblubowany, dokelž je stajnje za měr dźěłał a swětej stajnje pokazował puće, kotrež wjedu k polěpšenju poměrow. A mnozy protestantscy pastorojo namołwjeja swojich wěriwych přez prědowanja a časopisy, zo bychu so wo strowotu bamža Pia XI. modlili.

Hdyž němske a italske knježeństwo Frankowe knježeństwo w Španiskej připóznaštej, pisachu wšelake nowiny, zo też Vatikan bórzy narodne knježeństwo w Španiskej zjawnje připóznaje. To so hišće stało njeje. Cyrkej dźěn sebi wot prawoho knježeństwa žada, zo ma wone wšu trěbnu móc we swojim kraju. To pak pola Franka hišće njeje. Najebać toho pak sebi Swjaty Stoł wězo generala Franka jako swěrnoho katolika waži a wě, zo by runje wón był muž, kotryž by Španisku zasy w křesćanskim duchu wobnowił.

Němska. We swojej nowolětnej narěči praji Wrótsławski kardinal arcybiskop Bertram, zo ma so katolska Cyrkej w Němskej w samsnym času, hdyž w druhich krajach bolšewismus ryje a šćuwa, přećiwo wšelakim přećiwnikam bědźić. Stari ludźo drje tajke nadběhi hižo znaja a su wšelake dyrbjeli we swojim žiwjenju přežiwić. Woni sebi njedadźa swjatu wěru wudrěć. Ale młodźi, kiž su tola wosebje tutomu boju přećiwo Cyrkwi wustajeni, njewidźa stajnje prawy puć a ćerpja wosebje, hdyž we swojich dźěłańjach, w časopisach atd. widźa zmohi, kotrež so přećiwo Cyrkwi waleja, słyša wo přisłodźenjach přećiwo měšnikam atd. Zo bychmy tutych młodych we wěrje pomhali skrućeć, dyrbimy sami dobre a přikładomne katolske žiwjenjo wjesć.

Zjednoćene Staty. W New-Yorku su złóstnicy, haj cyłe złóstniske cwólby do toho přišli, zo móžeja lohcy wjele zasłužić, hdyž so wudawaja jako zastupjerjo Caritas-zwjazkow. Dźěchu k nahladnym a bohatym wosobam a k duchownym a prošachu wo dary za Caritas. Dóstachu wězo też wjele, wosebje potom, hdyž powědachu, hdźe a za čo pjenježne srědki nuznje trjebaja. Nětko so policija z tutej należnosću kruće zaběra a přećiwo cwólbam zakročuje. Ludźo buchu napominani, zo bychu swoje dary za spomožeńske zwjazki jenož znatym wosobam přepodali.

Hodownički přizamknychu so skoro wšěm Božim službam w amerikanskich katolskich cyrkwjach pobožnosće a modlitwy wo strowotu Swjatoho Wótca. Ale też w protestantskich cyrkwjach so w samsnym zmysle modlachu. Haj, samo druhowěriwi biskopja su swojich wěriwych napominali, zo bychu so za strowotu wjednika katolskeje Cyrkwje modlili.

W kanadskej provincy Quebec je so cyłe knježeństwo jako katolske wuznało. Je katolskomu duchownstwu wšu pomoc w prócowanju wo socialnu sprawnosć přilubiło. Ministerski president wobroći so raznje přećiwo kóždej komunistiskej propagandźe a je wšě ruske filmy za swoju provincu zakazał. We wšěch knježeństwowych twarjenjach připrawichu Bože martry. Přećiwo wšěm protestam socialistow přizwoli knježeństwo zwjazkej katolskeje młodźiny wjetšu pjenježnu pomoc za skutkowanjo mjez khudymi. Quebecski sejm ma 90 zapósłancow, 32 z nich su prjedawše sobustawy zwjazka katolskeje młodźiny.

Kupy Filipiny. Italska łódź z bamžowskim legatom za eucharistiski kongres dócpěje tutón tydźeń hłowne město Manila, w kotrymž ma so zjězd wotměć. Z łódźu jědźe hišće 13 druhich biskopow do Manile. Najstarši je Namurski biskop, kiž chce w Manili swoje 80. narodniny woswjećić. Na jězbje předwjedźechu so putnikam někotre nabožne filmy, mjez nimi pasijonske hry w Hornim Amergawje kaž też swjatočnosće při swjatoprajenju Don Boska. W Port Said w Egiptowskej poda so bamžowski legat na kraj, zo by tam nowu biskopsku cyrkej woswjećił. Wón nadźija so, zo w Manili někotrych swojich něhdyšich wosadnych zetka; před wjacy hač 20 lětami běše mjenujcy z biskopom na Filipinach. Dźensa pyta so komunismus też w Manili do kraja dobyć, tola je nadźija, zo ze swojej propagandu jenož w tutym přistawnym měsće něšto přiwiska namaka. Wobydlerjo Filipinow su powšitkownje swěrni katolikojo.

Časopis
je najlěpši towařš kóždoho človjeka.
Krajny wjednik Amann na stron. zjězdže 1936

Kwitowanja přinoškow so za tydźeń wozjewja.

D. A. 1600 (Versand etwa 1525).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d Schülertor 21.

Zymske wupředawanjo

25. januara hač do 6. februara 1937.

Prjedy hač w Budyšinje abo w Kamjencu kupujeće, pohladajće do „Kat. Posoła“, kotre wobkhody so z nawěštkom poručeja!

Mějće so k tomu!

To spěšnje wokoło je so roznjesło: **Schauseilec** płaćizny tónkróć su wosebje nizke!

Alphons Schauseil

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła

Sachs-motorowe kolesa **Fuhrmann** Elektr. wobswětlenja

Hornčerska hasa 10 — Telefon 3004

Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Štož trjebače na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Smykače Sanki

Ważne prašenjo:

Maće dobre kachle

za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož do
zymskoho wupředawanja
słuša, to w znatym wuběrku poskića

Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotolska hasa 11

Kupuju **złoto** **słěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Čitaj serbske spisy!

Wupjerki
jenož najlěpše!

zwjeršne łožo	12,80	10,40	8,80
woseb. šěroke	14,40	13,60	11,40
spódnje łožo	9,60	8,80	7,80
šěr. za hłowaki	2,—	1,60	1,40

Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Zymske wupředawanjo 25. 1. — 6. 2.

Mój wotdźěl
mužaceje drasty
poskića Wam
cyle wurjadny wužitk.

Cyłe woblečenjo hižo wot hr. **12.–**

Prošu, wobhladajće sebi mój
dobry, bohaty skład!

Reinhardt Löffler
w Kamjencu, Budyšska dróha 62

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20

Wužijće čas zymskoho wupředawanja

25. januara hač do 6. februara 1937!

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje

wuhotuje **jutře njedźelu,** 31. januara, wječor we 8 hodź. w Kolpingowym domje

wjesoły ludowy wječor

ze spěwami a rejemi

a přeprošuje na njón jenož z tutym swojich sobustawow — starych a młodych — a budźe lubje witać wot nich přeprošenych hosći z blizka a z daloka.

Zastup z dawkom 40 pj. **Předsydstwo.**

Alphons Schauseil

wjele na to waži, zo swojim serbskim wotběrarjam při

zymskim wupředawanju

(25. 1. hač do 6. 2.) mnoho poskići:

Němski muslin	0,48	0,62	0,75	0,98
wołmjany muslin		0,75	0,98	1,25
Židy, 100 cm šěroke		0,98	1,25	1,50
Tkaniny k płokanju			0,65	0,98
Voiles a Organdys		0,75	0,98	1,25
Mustrowane wołmj. tkaniny . . .			wot	0,95

Zymska pomoc — křesćanska winowatosć!

Zymske wupředawanjo 25. 1. hač do 6. 2.

Płaćizny

za połnohódne wobućo, kotrež dyrbjeli sebi k wužitkej brać!

Oskar Hering

w Kamjencu

Z tutym dowolamy sebi wozjewić, zo naš hač dotal přenajaty **rězniski wobkhod**

1. małoho rózka 1937

zasy sami přewozmjemy.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru, budźemy stajnje so prócować, wšitkich nanajlěpje spokojić.

Z počesćowanjom

Pětr Pawoł Grofa
rězniski mištr
a swójba.

W **Khrósćicach,**
31. wulkoho rózka 1937.

Rjane mustrowane pisane

cychi

za **3,80** a **3,20** hr.

tak dołho hač skład dosaha! Też mam hišće něšto **cyle ćežkeje husće zatkaneje** cychoweje twory na składźe. Prošu, sebi moje wukładne wokna wobhladać.

Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe

Budyšin
Serbske hrjebje

W. Sommer

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Wróćiwši so wot rowa našoho njezapomnitoho mandźelskoho a nana, luboho syna a bratra

Jana Krala, hosćeńcarja w Kukowje,

kotrohož Bóh zańdźenu wutoru, 19. januara, po ćežkej khorosći, ze swjatymi sakramentami mrějacych domawobstaranoho, z tutoho swěta wotwoła, wuprajamy wšitkim, wosebje wysokodost. knjezej fararjej Rjedźe w Kamjencu a knjezej kapłanej Hórnikej w Khrósćicach, miłosćiwym sotram we Worklecach za wothladanjo, dale dźěłaćerskomu towarstwu w Kukowje, wšěm, kotřiž su so na pustym wječoru za njoho modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli,

naše najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Joho khudu dušu poručamy do dalšich modlitwow wěriwych.

W Kukowje, Sernjanach, Khanecach, Klóštrje, Grubenforstu w Hollandskej a w Budyšinje.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

6. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 6. februara 1937.	75. lětnik.

Na popjelnej srjedźe.

Z procha smy, a do procha
Ćěła wšě so nawróća.
Čiste pak na sudnym dnju
Překrasnjene postanu.
Hrěšne — hrozne budźeja,
Do ćmy wěčnej' póńdźeja.

Hrěchow, Božo, kaju so,
Nochcu nihdy činić zło.
Za hrěchi chcu pokućić,
Z dobrym zbóžnosć zasłužić.
Smilny Božo, pomhaj mi
Po smjerći mje k sebi wzmi!

M. N.

Najwjetša pak je lubosć.

W jenej wjescy bydleše hólčec z mjenom Panka. Joho hesło běše „wšitkim pomhać". Hdyž druzy służownicy stanychu, běše Panka hižo to abo tamne nadźěłał. K sněd̄ani wza sebi kóždy dźeń suchi khlěb. Prašeše pak so joho něchtó: „Panka, čohodla dha jěš jenož suchi khlěb?" wotmołwi wón: „Widźiš tola, zo suchi khlěb njejěm, hdyž wodu k tomu piju." Druzy zasy radźachu jomu: „Wuproš sebi tola też něšto druhe hač přecy jenož rano suchi khlěb!" Wón pak praji jim: „Čohodla? Sym so tola kóždy raz też tak nasyćił a stajnje sym Bohu za to so dźakował".

Zasy běchu žně. K nowomu lětu bě nowy zastojnik swoje dźěło na kuble započał, na kotrymž naš Panka dźěłaše. Z nim přińdźe kruty a hruby muž do domu. Dohlada so wón, zo něchtó njeprawe čini, da joho hnydom kruče pokhostać a praji: „Hnydom dźi do dwora a wotročk njech ći 20 z kijom naměri, jeli pak njepóndźeš k njomu, dóstanješ wječor 40."

Zastojnik jěchaše ze swojim konikom přez pola, dopołdnja z časom. Nadobo wuhlada 5 zrěbcow we žitnym polu. Tohodla jara zakhadźeše. Młody Pětruša měješe na zrěbcy kedźbować. Wón běše hižo rano zahe z domu woteńć dyrbjał. Na pastwje hrabny joho zyma. Zawali so tohodla sedźo do swojoho wodźeća a — wusny. Zrěbcy pak ćeknychu z pastwy na polo.

Pětruša wšo widźo płakaše horco. Što činić? Panka jomu praji: „Njepłakaj! Wostań tu. Wšo póndźe derje.“ To prajiwši běžeše do burskoho dwora. Prošeše wotročka tak dołho, doniž skónčnje do toho njezwoli, zo smě Pětrušowe puki na so wzać. Za někotry čas so na pastwu wróći a praji Pětrušej, zo njetrjeba so wjacy strachować. Jomu so ničo njestanje. Na wječor zhoni zastojnik wšitko. Jomu a też druhim wotewrichu so nadobo woči, a zastojnik wuzna: „Haj, hač dotal njejsmy docyła zrozemili našoho Panku. Tola nětk je nam jasne: wón je cyle wěsće jedyn ze sprawnych, přetož w joho wutrobje zjewi so wěrna lubosć a tajka lubosć wšitko znjese.

Lubi čitarjo! Na dźensnišej njedźeli Quinquagesima widźimy tak prawje jasnje, što je jadro dobroho, khmanoho człowjeka. Prěni křesćenjo města Korinta njemějachu prawe zrozemjenjo we wšelakorym nastupanju. Husćišo so tehdom sta, zo při dóstaću swjateje křćeńcy abo swjatoho firmowanja Duch Światy njewšědne dary wudźěleše, kaž na př. dar rěče, zo móžachu we wjacorych rěčach předować. Druzy zasy dóstachu dar dźiwow abo wěšćenja. W Korinće sebi za najwyšši ważachu dar rěčow. Za tutym darom wšitcy żadachu, jón wočakowachu. Druhe dary pak kaž na př. dar wěšćenja sebi mjenje ważachu. Wo tym pisa jim swjaty Pawoł we swojim prěnim lisće na nich. Wón rozestaja jim, zo wšě tak njewšědne dary docyła nuzne njejsu, zo by człowjek mohł dobry a khmany kresćan być. Wšo to njeje nuzne, zo by człowjek do njebjes přińć mohł, byrnjež woni to měnili.

Za to pak jim přiwoła: „Postarajće so wo druhe hnady. Chcu wam puć pokazać nadobniši, dyžli wšitke njewšědne dary hromadźe.“ A nětko započina swjaty Pawoł ze zahoritymi słowami powědać wo mocy a rjanosći lubosće k Bohu a bližšomu. Wón praji wobydlerjam města Korinta: „Dospołna lubosć jenož je kóždomu człowjekej trěbna a nuzna, zo by do njebjes přišoł. Štóž tutu lubosć nima, tomu njepomhaja tamne njewšědne dary ničo. Wšě dobre skutki ći ničo njepomhaja, nimaš-li lubosće. Haj, samo martrařska smjerć njeje ničo bjez lubosće. Tale lubosć je kužoł wšěch počinkow. Přez nju dóstawaju wšě počinki swoju woprawdźitu hódnosć.“ Nic mjenje hač pjatnaće počinkow mjenuje swjaty Pawoł we swojim lisće, kiž maja wšitke w lubosći swój korjeń. Haj, kak dyrbješe so tola we wutrobje swjatoho Pawoła tale lubosć žehlić a palić, hdyž móžeše takle wo njej rěčeć! W joho wutrobje běše tamny woheń, wo kotrymž Zbóžnik rěči prajo: „Woheń sym na zemju přinjesł a što chcu, hač zo by so palił!“ Swjaty Pawole! zawěrno ty sy zapřimnył Jězusowu wěru a wučbu! Bóh je lubosć, štóž wostawa w lubosći, wostanje w Bohu.

Tule lubosć k Bohu pak njeje móžno měć, bjez lubosće k bližšomu. Tohodla rozłožuje nam swjaty Pawoł skutki lubosće k bližšomu. Najrjeńše na lubosći pak je to, zo je wona wěčna, kaž Bóh sam. Wěra zańdźe, přetož junu budźemy widźeć, štož tu wěrimy. Też nadźija zańdźe, přetož dóstanjemy junu, štož wočakujemy. Tola lubosć nihdy njezańdźe, ale wěčnje wostanje. Widźeć mjenujcy budźemy Joho přecy, kotrohož smy tu na zemi lubowali. Čim bóle smy na zemi Boha Knjeza lubowali, ćim jasnišo joho w njebjesach spóznajemy.

Lubi čitarjo! Što prajiš nětko wo młodym Panku? Njeje wón derje činił? Njeje wón mudry był? Njeje hódnje było, telko tu na zemi ćerpjeć? samo za druhich! Njewohańbuje wón mnohich, też našoho časa? O Zbóžniko! Nawuč nas tule mudrosć. Mudrym tohole swěta wšak sy to zakhował: tola nas nawuč prawu lubosć. Abo njeje traš hódnje so wo to prócować? O haj! Cyła wěčnosć wot toho wotwisuje. Prócujmy so tohodla swěru wo prawu lubosć k Bohu a k bližšomu.

Zymska pomoc — křesćanska winowatosć!

Swětne dźěćo na prozy suda.

Spisał francóski duchowny Pierre l' Eromit.

Powabnej młodej hrabincy Kamili z L. bě dźensa rano ducy z „bala“ cyle spodźiwnje.

Lědy bě so do woza dosydła, hižo so huhotajcy do módro-běłoho zwjećha swojeje baloweje drasty zawali a nozy na wohrěwacu wodu stajiwši, tuli so do kuta zawrjenoho woza. Hłójčka bě w drohotnym sobolim kožuše skhowana.

„Gastonje, ja so njemóžu zahrěć.“

„Spodźiwnje!“ hrabja, jeje muž, spomni přez monokl na nju hladajo.

„Čohodla . . . spodźiwnje?“

„Dokelž sy rejowała a to tak, zo mi wšitcy powědachu. Dźiwnje, kak spěšnje je so waša mandźelska wot operacije zhrabała; ta by wšěch rejowakow zarejowała!“

„A tola, ja so njezahrěju — to je hotowa wěc — to je žałostnje!“

„Ale prošu njesměš mje . . .!“ poskorži hrabina.

Zo by rucy kruće k sebi stłóčiła, powočini swój kožuch, ale čuješe, kak zyma přecy bóle a bóle přiběraše.

„Ach, mi pak je zyma!“

Dokelž hrabja widźeše, zo so z njej woprawdźe pohórša, sćeže ju k sebi a wza jeje rucy do swojeju.

„Mje wozyba“, wospjetowaše dyrkotajcy, „mje wozyba hač do krewje“.

„Ale, luba, što je so tebi też wuzdało, hižo dwě njedźeli po operaciji na bal hić!“

„Knjeni z Clamory je winowata, ta sucha skiba, dokelž wona měnješe, zo budu operacije dla wšudźe wróćo stajena, tuž chcych jej tola dopokazać, ty tola rozemiš!“

„. . . Bjez toho, zo by so na póstny čas dopomniła. Za jenu tak pobožnu žónsku kaž tebje njeje to wšak něšto wosobnoho.“

Wona wjacy njewotmołwi. Jeje hubje běštej tak běłej kaž kožuch na zwjeršе jeje drasty, a dyrkotajcy mjez swojim mužom a sedłom stłóčena, žałosćeše bjez přestaća:

„. . . Božo, mój Božo, kak je mi zyma, kak je mi zyma!“ Při tym teptaše nervoznje na dołhu wopuš swojeje drasty, kiž na podłozy leżeše.

* * *

Prjedy hač do swojoho hosćeńca dojědźeštaj, bě wona wumrěła. A we balowej drasće přińdźe k swjatomu Pětrej, kiž duše před Boži sudny stoł wodźi.

„Tu sym, luby swj. Pětrje, hrabinka“.

„Wo twoje mjeno so njestaram“.

„Nó derje! Dźensa w nocy sym njenadźicy wumrěła; ale sym želnosć wubudźiła, dospołnu želnosć! Wěš tohodla, zo bych heli wućeknyła. Wězo njesměrdźach w posće na reje khodźić . . . ale mój spowědnik by mi to cyle wěsće dowolił!“

„Što? . . . Twój spowědnik? . . .“.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wuhotowa towarstwo „Jednota“ w rjenje wupyšenej žurli Kolpingowoho domu swój ludowy wječor ze spěwami a rejemi. Nastork k tomu běše „Młoda Jednota“ dała. Sobustawy a jich hosćo přikhadźachu z blizka a z daloka, tak zo so žurla bórzy pjelnješe. Też wysokodostojny knjez can. cap. Hejduška nas ze swojim wopytom počesći a z nim też našej knjezaj kapłanaj. Hercy zapiskachu k rejam — to běše wjeselo za młodych, młodostnych a starych. Samo serbske kmótřistwo z přileżnosću k nam na wopyt přińdźe. Mjez rejemi witaše wjednik „Młodeje Jednoty“, knjez kapłan Cyž, nahladnu sylu Jednoćanow a hosći a rozłoži zmysł tutoho wječora. We swojim dalšim žortniwym přednošku přeradźi, zo swjećimy „Młody ptači kwas“ a zo wón jako kwasny nan je zamołwity za wukonjenjo wjesołoho porjada. A woprawdźe bě tu kaž na kwasu: serbske družki běchu přitomne, někotre blida kharty hrajachu, a też na brašku, myjeŕku atd. so njezaby. Zhromadnje spěwachmy naše rjane serbske spěwy, wotměnjejo z rejemi. Najrjeńša towaršnosć tu knježeše a přespěšnje minychu so wjesołe hodźinki; nikomu so hišće njechaše domoj. Potajkim bu kwasny wječork wo dobru hodźinu podlěšeny. Na kóncu podźakowa so knjez kapłan Cyž hišće wšitkim za bohate wobdźělenjo. A před dompućom bu kóždy — kaž to na kwasu je wašnjo — z małym připitkom pohosćeny. — Wšitkim je so wulcy spodobało.

Z Khelna p. Radworja. Boži woheń zańdźenu njedźelu w połnocy cyły burski statok Michała Khěžki zniči; domske, bróžnja a khlěwy so do čista wotpalichu. Woheń we bróžni, z trejdu, słomu a synom napjelnjenej, wuńdźe a w sylnym wětrje spěšnje dale přimaše. Wjele nadoby je so sobu spaliło a, kaž słyšimy, też někotre swinje. Bohužel tu hnydom zwoprědka wody njebě za sykawy; we wulkej zymje bě tu hewak hižo dosć snadna wodźina kruće zamjerzła. Budyšska motorska sykawa skónčnje z prócu telko wody doby, zo móžeše woheń podušeć. Z domapytanej Khěžkec swójbu wšitcy dźělbjeru. Dźeń do njezboža, sobotu, bě Bóh jim wobradźił strowoho synka a na druhi dźeń móžachu mać kaž też wowku lědma před wohenjom wukhować.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. februara, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Noweje Wjeski. Na dnju 24. januara woswjeći tu knjez Jurij Grubert ze swojej mandźelskej Khatu rodźenej Žurec ze Sernjan swój sleborny kwas. Jubilaraj staj čiłaj a strowaj. Jurjej Grubertej wumrě prěnja mandźelska, Hańža Wjeńkec ze Smjerdźaceje. Z druhoho mandźelstwa wuńdźe sydom dźěći, wot kotrychž dwě wumrěštej. Knjez Grubert je dołholětny woteběrař našoho „Posoła“. Tohodla přejemy jomu k joho jublilejej wjele zboža, zo by ze swojej mandźelskej hišće mnohe lěta strowy a zbožowny wostał!

Z Njebjelčic. Krótki je lětsa čas wot hód hač do póstnic, a tak bu jenož mało swjedźenjow w serbskich towarstwach zarjadowanych. Póstnicy póndźelu hišće Njebjelčanska „Bjesada“ ze swojim założeńskim swjedźenjom wustupi a chce, kaž je z nawěštka widźeć, z wjesołym dźiwadłom, ze spěwom a rejku swojich hosći zabawjeć.

Z Kulowa. (39. założeński swjedźeń „Bratrowstwa“.) Zańdźena njedźela, 31. januara, běše za našu wosadu dźeń doprědkarskoho nabožnoho a narodnoho žiwjenja. Hižo rano a wosebje dopołdnja spěwaše so ze zahorjenjom serbscy na Božej mši. Kóždy drje so wjeseleše, zo bě ze sněhom zawěty puć přewinył a zo móže nětk w nabožnej a narodnej mysli Boha khwalić. Dopołdniše kemše přinjesechu posledni „apell“ k wopytej wječornoho swjedźenja. A to z połnym wuspěchom. Přez 500 wopytarjow pjelnješe rumnu Kejžorjec žurlu. Je to zasłužena česć za spěwne towarstwo a pozběhowacu disciplinu woporniweje wosady. Do 1/28 hodźin wječor witaše předsyda, knjez Mikł. Woko młódši, přitomnych. Wón je intelligentna hłowa spěwnoho cyłka. Z joho zawodnych słowow bě słyšeć, zo je hordy na swojich sobudźěłaćerjow, na dźiwadłowoho mištra Woku (staršoho), na nawjedowarja spěwn. khora, organista Pašku, na ministra financow Särchena a na wšitkich njesprócniwych sobustawow. W spěwnym dźěle wječora přednjesechu so: 1. štyrihłósnej měš. khoraj: „Khwalena budź, rjana kwětka“ a „Hlej, do korčmy kiwaju“; 2. duett: „Hdyž bych ja była rózička“; 3. pjećhłósnej měšanej khoraj: „Přadła je Marja kudźałku“ a „Naši hólcy z wójny jědu“. Tute dobre a najlěpše poskićenja běchu znowa najrjeńši dopokaz za wumělsku khmanosć dirigenta a našeje wosadneje młodźiny! Budźe traš naše „Bratrowstwo“ też jónu powołane, před mikrofonom spěwać? Duett spěwaštaj khwalobnje wob-

---

„Potajkim njepřińdu do hele, dokelž sym dospołnu želnosć wubudźiła.“

„Što?“

„Haj, swjaty Pětrje, to steji cyle jasnje w katechismje. Njeńń tak, kaž by nad tym dwělował! Ty chceš mje trašić, njewěrno?“

„Sy ty też wěsta, zo běše twoja želnosć woprawdźe dospołna?“

„Ow, cyle wěsta! Styknych při tym rucy tak kruće, zo so mi moje pjerščenje do mjasa zarěznychu.“

„A to dyrbi z dopokazom być?“

„Mój Božo, kak kruty spowědnik by ty tola był! Hele so potajkim bojeć njetrjebam! . . . A čisća hišće mjenje.“

„Hm, hm . . .!“ swjaty Pětr hłowu kolebaše.

„Haj, sym cyle bjez stracha! Sym na balach křesćanskeje karity za khudych rejowała! Sym swoje mjeno za wjele dobrych skutkow woprowała. Ach, budźeš widźeć. Sym wjele dobroho činiła! A potom sym swěčki swěćiła! Sym wšě prědowanja patra Clericusa słyšała. Mjeno patra Clericusa je ći tola znate?“

„Ně!“

„Nic? To je spodźiwne! Tu horjeka njejsy wo wšěm wobhonjeny. Tola ja sym cyle měrna! . . .“

Hdyž běše swjaty Pětr akty hrabinki přepruhował, storči nawoči na khětro pokhmurjene čoło a hladaše wótrje na młodu hrabinku. Tuta wospjetowaše nastajnosći: „Sym cyle změrowana! Sym sebi wšo wobličiła . . . a nětko?“

„A nětk?“ wospjetowaše swjaty Pětr.

„Haj . . . a nětko?“

„Ja so boju, zo sćežka wobsteji. Twoje konto njehodźi so wurunać . . . !“

„Kak to?“

„To je cyle jednora wěc . . . kak stara sy?“

Młoda hrabinka so trošku komdźi; na swěće so za tym njeprašeja. Swjaty Pětr čoło moršći. Tuž so wona rozsudźi . . . „28 lět“ wotmołwi khětře.

„28 a poł . . . To maš 21 lět zamołwić. Nětko tebi hišće raz wospjetuju. Njehodźi so wurunać, docyła nic!“

„A tola dyrbi so to wurunać móc. Delka na zemi mějachu mje za přikład pobožnosće!“

„Tu njejedna so wo žadyn přikład“, Pětr wotrězny.

„Samo mój bratrowc, młody hrabja ze St. Gillarda, mi husto wobkručowaše: „Moja luba, ty by měła do klóštra hić!“

„Tu njejedna so wo hrabju ze St. Gillarda, tu jedna so wo runowahu! A hišće jónu ći wobkručam: runowahu njedócpěješ . . .!“

Swjaty Pětr storči swoje bryle zasy dele, wotewri knihu a pytaše ze swojimi twjerdymi porstami akty Kamilje z L, našeje hrabiny.

„Wozmu na přikład stronu: ‚Dobre skutki‘!“

„Ow, na te sym bohata!“

„ . . . a tu čitam: „Dobre skutki“ — ličba za cyłe žiwjenjo: 2698 frankow.“

„To je tola rjana ličba . . . časy su ćežke!“

darjenej spěwnej talentaj, bur Jan Brězan-Sulšowski a joho sotra Hana Šönowa, přewodźanaj na klavěrje wot dirigenta. So počahujo na wospjetowace słowa duetta: „W zrudobje a wjeselu naj' ničo njedźěli" khwaleše wosadny knjez farař dobyćeńsku nabožnu a narodnu swěru. Joho słowa namakachu sylny wothłós w zhromadnym ludowym spěwje. Dokelž so njejsu programy čišćeć dale, přečita předsyda wobsah dźiwadła „Móc wěry". Je to historiska činohra z čěskich stawiznow 14. lětstotka w 5 jednanjach, wot knj. Jurja Handriki zeserbšćena. Zo so wjednistwo za tutón bóle khutny dźiwadłowy kruch rozsudźi, za to słuša jomu wulki dźak. A zo je so jomu poradźiło, wšitke róle do prawych rukow rozdźělić, dopokaza tónle wulkotny wuspěch a trajacy začišć. Žadanja a wotpohlady wuwučowanskoho mištra kaž: přiswojenjo texta, zažiwjenjo do cyłoho čina a wosebje do jednotliwych rólow, dobre a jasne wurjekowanjo, žiwe a naturske předstajenjo — so cyle dopjelnichu. Wupruhowane mocy sobuskutkowachu: Knjez Jan Brězan Šulšowski jako ryćeŕ Luboměr, k. Mikł. Wawrij-Kulowčanski jako Miłoš, k. Michał Šołta-Salowski jako wjednik rubježnikow, knježna Marja Krupec jako wobžarujomny wopor rubježnikow, a k. Jakub Šołta-Kočinjanski jako hejtman na hrodźe Kralowcu. Jako nowa hrajeŕka překwapi z wosebitej sympatiju knježna Lucija Bulankec ze Sulšec we hłownej róli Marty. Ze samsnym připóznaćom chcemy mjenować dobrych hrajerjow drje mjeńšich ale runje tak ważnych rólow: Ryćeŕ Radowan — Jurij Möller; Luboměrowej pachołaj Jakub a Michał — Mikł. Rjehořk a Michał Jakubaš; rubježnicy: Kubor, Krolka, Šurk, Pětranc, Wjelk — Jakub Wrobl, Jakub Jórš, Jakub Kral, Jan Kral, Jan Wrobl; Józef, Radowanowy pachoł — Jurij Mijan. Rjane, staromu časej přimérjene drasty kaž też přihódna scenerija k dospołnosći přinošowachu. Cyły wječor běše woporniwa a z dospołnym wuspěchom krónowana służba našomu ludej a domiznje. Wšěm sława!

Do Dobrošic. Wottam je dóšoł list — škoda, zo bjez mjena —, kiž wopisuje, kak wjesoła a rjana je była jězba, kajkuž smědźachu zańdźenu njedźelu holcy a hólcy z Dobrošic na Jancec sankach činić. Ty pak tola wěš, luby dopisowarjo abo dopisowańka, zo wšitke připisy do časopisa maja być z połnym mjenom kryte! Dokelž pak sy zawěšće jenož zabyła list podpisać a my Twoje mjeno móhli zlohka wuslědźić, chcemy z lista hišće wozjewić, zo sće wjesele sankowali přez Sernjany, Pěskecy a Jěžow do Kamjenca, hdźež sće sebi potom na farje — čakajcy na knj. Jancu — dobry kofej z wosuškom derje słodźeć dali. A zo sće potom też hišće Njebjelčanskomu knjezej fararjej na wopyt jěli. A rad knjezomaj też hišće Waš dźak posrědkujemy za pohošćenjo a knjezej Jancy za přećelne přeprošenjo. Pisajće prawje bórzy zasy něšto z Dobrošic a wokoliny — njezabudźće pak potom Waše mjeno přistajić!

Časopis pomha jednotliwcej

w žiwjeńskim boju a podawa jomu potrěbnu dušinu cyrobu. Krajny wjednik Amann na stron. zjězdźe 1936

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. „S. V." wočišća někotre listy z pontifikata bamža Benedikta XV., kotrež je kardinal statny sekretar Gasparri někotrym zjednoćeństwam pisał, kiž so wo wójnskich jatych starachu. Tute listy pokazuja jasnje, z kajkej žadosću je bamž Benedikt XV. so prócował, zo by khorym a zranjenym wójnskim jatym domojwrót zmóžnił, druhim jatym pak lěpše poměry wučinił, wosebje khmańše a dosahace jěsć. Wjele tysac listow je tehdy bamžowski sekretariat do wšěch krajow słał a je też ćežkozranjenym jatym dóńt wjele wołóžił. Wosebje pak je so Vatikan po wójnje, hdyž njepřećeljo němskich jatych do domizny njepušćichu, raznje přećiwo tajkomu zadźerženju wobroćił. A tu zamóža potom hišće někotři prajić, zo je bamž stajnje přećiwo Němskej był.

W poslednich dnjach je so ze strowotu Swjatoho Wótca Bohu dźak zasy wo wjele polěpšiło. Hač je to Bóh wusłyšał modlitwu starych duchownych, kotřiž joho prošachu, zo by dał Swj. Wótcej hišće někotre lěta a za to přikrótšił jich žiwjenjo? W tym zmysle su mjenujcy mnozy starši měšnicy so modlili. Wězo Swjaty Wótc hišće khodźić njemóže, ale rana na nozy je tola nimale zažiła. — Wosebje wjele wjesela je tale powěsć wo polěpšenju zbudźiła na łódźi „Conte Rosso", kotraž bamžowskoho legata do Manile na eucharistiski kongres wjeze. Na tutej łódźi wotmě so

---

„Njemyl mje nastajnosći! Ale ty měješe lětne dokhody wo 25000 frankach. Wot 2698 dyrbju nimale 2000 wotličić . . . su přejara z hipotekami wobćežene."

„Ow, čohodla?"

„2000 sy wudawała jeničcy za swětnu pychu, towaršnych zajimow dla, jenož z teje winy, zo njebychu ći ludźo našiju běhali . . . Tak zwostanje na twoje cyłe žiwjenjo 698 frankow, darjene tak nimale z křesćanskeje lubosće k bližšomu."

„Haj nó, škleńca wody tola hižo dosaha . . ."

„Při poslednim sudźe . . ., hač do toho 'šće delka wjele mróčelow nimo poćehnje! Potajkim prajich, 698 z lubosće k bližšomu! A tomu napřećiwo stoja wudawki, kotrež dyrbju jako khětro njerozomne woznamjenić:

Za kłobuki . . .	7800	frankow
„ drasty . . .	20000	„
„ dźiwadła . . .	14000	„
„ pućowanja . .	35000	„
„ romany . . .	11351	„
„ nowiny . . .	8057	„
„ hosćiny . . .	200708	„

To je docyła 297816 frankow, potajkim bjezmała tři sta tysac frankow — tři sta tysac!"

„Haj, ale to so tola na 21 lět rozliči!"

„Tych 698 frankow z lubosće k bližšomu pak so runje tak na 21 lět rozliča!"

A potom, Pětrje, njemóžu zapřijeć. Mój spowědnik — wón je jara rozomny, prošu će, zo by mi ty to wěrił — tón njeje ženje wo tajkich powědał!"

„Wbohi! Ma hary dosć, zo znajmjeńša to najnuzniše dócpěje. Je wšu prócu nałožował, zo by tebje před helu wukhował . . . Štož te druhe wěcy nastupa, to běše ty tak čućiwa a wobožna, zo drje měješe wón strach, zo wjacy k spowědźi njepřińdźeš!"

„Po twojim měnjenju . . . dyrbjała do čisća . . . Tak su wšitke moje towaršski w čisću!"

A jako wbohe stworjeńčko ze strachom třepotaše, zwěri sej dobroćiwy swjaty Pětr ju z jenym słowčkom pokojić a praji: „Dźensa je twój pohrjeb, wjele ludźi budźe na nim — snadź budźeja so za tebje modlić!"

„Ach ně, ně!" praji płakajcy, „ně! Runje nawopak! Budźeja drasty wobdźiwać — wěncy ličić — mojoho muža zasy ženić — na muziku posłuchać — ja sym we swojim času też tak činiła! Budźe so dźens znajmjeńša jena Boža mša za mnje čitać?"

„Ně — pohrjeb je w 3 hodźinach popołdnju!"

„To sej myslach. Připołdnju — móhli sej wobjed skazyć . . ."

Wona njeměješe wjacy časa, swoju sadu skónčić, rjad bě na njej. Třepotajcy stupi před sudny stoł Boži, k nohomaj wěčnoho, wšohomócnoho Boha, a swjaty Pětr knihu začini khutne słowa Zbóžnikowe wospjetujo: „Jeli zo nječiniće pokuty, zahinjeće wšitcy na samsne wašnjo!"

H. Wj.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac februar:

Wjedźenjo ludow po křesćanskich zasadach.

Pilatus, zastupjeŕ romskoho kejžora, jako sudnik na stole sedźeše. Jězus, Syn Boži, jako wobskorženy před čłowjeskim sudnikom stoješe. Pilatus rjekny Jězusej: „Njewěš, zo mam móc, tebje křižować, a mam móc, tebje pušćić?“ Jězus wotmołwi: „Njeby žaneje mocy měł nade mnu, njebyli tebi date było wot horjeka.“ (Jan 19, 10.)

Wot horjeka! Tomu tak je wot spočatka swěta a čłowjekow: hdźežkuli so wuwi móc, hdźežkuli knježićeŕ ma mocy nad ludom, tam je wona „wot horjeka“, wot Boha wšohomócnoho Knjeza. Cyła Boža stwórba, jednotliwy čłowjek kaž njeličomne ludy, kotrež hdy na zemi bydlachu, wšitko je skutk Božeje ruki. A tohodla je wšitko Bože wobsedźeństwo. Wšudźe ma Bóh Knjez prěnje prawa a połnomocy. Wša widźomna móc čłowjeskich knježićerjow je jenož wotbłyšć wěčneje Božeje wšohomocy.

Bóh je čłowjekam hłuboko a jasnje do wutroby zapołožił kaznje a zakonje, po kotrychž majačłowje kojo žiwi być. A to je posledni zamysł wšoho knježenja čłowjeskoho na zemi: so postarać za prawy porjad, wot Boha daty, zo bychu čłowjekojo móhli žiwi być we swěrje napřećo Božim kaznjam, kaž Bóh to chce. Potom je čłowjekam, ludam a narodam zbožo, Bože žohnowanjo wěste.

W křesćanskej wučbje namakaš wšitke žiwjeńske zakonje čłowjekow! Hlej na 7. kaznju, kiž škita wobsedźeństwo. Hlej na 6. kaznju, kiž škita swójbu a z tym wšo młode žiwjenjo a zaruča wobstaćo luda w přichodźe. Hlej na 8. a 5. kaznju, kiž rjaduje poměr mjez jednotliwymi čłowjekami, hlej na 4. kaznju, kiž rjaduje poměr mjez poddanami a předstajenymi. Jeli so tele křesćanske zasady a Bože zakonje wobkedźbuja nic jenož wot toho abo tamnoho jednotliwca, ale powšitkownje w cyłym ludźe a staće, při wšěm wjedźenju a knježenju, potom bywa tajki lud a stat dźeń a bohatši, šylniši a strowiši.

Rad modlimy so tón měsac po měnjenju Swj. Wótca za naš luby lud a narod, za našu drohu wótčinu. A dale modlimy so japoštołscy za wšitke ludy a jich knježeństwa na zemi. Bóh dał, zo bychu wšitke ludy zemje poniżnje přijałe Jězusowu swjatu wučbu. Njech so wšitcy kłonja před tym, kiž je rjekł: „Ja sym puć, wěrnosć a žiwjenjo.“ Njech dóńdu wšitke ludy zemje, wjedźene po křesćanskich zasadach, po puću, kiž je Khrystus pokazał, k časnomu a wěčnomu zbožu.

---

wulkotny prócesijón z Najswjećišim. Na jenym kóncu łódźe natwarichu wołtař, a potom ćehnješe prócesijón wot kapałki, w kotrejž so Najswjećiše khowa, k tutomu wołtařkej. Monstrancu njeseše jedyn biskop. Sobupućowarjo, kapitan a oficěrojo łódźe so při prócesijónje wobdźělichu.

W poslednim Posole pisachmy, zo we wšelakich krajach też druhowěriwi duchowni k modlitwje wo strowosć bamža Pia XI. napominaja. To je so też w Kanadźe stało, hdźež protestantscy fararjo w nowinach swojich wosadnych w tutym zmysle pohonjowachu.

W Lateranskej bazilicy so nětkle wšelake porjedźenja wuwjeduja. Wosebje dyrbješe so dno, kotrež z krasnych mosaikow wobsteji, wuporjedźeć. To je hižo skoro hotowe. Dokelž při tutych dźełach też hłubšo ryjachu, namakachu wšelake powostanki z prěnjoho časa tuteje cyrkwje, kotruž je kěžor Konstantin dał natwarić. Dale maja so tři krasne stare pišćele wobnowić. Najstarše pokhadźeja z lěta 1600. Bamž Clemens VIII. je pišćele natwarić dał. Pozdźišo buchu pak cyle zanjerodźene a 1933 (jubilejske lěto) hakle so zasy trjebachu. Dwoje pišćele, kotrež je Leo XIII. zhotowić dał, maja so modernizować, wosebje dóstanu elektriske dujadło.

Němska. Wjednik za rozwučenjo sobustawow strony, Rosenberg, je přizjewił, zo pod joho wjednistwom pola Chimskoho jězora nowa akademija za wukubłanjo wučerjow nastanje. Z njeje dyrbja dobri nacionalsocialistiscy wučerjo wuńć. Też z rjadniskich hrodow (Ordensburgen) dyrbi lud dobrych wučerjow a wědomostnikow dóstać.

Loni běše 20 lět, zo je němski komponist Max Reger wumrěł. Tutón bu jako dźěćo katolscy woćehnjeny. Potom pak njeměješe žane zwiski wjacy z Cyrkwju. Hdyž běše w lěće 1916 jako 43lětny raz w Amsterdamje a mjez swojimi přećelemi sedźeše, přiwjedźe jedyn z přećelow też jenoho duchownoho sobu k blidu. Za khwilku so joho Reger mjelčo wopraša, hač je wón katolski měšnik. Hdyž zhoni, zo bě tomu tak, prošeše měšnika, zo by po bjesadźe k njomu přišoł. A tak so sta. Běše hižo pozdźe w nocy, hdyž Reger we swojej wotnajatej jstwičcy w hotelu duchownomu swoju wutrobu wotewri. Praji, zo njeje wot 12. lěta wjacy do cyrkwje přišoł. W poslednim času pak je jomu husto mysl wo smjerći přišła, a zo najskěrje njebudźe wjacy dołho žiwy. Nětko so wuspowěda a potom dźakowaše so duchownomu a wosebje pak Bohu za hnadu. Někotre njedźele po tym wumrě Reger, kiž běše tola w najrjeńšich lětach a njebě też khory był. Boža hnada běše widźomnje w prawym času přišła.

Awstriska. Runje je w Awstriskej nowy zakoń wo wukubłanju wučerjow wušoł. We nim rěka cyle jasnje a jednorje, zo je nabožina zakład wšoho wukubłanja přichodnych woćehnjerjow młodźiny. Rozwučenjo młodych wučerjow budźe přichodnje lěpše hač dotal. Łaćonska rěč wosebje dyrbi so na wšěch wučeńskich wukubłańnjach wučić, dokelž je wona nuznje trěbna k zrozemjenju liturgije, tak rěka w zakonju. Runje tak dyrbja so wšitcy wučeńscy studenća wobdźělić při wučbje w hraću na klawěr a pišćele, dokelž dyrbja wučerjo pozdźišo jako cyrkwinscy wučerjo skutkować. Wěsće přinjese tutón nowy zakoń, kotryž stajnje a wšudźe tak rjenje na cyrkwinske potrjeby a nabožinu dźiwa, ludej spomoženjo a žohnowanjo.

Awstriska ma wjele krasnych klóštrow. Telko mnichow pak klóštry wjacy nimaja, kaž su woni w prjedawšich lětstotkach a dźesatkach měli. Wjele klóštrskich duchownych zastawa farske městna, a kotřiž potom hišće w klóštrach zwostawaja, njemóžeja so jara dušepastyrstwu wěnować, dokelž maja so wo należnosće klóštra starać. Najebać toho měni jedyn swětoznaty awstriski publicista (Prync Rohan), zo je po prawym čas, zo katolska Cyrkej nowy rjad dóstanje, kotryž by wustawki měł, kotrež bóle na naš čas dźiwaja hač regule dotalnych rjadow. Wón měni, zo je w katolskej Cyrkwi so we wosebje ćežkich časach stajnje muž namakał, kotryž je klóštrski rjad założił, kiž měješe wosebity wliw na ludźi swojoho časa a kiž wědźeše też prawe srědki přećiwo bracham runje tutoho časa.

Italska. Jedyn italski arcybiskop napomina wěriwych, zo bychu so tola na Božej mši liturgiscy wobdźělili, to rěka, zo bychu so samsne modlitwy modlili, kajkež měšnik při wołtarju spěwa. Tutu radu su hižo mnozy wulcy swjeći dawali a wěriwych k tomu namołwjeli. Bamžowska nowina je tute arcybiskopske namołwjenjo wočišćała.

Italski parlament přija zakoń, po kotrymž ma so w měsće Pescara „Templ wujednanja" natwarić. To budże cyrkej, kotraž ma być pomnik za wujednanjo mjez katolskej Cyrkwju a italskim statom, kotrež je lateranske zrěčenjo přinjesło. Cyrkej budże poswjećena wšěm bamžam, kotřtž buchu dotal swjeći prajeni. Mjez prjedownikami nětčišeje kralowskeje swójby pak su někotři, kotřiž su zbóžni prajeni. K jich wopomnjeću změje nowa cyrkej kapału. Też w Paduwje natwari so nowa cyrkej jako pomnik za wujednanjo mjez kralowskim domom a Cyrkwju. Tuta cyrkej změje jako prěnja w Italskej pincy za wukhowanjo před lětadłami we wójnje.

Kardinal arcybiskop dr. Schuster w Milanje dósta najwyšši italski rjad za zasłužby wo nabožinu a wótčinu.

W Florencu je fabrika, kotraž słuša swójbje Galardi. W tutej tworni so wšelake metale předźěłaja. Wobsedźerjo dachu fabriku poswjećić Najswjećišej Wutrobje Jězusowej. Jedyn misijónski měšnik wotmě poswjećeńsku pobožnosć, ke kotrejž běchu so dźěłaćerjo a wobsedźerjo zešli. Bamžowska nowina wupraji nadźiju, zo změja so też hišće druhe twornje po tajkim přikładže.

W decembru dósta italska kolonija Erithreja swojoho prěnjoho biskopa. Joho witachu tam jara swjatočnje.

Wšelake rjady su hižo wjele nowych misijonarow do Abesynskeje pósłałe. Na nich čaka tam wjele dźěła. Hač dotal njemějachu w tamnym kraju katolscy misijonarojo wjele swobody, tak zo so za nich hakle nětko tak prawje skutkowanjo z nadźiju na wuspěch započina.

Francózska. Biskop w Metzu dósta znamjo oficěra čestneje legije. To je wysoke wuznamjenjenjo. Rjad přepoda biskopej tamniši guwerněr. To sta so při wosebitej wojeńskej swjatočnosći.

W francózskim radiju měješe na swj. Sylvestra swobodnomuleŕ Sully rěč wo Božim dźěsću. Praji, zo naše Boże dźěćo ničo druhe njeje hač někajki pohanski přibóh. Katolikojo su wězo přećiwo tajkomu njesłyšanomu Bohahanjenju protest zapodali.

Tři dźěłaćerjo (17-, 22- a 27lětny) dobychu so w nocy do cyrkwički we wjescy Lechelle a rozpačichu tabernakel, rozmjetachu swjate woblatka po zemi, rozłamachu swěčki a načinichu hišće druhe škody. Jich zajachu a zasudźichu. Na sudnistwje prajichu woni, zo su tehdom pjeni byli.

Šwica. Zo katolska młodźina w Šwicy derje za wěru dźěła, dopokaza protest čeŕwjeneje młodźiny. Posledni krajny zjězd socialistiskeje młodźiny wobroća so mjenujcy přećiwo katolskej młodźinje a praji, zo wona ze swojej propagandu za křesćanstwo a Cyrkej přećiwo zasadam demokratije jedna, a zo tuta propaganda swobodu swědomja pola hinak zmyslenych zrani. Dokelž so tajka propaganda też pječa fašismej přikhila, njese wona dale rozdwojenjo mjez křesćanow samych, dokelž je mjez nimi tola wjele demokratow. (Hlejće kak sprawnje tola čeŕwjeni z křesćanami měnja!) Skónčnje je tale propaganda katolskeje młodźiny też přećiwo Khrystusowej kazni, kiž je prajił, zo mamy bližšoho lubować. Hdyž so njepřećel takle wije, potom je to za katolsku młodźinu najlěpši dopokaz, zo je na prawym puću.

Potom postrowi zjězd čeŕwjeneje młodźiny wutrobnje wšěch katolikow, kotřiž swobodnje mysla. Na to zwjazk katolskeje młodźiny wotmołwi, zo joho skutkowanjo nima ničo činić z fašismom a zo sebi bolšewiska młodźina njesmě myslić, zo z tajkimi słowami někoho popadnje. Kóždy młody katolik bjeze wšoho wě, zo je bolšewismus njepřećel křesćanstwa a wótčiny.

Zwjazk katolskich žonow we Šwicy wobara so přećiwo njepřistojnej a njepóććiwej reklamje. W nowinach a časopisach a we wukładnych woknach poskićeja so husto wěcy na njepřistojne wašnjo z njepóććiwymi wobrazami. Zwjazk katolskich žonow namołwja nětko wšěch katolikow, zo njebychu ženje wěcy kupowali, kotrež so poručeja z tajkimi wobrazami, kotrež njeznaja česćownosće před žónskej dostojnosću a kotrež wabja fantaziju dźěći a młodźiny k hrěchej. Wobrazy žónskich so na njehańbite wašnjo za reklamu wužiwaja, njech je to za nohajcy, črije, šaty a druhu drastu. Fabrikanći a překupcy pak dyrbjeli čuć, zo to njeje prawe wašnjo kupcow wabić. Ně tajke wobrazy dyrbja runje katolika wotdźeržować. — Najlěpje wšak by było, hdyž do katolskoho domu scyła žane nowiny abo wobrazowe časopisy njepřińdu, kotrež tajku reklamu pokazuja. W dobrych katolskich časopisach njepřistojne nawěški njenamakaš. Z nimi tohodla też fantaziju młodźiny njezajědojćiš.

Jendźelska. Ličby katolikow, katolskich duchownych a katolskich cyrkwjow a kapałow su so powjetšiłe. Ličba katolskich šulow je nimale samsna wostała, tola ličba šulerjow bu mjeńša. Też ličba konversijow (přestupow ke katolskej wěrje) je prěni króć pod 12000 spadła.

Zymska pomoc 1936—1937

Jedyn lud
Jedne zjednoćeństwo
Jedna woporniwosć

Belgiska. Zakoń postaja, zo maja katolske šule samsne prawa kaž zjawne. Tola ze strony čeŕwjenych organisacijow šćuwa so stajnje přećiwo katolskim šulam. Přecy a zasy spytaja też knježeństwo k tomu pohnuć, zo by katolskim šulam trěbne prawa wzało. Na přikład chcedźa dócpěć, zo by w Belgiskej tak było kaž w Francózskej, hdźež ma kóžda gmejna měć zjawnu šulu, byrnjež žane dźěćo do njeje njekhodźiło. Kajkeje mocy je komunismus w nimale cyle katolskej Belgiskej hižo nabył, pokaza holči gymnasij w Brüsselu. Wučerjo a šuleŕki su tam cyle bolšewiscy zmysleni. Wučeŕki přebywaja we swojich prózdninach w Ruskej, štož Moskowske knježeństwo zapłaći. Wone dawa darmo maćiznu za komunistisku propagandu w tamnej šuli. Katolske nowiny su hižo před něšto časom žadałe, zo by so tuta šula rozpušćiła abo cyle přetworiła.

Zjednoćeństwo za měr běše so pola świckoho knježeństwa wo dowolnosć prócowało, w Ženewje zjězd za swětowy měr wotměć směć. Świcske knježeństwo pak bě wěc derje spóznało a njeje zjězd dowoliło. Na to wotmě so zjězd w Brüsselu. Tam pokaza so też hnydom, zo njejedna so wo wukhowanjo měra, ale wo šćuwanju přećiwo wšěm statam a knježeństwam, kotrež su přećiwo komunismej. W zjawnej zhromadźiznje rozłoži na to biskop prócowanja tamnoho zjednoćeństwa, kotrež też katolikow k sebi wabi. Křesćanscy wobdźělnicy kongresa wopušćichu na to posedźenjo zababjenoho komunistiskoho zjednoćeństwa a wotměchu sami za so „křesćanski zjězd za měr".

W belgiskej koloniji Kongo w Africy wotmě so druha zhromadźizna tamnišich misijónskich biskopow. Kardinal a prefekt kongregacije „De propaganda Fide" rěčeše přez vatikanske radio k biskopam w Africy. Pokaza, kak ważne je, zo tamne ludy swojich domorodnych duchownych dóstanu a namołwješe, zo bychu wosebje katolske nowinarstwo wutwarili, zo by wojowało za swjatu wěru a přećiwo njewěrje a njepócćiwosći.

Aziska. Wot 1912 hač do 1934 morichu we aziskich misijónach 53 misijonarow. Woni pokhadźachu ze 16 ludow, najwjacy běchu Khinjenjo (18). W samsnym času poby 337 misijonarow w zajeću. Mjez nimi bě 53 Italčanow.

Při universiće w prjedawšim chinejskim hłownym měsće Paipingu (Peking) skutkuje na katolskej universiće jedyn profesor z Němskeje. Joho žiwjenjoběh je trochu dźiwny. „O. R." jón wopisuje. Profesor dr. Cacharias narodźi so w Němskej a bu w evangelskej wěrje woćehnjeny. Dokelž pak so jomu, hdyž běše na młodźenca wotrostł, wšě wučby evangelskeje cyrkwje prawe njezdachu, njewěrješe scyła wjacy do Boha. Dokelž pak hłubje mysleše, njedosahaše jomu bjezbóžnistwo. Bě potom w Jendźelskej žiwy a zajimaše so za anglikansku cyrkej. Dlěši čas pak přebywaše też w Indiskej a tam přistupi jenomu indiskomu pohanskomu wěrywuznaću. Ale też tuta wěra njespokoji joho, a hdyž so zasy do Jendźelskeje wróći, bu zasy sobustaw anglikanskeje cyrkwje. Tola přebywaše tehdom wjele w anglikanskim klóštrje Caldey. Tu pak běchu zwjetša spóznali, zo drje je katolska Cyrkej prawa a też Cacharias zaběraše so prěni króć dokładnišo z katolskej wučbu a studowaše wjele. (Tamny klóštr je pozdźišo cyły ke katolskej Cyrkwi přistupił.) Cacharias pak njeběše hišće cyle katolik. Hdyž mjenujcy zasy w Indiskej přebywaše, rozšěrješe tam anglikansku wěru. To bě 1923. Mysleše a studowaše potom wjele, hač njebyštej so katolska a anglikanska wučba někak zjednoćić hodźałoj. Tehdom skónčnje přińdźe k połnej jasnosći a 1926 bu w jenym jezuitskim klóštrje do katolskeje Cyrkwje přijaty.

Kupa Haiti dósta nowoho bamžowskoho nuncija. Wón bu z wulkimi swjatočnosćemi přijaty.

Mexiko. W jenym mexikanskim staće wuzwolichu před krótkim nowoho guverněra, kotryž pak hakle swoje zastojnstwo za něšto časa nastupi. Na jenym swjedźenju, na kotryž běchu też staćenjo Połnócneje Ameriki přeprošeni, praji nowowuzwoleny guverněr, zo we swojim staće hnydom, hdyž zastojnstwo nastupi, swobodu w nabožinje poruči. Jeli so po tutych słowach změje, potom budźe tam za katolsku Cyrkej něšto mało lěpje. Nětkle tam mjenujcy njeje ani jena cyrkej wotewrjena. 16 duchownych je na tónle stat zapisanych, ale skutkować tam njesmědźa.

Jedyn **amerikanski** arcybiskop je pastyrski list wudał, w kotrymž rozestaja, zo by derje było, hdyž bychu w Zjednoćenych Statach měšniski seminar za mexikanskich theologow założili, kaž su sebi to mexikanscy biskopja přeli. Arcybiskop praji, zo drje w Mexiku dźensa wjele wo Cyrkwi a jeje skutkowanju njewidźiš. Cyrkej je tam do khowankow zahnata, cyrkwje stoja prózdne, cyrkwinske wobsedźeństwo je zebrane, duchowni su morjeni abo wuhnaći, katolikojo nimaja žane prawo w nowinarstwje njesmědźa zhromadźizny a přednoški wotměwać atd. Ale najebać toho wšoho přińdźe tola też za Mexiko zasy čas, w kotrymž Cyrkej rozekćeje, a katolska Cyrkej čaka z nadźiju na tutón přichod. Hdy wón přińdźe, njewěmy, ale Bóh jón wěšće póšćele. Potom pak dyrbi Mexiko měć dosć měšnikow, kotřiž bychu hnydom móhli z dźełom w Jězusowej winicy započeć. A tajcy dyrbjeli so w mexikanskim měšniskim seminaru w Zjednoćenych Statach hižo dźensa wukubłać.

Štóž časopis čita,
dobywa rozhlad po swěće a nic jenož hač k zahrodnomu płotej.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 103. 104. z Budyšina: Hana Šponec, Jakub Mjechela; 105. z Njebjelčic: Jurij Žur; 106. ze Serb. Pazlic: Pawoł Lukaš; 107.—119. z Khróšćic: kantor Jan Lipič, Jakub Kokla, Hana Kronsec, Jakub Weidlich, Richard Völkel, skótny lěkaŕ Jurij Šołta, Jakub Šěrc, Madlena Koklic, Hańža Šeferowa, Jakub Žur, Michał Šlosaŕ, Jurij Winger, Hańža Brěžanowa; 120.—122. z Hórkow: Mikławš Rab, Jurij Hejduška (Net), Mikławš Hejduška (Hórban); 123. 124. z Hory: Jan Rjeda, Jurij Młynk; 125. z Łuźca: Michał Nowak; 126. z Wučkec: Jurij Wels; 127. ze Zejic: Jurij Jakubaš; 128. z Worklec: Mikławš Dźisławk; 129. z Now. Jaseńcy: Mikławš Šołta; 130. z Jaseńcy: Mikł. Handrik; 131.—133. ze Smječkec: Jan Henčl, Michał Pjech, Michał Straws; 134. z Dalic: Jan Młynk; 135. 136. z Njebjelčic: Jurij Łušćanski, Jakub Cyž; 137. z Now. Łuźca: Jakub Herlich; 138. z Třělan: Mikławš Handrik; 139. z Ralbic: šulski wjednik Bjarnat Rachel; 140. 141. z Hajnic: faraŕ Jan Cyž, wyšši wučeŕ Pawoł Rječka; 142. z Mnišońca: Pětr Žur; 143.—145. z Budyšina: Monika Mikławškec, Hańža zwud. Jenichowa, Hańža zwud. Geblefka; 146. z Kamjenca: Marja zwud. Jancowa; 147. z Rachlowa: Mikławš Mijan; 148. z Lubhosća: Jan Čornak; 149. z Koćiny: Jurij Korch; 150. ze Salowa: Pětr Brězan; 151. 152. z Budyšina: Michał Hoka, Jakub Leider; 153. z Brna: wyšši sudn. rada Karel Kyas; 154.—156. z Różanta: Jan Glawš, Marja Domašcyna, Michał Šołta; 157. 158. ze Sernjan: Mikławš Čornak, Jurij Kušk; 159.—163. z Radworja: faraŕ Józef Nowak, Jakub Rječka (Młynski), Jan Bjenada, Jurij Haša, Michał Domaška; 164.—168. z Bronja: Mikł. Hančik, Hana Filipowa, Jan Wencl, Marja Wjerabowa, Jurij Šenk; 169. 170. z Khelna: Michał Rječka, Michał Khěžka; 171. z Kamjenjeje: Jan Cyž; 172. ze Stróžišća: Jakub Rjeda; 173. 174. z Khasowa: Jan Žur, Marja Bětcyna; 175. z Měrkowa: Božidar Groła.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 902.—904. z Khróšćic: Michał Žur, Pětr Symank, Jan Rjenč; 905.—909. z Worklec: Jakub Brankačk, Mikł. Kinderman, J. B., Hana Žofcyna, Jurij Brězan; 910. 911. z Hórkow: Mikł. Rab, Jan Hejduška; 912.—914. z Noweje Jaseńcy: Jurij Lajmer, Marja Kindermanowa, Mikławš Šołta; 915. z Noweje Wjeski: Michał Herlich; 916. z Kozafc: Bohuměr Hórbank; 917. 918. ze Smječkec: Pawoł Cyž, Michał Straws; 919. z Łuźca: Pawoł Salm; 920. z Nowoho Łuźca: Pětr Liška; 921. z Nowoslic: Jurij Bjeńš; 922. z Wuric: Marja Petermanowa; 923. ze Šunowa: Jakub Mikławšk; 924. z Berlina redaktor Jan Skala; 925. z Jawory: Jurij Kral; 926. z Kukowa: Jurij Knop; 927. z Mnišońca: Pawoł Budaŕ; 928. z Budyšina: Monika Mikławškec; 929. z Rachlowa: Marja Młodźinkec; 930. z Koćiny: Pětr Lulak; 931. ze Salowa: Pětr Brězan; 932. z Brěžkow: Pětr Šnajder; 933. z Budyšina: Rich. Ulbrich; 934. z Kukowa: Mikławš Hadank; 935. z Ralbic: Jakub Mróz; 936. z Konjec: Jurij Čornak; 937. ze Sernjan: Jakub Šołta; 938. ze Smjerdźaceje: Pětr Jenka; 939. z Pěskec: Michał Hanski; 940.—943. z Radworja: Madlena Kurjec, Michał Kurjo, Michał Cyž (Młynski), Hańža Ryćefka: 944. z Bronja: Jurij Šenk; 945. 946. z Kamjenjeje: Marja Čórlichowa, Jan Cyž; 947. z Boranec: Jurij Mikliča; 948. z Khasowa: Jan Žur.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1082. z K.: P. N.; čo. 1083. z J.: M. N.; čo. 1084. z J.: M. N.; čo. 1085. z W.: M. H.; čo. 1086. ze S.: P. B.; 1087. z K.: J. N.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1107.: P. N.; čo. 1108.: M. H.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1120.: N. S.; čo. 1121.: M. B.; čo. 1122.: J. K.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1140.: M. B.; čo. 1141.: J. K.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. 2 hr.; N. N. z Łuźca 3 hr; N. N. z Hory 5 hr.; skótny lěkaŕ Jurij Šołta 2 hr.; J. S. z Khr. 0,50 hr.; redaktor Jan Skala z Berlina 3 hr.; N. N. 3 hr.; N. N. z B. 2 hr.; Mikławš Hančik z Bronja 1 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1525).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

Njedźelu Quinquagesima:

Boža mša na stronje 91; bjez Gloria; 2. modlitwa atd. wo swj. Romualdźe ze zhromadneje Božeje mšě na stronje 460; Wěrywuznaćo; Praefacija abo předhrono wo Najswj. Trojicy str. 279; Benedicamus Domino; Poslednje swjate sćenjo str. 292.

Popjelnu srjedu:

Boža mša na stronje 100; bjez Gloria; 2. modlitwa atd. wo swj. Scholasticy ze zhrom. Božeje mšě na stronje 467; Praefacija abo předhrono, póstne, str. 104; Benedic. Domino.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. 1. njedźelu posta, 14. februara, rano we 8 hodź. su w kapali w Taschenberg-Palais serbske kemše. Spowědź wot 7 hodźin. Wšitcy tu a we wokolnosći bydlacy Serbja so wutrobnje přeprošuja.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za januar.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	— 16	+ 9	— 3,5	—	—	—	175	200	250	0,625	1	—	—	29,3

Kat. Serbej poskića so dobra składnosć, wjetšu **korčmu** we serbskej cyrkw. wsy kupić. Nowe twarjenja a 6 kórc. pola. Zajimcy njech so hnydom zamołwja we wudawarni „Kat. Posoła".

Wupjerki

jenož najlěpše!

zwjeršne łožo 12,80 10,40 8,80
woseb. šěroke 14,40 13,60 11,40
spódnje łožo 9,60 8,80 7,80
šěr. za hłowaki 2,— 1,60 1,40

Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Sylnoho jutrownoho
hólca a holcu
pyta
bur Domš w Khelnje.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Štož trjebače na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!
Smykače Sanki
Ważne prašenjo:
Maće dobre kachle
za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Katolska Bjesada w Njebjelčicach
wuhotuje **póstnicy póndźelu** wječor w 7 hodź. w Njebjelčanskim hosćeńcu swój
załoženski swjedźeń
z dźiwadłom, ze spěwami a rejemi.
Wšitcy Serbja z blizka a daloka so na njón wutrobnje přeprošuja.
Předsydstwo.

Za rjanu, dobru serbsku drastu
je přecy so derje starał
Alphons Schauseil
Bohata dróha.
Też čorny bant wšěch družin tu je!

Pórclin a škleńčanu nadobu
Kříže, krjepjeńčki atd.
ramy — wobrazy
špihele — marmor
Dary k wšěm składnosćam
ze znateje škleńčerje
Wilhelm
Serbska dróha 16

Rjane mustrowane pisane
cychi
za **3,80** a **3,20** hr.
tak dołho hač skład dosaha! Też mam hišće něšto **cyle čežkeje husće zatkaneje** cychoweje twory na składze. Prošu, sebi moje wukładne wokna wobhladać.
Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Serbske kemšace knihe
wšěch družin kaž
różowcy a swěčki ma stajnje na wuběrku
Richard Völkel
w Khrósćicach, při cyrkwi.
Směm zdobom na to pokazać, zo su moje hosćeńske rumnosće jara přijomne za wuhotowanjo kofejow po pohrjebach.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

7. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. februara 1937.** | **75. lětnik.**

Swjeći pomocnicy a dobroćerjo,

kotrychž wopomnjećo so w februaru swjeći.

Najznaćiši pomocnik w ličbje swjatych měsaca februara je swjaty Błažij, patron přećiwo šijebolenju. Běše we swojim ródnym měsće Sebaste w Małej Aziji biskop a wumoži hólčeca, kotromuž bě rybjaca kóstka w šiji tčacy wostała, wot zadušenja, hdyž znamjo swjatoho křiža nad nim sčini. Tuž je „požohnowanjo šije“ hišće dźensa zdobny nałožk, a w modlitwach proša wěriwi, zo bychu před khorosćemi šije zakhowani byli.

Druhi swjaty biskop, Silvinus z Toulouse, kiž běše wokoło lěta 700 žiwy, běše mjez Belgičanami, kotrymž prědowaše, pomocny a darniwy wótc khudych. Nichtón njeje prózdny z joho domu šoł. Njejědźeše wjele a drasćeše so jednorje, zo mohł khudym dawać. Rowjenkojo mjenowachu joho „wótca syrotow, pomocnika wudowow, škitarja knježnow, wujednarja, mudroho w rěčach, swjatoho w skutku“.

Třeći biskop, swjaty Adolf z Kölna, kiž bu w Osnabrücku naslědnik swjatoho biskopa Wiha, wuznamjenješe so tohorunja přez swoju darniwosć napřećo khudym. Nuzućerpjacy a bědni běchu joho wosebići přećeljo.

Znaćiši bě swjaty měšnik Faltyn (Valentin), kiž kónc třećoho lětstotka křesćanskej wosadźe w Romje předstoješe. Wón wopytowaše khorych a khudych porjadnje a přinošowaše zajatym swjate woprawjenjo. Samo romskomu kejžorej njewosta joho wulka pomocnosć zakhowana; tón so wopraša, hdyž bě joho zajeć dał, čohodla je najebać swojeje přećelnosće a lubosćiwosće k sobućłowjekam njepřećel stata, na čož jomu Faltyn wotmołwi: „Njejsym njepřećel stata, ale nic kejžora, nawopak, modlu so wšědnje wjele k swojomu Bohu, zo by kejžora a kralestwo škitał. Ale twoji bohojo, o kejžoro, njejsu za mnje ničo. Modlu so jenož k jenomu Bohu, k tomu, kiž je njebjo a zemju a ćež tebje stworił.“ Za swoje njebojazne słowa poćerpi martrafsku smjerć. Wot srjedźowěka sem česći so swjaty jako patron přećiwo mrětwam a přećiwo tehdom bóle hač dźensa rozšěrjenej „padacej khorosći“ (Epilepsie), kiž so po nim pječa „swjatoho Faltynowa khorosć“ (němski „Veitstanz“) mjenuje.

Mjenje znata dobroćefka je swjata Brigida, patronka Iriskeje a rowjenica swjatoho Patrika. Běše runje tak bohata kaž rjana, rozdawa pak swoje kubła na khudych a prošeše, po podawiznje, wo zwohidźenjo swojoho wobliča, zo by so nadběhow wosebnych nawoženjow dowobarała. Wona přisadźi přez khorosć swoju rjanosć a bu samo na jene wóčko slepa. Poda so do samotnosće a założi klóštr Kildare, kotrohož prěnja předstojićefka bu. Po legendźe je pak swoje widźenjo a rjanosć zasy dóstała, hdyž klóštrsku drastu přiwza. Jako abatissa běše hač do swojeje wysokeje staroby — zemrě w 70. lěće žiwjeńskim — přikładomna pomocnica khudych. Samo drohotne wołtaŕne ruby klóštra, kotrež so jej přepodachu, dari nuzućerpjacym. Kak prosće bě žiwa, je z toho widźeć, zo hišće jako abatissa klóštrski skót wothlada. Tohodla so — wosebje pola burskich swójbow Eifelskeje krajiny — jako patronka skotu česćuje.

Nochcemy zabyć na swjatu Veroniku, kotraž našoho Zbóžnika z křižom na joho smjertnym puću zetka a jomu ze sobuželnosće pótne rubiško poskići, zo by sebi krej a pót z wobliča wótrěł. Khrystus mytowaše tutu službu lubosće, wot kotrejež so swjata přez hanjenja a wusměšenja hrubych katow wottrašić njedaše, z tym, zo jej swój wobraz na rubišku zawostaji.

Pokutny kěrluš.

Što sym človjek nječinił,
Z Bohom njejsym khodźił!
Z djasom sym so towaršił,
W hrěšnych brudach brodźił!
Božo, wumóž mje,
Zhnuj mje k pokuće!

Łharja sym ja posłuchał,
Z paduchom so družił:
Čas sym Bohu kradował,
Złomu duchej służił.
Božo, wumóž mje,
Zhnuj mje k pokuće!

Čělnosći sym hołdował,
Hinitosće pytał.
Smjerći sym so wšitkón dał,
Z njej so živić spytał!
Božo, wumóž mje,
Zhnuj mje k pokuće!

Swědomja — sym njesłuchał,
Na dušu sym khorił,
Dušu khoru krjudował,
Z jědom skónčnje morił!
Božo, wumóž mje,
Zhnuj mje k pokuće!

Kotryž je mi wšitko dał,
Z hnadu dušu pyšił,
Tomu, žel, so njejsym znał,
Z hrěchom joho směšił!
Božo, wumóž mje,
Zhnuj mje k pokuće!

Daj, o Božo, mocy mi,
Kiž mi k zbožu tyje.
Jandźel twój njech pěstoni
A před złym mje kryje!
Božo, wumóž mje,
Zhnuj mje k pokuće!

M. N.

Z Łužicy a Serbow.

Z Drježdźan. Monsignore Oskar Manfroni †. Najstarši duchowny Mišnjanskeje diecejzy, bamžowski komornik, wysokodostojny knjez Oskar Manfroni je wutoru wječor na zlemjenjo wutroby wumrěł. Wón stoješe w 89. lěće žiwjenja. Dlěje dyžli 40 lět je wón w dušepastyrstwje dźěłał; wot lěta 1912 běše na wotpočinku. — Z joho žiwjenjoběha budź zkrótka tole naspomnjene:

Oskar Manfroni je so 30. apryla 1848 w Drježdźanach narodźił jako 4. dźěćo překupca Eduarda Korla Manfroni-ho a joho mandźelskeje Charlotty, rodź. Patau. Wopytawši šule w Drježdźanach a w Prazy a dokónčiwši swoje studije w měšniskim seminarje w Kölnje nad Rhynom bu wón wot biskopa Ludwika Forwerka 2. septembra 1871 na měšnika wuswjećeny. Swoje prěnje zastojnstwo nastupi w samsnym lěće jako kapłan w Kamjenicy. W sćěhowacym lěće bu přesadźeny do Plawna, hdźež je hač do lěta 1878 skutkował. Potom bu jako wučeŕ na progymnasium do Drježdźan powołany; dlěje dyžli 10 lět je tu jako wučeŕ a wukubłaŕ studowaceje młodźiny skutkował. 1892 bu z fararjom we Cwikawje. Tu paseše wón swoje stadło ze wšej starosćiwosću na 10 lět. Lěta 1902 bu jako faraŕ a administrator kralowskoho khorobnoho wustawa do Drježdźan-Bjedrichowoho města přesadźeny. Tu je wón jako faraŕ wosady swjatoho Michała zasy na 10 lět spomožnje w dušepastyrstwje dźěłał. Prěnjoho wulkoho rózka lěta 1912 poda so na wotpočtnk. Wot toho časa přewza wón službu domjacoho duchownoho w Franceschijowym wustawje w Drježdźanach-Bjedrichowym měsće, kotruž je hač do swojeje smjerće wukonjał.

Do Drježdźanskoho duchownoho konsistoria bu Oskar Manfroni powołany 1. oktobra 1904 jako konsistorialny rada. Podawši so na wotpočink bu z titulom bamžowskoho tajnoho komornika wuznamjenjeny.

Oskar Monsignore je wšudźom, hdźež je skutkował, wulcy widźany a swojeje přećelniwosće a pomocniwosće, swěry a swědomitosće dla jara važeny był.

Joho swjatočny pohrjeb wotmě so sobotu, 13. februara dop. w 11 hodź. na znutŕkownym katolskim kěrchowje.

R. i. p.

Z Kukowa. „Justec wowka“ — kaž jej zwjetša do domu a we wsy rěkaja — woswjeći 10. februara, runje popjelnu srjedu, swoje wosmdźesaćiny. Dokelž tutón važny dźeń na spočatk swjatoho posta padny, bu hižo póstnicy póndźelu wopominany, zo móhli mnozy přiwuzni na žadnym swójbnym swjedźenju w połnej radości so wobdźělić. Justec-Lešawic dom witaše wjele hosći z blizka a z daloka, młodych a starych; wjele zbožopřećow so staruščy wupraji, a štóž njemóžeše to ertnje činić, pósła swoje zbožopřeća a postrowy pisomnje. A wšelake dary rěčachu wo lubosći a přikhilnosći, na čimž so jubilaŕka wulcyšnje zwjeseli. Je dźěn sama też jenož lubosć a přećelniwosć wusywała, a to so jej wjele króć wróćo płaći. Jubilaŕka Madlena rodź. Rjelkec (Symankec) z Pančic wuda so na žiwnosćerja Jakuba Justa w Kukowje, kiž pak kižo 1903 ze swěta woteńdźe, a tak je hižo přez 33 lět z wudowu. Z mandźelstwa wuńdźechu štyri dźěći, tŕo synojo a dźowka. Tuta je so w staršiskim domje wudała na klóštrskoho čěslu Jakuba Lešawu, pokhadźacoho z Prawoćic. Najstarši syn Michał je w Budyšinje na tachantstwje přistajeny, druhi je z fararjom we Wotrowje, wuznamny serbski spisowaćel a

Kak djaboł wo človjestwo wojowaše.

Legenda.

Bě to bórzy po krasnosćiwym z-mortwych-staću Khrystusowym, přez kotrež bu človjestwo wumožene wot putow hele. Tu rozzłobi so djaboł surowje a poča zakhadźeć, zo je Khrystus jomu rubił nadknježstwo nad človjekami, tak zo njemóžeše jich nětko wjacy přesćěhać. Z dźiwimi złobami rozpominaše nětko z druhimi čertami, kak by móc, kotruž bě zhubił přez Khrystusowe ćerpjenjo, zasy na so storhnył.

Dokelž derje wědźeše, zo tu z namocu ničo njedocpěje, wobzamkny, zo chce jako cyle pobožny muž puć prawa kročić.

Jenoho dnja poda so nětko z hele horje do njebjes, stupi před Boha, pokłoni so poniżnje a započa ze swojej wobskórźbu: „Najwyšši hnadny knježe, ty wěčna sprawnosć, tebi je wšitko znate, a samo to najmjeńše njemóže so před tobu wukhować. Posłuchaj, wšohomócny knježe, kajka hobrska njeprawda je so mi stała! Ty wěš, zo je z prěnim hrěchom cyłe človjestwo mi z ćěłom a dušu připadnyło. Ty też wěš, zo móžach wot toho dnja ludźi krjudować a přesćěhać, kaž so mi spodobaše. A ty też wěš, zo běchu mi wšitcy bjez wuwzaća podćisnjeni, wšitcy, kotříž na zemi su žiwi. Nětko pak bu mi móc nad človjestwom wzata přez twoju smjerć a z-mortwych-staćo. Tohodla sebi přeju, zo by so zhromadźiło cyłe človjestwo před twojim sudnym stołom, zo bych je před tobu zasudźił a je zasy pod moje nadknježstwo stajił.“

Jako bě Khrystus na djabołowu rěč posłuchał, wotmołwi jomu: „Derje, přichodny pjatk poruču človjekam, zo bychu so předemnu zhromadźili a so wuprajili přećiwo twojej wobskórźbje. A też ty, djabole, směš być přitomny.“

Djabołej drje njebě tajka wotmołwa luba, přetož pjatk dźěn je tamny dźeń, na kotrymž Khrystus na křižu swoju krej rozla a wumrě za človjestwo, z čimž bu djabołej joho móc wzata. Tola dyrbješe so, a byrnjež to njechał, podwolić a mysleše: radšo pjatk hač docyła nic. A tak poda so zasy do hele a mysleše njepřestawajo, kak by tola zasy dóstał človjestwo do swojich pazorow.

Jako so nětko postajeny pjatk přibliži, poda so djaboł hižo w nocy na puć, zo njeby skomdźił, derje wědźo, zo ma tajke skomdźenjo husto njelube sćěhwki. Tak přińdźe wón hižo rano zahe na njebjeske sudnistwo. Tam sedźeše Khrystus Kral jako mócny sudnik na swojim trónje a wokoło njoho stojachu tysacy a tysacy njebjeskich wobydlerjow a zanošowachu z mócnym hłosom bójsku sławu. Jako to djaboł wuhlada a wusłyša, zarža jomu wutroba z njemdrosću a bolosću, dokelž so dopomni, kak bě so chcył jónu na Boha powyšić, hdyž bě hišće jandźel, a pomysli, kajku mzdu bě dóstał tehdom za swoju hordosć.

Joho złoby počachu so njemdrje warić. Wón wobzamkny a přisahaše při sebi, zo dyrbi dobyć, zo budźe

něhduši redaktor „Posoła“, a třeći, Józef, je murjeński poléř w Njebjelčicach. Jubilarka měješe štyri sotry; z nich stej hišće dwě žiwej, jena bě z klóštrskej knježnu w Marijinym Dole. Jeje bratr Mikławš Rjelka we Worklecach je hižo dawno zemrěł. Sedm wnukow a wnučkow woživja staruščy domjace byćo a runje w tutych dnjach móžeše dožiwić, zo wnučka Hańža, kiž so na wučeństwo přihotuje, khwalobnje swoju maturu wotpołoži. Njedźiwajo wysokeje staroby je Justec mać hišće čiła a strowa, khodźi swój zwučeny puć kemši a wupomaha hišće po swojich mocach w domjacnosći. Wo jara ważenej a česćenej jubilarcy móžemy z psalmistu spěwać: „Naše žiwjenjo traje sedmdźesać, a je-li wysoko, wósmdźesać lět, a jeli je słódke było, dha je jenož próca a dźěło.“ Bóh spožč Justec maćeri hišće dalšeje čiłosće a strowoty! To přeje „Posoł“ swojej pilnej čitarcy.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru 16. februara popołdnju w 2 hodź. w Sernjanach a 1/24 hodź. w Serbskich Pazlicach.

Z Njebjelčic. Póstnicy so na kraju z tajkim hołkom njeswjeća kaž w městach. Tola też na wsy wuhotuja sebi skromne „póstniske swjedźenje“. Tak też naša „Katolska Bjesada“, kiž hižo lěta dołho swojich sobustawow a přećelow póstnicy póndźelu k wjesołej zabawje zhromadźuje, zo bychu někotre hodźinki na starosće žiwjenja zabyli. Dokelž bě předsyda žarowanja dla zadźěwany, postrowi knjez kubleŕ Jakub Cyž zhromadźenych a wunjese zdar na statnoho wjednika, k čomuž so narodnej hymnje přizamknyštej. Mužski khór, kotryž knjez kantor Renaŕ nawjedowaše, zaspěwa štyrihłósnej spěwaj a knjez kubleŕ Jurij Cyž rjane tenorsolo. Potom sćěhowaštej wjeselohra „Kak Pětr lěkari“ a směšk „Nanowy zwjeršknik“, wobě w jenym jednanju, při kotrymajž móžachu so připosłucharjo do syteje wole nasmjeć, hdyž so tola wobě hrě derje předstajištej. Mjez nimaj poréča wosadny knjez faraŕ a přeradźi skradźu, zo Bjesada po prawym swój 25lětny jubilej swjeći, na čož so njeje dosć dźiwało. Spominaše při tym na zašłe lěta dźěławosće, kak wosebje w prěnich lětach, hdyž běchu nětko zestarjeni hišće młodźi, do kolesow towaŕstwowoho wozyčka wjesele zapřimnychu; a wołaše tohodla młodźinu, wosebje młodych woženjenych muži, do dźěła za nadobny zaměr, mjenujcy so prócować za wěru a narod a w tym swojoho muža stajić. Swoje zahorjace słowa skónči z dźakom na wšěch, kotřiž su pomhali swjedźeń wuhotować. Wjesoła póstniska rejka dźeržeše młodych a starych hromadźe, dóniž też za nich hodźinka rozžohnowanja njebiješe. Snadź so słěborny jubilej we wosebitym swójbnym swjedźenju hišće wopomni.

Z Kulowa. Zańdźenu njedźelu mějachmy 12hodźinske modlenjo. Rano 1/26 hodźin so Najswjećiše wustaji. Na sćěhowacej rańšej Božej mši spěwaše spěwny wotrjad serbskeje kongregacije. Potom měješe „Bratrowstwo“ swoju modleńsku hodźinu. 1/28 hodź. zasy němski ludowy spěw wopor Božeje mšě porjeńši. Na dopołdnišich kemšach klinčachu 4hłósne kěrluše cyrkwinskoho khóra. Wot 11 h. wotměnjachu so kóždu hodźinu šulske dźěći, Kolpingowa swójba, němska kongregacija, serbska kongregacija, němske maćerne towaŕstwo, serbske maćerne towaŕstwo a muže. Zwjeselace a pozběhowace bě sylne wobdźělenjo, derje zarjadowane modlenjo a rjane spěwanjo. W 6 hodź. wotmě so wosebita skónčaca pobožnosć.

— Popjelnu srjedu khowachmy 25lětn. mandźelskoho rólnika Mikławša Śneidera ze Salowa, štwórtk před tydźenjom 23lětnu mandźelsku Hańžu Młodźinkowu z Nowoho Hóska, pjatk wudowu Marju Šěrakowu z Kulowa a sobotu 61lětnu knježnu Hanu Mětkec z Kulowa.

Z Kamjenca. Póstne prědowanja z póstnej pobožnosću su w Kamjencu na njedźelach wječor w 6 hodź., w 2 hodź. žadyn nyšpor njeje — wšo druhe wostanje kaž hewak. Rańše w 7 hodź. — druhe kemše w 8 hodź. a dopołdniše kemše w 1/210 hodź. — jenož njedźelu 21. febr. započinaja so druhe kemše hakle w 3/49 hodź. Wojeńske kemše su 14. februara w 1/210 hodź. a 21. februara w 3/49 hodź. Wojeńske wosady maja lětsa zasy swój wosebity pastyŕski list wot swojoho nowoho katolskoho kom. pólnoho biskopa Rarkowskoho w Berlinje.

— Popjelnu srjedu mějachmy w Kamjenskej khorowni (Miłosćiwy wustaw) jutrownu swjatu spowědź za khorych. Wšitcy katolikojo dopjelnichu swoju jutrownu winowatosć. Jenoho nowoho khoroho, piwaŕskoho mištra Hawša z klóštra Marijineje Hwězdy, běchu póstnicy wutoru do khorownje přiwjezli. Tutón pak chcyše štwórtk po popjelnej srjedźe dopołdnja w 9 hodź. domawobstarany być. Při přihotowanju k domawobstaranju zemrě Hawš nahle; tak móžeše jenož hišće poslednje Bože wolijowanjo dóstać.

— Štwórtk 11. februara, popołdnju 1/42 hodź., zemrě nahle w 67. lěće swěrna čitaŕka „Kat. Posoła“ Madlena Šusterowa zwud. Kudźelina rodź. Winklerec, mandźelska

---

człowjestwo před nim so kłonić a k njomu so modlić. — Hdyž pak poča so nětko za człowjekami wobhladować njebě tu ani jenoho człowjeka přišło na tutón rozsudny wokomik. Jako chcyše djaboł runje započeć rěčeć a człowjestwo wobskoržować, přikaza Khrystus, kotryž wšitko potajne znaje a też wědźeše, što sebi djaboł přeje, prjedy hač móžeše wón słowčka wuprajić, zo by mjelčał hač do postajeneje hodźiny.

Djaboł sydny so na to do jenoho kućika a čakaše a čakaše. Słónco stupaše přecy wyše a wyše, skoro bě hižo připołdnjo. Djaboł poča być njeměrny, hdyž widźeše, kak mnozy přikhadźachu ze swojimi należnosćemi před Boha — ale człowjestwo, na kotrež wón čakaše, njepřińdźe.

Hižo bě słyšeć, kak na zemi w mnohich cyrkwjach połdnjo zwonja. Hdyž djaboł to słyšeše, přewza joho kóždy raz surowa njemdrosć, zo słuša tutón postrow Mariji, najčisćišej knježnje, na kotrejž njeje měł ženje žaneje mocy, kotraž je tak čista kaž rańše zerja, jasna, błyšćata kaž słónco, rjana a lubozna kaž róžow zahrodka.

Tu njemóžeše djaboł dlěje wjacy wobknježić swoje złoby a zareji: „Knježe, mi stawa so wulka njeprawda!“ Ale Khrystus poruči jomu, dale sćerpnje čakać, přetož čas, kiž je Boh człowjekam postajił, njeje hišće cyle wotběžał. Tak kaž bě so pominyło dopołdnjo, tak miny so też popołdnjo, hodźina po hodźinje, hač bu skónčnje wječor a ani człowjek so njepokazał.

Jako bě nimale ćma, stupi djaboł hišće junu před Boha a žadaše, zo by wustajił Bóh jomu wobkrućenjo, zo by připadnyło cyłe człowjestwo zasy jomu; wón měnješe, zo je to tola dopokaza dosć, hdyž tu njeje ani jenički człowjek so zamołwił. Tak je joho wobskórźba prawa, a człowjestwo zhubi wot nětka zasy wšu swobodu.

Boža smilnosć pak bě wjetša, hač wužadanjo tuteje sprawnosće, a tohodla podléši Bóh čas na te wašnjo, zo přikaza djabołej a człowjekam, zo bychu přišli na druhi dźeń. Djaboł pak so nimo měry rozhori a wróći so zakhadźejo do hele dele, hdźež swojim towaršam powědaše, kak njesprawnje je sudnik jednał, a człowjestwu čas podléšił. Čerty tróštowachu pak swojoho wjednika w połnej nadźiji, zo wěc tola cyle derje wotběži, dokelž człowjekojo też jutře hišće njepřińdu. Je jim tola přewostudłe, a přećežke, dźeržeć kaznje Bože a po nich žiwi być. Ty činiš jim to wo wjele słódše, hdyž dawaš jim wšitko wužiwać, za čimž jich rozwólnosć žada. Zo ty na kóncu wšoho wužiwanja sputaš człowjestwo bjeze wšeje smilnosće do swojich zahubnych pazorow, na to sebi při swojich wužiwanjach ani njepomysla. Tuž wjeselmy so na dobry wukónc.

W njebju nasta pak wulki płač a žałosć dla człowjeskeje winy, lohkomyslnosće a njedźakownosće. Přetož je to tak wašnjo: štóžkuli w postajenym času na sudnistwo njepřińdźe, dóstanje khostanjo. Płač a žałosć swjatych a zbožnych předoby so hač k trónej swjateje Marije. Marija da sebi

bura Pětra Šustra, prjedy woženjena we Wotrowje, a budźe njedźelu popołdnju w 2 hodź. na katolskim kěrchowje w Kamjencu pokhowana. Před hodami bě hišće posledni raz we cyrkwi, po hodźoch dósta doma swjate woprawjenjo, kotrež bě jeje poslednje tudy na zemi.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kaž so powě, so Swjatomu Wótcej strowota zasy wróća. Po nowišich powěsćach so wón swojomu dźěłu runje zasy tak wěnuje, kaž do swojoho skhorjenja. Bóh dał, zo by to też dale tak było. Swjaty Wótc dźěn je sebi přał, zo so wěriwi njebychu tak jara wo joho wustrowjenjo modlili, ale wo to, zo by mohł zasy dźěłać.

Lěta 1907 běše bamž Pius X. komisiju zestajał, kotraž dyrbješe Swjate Pismo, kaž je dźensa we łaćonskej rěči mamy a po kotrymž je wone do wšěch druhich rěčow přełożene, znowa přehladać a wudać. Do komisije słušeja benediktinojo. Swjate Pismo je, kaž so wone dotal trjeba, po starych rukopisach w lěće 1592 wušło pod bamžom Klimantom VIII. Nowa komisija je nětko tři zwjazki wudała; wšo hromadźe budźeja jich wokoło 26—28. Mniša nadźijeja so, zo budźe jim možno, kóždej dwě lěće dalši zwjazk wudać, tak zo by nowe wudaco 1985 hotowe było. Komisija bydli w klóštrje swjatoho Hieronyma w Romje. Wšědnje zeńdu so mniša štyri hodźiny k zhromadnomu dźěłu. Kóždy ma swój wosebity nadawk, a jeli runje akty atd. trjeba, potom ma je stajnje k rucy a wosebje móže so swojich sobudźěłaćerjow wo radu prašeć. Wězo su sobustawy komisije wosebje wučeni duchowni beneditinskoho rjadu. Jich dźěło wšak je też woprawdźe ćežke a dyrbi so jara swědomiće wuwjesć. Najprjedy maja so stare rukopisy z dawnych časow hromadźe zestajeć a potom fotografować. W zali, w kotrejž mniša dźěłaja, je 275 wulkich zwjazkow z fotografijemi starych rukopisow Swjatoho Pisma. Też fotografije tajkich rukopisow, kotrež su po wšěm swěće rozbrójene, (w muzejach, privatnym wobsedźeństwje atd.) tam maja. Nětko so tute wobrazy wšěch rukopisow rjaduja a potom je tamni wučeni přirunuja. Tele dźěło pak hišće druzy wospjetuja, zo tola njeby nihdźe žadyn zmylk nastał. Při tym so druhdy pokaza, zo prjedawši wotpisowarjo njejsu přecy cyle kruće po słowje wotpisowali, zo tam a sem jene słowo zabychu abo wuwostajichu atd. Nětko přepytuja, kajki je potajkim prěni text był. Hdyž je wšo hotowe, kontroluja zasy druzy tute dźěło, a na to hakle poda so do bamžowskeje čišćerńje. Hdyž su texty čišćane, je wězo zasy jara dokładnje přehladaja.

Italska kralowna dóstanje lětsa wot Swjatoho Wótca „Złotu róžu". Je to někajki rjad? Ně, ale tola je wysoke wuznamjenjenjo. Je to złoty kwěćel z drohotnymi kamuškami posadźany, potajkim wumělske dźěło złótnikow. Je tomu skoro 900 lět, zo bamžojo „Złotu róžu" spožčeja. Najprjedy dóstachu ju kralojo a zemjenjo, kotřiž běchu sebi wosebite zasłužby wo bamžowstwo a Cyrkej dobyli. Róża so kóžde lěto njespožča, hdyž pak so to stanje, potom přepoda ju bamž njedźelu Laetare. Jako prěnja žona dósta ju neapolitanska kralowna w lěće 1368. 1568 dósta róžu sakski kurwjefch Bjedrich Mudry wot bamža Leona X. Lěta 1524 móžeše so tehdom hišće Cyrkwi swěrny jendźelski kral Hendrich VIII. za wuznamjenjenjo dźakować. Joho list khowa so dźensa hišće we Vatikanje. Za podpismom stoji bamžowski titul „Defensor Fidei" (Zakitař wěry). Kaž je znate, je kral Hendrich VIII. pozdźišo Jendźelsku wot katolskeje Cyrkwje wotšćěpił. Nětkole dóstanu „Złotu róžu" jenož žónske z kralowskich domow, kotrež su na wosebite wašnjo pokazałe, zo so wo zbožo katolskeje Cyrkwje prócuja abo druhim žónskim dobry přikład we póćiwosćach dawaja. Bamž Pius XI. je róžu hač dotal tři króć spožčił.

Němska. 1845 założi jedyn wotpadnjeny katolski duchowny sektu „Němsko-katolikow". Tuta sekta chcyše wšo wěrić, štož katolska Cyrkej wuči, ale bamža nochcyše jako zastupjerja Khrystusowoho připóznać. Ale kaž so zwjetša tajkim wotšćěpkam dźe, tak spušći też tale sekta bórzy wjele wot toho, štož je Khrystusowa wučba, a z tym swoju samostatnosć. Podobnje kaž němsko-katolscy chcychu pozdźišo staro-katolikojo wěriwych wot katolskeje Cyrkwje wotšćěpić a němsko-katolsku cyrkej wutworić. Staro-katolska cyrkej dźensa hišće wobstoji; w nowišim času myslachu jeje wjednicy, zo je za nich čas zrawy a hibachu so pilnišo, ale mějachu jenož mało wuspěcha, a dźensa hižo wjele wjacy wo nich njesłyšiš. Budźeja drje so dyrbjeć z tym spokojić, zo bywa jich přecy mjenje a mjenje.

Mnozy přiwisowarjo nowoho pohanstwa mjenuja husto němskoho filosofa Nietzschu jako najlěpši přikład prawoho člowjeka. Zo pak so wón njehodźi předstajeć runjewon jako dobry přikład, to spóznachu hižo dawno

---

wšitko derje rozpowědać; potom tróštowaše njebjeskich wobydlerjow a rjekny: „Njespušćće nadźiju! Wěc so cyle derje skónči, tola nic za djaboła. Jutře budu prosyć za njepokutnych hrěšnikow, za cyłe zabłudźene a potłóčene člowjestwo." Na tym zwjeselichu so njebjescy wobydlerjo jara a zaspěwachu z radosću k česći njebjes kralowny khwalbny spěw:

Maćeř ty najčistotniša,
Hišće njebu słyšane,
Hdyž ty pola twojoh' syna
Za twój lud tak prošeše,
Kiž we hrěchach tepi so,
Kaznje Bože teptajo,
Zo njeby so nad čłow'stwom smilił
A přez tebje móc helsku zlemił.

Na druhi dźeń, jako lědom switać poča, nastaji so djaboł też hižo na puć. Wjesele zastupi do njebjes, wěsty sebi swojeho dobyća. Jako pak Mariju wuhlada, bu jomu ćma wokoło wočow, a joho wjeselo měješe kónca. Mariju njemóžeše na žadyn pad widźeć; dokelž bě wón sama złósć, ćwilowaše joho Marijina njezranjena čistota a swjatosć surowje.

Jězus rjekny: „Dźensa hižo móžemy započeć sudźić."

Djaboł spěšnje wotmołwi: „Njeje tu tola ani jenoho člowjeka. Jeli ma so prawje sudźić, słušeja sem tři wosoby: sudnik, skóržbnik a wobskorženy. A mój smój tu tola jenož dwaj abo hdźe maš třećoho? Hdźe maš twoje člowjestwo, kotrež je wobskoržene a z winu nakopjene?"

Tu zastupi Marija a dźeše: „Člowjeske prawa a winy budu zastupować, ja chcu być jich rěčnica."

Djaboł pyrješe so ze złobami, dokelž wědźeše, zo jomu tuta zastupjerka jara wulku škodu načini. Tohodla měješe wšelake wuwjedowanja přećiwo njej: je tola žónska a budźe předobroćiwa a mjehkeje wutroby a budźe tam jenož před sudnikom płakać nad zabłudźenym a z winu womazanym člowjestwom, a cyłe sudźenjo přez to jara do njeporjada přinjese. Wona je też sudnikowa maćerka a móže joho skónčnje na swoju stronu sćahnyć. A hišće mnohe druhe wuwjedowanja měješe djaboł; tola wšo ničo njepomhaše.

Tak bu Marija z rěčnicu za cyłe člowjestwo. Sudźenjo móžeše so započeć. Djaboł poklakny so před Jězusom a započa swoju wobskóržbu: zo je wšě člowjestwo a cyła zemja joho wobsedźeństwo, a zo žada sebi tesame zasy. A ze swjatoho pisma chce dopokazać, zo ma woprawdźe wšě prawo nad tym. Swjate pismo je sebi k tomu sobu přinjesł. Wućahnywši je z kabata poča čitać: „Bóh je přikazał człowjekej, zo njedyrbi jěść ze zakazanoho štoma; přetož jeli wot tutoho štoma jě, dyrbi wumrěć." Potom wobroća dale w knizy a čita pola proféty Izaiasa, zo je přepodał Bóh člowjestwo djabołskej mocy.

Jako bě tole ze swjatoho pisma wučitał, poča nabywać zmužitosće a měješe so hižo za dobyćerja. Tohodla rjekny

katolscy wučeni. Je dźěn katolikej też zakazane, Nietzschowe spisy čitać. Tola nětko su też druhowěriwi wučeni wustupili a dopokazali, zo njemóže tutón filosof z přikładom być, dokelž běše, kaž pisaja, we swojim nutřkownym žiwjenju, we swojich myslach a začućach jara přeměnjaty a zo so njemóže tohodla pola njoho wo trajacym přeswědčenju rěčeć. (Nietzscha dźěn je też wokomiki měł, w kotrychž je njesměrnje za Bohom žedźił, a snadź běše joho njewěra wina, zo na kóncu swojoho žiwjenja joho duch so začěmni.)

Kak husto su tola hižo ludźo wustupili a prajili, zo chcedźa stawizniscy dopokazać, zo Khrystus njeje docyła žiwy był abo zo njeje tajki był, kaž nam joho křesćanska wěra předstaja. W „Kölnskej Nowinje“ (K. V.) pisa nětko jedyn profesor, kotryž njeje katolik, zo so křesćanstwo njetrjeba přepytowanja a stawiznow a scyła wědomosće bojeć. Husto drje su sebi myslili, zo budźe wědomosć přećiwo křesćankej wěrje swědčić, ale runje nawopak potom přińdźe. Wědomosć přinjese samo hišće wjacy dopokazow za woprawdźitosć toho, štož wěrimy. Jedyn druhi evangelski profesor pisa w samsnym čisle tuteje nowiny, zo su stawizny móhłe jasnje dopokazać, zo je wšo wěrno, štož nam Swjate Pismo wo Jězusu powěda.

Hač dotal njetrjebachu katolske khorownje a wustawy dowěrniske rady měć, kaž je hewak wšě dźěłarnje maja. Nětko pak je knježeństwo postajiło, zo maja so też we wustawach, kotrež nabožnym rjadam abo druhim cyrkwinskim organisacijam słušeja, dowěrniske rady wolić, jeli w tutych wustawach wjacy hač 20 ludźi dźěła. Sotry jako dźěłaćerjo njeliča.

Francózska. W Francózskej zakhadźeja nětkle we wšelakich městach štrajki. Knježeństwo sebi druhdy rady njewě. Štó pak je, kiž tute štrajki přikazuje a k nim šćuwa? To su hłownje komunisća, kotřiž po přikazach jednaja, kotrež z Moskwy dóstawaja. Haj zdźěła su to židźa, kotřiž hakle před krótkim z Ruskeje přińdźechu.

Kajku móc w Francózskej hižo komunisća z zdźěła maja, pokaza připad w jenym měsće južneje Francózskeje. Tam skutkowachu w khorowni katolske sotry. Dokelž pak wone po přikaznjach a žadanjach komunistow njećinjachu, wuhnachu po přikazni komunistiskoho měšćanosty sotry z khorownje. Na wjeršku jeneje hory wotpačichu komunisća Boże martry a přičinichu tam komunistiske znamjo. Też cyrkwje buchu wonječesćene. Powołane instancy pak přećiwo tomu kruće njezakroča. W Marseille přepytachu zasy dwě cyrkwi, hač tam katolikoju nimaja brónje skhowane, hačrunjež su francózscy biskopja hižo dawno wšěm duchownym kruće zakazali w cyrkwjach wěcy khować, kotrež k Božim službam njejsu trěbne.

Katolska Cyrkej w Francózskej wěsće njeje bohata ale jara khuda. Najebać toho pak so katolikoju swěru wo to staraja, zo by wona na světowej wustajeńcy w Parizu hódnje zastupjena była. Może so też rjec, zo je zarjadnistwo wustajeńcy Cyrkwi najrjeńše město přewostajiło. A jedyn minister, kotryž hewak wjele do katolskeje Cyrkwje njedźerži, je też hižo wuznał, zo budźe cyrkwinski pawiljon woprawdźita senzacija. Wosebje budźe so tam mjez druhim pokazować, kak katolscy misijonarojo do cuzych krajow jenož wěru njepřinjesu ale też kulturu.

Pólska. Kak dźensa komunismus w cyłym swěće dźěła, za to běše zasy proces před jenym pólskim sudnistwom z dopokazom. Tam zasudźichu 53 wosobow k jastwu na 2—10 lět.

Jendźelska. Na jenej zhromadźiznje anglikanskich biskopow zapodaštaj dwaj biskopaj namjet, zo njesmědźa so ludźo, kotrychž mandźelstwo bu dźělene, znowa woženić. Jeli pak to lola činja, potom njesměli jich wjacy k sakramentam připušćić. Tamna zhromadźizna biskopow pak tutón namjet wotpokaza.

Tamni biskopja su mjez druhim też prajili, zo ma też katolska Cyrkej dźělenjo mandźelstwow. Jene katolske zjednoćeństwo pak je hižo na tajke wudawanjo wotmołwiło. Je tola znate, zo najwyšše katolske sudnistwo za mandźelstwa Rota Romana ženje žane płaćiwe mandźelstwo njedźěli ale jenož přepytuje, hač je mandźelstwo prawje zwjazane abo nic. Ličba tych mandźelstwow, kotrež buchu jako njepłaćiwe wot spočatka spóznate, je wšak jara snadna porno ličbam dźělenjow mandźelstwow.

Zo anglikanska cyrkej njeje jenotna cyrkej, widźiš z toho, zo maš we njej tři hłowne směry. Prěni zastupuje tak mj. „Wysoka cyrkej“, kotraž so we wučbje a też w Božich službach po katolskej złožuje. Tohodla mjenuja jeje přiwisowarjow też jendźelsko-katolikow. Druhi směr předstaja tak mj. „Nizka cyrkej“, kotraž je podobna evangelskej cyrkwi a so druhdy też tak mjenuje. Třeći pak je „Šěroka cyrkej“. Joho přiwisowarjo mjenuja so też modernisća. Woni wěrja jenož to, štož je po jich zdaću wědomosć jako prawe spóznała.

---

k swj. Mariji: „Nětko praj něšto přećiwo tomu, jeli móžeš!“ Swj. Marija znaješe swjate pismo lěpje dyžli djaboł a rjekny k Jězusej: „Hlej, luby syno, na kak złóstniske wašnjo chce sebi djaboł wunuzować prawo, kotrež tola nima!“

A k djabołej so wobroco dźeše: „Prawje maš, to stoji tak we swjatym pismje, ale hladaj tam dale! Tam stoji też pisane, zo bu človjek zawjedźeny jenož přez lesć hada. Tutón had pak bě ty sam. Dale je też znate, zo sy ty žórło wšěch złósćow a zełhańnik wot wšoho spočatka. Tohodla prošu nětko swojoho syna, zo njeby dał djabołej knježeńsku móc nad človjestwom.“

Djaboł, derje wědźo, kak móže jomu tajka rěč zeškodźeć, a zo na tajke wašnjo k žanomu kóncej njepřińdźe, započa na druhe wašnjo: „We swjatym pismje tola stoji, zo je Bóh sprawny a ženje njeprawdu njerěči; wón je też prajił, zo dyrbi človjek wumrěć, jeli je přestupił kaznje Boże; tohodla dyrbi wumrěć, dyrbi na kóždy pad być w mojej mocy, ma być zatamany, dokelž njeje był tebi posłušny.“

Swjata Marija přińdźe při tajkej wobskórźbje skoro do wuzkosćow, ale zhraba so hnydom zasy a rjekny: „Nochcu zaprěć, zo stoji tak w swjatym pismje a zo su byli človjekoju njeposłušni; tola dale rěka, zo je Bóh njeskónčnje smilny.“ A jako Marija lubosćiwje a prošo na swojoho syna pohlada, praješe jomu: „Hlej, mój wjelelubowany syno, pomysliš na to, jako w twojej bójskej smilnosći so tak poniži, na zemju zestupi a so mjaso sta, tak zo buch ja twoja mać a će porodźich? A ty bu we wšěm nam podobny, jenož nic w hrěše; přetož ty sy tón najswjećiši. Pomysliš na to, kak wotrosće, kak njesměrnje wulka bě twoja lubosć k človjekam, tak zo na drjewje křiža sy rozlał swoju swjatu krej hač do poslednjeje kapki a woprował za nje swoje drohe žiwjenjo? Hlej, mój horcolubowany syno, pohladaj na twoju lubu mać, kotraž stoješe pod křižom cyle wurudźena a wopušćena; hlej na mnje, kak će nětkle prošu, zo njeby dał človjestwo do rukow djaboła, kotryž podusy hišće tu poslednju škričku dobroho, kotraž žehli so hišće w človječich wutrobach.“

A Jězus dźeše: „Dokelž sym ja jako njewinowaty wopor wumrěł na drjewje křiža za hrěšne človjestwo, a dokelž moja luba mać prosy za tutych hrěšnikow, njech skórźby je kónc, dokelž je zapłaćena wša wina z mojej krewju. Ty pak, djabole, nimaš žaneje mocy nad nimi, wróć so do hele dele, hdźež je žałosć a křipjenjo zubow!“

Na to bu djaboł zastorčeny z njebjes a jědźeše zasy do hele a powědaše tam swojim čertam, kak bě so jomu zešło. Tući pak wobzamknychu, zo budźa ze wšěmi srědkami wojować přećiwo Bohu a človjestwu. A tohodla drje pytnje kóždy človjek, kak joho djaboł spytuje na wšě možne wašnja, zo je jomu stajnje a wšudźom na pjatach a njepřestanje z přesćěhanjemi ani wokomika.

A tak je Marija była naša rěčnica a je to też hišće dale a wostanje hač do kónca časow. *m. a.*

Iriski kardinal je pastyŕski list přećiwo komunismej wudał. List so zańdźenu njedźelu ze wšěch klětkow tamneje diecejzy přečita. Biskop we nim raznje wěriwych napomina, zo njebychu ženje zwiski měli z komunistiskimi organizacijemi. Katolik, kotryž za komunismus dźěła, wuzamknje so z tym sam wot dóstawanja swjatych sakramentow. Wosebje młodźinu napomina biskop, zo by přećiwo bolšewismej wojowała.

Filipiny. W Manili započa so 4. februara mjezynarodny eucharistiski kongres. Prěni dźeń bě so přez něhdźe 100000 wěriwych zešło. Po přečitanju bamžowskich postajenjow wotmě so pobožnosć před Najswjećišim. 1000 měšnikow klečeše před wołtarjom, mjez tym zo bamžowski nuncius z kupy Kuby požohnowanjo z Najswjećišim wudźěli. Na druhi dźeń skhadźowachu so přede wšěm žony. 150000 žónskich wšěch stawow a powołanjow so zeńdźe. W předkhadźacej nocy poskići so wohnjostroj. Hižo zahe rano, hdyž běše hišće ćma, wotměchu so prěnje Bože služby. Wšo bě wobswětlene, hdyž swjećeše Nankingski arcybiskop pontifikalnu Božu mšu. Je to był přemožacy napohlad: tuta zhromadźizna w nocy, w swětle wjele stow elektriskich žehlawkow a w blizkosći njesměrne morjo! Žony běchu wšě w čornym šlewjerju, tak zo bě čežko spóznać, kotra běše mać, kotra studentka abo klóštrska knježna. Jena konvertitka, kotruž běchu hakle na łódźi při jězbje z Tokija do Manile wukŕćili, dósta tu prěnje swjate woprawjenjo. 300 měšnikow wudźeleše žonam swjate woprawjenjo.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

1. njedźela posta, 14. febr.:

(Wopominanjo krónowanja swj. wótca Pia XI.)

Boža mša na stronje 109; bjez Gloria; 2. modlitwa atd. za bamža str. 81: Božo, pastyrjo . . . 3. modlitwa atd. wo swj. Valentinje str. 448; Wěrywuznaco 274; Praefacija abo předhrono, póstne, str. 104 pod 8.

Pjatk suchich dnjow w posće, 19. febr.:

Boža mša na stronje 113; bjez Gloria; 2. a 3. modlitwa kaž na stronje 114 woznamjenjene; bjez Credo; Praefacija abo předhrono, póstne, str. 104 pod 8.

2. njedźela posta, 21. febr.:

Boža mša na stronje 117; bjez Gloria; 2. a 3. modlitwa kaž na str. 118 woznamjenjene; Credo; Praefacija abo předhrono, póstne, str. 104 pod 8.

Kwitowanja přinoškow so za tydźeń wozjewja.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Smykače Sanki

Ważne prašenjo:

Maće dobre kachle

za zymniši čas? Wšak wěsće, zo ma je na wuhjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Serbske kemšace knihe

wšěch družin kaž

różowcy a sweczki ma stajnje na wuběrku

Richard Völkel w Khróšćicach, při cyrkwi.

Směm zdobom na to pokazać, zo su moje hosćeńske rumnosće jara přijomne za wuhotowanjo kofejow po pohrjebach.

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Škitaj swoju swójbu

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Najstarša **škleńčerńja** nic jenož za wulkowobkhod kóždy tu namaka wšě škleńčane twory a nadobu, **woknacu škleńcu,** groćanu, slepu, barbojtu škleńcu, lěp, dijamanty atd.

Wilhelm

Serbska dróha 16.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Džećelowe symjo

ma na předań

J. Delan w Hornim Wunowje

Wupjerki

jenož najlěpše!

zwjeršne łožo	12,80	10,40	8,80
woseb. šěroke	14,40	13,60	11,40
spódnje łožo	9,60	8,80	7,80
šěr. za hłowaki	2,—	1,60	1,40

Andr. Kasper

mějićel J. Pilopp

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Jutrownoho hólca

pyta

J. Delan w Hornim Wunowje

Mustrowane **židy a musliny** su **znowa dóšle!**

Wobhladajće sebi tute nowe mustry pola

Alphons Schauseil

Čorny nahłowjacy bant 22 cm šěroki hižo za 2,75 hr.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

8. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 20. februara 1937.	75. lětnik.

Tabor – hora překrasnjenja.

Mjez městačkom Nazaretom a Genezaretskim jězorom pozběhuje so hora Tabor, swjata hora překrasnjenja. Wo tutej horje čitamy w njedźelskim swjatym sćenju. Krasna to hora w nizkej dolinje!

Słónčko bě hižo Boži domčk šło. Tu dźěše Zbóžnik z třomi wučownikami na tutu horu: z Pětrom, Janom a Jakubom. Tutych třoch bě sebi wuzwolił, zo by jich wosebje přihotował na dny swojoho hórkoho ćerpjenja. Přińdźechu runje z města Caezareja Filipi, při morju ležacoho. Tu bě so něšto stało, štož wutrobu wučownikow a tež dušu Jězusa hłuboko hnu. Pětr mjenujcy bě w mjenje wšěch wučownikow swjatočnje swoju swěru Wumožnikej wuznał: „Ty sy Khrystus, syn žiwoho Boha!“ Z tutym bě so Jězus přeswědčił wo swěrje a spušćomnosći swojich wučownikow. Tuž smědźeše jim tež nětko rozestajeć, zo dyrbi bórzy do Jeruzalema pućować a tam za hrěchi swěta na drjewje křiža so wukrawić. Tute zrudne mysle na hórku smjerć Zbóžnika ćěsnjachu jich wutrobu.

Zanurjeni do tutych myslow pućowachu z wječora po wuzkich a nahłych šćežkach na horu Tabor, zo bychu tu wotpočowali a nowych mocow nadobyli. W tutej nocy sta so nětko něšto njewšědnje spodźiwnoho. Nadobo bu Jězus před nimi překrasnjeny. „A joho wobličo swětleše so jako słónco, joho drasta pak bu běła jako sněh.“ Bójska krasnosć jewješe so na joho wobliču. Tajke něšto wučownicy hišće ženje widźeli njeběchu. Tuž zrozemimy swj. Pětra, zo cyle přemoženy wuwoła: „Knježe, derje je nam tudy być; chceš-li, sčinimy tudy tři stany: tebi jedyn, Mójzesej jedyn a Eliasej jedyn.“ A hdyž hišće rěčeše, hlej, wobda jich swětła mróčel a hłós z mróčele praji: „Tónle je mój lubowany Syn, nad kotrymž mam swoje spodobanjo; toho posłuchajće!“ A to słyšawši padźechu wučownicy na swoje wobličo a bojachu so jara. Jězus pak přistupiwši dótkny so jich a rjekny jim: „Stańće a njebojće so!“ Pozběhnywši swojej woči njewidźachu nikoho hač Jězusa samoho. A Jězus stoješe před nimi zasy w jednorej čłowjeskej podobje.

Luby čitarjo! Swjaty Pětr chcyše tónle wokomik překrasnjenja Khrystusowoho zadźeržeć, zo by w tutej krasnosći na přecy wostać mohł; haj, chcyše tu samo tři stany natwarić. A lědma bě tutu myslička wuprajił, bě wšitko zasy při starym.

Tak to je w zemskim žiwjenju. Najwjetše wokomiki w žiwjenju su najbóle te najkrótše. Su so bórzy zasy pominyłe, prjedy hač sy je dospołnje zapřimnył. Też ćěkacu słónčnu pruhu njemóžeš dodźeržeć.

A to też njebě zmysł a zaměr Khrystusowoho překrasnjenja na horje Tabor. Jězus bě swojim wučownikam hižo raz rozestajał, zo dyrbi do Jeruzalema hić a wjele ćerpjeć přez staršich ludu a wyššich měšnikow, a morjeny być. Z tymi słowami přihotowaše Zbóžnik wučownikow na swoju bolosćiwu smjerć, zo njebychu so dale **swětnoho** kralestwa nadźeli. A wón chcyše jich hišće bliže na to přihotować. Zo pak njebychu potom do dwělow padnyli, pokaza so jim na horje Tabor jako Bóh we swojej krasnosći. Khrystus dźěn njebě na swět přišoł, zo by so tu radował a kwasował; nawopak, khudobu a poniženjo, hanjenja a wonječesćenja je na so wzał, haj, krawnu smjerć na zdonku křiža je poćerpił, zo by swět wumožił, a wšěch, kotřiž su dobreje wole, na wěčne wozbožił.

A **my**? Też nam chce Zbóžnik z tym ważnu wučbu dać. Wón chce nam z tym pokazać, zo trajacoho zboža za nas na zemi **njeje**. Swjedźeńske wopominanjo hordoznych podawkow w Khrystusowym žiwjenju chce nam być bróń a škit, móc z njebjes, hnada, zo bychmy wšě strachi a domapytanja, starosće a zrudobu ćim lóžo přetrali.

Njezabudźmy ženje, zo Khrystusowe překrasnjenjo na horje Tabor traješe jenož khwilku a zo je to też we našim

žiwjenju tak. Zady wšoho stoji křiž. Jenož křiž je za Jěusa měra, z kotrejž wón měri. Z křiža wukhadźa naše wumoženjo. Křiž nuzuje človjeka k rozsudźenju. Snano njebě křiž za človjeski splah ženje tak znamjo rozsudźenja, kaž runje dźensa! Słyšiš tu a tam: bjez křiža a bjez křesćanstwa budźe kultura hordźe a sebjewědomje kročić k dobyću. Nochcedźa wjacy ničo wědźeć wo křižu. A tola dari jenož křiž nam zasy žiwjenjo, žiwjenjo hnady tu na zemi, wěčne žiwjenjo we krasnosći. Khrystus sam napomina nas, kročić křižowy puć w žiwjenju, křižej swěru dźeržeć!

Kalvarija a Tabor — stojitej mjez sobu we wuzkim zwisku. Njesmilnje ćežki zda so nam křiž druhdy być. Tola Bóh je nam přecy blizko ze swojej hnadu a pomocu. Puć ke wšomu wulkomu wjedźe přez Kalvarsku horu. „Hdyž symješko so njepołoži do role a njewumrěje, njezeskhadźa k žiwjenju." To je wučba křiža Khrystusowoho. Hdyž za joho křiž so horimy, sćěhujemy Khrystusa na joho křižowym puću. A tónle puć powjedźe nas też skónčnje k překrasnjenju z Khrystusom w njebjesach. *nk.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Knjez Jakub Lajder, zwóńk při tachantskej cyrkwi, wopominaše 6. februara dźeń swojoho wěrowanja před 25 lětami w Khrósćicach. Přez 20 lět stoji nětko hižo w tachantskej służbje, čohoždla jomu najdost. knjez tachant Hartmann też zbožopřeća tachantstwa wupraji. Knjez Lajder nawjeduje hižo mnohe léta serbske puste wječory w Budyšinje a je też pilny čitař našoho „Posoła". Jomu a joho swójbje wutrobne „Daj Bóh zbožo"! — Dale woswjeći tele dny knjez krawski mištr Jakub Hajna ze swojej mandźelskej čiły a strowy swój złoty kwas. Cyrkwinske požohnowanjo, kotrež knjez farař Sprencl jubilaromaj wudźěli, přiwabi mnoho gratulantow a tołmačeše wulku česćownosć, kotruž je sebi knjez Hajna ze swojim dołholětnym khwalobnym posłužowanjom a swojim sprawnym křesćanskim zmyslenjom dobył. Knjez Hajna móžeše zdobom też dźeń swojoho złotoho mištrskoho jubileja wopominać. Złotymaj jubilaromaj „Daj Bóh zbožo"!

— Tachantska šula zarjadowa štwórtk 11. februara w Kolpingowym domje rjany wječor k lěpšemu zymskeje pomocy. Šulski wjednik knjez kantor Šołta staršich a hosći powitawši rozłoži zmysł wječora a knjez wučeŕ Hajna w ličbach pokaza, kak tachantska šula při pomocy so wobdźěluje. Holcy a hólcy wjele a wustojnje spěwachu, poskićachu, rejwachu a hrajachu, a to so wšitkim wulkotnje spodobaše.

— K zhromadnomu wobjedej běchu Budyšenjo přeprošeni njedźelu 14 februara. Na žitnym torhosću běchu blida a stólcy nastajane, zo móžeše 1000 ludźi nadobo tam pojěść. 14 pólnych kuchnjow bě SA k zastaranju hłódnych tam dowjezła. Muže, žony a dźěći ze wšěch worštow so při wobjedźe wobdźělichu. Na 6000 wobjedow, kóždy po 60 pjenježkach, bu tu předatych.

— Sławna spisaćelka Alja Rachmannowa, kotrejež spisy wo bolšewiskej Ruskej su hižo do wjele rěčow přełożene, pućuje nětkle po Němskej a dźerži přednoški. Přichodny štwórtk, 25. febr., wječor we 8 hodź. budźe rěčeć w Budyšinje w „Krónje". Zastupne khartki za tutón přednošk su też dóstać w tudyšej „Dombuchhandlung".

Z Róžanta. Wutoru wječor w dźewjatej hodźinje znjezboži naš knjez kapłan P. Dominik na dompuću ze Šěrachowa, hdźež bě přećelstwo wopytał, z motorskim kolesom w lěsu mjez Njeswačidłom a Koslowom. Při tym bě sebi hłowu ćežcy zranił a bjez wědomja ležo wostał. Hakle nazajtra rano nadeńdźe joho bur Šołta z Njeswačidła a wozjewi njezbožowny pad přistojacej žandarmeriji. Ta so postara, hdyž bě lěkař znjezboženoho přepytał a sylne strašenjo mozhow wobkručił a ranu zawjazał, zo so do swojoho domu přewjeze, hdźež so hakle pomału wědomjo wróćeše. Najskerje je na włóžnym hładkim puću z kołom so wobsunył a padnył. Bóh dał, zo by knjez kapłan bórzy zasy dospołnje so zhrabał!

Z Marijineje Hwězdy. Štwórtk před tydźenjom zemrě nahle a njenadźicy piwarski mištr Jurij Hawš w Kamjenčanskej khorowni, hdźež bě so w poslednich dnjach do smjerće podał, zo by so khorosć wuslědźiła. Při tym so wupokaza, zo znutřkownje strašnje khorješe a žane wuhlady na zdźerženjo žiwjenja wjacy njaběchu. Hižo tydźenje dołho kiprješe a njewědźeše, kak hubjenje z nim steješe. Při wšej khorosći skoro dźeń wote dnja w piwarni, kotruž měješe jara na starosći, za prawom hladaše. Přez 30 lět je klóštrskomu knježstwu służił a swoje městno zastarał. Loni nazymu móžeše swój 50lětny powołanski jubilej woswjećić. Za čas joho dołhoho skutkowanja je so w piwarni wjele přeměniło, wšelakich mašinow nakupiło a cyłe dźěło w piwarni nowočasnje zarjadowało. W bližšim času chcyše na derje zasłużeny wotpočink hić. Ale Boža předwidźiwosć je hinak wobzamknyła. Zańdźenu njedźelu pokhowachmy joho na Khrósćanskim kěrchowje ze swjatočnym kondukom, kotryž wosadny knjez farař z assistencu kk. propsta P. Romualda a kapłana dr. Horjena wukonješe. Wjele žarowacych wopokaza jomu posledniu česć, mjez nimi zastupjerjo dźěłoweje fronty z khorhowju. Klótrske zwony zawdachu jomu mjedźane bożemje na poslednim puću žiwjeńskim. Rjane wěncy pyšachu rowniščo. Njech jomu po ćežkim ćělnym a dušinym wojowanju kiwa skónčnje njebjeska radosć! Budź Bóh jomu hnadny a miłosćiwy sudnik!

Z Pančic. Črjódka drobnych dźěći zabawješe so we hłubokim puću z tym, zo we črijach a drjewjancach po nahłym wysokim brjozy so dele suwachu. Při tym padny pjećlětny Brylec Jank a sćěhowacy wali so na njoho, tak zo sebi hornje sćehno praweje nohi złama. Přiwołana lěkarka dowjeze znjezboženeho do Kamjenskoho Miłosćiwoho wustawa, hdźež so nětko lěkuje.

Z Njebjelčic. Zwučowanski kurzus meješe naše knježnjace towarstwo zańdźenu njedźelu. Sekretarka našeje diecezy, knježna Troegerec z Drježdźan, jón wotdźeržowaše. We bohatej ličbje zhromadźichu so knježny, zo bychu na zajimawe přednoški posłuchałe. Přednošerka rěčeše wo česćowanju Maćerje Božeje za knježny, wo přihotowanju na mandźelstwo a wo druhich časej přiměrjenych prašenjach. Zawěsće su knježny z přednoškow bohaty wužitk čerpałe, kiž potom we swojim žiwjenju do skutka staja. Knjez farař poděka namołwjace słowa knježnam a powita sekretarku. Nětko so přihotuje towarstwo na předwjedźenjo hry „Swjata Katyrna", 14. měrca.

Z Kamjeńca. Na wyššej realcy w Kamjeńcu su lětsa jenož štyrjo swoju maturu wotpołožili. Mjez nimi najmłódši syn knj. kantora a wyššoho wučerja Wetzlicha w Kamjeńcu. To je zbytk tamnoho lětnika z léta 1928, do kotrohož běchu tehdom 44 šulerjow a šulerkow přiwzatych. Widźimy, kak so wšudźom wo to prócuja, zo njebychu přewjele na universitach studowali ale druzy hižo prjedy w druhich powołanjach zastarani byli. — Před 6 lětami bě tudy młodźeńc B. Rjelka swoju maturu wotpołožił. Potom studowaše na wšelakich universitach lěkarstwo a zańdźene hody dócpě swój doktorat w Hamburgu. To bě wjesołe hodowne překwapjenjo ze serbskeju staršeju w Kamjeńcu! Nětko chce so w klinikach we swojim powołanju dale wudospołnić.

Z Drježdźan. Zo bychu sobustawy a towarstwu přikhileni hišće do jutrownoho khutnoho časa něšto wotměnjacoho měli, zarjadowa „Jednota" pěkny wječor, kiž měješe Kölnski karnewal narunać. Někotři běchu so też po tym měli a předrasćeni wokoło žortujo starachu so za wjeselo,

a tuž potom też kofej a pampuchi, wot towarstwa darjene, derje słodźachu. Ći najwjeselši naskakachu so při serbskej rejcy, kiž pak měješe w 12 hodź. swojoho kónca. Na to so hišće hodźinku bjesadujo zabawjachmy. Knjez předsyda Helas pokaza we swojej narěči na jutrowny čas, hdźež budźa Jednoćenjo wšeje hary so zdalujo při powučacych přednoškach so natwarjeć. Też hosćo su nam stajnje lubje witani, tuž hižo dźensa na to kedźbno činimy.

— Prěnju njedźelu posta wotměchu so tu w Slěbornej kapali serbske kemše. Knjez konsist. rada Kral předowaše wo Jězusowych spytowanjach a namołwješe, so skrućeć we wěrje a wšitko špatne a njekřesćanske wotpokazać kaž Khrystus, kiž na žane wabjenja njedźiwaše. Runje jutrowny čas je přihodźacy k posylnjenju we wěrje, wšak Jězusowe ćerpjenjo pohonja kóždoho k dopjelnjenju Božich kazni. Mnozy dźěchu k Blidu Božomu, so přihotujo na tón najrjeńši a najwuznamniši křesćanski cyrkwinski swjedźeń, kiž wšitkich křesćanow w duchu Khrystusowym zjednoća.

— Wutoru, 16. t. m., pokhowachmy na znutřkownym katolskim pohrjebnišću našu lubu, wjelewažanu krajanku Madlenu Rothowu rodź. Nazdalic, z Kulowa pokhadźacu. Njebońička běše dobra Serbowka, přeswědčena katolska křesćanka, kotraž měješe za wšitkich khudych šćedriwu ruku. Zemrě skoro dźesać lět po swojim mandźelskim w 56. lěće, zawostajo jeničkoho syna, kiž je prěni koncertny mištr při statnej operje w Drježdźanach. Cyła serbska kolonija žaruje wo tutu swěrnu serbsku dušu a bě też při pohrjebnych swjatočnosćach sylnje zastupjena. Mjez přewodźerjemi běštej też knjez hudźbny direktor Bj. Krawc a mandźelska, z kotrymajž běše njebońička wuzko spřećelena. Wšitke jeje serbske přećelnicy zhubja z njej lubu towaršku, towarstwo „Jednota“ pak swěrnoho sobustawa. — Njech wotpočuje w měrje! *H.*

Časopis pomha jednotliwcej

w žiwjeńskim boju a podawa jomu potrěbnu dušinu cyrobu.

Krajny wjednik Amann na stron. zjězdźe 1936

Miłosćiwe sotry 50 lět w Budyšinje.

50 lět je nětko tomu, zo mamy w Budyšinje boromejki, znate miłosćiwe sotry z Trebnic. Nihdźe njeje zapisane, što je so w běhu lět dobroho a spomožnoho přez nje stało. Ćiše su wone dźěłale njestarajo so wo swětne připóznaćo. Bohu wone służachu, hdyž so wo bědnych, khudych a khorych starachu. Jich dom běše wosebje też našim móličkim wotewrjeny. Někotražkuli mać dowěri mjez tym, zo dyrbješe sama na dźěło hić abo domjace dźěła dokonjeć, swoje dźěćo sotram, kotrež je kaž swoje přiwzachu. Při durjach sotrownje je někotryžkuli ćopły wobjed dóstał, hdyž hewak wjacy njewědźeše, hdźe by šoł. Miłosć našich sotrow njeje jenož našim wěrybratram płaćiła. Wone su šle, hdźež su byłe wołane, mějo před wočomaj słowa Zbóžnikowe: „Štožkuli sće jenomu z tutych najmjeńšich činili, to sće mi činili!“ Też w našich Serbach budźe někotryžkuli z dźakownosću na sotry spominać. Wosebje budźa to činiić, kiž běchu jako hólcy něhdy w „asylu“. Jich budźe tute wopominanjo na wjesołe a snadź też na khutne hodźinki dopominać, kotrež woni w hospodliwym domje přeżiwichu. Wězo dyrbi so też pokazać na mjeńšich a wjetšich dobroćelow, kiž stajnje miłosćiwym sotram pomhachu. Njech Bóh wjeršny wšitkim z časnymi a wěčnymi kubłami mytuje. Njech je tu něšto ze stawiznow naspomnjene, štož budźe zawěsće našich čitarjow wosebje zajimować.

W lěće 1859 założi so wustaw kommunikantow kanonika Přihonskoho, kotryž měješe swoje město w domje čo. 2 pod wrotami na Mikławšku. Wustaw zastaraše tehdy, hdyž tu sotry hišće njeběchu, wěsta knjeni Fischerowa. W lěće 1885 — a to 27. 1. — zapoda so wot katolskoho towarstwa žonow na tachantstwo prózstwa, zo bychu so do Budyšina sotry powołałe, kotrež bychu khorych w měsće wobstarałe. Tehdyši biskop Bernert prózstwu skhwali a sotram hišće dalši nadawk z tym staji, zo dyrbjachu też wustaw woprawjeńskich dźěći při Mikławšku sobu zastarać. Hižo w sćěhowacym lěće 1886, założi so „Biskop Bernertowy asyl“ za syroty. Trěbny pjenjez wza so z jubilejnoho dara při přileżnosći 50 lětnoho měšniskoho jubileja biskopa

Djabołske prudła.

(Bajka.)

Čert, tón stary złóstnik, bě derje pobył. Póstnicy bě sebi na swět wušoł — a wšudźe, wosebje we wulkich městach, bě bohate žně poměł — wjele dušow bě so dosahnyło — a to skoro bjez toho, zo by trjebał stawčka zhibnyć. Swět bě wšón kaž zawjerćany. Zbłaznjeni ludźo so wo njoho bijachu a witachu so z nim kaž ze starym přećelom.

Tola hordy z toho popada njebu. Tajku bobriju złójić, njebě dźěn wulki skutk. Skerje by tomu helskomu kmótej nós stał, hdy by sebi był z mocu abo z djabołskej lesću swój wopor wudobył. Čim wjetše wobaranjo, ćim sławniše dobyćo. Tajka z lesću zawjedźena duša je pomazka djabołej. Tych wšědnych dušow pak, za kotrymiž trjeba so jenož načahnyć, je so samo čert tak kaž wojědł.

Ale njech też — šibale so posměwkujo wobroćeše djaboł stronu wo stronu w knihach, hdźež bě sebi mjena nałowjenych dušow zapisał. Tak mnohi dobry popad bě so jomu posledni čas zasy zešlachćił, a jich mjena běchu wšě tołsto z helskimi sazami podšmórnjene.

Hižo bě tak kaž dowobroćał. Tu cyle na poslednjej stronje zahlada so na dźiwne kwakle — znamješka, kotrymž jenož čert sam rozemješe. Hdys a hdys by zaznamjenił sebi to a wono, kak je so jomu tu a tam činiło, a hdźež bě dyrbjał mydło wjesć, to bě tu na poslednjej stronje zapisane.

Přecy bóle a bóle wiješe z hłowu, hdyž zasy a zasy na samsne znamješko trjechi; přetož wosebje na jenu dušku bě so dotal přecy podarmo zaběhował.

Zamysleny tu sedźeše, z pjasću zeprěwši sebi djabołsku hłowu, w kotrejž chcyše mysličku wulahnyć, kak mohł wonu dušičku zawjesć. Woči so jomu miškrještej z hněwom a złósću, přetož z njej so jomu hišće njebě na žadyn bok šlachćiło.

„Hinak dyrbju tu wěc zapřimnyć. Hižo předołho so njejsym ludźom we swojej samsnej wosobje zjewił. Z hołymi wabjenjemi so wjele njedocpěje. Nic jeno na dušu, ně, też na zmysły čłowječoho ćěła maš skutkować, tak zo so ći potom skerje zešlachći“, dźeše lučibar, tutón ludźiznajeł.

Dołho so djaboł njekomdźi, jedna-li so wo duše. Ale kajki so na puć zhotować? „Wupikać so dyrbiš kaž paw“, rjekny, „hewak nichtón na tebje njepohlada.“

A rozemješe też zhorda stupać a zwulka so počinjeć, wšo bě sebi nanajlěpje wothladał. Jenož z tej konjacej nohu so njemóžeše prawje wužohnować w tychle wuzkich, wosobnych črijkach. Zo by so w nich khodźiło, dyrbješe sebi je štwórć łohća dleše wudźěłać dać. Tola što to wadźi? Swět je dźiwny. Lěpje dołhej nozy, dyžli dołhe porsty.

Cežo činješe so z hłowu. Hdźe z tymaj helskimaj rohomaj? Pokazać je njesmědźeše, hewak by wšo rozćěkało. Tola djaboł ma za wšo radu. Kupi sebi nanajrjeńšu larvu, a w njej bě kaž hotowy jandźel. Nichtón by joho njepóznał.

Tajki puści so do swěta. Runu šćežku dźěše do cyrkwje. Hewak to joho wašnjo njebě. Domej Božomu khodźeše z puća. Tam bě něštožkuli, štož bě jomu do duše přećiwne. Ale tón króć dyrbješe so přewinyć a do cyrkwje zastupić, chcyše-li lepić dušu, za kotrejž hłodźeše.

Bernerta. Biskop Bernertowy asyl so z wustawom Přihonskoho zjednoći; wobsedźeŕ je tachantstwo. Wokrjesne hejtmanstwo dowoli z 20. 9. 1886, zo smě jena sotra přińć, 9. 12. 1886, zo smědźa tři sotry starosć wo dom přewzać. Tachantstwo postaji za dom, za sotry a dźěći khěžu na Breitenhasy čo. 1 w druhim poskhodźe. 15. 2. 1887 přińdźechu dowolene tři sotry do Budyšina z Trebnic; rěkaja: Aquina, Bibiana a Renata. Powitanjo bě jara swjatočne. Senior Kućank a kapłan Skala a 4 žony z Hilžbjećinoho towarstwa sotram postrow duchowneje wyšnosće a katolskeje wosady přinjesechu. Wot tych 4 žonow je hišće jena — Koplanscyna, nimale 90 lětna — žiwa. Tute žony běchu někotre dny před tym z tachantskim wozom we wokolinje wšelaku nadobu za sotry kaž łoža a cyrobiznu sebi naprosyłe. Jstwinu nadobu kaž stólcy, blida, konopej atd. dari sotram senior Kućank. K jutram 1887 přiwzachu so do domu, kotryž nětko „Marijiny dom“ a też „katolski asyl“ rěkaše, prěnje dźěći. Prěni khowanc, kotryž bu do tutoho wustawa přiwzaty, je hišće žiwy — je to knjez Kral, wóznik w Drježdźanach. Wón je nětčišej wyššej při składnosći połstalětnoho jubileja wustawa zbožopřejacy list póslał, w kotrymž so dźakuje za dobre wukubłanjo w tutym domje. Druhi khowanc běše hižo zemrěty arcměšnik Jan Rücker, naposled faraŕ we Cwikawje. W lěće 1892 dowoli wokrjesne hejtmanstwo 4. sotru. Cyły dom so nětko za potrěby asyla wužiwaše, hdyž bě so trochu přetwariŀ. Dalši postup za wuwićo sotrownje je, hdyž so w lěće 1904 ležomnosć na dwórnišćowej drózy čo. 12 ze zahrodu kupi. We sćěhowacym lěće khěžu přetwarichu. Asyl so nětko do domu „přesydli“, w kotrymž je hač do dźensišoho wostał. W lěće 1908 so žurla přitwari, kotraž ma dźěćom służić, kotrež wob dźeń do asyla přińdu. 29. 3. 1909 dowoli ministerstwo, zo smětej dwě dalšej sotře — ale jenož za to — přińć, kotrejž byštej dźěći wothladałoj. Dźeń 23. 2. je tohorunja za sotrownju ważny. Z Roma dóńdźe powěsć, zo smě so w kapali Najswjećiše khować. Dowolnosć da so na 10 lět. W lěće 1920 so tuta dowolnosć na dalše 10 lět podlěši. Pod biskopom Schreiberom so dalši přitwark wuwjedźe. Při znowapostajenju Mišnjanskoho biskopstwa 1921 přińdźe cyły wustaw do wobsedźeństwa biskopskoho ordinariata, jenož ležomnasć słušeše hišće tachantstwje, přeńdźe pak w lěće 1931 tohorunja do wobsydstwa ordinariata. W samsnym lěće přitwari so pod biskopom Gröberom konvikt za šulerjow na Budyšskich wyššich šulach. Mjeno asyl so dźensa wjacy njewužiwa, wustaw je dźensa pod mjenom: katolski hólči wustaw — znaty. Wón podstoji wyššej sotře, mjez tym, zo konvikt duchowny prezes wjedźe, kiž je też za domjacu kapalu zamołwity duchowny.

W tutej kapali wotmě so dźiwajo na žadne wopominanjo zańdźenu póndźelu swjatočnosć, na kotrejž so tachantscy knježa, duchowni a někotři pjeprošeni hosćo wobdźělichu. Knjez kantor Krječmaŕ měješe z asistencu studijnoho radu dr. Jehne a fararja Sprentzla swjedźeński nyšpor. We swojej naréči pokaza knjez faraŕ na jednotliwe skhodźeńki wuwića sotrowskoho wustawa. Spominaše na njesprócne dźěło miłosćiwych sotrow. Sławješe tamón duch, kotryž z Božeje mšě dnja rěči a kotryž je wustawej a jeje wobydlerjam wyšši błyšć dawał, zo bychu khława a česć Božoho kralestwa byli. Rěčnik skónči swoje rozpominace słowa z přećom, zo bychu wšitcy sobu pomhali, zo by skutk křesćanskeje lubosće dale kćěł Bohu k česći a ludźom k spomoženju. Z wjesołej dźaknej wutrobu spěwaše mała wosada „Te Deum“. Požohnowanjo z Najswjećišim skónči wopomnjeńsku hodźinku w kapałcy. W delnich rumach běše za hosći jednora wječeŕ, při kotrejž so tachantski knjez Krječmaŕ jako kurator domu za wšitku pomoc domej wopokazanu dźakowaše a prošeše, też dale wustawej lubosć a přikhilnosć wobkhować. W pódlanskej jstwi bjesadowachu na swoje wašnjo šulerjo. Też woni sobu dźěl bjerjechu na radostnym podawku. Wšak maja we wustawje a konvikće druhu domiznu, hdyž dyrbja so na šule podać. Tu wotrosćeja pod krutym wjednistwom a dobrej starosću na křesćanow, zo bychu jónu pozdźišo w žiwjenju derje wobstać móhli. Miłosćiwe sotry posłužowachu a mějachu jenož jenu starosć, zo njeby nichtó hłódny domoj šoł. Tak je so jich „złoty kwas“ derje cyle ćiše ale tola dostojnje wotměł. Bóh pomhaj jim při wšěm jich dźěle dale na mnohe lěta!

Zymska pomoc — křesćanska winowatosć!

Tola předewšěm chcyše so po cyrkwi rozhladać, hač traš ničo na woltarju njeje, štož by joho z durjemi won wuhnało.

Durje stojachu šěroko wotewrjene. Cyły dom Boži móžeše přewidźeć. Ach, kak joho čorna wutroba pukotaše, hdyž po kamjeńtnych skhodźeńkach přeskakujo so do cyrkwje suny.

Wjele bě sebi zwažił, toho bě sebi wědomy, ale štóž wjele zwaži, tomu so też wjele natorhnje.

Ćicho bě w cyrkwi. Tale swjata ćišina bě jomu runje hódź. Čim ćišišo bě w cyrkwi, ćim bóle myleše wšón njeměr wot wonka. Hdyž pak je pobožnosć pokažena a mysle su so rozpjeršiłe, potom hižo njewróća so tak ruče k Bohu.

Hewak tak lakomny za dušemi — bě sebi wón dźensa jenož jenu dušičku zhladał, jeneje jeničkeje duše dla bě so do domu Božoho přiwačił. Bě wšak jomu do mozhow přišło, swoje stadło wo padłoho jandźela přisporić. — Haj, zawěrno, jandźel bě wona hač dotal była, čista a njewinowata, pobožna a pokorna.

Hižo tu bě, prědku před woltarjom maćerje Božeje, styknywši rucy klečeše a, jako by na wšón swět zabyła, zhladowaše na jeje swjećo.

A to dźě bě, štož djaboła najbóle mjerzaše, zo bywaše wša podnurjena w rozpominanju, zabywši na wšě swětne starosće. Tu hodźeše so jenož z khrobłej wutrajnosću něšto dócpěć. Někotry zakrasny króć bě hižo podarmo so na tule čistu dušu napěrał.

Lesnje z hładkimi liščatymi słowami bě jej do wušoł šeptał, zo by tola do knježnow nješła. A kajku helsku radosć bě z toho měł, zo jeje staršej jej puć do klóštra zastupištaj, žadajcy, zo by jeju dźowka swět, prjedy hač jón wopušći, zeznała.

„Njech jeno swět zeznaje, potom hižo so do knježnow njenamaka“, to dźě bě też čertowa myslička.

A też w tychle paslach ju njepopadźe.

Bě drje šła na swětne wjesela, ale nic jenož z posłušnosće k staršimaj. Bě so dawała pyšić na kwasy, ale ze žanym wóčkom njebě zhladnyła do špihela, a wšě lišćenja a wabjenja swěta bě zacpěła. A hdyžkuli ducy ze jstwy so ze swjećenej wodu wokrepi, sčiniwši sebi swjaty křiž, bě djaboł ze strachom so do čěkanja dał.

Ale čim husćišo bě přěhrał, ćim bóle lačnješe za tejle dušu. Hačrunje bě jomu kaž by po žehliwym wuhlu stupał, zeńdźe doprědka hač před woltař maćerje Božeje.

„Zlehnješ so na stołp runje jej napřećo“, praješe sam při sebi, „potom hižo dohlada so na mnje. A hdyž jenož so jeje mysle wot modlenja wotwobroća, potom 'žno je prěnju kročel do hrěcha sčiniła.“

A přecy wjacy a wjacy dowěry nabra zhladujcy na přitomnych, z kotrychž běše tak mnohi jomu zapisany na wěki. Wězo doniž hišće so modlachu a kemši khodźachu, njebě hišće wuhrał, dobył — dźeržeše jich hakle za jenu nitku, druhich pak měješe hižo na rjećazach.

Tam napřikład klečeše młode rjane holičo; rucy měješe styknjenej, huba so pohibowaše w modlenju, ale mysle běchu štó wě hdźe, něhdźe na rejach, a we wušomaj šwórčachu jej słowa, kotrež bě słyšała wot swojoho pachoła a rejwarja, słowa, kotrež kaž pomjedź spadnychu na čistotu jeje wutroby. A helski duch so posměwkny — bě widźał teje duše zahubu.

Nowa swjatnica w Drježdźanskim wobwodźe.

Na „Bělym Jelenju“ w Drježdźanach, znaty jako sławna kupjel, kiž wjele cuzych hospoduje, bu rjana cyrkej dotwarjena, kotraž dósta mjeno po swjatym Hubjertu, dokelž při samym lěsu na Bělawskich mjezach stojaca, porjeńšuje hłowny zakhód do Drježdźanskeje hole wjedźacy. Tamniši katolikojo su mnoho lět bjez cyrkwje byli, doniž ze zhromadnymi darami wosadnych a z pomocu towarstwa swj. Bonifacija njenasta tuta cyrkwička, kotraž bu započatk tutoho měsaca poswjećena. Zwonkowny twar we swojej podołhojtej formje, na hórcy stojacy, je porjeńšeny z něžnej wěžu, na kotrejž drje hišće njeje zwonow, kotryž pak hižo přez swój třistopnjowy natwar imponuje. Cyrkej je rumna, tola je tam hišće mało ławkow, tež sćěny ze swojej prostej jasnej barbu swědča wo pjenježnej nuzy, čakaja hišće na wumolowanjo. Cyrkej njeje jednory twar, ale ma wjelbowany wjerch, na prawo so łódźny přitwar rjenje wuzběhuje. Wołtař, w modernym stilu dźeržany, drje hišće njeje hotowy, zawostaja pak jednory zaćišć. Khór je rumny, ale pobrachuja pišćele. Pod khorom je wutwar z wumělskim monumentom porjeńšeny, ćerpjacoho Khrystusa předstajacym. Na prawo je přizamknjena drastowa komora. Poswjećena bu cyrkej přez knjeza tachanta Hartmanna, kiž z assistencu kk. arcyměšnika Bodenburga (wot cyrkwje Najswj. Wutroby Jězusoweje), wosadnoho fararja Posselta a konsist. radź. Rothy prénju Božu mšu dźeržeše. Boža służba bu porjeńšena z wumělskej hudźbu, na kotrejž měješe koncertny mištr opery Rothe hłowny podźěl. Nade wšěm tym so też wjesela Drježdźanscy Serbja. Kaž je słyšeć, je zastojnstwo khěbětarja dóstał jedyn knjez, kiž ma Serbowku za žonu.

H.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. K wopomnjeńskomu dnjej krónowanja Swjatoho Wótca je bamžowska nowina oficielnu powěsć wo khorosći Pia XI. podała. Tam rěka, zo wutroba zasy porjadnišo dźěła hač dotal, a zo je rana na nozy, kotraž je wjele bolosćow zawinowała, zažiła. Bamž zasy wjele wopytarjow přijimuje a swoje wšědne dźěło wukonja. Tola na swjatočnych kemšach pjatk 12. februara, kotrež so k wopomnjeću joho krónowanja před 16 lětami wotměchu, so Pius XI. njeje wobdźělił. Kemše měješe Bologneski arcybiskop.

Němski wjednik a kancler je Swjatomu Wótcej k joho krónowanskomu dnjej telegrafiscy swoje zbožopřeća wuprajił.

W Pětrowej cyrkwi w Romje namakaš njedaloko prawych duri pomnik něhdušeje Swejdskeje kralowny Christiny. Wona běše dźowka krala Gustava Adolfa, kotryž w 30lětnej wójnje dołho w Němskej na stronje evangelskich wojowaše. Joho dźowka je pozdźišo kralowski trón wopušćiła a bu katolska. Wšelacy wučeni su so hižo prašeli, kak je to přišło.. Njepřećeljo Cyrkwje su měnjenjo wuprajili, zo wona njeje cyle při rozomje była. Tomu wězo tak njeje. To drje njeje znate, kotra je hłowna wina jeje konverzije była. Ale to je dospołnje znate a wěste, zo je wona dołho sama ze sobu wojowała a za wěrnosću slědźiła. Je so też z wučenymi wo tym rozrěčowała a je pozdźišo, hdyž běše so tróna wzdała, hišće dołho w Romje žiwa była.

Při skónčacej swjatočnosći na 33. eucharistiskim kongresu w Manili přenjese bamžowske radijo rěč Pia XI. Z hnutym hłosom napominaše Swjaty Wótc wěriwych a duchownych, kotřiž běchu so z cyłoho swěta, wosebje pak z aziskich krajow, w Manili zešli, zo bychu kruće stali ke Khrystusej a joho Cyrkwi a zo bychu so modlili, zo bychu też ći bórzy wěrnosć spóznali, kotřiž dźensa hišće ničo wo njej njewědźa abo ju hišće njejsu spóznali. Na kóncu swojeje narěče da bamž wšitkim wobdźělnikam eucharistiskoho kongresa japoštołske požohnowanjo. Joho rěč bu hnydom po tym do jendźelskeje, španiskeje a francózskeje rěče přełożena.

Kongregacija Ritow změje bórzy rozsudźić, hač su wusłyšenja, kotrež su zastupnej prostwje pólskoho martrarja Handrija Bobole připisuja, woprawdźe dźiwy. Hdyž budźe to zwěsćene, potom hakle móže so proces swjatoprajenja zbóžnoho martrarja dale wjesć

Tu suwaše pobožny človjek różowc po porstach; hižo pjaty króć so modleše: „Wodaj nam naše winy, kaž też my wodawamy našim winikam.“ We swojej wutrobje pak mysleše na wjećenjo, njechaše wodać swojomu njepřećelej, a tuž wołaše kóždy króć z tutej prostwu pokleća Bože na sebje, kaž by prajić chcył: Božo, prošu će, njewodaj mi, dokelž dźěn też ja njewodam. — O, kajka to helska radosć čertej!

Pódla klečeše žónska, po zdaću pobožnosć sama, jenož jeje woči khodźeštej mjelčo skušujcy, hač też to ludźo jeje pobožnosć widźa. Jeje pobožnosć bě tajenstwo. Při sebi ličeše, kelko drje dobudźe ze swojej pozdatnej pobožnosću. Tajka pobožnosć też djabołej njesmjerdźi. Swěta khwalbu, swěta mzdu jej za to lubješe.

Druha zhladowaše wša hnuta k njebju. Jeje pobožnosć złožowaše so jenož na překhadźace začuća, a tuž so přeměnješe z měsačkom; njebě pak wobstajna a wutrajna. Hórke sylzy móžeše ronić, hdyž předaŕ z klětki dele na skaženy swět hrimaše. Doniž bě w cyrkwi, bě wša hnuta a zbudźowaše dobre předewzaća, ale lědma bě noha přez cyrkwiny próh won — bě wšo zabyte. Potom by hižo zasy njesmilna była a swojeje hłowy a wumyslena kaž zapleńčene dźěćo — tajka prawa domjaca woboza. Z njej wězo djaboł wjele wušparanja njeměješe. Njech jenož jej něchtó něšto napřeki połoži — a hižo bě helska kordija hotowa. A zo by so něšto hódnoho nahrěšiło, trjebaše jenož trósku škarać a mućić — a na to wšak so čert wustoji. A tych dobrych předewzaćow njebě trjeba so bojeć, wšako je z tajkimi hołymi předewzaćemi puć do hele wukładźeny.

Dóniž so hišće z tajkimi myslemi čertej hłowa mućeše, suny so zasy pobožna duška do cyrkwje. Woprowanjo bě hižo nimo. Wona bě skomdźiła kaž wěčnje. Mjelčo so čert šćerješe. Kóždy dźeń, wosebje pak njedźelu, bě jej něšto napřeki położił, hdyž so kemši hotowaše, a kóždy raz bě so z tym komdźiła a kemši skomdźiła. Tón króć bě sebi rano we łožu něšto přidała — druhi raz bě so ze susodźinku do bachtanja dała abo čas při snědanju předundała. Jónu bě jej djaboł zahłwk pod hłowu sunył, jako bě so k paćerjam klakła — a tuž bě zdrěmła a wusnyła. Potom zasy njebě so z drasćenjom wužohnować mohła, bě so w špihelu wjerćała — hładkowała, skubała a runała — doniž njebě dawno hižo wotzwoniło. „Jenož tak dale, moja wowcka“, pomysli sebi djaboł, „po něčim so tola do hele sunješ.“

Hišće bóle rozjasni so čertowe wóčko, jako někotrych knjezyčkow tak na poł Božeje mšě do cyrkwje zastupić widźeše. Ach, to dźěn běchu joho lubuškojo, na njoho podobni kaž krejni bratŕa — a snano za krótki čas joho towaršoho w heli! O, kak čertej wutroba z radosću zapukota, hdyž tajke młódne wobliča w cyrkwi wuhlada. Jim puć do domu Božoho ženje njezastupi, wšak njepřińdźechu so tam modlić — to běchu wotwukli — ně, přińdźechu tam jenož, zo bychu so nahladać móhli na tón rjany, pobožny žónski splah. Wótře teptajo dźěchu po cyrkwi, zo bychu so te wćipne dźowki Jěwine wšě na nich wobroćiłe a jim jich lubozne wobliču pokazałe. O kak z dźaknym wóčkom helski duch na nich zhladowaše za to, zo jomu tak do rukow dźěłaše!

(Skónčenjo přichodnje.)

Na swjedženju Swěčk Marije swjećachu so kaž w našich cyrkwjach, tež we Vatikanje swěčki, a to w zali kongregacijow. Bamž tón króć njebě přitomny. Wón pak dósta najrjeńšu swěčku, kotraž běše po jenej postawje swjateje Marije dźěłana. Tuta swěčka postaji so we wobydlenju Swjatoho Wótca.

Tam a sem so w Romje powěda, zo chce so bamž lětsa hižo zahe do hrodu Castel Gandolfo přesydlić. Dokelž pak w Romje, kaž so zda, naléćo hižo před wrotami steji, dokelž maja tam lětsa wubjernje zahe rjane wjedro, njeby přebytk w Castel Gandolfo po prawym w nětčišim času za strowotu bamža wosebite lěpšiny lubił.

Němska. W jenej wsy we wokrjesu Sangerhausen namakachu w jenej khěži na hornjej lubi stare Swjate Pismo. Je w lěće 1712 čišćane. Zajimawe je tohodla, dokelž je we nim kóždy wotrězk pjeć króć wočišćany, junu za katolikow, junu za evangelskich, junu za reformowanych, junu za židow, potom hišće kóždy wotrězk w nižozemskej rěči.

W swjatym posće zawěšeja so wobrazy a postawy w cyrkwi z fijałkowym zawěškom. Tute wašnjo je hižo stare. W nawječornej Němskej widźiš w někotrych cyrkwjach wosebje wumělske zawěški. Do nich su wobrazy swjatoho křiža, hlebije, hozdźi, ćernoweje krony a druhich nastrojow, kotrež Khrystusowi ćwilowarjo wužichu, zatkane.

W cyrkwinskej nowinje jeneje katolskeje wosady w Kölnje rěka, zo też za katolika płaći: Swěra je jadro česće. Štóž swojej Cyrkwi swěru, kotruž je jej slubił, njedźerži, pomjeńši z tym swoju česć. Dale rěka w tamnej nowinje, zo je we wosadze loni 79 wosobow z Cyrkwje wustupiło. Tuta ličba wustupow je najwjetša porno wšěm druhim lětam. Najbóle běše wina wustupow, zo wotpadnjeni wo katolskej wěrje jara mało wědźachu, zo husto najjednoriše wěrnosće katolskeje wučby njeznajachu. Mnozy z wustupjenych njemysla ani wjacy na swjatu Cyrkej, ale někotrym čini tola jich njeswěra njeměr w swědomju. Tutych napomina nowina, zo bychu so z dowěru na jenoho duchownoho wobroćili a z nim wo nawroće poréčeli. Potom wupraji nowina nadźiju, zo też za tamnych wustupjenych přińdże raz hodźina, w kotrejž spóznaja, zo su wopaki jednali. W jenej wulkej khorowni w Kölnje, tak tam rěka, wumrě loni 1372 wosobow. Jenož tři z nich so spjećowachu, tamni wšitcy dóstachu swjate sakramenty, też tajcy, kotřiž w žiwjenju njeběchu ničo wo Bohu wědźeć chcyli. Haj, w poslednich wokomikach mysli člowjek tola wo wjele hinak, hač někotre swětne dźěćo nětkle. Ale njeswěra khosta husto swojoho knjeza!

Profesor Petersen, kotryž je prjedy evangelski był, pisa wo swjatych martrarjach. Pokaza najprjedy na japoštołow. Woni su dyrbjeli wjele za Khrystusa a z nim ćerpjeć a tak je wostało přez wšě časy. Ćerpjenjo słuša nuznje k Cyrkwi Khrystusowej, dokelž je dźěn Jězus sam prajił, zo budźeja joho pósłow přesćěhać kaž su joho přesćěhali. Potom profesor Petersen praji, zo sebi mnozy mysla, zo je Cyrkej husto jenož njedorozemjenja dla ćerpjeła. Štóž pak tak rjeknje, tón njeje zmysł spóznał. Ćerpjenja Cyrkwje njepokhadźeja z njedorozemjenjow, ale z prócowanjow złoho ducha. (Jězus je tola prajił w swojim ćerpjenju: Tole je waša hodźina a móc ćmy = móc złoho ducha.)

Ruska. W Moskwje zeńdźe so 9. februara mjezynarodny zjězd bjezbóžnikow. Je to prěni króć, zo so na nim też sobustawy liberalistiskich zwjazkow swobodnomyslerjow wobdźěla. Hač dotal běchu so mjenujcy jenož sobustawy čistokomunistiskich zjednoćeństwow zešli. W poslednich lětach pak je so ruskim komunistam skónčnje poradźiło runje kaž na politiskim polu też we wojowanju přećiwo Bohu druhe socialistiske zjednoćeństwa sobu zapřahnyć. Kaž so zda pak sobustawy přizamknjenych organizacijow scyła njewidźa, zo jich ruscy komunisća jenož wužija a z jich pomocu dóspěja, zo so přecy we wjacy krajach na zemi politika po jich woli haj cyle po jich přikaznjach wjedże.

W ruskej nowej wustawje drje rěka, zo móže kóždy po swojej wěrje žiwy być. Kak pak je woprawdźe? Jenoho wjesnjanostu přińdźechu so ćekisća prašeć, hač chce so wěry wostajić, potom móže dale z wjesnjanostu być. Hdyž rjekny, zo chce być wyšnosći swěrny, swoju wěru pak njemóže spušćić, joho před wočomaj joho žony a dźěći zatřělichu. — W jenym měsće chcychu křesćanski pomnik wotstronić. Přińdże policija a dyrbješe jón rozbuchnyć. Tu pak přińdże młody člowjek a chcyše jim zadźěwać. Hdyž joho wotstorčichu, zaběža k pomnikej a so joho kruće přimny. Policisća drje jomu rucy rozbichu, wón pak njepušći. Tuž zapalichu dynamit a młody člowjek bu z pomnikom roztorhany. — W druhim měsće přińdże policija a doby so do cyrkwje. Tam wotpačichu durčka tabernakla a rozsypachu swjate woblatka. Potom je jedyn na swój nóž zeštapa a njeseše je tak hanjo po měsće. To widźeše jedyn młody wěriwy člowjek ze swojimi towaršemi. Hnydom praji: wubudźmy želnosć! Potom dźěchu k tamnomu njedočinkej. Zo bychu scyła k njomu přińć móhli, wołaše młody křesćan: Přećelo dočakaj, chcemy sobu harować. Tuž jim tutón woblatka poda, měnjo, zo chcedźa je pomhać zwonjećesćić. Woni pak je hnydom do huby wzachu a spóžerachu, zo njebychu njewěriwi Najswjećiše dale wonjećesćić móhli. Ale hnydom ležachu zmužići młodźency też zabići pod nohami policistow.

Zymska pomoc 1936—1937

Jedyn lud — jene zjednoćeństwo jena woporniwosć

Mexiko. Před krótkim překwapi w staće Vera Cruc policija jenu zhromadźiznu katolikow. Woni běchu so k Božim służbam zešli; měšnik swjećeše Božu mšu. Joho a někotrych wěriwych policija zaja!

Katolikojo we wšelakich statach Mexika počinaju so přećiwo podtłóčowacym přikaznjam zběhać. We wšelakich městach ćahachu po městach. Druhdźe přićežechu před twarjenja wyšnosće a žadachu prawa za swoju Cyrkej.

Jedyn amerikanski nowinar je po Mexiku pućował a pisa nětko, zo su tam katakomby modern. Je zwěsćił, zo so katolikojo po wjele tysacach na njeznatych městnach skhadźuja a tam Bože służby wotměwaja. Mjez sobu maja też tajnu służbu, kotraž jim powěsće wot druhich wěrybratrow abo wot jich měšnikow přinošuje. Jedyn biskop je na tajkim tajnym městnje też 20 nowych měšnikow wuswjećił, a woni skutkuja nětko jako służowni pola burow a jako ratarscy dźěłaćerjo mjez katolikami.

We wšelakich městach su sebi katolikojo tež sami z namocu cyrkwje wotewrili, kotrež je wyšnosć zawrjeć dała. Zdźěla su jich wojacy zasy z cyrkwjow wuhnali, w druhich padach pak dźerža wěriwi swoje cyrkwje wobsadźene. Zo so njebychu tež druhich hišće zmocowali, su wojacy zbytne wobsadźili.

Towařstwowy powěstnik.

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu, ma jutře njedźelu, 22. febr., wječor we 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wo prawje bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 176. 177. z Bozankec: Jurij Domš, Pawoł Domš; 178. 179. ze Židowa: Jan Krawc, Jan Rab; 180. 181. z Budyšina: wyšši wučer Jurij Renař, sekretar Michał Just; 182. z Kukowa: Hana Měrćinkowa; 183. z Drježdźan: farař dr. jur. can. D. Józef Jakubaš; 184. z Lipska: J. Symank; 185.—188. z Budyšina: Marja zwud Wjerabowa, Madlena zwud. Bokowa, Madlena zwud. Hiccyna, Hańža Wjeršec; 189. z Češkec: Jurij Lipič; 190. 191. z Wotrowa: Pawoł Brycka, Hańža Juršowa; 192. z Markneukirchena: farař Jurij Handrik; 193 ze Šunowa: Jakub Mikławšk; 194. z Ralbic: Michał Narćik; 195. z Koslowa: Mikł. Nuk; 196. z Nowoho Města: farař Pawoł Grofa.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 949. z Budyšina: farař Willibrord Sprencl; 950. ze Židowa: Jan Krawc; 951. z Bozankec: Pawoł Domš; 952. z Brěmjenja: Jurij Helgest; 953. ze Žuric: Jurij Lipič; 954. ze Šunowa: Michał Woko.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1088. z R.: H. R.; čo. 1089. ze Ž.: J. N.; čo. 1090. z B.: J. H.; čo. 1091. z H.: M. N.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1109.: H. R.; čo. 1110.: N. H.; čo. 1111.: M. N. z H.; čo. 1112.: J. M. z N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1123.: N. N.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1142.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Pawoł Domš z Bozankec 1 hr.; farař Dr. D. Józef Jakubaš z Drježdźan 13 hr.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Bórzy budźe naš nowotwar dokonjany, w kotrymž změjeće potom před wočomaj naš bohaty skład!

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła

Sachs-motorowe kolesa **Fuhrmann** Elektr. wobswětlenja

Hornčerska hasa 10 — Telefon 3004

Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Starši, kmótřa! **Założene 1887**

Šulske toše knihowe mapy

T. Albert, Budyšin, Lawske hrjebje 10

Müllerec *konditarnja*

W Budyšinje, na póstowym naměšće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Rjany kłobuk abo **měcu** na hłowu wot **Kurt Rinke** Bohata dróha 5.

Wšě šulske měcy wot wěcywustojnoho! **Kurt Rinke** Bohata dróha 5.

Wšědne žiwjeńske potrěbnosće

přecy derje spokojiš pola

Thams & Garfs

Měšane warjenja 1/1 doza **36** pj.
Buny, rozkrane 1/1 doza **48** pj.
Slowki z bóčku 1/1 doza **48** pj.
Měšany sad 1/2 kg **55** pj.
Sušene slowki 1/2 kg **45** pj.
Makroni, łamany 1/2 kg **36** pj.
Nudle, rězane 1/2 kg **35** pj.
Naše palene kofeje přecy cerstwe 125 gr **80, 70, 60, 50** pj.

Twarožk (Harzer) 2 rólcy **15** pj.
Burski twarožk rólka **13** pj.
Tučne twarožki (20 %) štuka **12** pj.
Sušene jerje stajnje čerstwe, štuka **10** pj.
Połne jerje we wšěch wulkosćach 10 štuk **75, 55, 45, 35** pj.
Pječene jerje 1/1 litr **60** pj.
Wyše toho
Želejowe jerje
Bismark-jerje
Zakulene jerje (Rollmöpse) a sardiny

Wot 19. februara přidawamy něšto za hospozu, dóniž skład dosaha — kóždomu, kiž za 1 hr. tworow kupi.

Thams & Garfs

w Budyšinje, Hłowne torhošćo 8

Štwórtk, 25. februara, wječor we 8 hodź, **w „Krónje“**
přednošuje sławna spisowaćelka

Alja Rachmanowa

swětoznata přez swoje knihe wo bolšewismje a Ruskej.
Dotal we wšěch městach přecy wupředate!
Kartki za hr. 0.90, 1.20, 1.50, 2.—
pola J. Guder, Kotołska hasa 17, a Dombuchhandlung Dilger.

K zelenomu štwórtkej

witane dary:
Rjanu falu, khutu, rubiško, nahłowjacy bant
wot

Alph. Schauseila

Wobhladajće sebi naše rjane nowe mustry!

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Wobućowy dom

SCHUH **Wegener**

w Budyšinje, Bohata dróha 29

Serbske kemšace knihe

wšěch družin kaž

różowcy a sweczki ma stajnje na wuběrku

Richard Völkel w Khrósćicach, při cyrkwi.

Směm zdobom na to pokazać, zo su moje hosćeńske rumnosće jara přijomne za wuhotowanjo kofejow po pohrjebach.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje mandźelskeje, maćerje, sotry, wowki, přichodneje maćerje, swakoweje a čety

Madleny Šusteroweje w Kamjencu

prjedy zwud. Kudźelineje we Wotrowje, rodź. Winklerec z Kulowa,

kotruž je Bóh luby Knjez štwórtk, 11. febr., hižo wjacy króć domawobstaranu, w starobje 67 lět nahle z tutoho swěta wotwołał, a kotraž bu njedźelu, 14. februara, swjatočnje w Kamjencu pokhowana, wuprajamy wšitkim, kiž su so za nju modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W mjenje zawostajenych
Pětr Šuster, bur w Kamjencu.

Pytam k 1. měrcej abo něšto pozdźišo

porjadnu, pilnu, sprawnu holcu,

kotraž je domjacoho dźěła zwučena.
Pawoł Tryčk w Khrósćicach.

Kedźbu! Wino ma być ludowy napoj!

Himmerec winarnja na Mjasowym torhošću

poskića škleńčku **němsk. połonowoho** za 18 pj., **čerwjenoho** za 20 pj.

Čitaj serbske spisy!

Na **400** metrow

čornoho banta

22 cm šěrokoho
w cyłku a po dźělach
cyle tunjo wot

Fritsche

w Drježdźanach A. 21
Schlüterstr. 42 I

(Mustry po přeću rad připósćelu)

Konjace nožicy

česaki za nožicy
toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11

Dobre a rjane

wobućo

ma na składźe
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Dźećelowe symjo

ma na předań
J. Delan w Hornim Wunowje

Trjebanu šićowu mašinu
předa za hr. 30.—

J. Sibak

Mužakowska dróha.

Dobre a tunje

časniki

pola serbskoho časnikarja
w Dobrošicach!

Kupuju **złoto** **słěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Jutrownoho hólca

pyta
J. Delan w Hornim Wunowje

Zjawny dźak

Maćeri Božej
a swj. Antonijej
za wusłyšanu prózstwu.

Wutrobny dźak a „Zapłać Bóh“

wuprajamy wšěm přiwuznym a znatym, kiž su mojoho luboho mandźelskoho, naju starościwoho a woporniwoho nana, našoho luboho dźěda a bratra

Michała Krječmarja,

kiž bu na dnju Popjelneje srjedy w starobje 68 lět do wěčnosće wotwołany, zańdźenu sobotu přewodźeli k poslednjomu wotpočinkej na Mikławšk a w tak bohatej ličbje přišli na joho pusty wječor a na Božu mšu k joho wopomnjeću. Wutrobne „Zapłać Bóh“ też wjeledost. knjezej kapłanej Cyžej za joho pozběhowace słowa, knjezej kantorej Šołće, knjezej pismikarjej Měrćinkej a młodym spěwarjam za nutrny spěw při rowje.

Khudu dušu nam drohoho njebočičkoho poručamy do modlitwy wěriwych.

W Budyšinje, w Prazy a we Worklecach,
na pohrjebnym dnju.

W mjenje žarowacych:
Hana zwud. Krječmarjowa,
Dr. Mikł. Krječmar a mandźelska,
Pawoł Krječmar, mandź. a dźěći,
Mikławš Krječmar, bratr.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

9. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. februara 1937.** | **75. lětnik.**

Ludźibojosć je bjezčestna.

Hdyž we sćenju třećeje póstneje njedźele widźimy, kak móže djaboł człowjeka do swojeje mocy dóstać, potom bychmy so złoho ducha poprawym bojeć dyrbjeli. Čohodla pak dyrbjeli so człowjekow bojeć, hdyž tak mało přećiwo djabołej zamóža? Ale ani djaboła njetrjebamy so bojeć. Njezamóže ničo, też nic to najmjeńše, hdyž Bóh to njedopušći. Bóh je najwyšši Knjez. Joho mamy so bojeć, nic djaboła, wjele mjenje człowjekow. „Njestrachujće so tych, kotřiž ćěło morja, a potom ničoho dale nimaju, štož bychu sčinili. Ale pokažu, koho maće so bojeć: Bójće so toho, kotryž, hdyž mori, ma móc do hele ćisnyć. Haj, praju wam, toho so bójće.“ (Luk. 12, 4, 5.)

Ludźibojosć je po tychle a druhich Jězusowych słowach křesćana njehódna. Wězo so człowjek wliwej swojeje wokolnosće cyle wuwinyć njemóže. Ale křesćan njesmě swoje skutki jeničcy abo hłownje po człowjeskim rozsudźenju a posudźowanju měrić. Hižo dźěćo dyrbi wuknyć, zo ma so po něčim wot człowjeskoho posudźowanja njewotwisne činić a so prašeć: Kak sudźi Bóh wo tutej wěcy? Bože posudźenjo je tola rozrisowace. Štož Bóh přispóznawa, je prawe, samo potom, hdyž człowjekojo to zaćiskaja. Štož Bóh zasudźa, njeje k ničomu; też potom nic, hdyž człowjekojo to skhwaluja. — Ale człowjeski rozsud je časćišo mylny. Człowjekojo njemóža přecy a stajnje prawje rozsudźeć. Hižo dźěći nazhonjeja we šuli, zo móže samón wučeř, kiž chce wěsće sprawnje sudźić, so mylić a wopak sudźić. A wotrosćeni nazhonjeja to hišće časćišo a bóle napadnje. Boži rozsud je jenički, kiž je njemylny. — A człowjekojo njechadźa też časćišo sprawnje sudźić — ze złoho myslenja abo z předpojatoho stojnišća. Tohodla njeje trjeba, jich rozsudy přehódnoćić. Njech sudźa, kaž chcedźa — hdyž jenož je Bóh z nami spokojom.

Dyrbimy wuknyć, też hišće druhoho sudnika so prašeć. Tónle sudnik je naše swědomjo, kotrež je Boži hłós we wutrobje. Swědomju mam posłuchać, njezamyleny wot khwalby abo poroka człowjekow. Wusudźenjo swědomja je rozrisace. Hdyž swědomjo praji, zo je skutk dobry a zo so słuša, potom to čiń, a byrnjež wšitcy druzy hinak sudźili. *Budźeš jónu sudźeny po rozsudźe swojoho* swědomja, a nic po měnjenju człowjekow.

Potajkim Boha dyrbi so křesćan bojeć, ale człowjekow njesmě so bojeć.

Ludźibojosć je pak też hižo rozomnoho człowjeka njehódna. Wěmy, zo człowjeka wot nižšich stworjenjow rozeznawatej rozom a swobodna wola. Człowjek so zdawa swojoho rozoma, hdyž sam wo swojim činjenju a wostajenju njesudźi, ale hdyž so přecy a k wšomu wot druhich nahnuć dawa. K čomu ma potom rozom? Japoštoł praji: „Štož je w duchu człowjeka, njewě nichtó druhi hač wón sam“. Człowjesku dostojnosć wotćiska, štóž swój rozom a rozsud njewužiwa a so cuzomu rozsudej wotroči.

Štož wo rozomje płaći, płaći też wo swobodnej woli, z kotrejž maš so tohorunja Bohu podćisnyć, ale nic człowjekam. W běbnym wotročstwu je, štóž je wotwisny wot nahladow a přećow towařšow. Někak zrozemliwe by to było, hdyž by so tu přecy jednało wo wulkich, znamjenitych, pócćiwych a wědomostnych muži.

Ludźibojosć je pak wosebje muža njehódna. Hdyž so wo mužu rěči, mysli kóždy na zmužitosć, raznosć a krutosć. Z dubom muža přirunaja, kotryž majkace pleńčenjo wětřika kedźbu nima, ale kiž też cychnowanju wichora so njekłoni. Njech so złobja, wuja, zakhadźeja wichory, dub tu stoji njepohibny. Joho łopjena a hałzy drje so hibaja. Ale hladajće na zdonk! Stoji we wichorje runje tak kruće kaž při jasnym słóncu. Tak kruće dyrbi muž stać. To je zmužitosć. Ale hdyž so „muž“ kóždomu wliwej kłoni, hdyž před kóždym hanjeństwom třepota, hdyž so před kóždym broženjom khowa, je to hišće muž?

Štóž ma ludźibojosć, podoba so Aronej, kiž je ludej k woli złote ćelo zhotowił. Podoba so Salomonej, kiž moabitskim a amnonitskim přiboham temple natwari, zo by so swojim wukrajnym žónskim spodobał. Podoba so Pilatej, kiž Jězusa zasudźi, hačrunjež bě wo joho njewinowatości přeswědčeny. Podoba so Herodej, kiž da Jana wotprawić, dokelž sebi Herodias tak přeješe; kiž da Pětra zajeć, dokelž so židam spodobaše, hdyž běše japoštoła Jakuba z mječom morił. Njechaš so skěrje runać Tobiasej, kiž samlutki pućowaše do Jeruzalema do templa Božoho, hačrunjež wšitcy druzy k złotym ćelatam khodźachu? Tajkej běštaj tež japoštołaj Pětr a Jan, kiž wysokej radźe wotmołwištaj: „Rozsudźće sami, hač je sprawne před wobličom Božim, zo bychmoj was bóle posłuchałoj dyžli Boha!“ Štóž so Boha boji, čini stajnje, štož je prawe před Bohom, a štož je wšitkim wužitne. Bohabojazni ludźo su tohodla też najlěpše sobustawy ludoweje zhromadnosće.

Čiń prawdu a nimaš nikoho so bojeć! Čiń prawdu, čiń, štož sebi winowatosć wot tebje žada. Potom nimaš so nikoho bojeć. Njehladaj na prawo a na lěwo: što budźa druzy měnić? Hladaj do so: što měni twoje swědomjo? Hladaj wyše so: što praji Bóh? Po nim so měj! *Jwj.*

Biskop-koadjutor za Mišnjanske biskopstwo.

Naš najdostojniši knjez biskop, exc. Pětr Legge, je dóstał biskopa-koadjutora. Swjaty Wótc je najdostojn. knjeza bamžowskoho domjacoho praelata Hendricha Wienken-a za titularnoho biskopa z Arethusa (w Syriskej) a z dobom jako biskopa-koadjutora za Mišnjanske biskopstwo z prawom naslědnistwa pomjenował.

Hendrich Wienken je so 14. februara 1883 w Klopenburgu w Oldenburgskej narodźił. Dokonjawši swoje theologiske studije w Innsbrucku a Münsteru bu wón 6. junija 1909 w Münsteru na měšnika wuswjećeny. Na universiće w Berlinje je studował někotre semestry prawa.

W dušepastyrstwje je Hendrich Wienken jako kapłan skutkował w Münsteru, pozdźišo w Berlinje. Za čas wójny 1916 zastupi wón do służby Berlinskoho karitas-zwjazka; po wójnje bu do hłownoho zarjadnistwa powšitkownoho němskoho karitaszwjazka powołany a wjedže wot lěta 1921 jako direktor hłowne zastupjeństwo němskoho karitaszwjazka w Berlinje.

W lěće 1930 bu pomjenowany za bamžowskoho tajnoho komornika, w lěće 1934 za domjacoho praelata Swjatoho Wótca.

Najdostojnišomu knjezej biskopej-koadjutorej přejemy z wutroby Bože žohnowanjo do nowoho zastojnstwa!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow Budyšskeje wosady, wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje. Wopyt bě spokojacy. Městopředsyda knjez kapł. Cyž nawjedowaše zhromadźiznu a powita wšitkich nanajwutrobnišo. Po wuspěwanju kěrluša přednošowaše nam ze žiwjenja swj. Antonija z Paduwy, kiž pokhadźeše z ryćerskeje swójby w Lissabonje a jako 15lětny hólčec hižo do klóštra Augustinow zastupi. Přednoškej wšitcy z wosebitym zajimom sćěhowachu. W dalšim poréča wo ważnych należnosćach, kotrež wšitkich katolskich starših nastupuja. Wuspěwachmy časej přiměrjeny kěrluš. Knjezej Lajderej, kotryž ze swojej mandźelskej w zańdźenych dnjach swój sléborny kwas swjećeše, so w mjenje towarstwa najwutrobniše zbožopřeco wupraji. Knjez kapłan Cyž pokaza potom na křižowy puć, kotryž wón sam nawjeduje wotměnjejo z dźěćimi a młodosću, kaž też na dalši porjad w našej cyrkwi. Wospjetowaše potom zkrótka přednošk Düsseldorfskoho patera w tachantskej cyrkwi, a poruče, zo bychu so tute přednoški bohaće wopytowałe. Skónčnje poréča hišće wo eucharistiskim kongresu w měsće Manila na Filipinskich kupach; při tutej składnosći spomni też na Namurskoho kardinala, kotryž bě sebi ze swojimi 80 lětami też tam dojěł woswjećiwši tam swoje narodniny. Zhromadźizna so z katolskim postrowom skónči.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 3. měrca, popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/44 hodź. we Worklecach.

Z Pančic. Zańdźenu póndźelu móžeše Hilža zwud. Welsowa swoje wosmdźesaćiny woswjećić. Z njej je ličba přez wosmdźesać lět starych ludźi w Klóštrje na pjeć postupiła. Jubilarka pokhadźa z pruskeje Hornjeje Łužicy, z Mužakowa, hdźež so 22. februara 1857 narodźi a hdźež bě jeje nan z pólcajom. Tutón bu pozdźišo do Kulowa přesadźeny. Tu zezna so jubilarka ze zamkańskim mištrom Francom Welsom, kiž měješe swój wobkhod w Pančicach, najprjedy w nětko Kněžorec statoku, pozdźišo w kněži tehdomnišoho zamkarja Mikla w Kukowje a naposled w Pančicach, hdźež sebi statok natwari. W nim bydli jubilarka na wšě 50 lět. Z mandźelstwa wuńdźe 11 dźěći; jedyn syn wumrě w dźěćacych lětach a jena w Lipsku woženjena dźowka před někotrymi lětami. Dokelž mandźelski khorosće dla lěta dołho we zwonkownym wustawje přebywaše a skónčnje 1924 zemrě, dyrbješe so mać sama wo wućehnjenjo dźěći a jich zastaranjo prócować. Ale wšitke je sebi derje wućahnyła, a tak měješe wjeselo, na předwječoru swojoho wuznamnoho dnja z wuwzaćom jenoho, kiž běše zastojnscy zadźewany, wšěch wokoło sebje zhromadźić a z nimi so radować nad hnadu, kotruž je Bóh Knjez staručy z wysokej starobu spožčił. Jubilarka přebywa pola swojich přiwuznych, kotřiž jejny wječor žiwjeński na wšě możne wašnjo porjeńšuja a domjacnosć wołožuja. Tuž z Božej pomocu do dźewjatoho lětdźesatka!

Z Kukowa. Naša wjes je wopomnjeński dźeń rjekow zańdźenu njedźelu hódnje woswjećiła, byrnjež w jednorym wobluku. Hižo na dopołdnišich kemšach, hdźež bě wjesne wojeńske towarstwo před wulkim wołtarjom městna namakało, spominaše prědar na wurjadny dźeń a wuzběhowaše rjekowstwo našich nanow a bratrow we swětowej wójnje, hdźež su pod hesłom křiža swojoho muža stajili a swoje žiwjenjo wudychali. Po Božej mši zestupa so dołhi ćah towarstwow, khowancow klóštrskoho wustawa, šulske dźěći a wjele wjesnjanow, mjez nimi přiwuzni padnjenych, a poda

so k wójnskomu pomnikej kónc wsy. Po spěwje hólcow hornjeju rjadownjow wjedźeše nas knjez šulski wjednik Bejmak w duchu na tamne krawne bitwišća zwonka Němskeje, hdźež nětko naši rjekojo spja spar wěčnoho měra a jich rowy kaž nasypy škitaja lubu wótčinu. Ale też w powětře a we hłubinje žołmjacoho morja su dali swoje žiwjenjo, zo bychmy my žiwi byli. W dalšim spominaše też na nacionalne hibanjo a joho wopory. Joho słowam přizamkny so spěw wo dobrym towaršu. Wjednik wojeńskoho towarstwa połoži rjany wěnc k česći padnjenych před pomnik, a ze „zdar" na wjednika a z narodnej hymnu so swjatočnosć skónči.

Z Njebjelčic. Na wopomnjeńskej njedźeli našich padnjenych wotmě so też w našej wosadze dostojna swjatočnosć při wójnskim pomniku. Po dopołdnišich Božich służbach zhromadźi so wojeńske towarstwo, kotrež běše na Božej mši k woporej šło, a wosadni při pomniku před cyrkwju. Tu rěčeše knjez farař wo woporach padnjenych rjekow a dopomni, kajku wučbu woni nam dawaja w našich časach. Šulske dźěći spěwachu někotre spěwy a burski wjednik a nawjedowar wojeńskoho towarstwa Mikławš Šołta połoži wěnc z dźaknymi słowami na wojowarjow a wjednika při pomniku. Z paćerjom skónči so swjatočnosć. Tak smy w prawym duchu našich padnjenych wopominali.

Dźiwaj na bližšoho!

Často móžeš wobkedźbować, zo su človjekam snadne móličkosće wobćežniše, dyžli rjekowske skutki; a něčoho so wostajić, to často dosć je ćežšo, dyžli wukonjeć někajku wulku wěc. Přihladuj tola bliže, kak človjekojo mjez sobu wobkhadźeja, kak jedyn napřećo druhomu so zadźeržuje — a bórzy budźeš widźeć, kak mało so ludźo prócuja spóznać, što je trěbne, što je prawe a njeprawe. Woprawdźe snadne to husto móličkosće, na kotrež ludźo njekedźbuja, haj, kotrež často też spóznać njechaja.

Kralownu znaju, tak ponižnu; wona so jara jednorje drasći, prosće a skoro khudušcy, zo zrědka štó ju spóznaje. Lubosć je ta kralowna; ta přecy dźiwa na druhich.

Lubosć ma jenož tón we sebi a žohnowanjo jenož tajki rozšěrja, kiž wobkedźbuje swědomiće zasadu: Njecham žanomu stworjenju po móžnosći ničo činić, štož mohło je boleć.

Čohodla njedyrbjał kóždy trochu přistojny človjek přecy ryćerscy so zadźeržeć móc? To je kóždomu človjekej date, khiba zo mamy z njećesanym hrubowcom a cyle njezdźěłanym njeplechom činić, kiž nawuknyć njemóže, kak ma so zadźeržeć. Cyły žiwjeński wobkhod mohł być spodobniši a rjeńši, hdyž človjekojo mjez sobu chcyli wobkedźbować přecy přistojnosć a ryćernosć. Tola bohužel nic zrědka widźiš, kak ludźo jenož na to čakaja a łakaja, zo móhli bližšomu někak wjeselo skazyć a žiwjenjo po móžnosći jomu poćežić. Haj, też tajkich maš, kotřiž swój žiwjeński čas njewědźa lěpje wupjelnić hač ze „starosćemi" wo swojich lubych sobučłowjekow — ale nic kralowna lubosć jich wutroby z tajkimi starosćemi napjelnja, ale zawisć, hordosć a hida a druhe niepočinki. Nic starosć wo derjemćo a zbožo swojich bližšich jich jima, ně, to nic! Jich starosć je, kak móhli škodźeć sobučłowjekej na nahladnosći, na česći abo w druhim nastupanju. Swoje wosobinske należnosće wšak wědźa zrěčniwje škitać a wukhwalować so a swoju mudrosć, swój nahladny pokhad, swoje přećelstwo, swoje bohatstwo atd. Ale běda druhomu! Na tym ničo dobre wostać njesmě! A kaž by swědomja njeměł, tajki człowjek potom na bližšoho so wottorhnje, zo by joho ranił, hanił a wusměšał.

Bohudźak njesłuša kóždy třeći abo štwórty człowjek do tutych wuznamnych zastupjerjow křesćanskeje lubosće, ale tola po ličbje tajcy dosahaja. Najlěpša wučba za tajkich traš by była, hdyž bychu wšitcy přistojnje zmysleni wot nich so wotwobrońili a so jich zdalowali. Snadź bychu potom tajcy zjawni křiwdźerjo, kotřiž jenož wot druhich dřeja a torhaja, za tym přišli, kak hołe su jich hłowy a wutroby!

Kóždy rozomny człowjek derje wě, zo njeje tu sam na swěće a zo ma winowatosć na swojich sobučłowjekow tu dźiwać. A też na to wón pomysli, zo traš bórzy hodźinka so přibliži, hdźež też wón na sobučućo druhich ludźi budźe pokazany.

Znaty filosof wopisuje z rjanymi słowami, kak wobkuzłaca je rjanosć sobučućiweje lubosće a přećelniwosće, takle: „Maš człowjekow, kiž přecy z něžnym začućom wědźa, što so słuša; wobdarjeni su mohł rjec z wěstej bójskej kedźbliwosću, z kotrejž wobdawaja wšě najmjeńše potrěbnosće druhoho, wuslědźejo samo joho najćišše přeća. Swoje samsne přeća wopruja za druhich a kaž z kuzłom skutkuja přez swoju sprawnu přećelniwosć, kotraž kaž židźane pletwo

Djabołske prudła.

(Bajka.)

(Skónčenjo.)

Nadobo dohlada so mjez kemšerjemi na dwě žónskej. Hač běštej wosobnej knjeni abo prostej wjesnej žonje, to njemóžeše rozpóznać, dokelž běštej so do najposlednišich ławkow wusynyłoj — ale najskerje běštej někajkej kleskawje. Nó, nad tym wšak djabołej też mało zależeše, njech je, štóž chce, jenož zo hódnje hrěši. A štož to nastupa, dha móžeše z nimaj spokojom być. Hdyž bě zazwoniło, běštej, kaž dźě so to słuša po dobrym wašnju, do cyrkwje přikhwatałoj. Žanu njedźelu a swjaty dźeń njezakomdźeštej Bože służby. Ach, kajke dźě bě to wokřewjenjo, na te rjane drasty hladać a znatych a njeznatych přez wochlu ćahać!

Tuž też husćišo šukotaštej, z łohćomaj do so storkaštej a z wočomaj na so mikaštej. Wot kóždoho, kiž nimo njeju přińdźe, jeju hibliwej hubje torhaštej. Tak derje so zabawještej, zo jena ani na klinkačk so njedoposłucha, kotryž k přežohnowanju zaklinka, a tuž so ani njepoklakny, hdyž kołwokoto wšo so klakaše a na wutrobu biješe.

To pak bě djabołej prawa pomazka! Tajkile pohóršk na swjatym městnje! Kak to myleše mnohich w pobožnosći! Rjeńšo hač pišćele a kěrluše zwonjachu jomu we wušomaj tele žonjace kleski. Tak bě so na njej zahladał, zo bě skoro tu z wočow pušćił, na kotruž dźě bě so dźensa zaměrił.

Ale z časom so hišće dopomni. „Te ći njećeknu, za tymi njetrjebaš hladać", dźeše při sebi, „jenož wo jenu dušu so tu dźensa jedna, a tuž wohledź so na druhe!"

A tola so zdźeržeć njemóžeše, też na tych hišće swojej woči čisnyć, kiž so runje hišće z durjemi nutř sunychu a zady do kuta tłóčachu. Njemóžachu bjez kemšow być, njechachu Božu a cyrkwinsku kaznju přestupić — ale jenož zo jich nichtón w cyrkwi njewohlada! Hewak dźě by do ludźi přišło, zo hišće na swoju wěru dźerža, a to by jim tola wulku hańbu načiniło před njewěriwym swětom! Ale tajkich wbohich splóšiwych křesćanow so zły duch njeboji! Štóž so swěta bóle boji dyžli Boha, toho njeje ćežko powalić.

Nětko pak bě najwjetši čas, zo wšu swoju lesć złoži na tu dušu, na kotruž bě dźensa prudła powlakł. Prawje napadnje so poklakny, pobožnje chcyše so počinjeć. Swjate sćahaše wobličo, pobožnje přewalowaše woči. Mnozy na njoho zhladowachu, ale ta na njoho njepohlada, kotrejež dla so tak taješe. Měješe joho djabołska móc woprawdźe so rozrazyć, wo jeje dźěćowsku wěru, krutu jako skała? A wšo, štož bě tu před Božim wobličom do ćwělow wustał, by było podarmo? Ach, što bě spytał, hdyž měšnik k woltarjej dźěše, khlěb a wino woprowaše, Jězusowe ćěło a krej zhromadźenej wosadze pokazowaše! Z woběmaj rukomaj

přecy krućišo a milišo wutrobu woblehnje, milišo dyžli zarězowacy so powjaz někajkeje wulkeje dobroty."

Na druhich dźiwać! Haj, to je jene z najwažnišich žiwjeńskich hesłow! Pokorni, měrniwi, čućiwi človjekojo to zwjetša prawje začuwaja, kak móža swojim sobučłowjekam posłužić a jich zwjeselić ze zdwórliwosću, z kedźbliwosću abo na druhe dobre wašnjo. A z tym rjenje wopokazuja prawu lubosć k bližšomu!

Za Pančicy, Kukow a wokolinu

wozjewjamy, zo ma knjez překupc

Pawoł Glawš w Pančicach

wulki wuběrk našich serbskich nabožnych knihi na składze:

Wosadniki -- Misale -- Pój Knježe Kročenjo za Khrystusom -- Dobry křesćan -- Jandźel pěston atd.

Katolscy Serbja! Chcyli tola wšitcy zeznać drohotny pokład, kotryž wobsedźimy w našich rjanych, dobrych knihach! Z wulkimi woporami a w nadobnej mysli su woporniwi a wuznamni spisaćeljo je dokonjeli a swojomu ludej darili, zo bychu tež katolscy Serbja we swojej maćeŕnej rěči so modlić móhli. Starši, starajće so wo to, zo drohotne ródne pokłady, kiž buchu wam sobu do kolebki położene, tež wašim dźěćom so zdźerža!

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je italskomu krónpryncej zbožo přał k narodej prěnjoho syna, italskoho trónskoho naslědnika. Tutón młody přichodny kral bu bórzy po narodźe wukŕćeny. Ceremonije pak, kotrež so hewak do a po swjatej křćeńcy stanu, wotměja so hakle w meji na wosebje swjatočne wašnjo, kaž je to wašnjo pola katolskich kralowskich swójbow. Zo bu nowonarodźeny trónski naslědnik hižo w prěnich hodźinach swojoho žiwjenja wukŕćeny, njech je za wšelakich starších z dobrym přikładom. Też pola nas w Serbach so přecy časćišo stawa, zo starši njetrjebawši dołho čakaja ze swjatej křćeńcu.

Ze strowotu Swjatoho Wótca so dale poĺěpšuje. W decembru běše wón spytał, zasy někotre kročele hić, tola njebě jomu to možno. Tohodla a dokelž so lěkaŕ boješe, zo móže so z wutrobu pohubjeńšić, wón bamžej wšě dalše pospyty ke khodźenju zakaza. Před krótkim pak jomu dowoli, zasy někotre kročele khodźić. Lěkaŕ sam běše pódla. Tutón druhi króć běše Swj. Wótcej možno, zasy stupać.

Dźeń krónowanja Pia XI. stoješe lětsa w znamjenju wutrobnoho dorozemjenja mjez Vatikanom a kralowskim domom. Dopołdnja běše w Sixtinskej kapali swjatočna Boža mša. Na njej wobdźěli so 31 kardinalow, dale cyły diplomatiski korps a wjele wosobow zjawnoho žiwjenja. Bamž sam pak njemóžeše přitomny być. Po Božich służbach dźěchu jomu kardinalojo zbožo přeć. Cyłe hromady zbožopřejacych listow a telegramow běše Swjaty Wótc dóstał. Wosebje zbožopřeco italskoho krala pokaza jasnje, zo je wujeonanjo mjez bamžom a italskej kralowskej swójbu dospołne. Swjaty Wótc je so za zbožopřeća kralej wutrobnje dźakował. Hižo na wopomnjeńskim dnju podpisanja lateranskich zrěčenjow, 11.febr., běše wulki zwón na kralowskim hrodźe zwonił a tohorunja mały zwón na Pětrowej cyrkwi. To běše jasne znamjo, kak so też kralowski dom nad wujednanjom wjeseli. Dokelž zwón na Quirinalu (kralowskim hrodźe) hewak jenož na wysokich statnych swjedźenjach zwoni. Tute wujednanjo mjez statom a Cyrkwju pak so wosebje za kraj jara spomožnje wuskutkuje. Tak je Mussolini hižo před lětami přikazał, zo ma so we stwach šulow, sudnistwow a druhich statnych twarjenjow Boža martra připrawić. Jedyn fašistiski zapósłanc praji, zo so tam komunistiske znamjo — hamor a serp — rozbije, hdźež katolska Cyrkej swoju wučbu do luda njese a ju tam zakorjeni.

Španiska měješe prjedy pola Vatikana wotpósłanca, runje tak běše w Madridźe bamžowski zastupjeŕ. Krótko před wobydleńskej wójnu pak bamžowski zastupjeŕ Španisku wopušći Španiski wotpósłanc při Vatikanje pak je před někotrymi měsacami swoje městno wopušćił bjez toho, zo by někomu zdźělił, zo je wotwołany. Tak nima Vatikan

---

bě sebi woči zadźeržował, zo by Boha njewohladał! Nětko bě Boža mša hnydom nimo — a što bě dokonjał? Ničo, cyle ničo! Bjezmała bě ze sameje złósće počał z konjacym kopytom kopać a wokolo so bić.

Zakusnywši ze zubami zebra wšu swoju wolu a złoži ju na tule dušu. Ani wóčka wot njeje njewotwobroćiwši nakopi wšě swoje mysle na nju. Začuć wona dyrbješe, zo ju wobkedźbuje.

Poradźi-li so to potom, hižo so po něčim hłubje do joho syći zašmjace. Tak mysleše djaboł.

A woprawdźe čertowa wola skutkowaše — a mocowaše so jeje duše. Zwoprědka přewza ju dźiwny njeměr; wona pytny, zo je wša pobožnosć prječ, zo je něšto pódla njeje, štož wšě jeje mysle wot Boha wotwobroća a tola njezamó, so tejle spodźiwnej mocy wuwinyć. Pozběhny hłowu, a jeje woči zetkaštej so z čertowymaj wočomaj.

Nahłe stróžele přeběhnychu jeje wobličo. Djaboł, sebi dobyća hižo wěsty, šćerješe so na nju tak žadławje, zo wona ze strachom třepotaše kaž wosyca.

Hłuboko zastona jeje wutroba. Přecy zasy a zasy widźeše te helske mjezwočo, doniž sebi z rukomaj woči njezawodźe. Sama wot so bu sebi wědoma, zo je to zawjednik, kotryž před njej stoji.

Ale też jandźeljo Boži, kotřiž njewidźomni před wołtarjom stražuja, ju wobstupichu a ju škitujcy ze swojimi křidłami zawodźechu. W tutym strašnym wokomiku, hdyž hela a njebjo wo jeje dušu bědźeštej, wza měšnik třěsku wot swjatoho křiža našoho Zbóžnika, kotraž bě na wołtarju jako drohotny pokład wustajena, a podawaše ju ludej k wokošenju.

Lučibar tam też hišće klečeše; z wjesołosću, zo bě so jomu lesć poradźiła, kaž měnješe, bě zabył stanyć, doniž měšnik runje před nim stoješe. Cyle přesłapjeny a wustróžany wotskoči wot kejelkow. To bě tola přewjele. Znamjo wumoženja, swjaty křiž, z kotrymž sprawni dobywaju, hišće košić — ně, to so tola djabołej wšo zecny!

Bě jomu, jako by arcyjandźela Michała z wótrym mječom před sobu stojacoho widźał, kaž tehdy, hdyž joho Michał a dobri jandźeljo zastorčichu do hele. To joho porazy, žałosnje sćeže wobličo, kaž z błyskom zaswěći so swjatnica, potom njewjedro dyri, a djaboł bě so minył.

Wustróžawši so njewjedra wosrjedź zymy, košachu wšitcy pokornje a pobožnje powostanku swjatoho křiža.

Wona pak wodychny wołożena; přešło bě tute hrozne kuzło, kotrež bě ju zajało. W swjatej nutrnej lubosći skłoni hłowu a wokoši třěsku z Jězusowoho smjertnoho łoža, a swjeće slubi do swjatych ranow Khrystusowych, zo swojomu njebjeskomu nawoženi swěrna wostanje hač do smjerće, zo wopušći skerje lěpje swět a pójdźe do knježnow a zastupi do rjadu čistych Božich njewjestow. K. P. 1901.

nětkle k čerwjenomu knježerstwu we Valenciji scyła žanoho zwiska wjacy. Knježerstwo generala Franka pak je nětko wosebitoho zastupjerja do Vatikana pósłało. Na to je bamž Toledskoho arcybiskopa za swojoho zastupjerja pola Frankowoho knježerstwa pomjenował.

1. februara běše so ze Swj. Wótcom zasy něšto pohubjeńšiło. Tohodla audijency wuwostachu. Tola bamž bě zhonił, zo je misijónski biskop z połnócnych lodowych krajow w Romje. Wón da joho hnydom k sebi přińć. Audijenca traješe drje jenož 10 mjeńšinow, ale Swjaty Wótc pokaza, kak so stara wo misijóny a kak derje znaje swoje misijóny, wosebje tež tón wokoło Hudson-Bay. Misijónski biskop połnócnoho čopa rozłoži bamžej zkrótka wuspěchi poslednich lět. Tute su dobre a lubja dalši postup. Na małej kharće měješe biskop rysowane a zapisane, hdže su so nowe misijónske stacije założiłe. Tamniši misijón je sebi parnik kupił, kotryž nětko stacije wopytuje a kotryž zmóžni, zo so w přichodze hišće dalše stacije założa. Bamž zajimowaše so jara za wuhotowanjo a twar misijónskoho parnika. Dale zdźěli biskop, zo w lěću woswjeća 25 lětne wobstaćo tamnoho misijóna, a zo so tehdom synoda (zhromadźizna měšnikow cyłoho vikariata) wotměje. Biskop praji po swojim wopyće, zo po wšěm zdaću bamž hišće na smjerć khory njeje.

Němska. Loni wuńdźe mjez druhimi dróžšimi też zasy jena mała knižka wo podawkach w Konnersreuće. Jedyn duchowny, kotryž je wjacy króć Terejzu Neumanec wopytał a podawki wobkedźbował, w tutej knižcy wopisuje, zo spodźiwne podawki dale traja. Terezija nětko hižo 10. lěto ničo wjacy njejě a njepije. Wšelake wusłyšenja a wustrowjenja stachu so w poslednišich lětach pola ludźi, kotřiž běchu Tereziju abo „Rejzl", kaž ju wšitcy mjenuja, prosyli, zo by so za nich modliła. (Štóž so za podawki zajimuje, njech sebi kupi knižku: „Hugo Ganter: Was dünkt Euch von Konnersreuth? Verlag Badenia Karlsruhe." (Knižka płaći 80 pj. a ma wězo cyrkwinske Imprimatur.)

W času säkularisacije přińdże też abtownja we Werdenje pola Essena do wobsedźeństwa stata. Katolska farska cyrkej, kotraž tehdom też benediktinskomu klóštrej słušeše, je hižo jara stara; pokhadźa z časa 9.—12. lětstotka. W zańdźenym lětstotku wšak dyrbješe potom wšelakim zaměram służić. Wjacy lět běše khostarnja. Nětko je město Essen klóštr kupiło. Cyrkej přetwari so do muzeja. Derje je, zo chce so město Essen, do kotrohož Werden nětko słuša, wo to starać, zo bychu so stare twarjenja zdźeržałe.

Dokelž so nětkole husto stanje, zo nawoženja a njewěsta, kotrajž staj hižo wěrowanjo skazałoj, njemóžetaj z časom wšě trěbne wupokazy předpołožić, běše so namjetowało, zo by so čas za připowědanjo, kotryž nětkle 14 dnjow traje, podlěšił. Ale to je so wotpokazało. Njech je to za wšěch, kotřiž chcedźa so ženić, pohon, zo so zahe dosć wo trěbne papjery postaraja.

Bamžowski nuncius w Berlinje, arcybiskop Orsenigo, je hižo dlěje na jatra khory. Přebywa w khorowni. Je pak nadźija, zo khorownju bórzy zasy wopušći.

Je nětkole runje 8 lět, zo Berlinski duchowny Karl Sonnenschein wumrě. Wšelake katolske nowiny a časopisy na njoho spominachu. W Berlinje joho skoro wšitcy znajachu, ale pola wšěch běše woblubowany, wosebje wězo pola khudych, za kotrychž běše so ze wšěmi swojimi mocami starał. Też zažrani komunistojo mějachu joho tohodla rady a jomu trjebaj z nuzy pomhachu. Kak husto drje Sonnenschein sam njeje žane črije měł, dokelž běše swoje něhdže khudomu dał a sam po zokach domoj šoł! Kak husto drje je bohatym, pola kotrychž běše so sam k wječeri přeprosył, přiwjedł hišće 8 abo 10 khudych! Sam drje ničo njeměješe, štož by hišće dać mohł, ale zamožići jomu rady dachu, hdyž pola nich za khudych prošeše.

Krasny dom w Kölnje ćerpi jara pod kurom twornjow. Tutón kur tamnišeje industrije wobstoji zdźěla z pary šwabloweje kisaliny, kotraž pak kamjenje rozeżerje. Tak wone potom rozpaduja. Tohodla so na twarje stajnje porjedźa, a po lětach nastanje tak cyle nowy dom bjez toho, zo by to štó widźał. Kamjenje so mjenujcy prjedy hač rozpadnu, z druhimi zaměnja. Zo so njeby žadyn zabył, ma kóždy z tamnych zakrasnych tysacow česanych a dypanych kamjenjow swoje čisło, kotrež je na wosebitych planach zapisane. Tak twarscy mištrjo stajnje widźa, kotre kamjenje su hižo zaměnjene.

W Berlinje woswjećichu wopomnjećo krónowanja Pia XI. swjatočnje w kathedrali swjateje Jadwigi. Biskop Preysing měješe swjatočne kemše. Na nich wobdźělichu so też zastupjerjo wukraja: francózski wotpósłanc, italski, pólski, brasiliski, argentiniski a zastupjeŕ španiskoho narodnoho knježerstwa. Jako zastupjeŕ němskoho knježerstwa běše statny sekretar Meißner přitomny. Po kemšach přiwyskachu katolikojo biskopej Preysingej, hdyž z cyrkwje přińdże.

Zymska pomoc 1936—1937

Jedyn lud — jene zjednoćeństwo jena woporniwosć

Pólska. Při ruskich mjezach móžachu při wšelakich přileżnosćach wobkedźbować, kak ruscy wobydlerjo skedźbnje a pobožnje procesijónam a druhim nabožnym swjatočnosćam přihladowachu, kotrež so njedaloko mjezow na pólskej zemi wotměwachu. Tuž přińdźechu wojacy při mjezach na mysličku, swjate křiže a kapałki při mjezy natwarić, zo su też z Ruskeje daloko widźeć. Wobydleństwo chce so nětko też při twarje tajkich kapałkow a swjatych křižow wobdźělić. Hižo w najbliższim času dyrbi 20 kapałow a křižow hotowych być. Ludźo husto, ani zo by jich štó prosył, kamjenje a druhe wěcy darmo přiwožuja a też darmo dźěłaja.

Belgiska. W klóštrje Champion pola Namura wudyri woheń. Tutón so přecy bóle rozšěrješe, tak zo dyrbjachu hašerjo z Namura na pomoc khwatać a skónčnje też wojacy. Klóštrska kapała so docyła wupali.

Francózska. 30. meje je wopomnjeński dźeń spalenja swjateje knježny Orleanskeje, Jeanny d Arc. Na tutym dnju (lětsa budże 506) wotměja so w Rouenskej kathedrali wopomnjeńske swjatočnosće. Lětsa so hižo jara

zahe počinachu na nje přihotować. Duchowny, kotryž ma so wo nabožne zastaranjo łódźnikow na połnócnych rěkach Francózskeje starać, je mjenujcy swěčku darił, kotraž ma so wot nětka hač do wopomnjeńskoho dnja w biskopskej cyrkwi w Rouen swěćić. Swěčku pak zaswěćichu hižo w dalokim druhim měsće, w kotrymž bu Orleanska knježna prěni króć do jastwa čisnjena. Wot tam njesechu ju, podobnje olympiskej swěcy loni w lěće, přez města a kraj do Rouenskeje biskopskeje cyrkwje.

Hollandska. Cyrkej swjatoho Mikławša w Amsterdamje bu před 50 lětami woswjećena. Tutón dźeń lětsa katolikojo w Amsterdamje swjatočnje wopomnichu. Katolska Cyrkej měješe mjenujcy prjedy w Hollandskej też wjele wustać. Bože służby, swjatočne pohrjeby, nabožna wučba atd. běchu kruće zakazane. Tehdom skhadźowachu so katolikojo w jenej cyle spodźiwnej cyrkwičcy, kotruž mjenowachu: Naš luby Knjez na přatrje. Čohodla? To je cyle zajimawe. To běše po prawym jena jednora kněža z někotrymi poskhodami. Wołtař běše na łubi. Zo njebychu přećiwnicy ženje ničo namakali, rozdźělichu so wěriwi po wšěch poskhodach. Durje běchu wšě ke skhodej wočinjene, a jenož tak móžachu wěriwi Božim służbam sćěhować, kotrež měšnik při wołtarju na hornjej łubi swjećeše. Hdyž potom slědźerjo přińdźechu hladać, hač so Bože służby wotměwaja, potom mějachu dołhi puć hač na łubju. Dyrbjachu tola najprjedy we wšěch poskhodach hladać, čohodla běchu so wěriwi zešli. Tam wězo ničo njenamakachu. Hdyž pak na łubju přińdźechu, bě so wołtař hižo zhubił a runje tak klětka. Duchowny pak móžeše přez potajne skhody a khódby wotteńć, bjez toho, zo by joho štó wohladał. W tutej cyrkwi khowa so też hišće sléborna tyzka, w kotrejž so swjećena pjeršć khowa. Katolikojo njesměd̄źachu tehdom swojich wotemrětych do swjećeneje zemje pokhować. Tohodla wusypachu stajnje na jich row tutu tyzku swjećeneje pjeršće. Před 50 lětami potajkim směd̄źachu katolikojo z tuteje cyrkwje začahnyć zjawnje do noweje, wjetšeje. K dopomnjeću na zrudne časy pak wostajichu staru cyrkej cyle tajku, kajkaž je była. Je wona tola tak rjec žiwy pomnik cyrkwinskich stawiznow.

Španiska. Wšelako je so hižo prajiło, zo drje general Franko z komunistami wojuje, kotříž cyrkwje ničа a na njesłyšane surowe wašnjo křesćanow kóncuja, wosebje pak duchownych. Tola, praja tamni, Franko je jenož šovinist a ćerpi jenož z propagandiskich winow katolsku wěru a swjatočne Bože służby atd. Tola hižo wjacy króć je so ze strony cyrkwinskich wyšnosćow dosć jasnje prajiło, zo maja ke Frankej dospołnu dowěru. Tohodla napominaja wšěch wěriwych a přistojnych Špančanow, zo bychu so wojowanja přećiwo Frankej wostajili a wšě poćahi z bolšewikami spušćili. Tak napomina na přikład španiski kardinal-primas.

Malagski biskop, kotryž běše před čerwjenymi ćeknył, je so bórzy po tym, zo generala Frankowi wojacy Malagu dobychu, zasy wróćił. We swojej katedrali měješe dźaknu Božu mšu. Najprjedy pak rěkaše wězo, biskopsku cyrkej dokładnje wurjedźić a znowa za Bože służby připrawić. Čerwjeni su tam mjenujcy kaž we wšěch cyrkwjach zrudnje zakhadźeli, Zo ju njejsu scyła zničili, zaleži najskerje na tym, zo we njej wokoło 1000 ludźi z dźěła ze skotom stajnje přebywaše. Kajku su to cyrkej zawostajili, njemóžemy sebi ani předstajeć.

Po poslednich dobyćach Frankowych wojakow slědźachu čerwjeni wokoło Bilbao hišće bóle za měšnikami a namakachu też někotrych, kotříž móžachu so dotal wukhować. Mjez nimaj běštaj też bratraj redaktora jeneje wulkeje nowiny. Dnchownych wězo k „smjerći zasudźichu“, tak komunistiske radijo z wjeselom wozjewja.

17000 duchownych, mnichow a klóštrskich knježnow su čerwjeni w Španiskej dotal morili. Nětko pak je so w Jendźelskej komisija zestajała, kotraž je wobstojnosće pola komunistow pruhowała. Komisija njebu wuzwolena, ale je so sama pomjenowała a wobsteješe z dźěla ze zastupjerjow anglikanskeje cyrkwje. Tuta komisija nětko wozjewja, zo čerwjeni njejsu přećiwo nabožinje, ale zo su jenož tych duchownych morili, kotříž su politiscy přećiwo nim! Na tajkim měnjenju budźe drje so cyły swět dźiwać!

Jendźelska. Pater Woodlock S. J. měješe w Romje přednošk wo nowym pohanstwje w Jendźelskej. Mjenowaše Jendźelčanow lud, kotryž wjacy kemši njekhodźi. Wězo njepłaći to za katolikow w Jendźelskej. Pater praji, zo je tam jena generacija wotrostła, kotraž je zwjetša bjez nabožiny a kotraž scyła hišće njeje žaneje nabožiny wobsedźała. Powšitkownje móžeš prajić, zo snadź 7 a poł % jendźelskoho wobydlerstwa jutry do cyrkwje přińdźe. Na druhej stronje wšak móžeš zasy rjec, zo mnozy wotrosćeni, kotříž buchu cyle bjez nabožiny wocehnjeni, tola za Bohom a nabožinu žedźa. Pola nich njenamakaš wjacy, kaž je to w prjedawšich lětdźesatkach a stotkach było, hidu přećiwo katolskej Cyrkwi. Zastupi tola kóžde lěto wokoło 12000 ludźi do katolskeje Cyrkwje.

Amerika. Mjez tym zo w Zjednoćenych Statach komunismus a njewěra też so do luda dobywatej, móžeš tola wobkedźbować, zo je njewěra mjez amerikanskimi wučenymi nimale wotbyta. Runje ći najwuznamniši wědomostnicy a slědźerjo praja, zo do Boha wěrja, a zo wěrja, zo je wón swět stworił. Jedyn z nich samo praji, zo wědomosć kóždoho, kotryž so bliže z nej zaběra, nući k wěrje do Boha. Jedyn druhi pisa, zo drje materialismus wuči, zo je žiwjenjo na zemi same nastało. Ale wučeny praji: Žiwjenjo je něšto tak krasne a wulkotne, zo při jasnym rozomje a khutnje njemóžeš na mysl přińć, zo je žiwjenjo samo nastało.

Katolski Serbo! Znaješ swoje winowatosće?

Jako katolik wěš, što će swjata wěra wuči! Měj so po nej!

Jako Serb maš winowatosć, za to sobu so starać, zo naše drohe narodne kubła, wot našich wótcow namrěte, zdźeržimy. Swojimaj serbskimaj staršimaj dźerž swěru!

Najdrohotniši naš narodny pokład je naša rjana maćerna rěč. Je tak hódna a krasna! Štóž też druhe rěče znaje, móže to wobkrućić. Prócuj so, zo tute drohotne kubło sebi derje přiswojiš, zo nawukneš dokładnje swoju maćernu rěč. Změješ swoje wjeselo nad tym. Lěpje ju zeznaješ — bóle ju lubuješ! Staraj so też swědomiće wo to, zo twojim dźěćom tute najrjeńše kubło so njezhubi!

Należnje ći poručam: Čitaj tola naše dobre, rjane serbske knihe a spisy! Wobsedźimy tak nadobny pokład wšěch družin. Z lubosće k serbskomu narodej buchu z wulkimi woporami spisane. Njezacpěwaj je, ale dopjelń kusk narodneje winowatosće! Jeli njeznaješ wobsah našich knihow, prašej so za nimi. Wobroć so na knjeza fararja, kapłana abo wučerja! Radlubje će powuča. Nadrobne powučenjo dóstanješ też w našej čišćerni w Budyšinje, před šulerskimi wrotami 21.

Tuta drasta budże jónu će wobskorżować ...

Hdyž w 5. lětstotku po Khrystusu Wandalojo pod swojim kralom Hunerichom křesćanske ludy połnócneje Afriki přesćěhachu, wuznamjenješe so při tym wěsty Elpidoforus, kotromuž bě kral Hunerich wosebje poručił, křesćanow přesćěhać. Tutón Elpidoforus pak bě prjedy jónu sam so křesćanstwej wuznawał; při křćeńcy bě jomu wěsty diakon Muritta był z kmótom. A spodźiwny připad! Tutón Muritta, nětk hižo jara zestarjeny, nahladny knjez, bu z črjódu druhich přesćěhanych duchownych wjedźeny před tutoho čwělowarja, k Elpidoforej, surowomu hidźerjej křesćanow. A hdyž bě z tamnymi druhimi přesćěhanymi blizko k njomu dóšoł, wućahny nadobo něšto, štož bě při sebi khował — drasta to bě, křćeńska běła drasta Elpidoforowa, kotruž bě starc telko lět hižo khował. Rozwaliwši ju a wupřestrěwši před Elpidoforom, kiž jako joho sudnik tu sedźeše, poča k njomu, tutomu wotpadnikej, z wótrym hłosom rěčeć: „Hlej tu twoju křćeńsku drastu, ty njewólniko lžě! Tuta kwasna drasta budże tebje wobskorżować před wšohomócnym wěčnym sudnikom, tak zo wón tebje zastorči do hłubiny wěčnoho bjezdna. Zawěsće junu želniwje začuješ, o ty njezbožowny, zo wot so sy ćisnył tutu čistu kwasnu drastu a za to so woblekł drastu hańby a zatamanja.“ Elpidoforus wšón zblědnywši njezwěri sebi na to ničo wotmołwić. Tola joho wutroba bě stwjerdła a zadźewaše nakazanju.

Njezapomń też ty, luby čitarjo tutych rynčkow ženje, zo też ty jónu sy dóstał swoju běłu křćeńsku drastu. Kajku sy ju wobkhował? Běda tebi, dyrbjała-li też tebje hdy wobskorżować!

Za wužiwarjow serbskoho missala.

3. njedźela posta, 28. febr.:

Boža mša na stronje 125; bjez Gloria; modlitwy atd. kaž tam naspomnjene; Credo; Praefacija abo předhrono, póstne, str. 104 pod 8.

Pjatk po 3. njedźeli posta, 5. měrca:

Boža mša na stronje 129; bjez Gloria; modlitwy atd. kaž tam naspomnjene; bjez Credo; Praefacija abo předhrono póstne, str. 104 pod 8.

Boža mša wo Najswj. Wutrobje Jězusowej (prěni pjatk): str. 346; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. modlitwa atd. wot dnja: str. 129; Credo; Praefacija abo předhrono str. 348; poslednje swj. sćenjo z pjatka str. 131.

4. njedźela posta, 7. měrca:

Boža mša str. 134; bjez Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wot swj. Domaša Aquinskoho (wuzn. wučerja) atd. str. 454; Credo; Praefacija, póstna, str. 104 pod 8.

Listowanjo.

Do Šunowa k 4. měrcej šěsćdźesatnikej wjele zboža! Baseń nima trěbnu formu a so tohodla k wozjewjenju njehodźi! Chcemy spytać ju wuhotować, zo traš mohła pozdźišo so woćišćeć.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 197. z Budyšina: Hana Dyrlichec; 198. z Hornjeje Kiny: Lejna zwud. Hórnikowa; 199. z Kamjenca: Dom swjatoho Jurja; 200. z Nowoslic: Hana Wićazowa; 201. z Němcow: Michał Lulak.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 955. z Bačonja: Hana Handrikowa; 956. z Prěčec: Jurij Šrama; 957. z Nowoho Łuzća: zwónk Jurij Zynda; 958. z Ralbic: Jurij Žur (Konecht); 959. ze Šunowa: Mikł. Šejda; 960. z Kulowa: Jan Kostorz; 961. ze Sulšec: Michał Šwan; 962. z Němcow: Jurij Hrjehork

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Něšto dobre
k zelenomu štwórtkej
z **Kněžkec** *konditarnje*
započatk Garbarskeje hasy, blizko pósty 2

Starši, kmótřa! **Założene 1887**
Šulske toše
knihowe mapy
T. Albert, Budyšin, Lawske hrjebje 10

Rjany kłobuk
abo **měcu**
na hłowu wot
Kurt Rinke
Bohata dróha 5.

Wšě šulske měcy
wot wěcywustojnoho!
Kurt Rinke
Bohata dróha 5.

Wobućowy dom
SCHUH **Wegener**
w Budyšinje, Bohata dróha 29

K zelenomu štwórtkej
dobre šaty, khuty, fale
nahłowjacy bant
wot
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Dobre a tunje
časniki
pola serbskoho časnikarja
w Dobrošicach!

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu,
do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas
we wulkim wuběrku!
Železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.
Bórzy budże naš nowotwar dokonjany, w kotrymž změjeće potom před wočomaj naš bohaty skład!

Dokelž swój wobkhod do druhich rukow přepodam, **podawam wosebje tunjo:**

Dźěćace mantle = woblečenja pulowry a měcy

Leopold Posner

Nakupowańske wupokazki přijimujemy.

Trjebaće=li

dobre wupjerki,

woprašejće so za nimi pola

C. G. Fiebiger

w Budyšinje

Serbska dróha 5

Gardinen Neumann

w Budyšinje - Tel. 3184

rózk Seminarskeje hasy napřeco dźiwadłej

Łožowe šaty

ruby, kuchińske šaty, košlace tkaniny, spódnju drastu (mako), frotěrowane šaty, dybsačniki.

Hilger Lotzestr. 20 I

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Na **400** metrow

čornoho banta

22 cm šěrokoho

w cyłku a po dźělach

cyle tunjo wot

Fritsche

w Drježdźanach A. 21

Schlüterstr. 42 I

(Mustry po přeću rad připósćelu)

Pytam k 15. měrcej 1937

spušćomnoho pohonča,

kiž so na samostatne dźěło wustoji.

Farske kubło w Khróšćicach.

K zelenomu štwórtkej!

Kašměrowe khuty

— woknješkate, klockate a mustrowane —

Mušlin a židźane fale

Nahłowjacy bant

čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach

w rjanym wuběrku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Dobru rjanu drastu

hotowu abo wotměrjenu — mužsku a hólčacu poskića

Hermann Müller w Kamjencu, Pfortenstraße 1

Serbske kemšace knihe

wšěch družin kaž

różowcy a swěčki ma stajnje na wuběrku

Richard Völkel w Khróšćicach, při cyrkwi.

Směm zdobom na to pokazać, zo su moje hosćeńske rumnosće jara přijomne za wuhotowanjo kofejow po pohrjebach.

K zelenomu štwórtkej

nowe wołmjane musliny, němski muslin a židźane wěcy kupuje wobhladniwa žona rady pola

Alph. Schauseila

Čorny nahł. bant mtr. hižo za hr. 2,75.

Přijimamy nakupowańske wupokazki.

Gardiny a zawěški,

wodźewy na konopeje, diwany a tepichi

we znatym bohatym wuběrku pola

Julius Hartmann Sohn

Při hłownym torhošću

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, maćerje, sotry, přichodneje dźowki a swakoweje

Madleny Hiccyneje rodź. Brankačkec

z Češkec,

kiž ze swjatymi sakramentami domawobstarana w starobje 42 lět wot nas woteńdźe, wuprajamy wšitkim, kotřiž jej na khorołožu kajkužkuli lubosć wopokazachu, na pustych wječorach za jeje khudu dušu so modlachu, ju k rowu přewodźachu, kašć z wěncami wupyšichu, wosebje tež lubej Lipičec swójbje za wopokazanu dobrotu při jeje khorosći a za k-rowu-wjezenjo

z wutroby „Zapłać Bóh luby Knjez"!

Jeje dušu poručamy do dalšich pobožnych modlitwow.

W **Češkecach,** na dnju khowanja, 23. febr. 1937.

Jurij Hicka a dźowka Marja.

Bohu Knjezej je so spodobało, našu lubu mać, sotru, wowku, přichodnu mać

Hańžu zwud. Ledźborowu

z Njebjelčic, rodź. Lebzec ze Serbskich Pazlic,

srjedu 17. febr., ze swjatymi sakramentami domawobstaranu, w starobje 79 lět z tutoho swěta wotwołać. Njedźelu smy jeje ćěło swjatočnje w Njebjelčicach pokhowali. Tohodla wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju w bohatej ličbje na pustych wječorach wopytowali a so za nju modlili, kaž też w tak nadobnej ličbje k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Njebjelčicach,** 21. februara 1937.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:

Ledźborec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

10. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. měrca 1937.** | **75. lětnik.**

Twoje jutrowne swjate woprawjenjo.

Jutry su blizko! Sy słyšał radostne słowa dźensnišoho swjatoho sćenja z klětki swojoho Božoho domu? Wone su za swjatu maćef Cyrkej z přičinu wjesela. A tohodla wobeńdźemy dźensa njedźelu radosće srjedź khutnoho pokutnoho časa swjatoho posta. Hižo doprědka so wjeselimy na krasne płody našoho wumoženja, kotrež je nam naš bóžski wumožnik Jězus Khrystus přez swoje hórke ćerpjenjo a wumrěćo zasłužił. Ale mamy hišće cyle wosebitu přičinu k wutrobnej swjatej radości. Dźensniše swjate sćenjo nam pokazuje Zbóžnika jako nowoho Mójzesa, kotryž nam w pusćinje našoho žiwjenja poskića njebjeske mana, khlěb z njebjes, kiž ma wšitku słódkosć wo sebi, Khrystusowe swjate ćěło a joho swjatu krej.

Jutrowne swjate woprawjenjo! To je hłós swjateje Cyrkwje w tutych njedźelach, z kotrymž wona wšě swoje dźěći napomina. A Jězus sam, nawoženja našeje duše, nas přeprošuje z luboznymi słowami: „Hlej, stoju před durjemi a klapam; jelizo štó wusłyši mój hłós a mi wotewri durje, zastupju k njomu a budu wječerjeć z nim a wón ze mnu." (Zjew. 3, 21.)

Też „Kat. Posoł" so na tebje, luby čitarjo, wobroća z prašenjom: Sy hižo dóstał jutrowne swjate woprawjenjo? A sćěhowace myslički ći k rozpominanju podawa:

W swjatym woprawjenju smy přeprošeni k Božomu blidu

1. jako přećeljo Boži,
2. jako přisłušnicy zhromadźeństwa Božoho,
3. jako přecy hotowi k woporej za Boha.

1. Jako přećeljo Boži přistupimy k swjatomu woprawjenju. — Podajmy so w duchu do wulkeje rjaneje jědźeńnje w Jeruzalemje. Tam přebywaše před wjacy hač 19 lětstotkami naš Zbóžnik ze swojimi 12 japoštołami. Posledni raz je so z tutej jomu swěrnej a poddatej črjódku před swojim ćerpjenjom zešoł. Swjaty Lukaš nam powěda: „A hdyž bě hodźina přišła, sydźe so k blidu, a 12 japoštołow z nim. A dźeše k nim: „Nutrnje sym žadał, tute jutrowne jehnjo z wami jěść, prjedy hač ćerpju". A swjaty Jan přistaji: „Lubowawši swojich, kotřiž běchu na swěće, je jich lubował hač do kónca." Zjewjenja Bóžskeje wutroby na tutym wječoru wukhadźachu z njeskónčneje lubosće. Zbóžnik wědźeše, zo je po woli swojoho Wótca wokomik přišoł, so wot zemje dźělić. A tola chcyše při njej wostać, na potajne, spodźiwne wašnjo so jej jako Emanuel, to rěka „Bóh je z nami" na přecy darić.

Njedopjelnjeja so runje tu Bóžske swjate zasady? Rozpominajmy tola, kak Bóh přecy bóle a bóle so ponižowaše. Zestupiwši ze swojoho njebjeskoho tróna přiwza podobu wotročka; sčini so človjekam runja a bě žiwy kaž človjekojo. A hdyž joho potom widźimy w hórkim joho ćerpjenju! Štó z človjekow je hdy telko poniženja na so wzał kaž naš bratr Jězus? A tola njebě to hišće poslednje poniženjo. Prjedy hač bu Khrystus za spomoženjo swěta morjeny, zawostaji nam jako najdrohotniši testament najswjećiši sakrament wołtarja. Wón zapołoži swoju Bóžsku majestosć do jednoroho wobličwa khlěba. O kak woprawdźe hłuboke tute poslednje joho poniženjo!

Što pak tónle Bóžski sakrament woznamjenja za nas? Wěmy, zo je naše najwyšše zbožo a najwjetše bohatstwo. Tón, kiž trónuje we wysokosćach nad kerubinami, tón bywa mjez nami.

Lubi čitarjo! Pomyslmy, zo njebychmy měli swjaty sakrament wołtarja! Kelko najrjeńšoho a najlěpšoho by to z našoho žiwjenja so pominyło! Žane prěnje swjate woprawjenjo, žane njedźele a swjate dny ze swjatym woporom. Božeje mšě, žane swjatočne Bože służby, žane poslednje swjate woprawjenjo za mrějacych! O kak prózdne, kak zymne bychu potom byłe naše domy Bože też w serbskim

kraju! Kak prózdne a zrudne naše cyłe křesćanske žiwjenjo, do kotrohož nětkle wěčna lampka před tabernaklom telko swětła, telko trósta, telko duchowneje radosće wuliwa we wšitkich należnosćach a strachach a domapytanjach tutoho našoho žiwjenja!

2. Woprawdźite přećelstwo wjedźe samo wot so też k najwužšomu zjednoćenju. A tak je nam najswjećiši sakrament wołtarja też Bože blido zhromadnosće. W swjatym woprawjenju zjednoćamy so najwuže ze Synom Božim. „Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, wostawa we mni a ja we nim. Jako mje pósła žiwy Wótc a ja žiwy sym přez Wótca, tak budźe też, štóž mje jě, žiwy přeze mnje.“ O kajke je to hłuboke potajnstwo najwužšoho bóžskoho zjednoćeństwa! Něhdy při spočatku časow běše djabol prěnjeju człowjekow zjebał ze słowami: „Wy budźeće kaž Bóh, hdyž wot zakazanoho štoma jěsće!“ We njewuprajomnje swjatym potajnstwje woblatka bywamy woprawdźe z Bohom zjednoćeni. Bóh sam wuliwa přez swojoho wočłowječenoho Syna swoje wěčne Bóžske žiwjenjo do našeje khuduškeje duše, tak zo mamy přez nje woprawdźe podźěl na Bóžskej naturje, kaž praji swj. Pětr. „Budźeće kaž Bóh!“ něhdy prajene z djabołskej lesću — w tutym najswjećišim sakramenće je tute słowo wěrnosć, połna wěrnosć.

Swjate woprawjenjo pak je też zhromadźeństwo wšitkich křesćanow mjez sobu. Hdyž my při blidźe Božim klečimy před tabernaklom jedyn a jedna při druhej, hdyž my tam dóstawamy wot samsnoho khlěba sylnych, njezačuwamy potom, zo tworimy wšitcy jako dźěći jednoho njebjeskoho Wótca jenu wulku, krasnu swójbu křesćanow?

Hladajmy tola jónu wróćo do časow prěnich křesćanow! Kak dha praji Swjate Pismo wo nich? „Woni běchu jena wutroba a jena duša.“ Jedyn běše žiwy za druhoho; jedyn druhomu posłužowaše, pomhaše, joho podpjeraše, hdźežkuli bě to móžno. A čohodla pola nich tuta bratrowska lubosć takle kćěješe? Dokelž mějachu jene srjedźišćo: eucharistiski khlěb, ćěło a krej swojoho Zbóžnika, kotrež woni nic jenož tam a sem, traš junu za lěto abo štwórćlětnje dóstawachu, ale kóždy raz, hdyž so zhromadźichu k woporej Božeje mšě.

Lubi čitarjo!! Njeby to też pola nas zasy móžno było? Eucharistiski bamž Pius X. je před 30 lětami nam zasy durje k tabernaklam šěroko wotewrił, zo by też nam křesćanam 20. lětstotka swjata eucharistija, swjaty sakrament wołtarja był srjedźišćo našoho cyłoho žiwjenja, srjedźišćo našoho dźěła a spěwa, srjedźišćo našoho wšědnoho wopora a ćerpjenja. Tohodla słuchajće na hłós tabernakla! Słuchajće na hłós Zbóžnikowy! Wosebje nětkle we jutrownym času stoji Jězus sam před durjemi kóždoho a kóždeje z nas z wutrobnej prósstwu: „Kak žadam za twojej lubosću!“

3. Jako horliwi wužiwarjo swjatoho woprawjenja a swěrni hosćo blida Božoho budźemy přecy zwólniwi a hotowi za swojoho Knjeza a Zbóžnika. Wo prěnjej jutrownej nocy Staroho Zakonja, hdyž Israelitojo z Egiptowskeje chcychu wućahnyć, so nam powě: „Woni tam stojachu wopasani, putniski kij we rukomaj, k wućehnjenju přihotowani, hdyž jandźel Boži nimo lećeše.“ Kajka to swjata hotownosć! A wo poslednjej jutrownej nocy Staroho Zakonja rěka: „In qua nocte tradebatur“, „w kotrejž nocy bu wón přeradźeny“. Khrystus bě po założenju tutoho najswjećišoho sakramenta přihotowany, swój pasionski smjertny puć nastupić. Kak wulka, kak swjata tale nóc we žiwjenju Knjezowym!

A runje tónle swjaty sakrament je nam wón zawostajił jako wopomnjeśo na swoju hórku smjerć. Swjaty Pawoł pisa: „Hdyžkuli budźeće tón khlěb jěsć a keluch pić, budźeće Knjezowu smjerć wopowědować, tak dołho, hač wón zasy přińdźe“.

Zasy hladamy wróćo k prěnim křesćanam. Často dźěchu wot wopornoho wołtarja runy puć do smjertneje areny. Haj, kajka zahorjenosć to bě tehdom za martrarstwo! Spomńmy napřikład wulkoho swjatoho biskopa prěnich křesćanskich lětstotkow, na swjatoho Ignacija z Antiochije. Wón sam so mjenuje „Boža pšeńca“, kotraž přez zuby dźiwich zwěrjatow ma być rozmlěta, zo by do čistoho khlěba Khrystusowoho so přewobroćiła. Nalětna rjanosć

Duška zbóžneje sotry.

Wot Paule Grahamer.

Předstajej sebi někak krasnosć paradiza, zahrody zbóžnych. Kak wšelakora pokazuje so joho krasnosć! A wosebje lubozne blečki tam su, połne njeskónčnoho měra, kajkež na swěće nihdy namakać njemóžeš. Njewuprajomna to krasnosć! Rěčki, jasniše dyžli krystal, tu pluskotaja potajnje šeptajo přez zelenu kaž smaragdowu krajinu, kwětki tu kćěja w njeličomnych, njeznatych barbach, ptačatka spěwaja w hałozach wysokich štomow swoje kěrluški, bručki zybola so kaž małe dejmanty z ćěmno-zeleneje kerćiny, a pisane mjetele so kolebaja wjesele w jasnym powětře.

Z blizka na małej hórcy sedźi tu cyle wosamoćena mała duška. Běła błyšćata drasta njesmjertnosće ju wobdawa. Sama tu sedźi cyle ćiše a je kaž zakuzłana wot njeskónčnoho měra. Z daloka słyši wyskacy spěw zbóžnych duchow, a lubozne, błyšćate postawy znošuja so nimo njeje, wobwěncowane z bělymi lilijemi, čerwjenymi różemi, fijałkami a myrtu. Samo złotu krónu mějachu někotre na hłowje a lubje so posměwkowachu na dušku, kiž tak wosamoćena tu sedźeše. Duška bě zanurjena do hłubokich myslow. „Kak je móžno“, prašeše so sebje, „zo Bóh mi dawa tute njeskónčne zbožo, zo směm do joho swjatoho wobliča zhladować kaž worjoł do słónca? Čohodla to? Dokelž je Bóh miłosćiwy; přetož wón je ze swojej krewju płaćił moje winy a wumył moju drastu wot wšitkeje mazanosće. Ale ja sama — što sym ja sama we swojim žiwjenju dobre skutkowała? Njemóžu so na ničo dopomnić. Wěm jenož, zo běch khude, słabe człowjeske dźěćo, kotrež tak často padny do mazanosće zemskoho procha, a kotrež je Bóh tak husto ze swojej hnadu zasy pozběhnył. Wšitcy zbóžni tule w paradizu, kotřiž w njeskónčnych rjadach Boha wobdawaja a Jehnjo sćěhuja, su sebi sobu přinjesli swoje zasłužby. Mnozy su poćerpili ćežke martry, abo běchu khori, bědni a su z najwjetšej sćerpnosću ćeže žiwjeńske znjesli. Druzy su so wotrjekli wšoho bohatstwa woprujo cyłe swoje žiwjenjo za bědne człowjestwo, zo bychu tak khwalili swojoho Boha, njeličomne duše wumožichu a je dowjedźechu k Bohu. Ja pak ničo tajkoho njeskutkowach! Moje žiwjenjo je so minyło z ćicha, bjeze wšěch wulkich skutkow. Mějach strowe ćěło a rune stawy; njeznajach drje bohatstwo, tola njejsym też ženje měła nuzy.“

Bóh tón Knjez, kotrohož wóčko wšitko widźi, a kotryž wšě mysle znaje, wobkedźbowaše potajne myslički tuteje wosamoćeneje duše. Rjekny k jandźelej, kiž bě z jeje wjednikom był w žiwjenju: „Dowjedź sotru Beatu hišće junu wróćo na zemju a pokaž jej, čohodla smě wužiwać radosće njebjeskoho paradiza!“

A duška zapadny do hłubokoho spara. Hdyž pak zasy

prěnjoho křesćanstwa zaswita nad joho žiwejnjom a sławna palma martrafstwa joho debi. Sta a tysacy młodych a starych křesćanow kročachu w tamnych časach do jastwow. Sta a tysacy dachu swoje časne žiwjenjo za swoju wěru, a swjata je dźensa hišće zemja, kotraž bu tehdom mačana z krewju martrafskej. — A wotkel mějachu tući rjekojo tule přeznatursku móc a krutosć? Cyle wěsće z častoho hódnoho dóstawanja khlěba jandźelow, khlěba sylnych, samsnoho eucharistiskoho khlěba, kiž so dźensa hišće wudźěla w kóždej katolskej cyrkwi.

Dźi a wužiwaj też ty prawje často a hódnje njebjeski khlěb swjatoho woprawjenja! p.-ń.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Loński Bonifacijowy dźeń běše so dla ponowjenja cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje wotstorčić dyrbjał. Tuž wotmě so nětko zańdźenu njedźelu w rjenje wuhotowanej cyrkwi. Njech běchu wosadni bóle hač hewak doma za potrěbnosće swojeje cyrkwje składować dyrbjeli, dha smědźeše tola swjaty Bonifacij też zasy wo šerpatku za našu diasporu prosyć. A njeje podarmo prosył. Znowa smy so zasy zhrěli za nuzu w kralestwje Božim. Kelko našich wěrybratrow w našej wótčinje nima hišće wosadnu cyrkej! Kelko dyrbi daloke puće činić, prjedy hač móža na Božej mši so wobdźělić! Předar — běše to knjez farar dr. Beno Šołta z Markranstädta — wědźeše wo tym powědać. Su hišće w Němskej wosady, kotrež, kaž na přikład Flensburg abo Tilsit, přez krajinu něhdźe 120 km sahaja, potajkim puć, kotryž je dwójcy tak daloki kaž puć wot Budyšina do Drježdźan. Z wulkej kedźbnosću wěriwi słowa našoho krajana a dołholětnoho dušepastyrja w diasporje přijimachu. To dopokaza zběrka, kotruž knjez předar sam wotmě. Njech Bóh luby Knjez wšěm z njebjeskimi kubłami nadobnje płaći! Też knjezej předarjej, kiž wosebje za mjenowane předowanja k nam přijědźe, njech Bóh šćedriwje mytuje! — W tachantskej cyrkwi a w klóštrku předowaše w samsnej należnosći tohorunja z dobrym wuspěchom knj. farar Hartmann z Cwikawy, prjedawši vikar w Budyšinje.

— Čas ze šulepušćenja našich dźěći so bliži. Tuž je dobre a spomožne, je zhromadźić nic jenož k hodźincy powučenja, ale jim zežiwić dać, zo su stadło dobroho pastyrja. Tohodla běše so w tachantskej šuli za hólcow poslednjoho lětnika ćichi dźeń přihotowanja postajił, kotryž pola wobdźělnikow a starših połne zrozemjenjo namaka. Wot zańdźeneje soboty hač do njedźele popołdnja přebywachu hólcy hromadźe, mějo zhromadne jěsć a nabožne přednoški, kotrež cuzy klóštrski duchowny dźeržeše. Njech běše joho hłowa hižo khětro sléborna, tola joho wutroba biješe za dźěći, a tuž też prawe słowa za hewak hibićiwy a njeskludźeny ludźik namaka. Dokelž běše hólči wustaw našich miłosćiwych sotrow dla khorosće zawrjeny, njehodźeše so přihotowanjo, kaž bě wotmyslene, tam wotměć, ale dyrbješe so do wyššeje katolskeje šule přepołožić. W tamnišej kapałcy mějachu hólcy też zhromadne swjate woprawjenjo a popołdnju dóńdźechu sej při najrjeńšim wjedrje do klóšrka Franciskankow, hdźež pater nabožne přihotowanjo swjatočnje skónči. — Njech da Bóh wusytomu symjenju rjenje zeskhadźeć, zo by přinjesło bohate płody!

Z Radworja. 63. załoženski swjedźeń „Katolskeje *Bjesady*“ je *dawno nimo*. Běše 31. 1. A *też hłowna* zhromadźizna, kiž běše (28. 2) zašłu njedźelu pola Kralec, je wotbyta. Bu tu wo „swjedźenju“ rozpominane. Hra: „Błazeń w prěnim poskhodźe“ je so ze swojimi žortami lubiła a rejka po dźiwadle běše wěsće wosebje młodym swójbnym našich „Bjesadnikow“ witana. A tajki człowjek, kiž by zamohł wšěm wutrjechić, ma hakle so narodźić ... Też zličbowanjo z lěta 1936 zhonichmy. Poda je pokładnik knj. kěbětař Jan Winča-Radworski. Dla zastatych přinoškow so hišće raz předsydstwo zeńdźe a wěc dowujedna. Zličbowanjo pruhować mataj kk. kěbětař Bjeńš a stawnik Rječka, wobaj w Radworju. Předsyda, knjez farar, poskići hišće přednošk ze swětłowobrazami. Pokazowaše cyrkwinske wobrjady w času swjatoho posta — wosebje w martrownym tydźenju. Z kěrlušom čo. 177 bu zhromadźizna skónčena. — W posće mamy tak rjec doma w našej cyrkwi „exercicije“. Wšědnje na Božej mši knjez farar poprědуje. Rozpomina Bože słowo, kiž nam swjata Cyrkej w předemši wozjewja. — Mužska wosadna młodźina wotmě swój dźeń ke khutnomu rozpominanju 26. 1. Cuzy rěčnik přednošowaše w sotrowni. Wonka běše wulka wějeńca — nutřka pak rjenje ćopło. 21. 2. běše potom za wšitkich młodźencow zhromadne swjate woprawjenjo. — Też za holcy (žónsku młodźinu), wosebje tajkich, kiž jutry šulu wopušća, pak ludowu, pak pokračnu, měješe cuza rěčnica w sotrowni ważny přednošk a zhromadne swjate woprawjenjo běše za holcy na prěnjej njedźeli swjatoho posta (14. 2.). — Pjatk 12. 3. rozžohnuje so 8. lětnik z ludowej šulu. Rano je cyrkwinska swjatočnosć. Wjeršk wosadnych a wosebje młodźinskich zhromadnych swjatych woprawjenjow. Wosebje wjeršk je to, hdyž so wšitcy wosadni zhromadnje k Božemu stołej sydnu. Tak je to tež w Radworju. Wosebje wjeršk je to, hdyž so wšitcy wosadni zhromadnje k Božemu stołej sydnu. Tak je to tež w Radworju. Wosebje wjeršk je to, hdyž so wšitcy wosadni zhromadnje k Božemu stołej sydnu. Tak je to tež w Radworju.

---

wotući, bě wobdata zasy ze zeńskej ćemnotu. Wona so postróži. Jandźel pěston pak k njej dźeše: „Je to wola Boża, zo hišće raz wšě te městna přepućuješ, hdźež junu na zemi přebywaše a skutkowaše; ja dyrbju će přewodźeć, zo njeby so trjebała strachować. Pój a sćěhuj mje!“

Kročeštaj po ćichim, wosamoćenym wjesnym pućiku. Před małym domčkom pozastaštaj, a jandźel wopraša so duše, kotraž hnuta wšitko wobkedźbowaše: „Znaješ tute městno?“

„Haj“, wona šeptaše, „tu bě raj mojoho dźěćatstwa, tu so narodźich, w tutym ćichim, měrnym domčku.“

A překročištaj próh. Wšitcy w domčku měrnje drěmachu; jene dźěćo we łóžku leža so wo snje smějkotaše a tykaše swojej ručcy zbóžnymaj duchomaj napřećo.

„Chcemoj wšitkich tych, kotřiž tu w domčku přebywaja, požohnować“, dźeše jandźel. „K jenej wosobje pak hišće dyrbimoj pohladać; ta cyle pod třěchu bydlí a drje hišće njespi.“ Do nizkeje jstwički zastupiwši wuhladaštaj tam staru maćerku, kotraž paćerk po paćerku přez swoje zeskhnjene porsty suwaše.

„Znaješ ju?“ wopraša so jandźel duški.

„Znaju ju derje; to je moja sotra, kotraž bě hišće cyle mała, hdyž maćerka nam wumrě. A ja potom, sama hišće młoda, spytach jej zarunać mać.“

„Haj, a ty wučeše ju so modlić różowc a často ju napominaše, zo by jón słała horje k njebjesam, zo by wostała čista; ty wučeše ju modlić so za hrěšne człowjestwo, za khude duše w čisću. Hlej, njewidźiš, kak błyšć njewinosće so błyšći ze zestarjeneju wóčkow twojeje sotry? A nětko wobhladaj sebi wšitke te duše, kotrež je wona wot zahuby wumožiła, wšitke, kotrež je hižo wumožiła z čwělow čisća.“

A Beaće so nětk zjewichu wšě te zbóžne duše, kotrež běchu přez modlitwu tuteje staruški dóstali wěčnu zbóžnosć. Zdobom pak Beata też jasnje spózna, zo ma też wona podźěl sobu nad zbóžnosći tutych wumoženych. A z waha wona majkny zwjadłej hubje so modlaceje; ta pak njemylena dale šeptaše: „Strowa sy Marija!“

„Pój dale“, dźeše jandźel. Přińdźeštaj do zdalenoho města, kotrohož twarjenja wysoko k njebju sahachu. Jasny bě dźeń a z ludźimi so tu mjerwješe. Zwony zwonjachu k Božim službam; měšnik kroči k woltarjej.

Jandźel a duša modleštaj so k Bohu, kiž bě tu pod ponižnej štałtnosću khlěba w małej hostiji. Hdyž po dokonjanej pobožnosći měšnik z cyrkwje kročeše, wopraša so jandźel Beaty, hač znaje tutoho měšnika?

„Ně, njeznaju joho, też njewěm, w kajkim měsće smoj; ženje tu hišće njeběch.“

„Tola, Beata, sy tu hižo była. Tutón pobožny měšnik dopomina so hišće husto na tebje — a ty tudy skutkuješ přecy hišće dale přez njoho a we nim.“

nosć a přizamknje so šulska. Poslednja šulska wučba do jutrow budźe 20. 3. a po jutrach prěnja hakle 9. 4. Potajkim změjemy (ze swjatymi dnjami) połne 19 dnjow prózdniny.

Z Časec. Pjatk rano, prjedy hač słónco skhadźeše, přibliži so miła smjerć Šramic wowcy ze słowami: „Wowka, je swjatok! Wulki ćichi swjatok! Sy dodźěłała a doćerpiła. Bóh luby Knjez, za kotrymž sy dołho hižo žadała, tebje woła! A tak běše naša luba wowka, hdyž Časečanscy stawachu, hižo daloko za hwězdami. Njebě potajkim wěrno było, kaž časćišo praješe, zo je jandźel Boži cyle zabył po nju přińć. Hišće samsny tydźeń běše posledni króć swjate sakramenty mrějacych dóstała. — Šramic wowka narodźi so 18. septembra 1842 w Časecach. Žadyn człowjek w cyłej wosadźe njewě, hdy je so hdy prjedy tajka staroba docpěła. 24. julija 1871 woženi so z Pětrom Zarjeńkom z Wudworja, a bórzy po toho smjerći 4. junija 1878 z Mikławšom Šołtu z Khanec, kiž 1916 zemrě. Poprawom wona potajkim njebě „Šramic wowka“, ale rěkaše Hańža zwud. Šołćina. Ale hdyž njedźelu do jeje smjerće Khróśćičanski knjez kapłan za nju pod tutym mjenom wotprošowaše, njewědźeše nichtón, ani Časečanscy nic, koho wón měnješe. Ze „Šramic wowku“ by so wotprošowanjo lěpje poradźiło. — Cyłej Zarjeńkec swójbje w Časecach słuša zjawny dźak, zo su wšitcy lěta dołho cyłej wosadźe jara rjany přikład dawali, kak ma so z wobstarnymi domjacymi wobkhadźeć. Mamy wšu přičinu, to naspomnić, dokelž něhdźežkuli štwórtu Božu kaznju napřećo dźědej a wowcy znać njechadža. Bóh luby Knjez je dźěśćowsku lubosć bura Jurja Zarjeńka a joho mandźelskeje Madleny rodźeneje Lawkusec z Jaseńcy a jeju dźěći ze spodobanjom widźał. Zbóžna wowka dźakuje so wosrjedź wšěch swjatych w njebjesach za wšitku lubosć a prosy wo dalše Bože žohnowanjo za swojich zawostajenych swójbnych w Časecach. — R. i. p.

Z Marijineje Hwězdy. Stare lipy, jawory (kastanije) a duby padaja t. r. wone so pušćeja w Lipju, we klóštrje a w klóštrkej zahrodźe. Wšitke su swědkojo wysokeje staroby a mohłe nam ze zašłych stołět mnoho powědać. Zwjetša su hižo rozrězane a su nam ze swojimi morwymi zdonkami wobraz wšeje zachodnosće. Z pušćenymi jaworami swětli so štomownja w klóštrje, kiž su mnoho žiwjenja widźałe, wosebje w jutrownym času, při mnohich swjedźenjach a druhich přiležnosćach. Na jich městnje ma so worješina sadźeć, kiž budźe po lětdźesatkach štomowinu prózdnjeńcu zasy wupjelnjeć.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. měrca, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 10. měrca, popołdnju w 2 hodź. na šuli.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Wšelake nowiny rozpominachu z přiležnosće krónowanskoho dnja bamža Pia XI. joho skutkowanjo. Njemóžemy w tutej rubricy wězo ani hódny wućah z toho dać, štož je wón wšo skutkował. To pak drje móžemy rjec, zo wón słuša do najbóle aktivnych bamžow. Wjele kołopisow je wudał a we nich wěriwych a druhowěriwych napominał, zo bychu zasy Khrystusowe wučby kedźbu měli. Wo katolski akcijón je so starał a wo misijóny, ale też wo zasyzjednoćenjo narańšich Cyrkwjow z Romom. Z mnohimi statami je konkordaty a podobne zrěčenja wobzamknył. Stajnje warnuje też swět před komunismom. Doba wuwića radija padnje do joho pontifikata, a wón je też hnydom spóznał, na kajke wašnjo móže tutu modernu wěc zastajić we boju za Khrystusa a joho Cyrkej přećiwo njewěrje a bjezbóžnistwu. Wosebje tu je pokazał, zo je moderny człowjek najebać swojeje staroby. Njewužiwa dźěn nowočasne wunamakanja za swoje derjemćo, ně, tu je jara skromny, ale za postup wěry zastaja wšitko.

Wšelake nowiny su w poslednim času wo přeńdźenjach katolskich duchownych pisałe a su při tym tak činiłe, jako by Cyrkej sama tajkich duchownych scyła njekhostała. Tomu pak wězo tak njeje. Zakońske knihe katolskeje Cyrkwje rjaduja jara nadrobnje zadźerženjo cyrkwinskeje wyšnosće přećiwo tajkim duchownym. Duchownym, kotřiž su woprawdźe někotre ćežke njeskutki činili, zakaza so samo docyła někajke cyrkwinske funkcije wukonjeć. Ale wězo dyrbi też woprawdźe někajke přeńdźenjo być, prjedy hač Cyrkej khosta. Na njedopokazane wudawanjo so hnydom khostanja njepostajeja.

Němska. We wšelakich cyrkwjach wozjewjeja so mjena zwěrowanych, křćenych a zemrětych z klětki, abo hdyž něchtó ke katolskej Cyrkwi přestupi, też joho mjeno abo trjebaj też mjena wustupjenych. Nětko pak je němski minister za cyrkwinske należnosće postajił, zo so mjena tych, kotřiž su z Cyrkwje wustupili, njesměja wjacy z klětki abo na druhe wašnjo wozjewjeć. (Dalše hl. str. 74)

Cyle překwapjena pohlada duša do miłoho wobliča jandźela pěstona. Tón pak rěčeše dale: „Njejsy jónu w měsće służiła?“

„Haj, haj, wěm nětko; běch pola jara dobrych ludźi za służownu; knježstwo bě jara dušne a přećelniwe, ale woni so njemodlachu a njekhodźachu do cyrkwje. Małoho hólčeca pak, kotrohož mějachu, wzach ja sobu do cyrkwje.“

A ty wučeše joho so modlić, napominaše joho k dobromu a sama so modleše wjele za joho njewinowatu dušu. Wěš hišće, što hólc tebi praješe, hdyž ty z tutoho domu dźěše a wot njoho so dźěleše?“

„Haj, dopomnju so! Wón mi mjelčo šepny: Chcu přecy prawje dušny wostać a, kaž ty mje wučeše, za swojej staršej so modlić, zo byštej też wonej zasy khodźiłoj do cyrkwje a so modliłoj; a hdyž budu wotrosćeny, potom bych rady był z měšnikom.“

„A wěš ty, što mały hólčec pozdźišo je powědał, hdyž bě wotrostł? ‚. . . . Zo sym měšnik‘, tak wuznawaše, ‚mam so jenož dźakować našej prjedawšej małej służownej, kotruž pozdźišo ženje wjacy wohladał njejsym. Ta mi přecy wjele wo Bohu powědaše a wučeše mje so modlić . . . .‘ Njeskónčnje wjele dušow je tutón pobožny měšnik k Bohu dowjedł. Joho staršej staj namakałoj zasy přez syna puć k Bohu. Spóznawaš nětko, Beata, zo sćini tebje Boža sprawnosć sobu podźělnu na wšitkim, štož je tutón nadobny měšnik skutkował a skutkuje a skutkować hišće budźe?“

Swjata bojosć přewza mału dušku; běše wša přemožena wot Božeje starosćiwosće, kotraž wšitko tak spodźiwnje wjedźi, zo žane, ani najmjeńše zornješko so njezhubi.

„Sćěhuj mje!“ namołwješe jandźel.

„Wěm derje, mój swěrny towaršo“, šeptaše přezbožowna duša, hdźe nětko mje hišće powjedźeš.“

A prawje bě sebi mysliła. Wrota wulkoho klóštra so před nimaj wotewrichu. Klóštr to bě, jeje klóštr, do kotrohož bě Bóh tutu nježnu człowjesku kwětku po wšelakim zemskim pućowanju přesadźił. Mału sotru Beatu tu we klóštrje mjenowachu. Beata so posměwkowaše, přetož hnydom zasy spózna wšě te lube městnosće, spózna wšě te pobožne knježny, kotrež, wukonjejo swoje dźěła, ze złożenymaj wočomaj nimo njeje khwatachu, na to njemyslo, zo jich bywša „mała“ sobusotra Beata, kotrejež rowčk přecy tak rjenje z njezapomničkami pyšachu, tak blizko při nich bywa.

„Njebych wědźała, što wosebitoho sym tu w klóštrje skutkowała“, dźeše nětko ponižna duša k jandźelej pěstonej. „W tutym klóštrje je telko dobrych, woporniwych sotrow, kotrež wutrjebaja swoje mocy jenož za khorych a bědnych wodnjo a w nocy. Ale ja ženje njesmědźach so wobdźělić

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac měrc:

Modlmy so za wšitkich Khrystusa dla přesćěhanych.

1. Słowa Khrystusowe

Jězus rjekny při poslednjej wječeri swojim japoštołam: „Jeli zo was swět hidźi, wězće, zo je mje prjedy dyžli was hidźił. Byšće-li ze swěta byli, by swět, štož je joho, lubował; dokelž pak ze swěta njejsće, ale ja was ze swěta wuzwolich, tohodla hidźi was swět. Dopomńće so na moje słowo, kotrež wam rjeknych: Służownik njeje wjetši dyžli joho knjez. Su-li mje přesćěhali, budźa też was přesćěhać." (Jan 15, 18-20.) „Wustorča was ze synagogow; haj, hodźina přińdźe, zo kóždy, kiž was mori, budźe měnić, zo Bohu službu wopokaže." (Jan 16, 2.)

Swojich japoštołow napominajo, zo bychu evangelium prědowali, rjekny Jězus: „Budźa was radam podawać a we swojich zhromadźiznach šwikać. A před bohotow a kralow budźeće wodźeni mje dla, jim a pohanam na swědčenjo." (Mat. 10, 17.)

2. so dopjelnja.

Štož je Jězus swojej młodej Cyrkwi wěšćił, to je so stało. Dóńt Khrystusowy je dóńt swjateje Cyrkwje a kóždoho křesćana. Křesćan być rěka na někajke wašnjo přesćěhany być wot swěta. Bórzy po prěnich swjatkach so přesćěhanjo Jězusoweje Cyrkwje započa. Japoštołow tykachu do jastwow. Přesćěhachu jich hač do smjerće. Wšitcy buchu martrarjo. Swjaty Šćěpan też. Swjaty Pawoł też. A njeběchu časy rozšěrjenja křesćanstwa po romskim kralestwje zdobom časy krawnych přesćěhanjow? Su tele přesćěhanja w swjatej Cyrkwi hdy přestałe? Ně! Tu přesta, tam so nowe započa. Budź krawne, budź njekrawne. Tak stajnje bě a stajnje budźe w stawiznach praweje Cyrkwje Khrystusoweje!

3. A my?

Z hrózbu a ze spodźiwanjom zhladujemy na dołhi rjad njeličomnych rjekow a martrarjow, kiž so přestrěwa wot prěnich spočatkow Cyrkwje hač do najnowšoho časa. Ale njesměmy być jenož zahorići přihladowarjo. Wšitcy dyrbimy so stupić do rjadu Khrystusowych rjekow a sobu so wobdźělić na boju Cyrkwje přećiwo złym mocam. Bóh Knjez přelutuj naš lud a narod hnadnje před helskej mocu bolšewisma. Bóh zwarnuj swět před dóńtom Ruskeje, Mexika a Španiskeje. Ale su dźensa mnozy křesćenjo, kotřiž maja ćežke přesćěhanja přetrać Khrystusa dla, dokelž so znaja Khrystusej we wšědnym žiwjenju. Jim wšitkim pomhajmy přez naš póstny wopor a paćeř, zo bychu so nad nimi dopjelniłe Jězusowe slubjenja: „Zbóžni su, kotřiž přesćěhanjo ćerpja sprawnosće dla, dokelž jich je njebjeske kralestwo. Zbóžni sće, hdyž budźa was hanić a přesćěhać a wšitko złe na was rěčeć łhajcy mje dla; wjeselće a radujće so, dokelž waše myto je wulke w njebjesach." (Mat. 5, 10—11.) „A budźeće hidźeni wot wšitkich mojoho mjena dla; štóž pak wutraje hač do kónca, budźe zbóžny." (Mat. 10, 22.)

4. Naš nadawk.

Jězus we swjatym sakramenće dawa móc a tróšt. Tuž dóstawajmy swjate woprawjenjo často z pobožnosću. A modlmy so za wšitkich přesćěhanych na swěće, zo bychmy wšitcy, woni a my, tak zmysleni byli we wšitkich přećiwnosćach žiwjenja kaž swjaty Pawoł, kiž rjekny: „Smy pokleći a žohnujemy; smy přesćěhani a ćerpimy to." (1. Kor. 4, 12.)

„Přesćěhani smy, ale njejsmy wopušćeni. Bywamy powaleni, ale njehinjemy." (2. Kor. 4, 9.)

„Mam spodobanjo w swojich słabosćach, w hanjenjach, w nuzach, w přesćěhanjach, we wuzkosćach Khrystusa dla; přetož hdyž słaby bywam, tehdy sym sylny." (2. Kor. 12, 10.)

„Přesćěhanja, ćerpjenja, kajkež mi nastachu w Antiochiji, Ikoniu a w Lystrje, tajke přesćěhanja znjesech, a ze wšitkich wutorhny mje Knjez. A wšitcy, kotřiž chcedźa pobožnje žiwi być w Khrystusu Jězusu, budźa přesćěhanjo ćerpjeć." (2. Tim. 3, 11—12.)

---

při tak zamołwitym dźěle wothladanja khorych; mějach tu zastać cyle njenahladne winowatosće — najnižše dźěła. Myjach w kuchini sudobjo; rjedźach komorki mojich sobusotrow, kotrež jich napinacoho dźěła dla njemějachu časa k tomu, a płokach też šaty za khorych. Běch wšudźom poslednja — najnižša mjeze wšěmi."

Nětko přińdźeštaj ke křižownomu puću, kiž ke kapałcy wjedźeše. Tam jandźel pozasta před wobrazom Wumožnika, kiž wisaše na zdonku swjatoho křiža, rucy wupřestrěnej kaž by chcył wšitkich, kiž tu nimo kroča, k sebi sćahnyć.

„Dopomniš so hišće", dźeše jandźel, „wěš hišće, Beata, kak ty junu tu klečeše do pobožnosće zanurjena, zo potom wyšša tutoho klóštra k tebi přistupiwši praji: ‚Sotra Beata, njechaš ty wšě twoje nizke, njenahladne dźěła za mnje Bohu woprować? Hlej, mam tak wulku zamołwitosć a potrjebam wjele mocy a hnady wot Boha; by ty chcyła mi pomhać z twojimi wšědnymi woporami na tutym ćežkim wot Boha mi postajenym puću?' Dopomniš so na tute wokomiki, sotra Beata?"

„Haj, haj — to cyle tak je było."

„A potom sy ty dale kročiła poniżnje, ćiše swój puć; ty myješe w kuchinje, na zemi klakajcy rjedźeše komorki swojich sobusotrow; wšě tute nizke dźěła sy wukonjała z wulkej poniżnosću a žadosću, zo bychu so spodobałe Bohu a k pomocy byłe předstojićerćy twojoho rjadu. Pohladaj wokoło so, zo by widźała a spóznała, što wšitko je so pod wjednistwom tuteje jeneje, za kotruž sy so ty woprowała, w klóštrje wukonjało a docpěło."

Tu padny mała duša zbóžneje Beaty před Křižowanym na swoje wobličo a płakaše — płakaše dołho z wjesołosću a dźakownosću. — — A hdyž swoje wobličo potom pozběhny, widźeše wokoło so zasy krasnosć paradiza; klečeše zasy na hórcy, kotruž bě po swojim měnjenju wopušćiła. Před njej pak stoješe Bóh w cyłej swojej krasnosći, kaž bě so zjewił junu Mariji Madleni. A z mjenom Zbóžnik zawoła swoju swěrnu służownicu, mału sotru Beatu. Wona pak wupřestrě swojomu lubowanomu mištrej a nawoženi swojej rucy napřećo. Za wšě swoje dobre skutki, kotrež bě wukonjała w poniżnosći a lubosći k Bohu, smědźeše Beata nětk wužiwać njeskónčne krasnosće w njebjeskim kralestwje, kotrež Bóh tym přihotuje, kiž so — byrnjež w najnižšich dźěłach — za njoho wopruja a joho česća w njetajenej lubosći.

m. a.

Katolska a evangelska Cyrkej w Němskej stej zasadnje do toho zwoliłoj, zo so za sydlenjo też wobsedźeństwo Cyrkwje, tak daloko hač trjeba, wužije. Minister za cyrkwinske należnosće je nětko cyrkwinskimaj wyšnosćomaj (evang. a kat.) wozjewił, zo wočakuje, zo Cyrkej w přewostajenju kraja za sydlenjo stajnje a, kaž jenož možno, napřećo přińdże.

W jenej statnej statisticy podadźa so też wšelake ličby wo skutkowanju katolskoho Caritas-zwjazka. Rozprawa pokazuje, zo so Caritas-zwjazk wosebje za khorych, dźěći a syroty stara. Njechamy tu wjele ličbow podać, ale někotre su tola zajimawe. Tak kubłaše so w katolskich wočehnjeńjach 62000 dźěći a młodostnych. W hrajkańjach za małe dźěći přebywaše wšědnje 315000. Dale starachu so klóštrske knježny a mniša wo młodych ludźi, kotřiž běchu na pućowanju abo kotřiž dźěło pytachu.

Jendźelska měješe započatk lěta 1937 2253589 katolikow, to je wo 17700 wjacy hač loni. 11648 wosobow zastupi do katolskeje Cyrkwje.

Też jendźelscy biskopja wudachu zhromadnje ważny pastyŕski list přećiwo komunismej. We nim napominaja, zo bychu katolikojo njewustawajcy katolske zasady wo socialnym žiwjenju do ludu njesli a wo nich rěčeli a pisali. Komunist pak njemóže ženje być katolik a katolik ženje komunist.

Francózska. Wjacy hač 4500 měšnikow, rjadnikow a theologow je na francózskej stronje we swětowej wójnje padnyło. Jim ma so nětko dostojny pomnik stajić, a to před cyrkwju Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje w Parizu. Wubjerk ma twar pomnika přihotować.

Španiska. W Barcelonje zatrělichu jenoho muža, dokelž běše we swojim bydlenju někotre nabožne wobrazy wisajo měł.

Španiski kardinal-primas, Toledski arcybiskop je pastyŕski list wudał, w kotrymž rozpisuje, kak je nětčiše njezbožo na wbohi lud a kraj přišło. Politiske wjednistwo kraja je lud přecy dale wotwjedło wot žórłow mocy, wot wěry. Tak so sta, zo drje so mnozy hišće zwonkownje k Cyrkwi dźeržachu, ale běchu tola tak mało wobhonjeni we ważnych prašenjach, zo mějachu njewěriwi a politiscy fanatikojo pola nich lohke dźěło. K tomu přińdu wězo hišće rozdźěle mjez zamožitymi worštami luda a khudymi.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

Pjatk po 4. njedźeli posta, 12. měrca:

Boža mša na str. 138; bjez Gloria; 1. modlitwy z dnja; 2. modlitwa atd. wo swj. Hrjehorju ze zhrom. Božeje mšě str. 454; bjez Credo; Praefacija, póstna, str. 104 pod 8

abo:

Boža mša wo swj. Hrjehorju str. 454; Gloria; 1. modl. wo swjatym Hrjehorju, 2. modlitwa z dnja str. 139; Credo; Praefacija, póstna, str. 104. pod 8; poslednje swjate sćenjo z dnja str. 140 pod 5.

Pasijónska njedźela, 14. měrca:

Boža mša str. 145; w předemši so wuwostaji 42. psalm: Judica, na stronje 269; bjez Gloria; modlitwy kaž na str. 145 naspomnjene; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

Pčołafske towařstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańje za februar.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	— 10	+ 10	+ 3,3	—	—	—	100	150	250	0,500	2	—	—	45,8

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 963. 964. z Miłoćic: Michał Šěrak, Madlena Fulkec.

Starši, kmótřa! **Założene 1887**

Šulske toše
knihowe mapy

T. Albert, Budyšin, Lawske hrjebje 10

Dokelž swój wobkhod do druhich rukow přepodam, **podawam wosebje tunjo:**

Dźěćace mantle = woblečenja pulowry a měcy

Leopold Posner

Nakupowańske wupokazki přijimujemy.

Wšě šulske měcy
wot wěcywustojnoho!
Kurt Rinke
Bohata dróha 5.

Rjany kłobuk
abo **měcu**
na hłowu wot
Kurt Rinke
Bohata dróha 5.

Štó njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. ——— Derje tu też pojěš.

W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Serbske kemšace knihe

wšěch družin kaž

rózowcy a sweěčki ma stajnje na wuběrku

Richard Völkel w Khrósćicach, při cyrkwi.

Směm zdobom na to pokazać, zo su moje hosćeńske rumnosće jara přijomne za wuhotowanjo kofejow po pohrjebach.

Wóčny lěkař dr. Rězak zapućował.

Nowy kłobuk rjanu čapku

Märckel

w Budyšinje
Lawske hrebje

Wšě rjane dobre
kłóšćeńki
ma na wuběrku
šokoladowy
Marćink
Žitna hasa, blizko Serbskej hasy

Šaty drastne tkaniny
přecy jenak dobre
C. G. Fiebiger
w Budyšinje
Serbska dróha 5

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Na **400** metrow
čornoho banta
22 cm šěrokoho
w cyłku a po dźělach
cyle tunjo wot
Fritsche
w Drježdźanach A. 21
Schlüterstr. 42 I.
(Mustry po přeću rad připósćelu)

K zelenomu štwórtkej
dobre šaty, khuty, fale nahłowjacy bant
wot
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

W Nowym Łusću čo. 10
pola Njeswačidła so małe **bydlenjo** k 1. aprylej přenaja.

Gardiny a zawěški,
wodźewy na konopeje, diwany a tepichi
we znatym bohatym wuběrku pola
Julius Hartmann Sohn
Při hłownym torhošću

Wobućowy dom
SCHUH **Wegener**
w Budyšinje, Bohata dróha 29

Lehmanec konditarnja
něšto cyle nowe a jara dobre poruća:
Widnske smjetanowe bracle 10 pj.
Wše pječidła ke kofejej wšědnje čerstwe!
Naša wosebitosć: štomowy tykanc — torty — serbske přikusy — sadowe torty.
W kofejownji: wšědnje koncert.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!
Železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".
Bórzy budźe naš nowotwar dokonjany, w kotrymž změjeće potom před wočomaj naš bohaty skład!

Prawy Wjazoński žitny
(Neukircher Korn)
z palefnje **F. A. Günthera** we Wjazońcy
předawa tudy samlutki
Arnošt Glien
Rózk różoweje hasy — při žitnych wikach

Dobru rjanu drastu
hotowu abo wotměrjenu — mužsku a hólčacu poskića
Hermann Müller w Kamjencu, Pfortenstraße 1

Wupjerki
jenož najlěpše!
zwjeršne łožo 12,80 10,40 8,80
woseb. šěroke 14,40 13,60 11,40
spódnje łožo 9,60 8,80 7,80
šěr. za hłowaki 2,— 1,60 1,40
Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Gardinen Neumann
w Budyšinje - Tel. 3184
rózk Seminarskeje hasy napřeco dźiwadłej

K zelenomu štwórtkej a k jutram:
štrykowane pjezlki, lacy
hólču drastu a mantle
hólču drastu, kholowy
nohajcy, zoki, rukajcy
štrykowanu spódnju drastu
spódnje suknje a šlypry
židźane šaty
šlipsy, zwjeršne košle
drastu za dźěćatka
kholowy z košlu, slě
khornarje, kłobuki, měcy
pulowry, židźane bluzy
škrykowane woblečenja
žónske a dźěćace fale
we wulkim wuběrku a tunjo pola
Rudolpha
po Hornjo-Łužicy znaty
wotrjadny wobkhod
Kejžorska dróha 16

Łožowe šaty
ruby, kuchińske šaty,
košlace tkaniny,
spódnju drastu (mako),
frotěrowane šaty,
dybsačniki.
Hilger Lotzestr. 20

Dobre a tunje
časniki
pola serbskoho časnikarja
w Dobrošicach!

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a płaćizny hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Pytam k 15. měrcej 1937
spušćomnoho pohonča,
kiž so na samostatne dźěło wustoji.
Farske kubło w Khrósćicach.

Zeleny štwórtk so bliži a **jutry!**

Rjana drasta — wužitny dar!

Schauseil

W Budyšinje, Bohata hasa

ma wjele nowych mustrow.

Derje tu kupuješ — to wšě žónske wědźa.

K swjatym dnjam

wulki wuběrk

drasty za muže — hólcy — dźěći

mantle, kłobuki, čapki, šaty

pjenjezyhódnje wot

O. Bulanka **w Kulowje,** na torhošću 8

Wužitne

dary k zelenomu štwórtkej

za **hólcy** a **holcy**

we bohatym wuběrku pola

OSSWALD **w Budyšinje** Kamjeńtna dróha

K jutram

něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:

Židźane a wołmj. khuty, fale, suknje, židźany bant a wobsadki, štrykowanu drastu, nohajcy a šaty

EMIL HERTWIG

w Kamjencu, na torhošću

Něšto dobre

k zelenomu štwórtkej

z Kněžkec *konditarnje*

započatk Garbarskeje hasy, blizko pósty 2

K zelenomu štwórtkej!

Kašměrowe khuty

— woknješkate, klockate a mustrowane —

Mušlin a židźane fale

Nahłowjacy bant

čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach

w rjanym wuběrku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Naléčo je blizko!

Dobru rjanu hotowu

drastu za muže — hólcy — dźěći

Rjane žónske mantle

a cyłe woblečenja

Wuběrk je wulki! Płaćizny nizke!

To je znate!

Wilhelm Seifert

Bohata dróha 22

Jutry so bliža!

Dopomnjam na swój

wobšěrny skład

mužskeje drasty

a tkaninow wot krucha

Reinhardt Löffler

w Kamjencu, Budyšska dróha 62.

Bleyle — **štrykowanu drastu**

hólču — holču — mužsku drastu

Žónske nalětne mantle

wšitko we bohatym wuběrku jara tunjo pola

Hellwig & Schönbohm

w Budyšinje, Bohata dróha 19.

W žohnowanej starobje jeje 95. žiwjeńskoho lěta wotwoła Bóh luby Knjez našu lubu mać, wowku, wulko-wowku a ćetu

Hańžu zwud. Šołćinu

rodź. Šramic

ze swjatymi sakramentami derje přihotowanu do wěčneje domizny. Wróćiwši so wot jeje rowa dźakujemy so wosebje knjezej fararjej Wjeńcy za časćiše domawobstaranjo, burej Špitankej za k-rowu-wjezenjo, kaž tež wšěm přećelam a znatym za modlitwy na pustych wječorach a za bohate wobdźělenjo při khowanju z wutrobnym

Zapłać Wam Bóh luby Knjez!

W **Časecach,** na dnju pohrjeba, 1. měrca 1937.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych

swójba Zarjeńkec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

11. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 13. měrca 1937.** | **75. lětnik.**

Pospyt mordaŕstwa w Nazareće.

Zawěrno, zawěrno, prajam wam, prjedy dyžli Abraham bu, sym ja.“ Židźa běchu Zbóžnika zrozemili, hdyž jim tute słowa před templom w Jeruzalemje přiwoła. Jězus z Nazareta žada, zo by připóznaty był jako wěčny Bóh. Židźa mjelča. Wotmołwu ze słowom njemóža podać. Ale hida jewi so w jich mjezwočach, ćěri jich k namocy. Zběhachu kamjenje, zo bychu joho morili. Namóc, to je přecy poslednja bróń njewěry. Zbóžnik pak so wotsali. Joho hodźina hišće njebě přišła.

Podobnje zeńdźe so Zbóžnikej tež w Nazareće, joho domiznje. Wosada Nazaretska je na sabaće w synagodzy zhromadźena. Zbóžnik zastupi ze swojimi wučownikami. Dźensa je wusłyšana próstna modlitwa wěriwych: Wumožnik stoji před nimi. Sćerpnje hladaja na Jězusa sebi šukotajo: „Hlej, Jězus, syn Marije.“ Znaja joho. 30 lět bě mjez nimi žiwy. Su widźeli joho, kak z Józefom na ćěsliske dźěło khodźeše. Widźachu joho mozlojtej rucy. Wón je we wšěm jim runja, měnjachu. Před lětom je z Nazareta wućahnył. Wot toho časa pak běchu njesłyšane wěcy wo nim słyšeli. Wulki profěta Jan joho wysoko česćeše. A putnicy powědachu, zo je w Jeruzalemje wikowarjow z templa wuhnał, mócnje ze słowom wustupował a skutki dokonjał, kotrež wšitkich překhwapjeja. W susodnym městačku Kana bě skutkował hižo dwaj dźiwaj, wodu do wina přewobroćił a — wěrje njepodobne — służownika kralowskoho zastojnika wustrowił. Wjele wědźachu wo nim powědać. A nětko stoji tu mjez nimi. Woprawdźe — je so přeměnił! Hrózba z njoho wukhadźa. Rjanu črjódku wučownikow ma wokoło so. Tak zajimawe kemšenjo Nazaret hišće njepomni.

Jězus bě lěto čakał, prjedy hač so wróćiwši swojim domorodnym hnadu wěry poskići. Puć k wěrje chcyše jim pokazać. Nic jako khudy ćěsla — ně, jako profěta, mócny w słowje a skutku stoji před nimi.

Zbóžnikej tu w synagodzy pozběhuje so wutroba. Wón znaje tu kóždoho wosobinscy. A tuta staroznata cyrkwička! Kak husto bě tu słuchał na słowo Bože, swojomu njebjeskomu Wótcej wotewrił wutrobu! Kóždy kamjeń joho postrowja.

Zbóžnik sydnje so ze swojimi wučownikami prědku na swobodne městna. Swjatočnosć so započina. Spěwaja psalmy. Modla so předpisane modlitwy. W prěnjej modlitwje wuznawaja wěru do Jehovy, jeničkoho Boha, slubjuja swěru joho kaznjam. W druhej modlitwje proša wo připowědźenoho Messiasa, potomnika Davida. Što też to při tym začuwaše Zbóžnik? Proša wo Messiasa a wón je mjez nimi.

Sćěhuje čitanjo z profětow. Předstojićef synagogi hlada k pismawučenym, zo bychu čitali. Zbóžnik so pozběhnje a dźe doprědka ke klětcy. Wšo hlada. Swjata ćišina. Służownik poda Jězusej pismo. Dźensa čita so z Izaijasa. Jězus njepraša so, hdźe na poslednim sabaće skónčichu. Wotewi a widźi staw 61. a čita słowa, kotrež připowěduja Messiasa, kotrohož nadawk je, khudym a tyšnym přinjesć wjesołe poselstwo a wumoženjo.

„Duch Boži je nade mnu, je mje powołał, khudym přinjesć wjesołe poselstwo, je mje powołał, jatym wozjewjeć swobodu, slepym, zo budźa widźacy, padnjenym wumoženjo, wuwołać lěto hnady.“

Jězus zasta, da pismo służownikej, a počina słowa wukładować. Njezwěrja sebi ani dychać. Do swjatočneje ćišiny padaja hnujace słowa Zbóžnika: „Dźensa su so słowa pisma, kotrež runje słyšešće, dopjelniłe.“

A nětko z mocu słowa Božoho přizamknje Zbóžnik krasne prědowanjo. Bohužel njeje so nam zakhowało. Swjate Pismo pak praji: Wšitcy jomu přiwyskachu a wobdźiwachu słowa, z joho erta wukhadźace.

Ale što dha je židow takle putało? Nowy prědaŕ? Wušiknosć, kak móžeše ze słowom wobkhadźeć? Něšto zwonkowne je to dyrbjało być. Přetoż nadobo je lud přeměnjeny. Hdyž žada wěru do swojich słowow, so Zbóžnikej zapowědźa. „Zwotkel ma to wšo, štó da jomu tutu wědomosć?“ Tak počinaja sudźić. „Njeje to khudy čěsla?“ Pohóršuja so na nim. Messias w płašću khudoho dźěłaćerja? Joho mać žónska ze wšědnoho luda? Ně. Messias ma přińć jako kralowske dźěćo. Jězus njech wuči a skutkuje, štož chce, Messias wón być njemóže. A wyše toho, čohodla pola nich žadyn dźiw njeskutkuje? Njech pokaza swoju móc!

Zbóžnik hlada do zymnych wutrobow. Wě, też tu je joho dźěło podarmo. Spóznawši jich mysle praji: „Budźeće mt prajić, štož sy dokonjał w Kafarnaumje, to tu čiń!“

Haj, to bě prawje prajił. Dźiw chcedźa widźeć. Tola Zbóžnik to wotpokaza. Čohodla? Tute wutroby su horde. A hordosć je maćeŕ njewěry. Kruće jim praji: „Zawěrno, praju wam, profětu we swojej domiznje njepřipóznawaja.“

Njeběštaj wěrnosć tutoho słowa nazhoniłoj Elias a Elizeus? Tohodla dokonještaj dźiwy pola pohanow. Hdyž jim Zbóžnik takle porokuje, njemóža hidu wjacy zadźeržeć. Zrozemichu joho. Što zwaži sebi tutón čěsla?

So pozběhnywši čěrja doprědka, wustorkaja Jězusa ze zynagogi. A jedyn čisnje mysl do wutrobow přitomnych: „Čisńmy joho ze skały do hłubiny.“ Bórzy stoja před hłubinu. Sylne pjasće joho hižo přimaja. Ale što to? Rucy zapowědźeja jim službu. Židźa stoja zastróženi. Chcychu dźiw. Nětko jón widźa!

Zbóžnik měrnje mjez ludom so wotsaluje. Bjezmócnje za nim zhladuja. Prjedy hač so zhrabaja, je so Jězus wotsalił. Próch njedźakownoho narodnoho města wottřase wot swojich nohow. Hona Nazaretske njeje ženje wjacy nastupił!

Dźeń w Nazareće dawa nam myslić. Zrudny to podawk. Kaž Zbóžnika dźensa zaćisnychu domoródni, tak zaćisnje joho bórzy židowski lud. Zbóžnik woteńdźe na přecy z Nazareta, wozjewja swojomu ludej wjesołe poselstwo. Wopokazuje jim lubosć, ale wotpokazuja ju. Haj, njedaja měra, doniž so njeje wukrawił na křižu. Wjesela so, hdyž wudycha; hanja joho hišće. Njepopřeja jomu ani měrneje hodźiny k mrěću.

Dźeń w Nazareće dawa nam myslić. Wón so hač do dźensnišoho dnja wospjetuje. Nic jenož w njewěrje, ně, też w surowym pospyće mordarstwa. Hladaj do Ruskeje, hdźež bolšewism w mordarskim přesćěhanju wojuje přećiwo wěrje. Měšnicy su morjeni abo w jastwach. Cyrkwje zawrjene. Dźěći w šulach bjezbóžnje, haj k zacpěwanju nabožiny woćehnjene. Pospyt mordarstwa w Nazareće so w Ruskej wospjetuje.

Dźeń w Nazareće dawa nam myslić. Hladajće do Španiskeje. Cyrkwje tam pala. Krej měšnikow a wěriwych so rozliwa z rěkami.

Čohodla na to spominamy? Zo bychmy so rudźili? Ně, nawopak! Dźeń w Nazareće napjelnja nas z dowěru. Khrystus, naš Knjez, je mócny Bóh, mócniši hač wšitcy knježićerjo tuteje zemje. Wšěch přećiwnikow Khrystusowych dyrbjeli dowjesć ke skali w Nazareće a jim přiwołać: „Wukńće, wy njemudri! Jenož jedyn je wulki, jenož jedyn je sylny: Khrystus, naš Bóh! Waše nadběhi wotrazy runje tak, kaž Nazaretskich!“

Z hidu pyrjachu so židźa a njemóžachu so dodźiwać. Běchu na njoho najradšo so walili. Khrystus kroči też dźensa dobyćerscy mjez wójskami swojich njepřećelow.

Njedwělujmy, byrnjež so też hela pozběhnyła. Jedyn je z nami. Khrystus, Kral cyłoho swěta. My pak smy joho wojowarjo! Nic liwcy, bojazni! Budźmy cyli wojowarjo! Khryšće, Kralo, Twoji w žiwjenju a wumrěću!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tachantsku šulu je sebi katolska šulska wosada w lěće 1904 nowu natwariła. Po wójnje pak je tuta šula přešła do měšćanskoho wobsedźeństwa. W poslednim času so wo tym rěčeše, zo Budyšske katolske dźěći w přichodźe wjacy tachantsku šulu njewobkhowaja, ale so do druhich šulow připokazaja. Tachantska šula pak měła so přewostajić měšćanskej wobkhodnej šuli, kotraž pod hubjenymi rumnymi wobstojnosćemi ćerpi. Wězo wšitkich katolskich staršich wosud jich šule hłuboko zajimuje. Tohodla běchu w jara wulkej ličbje přeprošenju na zhromadźiznu sćěhowali, kotraž so póndźelu, 8. měrca, wječor w tachantskej šuli wotmě, zo by so tu rozprawa podała, kak so wěc ma. Też knjez wyšši měšćanosta dr. Opitz bě na přeprošenjo přišoł, kaž też knjez šulski rada Unterstab. Wjednik šule, knjez kantor Šołta, wšitkich witaše a poda krótki rozhlad wo wuwiću tutoho šulskoho prašenja. Knjez šulski rada Unterstab zaběraše so potom wobšernje z powšitkownymi šulskimi wobstojnosćemi a pokaza na nuzu, kotruž wobkhodna šula njedosahacych městnosćow dla začuwa. W nastupanju přeměsćenja tachantskeje šule pak njeje so dotal hišće ničo rozsudźiło a postajiło. — Katolskim staršim wězo jara wjele nad tym zaleži, zo swoju rjanu tachantsku šulu zdźerža. Wulki zajim katolskeje šulskeje wosady na tutych prašenjach bě spóznać z bohatoho wopyta a wobdźělenja při zhromadźiznje.

Z Budyšina. W klóštrje Franciskankow wotpołoži po dokónčenju swojoho noviciata zańdźenu njedźelu knježna Marja Herdec z Leobšic w Hornjej Šlezskej swjatočne sluby přiwzawši klóštrske mjeno Marija Xaverija. Radosć a swjatočnosć knježeše w klóštrje. Kapałka, krasnje wupyšena z rostlinami a swjatočnje rozswětlena, bě napjelnjena z pobožnymi kemšerjemi, kotřiž z kedźbnosću rjane a pozběhowace wobrjady profesa sćěhowachu. Wulke kemše měješe tachantskl vikar knjez dr. Wolf, duchowny zastaraćeŕ klóštra. W swjedźeńskim prědowanju rozłoži wón hódnotu a zmysł swjatočnych wobrjadow. Mócnje a radostnje wuklinča swjatočnosć z khwalbnym kěrlušom.

Do Boranec. Swojimaj swěrnymaj dołholětnymaj sobustawomaj kk. Mikławšej Pjetašej a Mikławšej Mikeli přeje „Katolski Posoł“ wjele zboža k narodninam, kotrež před krótkim swjećeštaj. Žohnowane lěta je Bóh jimaj spožčił, hdyž tola knjez Pjetaš póndźelu swjećeše 82., knj. Mikela pak loni nazymu 80. narodniny. Hdyž človjek z 80 lětami hišće z prócesijonom do Róžanta nóžkuje a wšědnje k Božim službam do wosadneje cyrkwje, je to z dopokazom, zo žiwjeńska móc je hišće kruta a sylna. Bóh spožč woběmaj hišće wjele strowych a zbožownych dnjow a jónu zbóžnosć njebjesku!

Z Marijineje Hwězdy. Zańdźenu wutoru móžeše hnadna knjeni Khata Ema Pišlec swoje šěsćdźesaćiny woswjećić a to w połnej čiłosći a strowosći. Wězo njejsu 60 lět poměrnje najwyšša mjeza, kiž so človjeskomu žiwjenju stawja. Tola we ważnym a zamołwitym powołanju, kiž wosebite žadanja na človjeske ćělne a duchowne mocy stawja, ma hižo tajka časna doba něšto rěkać. Su pak zdobom też ważny wotrězk w žiwjenju, wosebje w tak wuznamnym zastojnstwje. Tohodla wopokazachu hižo dny do časa jara ważenej a česćenej jubilarcy mnozy jednotliwcy a wšelake korparacije swoju česćownosć a přikhilenosć. Tak počesćichu ju konvent, khowancy wustawa swjatoho Józefa, dźěći klóštrskeje hólčeje šule a wjesne towarstwa ze słowom, spěwom a z khutnym dźiwadłom. Zańdźenu njedźelu so hosćo, zwjetša knježa duchowni a klóštrscy zastojnicy, k małej swjedźeńskej hosćinje zeńdźechu a tući a wšelacy druzy gratulantojo wuprajichu ertnje a pisomnje swoje zbožopřeća. Na dnju samym woswjeći so swjedźeń cyrkwinscy. Wysokodostojny knjez propst P. Romuald měješe swjatočnu Božu mšu z assistencu klóštrskeju duchowneju, a duchowne knježny spěwachu k tomu wjacyhłósnu missu

k česći swjatoho Korle Borromejskoho wot Filka. Česćena jubilarka pokhadża ze znateje a nahladneje swójby z Königshajna pola Žitawy. Tam so 9. nalětnika 1877 narodźi. Wukhodźiwši ludowu šulu rozsudźi so z časom za klóštrske powołanjo a to ze znutřkownoho pohnuwanja. Přihotowaše so najprjódcy na wučerstwo. Tohodla wopyta jene lěto seminar k wukubłanju wučerkow we Waldsassnje w Bajerskej. Potom přihotowaše so w tudomnym klóštrje privatnje z někotrymi kandidatkami a wotpołoži z časami trěbne pruhowanja před statnej komisiju. Pódla rěčnych a realnych předmjetow złoži so wosebje na hudźbu a je tutomu wumjelstwu daloko přez 30 lět so wěnowała jako wučerka za spěw a klawěr we wustawje a też jako organistka a nawjednika khóra „Musicam sakram" (swjatu hudźbu) spěchowała, dóniž so 4. nalětnika 1935 za abbatissu klóštra njepowoła a swojoho dotalnoho wučerskoho dźěła so njewzda. Wěsće budu mnohe šulerki na swoju něhdušu wučerku spominać, kiž je jim elementarne podłožki we hudźbnym wumjelstwje přiswojiła. 28. póžnjeńca 1897 přiwza z rukow tehdomnišoho klóštrskoho vizitatora drastu swjatoho Bjarnata a móže tak lětsa swój 40lětny jubilej woswjećić, zo k rjadu cisterskomu přisłuša. Swjatočne sluby wotpołoži 11. smažnika (junija) 1900. Přez osekskoho prelatu do swojoho nowoho zastojnstwa předstojićerki klóštra zapokazana je runje w tutych krótkich lětach mnohe swoje sobusotry puć časnosće hić widźała. „Kat. Posoł" přeje swojej swěrnej woteběrarcy na prozy do sedmoho lětdźesatka bohate žohnowanjo w zamołwjenja połnym powołanju, a knjez nad hwězdami spožč ważeuej jubilarcy k tomu wutrajneje ćělneje a duchowneje čiłosće. Tuž hišće hišće na mnohe lěta!

Domowina

zeńdźe so njedźelu 7. měrca w Serbskim Domje k ważnym wuradźowanjam. Zo bě přeprošenjo na tute skhadźowanjo wšudźom hłuboki wothłós namakało, za to bě z dopokazom nimo měry bohaty wopyt. Žurla Serbskoho Domu je telko hosći drje zrědka widźała. Po 3 hodź. wjednik Domowiny, knjez wučer Pawoł Nejdo, zhromadźiznu wotewri. K zawodej „Rjana Łužica" zaklinča a knjez Jurij Šewčik přednjese narodnu pěseń.

Předsyda wšitkich dowěrnikow a sobustawy lubje witaše a rozłožowaše ważnosć a wuznam Domowinskoho dźěła, kotrež ma so přecy dale a šěršo wupřestrěwać po serbskej domiznje, zo bychu naše drohotne narodne kubła, wosebje naša krasna maćerna rěč so zakhowała. K škitej našeje serbskeje ludnosće Domowina wšě mocy napina.

Potom rozprawjachu knjez Pawoł Krječmar wo organisaciskim dźěle a wo posmjertnej pokładni, knjez Arnošt Simon wo zwjazk. pokładni, k. farar Wjeńka za nawječornu, k. farar Křižan za delnju rańšu a k. Lubjeński za hornju rańšu župu. Wo pruskej Łužicy rozprawješe knjez Nejdo sam. We wobšěrnym přednošku potom starosta sam rozłoži jasnje a dokładnje zaměry našoho cyłoho prócowanja a wo dotal docpětym wuspěchu, wo swojich starosćach a prócach, ale też wo wozbožacym spokojenju, kotrež namaka we dowěrje, kotrež so jomu ze wšěch stron serbskoho naroda wopokazuje. Naše prócowanja wo zdźerženjo serbskeje narodnosće su złožene na jasne, njedwělomne prawa. Serbski narod je runje kaž druhe na zemi po Božej woli žiwy. Za njón so staramy we wobłuku bóžskich a statnych zakonjow.

Wšitcy přitomni sćěhowachu z najwjetšej kedźbnosću słowam knjeza Nejda, a hdyž bě dokóńčił, wunjesechu jomu hrimotacu sławu. To bě wutrobny dopokaz přikhilnosće a dźakownosće, kotruž wšitcy za předsydu Domowiny začuwaja. A tutón dźak wupraji jomu zjawnje knjez farar Wjeńka, pokazawši při tym na dobre, čiste wotpohlady, z kotrymiž Domowina swoje dźěło wukonja. Też knjez farar Křižan so tutym dźaknym słowam přizamkny.

Předsydstwo Domowiny so jenohłósnje z nowa wobkruči. Dalše jednanja poćahachu so na wustawki Domowiny, kotrež maja so po žadanju wyšnosće přeměnić. Dale bu wobzamknjene, zo ma so resolucija serbskich wobstojnosćow dla zapodać.

Wulka a wutrobita bě zahorjenosć, kotraž nawjedowaše jednanja a wuradźowanja Domowiny. Bóh dał, zo bohate wupłody a wuspěchi z njeje w přichodźe wurostu k lěpšomu našeje wótčiny a našoho serbskoho naroda.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Też bamž je na swjatočnosće krónowanja jendźelskoho krala do Londona přeprošeny. Hakle w najnowišim času Jendźelska bamža přeprošuje. Jedyn jendźelski kral běše mjenujcy za kóždoho nowoho krala přisahu postajił, kotraž so jara wótrje přećiwo bamžowstwu wupraja, a z kotrejž kral też slubi, zo chce stajnje přećiwo katolskej Cyrkwi wojować, haj jej žanych prawow w swojim kralestwje njedać. Tola po času wotdrjebichu so wot tuteje přisahi te sady, kotrež tak wótrje přećiwo bamžej a katolskej Cyrkwi stejachu. Pius XI. postaji najskěrje wosebitoho legata za swjedźeń krónowanja jendźelskoho krala. Tutón so wězo jenož na swětnych swjatočnosćach wobdźěli, nic pak při cyrkwinskich.

Mnozy sprawni stawiznarjo, też němscy, su wuznali, zo by Europa bjez bamžowstwa cyle hinaša była hač nětkle je. Cyła europska abo nawječorna kultura njeby bjez katolskeje Cyrkwje a bjez bamžow nastać mohła. Ale też hdyž tamni stawiznarjo to njebychu pisali, da bychu dźensa tola wjednicy bjezbóžnych wo tym swědčili. Woni mjenujcy často prajeja, zo by jich dźěło lohke, haj dokonjane było, hdyž by so jim poradźiło, bamžowstwo wotstronić. Tući bjezbóžnicy njebychu jenož nabožinu powalili, ale z njej też europsku kulturu a jeje zakłady. Z tym bychu wobličo našich krajow cyle přeměnili. Ale wosebje bamžowstwo a katolska Cyrkej to bjezbóžnikam mócnje zadźěwatej. Njeje to dopokaz za wuprajenja tamnych stawiznarjow: Što by Europa była bjez bamžowstwa?

Italska. Wosebje swjaty Don Bosko je začuwał, kak swětni stawiznarjo zasłužby bamžow zamjelčeja. Lětsa je runje 100 lět, zo tehdomniši student Jan Bosko do měšniskoho seminara w Chieri w Turinskej arcydiecejzy zastupi. Jako seminarist je wón wosebje też rady cyrkwinske stawizny studował. Ale też mnohim cyrkwinskim stawiznarjam dyrbješe porokować, zo su małe zasłužby mjenje znatych ludźi wopisali, ale wo wulkich zasłužbach bamžow njejsu často nadosć rozprawjeli.

W lěće 1930 je zarjadnistwo města Roma na jenej hórcy dało wulku nowu ludowu šulu natwarić. Wona je pomjenowana po swjatym Don Bosku. Joho mjeno je we wulkich pismikach do kamjeni zarubane. To je dopokaz, zo w Italskej tutoho swjatoho jara česća. To běše też hižo tak, hdyž běše wón žiwy. Samo zasakli njepřećeljo Cyrkwje ważachu sebi tola Don Boska. Tola su wšak přećiwnicy też wjele njekhmanych ludźi najimali, zo bychu joho morili. Wjele pospytow su tajcy złóstnicy činili, tola Bóh je swjatoho měšnika stajnje a to husto na cyle spodźiwne wašnjo škitał.

Loni dotwarichu w Romje tohorunja wulku ludowu šulu. Wona je po znatym šulerju swjatoho Don Boska pomjenowana, po kardinalu Caglieru. Z tym chce město Rom spominać na započatki salezianskich misijónow, wo kotrež je sebi kardinal Cagliero wulke zasłužby dobył. Po nim pomjenowana nowa šula ma 55 wučbnych stwow, a do njeje khodźi 2000 dźěći. Cyle blizko šule woswjećichu Salezianojo loni nowu farsku cyrkej „Marije, pomocnicy křesćanow". Jako tajku je Don Bosko mać Božu wosebje česćił. Cyrkej ma město za 4000 ludźi. Šula a cyrkej stej natwarjenej z wonka města Roma, hdźež je Mussolini dał domy za ludźi twarić, kotřiž w srjedźiznje

města wobydlenjo zhubichu, dokelž bu tam wjele starych khěžow zwottorhanych. Tute dyrbjachu so wotstronić, zo bychu nowe šěroke dróhi a wulke a krasne naměstna twarić móhli. Scyła běchu stare wobydlenja też jara njestrowe.

Němska. Najstarša cyrkej w Němskej drje je Aachenski Münster. W lěće 798 jón započachu twarić. Druha cyrkej pak je cyrkej swjatoho Michała we Fuldźe. Jeje najstarši dźěl pokhadźa z lěta 820. Tuta cyrkej ma so nětkle wobnowić. Předewšěm maja so wšelake dźěle, kotrež njejsu po prěnim planje twarjene, přeměnić. Dźěło dyrbi nazymu hotowe być.

Mandźelstwo-łamanjo je ćežki hrěch. Dotal je so sudniscy khostał, hdyž zjebany mandźelski skórźbu zapoda. To pak ma po nowym němskim prawje hinak być. Po nim ma so mandźelstwo-łamanjo samo wot so khostać z jastwom samo z wjacy létami, kaž druhe přestupjenja zakonjow. Stat je spóznał, zo njepóccíwosć też ludej škodźi, a to jara. To je zasy dopokaz, zo Bože kaznje nic jenož wěčne zbožo přinjesu, ale też časne — za toho pak, kotryž je zanjecha, khostanjo a zahubu.

W Mnichowje zasudźichu človjeka, kotryž je samo katolik, k połtřeća léta jastwa. Wón běše so wjacy króć jako duchowny wudawał. Běše samo w jenej cyrkwi někotre razy „Božu mšu“ čitał. Tamniši zwónk běše jomu to dowolił, bjez toho, zo by sebi wot cuzoho wupokazy žadał. Zwónka wězo tohodla ze służby puščichu. Předpisma za tajke pady, w kotrychž chce njeznaty duchowny něhdźe Božu mšu swjećić, je cyrkwinska wyšnosć přiwótřiła. Tamny njedočink pak je dale pola jomu hewak cuzeju mandźelskeju jako duchowny darmo bydlił a sebi pjenjezy požčował, wudawajo, zo je wón syn jenoho wysokoho duchownoho a zo je wot swojoho illegitimnoho nana wulke wobsedźeństwo herbował. A mandźelskaj jomu tajke wudawanja wěrješ taj! Wón je jeju też spowědał a při tym spytał, žonu přećiwo jeje mužej naščuwać. Tónle človjek ma wězo też cyrkwinske khostanjo njesć. Jenož bamž móže jomu dowolić, zasy k swjatym sakramentam khodźić, štož pak móže so jenož po dołhim času pruhowanja stać, a hdyž je woprawdźe pokućił.

Würzburgski wustaw za misijónskich lěkarjow wukubłuje dale młodych studentow, kotřiž so na to zwjazaja, zo chcedźa 10 lět w misijónach skutkować. W januaru přijachu we wustawje zasy 6 dalšich studowacych, kotřiž so na wuměnjenja zwjazachu.

Francózska. Wšelake podawizny na to pokazuja, zo dźensa bolšewismus ze swojim bjezbóžnistwom wulke napinanja čini, zo by hišće k wjetšej mocy přišoł. Ale kaž so zda, joho prócowanja tola wšudźe tón wuspěch nimaja, kotryž wón wočakuje. Najskerje so skutki kaž te w Španiskej tola přenjelepe być zdadźa a mnohim woči wočinja. Tak pokazachu jene wólby we Šwicy, zo w tamnym wokrjesu komunistojo scyła wjacy wjele hłosow njedóstachu. To pokazachu też francózske wólby do zarjadnistwa statnoho radija. Čerwjena lisćina dósta mjenje hłosow hač prawična. Tuta wólba je mjenje politiska, ale za to kulturelnje ważna.

Ruska. Zwjazk bjezbóžnikow měješe kónc lěta 1936 šěsć a poł milijóna sobustawow. To pak bolšewiskim njewěriwym hišće njedosaha. Tohodla ma so lětsa hišće z mócnišimi srědkami dźěłać. Hač dotal je třećina sobustawow młódša hač 18 lět. Wot nětka chce zwjazk też dźěći wot 8 lět sobu do wojowanja přećiwo Bohu a Cyrkwi zapřahnyć. Wšelake nowe wustawy maja so założić, kotrež dyrbja młodych we wojowanju přećiwo Bohu rozwučować. Dale chce zwjazk docpěć, zo so jomu wšitcy ruscy studenća přizamknu. Ruske nowiny pisaja, zo je wosebje mjez žonami hišće wjele přećiwjenja přećiwo prócowanjam bjezbóžnikow. Skoro połojca wšěch žonow wuznawa a dźerži so hišće k Cyrkwi. Pola muži je sadźba jenož 14 %. Tu pak njejsu ći sobuličeni, kotřiž su hišće wěriwi, kotřiž pak snadź z bojosće so wjacy zjawnje jako wěriwi njewuznawaja. A tu dźěn je mužski splah, kotryž so „sylny“ mjenuje, pornjo słabomu žónskomu husto tak słaby a bojazliwy!

W **Mongolskej** wukřćichu misijonarojo loni 9607 dorosćenych a 20000 dźěći. Nětko je tam 186417 katolikow, to je 26 króć telko kaž před 70 létami. Tehdom běše tam jenož 7000 katolikow.

Listowanjo.

Frater F. w Essenje. Luby dźak za pokiwy a póslanku. Po možnosći to rad wužijemy.

M. K. w Šunowje. Tajka próca je wšeje česće hódna. Njemóžachmy pak powědančko hišće přehladać.

Kapł. C. w B. Dźak za dopis! Wozjewimy za tydźeń.

Należnosće našoho towarstwa.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

N. N. ze Zdźěrje 10 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d. Schülertor 21.

Gardiny a zawěški,
wodźewy na konopeje, diwany a tepichi
we znatym bohatym wuběrku pola
Julius Hartmann Sohn
Při hłownym torhošću

Wobućowy dom
SCHUH **Wegener**
w Budyšinje, Bohata dróha 29

Něšto dobre
k zelenomu štwórtkej
z **Kněžkec** *konditarnje*
započatk Garbarskeje hasy, blizko pósty 2

Bleyle — **štrykowanu drastu**
hólču — holču — mužsku drastu
Žónske nalětne mantle
wšitko we bohatym wuběrku jara tunjo
pola
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje, Bohata dróha 19.

Woprawjeńske wobleki

Serbja rady kupuja

pola

Mrštny

w Budyšinje

Bohata dróha čo. 4

Wulki je naš wuběrk. A hdyž so wo našich nizkich płaćiznach a dobrych tworach přeswědčiće, rad budźeće kupować!

K jutram

něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:

Židźane a wołmj. khuty, fale, suknje, židźany bant a wobsadki, štrykowanu drastu, nohajcy a šaty

EMIL HERTWIG

w Kamjencu, na torhošću

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy)

toše ——➤ Wšě sedłarske wěcy ➤—— **graty**

Kładu linoleum (Stragula) — **přińdu do domu** předźěłać a wuporjedźeć

Jan Rjeda, sedłař we Wotrowje

Přijimam požčonki za mandźelske!

Jutry so bliža!

Dopomnjam na swój

wobšěrny skład

mužskeje drasty

a tkaninow wot krucha

Reinhardt Löffler

w Kamjencu, Budyšska dróha 62.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wuběrku!

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Bórzy budźe naš nowotwar dokonjany, w kotrymž změjeće potom před wočomaj naš bohaty skład!

K zelenomu štwórtkej

dobre šaty, khuty, fale nahłowjacy bant

wot

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminarska dróha 2

Rjane dary:

Pórclin: z kwětkami, ze złotej kromu, němsk. rózu, winow. lisć. Rjane serwije. „Rosenthal". Kryst. šklenčy Železnu a emalj. nadobu, kofej. młyny, přewjerćadła, korbiki, šćětki atd.

Wobhladajće sebi mój wulki wuběrk!

Móžeće kupjene wěcy tež zaměnić!

Małe płaćizny!

Domjaca nadoba

M. Pfuhl Znutřkowna tawska dróha 6

Kupuju

złoto **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Dobre a tunje

časniki

pola serbskoho časnikarja

w Dobrošicach!

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

K zelenomu štwórtkej a k jutram:

štrykowane pjezlki, lacy
hólču drastu a mantle
hólču drastu, kholowy
nohajcy, zoki, rukajcy
štrykowanu spódnju drastu
spódnje suknje a šlypry
židźane šaty
šlipsy, zwjeršne košle
drastu za dźěćatka
kholowy z košlu, slě
khornarje, kłobuki, měcy
pulowry, židźane bluzy
škrykowane woblečenja
žónske a dźěćace fale

we wulkim wuběrku a tunjo pola

Rudolpha

po Hornjo-Łužicy znaty wotrjadny wobkhod

Kejžorska dróha 16

Łožowe šaty

ruby, kuchińske šaty, košlace tkaniny, spódnju drastu (mako), frotěrowane šaty, dybsačniki.

Hilger Lotzestr. 20!

Gardinen Neumann

w Budyšinje - Tel. 3184

rózk Seminarskeje hasy napřeco dźiwadłej

Dokelž swój wobkhod do druhich rukow přepodam, **podawam wosebje tunjo:**

Dźěćace mantle = woblečenja pulowry a měcy

Leopold Posner

Nakupowańske wupokazki přijimujemy.

K zelenomu štwórtkej!

Kašměrowe khuty

— wokněškate, klockate a mustrowane —

Mušlin a židźane fale

Nahłowjacy bant

čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach

w rjanym wuběrku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Zeleny štwórtk so bliži a **jutry!**

Rjana drasta — wužitny dar!

Schauseil

W Budyšinje, Bohata hasa

ma wjele nowych mustrow.

Derje tu kupuješ — to wšě žónske wědźa.

K swjatym dnjam

wulki wuběrk

drasty za muže — hólcy — dźěći

mantle, kłobuki, čapki, šaty

pjenjez hódnje wot

O. Bulanka w Kulowje, na torhošću 8

K zelenomu štwórtkej:

„Misale“

— Bože mšě w serbskej rěči —
(přeł. M. Nawka)

Wuživajće tutón krasny dar,

w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Rjanu knihu dóstanješ:

z čerwjenym rězkom	za hr.	4,—
ze złotym rězkom	za hr.	5,—
„ „ „ pyšnje wjazanu	za hr.	7,50
z čerwj. rězkom (z kěrlušemi)	za hr.	6,—
z „ „ (z modlitwami)	za hr.	6,—

Započatk měrca sym swój wobkhod přepołožił na

cyrkwinu hasu čo. 6

(pódla hamtskoho hejtmanstwa) prjedy F. A. Näumann.

Hobrski poskićam wuběrk!

Mužske woblečenja 25.- 32.- 46.- 55.-

Lětne přewobleki we wšěch płaćiznach

Žónske mantle

Drastu za dźěći - dobru woprawjensku

Rady budu Was witać, hdyž mój nowy wobkhod sebi wobhladać přińdźeće. Potom hakle spóznajeće, kak nizke su naše płaćizny a kak bohaty naš wuběrk!

Rudolf Hirstny Kamenz/Sa. Kirchstr. 6

Wšě šulske měcy wot wěcywustojnoho!

Kurt Rinke Bohata dróha 5.

Rjany kłobuk abo **měcu** na hłowu wot

Kurt Rinke Bohata dróha 5.

Nowy kłobuk rjanu čapku

Märckel

w Budyšinje

Lawske hrebje

Wšě rjane dobre

kłóšćeńki

ma na wuběrku

šokoladowy

Marćink

Žitna hasa, blizko Serbskej hasy

Štó pożči serbskej swójbje 200—500 hr. na dobru wěstosć při najwyššej dani? Po přeču też podźělne wróćopłaćenjo. Poskićenja njech so zapodaja we wudawarni „Kat. Posoła“.

Po dołhej jara sćerpnje znjesenej ćežkej khorosći bu naša horcolubowana dźowka, sotra a swakowa,

čestna knježna Marja Möllerec

w 31. žiwjeńskim lěće do wěčnosće, na kotruž bě derje přihotowana, wotwołana. Wróćiwši so wot jeje rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej za čas khorosće na kajkežkuli wašnjo telko lubosće wopokazowali, za jeje khudu dušu na pustych wječorach so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje wysokodostojnomu knjezej fararjej Kralej za hnujace tróštne słowa, miłosćiwym sotram a Kulowskej młodźinje za k-rowu-njesenjo a za krasnu wěncowu pychu naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Kulowje, na dnju pohrjeba, 12. měrca 1937.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

12. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 20. měrca 1937.	75. lětnik.

„Boha je hanił!“ — „Što so wam zda?“

„Hosanna Synej Davidowomu. Žohnowany, kiž přikhadźa w mjenje Knjeza. O kralo izraelski! Hosanna we wyšinach!“ Z tutym spěwom započina swjata Cyrkej bołmončku hałžki swjećić. To je dźeń radosće, hdyž z hałžkami kralej napřeco dźemy a joho swjatočnje witamy. Z radosću izraelski lud Jězusa jako swojoho krala do Jeruzalema witaše, „Hosanna“ jomu spěwajo. Z tak wulkej swjatočnosću hišće nichtó do Jeruzalema putnikował njebě, kaž dźensa Jězus a Jeruzalemscy putnikarjo z nim.

Mjez ludom pak běchu też někotři farisejowje. Ći mjerzachu so na tajke witanjo. A hdyž Jězus do templa zastupiwši slepych a khorych wustrowješe, počachu dźěći z nowa wołać: „Hosanna Synej Davidowomu!“ Na to hněwachu so farisejowje a pismawučeni. Tuž sćuwachu a pósłachu šćuwarjow mjez lud, zo bychu lud zamućili. Jězus činješe dale dźiwy a wučeše w templu. Farizejowje na to wobzamknychu Jězusa morić. Ale kak? Dyrbja tola jenu winu měć.

I. Pytachu tohodla falšne swědčenje přećiwo Jězusej, zo bychu joho smjerći podali. A njenamakachu, hač runje mnozy falšni swědcy přistupichu. Naposledku pak přińdźeštaj dwaj falšnaj swědkaj a rjeknyštaj: „Tutón je prajił: Mózu storhać templ Boži, a za tři dny jón zasy natwarić.“ A jich swědčenjo njebě jenajke. A wyšši měšnik stanywši wopraša so Jězusa prajo: „Njewotmołwiš ničo na to, štož tutaj přećiwo tebi swědčitaj?“ Jězus pak mjelčeše.

Wobhladajmy sebi wosoby bliže. Sudnicy su Kajfas a wysoka rada. Jich wutroby su skažene. Su hordźi, połni sebjewědomosće, přezběhuja so a zasakle na to so měrja, Jězusa na kóždy pad zasudźić. Wobskoržowarjow a swědkow je tam dosć, ale też jich złósć je pře wšu měru. Wobskorženy Jězus tu stoji zwjazany kaž najwjetši złóstnik a tola je wěčny Syn Boži. Z joho wobliča čitaš poniženosć a pokornosć. Wón Syn Boži, sudnik žiwych a mortwych, na wšitke wopačne wobskóržby před tak njehódnymi sudnikami, kotřiž su joho zasakli njepřećeljo, mjelči. Njehódni sudnicy to su, kotřiž wšě zakonje sprawnosće přestupuja, hdyž přez falšnych swědkow a přez nałžane wuprajenja pytaja njewinowatoho zasudźić.

Jězus je dospołnje njewinowaty. Joho žiwjenjo je bjezporočne. Samo njepřećeljo, hačrunjež wšo hromadu pytaja, ničo namkać njemóža, nic te najmjeńše, ani jednoho hrěcha, kotryž bu dyrbjał na nim khostany być.

Na wšitke přisłodźenja Jězus mjelči. Ničo k swojomu lěpšomu njepraja, njewuzamołwja so, njewotpokazuje falšnych swědkow, hačrunjež bě jomu to lohko było. Joho zepjera je, njewinowate swjate žiwjenjo a móc wěrnosće, kotraž skónčnje tola dobudźe.

Jězus chcyše nam z přikładom w mjelčenju a sćerpnosći być, hdyž nas něšto podobne potrjechi. Z tym swjećimy triumfalne dobyćo nad njepřećelemi, kotřiž na naše wotmołwjenjo jenož čakaja, zo bychu z našeje njesćerpnosće a překhwatanych słowow dobytk za so měli. Tajcy njepřećeljo zwaža sebi samo naše najsprawniše wuzamołwjenja wopačnje wukładować a zwjerćeć.

Zdobom chcyše Jězus też dosćčinić za naše tak mnohe powědanjo, bamborjenjo a žwantorjenjo, a našomu jazykej wuzdu napołožić, w bjezdwělomnych wopačnosćach so nic wuzamołwjeć chcyć. Je wjele lěpje: mjenje rěčeć, wjacy mjelčeć a myslić!

II. Hdyž Kajfas widźeše Jězusa mjelčeć, rjekny Jězusej: „Wopřisaham će při žiwym Bohu, zo nam prajiš, hač sy ty Khrystus, Syn Boži?“ Jězus wotmołwi: „Ja sym! Praju pak wam: Wot nětka budźeće Syna čłowjeka widźeć sedźacoho na prawicy Božej a přikhadźacoho w mróčelach njebja.“

Mjez tym, zo běše Jězus na wšě přisłodźenja mjelčał, wotmołwi wón hnydom, hdyž wyšši měšnik joho w mjenje

živoho Boha wopřisahowaše, hačrunjež běše Jězusej Kajfasowy zły wotpohlad derje znaty, wotmołwu z Jězusowoho erta sebi wunuzować, zo by měł přileżnosć, z toho wobskórżbu sčinić. Też widźeše Zbóžnik doprědka, zo njepřećeljo joho wuznaco jenož za přičinu wozmu, joho zasudźić.

Ze swjatej dostojnosću Jězus wotmołwi: „Ja sym Khrystus. Wy drje mje za to připóznać njechaće, hdyž mje zwjazanoho a poniženoho widźiće. Ale dźeń přińdźe, na kotrymž budźeće widźeć Syna človjeka na prawicy Božej sedźeć a na mróčelach přikhadźeć, swět sudźić. Tak je wot profetow doprědka prajene. Tuž pomyslće, što chceće činić."

Nětkle drje Jězus jako wobskorženy tu stoji, zo by wot Kajfasa sudźeny był. Ale něhdy přińdźe Jězus jako sudnik cyłoho swěta, też sudnik wšitkich tych, kotřiž so hordźe nad druhich přezběhujcy, bližšoho sudźa a zasudźuja. Što drje budźa sebi Kajfas a joho přiwisnicy potom myslić, hdyž budźa Jězusa w mróčelach přikhadźeć widźeć, zo by nětko jich sudźił! Kak budźe potom wšo hinak. Hórcy budźa płakać, kotřiž su sebi zważili, Jězusa tu z hrěchom rozhněwać.

III. Na to roztorže wyšši měšnik swoju drastu a rjekny: „Boha je hanił. Što trjebamy hišće swědkow? Sami sće bohahanjenja słyšeli? Što so wam zda?" Woni wšitcy wołachu: „Wón je smjerće winowaty!"

Kajke tajeństwo wyššoho měšnika! Roztorže swoju drastu, jakož by so stróžił nad tajkim surowym bohahanjenjom, ale we woprawdźe pak, zo by druhich nawabił, přećiwo Khrystusej wustupić. Znutřkownje so wjeseli, zo ma skónčnje přičinu k zasudźenju Jězusa. So wjeselo nad tutym dobyćom praji: „što trjebamy hišće swědkow?"

Wón, kiž ma jenož sudźić, wón sam nětko wobskorżuje. Nuzuje wysoku radu, nětko sami sudźić a wusud postajić, mjenujcy Zbóžnika jako bohahanjerja zasudźić. Sobustawy wysokeje rady sebi to dołho kazać njedadźa a wołaja: „Wón je smjerće winowaty!"

Tu widźimy jasnje, kak móža človjekojo we sudźenju so zamylić, hdyž so wot swojeje njewobknježeneje požadliwosće sobu torhnyć dadźa. Tući zaslepjeni mužojo zabłudźichu so tak daloko, zo knjeza wšoho živjenja k smjerći zasudźa a Boha samoho jako bohahanjerja tamaja.

Z tajkim wusudom so Jězusej surowa hańba načini. Ale też, zo maja joho, kiž je Bóh sam, za bohahanjerja a zo joho słowa, kotrež su słowa wěčnoho živjenja, za hanjenja Boha maja, znjese Jězus poniżnje. Wón, kiž je hanjeny, znjese swojich hanjerjow sćerpnje, zo by hanjenja zapokućił, kotrež človjekojo přećiwo Bohu wobeńdu.

Z podatosću Jězus tónle njesprawny wusud k smjerći słyši. Hdyž słyšeše, zo wšitcy jenohłósnje smjertnomu wusudej přihłosuja, je so jara na tutej njesprawnosći zrudźił, hdyž bě jim tola telko dobrotow činił. Tola zwólniwje wza tónle wusud na so a chcyše rady wumrěć, zo by človjekam živjenjo dał.

Bołmońčku Jězus jako kral swjatočnje do Jeruzalema ćehnje, lud jomu hosanna spěwa. Wulki pjatk ćehnje Jězus tohorunja swjatočnje z Jeruzalema na Kalvarsku horu, lud joho wusměšujo woła: „Na křiž, na křiž z nim". Što je wina nad tym? Jenož někotři z ludu, farizejowje a pismawučeni, kotřiž su lud zawjedli a naščuwali. Ale hladajće so! Přińdźe jutrownička, a Jězus stoji tu jako Knjez a dobyćeŕ nade wšitkimi swojimi njepřećelemi.

Luby swěrny čitarjo Posoła! Hdyž sy też druhdy njewinowaće zacpěty, a hanjeny wot človjekow, haj će sudźa a zasudźeja, tróštuj so z Jězusom. Často so też tebi tak zeńdźe. Dźensa ći přiwisuja a će sławja, bórzy pak će też tamaja a zasudźuja. Dźensa maš bołmońčku, jutře wulki pjatk. Hdyž wěriš do Jězusa, sebje zaprěwajo swój křiž na so wozmješ a Jězusa sćěhuješ poniżnje, ćichomyslnje z podatosću do Božeje wole, přińdźe też za tebje jutrownička, hdźež budźeš so dobyćeŕscy radować z Jězusom nad swojimi přećiwnikami.

Poroki.

(Spěwaja so Wulki pjatk po wotkryću swjatoho křiža.)

1. O ludo mój, što sčinich ći?
   Kak zrudźich će, daj wotmołw' mi!
   Ja wjedźech će z Egiptowskej',
   Ty kładźeš křiž tom' Zbóžnikej.
   Swjaty Božo, swjaty, sylny Božo,
   Swjaty a njesmjertny Božo!
2. Ja dyrich prěnjorodźeństwo,
   Ty pak maš za mnje šwikanjo,
   Ja morjo tebi wotewrich,
   A ty mi stronu wočiniš.
   Swjaty Božo, swjaty, sylny Božo,
   Swjaty a njesmjertny Božo!
3. Před Faraonom škitach će,
   A za to přeradźiš ty mje,
   Će wjedźech połne štyrc'ći lět,
   A ty mje podaš k smjerći nět'.
   Swjaty Božo . . .
4. We mróčeli před tobu dźěch,
   A ty maš nětko ze mnu směch,
   Ja syćach će we pusćinje,
   A ty mje biješ hanibnje.
   Swjaty Božo . . .
5. Ći skału k piću wotewrich,
   A ty mi žołč nětk poskićiš,
   Ja pobich, kiž ći škodźachu,
   A ty mje biješ na hłowu.
   Swjaty Božo . . .
6. Trón kralowski ći postajich,
   A ty mi ćernje nastajiš.
   Ja tebi dach kraj bohaty,
   Ty dari mi křiž drjewjany.
   Swjaty Božo . . .
7. Što móžach wjac', hač sčinich ći,
   Štož z hórkej smjerću płaćiš mi?
   O ludo mój, što sčinich ći?
   Kak zrudźich će, daj wotmołw' mi!
   Swjaty Božo . . .

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wšěm Serbam zawěsće derje znata „Homla" je so pominyła. Kóždy, kiž je hewak přikhadźejo sobotu z Delan do Budyšina na wiki, skónčnje „Homlu" widźał, je drje při sebi zdychnył: Derje, zo tu nětko sy. A wobstarawši swoje należnosće w měsće, spěchowaše zasy nimo njeje dom. Nětko njetrjebaš wjacy za „Homlu" zhladować. Wona tam wjacy njestoji kaž horda twjerdźizna. Bur z Ćemjerc je sej jeje kamjenje do swojeje zahrody zwozył a z nimi tam puć nawozył. Nimo něhdušeje Homle powjedźe nowa satna awtowa dróha a tak budźe so w našim

spěšnym času też bórzy na nju zabyć. Homla běše něhdy hordy do kraja zhladowacy wětrnik z wulkimi křidłami. Posledni wětrnikaŕ běše wěsty Zmij, kiž běše z Kobanskoho młyna pola Haslowa k Budyšinej přišoł. Joho žona běše rodźena Krawčikec z Worklec. Zmij kupi wětrnik wokoło lěta 1880 wot tehdyšoho wětrnikarja Kuliša a je na nim tójšto lět dźěłał, dóniž potom wokoło lěta 1900 dźěło njezastaji. Domske ze žiwnosću předa dotalnomu wobsedźerjej Handrijej Dubskomu. Wětrnik samón předa Zmij wěstomu Wagenknechtej, kotrohož žona we swojim času so při wudyrjenju wohnja we wětrniku spali. Wěstu sławnosć je Homla z tym dóstała, zo njedaloko njeje naš wjednik, tehdy hišće wojujo za dobyćo 3. kralestwa, před Budyšskimi wobydlerjemi wulku rěč dźeržeše. Nowa awtowa dróha, kotraž je hižo přez Homlu wottykana, budźe wšitkim pućowacym rjany wuhlad na město poskićeć.

Z Khróšćic. Zańdźeny pjatk mějachmy w šuli swjatočne rozžohnowanjo wotkhadźacych dźěći. 29 holcow a 16 hólcow wopušći po 8lětnym wopytowanju ludowu šulu. Wjesele sebi zaspěwachmy rjane serbske a němske spěwy. Też na malu hru sebi dźěći zwažichu a činjachu swoju wěc derje. Šulski wjednik Heidrich porěča dźěćom a też předsyda šulskoho wokrjesa, wjesnjanosta Grofa, so přidruži. Wobaj podaštaj 14lětnym dobre rady a pokiwy sobu na dalši puć žiwjenja. Někotři přednjesechu hišće wšelake žortne podawki ze šulskoho časa, a dwě małej holćcy dopominaštej wšitkich na prěnje lěta šulskoho časa. Jako wosebity dar za pilne a pěkne zadźerženjo dóstaštaj Kindermann z Noweje Jaseńcy a Leńka Hórbankec z Prawoćic wužitne knihe. Z němskimaj hymnomaj so swjedźeń skónči. — Njedźelu běchu potom za tutych a wosadnych dźěći Worklečanskeje šule swjatočne kemše. W pobožnym ćahu podachu so dźěći z fary do cyrkwje. Po swjedźeńskim prědowanju wobnowichu wšitke ze zaswěćenymi swěčkami křćeński slub. Bě to swjatočny wokomik! Na to dźěchu k woporej wokoło wołtarja. Wšitke, 65 do hromady, přistupichu potom k swjatomu woprawjenju, wjele přiwuznych z nimi. Před tabernaklom so poklaknychu a knjez kapłan Horjeń wudźěli liturgiske požohnowanjo. Tu zaspěwachu hnujacy kěrluš: „Jězu twój žiwy sym". Na farje přepoda po kemšach knjez kapłan serbske nabožne knihe ze zawostajeństwa njeboh' knjeza kantora Hile. Za pilnosć w nabožinskich hodźinach dóstachu je: Jan Šiman a Frenclec z Khróšćic, Smolic z Nuknic, Eiseltec z Lejna a Bizoldec, Šewcec (Bětnarjec), Hadankec z Wudworja.

Wjesołe dźěćo.

Šula běše skónčena, a mała holćka khwataše, sebi wjesele zaskakujo, domoj. Dom přišedši wołaše hižo ducy z durjemi: „Maći, maći, dźensa běše w šuli rjenje!" Mać začuwaše sobu ze swojim dźěšćom joho nježne wjesełko a so wopraša: „Što dha je knjez wučeŕ wam rjanoho powědał, zo běše we šuli tak rjenje?" Holćka wotmołwi: „Ach maći, knjez kapłan je nam prajił, zo dyrbimy přichodnu wutoru do R----- na wučbu přińć, ale maći dopomń mje zasy, jeli snadź ja zabudu, kotry dźeń mamy přińć, wutoru popołdnju w 3 hodź." Mać dźeše: „Što dha budźeće tam to činić?" „Budźemy so na swjate woprawjenjo přihotować!" znapřećiwi dźěćo, a hižo na porsćikach liče še, kelko króć hišće wječor do łóžka póńdźe, doniž njebudźe móc na wučbu hić. A kóždy króć, hdyž rano stany, běše wjesołe, zo je zasy wo jedyn dźeń bliže, zo budźe směć na wučbu hić. Mać wobkedźbowaše, kak so dźěćo wjeseli, a so jenoho dnja wopraša: „Čohodla dha so tak jara na tu wučbu wjeseliš?" Z nježneje wutroby, kotraž dyrbješe so bórzy stać z hospodu Bóžskoho bratřika a přećela, dźěćo wotmołwi: „Dokelž budu směć potom k swjatomu woprawjenju hić!"

Z toho widźimy, kak jara so naše móličke hižo wjesela, zo budźa směć swojoho Knjeza a Zbóžnika přijeć we swjatym woprawjenju. Zawěsće so nad tym też wjeseli naš Zbóžnik sam. A hdyž nětkle w posće wopominany Jězusowe ćerpjenjo, kotrež su naše hrěchi zawinyli a kotrež Jězusa přecy zasy takrjec znowa křižuja, město zo bychmy Jomu lubosć a wšu dźakownosć wopokazowali, budźa naše prěnjo-woprawjeńske dźěći tule křižowanu lubosć zasy lubować we swjatym woprawjenju. Njećińmy tola žanoho wuwjedowanja zažnoho swjatoho woprawjenja dla. Njemóžemy tola to zamołwić. Ale pomhajmy spokojić žadosć njewinowateje wutroby našich móličkich, zo by změrowana była we žadosći za swojim Zbóžnikom.

Eucharistiski Zbóžnik.

Powědane z dnjow eucharistiskoho zjězda we Winje (1911) wot Heleny Tullius.

W jenej Winskej khorownı leži wboha khora. Jara ma ćerpjeć a skoro bjez wšoho wokřewjacoho spara na khorołožo je sputana. Čłowjeska běda a horjo, błud a zadwělowanjo so nihdźe lěpje njepokazuja, kaž na tutym městnje. Zdobom pak jewja so tu też jasnje jandźelska skutkownosć a Bójska smilnosć.

We wulkej zali stoji łožo při łožu. Najwjetša čistota a dobry porjad swědčitej wo pilnosći a woporniwosći tych, kotřiž su tu za to postajeni. Wšo je tu tak čiste a łoža běle kaž sněh, zo to na kóždoho wopytarja najrjeńši zaćišć čini, hdyž tu zastupi; bórzy pak sputa kóždu wutrobu też hłuboka sobuželnosć, hdyž wóčko widźi łožo při łožu telko wbohich wobličow. A kak wšelakory je jich wuraz! Pola jenych spóznaješ poddatosć do Božeje wole; sćerpnje njesu swoje wulke horjo a bolosće, pola druhich pak pytnješ, kak su zapadnyli do tonidła błudnych nahladow a mysličkow.

Na někotrych khorych pak spóznaješ, kak su zasakli a zazłobjeni přećiwo Božim wjedźenjam, byrnjež sami zawinyli swoje njezbožo a ćerpjenjo. Do tutych słušeše też wboha khora. W jeje wóčku bě spóznać hłuboke bjezdno hidy, požadliwosće a winy. A kak rjanej zawěsće jeje wuhločornej wóčcy jónu běštej! Najebać wšěch złych požadosćow a čłowjeskeje zahuby, kotrež nětk z njeju sapachu, jewješe so we wóčkomaj tola hišće znamjo prjedawšeje rjanosće a wotbłyšć duše, kotraž bě jónu była čista.

A tak też bě. Přetož Franciska — tak rěkaše tuta khora — bě junu radosć jeje staršich; pěkna, pobožna a posłušna a lubowaše Boha. Jenoho dnja, hdyž bě runje šěsnaće lět stara, wopraša so swojeju staršeju, hač směě zastupić do klóštra, dokelž chce so poswjećić cyle Bohu.

Staršej měještej tutu prostwu zwoprědka za někajke njepřemyslene přećo; hdyž pak spóznaštaj, zo je to cyle khutna myslička, z kotrejž so jeju dźěćo zaběra, zakročištaj cyle raznje přećiwo tajkomu wumyslenju, kotrež błazne mjenowaštaj. Franciska, jeju jeničke a rjane dźěćo, dyrbjało swoju rjanosć a młodosć za klóštrskimi murjemi pohrjebać? Běštaj tola telko na nju ważiłoj a žanoho wopora njelutowałoj, zo by było jeju dźěćo junu nahladne a widźane, zo by w zjawnosći nahladnosće mělo, nic pak w klóštrje so skhowało. Tak a podobnje mysleštaj njemudrej staršej.

Franciska pak wojowaše ze wšěmi mocami za knježniskim powołanjom; njemóžeše pak pohnuć swojej krutej staršej.

Samo wosadny faraŕ, kotrohož bě Franciska wo radu prosyła, njezamó jeju přewinyć.

Ničo njezamó kruteju staršeju pohnuć; wonaj wostaštaj při krutym „ně". Hdyž pak mać nětko widźeše, kak jeje dźěćo widźomnje hinje, předewza sebi, je dać na někotry čas do Wina k swojej ćeće. Tam by měła přileżnosće k mnohim zabawam a zawjeselenjam a mohła tam skónčnje na druhe myslički přińć. Franciscy so tónle wotpohlad ani kuska njespodobaše. Njechaše so dźělić wot lubeju staršeju,

Syman Cyrenejski.

(Legenda.)

Kročo křižowy puć nadeńdźemy w pjatym stacijónje muža, kiž bě wuzwoleny, Jězusej pomhać ćežki křiž njesć, Symana Cyrenejskoho. A dyrbjała-li přińć nam myslička, čohodla so zwoprědka wobaraše, Jězusej pomhać, potom na to spomnimy, kak ćežko skoro přecy wšěm človjekam pada, někajki křižik na so brać. Sćěhowaca legenda nam to powěda.

Syman Cyrenejski bydli dawno w njebjeskej krasnosći. Tola žadaše za tym, junu na zemju dóńć a hladać, kak dźěći dźensnišoho časa swój křiž njesu. Bóh luby Knjez přećo dopjelni a Syman přińdźe do wulkoho města. Wuhlada krasny palast a zastupi do njoho. Dołho njetraješe a přińdźe mužski k njomu, kiž so joho prašeše: „Što dha tebje ke mni wjedźe a što by chcył?"

Syman wotmołwi: „Knježe, posłuchaj jenož wokomik, budźe to twoje zbožo. Dowol, hdyž so prašam: maš we swojim palasće też křižiki?"

Spodźiwne prašenjo bohatoho nastróža a wón znapřećiwi: „Cuzbniko, mysliš, zo maja jenož bědni a khudźi křižiki? Ně, ně! Posłuchaj! Ja sym bohaty, mócny a mózu wšu zemsku pychu wužić, ale nutřka w mojim domje khowaja so najćežše kříže. Wěš, kajke? Njepřezjenosć w swójbje, njeposłušnosć zabłudźenoho syna, smjerć mojeje najlubšeje dźowćički."

„Dosć, knježe!" woła Syman, „Njeseš tute kříže z křesćanskej sćerpnosću a podatosću?"

Njemdrje zareji bohaty: „Cuzbniko — ně, čohodla runje telko křižow, hdyž mohł tola we złoće ryć!"

Po tutych słowach wočini Syman swój płašć a wotkry wulki, ćežki křiž, kiž měješe pod nim skhowany a praji: „Njezbožowny bohačko, wšitke twoje kříže njejsu runja tutomu, je to křiž, kiž twój Zbóžnik za tebje njeseše." A Syman so zhubi, hnada Boža pak zakłapa do wutroby bohatoho a wón wobroći so k Jězusej.

Dale dźěše nětko Syman a přińdźe do małeje wjeski. Wusłyša wjesoły spěw mužskoho a zakłapa tam do nizkeje khěžki. Běše to jedyn wojnař. Postrowi joho: „Dobry přećelo, ty dźěłaš a spěwaš. Sy tak zbožowny?"

„Čohodla nic", wotmołwi wojnař, „sym stary, zasłužu sebi swój wšědny khlěb, boju so Boha a nadźijam so wěčneje zbóžnosće. Dyrbjał zrudny być, hdyž sym spokojom?"

„Přećelo, njejsy ty ženje ćerpjeł?" praša so Syman.

Ze sylzojtymaj wóčkomaj tamny powěda: „Ow haj, wjele lět hižo je, a smjerć rubi mi moju dobru mandźelsku, mojim 4 dźěćom starosćiwu maćerku. Moja bolosć běše wulka, Bóh pak swojich njewopušći, a z mojimi dźěćimi spěwach: „Twoja wola so stań". Tak namakach tróšt. Dźěłach kaž prjedy a po času mi dźěći pomhachu. Nowe horja pak na mnje čakachu. Mój najstarši syn skhori na tyfus. Sym prosył wo dnjo a w nocy, zo by Bóh mi joho zdźeržał, ale hinak bě Bóh wobzamknył, syn wumrě. Moja dźowka bě zbožowna w mandźelstwje, ale jenož lětko a też wona wumrě."

„Wobžarujomny nano, njejsy w tutych hórkich hodźinach mórkotał na Božu předwidźiwosć", wopraša so Syman.

Wšón ranjeny hlada wojnař na njoho a rjekny: „Přećiwo Bohu morkotać, na Božich dopušćenjach dwělować, nihdy nic, we wšěm horju sym swjaty křiž košił, so modlo: „Twoja wola so stań". Abo je traš swjata Marija morkotała, hdyž pod křižom swojoho syna steješe."

Syman wótře zapłaka a rjekny: „Mój bratře, sym najzbóžnišu knježnu znał, sym sam pomhał Jězusej křiž njesć. Dźěłaj a čiń tak dale; krasna je króna, kotruž tebi jandźeljo přihotuja." A potom so zhubi.

A zasy stoješe Syman před mužom. Tutón běše nad ludźimi knježił, ći pak swojoho wjećha přeradźichu a z kraja wuhnachu.

W ćichej jstwičcy leži wjećh na smjertnym łožu, při nim kleči płakaca mandźelska a drobne dźěćatka, ručki styknywši so modla. Mrějacy dźerži křižik a spěwa: „Božo, twoja wola so stań. Wšitkim mojim njepřećelam wot wutroby wodawam." Přeco słabše su słowa: „Mój Jězuso, do twojeju rukow poručam moje žiwjenjo, moju lubu swójbu. — — Mój Božo, wopruju swoje žiwjenjo za zbožo mojoho ludu." Tak čista duša wopušći ćěło a stupi před swojoho Boha.

---

wot lubeje domizny. A wosebje ju boleše, zo dyrbjała zhubić wosadnoho fararja, kiž bě přecy jeje swěrny wjednik był we wšitkich jeje dušinych należnosćach. Tohodla bě tak nimo měry zrudna.

Też fararjej njebě lohko, dać ćahnyć tak młodej holcy do njesměrnych strachow wulkoho města. Bě jomu tola žiwjenjo wulkoho města přederje znate; wón bě sam z Wina. A jara derje znaješe tamnu ćetu, ke kotrejž dyrbješe Franciska nětko ćahnyć. Ta dźěn jenož łóješe za swětom. Wulke hosćiny rady wuhotowaše, na kotrež sebi swojich hosći přeprošeše, zlohka kaž wona zmyslenych.

Płačo stoješe Franciska před swojim duchownym wjednikom, zo by so wot njoho dźěliła. „Knjez farař", dźeše wona k njomu, „mi bywa tak styskno wokoło wutroby, jako bych šła smjerći napřećo."

Tróštujo wotmołwi farař: „Njezhub' zmužitosće! Přewostaj wšitko Božej swjatej woli, bjez kotrejež so wosud žanoho človjeka njedokonja. Bóh zawěsće spyta, wutroby, kotrež so horja ze žadosću za nim, sćahnyć z lubosću k sebi njedźiwajo wšěch přećiwnosćow a zadźewkow. Je-li to woprawdźe joho swjata wola, docpěješ cyle wěsće swój zaměr. Dopjelń wšě twoje winowatosće swěru a swědomiće a njedaj so slepić wot zwonkownoho błyšća a zboža. Cyle wěsće budźa će wobdawać často spytowarjo a budźa ći wšelake njemudrosće do wušow rěčeć. Potom posłuchaj skedźbliwje na hłós sprawnoho Boha, kotryž šepta ći ćiše do wutroby, też mjez błyšćatymi zawjeselenjemi a wabjenjemi; zakhowaj jomu swoju čistotu a lubosć. We wulkoměsćanskej mjerwjeńcy hrěšnych wabjenjow a požadliwosćow přińdu też na tebje zawěsće spytowanja, kotrychž njezminje so žadyn človjek. Potom wojuj přećiwo złomu z hnadu Božej, kotruž dobudźeš sebi we wutrajnej modlitwje. Je tola naše cyłe žiwjenjo stajne wojowanjo ze sobu. Z krutej, železnej wolu a z Božej hnadu předobudźeš wšitko, też swojoho samsnoho njepřećela. ‚Štóž je předobył sam sebje, je přewinył najsylnišoho njepřećela!' Wobhladuj tutón čas spytowanjow jako čas pruhowanjow, kotryž dyrbi wobkrućić twoju čistu njekhabłacu lubosć k Bohu. A hdyž so přibliži jónu kónc twojoho žiwjenja, potom budźe so radować twoja wutroba a z radosću potom zawyskaš, zo sy wojowała tak derje, zmužiće a wutrajnje hač do kónca."

„So modlić a přecy zasy so modlić", napominaše ju farař. „Bjez Božeje pomocy njezamóžemy słabi, hrěšni človjekojo docyła ničo. A nihdy njezanjechaj lubosć k swjatomu sakramentej, dóstawaj dale tak horliwje často swjate woprawjenjo, kedźbuj stajnje a wšudźom na hłós swojoho swědomja."

A hišće někotružkuli dobru wučbu jej duchowny sobu na puć da, a Franciska slubi, zo wostanje we wšěm kruta. Farař wěrješe jeje khutnym, krutym předewzaćam. A tola bě jomu nadobo tak dźiwnje, hdyž k poslednjomu razej Franciscy swoje měšniske požohnowanjo da. Jomu bě, jako by młódnu, runje zakćětu kwětku přesadźił do zymneje nalětnjeje nocy. Bóh dał tola, zo zymny, lodojty dym ženje njeby mohł zničić tutu wutrobu, kaž to bohužel we wšelakich druhich padach bě nazhonił, hdyž młode wjesne holcy do městow ćehnjechu.

(Pokročowanjo.)

Słowa mrějacoho wjerha běchu Symanej kaž wothłós ze zańdźenosće. Šeptaše mjelčo: „Zbožowny nošerjo kříža, twoja smjerć mje dopomina na kříž a smjerć Jězusa na Golgatha.“ Syman Cyrenejski so wotsali.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. W druhim tydźenju měrca měješe kongregacija za rozšěrjenjo wěry ważne posedźenjo, na kotrymž so 26 kardinalow wobdźěli. Swj. Wótc měješe samo dlěšu narěč. Jednaše so wosebje wo organisaciji katolskeje Cyrkwje w Abesynskej. Zo je so bamž aktivnje při posedźenju wobdźělił, je dopokaz, zo so jomu mocy zasy bóle a bóle wróćeja. Wón wšak běše sebi też wosebje přał, zo chce sam tutu ważnu zhromadźiznu nawjedować. Tohodla su z njej też čakali. Před dlěšim časom hižo je Swjaty Wótc wosebitoho visitatora do Abesynskeje pósłał, kotryž je so mjez tym wrócił a móžeše hižo rozprawjeć. Přispomnić chcemy tu hišće, zo wězo tajke zhromadźizny kongregacijow cyle nabožny raz pokazuja. Započnu a přestanu so z modlitwu.

4. njedźelu posta (Laetare) požohnowa Swjaty Wótc tak mjenowanu „Złotu róžu“, wo kotrejž smy před někotrym časom hižo pisali. Modlitwy, kotrež bamž při tym spěwa, su hižo jara stare. Ceremonija wotmě so w žurli audijencow. Z kollegija kardinalow běše po starym wašnju jenož statny sekretar přitomny, hewak wězo hišće druzy vatikanscy duchowni, kotříž maja službu, dale bamžowski nuncius pola italskoho knježeństwa, kotryž běše wosebje přeprošeny. Róża bu potom na wołtař bamžowskeje privatneje kapale stajena. Tam wostanje hač do dnja, na kotrymž so italskej kralownje přepoda. To stanje so najskerje 4. apryla, wězo z wosebitej swjatočnosću.

Hdyž so italske wójsko w lěće 1870 na bamžowski stat a město Rom nastaji, měješe vatikanska garda nadawk, město škitać, tola měješe zdobom też nadawk, nikoho morić. Tehdomniši komandant šwajcarskeje gardy běše francózski hrabja de Courtène. Tutón je nětko započatk měrca 102 lěće stary w měsće Nancy wumrěł. Z nim je wotešoł jedyn z najposlednišich wobdźělnikow a swědkow wobłěhowanja Roma.

Mussolini běše zwoprědka přiwisował socialdemokratije. Tola wón wotwobroći so potom wot socialisma a wutwori nowu politisku stronu, fašistisku. Prjedy mysleše wón też wo Cyrkwi jara swobodnje, tola też to je so přeměniło, kaž wšelake joho wuprajenja a skutki pokazuja. Kóžde lěto dźe wón z někim ze swojoho přiwuznistwa swoju jutrownu winowatosć dopjelnjeć. Hdyž měješe swoju prěnju rěč w parlamenće, prošeše Boha wo pomoc. Junu dari khorym, kotříž chcychu do Loreta puć̀ować ale njemějachu srědkow, 50000 lirow. Zo njebychu sobustawy fašistiskeje strony njedźelu swoje winowatosće zanjechali, położichu so tak daloko hač možno wšě swjatočnosće na sobotu. Po woprawnjenym měnjenju nječini wón to tohodla, zo by Italskej měr a postup přinjesł, ale też z nutřkownoho přeswědčenja. Najrjeńše, štož je wón dokonjał, je wujednanjo mjez katolskej Cyrkwju a italskim statom a kralowskim domom.

Němska. W Aachenskej biskopskej cyrkwi khowaja so wšelake dźěle Jězusoweje a swj. Marijineje drasty. Kóžde 7 lět so rubiška, mjez kotrymiž je też rubiško, kotrež měješe Jězus na křižu wokoło bjedrow zwjazane, zjawnje wustajeja. W tychle lětach putnikuje wězo wjele ludźi do Aachena. Wosebje mjez 10. a 25. julijom. Tehdom so drasty wšědnje wot 10—12 hodźin pokazuja. Dopołdnja wot 9 hodź. pak móžeja so khori horjeka mjenowanoho rubiška dótknyć. Lětsa so swjate powostanki zasy wustajeja a z tutej přileżnosću też druhe drohotne powostanki, dokelž město Aachen wobsedźi hišće wjacy tajkich.

Jena znata katolska khorownja w M.-Gladbachu wobstoji lětsa 75 lět. W tutych lětach su tamniše sotry „khude służownicy Jězusa Khrystusa“ 60075 khorych wothladowałe a wšo hromadźe 113788 nocow pola khorych stražowałe. W poslednich lětdźesatkach pak přińdźechu k tomu hišće wšelake druhe nadawki, kotrež su sotry ze wšej swěru wukonjałe.

Stary generalny leutnant pisa w jenym časopisu, zo je wón runje jako oficěr stajnje swěru ke Khrystusej stał, a zo dyrbjeli to wšitcy tak činić. Byrnjež druzy wěru do Boha teptali, dyrbjeli runje tohodla ju wšitcy zjawnje a zmužiće wuznawać. Tutón swěrny oficěr spomni też na swojich njebohich wučerjow a duchownych, kotříž su jomu wěru do wutroby zašćěpili.

W jenej statisticy wozjewichu so wšelake ličby wo šulach. Tam rěka, zo běše w šulskim lěće 1931/32 wšo hromadźe 52961 ludowych šulow. 29023 z nich bě evangelskich, 15259 katolskich a 8287 powšitkownych. Tehdom běše we wšelakich němskich krajach hišće konfesionelna šula ta porjadna, mjez tym zo běchu swětne šule wuwzaća. To je so mjez tym w někotrych městach přeměniło, kaž we Württembergskej, w Mnichowje a Nürnbergu.

Württembergski minister za woćehnjenjo pisa tohorunja w jenym časopisu wo ludowej šuli a praji, zo je so w joho kraju konfesionelna šula skoro cyle zhubiła. Štož bu hač dotal docpěte, bě wuspěch zhromadnoho dźěła mjez statom a stronu. Wosebje pak je tu wučeński zwjazk sylnje dźěłał. Přez wšelake kročele je so zawjedźenjo powšitkowneje šule hižo w poslednich lětach přihotowało.

Pólska. Biskop Adamski w Katowicach je pastyrski list přećiwo bjezbóžnistwu wudał. Tam rěka, zo so dźensa na wšelake wašnjo přećiwo Bohu wojuje. Tu zjawnje — tam zababjenje. „Njeje Boha!“ tak měnja dźensa raz mjelčo raz wótře. Wosebje pokaza potom na Rusku a Španisku. Lěhwo bjezbóžnikow wě, zo je joho najwjetši njepřećel stajnje katolska Cyrkej. Tohodla wojuja a šćuwaja bjezbóžni ze wšěmi móžnymi srědkami přećiwo měšnikam. Ze łžěmi a přisłodźenjemi spytaja najprjedy lud wot duchownych dźělić, haj někotrych přećiwo duchownym tak naščuwać, zo su też hotowi k mordaństwam. Ale bjezbóžnistwo je hižo wjele króć pokazało, zo wone njemóže človjekam lěpše žiwjenjo, haj ani trochu postupa přinjesć ale zo přinjese jenož zahubu. Ale kaž je Bóh też w dawnych časach a stajnje pokazał, zo junu też na bjezbóžnikow přińdźe khostanjo, tak zda so tute khostanjo też mjez dźensnišimi bjezbóžnikami hižo přihotować. W rozkorje kóncuja so mjez sobu.

Ruska. Loni wuda Stalin nowu wustawu, kotraž nabožinje něšto wjacy swobody lubješe. Ale tute lubjenja dyrbjachu jenož wukraj slepić. Bórzy po wozjewjenju wustawy dósta knježeństwo mjenujcy wjele prózstwow, zo bychu so wšelake cyrkwje zasy wosadam přepodałe. Ale tu staješe so wjele wuměnjenjow, kotrež mějachu so dopjelnić, tak zo bě we wšěch padach njemóžne, dowolnosć za zasywotewrjenjo cyrkwje dóstać. Najjednorišej srědkaj, z kotrymajž wyšnosće wšo dóspěchu, běštej tutej: Pak prajachu, zo tón, kotryž je prózstwu zapodał, politiscy njeje spušćomny, abo zo cyrkej njeje cyle w rjedźe. Kak mohło to też hinak być, hdyž je tola Stalin sam prajił, zo w kraju wjacy ani dopomnjeńkow na wobstaćo Cyrkwje wostać njesmě! Zapodate prózstwy pak tola znajmjeńša dopokazuja, zo nabožina w Ruskej hišće mortwa njeje.

Khinska. Kaž je znate, su w poslednich lětach přecy zasy rubježnicy katolske misijónske stacije nadpadowali a misijonarow zdźěla morili a zdźěla wotwjedli, zo bychu z nich wjele pjenjez wudrěli. Wot lěta 1912 hač do 1934 morichu tam wšo hromadźe 53 misijonarow. 18 z nich běchu domoródni, tamni Europjenjo. 337 misijonarow dyrbješe w jatbje komuniskich rubježnych cwólbow přebywać, někotři hač do 4 lět.

Pyšne, dobre, pjenjezhódne
kłobuki
cyle wulki wuběrk!
Bohata dróha čo. 5

Rinke

Za wšě uniformy, šule a powołanja
čapki
cyle wulki wuběrk!
Bohata dróha čo. 5

Wšelčizny.

W měsće Nantes prědowaše pater Souillard raz na kóncu swojich póstnych přednoškow wo smjerći a wěčnosći, a skónči ze słowami: „25 lět mam hižo misijónske prědowanja, a husto je so mi stało, zo po prědowanju wo smjerći něchtó z připosłucharjow nahle wumrě. By-li so podobne też dźensa pola nas stało, tak póznajeće w tym Boże napominanjo, zo byšće přecy k smjerći hotowi byli.“ Po prědowanju chcyše pater Souillard pobožnosć wotměć, nadobo pak padźe k zemi a bě morwy.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

Bołmončka, 21. 3. 37:
Swjećenjo bołminy str. 157; Boža mša str. 165; bjez Gloria; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148 pod 8.

Zeleny štwórtk, 25. 3. 37:
Boža mša str. 178; Psalm 42 „Judica“: so njemodli; Gloria; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148 pod 8.

Wulki pjatk, 26. 3. 37:
Wobrjady str. 190.

Jutrowna sobota, 27. 3. 37:
Boža mša str. 213; Gloria; bjez Credo; Praefacija, jutrowna, str. 214 pod 8.

Jutrownička, 28. 3. 37:
Boža mša str. 220; Gloria; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 214 pod 8.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 202. z Budyšina: Marja zwud. Hermanowa; 203. z Krimičowa: farař Jurij Brusk; 204. z Krjepjec: Mikł. Koch; 205.—209. z Khróšćic: kněbětař Mikławš Kral, kantor Pawoł Grofa, Hana Lubkec, Marja Rjenčcyna, Jakub Wićaz; 210. 211. z Nuknic: Mikławš Jawork, Jakub Kral; 212. z Noweje Wjeski: Jurij Krawc; 213. z Wučkec: Michał Nowotny; 214. ze Stareje Cyhelnicy: Madlena Hilina; 215. z Worklec: Pawoł Wróbl; 216. z Noweje Jasenicy: Jan Handrik; 217. z Prawoćic: Jurij Křižank; 218. z Jasenicy: Michał Bulank; 219. z Różanta: Jakub Frencl; 220. z Nowoslic: Pětr Serbin; 221. 222. ze Sernjan: Jurij Kórjeńk, Jakub Kórjeńk; 223. 224. ze Smjerdźaceje: Marja Wićazec, Michał Kral; 225. z Dobrošic: Hańža Graubnerowa; 226. ze Šunowa: Marja zwud. Brojerowa; 227. z Koslowa: Mikławš Wawrik.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 965. ze Žuric: Jurij Cyž; 966. z Khróšćic: kněbětař Pawoł Grofa; 967. z Noweje Wjeski: Jurij Krawc; 968 z Noweje Jasenicy: Jan Handrik; 969. z Worklec: Mikławš Brězan; 970. z Jasenicy: Michał Bulank; 971. ze Smjerdźaceje: Pětr Wjeńka; 972. 973. z Dobrošic: Marja zwud. Handrikowa, Hańža Graubnerowa; 974. ze Šunowa: Hańža zwud. Handrikowa; 975. z Ralbic: Pawoł Wowčeŕk.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1092: N. N. ze S.; čo. 1093: N. N. z R.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Michał Bulank z Jasenicy 1 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d. Schülertor 21.

Bołmončku su Budyšske wobkhody dla hermanka wotewrjene wot 11—18 hodź.

Na **400** metrow
čornoho banta
22 cm šěrokoho
w cyłku a po dźělach
cyle tunjo wot
Fritsche
w Drježdźanach A. 21
Schlüterstr. 42 I
(Mustry po přeću rad připósćelu)

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

K zelenomu štwórtkej
dobre šaty, khuty, fale nahłowjacy bant
wot
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Kolesace
mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,75**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75**
Wšě druhe přisłušace wěcy!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Łožowe šaty
ruby, kuchińske šaty, košlace tkaniny, spódnju drastu (mako), frotěrowane šaty, dybsačniki.
Hilger Lotzestr. 20 I

Gardinen Neumann
w Budyšinje - Tel. 3184
rózk Seminarskeje hasy napřeco dźiwadła

Čitaj serbske spisy!

Rjane dary:
Pórclin: z kwětkami, ze złotej kromu, němsk. rózu, winow. lisć. Rjane serwije. „Rosenthal“. Kryst. škleńcy Železnu a emalj. nadobu, kofej. młyny, přewjeŕćadła, korbiki, šćětki atd.
Wobhladajće sebi mój wulki wuběrk!
Możeće kupjene wěcy tež zaměnić!
Małe płaćizny!
Domjaca nadoba
M. Pfuhl Znutřkowna lawska dróha 6

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Słyš, što ći powěm:
Jutrowne jejka su znjesene
pola
Moritz Schmidt
Kejžorowa hasa 11

K zelenomu štwórtkej a k jutram:
štrykowane pjezlki, lacy
holču drastu a mantle
hólču drastu, kholowy
nohajcy, zoki, rukajcy
štrykowanu spódnju drastu
spódnje suknje a šlypry
židźane šaty
šlipsy, zwjeřšne košle
drastu za dźěćatka
kholowy z košlu, slě
khornarje, kłobuki, měcy
pulowry, židźane bluzy
škrykowane woblečenja
žónske a dźěćace fale
we wulkim wuběrku a tunjo pola
Rudolpha
po Hornjo-Łužicy znaty wotrjadny wobkhod
Kejžorska dróha 16

Wšě rjane dobre
kłóšćeńki
ma na wuběrku
šokoladowy
Marćink
Žitna hasa, blizko Serbskej hasy

K swjatym dnjam:

Połonowe wino ze suda
litr 78 pj.

Běłe wina:

1934 Niersteiner Domtal	1/1	0,95
1935 Edesheimer . .	1/1	1,—
1935 Gundersheimer Berg	1/1	1,15
1935 Langsurer . . .	1/1	1,15
1934 Gaubickelsh. Wiesb.	1/1	1,20
1935 Mesenicher Königsb.	1/1	1,20
1934 Ensh. Kochelberg	1/1	1 30
1934 Senheimer Lay .	1/1	1,35

Wšelake čerwjene wina
kaž tež Malaga, Tarragona, Mantana, Muskatella, Erlawski Burgunder, Samos

Likěry, palency, rum

Dom-likěr Poł a poł Kurwjerch, jěrki za žołdk Stonsdorfski jěrki Cherry-Brandy	Cyła bleša	2,75
Wišnjowy Popjerjo-mjetličkowy, zel. Różowy likěr Krew-oranžowy Curacao, běły	Poł bleše	1,50
Gdańska złota woda Dom-likěr Kurwjerch. jěrki za žołdk	1/2litr. bleša	2,25

Najlěpši palenc (winowy)
1/1 bleša **3,25** 1/2 bleše **1,85**

Přirězany palenc
1/1 bleša **2,50** 1/2 bleše **1,40**

Rostokski kěmjelčkowy
1/1 bleša **2,25**

Jamaika-rum, přirězany, 38 %
1/1 bleša **2,80**

Jamaika-rum, přirězany, 38 %
1/2 bleše **1,50**

Jamaika-rum, přirězany, 45 %
1/1 bleša **3,25**

Jamaika-rum, přirězany, 45 %
1/2 bleše **1,85**

Nordhäuser litr, bjez bleše . **2,40**

K pječenju:

Sultaniny 1/2 kg **28, 33, 40, 54 pj.**
Korynty 1/2 kg **35 pj.**
Tunje pšeńčne muki!

Jutrowne zaječki, jutrowne jejka, šulske titki
na wuběrku.

Pječene jerje litr. tyza **54** pj.

Želejowe jerje Krónowe sardiny	litrska tyza	0,85
Zawalene jerje Bismarkowe jerje	1/2 litr. tyza	0,45

Měšana nawara,	litr. tyza	**36** pj.
Słowki z póčku,	litr. tyza	**48** pj.
Měšany sad	punt	**55** pj.

Paleny kofej, přecy čerstwy
125 g **80, 70, 65, 50** pj.

Thams & Garfs

w Budyšinje
Hłowne torhošćo 8. Telefon 3068

Samo so rozumi,
zo bohmončku, hdyž wobkhody su wotewrjene,

k Schauseilej

dóńdźeće, kiž ma znaty dohaty wuběrk dobreje **serbskeje drasty.**

Wjele rjanych nowych wěcow.

Wobućowy dom

SCHUH **Wegener**

w Budyšinje, Bohata dróha 29

K jutram

něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:

Židźane a wołmj. khuty, fale, suknje, židźany bant a wobsadki, štrykowanu drastu, nohajcy a šaty

EMIL HERTWIG
w Kamjencu, na torhošću

Něšto dobre

k zelenomu štwórtkej

z **Kněžkec** *konditarnje*

započatk Garbarskeje hasy, blizko pósty 2

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu,
do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas
we wulkim wuběrku!

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Bórzy budźe naš nowotwar dokonjany, w kotrymž změjeće potom před wočomaj naš bohaty skład!

Dokelž swój wobkhod do druhich rukow přepodam, **podawam wosebje tunjo:**

Dźěćace mantle = woblečenja pulowry a měcy

Leopold Posner

Nakupowańske wupokazki přijimujemy.

Hólca

ke konjom hnydom pyta
Wrobel w Čornecach.

Živnosć w Różeńće
z 15 kórcami pola a łuki, wšitko blizko, so 1. 11. 37 přenaja. Wšo dalše zhoniš w **Ralbicach čo. 3.**

Po wěrowański pjerśćeń do Dobrošic!

OTTO

Jutry rano hižo

budźe wjeselo wulke, hdyž z tykancom tež dobry

swjedźeński kofej

wot

OTTO SACHSE

na blido přińdźe.

125 gr: 85 a 75 pj.

Štož

k pječenju trjebaće

derje wšo dóstanjeće pola Sachsec

mandle punt **1,50 a 1,60**
sultanije punt **40, 33, 28**

Poručam dale
wubjerne hromakowe konservy
měšane warjenja
sadowe kompoty
aprikozy, truskalcy, krušwy, wišnje, słowki

Wubjerne wina

35er Biebelsheimer .	bleša	**1,15**
35er Niersteiner Domthal	„	**1,25**
35er Lorcher natur	„	**1,50**
Dürkheimske čerwjene	bleša	**85** a **90** pj.
Oberingelheimer . .	bleša	**95** pj.

(bjez bleše)

Tarragona słódke
bleša **1,25**
Samos słódke bl. **1,30**
(bjez bleše)

Palenc (winowy) bl. **3,20**
Žitny . . . . bl. **2,75**
(z blešu)

Na tute wěcy **3** % rabata

OTTO SACHSE

Kupuju **złoto** **słěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Što poskića **Max Herde** k hermankej?
w Budyšinje, Sukelnska dróha 13

K jutram 1937 poskića **Max Herde** wjele wužitnych rjanych wěcow!
w Budyšinje, Sukelnska dróha 13

Cychi, kopřiwine, šite . .	2,95	Trjenja, frotejwane . . wot	0,39	Žónske šlypry, mako . wot	0,49	Mužske zoki, barbojte wot	0,39
Cychi, linon, šite	2,95	Kuchińske trjenja . . . „	0,39	Žónske šlypry, Interlock „	0,69	Mužske zoki, dźěł.žida, pis. „	0,39
Cychi, pisane, šite . . wot	3,75	Košlacy mušlin, smuhojty „	0,39	Žónske šlypry, Charm., małe „	0,59	Mužske pótne zoki . . „	0,49
Cychi, sateńkowe, smuh. „	3,95	Košlacy porchent, pisany „	0,39	Žónske šlypry, dźěł. žida „	0,95	Mužske zoki, mako, čor., pis. „	0,49
Cychi, damast, šite . . „	4,95	Trikot za šaty . . . . „	0,25	Žónske košlčki, Interlock „	0,69	Mužske športske zoki . „	0,49
Wupjerk, spódni, šity . „	5,95	Cefér za košle a drastu . „	0,39	Žónske košlčki, Charmeuse „	0,95	Slě . . . . . „	0,50
Wupjerk, zwjefšny, šity . „	6,95	Žónske rukajcy z tykawčk. „	0,95	Žónske košle, z wušiwanj. „	0,95	Šlipsy k wjazanju . . . „	0,25
Wupjerk, „ dwójny „	9,95	Žónske překhódne mantle „	10,95	Žónske košlo-khol. z wušiw. „	0,95	Krawaty z paskom a bjez „	0,29
Cychi, kopř., dwójne, šite „	3,95	Nalětne mantle . . . . „	12,95	Žónske košlo-khol. ‚Juvena‘ „	0,98	Hólče košle, mako . . . „	0,95
Cychi, pisane, „ „ „	4,95	Žónske lederol-mantle . „	7,95	Žónske suknje ‚Prinz.‘ mako „	0,95	Hólče košle, char., krót. ruk. „	1,50
Cychi, smuh., satin, dwójn. „	4,95	Žónske komplet-mantle . „	6,95	Žónske suknje ‚Prinz.‘ char. „	1,25	Hólče košle, char., dołh.ruk. „	1,95
Cychi, damast, dwójne „	5,95	Žónske suknje . . . . „	3,50	Žónske wopasanjo . . . „	0,50	Hólče košle . . . . . „	1,85
Spódnje posleščo, kopř. šite „	2,50	Bluzy z dźěł. židy . . . „	0,98	Žónske šawćiki, štrykow. „	0,29	Hólče zwjefšne košle, běle „	2,25
Płachty, porchent, 140/220 „	2,50	Žónske štryk. woblečenja „	2,95	Žónske šawćiki, dźěł. žida „	0,29	Mužske košle ze zastawom „	1,25
Strowotne płachty, 140/220 „	1,95	Žónske wobleč. z dźěł. židy „	5,95	Holče suknje ‚Prinzeß‘ 50/70	0,85	Mužske porchent. košle, pis. „	1,88
Dźěćace a žonj. měcki (łykno)	0,19	Žónske pulowry, wołmjane „	6,95	Žónske nohajcy, mako wot	0,49	Mužske košle k ‚swjatokej‘ „	1,95
Dźěćace a žonj. čapki (łykno)	0,29	Žónske wobl. (Zell-wołma) „	5,95	Žónske nohajcy, ćmowe židź.	0,59	Mužske zwjefš. košle, běle „	2,50
Hłowaki, kopřiw., šite wot	0,59	Hólče špórtske woblečenja „	14,95	Žónske nohajcy, dźěł. žida	0,89	Mužske zwjefš. košle, pis. „	2,75
Hłowaki, pisane, šite . . „	0,89	Dźěć. wobleč. (Dirndl) 60/70 „	2,50	Dźěćace nohajcy, čorne, 1/4 wot	0,29	Mužske spód. kholowy . „	0,98
Hłowaki, smuh., satin, šite „	0,95	Dźěć. wobleč. (Dirndl) 75/85 „	2,75	Dźěćace nohajcy, čorne, 5/6 „	0,39	Mužske spód. kholowy, podš. „	0,98
Hłowaki, damast, šite . „	0,95	Dźěć. wobleč. (Dirndl) 90/110	2,95	Dźěćace nohajcy, čorne, 7/8 „	0,49	Mužske spód. kholowy, mako „	0,98
Trjenička . . . . . „	0,19	Holče suknje ‚Prinzeß‘ 75/100	0,95	Mužske zoki, šěre . . . „	0,39	Mužske podkošle . . . „	0,98
Trjenička, połrubjane, 56/56 „	0,39					Mužske předkošle z kraw. „	0,39

525 kolesow předach w zańdźenym lěće. To je z dopokazom, zo dobre twory pjenjezhódnje poskičam.
Na **300 kolesow** wopřija mój skład, znate twory: **Diamant, Göricke, Bauer.** — **Po přeću na wotpłaćenjo!** (Napłaćić ma so 10.—, potom tydźeńscy znajmjeńša 2.—)
Trjebane kolesa k zapłaćenju nowych přijimam.
J. Schieback ·:· Muskauer Str. 4.

Mužske woblečenja
26.— 32.— 40.— 52.—
Zónske mantle
16.— 19.— 28.— 33.—
Gumijowe mantle Woprawjeńsku drastu
Wulki wuběrk poskića
Rudolf Hirstny Kamenz/Sa. Kirchstr. 6
— Zeleny štwórtk je wobkhod wotewrjeny —

K zelenomu štwórtkej!
Kašměrowe khuty
— wokněškate, klockate a mustrowane —
Mušlin a židźane fale
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach
w rjanym wuběrku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

„Jednota“, tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu, ma jutře njedźelu, 21. měrca, wječor we 8 hodź. swoju **hłownu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wo prawje bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

K hermankej
pjenjezhódnu **štrykowanu drastu**
a wołmjane twory
wot
OSSWALD w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

K běłej njedźeli rjane dary:
modleńske knihi, wobrazy, Bože martry
Bjarnat Möller w Kulowje
cyrkwinska hasa 4
Křižeńske knižki wolij do lampow

Pjatk rano w 2 hodź. zemrě ze swjatymi sakramentami domawobstarany mój luby mandźelski, naš starosćiwy nan, dźěd a wuj

Jakub Wjels
wuměńkař ze Šunowa

w 65. lěće swojoho žiwjenja. Wšitkim, kotřiž su jomu za žiwjenjo lubosć a dobrotu wopokazowali, na pustych wječorach so za njoho modlili, joho k rowu přewodźeli, wosebje „Katolskej Bjesadźe“ w Ralbicach a nošerjam wuprajamy

„wutrobny dźak a zapłać Bóh!“

Poručamy joho dušu do pobožnych modlitwow wěriwych!

W Šunowje, Łazku, Worklecach, Smjerdźacej a Nowym Łuzću,
na dnju pohrjeba, 15. 3. 1937.

Hłuboko zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. měrca 1937.** | **75. lětnik.**

„Ja sym žiwy, też wy dyrbiće žiwi być!“

„Alleluja!“ wołaja zwony jutry rano přez hona a pola. Alleluja, Khrystus je z mortwych stanył, alleluja, Jězus je žiwy. Khrystus je z mortwych stanył — to je tamne wulke jutrowne poselstwo Cyrkwje wšitkim, to je jutrowny postrow, kiž nam wona přiwoła: Alleluja, Jězus je žiwy!

Z nocy a ćmowosće, z ćerpjenja a křiža, z wumrěća a smjerće, z ranow a bolosćow wuroni so jutry rano jene słowo, kiž wšitko wopřija, we kotrymž je naša žadosć a nadźija, naše dźěło a próca a wojowanjo wopřijate, słowo błyšćate a połne dobyćerskeje radosće za wšě časy: žiwjenjo, žiwjenjo!

Žiwjenjo, žiwjenjo, wěčne žiwjenjo — nic zrudna zahuba a zapadnjenjo, ale žiwjenjo — wěčne žiwjenjo, to je zmysł našeje jutrowneje wěry.

A zawěrno, mohło so na wulkim swjedźenju katolskoho křesćanstwa bóle wozbožaca wěrnosć a woprawdźitosć wozjewjeć, hač poselstwo wo žiwjenju?

Prašej so dźěśća, kiž so na njewinowate wašnjo swojoho žiwjenja při wjesołej hrajcy wjeseli, prašej so, što chce, a wone budźe ći bjez komdźenja prajić: žiwe chce być, dźensa, jutře, za dźesać lět, přecy a dale... Prašej so młodźenca, w kotrymž wojowanjo žiwjenja wudyri, Bóh a djaboł, ćěmnosć a swětło wokoło njoho wojuja; prašej so joho, hdyž w młodostnej zahorjenosći sebi swój přichod twari: što chce? Wón ći wotmołwi: Žiwy chcu być, žiwy być, dźensa, jutře a dale!

Prašej so nawoženje a njewjesty, kotrajž sebi k žiwjeńskomu zwjazkej ruku we swěrje a lubosći poskićatej a k wěrowanskomu woltarjej połnaj zbožneje nadźije kročitaj: što ma to rěkać? Wonaj ći wotmołwitaj: Žiwaj chcemoj być, žiwaj we swojich dźěćoch a dźěćidźěćoch, žiwaj dźensa, utře, přecy . . .

Prašej so starca, kiž hižo z jenej nohu w rowje stoji, prašej so, što je joho poslednja, hłuboka, potajna žadosć? Też wón ći praji: Žiwy chcu być, žiwy dźensa, jutře, přecy . . .

A hdźe druhdźe móžeš tutón hłós človjestwa słyšeć, bóle hnujacy a mócniši, hač tam, hdźež žiwjenjo wojuje ze smjerću, w khorownjach a wustrowjeńjach? Też tam rěka: Žiwjenjo, žiwjenjo!

A što nam nětkle wonka we wotućacym naléću, w Božej stwórbje tak mócnje napřećo woła, wonka na polu a łucy, w lěsu a zahrodźe? Wšudźom so spěwa a klinči radostny spěw wo žiwjenju!

Što pak nětko nam dawa wěstosć, zo naša nadźija a žadosć njeje łža a jebanstwo, snadź zaslepjenosć, kiž nas někotre lěta žiwjenja puta, ale potom z hańbu a njećesću so zhubi? Khrystus, dobyćerscy z mortwych stanjeny, přewinjeŕ smjerće a djaboła! Khrystus, Bóh a človjek zdobom, kiž je přez swoje radostne horjestaćo wěrny Bóh a wěrny človjek, Bóh-človjek. „Tohodla bu Khrystus človjek, wopušći krasnosć, kiž wot spočatka pola Wótca wobsedźeše, bu nam runja sčinjeny; tohodla ćerpješe a wumrě a stany krasnje z rowa, zo bychu človjekojo žiwjenjo měli a je w połnosći měli.“ „Ja sym horjestaćo a žiwjenjo, štóž do mnje wěri, budźe žiwy, byrnjež też wumrěty był, a kóždy, kiž do mnje wěri a je žiwy, njewumrěje do wěčnosće. Ja sym žiwy, a też wy dyrbiće žiwi być.“ „Smjerć a žiwjenjo wojowaštej mjez sobu, wjeŕch žiwjenja knježi jako kral a je žiwy“, tak spěwamy w dźensnišej jutrownej sekwency na Božej mši. Žiwjenjo doby dobyćeŕ Khrystus. Khrystus je tohodla naša žiwjeńska nadźija. Jenož we nim ma naša nutŕkowna nadźija zakład. Khrystus je naše wozbožace žiwjeńske wjeselo. Jenož přez Khrystusa, žiwoho, ma naše wjeselo stworićelski kužoł. Khrystus je naša žiwjeńska móc. Jenož přez Khrystusa

a we Khrystusu smy žiwi, hibamy so we Bohu a přez Boha.

Jene je jenož nuzne, jeli dyrbi dźiw jutrownoho ranja też na nas swoju wožiwjacu móc pokazać. To je woprawdźite žiwe zjednoćeństwo z Khrystusom, zjednoćenjo z nim přez wěru a lubosć, přez swjatosćacu hnadu. Tute žiwe zjednoćenjo stanje so přez swjatu křćeńcu. Tohodla su w prěnich křesćanskich lětstotkach přecy w jutrownej nocy swjatočnje křćili. Přez křćeńcu smy z Khrystusom k nowomu žiwjenju stanyli. Tute nowe žiwjenjo dyrbimy přez dóstaćo swjatych sakramentow, přez lubosć, swěru, přez žiwe křesćanstwo we sebi rozmnožeć, doniž njejsmy cyle do Khrystusa zrostli. Hdyž so tak jutrowne potajnstwo nad nami dopjelni a přez nas wuskutkuje, potom su za nas hrózby a nuzy žiwjenja swoju hórkosć zhubiłe.

W jutrownym potajnstwje so wšěm prašacym, pytacym, bědźacym, wojowacym, ćerpjacym wotmołwi: Khrystus, Bóh-človjek, je žiwy — a my z nim. „Ja sym žiwy, też wy dyrbiće žiwi być!“ Tohodla raduje so swj. Pawoł: „Smjerć, hdźe je twoje žahadło, smjerć, hdźe je twoje dobyćo?“

Wulki pjatk njeje tohodla kónc wšitkoho žiwjenja. Wulki pjatk je za wšěch puć k žiwjenju. Wšitcy mortwi twarja murju, na njej stoji Khrystus, horjestanjeny, z khorhowju dobyća: „Ja sym žiwjenjo!“

Poslednje słowo křesćana, kónc joho žiwjenja, z kotrymž swojej woči za wěčnosć zańdźeli, ręka: Žiwjenjo! „Ja sym žiwy, też wy dyrbiće žiwi być! To je dobyćo křesćanstwa. Bóh wotewri rowy, wotučće, jutry tu su! Stanył je Khrystus, moja nadźija!“ Z tutym wjesołym jutrownym poselstwom, z tutej dobyćeńskej wěru a nadźiju dźemy my swój křižowy puć, přez nóc k swětłu, přez ćerpjenja k radosćam, přez wojowanjo k pokojej, přez smjerć k žiwjenju, k wěčnej jutrowničcy zbóžnoho žiwjenja. Njech swět swjeći swoju jutrowničku so wjeselo nad znowawožiwjacej stwórbu, swoju jutrowničku nad dobyćom słónca nad zemju — my swjećimy jutrowničku we našich domach Božich, jutrowničku nad duchownym horjestaćom z rowa hrěchow, kaž też nad wěru do našoho Zbóžnika, kotrohož tak mnozy přeja a a křiwdźa, hidźa a přesćěhaja a teptaja wěru joho wuznawarjow. My wěrimy: Khrystus je horjestanył, Khrystus je žiwy, a we wěrje do njoho budźemy też my žiwi do wěčnosće!

Ćichi Pjatk a jutrowne Alleluja.

Row a z mortwych-staćo, smjerć a žiwjenjo: na so podobobne kaž Ćichi Pjatk a jutrowne Alleluja. A tola je mjez radostnym z mortwych-staćom a Božim rowom, kotryž so nam Ćichi Pjatk wotewri, najwužši zwisk! Cyrkej Božoho rowa w Jerusalemje nam to jasnje dopokazuje. Boži row a městno z mortwych-staća našoho Zbóžnika je tesame; tute swjate městno, jedne z najswjećišich na cyłym swěće, kryje mjenujcy jedyn a samsny wołtaf. Je dźěn tu posledni stacijón křižowoho puća a prěni bóžskoho wokrasnjenja.

Pójće nětko ze mnu; wobhladajmy sebi tele tak swjate a hnadowne městno dokładnišo; tu chcemy pozastać, pobožnje so poklaknyć a z měšnikom při woporje Božeje mšě so nutrnje modlić.

Najzbóžniša knježna, maćeř Boža Marija, sćěhowaše jako bolosćiwa Maćeř z pobožnymi žónskimi swojoho bóžskoho Syna na křižowym puću; na Kalvarskej horje stoješe ze swjatym Janom pod křižom a přewodźeše Jězusa k rowej. Wěsće je też pozdźišo ze swjatymi japoštołami a wučownikami, kaž też prěni křesćenjo to činjachu, tute swjate městna časćišo wopytowała. Wosebje na městnje swjatoho křiža a při Božim rowje so mnozy w ćichim rozpominanju nutrnje modlachu.

Židźa a pohanojo so njemało na to hněwachu, a pohanski kěžor Handrijan (76—138 po Khrystusu), da městno swjatoho křiža a Božoho rowa z pjerśću zasypać a pohanski wołtař tam postajić. Runje přez to wostachu za křesćanow tak swjate městna přez stotki wójnskoho hołka a tołka njezranjene.

Kěžor Konstantin Wulki (306—337) a joho pobožna mać, swjata Helena, daštaj přež pohanow wonječesćene swjate městna zasy do rjadu stajić. Nětko bu tu lěta 333 prěnja cyrkej nad Božim rowom w Jerusalemje z mjenom „Anastasis“, t. r. z mortwych-staćo, natwarjena. Po času nastachu hišće wšelakore přistawki.

Skónčnje, za čas křižownikow, buchu spomnjene swjate městna, wosebje pjeć poslednich stacijónow do nětčišeje hłowneje cyrkwje Swjatoho Rowa zjednoćene. Srjedź tuteje prastareje swjatnicy stoji potajkim nad Božim rowom hižo naspomnjena kapałka Anastasis nimale na 1604 lět.

Dwaj dnaj z mojoho přebywanja we swjatym kraju wostanjetej mojej měšniskej wutrobje njezapomnitej, 5. a 6. meja lěta 1928. 5. meje smědźach mjenujcy w hródźičcy Božoho naroda w Bethlehemje a njedźelu 6. meje nad Božim rowom w Jerusalemje Božu mšu swjećić.

Dóstach zwjeselacu dowolnosć, zo směm njedźelu 6. meje na wołtarju Božoho rowa celebrěrować, a dokelž dyrbjach hižo rano zahe w cyrkwi być, přenocowach hnydom we klóštrje franciskanow, kotryž je z cyrkwju zwjazany. Do wobsedźeństwa cyłeje cyrkwje dźěla so mjenujcy sćěhowace wěrywuznaća: łaćonscy (katolscy), rusojo, armenscy a grekojo a koptojo a na wołtarju Božoho rowa maja podźěl: katolscy, grekscy a armeniscy. Za katolikow su rano a dopołdnja jenož někotre hodźiny za Bože służby swobodne.

Bě rano we třećej hodźinje, hdyž so do cyrkwje podach. Dyrbjach hišće na połdra hodźiny čakać, dokelž mějachu armeniscy runje tule njedźelu wosebity swjedźeń a dłeše Bože służby.

Mjez tym spěwach a rozpominach potajnosće swjatoho różowca; kak žiwje předstajeja so tu wosebje potajnske wobrazy bolosćiwoho a hordoznoho rózarija! Kaž Ćichi Pjatk klečach před Božim rowom; tola nětkle klečach woprawdźe před městnom, hdźež je naš Zbóžnik po smjerći w rowje wotpočował. Mała kapałka Anastasis na tutym swjatym městnje natwarjena, je štyriróžk, 8,25 m dołha, 5 m šěroka a 5 m wysoka. Před durjemi, z marmora zhotowjenymi, stoji 8 swěčnikow, nimale 4 m wysokich. Do Anastasis zastupiwši nadeńdźeš najprjedy mału kapałku jandźela; 3,45 m dołha a 2,90 m šěroka. Tu zjewi so jandźel w sněhbělej drasće pobožnym žónskim, kotrež běchu při switanju prěnjoho dnja po sabaće k rowej přikhwatałe, jim připowědujo: „Njebojće so, Jězusa pytaće Nazaretskoho, křižowanoho; wón je z mortwych stanył!“ (Mark. 16. 6.)

Tajke a podobne rozpominanja jimachu moje mysle, wutrobu a cyłu kedźbliwosć.

Tu skubny mje franciskan, zo směm so w sakristiji k Božej mši zhotować. Njewuprajomne zbožowne wokomiki běchu so za mnje přibliżiłe, hdyž smědźach krawny wopor křiža njekrawnje w Božej mši na tak wuznamnje swjatym městnje wobnowić.

Luby, pobožny ministrant, kotromuž móžach, kaž też někotrym druhim putnikam, na Božej mši swjate woprawjenjo wudźělić, mje kedźbliwje přewodźeše. Překročiwši kapałku jandźela wupřestrě mój ministrant nade mnu prawicu pod nizkimi durčkami (1,33 m wysokimi) a zdobom stojach před wołtarjom swjatnicy, hdźež so prěnju jutrowničku za wšěch človjekow radostne potajnosće stachu. Kapałka Božoho rowa w Anastasis je jenož 2,07 m dołha a 1,93 m šěroka; kamjeń, nad kotrymž najswjećiše ćěło našoho Zbóžnika tři dny wotpočowaše, je 0,66 m wysoki, 1,89 m dołhi a 0,93 m šěroki; je z běłym marmorom zakryty.

Smjerć a žiwjenjo, Ćichi pjatk a jutrownička na samsnym wołtarju!

Nětko wzmi naše wubjerne „Misale“ w serbskej rěči do ruki a sćěhuj Božu mšu měšnika.

„Introibo ad altare Dei — Chcu přistupić k wołtarjej Knjeza, mojej młodosće radosć", tak počinam z ministrantom před wołtarjom Božoho rowa so modlić. „Quia tu es Deus fortitudo mea — Ty pak Knježe, sy moja zmužitosć." „Ipsa me deduxernut . . . in montem sanctum tuum — Njech mje twoja hnada a wěrnosć přewodźa na twoju swjatu horu . . . a hlej tu modlu so, tu stoju woprawdźe na Kalvarskej horje, na tak swjatej horje, hdźež je naš Wumožnik křižowany, do rowa położeny był a z rowa hordoznje stanył.

A nětko přistupju bliže k wołtarjej wěčneje jutrowničkí, jón wokošujo zanjesu jutrowny Introitus: „Resurrexi, et adhuc tecum sum, alleluja — Ja sym z mortwych stanył a wostanu při tebi". Wosebje mócny wothłós we wutrobje wubudźi Credo — wěrywuznaćo ze słowami: „Passus, crucifixus sepultus est; et rusurrexit tertia die — Je smjerć poćerpjeł, bu křižowany, pohrjebany a třeći dźeń je z mortwych stanył". Też jutrowne swjate sćenjo (Mark 16, 1—7) we swojich podawkach na samsnym městnje prěnjeje jutrownički tak jasnje a mócnje dušu pozběhuje. Běše nětko rano wokoło 5 hodź., potajkim nimale w samsnym času, hdyž naš Zbóžnik tudy z rowa stawaše. Bě mi, jako bych začuwał, štož słowa jutrownoho offertorija prajeja: „Terra tremuit et quievit — Zemja zažra a wućichny"; jako bych ze swědkom był, kak so překrasnjene ćěło hordoznje z mortwych-stanjenoho ze skałojtoho rowa pozběhuje, a sylna romska straža so we womorje k zemi zwjeze, kak so pobožne žónske z drohotnymi žałbami strachoćiwje k rowej přibližuja, hdźež je njebjeski jandźel, sedźo na kamjenju, kotryž bě row zawodźewał, wočakowaše; jako bych zasłyšał, kak zastróžene žonske pokornje tróštuje, jako bych wšudźom wothłós wozbožacoho radostnoho Alleluja, kotrež so na jutrownych kemšach na 16 razow wospětuje, klinčeć słyšał.

Kak bychu tola naši česćehódni křižerjo, bychu-li wokoło Božoho rowa w Jerusalemje samym jěchać móhli, zahorjenje a mócnje zanošowali „Stanył je horje Jězus Khryst, alleluja, alleluja; tón wšoho swěta zbóžny tróšt, alleluja, alleluja"!

Hlej, dyrbjach na tak swjatym městnje při Božim rowje ze słowami jutrownoho Graduale wuznać: „Haec dies, quam fecit Dominus; exultemus et laetemur in ea — Woprawdźe, to je dźeń, kotryž Knjez dari; tuž wjeselmy a radujmy so na nim".

Arcym. P. Šołta.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. 11. apryla budźe w Münsteru naš nowy biskop-koadiutor, prelat Heinrich Wienken na biskopa wuswjećeny, a to přez Münsterskoho biskopa hrabju Galena. Assistować budźetaj Hildesheimski biskop a Münsterski swjećacy biskop.

Z Kukowa. Štwórtk tydźenja zemrě najstarša wosoba našeje wsy: Marja zwud. Bizoldowa rodź. Lipičec z Wětenicy. Wona narodźi so 14. decembra 1850; budźiše potajkim lětsa swoje 87. narodniny swjećiła. 1871 woženi so z Michałom Bizoldom we Worklecach, přećahnyštaj 1881 do Kukowa, hdźež zhromadnje do klóštra na dźěło khodźeštaj. Bizold zemrě 1902. Z mandźelstwa wuńdźe dźewjeć dźěći, wot kotrychž su hišće tři dźowki žiwe. Pola jeneje dočaka swój wječor žiwjeński, hdźež je ćicho a měrnje wumrěła. Njedawna smjerć dźowki dźěše staruščy khětro k wutrobje, a wot toho dnja khorješe, byrnjež w swojim dołhim žiwjenju ženje ćežcy khora njebyła. Na předwječoru smjerće začuwaše swój bórzomny kónc a tuž da za tutón pad swojim přiwuznym wšelake pokiwy. Póndźelu bu na wosadnym kěrchowje pokhowana.

— Njedawno bě tu „Južnoafričan" na wopyće: knjez Alfred Wencl z Budyšina, kiž po štyrjoch lětach so ze swojeje domizny Johannesburga w Transvaalu do Sakskeje na khwilu wróći, zo by swojich přiwuznych wopytał a so tu z jenej knježnu w Čachwicach pola Drježdźan zwěrował, z kotrejž potom 1. apryla swoje kwasne pućowanjo do Južneje Afriki nastupi. Přez swojoho přećela dósta tehdom jara wunošne zastojnstwo we wulkim frizěrskim wobkhodźe, hdźež 22 pomocnikam předstoješe, a hdźež wosebje bohate Jendźelčanki wobkhadźuja. Běše z parnikom „Windhuk" do Němskeje přijěł, do Hamburgskoho přistawa. Jězba tu a tam płaći 800 hriwnow; jena jězba traje tři njedźele. Na samsnej łódźi so też wróći. Dokelž je jara wušikny we swojim powołanju a je prjedy tu w Němskej při wšelakich rjemjeslniskich wubědźowanjach wjacore myta sebi nadobył, dósta tamne wurjadne městno. Johannesburg je najwjetše město w Južnej Africy a leži w krajinje, kotrejž klima Europjanam tyje; maja tam też štyri počasy, ale zyma je krótka a traje jenož wósm njedźel (w měsacomaj juliju a augusće). Za pjeć lět chce zasy na

Eucharistiski Zbóžnik.

Powědane z dnjow eucharistiskoho zjězda we Winje (1911) wot Heleny Tullius.

(Pokročowanjo.)

Khutna starosć přewza fararjowu wutrobu. „Dźi w Božim mjenje, njech přewodźa će Bóh luby Knjez, a twoja njebjeska maćeŕ a twój jandźel pěston njech prosytej a modlitej so za tebje." —

Hižo cyły tydźeń bě Franciska nětko pola swojeje ćety we Winje. Z woprědka so jej jara styskaše po staršiskim domje a swojich lubych. Tola jeje ćeta, někotre lěta hižo wudowa, poskići jej telko rozpjeršenjow, kotrež jeje młodu dušu putachu, tak zo bórzy na dom a swojich lubych pozaby.

Sobota přińdźe. Franciska bě zwučena, na tutym dnju hić k spowědnikej. To sobotu rano ćeće praješe a wopraša so jeje, kotromu wona khodźi. Na tute prašenjo bě ćeće skoro kofejowa šalka z ruki wupadnyła. Z wulkimaj wočomaj hladajo na Francisku dźeše: „Što ty chceš?" a bě wša rozhorjena.

„Nó, k spowědźi chcu dźensa hić," wotmołwi Franciska.

Po prěnim zecnjenju poča ćeta so nětk wótře smjeć. „Hłupe dźěćo!" wona wótře rjekny, „k spowědźi chceš hić? Ty!"

„Haj", wobkruči Franciska, dźiwajo so nad ćećinym počinanjom, „čohodla dha so to k tomu směješ, ćeta?"

„Lube dźěćo, spowědź přewostaj khudym ludźom, kotříž tu hewak žane wjeselo na swěće nimaja, khiba jenož nuzu a hubjenstwo. My bohaći mamy tu tola wšoho nadosć, za čimž jenož požadamy a njetrjebamy sebi z tajkim zastarskim naporjadkom čas komdźić."

„Ale ćeta, njekhodźiš dha ty ženje k spowědźi?" prašeše so Franciska; a dych haćeše so jej w šiji ze stróželemi.

„Hłupa holca! Spowědać, što so ći dźije! K tomu nimam časa", ćeta něšto při sebi wobmysliwši, wotmołwi.

„Też nic we jutrownym času?" prašeše so młoda holca zastróžena — sylzy so jej po licach kuleja.

„Ně, też nic w jutrownym času, wotmołwi ćeta kruće. Mojedla móžeš ty běhać hdźež chceš, ale žanoho słowćka wjacy wo tym njespomń; za mnje je to wotbyta wěc."

Zrudna wupi Franciska ćiše kofej, we wutrobje pak bě sebi kruće předewzała, wostać kruta swojim slubjenjam. Po wobjedźe, hdyž ćeta spaše, dźěše Franciska do města pytać cyrkej, we kotrejž by mohła so wuspowědać.

Namaka też bórzy cyrkej swjatoho Šćěpana a zastupi do njeje. Spowědnik, kotromuž bě wuskoržiła swoje horjo, napominaše ju, zo by wostała swěrna swojim předewzaćam, zo njeby so dała zawjesć wot mylnych nahladow swojeje ćety. A wona slubi duchownomu, zo přińdźe kóždy tydźeń k spowědźi, kaž je to činiła hač dotal, a zo přińdźe też husćišo wob tydźeń k swjatomu woprawjenju. Wjesoła khwataše Franciska domoj.

wopyt přijeć. Joho mać pokhadźa z našeje wsy a bydli tukhwilu w Budyšinje.

Z Drježdźan. „Jednota“ bě sebi wutoru 16. nalětnika swojich sobustawow a serbskich přećelow do towarstwoweje žurle na swětłowobrazowy přednošk přeprosyła. Duchowny wjednik towarstwa, wysokodostojny knjez faraf dr. theol. et jur. can. Jakubaš, běše, kaž přecy, nam jón přilubił. Jara zwjeselace bě za předsydu, knjeza Helasa, zo móžeše nahladnu ličbu připosłucharjow powitać. Po wuspěwanju narodneje hymny wjedźeše nas knjez přednošeŕ ze swětłowobrami do Swjatoho Kraja. Běše sebi časej přiměrjeny přednošk wo swjatych japoštołach wuzwolił. Pokazowaše nam kraj a joho swjate městna, kaž Jeruzalem, Wolijowu horu, Tabor, Nazareth, Bethlehem a druhe nam znate městna, hdźež je naš Zbóžnik něhdy wučił a skutkował. Dale wobrazowaše swjatoho Pětra, žiwjenjo swjatoho Pawoła, kak bu wot Boha powołany, joho wšelake pućowanja do druhich krajow a kak bu do Roma dowjedźeny, zo by tam skutk swojoho žiwjenja ze swojej smjerću wobkrućił. Stali nam před woči dale swj. Lukaša, jako moleŕ wobrazowany, swj. Jana a wšitkich druhich, a kak wšitcy swój žiwjeński nadawk z martrafskej smjerću wobkrućichu. Předsyda dźakowaše so přednošowarjej a pokaza na to, zo nabožina a narod hromadu słušatej. Štóž so k nabožinje dźerži, tón tež narodej swěrny wostanje. Po přestawcy předstajachu nam hišće wšelake swětłowobrazy pokazowace podeńdźenja ze žiwjenja; k tutym dyrbjachmy sebi přihodźace ludowe spěwy zhódawać; tak klinčachu wobraz po wobrazu serbske spěwy, narodne a druhe kaž: „Dobry wječor, maćeŕka“, „Hanka, budź wjesoła“, „Sedźała dźowka pod dubom“ atd. Bě to woprawdźe wokřewjenjo, a čas miny so přeskoku, tak zo pózdneje hodźinki lědma pytnychmy. Wutrobna dźakownosć, kotraž so na wšitkich wobličach jewješe, běše rjane myto, za waženoho přednošerja. Też na tutym městnje hišće raz wot wšitkich připosłucharjow: Zapłać Bóh! Nadźijomnje zasy bórzy tak!

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je pjatk před bołmončku nowy kołopis wo bjezbóžnym komunismje wudał. Sobotu (před bołmončku) běše tuta nowa encyklika w bamžowskej nowinje wočišćana. Pius XI. pokazuje najprjedy, kajke wulke a bolace rany błudne wučby komunisma človjestwu nabiwaja. Powrot wšoho porjada je zaměr komunisma. Wón wě sebi přiwisowarjow dobyć z tym, zo ludźi slepi. Powěda jim, kajke polěpšenja chce přinjesć. Su to najbóle polěpšenja, kajkež je katolska Cyrkej dawno za dźěławy lud žada. Potom pokazuje bamž na wbohi krjudowany ruski lud, kotryž njeje wina nad zakhadźenjom komunisma. Wina je mała woršta, kotraž pak cyły lud traši.

Najskěrje wobdźěli so Swjaty Wótc jutrowničku na Božich służbach w Pětrowej cyrkwi a wudźěli, kaž so powě, z wonkowneje lodźije cyrkwje požohnowanjo „urbi et orbi“ městej a swětej. Najskěrje wotměje so jutry też zasy prěnja zjawna audijenca romskich putnikow. Tute powěsće praja jasnišo hač wšo druhe, zo je so z bamžowej strowotu wo wjele polěpšiło.

Loni w novembru měješe misijónski zwjazk měšnikow zhromadźiznu. Z tuteje přileżnosće wozjewichu so někotre zajimawe ličby. Europa ma 251 154 duchownych: 214 242 swětnych a 36 912 klóštrskich. Połnócna a srjedźna Amerika matej hromadźe 38 358 měšnikow. Z nich přińdźe na Zjednoćene Staty same 31 108 měšnikow. Z tamnych 38 358 duchownych je 27 994 swětnych a 10 364 klóštrskich. W južnej Americy skutkuje 12 906 měšnikow: 7927 swětnych a 4979 rjadowych. W misijónach je wšo hromadźe 20 390 duchownych. Z nich přińdźe na Aziju 12 515, na Afriku 4268 a na misijóny w Ćichim oceanu 3 307. Wšo hromadźe ma Cyrkej potajkim 322 708 měšnikow. Ličba seminaristow je 82 000.

Němska. Mohučski generalny vikar wumrě 18. januarja. Njeje ani cyłe lěto swoje zastojnstwo zastawać mohł.

Za našich dźěłaćerjow, kotřiž při twarach atd. we evangelskich wosadach dźěłaja, je rozsud dźěłowoho sudnistwa w Siegenje ważny. Jedyn dźěłaćeŕ njebě 8. decembra (Njewoblakowano podjeća swj. Marije) na dźěło šoł, byrnjež sebi to twarski mištr ž a d a ł. Mištr na to dźěłaćerja pušći a sudnistwo jomu prawo da, dokelž městno dźěła w evangelskej gmejnje leži, nic w katolskej krajinje.

Město Düsseldorf ma wšelake wyšše holče šule, kotrež pak su privatne a z dźěła klóštrske. Wot jutrow přewozmje nětko město tute šule.

Kaž w Mnichowje a Norimbergu běchu nětko też w Saarskim kraju wothłosowanja wo zhromadnostnej a wuznawanskej šuli. Kaž tamniše wyšnosće wozjewjeja,

---

Wokoło wječora jej ćeta praji: „Nětkle, Franciska, so přewoblečemoj a potom pojědźemoj do dźiwadła.“

„Do dźiwadła?“ so Franciska překwapjena wopraša.

„Haj“, wotmołwi ćeta. „Čohodla sy to tak zrudna?“

„Chcu tola jutře rano k swjatomu woprawjenju hić“, wotmołwi Franciska.

„To dźi druhi raz“, znapřećiwi ćeta zlohka. A hdyž Franciska so zasy znapřećiwješe, bu ćeta hněwna: „Ty sy nětkle pola mje, Franciska, a tuž maš m j e posłuchać!“

Zrudna poda so Franciska do swojoho wosuda.

W dźiwadle měješej prěnje městna. Jako knjeni Dworakowa — tak rěkaše ćeta — ze swojej wnučku nimale poslednja přińdźe, hladachu wšitcy na njej. Žadyn dźiw to njebě, přetož Franciska bě rjana a sputa wšěch woči na so. A ćeta wjeseleše so hižo dobyćeŕscy při sebi. Nětko budźe zawěsće jeje dom w tutym lěće bjesadne srjedźišćo wšěch nahladnych worštow. Hdyž jenož chcyła Franciska so wostajić swojich přepjatych nabožnych mysli! Nó, za to so ćeta po móžnosći postara! Franciska mohła jej tola dźakowna być, zo je ju k sebi wzała, hdźež móže nětk tak rjane žiwjenjo wužiwać!

Knjeni Dworakowa bě so woženiła z jara bohatym mužom a měješe rjane, bjezstarostne žiwjenjo. Při tym pak bě zhubiła swoju wěru. Po smjerći swojoho muža wosta młoda wudowa nježenjena, dokelž chcyše bóle swobodna być a wužiwać wšě zawjeselenja, kajkež tajke wulke město w połnej měrje poskića. A nětko, hdyž je też hišće rjana młoda holca we domje, zawěsće to někohožkuli nahladnoho bohatoho knjeza přiwabi. To ma być krasne žiwjenjo!

Tak při sebi rozkładowaše. —

Dźiwadło so započa. Franciska pak so zastróži, začerwjeni so a zasy zblědny, móžeše lědma dodychać. Kajke rěče tu słyšeše na jewišću? Z toho, štož zasłyša, pytny tu, kak wuzběhowachu a so hordźachu z tamnymi njepóćciwymi požadliwosćemi, kotrež człowjeka tak njeskónčnje hłuboko poniža a wonječesća. Ně, na tajke rěče njemóže dlěje wjacy posłuchać. Mjelčo rjekny swojej ćeće: „Dyrbju domoj, njemóžu tu dlěje wjacy wutrać“.

Wobě jědźeštej hromadźe domoj. Franciska njepowědaše po puću žanoho słowčka. W nocy njemóžeše wusnyć; hakle cyle na ranjo zapadny do njeměrnoho spara, z kotrohož hakle w dźewjatej hodźinje wotući. Wša zastróžena stany a bě zrudna, zo njemóžeše hić wjacy k swjatomu woprawjenju. Ale też byrnjež bě prjedy stanyła, njebě mohła hić, přetož jeje wutroba bě dźensa cyle rozhorjena. K prěnjomu razej, wot časa prěnjoho swjatoho woprawjenja to bě, zo njemóžeše dóstać swojoho Jězusa njedźelu do swojeje wutroby.

Wona płakaše hórke sylzy a wotmysli sebi kruće, hnydom so wróćić domoj k staršimaj. Hdyž ćeće swoje wotmyslenjo zdźěli, wědźeše ta ju na wušikne wašnjo wobrěčeć, a slubi jej, zo móže swoje nabožne žiwjenjo tu dale wukonjeć, kaž doma a kaž sebi to přeje.

(Přichodnje dale.)

zawjedże so tam jutry na zakładże wothłosowanskoho wunoška wšudże zhromadnostna šula.

1933 bu w Aachenje katolski misijónski muzej wotewrjeny. W poslednich lětach bu wón stajnje wudospołnjowany a wutwarjowany a nětko też powjetšeny. Na dnju swj. Franca Xaverija (3. dec.) bu muzej z nowa wotewrjeny. Mnozy misijonarojo su jako dźak za podpjeru z cuzych krajow krasne wěcy darili, kotrež su nětko w muzeju wustajene. Ze wšěch dźělow zemje namakaš tam na př. wumjełske dźěła cuzych ludow. Wosebje su wěcy nabožnoho wumjełstwa wustajene, kotrež pak su cyle po wašnju misijónskich ludow dźěłane.

Awstriska. Zańdźeny tydźeń hraješe so we Winskej operje prěni króć pasijónska hra. W prjedawšich lětstotkach drje hrajachu so husto nabožne hry, tola w našim času nic wjacy, dokelž so zjawne žiwjenjo dale a bóle zeswětni. W poslednich lětach pak su nabožnje zmysleni wumělcy so też zasy přikhilili nabožnym hram. Protektorat za pasijónsku hru we Winje su přewzali kancler Schuschnigg, kardinal Innitzer, italski wotpósłanc a někotři awstriscy ministrojo. Text a też hudźbu tamneje hry stej hinašej hač w Hornim Amergawje.

Francózska. Tutón kraj je jasny přikład za to, zo woćehnjenjo bjez wěry žane dobre płody njepřinjese. W poslednim lětstotku je wyšnosć nabožinu ze šulow cyle zwustorkała. Je swětne šule założiła, a nabožinska wučba njesmědźeše so we nich scyła wudźěleć. Dźěćom dyrbjachu so jenož skutki wulkich, nadobnych muži předstajeć. A potom dyrbjachu dźěći za čas swojoho žiwjenja wědźeć, kak maja jako dobri človjekojo žiwe być. Ale tuta wučba je so jako wulke fiasko wupokazała, kaž su wjacy króć niewěriwi wotpósłancy abo wučeni sami zjawnje wuznali. W prěnim času wšak so to hišće tak jasnje njepokaza, dokelž nabožne woćehnjenjo staršich skutkowaše też hišće w dźěćoch dale. Ale hdyž běchu potom dźěći wulke a mějachu same dźěći, potom bu zlě a hórje. Jedyn Francóza běše tehdom žadał, zo by lubosć k wótčinje była jenička nabožina wšěch Francózow. Ale hižo za 35 lět wuzna jedyn druhi, kak je nowa šula bjez Boha skutkowała też na lubosć k wótčinje a praji: Wot 100 francózskich wučerjow rěča 40 přećiwo wótčinje a 50 wučerjow ženje wo njej njerěča. Wosebje zrudźace pak běchu ličby njeskutkow młodostnych.

Parižski arcybiskop kardinal Verdier woswjeći jutry swój 50lětny měšniski jubilej. Wón je nětkle 73 lět. We wosebitym pastyrskim lisće powěda swojim diecejzanam wo tutych 50 lětach měšnistwa. 1887 bě w lateranskej cyrkwi měšnisku swjećiznu dóstał. 32 lět skutkuje hižo w Parizu. 1929 bu z generalnym vikarom Parižskeje diecejzy a potom bórzy z arcybiskopom a z kardinalom. Wěriwym a wosebje duchownym ale też rjadnikam dźakuje so za pomoc, z kotrejž je rjane wuspěchi w biskopstwje dócpěł. Dale pisa, zo je jomu při poslednim wopyće w Romje Swjaty Wótc prajił, zo katolikojo njesmědźa zadwělować, hdyž widźa, kak wšudże přećiwo Bohu a joho Cyrkwi dźěłaja. Katolska Cyrkej wuńdże ze wšěch bojow hišće rjeńša hač je prjedy była. Kardinal Verdier lubuje też swój lud a swoju wótčinu horco.

W Francózskej předawaja nětkle židźa a bolšewikojo wěcy, kotrež buchu ze španiskich cyrkwjow a klóštrow rubjene, kaž cyrkwinske drasty, wobrazy atd.

Španiska. Wyšša w klóštrje karmelitkow w Limonaru přehotowa so jako wojak. Potom dźěše do tamnišoho jastwa a wuwjedże z njoho duchownoho. To same činješe knježna 18 króć, stajnje w straže, zo ju komunisća spóznaja a morja. Wosebje pak móžeše wona wuswobodźenych tak dołho w měsće skhować, dóniž Frankowi wojacy Limonar njedobychu. Potom bě wšón strach nimo.

W Katalanskej zajachu komunisća mjez druhimi młodoho duchownoho, dowjedźechu joho k cyrkwi, a nětko dyrbješe přihladować, kak durje wotpačichu a wołtarje rozbichu, křiže, postawy a wobrazy spalichu. — Tutoho duchownoho wotwjedże potom jedyn přećel. Tola měšnik njemóžeše ćeknyć, tohodla dźěłaše mjez mnohimi komunistami jako dźěłaćeŕ w jenej fabricy. Tehdom nazhoni jara wjele wo bolšewiskich njeskutkach.

Najhórše martry dyrbjachu přecy prědarjo wustać. Njezrědka jim też před zatřělenjom jazyk wurězachu. Někotrym duchownym drějachu kožu z wobliča, dokelž njechachu po přikazni čerwjenych sakrować. Jedyn z nich dyrbješe sebi najprjedy sam row wuryć. Jenoho duchownoho rozrubachu žiwoho do 4 dźělow.

Japanska. Japoštolski prefekt w Miyazaki, kotryž rjadej Salesianow přisłuša, pisa wo misijónskim dźěle w tamnych krajinach. Tute dźěło je jara ćežke, dokelž dźěn je hišće wšo pohanske. Přez jednore rozwučenjo někoho za katolsku wěru dobyć, je nimale njemóžno. Tohodla dyrbja misijonarojo hakle rolu přihotować. To stawa so najprjedy z nowinami, kotrež woni wudawaja. Dale stawa so to w misijónskich šulach, do kotrychž też pohanske dźěći khodźa, potom z khorownjemi, haptykami atd. — Tu widźimy, zo misijóny našu pomoc trjebaja.

Mexiko. Mexikanscy katolikojo počinaju přecy z wjetšej zmužitosću přećiwo marxistiskej wyšnosći wustupować. We wšelakich městach ćahachu po dróhach, w Orizabje samo 20000. W ćahu njesechu tafle z napismami, kotrež wotewrjenjo cyrkwjow a wotstronjenjo bjezbóžneje šule žadachu. Husto je so stało, zo policija katolikow zatřěli, kotřiž přećiwo bjezbóžnej wučbje protestowachu, we wšelkich městach běše 20—100 mortwych a wjele ranjenych. Žony a holcy su husto najebać toho, zo policija třeleše, dale šše wołajo: Za Boha — dóniž jich kulka njetrjechi. Wjele dźěći khodźi do tak mjenowanych swójbnych šulow. Jenož dźěći někotrych znatych swójbow so hromadźe w jenym domje skhadźuja, a jedyn ze staršich je potom wuči. Hdyž policija wo tym zhoni, so wězo tutej swójbje wšo zebjerje.

Potajna móc wěry.

Kardinal Lienhart w Lille, kiž je w swětowej wójnje jako pólny měšnik słužił, měješe njedawno na kěrchowje w Douaumont pola Verduna naréč a naspomni tu wójnske dożiwjenjo. Wosrjedź žałostnoho hrimanja a wrjeskota kanonow wokoło Verduna, hdyž so z wopyta ranjenych wot Thiaumonta přez dolinu do Froide Terre wróćeše, bě jomu, kaž by něchtó jomu přiwołał, zo njesmě dale hić, hewak by wěsće morjeny był. Pohladny wokoło so a dohlada so w jenym zasypnjenym třělnym přěrowje na něhdże 20lětn. młodźenca z Pariza, kotromuž bě před krótkim prěnje swjate woprawjenjo wudźělił. Młodźenc běše na wobhonjenjo wupósłany; joho bataillon dyrbješe na wječor do prědka do wohnja. W tutej heli rozrazowacych so granatow běchu so jomu čuwy zlemiłe, bě so walił na zemju a njemóžeše wjacy dale. Měšnik jomu přiréčowaše, zo móže tola dale hić, tam, zwotkelž sam runje přińdże. Ale młodźenc třepotaše ze strachom a z wočow réčeše jomu bojosć. Podarmo spyta měšnik joho zmužitosć zasy zbudźić. Tak wotući w nim myslička na dobry srědk a jón hnydom nałoži. „Ja mam Zbóžnika při sebi“, praji wón, „by traš chcył swjaty sakrament dóstać?“ Młodźenc wjesele tutón namjet přija. „Hdyž běchmoj so poklaknyłoj“, přida kardinal, „a k sebi so stuliłoj, podach jomu wosrjedź wrjeskota mašinskich třělbow swjate woblatko. Na to młodźenc stany, poda mi ruku a praji: „Nětko njejsym wjacy sam; ja tam dóńdu. A jeli so mi něšto stanje, sym přihotowany.“ Jako swój puć dale kročach, wuwjedże wojak swoju ćežku poručnosć. Njejsym ženje tak derje nazhonił kaž tehdom, kajku sylnosć wěra k dopjelnjenju samo najćežšoho nadawka dawa.

Kóždy katolski křesćan, kóžda katolska křesćanka pak z toho też spóznaje, kak ważne za človjestwo a za kóždy kraj je, zo ma dosahace wójsko zahoritych a woporniwych měšnikow.

Za wuživarjow serbskoho missala.

Jutrowna póndźela, 29. 3. 37:
Boža mša str. 224; hewak kaž Jutrowničku.

Jutrowna wutora, 30. 3. 37:
Boža mša str. 227; hewak kaž Jutrowničku.

Kwitowanja přinoškow so za tydźeń wozjewja.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d. Schülertor 21.

90. hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe **jutrownu srjedu, 31. měrca 1937,** popołdnju ½3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

PORJAD:

1. Rozprawy.
2. Přednošk knjeza fararja na wotp. M. Handriki w Drježdźanach: „Zajimawe wěcy wo Serbach z Drježdźanskich krónikow."
3. Nekrolog.
4. Wólby do předsydstwa a wubjerka.
5. Wšelčizny.

Dopołdnja zeńdu so wotrjady: w 10 hodź. rěčespytny wotrjad,
w 11 hodź. stawizniski wotrjad,
w 12 hodź. dalše wotrjady.

Lubje přeprošuje **předsydstwo Maćicy Serbskeje.**

Koncertne zarjadnistwo K. J. Guder & Co. w Budyšinje

Póndźelu, 5. apryla wječor 8 hodź. wustupja w „Kehelefni" (Nouartowa droha)

swětosławni Donscy kozakojo

z nabožnymi a ludowymi spěwami a rejemi.

Dirigent: **Serge Jaroff.**

Zastupne kartki za hr. 0.90 hač do 2.60 pola Guder & Co. na Kotołskej hasy 17 (telefon 2884) a při wječornej kasy.

K běłej njedźeli rjane dary:

modleńske knihi, wobrazy, Bože martry

Bjarnat Möller w Kulowje

cyrkwinska hasa 4

Křižeńske knižki — wolij do lampow

Po wěrowański pjerśćeń do Dobrošic!

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Dobre a pjenjezhódne **časniki** wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Kolesace mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,75**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75**
Wšě druhe přisłušace wěcy!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Jeničcy prawy **Wjazoński žitny**
(Neukircher Korn)
z paleńnje **F. A. Günthera** we Wjazońcy
předawa tudy samlutki

Arnošt Glien

Rózk różoweje hasy — při žitnych wikach

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy)
toše — Wšě sedłańske wěcy — **graty**
Kładu linoleum (Stragula) — **přinidu do domu** předźěłać a wuporjedźeć

Jan Rjeda, sedłař we Wotrowje

Přijimam požčonki za mandźelske!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu,
do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas
we wulkim wuběrku!

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Bórzy budźe naš nowotwar dokonjany, w kotrymž změjeće potom před wočomaj naš bohaty skład!

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěśćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

K běłej njedźeli:

Modleńske knihe, rózarije, přihódne dary, zbožopřejace kartki

Dombuchhandlung M. Dilger

Telefon 3422 — při mjasowych hětkach — Připósćelu też z póstom

Swojim serbskim woteběrarjam přeje
wjesołe swjate dny

Alphons Schauseil

wotrjadny wobkhod za serbsku drastu
w Budyšinje, Bohata hasa.
Wobkhowajće nam też w přichodźe Wašu swěru!

Wóčny lěkař dr. Rězak so wróćił!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆čak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **3. apryla 1937.** | **75. lětnik.**

Pój ke mni, luby Jězusko!

(K Běłej njedźeli.)

1. Pój ke mni, luby Jězusko,
Mój pastyrjo a přećelo,
Mój Knježe a mój Božo!
Ja wotwěram ći wutrobu
Wšu wudebjenu z lubosću,
Mój Zbóžniko a zbožo!

2. Ty kraluj w mojej wutrobje,
Mi žórło wšeje lubosće,
Mój bratřiko a Božo!
Što hišće chcu, hdyž tebje mam?
Ja ze wšim so ći podawam,
Mój Zbóžniko a zbožo!

3. Njech twoje słowo wuči mje,
Kak přewinu wšo přećiwne,
Mój wučerjo a Božo!
Njech žiwi twoje mjaso mje
A twoja krej mje wobstajnje,
Mój Zbóžniko a zbožo!

4. Ja swěru służić tebi chcu,
Wšo dobre činić z radosću,
Mój Knježe a mój Božo!
Njech twoje swětło swěći mi
Tu na zemi a po smjerći,
Mój Zbóžniko a zbožo!

10. 3. 37. M. N.

Poslednje swjate woprawjenjo.

(Wobrazki ze žiwjenja.)

Drje we wšitkich serbskich wosadach přistupja dźensa mnohe dźěći prěni raz k swjatomu woprawjenju. Prěni raz dóstanu swojoho Zbóžnika při wosebitej swjatočnosći do swojich wutrobow. Kajka to radosć za nje a też jich swójbnych! Z nimi wjesela so też přećelojo, předewšěm też jich dušepastyr. Z wutroby pozběhuje so pola nich nutrna próstwa. Dopjelń Knježe na tych móličkich swoje slubjenjo: „Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, změje wěčne žiwjenjo a ja zbudźu joho na poslednim dnju!“

Dušepastyrjej pak měša so zwjetša też kapka jěreje bojosće do kelucha joho radosće! Hač budźa też woprawdźe wšitke stajnje khodźić hódnje k blidu Božomu? Kajke wosebje budźe jónu jich poslednje swjate woprawjenjo? Přetož tajka budźe też jich smjerć, tajka jich wěčnosć!

K pozběhnjenju, k pohonjenju chcu tu zapisać někotre poslednje swjate woprawjenja, kotrež nažiwich jako duchowny.

Běch hišće młody kapłan w R. Ke mni přiběža mać: „Knježe, naša Marka (mjenuju ju Marka, prawe mjeno wjacy njewěm) je ćežko khora; lěkař praji, zo dołho žiwa njebudźe. K swjatomu woprawjenju hišće njekhodźi, ale wona tak za nim žada. Dopjelńće jej jeje přećo.“ — Wzach sebi Najswjećiše a dźěch. Z krótka přihotowach dźěćo na prěnju swjatu spowědź a też na swjate woprawjenjo. Kak rjenje tola wšo trěbne wědźeše, kak nutrnje přiwza k sebi swojoho Jězuska. — Tydźeń abo dwaj běštej so minyłoj. Holčka bě hišće žiwa. Tu přińdźe mać zasy: „Knježe, naša Marka chce hišće jónu swjate woprawjenjo. Dźe z njej hižo na poslednje. Też ničo wjacy při sebi njezdźerži, ani mału łžičku wody nic. Tola wona mi měra njeda, a tak pójće znajmjeńša k njej pohladnyć.“ Dokelž bě dlěši puć k holcy, wzach sebi tola Božoho Syna sobu. „Budu widźeć, što budźe so činić hodźeć.“ — Kajke tola te dźěćo namakach! Cyle spadnjena; hubje cyle spalenej wot znutřkowneje zymicy. Tej swjate woblatko dać? Tej so tola cyle wěsće přilěpi! A z wodu kusčičk dele zwopławić, hdyž tola wšitko zasy wot so dawa? Tola z ertom, a hišće bóle z wóčkomaj, holčka za swjatym woprawjenjom prošeše. Što činić, tu so zapowěsć? — Ně, to njezamóch. „Knježe, ty wšitko zamóžeš, ty budźeš pomhać duši, kotraž takle za tobu žada!“ A do łžički wody położiwši swjate woblatko, dach dźěśću Božoho Syna. A hlej, wona pózrě, a za poł hodźiny, kotruž při dźěśću wostach, ani najmjeńšoho wot so njedaše. Potom woteńdźech. Holčka měješe swoje poslednje swjate woprawjenjo. Nazajtra bě dźěćo wotešło k swojomu Jězuskej do njebjes. A wot maćerje pozdźišo zhonich, zo njebě dźěćo, hdyž běch wotešoł, zasy ničo při sebi zdźeržało, štož běchu k wokhłodźenju jej srěbać dali. —

Kapłanjach w B. W nabožnej wučbje mějach mjez druhimi holcu, wot kotrejež drje ženje wotmołwy dóstał njejsym hdyžkuli so jeje něšto woprašach. Skónčnje so jeje ničo wjacy njeprašach. Cenzuru dósta cyle hubjenu, k swjatym sakramentam pak ju sobu wzach. Skónčnje dźěše ze šule. Što tola z tymle dźěśćom budźe? Lětka běžachu, jene po druhim. Tu so pola mje zazwoni. Wonka stoješe cuza žónska, kaž so wupokaza, cuza też po wěrje. „Knježe, N. N. leži ćežko khora w měšćanskej khorowni; prosy was, zo byšće k njej „z poslednjej wječerju“ přišoł. A koho namakach? Běše to holca, wo kotrejž jako holčcy runje powědach. Na smjerć bě khora, a tu wosrjedź cyle cuzowěriwych bě sama na to mysliła a po mnje pósłała. Ja ju wobstarach. To bě jedyn štwórtk. Sobotu na to dopołdnja zasy zazwoni. „Knježe, wy dyrbiće do khorownje přińć, holcy N. N. Bože wotkazanjo přinjesć,“ praji žónska, kiž před durjemi stoješe. Běše zasy cuzowěriwa. „K N. N.? To sym tola hakle zawčerawšim był!“ — „Haj, to drje; tola wona je mje pósłała, zo byšće hišće jónu přišoł. Ale hnydom; dołho wjacy njebudźe!...“ A hdyž tam přińdźech, stojachu wokoło njeje hač do nana jenož cuzowěriwi. Ani katolski nan so njepoklakny, hdyž z Božim Synom zastupich. Pobožnje dósta holca — 18lětna — swjate woprawjenjo. Bě to jeje poslednje; něšto hodźin pozdźišo bě wotešła k swojomu Bóžskomu nawoženju do wěčnosće. We wědomosćach wo nabožinje bě we šuli měła cenzuru 4; swoju nabožinu nałožiła pak běše z 1. — Wosrjedź samych cuzowěriwych na khorym a smjertnym łožu bě so sama starała wo pućnu cyrobu za swoju njesmjertnu dušu. —

„Knježe, tón stary Bosćij w N. N. tu dołho wjacy njebudźe. Pohladajće tola za nim, hač što dócpějeće! Na nas njeposłucha, hdyž jomu wo domawobstaranju powědamy.“ Wědźach wo nim, kak so — Bóh wě, kak dołho hižo — docyła do cyrkwje namakał njebě; też, kajki hewak je. Njecham to tu nadrobnišo rozpisać. Dźěch joho wopytać. Kajke tola wokoło njoho; kajke tola we nim! Što započeć? Budźe dha wšo podarmo? A spodźiwnje! Nadobo měnješe, doprašawši so za mjenom a zwotkel sym: „A tak! Tuž sym tola z wašim nanom pola wojakow był. Haj, mój dwaj, mój běchmoj wojakaj! A hdyž bě był apel, aj, kak by so to karabiner swěćił znutřka a zwonka a na uniformje kóždy knefl! A žadyn wyšk njeby ničo wustajić měł. A što dha waš nan hišće dobre čini?“ — „Mój nan, luby Bosćijo, tón je hižo dołho wotešoł k tej wulkej armeji, z kotrejež so nichtó wjacy njewróći. A ja so nadźijam, zo je joho bóžski general z nim spokojom był, hdyž je tam so zamołwił k poslednjomu apelej!“ — Zamysleny sedźi Bosćij, sama słabota, na swojej ławcy za blidom. Što nětkle mysli? Hač Boža hnada z tejle dopomnjeńku joho njepřima? „Tule mysličku z apelom wužij“, mi přińdźe do mysli. A ja rěčach takle: „Bosćijo, mi so zda, zo też tebje njebjeski wyšk powoła k apelej! A maš dušu čistu, kaž něhdy swoju uniformu? Bosćijo, wurjedź sebi ju, prjedy hač njebjeski sudnik přińdźe ju wobhladać. Ja chcu ći pomhać. Pój, mój so wuspowědamoj a jutře přinjesu ći Božoho Syna, a potom budźe Bóh, hdyž će k wulkej armeji wotwoła, z tobu spokojom kaž něhdy twój hejtman, hdyž ći uniformu a karabiner přehladowaše. Ty so dźensa w starych dnjach hišće wjeseliš, zo sy kóždy čas wobstał při apelu; by nětko při poslednim chcył dóstać „arest“? — Zanurjeny Bosćij sedźeše. Skónčnje měnješe: „Knježe, přińdźće jutře z Božim Synom ke mni! Też posledni apel chcu wobstać.“ — Bosćij běše kruta natura. Dlěši čas smjerć trjebaše, prjedy hač staroho kanoněra potřěli. A tak dósta Bosćij hišće někotre razy swjate woprawjenjo; poslednje z nich bě poslednje. Myslu sebi, zo je potom też při apelu bóžskoho wyška wobstał. —

Kapłanjach w N. Něhdźe poł hodźiny wot cyrkwje bydleše stara ćeta. Na nozy běše hubjena. Njemóžu so wjacy wěsće dopomnić, kak by do domu Božoho dóšła: hač z krikami, abo wožachu ju jeje ćetki a wujki z wozyčkom. K domu Božomu pak so měješe a k swjatym sakramentam. Naposledku hižo njemóžeše do cyrkwje; tuž khodźach k njej domoj. — Jónu popołdnju přiběža jeje mały wujk ke mni: „Knjez kapłan, wy dyrbiće tak dobry być a hnydom z Božim Synom k našej ćeće přińć“. A dźěch. Po bokomaj kłonjachu so trawičky a žołmjace so žita před swojim stworićelom, kiž we stałtnosći khlěba mjez nimi kročeše. W powětře juskachu jomu khwalbu škowrončki a zynčachu kuntwory; słónco pozłoćeše krajinu, přez kotruž potajnje Syn Boži dźěše a před statokom, hdźež khora ćeta ležeše, witachu ze slěbornym šeptanjom liščička z wulkich lipow swojoho Knjeza. A hdyž do khěže zastupich, klakachu so we hłubokej česćownosći wěriwi swójbni před swojim Mištrom. Horjeka w komorcy wobstarach na to khoru ćetu ze swjatymi sakramentami. Hdyž běch skónčił, wobroći so ćežkokhora k sćěnje. Při tym něšto z ćicha praji.

„Chcyšće wy něšto, ćeta?“ k njej přistupich, zasłyšawši ju rěčeć: „Što bych hišće chcyła, knježe, nětko mam tež Joho!“

Haj, nětko měješe Joho. A z nim we wutrobje je bórzy wotešła na prawdu Božu. To bě jeje poslednje woprawjenjo: „Nětko mam tež Joho!“ A ducy domoj wopominach: „Njeklinčeše to, jako chcyła prajić: čoho so bojeć, hdyž mje Bóh wotwoła? Mějo Syna we wutrobje dóńdu derje k Wótcej domoj.“ —

Hišće wjacy podawkow móhł tu powědać, lubi čitarjo, tola tele njech dosahaja: Hdyž wšitcy stajnje za swojim Zbóžnikom budźemy žedźić kaž ta mała Marka, kruće wo njoho so prócować kaž ta něhdyša „hubjena“ šulerka, z rozkatej a želnosćiwej wutrobu joho přijimać jako swojoho přichodnoho sudnika kaž stary muž, a z dźěsćowskej lubosću so dowěrjeć jako swojomu přewodnikej přez žiwjenjo do wěčnosće kaž stara ćeta. Potom budźe naše poslednje swjate woprawjenjo woprawdźe jědź a napoj k wěčnomu žiwjenju w zbóžnosći.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša wosada swjećeše tež lětsa zasy jutrowničku z křižerskim prócesijónom. Rano w 5 hodź. mějachu křižerjo kemše ze zhromadnym swjatym woprawjenjom. Wysokodostojny knjez kanonik Hejduška měješe Božu mšu a wědźeše we swojej narěči křižerjam radosć jurrownoho poselstwa do wutroby położić. Po dopołdnišich kemšach zhromadźi so rjany rjad 42 čestnych křižerjow před cyrkwju Našeje Lubeje Knjenje. Dóstawši tam přez duchownoho swjaty kříž a wobjěchawši tři króć cyrkej wotjěchachu křižerjo pod zwukami zwonow mjez wulkimi črjódami přihladowarjow spěwajo swoje serbske kěrluše do Radworja. Na wječor wróćichu so zasy přez Židow domoj. Zymny wětřik mjetajo tež hdys a hdys směhowe mjećele spěwanju a jěchanju tak prawje njehoješe. Tola křižerjo dźěn njejěchaja k swojomu wjeselu, ale k česći Božej. Jich čestny prócesijón běše zasy rjany dopokaz mocy swjateje wěry w našim času.

Z Budyšina. Maćica Serbska wotmě zańdźenu srjedu 31. měrca swoju hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Rozprawu wo njej za tydźeń podamy.

Z Budyšina. Z nawěštkom hižo před tydźenjom wozjewichmy, zo póndźelu 5. apryla wječor w 8 hodź. sławnje znaty khór Donskich kozakow w „Keheleńni“ z nabožnymi a ludowymi spěwami a też rejemi wustupi.

Z Radworja. Lětušu Bołmončku dyrbjachmy dla hroznoho wjedra jenož w farskej cyrkwi swjećić. Serbski pasijón bu po zwučenym wašnju spěwany — też na Wulkim pjatku. Jutrownička miny so při słónčnym wjedrje, ale trochu zymnym. Cuzych njebě tu docyła wjele widźeć, byrnjež runje tu třoji křižerski prócesijón widźeć był. Kulowski knjez farař pak běše přišoł, zo by sebi naše wobrjady wobhladał. Budyšskich a Radwořskich křižerjow naličichmy wšudźe 22 zapřahow, pola Baćońskich pak 25. — Jutrownu póndźelu pokhowachmy tu młodźenca Jurja Winarjec z Kamjenjeje, kiž, loni hakle ze šule pušćeny, w Čornecach služeše. Běše Wulki pjata jducy kemši do Baćonja pola „lipkow“ ze swojim kolesom tak njezbožownje padnył, zo bórzy wudycha. Před něhdźe třomi njedźelemi běše podobnje nahle zemrěł 18lětny Pawoł Lipert z Měrkowa, kiž w Ćichońcach jako dejeŕ služeše. — Haj, smjerć přikhadźa kaž paduch w nocy. Budźmy stajnje přihotowani!

Z Baćonja. W běhu poslednich lět bu w Budyšskim wokrjesu wjele gmejnow zjednoćenych. Před něšto časom stupichu też dotal samostatne wsy Baćoń, Haslow, Čornecy, Pozdecy a Liboń do jenoho cyłka, kotrohož měšćanosta je bur Kral-Baćoński. Joho přirjadnikaj staj bur Jurij Smoła w Pozdecach a bur Jan Smoła w Baćonju. Do gmejnskeje rady słušeja: cyrkw. wučeŕ Cyž w Baćonju, buraj Wjels w Pozdecach a Wrobl w Čornecach a młynk Fišer w Haslowje. Z toho sćěhowaše potom też zjednoćenjo dotal w jednotliwych wsach wobstojacych towařstwow k plahowanju howjazoho skotu do jenoho jeničkoho, kotrež nětk wobstoji pod mjenom: Zjednoćeństwo k plahowanju howjadow w Baćonju.

Z Čornec. Wulki pjatk rano jědźeše 15lětny Jurij Winaŕ, kiž bě tu pola bura Wrobla w słužbje, na kole do Baćonja kemši. Na nahle spadowacej šćežcy zhubi móc

Eucharistiski Zbóžnik.

Powědane z dnjow eucharistiskoho zjězda we Winje (1911) wot Heleny Tullius.

(Pokročowanjo.)

Někotre njedźele to cyle derje dźěše. Junu njedźelu pak wuhotowa ćeta wulku hosćinu a Franciska dyrbješe jej pomhać, zo by było wšo w prawym času derje přihotowane. Při tym pak njezby jej telko časa, zo by mohła hić k spowědźi. Wotmysli pak sebi kruće, tute zakomdźenjo w tydźenju zarunać.

Na hosćinu bu też sławny dźiwadło-hrajeŕ Korla B.... přeprošeny. Hdyž bu Franciska tutomu předstajena, a wobeju wóčcy so zetkaštaj, sapnychu zdobom też płomješka přichilnosće a spodobanja młodeju z wutrobow. A Korla so nětko cyły wječor Franciscy wěnowaše a wjacy wot njeje njepušći.

Wona tohorunja bě kaž putana a jej bě, kaž by wšo, štož bě dotal w dźěsćowskej wutrobje začuwała, nadobo so daloko pozhubjowało. Hdyž zas a zas pohladny do joho wočow, kiž so jej lubjachu, začuwaše dotal jej njeznate žadosće; a te jej hłowčku zamućichu.

Hač do ranja traješe hosćina, a Franciska zwosta hač do kónca wjesoła. Hdyž chcyše Korla so dźělić, njebě jej to prawje, zo chce tak zahe woteńć. Wón pak derje wědźeše, što so w młodej wutrobje hiba. Wón bě hižo dosć wužiwał na swěće, kiž wšo jomu poskićeše, štož požadaše; njezačuwaše najmjeńšoho zadźewka w swědomju, wutorhnyć też tutu lědma zakćětu kwětku . . .

Za Francisku woznamjenješe dožiwjenjo tutoho wječora cyle nowy wotrězk žiwjeńskoho. Skoro kóždy dźeń bě nětk w dźiwadle, hdźež Korla bě přistajeny. A Franciska njewotwobroći ani wóčka wot njoho — wón pak wustupowaše na jewišću, kaž by jenož hrał za nju samu.

Kak jenož bě móžno, zo Franciska, dotal tak nabožna holčka, so tak cyle přewobroći w duchu? Na spowědź a swjate woprawjenjo wjacy njemysleše; měješe nětk druhich starosćow. Haj, kak ćežko by jej to nětk padnyło, dać pohladać někomu do swojeje duše! Ani sama wjacy wjele do njeje njepohlada. Zwoprědka drje jej swědomjo to porokowaše, tola wona njeměješe časa, na nje posłuchać a joho napominanjam sćěhować. Njesmědźeše tola swojej ćeće, kiž telko prócy na nju nałožowaše, z njedźakom płaćić, ně, jeje přeća měješe dopjelnjeć. Wšak budźe potom zasy wšo hinak činić, hdyž z wulkoho města so wróći domoj. Tam potom chce, kaž prjedy, zasy žiwa być. K tomu pak ma hišće wjele časa! Wšak je tola hišće tak młoda a ma dołhe žiwjenjo před sobu! A wona wočakuje wot Boha luboho Knjeza, zo wón tola njeje sebičny Bóh, ale zo jej to rad popřeje, hdyž też wona někotre měsacy abo lětka k swětnym zawjeselenjam nałoži.

Nimale lěto bě so pominyło; Franciska na dom wjacy njemysleše. Ćeće bě to cyle prawje. Franciska bě so za krótki čas cyle po jeje nowočasnym zmyslenju wuwiła.

Jenoho dnja čakaše Frančiska w parku, wobhladujo so do wšěch kóncow. Poča być njesćerpna, dokelž přez zwučeny čas hižo na njoho čakaše. Skónčnje Korla přikhwata wjesele strowjo: „Dźeń dobry, lubuško!“

nad kołom a zrazy tak njezbožownje do štomaj, zo šiju sebi zwinywši wortwy ležo wosta. Njejapcy bu młode žiwjeńčko skónčene. Zrudobu, joho staršimaj a přiwuznym w Kamjenjej z tym přihotowanu, wšitcy sobu začuwaja. Hólčec, mjez štyrjomi dźěćimi najstarši, bě, kaž joho dźěłodawaŕ nam zdźěla, přecy zwólniwy a dźěławy. Młodostne ćěło bu 2. swjaty dźeń jutrow wot wulkeje syły ludu na Radwořskim kěrchowje k rowu přewodźane.

Z Khróśćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 7. apryla, popołdnju w 2 hodź. w Khróśćicach a 1/24 hodź. we Worklecach.

Z Marijineje Hwězdy. Njewjesołe a zymne wjedro, so wotměnjejo ze sněhowymi mjećelemi a błyšćatym słónčkom, knježeše jutrownički, hdyž so křižerjo na zdobny nałožk jutrownoho jěchanja přihotowachu. Tuž też njebě wopyt cuzych tak bohaty kaž loni. Tola klóštrski prócesijón bě swoju dotalnu ličbu křižerjow — 27 zapřahow — wobkhował; Khróśćičanski běše ze swojimi 73 zapřahami něšto słabši hač druhe lěta. Tu jěchaja wobdźělnicy z Kukowa, Pančic, ze Swinaŕnje, z Miłoćic a z Wětenčy. Lětuši prócesijón wuznamjenješe so w tym, zo hospodaŕski wuměnkaŕ Michał Šołta z Kukowa k 60. razej jěchaše a tak swój dejmantowy jubilej swjećeše. Tohodla přepoda jomu w nadawku hnadneje knjenje knjez propst krasny złoćany wěnašk z jubilejnej ličbu, wumělske filigranske dźěło klóštrskich knježnow, kiž so jomu na hrudź přitykny. A joho wnučka Marja Hejduškec z Wětenčy počesći luboho dźěda ze sćěhowacej basnju:

1. Nětk jutry zasy přišłe do kraja,
   So wšudźe stwórba Boža młódni.
   A Serbja wospjet wjes'le spěchaja,
   Zo bychu nałožk česćili tón ródny.
2. Po honach ćahnu křižerjo,
   Na pyšnych konjoch so tak noša,
   Jutrowny kěrluš spěwajo
   A Knjeza wo žohnowanjo proša.
3. Też Ty sy pěsćił, luby dźědo,
   Te zdobne wašnjo wótcowske.
   Dźens jěchaš šěsćdźesate lěto,
   Sy Boha khwalił radostnje.
4. Tuž přeju zbožo k jubilejej,
   Kiž dočakał sy zbožownje,
   Zo by po časnosći raz spěwał
   Te Alleluja njebjeske! s.

Ćim radostnišo zaspěwa nětko nimale 80lětny jubilar wjesołe Alleluja, zo cyły naklóštr rżeše a wothłós so do wšěch rózkow roznjese. Je dźěn zdobom też nimale 40 lět kantor klóštrskoho prócesijóna a je też dołhi čas Božu martru nosył. Přejemy jubilarej dalšich ćělnych a duchownych mocow, jeli so hišće zasy na jěchanju wobdźěli a snadź skónčnje železny jubilej docpěje. Też hišće na mnohe lěta!

Z Pančic. K lěpšomu zymskeje pomocy zarjadowa Khróśćanska lokalna skupina NSV druhi swjaty dźeń jutrow wulkotny koncert, kotryž hudźbna kapała škitaceje policije Drježdźanskoho policajskoho prezidia wuwjedźe. Wopyt z blizka a z daloka běše pře wšu měru bohaty — drje na 450 wosobow — a tak pjenježny dobytk wulkotny. Runje tak wurjadny wumjełski wuspěch. Tutón dujeŕski orchestr ma wuznamne mjeno po cyłej Sakskej a přez jeje mjezy. Smy jón hižo wjacy króć w Pančicach słyšeli a je tohorunja na wšelakich městnach Kamjenskoho wokrjesa wuspěšnje koncertował. Je znowa wšě wočakowanja dopjelnił a swoje dobre mjeno wobkručił. Pod swojim wubjernym wjednikom, hudźbnym mištrom Hillerom, poskićeše kapała jara wotměnjacy program, za čož bohaty přiklesk žněješe. Zdwórliwosć, přistojnosć a dźakownosć pak sebi žadaju, zo při poskićenjach trěbny měr knježi. Potom njebudźe trjeba, zo z powołaneje strony so na to pokazuje.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. apryla, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Róžanta. Wjele pobožnych putnikarjow bě jutry wutoru w prócesijónach z Khróśćic, Klóštra, Kulowa, Ralbic a Njebjelčic na hnadowne městno přikhwatało. Róžeńčanska swjatnica bě połna. Swjedźeńske prědowanjo měješe knjez kapłan dr. Horjeń.

Z Njebjelčic. Lětsa padaše sněh na našich křižerjow. Tola njetrajachu sněhowe mjećele předołho. Nahle před wječorom počinaše bóle mačate wjedro. Cyły křižeŕski wobkhad wotmě so po zwučenym wašnju. 1/4 1 hodź. hromadźachu so naši křižerjo a 1/2 1 hodź. wotjěchachu do Wotrowa, hdyž buchu doprjedy konje wokrjepjene a požohnowane. Naliči so jich 30 porow. Hnydom po nyšporje běchu tu, kaž přecy, Wotrowčenjo. Běše jich 29 porow. Też tuči spěwachu na kěrchowje a wokoło

---

„Dźeń dobry, lubši Korla, ty pak sy dźensa so dołho komdźił."

„Mějachmy wšak dźensa wosebitu pruhu; njebě mi woprawdźe możno, prjedy přińć."

Kročeštaj po wosamoćenym pućiku. Franciska mjelčeše, kaž by chcyła jomu porokować, zo bě jej dał tak dołho čakać. „Njesměš być hněwna, Franciska, to njeznjesu. Přecy wjesołu chcu će widźeć, kaž to hewak sy!"

„Njejsym wšak hněwna, Korla, ně — ale mam něšto na wutrobje. Ženje hišće wo tym njeréčachmoj", dźeše Franciska.

„A to by było?"

„Możno, zo to holcy njepřistoji" Franciska po khwilcy doda. „Tola dyrbju so će prašeć, dyrbju na kóždy pad nětko to wědźeć."

„Praj tola, što maš na wutrobje, jandźelko; činiš mje woprawdźe wćipnoho", so Korla prašeše.

A Franciska réčeše: „Znajemoj so nětko hižo telko njedźeli a — a —", dale Franciska njepřińdźe.

Korla ju wobjawši dźeše: „— — a telko lubosće a zbožownosće sy mi za tón čas dariła, zo bych mohł cyłe swoje žiwjenjo wot toho wužiwać, jeli mi přichod wjacy tajke zbožo njeposkići."

Z wulkimaj wočomaj Franciska na njoho hladaše. „Njewostanje dha naju lubosć na přecy zjednoćena?"

„Ach, ty sy hišće njenazhonite dźěćo, Franciska!" Korla smějo wotmołwi.

Překwapjena jakotaše Franciska strachoćiwje: „Korla, njezmějemoj dha mój nětko bórzy naju kwas?"

Nětko Korla wótře so smějo réčeše: „Widźu, zo njejsy hišće dale pjecy přišła. Naju kwas? Ty sy hišće prawje ćelkojta. Bě wulki čas, zo přińdźe tu do Wina k swojej ćeće!"

Nětko poča Franciscy styskno być. „Korla, Korla, wona žałosćeše, „takle sy ty mje wojebał!?"

„Wojebał?" praji Korla hněwny. „Ty posudźuješ cyłu wěc přejara khutnje. „Wěš, zo sym wumělc; přisłušam tutomu swobodnomu a wólniwomu ludźikej. Dźensa tu — jutře tam. Štož so nam po puću poskići, to bjerjemy sobu. Sym dha tebi hdy što prajił wo kwasu?"

„Ně, to drje njejsy", wotmołwi Franciska płačo, „ale přistojna holca njenawjazuje z nikim, kiž nima wuhlady na ženćwu. O, Korla — ach, njeje mi możno, wot tebje so dźělić!"

Zo by ju trochu změrował, měnješe: „Njetrjebamoj so tola ženje dźělić! Ale ženić — ženić so wjacy njemóžu; přetož — ja sym hižo woženjeny a moja žona, z kotrejž njejsym zbožowny, njeda so wote mnje dźělić."

Na tute słowa so Franciska smjerć přestróža.

„Woženjeny?"

„Nó haj! Čohodla sy to tak rozhorjena? Njejsym ja nětko wjacy hódny twojeje lubosće?" smějo wón přispomni.

Franciska třepotaše po cyłym ćěle. „Njebudź tola takle bjeztróštna", přiréčowaše jej Korla, „z namaj móže wostać tola wšo při starym." Při tym chcyše ju Korla k sebi sćahnyć.

„Wostaj mje, wostaj!" zawoła Franciska bolostnje a ćěkaše kaž splóšena serna domoj. (Přichodnje skónčenjo.)

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac apryl:

Modlmy so za katolskich křesćanow w diasporje!

I. Čohodla?

Hižo swjaty Pětr, prěni japoštoł a bamž, piše swój prěni list „wuzwolenym přikhadnikam rozpjeršenja w Pontu, Galaciji, Kapadociji, Aziji a Bithyniji“, potajkim křesćanam, kiž su w dalokich krajach mjez pohanami rozpjeršeni. Samsnu starosć a lubosć napřeco katolskim křesćanam w diasporje pokazuje nastupnik swj. Pětra, bamž Pius XI., hdyž poruča wšěm japoštołam modlenja tón měsac wosebje za nich so modlić. Wopokažmy tež my tajku starosćiwu lubosć swojim wěrybratram a sotram w rozpjeršenju!

Puć do cyrkwje abo k měšnikej je w diasporje husto daloki. Njedźelnu winowatosć swěru a porjadnje dopjelnjeć, je druhdy jara ćežko a z mnohimi woporami zjednoćene. Cyrkwička je druhdy dosć khuduška, Bože služby mjenje zahorjace a pozběhowace. Nabožne rozwučenjo je pornjo stracham, ke kotrymž je swjata wěra wustajena, dosć njedospołne. Druhdy so ani nabožny časopis nječita. Kajki bywa křesćan, hdyž khlěb słowa Božoho wjacy njewužiwa, hdyž njekatolski powětr do so sréba? Stajny wobkhad z druhowěriwymi, haj z njewěriwymi čini človjeka po času liwkoho a wotestatoho. Katolske začućo a zmyslenjo so pozhubja. Stajne směšenjo a hanjenjo a njedorozemjenjenjo ze strony cuzych susodow čini človjeka lohko dwělowacoho. Wón njewidźi Cyrkej wjacy jako krasnu kralownu, ale jako popjelawku. Wša zahorjenosć a horliwosć so pomału pozhubjuje.

Kak lohko přińdźe wokomik, w kotrymž křesćan w diasporje zabywa so modlić, k swjatym sakramentam khodźić.

Wěra njeje jomu wjacy tak ważna. „Wšak druzy to też nječinja.“ „To su też dušni ludźo.“ „My tola wšitcy do jenoho Boha wěrimy.“ „Druzy su samo dušniši hač mój katolski susod.“ Z tajkimi a druhimi wuréčemi bjerje skónčnje pohórška na človjeskich słabosćach a přicpěwa je Cyrkwi jako tajkej. A hdyž réka zastupić do swjatoho mandźelstwa, zabywa a njewidźi, zo je jednota we wěrje prěnje wuměnjenjo za trajace dušine zbožo a zo njejednota w tymle jenym dypku wohroža cyły mandźelski zwjazk, wohroža wěru toho abo tamnoho abo wobeju, a zo w nabožnym wućehnjenju dźěći nastanu husto najhórše ćeže.

Haj, wohroženjo wěry w diasporje njeje snadne. Bjez dźiwa, zo tam někotryžkuli dobry křesćan drje namaka časne kubła, spokojenjo zemskich přećow, ale zhubi swoje najdróžše kubło, kotrež jomu starosćiwej staršej sobu daštaj: swjatu wěru, a z tym dušiny pokoj a wěčne zbožo.

II. Ty.

Ty? By-li ty nětkle nadobo był přesadźeny do diaspory, by so ty wopokazał jako rjek wěry? By zrosćeny był strachej? Njeby snano też ty wotpadnył, by-li telko a tajkim stracham wustajeny był? Bohu so dźakuj, hdyž sy so dotal wšěm stracham wukhować abo wuwinyć mohł! Cyle wěsće ty swój dźak Bohu składuješ z woporom za Bonifacijowe towarstwo. Cyle wěsće podpjeraš tónle nadobny japoštołski skutk z tym, zo sy horliwy a woporniwy sobustaw. A jeli nic, dha wěsće póndźeš k swojomu fararjej a prajiš jomu, zo chceš zastupić do Bonifacijowoho towarstwa. To so słuša za zbožownoho katolskoho křesćana, kiž wě, kajke bohatstwo w swjatej wěrje ma a kiž čuje zamołwjenjo za bratrow w rozpjeršenju.

III. Twój paćeŕ.

Tutón měsac staja nam Swjaty Wótc wosebity nadawk: mamy wjacy hač dotal so modlić za we wěrje wohroženych katolikow w diasporje. Kóždy japoštołski skutk dyrbi być wokrepjeny z rjosu modlitwy, zo by spomožny a płódny był. Ze zhromadnym a tohodla skutkownym japoštołskim paćerjom pomhajmy swojim bratram w diasporje, zo bychu wostali zelene hałžki na štomje swjateje Cyrkwje, zo bychu wostali žiwe a strowe stawy na ćěle Khrystusowym, nic mortwe, ale połne jutrownoho žiwjenja. Njech w jutrownym sakramenće pokuty wšo mortwe wožiwi, wšo khore so wustrowi, wšo zwjadłe wočerstwi!

Tutón měsac spominajmy wosebje też na swojich serbskich wěrybratrow a sotry w cuzym rozpjeršenju. Njech wostanu swěrni! Njech wobkhowaja lubosć swojej maćeri doma, swojej ćělnej a duchownej maćeri, narodej a Cyrkwi. Njech woni njemóžachu tydźenja jutry w rjanej serbskej domiznje woswjećić a radostne Alleluja serbskich křižerjow zasłyšeć, tak njech tola wostanje přez naš pomocny paćeŕ jich wěra do horjestanjenoho Zbóžnika žiwa a płódna k jich zbožu a k našomu spokojenju.

Tutón měsac njesćelemy swojim přiwuznym a znatym do cuzeje diaspory jenož jutrowne lisćiki a postrowy, ale też pobožne paćerje, zo by hnada Knjeza z nimi stajnje wostała a jutrowne słónco so jim stajnje swěćiło: Khrystus!

---

cyrkwje swoje kěrluše a paćerje a wróćichu so po swačinskej přestawcy domoj. Přihladowarjow běše so pola nas dosć našło, zo so wšitko čornješe. Knjez Hanski z Pěskec měješe sléborny kwěćel a jěchaše 25. króć sobu. Njech je jomu spožčene, też 50. swjećić.

— (Zapozdźene.) Wosebity dźeń běše za naše knježnjace towarstwo bołmončku. Hižo dawno hotowachu so sobustawy dźeń swojoho 25lětnoho wobstaća hódnje woswjećić. To sta so bołmončku wječor. Žurla běše napjelnjena ze sobustawami, jich staršimi a přeprošenymi hosćemi. Najprjedy přednjese so rjana baseń wučerja Wuješa na jubilej so počahowaca. Potom postrowi knjez farař Mič přitomnych z wutrobnymi słowami. Wón rěčeše wo stawiznach towarstwa, joho nastaću a wuwiću a napominaše knježny, być prawe sobustawy. Też hišće druha baseń bu přednjesena: Čista wutroba, wot Herty Wićazec. Nětko zběhny so zawěšk a sobustawy předstajichu nabožnu hru: „Swjata Katyrna“. Hrajeŕki a hrajerjo běchu so derje do swojich rólow zažiwili a hrajachu jara derje a wuraznje. Wšitke róle buchu derje předstajene wot hłowneje swjateje Katyrny hač k najmjeńšej. Njechamy nikoho wosebje mjenować, ale móžemy wuznać, zo běchu derje swoju wěc wuwjedli. Jara skutkowaše rjana scenerija a krasne drasty, kotrež běše nam Khróšćanske towarstwo knježnow lubje přewostajiło. We zastawcy rěčeše knjez farař Wjeńka-Khróšćanski w dlěšej rěči: Kajke maja naše knježny być a

kak móža so najlěpje na swjate mandźelstwo přihotować. Też mandźelskim poręča khutne słowa wo swjatym mandźelstwje. Zawěsće su joho słowa na dobru rolu padnyłe a přinjesu bohate płody. Knjezej fararjej Wjeńcy słuša horcy dźak za joho powučace słowa. Na kóncu dźakowaše so wosadny farař wšitkim sobuskutkowacym za wulku prócu a dźěło. Knježnjace towarstwo móže horde być na swój dźeń a wuznać, zo je jubilej hódnje woswjećiło. Njech přinjese swjedźeń prawje wjele wuspěcha a žohnowanja za towarstwo a wosadu!

Z Ralbic. Je lětsa 397 lět, zo Ralbičanski křižeŕski procesijón do Kulowa jěcha a Kulowski k nam. Lětsa běše ličba křižerjow pola nas něšto mjeńša hač hewak: Ralbičanskich bě 89 a Kulowskich 135. Zymnoho a hroznoho wjedra dla so njeje nichtó wottrašić dał, ale wina běše, zo mějachu někotři cyle młode konje, druzy stare a zasy por koni bě skhorjeło. Wšěm křižerjam wutrobne „zapłać Bóh", zo su starodawny pobožny nałožk jutrownych křižerjow dale spěchowali, hačrunjež maja při tym wudawki a daloki wobćežny puć. K lětu zasy w połnej ličbje!

Z Drježdźan. Hordozne „horjestanjenjo" bu sobotu wječor w dwórskej cyrkwi z wulkej swjatočnosću wopominane. Wěriwi wulku rjanu cyrkej wupjelnjachu. Swětoznata je wumělska hudźba, kotraž so w tutej cyrkwi hižo lětstotki pěstuje a kotraž wězo na tajkich wuznamnych cyrkwinych swjedźenjach wutroby wěriwych na wosebite wašnjo pozběhuje. Swjatočnosć nawjedowaše z wulkej assistencu knjez propst Seidler. Wot Božoho rowa zaklinča wjesołe „Khryst je horje stanył alleluja" a potom ćehnješe procesijón po cyrkwi k wulkomu wołtarjej. Při tym wěriwi ze zahorjenosću spěwachu „Te Deum". Za Najswjećišim kročachu sobustawy kralowskeje swójby a rjadowne knježny, swěcku w rucy njeso. Před baldachinom dźěchu duchowni a ministrantojo a cyle prědku wšelake khorhowje. Swjatočnosć bě pozběhowaca. Cyrkwiny khór ma tu wubjerne mocy, hdyž spěwarjo při statnej operje tu sobuskutkuja. Też mjeno sławneje spěwarki Liesl ze Schuch je daloko znate. Nawjedowař cyrkwinoho spěwnoho wustawa při dwórskej cyrkwi je dwórski kapałnik K. Maria Pembaur.

Do Serbow. Kaž je z dźensnišoho nawěštka widźeć, pojědźe znata „Korzymska łastojčka" (Kirchauer Schwalbe) na wustajeńcu swjatych relikwijow w Aachenje, kiž so wot 10.—25. julija wotměwa. Najwažniše su tak mjenowane štyri wulke powostanki: suknja maćerje Božeje, Jězusowe pjeluški, rubišćo, na kotrymž bu swjaty Jan wotćaty, a bjedrowe rubiško, kotrež měješe Jězus na křižu, a hišće druhe. Prastare je też česćowanjo swjatych relikwijow w swjatnicy Kornelimünster, blizko Aachena w luboznym dole ležaca. Z přileżnosću wustajeńcy wopytuje so też tute swjate městno. Jězba powjedźe nas — chcemy tu jenož najwažniše města mjenować — z Budyšina, Kamjenc, Mišno (hewak přez Drježdźany, jeli wot tam štó so wobdźěli), Lipsk, Weimar, Erfurt, Eisenach, Fulda, Gießen, Limburg, potom na prawej stronje Rhyna do Khelna. Wottud so najsławniše hnadowne městno Kevelaer (blizko nižozemskeje hranicy) wopyta. Na dompuću pojědźe so na lěwej stronje stronje Rhyna přez Bonn, Koblenc, Mohuč (Mainz), Frankobrod (Frankfurt), Würzburg, Bamberg, hnadowne město Štyrnaćoch swjatych, Plawno, Kamjenicy, Drježdźany. Dalše za tydźeń.

Cyrkwinski přehlad.

Rom. Na swjatoho Józefa, kotrohož w Italskej hišće ze swjatym dnjom česćuja, je swjaty wótc Pius XI. **k prěnjomu razej po swojim skhorjenju** w decembru zańdźenoho lěta we swojej kapali zasy wopor Božeje mšě swjećił. Tajnej komornikaj jomu k wołtarjej służeštaj. Hnujace bě to doživjenjo za přitomnych, kotřiž smědźachu při Božej mši dźělbrać, a nětk po dołhim času widźachu zastupjerja Khrystusowoho kročić zasy k wołtarjej. Swjaty Wótc je tutón dźeń tak dołho wotstorkował, dóniž zasy kruty njebě na nozy, zo njetrjebał swjaty wopor sedźo woprować. To je dowolene z wosebitym privilegom, kotryž Swjaty Wótc khorym měšnikam směwa dać. Wón sam pak jón njechaše wužiwać.

Najhłowniši podawk jutrownoho swjedźenja w Romje drje bě to, zo Swjaty Wótc po štyriměsačnym khorjenju so k prěnjomu razej zasy zjawnosći pokaza. Na 50 000 ludźi bě so jutrowničku rano w hordoznym domje swjatoho Pětra zešło, **zo bychu witali Khrystusowoho zastupnika.** Hdyž swjaty wótc Pius XI. na poł 11 hodź. w swjatočnym ćahu do cyrkwje bu přewodźany, sedźo we stole (mjenowanym Sedia gestatoria), witaše joho mnohosć ludu ze zahorjenjom z rukomaj placajo. 27 kardinalow w ćahu bamža wobdawaše. Dołha khorosć je Swjatoho Wótca wězo khětro sobuwzała. Swój čas budźe třebny, dóniž połnu strowotnu móc zasy njenadobudźe.. Swjatočnu pontifikalnu Božu mšu sam njemóžeše wotměć; na joho městnje swjećeše ju 86lětny kardinal **Pignatelli.** Wokoło 1/21 hodź. potom wotewrichu so wulke durje srjedźnoho zwonkownoho balkona Pětroweje cyrkwje, na pobočnych balkonach běchu kardinalojo so zestupali. Wottud wudźěli Swjaty Wótc požohnowanjo „urbi et orbi", to rěka: městej a cyłej zemi.

Němska. Wosada Oythe w Oldenburgskim je w poslednich 118 lětach jenož třoch fararjow měła. Lěta 1818 přińdźe do tuteje wosady farař Webora, kotryž 1868 wumrě, běše tam potajkim 50 lět z fararjom. Joho naslědnik wumrě lěta 1911 a potom přińdźe za fararja dr. Averdem, kotryž 19. decembra swój sleborny měšniski jubilej swjećeše. — Wosada Odenkirchen ma wot lěta 1800 hakle třećoho fararja, potajkim za 136 lět jenož třoch fararjow. Prěni z nich skutkowaše wot 1800—1860 we tutej wosadźe, druhi hač do lěta 1900. Wot 1900 skutkuje tam nětko Monsignore von der Helm jako farař. We wosadźe Bachem je so raz stało, zo měješe za 144 lět jenož třoch fararjow. Tola tutu ličbu, dali Bóh, też prjedy mjenowanej wosadźe hišće dócdějetej.

Na jenej zhromadźiznje je so prajiło, zo dyrbja so njemandźelske maćerje runje tak česćić kaž mandźelske. K tomu pisa znaty Berlinski profesor w časopisu „Volk und Rasse", zo by to rěkało mandźelstwo po času cyle podmlěć. Wón wobžaruje, zo njeje ličba njemandźelskich porodow runje tak spadła, kaž je ličba wěrowanjow přiběrała. Nic jenož nabožina, ale też wědomosć dyrbi so prócować, zo by so ličba njemandźelskich dźěći bóle a bóle pomjeńšiła.

Šwica. W dźěłaćeŕskim dźělu města Basela twari so nowa cyrkej. W poslednich třoch lětach su za nju hromadźili. Nětko je skoro hotowa. Dokelž su so, hdyž srědki k twarej njemějachu, swj. Don Boskej modlili, kotryž je prózstwy też stajnje wusłyšał, poswjeća nowu cyrkej też jomu. To je prěnja cyrkej, kotraž je w Šwicy swjatomu Don Boskej poswjećena.

Pólska. Po dołhim prócowanju je zjednoćeństwo katolskoho nowinarstwa dócpěło, zo ma so přećiwo nowinam, hdyž duchownych kajkohožkuli wěrywuznaća hanja a ranja, sudniscy zakročić. Někotrych nowinarjow su z tuteje winy hižo zasudźili.

„Katolikojo cyłoho swěta, zjednoćejće so!" Pod tutym hesłom wotměwa so lětsa wot 25.—29. junija we Waršawje 5. mjezynarodny „Khryst-kralowy kongres", kiž změje w biskopskim hrodźe kardinala Hlonda, primasa (wjedniskoho biskopa) Pólskeje, swoje skhadźowanki. Cyły wěriwy swět ma so zwołać a namołwjeć a zahorić k bojej přećiwo hibanju bjezbóžnikow. Kongres so wotměwa mohł rjec před wrotami komunistiskeje Ruskeje. To budźe płomjenjacy „appel" k zjednoćenju Khrysta-wěriwych do sylneje a mócneje fronty, kotraž ma so wutworić přećiwo strašnomu hibanju njewěriwcow.

Što to rěka?

Bože mšě
Pobožny Wosadnik

Nowy Zakoń Dobry křesćan
Kročenjo za Khrystusom
Pój, Knježe Jězuso a druhe.

Chceš-li Bohu prawje służić,
Trjebaš knihi nabožne.
Dyrbiš kóždy krošik wužić:
Jowle lutuj wutrajnje!
Prjedy hač so dohladaš,
Nowu knihu wohladaš!

Što to rěka?
Naši knježa duchowni ći rady praja!

Ruska. W lěće 1917 měješe Ruska najebać wšoho njepřećelstwa přećiwo romsko-katolskej Cyrkwi 8 romsko-katolskich biskopow, 810 měšnikow a 410 cyrkwjow. Dźensa je tam jenož hišće 11 cyrkwjow wotewrjenych z 10 duchownymi. Tuž je widźeć, zo romsko-katolska Cyrkej bórzy žanych měšnikow a cyrkwjow w Ruskej wjacy njezměje.

Litwa je dołho pod ruskim nadknježstwom stała. W tym času nawučichu so tam ludźo też na ruske sakrowanjo, a woni njejsu sebi je hač dotal wotwučili. Samo na dróhach městow, wosebje pak pola wójska móžeše husto surowe sakrowanjo słyšeć. Kownoski hamtski hejtman je nětko zjawne sakrowanjo, kotrež móže pohóršk zbudźić, zakazał a khostanjo hač do 1000 litow (400 hriwnow) postajił.

Rumunska. Rumunska Cyrkej je statna Cyrkej. To rěka: wona ma ze strony stata wšelake lěpšiny, ale wona steji też cyle pod wliwom knježeństwa. Tute běše sebi před krótkim žadało, zo bychu so hłowni biskopja zešli a zwuradźowali a wobzamknyli, kak maja so duchowni měšenja do politiskich wojowanjow zdalować. Nowe postajenja zdźělichu potom ministrej za wukubłanjo. 1. Duchowni njesmědźa ženje khorhoje swjećić, kotrež maja so při politiskich wojowanjach a wustupach trjebać. 2. Duchowni rumunskeje Cyrkwje njesmědźa sebi někajke sluby abo přisahi politiskoho razu žadać. 3. Duchowni njesmědźa so w prědowanjach žanych prašenjow dótknyć, wo kotrež so politiscy wojuje.

Španiska. Jenoho fararja wojacy zatřělichu. Dokelž běchu pjeni, joho jenož na ramjenju ranichu, potom joho živoho zahrjebachu jomu lubjo, zo za 1/4 hodźiny joho zasy wuhrjebaja a pušća, jeli je hišće živy. Row potom kruće zateptachu — zabychu pak jón potom zasy wotewrić.

Misijón w połnócnej Kanadźe. W septembru započa biskop tutoho misijóna pućowanjo, zo by wšě stacije wopytał. Wulke dźěle kraja njewohladaja za čas biskopskoho pućowanja wjele měsacow słónčka. Hižo prěnja jězba misijónskoho parnika traješe cyły měsac, hewak pak jenož 34 hodźinow. Parnik dyrbješe stajnje hladać, zo by so mjez lodowymi horami wuwinył. Junu bu skoro rozmjećeny. K tomu njebě dosć jědźe na łódźi. Dokelž parnik potom wjacy dale njemóžeše, dyrbješe biskod ze swojimi misijonarami ze sanjemi dale pućować. Misijonarojo běchu hižo wjele njedźeli do toho wjele rybow a druhoho mjasa do sněha zahrjebali. Tola hdyž potom po nje přińdźechu, je wjacy njenamakachu. Mjedwjedźe běchu skhow wuslědźiłe a wšo wotnosyłe. Też natwarichu ze sněha mału khěžku. Biskop dyrbješe za wuhlom ryć, misijonarojo pak buchu rybarjo. 70—100 km daloko dyrbjachu druhdy pućować, zo bychu cyroby nałójili. Skónčnje pak pósłachu lětadło, kotrež dyrbješe jich pytać. Ale wone móžeše jenož připołdnju wot 11—1 hodź. lećeć, hewak běše ćma přewulka. Skónčnje pak lětadło tola misijonarow namaka, kotříž běchu wuhlo do sněha składli, zo by jich lěhwo lěpje widźeć było. Na dnju, hdyž jich lětadło wotwjeze, běše tam surowa zyma. Na swojim pućowanju je biskop 13 wosobow wukřćił a 25 firmował.

Južna Amerika. Loński eucharistiski kongres je swoje žohnowanjo zawostajił. To začuwaja wězo wosebje wobydlerjo w Argentinskej. Wopyt kardinala Pacellija we Rio de Janeiro běše znamjo, zo su też počahi Brazilskeje ke katolskej Cyrkwi tohorunja dobre. W tutym kraju bu před lětami znamjo swjatoho křiža ze šule wotstronjene. Nětko pak bu tam zasy připrawjene. Na najrjeńše wašnjo sta so to w staće Pernambuco. Za wšě rjadownje šulow buchu swjate křiže kupjene. Jedyn salezianski duchowny je w cyrkwi před zhromadźenymi dźěćimi a staršimi žohnowaše. Kóžda rjadownja bě sebi mjez sobu jenoho wotpósłanca wuzwoliła. Tutón potom swjaty křiž za swoju rjadownju wot duchownoho přewza, donjese jón najprjedy k wučerjej, zo by jomu dał křiž wokošić, potom jón sam wokoši, skónčnje jón też swojim sobušulerjam poda. Potom ćehnjechu wšě šule a rjadownje w procesijónje po měsće, prědku pak njesechu wšě swjate křiže. Při kóždej šuli zasta procesijón a tamne dźěći donjesechu swoje swjate křiže do rjadownjow. Tak so to sta, dóniž też posledni swj. křiž na swojim městnje njewisaše. W poslednjej šuli spěwaše so potom „Te Deum".

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 228. ze Serbskich Pazlic: Jan Kmječ; 229. 230. z Wotrowa: Michał Rjeda, Hańža Bulankowa; 231. 232. ze Žuric: Jurij Cyž, Pawoł Krawža; 233. z Wotrowa: Jan Zynda; 234. z Nowoslic: Mikławš Lebza; 235. 236. z Marijineje Hwězdy: propst P. Romuald, Madlena Ryćeric; 237. z Kukowa: Madl. Wawrikec; 238. ze Zdźerje: wučef Jan Měškank; 239. z Kulowa: Mikławš Paška; 240. z Budyšina: redaktor Jan Skala; 241. z Ćemjerc: Michał Ella.

Sobustawy na lěto 1936.

976. ze Serb. Pazlic: J. K; 977. z Jitka: N. N.; 978. z Wotrowa: J. Z; 979. z Ralbic: P. Č.; 980. z Dubrjeńka: M. D.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1094. N. N.; čo. 1095. N. N.; čo. 1096. N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Michał Ella z Ćemjerc 3 hr.; N. N. z Wotrowa 1 hr.

Marja Bělkowa z Khrósćic
je so z khorownje wróćiła a prosy wo dalšu podpjeru swojich woteběrarjow.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Přewzaco wobkhoda.

Z tutym swojim česćenym wotběrarjam w měsće a na kraju k wědźenju dawam, zo sym swój wobkhod wot dnja **1. apryla 1937**

knjezej překupcej

Maksej Heilej

přenajała.

Za wšitku w dołhich lětach w bohatej měrje mi wopokazanu dowěru so wutrobnje dźakujo zdobom wo to prošu, zo byšće tutu přenjesli też na mojoho naslědnika.

W Kamjencu, 1. apryla 1937.

Reinhardt Löffler
wobs. Luisa Löfflerowa.

Z dźensnišim dnjom sym daloko po kraju jara derje znaty drastowy wobkhod

Reinhardt Löffler

w Kamjencu

wotnajał. To z tutym rad wozjewjam.

Chcu so wo to prócować, zo znaty wobkhod swoje tak dobre mjeno wobkhowa a w zmysłu dotalneje wobsedźeńki dale so rozwiwa. Dowěru swojich wotběrarjow chcu sebi dobyć z tym, zo přecy bohaty wuběrk poskićuju a pjenjezhódnje, kedźbliwje a swědomiće posłužuju.

Wo Waš wopyt prošo so z tutym poruča

W Kamjencu, 1. apryla 1937

Reinhardt Löffler
mějićel Maks Heil
w Kamjencu, Budyšska dr. 62

Wot 12.—17. julija pojědźe „Korzymska łastojčka" na

swjatočnu wustajeńcu swjatych relikwijow do Aachena.

Dalše zhoniće pola podpisanoho a knjeza wyšš. wučerja Słodeńka w Pančicach.

Max Nowotny w Korzymju.
(Tel. Kirschau Nr. 220)

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho syna a bratra

Winarjec Jurja,

kotryž nas wulki pjatk hakle 15lětny z njezbožom nahle wopušći, spominamy dźakownje na wšěch, kiž su jomu w žiwjenju a po smjerći někajku dobrotu wopokazali.

Wosebje dźakujemy so Wroblec burskej swójbje w Čornecach, wjeledost. kk. fararjej Delanej w Bačonju a Nowakej w Radworju, knjezej kantorej Andrickomu, spěwarjej Žurej, nošerjam, wjesnej młodźinje, wopytarstwu pustoho wječora a wulkej syle přewodźeri. Wšitkim

„Zapłać Bóh"!

W Kamjenjej, jutrownu póndźelu 1937.

Jara zrudźenaj staršej,
sotra a bratraj.

Připrawy a graty

za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk

groćanych pletwow

K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wuživaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Gardinen Neumann

w Budyšinje - Tel. 3184

rózk Seminarskeje hasy napřeco dźiwadła

Dobre a pjenjezhódne **časniki** wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Po wěrowański pjerśćeń do Dobrošic!

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Do njebjeskeje domizny je w nocy po wulkim pjatku po dlěšej ćežkej khorosći wotešoł mój luby mandźelski

žiwnosćeŕ

Jan Henčl ze Smječkec

swojeje staroby 57 lět. Joho ćěło smy jutrownu wutoru swjatej zemi w Khrósćicach přepodali. Wšěm, kotřiž su so za joho khudu dušu modlili a joho ćěło na poslednim puću přewodźeli, wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Wosebity dźak słuša nošerjam a česćenej Cyžec swójbje za wšu lubosćiwje wopokazanu kedźbliwosć.

W Smječkecach, 30. měrca 1937.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:
Madlena zwud. Henčlowa.

Bohu Knjezej je so spodobało, po krótkej, ćežkej khorosći mojoho luboho mandźelskoho, našoho nana, bratra, přichodnoho syna a swaka

Jakuba Kubaša, tyšerja w Njebjelčicach

w 45 lěće joho žiwjenja wotwołać. Wón zemrě srjedu před jutrami w khorowni we Worklecach a bu jutrowničku swjatočnje w Njebjelčicach pokhowany. Wróćiwši so wot joho tak zažnoho rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho na pustym wječoru we Worklecach tak bohaće wopytowali a w nadobnej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje też česćehódnym sotram we Worklecach za starosćiwe wothladanjo kaž też wosadnym towarstwam a wšitkim za k rowu přewodźenjo naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh"!

W Njebjelčicach, 28. měrca 1937.

W mjenje wšitkich zawostajenych:
Hłubokozrudźena mandźelska a dźěći.

Spi w měrje we twojim zažnym rowje!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

15. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. apryla 1937.** | **75. lětnik.**

Kaž Ty nam — tak my Tebi!

Runje hdyž so nastajam, za „Posoł“ zawodne rozpominanjo zestajeć, dopmnich so na rjane słowa, kiž sym junu w Drježdźanach we sławnym „Zelenym wjelbje“ na wulkim słěbornym talerju zaryte namakał: „Kaž Ty nam — tak my Tebi!“ Tutón běchu junu serbscy wotpósłani swojomu kralej z mjenowanym wěnowanjom jako znamjo swěry přepodali. Zawěsće njeběše to někajke zwonkowne počinanjo było, ale wuraz znutŕkownoho zmyslenja, kruteje powahi. Stajnje su Serbja tutón počink swěry dźerželi. A zawěrno, ničo človjeka bóle njedebi hač swěra. Wjertawosć a khabławosć ludźi rozkorja a njepokoja kaž to z přikładow žiwjenja dosć nazhonimy. Hdźež so tole jewja, tam pobrachuje na lubosći, přetož „swěra rosće z lubosće.“

Kaž su něhdy Serbja swoju swěru kralej wobkrućeli, tak chcemy přecy zasy we tak wohroženym času swoju swěru Jězusej, dobromu pastyrjej, wobkrućeć a sebi wuprosyć: „Kaž Ty nam, tak my Tebi!“

Z tym je naša swěra a lubosć k Jězusej najrjeńšo wuprajena. Zo je lubosć a žadosć dobroho pastyrja za človjekami tak wulka, sćěhujemy z Jězusowych słowow: Ja sym dobry pastyŕ, a znaju swoje wowcy, a moji znaja mje.“ (Jan 10, 14.) Swojich wukupi z krawnej smjerću na křižu. A byrnjež joho znowa hněwali z hrěchami, přecy zasy wopokazuje jim swoju smilnu lubosć, zo želniwym hrěšnikam rad wodawa. Za nich je so w Bethlehemje tak hłuboko poniżił a na Kalvarskej horje tak krawnje powyšić dał, ze swojej krewju je wšěch pokutnych do swojeje wutroby zapisał. Hlej, što bóžska lubosć wšitko nječini!

Jězus je woprawdźe naš dobry pastyŕ. Na najlěpšej pastwje wěrnosće a lubosće pase wón swoje wowcki, wokřewja jich z krasnej cyrobu, ze swojim mjasom a krewju, nawjeduje jich wěsće ze swojim přikładom a wučbu. Lěpšoho napoja njeby nam skoro zawostajić mohł założiwši nam sydom žórłow hnady: swjate sakramenty. Znaje swojich, jich strachi a nadawki; tuž njeje na žadyn staw a na žanu nuzu zabył poskićejo wosebitu hnadu sakramenta. Kaž mać na swoje dźěćo njezabywa, tak njepušći dobry pastyŕ swoje wowcki ze swojich myslow. A runje běnych a hrěšnikow ma stajnje na starosći, za zhubjenymi wowckami khodźi, za nich so hori a wopruje, njezměruje so, doniž njeje jich nakazał a k stadłu zasy přiwjedł.

Kak luboznje wokřewjeja joho słowa njepokojne wutroby, kiž nazhonichu pak w spowědnym stole, pak při kehelkach wěrnosć joho słowow: „Pójće wšitcy ke mni, běnni a poćeženi, ja was wokřewju.“ Kajka dobroćiwa starosć klinči z joho słowow: „Mi je žel toho ludu“, hdyž běchu při nim hač do pusćiny wutrali njehladajo cyroby. Zawěrno, wohrěwaca a pozběhowaca je tuta starosćiwa lubosć dobroho pastyrja za swojich, kiž wukupi ze swojej krewju a zastaruje jich z njewuprajnymi hnadami! Tajka swěra wšitko na so ćehnje, znaje swojich pytajo jich zbožo a wěčne žiwjenjo.

Tole, luby čitarjo, wopominaj husto! Štó by tebi wjetšeje lubosće a wuraznišo swoju starosć wo tebje wopokazał hač Jězus, dobry pastyŕ? Wo tym bě něhdy swj. Pětr přeswědčeny, hdyž Jězus na prašenjo „Chceće tež wy woteńć?“ wotmołwi: „Knježe, komu pójdźemy? Ty maš słowa wěčnoho žiwjenja. A smy wěrili a spóznali, zo sy ty Khrystus, Syn Boži.“ A tola je tónle Pětr, kiž bě so tak wěsće za Jězusa rozsudźił, junu w ćežkich wuzkosćach žiwjenja swojoho mištra tři króć zapřeł. Kak ćežko móže druhdy być, swěru Jězusej wobkhować!

Wo tym běchu tež prěni křesćenjo přeswědčeni. Tohodla wobrazowachu sebi Jězusa jako dobroho pastyrja, kiž je na ramjeni wzał zhubjenu wowcku. Hdyž zrudoba a přesćěhanja jich wutroby ćěsnjachu, tu modlachu so prěni křesćenjo před dobrym pastyrjom horliwje a nutrnje, zo

njebychu w horju a ćělnych ćwělach khabłali a swěru k swojomu dobromu pastyrjej złamali. Tu před wobrazom dobroho pastyrja skrućachu swoje wutroby rozpominajcy njesměrnu dobroćiwosć dobroho pastyrja, kiž bě jim dawał přikład swěry a wutrajnosće. „A moji znaja mje.“ A z Jězusom so tak hłuboko zeznawši a nutrnje so zwjazawši přetrachu najsurowiše ćwěle a krjudowanja. Buchu rjekojo a krasny přikład: Kaž Ty nam — tak my Tebi!

Nochceš, luby čitarjo, też ty so za tajku swěru zahorić a rozsudźić? Štóž je jónkróć lubosć dobroho pastyrja dožiwił, Zbóžnikowu swěru nazhonił a joho posylnjace žohnowanjo začuł, njemóže na njoho zabyć a joho so wotrjec. Dźerži so słowa swj. Jana: „Lubujmy joho, dokelž je nas najprjedy lubował!“. Tajki sebi přecy praji: Kaž ty mi, tak dźeržu so ja tebi!

A hdyž też by swoju dušu z hrěchami womazał, swědomjo tebje hrjebało, zo sy w małym njeswěrny był, zo njebě dosć kedźbliwy, zo njejsy dosć prócy nałožował, přecy njech we tebi dobywa dobroćiwa lubosć dobroho pastyrja! Swěru za swěru! A to nic jenož z wóhniwym słowom ale w dobrych skutkach! Budź njepowalny wuznawaŕ Jězusoweje wěrnosće bjeze wšeje bojosće a wjertawosće! Dźerž so čiły a pócćiwy w nałožkach a zadźerženju; njespušćej so jenož na swoju zamóžnosć, ale pilnje so modl a horliwje so posylnjej ze swjatymi sakramentami. Budź pokorny we zmyslenju a tola wotewrjeny wšomu dobromu, kotrež sebi poměry a časy žadaja. Štóž móc dobroho pastyrja zapřimnje, tón też skutk dobroho pastyrja dale twari, bywa wojak a japoštoł Jězusowy, kotryž přecy rady druhich do stadła dobroho pastyrja přiwjeduje njelutujo prócy a woporow. „Posoł“ je jónu wo sławnym Khinjanu Le Pa Hong pisał, kelko tónle nahladny křesćan za swój lud dobroho skutkuje. Hižo před 25 lětami bě wón čŕjódku zahorjenych křesćanow do katolskoho skutka zwjedł. Jich hesło bě: „Ćerpjeć a posłuchać.“ Hišće dźensa tutón wotrjad wobstoji a to z 90 muži a 30 žonow. W Šantungskim wokrjesu bu w lěće 1935 40000 pohanow křćenych. Tuta zahorjena čŕjóda křesćanow zastara wšědnje 600 khudych. Zcyła je tutón japoštołski skutk 300000 dźěći a dorosćenych k swjatej křćeńcy přiwjedł.

Też pola nas mamy tajkich zahorjenych; njech jich ličba stajnje rosće, njech jich stajnje pohonja lubosć dobroho pastyrja, njech jich zahorja rjane hesło „Kaž Ty nam — tak my Tebi!“ *mk.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutře njedźelu, 11. apryla 1937, budźe we wulkocyrkwi w Münsteru, hdźež je něhdy měšnisku swjećiznu dóstał, najdostojniši knjez praelat Hendrich Wienken na biskopa wuswjećeny. Na swjatočnosći so wobdźělitaj z Budyšskoho kapitla najdost. knjez tachant Hartmann a knjez kanonik Kretschmer. — Přejemy najdostojnišomu knjezej koadjutor-biskopej k dnjej joho wuswjećenja na biskopa bohate Bože žohnowanjo!

— Knježa wučerjo Michał Nawka a Jurij Kubaš a wučeŕka Hańža Wjelsec buchu nadobo přesadźeni. Knjez wučeŕ Nawka přińdźe do Kamjenicy, knjez wučeŕ Kubaš do Oederana a knježna wučeŕka Wjelsec do Oelsnitz. — Přejemy wšěm třom wjele zboža a Božoho žohnowanja do dalšoho přichoda!

Nabožne tydźenje w Budyšinje.

I. Rozwučenjo wo khoralu (cyrkwinskim spěwje) wot 14.—18. apryla podawa wjeled. knjez pater dr. Gregor Schwake, benediktin z klóštra Gerleve-Coesfeld we Westfalskej.

Srjedu 14. apryla, wječor we 8 hodź. zawodne prědowanjo a prěnje zwučowanjo w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

Štwórtk 15. apryla, wječor we 8 hodź. prědowanjo a powšitkowne zwučowanjo w tachantskej cyrkwi.

Pjatk 16. apryla, wječor we 8 hodź. prědowanjo a powšitkowne zwučowanjo w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

Sobotu 17. apryla, wječor we 8 hodź. prědowanjo a powšitkowne zwučowanjo w tachantskej cyrkwi.

Njedźelu 18. apryla, rano we 8 hodź. spěwana Boža mša z ludowym khoralom, na kotrejž pater Schwake předuje.

Wječor w 7 hodź. zawodne prědowanjo za žony w tachantskej cyrkwi.

II. Nabožny tydźeń za žony wot 18.—24. apryla.

Wšědnje rano 6,15 hodź. Boža mša a prědowanjo w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

Dop. 1/29 hodź. prědowanjo, w 9 hodź. Boža mša w tachantskej cyrkwi.

Pop. w 6 hodź. prědowanjo w cyrkwi N. L. K.

Wječor we 8 hodź. prědowanjo w tachantskej cyrkwi.

Rano a wječor njech sebi kóžda žona tón čas wuzwoli, kotryž so za nju najlěpje hodźi.

Wyše naspomnjenych prědowanjow budźa wšědnje pop. 1/25 hodź. w cyrkwi N. L. K. prědowanja za šulske holcy.

Njedźelu 25. apryla je na wšěch Božich mšach zhromadne swjate woprawjenjo žonow.

Wječor w 7 hodź. je zawodne prědowanjo za mužow w tachantskej cyrkwi.

III. Nabožny tydźeń za mužow wot 26. apryla hač do 1. meje.

Wšědnje 1/26 hodź. Boža mša, 6 hodź. prědowanjo a 1/27 hodź. Boža mša w cyrkwi N. L. K.

1/29 hodź. prědowanjo, w 9 hodź. Boža mša, wječor we 8 hodź. prědowanjo w tachantskej cyrkwi.

Wyše toho budźa wšědnje pop. 1/25 hodź. prědowanja za šulskich hólcow w cyrkwi N. L. K.

Njedźelu 2. meje, 1/28 hodź. w cyrkwi N. L. K. swójbne swjate woprawjenjo a skónčenjo.

Přeprošeni su starši a mandźelscy, slubjeni a wotrosćena młodosć. Njech přez nabožne dny w jutrownym času do našich swójbow horjestanjeny Zbóžnik pokoj, radosć a dobyćo přinjese!

Z Baćonja. Bělu njedźelu přistupi w našim Božim domje 11 dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Dokelž so nětko wobnowjenjo křćeńskoho sluba při wustupje ze šule stawa, a prěnjowoprawjeńske dźěći hakle su 7—8 lět stare, njeje so křćeński slub wobnowił.

Z Khróšćic. Pozběhowacu hodźinu dožiwichmy „bělu njedźelu w našej farskej cyrkwi. Wosadne dźěći Khróšćanskeje a Worklečanskeje šule, kotrež běchu 2. lěto do šule wukhodźiłe, přistupichu k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Wšo hromadźe bě jich 62 dźěći: 31 hólcow a 31 holcow. Do wulkich kemšow zhromadźichu so dźěći na farje a buchu potom swjatočnje do cyrkwje přewodźane; knježa wučerjo dźěchu z nimi. Kóžde dźěćo měješe tu swoje připokazane městno. Knjez kapłan dr. Horjeń měješe wulke kemše. Zhromadnje modlachmy so Wótče-naš a Wěru a dźakownje podachmy so k woporej wokoło wołtarja. Z rjanymi słowami rozłoži knjez kapłan dźěćom nadobnosć a ważnosć swjedźeńskoho dnja. Wšitke dźěći pěknje kedźbowachu na joho słowa, kotrež pak płaćachu też staršim a wšitkim wosadnym. Za wšěch ma to być dźeń wjesela, hdyž telko

dźěći k prěnjomu razej so bliži najwjetšomu přećelej dźěći, Zbóžnikej. Swjaty wokomik so přibliži. Kóždy přitomny drje spominaše na swoje prěnje swjate woprawjenjo. Ke kehelkam přistupi po rjedźe 8 a 8 dźěći k swjatomu woprawjenju. Po tym přiwzachu też starši, přiwuzni a mnozy wosadni swojoho Zbóžnika. Po dokónčenej swjatočnosći klinčeše mócnje „Te Deum" přez cyrkej k njebju horje k dźakej, zo Zbóžnik je rozmnožił tabernakl človjeskich wutrobow, wosebje njewinowatych dźěći. Po kemšach buchu dźěći po wuspěwanju pokutnych paćeri swjatočnje zasy na faru dowjedźene. Popołdnju zjednoćeše swjatočny nyšpor wosadu. Dźěći so poswjećichu Najswj. Wutrobje Jězusowej a swjatej Mariji, maćeri Božej. — Njech pohnuwa tutón rjany dźeń dźěći a dorosćenych, prawje husto přistupić k blidu Božomu! Wosebity dźak słuša też na tutym městnje kk. wučerjomaj Pjetašej a Hajnje, kotrajž staj rad a zwólniwje so postarałoj za porjad w cyrkwi a zwonka njeje.

Z Pančic. Zasy dźetaj prastarej swědkaj zańdźenosće puć wšeje zachodnosće. Hobrskej dubiskaj při knježim dworje matej so wotstronić. Jedyn padny hižo zańdźenu srjedu, na kotrohož powalenju běchu štyrjo dźěłaćerjo dobrej dwaj dnjaj dźěłali, a druhoho „dwójnika" dny su też hižo ličene. Stoještej drje pod přirodnym škitom, ale klóštr nochcyše dalše zamołwjenjo za móžne njezbožo njesć. Tuž je krajny domowinski škit do jeju wotsronjenja zwolił. Dokelž rozprochniwe a zhniłe hałozy běchu stajnje ze strachom za ludźi, skót a wěcy. Tak wotłama so před někotrymi lětami při sylnym wětrje „mjeńša" hałoza, přerazy třěchu přimjezneje bróžnje a načini z tym wjele škody. Dokelž pod nimaj hospodarski puć wjedźe, a w jeju blizkosći mnohich ratarskich dźěłow so wukonja, móžachu skót a ludźo lohcy do njezboža přińć. Dubaj stej jara starej a stej dołhe stawizny dožiwiłoj, kiž z wjesku, z klóštrom a z wokolinu zwisuja. Što měloj nam wšo powědać, byštej swój němy ert wotewriłoj! Zo matej wjele stow lět na khribjeće, sćěhuje z jeju mócnoty a wulkosće. Zdonk je we wysokosći muž.. řez pjeć metrow wobšěrny, a hobrskej štomaj sahatej hač do 30 metrow wysokosće. Najsylniša hałoza je nimale metr tołsta. Pušćenjo hobra bě wjele wjesnjanow na nohi stajiło, hdyž srjedu krótko do připołdnja z wulkim wotmachom a wrjeskotom padny, jako by granata rozbuchła. Dubaj buštej fotografowanej a tak so jeju wobraz za přichod wobkhowa.

— Pjatk tydźenja, 2. apryla, swjećeše zwud. Křesćanka Rajnerowa swoje 87. narodniny a je tak najstarša wjesnjanka. Bohužel putaše ju tutón wuznamny dźeń na khorołožo, dokelž bě ze zazymnjenjom sebi zeškodźiła. Staruška narodźi so 2. apryla 1850 w Regensburgu a přeživi swoje młodostne lěta w Mnichowje. 1885 woženi so z prjedawšim klóštrskim sekretarom Alexandrom Rajnerom, kiž pak hižo 1890 zemrě, po 17lětnej klóštrskej službje. Z mandźelstwa wuńdźeštej dwě dźěsći. Staruška so na swojim čestnym dnju z wjele stron počesći a wuznamjeni.

Z Wotrowa. Bělu njedźelu přistupi w našej cyrkwi po zwučenym wašnju 18 dźěći, 13 hólcow a 5 hólcow, prěni raz k blidu Božomu.

Z Njebjelčic. Rjany dźeń za cyłu wosadu běše zańdźena „běła njedźela". Na njej přistupi 14 šulskich dźěći 1. a 2. lětnika k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Do 8 hodź. wjedźechu so dźěći swjatočoje ze šule do cyrkwje. Ze zaswěćenymi swěčkami zastupichu do domu Božoho. Po swjatym sćenju měješe knjez farař Mič prědowanjo dźěćom, jich staršim a cyłej wosadźe. Pokazowaše na ważnosć dnja běłeje njedźele, přihotowa dźěći hišće junu na swjaty wokomik, rěčeše staršim wo ważnosći prawoho wukubłanja dźěći a dopomni přitomnych na jich křesćanske winowatosće. Też přečita hišće słowo pastyrskoho lista wo křesć. wuznawanskej šuli. Po prědowanju spěwachu dźěći Wótčenaš a japoštołske wěrywuznaćo a dźěchu k woporej. Prěnje swjate woprawjenjo wudźěli so jim a wulkej syle staršich a druhich wosadnych. Swjatočnosć skónči so z požohnowanjom a „Te Deum". Też běše požohnowanjo dźěći sobustawstwa Jězusdźěćatstwa. Tak pominy so swjatočnosć hódnje a dostojnje a wobkhowa zawěsće hłuboki zaćišć we wutrobach dźěći. Runje we našim času je dobre křesćanske wukubłanjo nuzne w šuli a doma. Njech wšitcy starši swoju winowatosć prawje zeznaja a začuwaja!

Maćica Serbska

wotmě jutrownu srjedu swoju hłownu zhromadźiznu. Žurla Serbskoho domu bě cyle derje wobsadźena. W powitanskich słowach předsyda, knjez sudn. rada dr. Symank, wuzběhny swjedźeński raz zhromadźizny, dźewjećdźesateje po założenju Maćicy. K wopomnjeću na zemrěteju čestneju sobustawaj: wyššoho wučerja Aug. Kaplerja w Hermanecach a kublerja Handrija Króny w Bukecach a njeboh radźićelki zwud. Holanoweje so přitomni pozběhnychu.

Rozprawu poda sekretař a pokładnik k. Janak. W zašłym lěće je Maćica měła tři skhadźowanki. Předsydstwo zeńdźe so štyri króć, dwójcy z wubjerkom.

Jara zajimawy přednošk poskići bywši Slepjanski nětko w Drježdźanach na wotpočinku přebywacy knjez farař

Eucharistiski Zbóžnik.

Powědane z dnjow eucharistiskoho zjězda we Winje (1911) wot Heleny Tullius.

(Pokročowanjo.)

Što wšo pohibowaše nětk jeje dušu! Što jej na mysli leżeše? Hdźe bě wostał jeje jandźel pěston, zo by ju tróštował? — Ach, tón bě dawno hižo zrudny so wot njeje wotwobrośił — dawno, dawno!

Joho napominanja a prózstwy njeběchu bohužel namakałe wothłós we wutrobje tuteje holčki, kotraž bě złej požadliwosći so podała, a wot njeje bu wopojena a zajědojćena. Po času bě zhubiła wšu nutřkownu zepjeru. Płomjo njepóćiweje požadliwosće bě zničiło wšo nadobne a póćiwe we jeje wutrobje.

Njepoměrnoho a njenasytnoho mužskoho pak bě wabiła jenož jeje čista njewinowatosć. Bjez wšoho swědomja bě ju zničił. Nětko pak njerodźeše wjacy wo nju; chcyše ju zasy wotbyć.

Franciska to wšitko rozpominaše: Wojebana wo swoju prěnju wulku lubosć! Što dha žiwjenjo jej hišće woznamjenja? Najlěpje by było, je samowólnje skónčić. Što chcyła tu hišće započeć? Štož bě jónu wobsedźała, jako najwjetše zbožo: wulku lubosć k swojomu Jězusej, ke kotromuž chcyše so cyle slubić — to bě dawno pohrjebane, poteptane do tonidła človjeskeje mazanosće. A kajki nětk jej zbywa zaměr žiwjenja? — Najlěpje preč wottud! Što dyrbjała tu hišće na swěće? — Do klóštra traš? Jězusowa njewjesta być? — Hrubje so Franciska wusmja. — K staršimaj wróćo? — Dźiwi hněw puta jeje wutrobu. Njeměr ju traši, wona njenamaka žanoho spara, wša je roznjemdrjena. Swojimaj staršimaj dawa winu na wulkim swojim njezbožu. Pomysli na staršiski dom; najradšo by nětkle tam stupiła před staršeju a surowje jeju wobskoržowała takle: — Hlejtaj, tu sym! Tu je waju dźěćo, junu waju radosć, nětko waju hańba! Zacpěwam waju kaž sebje samu! — A potom — potom chce skónčić swoje hubjene hrěšne žiwjenjo . . .

Zdobom pak zasy něšto jej šeptaše we wutrobje takle: „Čohodla hižo wumrěć, tak młoda a rjana? Zwužiwaj a wukoštuj wšě lóštarstwa, kotrež hakle lědma sy zeznała, hač do dna! Wumrěć je hišće časa dosć!" — A nětk spěšnje ze swojoho lěhwa so zběhnywši so rozsudźi: „Haj, to chcu: wužiwać! wužiwać! Wšitko chcu dowužiwać, štož swět poskića!"

* * *

Pjeć lět pozdźišo přebywaše w Korlowych Warach napadnje rjana žónska, kiž wot njepóćiwosće a bjezbóžnosće so žiwješe. Wboha Franciska! Za pjeć lět bě tak

Handrik. Wón dopokazowaše, zo w starych časach, wokoło Khrystusowoho naroda hižo Serbja w nižinach Łobja w Drježdźanskej wokolinje bydlachu. Wotpokaza měnjenja, zo Serbja hakle w 6. abo 7. lětstotku do Europy přićahnychu, kaž so to praja. Na to pokazuje wjele ležomnostnych mjenow. Zajimawu maćiznu bě rěčnik k dopokazej swojoho přednoška wurywał a nahromadźił. Přednošk je so wšitkim jara derje lubił.

Na njeboh wyššoho wučerja Jana G. Kefka w Pěrnje spominaše potom z rjanymi słowami knjez wučeŕ Zakrodnik z Drježdźan.

Předsydstwo a wubjerk Maćicy Serbskeje so znowa wuzwolištaj a jako pokładnik přidruži so knjez Jakub Šajba. Předsyda Domowiny, knj. Nedo, hišće zkrótka rozprawješe wo powšitkownym położenju serbskoho ludstwa. Ke kóncej wuspěwachmy zhromadnje rjanu łužisku hymnu.

Swjatočna jězba do Aachena na wustajeńcu swjatych powostankow.

Nad wulkej cyrkwju w Aachenje — nětko kathedrala cyłoho biskopstwa a něhdy swjatnica Korle Wulkoho — leži njepřirunajomne žohnowanjo. Do tuteje swjatnicy, kiž bu k česći Wumožnika a joho maćerje natwarjena, khwataja pobožni wěriwi wot lětstotkow sem ze wšěch krajow po tysacach a stotysacach. Wosebje w času, hdyž so

kóžde sedme lěto

swjatočne jězby k bazilicy Korle Wulkoho zarjaduja. Założeŕ tutoho Božoho domu, a po nim druzy, su jón k městnu česćowanja swjatych relikwijow pozběhnyli. Kaž hižo před tydźenjom naspomnichmy, khowaja so tu wosebje štyri wjetše swjate wěcy. Prastare pak je tež česćowanjo swjatych relikwijow w luboznym dole blizko Aachena ležacoho Kornelimünstra, hdźež so wosebje Jězusowa rowna płachta, podpasna fala, kiž při poslednjej wječeri njeseše, a pótne rubiško, z kotrymž bě jeho hłowa w rowje wobdata, pokazuja. Nimo tych česćuja so tu na woběmaj městnomaj hišće mnohe mjeńše swjate wěcy.

Po staléta starym wašnju pokazuja so wulke relikwije za čas putnikowanja wšědnje dopołdnja w 10 hodź. na wšelakich městnach wěžneje galerije, zwjetša přez jenoho biskopa, hdyž su so ruby, na kotrychž relikwije při pokazowanju leža, tam hižo popołdnju 23. junija pod swjatočnym zwonjenjom wupowěsnyłe. Na popołdnjach ćahnu putnicy přez wulku cyrkej (kathedralu) nimo wulkich relikwijow a cyłoho rjadu mjeńšich. Dopołdnja w 9 hodź. so khori bjedrowoho rubiška dótkaja.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Kaž smy w swojim času pisali, přińdźe tež w času bamžoweje khorosće wjele młodych mandźelskich do Vatikana. Swjaty Wótc drje jich njemóžeše přijimać, ale přepoda tutón nadawk wysokomu vatikanskomu duchownomu. Zańdźeny tydźeń pak je bamž **zasy sam młodych mandźelskich přijał.**

Nowa **bamžowska akademija wědomosćow** je skoro hotowa. Kaž so z Roma powě, chce Pius XI. tutón nowy wustaw na dnju swojich mjeninow, **31. meje woswjećić.**

Swjaty Wótc je kardinala Dominioni za protektora towarstwa swjateje Cecilije w Němskej pomjenował. Towarstwu swj. Cecilije su wšě cyrkwinske spěwne zjednoćeństwa přizamknjene.

Kelko rjadnikow ma katolska Cyrkej? Skoro štwórć milijóna. Najsylniši rjad je jezuitski, kotryž ma 24270 sobustawow. Franciskanow je jich přez 22500, na třećim městnje přińdu „Bratŕa křesćanskeje šule“, kotrychž je wjacy hač 15000. Salezijanojo swj. Don Boska maja wokoło 11000 sobustawow, Benediktinojo něšto přez 9000, Dominikanojo 6700, Marisća tež skoro telko, Redemptorisća přez 6200 sobustawow, Oblatojo 5000. Wšě druhe rjady maja mjenje hač 5000 sobustawow.

Tež lětsa přińdźe do Roma wjele putnikow, zo bychu tu jutry přebywali a swjećili. Naléćo je dźěn najrjeńši čas za wopyt Italskeje a jutry najrjeńši swjedźeń w Romje. Ze swojimi swjatymi wobrjadami hižo w martrownym tydźenju. Tak přebywaše lětsa zasy wokoło 25000 ludźi z cuzych krajow w Romje. Samo Amerika bě z rjanej ličbu zastupjena. Z Wuheŕskeje bě wokoło 900 putnikow přijěło, mjez nimi 500 sobustawow zwjazkow katolskeje holčeje młodźiny. Dale přijědźechu putnicy z Awstriskeje. Z Němskeje bě tam wosebje 600 akademikow z krajinow wokoło Rhyna. Dale bě tam wjele ludźi z Hollandskeje, z kotrejež tež zasy k bamžowym narodninam wosebity ćah přijědźe. Z Francózskeje bě 1500 katolikow přijěło a z Belgiskeje 1200. Započatk martrownoho tydźenja přińdźe katolska młodźina z Českosłowakskeje do Roma a srjedu před jutrami ćah pólskich putnikow. Jenotliwi putnicy tu wězo njejsu sobuličeni, runje tak nic mjeńše skupiny.

Swjate wobrjady we wulkich romskich cyrkwjach wabja wězo wjele putnikow. Ale nic mjenje zajimawe su ceremonije w mjeńšich cyrkwjach, kotrež słušeja

---

nimo měry hłuboko zapadnyła do tonidła swojich dźiwich požadosćow. — Jeje staršej běštej hižo dwě lěće mortwej. Zrudoba a bolosć wo njeporadźenu dźowku a poroki swědomja běchu podryłe hižo tak zahe jeju žiwjeńsku móc.

Nazymnik lěta 1912 so bližeše. Cyłe město so hotowaše na swětowy eucharistiski kongres, kiž we Winje so měješe wotměć. Tysacy a tysacy rukow so prócowachu wo porjeńšenjo tutoho hordoznoho swjedźenja k česći eucharistiskoho Zbóžnika. Franciska bě tež do Wina přišła; tola nic z poniženej myslu a nabožnymi wotpohladami. Ně, jeje požadliwa njepócćiwosć ju sem ćerješe. — Nětk pak bě Boža sćerpnosć ke kóncej!

Někotre dny do wulkoho swjedźenja zwjeze so nadobo z njemocu přewzata žónska srjedź hasy — Franciska to bě.

Donjesechu ju do bližšeje khorownje, w kotrejž skutkowachu miłosćiwe sotry. Tu leżeše nětko sputana na bolostne khorołožo. Z toho ženje wjacy stanyć njedyrbješe. Hdyž druzy wokoło njeje tu w khorowni so rozmołwjachu, nětkle wosebje wo wulkim swjedźenju rěčachu wjesele jón wočakujo. Franciska pak na wšěm tym docyła dźělnjeběreše. Što dha mohł ju starać swjedźeń? Dawno bě zhubiła wšu wěru, za nju dźěn njebě wjacy žaneje wěčnosće, wona njeznaješe wjacy žaneje duše a njewěreše do eucharistiskoho Boha we štaltnosći khlěba. Jenož jene jeničke přećo tu měješe: tak bórzy kaž móžno zasy stanyć móc a woteńć z tutoho městna bědy a horja, preč wot tutych sotrow — te dopominachu ju na tamny čas. Tajke jej nětko tu na khorołožu na mysle lězeše. Tola ně — njecha so dać wot tajkich hłupych mysli šerić a krjudować. Jeje ćělne bolosće w nocy a wodnjo ju hižo dosć ćwěluja.

Lěkaŕ k jeje łožu přistupi. Franciska spyta so posměwknyć, tola bolosćow dla to ani njemóžeše. „Hdy budu zasy strowa knjez doktor?“ so wona wopraša. Po dlěšim mjelčenju lěkaŕ na to khutnje wotmołwi: „Z wašim wustrowjenjom to tak spěšnje njepóndźe“. A zasy wón mjelčeše.

Styskniwje zhladowaše Franciska na njoho. Jeje wutroba kłapaše ze strachom. Z dybawym hłosom wona dale so praša: „Kak dha stoji ze mnu? Wy njejsće so hišće jasnje wuprajił.“

„Kak z wami stoji? — — Wy sće sebi wašu strowotu sama dospołnje podryła z njeporjadnym a njepócćiwym žiwjenjom!“ Franciska chcyše jomu něšto napřećiwić, ale lěkaŕ jej kazaše mjelčeć.

„Mysłće traš sebi, zo človjek, kiž dźeń wote dnja tak njepoměrnje žiwjenjo znjewužiwa, mohł wostać njekhłostany?“

(Skónčenjo přichodnje.)

wšelakim narańšim cyrkwjam, kotrež su so z romsko-katolskej Cyrkwju zasy zjednoćiłe. W cyrkwi swj. Antonia na Eskwilinje měješe lětsa na př. ruski biskop Evrajinow wjacy króć swjatočne kemše a nawjedowaše swjate wobrjady. Pódla tuteje cyrkwje swj. Antonia je Pius XI. dał wosebity **wustaw za Rusku** natwarić. We nim wukubłuja so młodźency, kotřiž chcedźa potom, hdyž změje Cyrkej też w Ruskej zasy swobodu skutkowanja, jako měšnicy do tutoho kraja hić a tam Jězusowu winicu zasy natwarjeć.

Němska. W Essenje wotmě so 7. měrca **wothłosowanjo wo šuli.** Kaž Kölnjanski arcybiskopski ordinariat wozjewja, hłosowaše wot 52954 katolskich staršich 41996 za katolsku wuznawansku šulu. To je 79,29 % wšěch katolskich staršich. (Po „S.V.")

W klóštrje Franciskanow w Marijinym Dole w Rhynskej wudyri wutoru před tydźenjom woheń. Hornja łubja so cyle wupali a też dźěl klóštrskeje knihownje bu zničeny. Twar je hižo 700 lět stary. Kapała bu hakle 1904 natwarjena. Wona bu tohorunja cyle zničena. W tutym klóštrje běše před lětstotkami prěnja klóštrska čišćerńja w Němskej. Wot lěta 1585 hač do 1857 běše klóštr zawrjeny a njeměješe mnichow. Wot lěta 1858 wopytuje kóžde lěto wjele putnikow tutón klóštr. W poslednim času běše to za lěto wokoło 300000.

Evangelska cyrkej w Pruskej poda jenu statistiku, kotraž jasnje pokazuje, zo w poslednich lětach stajnje **mjenje a mjenje** młodych ludźi **studuje evangelsku theologiju.** Najwjacy evangelskich bohosłowcow studowaše na universitach w połłéće 1933/34. W łéće 1932 mějachu wšě evangelske theologiske fakulty w Němskej hromadže 7085. Potom drje ličba něšto postupi, ale bórzy zasy spadowaše a w zymje naliči so jich hišće 4113. Ličba spaduje pak dale.

Prjedawši katolski **duchowny Brombacher** je před něšto časom z katolskeje Cyrkwje wustupił a k **„staro-katolikam"** přešoł. Tam hraje nětko wjednisku rólu. Tak žada w časopisu „Der romfreie Katholik", zo dyrbja so katolscy wěriwi a biskopja w Němskej bamža wotrjec. (Brombacher je prjedy był evangelski a najskěrje jomu tola hišće cyle jasne njeje, zo móžeš jenož prawy katolik być, hdyž wěriš, zo je Khrystus bamžowstwo założił a romskoho biskopa jako naslědnika swjatoho Pětra postajił za wjednika Cyrkwje.) Dale žada Brombacher, zo bychu so duchowni směli ženić, zo bychu měšane mandźelstwa bjeze wšoho dowolene byłe, zo by dowolene było ćěła palić. A wšelake druhe žadanja wozjewja wón w mjenowanym časopisu, kotrež so z katolskimi zasadami a nahladami njeznjesu.

Němscy **wojeńscy duchowni** dóstanu nowu uniformu, wězo najprjedy ći, kotřiž su we hłownym powołanju wojeńscy duchowni. Jich drasta budźe podobna oficěrskej uniformje. Suknja pak budźe dołha a našiwki fijałkowe.

Arcybiskop **dr. Gröber** bu 1. apryla 65 lět a Osnabrückski biskop Berning dócpě před krótkim 60 lět.

Awstriska. We Winje wobdźělichu so lětsa wěriwi we **wosebje bohatej** ličbje při **swjatočnosćach „Božoho horjestaća"** jutrownu sobotu nawječor. Najebać hroznoho wjedra běchu wulke syły přikhwatałe. Dom swjatoho Šćěpana běše přepjelnjeny. Pobožnosć měješe tam kardinal Innitzer.

Dźensa, hdyž komunismus swět wohroža, dopomina so wosebje w Awstriskej husto na čas, hdyž Turkojo spytachu Win a z tym cyłu křesćansku Europu přemóc. Mjez wojowarjemi tehdom woblehnjenoho města běše też italski mnich Marco d'Aviano. Byrnjez jenož italski rěčał, da tola ze swojim dobrym přikładom a ze swojej ponižnosću wěriwych tróštowaše a jim nadźiju na wumoženjo kruceše. Mnozy wjerchojo a kardinalojo wobroćichu so we swojich starosćach na tutoho swjatoho mnicha a poručowachu so do joho modlitwow. Tute listy su pozdźišo skoro wšě namakali, tola mjenje tych listow, kotrež je mnich jako wotmołwu pisał. Mnozy druhowěriwi su přez njoho też puć ke katolskej Cyrkwi namakali.

Francózska. Čerwjena młodźina w měsće Damery měješe zabawu z rejemi. Dale mějachu tam wulosowanjo. Při tym doby młody človjek pakćik, kotryž dyrbješe wosebite překwapjenjo wopřijeć. Wón papjery wotwali a měješe — swjaty křiž. Młodźenc pak najskěrje prawje njewědźeše, što z křižom dyrbi, dokelž njebě hišće skaženy dosć za to. Ale hnydom nawalichu so druzy na křiž a tyknychu jón do kachli. Potom wućahnychu zasy mosazne ćěło a z tutym potom mjetachu kaž z bólom. Ludźo tamneje wokoliny su so wězo nad tutym bohahanjenjom jara rozhorili.

Swětowa wustajeńca w Parizu wotewri so 2. meje. Kaž smy hižo pisali, změje tam katolska Cyrkej rjany pawiljon na najrjeńšim městnje wustajeńcy. Budźe so tam wosebje pokazować moderny cyrkwinski twar. Hač dotal su mjenujcy wšelake cyrkwje pře jara modern twarili, w stylu, kotryž so skoro za cyrkwje njehodźi. Druhe nowe cyrkwje pak buchu zasy po starych stylach twarjene, kotrež pak w našim času też prawje njeskutkuja, dokelž so naš čas njemóže wjacy tak do tamnych wašnjow twarjenja cyrkwjow zažiwić.

Jendźelska. Najwjetša katolska cyrkej (po Pětrowej cyrkwi w Romje) twari so w Liverpoolu. Wysokosć a šěrokosć dócpějetej skoro měry Pětroweje cyrkwje, ale Liverpoolska biskopska cyrkej budże dlěša. Snadź so prašamy, čohodla dźensa tajke hobrske twary? Móže so rjec, zo so dźensa jenož hišće mało wulkich cyrkwjow twari. Tola w tutym padźe je nuzno. W Jendźelskej dźěn katolska Cyrkej scyła wjele cyrkwjow nima, a tuta nowa dyrbi druhowěriwym widźomny wobraz podkjećeć wo rjanosći katolskeje Cyrkwje a jeje wučby a rjanosći jeje Božich službow.

W meji wotměja so w Londonje swatočnosće kralowoho krónowanja. Kaž je znate, je też Vatikan přeprošeny. Nětko w Romje hižo zhudawaja, koho Swjaty Wótc jako swojoho zastupjerja do Londona pósćele. Hižo někotre razy su bamžojo w nowišim času zastupjerjow do Londona słali. 1887, 1897, a pozdźišo hišće junu na pohrjeb jeneje kralowny a ke krónowanju zemrětoho krala Jurja V. Při cyrkwinskich swjatočnosćach krónowanja njebudże bamžowy zastupjeŕ přitomny. Wón změje w samsnym času swjatočnu Božu mšu we Westminsterskej arcybiskopskej cyrkwi.

W tutej cyrkwi měješe jutrownu póndźelu biskop Myers kemše z prědowanjom, w kotrymž so wótrje **přećiwo bolšewismej** wobroći. Praji, zo njemóže woprawdźity katolik nihdy a ženje być ze sobustawom komunistiskeje strony, haj njemóže ju ani wolić bjez toho, zo by zhrěšił a njemóže też ničo za nju činić. We swojej encyklicy přećiwo bolšewismej je dźěn Swjaty Wótc też prajił, zo maja měšnicy we wojowanju přećiwo bolšewismej w prěnim rjedźe stać. Tu njejedna so wo politiku ale wo kulturu a wěru. Jendźelski biskop praji, zo je wojowanjo katolskeje Cyrkwje přećiwo njewěriwomu bolšewismej bój wo žiwjenjo a smjerć.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

2. njedźela po jutrach, 11. apryla 1937:

Boža mša str. 234; Gloria; 1. modlitwa dnja str. 235; 2. modlitwa atd. wo swjatym Leonje str. 454; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223 pod 8.

Skitańtwo swj. Józefa, 14. apryla 1937:

Boža mša str. 238; Gloria; 1. modlitwa dnja; 2. modl. (na ćichich Božich mšach) wo swj. Justinje str. 448; Credo; Praefacija wo swj. Józefje str. 240.

3. njedźela po jutrach, 18. apryla 1937:

Boža mša str. 241; Gloria; 1. modlitwa njedźele str. 242; 2. modlitwa atd. wo swj. Józefje str. 238; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223 pod 8.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni 1936: Jan Pawoł, m. s. Jurja Cyža, bura w Serb. Pazlicach; Marja Terezija, dź. Jana Rachele, kněžkarja w Njebjelčicach; Hana Terezija, m. dź. † Jana Dźisławka, bywšoho dźěłaćerja w Serb. Pazlicach; Cyrill, m. s. Jakuba Cyža, bura w Njebjelčicach; Hańža, dź. Jana Krala, hosć. w Serb. Pazlicach; Herbert Měrćin, m. s. Bjarnata Buka, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Lejna Marja, m. dź. Pawoła Haški, bura w Serb. Pazlicach.

Křćeni 1937: Józef Jurij, m. s. Mikławša Bělka, kněžkarja w Pěskecach; Cyrill Józef, m. s. Jurja Grósa, dźěłaćerja w Njebjelčicach.

Wěrowani: Mikławš Mark, dźěłaćeŕ w Pančicach, a Hańža Rabec, kněžkańka w Pěskecach; wudowc Jan Rješka, kněžkař w Serb. Pazlicach, a Hana Mjechelic, hospodańska pomocnica w Pěskecach; Pawoł Kórjeńk, kowař w Njebjelčicach, a Marja Hermanec, domjaca w Njebjelčicach; Jurij Pohonč, dźěłaćeŕ w Starej Cyhelńcy, a Marja Brojerjec, służowna w Serb. Pazlicach; Jurij Jenka, dźěłaćeŕ w Smjerdźacej, a Hana Kubašec, służowna w Njebjelčicach; Jurij Lejman (Wićaz), dźěłaćeŕ w Serb. Pazlicach, a Marta Hilda Lejmanec, domjaca w Halštrowje.

Zemrěći 1936: 15. 10. Michał Mjechela, wuměnkař w Pěskecach, 83 l. 7 m. 15 d.; 25. 10. Hańža, dź. Jurja Krala, hosćeńcarja w Serb. Pazlicach, po narodźe; 28. 10. Syn Měrćina Šěcy, dźěł. w Njebjelčicach, 11 d.

Zemrěći 1937: 9. 1. Michał Kmječ, wuměnkař w Njebjelčicach, 75 l. 4 d.; 18. 1. Marja Pardowic, wuměnkańka w Pěskecach, 72 l. 8 m. 20 d.; 17. 2. Hańža zwud. Ledźborowa, wuměnkańka w Njebjelčicach, 78 l. 10 m. 8 d.; 24. 3. Jakub Kubaš, tyšeŕ a hosć. w Njebjelčicach, 45 l. 8 m. 1 d.

Kwitowanja přinoškow so za tydźeń wozjewja.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d. Schülertor 21.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Što njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. — Derje tu też pojěš.

W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła

Sachsmotorowe kolesa **Fuhrmann** Elektr. wobswětlenja

Hornčeńska hasa 10 — Telefon 3004

Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Připrawy a graty

za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk

groćanych pletwow

K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Pčołańske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańnje za měrc.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Ćopłota Celsius Měsačna srjedźizna	Přemeń waženoho kołca wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+ 12	— 3	+ 3,6	—	—	—	300	750	300	1,350	4	—	—	40,4

525 kolesow

Na **300 kolesow** wopřija mój skład, znate twory: **Diamant, Göricke** a **Bauer.** — **Po přeću na wotpłaćenjo!** (Napłaćić ma so 10.—, potom tydźeńscy znajmjeńša hr. 2.—.) — Trjebane kolesa k zapłaćenju nowych přijimam. — —

předach w zańdźenym lěće. To je z dopokazom, zo dobre twory pjenjezhódnje poskićam.

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Dobre a pjenjezhódne **časniki** wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Čitaj serbske spisy!

Trjebanu

šijacu mašinu

za **35 hr.**

předa

J. Schieback

Mužakowska dróha 4.

Też něšto trjebanych mužacych a žonjacych kołow poskićam.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

16. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. apryla 1937.** | **75. lětnik.**

Swjaty Jurij.

Swjaty Jurij narodźi so jako martrarjowy syn wokoło lěta 260 w Kappadociskej k połdnju wot Čornjoho morja z nahladneje křesćanskeje swójby. Po smjerći swojoho nana přesydli so z maćerju do Palästiny, zo by mać w Jeruzalemje na swjatym městnje z pobožnym modlenjom a dobrymi skutkami jako wudowa swoje žiwjenjo skónčiła.

Hdyž měješe swjaty Jurij swoje powołanjo wolić, rozsudźi so za wojeŕstwo a zastupi do wójska romskoho kejžora Diokleciana. Jurij bě wojak wot nopa hač do stopa. Toho dla też spěšnje postupowaše a bu bórzy z wyškom. Ale też jako romski wyšk wosta dobry křesćan a wobkhowa Khrystusej, kotromuž hižo wot swojeje młodosće služeše, wěčnu swěru. Byrnjež samo we wójnskej radźe nahladne zastojnstwo zastawał, běše dobry přeswědčeny katolik a cyle swojomu Bohu a Knjezej poddaty.

Tehdom sebi kejžor Dioklecian předewza, wšěch křesćanow w cyłym swojim kralestwje zničić, a předopłoži swój njekničomny zamysł wójnskej radźe. Tu so kejžorowy namjet zahoriće přija. Jeničcy wyšk Jurij měješe zmužitosć, njebojaznje přećiwo tajkim bjezbóžnym wotmyslenjam wustupić. Kaž něhdy Nikodemus we wysokej radźe za Jězusa wustupowaše ze słowami: „Sudźi naš zakoń človjeka prjedy, dyžli je wot njoho słyšał a spóznał, što čini?“ (Jan 7, 51), a kaž něhdy Gamaliel we wysokej radźe zastupowaše prěnich biskopow, swjatych japoštołow, prajo: „Wotstupće wot tutych človjekow a pušće jich, přetož je-li tón wotmysł abo tón skutk wot človjekow, budźe zničeny; je-li pak wot Boha, njezamóžeće jón zničić!“ (Jap. sk. 5, 38, 39) — tak zastupowaše też swjaty Jurij zmužiće a njebojaznje swojoho Khrystusa a joho kralestwo, swjatu cyrkej, kotraž bě k zahubje přepodata. Ze swjatym zapalom rěčeše: „Njedowidźu, z kajkim prawom chceće křesćanow wutupić, přetož jich wučba je rozumna, jich zakoń swjaty, jich žiwjenjo bjez kóždoho poroka, jich swěra napřećo statej bjezporočna.“

Kejžor pak spytaše mužnoho škitarja křesćanow hinak přepokazać. A dokelž so jomu to ani ze slubjenjemi ani z hroženjom njeporadźi, zasudźi swj. Jurja k smjerći. Po wšelakich ćwělach w jastwje wotrubachu jomu před městom Nikomedija hłowu. Tak zemrě swjaty Jurij w lěće 303 jako martrař.

W Diospolis, starym Lydda, k dołhomu wječoru wot Jeruzalema, bu joho ćěło pohrjebane. Nad joho rowom natwari kejžor Konstantin (306—377) krasnu wulku cyrkej. Česćowanjo swj. Jurja rozšěri so bórzy po cyłym rańšim kraju. Do Europy přinjesechu joho mjeno hakle putnicy, kiž z Jeruzalema rady joho row a cyrkej w Lydda wopytowachu. Potajkim je česćowanjo swj. Jurja prastare. Wosebje woblubowany a wšudźom znaty bu swjaty Jurij, hdyž bu w 15. lětstotku do 14 pomocnikow přiwzaty.

Swj. Jurja zwobrazuja často, kak z błyšćatym brónidłom woblečeny na rjanym konju sedźo hrózbnu paliwaku, kotraž so na njoho měri, z mócnym storkom hlebije překłóje. Z tym ma so woznamjenić křesćanska zmužitosć a khrobłosć, kotraž jenož njewojuje ze zeńskimi njepřećelemi, ale předewšěm předobudźe hrěch a djaboła, kotrohož swj. Jan we swojich zjewjenjach helsku paliwaku mjenuje.

Słowo Jurij je z grekskeje rěče wzate a rěka telko kaž „roluwobdźěłaŕ“, potajkim rólnik abo rataŕ. To je snadź z winu, čohodla runje też rólnicy swj. Jurja jako swojoho njebjeskoho patrona česćuja. Jurij, wyšk w romskim wójsku, je też wosebje patron wojakow. Jako pomocnik pak česći so swjaty Jurij we wšelakich ćělnych a dušinych ćwělach a ćerpjenjach, wosebje też při w křižu-bolenju a we dwělowanjach we wěrje.

Swjaty Jurij bě jako wojak swěrnje służił swojomu kejžorej, jako křesćan pak hišće swěrnišo swojomu Bohu a Knjezej. Tak je nadawk kóždoho křesćana, swěrny stać̆an być a swěrny służownik Khrystusowy wostać̆ čas žiwjenja.

A hdyž by w joho žiwjenju přišła hodźina, hdźež měł so rozsudźić, hač chce Bohu abo človjekam bóle posłuchać, potom dopomni so wěsće na słowa swj. Pětra: „Słuša so Boha bóle posłuchać dyžli človjekow.“ (Jap. skutki 5, 29.) Potom dopomni so zawěsće na krasny přikład swěry a zmužitosće swj. Jurja, na krasne přikłady swěry a zmužitosće prěnjokřesćanskich martrarjow a nowočasnych swědkow a wuznawarjow Khrystusowych w Mexiku, Ruskej a Španiskej, kotřiž wšitke wopory na so wzachu, zo bychu Khrystusej swěru dźerželi. Swět wšak často dosć hinak sudźi a posudźuje. To dopokazuja nam Jězusowe słowa dźensnišoho swjatoho sćenja, hdyž wón praji: „Zawěrno, zawěrno praju wam: Wy budźeće płakać a žałosćić, swět pak budźe so wjeselić; wy budźeće so rudźić, ale waša zrudoba wobroći so do wjesela!“ (Jan 16, 20.)

Jenož dobry a přeswědčeny katolik stoji přecy swěrnje na stronje katolskeje cyrkwje! Potom škita a zastupuje też prawa a wěrnosće swojeje wěry tak mužnje a njepowalnje, tak kruće a mócnje kaž něhdy swjaty Jurij!

Biskopska swjećizna w Münsteru.

Wulkotne swjatočnosće, kajkež so samo zrědka jenož we wulkocyrkwjach stawaja, je biskopska cyrkej w Münsteru njedźelu 11. apryla widźała. Na tym dnju bu najdostojniši knjez **Hendrich Wienken,** wot Swjatoho Stoła pomjenowany biskop-koadjutor za Mišnjansku diecezu, w Münsterskej wulkocyrkwi na biskopa wuswjećeny, z połnej mocu a dostojnosću měšnistwa wuhotowany.

Biskopsku swjećiznu wudźěli Münsterski biskop Klemens hrabja z Galen, biskop domizny našoho najdostojnišoho biskopa-koadjutora a zdobom joho krajan. Při biskopskej swjećiznje assistowaštaj biskop dr. Machens-Hildesheimski a swjećacy biskop Roleff-Münsterski.

Münsterska wulkocyrkej bě přepjelnjena z wěriwymi; wšitcy chcychu być swědkojo nadobnoho skutka biskopskeje swjećizny, swědkojo zmysłapołnych wobrjadow, kotrež so při tutej swjećiznje nałožuja.

Mnohe nahladne wosoby běchu přitomne při tutej swjatočnosći, mjez nimi markhrabja Mišnjanski prync Bjedrich Khristian z generalom O'Byrn; Budyšske tachantstwo a Mišnjanske biskopstwo zastupowaštaj knjezaj tachant Hartmann a kanonik Kretschmer; dale běchu tam zastupjerjo kapitla Wrótsławskoho a Berlinskoho; praelat dr. Kreutz z Freiburga jako zastupjeŕ němskoho karitaszwjazka, kotromuž je Joho Excellenca najdost. knjez biskop Wienken lěta dołho służił; konsistorialny rada faraŕ Werner-Drježdźanski jako zastupjeŕ karitaszwjazka našeje diecezy a dr.

W biskopskej swjećiznje dóstanje měšnik połnosć japoštołskeje mocy, tak zo móže wšitke swjate sakramenty, też swjate firmowanjo a měšnisku swjećiznu wudźěleć. Na tule połnosć japoštołskeje mocy dopominaja rjane wobrjady, kotrež biskopsku swjećiznu wobdawaja, kaž też dźeń, na kotrymž smě so tuta wudźěleć. To je pak njedźela pak swjedźeń japoštoła, dokelž njedźelu Duch swjaty něhdy na japoštołow zestupi. —

Srjedu, 14. apryla, wječor w 10 hodź. přijědźe Joho Excellenca najdostojn. knjez biskop Wienken do Budyšina. Witamy našoho nowoho knjeza biskopa-koadjutora do našeje srjedźizny a přejemy jomu wjele Božoho žohnowanja za joho japoštołske skutkowanjo w našej diecezy!

Što rěka koadjutor-biskop?

Słowo „koadjutor“ je łaćanske a woznamjenja „pomocnik“. Z tym je hižo wuprajene, zo tón, kiž tute mjeno nosy, jenomu druhomu pomha. A hdyž nětko je něchtó jako koadjutor też biskop, tak chce wón w biskopskim zastojnstwje pomhać. My w našim biskopstwje dotal hišće mjeno koadjutor-biskop njemějachmy. Tola mamy w Němskej na přikład Fuldźanske biskopstwo, hdźež tohorunja biskop-koadjutor skutkuje. Biskop Fuldźanskeje diecezy je hižo wysoko přez 70 lět, potajkim zawěsće pomocy potrěbny. Tuž je přez Swjaty Stoł — přez konsistorialnu kongregaciju w Romje — pomocnika w biskopskim zastojnstwje dóstał, tak mjenowaho koadjutora. Znajemy w našej wótčinje też „swjećacych“ biskopow. Też tući su pomocnicy wyššich pastyrjow. Tola swjećacy biskopja su jenož we wjetšich biskopstwach. Hdyž je jene biskopstwo tak rozšěrjene a ma telko dušow, zo je jedyn biskop sam dospołnje zastarać njemóže, potom dóstanje tajke biskopstwo hišće jenoho biskopa — swjećacoho biskopa. Je to tak podobnje kaž w jenej wosadźe, kotraž na dušach sylnje přiběra.

Eucharistiski Zbóžnik.

Powědane z dnjow eucharistiskoho zjězda we Winje (1911) wot Heleny Tullius.

(Skónčenjo.)

Francisku łowješe zymica. Byli dyrbjała nětkle wumrěć, hdyž tola mohła hišće telko wužiwać!

Wumrěć?

Što dha to po prawym ma rěkać, wumrěć? — — Wzdać so wšěch wužiwanjow — so wjacy nic smjeć — nic wjacy swojim požadliwosćam hołdować směć — nic wjacy směć so hordźić ze swojej njewšědnej rjanosću — zymna, sprostnjena budźe tu ležeć, wšitcy budźa so jeje zdalować. — — Ně, ně, nic wumrjeć, nětkle hišće nic, ně, ně, nihdy nic! Nětkle hižo ze swěta hić, tak młoda a rjana?

Też lěkaŕ so dźiwaše: tak młoda a tak rjana a tola tak dospołnje hižo skažena. Khora na ćěle a duši ze swojej winu.

Njezbožownu holcu wothladowaše starosćiwje miłosćiwa sotra Pawla. Ta bě Francisku spóznała — — jako swoju něhdyšu towaršku. Khora pak sotru njespózna.

Na druhi dźeń kročeše předstojićeŕka wot jeneje lěhaŕnje do druheje, zo by wša wjesoła khorym sobuzdźěliła, zo za eucharistiski swjedźeń móža so z wosebitej dowolnosću we wšěch lěhaŕnjach připrawić wołtaŕki, a wopor Božeje mšě so swjećić a při tym khorym swjate woprawjenjo so wudźěleć. Skoro wšitcy khori tutu powěsć wjesele přiwzachu, chcychu so wuspowědać a dóstać swjate woprawjenjo.

Předstojićeŕka dóńdźe k Franciscy: „Nó, moja dźowka, chceće też wy dóstać swjate sakramenty?“ Ta pak wotrazy z krótkim „ně“. A wšě přiměčowanjo wosta bjez wuspěcha. Też měšnika, kiž bě khorych wopytał a jich přihotował na tutón swjedźeń, wona z krótka wotpokaza přistajiwši, zo wo spowědźi a Bohu ničo wjacy wědźeć njecha, wšak wón tola też wo nju wjacy njerodźi.

„Kak sebi to mysliće, zo Bóh wo was njerodźi?“ prašeše so měšnik.

„Nó, by-li Boha hišće było“, wotmołwi wona, „njeby dał mi tak surowje ćeŕpjeć“.

Měšnik měrnje wotmołwi: „Hdyž pak by nětko miłosćiwy Bóh we swojej njeskónčnej lubosći was chcył sćahnyć přez tute wam napołożene ćeŕpjenjo k swojej Bójskej wutrobje?“

Wusmjawši so Franciska nětk hanješe: „Krasny to Bóh, kiž chce dobyć nas přez bolosće a ćeŕpjenja?“

W započatku móžeše ju farař sam zastarać. Tola z powjetšenjom, budź to na wobsahu abo na dušach, je nuzne, hišće jenoho kapłana přistajić. Tak podobnje ma so też w biskopstwje. Tak widźimy na př. we wjetšich biskopstwach kaž: Wrótsław, Köln, Bamberg, Mnichow a dr. — na stronje biskopow hišće swjećacych biskopow. Koadjutor-biskop je na prěnim městnje swojomu biskopej k pomocy, kiž njemóže traš staroby abo khorowatosće dla abo hišće z druhich winow swoje zastojnstwo dospołnje zastarać. Hdyž je wón „koadjutor cum jure succedendi", kaž je to Fuldźanski abo też naš Mišnjanski, tak to rěka, zo wón swojoho předstajenoho biskopa naslěduje. Hdyž je potajkim diecezanski biskop wumrěł abo so na druhi biskopski stoł powołał, potom je joho naslědnik biskop-koadjutor. Naš nětčiši koadjutor, swjećeny zańdźenu njedźelu w Münsteru, je titularny biskop. To njeje za našu diecezu ničo nowe. Też naši něhdyši biskopja, kaž njeboh Łuzčanski, Schäfer a Löbmann, běchu titularni biskopja. Tehdy hišće naše biskopstwo njewobstoješe. Tući naši biskopja mějachu swoje diecezy w orienće, w rańšich krajach. Tam su hišće biskopske města, kotrež dźensa z wulkoho dźěla mohamedanojo wobydleja. Něhdyše křesćanske biskopstwa su zašle. Tola cyrkej njecha wopomnjećo na bywše křesćanske časy spadnyć dać. Tohodla spožča hdys a hdys mjena tajkich zašłych biskopstwow biskopam w křesćanskich krajach. Tak je naš biskop-koadjutor titul na diecezu Arethusa dóstał a mjenuje so tohodla titular-biskop wot Arethusa, mjez tym zo je biskop Mišnjanskeje diecezy Joho excellenca knjez biskop Pětr Legge.

Přejemy jomu a joho pomocnikej, najdost. koadjutorej, bohate Bože žohnowanjo. Bóh daj jimaj zbožownje skutkować na mnohe lěta!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Do tachantskeje šule zastupi póndźelu 51 dźěći: 29 holcow a 22 hólcow. Šulski wjednik, knjez kantor Šołta, je do šule přija a šulske dźěći nowačkow wjesele powitachu. Měšnik dźěći požohnowa a někotre přiměrjene modlitwy wuspěwa.

Z Radworja. Kaž bu hižo tydźenja wozjewjene, su nas wopušćili knjezaj Nawka a Kubaš a wučeŕka Welsec. Nětko tu skutkuja nowi wučerjo: kk. Krons (z Khrósćic), Schinner (z Lubija) a knježna Emme (tohorunja z Lubija). — Lětsa zastupi do šule 31 nowačkow: 14 hólcow a 17 holcow. Pokračna šula je, kaž loni, też lětsa we Wulkej Dubrawje. — Poslednja šula před Swjatkami budźe sobotu do swjedźenja. Tuž traja potom prózdniny wot swjatkowneje wutory hač do swjedźenja Najswj. Trojicy.

Ze Zejic. Čohož so dawno bojachmy, sta so 7. apryla wječor pozdźe: jandźel smjerće přińdźe po Špitankec nana", šlachotnoho bura Jakuba Špitanka. Hižo někotre lěta

ćerpješe njebohi na wutrobu, kotraž je nětko přezahe přestała bić za swójbu, we kotrejž budźe hišće lětsa swjećena primica; přezahe přestała bić za wosadu: Špitankec nan běše bur, kiž měješe też nimo njedźelnych dopołdnišich kemšow zajim za cyrkej a kiž w „Serbosławje" cyrkwine towarstwowe žiwjenjo podpjeraše; přezahe přestała bić za serbski lud, kotrohož swěrny syn je njebohi był we zjawnym žiwjenju a we hłubinach swojeje wutroby. We wšěch lětach, hdyž běše Zejicam ze starosćiwym wjesnjanostu, je swědomiće zběrał cyrkwiny dawk, dokelž běše swěrny přećel cyrkwje a lubowar wosadnoho Božoho domu. Kaž zrědka štó běše w cyłych Serbach znaty: w Budyšinje

---

„Ale kak dha bě před tym, moja dźowka?" prašeše so měšnik njemyleny dale. „Njechaše wón we prjedawšich lětach też ničo wo was wědźeć?"

„Prjedy jónu?" — Franciska bu zamyslena — „haj w prjedawšich lětach, haj, to bě cyle něšto druhe", wuroni so jej ćiše z horta. Wona so dopominaše na zašły čas.

Cyle so zanuri do myslow, kaž by soniła. Hdyž měšnik tole widźeše, dobywaše nadźiju, zo dopomnjeća na jeje njewinowatu młodosć a njeskónčna smilnosć Boža wbohej zabłudźenej duši dopomhaju zasy na prawy puć. — Tola na druhi dźeń Franciska zasy wšitkich, kiž chcychu ju napominać, wotpokaza.

Swjedźeń bě so přiblížił. Wutroby wěriwych horjachu so z njewšědnej radosću. Hižo rano zahe přińdźe sotra Pawla, zo by khorych přihotowała za wysoki swjedźeń. Franciska tomu přihladowaše bjeze wšoho dźělbraća. Sotra přińdźe k njej. Bjez kóždoho słowa daše so wumyć. Wóčko pak při tym złoži skedźbliwje na sotřine wobličo. Bě jej tola, kaž by sotru prjedy jónu hižo hdźe widźała? Na koho ju tola dopomnješe? To dyrbješe zhonić. Tohodla so sotry prašeše: „Kak dha rěkaće?"

„Sotra Pawla", wona wotmołwi.

„Kak dha rěkašće prjedy", chcyše Franciska dale wědźeć.

„Wo tym njesměmy rěčeć", sotra měrnje wotmołwi.

„Ale zwotkel sće, hdźe bušće rodźena, to směće mi tola rjec."

Sotra praji jej nětko swoje narodne město. — — Też Franciska bě wottam.

Kruće wona nětk sotře do woči hladaše. Nětko so dopomni: „Lucija, Lucija!"

„Haj, Lucija", dźěše sotra, tak rěkach ze swětnym mjenom. A ty sy Franciska, spóznach će hnydom."

„A ty njećěkaš z hrózbu wote mnje?" stonaše Franciska. „Dźi, dźi wote mnje też ty, přetož wšitcy, wšitcy su mje wopušćili. Nichtón z mojich prjedawšich přećelow tu njepřińdźe!" Płačo swoje wobličo do rukow zakry.

Sotra pak majkajo jeje włosy lubosćiwje praji: „Ně, ně, moja luba towarška, ja tebje njewopušću. Budu so za tebje starać. Ty sy mi dźensa runje tak luba a droha, kaž prjedy. Haj hišće bóle, dokelž sy wot wšitkich wopušćena!"

Cyle hnuta njemóžeše Franciska ani słowa wotmołwić. Sotra přewostaji ju nětk jeje mysličkam, a horcu modlitwu sćeleše za nju k Bohu horje.

runje tak derje kaž w Kamjencu a w Halštrowje a w Delanach. Swoje narodniny je jenož 17. króć swjećił, dokelž 29. februara žiwjeński puć nastupi. Joho přećelny ert, kiž je rady w bjesadźe žortował, je nětko womjelknył. Ale žiwjeńske skutki a čista powaha Špitankec nana budźa dale žiwe mjez nami a pola Boha, kiž njech jomu spožči krónu njebjesku, dokelž běše na kóžde wašnjo swěrny hač do smjerće! R. i. p.

Z Khróšćic. Pjatk před tydźenjom bu do našeje ludoweje šule 41 dźěći přijatych, 19 hólčkow a 22 holčkow. Z tuteje přičiny wotmě so popołdnju 1/2 2 hodź. w cyrkwi krótka popožnosć. Knjez farař rozestaji dźěćom wuznam toho dnja a dopominaše staršich na jich winowatosće. Kóžde dźěćo dósta rjane swjećatko jako dopomnjeńku na prěni šulski puć. W šuli běchu so hižo towařski a towařšojo zestupali k postrowjenju abejcejerjow. Nowy šulski wjednik, k. Wagner, powita wšitkich a wupraji swoje wjeselo nad tym, zo bě też knjez kapłan dr. Horjeń jako zastupjeŕ cyrkwje přikhwatał. Šula, starši a cyrkej dyrbja kruće hromadźe stać we ważnych prašenjach našoho časa. Na to buchu nowe šulske dźěći kk. wučerjomaj Pjetašej a Čornakej dowěrjene, kotrajž na to dźěćom rozpowědaštaj přichodne dźěło w šuli. Na kóncu dóstachu nowačkojo krasne pisane tity; to bě wulka radosć! Jako zastupjeŕ šulskoho wokrjesa přeješe wjesnjanosta, knjez Grofa, dźěćom a jich maćerjam wjele zboža. Wot přijatych dźěći su 12 z Khróšćic, 7 z Hórkow, 7 z Wudworja, 2 z Lejna, 2 z Prawoćic, po jenym ze Zejic a Kozarc, dale 4 z Jaseńcy, 3 z Noweje Jaseńcy a 2 z Hory. Bóh dał, zo bychu nowačkojo wučbu derje zapřimnyłe, pilnje wukłe a po dobrym křesćanskim duchu wotrostłe k wjeselu staršich a wučerjow.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 20. apryla, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu w Sernjanach a 1/24 hodźin w hosćeńcu w Serbskich Pazlicach.

Z Kukowa. Pjatk před tydźenjom w nocy znjezboži bur Jan Woleńk na małym motorskim kole. Bě na zhromadźiznje burow a hajnikow w Kamjencu pobył. Kaž je so po času sylědźiło, je jomu sylny dźiwi karnikl kónc Thonbergskoho lěsa blizko Wornačec pola do koła skočił. Při padźe je so jara ćežcy na hłowje a prawej rucy zranił. Najebać zranjenja je dołhi puć pěši domoj šoł. Pjatk popołdnju dowjezechu joho do khorownje w Kamjencu, hdźež sobotu popołdnju zemrě, dóstawši Bože wolijowanjo. Zańdźenu srjedu bu w Khróšćicach ze swjatočnym konduktom pokhowany. Na pustych wječorach a pohrjebje wobdźěli so wjele žarowacych. Dołhi ćah zestupa so před Woleńkec statokom, na čole wohnjowa wobora, za njej cyły wóz wěncow — na wšě 50 — a potom za kašćom přiwuzni a žarowacy, wosebje wjele wjesnjanow a towařšow z ratarstwa. Sobustawy wohnjoweje wobory njesechu joho k rowej. Tu zawda wokrjesny burski wjednik z Němskich Pazlic powołanskomu přećelej a towařšej poslednje božemje w mjenje wokrjesnoho ratarstwa, hejtman Hawš za wohnjowu woboru a sekretař Felgner w Kamjencu za turnarske towarstwo, a położichu rjane wěncy na row. Z tajkimi běchu też přistajeni, wjesnjenjo a druzy zemrětoho počesćili. Zemrěty bě wjesny burski wjednik. Nahła smjerć hišće młodoho ratarja je jara zrudźaca za cyłu swójbu a dalšich přiwuznych. Njech je jim bohate dźělbraćo mały tróšt w ćežkim horju!

Cyrkwinski přehlad.

Němska. 30. měrca wumrě we Würzburgu direktor tamnišoho katolskoho wustawa za misijónskich lěkarjow, dr. Becker. Tutón je so w Frankobrodźe nad M. narodźił. 1898 zastupi do rjadu Salvatorianow a w Romje dósta měšnisku swjećiznu. Jako 30lětnoho powoła joho bamž za japoštolskoho prefekta do Assama w Indiskej. We wójnje joho tam zajachu. 1916 pak wróći so domoj a dźěše po krótkim wočerstwjenju jako wojeński duchowny do pola. 1922 započa z přihotami za założenjo wustawa za misijónskich lěkarjow. Z małych započatkow wuwi so tutón wustaw dale a bóle a je dźensa po cyłym swěće znaty. 1924 powoła dr. Beckera tehdomniše bajeńske knježeństwo jako profesora při universiće we Würzburgu. 1928 móžeše swojomu wustawej dać dom za misijónske lěkarki přitwarić. Hdyž je potajkim też wjele skutkował, tak je tola přezahe wumrěł. Běše tola hakle 61 lět.

Jedyn nacionalsocialistiski časopis přinjese powěsće, po kotrychž su wjednicy ruskich bjezbóžnikow a komunistiskeje młodźiny přikaz dali, zo bychu komunistiske zwjazki we druhich krajach spytałe z katolskimi zjednoćeństwami so zwjazać a zhromadnje postupować. Wězo komunistiske zwjazki w tajkich padach njesmědźa hnydom pokazać, što we woprawdźitosći chcedźa. Kak budźe wěriwy křesćan k tajkim pospytam so stajeć? Swjaty Wótc a naši biskopja su nas hižo tak husto napominali, zo njebychmy so wot komunistow slepić dali. A Swjaty Wótc je we swojej encyklicy jasnje dosć warnował! Wěriwy křesćan potajkim komunistiskim wabjenjam njemóže podležeć, njech ma so jenož po wučbach swojich duchownych wjednikow. Wosebje je katolska Cyrkej dawno hižo spóznała, zo so komunistiska propaganda předewšěm na młodych zdźěłanych wobroća.

Krasny wołtař stoješe srjedź zale. — Měšnik zastupi, zo by swjećił tu wopor Božeje mše. Někotryžkuli zaby w tutych wokomikach na swoje bolosće. Wšitcy so radowachu, zo přińdźe skoro njebjeski hósć do jich wutrobow, zo by pomhał jim njesć wulke horjo a bolosće. Franciska wosta zymna. A tola čakaše Bójski Wumožnik runje najbóle na nju. Wona njeměješe ničoho kedźbu. Hdyž měšnik zastupi, wotwobroći so wona hnydom na druhu stronu. Nochce ničo ničo widźeć, ani słyšeć.

Zwónčk Přežohnowanjo wozjewja. Wona njepohlada k wołtarjej. Njecha widźeć sněhbělu hostiju. Njecha widźeć też keluch, we kotrymž je krej Zbóžnika.

Nimo je swjaty wokomik. Wona wočini swojej woči a pohlada k wołtarjej. Swjate woprawjenjo so započina. Tu dopomni so na swoje prěnje swjate woprawjenjo. Kak starosćiwje bě tehdom přihotowała swoju wutrobu na přikhad Bójskoho Zbóžnika. Tehdom bě sebi předewzała, zo chce přecy joho we swojej wutrobje hospododać. A dźensa, po tak krótkich lětach?

Zwónčk zaklinka. — „O Jehnjo Bože, kotrež zeběraš hrěchi swěta.“ — Jehnjo Bože! Haj wona dyrbi pohladać na tute Jehnjo Bože; wone puta jeje wóčko na so. Pohlada horje a wona pohlada też na měšnika. „O Božo, što widźu! Je to móžno?“

Zasy pohlada. — Woprawdźe, to dźěn je jeje spowědnik z dźěćacych lět! Wótře Franciska poča žałosćić z bolosću, kiž za wutrobu jej přimaše.

Sotra Pawla k njej přikhwata. Wědźeše derje, što so tu stawa a tohodla modleše so z cyłeje wutroby wo wumoženjo tuteje duše.

Hdyž Boža mša bě nimo, žadaše Franciska za měšnikom. — Zbóžnik bě dobył. — Pod hórkimi sylzami wuspowěda so Franciska. Potom dósta po telko lětach zasy swjate woprawjenjo. Jandźel pěston hromadźeše jeje sylzy želnosće a lubosće, kotrež wona wuroni. We złotym sudobju donjese je horje před trón Boži.

Za dwaj měsacaj njesechu jeje ćěło k rowu. Wšitcy ju wobžarowachu, tutu pobožnu a sćerpnu pokutnicu, kotraž bu wšitkim za krótke tydźenje z woprawdźitym přikładom. Eucharistiski Zbóžnik bě wudźěłał swoje njewučerpajomne hnady w połnej měrje nad pokutnej hrěšnicu w poslednjej hodźinje. *m. a.*

Francózska. W jenej wjescy pola města Rouen (hdźež bu knježna Orleanska spalena) běše so mała evangelska wosada k pobožnosći w jenym wobydlenju zešła. Při modlenju přińdźe nadobo komunistiska cwólba. W zahrodźe wšitko rozbichu. Potom dobychu so do domu a žadachu, zo bychu so tam zhromadźeni hnydom přestali modlić. Hdyž to wopokazachu, rozbichu złóstnicy wokna, pokradnychu jenomu mužej pjenjezy a w pincy wino a potom wotsalichu so prajicy, zo bychu dom na pokoj wostajili, hdyž njebychu so we nim modlili.

Španiska. Sevillaski arcybiskop rozpomina we swojim póstnym pastyřskim lisće njezbožo, kotrež je na Španisku přišło, kak su ludźo bjez wěry hižo dawno tajke wojowanja přihotowali a mnohich zawjedli. Ale wostała je tola hišće nahladna syła, kotraž chce hač do poslednjeje kapki krewje křesćansku Španisku skitać. Mnohich z tuteje syły pak su komunisća morili. Jich drje je wjele, ale najebać toho njetrjeba wótčina hišće zadwělować.

Na španiskich bitwišćach so jutry zwjetša njewojowaše. Pola Frankowych wojakow wotměchu so wšudźe Bože służby, samo w najprědnišich hrjebjach, kotrež su jenož někotre metry wot čerwjenych zdalene. Pola čerwjenoho wójska wězo žane kemše njeběchu. We wuswobodźenych dźělach kraja wotměchu so też po starym wašnju swjatočne procesijóny. Hdyž też njebě telko cuzych přihladować přišło, tak so tola wěriwi ćim pobožnišo wobdźělichu. To dźěn móžemy sebi po wšěm, štož su wustali, też myslić. General de Llano so też při tajkim procesijónje w Sevilli wobdźěli. W tutym procesijónje njeseše so hnadowne swjećo swjateje Marije. Krónu tutoho hnadownoho swjećeća běchu loni Frankowomu wójsku poskićili, zo bychu něšto přinošowali k wudawkam za wójsko. Tola wójsko je tutón dar wróćo dało.

Delegacija, wobstejaca z 9 jendźelskich duchownych, a to anglikanskich a katolskich, je so do Španiskeje podała, zo by tam nabožne poměry studowała. Wjednik delegacije praji, zo jendźelske knježeŕstwo za přepytowanja tutych duchownych žane zamołwjenjo na so njebjerje. Jendźelske knježeŕstwo to tohodla njećini, dokelž by so potom też starać dyrbjało, zo so duchownym ničo njestanje. A so wo to starać, je w čerwjenym dźělu Španiskeje jara ćežko.

Ruska. Knježeŕstwo je postajiło, zo ma so wustajeńca nabožnych wobrazow a postawow atd. zarjadować. Tute wumělske wěcy běchu hač dotal jara kruće skhowane. Što je knježeŕstwo pohnuło, tajku wustajeńcu wotměć, njemóžemy sebi prawje myslić. To je wěste, zo so to z nabožnych winow njestanje, zo wustajeńca njesmě nabožnym začućam połkować. Kak drje budźe to móžno? Hdyž chceš wumjełstwo wobdźiwać, dyrbiš so tola też do joho ideje zanórić.

Wojowanjo bjezbóžnikow bu w poslednim času hišće sylniše. Wjele knihi, małych spisow a filmow su woni zasy do kraja pósłali. Tam maja so ludźom a wosebje młodźinje předwjesć. A tuta propaganda, wosebje filmy, je z djabołskej wustojnosću zestajana.

Eucharistiski kongres w Manile je bjezbóžnikow też pohnuł, so bóle misijónskim krajam wěnować. Tuž budźe też tam jich propaganda dale a bóle sylniša, zo bychu dźěło misijonarow znjemóžnili. Tak su nětkle film wudźěłali, kotryž pohanam pokazuje, kak so cyrkwje pala a kak móžeja misijonarow morić.

Dospołny wšak wuspěch tutych bjezbóžnikow Bohu dźak njeje, tola wulki. 2000 ludźi su w poslednim času z komunistiskeje strony zwustorkali, dokelž běchu tući swoje dźěći křćić dali, abo so před měšnikom wěrowali abo swojich zemrětych cyrkwinscy pokhować dali. Dalšich 688 sobustawow wustorčichu, dokelž běchu tući Bože domy wopytowali.

Jena jendźelska nowina pisa, zo mjez wjednikami bjezbóžniskoho hibanja njespokojnosć knježi. Je pječa jasnje spóznać, zo nabožina pomałku mocy nabywa, nic jenož mjez starymi ale też mjez młodźinu. Ličba sobustawow zwjazka bjezbóžnych je pječa jara spadła. Tuta nowina pisa, zo je najbóle spodźiwne na tym wšěm, zo je w Ruskej cyrkwinske zmyslenjo scyła hišće žiwe. Dokelž přesćěhanjo, kotrež je Cyrkej w Ruskej přětrała, je surowe a nima runjeća na swěće ani dźensa ani w zańdźenych časach.

Před jutrami su organizacije bjezbóžnych wosebje přećiwo woswjećenju jutrownoho swjedźenja wojowałe. Wšě procesijóny buchu zakazane. Ruski jutrowny postrow: „Khrystus je horjestanył" su do komunistiskoho postrowa přeměnili. Karikatury duchownych su w poslednim času zasy husćišo widźić. Wosebje šula wužije so w Ruskej jara jako organ bjezbóžnych. Husto małe dźěći swojich staršich přeradźa, hdyž so tući hišće k Cyrkwi dźerža.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

3. njedźela po jutrach, 18. apryla 1937:

Boža mša str. 241; Gloria; 1. modlitwa njedźele str. 242; 2. modlitwa atd. wo swj. Józefje str. 238; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223 pod 8.

4. njedź. po jutr., swjedźeń swj. Marka, 25. apr.:

Boža mša str. 510; Gloria; 1. modlitwa swj. Marka; 2. modlitwa njedźele str. 245; 3. modlitwa atd. z křižowych dnjow str. 252; Credo; Praefacija japoštołow str. 481; poslednje sćenjo njedźele str. 246.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow w Drježdźanach a wokolinje přeprošujemy na serbske kemše njedźelu 2. meje, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodźin.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 242. z Drježdźan-Lošwic: Hańža Winarjec; 243. [illegible] z Budyšina: Mikławš Šustyŕ, Khata Młodźinkec; 245. z Pančic: Hana Brylowa; 246. z Pozdec: Herta Smolina; 247. z Banec: Jakub Brězan; 248. z Wutołčic: Hańža Ćemjerowa; 249. z Baćonja: Marja Šimonec; 250. z Libonja: Jakub Donat; 251. z Ralbic: Hańža zwud. Brězanowa; 252. ze Šunowa: Jurij Žur; 253. 254. z Njebjelčic: Marja Kubašowa, Jurij Kórjeńk; 255. z Khanec: Pawoł Wuleńk; 256. z Now. Dwora: Jan Hajna.

Sobustawy na lěto 1936.

Kk.: 981. z Budyšina: H. N.; 982. z Ralbic: J. B.; 983. z Konjec: M. J.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1096.: N. N. z K.; čo. 1097.: N. N. z R.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1113.: N. N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1124.: N. N.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1143.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knježna Hańža Winarjec z Drježdźan-Lošwic 3 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d. Schülertor 21.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Tysacy woteběrarjow so hižo wo tym přeswědčichu, zo su naše twory woprawdże dobre.

Přińdźće też Wy k nam a přistupće k našim swěrnym kupcam!

Wšudże znaty wobkhod z wosebitym wotrjadom za serbsku drastu.

Alphons
Schauseil

Kedźbu! Wino ma być ludowy napoj!
Himerec winarnja na Mjasowym torhošću
poskića škleńčku němsk. połonowoho za 18 pj., čerwjenoho za 20 pj.

Připrawy a graty
za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk
groćanych pletwow
K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!
Železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

OSO
Sachsec kofej
je woprawdże dobry!
To njeje přewjele prajene!
Přińdźće k nam,
to prócu płaći!
Sachsec **sylnje** měšany 125 g **0.50** a **0.57**
dobry měš. **0.60** a **0.70**
najlěpši měš. **0.75** a **0.85**
parlowy kofej . 0.70
Otto SACHSE
Bohata dróha.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Dobre a pjenjezhódne **časniki**
wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Müllerec ***konditarńja***
W Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy)
toše ——► Wšě sedlarske wěcy ◄—— **graty**
Kładu linoleum (Stragula) — **přińdu do domu** předźěłać a wuporjedźeć
Jan Rjeda, sedlař we Wotrowje
Přijimam požčonki za mandźelske!

Bohu Knjezej je so spodobało, pjatk tydźenja po dlěšim ćežkim ćerpjenju ze swjatymi sakramentami derje wobstaranu moju lubu mandźelsku, našu drohu mać, sotru, přichodnu mać, wowku a ćetu

Hanu Kralowu z Pěskec,
rodź. Kubanic

w jeje starobje 74 lět do wěčnosće wotwołać. Zańdźenu wutoru smy jeje powostanki swjatočnje w Njebjelčicach pokhowali. Wróćiwši so wot jeje rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na pustym wječoru wopytowali a w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh"!

W Pěskecach, 13. apryla 1937.

We hłubokej zrudobje:
Mikławš Kral
z dźěćimi a přiwuznymi.

Po swojej njewuslědźomnej radźe je Bóh mojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana a dobroho dźěda, přichodnoho nana a swaka

Jakuba Špitanka,
kublerja w Zejicach,

w 70. lěće joho žiwjenja derje přihotowanoho ze swj. sakramentami do njebjeskeje domizny wotwołał.

Wšěm, kotřiž su jomu dobrotu a lubosć wopokazali z wopytowanjom, w modlitwje na joho khudu dušu spominali a joho tak bohaće k rowu přewodźeli, wuprajamy wutrobne **„Zapłać Bóh tón Knjez"!** Wosebje dźakujemy so knjezej fararjej a knjezomaj kapłanomaj za domawobstaranja a Zejičanskej gmejnje za njesenjo k rowu.

W Zejicach a Nuknicach, na dnju pohrjeba,
11. apryla 1937.

Hańža Špitankowa
rodź. Koklic=Lisakec a dźěći
w mjenje wšěch přiwuznych.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

17. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. apryla 1937.** | **75. lětnik.**

Što škodźi wěrje?

Wěra je bóžski počink, našej duši při swjatej křćeńcy zalinjeny; najwjetša hnada, kotraž móže so človjekej stać. Bjez našich zasłužbow je nam Bóh swjatu wěru dał. Joho wěrnosćiwosć nam za to rukuje, zo tuta njebjeska sweca nam prawy puć do wěčnosće pokazuje. Cyrkej, nawjedowana wot Ducha swjatoho, wukhowa nas před wšěm błudom. Tohodla smy wěsći, zo ju posłuchajo zbóžnosć dócpějemy.

Wěra človjeka njenuzuje, zo by wěrnosće přiwzał. Wola wostanje swobodna.

Dopomńmy so na wěste podawki ze wšědnoho žiwjenja. Kamjeń, do powětra ćisnjeny, zasy k zemi padnje. Wodźička běži stajnje z hory dele. Tomu tak je, to widźimy, wo tym móžemy so přeswědčić, to wěmy.

Z wěru pak ma so wěc hinak. Tu zmysły zapowěduja. Ćěmnosć wobdawa potajnosće wěry. Kak je na př. móžno, zo pod wobličwom khlěba je Khrystus přitomny? To njespóznawamy ze zmysłami. Potajnosć přesahuje naše wopřijeće. Tu so wěra započina. Wola so podwoluje njezmylnomu słowu Božomu, dokelž nam tute za to rukuje, zo je wěrno, štož nas swjata wěra wuči. Tohodla je naša wěra też zasłužbna.

Wěra je bóžski počink, mamy na njej přiběrać, ju skrućeć a pěstować. Ćim bóle, dokelž wěrje wšelakore strachi hroža. To je wosebje liwkosć a njepócćiwosć.

Kóždy človjek je wot Boha dary dóstał. Wón ma je wudospołnjeć, so w nich wuwućować. To płaći też wo bóžskich počinkach. Zanjerodźa-li to, woliwknje, zhubi samo wěru. Tuta pak přibywa z modlenjom, z wopytowanjom Božich służbow a z dóstawanjom swj. sakramentow.

Móžemy rjec, zo su nabožne zwučowanja runja wolijej, kotryž swěcu wěry žiwi. Hdyž je wolij w lampje wutrjebany, jasnosć swětła wotběra. Płomješko bywa dale mjeńše a skónčnje hasnje. Tak podobnje ma so z človjekami, kotřiž winowatosće wěry zanjerodźeja abo je hač na najwužšu měru wobmjezuja. Kajku móc ma wěra tych človjekow, kotřiž so docyła wjacy njemodla abo jenož z rozpjeršenosću? Kajku móc ma wěra tych, kotřiž ženje wjacy słowo Bože njesłyša, abo kotřiž při wopytanju Božich służbow a přijimanju swjatych sakramentow so z najnuznišim spokojeja? Njepřeja traš žanu křesćansku zasadu! Ale što je to tola do wěry? Je to wěra, kotruž človjek wjacy prawje njeznaje, je so jej wocuzbnił, njedawa sebi też wjacy zamołwjenja wo njej. Je sputana do liwkosće a njerody, wotemrěwa a wjedźe k smjerći duše.

Skrućeć ma so potajkim človjek we wěrje, nochce-li ju zhubić!

Ważniše pak hišće je, zo je po zasadach swojeje wěry žiwy. Hrěšne, njepócćiwe žiwjenjo tupi a niči wěru. Su človjekojo bjeze wšeje wěry, dokelž přeja, zo je so Bóh zjewił a nam swoje słowo přepodał. Wjacy človjekow pak hišće je, kotrychž njewěra njetči tak jara w rozomje, ale we złej požadliwosći. Njepřeja wěrnosće, dokelž so wo nich přeswědčić njemóža, ale dokelž so jich žiwjenjo z nimi spřećelić njemóže. W stawiznach wšelakich ludow su podawki napisane, kotrež su wjele mjenje a słabšo wobswědčene hač podawki křesćanstwa. Z wotkel přińdźe, zo tamne najzwólniwišo přijimaju, tute pak wotpokazuja? Zo je w starym wěku kral Aleksander žiwy był, zo je wón mnohe wójny dobył a sebi skoro cyły tehdom znaty swět podćisnył, to je wjele mjenje wobswědčene, kaž ton podawk, zo je Syn Boži so wočłowječił, ćerpjeł, wumrěł, ze smjerće stanył a Cyrkej założił. Aleksandrowe kralestwo je dawno rozpadnyło, kralestwo Khrystusowe pak jako žiwy pomnik hišće dźensa wobstoji. Kak hodźi so wujasnić, zo su mnozy, kotřiž tamne přijimaju, tute pak přeja? Přičina je njezrědka złe žiwjenjo. Hač je Aleksander žiwy był abo nic, hač je był z kralom a wulkim mócnarjom abo z khudym prošerjom,

hač je wón we wójnach dobywał abo nic, to wšo nima ani najmjeńšoho wliwa na pócćiwe žiwjenjo. Ma-li so tak abo hinak, tohodla nichtó swoju rozžahłosć podušeć abo wuwuzdźować njetrjeba. Jeli zo je Khrystus žiwy był, dźiwy činił, haj samo z mortwych stanył, potom je joho wučba bóžska, joho kaznje bóžske kaznje. A človjek ma winowatosć, swoju požadliwosć wobknježeć, kaž je to Bóh poručił. Wón ma winowatosć, pócćiwy, poniżny, ćichomyslny, poměrny być a so we pócćiwosćach wuwučować. Ćeže njenastawaja ze strony rozoma, ale ze złych požadosćow. Někotryžkuli ma za přijomniše, zo wěrnosće a zasady křesćanskeje wěry radšo přeje, hač zo swoje žiwjenjo po nich złožuje.

Też za človjeka, kotryž so k prawej Cyrkwi wuznawa, je strach hrěšnoho žiwjenja wulki. Što sy hižo we swojim žiwjenju nazhonił? Njeje to hrózbna wěc, do wěrnosćow wěry wěrić, z nješwarnym žiwjenjom pak je zaprěwać? Wěrić do wěčnoho sudnika a žiwjenjo wjesć, z kotrymž sebi helu zasłužiš? Kak človjek to znjese? Zwonkownje so traš Cyrkwje dźerži, znutřkownje pak je jej wotemrěł. Nichtón njedaj so z rjanej ličbu wopytarjow Božich służbow mylić abo z tym, zo mało wěriwych z Cyrkwje wustupuje. Zjawne pohórški njepoměrnosće, njećistoty a njepřećelstwa podrywaja husto dosć wěru nanajhórje.

Hladajmy so tohodla wšěch strachow, kotreż wěrje hroža. Pěstujmy prawu horliwosć we wukonjenju nabožnych zwučowanjow! Wona płodźi duch přiwisnosće k swjatej wěrje, kotraž mysle a žiwjenjo nawjedujo z nas čini woprawdźitych wuznawarjow našoho Zbóžnika. *X*

Spěwaj khoral!

Słowo „khoral“ wupraji, zo je spěw za cyły khór; potajkim k tomu wjele ludźi słuša. My wšak w Serbach też wo khórje rěčimy a prajimy na přikład „na khórje w cyrkwi“ myslo traš, zo při nyšporje druhdy wjele ludźi „na khórje“ njeje. To je potom słaby khór. Hdyž pak so wo cyrkwinski spěw jedna, potom dyrbi to mócny khór być. Wšitcy dyrbja jón sobu spěwać nic jenož ći na khórje ale też ći deleka w cyrkwi, nic jenož, kiž maja hłosy kaž sołobiki ale też ći, kiž so bóle runaja škrěkawam. Jenož, zo prawje sobu spěwaja. Haj to je tón kumšt, khoral prawje spěwać. Někotři měnja, čim pomałšo, čim swjatočnišo! Bóh njeje swjatoho Ducha pomałku na japoštołow swjatki wulinył ale w šumjenju. Někotři měnja, Bohu lubi so, hdyž při spěwanju mócnje začahuješ. Cyle wopak! Bohu lubi so, hdyž mócnje ale derje jasnje spěwaš, hdyž słowa derje wurjekuješ. Potajkim měj so po tym, ludo Boži! Čomu dha je swjaty wótc Pius X. w lěće 1904 Gregorijanski khoral zasy swjatočnje wobnowił? Tola wěsće k tomu, zo by tutón prastary spěw służił česći a wšitkim k pozběhnjenju. Dźensa so zasy bóle na dobry spěw w našich cyrkwjach hlada. To je jara zwjeselace. Wosebje benediktinojo dybry cyrkwinski spěw haja. Knjez P. dr. Gregor Schwake je sebi za nadawk stajił, lud za khoral dobyć. Za to tutón mnich wojuje. Zašły tydźeń „wojowaše“ wón w Budyšinje a směmy hižo rjec, zo je wón „swjaty lud“ za krasny spěw dobył. Po wjacorych wukubłanskich wječorach wotmě so zašłu njedźelu we woběmaj cyrkwjomaj Boža mša z ludowym khoralom, to rěka: wšitcy spěwachu missu sobu. Wšitcy běchu za krótki čas spěšnje a jasnje spěwać nawuknyli. Bjez dźiwa, wšak mějachu też wulkoho a mócnoho wučerja, kiž běše samo trochu serbski nawuknył a rady ze serbskimi słowami sobu dźěći a dorosćenych napominaše. W tachantskej cyrkwi so samo na njedźelskej Božej mši wobaj najdostojnišaj knjezaj biskopaj sobu wobdźělištaj. Hačrunje je pater Schwake na prěnim městnje za cyrkwinski khoral, wón tola też kóždy druhi spěw, budź ludowy, budź wjacyhłósny, sobu podpjera. Wón chce wšo do służby Božej stajić. Zawěsće je wukubłanski tydźeń w khoralu sobu přinošował, zo budźa wšitcy w cyrkwi rady a prawje sobu spěwać. Knjezej paterej Schwake słuša kemšacy dźak za joho wulku prócu.

Jutry!

(Powědančko wot H. Brey.)

Jutrowne ranjo! Njebjo módrojasne so błyšći a mile słónco wusywa z połnoho swoje pozłoćane pruhi. Škowrončki znošuja so k wyšinam a wožiwjeja stwórbu Božu z luboznym spěwom. Prěnje něžne nalětne kwětki, wonjate fijałki, złoto-žołte primle stawaja ze zymskoho spara a wočinjeja swoje młódne keluški. Cyła Boža stwórba swjeći mohł rjec radostne horjestaćo po dołhim zymnišim smjertnym sparu.

Jutrowne ranjo! Nimo su styskne, žarowanske dny martrownoho tydźenja. A we človječich wutrobach hiba so potajna radosć, a z hortow wudobywa so radostne a wyskace alleluja.

Do hłubokich mysli zanurjeny stoji profesor Jurij Lipnik, zapręty wo staru wjerbu při rěčcy, běžacej nimo joho staršiskeje zahrody, do kotrejež runje bě z cuzby dóšoł.

Běše sebi kłobuk sćahnył, zo by miły nalětny powětr wokhłódnił joho čoło. Tola njezamóh wotećěrić ćěmnu mróčałku, kotraž na profesora bě so zlehnyła. Joho wóčko so ani njerozjasni, hdyž wuhlada městna, hdźež bě sebi w swojim zbožownym dźěćatstwje hrał ze swojimi wjesnymi towaršemi.

Njespokojny bě sam ze sobu, joho wutroba bě njeměrna, pomałku kročeše po zahrodźe.

Što bě jeno sławnoho profesora pohnuło, staršiski dom wopytać, kotryž wot młodych lět wjac wohladał njebě? Někajka njewěsta žadosć bě tutoho wučenoho muža nadobo přimnyła a joho dowjedła do dawno zabytoho wótcnoho statoka.

Wón začuu nadobo palacu žadosć, wohladać zasy po tak dołhich lětach swojeju zestarjeneju staršeju, ćichu, měrnu wjesku, a mały domčk, w kotrymž bě wón so narodźił a hdźež bě był junu tak zbožowny — haj, zbožowniši kaž dźensa, najebać wšeje wědomosće, sławy a bohatstwa! Za měrom wón žedźeše, za měrom swojeje duše, kiž bě zhubił, a nětk ćerpješe pod njeznjesliwym njeměrom, kiž joho hižo dlěši čas putaše. Snadź tola tu w ćichej domjacej wjescy zasy namaka pokoj!

Tuta žadosć za domiznu bu cyle nadobo we nim wubudźena, hdyž jenoho wječora po hasy w předměšće kročeše: z jenoho domu tu słyšeše něžny žónski hłós jomu jara derje znatoho spěwa:

Njech cyły swět so złoty zda,
ja na njón njepohladam,
wot křiž'wanoh' 'nož přińdże mzda,
tu z wutrobu sej žadam;
wón pokoj dawa wutrobam,
hdyž joho mam, dosć česće mam,
mi wjacy njeje trjeba.

Tute słowa zasłyšawši bu nadobo přewzaty wot hłubokeje žadosće, a někotre dny hižo strowješe wjesele swoju staru, lubu domiznu.

Tola hižo po prěnjej tu přebytej nocy wobžarowaše swoju kročel a čuješe so wojebany.

Praša so při sebi za přičinu swojeje dušineje mjehkosće a pyta za kuzłom, z kotrymž domizna tak hłuboko do duše skutkować zamóže.

Knjezej kantorej Jurjej Šołćе

přeješe „Kat. Posoł“ k 18. nov. lońšoho lěta ze składnosće joho 50. narodninow wjele zboža. Nětk druhi joho jubilej je so minył, kotryž bu štwórtk 15. apryla w tachantskej šuli wopominany.

25 lět

skutkuje knjez kantor Jurij Šołta hižo w starosławnej tachantskej šuli, kotraž je najstarša šula města Budyšina.

Z krótka tu wospjetujmy, zo jako młody wučeŕ po dokonjenju wojeńskeje służby w lěće 1908 najprjedy zastupowaše swojoho skhorjenoho nana, kantora Pětra Šołtu w Radworju, potom wučeše štyri lěta w Zdźerjanskej šuli a w lěće 1912 zastupi do tachantskeje šule. Wójnsku służbu wukonješe w domiznje a wuwučowaše rekrutow. 1915 padny w polu zasłužbny kantor Jan Rječka. Joho nastupnik bu 16. januara 1916 Jurij Šołta. Zastupne wjednistwo tachantskeje šule bu jomu po smjerći direktora Nowaka w lěće 1921 dowěrjene a 1931 bu z wjednikom šule. Dźeń joho 25 lětnoho jubileja bě z dopokazom, kak so wulke zasłužby, kotrež je sebi kantor Šołta wo tachantsku šulu dobył, powšitkownje připóznawaja. Wučerjo tachantskeje šule jomu to wuprajichu přez wyššoho wučerja Šwopu, a Budyšski šulski hamt počesći joho z wosebitym zbožopřejacym listom.

Při tutej składnosći też towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda zasy z horcym dźakom a připóznaćom na jubilara spomina, zdobom też Budyšska katolska wosada.

Štó po Serbach njeby znał mjeno kantora Jurja Šołty a też joho wosobinscy? Joho wobraz chcychmy rad měć do Posoła — tola jubilar nam jón zapowě. Wšak móžemy joho hišće čiłoho a strowoho mjez nami widźeć, a Bóh dał, zo hišće mnohe lěta to tak wostanje. Žohnowanjo njebjes njech knjeza kantora Šołtu a joho mandźelsku přewodźa do dalšoho přichoda!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Nabožny tydźeń je so dotal derje wotměł. Naše žony a knježny su přednoški knjeza patera Harta rano a wječor pilnje wopytowałe. Wjele je w tydźenju Božu mšu z přijimanjom swjatoho woprawjenja sobu swjećiło. Też naše dźěći skhadźowachu so na popołdnjach w cyrkwi ke křesćanskomu powučenju. Njedźelu wječor započina so nabožny tydźeń za mužow. Žana truba njebudźe wołać, ani zwony njebudźa přeprošować. Ale wy mužojo, wy tu budźeće jedyn kaž druhi, z města a ze wsow! Njech swjedźeń swj. Jurja wšitkich spjacych wubudźi!

— Lětuše prěnje swjate woprawjenjo našich dźěći budźe njedźelu 9. meje w cyrkwi Naseje Lubeje Knjenje. Na dopołdnišich kemšach w 9 hodź. pónđźeja serbske dźěći, na rańšich němske dźěći k swjatomu woprawjenju. Tohodla su nabožne tydźenje za wšitke naše swójby jara ważne.

Z Pančic. W zašłych dnjach wotmě so w tudomnym hosćeńcu wustajeńca rudnohórskich hrajkow a druhich z drjewa wurězanych wěcow z rozesłańje Böhme & Heinrich ze Seiffena. Tute město kaž też Grünhainichen, Olbernhau a Sayda su hłowne srjedźišća fabrikow za hrajki. Wokoło nich rjaduje so cyła hromada wjeskow, kotrež so jenož z připrawjenjom hrajkow zaběraja. Wjacy hač dwaj tysacaj wosebitosćow so tam nadźěłaja. W kóždym domje a kóždej swójbje so dźěła, zwjetša ma kóždy hižo lěta dołho tesame dźěło a z tym wulkeje wušiknosće docpěje. Tak nastanu cyłe wjeski z domčkami a cyrkwičkami, też města, hajnkownje, wowčeŕnje, štomiki, wšě możne domjace a cuze zwěrjata, žonki a mužiki. Zwoprědka wurězowachu wšě tute wšelakore wěcy jenož z wótrym nožom; hakle pozdźišo so twornje jich zmocowachu a je nětko z hromadami na wiki přinjesu. Wjele hrajkow dźe do wukraja, samo přez daloke morjo. Su wšudźom jara witane a widźane. Hdyž sebi wustajencu wobhladaš, mysliš, zo sy w dźěłaŕni rumpodicha w hodownym času. Dopomniš so na swoje dźěćace dny, na słódki čas młodosće, hdyž z wěstej česćownosću sebi wšitko wobhladaš. Wustajeńca činješe na kóždoho, hač bě stary abo młody, hłuboki zaćišć.

Do Serbow. Kaž druhe lěta, poskića so też lětsa składnosć, z awtom do Filipowa dojěć. Wosebje je z tym staršim ludźom możno, hnadowne městno w běhu jeničkoho dnja wopytać. Štóž chcył so wobdźělić, njech so pola Čornakec w Khrósćicach na pósće prawje bórzy zamołwi. Płaćizna za jězbu wučinja jenož 3 — hr. Prěni raz pojědźe

---

Što dha joho po prawym z tajkej mocu sem ćehnješe?

Drje bě wjesoły, zo wohlada zasy junu swojeju stareju staršeju, kotrajž joho też z wěrnej lubosću přiještaj. Tola pak wón začuwače, zo bě jimaj so wotcuzbnił. Wón bě cyle hinašich žiwjeńskich nahladow dobył dyžli wonaj. Wón njeměješe wjacy dorozemjenja za jeju nabožne zmyslenja, za jeju cyle zastarske nahlady a počinjenja. Wšitko zdaše so jomu tu tak khuduške, njenahladne a wotestate.

A k tomu hišće joho dźesać lět młódši bratr Feliks nětk też domoj přińdźe. Młodoho studenta bě joho k poslednjomu razej widźał. Na swjate dny bě domoj přikhwatał, dokelž dyrbješe tu khoroho fararja na někotre dny zastupować. Radostnje joho nan domoj witaše a mać joho z wjeselom płakajo wobja.

Profesor pak při tym tak prawje hakle začuwaše, zo je tu kaž cuzbnik po zmyslenju, a zo joho njesměrne bjezdno dźěli wot joho přiwuznych.

Jenož tak z krótka běštaj so bratraj postrowiłoj, a hdyž Feliks wječor mučny ze spowědnoho stoła so domoj wróći, běše joho bratr hižo k měru, zo njetrjebał z nim so zetkać.

Profesor přejědźe sebi z ruku přez čoło, kaž by chcył někajke njelube, njeměrne dopomnjeća wotećěrić. Potom hladaše wokoło so. Tam we tym rózku bě jako dźěćo pytał a namakał prěnje fijałki; też dźensa wone zběhaja swoje hłójčki ze swojich zelenych hněžkow — tamle na zelenej łucy a na z mochom zarosćenym lěsnym puću bě w zbožownych dźěćacych dnjach sebi ze swojimi towaršemi hrał — a tamle z nazdala kiwa jomu přećelnje wjesna cyrkwička. A wón widźi a spóznawa, zo domizna njeje w najmjeńšim so přeměniła, zo je wostała tasama — jenož wón je so khětro přeměnił!

Zwony zazwonja kemši, wołajo wěriwych na Bože służby. Kak swjatočne to zwuki, kak radostnje klinčachu na tutym miłym jutrownym ranju!

Tu kročitaj hižo joho staršej přez zahrodu — runje k njomu.

„Njewěrno, Jurjo, ty tola z nami sobu kemši póndźeš?“ prašeše so mać.

Ale profesor so wuzamołwješe.

„Feliks změje dźensa tu Božu mšu“, dźeše staruška wjesele, „ty njejsy hišće joho měšniske požohnowanjo dóstał; pój sobu!“

Mjerzacy so jim wuwiny. „Njemóžu, maći, njepřesćěhaj mje, chcu tu w rjanej přirodźe Boha česćić.“

Stróžena stykny staruška rucy: „O Božo, Jurjo, tak je to tola wěrno, štož ludźo wo tebi rěča, zo sy swoju wěru zhubił?“ prašeše so mać styskniwje. „Dźensa, na swjedźenju horjestaća našoho Knjeza, njechaš z nami sobu hić na Bože służby?“

„To ty njerozemiš, maći. Naša moderna wědomosć je hižo dawno wšě tute pobožne bajki a powědančka wotbyła.“

„Mój syno“, dźeše stary nan z třepotatym hłosom, „sym stary muž, jednory a njewučeny a njerozemju ničo wo wašej modernej wědomości. Dźensa abo jutře hižo traš wumrěju; ale to jene wěm, zo zamóže jenož kruta wěra do našoho bójskoho Wumožnika nas tróštować we našej smjertnej hodźinje.“

awto njedźelu 2. meje, rano w 4 hodź., z Khrósćic a wróći so wječor po mejskim nyšporje. Dalše jězby budźa: štwórtk 6. meje na Boże stpěćo; njedźelu 9. meje; Swjatki 16. meje; njedźelu 23. a njedźelu 30. meje. Štóž chce so na jězbje wobdźělić, dyrbi sebi, jeli nima pas, wupokaz wot wjesnjanosty wobstarać. Tutón wupokaz ma wopřijeć połne mjeno, hdy je so wosoba narodźiła, hdźe bydli a kajke ma powołanjo a zo wupokaz trjeba za putnikowanjo. Wobdźěli so wjacy wosobow z jeneje wsy na putnikowanju, móže so też zhromadny wupokaz za wšitkich wustajić dać. Štóž ma pas, smě 10 hr. sobu přez mjezu wzać. Wupokaz njech so pola Čornakec na pósće w Khrósćicach do časa woteda, hdźež też wšitko dalše zhoniće.

Duchowne brónje.

Kotre sćěhwki herbskoho hrěcha nichtón njemóže prěć?

Nichtó njemóže prěć,

1. zo je na swěće wjele ćerpjenja a njeprawdy,
2. zo w kóždym człowjeku mjaso so spjećuje přećiwo duchej,
3. zo wšitcy člowjekojo su podćisnjeni smjerći.

Hłuboke duchowne hibanjo so w našim času rozwiwa. Khutna wědomosć so zaběra z hłownymi prašenjemi, wo Bohu, wo wěčnosći, wo nastaću swěta a stworjenju člowjeka a joho postajenju, ale też njewědomosć spyta rozrisać tute ważne problemy, z lohkim rozsudom wšitko wotpokazujo a přejo, štož člowječi rozom sam wopřimnyć njemóže.

We srjedźišću wšitkich tajkich přepytowanjow stoji přecy „člowjek“ a prašenjo za zmysłom a zaměrom člowječoho žiwjenja.

Što je člowjek? Dźiwne to prašenjo. My wšitcy tola smy člowjekojo a kóždy z nas znaje sta a tysacy člowjekow. Derje wěmy, što člowjek je — a tola začuwamy, zo po prawym ničo njewěmy wo člowjeku, a zo njespóznawamy najhłubši zmysł a wuznam člowječoho byća, ale zo to nam wostanje ćežke hódančko. Člowjek tu na zemi — něšto štož so samo rozemi, zdobom pak člowjek — najćežši problem. Też wo tym je wulki dźěl wučenych přeswědčeny, zo tutón nadawk so njehodźi dokónčnje rozrisać z člowjeskej wědomosću wo žiwjenju (biologiju) a wo duši (psychologiju), ale zo wučba wo člowjeku ma so čerpać z wučby wo Bohu, z wučby, kotraž z Bójskeje wědomosće so napoja, z theologije. Tuta dźěn čerpa ze słowa Božoho. W Božim słowje pak Bójska wědomosć so nam jewja.

Chcemy tu někotre hódančka, kotrež z člowjeskim žiwjenjom zwisuja, přepytować.

1. Nichtón njemóže prěć, zo je na swěće wjele ćerpjenja a njeprawdy.

Ćerpjenjo słuša mohł rjec sobu k „člowjeskej podobiznje“. Njemóžemy sebi tola člowjeka bjez wšoho ćerpjenja docyła předstajeć. Wšědnje sami widźimy člowjeske ćerpjenja, čwěle a wobćežnosće. Wot naroda hač do rowa joho ćerpjenja swěrnje přewodźeja. Wězo njewobstoji cyłe žiwjenjo z ćerpjenja; wjele pak je z nim napjelnjene. K „člowjeskej podobiznje“ słuša też swět, w kotrymž je člowjek žiwy.

Žadyn člowjek tola prěć njemóže, zo w tutym swěće je jara wjele njeprawdy. Tuta njeprawda wot člowjekow wukhadźa a člowjekojo to su, kiž maja ju też ćerpjeć. To je struchły napohlad zezad na wobrazu, předstajacym podobiznu člowjeka. Z njeprawdu přewzaty swět. To je hórka wěrnosć — wěrnosć pak je! Wusmjeli bychmy so tomu, kiž traš hinak chcył molować „člowjeka“ traš na wobrazu, kiž zezad pokazuje swět połny słódkoho pokoja a lubeje sprawnosće. Ně, to wšitcy wěmy, porjad swětowy njewopřija zbóžnosć; swět njeje nihdy dospołny. Člowjek tu na zemi nima paradiza. A druhe hódančko:

2. Nichtón njemóže prěć, zo w kóždym člowjeku mjaso so spjećuje přećiwo duchej.

To stawizny člowjestwa nas wuča. A kóždy sam na sebi je to nazhonił, zo dwě mocy so hibatej we ćěle, zo dwě duši w nim mohł rjec bydlitej. Dwě mocy přećiwo sebi stojitej a chcetej nas roztorhnyć; kóžda po swojej zasadźe chce so wuskutkować. Wo tutym člowječim rozdwojenju rěči z krasnymi słowami swjaty Pawoł w lisće na Romjanow takle:

„Přetož wěm, zo njebydli we mni, to rěka w mojim mjasu, dobre; dokelž chcyće drje je při mni, dokonjenjo dobroho pak njenamakam. Přetož nic dobre, štož chcu, to

---

Ramjeni sćahujo wotwobroći so syn wot njeju; wonaj pak hłuboko zarudźenaj so wotsalištaj.

„Lěpje by było, zo njebych tu docyła přišoł“, praješe profesor při sebi. „Njetrjebach drje jimaj tajku zrudobu přihotować, ale njecham też moje přeswědčenjo zapřeć; so tajić njejsym nawuknył.“

A tola putaše joho někajke styskniwe začućo, hdyž widźeše, kak puć do cyrkwje so pisani z wjesołymi ludźimi. Cyle wosamoćeny w tutej wokolnosći je, kiž nochce wjacy připóznać wěru tutoho zbožownoho, jednoroho, wjesnoho ludźika!

Wěru swojoho dźěćatstwa je zhubił! Njekedźbliwje je ju do boka zestorkał kaž něšto cyle njehódne. Junu bě też wón zbožowny hólčec a młodźenc, khwatał wjesele sobu do cyrkwje. Kak horliwy tehdom bě! A ničo bóle sebi njepřeješe, hač być junu z měšnikom.

Čohodla je to wšitko hinak přišło?

Knihe njewěriweje wědomosće běchu najprjedy joho ducha zajědojćiłe. Njewěriwi wučerjo na wysokej šuli postorkowachu so nad wšitkim, štož bě jomu hač dotal swjate było. Dwěle počachu w nim skhadźeć. Bě też dawno zabył so modlić. A tak dźěše skhodźeńk po skhodźeńku dele, dóniž njezapadny do bjezdna njewěry. Joho česćelakomnosći druzy poběkowachu, hdyž duchownske powołanjo ponižowachu a pokazujo na khudosć a swětowu njenahladnosć wjesnoho kapłana jomu na wšě wašnjo wot měšniskoho powołanja wotradźowachu.

Jurij so rozsudźi po jich radźe. Swojomu staromu fararjej, kiž bě joho hač dotal podpjerał, napisa, zo přeswědčenjo jomu zakazuje, hišće dale wot njoho dary přijimać a zo njeje za měšniski staw powołany. — Nan a farař wšak joho stajnje napominaštaj. Tola podarmo. Z krótka a zymnje jimaj wotmołwi — a potom bě wšitkón zwjazk mjez nim a domiznu roztorhnjeny.

Namaka nahladnych přećelow, wobsta wšě pruhowanja wulkotnje, a bu wšudźom wobdźiwany a česćeny. Jenoho swojich přećelow přewodźeše na pućowanju přez Orient, potom přeby někotre lěta w Londonje a Parizu — tu zhubi też posledni zbytk swojeje wěry.

Nětko bu z profesorom na universiće.

Bě spisał knihu „Fiat Lux“ (Budź swětło!) Ta kniha rozmnoži joho nahladnosć a sławu mjez wšěmi tymi, kotřiž katolsku wěru hidźachu.

Joho bratr Feliks, kiž bu mjez tym wuswjećeny na měšnika, bě jomu tehdom někotre razy pisał, połny bratrowskeje lubosće, ale też z njebojaznym přeswědčenjom.

Z woprědka bě jomu Jurij kaž z hanjacym žortom wotmołwjał, pozdźišo pak docyła wjacy njewotmołwješe.

Dźensa rano bě Feliks, prjedy hač do cyrkwje dźěše, k Jurjej na wokomik do jstwy zastupił a khutnje joho namołwjał z přećelnymi słowami: „Luby bratře, prošu će, dźi dźensa do cyrkwje a modl so zasy. Hdy by tola dźensa, na swjedźenju radostnoho horjestaća našoho Knjeza, też twoja wěra z dźěćacych lět z nowa horjestanyła! Štož sy ty w znatej knizy pisał, njeje nihdy twoje znutřkowne přeswědčenjo — wone to njemóže być! Ja wěm, zo we twojej duši so miškri spody popjeła hišće mała škrička wěry, kotraž twój skutk zasudźuje!“

„Wěrju wšak, zo w drasće, kotruž ty nosyš, rady předuješ“, spyta profesor swój njeměr žortnje podusyć,

činju; ale štož nochcu, złe, to činju. Jelizo pak, štož nochcu, to činju, njeskutkuju to hižo ja, ale hrěch, kotryž we mni bydli. Namakam tohodla zakoń, zo mi, kotryž chcu dobre činić, złe přiwisuje. Přetož wjeselu so nad zakonjom Božim po znutřkownym človjeku. Widžu pak druhi zakoń w mojich stawach, kotryž wojuje přećiwo zakonjej mojoho rozoma, a mje podćisuje pod zakoń hrěcha, kotryž je w mojich stawach."

Štož swjaty Pawoł tu praja, to namakamy po zmysle tež často pola swětowych spisowaćelow. Basnjeŕ z pohanskoho časa starych Romjanow, Ovid, podobnje wuznawa: „Nitimur in vetitum — Nakhilni smy k tomu, štož zakazane je" a zasy wón praji: „Video meliora proboque, deteriora sequor — Lěpše wšak spóznawam a poručam, tola po mjenjehódnym so mam". A třeće hódančko je do človjeka położene: hódančko smjertliwosće, smjerće.

3. Žadyn človjek njemóže prěć, zo zakonjej smjerće je kóždy podćisnjeny.

A woprawdźe tak je: hdyž jenož po časnym to wobhladujemy, nima človjeske byćo tu na zemi druhoho zmysła, khiba wumrěća dla. Žiwjenjo nastawa a so wuwiwa, zo by ze smjerću so skónčiło. Nichtón na tym njedwěluje, zo njewumrěje. „Što na tutym swěće je wěsćiše dyžli smjerć", praša so swjaty Hawštyn a w Swjatym Pismje stoji: „Človjeka dny su kaž trawa; wón zrosće kaž kwětka na polu. Wětr předuje — a wona so zhubi; hdźe stała je, to ani wjacy njewěš". (Ps. 102, 15—16)

Štož dotal tu rozpominachmy, to wšědnje we žiwjenju nazhonjamy. To je woprawdźitosć. Ćěmny je dóńt, kotromuž človjek je podćisnjeny. To wšitcy wěmy. Khutny, rozomny človjek pak dale so praša a chce wědźeć, čohodla je človjeski wosud z telko hódančkami zwjazany; rozomny človjek chce spóznać tute prašenja. A wotmołwu dóstanje — kaž hižo prjedy prajach — nic wot swětowych wědomosćow a też nic wot filosofije sameje; prawu wotmołwu na wšě te prašenja dawa človjekam wědomosć wo Bohu, theologija, kotraž čerpa z kužołow Bójskich. Wěriwym človjekam je derje znate, što Cyrkej nas wuči wo herbskim hrěše. Wěmy, zo mnozy přećiwo tutej wučbje stawaja a raznje ju zasudźuja. Nihdy njechaja wo tym wědźeć a přidać, zo človječa natura dyrbjała być zasudźena wot wšoho započatka ke khorosći, zo njedyrbjała być cyle dospołnje bjezporočna, strowa. Ně, to jenož Cyrkej tak wuči, woni praja, zo by lud do swojeje mocy dóstała. Cyrkej to človjekam tak předstaja, zo by jim rubiła wjeselo a žiwjeńsku radosć. Tak njepřećeljo Cyrkwje wudawaja — tola tak wěc njestoji!

Wučba wo herbskim hrěše cyle wěsće njebu tworjena, zo by človjestwo ponižała, ně! Tuta wučba človjekej zawěsće žanych bolosćow njepřihotuje, ale žiwjenjo same, woprawdźitosć, kotruž dźeń wote dnja doživjamy. Kóždy sam na sebi tola to nazhonja a druhdźe widźi telko ćerpjenja a njeprawdy, človječeje słabosće a wšědneje smjerće. Wučba wo herbskim hrěše nam to wšitko rozjasnja, hdyž praja: to wšo su sćěhwki herbskoho hrěcha.

Naša wěra nas wuči, zo mamy kruće rozeznawać mjez človjekom w paradizu a človjekom po skućenju prěnjoho hrěcha. Prěni človjek bu stworjeny po Bójskej podobiznje; to wšak też za nas dźensnišich človjekow hišće płaći. Tola prěni človjek měješe wjele wjetšu podobnosć z Bohom. Wón pak zhrěši. A hrěch je, kaž wěmy, powrót wšoho nutřkownoho, dušinoho porjada, wón roztorha poćahi človjeka k Bohu. Z tutoho přetorhnjenja wšěch poćahow k Bohu sćěhuje, zo też cyła človječa podobizna, cyła človječa natura něšto zhubi a poćerpi.

Tak je prěni človjek swoju přinarodźenu dospołnosć z hrěšenjom zhubił a přez to zawinował ćerpjenjo a njeprawdu, napjatosć a napřećiwnosć mjez mjasom (ćělom) a duchom a wosud smjerće. Wšo to je zawinował za so a za swojich potomnikow. W Adamje bě človjestwo zastupjene, wón njezhrěši jenož jako jednotliwc za swoju wosobu, ale zdobom za človječu naturu powšitkownje.

Z toho přińdźe, zo sćěhwki tutoho herbskoho hrěcha so pokazuja a wuskutkuja we wšěm, štož z človjeskej naturu zwisuje. Ćerpjenjo, njeprawda, požadliwosć mjasa, smjerć — to wšitko sćěhuje z hrěcha. Hrěch pak woznamjenja smjerć duše. Cyłe človjestwo potajkim je zjednoćene přez tutón wosud, w tutym njezbožu, z hrěchom zawinjenym.

„tola ći radžu, zo by swoje prědowanjo sebi skhował za klětku; mje tola njewobroćiš."

Khutnje hladaše młody měšnik bratrej do woćow.

„Dyrbju će na tamny čas dopomnić, Jurjo, hdyž sebi sam přeješe, tajku drastu nosyć! Njebě ty tehdom zbožowniši hač dźensa a też — khmańši? . . . Njemóžeš pak zadźěwać, zo za tebje so njemodlu," doda woteńdźo duchowny bratr.

Tute rozrěčowanjo bě Jurja we wutrobje přimnyło. Začuwa njeměr, a styskniwosć tyši joho dušu.

Dyrbjał-li snadź bratr tola skónčnje prawje měć? Je-li woprawdźe wšohomócnoho Boha, sprawnoho ale krutoho sudnika? Njeby potom joho kniha, joho cyłe žiwjenjo byłe wulka wopačnosć?

Posledni kemšerjo běchu so jomu dawno zwoćow minyli. Profesor woćini zahrodcyne duŕčka a kroči pomałku po puću do wsy. Nimo cyrkwje kročo, pozastanje khwilku. Što chcył wón, zaprěwać wěry, w Božim domje? Njeje so sam wuzamknył z cyrkwinoho zhromadźeństwa?

Tola wón wjedźeny wot tajneje mocy zastupi do domu Božoho.

Stupi zady jenoho stołpa, hdźež móžeše też derje k wołtarjej widźeć.

Runje wotspěwa měšnik, joho bratr, krasne „Gloria in exelsis Deo".

Profesor zakry swoje wobličo z rukomaj. Dopomnjeńki na młode lěta a na bratra we nim wotućowachu.

Tamle při kehelkach bě klečał, hdyž prěni króć swjate woprawjenjo dósta; čisty a njewinowaty tehdom kaž jandźel! A potom po někotrych lětach, tak so dopomnja, bě na ćichej wječornej hodźincy tu zasy klečał před wołtarjom — a tehdom bě slubił, zo chce być junu poniżny służownik Knjezowy.

Tudy nětk widźi swojoho bratra při wołtarju wopor Boži swjećić. — Hłuboko zamysleny k njomu zhladowaše. Jomu bě kaž by jandźela tu widźał rucy a woči poniżnje pozběhowacoho k njebju, kiž też za njoho, za zabłudźenoho bratra, nutrnje so modleše.

A tamle widźeše swojej staršej klečo. Šedźiwa hłowa nana bě skłonjena, z maćerneju wóčkow pak ronjachu so sylzy, mačajo jeje zmorščenej licy.

Jurij derje začuwaše, zo ronja so joho dla — kaž palace poroki kapachu jomu do swědomja.

Sćenjo bě nimo, měšnik kročeše na klětku.

„Khrystus je žiwy, Khrystus dobudźe, Khrystus kraluje", to běchu zawodne słowa zahorjenoho prědarja.

Profesor posłuchaše zadźiwany. Bě to joho bratr? Zwotkel bjerje hewak tak bojazliwy, něžny młodźenc, tute zahorjace a putace słowa, z njewěšnej mocu do wutrobow so dobywace?

„Khrystus je žiwy a kraluje też dźensa hišće", rěčeše dale, „najebać joho njepřećelow! Khrystus je zdonk, je srjedźišćo wšoho počinanja a wobstaća, wšoho byća. Joho připóznać, jomu so kłonić dyrbja wšitcy, hač to chcedźa abo nic. Hdyž też bjezbóžnicy a njewěriwcy joho přeja — to činja jenož zwonkownje! We hłubinje wutroby wěrja tola do njoho, a woni zaprěwaja joho jenož tohodla, dokelž so joho boja. Junu přińdźe dźeń, zo wšitke kolena před nim budźa so kłonić. Hrózbny budźe tón dźeń za tych, kotrymž budźa płaćić zasudźace słowa Sudnika;

Boža miłosć pak zdobom je čłowjestwu spožčiła hnady k swjatosćenju. Kaž hrěch wšěch čłowjekow zjednoćuje w njezbožu, tak Boža hnada jim přihotuje zhromadne zbožo. Přez Khrystusa, Syna Božoho bu cyłe čłowjestwo zasy powołane k zjednoćenju z Bohom, zo by dźělbrało na Bóžskim žiwjenju!

Swjaty Pawoł nam rozjasnja prašenjo wo herbskim hrěše też z tymile słowami w lisće na Romjanow (11, 32): „Bóh je wšitkich zjednoćił w njeposłušnosći, zo by nad wšitkimi so smilił". Bóh je dał nastać ćěmnosći herbskoho hrěcha, zo by přez to, zo tutu ćěmnosć potom přewiny, swoju cyłu wulkosć a krasnosć, swoju swětłu jasnosć wozjewjał. „Bóh je to swětło, we nim njeje žaneje ćěmnosće." (I Jan 1, 5.)

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Njedźelu 11. apryla je Swjaty Wótc po swojej dołhej khorosći k prěnjonjomu razej sebi wujěł do vatikanskich zahrodow; to je z dopokazom, zo joho ćělne mocy zasy derje přiběraja.

Bamžowska akademija wědomosćow budźe 31. meje, potajkim na dnju narodninow Swjatoho Wótca, swjatočnje wotewrjena. Na samsnym dnju so swětowa wustajeńca katolskoho nowinarstwa w Romje skónči.

Jako zastupjeŕ Swjatoho Wótca wobdźěli so bamžowski legat, statny sekretar arcybiskop Pizzardo, při swjatočnosćach krónowanja Jendźelskoho krala w Londonje. Joho budźetaj přewodźeć rektor jendźelskoho seminara monsignore Goldfrei a jedyn bamžowy komornik.

Zapósłanc republiki kupy Kuba je statnomu sekretarej kardinalej Pacellijej najwyšši čestny rjad, wulkokřiž zasłužbnoho rjada, přepodał k wurazej wosebiteje česćownosće před Swjatym Stołom.

Italska. Bórzy po zničenju Jeruzalema buštej też měsće Herkulanum a Pompei zničenej, hdyž woheńbluwaca hora Vesuv w 79. lěće po Khrystusu so wotewrí a wobej měsće ze zničacym popjełom zakry. Hač dotal njebě znate, hač w tutymaj městomaj też hižo křesćenjo bydlachu. To pak je nětko nimale wěste. Na wšelakich twarjenjach su mjenujcy pismiki, znamješka a słowa napisane namakali, kotrež móžeja jenož wot křesćanow pokhadźeć. Bydlachu tu 40 lět po Jězusowej smjerći křesćenjo a mějachu tu swoju wosadu. Namakane znamjenja a słowa běchu jenož za křesćanow samych pisane. Běchu to tajne znamjenja, a pohanjo njemóžachu je zrozemić. Tak dźěn je tehdom też w Romje a druhich městach było.

Ruske časopisy ani z jenym słowom njespomnja encykliku, kotryž Swjaty Wótc před krótkim časom přećiwo komunismej je wudał. Wšěm ruskim nowinam bu zakazane, wo tym što pisać. — W posedźenju wotrjada za zwonkowne należnosće je jedyn ludowy komisar pječa takle so wo tej należnosći wuprajił: „Vatikan je zasy nas khroble napadnył! To njeje ničo nowe! Bamž a joho přisłušnicy njemóža so wujednać ze sowjetstwom. Dźens bamž nadpaduje nas a jutře traš zasy swobodnikow Meksika. My jomu wotmołwimy z tym, zo katolsku wěru w Ruskej ze wšěmi móžnymi srědkami wutupjamy."

Kaž so pisa, maja bjezbóžnicy wotpohladane, zarjadować spěšny ćah, kotryž ma so pomjenować „Lětacy bjezbóžnik". Wón měł służić pućowacym po Siběrskej. Tutón ćah změje też rumnosć za něhdźe 200 wosobow, hdźež maja so filmy pokazować wo **„surowosćach cyrkwje"** a wo **„žohnowanjach bjezbóžnistwa".**

Časopis ruskich wućeknjeńcow w Parizu je při składnosći swjedźenja bamžowskoho krónowanja nastawk wozjewił, kiž bu we swětowej zjawnosći jara wobkedźbowany. Časopis służi prawowěriwym Rusam a zastupuje jich zajimy. Najebać toho wón připóznawa, kajke zasłužby je sebi Swjaty Wótc jako nawjedowaŕ wojowanja **přećiwo bolšewismej** dobył.

Jedyn evangelski duchowny z New Yorka běše stajnje za to wustupował, zo protestantske cyrkwje njebychu přećiwo komunismej dźěłałe. Potom je so sam do Ruskeje podał, zo by tu poměry studował. Ale je so wostrózbnjeny wróćił a njebudźe hižo wjacy za bolšewismus wustupować. W jenej rěči praji, zo drje mnozy, kotříž w Ruskej pućuja, ničo wo přesćěhanju nabožiny njezhonja. Ale jenož tohodla, dokelž su hižo wšitke cyrkwje zawrjene a wšě nabožne žiwjenjo z mocu podušene.

„Preč wote mnje, pokleći!" — My pak chcemy so modlić za tych, kotříž njeznaja horjestanjenoho Wumožnika a joho njelubuja; modlić chcemy so wosebje za tamnych bjezbóžnych, kotříž drje noša joho mjeno, ale zaslepjeni so wot njoho zdalichu joho zaprěwajo a přesćěhajo ze słowom a pismom. Prošmy za nich, zo wotući jich rozom, zo njebychu junu měli z hrózbu třepotajo stupić před žiwoho Boha! Jomu nichtón so wukhować njemóže. Jomu ničo potajne njewostanje. Na kóncu wšitkich pućow a pućikow stoji wšohomócny a sprawny Bóh! Chcemy so modlić, zo wopokaza nam Horjestanjeny swoju miłosć; wón dźěn je najdobroćiwiši Bóh. A wyše wšěch našich winow a błudow saha njeskónčna lubosć Boža, kotraž je přecy hotowa so smilić a wodawać." . . .

Profesor bě wšón poražený. W joho wutrobje so hibaše, a hłuboke začuća joho napjelnjachu.

„Na kóncu wšěch pućow stoji wšohomócny Bóh", klinčeše hišće hłós we joho wutrobje. Bóh, kotrohož wón zaprěwaše, kotrohož ze swojej ruku, ze swojim pjerom mysleše zničić, na kotrohož městno bě wón stajił přirodu, a tola je tutón Bóh dale žiwy — wón wostanje wot wěčnosće do wěčnosće!

Sylne wojowanjo přewza joho dušu, kotraž bě hižo tak dołho wot hordosće, sebičnosće a česćelakomnosće wša podušena.

„Credo in unum Deum", spěwaše měšnik — a bjez toho, zo by to po prawym chcył, šeptaše profesor tute słowa za nim, „ja wěrju do jenoho Boha!" Potom zakry, wšón zastróžany, swoje wobličo.

Swjate potajnosće sćěhowachu: Woprowanjo, Präfacija, Swjaty, swjaty, swjaty. A potom kłonjachu so wšě kolena, wóruchowe mróčałki stupachu k njebju — měšnik wupraja słowa přežohnowanja a zběha swjatu hostiju.

„Je-li Boha, njech so mi nětkle tola pokaza", prošeše Jurij Lipnik, woči pozběhujo. Tu bě jomu, jako by we wobličwu khlěba zakhowany Bóh jasnu pruhu do joho bědźaceje duše póslał. Wón zakry sebi woči a padny kaž z někajkej mocu ćehnjeny na swoje kolena.

„Ja wěrju — modlu so k tebi, Božo", šeptaše. Potom wosta hač do kónca klečo. Dawno hižo běchu Bože służby nimo a cyrkej prózdna. Měšnik běše so hišće khwilku modlił a chcyše so wotsalić. Pohlada hišće po cyrkwi wokoło. Tu dohlada so na samotnoho modlerja a w radostnym překwapjenju zazybolichu so jomu sylzy we wočomaj. Z horcym dźakom pohlada k wołtarjej a potom přistupi ke klečacomu joho wobjawši."

„Bratře, luby bratře!"

„O bratře . . ." Profesorej so dušeše hłós. Do hłubin wutroby přewzaty poklakny so Feliks pódla swojoho bratra. Po khwilcy wopuščištaj cyrkej.

Po puću ani słowčka mjez sobu njeréčeštaj. Čim wótřiši pak bě hłós jeju wutrobow. A hdyž běštaj dóšłoj do staršiskoho domu, padny tutón prjedy tak hordy profesor swojomu měšniskomu bratrej wokoło šije.

„Khrystus dobudźe, Khrystus kraluje", dźeše po khwilcy, „też mje je wón předobył; dźensa swjeću z nim swoje horjestaćo!" *m. a.*

Francózska. Swětowa wustajeńca w Parizu so w meji wotewri. Za čas wustajeńcy zarjaduja też wšelake katolske mjezynarodne zjednoćeństwa swoje skhadźowanki w Parizu. Tak na přikład swjate Vincencowe towarstwa wot 21.—23. meje; kongres za cyrkwinske stawizny 18.—20. meje; zjězd za cyrkwinu hudźbu 17.—20. meje; kongres křesćanskeje swójby 25.—27. junija.

Jedyn francózski pater je dušepastyř mjez rybakami wokoło kupy Neufundland (Połnócna Amerika). Wokoło tuteje kupy ma morjo jara wjele rybow. Tohodla přińdźe tam wězo wjele rybakow, a mnozy maja w tutych krajinach swoje bydło. Ale dokelž bydla jara rozbrójeni, je dušepastyrske dźěło mjez rybakami wězo jara ćežke. Pater Yvon, tak tamny měšnik rěka, měješe w Parizu přednošk wo swojej wosadźe a praješe žortujo, zo je „najwjetši farar", dokelž je joho wosada 4000 km dołha a 1600 km šěroka. Zo by mohł swojich wěriwych druhdy wopytać, trjeba wězo łódź. Dokelž pak njeměješe srědkow sebi tajku kupić abo wutwarić dać, njemóžeše też husto k swojim wowckam jěć. Tute pak joho přecy nutrnišo prošachu, zo by tola zasy bórzy k nim přišoł. Tuž prošeše knježeństwo, hač smě ze statnymi łódźemi darmo sobu jězdźić. Tutu dowolnosć dósta runje, prjedy hač wójnska łódź do morjow wokoło Neufundlanda wotjědźe. Tak wopyta swojich wěriwych z wójnskej łódźu. Dokelž pak měješe komandant też swoje nadawki, njemóžeše měšnik wězo wšěch wosadnych wopytać. Tuž je nětko srědki dale zběrał za misijónsku łódź. Skónčnje je tajku dóstał a z njej jězdźi nětko na tamnych morjach a pyta rybakow, kotřiž su wězo kóždy dźeń něhdźe druhdźe. Pater přiwožuje jim też listy. Dale ma lěkarja sobu, kotryž je loni na tutej łódźi 17 operacijow přewjedł. Tuž móžemy sebi myslić, z kajkej radosću rybacy swojoho fararja witaja, hdyž je jich tón skónčnje namakał.

Parižski arcybiskop kardinal Verdier woswjeći 19. apryla swój 50lětny měšniski jubilej.

Němski krajan pater Richartz z rjadu misijonarow „Božoho słowa" bu na profesora za physiku při katolskej universiće w Pekingu pomjenowany.

Pólske nowiny wozjewjeja, zo je najskěrje prjedawši wjednik ruskeje Cyrkwje, metropolit Krutica w zajeću wumrěł. Před 10 lětami su joho bolšewikojo do siběrskoho wuhnanstwa wotwjedli. Tam je stajnje pod dohladom statneje policije stał. Ale čas joho khostanja so miny, bjez toho zo by so wrócił. Druzy prawosławni křesćenjo sebi mysla, zo su joho we Siběrskej skóncowali.

Španiska. General dominikanskoho rjadu je sobustawam tutoho rjadu pismo pósłał, w kotrymž wosebje też na surowosće w Španiskej spomina. Tam je wjele dominikanskich duchownych a mnichow pod nječłowjeskimi brónjemi komunistow wumrěło. Potom praji dale, zo drje je wěrno, zo so w Španiskej ze zasakłosću wo móc wojuje. Ale to wšo tola njewujasnja, čohodla wšudźe horliwych biskopow, duchownych a knježny morichu, cyrkwje a klóštry spalichu haj samo ćěła zwonječesćichu. Tute njeskutki pokazuja jasnje, zo so tu jenož jedna wo to, na město křesćanskeje kultury stajić njekulturu komunisma. Tu jedna so wo wojowanjo złoho ducha přećiwo wšomu dobromu. Jenož tak móžeš sebi surowosće wujasnić.

Mexiko. Swjaty Wótc je k jutram mexikanskim biskopam wosebity kołopis pósłał. Tajki wosebity kołopis je bamž też hižo 1926 pósłał, hdyž tam Calles zakhadźeše a potom zasy 1936. Nětčiša encyklika za Mexiko napomina wšěch biskopow, měšnikow a też wěriwych, zo bychu pilnje, wutrajnje a woporniwje skutkowali a dźěłali za Khrystusowu Cyrkej. Wosebje pokaza też, kak ważne je, zo su měšnicy derje we wšěch prašenjach rozwučeni, a Swjaty Wótc wupraji w tym zwisku swój dźak biskopam Zjednoćenych Statow, kotřiž su w połnócnej Americy wosebity měšniski seminar założili, w kotrymž wukubłuja studowacych, kotřiž chcedźa junu w Mexiku skutkować. Dale bamž napomina, zo bychu duchowni a wěriwi tola katolikow stajnje wo wěrnosćach katolskeje Cyrkwje rozwučowali.

We swojej wosebitej encyklicy za Mexiko napomina Swjaty Wótc tamnych wěriwych też, zo bychu za duchownych a wšěch, kotřiž tam za katolsku wěru dźěłaja ale žanych dokhodow nimaja, woprowali, dale też za wšelake cyrkwinske potrjeby, dokelž dźěn su cyrkwi wšo zebrali. Najważniše, tak praji bamž, pak je młodźina. Ju wukubłać w katolskim duchu, jej zaščěpić česćownosć před Cyrkwju!

Boliviska. Nowy bamžowski nuncius za tutón kraj přepoda presidentej swoje wupokazy. President powita nuncija a rjekny, zo budźe knježeństwo nuncija a katolsku Cyrkej w skutkowanju za měr wšudźe podpjerać, dokelž je winowatosć tych podpjerać, kotřiž lud kubłaja a jón wotwjeduja wot hrěcha a wjedu k póćiwomu žiwjenju. Boliviska, tak praji president, je nabožny kraj. Lud je woćehnjeny w česćownosći napřeco Cyrkwi, a swójby a zjawne žiwjenjo pokazuja, z kak horcej wutrobu wisaja na katolskej wěrje. Dale praji president, zo chce so knježeństwo prócować, zo by zwiski z Vatikanom, kotrež běchu hač dotal hižo wubjerne, hišće posylnić, jeli to možno.

Tajkile wučeŕ!

Michałk ze š'le přiběži
a wjes'le powě maćeri,
što skućiłe su druhe dźěći,
što wučeŕ rjane wěcki wuči.
„Štož dźens pak wuknyć dyrbjachmy,
to wšak mi njecha do hłowy!
Wčera hakle tak smy wukli,
zo dwaj a dwaj to štyri je —
a dźens nětk wučeŕ hinak praji:
zo tři a jedyn štyri je!" -t-

Prócesijón do Filipowa 1. meje z Khróšćic.

Rano w 5 hodź. Boža mša w Khróšćicach, potom woteńdźemy. Štóž je swój wupokaz pola podpisanoho wjednika prócesijóna wotedał, smě potajkim swoje 10 hr. sobu přez mjezy wzać.

Po nowym wučinjenju smědźa so při prócesijónje wobdźělić a 10 hriwnow pjenjez sobu wzać też druzy, kotřiž so dotal ze žanym wopismom pola mje njezamołwichu. Jenož wupokaz wjesnjanosty je kaž dotal k pućowanju z prócesijónom trěbny.

Prócesijón do Krupki pójdźe po zwučenym wašnju 14. meje z Wotrowa. Wuměnjenja dla překročenja mjezow su samsne kaž dotal.

Wšo dalše so hišće w „Kat. Posole" wozjewi.

Kokla, wjednik prócesijóna.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 257.—266. z Wudworja: Jakub Čóška, Michał Lipič, Juri Lajder, Jurij Hanski, Jakub Hajna, Jurij Zarjeńk, Jurij Nowak, Mikławš Handrik, Mikławš Hrjehork, Madlena Koklina; 267.—273. z Kozarc: Hana zwud. Henčlowa, Bohuměr Hórbank, Jakub Lajder, Pawoł Khěžka, Jurij Matek, Hańža zwud. Serbinowa, Hańža Lipičowa; 274. ze Zejic: Hańža Špitankowa; 275. z Nuknic; Jurij Donat; 276. ze Smječkec: Jan Krawc; 277. z Pančic: Maks Kórjeńk; 278. z H.: P. N.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Hedduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Dobre a pjenjezhódne **časniki** wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Spušćomnoho pohonča, kiž samostatnje dźěła, pyta **farske kubło w Khróšćicach.**

Zapis knihow w knihiskładźe towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom 9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom 9,—
Wosadnik, ze złotym rězkom . 7,—
Wosadnik, z čerwj. rězkom . 4,—
„Missale", Bože mšě w serb. rěči (přeł. M. Nawka)
z čerwjenym rězkom . . . 4,—
ze złotym rězkom . . . . 5,—
„ „ „ pyšnje wjazane 7,50
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi 6,—
ze złotym rězkom z kěrlušemi 7,50
z čerwj. rězkom z modlitwami 6,—
Nowy Zakoń (Łuzčanski a Hórnik)
wjazany 5,—
njewjazany 3,—
Jandźel pěston (M. Žur) . . . 1,—
Dobry křesćan „ čerwj. 1,25
złot. 1,75
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala)
čerwj. 1,75 złoty 2,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš)
čerwj. 1,75 złoty 2,50
Kěrluše „Pobožn. Wosad.", wjaz. 2,—
Jutrowne kěrluše za křižerjow —,30
Pobožnosć na swj. skhodźe . . —,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej . . . . . —,40
Novena k swj. Judźe Tadejej . —,15
Perikopy, zwj. . . . . 4,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady —,10
Spowědny špihel za dźěći . . —,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš . . . . —,05
Kěrluš na Božej mši . . . . —,01
Boža mša k Jězusowej Wutr. —,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu 1,—
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš) . . . . . —,50
Dodawk kěrlušow 0,10
Modlitwa za padnjenych . . . 0,05

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Dr. Rězak)
wjazany 12,—
njewjazany 8,—
Syntax (J. Libš) 6,50
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš. 1,50
Gesprächsbuch — rozmołwnik (Šołta) . . . . . „ 1,20
Wobraz † šolastika M. Hórnika —,50

Šulske knihi:

Katechismus (Dr. Rězak) . . . 1,—
Bibl. Stawizny, małe 1,—
„ „ wulke (dr. Jakubaš) 1,—
Einst und Jetzt . . . . . 1,—
Fibla (Na wsy) . . . . . —,60
Raj rěče (M. Nawka) . . . . —,45
Dźiwni kmótřa . . . . . —,45

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł . . . . . —,25
Złote hrody . . . . . —,20
Dźiwotworny kłobuk . . . . —,40
Slepy Benjamin . . . . . —,20
Nócny stražnik . . . . . —,50
Krótkowidźaca Wórša . . . —,30
Swjata Hilžbjeta Durinska . . —,40
Boži narod . . . . . —,40
Wopyty pola Jězuska . . . —,15

Zabawjace a druhe knihi:

Bosniski kraj (P. Šołta) . . . —,35
Z duchom swobody (Nowak) 1,—
Legendy . . . . . —,20
Stara jabłučina . . . . . —,20
Plista. Ducy z kowarnje . . —,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi . . . . . —,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje . —,20
Češki nan a serbski syn . . —,20
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy . . . . . —,20
Baje, baje basnički . . . . —,15
Pěseń wo zwonu (Dučman) . —,20
Kwasne basnje (Nawka) . . —,50
Pućowanske dopomnjeńki (J. N.)
za sobustawow tow. Cyrilla a Meth. —,90
za njesobustawow 1,50
Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata . . . . . —,20
Knjeza fararjowa plista . . . —,20
Pokěrluški ze serbskoho luda —,20
Don Bosko . . . . . —,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćeńi a na farach.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Připrawy a graty
za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk
groćanych pletwow
K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wuživaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!
Železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła
Sachsmotorowe kolesa **Fuhrmann** Elektr. wobswětlenja
Hornčeńska hasa 10 — Telefon 3004
Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Wróćiwši so wot rowa mojoho horcolubowanoho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, syna a bratra

Jurja Wehnerta,

kublerja w Hórkach,

kotrohož je nam Bóh luby Knjez, ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho, hižo w 42. lěće joho žiwjenja do wěčnosće wotwołał, wuprajamy **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"** za modlitwy na pustych wječorach a bohate přewodźenjo k rowej. Wosebje dźakujemy so Khrósćičanskim knježim duchownym, wojeńskomu towarstwu, gmejnskej radźe, susodam a wšitkim wjesnjanam, kaž też za wěncowu pychu.

W **Hórkach,** na dnju pohrjeba, 16. apryla 1937.

We hłubokej zrudobje:

Hana Wehnertowa a synaj.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

18. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. meje 1937.** | **75. lětnik.**

K nam meja přišła...

A zasy je meja přišła do kraja. Zasy je nimo zymska nuza, ćma a zmjerzk a lód. Wšo so znowa zeleni a kćeje. A hłuboko dycha človjeska wutroba a je połna žiwjenja a radosće. K nam meja přišła młódna, tak to juska z hłubin wutroby. O pójmy wěncy plesć a kwětki šćipać k česći tej meje kralownje! Tej meje kralownje! Što je tuta kralowna? My wšitcy ju znajemy. My wšitcy ji spěwamy, ji juskamy: Marija, Marija, ty meje kralowna! Čohodla pak je runje wona meje kralowna? Myslu, dokelž jeje wobraz je mejskomu najpodobniši.

Meja je najrjeńši měsac we wobłuku lěta.

„Won wabi rjana meja, přez doły, přez hory;
Swět wulki a šěroki krasny je, kaž njewjesta pyšeny;
Hdyž łučka a zahroda smějo kće, wóń žiwjeńsku dymjaca."

Marija pak je mjeze wšitkimi žónskimi a človjekami ta najrjeńša, najkrasniša. „Je kaž njebjeska kwětka, kaž cedra na Libanonje, kaž cypresa na horje Sionje, kaž palma z Kadesa, kaž róža z Jericha, kaž lubozny wolijowc, kaž pólna róža, kaž dolinska lilija. Cyle rjana sy ty, moja přećelnica, rjana a krasna. Stań, pokhwataj, moja přećelnica, mój hołbiko, moja krasna a pój. Přetož hižo je zyma zašła, dešć přestał a wotešoł. Kwětki su so wopokazałe po našej zemi, čas wobrězowanja winicow je přišoł, hłós tujawki je słyšeć był w našim kraju, figownja je wupušćiła swoje zažne płody, kćějace winicy wudachu swoju wóń. Stań, moja přećelnica, moja krasna, a praj: Pokaž mi swoje wobličo, njech so słyšeć da twój hłós w mojimaj wušomaj; přetož twój hłós je słódki a twoje wobličo lubozne." (Sp. Sal. 2, 10—14.)

Meja je radostny měsac. „To je radosć toho bura, hdyž wón widźi na zemi, zo so wšitko zeleni." Radosć njebjes a zemje je Marija. Wona je radosć a wjeselo najswjećišeje Trojicy: dźowka Wótca, maćeŕ Syna, njewjesta Ducha swjatoho. Wona je radosć wšěch človjekow: O Marija, moja radosć, ty sy trošt a wuček mój!

Meja je woprawdźity nalětni měsac. „Lute dobre spodobanjo naléćo nam přinjese. Wšitko žada žohnowanjo, hewak płody njenjese." Marija je naléćo za cyły swět, za cyłe křesćanstwo. Hdźež so Marija česćuje a lubuje, tam dźe kaž žohnowany nalětni dych přez cyłe křesćanske žiwjenjo, hdźež pak hinje a haša česćowanjo swj. Marije, tam hinje a haša tež wěra a křesćanske žiwjenjo. Što by była zemja bjez naléća? Što by było křesćanstwo bjez swjateje Marije?

Meja přinjese nowe žiwjenjo. „Nětk so póčnje wšitko jimać, tež štož nima žiwjenja. Tu so počinaju přimać štomy, płody, symjenja." Nowe žiwjenjo je přinjesła swjata Marija cyłomu swětej, žiwjenjo hnady přez swoje bóžske dźěćatko.

Marija je tuž z połnym prawom meje kralowna. Naša kralowna a knjeni. O pójmy khwalić knjeni, kiž da płód žiwjenja!

Wopytujmy rady rjane a pozběhowace mejske pobožnosće, wudebujmy mejske wołtarje! Natwaŕmy sebi we swojich domach mejske wołtaŕki k česći meje kralowny a wuhotujmy je rjenje a dostojnje. Wutwaŕmy pak tež we swojich wutrobach wołtaŕki k česći swojeje njebjeskeje kralowny a wudeďmy je ze zelenej myrtu pilnosće a wutrajnosće, z fijałkami ponižnosće, z liliju čistoty a z róžemi lubosće k Bohu a k bližšomu!

K nam meja přišła młódna, so hona zelenja.
O pójmy khwalić knjeni, kiž da płód žiwjenja!
O pójmy wěncy plesći
A kwětki šćipać k česći
Mariji, Mariji, tej meje kralownje. *žn.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tež eucharistiski tydźeń za mužow wulku horliwosć zbudźi. To pokazowaše so na rańšich kemšach, na kotrychž knjez pater Hardt z jadriwymi słowami potajnosć Božeje mšě rozkładowaše. Wšědnje swjećachu mnozy wopor Boži z přijimanjom Božoho Syna sobu. Wječor běchu zasy ławki połne. Knjez prědar wobswětlowaše w hodźinskim přednošku swjaty sakrament mandźelstwa we swětle najswjećišeje eucharistije. A što dźensa naše mandźelstwa bóle potrěbuja hač móc Božeje hnady, zo bychu množiłe „swjaty lud". Štwórtk wječor wotmě so w tachantskej cyrkwi hodźina k česći najswjećišeje eucharistije, na kotruž běchu wšitcy wosadni přeprošeni. To běše wyšina wosrjedź pozběhowacych dnjow. Njedźelu 2. meje so ważne dny nětko skónča. Rano budźe na wšěch Božich službach swjate woprawjenjo. Mandźelscy dóstanu mandźelske požohnowanjo. Tak swjeća wšitke swójby wujednacy wopor Boži ze Zbóžnikom, kiž je prajił: „Pokoj budź z wami!" Wječor w 7 hodź. je w tachantskej cyrkwi swjatočne skónčenjo eucharistiskeju tydźenjow. Najdostojniši knj. koadjutor biskop Heinrich Wienken změje prědowanjo. Hódnišo njemóža nabožne dny wobzamknjene być, hač přez hort naslědnika japoštołow.

— Prěni mejski něšpor (serbski) je sobotu 1. meje wječor w 7 hodź. w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

— Na dźensnišej njedźeli, na kotrejž wosadne mandźelstwa na Božej mši wosebite požohnowanjo dóstanu, swjeći knjez Jurij Hejduška, dołholětny strażnik při měšćanskej piwarni, ze swojej mandźelskej swój sleborny kwas. 30. apryla 1912 joho knjez faraŕ Hicka w Khrósćicach z Hańžu rodź. Krempkec z Khasowa wěrowaše. 3 dźěći, 2 synaj (mjez nimaj jedyn klóštrski bratr w Glacu) a jena dźowka, budźa so z Hejduškec nanom a maćerju, z druhimi přiwuznymi a přećelemi, do jubilejskeje radosće dźělić. Njech Bóh, kaž dotal, tež dale jubilaraj žohnuje a hišće dołho stroweju zdźerži! „Katolski Posoł" tohorunja česćenej Hejduškec swójbje wšitke dobre přeća wupraja.

Z Radworja. Njedźelu 25. apryla wotmě „Kat. Bjesada" swoju 3. lětušu zhromadźiznu. Předsyda, knjez faraŕ Nowak, spominaše w dźakownosći na wučerjej a wučeŕku, kiž su nas k jutram wopušćili. Zličbowanjo na lěto 1936 běštaj postajenej sobustawaj pruhowałoj a za prawe spóznałoj. Knjez faraŕ přednošowaše wobšěrnje wo kćějacym katolskim žiwjenju w Nižozemskej. Měšanych mandźelstwow tam njeznaja. Wšudźom, hdźež je znajmjeńša 40 katolskich dźěći, założi a wudźeržuje stat nabožnu šulu. Dwaj katolskej dźenikaj (jedyn w Amsterdamje, druhi w Rotterdamje) wukhadźatej. Kraj ma něhdźe 5000000 wobydlerjow, mjez nimi je něhdźe 2000000 katolskich. Skoro z kóždeje swójby abo z bližšoho přećelstwa wuńdźe katolski měšnik. Tak maja wěriwi bohaty duchowny dorost. Cyrkwje su rjane, kotrež wěriwi pilnje wopytuja. We wosadźe ze 650 dušemi naliči so na 30000 swjatych woprawjenjow wob lěto. Husto maš tam swójby z 8—16 dźěćimi. Bóh chcył dale wšěch wobhnadźeć. Z kěrlušom „Ach Wótče, Wótče luby naš" bu rjana zhromadźizna skónčena.

Z Khróscic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 5. meje, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach; 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Ze Seifhennersdorfa. Njedźelu 2. meje budźe so nowa kapała Swjatoho Antonia w Seifhennersdorfje pola Filipowa swjećić. Rjana, rumna sala (16×12 m) je so na kapału připrawiła. Najdostojniši knjez biskop je knjezej arcyměšnikej P. Šołće w Lubiju nadawk dał, spomnjenu njedźelu dopołdnja 1/2 10 hodź. swjećiznu wotměć. Bóh žohnuj nowu swjatnicu a młodu wosadu!

Z Lubodoła. Na swjedźenju swjatoho Pawoła z křiža, 28. apryla, bu česćehódna wyšša klóštra Wóršulinkow w Lubodole, Maria Paula Thanheiserec, swjatočnje pokhowana. Z 58 lět swojoho žiwjenja je 34 w klóštrje Bohu poswjećiła. 16 lět je była z wyššej. R. i. p.

Wustajenjo swjatych powostankow w Aachenje.

Dźeń a bóle zajimuje našich krajanow daloka jězba do Aachena, kiž so wot 12.—17. julija wotměwa. Wšelacy wšak so dźiwaja, zo tak „zahe" ze zarjadowanjom započinamy, hdyž je tola hišće dobrej měsacaj časa. Ma-li so wšitko derje zarjadować, njemóže so zahe dosć započinać, zo bychu wšitcy spokojeni byli a na swoje přišli. Cyły porjad dyrbi při tajkej dołhej jězbje hač do najsnadnišoho so šlachćić. Po dokładnym wobličenju płaći cyła jězba (z wobkhodnym dawkom) 31.50 hr. Přenocowanjo budźe runje tak tunje kaž hewak. Za prěni dźeń, a tež dalše dny móže sebi kóždy telko jěde sobu wzać, kaž chce. Jenož, zo so dźerži. Zežiwjenjo na pućowanju njeje wosebiće drohe. Prosy so, zo bychu so zajimcy na městnach, wot prjedawšoho znatych, bórzy zamołwili. Dyrbimy z časom wědźeć, hač so třebna ličba wobdźěli. Słodeńk.

Mzda wutrajnosće a sněry.

Powědančko wot J. Ekerskorna.

W času, hdyž bě swjata Hilžbjeta na swojim hrodźe žiwa a khudym po cyłym kraju wjele dobrotow wopokazowaše, bydleše w blizkosći jara lóza žónska. Bě nimo měry lózyska, na skót a ludźi jenak. Jenož jeje čorny kocor měješe so derje při njej. Wodnjo sedźeše starej na ramjenju a bórčeše jej do wušow, w nocy pak ležeše při njej we łožu a smorčeše. Hdyž bě hłódny, popadny sebi ptačka a joho zežra, k piću pak dósta dobre mloko.

A dokelž žona z wuwzaćom kocora nikoho wjacy njeměješe a k dźěłu bě pře lěnja, přiwza sebi syrotu; ta dyrbješe nětko wukonjeć najćežše a najmazaniše dźěła.

Bě to woprawdźe khude dźěćo; tola wurjadnje rjana bě holčka. Kudźerjate włóski plećechu so wokoło jeje čoła a jeje hłójčku kaž ze złoćanej krónu debjachu. Jeje wóčcy błyšćeštej so jasnje kaž módre njezapomničky a hladaštej tak njewinowaće a swěrnje do šěrokoho swěta. A hdyž holčka powědaše, to tak njewinowaće a něžnje klinčeše, jako słódki ćikot lěsnoho ptačatka.

Jeje ličcy pak běštej cyle zblědnjenej; wona mało k jědźi óstawaše.

W ćěmnym kućiku spody skhoda, hdźež běchu jenož mazane, stuchłe lapy, měješe swoje nócne lěhwo. Myški wokoło spjaceje holčki skakachu, kaž ze sobuželnosće cyle zćicha, zo njebychu wubudźiłe mučne dźěćo. — Žanoho luboho a dobroho słowa njezasłyša wot hrubeje žónskeje, za to pak nadosć swarow a pukow, a čorny kocor sobu ze starej na nju mórčeše.

Ludźo běchu holčcy narjekli „Sćerpliwka". Haj, njewšědnje sćerpna holčka bě a ženje njeskorżeše. Rěkaše hewak Różička. Jenoho dnja, hdyž dyrbješe po mloko hić za kocora — daloki bě puć přez lěs — zetka ducy domoj druhe dźěćo. Te bě tež jara khude, z nahimaj nóžkomaj; bě woblečene jenož ćeńku sukničku

Dźěćo płakaše, dokelž chcyše so jomu jara pić a joho ručcy běštej zymnej kaž lód. Połna sobuželnosće da Sćerpliwka dźěśću hornc z mlokom, zo by so napiło. Ow, kak zesłodźa to wbohomu dźěśću, ale dokelž měješe cyle zmjerzłej rucy, wupadny jomu hornc a so rozbi. — Dźěćo pak bě so zhubiło.

Sćerpliwka hórke sylzy płakajo so na kamjeń posydny, njewědźo, što by nětko započała. Wědźeše tola, zo doma za to surowe puki dóstanje; třepotaše hižo do časa, hdyž na to pomysli.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac meju:

Wołajmy so wobstajnje ke kralownje měra!

I. Měr.

Zbóžny tón člowjek, kiž wužiwa ćělny a dušiny měr! Joho ćěło je strowe; wšitke stawy a čuwy su w strowym porjedźe a hladcy dźěłaja. Joho duša je strowa: wšo so stawa po Božej woli a po Božim zakonju. Wšitko dźe w prawych kolijach. Dobre swědomjo tajkoho člowjeka khwali, měrnoho a zbožownoho zdźeržuje.

Zbóžna ta swójba, w kotrejž knježi domjacy měr: jedyn staw pomha starosćiwje druhomu. Lubosć wšitkich wuzko zwjazuje a zdźeržuje w Božim měrje.

Zbóžny tón lud a kraj, kiž je žiwy w měrje a pokoju. Njech su w nim wulcy a mali, bohaći a khudźi, wšitcy so čuja kaž stawy jenoho ćěła. Wšitkich lubosć wjaza. Wšitko wotwiwa so w měrje. Jedyn druhomu to najlěpše přeje. Móc rosće. Zbožo kćěje.

Zawěrno, paradiz bychmy měli na swěće, by-li wšudźe knježił Boži měr: mjez ludami a statami, we wšěch towaršnosćach a swójbach, we kóždym jednotliwcu. Swět by był woprawdźe zbožowuy!

II. Njeměr.

Ale, ale bohuskorženo! Hdyž pohladaš do swěta! Kelko njeměra! Kak njeměrni su člowjekojo! Mnozy ćerpja ćělnje: stawy a čuwy su njeměrne, khore. Nimaja ani w nocy wotpočinka a měra. Mnozy ćerpja dušinje: nuza jich trapi, starosć jich čwěluje. Abo hrěcha wina jim měra njeda, zle swědomjo jich hrjeba.

Kelko njeměra je we mnohich swójbach! Njeswěra spytuje swjaty zwjazk roztorhnyć. Njepřezjenosć kazy domjacy měr a podrywa swójbne zbožo.

Kelko njeměra knježi w ludach a krajach! Sebičnosć, njepopřećo, zawisć, hida, zběžki, stawkowanja!

Kelko njeměra mjez ludami a statami! Nowiny drje nam pisaja wo měrowych jednanjach a konferencach. A tola: kelko njewuspěcha, kelko njedowěry, napjatosće! Samo krawne wójny njejsu njemóžne!

III. Prošmy měra kralownu!

Je wulki čas, zo so wołamy ke kralownje měra. Wona je swětej přinjesła „wjeńcha pokoja", Jězusa Khrystusta. A tón přinjese měr a pokoj wšitkim člowjekam na zemi, kotřiž su dobreje wole. Khrystus je nas z Bohom Knjezom wujednał, swědomjo nam změrował.

Marija zamóže tež měr škitać a wobkhować mjez člowjekami samymi, w swójbach, ludach a statach. Křesćanski lud so k njej stajnje wołaše: wućeko hrěšnikow, tróštarnica zrudnych, pomocnica křesćanow. Tak so k njej wšitcy wołaja, kiž su zhubili měr z Bohom Knjezom a z tym měr duše.

Marija pomhać budźe. Wona je maćeŕ wšěch wumoženych. A mać so stajnje jako prěnja stara wo měr a pokoj w swójbje přez miłe wašnjo, dobre słowčko, ćichi přikład. Marija, naša luba, dobra maćeŕ, nam zawěsće wuprosy pola swojeho Syna tón měr, kiž swět nam dać njemóže, jeli my, jeje dušne dźěći, ju wo to prosymy.

Hdyž je nam nětko meja přišła młódna, khwatajmy wšědnje k zhromadnomu paćerjej, k mejskomu něšporjej! A tam před swjećećom maćerje Božeje zaspěwajmy horliwje a pobožnje: Kralowna měra, proš za nas!

Na to přiskaka wjewjerčka k njej, sydny so na zadnej nozy a zhladowaše želniwje z hałozy dele na płakace dźěćo; ćisny jomu samo worjech do klina, ale dźěćo płakaše dale. Tež zaječk přiskoči k njej, hladaše khwilku na dźěćo, ale njemóžeše jomu pomhać. A ptačatko přileća a posydny so holčcy na ramjo a zaspěwa jej lubozny spěwčk — tola sylzy ronjachu so přecy bóle a bóle.

Nadobo zapikota zady njeje něšto we hałzach a mužik z wulkej brodu a lesnymaj wočomaj stoješe před njej.

Dźěćo so postróži. Mužik přistupi pak bliže a wopraša so cyle dowěrliwje: „Što płačeš tak jara, Sćerpliwka?"

Tu wuskorži tuta jomu swoje wulke horjo, wupowěda wšo, kaž bě so stało.

„To maš nětko wot twojeje dobroćiwosće", dźeše mužik, „tola ja chcu ći pomhać!"

Z prózstwu we wočomaj pohlada dźěćo połne dowěry k njomu w nadźiji, zo mužik dari jej hornc z mlokom. Ale ně, tón chcyše zawjesć ju k hroznej łži.

„Praj tola doma, zo je ći druhe dźěćo hornc wzało a rozbiło, potom so ći cyle wěsće doma ničo njestanje."

„Što?" znapřećiwi Sćerpliwka zastróžena, „to bych ja tola łžała a Boha z tym wulcy zrudźiła! Ně, to njećinju ženje a nihdy!"

Tu wusmja so mužik hroznje a rjekny: „Ty hłupe stworjenjo, što je to dale na tym? Je jena łža tak jara wohidna? Kelko člowjekow na zemi skoro wšědnje łži — a tola maš wjele nahladnych a bohatych mjez nimi."

Ale dźěćo wotmołwi raznje: „Ně, ně, radšo chcu wostać khuda ale sprawna, hač zbohatnyć přez łžu!"

Mužik syčeše přez zuby a mysleše khwilku při sebi, potom rjekny: „Pój sobu, chcu ći něšto pokazać."

Sćerpliwka so njeboješe ale kročeše zmužiće sobu. W blizkej horje bě wulka prózdnjeńca, ze železnymi durjemi zamknjena. Mužik dótkny so cyle lohcy duri a te wotewrichu so šěroko; dźěćo zastupi sobu nutř. Ow, kajka je tu krasnosć! Kaž w kralowskim hrodźe! Sćěny běchu ze złota a we wulkich křinjach zybolachu so drohotne parle a dejmanty a druhe pokłady. Tajku krasnosć njebě Sćerpliwka hišće widźała a njemóžeše so na tym dodźiwać. Mužik so hižo wjeseleše, zo nětko zawěsće swój wotpohladany zaměr docpěje.

„Sćerpliwka", dźeše tohodla lesnje, „wupraj jenož tu jeničku łžu, a ty směš sebi nabrać tutych drohotnych wěcow, tak wjele hač chceš; haj, darju ći wšě tute pokłady a ty budźeš najbohatša a najzbožowniša na zemi!"

Jenož wokomik rozmysli sebi dźěćo, a potom wotwobroći swojej woči wot tutych pokładow a rjekny: „Ně, to njećinju! Ani za pokłady cyłoho swěta nochcu łžu wuprajić a z tym ranić swojoho Boha!"

„A radšo chceš po prošenju khodźić swoje cyłe žiwjenjo? Radšo chceš so dać bić a krjudować a hłodu mrěć?" prašeše so mužik.

„Haj, to chcu!" wotmołwi zmužita holčka. „Što bychu mi wšitke twoje pokłady pomhałe, hdyž snadź bych jutře hižo wumrěła? Abo što bychu mi pomhałe, hdy bych je někotre lětka traš mohła wužiwać tu na zemi a při tym zhubiła swoje wěčne žiwjenjo? Ně, ani kuska wot tutych

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. W oktobru lońšoho lěta założi Swjaty Wótc Pius XI. **bamžowsku akademiju wědomosćow,** do kotrejež 70 wuznamnych wučenych z cyłoho swěta — też z Němskeje — powoła. 31. meje, potajkim na dnju swojich 80. narodninow, Pontifex tutu akademiju, kotruž je mjenował wědomostny cyrkwinski senat, swjatočnje wotewri. To zawěsće skedźbliwosć cyłoho swěta namaka, hdyž w Romje so telko swětasławnych wučenych zeńdźe, kotrychž mjena w nowočasnych wědomosćach daloko a šěroko su znate. Swjaty Wótc z powołanjom akademije zdobom też dopokazuje, kak jara sebi Cyrkej waži wědomosć, kiž ma służić wěrje, rozšěrjenju kultury a zdźěłanosće človjekow.

Njeje hišće cyle wěste, tola so wo tym rěči, zo chce Swjaty Wótc srjedź meje **tajne,** a też **zjawne konsistorium** zwołać, we kotrymž maja so na kardinalow pomjenować: sekretař kongregacije za wurjadne cyrkwinske należnosće arcybiskop **Pizzardo,** Venecijski patriarch **Piazza** a nuntius pola italskoho knježeństwa (při quirinalu) **Borgongini-Duca.** Kaž před tydźenjom hižo pisachmy, wobdźěli so arcybiskop Pizzardo, jako bamžowy zastupnik, při krónowanskich swjatočnosćach w Londonje.

Swjaty Wótc přija 15. apryla we wosebitej audijency awstralskoho ministerskoho presidentu Lyonsa, kotrohož britiski zapósłanc při Vatikanje bamžej předstaji.

Němska. Po cyłym zdźěłanym swěće je znaty němski knihowy nakład Friedrich Pustet we Regensburgu. Joho wobsedźeŕ, tajny radźićel Bjedrich Pustet, swjećeše 21. apryla swoje 70. narodniny. Wón pokhadźa ze starosławneje swójby, w kotrejež wobsedźeństwje nětk hižo 110 lět knihinakład wobstoji. Jubilar hižo 50 lět we wobkhodźe skutkuje a je wobsedźeŕ firmy, kotraž so lěto wot lěta wuwiwaše a wulku nahladnosć dócpě. Nic jenož z nakładom knihi so zaběra, też w knihipřekupstwje stoji mjez němskimi firmami w prěnim rjedźe a předawa jara wjele do wukraja. Wosebje znate su cyrkwine liturgiske knihe Pustetowoho nakłada a nabožna literatura. Pustetowy nakład a knihikupstwo dawa 350 ludźom dźěło a zasłužbu.

Swjaty wótc Pius XI. je němskim cyrkwinym spěwarskim towarstwam swjateje Cecilije protektora dał: kardinala Camillo Caccia, kiž bě hač do lěta 1935 bamžowy komornik (Maestro di Camera). Jako tajki přewodźeše Swjatoho Wótca při wšěch audijencach, a wjele němskich putnikarjow je kardinala při tym widźało a ma joho jako přećelnoho knjeza w pomjatku.

Italska. Zańdźeny tydźeń zeńdźe so we Venedigu generalny kapitl **rjadu bosy-karmelitow,** zo by wolił nowoho generalnoho wyššoho. Woleny bu Pater Pětr Domaš (Dr. Victor Sioli), exprovincial w Genuwje. Je 44 lět stary.

Francózska. Zańdźeny tydźeń woswjeći Parižski arcybiskop **kardinal Verdier** w Notre-Dame-bazilicy swój 50lětny měšniski jubilej. Njepřehladomna mnohosć wěriwych bě so tu zhromadźiła, a też wjele čestnych hosći so wobdźěli při pontifikalnej Božej mši. Też francózske knježeństwo bě zastupjene a měsćanska rada, dale wójsko a wukrajni diplomatojo, wjele wysokoho duchownstwa, klóštrske rjady, nowinarstwo atd.

Katolska dźěłaćerska młodźina přihotuje so na swój kongres, kiž so 18. julija w Parizu wotměje ze składnosću swětoweje wustajeńcy, kotraž so tam w meji wotewri. Tutón kongres přihotuja z wosebje wobšěrnym zarjadowanjom, dokelž wočakuja, zo so na 60000 ludźi na nim wobdźěli. Belgiska dźěłaćerska młodźina je so hižo ze 6000 wobdźělnikami přizjewiła. Dale wočakuja sylne wotpósłanki z Jendźelskeje, Hollandskeje, Portugalskeje, Awstriskeje, Južnosłowjanskeje, Šwicy, Luxemburga, Brazilskeje, Kanady, Afriki atd.

Ruska. Komunismus wšak njeje dokonjał, wšitkim ludźom wěru do Boha rubić. Moskowske wjednistwo so na to hórši, zo ani wšitke zapisane sobustawy komunistiskeje strony njejsu přeswědčeni bjezbóžnicy. 2000 komunistow bu z partaje wustorčenych, dokelž běchu swoje dźěći křćić dali a wěrowanja a pohrjeby z duchownskej pomocu wukonjeli. Na 700 žónskich pak bu wuzamknjenych, dokelž tajnje cyrkwje wopytowachu.

Wšědnje so pokazuje, zo najebać surowoho přesćěhanja Cyrkwje a jeje służownikow tola křesćanske žiwjenjo w Ruskej wotemrěło njeje. Zwonkowne formy cyrkwinskoho žiwjenja drje buchu zničene, tola we ruskich wutrobach je wěra do Khrysta hišće žiwa. Sowjetske časopisy so na to złobja; z jich rozprawow spóznawamy, kak křesćenjo w Sowjetskej w małych zjednoćenjach so pytaja a so hromadźa wědźo, zo w nabožnym wosamoćenju wěra wotemrěwa. Wutwortchu mjez sobu tak mjenowane „dwacetki", to su małe skupinki po dwacećoch, kotrež bjez duchownoho so skhadźeja k zhromadnomu modlenju. Kaž so powě, tajke dwacetki po wjele tysacach wobsteja. To wšo je z dopokazom, zo we Ruskim ludźe, byrnjež cyrkwje tam potorhane byłe, tola křesćanstwo we wutrobach dale je žiwe.

---

tak błyšćatych pokładow nochcu!" skónči Sćerpliwka a khwataše prječ z tutoho hrěšnoho hnězda.

Doma wupowěda Sćerpliwka wšo z prawdu. Dósta drje za to wot macochi surowe puki a swary; tola jeje dušu njezamóh jej zranić a tak měšeše so jeje zwonkowne horjo z čistej dušinej słódkosću; to bě Sćerpliwcy pokoja nadosć. Cyle hłódna wšak dyrbješe wboha so hić lehnyć do swojoho na poł zhniłoho lěhwa; bě so na nje přiwučiła a znutřkowny měr a pokoj zańdźeli jej bórzy mučnej woči.

Nadobo bu wokoło lěhwa wšo jasne, kaž by była w lutym złoće. Wjele jandźelkow zlětowaše wokoło njeje a w jich srjedźiznje bě Jězus-dźěćatko.

„Znaješ mje hišće, Sćerpliwka?" wopraša so wone z lubym, miłym hłosom. Sćerpliwka spózna w nim tamne khude dźěćo w lěsu, kotromuž bě dała swoje mloko. Kak so nětko wjesele na nje posměwkny! Jězus-dźěćatko pak rěčeše dale: „Dokelž bě tak sobuželniwa ze mnu a da so mi napić, a dokelž bě tak zmužita, zo njejsy najebać wšěch tamnych złotych pokładow zhrěšiła a mje zrudźiła, ale sy radšo sćerpnje znjesła wšě krjudowanja, swary a hłód — chcu će nětko za to mytować. Pój ze mnu sobu!"

Sćerpliwka stany ruče a khwataše z Jězus-dźěćatkom a z jandźelkami prječ.

Hdyž słónco skhadźeše, kročachu hromadźe přez lěs a přińdźechu k horje, na kotrejž stoješe hród Wartburg. Do tutoho zastupichu. Běše tam sama krasnosć do koła wokoło, róže, lilije, njezapomnički a wjele tysac druhich pisanych kwětkow a różičkow, na kotrychž błyskotachu so rjosowe kapki kaž drohotne parle, wo wjele, wjele krasniše, hač tamne pokłady w złotej horje!

Mjez tutymi różemi překhodźowaše so nadobna žónska, kotraž bě tak rjana, dobroćiwa a lubozna, zo samo Jězusdźěćatko ze spodobanjom k njej zhladowaše.

„Tu přiwjedu ći Sćerpliwku", dźeše Jězusk k žónskej, je nimo měry dobre dźěćo, kotrež njeje hišće ženje zhrěšiło. Wzmi sebi holčku a wothladaj ju derje; njech nětk dóstanje mzdu wutrajnosće a swěry! — — — — — — —

Sćerpliwka pak njeměješe wot nětka žaneje nuzy wjacy pola swojeje noweje knjenje, ale bě zbožowna a wjesoła, zo njebě předała swoju dušu za pokłady swěta. Nětko wužiwaše derje zasłuženu mzdu, kotruž Bóh tym přihotuje, kotřiž też w horjach do njoho wěrja. *m. a.*

Nětk su sowjety postajili nowoho **generalnoho stražowarja** z mjenom Berman, kiž ma wšě křesćanske jewjenjo w ludowym žiwjenju wobkedźbować, zo by so hišće krućišo přećiwo nabožinje zakročić mohło.

Na poslednjej skhadźowancy bjezbóžnikow je jich wjednik Jaroslawsky cyle rozhorjeny był na to, zo, kaž wuzna, połojca ruskoho ludu přecy hišće wot nabožiny je zajata, a skoržeše, zo nabožne žiwjenjo samo zasy wotućuje. Raznje namołwja, zo by fronta bjezbóžnikow so bóle skrućiła.

Pólska. We wustawje „Katolskoho Skutka" w Póznamju wotměchu so před krótkim khutne rozrěčenja mjez zastupjerjemi „Kat. Skutka" a pólskich dźiwadłow. Wšitcy chcedźa w zhromadnym dźěle dobru wěc spěchować. Bu wobzamknjene, zo dźiwadłowe předstajenja wšoho maja so zdalować, štož začuća katolikow mohło ranić. Do dźiwadłowoho porjada maja so też tajke kruchi katolskoho wuznaća a stojnišća přiwzać. Ale też hewak ma so na to kedźbować, zo so woprawdźe něšto hódne a dobre připosłucharjam předstaja. „Katolski Skutk" chce pod tutymi wuměnjenjemi dźiwadło po móžnosći podpjerać. Ze zhromadnym prócowanjom ma so na to kedźbować, zo so wliw tajkich agentow, kiž přećiwo křesćanskomu zmyslenju jednaja a skutkuja, zniči.

Španiska. W Belgiskej bu pomocny komitej wutworjeny, kiž so stara za wbohe španiske dźěći, kiž přez wójnu do nuzy a hubjeństwa přińdźechu. Liči so na 50 000 dźěći, kotrež přez zrudne wójnske časy staršich zhubichu. Nětk je mjenowany komitej dwaj wustawaj přewzał, we kotrymajž změja běđne dźěći swój skhow; jene tajke dźěsćowske lěhwo je w Torgosa w Kataloniskej, tamne pak blizko Burgos. Potajkim stara so komitej za wobej napřećiwnej stronje, za nocionalnu a za čerwjenu. Wjele darow je so za tutón zaměr hižo nawdało. Też Swjaty Wótc so za wbohe małe stworjeńčka w Španiskej jara stara a je hižo to a tamne k pomocy zarjadował.

Jendźelska. W měsće Birmingham zeńdźe so před krótkim wubjerk lutherskich studentskich zjednoćeństwow w Europje, zo by so zaběrał z nabožnymi prašenjemi. Jasnje so tam wupraji, kak wohrožene su politiske a socialne swětowe należnosće a zo křesćanstwej strachi hroža, kajkež hišće dotal w swěće přetrać njetrjebaše. Na druhej stronje pak zdobom je jasnje widźeć, kak zwólniwa młodosć je a za tym žada, zeznać wjesołe poselstwo Bože. Wubjerk je sebi tohodla zaměr stajił, młodym studowacym na wyššich šulach w tutych dušinych běđźenjach wšu móžnu pomoc poskićeć. K tutomu zaměrej ma so wudźěwać kruty program.

Na dnju **krónowanja jendźelskoho krala** wotměwa so samsnu hodźinu, kaž krónowanska swjatočnosć, we wšitkich katolskich cyrkwjach Boža mša z khwalbnym kěrlušom. We Westminsterskej kathedrali w Londonje pak woswjeći so na druhi dźeń pontifikalna Boža mša, w přitomnosći bamžowoho legata, arcybiskopa Pizzardo.

Indiska. W měsće Tezpur wotmě so eucharistiski kongres, kiž so ze swjedźeńskim procesijónom, ze smólnicami rozswětlenym, skónči. Swjatočnosć hłuboko skutkowaše na tam domoródnych pohanow, kotřiž po tysacach přihladowachu; po dróhach běchu so kaž w špaleru zestupali. Z daloko wotležanych kónčin samo běchu wěriwi přikhwatali, zo bychu so při eucharistiskim zjězdźe wobdźělili. 106 wosobow bu při tym wukřćenych.

Portugalska wobsedźi poměrnje wjele kolonijow, kotrež je hišće z časow wobkhowała, hdyž w 15. a 16. lětstotku jeje łódźnikojo po morjach za nowym krajom pytachu. Też w Indiskej ma kolonije. Srjedźišćo misijónskoho dźěła bě tam prjedy provinca Goa, a wosebje rjad jezuitow je tam Khrystusowu wěru rozšěrjał. Wokoło 1750 pak bu tutón rjad z kraja wupokazany. Wulke zasłužby su sebi jezuitojo wo wukubłanjo a zdźěłanosć tutych kolonijow dobyli. To so też dźensniši dźeń zasy připóznawa, a portugalske knježeństwo so pod wjednistwom Dr. Oliverira Salazara prócuje, po móžnosći wšitko ze staroho časa zdźeržeć, štož ma někajku hódnosć.

Zjednoćene Staty. Štó njeby słyšał hišće ničo wo „Ku-Klux-Klan"? To bě wuwołane tajne zjednoćeństwo swobodnych mulerjow w Americy, kiž wosebje w powójnskich lětach strašnje přećiwo statej a nabožinje wustupowaše, z najwjetšej zasakłosću a hidu pak přećiwo katolskej Cyrkwi. Před někotrymi lětami skónčnje bu wot wyšnosće zakazany a rozwjazany. Tute zjednoćeństwo wobsedźeše wulki palast, w kotrymž zwjazkowy „wulkomištr" sydleše a rozkazowaše. Tutón hród bu nětko předaty. A spodźiwny to připad: Katolikojo jón kupichu, zo bychu jón přetwarili do domu Božoho. — Dźiwne su tola druhdy žiwjeńske připady, a často so dopjelnja, štož swjaty Hawštyn praji: „Złósć je tu jenož k tomu, zo mohło dobre so ćim jasnišo jewjeć."

Kanada. W posedźenju kanadiskoho sejma so justicny minister La Pointe takle wupraji: „Rad bych wědźał, hač su so sobustawy našoho sejma hižo zaběrali z encykliku, kotruž je bamž Pius XI. přećiwo komunismej wudał. Wón we njej wuzběhuje, zo stej sprawnosć a lubosć k bližšomu nanajkhmańšej bróni přećiwo komunismej. Z nim sym jenoho měnjenja, zo z hidu komunismus zničić njeje možno. Wšitcy Kanadojo dyrbjeli so w spóznaću a rozšěrjenju tuteje wěrneje wučby zjednoćić. Najradšo bych wutworił zwjazk kanadiskich staćanow, kiž měł so jeničcy prócować, zo by tole docpěł: Wojowanjo přećiwo komunismej a wšitkim reakcionarnym hibanjam powróćeńskich a zběžkańskich mocow; škit nabožnoho herbstwa w kanadiskim kraju přećiwo wohroženju přez cuze a bjezbóžne wučby. Tajka politika by zawěsće docpěła wjacy wupłodow dyžli wojowanjo z kanonami a namocu. Či, kiž wěrja do Boha, do bójskoho porjada we swěće a do swobody, ći su najkhmańši škit přećiwo komunismej!"

Syn Boži mytuje.

We wulkim měsće N. dźěše duchowny z Božim Synom ke khoromu. Puć wjedźeše joho nimo wulkeje fabriki. W fabricy bě runje swjatok a dźěłaćerjo walachu so z hromadami z njeje. Duchowny so stróži, zo mohła so zakhowanomu Bohu a Zbóžnikej někajka křiwda stać, měješe dźě jara zrudne nazhonjenja. Wšelacy z tych dźěłaćerjow so wusměwkujo nimo njoho kročachu. Jedyn młody dźěłaćeŕ pak so z boka poklakny a so pobožnje na wutrobu biješe. Jedyn z tych druhich dźěłaćerjow jomu přiwoła: Človječe, njeje će hańba! Młody dźěłaćeŕ ničo njewotmołwi, mysleše pak sebi, njebych wědźał, čoho so hańbować, hańbować móhli so wjele bóle tamni, kiž su tola też katolikojo. Hdyž běše knjez duchowny nimo a naš dźěłaćeŕ zasy stanył, jomu něchtón na ramjo klepaše. Wón so wobroći a před nim steješe wosobny knjez. Tón k njomu rjekny: „Mój luby přećelo, maće khwilku časa a móžeće na wokomik ze mnu do mojoho domu zastupić?" Wón pokaza z ruku na wosobnu vilu, kotraž cyle blizko w rjanej zahrodźe steješe. Dźěłaćeŕ wjesele do toho zwoli. Hdyž běštaj wobaj do jstwy zastupiłoj, prašeše so knjez młodoho dźěłaćerja: „Khodźiće rad do fabriki?" Dźěłaćeŕ

wotmołwi: „To runjewon nic, ale dyrbju, nan je nam zahe wumrěł, a nětko dyrbju zasłužić, zo bych staru maćeŕ sobu zežiwić mohł.“ Na to knjez: „Trjebam pěknoho a swěrnoho służownika za swoju kencliju a myslu, zo človjek, kiž je swojomu Bohu tak swěrny, kaž sym to runje nad Wami widźał, też swojomu dźěłodawarjej njeswěrny njebudźe. Poréčće z maćerju a je-li też wona z tym spokojom, móžeće hižo jutře służbu pola mje nastupić.“ Wutroba młodomu dźěłaćerjej wjesele biješe a přećelnje so wón z cuzym knjezom rozžohnowa. Dom přišedši wón maćeri wšitko wupowjeda. Ta rady do toho zwoli, přetož dawno hižo so strachowaše, zo móhli njekhmani towaršojo jeje syna zawjesć. Za někotre dny naš dźěłaćeŕ pola wosobnoho knjeza służbu nastupi. Měješe lěpše dokhody, kaž dotal w fabricy, a knjez běše ze swojim służownikom jara spokojom. Tak mytuje Bóh luby Knjez druhdy nadobo jomu wopokazanu swěru.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

5. njedźela po jutrach, 2. meje 1937:

Boža mša str. 248; Gloria; 1. modlitwa njedźele; 2. modlitwa atd. wo swj. Athanasiju str. 454; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223 pod 8.

Křižowe dny, 3., 4., 5. meje: Boža mša str. 252.

Božoho stpěća, 6. meje:

Boža mša str. 255; Gloria; Credo; Praefacija str. 258.

6. njedźela po jutrach, 9. meje:

Boža mša str. 259; Gloria; 1. modlitwa njedźele; 2. modlitwa wo swj. Hrjehorju str. 454; 3. modlitwa wo Božim stpěću str. 255; Credo; Praefacija str. 258 pod 8.

Kwitowanja přinoškow so za tydźeń wozjewja.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.

Připrawy a graty
za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk
groćanych pletwow
K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!
Železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wupjerki
dobre, kaž być dyrbja!

zwjeršne łožo	12,80	10,40	8,80
woseb. šěroke	14,40	13,60	11,40
spódnje łožo	9,60	8,80	7,80
šěr. za hłowaki	2,—	1,60	1,40

Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Dobre a pjenjezhódne **časniki**
wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Zjawny dźak
Maćeri Božej a swj. Błažijej
za dóstatu strowotu!

Hdyž w Budyšinje chceće kupować,
dopomńće so na
Alphonsa Schauseila
kiž we swojim wobkhodźe ma **wosebity wotrjad za serbsku drastu.**
Nowe fale, khuty, rubiška, suknje, jenož dobre wěcy pjenjez hódnje.
Čorny nahłowjacy bant žno wot hr. 2.75 we wulkim wuběrku.

Hermank w Kamjencu
njedźelu 2. meje 1937

Gabard. mantle	42.—	46.—	52.—	65.—
Gumj. mantle	12.—	14.—	17.—	22.—
Športowe woblečenja	22.—	28.—	35.—	46.—
Wšědne woblečenja	26.—	33.—	45.—	55.—
Smuhojte kholowy	4.—	6.—	8.—	12.—
Krótke pumpojte kholowy	5.—	7.—	9.—	13.—
Wšelake jaki (trachty)	7.—	9.—	11.—	15.—

Žónske mantle:

We wšěch barbach	14.—	18.—	24.—	33.—
Gabard. mantle	28.—	36.—	40.—	56.—
Gumjowe mantle	10.—	14.—	17.—	22.—
Mantle za žony	22.—	28.—	35.—	42.—
Rjane kostymy	21.—	26.—	32.—	38.—
Pisane pjezlki	9.—	11.—	13.—	17.—

Mój wobkhod je nětk zady radnicy
prjedy Fr. Aug. Näumann
4 wulke wokna
Rudolf Hirstny Kamenz/Sa. Kirchstr. 6

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

19. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. meje 1937.** | **75. lětnik.**

Marija, jutrna hwězda, proš za nas!

Křesćanski lud je wot dawna sem Mariju najrjeńšu kwětku w Božej zahrodźe mjenował. Tola wón je też druhdźe za přikładami pytał, zo by tu prawje a dostojnje khwalił, kotruž je Bóh za mać Syna Božoho wuzwolił. Tu je wón na swět hwězdow hladał a je tam za jenej slědźił, kotraž mohła mać Božu woznamjenjeć. Mjez milijónami hwězdow, kotrež na njebjesach stoja, je jutrna hwězda česć dóstała, zo smě swoje mjeno maćeri Božej dać. My mjenujemy Mariju jutrnu hwězdu a chcemy z tym rjec: kaž je nam jutrna hwězda najbóle znata a też najlubša mjez druhimi, tak też mjez wšěmi stworjenjemi mać Božu najbóle lubujemy. A to je zawěsće wola Boža. Wšak spěwamy tak rjenje w kěrlušu: „Bóh, kiž wšitke hwězdy wodźi, rady hlada na tebje".

Hdyž w ranju jutrna hwězda na njebjesach stoji a swoje měrne swětło na zemju sćele, potom stawa človjek. Nowy dźeń so započina. Ćmowa nóc ćeka. Też nóc khwali swojoho stworićerja, a hwězdy na njebju přiwołaja česć swojomu knjezej:

Hdyž je wonka ćma a nóc,
khwala hwězdy Božu móc.

A lědy je mócny khór hwězdow zblědnył, dha přikhadźa Bože słónčko jako nowy posoł Božeje lubosće. Chce wohrjewać a lud a kraj zwjeselić. Wšak runje nětkle w naléču začuwamy, kak derje słónčko z nami měni. Tak je Bóh z nami derje měnił, hdyž je nam słónčko dał. Bjez njoho njebychmy móhli žiwi być. Ale hišće wjacy lubosće je nam Bóh wopokazał, hdyž je nam Mariju dał.

Běše w paradizu. Adam a Jěva zhrěšištaj, hdyž ze zakazanoho štoma pojěštaj. Tehdy hasnychu wšitke hwězdy na njebju. Ćma lehny so na človjestwo, tołsta ćma. Tu zaswěći Bóh zasy jenu hwězdu, jutrnu hwězdu. Wón slubi Zbóžnika. Ćma poča ćěkać. Dołho stoješe jutrna hwězda sama na njebju nad človjestwom. Lud wołaše: „Dajće njebjesa nam rjosu . . ." Dołho traješe, prjedy hač slubjene słónčko zeskhadźa w Jězusu Khrystusu. Tola Bóh je swoje słowo dopjelnił. Tak też dźensa prošmy Boha, zo by nam na zastupnu próstwu swjateje Marije dał, zo bychmy za tym žadali, štož je horjeka. Zo njebychmy pozabyli, zo mamy so bědźić z njepřećelemi swojeje duše. Hlejmy při tym horje! Kak činja pućowarjo na wodźe, hdyž su so na njesměrnym morju w ćmi a nocy zabłudźili njewědźo wjacy, hdźe su a hdźe přińdu? Potom hladaja na hwězdy. W jich kołach a pućach namakaja zasy prawy směr. Njeńdźe so też nam človjekam druhdy kaž tajkim namórskim pućowarjam? Njejsmy też my druhdy wobdaći wot dwělow? Tu je nan. Wón ma syna. Syn čini jomu starosće. Njeda sebi wjacy ničo prajić. Syn njeje hišće wotrosćeny a tola wjacy njecha staršiske prawa znać. Hdźe namaka tajki nan zasy prawy puć? Wón so zasy dopomni na swjaty sakrament mandźelstwa. Tehdy je wón był wuhotowany z dostojnosću nanowskeje mocy. Tehdy je wón pósłany do Božoho kralestwa, zo by městno Bože zastawał na dźěćoch jomu wot Boha spožčenych. Na to budźe křesćanski nan husto myslić. Wón njebudźe tute prawa jenož w rěčach wukonjeć ale bóle w skutku, w přikładźe. Wón budźe so wo to starać, zo budźa joho dźěći jenak dobre za zemju kaž za njebjesa. Dźensa so wjele žada wot młodoho človjeka. Tola nic jenož stat wot swojich staćanow wjele žada, też Cyrkej, też Bóh wjele žada wot človjekow. Wón žada, zo bychu joho mjeno swjate dźerželi, t. r. hódni swjateje křćeńcy žiwi byli. A wšitcy su jenu a tu samu křćeńcu dóstali. Tuž dyrbja wšitcy derje měnić, sprawni być. Štóž je žiwy, kaž jomu to joho dobre swědomjo kaza, štóž khodźi w swětle Božeje hnady, abo znajmjeńša wšědnje wo to prosy, tón njebudźe jenož hódny swjateje křćeńcy, ale budźe sobu wojować, zo njeby móc bolšewisma w swěće dobyła. Tuž my prosymy mać Božu, zo by jutrna hwězda nas wjedła do nowoho dnja, k nowomu dźěłu. Tohodla stójće kruće

we wěrje! Wěra wostań čista, njeskažena. Jutrna hwězda hižo tysacy lět na zemju swěći jenak čista a měrna. Tak też je swjata wěra a Cyrkej Khrystusowa jenak dobra a strowa wostała. Človjekojo w njej so zabłudźichu a so też dźensa zabłudźa. Bože kaznje a wěrnosće wostanu móc, kotruž ani mocy hele njepřemoža. — Tohodla chcemy spohladować k njej, k jutrnej hwězdźe. Wona nas powjedźe bjeze wšoho błudźenja.

Přez Mariju k Jězusej,
to praj kóždom' křesćanej! -ž.

Z Łužicy a Serbow.

Z Hory. Njedźelu tydźenja bu wot wosadnoho fararja na swjatočne a zjawne wašnjo nowy swjaty křiž, kotryž je *Domanic-Šewcec mać na Horje před swój statok stajiła*, poswjećeny. We swojim prědowanju wułoži připosłucharjam, kiž běchu so najebać zymnoho a mokroho wjedra we jara bohatej ličbje zešli, važnosć swjatoho křiža w našim času wosrjedź so rozšěrjacoho njewěriwoho zmyslenja, wohidnosć hrěcha a přemóc Božeje lubosće. Napominaše, zo mamy nowy swjaty křiž, kiž cyle blizko při zjawnym puću stoji, stajnje česćownje a dostojnje strowić z prastarym katolskim postrowom „Budź khwaleny Jězus Khrystus!" Do modlitwow zaplećene spěwy nawjedowaše Khrósćičanski kantor, knjez Pawoł Grofa. Křiž, kiž je z duba, su zhotowili wojnaraj Jakub a Pawoł Dórnik z Łusća, nan a syn, a tyšeŕ Krons z Hory. Křiž je 3,10 m wysoki. Khrystusowe ćěło 85 cm dołhe, je z lipy rězbowane, a dosć dostojne, kaž też křiž sam. Jednory muž z Oberammergawa, kotrohož Domanic-Šewcec Jan na pućowanju tam zezna, je dźěło zhotowił. Z Domanic Janom so, štož pućowanjo a znajomstwo z wulkim swětom nastupa, ani tamón znaty knjez farař, kiž je skoro wšudźe pobył, měrić njemóže. Barbjenjo swjatoho křiža je knjez Bergař z wustojom wobstarał. Pod křižowanym Zbóžnikom stoji rjane serbske hrónčko:

„Do Twojej' rukow poručam,
O Knježe swoju dušu sam.
Přez Twoju smjerć a ćerpjenjo
Mi popřej zbóžne skónčenjo."

Po swjatočnosći běše pola Domanic telko wopyta, zo stólčki a šalki njedosahachu. Tak wužichmy porjadu ćopły kofej a słódny tykanc a wosuški a mějachmy k tomu žiwu a šwarnu bjesadu. Běchmy dźěn wjeseli, zo ma kraj našich wótcow dalše znamjo křesćanskoho a serbskoho razu.

Z Marijineje Hwězdy. Po ćichim klóštrskim wašnju woswjeći so sleborny jubilej šesćich knježnow, kotrež su před 25 lětami swjatočny profes wotpołožiłe a tak dokónčnje do rjadu cisterciskoho zastupiłe. Su tři čorne a tři běłe knježny: Benigna Lejna Jurkec, * 21. okt. 1888 w Drasowje na Morawje, Jozefa Lejna Brettschneiderec, * 7. febr. 1882 w Drježdźanach, Edmunda Hańža Ryćeric, * 18. jan. 1890 w Lejnje, Cita Marja Dittrichec, * 2. dec. 1885 w Smjerdźacej, Mauritia Wórša Błažikec, * dec. 1882 w Ralbicach, a Lancia Hańža Čornakec, * 28. dec. 1889 w Sernjanach. Zadrasćene buchu 23. januara 1911 a swjatočne sluby wotpołožichu 23. apryla 1912, na swjedźenju swj. Jurja. Poslednje štyri su serbskoho pokhada.

Z Kukowa. W *katolskich Serbach nadeńdźemy mnohe* křiže we wsach a wonka při pućach. Tak bu naša wjes zańdźenu njedźelu zasy wo jene znamjo horjestanjenoho Zbóžnika wobohaćene. Swójba Krawcec je před swojim statokom rjany křiž stajiła, kiž je deba za statok a wjes. Wojnařski mištr Rjelka we Worklecach je jón dźěłał a blidařski mištr Dyrlich w Nowej Wjescy wobarbił a napismo „Jězuso, za nas křižowany, smil so nad nami!" zhotowił. Boža martra je podobna křižam z Hornjoho Amergawa pokhadźacym. Zańdźenu njedźelu pop. poswjeći k. farař Wjeńka křiž w přitomnosći wjele wjesnjanow. Poswjećenjo sta so runje na předwječoru swjedźenja namakanja swj. křiža. Přihódnišoho dnja sebi wuzwoljć njemóžachu. Knjez farař spomni we swojej jadriwej naréči na tutu podawiznu, kiž z Konstantinom Wulkim a joho maćerju, swjatej Helenu, zwisuje. Křiž, na kotrymž Jězus swojoho ducha do rukow njebjeskoho Wótca přepoda, bě do zabyća přišoł; na tamnym městnje bu samo pohanski templ natwarjeny. Tón da Konstantin zwottorhać a při tym storčichu na tamne tři křiže na Kalvarskej horje. Přez spodźiwny dźiw so prawy křiž wuslědźi. W tutym znamjenju dźěn też Konstantin nad swojim pohanskim přećiwnikom doby. Wot toho časa so křiž w křesćanstwje powšitkownje česćeše. Na kóncu swojich słowow napominaše knjez farař, křiž prawje česćować, z kotrohož ćeče nowa wěra, nadźija a lubosć za toho, kiž w pobožnej mysli nimo kroči a khutnje skutk wěčneje lubosće rozpomina. Zdobom dźakowaše so Krawcec swójbje

Hdyž Rhyn tehdom wustupi . . .

(Wobdźěłał B. Šołta-Hodleŕski.)

I. Struchła nóc.

Jara wjele lět tomu je, zo bydleše w rjanej, małej a luboznej wjescy při Rhynje winoplahowař. Měrćin Budař, bohabojazny, sprawny a pilny človjek; tajka bě też joho mandźelska Cecilija.

Měrćinowe domske stoješe zwonka wsy, cyle blizko při rěcy. Při domčku pozběhowše so nahły, skałojty nawis, daloko do wody sahacy, wot deleka hač horje z winom nasadźany; rjany a dobry płód tu rosćeše. Wot domska wupřestrěwaše so při brjozy Rhyna rjana łuka, z jeneje strony z wodu a z třjoch stron z rjanym žiwym płotom wobdata. Z cyłeje wokoliny nošachu tu šaty, zo by je Cecilija tu na swojej běleŕni wothladała — a sněhběłe je potom zasy wróco dóstachu. Tak zasłužištaj sebi pilnaj mandźelskej swój wšědny khlěb. Wyše toho dawaše łuka picy za někotre kruwy. Pos, ćěmnobruny trundlač, strażowaše w lěće a naléto běleŕnju, w nazymje, hdyž wino zrawješe, winowu hórku a přez cyłe lěto, wosebje w dołhich zymskich nocach dom a dwór.

Měrćin a Cecilija běštaj tu jara zbožownaj a wjesołeje mysle. Přezjednosć a lubosć tu knježeše. Najwjetše wjeselo pak a najdróžši jeju pokład běchu jeju pjeć dźěći; najmłódše hišće w kolebcy ležeše. Swěrnaj staršej njespokojištaj so z tym, dźěći jenož zežiwić a derje drasćić; swědomiće so staraštaj wo jich wućehnjenjo po zasadźe „Spěwaj a dźěłaj!"

„Dźěło a modlitwa čini nas zbožownych za tutón a tamny swět", to bě Měrćinowe słowo. Pobožnaj a pilnaj staršej njetrjebaštaj wulkeje prócy nałožować, dźěći k pobožnosći a dźěławosći pohnuwać; jeju dobry přikład skutkowaše lěpje dyžli słowa; dźěći runjachu so staršimaj. To dźěn tola njemóžeše hinak być, hdyž jenož w modlitwje a dźěle, jenož wo dobrym widźa a słyša. Lědma hdźe druhdźe při Rhynje bě tak zbožowneje a spokojneje swójby.

Tola jej bě přihotowane wulke horjo a domapytanjo. Zyma zaćahny do kraja. Dźeń wob dźeń bu krućiša; ludźo tajkeje zymy hišće njepomnichu. Też jara wjele sněha bě so našło, kiž hory a doły z tołstym přikrywom zawodźe. Rhyn bě hłuboko zamjerznjeny a kaž z marmorom přikryty. Bojachu so jara nahłoho taća a powodźenja.

Ćopliše wjedro přińdźe; njebě wšak hišće žanoho stracha.

Bě w nocy. Měrćin ze swojej małej swójbu wužiwaše hłuboki a měrny spar. Tola — što to nadobo!? Wokoło połnocy bu Měrćin wubudźeny. Zasłyša zwony přebiwać a wjacy króć třeleć — a mócnje šumješe wodźisko! Khwatajcy wón stany, swoju drastu na so zmjetajo běžeše ze jstwy won pohladać, što so stawa. Stupiwši do nakhěže, so smjerć wustróža. Wšo bě hižo powodźene, a hdyž khěžne durje wotewri, wali so jomu tajka mnohosć wody napřećo, zo bu nimale k zemi potorhnjeny. Khětře doskoči

za postajenjo křiža. Swjatočnosć bě wobrubjena z kěrlušemi, při čimž so wosebje žony přikładomnje wobdźělichu. — Njech z tutoho křiža nastawa Bohu česć a spomoženjo wěriwym!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 14. meje, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Wětenicy. Zdawna sem stoji tu přede wsu swjećatko, kotrež přez swoju wulkosć imponuje. Mamy drje w katolskich Serbach wjacy tajkich swjećatkow — na přikład před Różantom hnydom dwě —, ale žane njedosćehnje wulkosć Wětenčanskoho. Bu w lěće 1789 stajene. Štó je k tomu nastorka dał a štó je tesame zhotowił, to nam žadyn wjesny krónikař njewozjewi. Ponowjene bu w lětach 1862 a 1935. Wo poslednje su so wosebje tři wjesne swójby postarałe a to Hejduškec, Bjedrichec a Žurec (korčmař). Hižo nazdala je tute swjećatko widźeć, kiž, na wyšinje stojo, daloko do serbskoho krajika zhladuje. Je na šěsć metrow wysoke. Na wjeršku stoji postawa horjestanjenoho Zbóžnika z khorhojčku w rucy. Před lětami bě so sprochnjena ruka rozłamała a khorhojčka dele padnyła. Mištraj Dyrlichaj z Now. Wjeski staj pomnik ponowiłoj a wotłamany dźěl z drjewa narunałoj. Dalše wobrazy — kaž Jězus na Wolijowej horje, swj. Trojica, swj. Jan při Jordanje a Khrystus na křižu — su tež z pěskowca, dalši dźěl swjećatka pak z łužiskoho zornowca. Pod nimi stoja hrónčka ze Swj. Pisma w němsčinje, kaž so tehdom před 150 lětami rěčeše a pisaše. Pomnik bu před nimale dwěmaj lětomaj ponowjeny. Zo hišće nětko w rjanych pisanych barbach so błyšći, je dopokaz, zo je so k barbjenju dobry material brał. Po času wótrosć barbow popušći. Ponowjene swjećatko je rjana pycha za wjes a wokolinu, a tamnym swójbam słuša dźak, zo su so wo nje postarałe.

Z Konjec. Zańdźenu srjedu smy na Ralbičanskim pohrjebnišću pokhowali ćěło njeboh Madleny Henčoweje, rodź. Šołćic z Konjec. Najstarša wosoba dalokeje wokoliny je z njej wotešła po 93 lětnym zemskim pućowanju do wěčnosće. Wjele ludźi ju přewodźeše na puću, kotryž je jeje mandźelski, kiž bě ćěsleński dźełaćeř, hižo 37 lět prjedy kročił; 37 lět potajkim bě Henčec wowka a prawowka zwudowjena. Štyri dźěći, wšě woženjene a zastarane, wo nju žaruja. Wot nich derje zastarana, je měrna lěta wotpočinka hač do tak žohnowaneje staroby wužiwała. Njeboćička bě kaž zrosćena ze stwórbu Božej, w kotrejž namaka swoje wokřewjenjo a wjeselo hač do poslednich dnjow, dóniž kruće na khorołožo njebu sputana. Swój dołholětny wotpočink je z modlenjom Bohu poswjećiła. Hdyž do Ralbičanskoho domu Božoho njemóžeše wjac dóńć, je wjele přebywała w kapałcy Šunowskoho hrodu. — Njesćerpnje čakaše kóždy tydźeń na swój luby „Kat. Posoł", kotryž z najwjetšej kedźbliwosću a wulkim zajimom čitaše. We wokolinje wšitcy Henčec wowku derje znajachu a kóždy rady z česćomnej staručku popowěda. Lěta 1935 je protyka za katolskich Serbow „Krajan" jeje wobraz wozjewiła.

Kapałka w Šunowskim hrodźe so nětkle rjenje wuporjedźuje a rumniša wutwari. Za to słuša Klóštrej dźak Wosebje stari ludźo budźa so na tym wjeselić. Ponowjena kapałka so w swjatkownym tydźenju wotewri.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 12. meje, pop. w 2 hodź. w Konjecach na šuli, a 1/24 hodź. w Ralbicach w hosćeńcu.

Z Kulowa. Wutoru, 4. meje, popołdnju wudyri nadobo pola skótnoho wikowarja Heinricha Reichelta na Salowskim předměsću woheń. Wotpali so masivna bróžeń a přitwarki, tež hródźe buchu khětro wobškodźene, dokelž so tež hižo palić započachu. Krutomu zapřimnjenju wohnjoweje wobory a dźěłoweje służby ma so dźakować, zo so woheń na susodne statoki njewupřestrě. Spaliło je so wjele słomy a słanja, tola wšón skót móžeše so wukhować. Kak je woheń nastał, njeje hač dotal znate.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV Će woła!

Cyrkwinski přehlad.

Němska. Zwjazk katolskich němskich akademikow skhadźuje so wot 15.—19. meje we Würzburgu, zo by tam z biskopom swjedźeń Swjatkow zhromadnje swjećił. Skhadźowanka stoji pod hesłom: „Prawy wobraz křesćanskoho človjeka".

---

do lěhanskeje jstwy wołajo: „Cecilija, Cecilija, stań spěšnje! Wukhowajmy naše dźěći!"

Cecilija hišće khabłaše na poł spicy a ćisny najnuznišu drastu na so. Wobaj pytaštaj z dźěćimi na blizku winowu hórku wućeknyć; tola spěšnje postupowaca woda waleše so jimaj napřećo, tak zo njemóžeštaj tam dóńć. Tuž chcyštaj nětko druhu hórku na tamnej stronje wjeski docpěć. Tola nóc bě tak ćmowa, zo njebě ani kročele doprědka widźeć. Měsačk bě so hižo dawno skhował a čorne mróčele zaćemnichu prjedy jasnje so zybolace hwěžki. Sylny dešć liješe so z njebja a hrózbny wichor wuješe. Woda bě hižo wšě hasy a haski popławiła. Při kóždej kročeli bě strach, zo jich njesmilna, torhaca woda sobu torhnje. Dźěći, wot staršeju tak nadobo ze spara zdrěne, płakachu a wołachu. Ze wšěch domow bě zrudoba a žałosć słyšeć. Wjeska a cyła wokolina runaše so morjej sylsow.

Za khwilu přińdźechu někotři mužojo ze zaswěćenymi latarnjemi z hórki dele, a w błukim swětle bě wulke horjo, hubjeństwo a žałosć trochu widźeć. Wjele stow ludźi napinaše wšě swoje mocy, zo bychu wućekli zrudnej smjerći zatepjenja. Wšudźom, dalokož wóčko widźeše, bě hubjeństwo a nuza! Tu žałosćeše wboha mać w małym domčku a podawaše z nizkim woknješkom swoje dźěći — bolostnje płakace — jene po druhim nanej won, zo by je wukhował; tón sam stoješe hač do šije w torhacej wodźe a móžeše so lědma na nohomaj zdźeržeć. Tam njesechu dorosćene dźěći khoru mać z khěže, zo njeby so zatepiła, same pak ze samsnym strachom wohrožene. Někotři zmužići mužojo pak přińdźechu jim na pomoc, hewak drje bychu wšitcy, khora mać a dźěći, byłe zhubjene.

Cecilija, na kóždej rucy dźěćo dźeržo, bu wot njesmilnje torhaceje wody potorhnjena, a tola jej Měrćin, kiž też dźěsći na rukomaj njeseše, njemóžeše pomhać. Na dobre zbožo přikhwataštaj mužej, kotrajž mać z dźěćimi wumožištaj a so z nimi za nanom dobuštaj na blizku hórku.

Tu zeńdźechu so wumoženi. Hač do kože běchu přemačani. Při wulkim wohnišću, kiž bu tu na hórcy założene, so nětk sušachu a wohrěwachu.

Bjez dycha a kaž we womorje dóńdźe Cecilija hač na hórku. Jeje prěnja starosć płaćeše dźěćom. Wokoło so hladajo wołaše bolostnje: „Hdźe je moje najmjeńše dźěćo, mój Kašpork?" Mać bě počmě hnydom za kolebku pytała, hdyž so woda do domu nawali. Dokelž pak ju njebě wjacy namakała, bě měniła, zo je nan kolebku z dźěsćom hižo do wěstoho skhowa donjesł; a po tym bě jenož wo to so starała, kak tamne swoje dźěći wukhowa. Nětko pak, hdyž swój zmylk spózna, bu z bolosću přewzata; płakaše a žałosćeše wótře. Hnydom chcyše so na puć domoj podać, přez mócne torhace wody, zo by hladała za swojim najlubšim dźěsćom a je wěstej smjerći wukhowała. Tola nan ju zadźerža: „Wostaj to, luba Cecilija, ty zawěsće hač k našomu domej njedóńdźeš! Woda přesylnje torha a će cyle wěsće póžrě. Ja pak chcu spytać, najlubše, štož mamoj, wukhować. Swěrni susodźa budźeja mi pomhać!"

Mohučski (Mainz) biskop je diecezansku **synodu powołał,** kiž so wot 18.—20. meje wotměje. Je to druha synoda za cyły čas wobstaća Mohučskoho biskopstwa.

„Lubomu Swjatomu Wótcej" běchu lětsa dźěći w Partenkirchenje (w Hornjej Bajeńskej při horje Zugspitze), ze składnosću swojoho prěnjoho swjatoho woprawjenja (90 to běchu), do Roma pósłali hołdowanski list. A Swjaty Wótc je jim přez swojoho statnoho sekretara Pacellija na to přećelnje wotmołwił wuprajo swoje wjeselo na dźěsćowskim připisu. A japoštołske požohnowanjo zdobom wudźěli lubym dźěćom z tutym přećom: „Zo by wšitka młodosć, kiž so přihotuje nětkle na přikład Zbóžnika, Khrystej přecy podobniša była a jomu swěru dźeržała w joho Cyrkwi, byrnjež to často ćežke wopory žadało." Tute japoštołske požohnowanjo Swjaty Wótc zdobom też wupřestrě na starših, wučerjow, wučeńkow a dušepastyrjow tutych dźěći.

Kardinal Bertram je Swjatomu Wótcej zapodał próstwu, zo by Cyrkej zbóžnoho **Oliver-a Plunkot-a** do rjadu swjatych přijała. Oliver Plunkot, biskop w Iriskej, bu w lěće 1681 w Londonje wotprawjeny a woprowaše tak swoje žiwjenjo za katolsku Cyrkej. Před 200 lětami buchu joho powostanki do Němskeje přewjedźene a wotpočuja w klóštrskej cyrkwi w Lamspringu blizko Hildesheima.

Kapalny mištr Schrems, kiž swětosławny cyrkwiny spěwny khór „Regensburger Domspatzen" nawjeduje, bu wot wjednika na profesora pomjenowany.

Němski medecinski tydźenik rozprawuje wo jenym přednošku, kiž bu w medecinskim zjednoćeństwje za tropiske prašenja w Hamburgu dźeržany. Přednošowar je tam wopisował wobstojnosće w Espirito Santo, najhorcyšim dźěle Brasilskeje. Mjez druhim praji: Cyłe kulturelne, narodne a cyrkwine žiwjenjo tutych tu bydlacych Němcow so zjednoćuje wokoło cyrkwjow; tute tworja duchowne srjedźišćo wšitkich gmejnow. Sym winowaty, też tudy pokazać na wulke zasłužby, kotrež su sebi evangelscy a katolscy farar jo tu dobyli w lětdźesatki trajacym wopornjwym dźěle wo derjeměćo tutych němskich kolonistow a wo powšitkowne zajimy, potajkim też wo wótčinu." — To je powšitkownje přederje znate, zo nichtón njeje wjetšich zasłužbow sebi dobył wo wudźerženjo a pěstowanjo ludnosće, narodneje rěče a kultury we wukrajnych zasydlenjach, dyžli duchowni.

Francózska. Wozjewichmy hižo, zo so kónc meje w Parizu **wulka swětowa wustajeńca** wotewri. Mjez druhim pokazuje so tam francózska wjeska — tola bjez cyrkwje; to su njewěriwi tam dócpěli. Tola budże na wustajeńcy nabožna mysl a znamjo křesćanstwa zjawnje so doraznje pokazować. Vatikan a katolska Cyrkej so na wustajeńcy w rjanych rozměrach wobdźělitej. Wuspěchi katolskoho skutkowanja po cyłym swěće budże tam kóždy wobdźiwać móc. W srjedźišću prěnjeje bamžowskeje žurle budże předstajena **„młodosć Cyrkwje"** takle: Widźimy postawu Khrystusa, kiž wšě ludowe woršty k sebi wita, dźěłaćerja, rjemjeslnika, wojaka a bura atd.

Hollandska. Katolske zjednoćeństwo **posłuchajrjow na radio** ma w Hollandskej na 140000 sobustawow. Prócuje so raznje wo to, zo by też katolske zmyslenjo z radija klinčało. Na cyle originelnu mysličku je přišło, kak mohło powšitkownosć zjawnje za swoje wotpohlady wabić. Zjednoćeństwo je sebi wotnajało łódź; z tutej nětk jězdźi wot města k městej. W Hollandskej dźěn móžeš skoro do wšěch městow po wodźe dojěć; to widźiš, hdyž na kartu pohladaš. Kóždy wječor je na tutej łódźi wumělski rjany koncert. Wjele ludźi na łódź přikhwata a rady kóždy zapłaći swój šěsnak (Gulden). Tak wojuje tam za katolsku należnosć.

Českosłowakska. W Prazy zarjaduje so w lěće wustajeńca słowakskoho cyrkwinskoho wumělstwa a to we Władisławowej žurli na Hradčanach. Tuta wustajeńca změje zawěsće jara wulki wuznam. Rjane wumělstwo, we słowakskich cyrkwjach zakhowane, je w zjawnosći dotal lědma znate.

Z lětnika českich redemptoristow je spóznać, zo so tutón duchowny rjad w Českej rjenje wuwiwa. Wón wobsedźi 22 swojich domow, 15 českich a 7 němskich; ma 346 sobustawow, z kotrychž je 164 měšnikow (108 českich a 56 němskich). Seminaristow ma 61 a to 43 českich, 18 němskich. Jenož 50 měšnikow je přez 50 lět starych. Dwaj domaj ma rjad w južnej Rusko-Karpatskej z 23 rjadnikami, mjez nimi 6 greksko-katolskich měšnikow.

„Haj, to chcemy!" rjeknychu mužojo, kiž běchu Cecilija a dźěśći wot hrózbneje smjerće wukhowali, a wobrónichu so z dołhimi žerdźemi, zo bychu z nimi zemju wotšpapować móhli a so na nje też zepjerać. Tak podachu so na puć; jedyn z nich njeseše zaswěćenu latafnju.

Cecilija chcyše z nimi hić. Žony pak, kiž při wohnju sedźachu, dźeržachu ju z mocu wróćo. „Měj sćerpnosće", rěčachu, „a dočakaj tu; by tola swojej smjerći napřeco šła! Mužojo twoje dźěćo zawěsće wukhowaju, je-li to hišće móžno, jeli pak nic, potom też ty ničo pomhać njemóžeš."

Wšitcy na hórcy přebywacy hladachu z hrózbu za zmužitymi mužemi, doniž so swěca za kněžu njezhubi; a hladachu hišće dołho won do ćmoweje nocy, tola ničo wjacy njewidźachu, słyšachu jenož howrjace šumjenjo wody, wućo wichora a hdys a hdys wrjeskot padaceje kněže. Ze strachom a z bojosću třepotachu a modlachu so wótře z pozběhnjenymaj rukomaj: „O Božo! Smil so nad mužemi a nad wbohim dźěśćom! Pomhaj ty jim a daj jim mocy, zo njebychu hrózbneje smjerće w žołmach namakali! Jenož ty zamóžeš jich wukhować!"

II. Nowa zrudoba.

Cecilija čakaše w smjertnym straše na nawrót mandźelskoho a joho swěrnych přewodźerjow. Hižo hodźina bě so minyła, a hišće njebě wot nich ničo widźeć a słyšeć. Cecilijina bojosć nastajnosći přiběraše. Wona klečeše ze styknjenymaj rukomaj njedaloko wohnja pod małej jědlu. Dźěćo, na kotrež bě šórcuch wodźeła, stoješe při njej, mały Jurij pak, jenož w košli a bosy, stoješe zady njeje ze zymu huhotajo. Cecilija modleše so w nastajnosći nutrnje, a wutrobina bolosć jej z potom mačeše čoło. Mały Jurij, to w błukim swětle wohnja widźo, wopraša so dźěśćowscy nježnje: „Maći, kak to přińdźe, zo so ty poćiš, mje pak zyma třase!" Mać w lubosćiwej starosći na Jurka a joho lěto staršu sotřičku pohladnywši jeju namołwješe, zo byštaj so też modliłoj; a wonaj styknyštaj rucy a poskaštaj.

Skónčnje so nan wróći. Wón bě zrudny, to bě na joho mjezwoču widźeć. Woda wot njoho jenož tak běžeše. Skónčnje jedyn z mužow, kiž bě z nanom sobu był, Ceciliji powědaše: „Bě njemóžno hač k wašomu domej dóńć, luba susodźina! Woda je přehłuboka a jara torhaca. Hač do šije stojachmy we wodźe a so skoro sami zatepichmy."

Druhi přewodźeŕ pak tróštowaše: „Njespušćmy hišće wšitku nadźiju; wěm, zo někotři wjesnjenjo, kotrychž bydlenja njeběchu tak jara wohrožene, so prócowachu, z powodźenych twarjenjow, hdyž woda hišće tak torhaca njebě, wukhować ludźi a domjaceje nadoby. Móžno, zo kolebku z dźěśćom wukhowachu."

Woprawdźe přecy hišće ludźo ze wšelakej nadobu na hórku doćahnychu. Kolebka pak bohužel nihdźe widźeć njebě a wo dźěćatku też nichtón ničo njewědźeše.

Struchła, ćmowa nóc dyrbješe skónčnje swětłosći dnja ćěkać. Wichor a dešć běštej popušćiłoj. Ćežke mróčele so rozćahnychu. Jasny dźeń nětko pokaza ćežkosć Božoho

14. a 15. augusta zarjaduje so w Kralowym Hradcu **eucharistiski kongres,** kiž ma stać pod hesłom: „Wobnowjenjo katolskoho žiwjenja přez eucharistiju“.

Ličba čěskich seminaristow je w zašłym lěće wo 279 přibyła. Wšo hromadźe je w Češkej 2010 theologow a 339 alumnow. Mjez nimi je 680 Čechow, 887 Słowakow, 441 Němcow, 103 Wuherjow, 86 Ruthenow, 21 Polakow a 4 Rumjanow.

Španiska. Biskop w Santanderu, msgr. Eguino y Trucu, je so wot Swj. Wótca z Roma zasy do Španiskeje wróćił. Z Francózskeje přišedši překroči Španisku hranicu přez mjezynarodny móst pola Hendaye. Do města zastupiwši bu wot wojeńskoho rozkazowarja z wojeńskimi česćemi witany.

Rjad dominikanow je za čas španiskoho wojowanja dotal 80 swojich sobustawow zhubił. We vatikanskej nowinje „Osservatore Romano“ wopisuje jedyn swědk, kak bjezbóžni w jenej wjescy blizko Nambroca 2 měšnikow a 2 duchownoju bratrow skóncowachu. Tym bě so dowoliło, zo smědźa swobodnje wotpućować, tola w spomnjenej wjescy jich zatřělichu. Wumrěchu ze słowami: „Viva Christo Rex! Viva Espana!“ Tónsamy dopisowař też widźeše, kak bu w Ocana 8 měšnikow z rjadu dominikanow morjenych.

W měsće **Veracruz** skhadźowachu so kónc měrca katolske zwjazki, zo bychu přećiwo přesćěhanju katolskeje Cyrkwje protestowałe a žadałe, zo bychu so zamknjene cyrkwje zasy wotewrile. Při tym zrazy na wšelakich městnach policija do wšelakich demonstrantow.

Khina. Znaty khinski statnik a sławny wučenc Ma-Siang-Peh dźěła hižo lěta dołho na nowym přełožku swjatych sćenjow do khinskeje rěče. Nětk je tute ważne dźěło dokónčił najebać swojeje wysokeje staroby 98 lět.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Křćenja: Junij—december 1936. 2. 7. Gerda Marja a Rózalija Marhata, dwójnikaj Wilija Blocha z Lejna; 4. 7. Hana, m. dź. Michała Mikławša Klimanta z Wudworja; 5. 7. Pawoł, m. s. Michała Hěblaka z Pančic; 12. 7. Konrad Jan a Theodor Mikławš, dwójn. Mikł. Bejmaka z Pančic; Marja Terezija, m. dź. Jurja Pawoła Jakubaša ze Zejic; Jurij, m. s. Artura Jurja Martina z Jaseńcy; 15. 7. Hana Madlena, m. dź. Jana Rynča z Worklec; 19. 7. Joachim, m. s. Pawoła B. Pjetaša z Khróśćic; Hana, m. dź. Jurja Handrika z Hórkow; 15. 8. Pětr Pawoł, m. s. Jana Michała Ryćerja z Jaseńcy; 22. 8. Terezija Hańža, njem. dź. Marje Hančikec z Jawory; Jurij Bjarnat, njem. s. Hany Bukec z Miłoćic; 23. 8. Jurij Bjarnat, m. s. Jurja Nuka z Pančic; Pawoł Konrad, m. s. Jana Michała Lipiča z Wudworja; 30. 8. Bjarnat, m. s. Jurja Lorenca z Hórkow; 6. 9. Rózalija, m. dź. Jana Ryćerja z Noweje Jaseńcy; 16. 9. Erna Katyrna, njem. dź. Marje Hilžbjety Šołćic z Jaseńcy; 20. 9. Lejna Marja, m. dź. Michała Šramy z Worklec; Brigita Wórša, m. dź. Jakuba Kórjeńka z Workec; 23. 9. Felix Michał, m. s. Jana Handrika z Noweje Jaseńcy; 27. 9. Pawoł, m. s. Jurja Šołty z Jaseńcy; Jurij Beno, m. s. Pawoła Kocha z Hórkow; Jurij, m. s. Jurja Šołty z Jaseńcy; 28. 9. Rudolf Franc, njem. s. Hany Terezije Krječmarjec z Worklec; 29. 9. Jadwiga Hańža, m. dź. Mikławša Marka z Časec; 1. 10. Pawoł Jan, njem. s. Hańže Zyndźic z Miłoćic; Rudolf Michał, njem. s. Hany Paškec ze Swinańnje; 4. 10. Měrćin Albert, m. s. Jana Šwarca z Worklec; 11. 10. Hana Wórša, m. dź. Jana Mikele ze Swinańnje; 18. 10. Marja Terezija, m. dź. Pawoła Brézana z Hórkow; 31. 10. Józef Bjarnat, njem. s. Herty Hěblakec ze Stareje Cyhelnicy; 4. 11. Hańža, m. dź. Bjarnata Kokerta z Kukowa; Wórša, m. dź. Mikławša Šandy z Bóšic; 11. 11. Hilžbjeta Hańža, njem. dź. Marje Madleny Čornakec z Kukowa; 14. 11. Cecilija Erika, njem. dź. Marje Jakubašec z Wudworja; 22. 11. Jan Měrćin, m. s. Jana Šěraka ze Zejic; Helmut Horst, m. s. Ericha Helmuta Pecolda z Kukowa; 26. 11. Gerhard Beno, m. s. Bjedricha Bruna Rychtarja z Kukowa; 29. 11. Marijana Terezija, m. dź. Jakuba Huberta Měta z Hatow; Marja Hana, m. dź. Józefa Šołty z Worklec; Marja, m. dź. Jakuba Bjarnata Šewca z Hórkow; 3. 12. Měrćin Mikławš, m. s. Mikławša Handrika z Wudworja; 6. 12. Rudolf, m. s. Jurja Paški z Pančic; Franc, m. s. Jurja Domaški z Lejna; 8. 12. Marja Borbora, m. dź. Jurja Mögla z Hórkow; 13. 12. Beno Mikławš, m. s. Jurja Šołty z Worklec; 15. 12. Mónika Wórša, m. dź. Michała Wowćeńka z Kukowa; 17. 12. Jan, njem. s. Eriki Hilžbjety Rjekec z Nowych Bóšic; 26. 12. Marhata Cecilija, njem. dź. Marje Cecilije Krječmarjec z Worklec; Jan Beno, m. s. Jana Pětra Kocha z Wudworja; Jan Franc, m. s. Pawoła Jana Mikławška z Worklec; 27. 12. Hańža, m. dź. Pawoła Józefa Handrika z Kukowa.

---

domapytanja. O, kajke to žałosćenjo mjez wbohimi wjesnjanami, kotřiž běchu w běhu krótkich hodźin zhubili statok a wobsedźeństwo. Wjetši dźěl wjeski wjacy njewidźachu — bě zničeny.

Też Měrćinowe domske bě wot žołmow požrěte; někotre tu hišće stojachu, ale bjez třěchow abo strašnje nawisowachu. Zrudoba bě wšitkich přewzała. Cecilija rudźeše so jenož wo swoje dźěćatko. „Njech je wšo, štož mějachmy, zhubjene“, wona žałosćeše, „hdy bych jenož swoje dźěćo zasy měła!“ Też nan so bóle nad tym rudźeše, zo je dźěćo zhubił, hač wo zničene wobsedźeństwo. Wón pak so bórzy zhraba a dźeše z hnujacym hłosom: „Bóh je dał, Bóh je wzał, joho mjeno budź khwalene.“

K Ceciliji so wobroćiwši ze sylzojtymaj wočomaj praji: „Podajmoj so do Božeje wole, Cecilija! Namaj je wjele wzate, tola štož Bóh čini, je dobre. Woprujmoj jomu naju lube dźěćo; pola njoho je najlěpje skhowane.“ Na tute pokojace słowa mać žałosćić přesta, a bu trochu měrniša prajo: „Boža wola njech so stanje!“ Też dźěći so z časom změrowachu a mała Marja tróštowaše: „Njechamy wjacy płakać. Naš mały bratřik je nětko jandźelk w njebjesach. Tam je rjeńšo, tam žanoho powodźenja njeznaja.“

Też mały Jurij rěčeć poča: „To wšak je wšitko wěrno, štož prajiš. Luboho bratřika smy nětko zhubili, to sym jara zrudny. Też wo našej kruwje je škoda; bóle pak hišće wo našoho wjesołoho psyčka! Tón je so też zatepił, hewak by tola zawěsće za nami přiběžał. Toho je mi skoro bóle žel hač wo małoho bratřika.“

„Kak zwěriš sebi takle hłupje rěčeć, Jurko“, rjekny Mařka. „Tak njesměš tola prajić!“

„Čohodla“, dźeše hólčec dale, „je mały bratřik nětko w njebjesach, wbohi psyčk pak njemóže do njebjes přińć.“

Tak a hinak so dźěći mjez sobu rozmołwjachu. A štóž jim připosłuchaše, so tola posmja, byrnjež zrudniši był.

Mjez tym běchu też ze susodnych wyše ležacych wjeskow, hdyž powodźenjo škody načiniło njebě, ludźo přikhwatali. Přinjesechu potrjechenym zeživjeńsku potrjebu a drastu a běchu rad zwólniwi, jich do swojich domow přijeć. To bě bědnym wulke wjeselo. A Měrćin praješe: „Wěm, zo nas rad přiwozmje; też ja chcu na khwilu pola was so wukhować, doniž so dokładnje wusušu a trochu zdrasću; potom poćahnu k swojomu bratrej, kiž něšto mil wottud w horach bydli. Wy tola też za wšitkich městna njezmějeće, lubi susodźa. Mój bratr pak ma wulku khěžu, w kotrejž wón mi a mojej swójbje zawěsće jstwičku přewostaji. Tak khětře pak, kaž čopliše naléčo do kraja přińdźe, wróću so domoj a potom chcemy jedyn druhomu pomhać rozpadane domčki zasy natwarić. Budźće sćerpni! Jeli naš čežki nadawk swěrnje dopjelnimy, potom nas Bóh zawěsće też njewopušći a nam swoju pomoc poskići. Dopomńće so potom na moje słowa. Wulke njezbožo a hórka zrudoba móže so nam po Božej woli přewobroćić do zboža a žohnowanja.“

(Pokročowanjo.)

Zemrěći: Januar—apryl 1937. 1. 1. Jan Pjetaš, třěchikryjeŕ w Pančicach, 54 l. 8 m. 16 d.; 2. 1. Mikławš Brojeŕ, privatěr we Worklecach, 83 l. 6 m. 11 d.; 3. 1. Jan Bjarnat, m. s. Jurja Šwóraka w Jaseńcy, 6 l. 8 m.; 6. 1. Leńka, m. dź. Michała Khěžki w Hórkach, 1 l. 7 m. 28 d.; 14. 1. Frida Alma Roy, dźěłaćeŕka z Kamjenca, 30 l. 10 m. 27 d.; 19. 1. Jan Antonius Kral, hosćencaŕ a wikowaŕ w Kukowje, 29 l. 6 m. 8 d.; 11. 2. Marja Khěšcyna, rodź. Rachelic w Horhańku, 70 l. 4 m. 1 d.; Jurij Hawš, piwaŕski mištr w Marijinej Hwězdźe, 66 l. 4 m. 1 d.; 26. 2. Hańža zwud. Šołćina, zwud. Zarjeńkowa, rodź. Šramic w Časecach, 94 l. 5 m. 8 d.; 11. 3. Madlena Bizoltec, šwalča w Kukowje, 55 l. 1 m. 21 d.; 18. 3. Marja zwud. Bizoltowa, rodź. Lipičec, w Kukowje, 86 l. 3 m. 4 d.; 27. 3. Jan Henčl, rataŕ w Smječkecach, 57 l. 23 d.; 7. 4. Jakub Špitank, kubleŕ w Zejicach, 69 l. 1 m. 8 d.; 10. 4. Jan Woleńk, kubleŕ w Kukowje, 34 l. 11 m. 12 d.; Jan Wehnert, hospodaŕski pomocnik w Hórkach, 30 l.; 12. 4. Jurij Wehnert, kubleŕ w Hórkach, 41 l. 5 m.; 19. 4. Khrystina zwud. Rajnerowa w Pančicach, 87 l. 17 d.

Dźěći přeja nanej zbožo k šěsćdźesaćinam.

Šěsćdźesać lět tom' hižo je,
Zo witachu Će na swěće
W našim rjanym serbskim kraju
Na wótcnej zemi, w lubym raju.

Dźens zhromadnje smy wjeseli
A spominamy dźakowni,
Kak Bóh Će hnadnje škitaše
Wšě lěta Twoje žiwjeńske.

Ty z maćerju wšě starosće
Přec wo nas dźěći dźěleše,
Hdyž małe hišće wołachmy
A też hdyž wulke zrosćechmy.

Twoja starosć jenož běše
Naše zbožo žiwjeńske
A złožeć stajnje naše mysle
Na wěčne myto njebjeske.

Dźens horcy dźak Či prajamy
A Boha Knjeza prosymy,
Zo žohnować chcył našoh' nana
A zdźeržeć nam joh' mnohe lěta! *J.*

Spodźiwne warnowanjo.

W italskich a wosebje romskich nowinach so tu khwilu, kaž Salezianski měsačnik „Pósłanc Bójskeje lubosće“ měrca 1937 piše, wjele wo jara spodźiwnym podawku powěda. Bamž Pius X., kotrohož swjatoprajenjo so w Romje přihotuje, běše krótko před swojej smjerću jara wulku a drohu swěčku darjenu dóstał. To samo na sebi ničo napadne njebě, to běše so hižo husćišo stało, zo so bamžej swěčki darichu, wosebje na Swěčk-Marje abo w jutrownym času. Jako bě bamž Pius X. wumrěł, poda so joho statny sekretaŕ, kardinal Merry del Val do podzemskeje swj. Pětroweje cyrkwje, hdźež bamž Pius X. wotpočuje, zo by so za njoho pomodlił a při tej składnosći darjenu swěčku zaswěćił. Jako so wón k tomu přihotowaše, zasłyša wón nadobo hłós njeboho bamža a w samsnym wokomiku so jomu bamž Pius X. sam zjewi. Wón jomu praji: „Prošu, njezaswěćće tule swěčku“. Z tutymi słowami so bamž zasy zhubi. Kardinal Merry del Val, trochu rozhorjeny, swój paćeŕ skónči, wza swěčku zasy sobu a da ju wot statnych chemikow přepytać. Tu so pokaza, zo běše swěčka z najhóršim dynamitom napjelnjena w tajkich wuměrach, kiž bychu dosahałe, cyłu wulku swjatu Pětrowu cyrkej zničić. Wo tutym podawku bu swjatočny protokol wudźěłany, kardinal Merry del Val jón ze swojej přisahu wobkrući a podpisa, tak zo dwěl na tutym podawku być njemóže.

Towaŕstwowy powěstnik.

Prócesijón do Krupki! Pjatk, 14. meje, rano w 5 hodź. we **Wotrowje** Boža mša. W 6 hodź. woteńdźemy. Poswačimy w Pirnje („Blauer Hecht“) a přenocujemy w Berggieshüblu (Goldner Stern). Njech sebi kóždy wot wjesnjanosty wopismo sobu přinjese. Te ma wopřijeć: Połne mjeno, hdy a hdźe sy rodźeny, hdźe bydliš, kajke powołanjo maš a čohodla chceš přez mjezy. A na nim ma być wosebje wobkručene, zo, štož Twoju wosobu nastupa, winy dla překročenja mjezow njewobsteja. Postajenja dla překročenja hranicy su te same kaž dotal.

M. Kokla w Nowej Wjescy.

Do Serbow. Na wšelake naprašowanjo chcu zdźělić, zo lětsa, kaž hewak, na swjatoho Jana (24. junija) do Wamborjec (Albendorf) pojědźemy. Tola tón raz wostanjemy jenož štyri dny. Te nam dosahaja k dospołnomu wopytej hnadowneju městnow Stróže a Wamborjec. Wotjědźemy wutoru 22. junija. Rano w 5 hodź. budźe w Serbskej cyrkwi w Budyšinje Boža mša a po snědanju wotjědźemy hnydom po najkrótšim puću přez Lubij, Zhorjelc, Lubań, Jawor, Striegaw, Świdnicy, Rychbach, Frankenstein do Stróže, hdźež junu přenocujemy. Srjedu 23. junija po připołdnju podamy so přez Glac, Altheide do Wamborjec, hdźež hač do pjatka wostanjemy. Na dompuću wopytamy też klóštr Grisaw. Štóž chce nadrobniše wo tutym putnikowanju wědźeć, njech so na tych wobroći, kotřiž su tam wjacy króć pobyli. Wobdźělnicy njech so pola podpisanoho a knj. wučerja Słodeńka zamołwja. Dalše so hišće wozjewi.

Jan Hajna w Nowym Dworje.

Katolski Serbo! Znaješ swoje winowatosće?

Jako katolik wěš, što će swjata wěra wuči! Měj so po njej!

Jako Serb maš winowatosć, za to sobu so starać, zo naše drohe narodne kubła, wot našich wótcow namrěte, zdźeržimy. Swojimaj serbskimaj staršimaj dźerž swěru!

Najdrohotniši naš narodny pokład je naša rjana maćeŕna rěč. Je tak hódna a krasna! Štóž też druhe rěče znaje, móže to wobkručić. Prócuj so, zo tute drohotne kubło sebi derje přiswojiš, zo nawukneš dokładnje swoju maćeŕnu rěč. Změješ swoje wjeselo nad tym. Lěpje ju zeznaješ — bóle ju lubuješ! Staraj so też swědomiće wo to, zo twojim dźěćom tute najrjeńše kubło so njezhubi!

Należnje či poručam: Čitaj tola naše dobre, rjane serbske knihe a spisy! Wobsedźimy tak nadobny pokład wšěch družin. Z lubosće k serbskomu narodej buchu z wulkimi woporami spisane. Njezacpěwaj je, ale dopjelń kusk narodneje winowatosće! Jeli njeznaješ wobsah našich knihow, prašej so za nimi. Wobroć so na knjeza fararja, kapłana abo wučerja! Radlubje će powuča. Nadrobne powučenjo dóstaneš też w našej čišćeŕni w Budyšinje, před šuleŕskimi wrotami 21.

Na našu namołwjacu prostwu, kotruž před něšto časom tu wuprajichmy, smy dóstali z wjacy stron dopisy a powědańčka, zo bychmy je za Posoł přihotowali; w serbskej a němskej drasće k nam dóńdźechu a to z dźěla cyle rjenje zhotowane. Za někotre pak dyrbimy najprjedy nowu přihódnu drastu připrawić.

Spóznajemy z toho znowa přiwisnosć a zajim, kiž naš ludowy časopis z katolskimi Serbami wjaza. — Zdobom pak dyrbimy nětk prosyć wo sćerpnosć. Njemóžemy wšitke — zdźěla dlěše — powědańčka nadobo přehladać, přihotować, přełožeć, wuporjedźeć a wozjewjeć.

Prěnje wuměnjenjo je, zo powědančko woprawdźe je dobre a rjane a **za wšitkich** čitarjow zajimawe.

Dale wšitkim našim česćenym dopisowarjam należnje poručamy, zo bychu jenož na jenej stronje łopjeno popisali a rynčki nic přewuzke brali.

A do kónca hišće jenu prostwu! „Kat. Posoł" swojim čitarjam też rady rozprawja, što je so w katolskich serbskich wosadach a wjeskach nowoho stało; ludźo to njedźelu rady čitaja. K tomu pak je trěbne, zo redaktor w Budyšinje to wšo zhoni. Z kóždeje katolskeje serbskeje wjeski dyrbjał porjadnje něchtón krótku rozprawu podawać wo tym, štož je za wosadne, cyrkwinske a narodne žiwjenjo wuznamne a zajimawe.

Za wuživarjow serbskoho missala.

6. njedźela po jutrach, 9. meje:

Boža mša str. 259; Gloria; 1. modlitwa njedźele; 2. modlitwa wo swj. Hrjehorju str. 454; 3. modlitwa wo Božim stpěću str. 255; Credo; Praefacija str. 258 pod 8.

Swjatkownička, 16. meje:

Boža mša str. 304; Gloria; Credo; Praefacija, swjatk., str. 307 pod 8.

Swjatkowna póndźela, 17. meje:

Boža mša str. 308; Gloria; Credo; Praefacija, swjatk., str. 307 pod 8.

Swjatkowna wutora, 18. meje:

Boža mša str. 311; Gloria; Credo; Praefacija, swjatk., str. 307 pod 8.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 279. z Wotrowa: Jakub Rjeda; 280. z Khanec: Jakub Rjebiš; 281. z Dźěchorjec: Jan Rječka.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 984. z K.: N. N.; čo. 985. z D.: N. N.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1098.: N. N.; čo. 1099.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

K. z Njebjelčic 1 hr.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za apryl.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošefske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+2	+20	+9,1	75	150	225	500	450	650	1,150	16	—	—	60,5

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d Schülertor 21.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Jeničcy prawy Wjazoński žitny

(Neukircher Getreide-Korn)

z palefnje **F. A. Günthera** we Wjazońcy

předawa tudy samlutki

Arnošt Glien

Rózk rózoweje hasy — při žitnych wikach

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła

Sachs-motorowe kolesa **Fuhrmann** Elektr. wobswětlenja

Hornčefska hasa 10 — Telefon 3004

Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy) toše — Wšě sedłarske wěcy — graty

Kładu linoleum (Stragula) — přińdu do domu předźěłać a wuporjedźeć

Jan Rjeda, sedłař we Wotrowje

Přijimam požčonki za mandźelske!

Připrawy a graty

za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk

groćanych pletwow

K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Müllerec *konditarnja*

W Budyšinje, na póstowym naměsće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Njedźelu 9. meje su Budyšske wobkhody wot 11—6 hodź. wotewrjene.

Wupjerki
dobre, kaž być dyrbja!
zwjeršne łožo 12,80 10,40 8,80
woseb. šěroke 14,40 13,60 11,40
spódnje łožo 9,60 8,80 7,80
šěr. za hłowaki 2,— 1,60 1,40
Andr. Kasper
mějićel J. Pilopp
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Dobre a rjane
wobućo
ma na składźe
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kolesace
mantle . . hižo za 1,25
hadźicy . hižo wot 0,70
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za 4,75 a wšo druhe!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Nahłowjacy bant jara pjenjezhódny
fale, khuty
wot
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Nawěštki
w „Kat. Posole“ maja
stajnje wuspěcha!

Dobre a pjenjezhódne **časniki**
wot **Kokša**, Sukelnska dróha 20

Mudra žona
pola **Alphons**
Schauseila
kupuje. — Přeswědće so sami, kak bohaty je **naš serbski wotdźěł.**
Wšědnje něšto nowoho! Nahłowjace rubiška we wšěch płaćiznach.

Rjane kłobuki a čapki
za lětny čas
pjenjezhódnje wot
Kurt Rinke
Bohata dróha 5.

Rjane toški
kožane a płatowe
kaž přecy dobre a pjenjezhódne wot
T. ALBERT Lawske hrjebje 10
60 lět w swójbnym wobsedźeństwje

Lětdźesatki dołho hižo **Serbja** rady kupuja w znatym wobkhodźe
König, w Budyšinje, Žitna dr. 2/4
Žonjace mantle a woblečenja
Mužske mantle a woblečenja

Što njeby znał piwowy hosćeńc
Zum Echten
hdźež pódla domjacych piwow dobre bajeńske „Weihenstephan“ so toči. — Derje tu tež pojěš.
W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Štož serbska žona k drasće trjeba,
tež za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

OTY
Swjatki rano hižo
budźe wjeselo wulke, hdyž z tykancom tež dobry
swjedźeński kofej
wot
OTY SACHSY
na blido přińdźe.
125 gr: 85 a 75 pj.

Štož
k pječenju trjebaće,
derje wšo dóstanjeće pola Sachsec:
mandle pt. **1,60 1,80**
sultanije pt. **0,50 0,38**
0,33 0,28

Poručam dale
wubjerne hromakowe konserwy
měšane warjenja
sadowe kompoty
aprikosy, truskalcy, krušwy, wišnje, slowki

Wubjerne wina:
35er Biebelsheimer bleša **1,15**
35er Niersteiner Domtal „ **1,25**
35er Lorcher natur „ **1,50**
Dürkheimske čerwjene bleša **85** a **90** pj.
Oberingelheimer bleša **95** pj
bjez bleše.

Tarragona słódke bleša **1,25**
Samos słódke bl. **1,30**
bjez bleše.

Palenc, winowy, bleša **3,20**
žitny . . . bleša **2,75**
z blešu

Na tute wěcy **3** % rabata.

OTTO SACHSE

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Pytam hnydom
spuščomnu dźowku.
Kubleŕ Donat w Libonju.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. meje 1937.** | **75. lětnik.**

Veni, Sancte Spiritus!

1. Přińdź, o Swjaty Ducho, pój,
Pósli z njebjes na lud swój
Pruhu swětła swojoho.
Přińdź, o Wótče khudźiny,
Dawaćelo darniwy,
Dušow swětło nad słónco.

2. Pokojerjo najlěpši,
Duši hosćo najsłódši,
Wokřewjenjo lubozne.
Wotpočinko we dźěle,
Wokhłodźenjo w horcoće,
Spokojo naš w zrudobje.

3. Swětło nanajzbóžniše,
Napjelń duše zwólniwe
Swojich swěrnych do kromy!
Bjez Twojeje mocy tu
Ničo njeje w človjeku,
Ničo njeje bjez škody.

4. Zwumywaj wšo mazane,
Pokrepjej, štož suche je,
Bohaće wšo zwuhojej!
Zhibuj, štož je woprostło,
Zhrěj a wuhrěj zymne wšo,
Zabłudźene nawodźej!

5. Daj wšěm swojim wěriwym,
Na Tebje so spušćacym,
Swojich darow sydomku!
Daj mzdu tym, kiž słuža Ći,
Daj jim zbóžnje wumrěći,
Daj jim radosć bjezkónčnu. Amen. Alleluja.

Hdže sy ty moja radosć, hdže ja će namakam?

Wokoło Swjatkow lońšoho lěta prašeše so „Katolski Posoł“ swojich čitarjow, štó traš mohł tutón kěrluš, kiž je tak rjany, ale jara poetiski a tohodla ćežko zrozemliwy, trochu wopisać a wujasnić. Dokelž so hač dotal nichtón nad tym smilił njeje a swjedźeń Božoho Ćěła so zasy bliži, sym sebi předewzał, swoje začuća a myslički wo tutym rjanym kěrlušu sam napisać, zo so tamna próstwa w „Kat. Posole“ njeby cyle zapomniła. Ja sebi njezwažu prajić, zo je z tutym dopisom kěrluš nětko dospołnje wujasnjeny; njeje tak lohko, basnikowe myslički wšě wučerpać a wujasnić.

Jako šulske dźěći hižo smy tónle kěrluš rady spěwali. Rjane přirunanja z Božeje stwórby a lubozny wožiwjacy hłós nas jimaše, ale rozemili wot cyłoho kěrluša wjele njejsmy — ćim wótřišo pak jón zanošowachmy. Hdy je kěrluš nastał a štó je jón zbasnił, njemóžu prajić. Před wjele lětami, na dompuću ducy z Khróšćić, hdźež běchmy 50lětny jubilej towarstwa swj. Cyrilla a Methoda swjećili, sym so z jara česćomnym knjezom wo tutym kěrlušu rozmołwjał, ale tež wón, kiž tola naše serbske kěrluše sobu najlěpje znaješe, njemóžeše mi ničo wo nastaću a wo basniku kěrluša prajić. Abo znaje traš něchtó z našich česćenych čitarjow basnika po mjenje a móže nam joho mjenować?

Wěste je, zo je kěrluš nastał k česći najswjećišoho sakramenta wołtarja. Tohodla so wón wosebje na swjedźenju Božoho Ćěła a w joho oktavje spěwa.

Chcemy nětk zhromadnje hłowny wobsah kěrluša štučku po štučcy rozpominać. Prěnja štučka a dalše z runymi ličbami (2, 4, 6 atd.) wobjimaja prašenja, njerune pak wotmołwy.

1. Hdže sy ty moja radosć, hdže ja će namakam?
Hač pytaš pastwy žadosć na holi wowčičkam;
ach praj mi, wutroba, ty čista dušow hra,
zo moja duša darmo će druhdže njepyta.

W njewjazanej rěči mohła traš 1. štučka takle rěkać: „Hže sy ty, mój Zbóžniko (moja radosć), hdže ja će namakam? Sy traš w holi a pytaš tam pastwu za swoje wowcki? Ach, praj mi to, wutroba, zo moja duša Tebje, wjeselo wšitkich čistych duši, druhdže podarmo njeby pytała.“

Ze stawiznow je nam znate, zo wšitke ludy, nic jenož Židźa, ale tež wšě pohanske ludy su za Zbóžnikom a Wumožnikom slědźiłe a joho pytałe, ći jeni na słóncu, druzy na měsačku a hwězdach, a zasy druzy we druhich wulkotnych skutkach Božeje stwórby.

Podobnje pyta basnik našoho kěrluša swojoho Zbóžnika tež we wšelakich wšědnje našomu wóčku so jewjacych skutkach Božeje přirody. Najprjedy wobroća so na słónčko z prašenjom: „Praj, słónčko, mi, hač tón Boži Syn ma we tebi swój trón?“

2. O słónco toho swěta, ty jasna swěca ty!
Hač njeje joho hěta we tebi była hdy!
Praj, hač tón Boži Syn ma we tebi swój trón?
Ach, praj mi tuto z prawdu, dha wokřewju so wšón.

A słónčko jomu (3. štučka) wotmołwja: „Mam drje wot njoho móc, zo w złotym błyšću so žehlu a ludźi hrěju a wšě kraje; a po joho postajenju wjele tysac lět hižo swětej wozjewjam dźeń a nóc; njemóžu pak prajić, hdže wón zwostał je.“

3. Ja přez njoho drje moju man złotu žehliwosć,
z kotrejž ja ludźi hrěju a wšitku krajownosć;
přeze mnje ma tón swět žno wjele tysac lět
swój dźeń; to pak ja njewěm, hdže wón by zwostał nětk.

Dale so basnik w 4. štučcy na měsačk, tych hwězdow pastyrja, wobroća prašejo so, hač traš (trjebas) je Bóh pola njoho, hač traš něhdže w joho kole wjesele (dobreje wole) so překhodźuje abo hač je měsačk joho hdže druhdže wohladał?

4. Hač trjebas w twojim kole, měsačko sleborny,
je dźens dobreje wole mój kral tón pokorny?
Ty hwězdow pastyrjo! praj wšak mi, hač wón jo
we tebi, abo sy ty hdže druhdže slědźił joh'?

A měsačk jomu w 5. štučcy wotmołwja:

5. Wón drje je moju połnosć ze slěbrom wobłožił
a zahnać nócnu ćěmnosć mi je napołožił.
Ja joho maćerje stólčk sym a podnože;
nětk njemóžu pak wědźeć, hdže wón je na swěće.

Kak krasny napohlad nam poskića połny měsačk, hdyž kaž w slěbru so zyboli, z kotrymž Stworićeŕ je joho wobłožił, wobrubił. A měsačk hišće wosebje wuzběhuje, zo služi Joho (Božej) maćeri „za stólčk a podnože“. Ta sada drje je někotromužkuli njejasna. Nam je derje znaty wobraz, na kotrymž widźimy Mać Božu, njebjes kralownu, stojo na swětowej kuli; pod nohomaj (podnože) ma měsačkowy serpik (młody měsačk). Tohodla tež w druhim rjanym kěrlušu spěwamy: „Rjeńša sy, hač słónco khodźi, měsačk k nohomaj ći je.“ A čohodla so Mać Boža runje z měsačkom wobrazuje? Kaž měsačk ze swojim swětłom nócnu ćěmnosć rozjasnjuje, tak je Mać Boža přez swojoho Syna cyły swět rozjasniła. „Ta ćma wša zańdźe, so na zemi jasni, wšitko so wjeseli tu hromadźe tu“ — tak spěwaja jandźeljo Božu nóc na Bethlehemskich honach.

Dale so basnik w 6. štučcy wjefski horow a skały praša: „Sće wy joh' na tych polach hdže khodźić widźeli?

6. Wy wjefchi na tych horach, wy skały, prajće mi:
sće wy joh' na tych polach hdže khodźić widźeli?
Prošu za powěsće, prajće wšak zawěsće,
hač wón hdže poskak'waše kaž jeleń po šćežcy.

A horiska jomu wotmołwjeja:

7. Wón je drje z wulkej mocu nas k njebju pozběhał;
je slěbra, złota zdobu tež we nas zakhował;
skok wulki sčini drje wón tu, hdyž młody bě;
hdže wón pak nětko běha, my hory njewěmy.

Haj, k wyšinam njebjes sahaja hordozne hory. A we swojim klinje khowaja drohotnu pychu (zdobu) slěbra a złota. A hory dale powědaja, zo wšak su Zbóžnika (basnikowa radosć) w młodych lětach, hdyž bě hišće na zemi, w skoku spěchać widźałe; wone pak njewědźa, hdže wón nětk je.

Štóž je hdy na wysokich horach přebywał, tón začuća, kiž so jomu na tutych horach do wutroby začišćachu, čas žiwjenja wjacy njezapomni. Njebjo tak nizko, čłowjeske statoki njesměrnje daloko, kołwokoło sněh a lód a swjata ćišina! To će jima a puta bóžske kuzło a jako by Bóh, stworićel cyłoho swěta, na tutych horach był cyle blizko přitomny, wutroba začuwa. Tohodla je bjez dźiwa, zo so basnik tež na tute daloko do swěta zhladowace horiska wobroća a so jich praša, hač su Zbóžnika hdže widźeli.

Basnik we 8. štučcy na to spomina, kak Jězus z japoštołami na wichorojtym morju jědźeše. Trjebas (traš) je so zasy wot brjoha do morja puščił, zo by po swěće pytał

duše za njebjeske kralestwo? A tohodla praša so morja, kiž tola na dwě třećinje (2/3) cyłeje zemje přikrywa, hač wě što wo přebywanju Zbóžnika.

8. Wón dwanaće też pósłow na morju wožeše,
hdźež Pětr so tych zmohow z druhimi boješe.
Trjebas też nětko jo wot brjoha pušćił so
na popad wjele dušow; praj, morjo, wěš-li što!

9. Wón je mje z prědka jónu wobzamknył z brjohami,
hdyž tehdom cyłu zemju je woblał z wodami;
też njedawno je tu wón přejěł w čołmiku;
hdže wón pak nětk je zajěł, to wědźeć njemóžu.

A morjo jomu (9. štučka) wotmołwja, kak je Stworićeŕ w spočatku swěta z brjohami je wobdał, a zo je pozdźišo też po nim jězdźił w čołmiku; wjacy pak jomu prajić njewě. Zawěšće chce nas basnik dopomnić na tamny podawk, wo kotrymž nam Biblijske stawizny powědaja, hdyž bě Jězus ze swojimi wučownikami na Genezarethskim jězoru w čołmiku jědźo sebi wusnył. Nadobo zběhny so hobrski wichor, a wučownicy běchu we wulkim straše. Tu wubudźi Pětr Zbóžnika ze spanja žałosćejo: „Knježe, wumož nas, my hinjemy!“ (Přichodnje kónc.)

Hnady Ducha Swjatoho.

Čim wjacy człowjek nahromadźi žiwjeńskich nazhonjenjow a čim bóle wón zezrawi we starosćach a prócach, we wjeselu a w zrudobje tu na zemi, čim lěpje a dokładnišo spóznaje, kak wobmjezowane su joho samsne mocy, kak słaby tola sam je. Pyta pomoc. A hdźe druhdźe wěriwy křesćan mohł wućeknyć we swojej słabości, w horju a nuzy, jeli nic do skhowa a škita toho, kiž tak přećelnje joho přeprošuje z tróštnymi słowami: „Přińdźće wšitcy ke mni, kiž sće bědni a wobćeženi, ja was wokřewju.“

My wěmy a wěrimy, zo człowjekowy jenički a hłowny nadawk njeje a njemóže być, swój postajeny čas tu na zemi so žiwić a so bědźić, wužiwać abo tradać — ně, to njech wěri štóž chce. Nam je jasne a kruće smy wo tym přeswědčeni, zo je wěrno to, štož katechismus nam wotmołwja na 1. prašenjo: „K čomu je człowjek na zemi?“ Prawy katolik njemóže khabłać we swojej wěrje, kiž joho wuči, zo hłowny zmysł wšitkoho byća, zo najlěpša człowjeska hódnosć a płaćiwosć njewobsteji we časnym, ale we přeznaturskim žiwjenju. Wšitke naše prócowanjo tu na zemi ma jenož přeznaturskeje płaćiwosće, hdyž w zwisku z přeznaturskim zmyslenjom so wukonja. Naše zemske pućowanjo a prócowanjo ma być pozběhnjene do přeznaturskich wyšinow, do přeznaturskoho zmyslenja.

Tak dyrbimy naše žiwjenjo wobhładować a wšě naše skutkowanjo na zemi ma so w tutym zmysle zarjadować. Człowjek sam to njedokonja a njezamóže we swojej zemskej słabości. K dócpěću tutoho přeznaturskoho zmyslenja bu człowjekam wosebita pomoc data. K tomu dóstanje křesćan wosebite duchowne srědki hižo w sakramenće swjateje křćeńcy. Katechismus će to wšitko wuči. Pohladaj do njoho z tutej přileżnosću a wospětuj to, zo by wěrnosće našeje wěry prawje derje znał.

Ze swjatosćacej hnadu zapołoža so we swjatej křćeńcy zdobom też hnady Ducha Swjatoho do człowječeje wutroby. Kaž małe jadrješka su do njeje sadźene. Wuwijeja so potom w tej měrje, kaž człowjek je pěstuje a sebi je waži. W swj. sakramenće firmowanja so hnady Ducha Swjatoho potom sylnje rozmnoža a z nowej mocu napjelnja. Sydom hnadow Ducha Swjatoho ma najwjetši wuznam a drohotnu hódnosć za wšě křesćanske žiwjenjo. Wězo my z człowječim wóčkom to njemóžemy spóznać; to su duchowne, dušine należnosće, kotrež jednory rozom njemóže tak z lohka wopřijeć.

Třeća Bójska wosoba, Swjaty Duch, nawjeduje człowjekow na prawy puć a rěči stajnje k našim wutrobam. Z pomocu joho hnadow so pozběhuje duša lohcy k wyšinam křesćanskeje dospołnosće. Tohodla přirunaja swjeći wučerjo tute hnady z křidłami ptačatow abo też z łódźnej płachtu (z kotrejž wětr łódź po wodźe ćeri).

Jako prěni a najwosobniši tutych sydom hnadow mjenuje swjaty Bonaventura dar mudrosće. Z nim dobudźemy hnadu, Boha Knjeza prawje spóznać, joho krasnosć a majestosć, tak zo ničo bóle njeżadamy, hač jenož joho česćować a lubować. Jenož jomu samomu chcemy so spodobać; wšitko druhe je pódlace. Zawěšće ma tuta hnada wosebity wuznam runje w našim času, kotryž tak daloko wot Boha so wotsaluje. „Žiwjenjo tu na zemi je hłowna wěc — te chcemy wužiwać, ale nic na wěčne žiwjenjo so spušćeć!“ Tak njewěriwi wuča.

Tajkej wučbje też někotryžkuli katolik podleži, kiž njeje wuwučeny wo swojej wěrje a skrućeny z hnadu Ducha

Hdyž Rhyn tehdom wustupi . . .

(Wobdźěłał B. Šołta-Hodleŕski.)

III. Swěrny trundlač!

We hrózbnej nocy bě so torhaca woda z wotmachom předrěła přez wšě sćěny Budarjec domčka, kotrež bě jenož z witkow a z hliny twarjene; też wšu domjacu nadobu bě njesmilna woda wotnjesła a też kolebku z dźěćatkom sobuhrabła. A hdyž khěža so zasypny, bě zhubjene dźěćo z kolebku hižo někotre mil daloko po Rhynje płowało. Też tam so powodźenjo hrózbnje wuskutkowa. Wšě wsy a wjeski, kotrež w někajkim dólčku ležachu, so zapusćichu; wjele ludźom hrožeše też tu smjerć zatepjenja a woni zhubichu wšo, štož mějachu. Kolebka płowaše přecy dale a dale, dóniž skónčnje porno wjescy njepřipłowa, kotraž na małej hórcy ležo wot wulkoho zapusćacoho powodźenja ničo njezhoni. Wobydlerjo tuteje wsy přihladowachu ze zrudobu, kak wšelaka nadoba z wodu připłowa, tu jene blido, tam ławka, tu někotre sudy, haj tam cyła třěcha hišće ze słomu přikryta atd. Něšto hólčatow zwěri sebi cyle blizko k brjohej, zo bychu wšo z blizka widźeli. Tu nadobo zawoła jedyn z nich: „Hej, hladajće, tamle wosrjedź rěki płowa někajka kolebka!“

A druhi hišće z wótrišim wóčkom spózna, „za kolebku jedyn pos płowa so prócujo, ju k brjohej sćahnyć!“

„Haj, ja też widźu“, rjekny třeći, „tola wbohe skoćatko prócuje so podarmo; zda so mi, zo je psyk khětro wustał. Móc wody je pře sylna, też lodowe škruty jomu dźěło poćežuja.“

Něšto muži, kiž při brjozy dźěłachu, to też wuhladachu. Jedyn z nich rjekny: „Možno drje je, zo dźěćko w kolebcy leži, dokelž wo prózdnu kolebku njeby so swěrny pos tak jara prócował! A wón namołwješe: Pójće mužojo, chcemy dźěćo wukhować! Njerozomne skoćo njedyrbi nas wohańbić.“

Njehladajo wulki jomu hrožacy strach, skoči wón do čołmika, a dwaj druhej jomu sćěhowaštaj. Dosćahnychu kolebku, w kotrejž woprawdźe dźěćo leżeše; wućahnychu kolebku z wody a wuswobodźichu tak dźěćo wot wěsteje smjerće. Wjele ludźi bě přiběžało; wšitcy so tłóčachu ke kolebcy, zo bychu dźěćo widźeli.

Mjez druhim tu přińdźe też překupc ze swojej mandźelskej, z mjenom Šěrak. Wosebje joho mandźelska chcyše wukhowane dźěćo widźeć. Ludźo też zwólniwje do boka stupichu, zo by Šěrakowa do kolebki pohladnyć mohła. „Ach, mój knježe, kajke to rjane dźěćo, kak słódcy hišće spinka“, wona wjesele praješe njewěstu pak, kajkomu strachej bě małušk wućeknył.

Jandźel pěston bě widźomnje strażował dźěćatko.

Šěrakec mandźelskimaj bě smjerć před něšto njedźelemi jeju jeničke dźěćo rubiło. Wona so tohodla k swojomu

Swjatoho. Njewědomosć w nabožnych prašenjach je surowa. Najjednoriše prašenja ludźo wotmołwić njewědźa. Někotryžkuli hani a wusměšuje křesćansku wěru, dokelž ju njeznaje. To je zrudźace, ale bohužel wěrno. Žadyn človjek nima prawo zjawnje wustupować w boju wo dušine należnosće, kiž njeje w khutnych dokładnych studijach so zaběrał z najwažnišimi a najhłubšimi prašenjemi žiwjenja a wšoho byća.

Dar rozoma nas rozswěći wo tutych prašenjach wěry a wo wěrnosći, kotruž Bóh je wučił. Človjek, kiž tutu nadu wobsedźi, lohcy rozeznawa prawe a njeprawe, wón to we swojej duši jasnje začuwa.

Často žiwjenjo staja človjekej prašenja, na kotrež wotmołwić njeje lohka wěc. Myslu na přikład na rozsudy při wuzwolenju powołanja, při ženćtwje atd., wot kotrychž wotwisuje mohł rjec wšě žiwjeńske zbožo. — Kak ćežke su často rozsudy, kotrež so žadaja wot předstajenych wšelakich človjeskich zjednoćeństwow abo wjednikow ludow atd. Byćo a zbožo cyłych statow wot nich wotwisuje.

Při tajkich rozsudach móžemy sebi wuprosyć wot Ducha Swjatoho dar praweje rady, zo by naš rozom derje spóznał, kajki rozsud je w tym abo tamnym padźe wužitny a prawy.

Človjekojo so rady z tym hordźa, zo su dobyli nad wšelakimi naturskimi mocami, kotrež nětkole swětej służa. To też njemóže a njecha nichtón prěć. Pomyslmy jenož na magnetisku abo elektrisku móc! A technika přecy dale postupuje a překwapjace wunamakanja so kóždy tydźeń wozjewjeja. To wšo so připóznawa; wšak je też po Božej woli, zo človjek swoje dary nałožuje a dary a pokłady, kotrež stwórba poskića, wudobywa a wužiwa.

Na druhej stronje pak widźimy wšědnje telko človjeskeje słabosće w žiwjenju, telko špatnoho a njedospołnoho w zmyslenju a jednanju, w zadźerženju přećiwo swojim sobučłowjekam! A hdźe wostanje človjeska sylnosć a krutosć, hdyž wšelake požadliwosće wotućeja? O, tale słabosć runje w tym nastupanju!

Dar sylnosće dawa křesćanej móc, přewinyć nakhilnosće a požadosće človjeskeje natury. Też dawa jomu zmužitosć před človjekami, zo so njeby bojał swjate prawa wěry zakitować. Z tutej hnadu napjelnjeny njebudźe so přecy strachoćiwje za druhimi wobhladować, što traš móhli či prajić, hdyž po kazni swojeje wěry jedna a so rozsudźuje. Ně, jenož na hłós swojoho swědomja budźe posłuchać a na hłós Boži!

Z darom wědomosće spóznawamy jasnišo prawe přičiny, z kotrychž smy swjatu wěru přijimali. Wědomosć Ducha Swjatoho wobkruća we nas wěru a wolóža ju nam. Też nas přeswědčuje, kak rjane a krasne su křesćanske počinki a kak derje so z človjeskim naturskim žiwjenjom zjednoćić hodźa. Wuči nas dale, žiwjenjo tak pohódnosćeć, kaž po křesćanskej katolskej zasadźe je prawje a naše powołanjo tak wukonjeć, kaž swjata wěra sebi žada. Při wšěm mamy so prašeć: „Što ma to płaćiwosće za wěčnosć?“

Dar pobožnosće čini nas z wutroby přikhilnych Bohu Knjezej, tak zo joho česćujemy jako našoho najlubšoho Wótca a wšo, štož z nim zwisuje. Tutón dar wutwori we nas hłuboke poćahi z Bohom, tak zo k njomu dowěrliwje so bližimy, kaž dźěćo k swojomu nanej. Też wobkruća we nas lubosć k Swjatym Božim a wosebje też přiwisnosć a lubosć k swjatej katolskej Cyrkwi, našej duchownej maćeri. Naša cyła wutroba jej słuša, jeje wjesela a zrudoby z njej začuwamy a dźělimy. Byrnjež swět bóle ju hanił a hidźił: k njej so wuznawamy z přeswědčenjom a njepowalnej swěru.

Bojosć Knjeza. Sydmy dar Ducha Swjatoho woznamjenuje swjaty Domaš Aguinski jako česćownosć před Bójskej majestosću, kiž je tak njeskónčnje krasna a dostojna poruno človjeskej móličkosći. Tuta česćownosć před Bohom dyrbi we nas wuskutkować, zo lohkomyslnje a zwjeršniwje njejednamy při ničim a we ničim, štož z Bójstwom zwisuje. Tuta česćowna bojazliwosć před Wšohomócnym škita človjeka najlěpje před liwkosću. Ta pak je strašny njepřećel wšoho duchownoho žiwjenja. „Bojosć Knjeza“, tak w rjanej knizy čitamy „sapnje kaž wohnjowa škrička do našeje liwkosće a lěnjosće, wubudźejo nas zawołajcy a zdźerži nas horliwych“.

Bojosć Knjeza wubudźuje póćiwosće w človječich wutrobach. Přetož, hdźež je bojosć Knjezowa, tam poniženosć knježi. „Poniženomu pak dawa Bóh swoje hnady“, z hnadu pak móc a sylnosć, so wudospołnjeć w póćiwym žiwjenju.

---

mužej wobroći prajo: „O hlej tola, lubši mužo, kak je tute dźěćo našomu zemrětomu podobne! Je też w samsnej starobje. Mi je tak, kaž chcył Bóh, kiž namaj naju dźěćo wza, namaj tu druhe darić! Što měniš, směm sebi je sobu wzać a, staj-li staršej smjerć namakałoj we wodźe, je sebi zdźeržeć a wućahnyć?“

Knjez Šěrak so přećelnje posměwkujo rjekny: „Tak čiń! Chcemy so nad dźěćom smilić; hdyž samo pos tak woporniwje za nje so bědźeše, čohodla njedyrbjeli my dźěćatku dobrotu wopokazać?„

Wokoło stejacy so nad dobrym zmyslenjom knjeza Šěraka a joho mandźelskeje jara wjeselachu a rěčachu mjez sobu: „Tu so zasy rjane přisłowo dopjelni: Bóh dała swojim dźěćom zbožo spicy.“

Mužojo, kiž běchu jenož wo wukhowanjo dźěśća so prócowali, njemějachu khwile, na psa dźiwać. Swěrny trundlač pak nětko też na kraj dopłowa a so tak mócnje wottřase, zo buchu wšitcy wokoło stejacy mokri. Nětko poča pos z wjesołosću šćowkać a skakotaše pak na toho pak na tamnoho, jako chcył za wumoženjo so dźakować.

Na to pokazawši knjez Šěrak rjekny: „Hdyž psyčk je tak dźakowny, čohodla njedyrbjeli my človjekojo to też być! Wón wza něšto złotych z kapsy a dari kóždomu mužej, kiž bě při wukhowanju so wobdźělił, mały dar. Tući pak dara njewočakowachu. „Štož smy činili“, rjeknychu, „smy z křesćanskej lubosću činili a nic pjenjez dla!“

Knjez Šěrak rjekny: „Je khwalby hódne, zo za waše wukhowanske dźěło pjenjez njepožadaće; tola wzmiće mały dar; kóždy dróhař je za hornčk zymneje wody dźakowny, čohodla njedyrbjał też ja w mjenje dźěśća za tak wulki skutk dźakowny być? Wzmiće sebi jenož; sće wšak sebi to zasłužili a ja z wutroby rad dam.“

„Hdyž tak derje sće zmysleny“, wotmołwi jedyn z nich, „nochcemy złoto wotpokazać; chcemy pak je k dobromu nałožić z tym, zo je za wbohich sobubratrow w susodnej wsy woprujemy, kotrymž bu při hrózbnym powodźenju wšě wobsedźeństwo rubjene.“

Trundlač dobu so nětko do srjedź ludźi hač ke kolebcy. Přez joho šćowkanjo dźěćo wotući a poča płakać. Knjeni Šěrakowa wza je sobuželnje na rucy a košeše je. Dźěćo pak hladaše ze swojimaj wótrymaj wóčkomaj wokoło so, jako by někoho pytało.

„Pytaš ty twoju lubu mać“, Šěrakowa sobuželniwje dźěśću rěčeše, „ach, Bóh wě, hdźe wona je a hač njeje wona w žołmach smjerć namakała! Njepłakaj dźěćko! Ja chcu wot nětka twoja starosćiwa mać być.“

Wona donjese je domoj, do krasneje khěže, wobdateje z rjanej zahrodu. Kolebku da sebi přinjesć.

IV. Lubosćiwaj zastaraćerjej.

Knjeni Šěrakowa wza dźěćo nětko sobu do swojeje jstwy a jara lubosćiwje so za nje staraše. Dawaše dźěśću

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Kaž kóždolětnje přistupichu też lětsa na njedźeli 9. meje naše dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Na rańšich kemšach běše prěnje swj. woprawjenjo němskich dźěći, kotrež knjez farař Sprencel nawjedowaše. Prěni raz stupichu dźěći na wołtarnych skhodźeńkach k Božomu blidu, štož rjany dostojny začišć činješe. Na dopołdnišich kemšach bě po zwučenym wašnju prěnjowoprawjeńska swjatočnosć našich serbskich dźěći. Wšitcy tŕo wosadni duchowni dźěchu do dźewjećich z khorhowjemi na faru, hdźež dźěći a starši čakachu. Wšo hromadźe naliči so lětsa 17 prěnjowoprawjeńskich serbskich dźěći, dotal drje najwjetša ličba. Knjez kapłan Cyž, kiž běše dźěći přihotował, prědowaše k staršim a dźěćom wo rjanosći čestnoho dnja. Z dźěći bě jene z 1. šulskoho lěta, jene z 3. a jene ze 4. šulskoho lěta. Wšě druhe běchu w 2. šulskim lěće. To běše radosć a wjeselo pola wulkich a małych, hdyž mólčke stadło žadajo za dobrej pastwu poniźnje a kedźbnje k Božomu blidu stupaše. Starši a přiwuzni přizamknychu so njebjeskej hosćinje swojich lubuškow. Po kemšach dźěći zasy swjatočnje z Božoho domu wućahnychu. Posnědawši w blizkim hosćeńcu khwatachu do swojich domow, zo bychu w 1 hodź. na serbskim nyšporje byli a so Bohu za dóstate hnady dźakowali. Jako dopomnjeńku na krasny dźeń dóstachu při wołtarju wobraz předstajacy Mać Božu z Jězus-dźěćatkom a jenym prěnjowoprawjeńskim dźěśćom. Dešćowacoho wjedra dla wotmě so popołdniša bjesada we swójbach. Wulět dyrbješe wupadnyć. Za němske dźěći bě skónčaca pobožnosć w tachantskej cyrkwi na mejskim nyšporje. Dźěći mějachu ze swěčkami wobkhad po cyrkwi. Dźěćom chcemy přiwołać:

Waš rjany dźeń drje nimo je,
Tón Knjez waš přećel wostanje!

Z Baćonja. Njedźelu 9. meje zarjadowa Baćonske wojeńske towarstwo w Měrćinkec hosćeńcu w Haslowje swjedźeń, zo by wopominało 25 lět swojoho wobstaća. Towarstwowy nawjednik knjez kubleŕ Jan Cyž-Stróžćanski towaršow a hosći lubje witaše, wosebje wokrjesnoho wjednika Rychtarja z Budyšina, kiž bě přikhwatał na swjedźeń, zo by počesćił někotrych towaršow, za čestnych sobustawow towarstwa pomjenowanych: Knjeza Jurja Wrobla-Čornječanskoho, 1. předsydu po założenju, knjeza Jakuba Delana-Wunjowskoho, joho naslědnika, knj. ryćerkublerja Wowčerja z Jasenicy a knjeza Jakuba Eiselta, wobsedźerja cyhelnicy w Lejnje. — Wječor so w rjanej towaršnosći z hudźbu, dźiwadłom a rejemi woswjeći. Hra, kiž so poskići, bě jara žortniwa a bu wosebje derje předstajena. Nućeše wšitkich k smjeću.

Z Lejna. Po zakońskich postajenjach ma so hospodarjenjo z mlokom w přichodźe na nowych zakładach wuwiwać. Mjeńše mlokarnje su z dźěla swoje dźěło hižo zastajiłe a wšě mlokarstwo zjednoća so w přichodźe we wjetšich mlokarnjach, kotrymž nětko wjele wjetše wokrjesy so přidźěla. Za našu wokolinu wostanje Lejnjanska mlokarnja, kotraž ma so powjetšić. K wječoru je jeje wokolina wobmjezowana přez Khanecy a Smječkecy. Wšě prócowanjo na to dźe, zo by přichodnje jenož wosebje woznamjenjena butra (Markenbutter) so dźěłała.

Z Marijineje Hwězdy. Duchowna radosć knježeše we wjele domach našeje šulskeje gmejny. Přistupi tola 42 dźěći, 22 holcow a hólcow, zańdźenu njedźelu k prěnjomu razej k Božomu blidu. Wo trěbnych wěrnosćach bě jich knjez P. Dominik rozwučował. Na swjedźeńskim dnju do rańšich zhromadźichu so dźěći w klóštrskej holćacej šuli a čehnjechu pod duchownym wjednistwom a zwukami zwonow z khorhowjemi do cyrkwje, hdźež běchu za nich wosebite městna připrawjene. Knjez P. Bernhard pokaza we swojim prědowanju na ważnosć dnja, kotryž je najwuznamjeniši cyłoho žiwjenja. Budźće sebi toho wědomi! Křćeński slub, kiž kmótŕa za was při dupje wotpołožichu, wukonjeće nětko sami. Dźeržće so joho cyły čas. Swěčku, kotruž nětko při hnadypołnym skutku w rucy dźeržiće, njech je wam něhdy swěca při smjertnym łožu. Spominajće cyličke žiwjenjo na ważny dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja! Na Božej mši stupichu zhromadnje k blidu Božomu.

Z Noweje Wjeski. Zańdźenu wutoru a srjedu swjećachu so w našej wsy hnydom tři kwasy, a to Pjechec-Herlichec, Pjetašec-Šewcec a Deleńkec-Kochec. Tajki wurjadny podawk dyrbi so do našich serbskich analow zapisać. By-li runje wutoru něchtó cuzy do wsy přišoł, by sebi zawěsće myslił, zo ma cyła wjeska swjaty dźeń. Njewidźeše nikoho na polach, puće a šćežki a dwory rjenje wumjećene, wšitcy swjedźeńscy zwoblekani a wjesołeje mysle. Tutón wosebity fakt pohnu knjeza fararja Wjeńku na Pjechec-Herlichec kwasu, zo so na wotpowědne słowa Swj. Pisma powoła, hdyž podobnu mysličku wupraji: „Ty, Nowa Wjeska, njejsy najsnadniša mjez serbskimi wjeskami, dokelž z tebje

---

ze slěbornej łžičku wusmuž. Na to powi je wona do najrjeńšich zahwčkow a donjese je swojomu mandźelskomu do kenclije. „Hlej, kak rjanoho hólčka z kudźerjawymi włosami, swětłymaj, módrymaj wóčkomaj a čerwjenymaj ličkomaj je namaj Bóh pósłał! Kak čerstwy a strowy je. Tola nětk hišće něšto ważne! Njeje drje dwěla, zo je dźěćatko hižo dóstało swjatu křćeńcu; wšak tola při brjohach Rhyna bydli dobry křesćanski lud. Bohužel pak mjeno dźěśća njeznajemoj. Dyrbimoj jomu potajkim druhe mjeno dać. Praj, kak bychmoj hólčka mjenowałoj?“

„Njech rěka Mójzes!“ namjetowaše knjez Šěrak, „kaž Bóh nad małym Mójzesom w korbje strażowaše, tak strażowaše wón też nad kolebku tutoho dźěśća. Kaž židowski Mójzes, bu też tute dźěćo z wody wućehnjene, chcemy hólčka tak mjenować!“

„Mi te mjeno so njelubi“, znapřećiwi žona, „mjez křesćanskim ludom je lědma znate. Chcemy jomu Daniel rěkać. Tak też ty rěkaš a tak rěkaše też naju lube dźěćo, kiž bu namaj tak młoduške wzate. Pod tutym mjenom budźe mi dźěćo hišće lubše.“

Šěrak so wusměwkowaše, dokelž žona njewědźeše, zo je też Daniel mjez domizniskim ludom lědma znaty. To pak ze žanym słowom njespomni, ale přihłosowaše, zo dźěćo dyrbi Daniel rěkać přistajiwši: „Też to je rjane, jomu přiměrjene mjeno. Kaž je Bóh Daniela njezranjenoho z lawjaceje jamy wumožił, tak widźomnje je też tute dźěćo před smjerću wukhował. Bóh dał, zo by wone też tak pobožne a přisłušne přećiwo Bohu było kaž młody Daniel, a zo by tute dźěćo Bože kaznje też runje tak dźeržało.“

„To daj Bóh“, zdychny žona a pohladawši na dźěćo; „wone budźe też zawěsće tak rjane a lubozne kaž Daniel! Tola nětk pój, mój luby Danielko“, rěčeše dźěśću, „chcu ći nětko rjane, mjehke a běłe łóžko přihotować, a wšě rjane wěcki, kotrež sym swojomu njebohčičkomu dźěśću nakupiła, dyrbiš ty nětko dóstać. Chcu rjenje će drasćić a derje wohańć.“

„Njećiń sebi tajke starosće“, praji jej mandźelski, „chcemy so prócować dźěćo pobožne a pěkne wohańć; to budźe jomu spomožniše dyžli wša rjanosć a pycha.“

„To maš prawje; wo to chcemy so wosebje prócować,“ rjekny žona a woteńdźe z dźěśćom do swojeje jstwy.

Swěrny trundlać so wot dźěśća njehibaše, wšudźe přewodźeše knjeni a bu wot njeje też derje zastarany. Hdyž dźěćo nětko we wěstym skhowje widźeše, lehny so swěrny strażnik, zo by khwilu wotpočnył wot swojoho napinanja. Tola hdyž za khwilu za nim hladachu, wjacy tu njebě. Psyk bě čeknył. Za nim pytajo, widźachu joho přez Rhyn płować na tamón brjóh rěki.

„Čakaj žona“, rjekny knjez Šěrak k mandźelskej, „po twoje lube dźěćo bórzy druzy přińdu. Psyk zawěsće khwata k staršimaj dźěśća a přiwjedźe jej sobu!“

wukhadźa poměrnje najbohatše potomnistwo wulkeje Khrósćanskeje wosady, kiž jeje přichod a wobstaćo zaručuje." Rěčnik to też nadrobnišo rozłoži a wuži přileżnosć, nawoženju do swojeje wosady witać. Zdobom přečita zbožopřejacy list něhdušoho dobroho towarša. Knjez farar Mič wuzběhny dźěławosć nawoženje w Njebjelčanskim towarstwje młodźencow a wobžarowaše zdobom, zo hnydom dwaj na jenym dnju Njebjelčicy wopušćitaj. Dirigent „Lipy Serbskeje", kotrejež swěrny sobustaw nawoženja je, tołmačeše dźak za dotalnu wopokazanu swěru a lubosć. Mnohe družki wusypachu we wjazanej rěči wšo, štož mějachu za młody por na wutrobje. Kaž běštej Khrósćicy a Ralbicy na tutym dnju žehelniśći nabožnoho žiwjenja za wěrowanych, tak Nowa Wjeska ludowoho. Serbske spěwy klinčachu po žurlach a statokach, kaž so to na serbskich kwasach přisłuša, a njesechu so dale po cyłej wjescy, zo jenož wšo tak brinčeše a zynčeše. Wosebje jena k žortej nałożena skupina žebrješe spěwajo po kofeju a bu wšudźe z ruku a z wutrobu witana, kaž też wšitcy druzy. Tu jewješe so šćedriwa hospodliwosć wšěch wjesnjanow. Tuž hišće też na tutym městnje wšěm tŕom młodym mandźelstwam wjele zboža a Božoho žohnowanja do přichoda!

Cyrkwinski přehlad.

Vatikanske město. Guvernêr města Roma, Don Piero Colonna, wopyta wóndanjo ze swojej mandźelskej Swjatoho Wótca. Prěni komornik Arbori Mella di Sant' Elia witaše jeju do vatikanskoho města. Cyły čas Swjaty Wótc z Romskim najwyššim zastojnikom a joho mandźelskej bjesadowaše. K wopomnjeću dari wón měsćanosće „wěčnoho města" swój wobraz z wěnowanjom, joho mandźelskej pak złoty różowc. Po tym wopytaštaj też statnoho sekretara kardinala Pacelli-a, kiž chce bórzy też guverněra, w Kapitolu knježacoho, wopytać.

1. meje wopušći Swjaty Wótc Vatikan, zo by so do swojeje lěćneje residency w Castelgandolfo přesydlił. Wšitke přizjewjene audiency, wopyty a ceremonije so bjez přetorhnjenja tam wotměwaja. Bamžowy domjacy lěkaŕ prof. dr. Milani joho přewodźeše a so spokojeny wupraji wo strowoće Swj. Wótca.

Bywši minister za znutŕkowne należnosće **brasilskeje republiki,** Dr. Rao, wopyta kardinala sekretara Pacelli-a. Přewodźany wot brasilskoho zapósłanca při Vatikanje měješe dlěše rozrěčowanjo z tutym prěnim zastojnikom bamža.

Wo rozšěrjenjo wěry prócuje so wosebje zjednoćeństwo „Propaganda Fide". Joho předsydstwo so kóždolětnje w Romje skhadźuje k rozprawam a wuradźowanjam. Skoro wšě europske kraje a też amerikanske su zastupjene. Posedźenja nawjeduje arcybiskop Constantini. Němskaj zastupjerjej w předsydstwje staj wjerch Alois Löwenstein a prelat Neuhäusler. Prefekt kongegacije wěryrozšěrjenja je kardinal Fumasoni Biondi. Won zhromadźene předsydstwo powitawši připóznawaše, zo dźěło za misijóny wšak derje postupuje, należnje pak poručeše, wšě mocy napinać, zo bychu mnohe wšědnje rosćace potrěbnosće w zajimje misijónow so spokojić mohłe. Wosebje napominaše, zo by kóždy duchowny zastupił do „Unio Cleri pro Missionibus" a so přizamknył bamžowskomu skutkej za rozšěrjenjo wěry. Kardinal rozprawješe dale wo hospodarskich należnosćach zjednoćeństwa; dokhody zańdźenoho lěta su wo 2000000 wyšše dyžli 1935.

Bamžowska kongregacija za rozšěrjenjo wěry je japoštołskoho prefekta w Yenki (w Khinje) Theodora Brehera z rjadu benediktinow w St. Ottilien pomjenowała na japoštołskoho vikara. Biskop Breher je so 1889 w Ottobeuren blizko Augsburga narodźił.

Po cyłym swěće je bamžowa **encyklika přećiwo komunismej** najwjetšu kedźbnosć wubudźiła a wjele připóznaća dobyła. Hollandska nowina „De Heraut", časopis reformowanych cyrkwjow, pisa wo encyklicy takle: Romske cyrkej je swětowa móc. A hdyž hłowa tuteje cyrkwje so pozběhnje z hłosom k zakitej křesćanskich zasadow

---

„Ach, mózu sebi zrudobu wboheju staršeju předstajeć! Wšak sama nazhonich, kak to boli, hdyž swoje lube dźěćo zhubiš."

„Budźemy bórzy widźeć, hač so trundlač sam zasy wróći abo někoho sobu přiwjedźe."

Tři dny běchu so minyłe. Šěrakowa runje dźěćo na rukomaj pěstonješe a so z mužom rozmołwješe. Tu nadobo přiběža psyk zasy do jstwy a postrowi dźěćo, knjeza a knjeni z wjesołym skakotanjom a šćowkanjom. Ale to dołho njetraješe, powěsny zasy hłowu, jako by jara zrudny był. Wot nětka wjacy z domu njećěkaše. „Z toho je widźeć, zo psyk staršeju dźěśća wjacy namakał njeje; zawěśće staj so wbohej při wulkim powodźenju zatepiłoj. Dobroho a swěrnoho psa chcemy sebi ważić. Wulke winowatosće pak, kotrež z dźěśćom smoj přewzałoj, chcemoj swěrnje dopjelnjeć." Tak Šěrak khutnje rěčeše.

Kruće wón stoješe k swjatej wěrje. — We swojim přemysłowym powołanju bě pilny a njesprócniwy a sprawne nadobne zmyslenjo joho wuznamjenješe. We wšěch worštach luda bě Šěrak widźany muž. Joho mandźelska bě runje tak pobožna a dźěłaše wot zažnoho ranja hač do pózdnjoho wječora w domje; bě dobra mać a wopokazowaše wjele dobroty khudym. Běštaj žiwaj po zasadźe „Spěwaj a dźěłaj!" Rańže a wječorne paćerje spěwaštaj zhromadnje a też modlitwy do jědźe a po jědźi. Swědomiće za tym hladaštaj, zo też wšitcy swoje cyrkwinske winowatosće dopjelnichu. A rady so jich knjez Šěrak wopraša za njedźelskim předowanjom.

Małomu Danielej buchu začuća swjateje wěry hižo zahe do wutroby zaśćěpjene. Też zajim za překupstwo bu hižo w małym hólčecu zbudźeny. Knjez Šěrak wosebje na to kedźbowaše, zo Daniel wšě dźěła swědomiće a z dypkom wukonja. Hólčec khodźeše do zjawneje nabožinskeje wučby a wopytowaše měšćansku šulu, kotraž měješe dobre mjeno. Wyše toho dótawaše hólčec hodźiny we francowskej rěči a we wšelakich druhich wužitnych předmjetach.

Hólčecowaj zastaraćerjej prócowaštaj so wobaj, zo by wón něšto prawe nawuknył. Nanowa krutosć jednoćeše so rjenje z maćerinej lubosću. Daniel měješe před nanom wulku česćownosć a k maćeri pak najwjetšu lubosć.

Daniel strowy wotrosće, bu rjany, młódny hólčec a wuknješe derje. Mjez swojimi sobušulerjemi so wuznamjenjowaše. Bě dobre dźěćo, kiž staršimaj wjele wjesela činješe. Wobaj joho lubowaštaj jako swoje samsne dźěćo. Daniel pak to hinak njewědźeše. Wot nikoho njebě zhonił, zo je přiwzate dźěćo. Dokelž hižo w joho prěnich žiwjeńskich lětach bě knjez Šěrak so přesydlił do wulkoměsta Kölna, hdźež bě rjanu wulku khěžu zdźědźił. Wšitcy sebi myslachu, zo je młody Daniel Šěrakec syn. Wšak też nošeše Šěrakec mjeno. A Šěrak sčini Daniela za sobuwobsedźerja swojoho nahladnoho zamoženja.

(Pokročowanjo.)

přećiwo powróćeŕskim mocam, potom začuwamy **mócny zwjazk, kiž wšěch křesćanow mjez sobu wjaza** najebać wšoho rozšćěpjenja.

Greksko-prawowěriwy časopis „Ethniki“ w Athenje wupraja, zo tuta bamžowska encyklika měła so nic jenož wot katolikow, ale wot cyłoho zdźěłanoho swěta wobkedźbować; přetož bamžowa nahladnosć je wulka a joho rozsudny hłós so pozběhny, hdyž bu swětowe mjezynarodne zjawne měnjenjo hižo přihotowane přez wojowanjo přećiwo komunismej. Bamžowy hłós dyrbjał wosebje namakać wothłós pola wšitkich křesćanskich knježeŕstwow; přetož komunismus woznamjenja wulki strach za cyły křesćanski zdźěłany swět.

Němska. Kaž nowiny pisaja, ma so cyrkej swjateje Therezije w Aachenje přetworić do muzeja za křesćanske wumělstwo. Cyrkej słuša něhdyšomu klóštrej karmelitkow, kiž ma nětk so zwottorhać.

Z Paderborna. Wulke wjeselo knježeše 1. meje mjez Mišnjanskimi theologami w biskopskim konvikće w Paderbornje. Naš najdostojniši knjez biskop bě k nam přikhwatał, zo by nas jónu wopytał a zeznał. Wječor zhromadźichmy so wšitcy w čitańi, hdźež wysokodostojny knjez k nam poréča. Pokaza wosebje, što dyrbi w dźensnišim času dušipastyrjow debić: pokornosć, sebjewobknježenjo, kruta wěra a dźěsćowska lubosć k našoma Bohu. Rjane słowa našoho najdostojnišoho knjeza biskopa zawěsće njejsu na njepłódnu rolu padnyłe.

Swjatomu Jurjej bu na joho wopomnjeńskim dnju wot 7000 młodźencow w Mnichowskim domje mócne hołdowanjo přihotowane. Bě to sylne wěrywuznaćo přećiwo komunismej. Swjatočne prědowanjo měješe abt benediktinow Sigisbert Mitterer ze Schäftlarn.

Němske duchowne knježny z rjadu swj. Benedikta jara spomóžnje skutkuja we hłownym měsće Filipinskich kupow, we Manili, hdźež so posledni swětowy eucharistiski kongres swjećeše. Před něšto časom dósta priorka tutoho klóštra list wot němskoho knježeŕstwa z naprašowanjom, hač traš mohł klóštrski wustaw (mjenowany kolleg swj. Šolastyki) pisańsku mašinu trjebać; ta by so jim dariła z připóznaćom za jich dźěło wo pěstowanjo němcowstwa. Na to prijorka wotmołwi, zo wšak tajka pisańska mašina by witana była, we wobšěrnym šulskim wobkhodźe, (1400 šuleŕkow wšědnje knježnam do šule khodźi), tola jeli směła próstwu wuprajić: hišće bóle by jim witana była mašina k rozkuskowanju mjasa, kotruž w kuchini nuznje potrjebuja. Na to buštej wustawej benediktinow wobej daraj přizwolenej.

Španiska. Po poručnosći generala Franka a knježeŕstwa w Salamancy bu we wšitkich šulach dotal wot nacionalnych wobsadźenoho kraja zasy Boža martra wupowěsnjena. Bjezbóžni běchu je w swojim času wotstronili. Nětk zjednoćeše so wučeŕstwo ze šuleŕstwom k Božim službam a swjatočnje bu Boža martra wšudźe zasy powyšena. Samo w prócesijónach přewodźachu Bože marty do šulow.

Ruska. Mać ruskoho diktatora Stalina, kiž po swojim prjedawšim mužu ŕéka Dzugašwili, a w měsće Tbilisi (prjedy Tiflis) bydli, přińdźe na swjedźenju jutrow na Božu službu do ruskeje prawowěrneje cyrkwje. Dlěje dyžli 20 lět ju nichtón w cyrkwi wjacy widźał njebě. Tohodla so při jeje zastupje do cyrkwje postróžichu bojo so, zo žónska, nětko 78 lět stara, z njepřećelnym wotpohladom je do cyrkwje přišła jako přeradnica w službje GPU. Někotryžkuli strachoćiwy tohodla z cyrkwje ćekny. Tajkoho stracha pak njebě trjeba, dokelž stara žónska bě woprawdźe z najlěpšim wotmyslenjom do Božich službow přikhwatała, **zo by so z cyrkwju zasy wujednała.** Wona dari za wuporjedźenjo Božoho domu 1000 rublow. Wo nawróće Stalinoweje maćerje do klina cyrkwje so wšudźe ŕěči. Bolšewistiscy stražowarjo w GPU njemějachu ničo nuzniše činić, hač to Stalinej do Moskwy wozjewić. Tón pak poruči, zo joho mać ma z Tbilisi wućahnyć a so na druhe městno přesydlić, hdźež jeje do cyrkwjekhodźenjo tak njenapadnje.

Mexiko. Statni wjednikojo tu bjez dwěla so prócuja, w kraju po sowjetskim přikładźe wšu wěru wutupić. A tola poskići mexikanski stat Sonoro zwjeselace překwapjenjo. Byrnjež tu tři lěta dołho žadyn duchowny wjacy njebě skutkował, doby při poslednich wólbach do sejma z přemóžacej wjetšinu katolik Roma Yucupicio, kiž je Indianskoho rodu. Wón je najhórši napřećiwnik presidenta Cardenas. Bě dźiw, zo smědźachu so wólby tónkróć porjadnje a bjezstronscy přewjesć. Mjez tym, zo w druhich mexikanskich statach bjezbóžnicy přecy raznišo přećiwo katolskej Cyrkwi wustupuja, počina so w staće Sonoro katolske žiwjenjo zasy hibać. Wšón křesćanski lud w Mexiku zhladuje połny dowěry a nadźije k wuzwolenomu katolskomu Indianej, z wočakowanjom, zo wón wójnu přećiwo bjezbóžnistwje dobyćeŕscy skónči.

Směšk.

(Hdyž muže škotuja.) Hodźiny dołho hižo placaja škot Michał, Jakub a Jurij. Telefon klinka. „Khětře, Michale, pój, pój!“ k telefonej wołaja.

Nimale stróženy so k blidej wróći Michał kaza: „Skok, skok hišće tři króć wokoło. Runje mje wołachu, zo so pola nas doma pali!“

Towaŕstwowy powěstnik.

Do Serbow. Póstowe awto pojědźe, kaž hižo wozjewichmy, 22. junija do Wamborjec (Albendorfa). Štóž chce sobu jěć, njech so bórzy pola knjeza Hajny w Nowym Dworje, pola knjeza Cyža w Kukowje abo na Khrósćanskim pósće zamołwja. Tam a sem pojědźemy po najkrótšim puću, dokelž chcemy tute dny cyle na hnadownym městnje přebywać. Jan Hajna w Now. Dworje.

Kaž hižo wozjewichmy, pojědźemy wot 12.—17. julija do Aachena na wustajeńcu swjatych relikwijow, kotrež so kóžde sydom lět wot 10.—27. julija k zjawnomu česćowanju wustajeja. Jězba so wosebje też za tych přihodźa, kiž su na prózdniny pokazani. W tym času su w městach a na wsach. Cyła jězba z přenocowanjom płaći jenož 36,50 hr. Nadrobny porjad pućowanja dóstanjeće pola podpisanoho a na farach, hdźež móža so zajimcy zamołwić. Słodeńk.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

Swjatkownička, 16. meje:

Boža mša str. 304; Gloria; Credo; Praefacija, swjatk., str. 307 pod 8.

Swjatkowna póndźela, 17. meje:

Boža mša str. 308; Gloria; Credo; Praefacija, swjatk., str. 307 pod 8.

Swjatkowna wutora, 18. meje:

Boža mša str. 311; Gloria; Credo; Praefacija, swjatk., str. 307 pod 8.

Njedźela Najswj. Trojicy, 23. meje:

Boža mša str. 315; Gloria; modlitwje kaž naspomnjenej; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317; poslednje sćenjo wot njedźele str. 318.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 282. z Budyšina: Hana Lubcyna; 283. 284. z Kulowa: Michał Möller, Jakub Comak; 285. ze Sernjan: Mikł. Krawc; 286. z Dobrošic: Madlena Nowakowa; 287. z Pěskec: Pětr Kórjeńk.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 986.: H. K.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d. Schülertor 21.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Towarstwo pomocy za studowacych Serbow

zap. tow. w Budyšinje
změje
srjedu po swjatkach, 19. meje
popołdnju w 5 hodź. w Serbskim domje w Budyšinje
swoju

rjadnu hłownu zhromadźiznu.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawa. 2. Zličbowanjo na lěto 1936. 3. Druhe towarstw. należnosće: naprašowanja, namjety atd.

Wšitke sobustawy a přećelja towarstwa su z tutym lubje přeprošeni.

Předsyda.

Lětny přinošk wučini jenož hriwnu. Někajkeje rukowanskeje přičiny sobustaw nima.

Zahrodku na tšeše

Kněžkec konditarnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy)
toše Wšě sedłarske wěcy **graty**
Kładu linoleum (Stragula) — **přińdu do domu** předźěłać a wuporjedźeć

Jan Rjeda, sedłar we Wotrowje

Přijimam požčonki za mandźelske!

Žiwnosć w Róžeńće
z 15 kórcami pola a łuki, wšitko blizko, so 1.11.37 přenaja. Po přeću też mjeńše. Wšo dalše zhoniš **w Ralbicach čo. 3.**

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Dobre a pjenjezhódne **časniki**
wot **Kokša, Sukelnska dróha 20**

Nahłowjacy bant

jara pjenjezhódny

fale, khuty

wot

Hilger

nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Gardiny

we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Připrawy a graty

za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk

groćanych pletwow

K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Gardiny a zawěški,

wodźewy na konopeje, diwany a tepichi
we znatym bohatym wuběrku pola

Julius Hartmann Sohn

Při hłownym torhošću

Rjane kłobuki a čapki

za lětny čas
pjenjezhódnje wot

Kurt Rinke

Bohata dróha 5.

Rjane toški

kožane a płatowe
kaž přecy dobre a pjenjezhódne wot

T. ALBERT

Lawske hrjebje 10
60 lět w swójbnym wobsedźeństwje

Müllerec konditarnja

W Budyšinje, na póstowym naměsće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejownji pěknje so či posedźi.

Croso=kosy

kosišća, brusy atd. poskića tunjo **Alfred Jannasch**
železne twory, Serbske hrjebje 2

Mudra žona pola
Alphons

Schauseila

kupuje. — Přeswědče so sami, kak bohaty je **naš serbski wotdźěl.**

Wšědnje něšto nowoho! Nahłowjace rubiška we wšěch płaćiznach.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

21. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 22. meje 1937.** | **75. lětnik.**

Hdźe sy ty moja radosć, hdźe ja će namakam?

(Skóńčenjo.)

Nihdźe njenamakawši swoju Radosć, swojoho Zbóžnika, woła spěwar nětk hižo cyle tyšny, do hole, do płonych polow a do lěsow. Prosy je, zo bychu spěšnje, cyle skrótka bjez dołheje rěče (bjez podrožnjenja) jomu wotmołwiłe, hač Joho hdźe su widźałe; traš wón něhdźe wotpočuje we khłódku pod dubom abo lipu, hdźež horcota so staji (to rěka: hdźež je jej zastup zastajeny).

10. K wam dha, wy płone pola, nětk tyšnje wołam ja;
wy lěsy a ty hola, praj bjez podrožnjenja,
hač dub, hač lipa je joho wokhłódnjenjo,
hdźež horcota so staji, prajće, tam podam so.

A lěsy a hola pokazuja na swoju rjanu pychu, z kotrejž je wón před krótkim (wóndy-wóndanjo) je zdebił: ze zelenej židu (z nowym lišćom). Wone też spomnja na to, kak je Zbóžnik 40 dnjow tu přebywał w pusćinje a so posćił a měnja, zo traš je potom do hór wotešoł, zo by tam so wokřewił a so nasyćił (z ječnym khlěbom). Hewak ničo wo nim njewědźa.

11. Wón je nas wóndy zdebił ze židu zelenej;
też bjez jědźe tu bydlił dnjow štyrceći,
a hlej, snadź pyta wokřeća, a w horach nasyća
swój hłód nětk z ječnym khlěbom? Hewak ja njewěm kak.

Styskniwy a cyle zarudźeny stoji basnik, dokelž bě wšě pytanjo hač dotal podarmo, před jenym pastwišćom a žedźi: „O Jězuso, ach napřećo mi pój!“ A dokelž so Jězus sam husto dobry pastyr mjenuje, nadźija so basnik, zo móže jomu pastwišćo zdźělić, hdźe pastyr ze swojimi wowcami je.

12. O Jězuso, mój tróšto, najrjeńši luby mój!
Hdźe namakam će, Božo? ach napřećo mi pój!
Haj dobry pastyr też ty sam so mjenuješ.
Ach, pase-li hdźe wowcy, praj, pastwa, hač što wěš.

A pastwišćo (13. štučka) jomu wotmołwi: „Njedawno wón swoje stadło tu nimo ćěrješe, hač so wšitko běleše. Hdźe wón je pak zahnał je, to njemóžu ći prajić, to dyrbiš sam dale za nim hladać.“

13. Wón tu nic jara dawno drje nimo ćěrješe
tych swojich wowcow stadło, hač wšo so běleše.
Hdźe pak wón zahnał jo, dopytaj dale so!
Wón dźěše před tym stadłom a te joh' sćěh'waše.

Hdźe nětk hišće mohł pytać swoje wěčne zbožo, swoju Radosć? Tak spěwar sam ze sobu rěči. Njepřestanu, doniž joho njenamakam! A dale wón kroči, hač k druhej mjezy khwata, k tamnomu zahonej pšeńčnišća. Traš Zbóžnik tu swój měr pyta? Wšak joho Wótc je ratař! Haj, to zawěsće tule budźe joho Syn! Nětk so tróštuje! Znajemy přirunanjo ze Swjatoho Pisma: Bóh jako ratař, kiž wusywa atd.

14. Hdźe mam dha pytać bóle, hdźe wón dha dyrbi być?
Tam hišće mjezu dale chcu ważić jedyn króć.
Tam na tym pšeńčnišću hač njespi wón?
Ach ju! Tón joho Wótc je ratař, ja nětko z tróštom du.

Tu na pšeńčnišću nětk skóńčnje dóstanje zwjeselacu powěsć: „Pšeńčnym zornjatkam je derje znaty tón, kotrohož tak lubo maš; njestaraj so nětk dale, tu joho namakaš! Pšeńčne zornješko je sebi wuzwolił Zbóžnik, zo by w joho štałtnosći, w podobiznje khlěba so zakrył. Tam na wołtarju, we swjatym woblatku, tam je twój Zbóžnik, tam je twoja radosć, twoje wokřewjenjo, twojeje duše zbóžny raj.“

15. Zornam je derje znaty, kotroh'ž tak lubo maš;
tak njestaraj so wjacy, hlej, tu joh' namakaš.
We pšeńčnym wobliču je zakryty wón tu:
we swjatym sakramenće, w tym běłym woblatku.

Połny radosće nětk wupraja basnik za tule wjesołu powěsć pšeńčnomu polej swój dźak a swoje žohnowanjo. „Njech błysk a njewjedro so pšeńčnoh' pola zminje, njech joho zornjatka też połne dozrawja. Tu, při swjatym wołtarju chcu nětk wostać a měrnje wotpoč'wać (jaty być). „Njech

Twoje nohi tu mi mjehki zahłowčk su." To rěka: K Twojimaj nohomaj chcu swoju hłowu złožić a měr tu při Tebi pytać. Tu chcu so derje wokřeć a nowe mocy dócpěć."

16. Dźak jara wulki mějće, wy pšeńčne zornješka!
Tak je mje wjedła, hlejće, k wam zbóžna hwězduška!
Dha rosćce wjesele; błysk, njewjedro, wšo złe
njech přecy so was zminje, wy połne dozrawće.

17. Tu chcu dha ja nětk wostać, so dać za jatoho
a sto króć chcu ja witać tu mojoh' luboho.
Njech twoje nohi tu mi mjehki zahłowčk su,
zo na nim ja tak mučny nětk měrnje wotpočnu.

18. Tu chcu so derje wokřeć, tu chcu ja wodychnyć
a nowej' mocy dócpěć, hdźež manna je ta jědź.
Z jednitkim kusčičkom wočerstwił zasy sym.
Hlej tuta jědź tych sylnych, kak móže radźić wšěm!

Z tym swój dopis skóńčam. Jeli sym horstku k wujasnjenju rjanoho kěrluša přinošował, sym też ja spokojeny kaž njeznaty, ale wulcy česćeny basnik. M. C.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khrósćic. Při najrjeńšim nalětnim wjedrje woteńdźe serbski procesijón 1. meje rano wokoło 6 hodź. z Khrósćic do Filipowa. Wobdźělichu so zwoprědka na 60 wosobow. Tuta ličba pak so po puću stajnje přisporješe, tak zo na 150 serbskich putnikow wječor w 8 hodź. na hnadowne městno dóńdźe. Wšelakich komdźenjow dla njejsu Serbja na prěni swjatočny mejski nyšpor z wjetšoho dźěla wjacy dokhwatać móhli. Też hewak je so lětsa wšitko po starym wot našich wótcow namrětym wašnju wotměwało. Póndźelu, 3. meje před wječorom witachu Baćońske a Khrósćičanske zwony našich serbskich putnikarjow, drje trochu mučnych, ale tola w duši posylnjenych a wobhnadźenych, zasy domoj. Zawěsće budźe mać Boža wšitkim wobdźělnikam, wosebje družkam a wjednikej procesijóna, knjezej Michałej Kokli z Noweje Wjeski, wšitke z dalokim pućom zjednoćene wopory bohaće mytować.

Z Marijineje Hwězdy. Lońše lěto bě skoro katastrofalne za tudomny konvent. Nic mjenje hač šěsć woporow žadaše sej smjerć, njehladajo na staw a starobu. Tuž knježeše radosć w kruhach knježnow, hdyž buchu druhi dźeń swjatkow zasy tři nowe dźowki swjatoho Bjarnata zadrasćene. Też mnozy přiwuzni wjeselachu so nad skutkom, zo maja ze swojeje swójby nowych dźěłaćeŕkow we winicy Knjeza. Po jenolětnym kandidatstwje dóstachu Monika Šližec ze Sernjan, Marhata Ryćeric z Krjepjec a Hilža Waltarjec z Rólanda drastu cistercisku. Poslednja je konvertitka. Knjez faraŕ Langhammer z Grajca w Durinkskej, kiž bě też na swjatočnym zadrasćenju přitomny, je ju we wěrnosćach katolskeje wěry rozwučował. Tamnej stej znatej Serbowcy z našeje wokoliny. Marhata Ryćeric stoješe hižo wot swojoho 15. lěta w klóštrskej służbje, a tak su jej tudomne wobstojnosće derje znate; Monika Šližec, znata wustojna spěwaŕka, bě dleši čas w Jaworje přistajena. — Woprawdźe hnujace wobrjady pletu so wokoło tajkoho zadrasćenja. Kandidatki wjedźeše knjez arcyměšnik Žur z abtownje do cyrkwje, hdźež so mały ćah přez klóštrskich duchownych a knjeza fararja Wjeńku přispori. Wone njesechu wupyšenu zaswěćenu swěčku a Božu martru we rukomaj, přewodźane wot swojich družkow Marje Šližec ze Sernjan (w serbskej drasće), Hilže Ryćeric z Jawory a Haňže Smolic ze Swinaŕnje, a při skhodźeńkach wulkoho wołtarja zanjese knjez propst, kiž cyłe zadrasćenjo nawjedowaše, hymnus „Veni Creator Spiritus", kiž knježny na khórje dospěwachu. Potom swjećeše wulku Božu mšu, při kotrejž mjenowani knježa duchowni assistowachu, a knježny missu k swjatej swójbje wot Singenbergera spěwachu. Tři króć dźěchu kandidatki wokoło wołtarja (při epistli, evangeliju a offertoriju) a wotpołožichu pjenjez, pjeršćeń, šijny křiž a rukajcy jako znamjo, zo chcedźa so swětnych kubłow a wšědneje pychi wzdać. Po Božej mši so swjate wobrjady dale wukonjachu, dóstachu nětko swoje klóštrske mjena Pia, Margareta a Beatrix, z kotrymž so w přichodźe mjenuja. Hdyž bě Hnadna knjeni, kiž běše mjez tym z jenej knježnu přikhwatała, kotraž bjerło, znamjo klóštrskeje dostojnosće, njeseše, kandidatkam wěnčk, šlewjeŕ a kudźeŕ włosow wotewzała, dóstachu z ruki knjeza propsta bělu drastu novicow. Po přehotowanju w klawzurje zawoła jich knjez propst hišće raz k sebi ze słowami „Veni sponsa Christi" — „Pój njewjesta Khrystusowa", wudźěli jim swoje požohnowanjo, kaž też dalši duchowni a Hnadna knjeni a ze swjatočnym „Te deum" skónči so wurjadna swjatočnosć, kiž na wšěch, kotřiž ju nutrnje sćěhowachu, najhłubšoho začišća zawostaji. Za přiwuznych, kotřiž mějachu při tym wosebitoho městna před wołtarjom, běše potom „kwasna hosćina", ale bjez njewjestow, kotrež klawzura do so přija. Maja nětko krute klóštrske žiwjenjo „za murjemi" bliže zeznać a wotpołoža za lětko a dźeń swjatočne sluby, jeli so z nutŕkownoho powołanja za rjad rozsudźa. K tomu daj Bóh swoje žohnowanjo!

Hdyž Rhyn tehdom wustupi . . .

(Wobdźěłał B. Šołta-Hodleŕski.)

(Pokročowanjo.)

V. Spodźiwne zeznaćo přez psa.

Z dokonjanjom swojoho 14. žiwjeńskoho lěta wukonješe młody Šěrak — tak jomu wšudźe prajachu — wšědnje porjadnu służbu w nanowym wobkhodźe. Pisaše rjenje a zhotowi hižo samostatnje dobre listy, tak zo nan je jenož trjebaše podpisać; wšě jomu date nadawki dokładnje a swědomiće wobstara.

Jenoho wječora bu pósłany do łódźinoho přistawa při Rhynje. Wječor bě jara rjany a ćichi a Daniel so wjeseleše, zo móžeše w tutym wobkhodnym dźěle města so rozhladować. Dokelž bě jara ćopło, wobleče so swój zeleny woblek, staji so šěry kłobuk, wza sebi kij do ruki a woteńdźe. Swěrny trundlač, hižo khětro zestarjeny, joho přewodźeše.

Hdyž bě Daniel we łódźnym přistawje wšitko wobstaral, přijědźe tu łódź, kiž chcyše w nocy w přistawje wostać a nazajtra rano do Hollandskeje jěć. Pućowacy wustupichu z łódźe na kraj. Spěšnje młode hólcy běžachu cuzym knježim hnydom k rukam, zo bychu jim puć do hosćeńcow pokazali a jich wačoki njesli.

Daniel tomu ze zajimom přihladowaše. Dohlada so na jenoho muža, kiž z tamnymi pućowarjemi do města njespěchaše; jara jednorje, tola přistojnje bě zhotowany. Daniel so joho zdwórliwje wopraša, w kotrym hosćeńcu chce přenocować. „Wostanu tu na łódźi", rjekny cuzy, „hosćeńc by za mnje pře drohi był. Swoju wječeŕ, kusk čornoho khlěba, mam při sebi we wačoku, a kusk čerstweje wody mi studnja poskići."

Daniel měješe sobuželnosć z khudym mužom, kiž tak poniżnje rěčeše. Wón přistupi bliže k njomu bojazliwje prajo: „Njemějće mi za zło — rad chcu wam něšto mało pjenjez dać, zo byšće sebi škleńcu wina kupić mohł. Wino so radšo wupije hač woda a bóle wokřewja!"

„Luby přećelo", rjekny cuzy, „ja wšak njejsym zwučeny so wot jałmožny žiwić. Dokelž pak sće přećiwo mi tak jara přećelny a zdwórliwy, njecham ju wotpokazać. Je to prěni raz w mojim žiwjenju, zo jałmožnu přijimam. Bóh žohnuj was za smilny dar!"

Danielowy pos bě mjez tym k rěcy doběžał so napić; khwataše pak wróćo, hdyž Daniel wot cuzoho so wotsaleše. Přiběžawši poča psyk na cuzoho muža wjesele zaskakować a šćowkać, zo by swoju radosć pokazał. Cuzy pak zawoła zadźiwany: „Nó, Waldijo, sy ty to? Tebje dyrbjał jowle po telko lětach namakać? Kak to tola so ma?"

Daniel zadźiwany přihladowaše: „Kaž so mi zda was pos jara derje znaje. Čini, kaž by jónu wam słušał?"

„Tak woprawdźe je!" praji cuzy. „Njemóžach tola myslić, zo je naš Waldi hišće žiwy, mój swěrny Waldi! Po třinaće lětach swěrne skoćatko tu nadeńdu. Myslach

Kwěćel lubosće meje kralownje.

(Wot prosteje serbskeje žónskeje.)

1. Hdyž do kraja zas' přikhadźa
K nam meja krasna lubozna,
To wjesle juska wutroba:
„Budź meja luba witana".

2. Nětk wšo so młódni, zeleni
We krasnej mejskej rjanosći;
W najrjeńšim kćěwje zdebjena
Je cyła Boža přiroda.

3. Ze wšej pak pychu na zemi,
So runać nihdy njehodźi,
Wšej' khwalby ta najhódniša:
Marija, meje kralowna.

4. O njebjes kwětka lubozna,
Ty čista běła lilija!
Najrjeńša deba knježniska,
Ty krasna róža bjez ćerńja!

5. W najrjeńšim Twojim měsacu,
Ći bližamy so z dowěru:
Před Twojim mejskim wołtarjom
Će khwalmy z nutrnym modlenjom.

6. Twój wołtař chcemy rjenje pyšić
Z najkrasnišimi kwětkami,
A wutroby też pilnje debić
Sej z počinkami dobrymi.

7. A kěrluš Ći khwalbny spěwać
A ponižnje so k Tebi wołać,
Pod zakit Twój so wućekać,
Ći w lubosći chcu so cyle podać.

8. O Marija, hnady maćeř!
Słyš Twojich dźěći khudy paćeř:
Do wutroby nas přijimaj
Před helskim złym nas wobaraj!

9. Njech smy kaž Twoje lilije
We wěčnej Božej zahrodźe,
Hdźež Ty sy knježna krón'wana
Marija, meje kralowna!

Křesćanska mać.

Khwalbu a česć wšitke lětstotki su spěwałe křesćanskej maćeri. Jeje wobraz je rozjasnjeny přez błyšć, kiž wot najswjećišeje a najzbóžnišeje maćerje, wot maćerje Wumóžnika pada na wšitke maćerje, kotrež kralestwej Božomu dźěći daruja.

Swjedźeń maćerje swjećeše so před tydźenjom, we měsacu meji, w Marijanskim měsacu; a tak stoješe maćerny dźeń w rjanym zwisku z česćowanjom swjateje kralowny meje.

Štyri wobrazy křesćanskich maćerjow zeznach, kotrež so mi wosebje spodobaja. Dźakowni synojo je rysowachu z nadobnymi słowami tak luboznje a něžnje, zo też našim katolskim serbskim maćerjam chcył wěnować tak hódny wobraz.

Mać sławnoho biskopa Sailera bě mandźelska jednoroho wjesnoho šewca w Bajerskej.

Biskop Kettelerowa mać pokhadźeše ze staroho westfalskoho zemjanskoho rodu.

Mać fararja Kneipa bě burowka w Hunsrücku. Mać znatoho němskoho basnika Lerscha bě z dźěłaćerstwa westfalskeje industrije.

Biskop Sailer wo swojej maćeri takle rěči:

Před 36 lětami zhubich swoju mać, jeje wobraz pak přecy hišće nošu we wutrobje . . . Wona mje lubowaše; bě tola moja mać. W nocy, hdyž smjerć po nju přińdźe, widźach před wočomaj jeje sćin; a nětkle hišće so mi často pokaza jeje lubozne maćerne wóčko, hdyž přez swojoho bližšoho něšto złe mam ćerpjeć abo někajka druha bolosć mje trjechi. Moja mać je žiwa w mojej wutrobje, je mi žiwa hišće we swojim žiwjeńskim wobrazu — a wona je žiwa we wěčnym kraju dospołnosće.

Nad tutej trojej jeje njesmjertnosću so raduju. Zahe je mje wučiła bojosć Knjeza ze swojim ponižnym wašnjom, ze swojej přecy mje podpjeracej lubosću. Wona mohł rjec spłodźi do mnje druhe, hódniše žiwjenjo.

Jeje za Bohom hladace mjezwočo bě za mnje prěni dopokaz wěčnoho žiwjenja, jeje ćělna smjerć pak druhi.

A ja jónu zasy ju wohladam, přetož lubosć je wěčna kaž Bóh — — hač z wóčkom časnosće abo wěčnosće, to moja wutroba njewě — čłowječe wutroby maja wěru, nadźiju a lubosć; to je jich cyła wědomosć.

Ja ju zasy wohladam! „Za dokonjenjom tola dźe wšě najlěpše prócowanjo, a wone njebudźe podarmo."

Ja ju wohladam — najlěpši wšěch wučerjow nas zasywidźenjo wuči . . . . Před sudnym stołom stojo chcu so pruhować, hač sym hódny, wšěch zbóžnych widźeć a někotrych z nich zasywidźeć. Wot procha zemskoho chcu so wučisćić — potom budu hódny, zbóžnych widźeć — potom zasywohladam swoju mać.

---

tola, zo je tehdom, hdyž Rhyn ze surowym powodźenjom naše domske zniči, naš stražowař Waldi we wulkej wodźe so zatepił. To njebych so nadźał, zo joho hišće junu wohladam." A nětk dopomnjenja na tamny zrudny dźeń cuzoho jimachu — sylzy jomu stupichu do woči — — — „wjele wjacy tehdom hišće sym zhubił; žadyn čłowjek tu na zemi to zarunać mi njemóže!"

Daniel nětk z cuzym sobuzačuwawši dale so prašeše. A tón jomu nětk dokładnje powědaše, kak w tamnej nocy je wulke powodźenjo joho ródnu wjesku ćežko domapytało; kak bu wón ze swojej mandźelskej wot njezboža srjedź nócnoho spanja potrjecheny, kajku prócu dyrbještaj nałožować, zo byštaj ze swojimi dźěćimi strašnje postupowacej wodźe wućeknyłoj. A dale w zrudnym pomnjenju powědaše, kak w nócnej žałosći a ćěmnosći joho najmjeńše w kolebcy so z njezbožom zhubi, kak bu wbohe dźěćo, rjany, strowy hólčec, zawěsće pod hrjadami so zasypowacoho domskoho pohrjebane a wot torhaceje wody njesmilnje sobu hrabnjene; wot toho časa wo nim ničo wjacy njeje było słyšeć a widźeć.

Daniel, młody čłowjek z dobrej wutrobu, hłuboko sobuzačuwaše hrózbny dóńt njezbožownoho dźěsća. Sylzy stupichu jomu do wočow. Njemóžeše wědźec, zo wopłakuje wbohe dźěćo — kotrež bě wón sam.

Wón pokoješe zrudnoho nana, zo njedyrbjał so nad křižikom, wot Boha pósłanym, tak jara rudźić. Wšak tola často čłowjekam pósłane njezbožo so wuskutkuje k jich lěpšomu. Daniel poskići mužej přećelnje ruku, zo by so rozžohnował. Bě mjenujcy wulki čas so domoj wróćić.

Woteńdźo zawoła swojoho psa; tola tón njechaše swojoho zasynamakanoho knjeza wjacy wopuščić. Zdobom pak bě też widźeć, zo so też wot Daniela dźělić njecha. Běžeše k Danielej a před nim stupotaše, jakož chcył puć jomu zastupić a joho zadźeržeć; potom zasy běžeše wróćo k swojomu staromu knjezej. Daniel skónčnje pozasta. Pos pak wosta mjez nimaj srjedź puća a hladaše zrudnje skiwlo pak na toho pak na tamnoho, kaž chcył jeju prosyć, zo byštaj hromadźe wostałoj a so wjacy njedźěliłoj. Hdyž Daniel zasy dale dźěše a psa wołaše, běhaše wón zasy zrudnje pak k tomu pak k tamnomu a njechaše žanoho wopuščić. Tak to poł hodźiny dołho traješe a hižo počinaše so čmić. Skónčnje rjekny Daniel: „Njewěm, što činić! Bych wšak Wam psa, tak luby kaž wón mi też je, rady wostajił; tola psyk njeje mój, słuša mojomu nanej, překupcej Šěrakej. Pójće tohodla sobu, njech wón so wupraji, što ma z psom być."

Dźěštaj nětko zhromadnje; a pos wjesele skakajo a šćowkajo běžeše před nimaj.

VI. Wjesołe zasywiźenjo.

Šěrakec mandźelskaj běštaj z wječerju tak dołho čakałoj, dóniž so Daniel njewróći. Daniel dowjedźe cuzoho muža

Zbóžni, kiž su čisteje wutroby, dokelž Boha budźa widźeć a wšě joho dźěći, kotrež přisłušeja k joho swójbje . . .

Wohladam swoju mać zasy!

* * *

Biskop Ketteler (biskop w Mohuču, wumrě 1877):

„Bóh luby Knjez je mi do swěta stupić dał w najčisćišim swójbnym žiwjenju.“ Tak pisaše biskop Wylem Emanuel z Ketteler 6. januara 1852 duchownym swojeje diecezy. A prědowanja tutoho nadobnoho a sławnoho cyrkwinoho pastyrja wuznamjenjachu so přez duchownu sylnosć, jimachu wšě wutroby a wuskutkowachu najmócniši wliw do wšeje zjawnosće. Wosebje wuznamne a znate su joho prědowanja, w kotrychž so wón zaběra ze socialnymi a dźěłaćerskimi prašenjemi a khutnje namołwja, po křesćanskich katolskich zasadach wšě žiwjenjo zarjadować: potom budźe praweje sprawnosće na swěće.

W jenym z tutych prědowanjow wěnuje biskop Ketteler krasne słowa křesćanskej maćeri a z hnujacymi słowami ju sławi takle: Najwjetše zbožo, kiž Bóh luby Knjez človječemu stworjenjej móže darić, je dobra křesćanska mać.

Mjez wšěmi Božimi darami najrjeńši je křesćanska mać. Njech dawno mać hižo wotpočuje w rowje, hdyž jeje syn wot žiwjeńskich wichorow bu storhnjeny a mjetany, a strach hižo jomu hrožeše, zo wěru a póccíwosć zhubiwši do wěčnoho zahubjenja zapadnje — w tajkich wokomikach wozjewja so jomu pobožna česćowna postawa joho křesćanskeje maćerje, zo by joho ze spodźiwnej mocu wróćo sćahnyła zasy do prawych kolijow wěry a nabožnosće. Štóž je měł zbožo, prawe křesćanstwo z joho počinkami a joho wěrnosću a čistosću, z joho njewuprajomnej, cyle bjezsebičnej lubosću spóznać a zeznać w žiwjenju křesćanskeje maćerje, štóž w tajkej swójbje je nadobył měr, kotryž Khrystus mjenuje swój měr — toho zawěsće tajke dopomnjenjo wotdźeržuje a wróćo storhnje wot zapada, w kotrymž žiwjenjo spyta joho zahubić. Štóž prawu póccíwosć je doma widźał a zeznał w rjanych překrasnjenych přikładach, tón w mazanym njekhmanstwje njemóže spodobanja měć, by-li samo hižo wot njoho natyknjeny był — — —

Dźewjeć dźěćom bě Kettlerowa mać žiwjenjo dariła. Jeje wobraz nošeše sławny biskop we wutrobje hač do swojeje smjerće. (Přichodnje skóńčenjo.)

Katolska Cyrkej we swěće.

Vatikanske město. Prjedy hač Swjaty Wótc 1. meje so přesydli do swojeje lěćneje residency w Albanskich horach, Castel Gandolfo, wotmě hišće 1. meje dopołdnja we Vatikanje ważne awdijency. Přijimaše wjednikow bamžowskoho misijónskoho Skutka, kotřiž w tych dnjach w Romje k wuradźowanjam přebywachu, kaž w poslednim čisle „Kat. Posoła“ rozprawjachmy. — Po tym wopytachu bamža 400 holcow z Francózskeje, sobustawy tamnišoho „Katolskoho Skutka“. — Dale pobychu w awdijency wučerjo a šulerjo jenoho Winskoho gymnazija a skóńčnje hišće wjacy hač 1000 porow młodych mandźelskich ze wšěch kóńčin Italskeje.

5. meje wopytachu Swjatoho Wótca wobdźělnicy při mjezynarodnym kongresu za křesćanski orient (rańše kraje), kiž so w Romje wotmě, nawjedowany wot swojoho presidenta kardinala Lavitrano z Palermo. — Samsny dźeń, prjedy hač do Jendźelskeje wotjědźechu, přija swojich wotpósłancow, kotřiž joho při krónowanskich swjatočnosćach w Londonje mějachu zastupować.

Patriarch Maronitow wopyta bamža. Maronitojo sydla z wjetšoho dźěla w Syriskej wokoło hory Libanona. Mjenuja so po swjatym Maronje, kiž wokoło lěta 400 po Khrystusu w Syriskej (w Apameia) wulki klóštr założi. Maronitojo sebi jara wjele na to być dadźa, zo přecy prawu wěru do Khrystusa su wobkhowali wosrjedź mohamedanisma, z kotrymž su wjele so bědźić a wojować měli. Přecy su zmužiće škitali křesćanski **křiž** přećiwo turkowskomu **połměsačkej.** Dźensniši dźeń ličimy hišće na 375000 tutych křesćanow, kotrychž duchowny wjednik je **patriarch Arida w Antiochiji.** Marinitojo su z Romom zjednoćeni, a tohodla też mjenowany patriarch 4. meje Swjatoho Wótca wopyta a to k prěnjomu razej po nastupje swojoho zastojnstwa w lěće 1932. Patriarcha přewodźachu 2 biskopaj, Tripoliski a Damaskski, někotři duchowni a wjacy lajikow.

Maronitojo rěča arabiscy, cyrkwinu liturgiju pak maja w syriskej rěči. Epistla a swjate sćenjo čitatej so też arabiscy. Patriarch Maronitow postaja swojich arcybiskopow a biskopow, kotrychž je traš 8. Tući wola patriarcha a toho wobkrući Swjaty Wótc. Kaž wšitcy biskopja katolskeje Cyrkwje, ma też wón dopjelnić prastaru poručnosć, po wěstym času wopytać srjedźišćo katolskoho křesćanstwa

---

do jědźeńje, w kotrejž srjedźa blido z běłym rubom přestrěne stoješe, kryte ze slěbornymi talerjemi a łžicami. Knjez Šěrak witaše Daniela ze swarjenjom, zo tak pozdźe domoj přińdźe. Hdyž pak Daniel wo spodźiwnym podawku powědać poča, bě hnydom zamołwjeny a wšo bě zasy dobre. Knjez Šěrak so cuzoho prašeše wo psyku. Tón nětko poča z hnutym hłosom powědać wo tamnej žałostnej nocy, kak je tehdom nic jenož swojoho swěrnoho psa zhubił — štož najwjetšu wutrobinu bolosć je jomu načiniło — je njezbožej dyrbjał woprować swoje lube dźěćo, tehdom hišće w kolebcy ležace.

Šěraka hnydom myslička přimny a też joho mandźelska to pomysli, zo traš tamne zhubjene dźěćo je přiwzaty jeju Daniel. Knjez Šěrak chcyše so wo cyłej należnosći nětk dokładnje wobhonić. Zo by z mužom samym rěčeć mohł, pósła młodoho Daniela do pisańje, zo by list dokóńčił, kotryž měješe cuzy překupc při wotjězdźe nazajtra rano sobu wzać. Daniel woteńdźe. Knjez Šěrak prašeše so nětko muža za mjenom, za lětom a měsacom, w kotrymž tamne hrózbne njezbožo bě so stało; a hišće wjele druhoho chcyše wědźeć. „Prajće mi“, wón mjez druhim so wopraša, „njeměješe pos wokoło šije tehdom pask?“

„O ju“, wotmołwi cuzy, „bě z čerwjeneje kože, a měješe mosazowej pismikaj M. B., kotrejž woznamjenjatej moje mjeno „Měrćin Budar“.

„Haj“, rjekny nětko žona, „a kajka dha bě tamna kolebka, w kotrejž dźěćo tehdy leżeše?“

„Ach“, dźeše muž, „ta bě jenož z jědlowoho drjewa; ale bě jara rjenje čerwjena a módra wobarbjena!“ Knjez Šěrak a mandźelska wobhladaštaj sebi muža nětko bliže a spóznaštaj, zo je młody Daniel jomu jara podobny.

„Sym přeswědčeny“, rjekny Šěrak skóńčnje, „waš syn, před třinaće lětami z wulkej wodu wotpławjeny, je smjerći zatepjenja wućeknył a je hišće žiwy.“

„Što, što prajiće?“ so cuzy dźiwaše. „Potom mi prajće, o prajće mi, hdźe wón je! Dowjedźće mje k njomu, jeli by to móžno było!“

„Wy joho hižo widźešće dźensa!“ knjez Šěrak měrnje rozjasni, „młodźenc, kiž was prjedy k nam je přiwjedł — to je waš syn!“

„Što - o - o?“ njemóžeše wěrić, zo je prawje słyšał — „tón rjany, młody knjezyk? Je to móžno? Je to wěrno? — — — O, mój Božo, kak dźiwne su tola twoje puće!“

Ze styknjenymaj rukomaj pohlada k njebju — mjelčeše dołho — skóńčnje płakaše, zo so jomu sylzy po licomaj kulachu. — A potom poča so prašeć: „Prajće mi, kak bě wón wukhowany? Kak přińdźe wón do wašoho domu, do tutych zbožownych wobstojnosćow?“ Knjez Šěrak z krótka wšo powědaše.

„Mój smoj potom“, dźeše knjez Šěrak dale, „rjanoho hólčka přiwzałoj a joho woćahnyłoj. Wón bě posłušny a

w Romje, swjate městna a Swjatoho Wótca. Tajki biskopowy wopyt rěka: **„ad limina Apostolorum“,** po słowje: „k prohu (k zakhodej) japoštołow“, to rěka: k japoštołskim rownišćam. Měnjene su z tymi słowami wězo wšitke romske swjate městna, z prěnja pak Cyrkwje swj. Pětra a Pawoła a Bamžowski Słoł. Biskopja maja so Swjatomu Wótcej předstajeć, zo bychu so z nim rozmołwjeli a jomu rozprawjeli wo należnosćach swojich krajow.

Powěsć, zo Swjaty Wótc 1. meje do Castel Gandolfo so přesydli, bě so khětře rozšěriła. A hdyž popołdnju z awtom tam jědźeše, jomu wšudźe po puću lud hołdowaše. Před městom zwučowaše so runje fašistiska młodźina, hdyž bamž tam nimo jědźeše. Jich jednoty so zestupachu a praesentowachu k počesćenju Swjatoho Wótca. Na appiskej drózy (via Appia) při katakombach swjatoho Kalixta posypowachu šulerjo rjadu Salesianow dróhu z kwětkami. Castel Gandolfo bě rjenje pyšene, a wšě zwony zwonjachu k powitanju wysokoho wopyta.

Němska. Swjaty Wótc je wjednikej a kanclerjej telegrafiscy sobuzdźělił, kak wulku zrudobu sobuzačuwa, kotraž je Němsku potrjechiła ze zničenjom powětroweje łódže „Hindenburg“, kotraž so w Lakehurst spali.

25. apryla hołdowaše wjacy hač **5000 kolpingowych towaršow** njebjeskej kralownje w Altöttingu. Spěwajo a so modlo wobdawachu hnadowne městno. Passawski biskop w bazilicy k nim rěčeše wo ponižnosći a pobožnosći, kotraž też mužej derje přistoji a joho hódnosć njepomjeńšuje. Sam sebi swěrny być, ze sprawnym přeswědčenjom swjatu wěru njebojaznje wuznawać w žiwjenju, to je mužska zmužitosć.

Katolske mužske towarstwa Mohučskoho biskopstwa putnikowachu k rowej swjatoho Bonifacija do Fuldy, zo bychu sebi wuprosyli škit japoštoła Němcow.

W Lincu zemrě **bratr Peregrin** z rjadu Franciskanow. Wulke syły ludu joho k rowu přewodźachu. Pater Peregrin je 25 lět dołho při klóštrskich wrótkach službu wukonjał a bě w zjawnosći wšudźe derje znaty; wón ličeše do najwjetšich dobroćerjow cyłoho města. Wón bě bratr wšěch nuzućerpjacych a běднych, bě žiwy woprawdźe po přikładźe Swjatych. Swoju dušu wudycha „Magnifikat“ spěwajo.

Belgiska. Katolska dźěłaćerska młodosć so tu jednoća, zo by wojowała přećiwo njepóćiwosći, w dźěłaćerskich kruhach so rozšěrjacej. Też knježerstwo tute zjednoćeństwo zjawnje připóznawa. To słyšimy ze słowow, kotrež ministerski president **van Zeeland** před krótkim we jich zhromadźiznje rěčeše, tole wuznawajo: „Waše wojowanjo je po cyłym kraju namakało hłuboki a pohonjacy wothłós. Ze wšěch stron — bjez rozdźěla wuznawanjow — namakaće přihłosowanjo a podpjeru, dokelž wšitcy derje wědźa, wo čim so jedna. **Wo čož wy wojujeće, to też knježerstwo chce . . .** Sym wjesoły, zo tute hibanjo runje z dźěłaćerskeje młodźiny wukhadźa a wuspěšnje so wuwiwa. Wy sami chceće waše zbožo sebi kować, a to je prawje tak. Mjez wami přebywajo dobywam začuće, zo waše hibanjo změje wuspěcha. Tohodla wam přiwołam: Prawje tak, moji lubi přećeljo, dźěłajće tak dale. Kraj a lud stojitaj zady Was . . . a we wšitkich mjenje wuprajam wam dźak.“

Jendźelska. Mórske japoštołswo, přez cyły swět so přestrěhowace, zeńdźe so w Londonje k wuradźowanjam, kotrež Msgr. Hinsley, arcybiskop Westminsterski, nawjedowaše, a při kotrychž też viceadmiral Hornell so wobdźěli. Ze zajimawych rozprawow je zhonić, zo w jendźelskim wikowanskim łódźnistwje mjez 1 200 000 łódźnymi je 800 000 katolikow. — We swojim swětowym knježerstwje ma kral Jurij VI. 18 578 768 katolskich poddanow. Z nich je w Europje 6 389 012, w Asiskej 3 664 955, w Africy 1 951 939, w Americy 5 113 783 a w Awstralskej 1 459 179.

Iriska. Nowa iriska statna wustawa bu před krótkim wozjewjena. Wona wobkruća z nowa **křesćanske zasady iriskoho knježerstwa.** Ta so na to zwjaza, mandźelstwo a swójbu škitać; zakońske dźělenjo so njepřipóznawa. Štož nabožinsku přisłušnosć nastupa, so kóždomu swoboda zaruča; wosebity wuznam katolskeje cyrkwje jako škitarki wěry, wulkeje wjetšiny iriskoho luda pak so wuzběhuje. W socialnej politicy (dźěłaćerske prašenja, zastaranjo khudych atd.) změje so **po zasadach bamžowskich encyklikow.** Nowa wustawa započina takle: „W mjenje najswjećišeje Trojicy, z kotrejež wšitka awtorita wukhadźa a na kotruž ma so hač do wšoho kónca poćahować wšitke čłowjeske a statne skutkowanjo . . .“ 44. artikel praji: „Stat připóznawa, zo zjawne Bože služby su winowatosć přećiwo Bohu; joho mjeno chce stat česćować a na wěru chce z česćownosću kedźbować.“ Też swoboda wučenja so připóznawa a jenajke prawo šulow na statnu podpjeru. Cyrkwine wobsedźeństwo je njedótkliwe. — Po wozjewjenju wustawy rěčeće president de Valera na radiju a wuzběhowaše křesćanski raz iriskeje politiki takle wu-

---

pěkny a je nam hižo wjele wjesela přihotował. Dokelž joho křćeńske mjeno njewědźachmoj, mjenowachmoj joho Daniela. Hač do dźensišoho dnja pak jomu njeprajichmoj, zo je naju přiwzaty syn; wón sebi mysli, zo smoj joho prawej staršej. Chcu joho tohodla hnydom na tutu nowu powěsć, kotraž je za njoho tola ważna, přihotować. Wam pak, luby přećelo, budźe nětkle khwilka měra derje činić. Słyšu Daniela přikhadźeć. Dźiće na khwilu do pódlanskeje jstwy!“

„Je mi jara lubo, zo móžu khwilu sam być; samota mje zesylni a móžu so tak Bohu Knjezej za wulku hnadu ćim wutrobnišo dźakować.“

Daniel zastupi do jstwy a přinjese list sobu, kiž bě dopisał. Dokelž cuzy muž tu wjacy njebě, psa pak tu hišće widźeše, wopraša so: „Na, nano, sy so z cuzym dojednał?“

„Luby Danielo“, rjekny knjez Šěrak, „sydń so tu ke mni! Mam něšto ważne ći powěsć! A nětk kaž nan swojomu synej rěčeše. „Ja a moja žona, kotrejuž mjenuješ nana a mać, njejsmoj twojej staršej.“

Daniel so stróži a njemóžeše dołho ani słowčka wuprajić. „O mojej lubej zastaraćerjej, kak njewuprajomnje wjele dobroho staj wój na mni činiłoj! A kak jara mje lubowaštaj, mje, přiwzate dźěćo. Čas žiwjenja na to njezabudu a chcu wamaj za to dźakowny być! Ale, čohodla mi tute potajnstwo hakle dźens prajitaj? Chcetaj mje nětko zastorčić?“

„Ně, zawěsće nic“, rjekny knjez Šěrak, „tola słyš dale Ty sy tamne dźěćo, kotrež bu z Rhyna wućehnjene; tutón cuzy pak, kotrohož sy ty wonka při łódźi zetekał, je twój nan.“

„Tón cuzy?“ Daniel so dźiwaše. „Dobry začišć wot njoho mějach; zawěsće šwarny a pobožny čłowjek!“

Knjez Šěrak rěčeše dale, zo by Daniela pruhował. „To wšak je móžno. Ale wón je jara khudy, ty pak sy přez nas bohaty. Ty joho njepotrjebaš. Też njeby wón tebi we swojim hubjenym wobleku wjele česće a wjesela činił. Tohodla sebi myslach, dam jomu něšto pjenjez a z tym joho wotbudźemy!“

„Ach, mój Bože!“ zawoła Daniel a stany ze swojoho stólca. „Wy tola joho njejsće hižo zasy k łódźi wróćo pósłał? O wostajće mje a dowolće mi, zo bych hnydom k njomu khwatał! Dyrbju mojoho nana wobličo hišće junu widźeć a hišće junu dyrbju na joho wutrobnu płakać! — Tola, štož runje prajišće, tomu ženje njebych mohł so podwolić. By-li też mój nan najkhudši a najnjezbožowniši tu na zemi był, wón tola je a wostanje mój nan. Ja so za njoho hańbował njebych a wšo, štož bych měł, bych z nim dźělił.“

Daniel tute słowa wótře a raznje wupraji, a dokelž běchu durje, hdźež joho nan sedźeše, powočinjene, wón to wšitko słyšeše, stany a khwataše, zo by Daniela wobjał. „Mój luby syno!“ A Daniel: „Drohi nano!“ A wobaj płakaštaj słódke sylzy wjesołosće a radosće.

(Přichodnje dale.)

znawajo: „W dźensišim času, hdyž do křesćanskich prawow a zarjadowanjow tak wótrje so měrja kaž ženi hišće, je nuzne, zmyslenjo našoho luda bjezdwělnje a jasne rozrisać.“

Za wužiwarjow serbskoho missala.

Njedźela Najswj. Trojicy, 23. meje:

Boža mša str. 314; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja; 2. modlitwa njedźele; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy; poslednje Evangelium z njedźele.

Božoho Ćěła, 27. meje:

Boža mša str. 319.; Praefacija hodowna.

2. njedźela po Swjatkach, 30. meje:

Boža mša str. 341; 1. modlitwa njedźele; 2. wot Božoho Ćěła; 3. swj. Feliksa — Praefacija hodowna.

Towarstwowy powěstnik.

Do Serbow. Na wšelake naprašowanjo chcu zdźělić, zo lětsa kaž hewak k swjedźenjej swjatoho Jana (24. junija) do Wamborjec (Albendorf) pojědźemy. Tola tón raz wostanjemy jenož štyri dny. Te nam dosahaja k dospołnomu wopytej hnadowneju městnow Stróže a Wamborjec. Wotjědźemy póndźelu 21. junija. Rano w 5 hodź. budźe w Serbskej cyrkwi w Budyšinje Boža mša a po snědanju wotjědźemy hnydom po najkrótšim puću přez Lubij, Zhorjelc, Lubań, Jawor, Striegaw, Świdnicy, Rychbach, Frankenstein do Stróže, hdźež junu přenocujemy. Do 10. junija ma so kóždy, kotryž chce sobu jěć, pola knjeza Jana Hajny w Nowym Dworje abo knjeza Michała Cyža w Kukowje abo na pósće w Khrósćicach zamołwjeć a postajenu płaćiznu zapłaćić. Jan Hajna w Nowym Dworje.

Připrawy a graty
za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk
groćanych pletwow
K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!
Železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Zahrodku na třěše
Kněžkec konditarnje
hišće njeznaješ?
Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.
Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Rjane kłobuki a čapki
za lětny čas
pjenjezhódnje wot
Kurt Rinke
Bohata dróha 5.

Rjane toški
kožane a płatowe
kaž přecy dobre a pjenjezhódne wot
T. ALBERT Lawske hrjebje 10
60 lět w swójbnym wobsedźeństwje

Krasne nowe wěcy
za serbsku drastu
fale, khuty, dobre žiłdźane pjezle (damazol), **rubiška** atd.
Dobry čorny **nahłowjacy bant**
Wulki wuběrk!
w Budyšinje, Bohata dróha **Alph. Schauseil**

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Kolesace
mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,70**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

K 1. junijej (abo też pozdźišo) pytam
holcu,
kiž dźěćom je přikhilna a a kaž swójbna by so měła.
Georg Scholze
Neustadt i. Sa.
Erber Straße 1.

Živnosć w Róžeńće
z 15 kórcami pola a łuki, wšitko blizko, so 1.11.37 přenaja. Po přeću też mjeńše. Wšo dalše zhoniš **w Ralbicach čo. 3.**

Dobre a pjenjezhódne **časniki** wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Popjerjo-mjetličkowe sadźeńki (Pfefferminz) z korjenja skhadźace
100 štuk hr. 4.—
ze symjenjeńje
Rauchfuss
Žitne wiki 9 — Telefon 2069

Nahłowjacy bant jara pjenjezhódny
fale, khuty
wot
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

22. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **29. meje 1937.** | **75. lětnik.**

Wostanješ Khrystusej swěrny?

Myslički k wuznawanskomu dnjej młodźiny 6. junija 1937.

1. **Swět stoji we wojowanju.**

Sy ty hižo za tym přišoł, zo cyrkeŵ Khrystusowa dźensa po cyłym šěrokim swěće we wulkim wojowanju stoji? Abo stej hišće twojej woči zaćěmnjenej?

Na tebi, křesćanska młodźina, wosebje sobu zaleži, kajki budźe přichod cyrkwje Khrystusoweje. Ani biskopja, ani měšnicy tutu bitwu njewubědźa, ale wěriwi křesćenjo. Wy młodźi sće dźensa nadźija swjateje cyrkwje, kaž je młodźina nadźija kóždoho hibanja. Hač budźeće wy słabi a zaspani, njemužni a njerjekowscy, abo hač budźeće wotućeni, přihotowani, mužneje rjekowskeje mysle? Spjacy wězo žanu bitwu njedobudu, też Knjezowu bitwu njemóža zaspani a bojazliwi dobyć. Swět za Khrystusa dobyć, dźensa znowa dobyć, móža jenož tajcy, kotřiž su wotućeni a kotřiž stražuja.

Wam, katolska młodźina, dźensa tutón ćežki nadawk nastawa, cyłych muži sebi žadacy nadawk, kotryž pak też wulke dobyćerske myto lubi.

Bohu budź skorženo, zo je też dźensa hišće dosć katolikow na swěće, kotřiž khutnosć dźensišoho położenja njezrozemja. Woni su živi kaž njeby žanoho wojowanja było. Jim so derje wjedźe. Jich nichtó njepřima. Wšak sebi jich wěra žane wopory wot nich nježada. Woni su spokojom sami ze sobu. Kralestwo Boże jich njestara.

Wězo potom też rozprawy wo wojowanjach, rozprawy z bitwišćow po tym wupadaja. Kelko přeběžnikow ma swětowa cyrkej kóžde lěto? Kelko ani swoju jutrownu winowatosć njedopjelni?

Lubi młodźi! Štož nam człowjekam nětčišoho časa brachuje a štož najnuznišo trjebamy, je Duch Boži. Trjebamy nowe Swjatki, trjebamy znowa Ducha Swjatoho. Trjebamy joho runje tak nuznje kaž su japoštoljo joho trjebali.

Njejsmy też my dźensa zasy tak bojazliwi kaž japoštoljo před Swjatkami? Njewisamy też my dźensa na tym starym, a njeżarujemy wo to, kaž by kralestwo Boże wotwisowało jenož wot zwonkownosćow? Njezačuwaće, zo hižo nowy čerstwy dych zawěwa?

2. **Khrystus pyta wojowarjow.**

Moji lubi młodźi přećeljo! Khrystus dźens zasy kroči přez swět, wón wuzběhuje wojakow za swoje wójsko. Wón wuzwola mjez sta milijónami, kotřiž su křćeni a firmowani, kotřiž k joho cyrkwi słušeja. Wón chce swój woheń znowa do swěta ćisnyć, zo byštej człowjestwo a swět přeškrětej byłoj do nowoho kralestwa Božoho. Khrystus tych swojich wuzběhuje kaž kral, kotryž je swój lud bóle lubował dyžli swoje samsne žiwjenjo. Jeli je hdy jedyn kral był służownik swojoho luda, potom bě to Khrystus. Jeli je hdy jedyn kral był, kotryž je najprjedy pytał zbožo swojoho luda, je to był Khrystus, tutón křižowany kral. A je-li sebi hdy kral zasłužił lubosć a swěru swojich poddanow, potom bě to Khrystus. Mjez człowjekami pyta, kiž su na njoho křćeni a mjeno křesćenjo noša, pyta tych, kotřiž maja zmužitosće a swěry dosć, w joho wójsku za joho kralestwo wojować chcyć. Tysacy a tysacy wšak njejsu hišće pytli, zo je docyła wójna we swěće, wójna mjez Khrystusom a antikhrystom. Smědźa tući rozsudźić nad dóńtom křesćanstwa? Abo su też hišće katolscy křesćenjo njewědźacy, zo njeje jenož wójna granatow a mašinskich třělbow, w kotrejž su ćěła roztorhane a twarjenja potřělane, ale zo je też tajkeje wójny, hdźež su duše roztorhane? Hdźe su ći wojacy Khrystusowi, na kotrychž móže so Khrystus spušćeć? Człowjekojo, kotřiž chcedźa to zaškitać, štož je wón natwaril? Dźensa so jedna wo skutk Khrystusowy! Wo joho kaznje! Wo joho kralestwo! Wo joho poselstwo na człowjestwo!

3. **Móže so Khrystus na tebje spušćeć?**

Přećeljo! Hdyž bych so was nětko prašeć chcył, móže so Khrystus w tutym bědźenju na was spušćeć? Što móžeće mi na to wotmołwić?

Jeli zo sće křesćenjo jenož ze zwučenosće, kotřiž sće swoju wěru namrěli, ale ju njejsće sami sebi znowa dobyli, potom sym přeswědčeny, zo so na was spušćeć njemóže. Při bližšej přileżnosći, při prěnjej wobćežnosći, při prěnim wabjenju joho wopušćiće, swoju bróń wot so ćisnjeće a woteńdźeće k njepřećelam našoho Knjeza. Jenož štóž je skrućeny, štóž je přeswědčeny, štóž swojoho mištra ma za Syna Božoho, štóž joho lubuje, kaž sebi to prěnja a hłowna kaznja Boża žada: „Dyrbiš Knjeza swojoho Boha lubować z cyłeje swojeje duše, z cyłeje swojeje mysle a ze wšěch swojich mocow", jenož tón budźe a wostanje swěrny.

Ale tutu krutu a njepowalnu swěru dyrbiš sebi ty zasłužić a dobyć. Wšo ći njebudźe jako dar z njebjes daty. Zo by ty w času bědźenja wobstajny był, dyrbiš ty nětko hižo swěru dźeržeć k swojomu kralej a Knjezej. Křesćan być je přecy rěkało być wojowař. Wodnjo a w nocy twój přećiwnik, djaboł, njespi. Do tysac prudłow tebje wabi a z tysac lišćenjemi so k tebi łači. Budź na straži a wužiwaj derje a wuspěšnje brónje, kotrež ći swjata mać cyrkeŵ poskića. Tute brónje su wótre a strašne za twojoho přećiwnika, tebje wone wuškitaja. Bjez bróni nichtó njemóže dobyć. Cyrkeŵ ći wótre brónje poskića w modlitwje. Młodźenc a knježna, kotrejž so njechatej modlić, staj hižo podležałoj. Čert njetrjeba wjele prócy nałožeć, móže sebi wjele dźěła zalutować. Twoja wšědna modlitwa rano a wječor dyrbi će mužnoho činić a tebje z mocu pasać. Twoja njedźelska Boža mša dyrbi ći program swojoho žiwjenja za přichodny tydźeń znowa před woči stajić. We mocy tutoho Bóžskoho wopora, kotryž je twój Knjez a Zbóžnik za nas a za tebje přinjesł, dyrbiš też ty móc nabyć k woporej. Bjez wopora njepóńdźe. Ale ja wěm, zo so ty wopora njebojiš, dokelž sy młody. Młody človjek je hišće idealny, znaje ideale, a za nje wón rady wopory přinjese. Štož sebi wopory nježada, wšak njeje wjele hódne. Też ty rady swój wopor přinjeseš za swojoho Knjeza. Za Khrystusa wojować je česć, wjetša, dyžli za někajkoho zemskoho knjeza wojować. Z Khrystusom je přecy dobyćo. Njech je też joho wěc tu na zemi husto dosć wopušćena, njech Wón tu na zemi přecy njedobudźe, we wěčnosći Wón dobudźe, cyle wšće dobudźe. Tohodla njeje wojowanjo na Joho stronje žane risiko. Sebjezapřećo, wopor, dźěło, wutraćo, swěru sebi Wón wot tebje žada, ale wón da tebi jónu wšće dobyćo. Kaž dołho za swětnoho knjeza wojuješ, njewěš, hač wón tola skónčnje dobudźe. Pola twojoho njebjeskoho Knjeza wo to njeje strach. Wěm, na tebje móže Krystus so spušćeć! J. N.

Serbski młodźenco, serbska knježna! Cyrkej će woła! Přińdź a njekomdź so!

Z Łužicy a Serbow.

Kedźbujće na nowy jězdny porjad železnicy a awtowych čarow, prjedy hač zapućujeće! Widźachmy na přikład w Budyšinje wjacy Serbow podarmo čakać na wječorne awto do Klóštra, kiž nětko wjacy 7,23 njejězdźi, ale hižo po **6** hodź. wot Serbskoho domu. Też druhe jězby su so přeměniłe.

*

Powěsće z diecejzy. Mjez duchownstwom našeje diecejzy stanu so w bližšim času wšelake přeměnjenja.

Za fararja w Bärensteinje w Rudnych horach je najdostojniši knjez biskop, Joho Excell. Pětr Legge, wysokodostojnoho knjeza Michała Cyža, kapłana při serbskej cyrkwi w Budyšinje, pomjenował. Knjez kapłan Cyž přewozmje k 1. junijej łaru.

Do Budyšina, k farje Našeje Lubeje Knjenje, přińdźe nakhwilnje k wupomocy knjez kapłan Hermann Bals, dotal w Königshajnje.

Kapłan Jan Maier ze Žitawy bu přesadźeny do Drježdźan a za domjacoho presesa Kolpingowoho domu tam postajeny.

Franc Schwemmer, kapłan w Altenburgu, za kapłana do Žitawy.

Jan Kindermann, dotal k wupomocy w Bärensteinje, za kapłana w Altenburgu w Durinskej.

Dr. phil. Klemens Tillmann, kapł. w Lipsku-Lindenawje, je za wěste nadawki dowol dóstał.

Józef Jammers, sobustaw oratorianow w Lipsku-Lind., jako kapłan tam.

*

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 2. junija, popołdnju w 2 hodź. w Khrósćicach a 1/24 hodź. we Worklecach.

Z Pančic. Zańdźenu njedźelu běše so tu skoro wjetše awtowe njezbožo stało. Ćežite awto z přiwisnikom z Drježdźanskeje wokoliny bě sebi z wokoło 60 wobdźělnikami, zwjetša ze žonami jeneje dźełarnje do „zelenoho" wulećało. Runje tón dźeń bě tu wjele wobkhada, tak zo wozaj na drózy zastaštej, kiž tróšku nahle ke Kamjencej wjedźe. Po wobhladanju klóštra chcychu dale jěć. Dwě třećinje wulětnikow hižo we wozomaj sedźese. Nadobo počinaštaj wozaj nazad jěć. Z prěnjoho padny rěbl na dróhu. Tutón wóz přejědźe a rozmjeće, tola bu přez njón tróšku zadźeržany. Zadny wóz so zdźěla na prěki staji a do nadróznoho kamjeńtnoho stołpa zrazy. Tón je zadźewał, zo wóz po wysokim brjozy dele njepadny, štož bě mohło žałosne sćěhwki měć. Ludźo přińdźechu do hrozy a skakachu z wozow. Při tym so jena žónska na hłowje ćežko zrani. Skónčnje so šofěrej poradźi, wozaj wotwjesć, a jědźeše swoju dróhu dale.

Z Ralbic. Pjatk 21. meje swjećeštaj bur Jurij Kućank a joho mandźelska Hańža rodź. Běrec (Wobzec) z Kopšina cyrkwinscy swój slěborny kwas z Božej mšu a swjatym woprawjenjom. Mnohe křižiki a khorosće staj za tute 25 lět z Božej pomocu přetrałoj. Zwjeselitaj so nětkole dobreje strowoty. Njedźelu běchu so přiwuzni pola Kućankec zešli a přejachu jubilaromaj hišće jene 25 lět, zo by so slěbro do złotoho přewobroćiło. Wnučki wuprajichu jimaj tute přeća w rjanej wjazanej rěči. Samo Ralbičanske małe dźěći běchu z meju do Kućankec dwora spěwajo přićahnyłe, zo bychu zbožo přałe a tak nawoženju a njewjestu w slěbornej pyše zwjeseliłe. Za to dósta kóžde skibku dobroho kwasnoho tykanca.

Z Njebjelčic. Wosebity swjatočny pohrjeb mějachmy na Boże Ćěło. Mała prěnjolětnja šuleŕka Marja Rotec z Pěskec bě w khorowni w Kamjencu po operaciji na slepe črjewo wumrěła. Přiwjezechu ju do ćěłownje na kěrchowje. Tam bu na mary stajena a róže a pletwy pyšachu kašć. Skoro wšitke šulske dźěći a syły dorosćenych přińdźechu jej božemje prajić. Při khowanju wobdźěli so cyła šula ze swojimi wučerjemi. Wulka ličba wěncow so k rowej położi. Po khowanju spěwachu dźěći pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja „Božemje staršimaj". Běše to hnujacy spěw za wšěch přewodźerjow. Na kóncu wuspěwachu hišće tři Wótče-naše za wotemrětu. Cyły kašć bě z różemi posypany. Kóžde dźěćo chcyše z tym swojej dobrej sobu-

šulefcy Božemje prajić. Zawěsće běše to rjany tróšt za staršeju, kiž staj swoje lube dźěćo zhubiłoj. Tola młody wumrěć njeje njezbožo, ale zbožo, hdyž maš wěstosć na njebjesa.

Z Heidenawa. Zańdźenu njedźelu, na swjedźenju Najswjećišeje Trojicy, je Joho Excellenca, najdostojniši knjez biskop-koadjutor Hendrich Wienken w Heidenawje zakładny kamjeń noweje cyrkwje, kotraž so tam twari k česći Najswjećišeje Trojicy, woswjećił. Do woswjećenja zakładnoho kamjenja měješe najdostojniši knjez biskop pontifikalnu Božu mšu. Wěriwi běchu so w tajkej mnohosći zešli, zo njemóžachu ani wšitcy městna namakać w dotalnej nuzowej cyrkwi. Po Božich službach ćehnjechu wšitcy w swjatočnym prócesijónje k nowotwarej, kotrohož murje su hižo do človjeskeje wulkosće ze zemje wurostłe. Zakładny kamjeń bu zasadźeny do murje zady wołtarnišća. Do njoho bu zapušćena zdobom lisćina, kotraž na woswjećenjo zakładnoho kamjenja spomina. Arcyměšnik Neumann, farař Heidenawski, wupraji we swojej narěči swoje a wosadnych wjeselo, zo su směli dočakać dźeń, na kotrymž so wjetša rumna cyrkej za wosadu postaja; poda krótki přehlad wo wuwiću Heidenawskeje wosady, hdźež so wot lěta 1900 porjadnje nabožna wučba wudźěła a wot lěta 1906 porjadne Bože služby wotměwaja. Lěta 1920 bu zarjadowana farska wosada, 1926 nuzowa cyrkej a fara natwarjena. Arcyměšnik spomni z dźakownosću na zasłužby, kotrež su sebi nadobni dobroćerjo wo wosadu a Boži dom dobyli. — Po wukonjenju poswjećeńskich wobrjadow poručа najdostojniši knj. biskop k zhromadźenym wo wuznamje zakładnoho kamjenja a swjatych wobrjadow. Zakładny kamjeń woznamjenja Khrystusa; kaž na tutym kamjenju cyrkej stoji, tak złožuje so naša wěra na Khrystusa. — Ze swjatočnym mejskim nyšporom so swjedźeński dźeń skónči.

Katolska młodźina! Hdźe je twoja wěra! Wuznaj ju! Hdźe je twoja swěra? Pokaž ju!

Šunowska kapałka bu woswjećena.

Wulka wjesołosć knježeše w Šunowje, hdyž buchu w lěće 1923 na klóštrskim hrodźe w starej šulskej jstwi prěnje šulske Bože služby swjećene, a hišće wjetše bě wjeselo, hdyž bu w lěće 1928 za to w delnich rumnosćach wosebita kapałka k tomu připrawjena. Tak mějachu dźěći Konječanskeje šule kóždy tydźeń swoje šulske kemše, a stari ludźo, kotřiž wjacy do Ralbic k Božim službam dóńć njemóžachu, tutu dobrotu z dźakom witachu. Móžachu tak nětko tola zasy Božu mšu sobu swjećić. Hižo knjez farař Kubaš-Njebjelčanski je na starych ludźi swojeje ródneje Šunowskeje wjeski myslił, zo je 1000 hr. za zarjadowanjo Božich službow w Šunowje wotkazał; te pjenjezy pak bohužel přez inflaciju hódnosć zhubichu.

Lětsa naléto zwuporjedźa klóštr swój Šunowski hród. Při tutej składnosći přewostaji klóštr cyłe delnje rumnosće, t. r. cyłe bydlenjo prjedawšoho piwarca, za kapałku, daše dźělace sćěny zwutorhać a wulke dubowe hrjady do wjećha sćahnyć, kotrež sćěny hornich stwow dźerža. Wjećhi buchu z nowymi deskami pobite, ze sćinu wobite a znowa wobmjetane. Murje buchu zwuporjedźane. Wysokodostojny knjez propst da nastork k nowym rjanym molowanym woknam. Šunowscy wobydlerjo nawdachu 180 hr., ale wokna płaća 1300 hr. Tuž stej so knjez propst a hnadna knjeni rozsudźiłoj, też tute wudawki přewzać. Firma Rich. Schlein w Žitawje je pjeć rjanych woknow zhotowiła. Tři wokna su z rjanymi škleńčanymi swjećatkami debjene, předstajace: swj. Mariju, swj. Hańžu a swj. Katyrnu; su woprawdźe rjane, wumělske. Šunowska kapałka je nětko za wotměwanjo Božich službow rjana, dostojna rumnosć.

Wutoru, na swjedźenju swj. Hrjehorja a Hórbana, za Šunow lubjeny swjaty dźeń, bu kapałka wot knj. arcyměšnika Žura rano we 8 hodź. woswjećena, a na to měješe knjez kapłan Šołta, wučeŕ nabožiny Konječanskeje šule, Božu mšu. Wosadny knjez farař měješe prědowanjo na zakładźe njedźelskoho swjatoho sćenja: „Budź smilny!“ Rozłoži dobrotu a lubosć klóštra napřećo Šunowčanam, kotřiž móža nětko časćišo też dźěławy dźeń na Božich službach so wobdźělić, zo bychu pod Božim žohnowanjom swoje dźěći wukubłali a z Božej hnadu posylnjeni też dźěławy dźeń

Hdyž Rhyn tehdom wustupi . . .

(Wobdźěłał B. Šołta-Hodleŕski.)

(Pokročowanjo.)

VII. Dobroćiwosć a dźakownosć.

Knjeni Šěrakowa přeprosy też Danielowoho nana k wječeri. Za blidom rozmołwješe so knjez Šěrak jara žiwje z Měrćinom a wjeseleše so, zo je tak zrěčniwy a přistojny človjek. Mjez druhim praša so joho też, z kajkeje přičiny chce tak daloko zapućować. Měrćin nětko powěda, zo je jomu w Hollandskej małe namrěwstwo připadnyło, a zo je po puću, je wotzběhnyć.

„Do njezboža, kotrež nas z powodźenjom trjechi, běch jara derje a zbožownje žiwy. Potom pak cyle wokhudnych. Dyrbjach domske, hródźe a bróžnju znowa natwarić, też wšelaku domjacu nadobu, skót a wjele druhoho sebi zasy nakupić. Přez to přińdźech do dołha. Přichodnej dwě lěće běštej wosebje hubjenej, dokelž naša winica přez surowu zymu jara ćerpješe. Też sćěhowace lěta běchu njepłódne. Tohodla njemóžach při wšej pilnosći a zlutniwosći wjacy z dołha wulězć. Powěsć wo namrěwstwje, kotrež někotre sta hriwnow wučini, bě tohodla za mnje jara zwjeselaca. Wjesołu wěc pak mi nětko z tym poćeža, zo mi njechadźa pjenjezy wupłaćić. Tohodla wobzamknych, hnydom sam tam pućować, zo bych so wo wšěm wobhonił. Hač pjenjezy dóstanu, hišće njewěm, to chcu hišće wočakać.“

„Nadźijomnje maće trěbne papjery sobu?“ přispomni knjez Šěrak.

„So wě“, wotmołwi Měrćin, swoju listownju wućahnywši poda pisma knjezej Šěrakej. Tón do nich pohladawši widźeše, zo su w porjadku, tola dwělowaše, zo Měrćin pjenjezy tak lohcy dóstanje; a jeli je dóstanje, zo potom jara wjele jomu wotćahnu. Bě hižo doprědka widźeć, zo po zapłaćenju jězby a přebytka w Hollandskej a po dopłaćenju wšěch winowatosćow wjele zbytne njewostanje. Šěrak bě bohaty a dobroćiwy. Měnješe z Měrćinom derje. Po khwilcy jomu praješe: „Wěsće što, luby přećelo, waše pućowanjo do Hollandskeje njeje tak lohke kaž sebi mysliće, też budźeće tam dyrbjeć dołho přebywać a změjeće lubu nuzu, zo pjenjezy dóstanjeće. Ja chcu wam namrěwstwo połne wupłaćić. Wy pak mi dajće połnomóc, zo mózu pjenjezy wotzběhnyć, a ja chcu potom swojoho zastupjerja w Amsterdamje namołwić, zo mi pjenjezy wobstara.“

Měrćin so nad tym wězo wulcy zwjeseli. Z horcym dźakom rad do toho zwoli. Njedowidźeše to hišće, zo Šěrak jomu přez to poł pjenjez dari, dokelž tola też jomu runje tak wjele wot namrěwstwa wotćahnu.

Knjeni Šěrakowa, tohorunja jara dobroćiwa a ponižna, prašeše so nětko Měrćina za joho swójbu. „Hdyž je wam nětko, luby Měrćino, pućowanjo do Hollandskeje přelutowane, dyrbiće něšto dnjow pola nas wostać. Daniel pak njech potom was přewodźa a khwilu při was wostanje. Je tola tak zbožowny a wjesoły, zo je swojoho nana namakał; nětk dyrbi też swoju lubu mać zeznać a swojich bratrow a sotrow widźeć.“

Měrćin bě wšón zbožowny dla telko dobrotow, kiž so jomu tu wopokazachu. Sylzy błyšćachu so w joho wočomaj. „Njemóžu so Bohu tomu Knjezej dodźakować, zo je

swěrnišo swoje winowatosće dopjelnjeć móhli. Kóždy dźeń trjebamy miłosć Božu, kotruž nam Jězus ze swojim njekrawnym woporom Božeje mšě pola swojoho njebjeskoho Wótca wuskutkuje. Je to wulka dobrota Boža, też dźěławy dźeń na Božej mši přitomny być móc. Napominaše wjesnjanow k wulkej dźakownosći napřećo klóštrej, też napřećo klóštrej swěrnje swoje winowatosće dopjelnjeć. Nic myslić: klóštr je bohaty, ma wšoho dosć! Ně, klóštr ma wulke a ćežke, zamołwjenja połne winowatosće dopjelnjeć, štož wón jenož móže, hdyž też kóždy klóštrej da, štož jomu słuša. Tuž kóždomu swoje! Tohodla: Budźće smilni, kaž je też waš Wótc smilny, njesudźće a njebudźeće sudźeni!

Bože służby skónčichu so z Te Deum. Hačrunje dźěći dźensa přitomne njeběchu, bě kapała z dorosćenymi dospołnje wupjelnjena. Wšitcy dźěchu jara spokojeni domoj, so radujo nad dobrotami, kotrež je Bóh jim přez klóštr z powjetšenjom a porjeńšenjom kapałki wopokazał. Tuž wysokodostojnomu knjezej propstej P. Romualdej a hnadnej knjeni wutrobne „Zapłać Bóh!“

Dźěći změja nětko zasy porjadnje srjedu šulske kemše. Přichodnu póndźelu, 31. meje, rano w 6 hodź. budźe so w kapałcy Boža mša za wšěch dobroćerjow kapałki jako dźakny wopor swjećić.

K zasywotewrjenju kupjele Marijina Studnja p. Smječkec.

Po dospołnym znutřkownym a zwonkownym porjedźenju starosławneje łuhoweje a syrikoweje (šwabloweje) kupjele Marijina Studnja pola Smječkec předstaja so nětko pućowarjam a hosćom w nowym kabaće.

Kaž je znate, bě ju šwedska dobroćelka čłowjestwa Hilža Brandströmec w času swětoweje wójny wot tehdomnišoho mějićela Reinholda Jägera kupiła, zo mohła přikhadźacym němskim wojowarjam z ruskoho zajeća witanu městnosć wokřewjenja a wustrowjenja přihotować. Běše dźěn ćělne a duchowne hubjeństwo jatych w Sibirskej ze samsnymaj wočomaj widźała. Tohodla mjenowachu ju wojacy husto „sibirski jandźel“. Po dokonjenju tutoho

6. junija:
dźeń młodźiny — dźeń wuznaća!
Přińdź a njekomdź so!

wulcy zasłužbnoho skutka přewza kupjel towarstwo hrabinki Rittbergskich sotrow, a tak bě zasy powšitkownosći přistupna. Nětko je do rukow knjenje Herty Kórjeńkoweje, mandźelskeje twarskoho mištra Kórjeńka, přešła.

Kupjel załoži so lěta 1818. Tehdom zjednoćichu so měšćanski fisikus dr. Bönisch, dawkowy inspektor Horn a joho bratr, knježeński advokata Horn w Kamjencu, kaž też klóštrski zarjadnik Riedel, klóštrski sekretař Heink a kubleŕ Wrobl we Wudworju do družstwa, zo bychu při podnozy „Winoweje hory“ k ranju kupjel na akcije natwarili, kotruž „Marijina Studnja“ pomjenowachu. Hižo tehdom běchu spóznali, zo z brunicowych podkopkow ćećace syrikowe žórło wustrowjejo na wšelake khorosće skutkuje. Skónčnje běchu wšitke akcije we swójstwu Hórnec swójby. Hórnowa dari 1831 kupjel Miłosćiwomu wustawej w Kamjencu; wustaw předa ju po dobrych wuměnjenjach w lěće 1839 dale. Mějićeljo kupjele su so pozdźišo husćišo wotměnjeli.

Bjez dwěla su napoleonske a wuswobodźeńske wójny k wutwarjenju kupjele jara přinošowałe, tak zo naspomnjene družstwo ju khětro powjetši, a tak nastachu wobšěrne rumnosće, kotrež dźensa hišće widźimy. Stare štomy, čisty lěsny powětr, rjane lěsne puće, wulka štomownja z ławkami a připrawami k wotpočowanju, ćiche wjeski kołwokoło, přećelne wobydleństwo, měrne lěsne haty, na kotrychž brjohach so dźiwina pase, samotne idyliske městnička w keŕkach a lěsu — to a hišće mnoho druhoho přinošuje k tomu, zo tu spokojenja, měra a wokřewjenja namakaš. Łuh Marijineje Studnje je so wospjet jako wustrowjacy wopokazał, štož mnohe dźakne dopisy dopokazuja. Kupjel je woprawdźe studnja zboža a žohnowanja za khorych a strowych, je studnja žiwjeńskeje radosće a wuswobodźeńka wot wšědnych starosćow a prócow.

---

mojoho luboho syna wot hrózbneje smjerće zatepjenja wukhował a joho k tak dobroćiwym ludźom dowjedł, kiž tak derje joho woćahnychu, a zo je mje na tak spodźiwne wašnjo zasy k njomu dowjedł.“

Z dźěsćowskej lubosću a dźakownosću hladaše Daniel stajnje na swojoho nana, kiž bě tak wjesoły a zbožowny. Rady bě też wo swojej maćeri wjacy zhonił, hač dotal bě słyšał, ale tak dołho hač knjez Šěrak z nim so rozmołwješe, njechaše so jomu prašeć. Nětko pak, hdyž wonaj mjelčeštaj, prošeše wón swojoho nana, zo by wjacy wo maćeri, bratrach a sotrach powědał. Měrćin powědaše nětko z wjesołosću wo pobožnosći, pilnosći, ponižnosći, zlutniwosći a wo wjele druhich dobrych počinkach swojeje mandźelskeje; a potom wón khwaleše swojeju synow a swojej dźowcy, jich dobre počinki kaž bohabojosć, česćownosć přećiwo staršim, jich posłušnosć, dźěławosć a mudrosć. Wšitcy jomu rady připosłuchachu, a wutrobitosć a njebojaznosć, z kotrejž wón rěčeše, přeswědči jich wo wěrnosći joho rěče, a zdobom w nim spóznachu dobroho mandźelskoho a lubosćiwoho nana, w kotrohož domje měr a přezjednosć knježi.

Daniel bě nad wšěm, štož słyšeše, wulcy zwjeseleny a bě zbožowny, zo nětko też bórzy wuhlada swoju mać, bratrow a sotře.

A nětk přińdźechu do rěče dla Měrćinowoho pućowanja. „Dyrbju tola maćeri, bratram a sotram něšto sobu wzać! Wšak sym sebi nahromadźił, zo mózu kóždomu něšto mało kupić; ale što jenož by jich zwjeseliło?“

„Pomham ći nakupić“, rjekny knjeni Šěrakowa, „a dam ći też hišće wote mnje kóždomu mały dar sobu“.

„Prawje tak“, rjekny knjez Šěrak, „też ja moju šerpatku přidam.“

Nazajtra rano dźěše knjeni z Danielom do města a kupi za nana a za bratrow kóždomu rjane sukno za woblek, potom za mać a za sotře rjany płat za suknje a hišće wjele druhich trěbnych wěcow. Służownik měješe swoju nuzu, zo wšo za nimaj přinjese, a też Daniel měješe hišće rucy połnej njesć. Doma knjeni Šěrakowa wšě te rjane dary na wulke blido wupřestrě. Danielowy nan bě cyle přešłapjeny. Na rjane ćěmnozelene sukno pokazujo Šěrakowa rjekny: „Tónle woblek je Daniel za swojoho luboho nana kupił. Wzmiće sebi jón hnydom! Štož šićo wučini, to ja zapłaću; krawc je hižo skazany.“ A tak dósta Danielowy nan hnydom nowe woblečenjo; joho wšak bě wotnošene. Słowow njemóžeše namakać k dźakej, kotryž joho wutrobu napjelni.

„Wostajće waš dźak! Bóh je namaj wjacy zamoženja dał dyžli trjebamoj; tohodla też tym dawamoj, kiž maja mało. Wjele nuzy mohło so wot khudych wotwobroćić, hdyž kóždy zamožity chcył tomu dopomhać a so měć po słowach našoho Zbóžnika: „Spomožniše je dawać, dyžli brać.“ Tak powuči Šěrakec nan.

VIII. Wulke wjeselo.

Šěrak měješe přećela, kiž připadnje w tym času do Měrćinoweje domizny pućowaše; bě zwólniwy, Daniela a joho nana hač blizko do jeju wjeski sobu wzać.

„Tak derje“, rjekny knjez Šěrak, „wot tam móžeće potom z póstowym wozom hač domoj dojěć; wudawki za to přewozmu ja.“

Wotrowske wobrazki na „Swjatkownej Wutorje“.

„Swjatkowna Wutora“ so po Serbach wuznamjenja. Rano z časom su Bože służby a potom khwataja procesijóny do Róžanta z měšnikom, z hólčkami a z družkami, njesucymi „Swjatu Mařku“; na čole zmahowace khorhowje a Boža martra. Tónle wobraz poskića so nam we wšěch farskich wsach. To nam tak rjenje naš sławny basnik J. Čišinski spěwa:

Wot Wotrowa, wot Khróšćic du,
Wot Kamjenca, wot Budyšina,
Wot Kulowa, wot Ralbic su
A hdźež je Hwězda Marijna.
(Swjatki město 2. rynčka: Wot Njebjelčic, wot Radworja).
We kóždej črjódźe družkow šěsć
Ze „swjatej Mařku“ na ramjenjach
— Najwjetša čestnych knježnow česć —
A Serby klinča w kěrlušenjach.
Mać Božu z wyskom witaju,
Hdyž do cyrkwje du z khorhowjemi;
K njej z dušow zdychi stupaju
Na swjatym městnje w serbskej zemi . . .

Swjatočne kemše ze swjedźeńskim prědowanjom su nimo. My hólčata bychmy rad hišće wostali na khwilku w Róžeńće — tola Wotrowski prócesijón bórzy po kemšach woteńdźe; tohodla stajnje strachoćiwje kedźbowachmy, zo nam njećeknje nas wróćo zawostajiwši.

Njewěm, kak to dźensa je, hač też hišće z tajkim khwatkom z Róžanta spěcha. Bych wšak to rozemił, přetož Wotrowčenjo chcedźa tola popołdnju dalokich Krupčanow we swojej wjescy a cyrkwi wjesele a swjatočnje domoj witać.

Bórzy po připołdnju — někotři hišće wobjeduja — zwony zazwonja a witaja wjesele Róžeńčanow domoj. Po kěrchowje so do swojoho wopušćenoho Božoho domu wróćeja, nimo swjećenych rowow, nimo swojich něhdyšich dušepastyrjow, kotřiž też něhdy prócesijóny su přewodźeli a je domoj witali; su dźěn so na swjatym městnje Róžeńčanskim za wšěch, za živych a wotemrětych, modlili a nětko też wšěm póstrow wot swjateje Marki Róžeńčanskeje njesu. Tajke tróštne wokomiki paćerja a spěwa mohłe hišće we rowje wjeselo zbudźić, wosebje pola tych, kiž su něhdy prócesijón nawjedowali abo so wobdźělili, kaž kk. Sommer, Weiß, kanonik J. Herrmann, kiž je na 40 lět Róžeńčanski prócesijón nawjedował, kapitular Pětr Šołta, kiž je jako Mrózkec ministrant a najbližši susod Božoho domu často z prócesijónom sobu khodźił, a měšnik a basnik Čišinski, kiž naš Róžant a joho pobožnych putnikarjow tak hordoznje a luboznje we swojich njesmjertnych basnjach wopomina.

Pyšne družki kroča ze swjatej Marju do cyrkwje, khorhojnikaj poklaknjetaj so ke kehelkam, ministrantojo přestawaja klinkać a ludźo sydaja so do ławkow — a z nutrnym paćerjom a spěwom skónči so Róžeńčanska pobožnosć.

Swjatkowna wutora pokazuje pak nam też hišće cyle wurjadny Wotrowski wobrazk.

Popołdnju wokoło 5 hodź. zazwonja Wotrowske zwony znowa, skerje hišće mócnišo a ze sylnišim akordom, našich česćenych Krupčanow lubje domoj witajo.

Knjez dźe z hólčkami a z khorhowjemi napřećo hač k Wjacsławkec „delnjomu swjećatkej“, hdźež je Krupčanow też pjatk do Swjatkow rano po kemšach na nimale 75 km daloki puć do Krupki přewodźał.

Před wotkhadom do Krupki je rano w 5 hodź. Boža mša a w 6 hodźinach woteńdźe prócesijón z Wotrowa přez Kašecy, Žuricy, Ramnow, Frankenthal, Wulku Hartawu, Schmiedefeld, Helmsdorf, Lohmen, Kopicy, Pěrno (hdźež wokoło 4 hodź. dóńdźe) do Berggießhübla, hdźež so přenocuje, nimale 50 km wotměriwši. Sobotu rano nastupi puć do Krupki přez Gottleubu, Hellendorf, Oelsen (češka mjeza) Schönwald, hdźež su we 8 hodź. kemše a snědanjo, Streckenwald (swjatočnje tu zwonja), Adolfsgrün, Geiersberg, a w 12 hodź. je swjatočne nutřwjedźenjo a witanjo serbskoho prócesijóna na hnadownym městnje w Krupcy.

Katolska młodźina wuznawa so k Bohu
njedźelu 6. junija.

Wonaj wotpućowaštaj a swěrny trundlač wóz přewodźeše. Daniel bě też posowy našijny pask wobnowić a pismiki pozłoćić dał. „Mój swěrny Waldi je sebi to zasłužił“, rjekny Daniel.

K ródnej wjescy so bližo wuhladaštaj wonaj hižo z daloka běłe šaty na běłefni ležace. Też pos nětk wokolinu zezna a běžeše wjesele doprědka.

Cecilija runje z dźowkomaj šaty krjepješe, jako pos přiběža. Wón běžeše runu měru k Ceciliji, swojej něhdušej knjeni a skakaše wjesele šćowkajo na nju abo běhaše w kole wokoło njeje. Cecilija so mało njedźiwaše. Wo swojim posu tola wot tamnoho zrudnoho dnja ničo wjacy widźała a słyšała njebě. Starša dźowka wšak so trochu hišće dopomni na psa, tola pos ju wjacy njeznaješe. Synaj pak, kotrajž we winicy dźěłaštaj a to wobkedźbowaštaj, přińdźeštaj też dele. Starši syn, Jurij, bě wšón zrudny, zo joho něhduši harowacy přećel, wo kotrohož bě tak jara žarował, joho wjacy znać njechaše. Wšitcy tu stojachu wokoło psa a so dźiwachu nad njenadźitym joho wopytom.

Zdobom zasłyšachu wjesoły zynk póstowoho woza. Konjej běžeštej wjesele přez wjes. Wóz zasta před Měrćinowym domskim.

„Na“, prašeše so Cecilija, „što nětko zasy budźe? Što chce póstowy wóz pola nas? Pohonč drje je so mylił.“

Wona bliježe so k wozej. Tu skoči Měrćin z njoho. Wona joho přećelnje postrowi; bliže na njoho hladawši pak so dźiwaše: „Ale luby Měrćino, što ma to rěkać? Z póstom jězdźić a što widźu! Wot hłowy hač k nohomaj sy nowy zdrasćeny! — To je tola wjele! A też pos, kotrohož sy zawěsće droho wróćo kupił, ma cyle nowy, drohi našijny pask z twojim mjenom. Myslach přecy, zo mam zlutniwoho muža, ale kaž so mi zda, tomu tak njeje. Ja so boju, zo je ći herbstwo hłowu zamućiło. Hdyž chceš telko rozbrójić, budźa pjenjezy bórzy wšě.“

Měrćin pak jej wjesele wotmołwi: „Njebudź jenož hněwna, luba žona! Daj mi tola časa; hnydom ći dopokazam, zo pjenjezam ani pjenježka njefaluje.“

Wón wočini kofr, kotryž pohonč runje nutř přinjese, wza ćežku pjenježnu móšeń z njoho a wusypa pjenjezy na blido.

„Ach mój Božo“, radowaše so Cecilija, „telko pjenjez tola hišće čas živjenja njewidźach! Mi so we hłowje mući; to drje so mi dźije! Ale praj mi jenož, z wotkel maš nowu drastu?“

„To wšak hišće wšo njeje“, rjekny Měrćin; „też ty dóstanješ nowu drastu a wšě dźěći tohorunja!“

Wón wućahny rjany płaćik, něšto ćěmniši za mać a druhi za dźowcy, rjane sukno za synow z kofra a połoži hišće wulke brěmjo rjanoho płatu a druhich rjanych wěcow na blido. Blido bě za wšo to přemałe.

Cecilija rjekny: „Ně, to je přewjele! Rozom mi stejo wostawa. Praj mi jenož, zwotkel maš wšě te drohotne wěcy?“

„To wšitko“, rjekny Měrćin, na Daniela pokazujo, „přinjese wam mój pućowanski towařš tu sobu.“

(Pokročowanjo.)

Swjatkownu njedźelu připołdnju dźe serbski prócesijón do Stareje Krupki (Graupen) na Kalvarsku horu a k nyšporu. Swjatkownu póndźelu su na hnadwnym městnje rano 1/2 7 hodź. kemše ze serbskim spěwom a přewodom pišćelow, a 3/4 9 hodź. woteńdźe prócesijón, pod swjatočnym přewodom hač k dwórnišću, do swojeje serbskeje domizny.

Na dompuću so zasy w Pěrnje přenocuje; nazajtra ma tamniši farař rano w 5 hodź. kemše ze swj. woprawjenjom. Po kemšach ćahnu Krupčenjo zasy swój puć dale, zo bychu jón popołdnju we Wotrowje dokónčili. W Žuricach hišće zkrótka pola Krawžic (Leunarec) pozastanu a khorhojnikaj přijimataj tu zasy khorhowje, kotrež so na puću do Krupki tu skhowachu.

We Wotrowje hižo starši a dźěći, wosebje přiwuzni na našich Krupčanow z njeměrnym wjeselom čakaja. To je hnujacy, krasny napohlad, hdyž w njebjeskim powětře so zmahowace khorhowje přikhad našich Krupčanow připowěduja, a bórzy přinošuja wětrowe zmohi prěnje zynki khwalbnych kěrlušow k česći najzbóžnišeje knježny maćerje Božeje Marije. Z kajkim wutrobitym zapalom a zahorjenjom tu klinča! Krasny napohlad so ći tu poskića a zdobom hłuboko jimacy! Bóle skoro će hnuje dyžli prócesijón křižerjow. Křižerjo, na pyšnych konjoch jutrowne hymny zanošujo — hordozny to napohlad! Hnujacy pak, haj njezapomnity wobraz, hdyž bur, khěžkař, wotročk a srěnk, srěnca, dźowka a burowka jenajkeje mysle, zjednoćenym modlenjom a spěwom, ze samsnymi woporami a ćežemi ducy tam a ducy dom we słóncu a w dešću nimale wobćežny a daloki puć kroča.

Prócesijón je so k cyrkwi přibližił, kroči po swjećenej zemi kěrchowa, nimo we rowach wotpočowacych, kiž zdźěla něhdy samsne puće z Krupčanami khodźachu. Ze zahorjacym spěwom zastupja do domu Božoho. Pišćele jich witaja a zapřimuja mócnišo do spěwa putnikarjow, a wšitko so zjednoća ke krasnomu akordej, kotryž zbudźuje wobkuzłowacy wothłós we kóždej wutrobje. Pobožny paćeŕ za dobroćerjow, za žiwych a wotemrětych, a miłe Magnifikat k česći najzbóžnišeje knježny Marije skónči pobožnosć a puć Krupčanow.

Skónči? Ně! Mnozy maja hišće dlěši puć domoj: do Khrósćanskeje, Baćońskeje, Radwořskeje, Ralbičanskeje a Kulowskeje wosady, do wšěch serbskich wjeskow nětk khwataja domoj. Woprawdźita lubosć k Bohu a k maćeri Božej dźěn njeměri puć a njeliči kročele! Arcym. Šołta.

* * *

Za rjane wopisowanjo Wotrowskich dopomnjeńkow so redakcija „K. P." knjezej arcyměšnikej lubje dźakuje wuprajejo zdobom prostwu, zo chcył swoje wustojne pjero prawje porjadnje zastajić do našoho časopisa, kotryž katolski serbski lud tola tak rady do rukow bjerje a kóždy tydźeń jako swojoho swěrnoho přećela, towarša a bjesadowarja wočakuje.

Kaž připadnje zhonimy, je wopyt hnadownoho městna w Róžeńće Swjatki wutoru wurjadnje bohaty był. Na 3000 katolskich Serbow je tam hołdowało njebjeskej kralownje.

Bohužel njeje nichtón na to myslił, zo tola wšitcy katolscy Serbja do Róžanta njemóža hić a tola njeśćerpnje na to čakaja — wosebje, kiž w dalokej cuzbje přebywaja — zo zhonja wšitko to, štož w lubej dominzne so stawa. Njepraj mi nichtón, zo ta wěc tola tak ważna njeje! Štóž takle chcył rěčeć, toho rad bych powučił, zo njeje nazhonił hišće a zrozemił, što ręka pěstować ródne domowinske zmyslenjo a lubosć k swojej ludnośći, što ręka zahorjeć a wohrěwać ludowu wutrobu a ju napjelnjeć z wěrnej lubosću za wótcny kraj a raj a swjatu wěru.

A wo to so prócować, tutym nadobnym zaměram służić, to je był stajnje a wostanje też w přichodźe nadawk našoho „Katolskoho Posoła", kiž je z katolskimi Serbami nětk mohł rjec zrośćeny hižo **75 lět.**

Mjeno Knjeza wosława na wěki!

(1. Pětr. 1, 25)

Swój jubilej njecha we swojim pokornym zmyslenju z wulkim swjedźenjom wopominać. Joho přećo a nutrna žadosć by była, cyły katolski serbski lud hromadźe zwołać, zo mohł z połneje so palaceje wutroby k njomu rěčeć. Ničo druhe wón njechał při tym swojim lubym Serbam prajić, hač jenož do rozoma jim rěčeć a wo tym jich wšitkich přeswědčić: zo dwaj drohotnej pokładaj wobsedźi serbski ludźik: **nabožinu a narodnosć,** a zo kóždy čłowjek, kiž je rozomny, pokłady derje sebi hlada a kedźbliwje wo to so stara, zo so jomu njezhubja. Abo štó chcył nam narunać tajke wosobne duchowne drohotnosće?

Towarstwo ss. Cyrilla a Methoda pak tukhwilu swojomu lubomu „Posołej" tajkeje přileżnosće poskićić njemóže. Znowa pak wobroća so towarstwo na swojich katolskich Serbow, zo tola chcyli wšitcy so dopomnić na 75. narodniny našoho „Katolskoho Posoła" a swoje dobre zmyslenjo też někak wopokazać. „Posoł" njeżada drohotnych darow, kotrež wjele pjenjez płaća. Ně, jenož twoje dobre zmyslenjo a dorozemjenjo sebi přeje!

Wopokaž jomu tola swoju pomoc z tym, zo podawaš jomu cyroby, bjez kotrejež tola žiwy być njemóže. Najprjedy duchownu cyrobu: zo pilnje dopisuješ, hdyž w twojej wjescy abo druhdźe něšto spomnjenja hódne so stawa.

A njezabudź też na tamnu cyrobu, wot kotrejež je „Kat. Posoł" runje tak wotwisny kaž kóžde stworjeńčko,

to rěka: **Zapłać hnydom swój towarstwowy přinošk,** jeli to hišće njejsy!

A skónčnje staraj so sobu wo to, zo by naš ludowy časopis „Katolski Posoł" do **kóždoho** katolskoho serbskoho statoka so witał! Znaješ-li tajkich, kotřiž traš jón hišće nimaja — přiwjedź jich do našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, w kotrymž wšitcy katolscy Serbja dyrbjeli być zjednoćeni!

*

Dozynk ke krasnomu rozpominanju wo kěrlušu „Hdźe sy ty moja radosć" wot M. C. w Š., kiž tohorunja z Wotrowskeje wosady pokhadźuje, w poslednimaj čisło maj „K. P." sćěhuje w přichodnym čisle „Kat. Posoła."

Křesćanska mać.

(Skónčenjo.)

W poslednim čisle „Katolskoho Posoła" słyšachmy z kajkej česćownosću dwaj wuznamnaj biskopaj: Sailer a Ketteler, staj rěčałoj wo křesćanskej maćeri. Nětk chcemy hišće słyšeć krasne słowa, kotrež dwaj katolskej spisowaćelaj a basnikaj wěnowaštaj swojimaj maćerjomaj: Jakub Kneip, kiž je z wučerjom na wyššej šuli w Hunsrücku a Heinrich Lersch, kiž hakle loni w młodych lětach je wumrěł. Njejedna so tu wo fararju Bosćiju Kneippu, kiž 1892 we Wörishofnje wumrě, ale wo zasłužbnym mužu našoho časa, kiž w Sauerlandźe dźens hišće skutkuje.

Jakub Kneip takle sławi swoju mać:

„A byrnjež nětk dołhe lěta hižo wotpočowała tam na wjesnym kěrchowje, dha tola wona za mnje wostanje najhódniša podobizna a najlěpši wobraz praweje maćerje — najebać wšěch njedostatkow, kotrež traš tón abo tamny, kiž ma so traš za bóle zdźěłanoho, na njej mohł namakać. Lědma swoje mjeno móžeše moja mać napisać. A kaž so mi zda, njeje też jeje wučeŕ do pismawučenych słušał . . . wuwučowanjo małoho šulskoho ludźika we rjanopisu njeje drje była joho najwjetša starosć. A tola je tutón jeje wučeŕ zawěsće był cyły muž, dobry radźićeŕ we wšěch należnosćach, woprawdźe kaž nan. Moja mać wo nim hišće rěčeše we wysokej starobje: Kelko stow króć je nałožowała joho słowa, kotrychž mudrosć też w mojej duši hišće dale klinči.

Zo žanych dołhich listow wot njeje (do cuzby) njedóstawach, to ženje jako njedostatk njezačuwach. Jeje słowa, kotrež mi kóždy króć při rozžohnowanju jako duchownu cyrobu sobu na puć do swěta dawaše, zarunachu wšě pisanjo. Město wědomosćow wobsedźeše moja mać dar mudrosće. Kaž by jeje duch wšitko spóznawał: rjosowu kapku na trawičcy při puću a wšitku stwórbu před wóčkom Božim so wupřestrěhowacu runje tak kaž njebjeski raj. Žana swětowa wědomosć to njemohła mi poskićeć, štož maćerne z wěriwym duchom napjelnjene słowa kaž z wobkuzłanjom wuskutkowachu. Kaž wona swět wobhladowaše, tak też do mojeje wutroby so přeliwaše z maćerneje te samsne přeswědčenjo. — Šulska wědomosć při tym jenož bě mohła zeškodźeć.

A wróćo dźensa zhladujo mózu wuznać: Mać to bě, kotraž wutwori we mni hłuboki zakład mojoho cyłoho swětonahlada. A hdyž moje pěsnjerstwo we domiznje a dźěćatswje korjeni, potom njewoznamjenjatej domizna a dźěćatstwo ničo druhe kaž z jenym słowom: mać.

Wyše wšoho toho pak směm sławić swoju mać też jako swěrnu zastaraćerku a radźićelku we wšěch należnosćach. Hdyž so sta, zo nan w ćežkich žiwjeńskich należnosćach wupuća wjacy njewidźeše, potom mać wědźeše rady. Jeje wobhladniwosć, rozomnosć a hibićiwa pilnosć rjadowaše wšitke domjace hospodarstwo a skutkowaše přikładomnje na nas dźěći, zawěsće sylnišo dyžli dołhe rěče.

Jeje rozhladej ma so dźakować, zo naše małe kubleško widźomnje přibywaše. Domske a hródźe buchu wuporjedźene a skotu bu wjacy. Łuki a pola buchu přikupjene a bróžnja so bóle pjelnješe. Tola naša mać w dobrych dnjach też ženje njezaby na khudych; a tych bě dosć we wsy. Jeje kedźbliwe wóčko spózna, hdźe khudoba pod třěchu so khowa. Žanoho swjedźenja a swjatoho dnja so njeminy bjez toho, zo khudym njebu sobudźělene wot našoho derje krytoho blida.

A hdyž na smjertne łožo so lehny naša mać, poruči nam, zo tola njebychmy jej na row postajili wulki křiž, kaž měsćenjo to lubuja a bohaći. Cyle jednory křiž sebi přeješe, kaž khudźi we wsy.

Takle bě naša mać žiwa a takle wumrě. Přeju, zo mohł na kóncu swojich dnjow runje tak čisty a sprawny kaž wona wot tuteje zemje so dźělić.“ —

Handrij Lersch, znaty němski spisowaćel a wójnski basnik, kiž w młodych lětach loni wumrě, swojej maćeri, jednorej dźěłaćerskej žonje, tele rjane wopomnjenjo wěnuje:

„Kóždy dźeń do pjećich rano stawaše. Hdyž my potom stawachmy, bě za wšěch hižo kofej přihotowany a pomazki; a wšě trěbne šaty tu spowěšane wisachu. Druhdy bě wona też hižo ½6 na Božu mšu khwatała, byrnjež do cyrkwje 15 mjeńšinow daloko było.

Naša mać pokhadźeše jako najstarša dźowka ze swójby ze 14 dźěćimi. W lěće 1888 wućahny swójba do Ameriki. Jenož wona sama tu wosta, zo by so woženiła z kótłarjom (kotołnikom), kiž bě nimale hišće jónu tak stary kaž wona. Hižo w prěnim lěće mandźelstwa zhubištaj přez njezbožowny proces swoju mału, lědma zarjadowanu dźěłarnju; buštaj přez to z wulkim dołhom poćeženaj, tak zo skoro jenož za swojich wěrićelow dyrbještaj so dréć a prócować. Přez tajke njezbožo buchu nanowe mysle pokhmurjene a wón też ćělnje khorješe. Nětk měješe mać też hišće dźěłarnju sobu na starosći. Tola wona so tak šwarnje na te dźěło wustoješe, zo bu dźěłarnja na jeje mjeno přepisana; a w jenej wobskórźbje — kotraž někajku technisku należnosć nastupaše — přija sudnik tutu sadu: „Skórźbnica je wěcywustojnik!“

Nanowa khorosć skóńčnje wjedźeše k tajkomu martrarstwej, zo znaći maćeri radźachu, wot muža so dźělić. Też my dźěći maćeri ničo druhe radźić njemóžachmy. Tola mać so wusměwkuje zrudnje a z horda na tajke radźenja wotmołwješe: „Bohu sym při wołtarju přisahała, dopjelnjeć swoju winowatosć. Wy tola njechaće, zo swoje słowo bych złamała!“

A my wotrosćechmy — sydmjo běchmy — jedyn po druhim, zastupowachmy doma do dźěłarnje, a hdyž najmłódši šulu wukhodźi, wudyri wójna.

Rano prěnjoho dnja mobilizacije dźěchmy hišće jónu wšitcy zhromadnje kemši. A w tutej hodźincy napisach maćeri, zo bych ju tróštował, do kemšaceje knižki rozžohnowanski spěw: „Daj ćahnyć, maći, ćahnyć mi! . . .“ A wot maćerneje wutroby je tuta pěseń potom šła swój puć do cyłoho wótcnoho kraja a wjele towaršow zawdawachu ju spěwajo „božemje“ swojim lubym. A tuta pěseń bu też smjertny spěw najmłódšoho maćernoho syna, kiž 12. septembra 1918 na syriskim bitwišću před Bethlehemom we wójnje zhubjeny wosta. Wona přecy so nadźiješe, zo wón domoj so wróći, dóniž žaneje nadźije wjacy njebě.

A potom bě wona wowka wósom wnučkow a z ćicha dopjelnješe swoju winowatosć wothladujo swojoho muža, dóniž tón njewumrě 84 lět stary. A hdyž nětk wědźeše, zo muž, kiž woznamjenješe dźěn jeje žiwjeński wosud, je nětk w Božej rucy, bě dopjelnjejne też jeje žiwjenjo a žiwjeński nadawk. Bórzy po tym też wona skhori a lěto pozdźišo, samsny dźeń kaž nan, mać zemrě. Wona wumrě, kaž bě w žiwjenju so zwučiła, w surowym ćerpjenju, na raka.

Moja mać bě jara małeje postawy a ćělnje słaba žónska. Po swojej duši pak bě kaž wulka rjekowka. Wona ličeše sobu do tych milijónow ćichomyslnych, poniżnych maćerjow, kotrež w křesćanskim zmyslenju swój wosud sćerpnje njeso ze žiwjenjom a krwju wobkruća hesło: „Khmańšo je, njeprawdu ćerpjeć dyžli njeprawdu činić!“

Klečo před podobiznu swojeje zemrěteje maćerje wobnowjam přisahu, kotruž jaku młody hólčec kruće do wutroby sebi zašćěpich: mocy a dospołnosće nadobywać, zo bych wojować mohł za maćerske prawo wo maćerske zbožo.“

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

Za wužiwarjow serbskoho missala.

2. njedźela po Swjatkach, 30. meje:

Boža mša str. 341; 1. modlitwa njedźele; 2. wot Božoho Ćěła; 3. swj. Feliksa — Praefacija hodowna.

Towarstwowy powěstnik.

Za putnikowanjo do Aachena na wustajeńcu swjatych powostankow zajim dźeń a bóle rosće. Jězba traje cyły tydźeń — wot 12. hač do 17. julija (wot póndźele hač do soboty) — a płaci z pjećkróćnym přenocowanjom jenož 36,50 hr. Powjedźe nas přez cyłu nawječornu Němsku hač k belgiskej a nižozemskej hranicy. Nadrobniši porjad móžeće na farach a pola podpisanoho dóstać. Wobdźělnicy budźa nimo nabožnoho też móc wobdźiwać rjanosć němskich krajinow a Božeje stwórby. Wšelacy su so hižo zamołwili, postajeny pjenjez napłaćili a sej tak městno zwěsćili. Tuž njedlij so dołho a čiń też tak! Słodeńk.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen V. d Schülertor 21.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 288. z Budyšina: Marja Lasmanka; 289. z Haslowa: Mikławš Dubawa; 290. z Nowoho Łuzća: Cyrill Mikan; 291. z Baćonja: Jurij Knebel.

Mysłće přecy na to, zo tunjo kupujeće w Budyšinje pola

ALPHONSA SCHAUSEILA

we wosebitym wotrjedźe za serbsku drastu. Wosebje poručam: Čorny nahłowjacy **bant** — **fale,** móšlinowe a židźane — **khuty,** židźane a voile — wokołošijace **rubiška** — trodle — wobšića. **Njewjesćinske zdrasćenjo.**

Dobre a pjenjezhódne **časniki** wot **Kokša,** Sukelnska dróha 20

Čitajserbske spisy!

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne **Kurt Erler,** Budyšin, Žitne wiki 28

K firmowanju

Waše dźěći **derje zdrasćiće** pola

Rudolph

w Budyšinje

Kejžorowa dróha 16.

OTTO

Hdyž hosći sebi přeproseš,
to škleńčku rad jim nalinješ.
Dobre pak ma winko być,
zo mohło wšitkim derje tyć.

Woprawdźe pjenjezhódnje poskića tajke-tohorunja dobre kofeje, konservy atd.

OTTO SACHSE

Bohata dróha

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

K firmowanju:

Rjane židźane šórcuchi
Židźane pjezle a khuty
Nahłowjacy bant (taft)
čorny a druźči

Wšu njewjesćinsku a druźču drastu

we wulkim wuběrku po nizkich płaćiznach

Joh. Schaaf Bohata dróha

6. junija 1937

wotewri so staroznata łuhowa a syrikowa kupjel

Marijina studnja

pola Smječkec

po dospołnym znutřkownym a zwonkownym ponowjenju. Wustrowjace jeje žórła a kupjele skutkuja wosebje přećiwo drěnju, wići, ischias, žonjacym a druhim khorosćam. Zdobom je městnosć wokřewjenja a skrućenja čuwow. Při jara přijomnych płaćiznach za hospodu a kupjele móže so kóždomu poručeć. Nadrobne prospekty přez kupjelanske zarjadnistwo.

Herta Kórjeńkowa,
mějićelka.

Zahrodku na tšeše

Kněžkec konditarnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Připrawy a graty

za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk

groćanych pletwow

K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Hólče woblečenja k firmowanju

Mužsku a žónsku drastu

Lohku lětnu drastu

po nizkich płaćiznach wot

Wilhelm Seifert

Bohata dróha 22

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

23. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 5. junija 1937. | 75. lětnik.

Naša młodosć wuznawa so ke Khrystusej.

Wuznawanski dźeń je dźensa, wjesoły, swjatočny dźeń. Z wjeselom so napjelni wutroba měšnika, hdyž widźi zrjadowanu syłu młodych křesćanow. Maćeř Cyrkej strowi dźensa swoju lubu, swěrnu, Bohu poswjećenu młodosć ze słowom japoštoła: Hnada a pokoj budź z tobu! Cyrkej wě, kak drohotny, njezarujomny pokład ma na swojej młodości. Hdyž zańdźeny „Posoł“ so wobroćeše na našu młodosć, tak njech je dźensa słowčko prajene našim staršim.

Tež wy, křesćanscy starši, dyrbiće měć wutrobu za našu młodosć, dyrbiće jej pomhać, ju škitać, za nju so modlić! Njedosaha, zo swariš na młodosć, zo nima počinkow. Sami běchmy tež młodźi a mějachmy samsne a podobne wojowanja přewinyć. My chcemy wutrobu měć za našu młodosć a ćopłe zrozemjenjo za jich nuzu!

Koho je bóžski Zbóžnik, wulki wukubłaŕ wšěch časow, najbóle lubował? Dźěći a młodosć! Z njeje je wuzwolił wučownika, kotrohož najbóle lubowaše: swjatoho Jana; za młodeju mandźelskeju činješe prěni dźiw na kwasu w Kana. Młodych je wustrowjał a zasy žiwych sčinił. Tak měješe tež wutrobu za młodosć; wona je přichod našoho ludu, ale tež nadźija Cyrkwje.

Po přikładźe Khrystusa a joho Cyrkwje sluša naša wutroba našej młodości. Wona dyrbi so ćělnje ale tež duchownje wuwić, tak trjeba woćehnjenjo za Boha a z Bohom.

Wšitcy wěmy, zo njesmě winicaŕ prućata sebi same přewostajeć, ale ma wjele dźěła a starosće wo swoju winicu. Tak njesmědźa tež človjeske prućata sebi same přewostajene być. Wone bychu zahinyłe. W naleću ma zahrodnik połnej rucy dźěła; dyrbi rězać, šćěpić a pleć. Čas młodosće je čas rosćenja a wuwića. Młodosć trjeba pak wosebje nabožne woćehnjenjo a to najnuznišo w našim času. Štóž dźěći w nabožnym wuwiću sebi samym přewostaja, rubi jim to najrjeńše a najlěpše, wšu zepjeru za dalše woćehnjenjo.

Młode lěta drje su paradiz, ale tež tu wije so błyšćaty had, kiž wabi jěsć zakazane płody.

Tu rěka, swoje dźěći k dobrym, krutym človjekam tworić, kiž přecy rady a wjesele dobre činja. Młodosć so lohcy zahorja. Wona trjeba přikłady, kak runje młodźi swoju swěru k Cyrkwi w ćerpjenjach wopokazachu. W Mexiku wumrě wjele młodych ze słowom w erće: „Njech je žiwy Khrystus Kral!“ Młodości dyrbi so powědać wo wopokazach katolskoho přeswědčenja we wěrje na zeńdźenjach katolikow.

Naša młodosć dyrbi sylny splah so stać, kiž móže wichory a porażki přewinyć, kiž ćělnje a duchownje za lud so zastaji. K tomu trjeba lubosć k Bohu a swěru k ludstwu. Tu je třěbna móc, kiž z wěry wukhadźa. Hdyž po bitwje pola Langenmark bitwišćo přehladachu, ležeše pod wjele młodostnymi morwymi tež šwabski dobrowólnik. Pytachu za joho wěcami, zo bychu je staršimaj pósłali, a namakachu jutrowne spowědne swjećatko „Khrystus wosrjedź młodosće“ a zady běchu napisane dobre předewzaća: „Chcu swoje modlitwy spěwać, chcu Božu mšu słyšeć, hdyž je mi móžno“ a druhe. A swjećo běše čerwjene z krewju. Wone běše dopokaz, zo swěra k Bohu móc dawa, sylny być za lud a wótčinu hač do smjerće.

Tež k sylnym powaham dyrbi so młodosć woćahnyć. Wona njesmě słaba być, hdyž ju hrěch wabi, abo rjeńše wobličo so pokazuje a požadosće wotućeja a namołwjeja je sćěhować. Tež njesmě młodosć so dać wot złych towaršow wot swojeje winowatosće wotdźeržeć a k złomu sćahnyć. Napominajće dźěći a młodosć, kaž stary Tobias junu swojoho syna napominaše: „Wšě dny twojoho žiwjenja měj Boha we swojej wutrobje, a zdaluj so, mój syno, wšeje

njepócćiwosće a njećiń ničo hrěšne!“ To płaći hišće dźensa a njeje zestarjene.

We khutnych wokomikach wotewrja so kužoł wěry a dowěry na wěčnoho Boha. „Přecy bliže k Bohu!“, to budź nadawk křesćanskich staršich we służbje wo křesćansku młodosć. Hdyž wy swoju winowatosć činiće, hdyž chceće prawi křesćanscy wućehnjerjo być, směće wočakować, zo wam Bóh swoju hnadu dawa. Hnada sakramenta mandźelstwa zmóžni, štož sami ženje njedokonjeće, zo bychu waše dźěći rostłe a přiběrałe na starobje pola Boha a človjekow.

A jeli dyrbjała so młodosć zwopřeka spjećować tomu, štož wot njeje žadaće, pozdźišo budźe wam dźakowna. Don Bosko, najwjetši wukubłaŕ wšěch časow, žadaše sebi wjele wot swojeje młodosće: sebjepřewinjenjo, posłušnosć, krutosć, wojowanjo napřećo hrěchej a požadosćam, nabožne žiwjenjo a pócćiwostne prócowanjo. A tola su joho młodźi lubowali a bychu wšitko za njoho činili. Hdyž Don Bosko wumrě, žarowachu wo njoho jako wo najlěpšoho nana. Na joho khowanju stojachu twornje w Turinje a wšitcy dźěchu joho přewodźeć, kaž jenoho krala.

Młodosć je dźakowna, hdyž widźi, zo ju lubuješ, so wo nju staraš, za nju so modliš. Tak pisaše wojak mrějo tute słowa swojej maćeri: „Maćeri mój posledni postrow. Jej dam mrějo swoju njewinowatosć wróćo, we kotrejž je mje wućahnyła.“ Móže lěpšoho dźaka być za prawe křesćanske wućehnjenjo? Najlěpši dźak pak wam Bóh wotruna, hdyž sće ćežke zastojnstwo wukubłarja swědomiće wukonjeli. W swjatym pismje pola profety Daniela stoji: „Kotřiž wjele w sprawnosći wukubłaja, budźa so błyšćić kaž hwězdy do wěčnosće.“

Też tebi, křesćanska młodosć, přiwołam: „Budź wěriwa a pócćiwa, wěrnosćiwa, zmužita a swěrna! Na tebje hlada cyły swět! Wón njewěri jenož słowam, ale chce skutki; wěri do čistoty, woporniwoho zapřeća a lubosće. Tak móžeće swět znowa dobyć a dyrbiće jón dobyć za Khrystusa, za křesćanstwo, za wěru wašich wótcow; přetož Bóh sam je přichod našoho ludu a přichod Cyrkwje. Tuž z Bohom a za Boha na wuznawanskej njedźeli!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu, 30. meje, wotmě so w Budyšinje, kaž nětko hižo wjacy lět, swjatočny sakramentalny procesijón. Wulku Božu mšu swjećeše najdostojniši knjez biskop Pětr Legge. Tachantska cyrkej bě so na swjedźeń Najswjećišoho Sakramenta woblekła pyšnu drastu. Wulki wołtaŕ debjachu kwětki ze sněhbělymi kćenjemi — zelene štomiki a brězy jón wobrubjowachu wot bokow. Lěs bě so nastajił ze swojeje přirodneje swobody do domu Božoho, zo by tu hołdował ze swojimi nježnymi, šwižnymi dźowkami, z čerstwymi brězami, Božomu Ćělej. Też wšitke pobočne wołtarje a wołtaŕki zwonka Božoho domu běchu wustojne ruki z lubosću a z wulkim zrozemjenjom wupyšiłe. — Procesijón dźěše po zwučenym wašnju we wulkim wobluku po mjasowym torhošću na połnócnej stronje tachantskeje cyrkwje do tachantskoho dwora, hdźež běchu tři wołtaŕki postajene. Šěry tachantski dwór njebě wjacy skoro spóznać. Bě so přetworił do zeleneje zahrodki — ze sćěnow strowjachu wěncy a pletwy a wšelake wot wustojneje ruki naplećene symbole. Po wukonjenju přisłušnych modlitwow wróći so procesijón na wječornym boku na mjasowe wiki k južnej stronje tachantskeje cyrkwje, hdźež bě 4. wołtaŕk natwarjeny. Po wuspěwanych modlitwach zanjese so tu swjatočne „Te Deum“, kotrež so w cyrkwi ze swjatym požohnowanjom skónči. Najswjećiše njeseštaj najdostojnišej knjezaj w procesijónje wotměnjejo. — Wosadni wobeju wosadow wobdźělichu so we wulkej mnohosći na swjatočnym wobkhadźe.

— Jutřišu njedźelu wudźěli najdostojniši knjez biskop Pětr Legge w tachantskej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja.

Katolska młodźina! Hdźe je twoja wěra! Wuznaj ju! Hdźe je twoja swěra? Pokaž ju!

— Tele dny rozžohnowa so wysokodostojny knjez Michał Cyž, dotal kapłan při cyrkwi Našeje Lubeje Knjeni, z Budyšinom, zo by so do Bärensteina w Rudnych horach přesydlił. Je dźěn wot 1. junija sem za fararja tamnišeje wosady pomjenowany. Mnohe wopokazma lubosće a dźakownosće su so wotkhadźacomu knjezej wopokazałe ze strony wosadnych. Tute su z dopokazom, kak su wosadni joho zańć měli, kak su sebi wosebje joho pilne dźěło a horliwe skutkowanjo we winicy Knjezowej ważili. Z dźakownosću spominatej też Cyrillo-Methodske towaŕstwo a Budyšska „Jednota“, towaŕstwo katolskich Serbow za Budyšin a wokolinu, na pilne sobudźěło, z kotrymž je knjez faraŕ Mich. Cyž jeju zaměry zwólniwje a skutkownje podpjeraŕ a spěchowaŕ. Někotryžkuli nastawk, budź powučacy, budź rozprawjacy, kotřiž su naši lubi čitarjo w „Kat. Posole“ čitali, pokhadźa z joho pjera. Też wjacore přileżitostne pěsnje, pěkne a něžne, je w našim časopisu wozjewił. „Jednoće“, kotrejež městopředsyda je był, je służił z tym, zo je časćišo jej přednoški poskićił, kotrež buchu přecy z wulkim zajimom přijate. Wosebje je sebi dobył wulke zasłużby wo „Młodu Jednotu“, kotruž je sam z wustojnosću nawjedował. — Njech Bóh tón Knjez jomu mytuje wšitke dźěło w našej srjedźiznje wukonjane a jomu spožči prawe bohate žohnowanjo w joho nowym zastojnstwje!

— Na 25 lět powołanskoho dźěła w służbje města Budyšina zhladowaše 29. meje dohladowaŕ dróhow knjez Pawoł Deleńk. Z teje přičiny zeńdźechu so na tutym dnju rano joho powołanscy towaršojo w radniskej žurli, zo bychu jomu k jubilejej zbožo přeli. Wyšši měšćanosta Dr. Opitz z wutrobnymi słowami knjezej Deleńkej poréča a so jomu w mjenje města dźakowaše za swěrne dźěło, přepodawši jubilarej zdobom pisomne připóznaćo a wjednikowu znatu knihu „Mój bój“. Joho towaršojo wěnowachu jomu korbik z kwětkami a jara hódny dar. Też w mjenje měšćanskich přistajenych jedyn zastupjeŕ gratulowaše. 1912 zastupi knjez Deleńk do měšćanskeje służby; 1921 bu za dohladowarja dróhow přistajeny. — Jubilar je swěrny sobustaw towaŕstwa katolskich Serbow a dołhe lěta hižo joho pokładnik. „Jednota“ so z najlěpšimi přećemi přizamknje a runje tak też towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda, kotrohož časopis „Katolski Posoł“ jubilar sebi waži a pilnje čita.

Z Radworja. Za hnadownu postawu swjateje Marije, kotraž hewak w cyrkwi zezady na wołtaŕku stoji, běše lětsa w měsacu meji na prawicy wulkoho wołtarja wosebity trón natwarjeny. Běše też z wjele kwětkami a swěčkami wudebjeny. Tak móžachu wšitcy wosebity raz měsaca meje dowidźeć.

„Katolska Bjesada“ wotmě 30. meje swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu pola Kralec. Městopředsyda, bur Cyž ze Stróžišća, přednošowaše: „Što woznamjenja za nas katolski duchowny a kak mamy sebi joho ważić“. Dokelž běše přednošk jara zajimawy, přejachu sebi přitomni, zo by přednošowaŕ swoje słowa napisał a je w „Kat. Posole“ bórzy wućišćeć dał. Réčnik přeješe sebi za našich wosadnych,

zo bychu tola — najebać ćežkich časow — swoju nowu cyrkej dale lěpje wutwarili (pišćele, wěžu). K tomu daj Bóh zbožo!

Z Khróšćic. Zo też cuzy serbsku drastu česća a zo so jim lubi, wosebje w tych krajinach, hdźež hišće znata njeje, to je naš wjesnjan Pětr Dobrowolski ze swojej mandźelskej Madlenu rodźenej Brězanec na swojim swjatkownym pućowanju nazhonił. Dobrowolski pokhadźa z Haliča w Galiciskej a njebě na 20 lět wjacy do swojeje domizny přišoł. Do swětoweje wójny bě sebi w Němskej dźěło pytał a je w Delnjej Šlezskej namakał. Tu joho swětowa wójna překwapi. Je potom na wšelakich frontach w Serbiskej, Rumunskej a Italskej wojował. W Italskej bu zajaty, a po pušćenju ze zajeća přińdźe zasy do Němskeje, hdźež so woženi. Tu namaka druheje domizny, hdźež serbsku rěč bórzy nawukny. Ma rjanu črjódku derje wućehnjenych dźěći. Serbska drasta bě też z přičinu, zo so w Katowicach z pólskim duchownym zetkaštaj, kiž bě w Kulowje dwě lěće kapłanił a serbsku rěč sebi přiswojił. Jězba wjedźeše jeju hač za Lwowom (Lemberg), do hłownoho města Haliča, hdźež joho ródna wjeska Podwysoka leži.

— Před krótkim bě sej domowinske a hórniske towarstwo ze Žitawy k nam wulećało, zo by serbsku krajinu a lud zeznało. Widźach, kak pobožni Serbja w črjódach do Božoho domu khwataja. Mnohim wobdźělnikam běše serbska drasta něšto nowe. Nic na tym dosć. Jim so też přileżnosće da, pohladnyć do našeje narodneje kultury. Naš serbski časnikar w Dobrošicach bě so, hdyž swojoho mištrskoho pruhowanja dla w Žitawje přebywaše, tam tehdom z někotrymi z nich zeznał. Wón pokazowaše jim serbske hudźbne nastroje, kaž wulke husle, huslički a ponowjenu tarakawu. Wosebje na prěnich zapiska jim ze znatej wustojnosću wšelake serbske spěwy, reje a druhe z přewodom klavěra. Zdobom přednošowaše jim wo stawiznach tutych strojidłow, štož wšitkich jara zajimowaše. Po jich měnjenju běše tute poskićenjo najrjeńši dźěl wuléta a wostanje wšitkim w dobrym pomjatku. Hajmy sebi našu ludowu kulturu!

— Pjatk před tydźenjom popołdnju pušći so na Wjeńkec łucy powětron „Preußen II“ na zemju. Dopołdnja w 9 hodź. bě so w Bitterfeldźe do powětra zběhnył a 150 km puća za 6 hodźin dočinił, potajkim 25 km w přerězku za hodźinu lećał, jenož wot wětřika honjeny. Bě zdźěla wysokosć hač do 1600 metrow docpěł. Štyrjo mužojo z nim sobulećachu. Zwjetša mějachu jasne słónčne wjedro. Hdyž sebi do tołstych mróčelow zajědźechu, spadowaše temperatura hladajcy a z njej też powětron, tohodla dyrbjachu jón wołóžić z tym, zo měški z pěskom — na 20 mějachu sobu — wusypowachu. K zemi přistajeny powětron běše wjele přihladowarjow na nohi stajił. Při tym bu łuka khětro zateptana, tola drje so načinjena škoda zaruna. Tajke złety so husćišo wotměwaja. Balonowu płachtu hromadźe zwichu a po železnicy domoj pósłachu. Wjednik balona, Pelz, bě z tym swoju 33. jězbu wukonjał.

Ze Sernjan. Po přeću nawjednika stronineje propagandy wozjewjamy, zo po dlěšim času so poskića zasy přileżnosć, sebi wobhladać wurjadnje rjany film. Krajna filmownja pokazuje tu přichodnu njedźelu film z mjenom „Bengali“, kiž bu na mjezynarodnym filmowym kongresu w Berlinje jako najlěpši wuznamjenjeny. Film je jendźelskoho pokhoda. Zmužitosć a wojeńsku swěru wukhwaluje. Jendźelscy kolonialni wojacy wojuja w Indiskej ze zběžkańskimi domoródnymi. Rjany film na 2 hodźinje napjatosć přihladowarjow puta. Liči so z bohatym wopytom tutoho filma.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. junija 1937, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Marijineje Hwězdy. Božoho Ćěła, njedźela mjez nim a dokhowanjo — to su žehelnišća eucharistishoho žiwjenja. Wosebje prěnjej dnjaj swjećitej so jara swjatočnje w klóštrskej cyrkwi. Při tym jewi so wša lubosć a česćownosć napřećo eucharistiskomu Zbóžnikej. Pobožni wěriwi khwataja z črjódami do Božoho domu; kiž je krasnje wupyšeny z brězami a kwětkami, luboznu wóń we swjatnicy rozšěrjacymi. Po wulkej Božej mši wleče so swjatočny procesijón na klóštr, hdźež su štyri wołtańki natwarjene a to při postawach Božeje maćerje, swjateje Trojicy, swj. Jana Nepomukskoho a pod křižom před cyrkwju. Kak pisani so ćah! Z bokomaj njebjesow, kotrež na tutymaj dnjomaj klóštrscy zastojnicy a měšćanosća wokolnych wsow wotměnjejo njesu, kroči dźesać holčkow z běłymi lilijemi w rukomaj. Měšniske drasty, wšelake towarstwowe khorhowje a družki we swojich krasnych krojach, žony we swojich běłych płachćičkach a hišće druhoho — to je ći wobraz, na kotrymž maja jandźeljo a človjekojo swoje wjeselo. Zo dostojnosć wuznamjenja tutu našu drastu, to spóznajemy też z tohole přikłada: Sakski kral Anton přijědźe junu do klóštra. Wón zejmowaše swój kłobuk před kóždej serbskej žonu w płachćičcy, myslo, zo su klóštrske knježny, kotrež hišće widźał njebě. Hdyž pak bórzy potom do klóštra nutř přińdźe, dopózna wšak swoje mylenjo. — K tutej njewšědnej pisanosći Boža stwórba we swojej najrjeńšej nalětnej pyše, na klóštrje ta rjana zahrodniska pycha, připrawjena z mištrskej ruku, kastanije ze swojimi pomału hašacymi swěčkami a k tomu ptačatow spěw — to wšo

Hdyž Rhyn tehdom wustupi . . .

(Wobdźěłał B. Šołta-Hodleński.)

(Skóńčenjo.)

IX. Wjesołosć staršeju a dźěći.

Daniel zezady stoješe a so radowaše nad tutym wulkim wjeselom. Mać a dźěći joho při wšej wjesołości a zbožownosći docyła kedźbu njemějachu. Joho wutroba bě połna. Widźeše tu swoju mać, bratraj a sotře před sobu! Mać sebi wšitko derje wobhladawši wobroći so nětko k njomu Měrćina so prašejo: „Tónle rjany młody knjez, prajiš, nam telko rjanych wěcow přinjese? Štó dha wón je?

Měrćin pozběhny swojej woči k njebju, stykny rucy a dźeše z hnutym hłosom: „Słyšće a khwalće Božu předwidźiwosć!“ Mać a dźěći běchu cyle rozwjeseleni. Nětk móžeše so jim hišće najradostniše překwapjenjo přihotować. Měrćin deše dale: „Hlej, Cecilija, tónle rjany młodźenc — to je twój syn Kašpork! Tamne dźěćo, kotrež my zrudni wopłakowachmy! Jedyn bohaty překupc, dobroćiwy a bohabojazny muž, je sebi joho přiwzał. Našomu Kašporkej pak nětko rěkaja Daniel. Wón je zbožowny a jara derje zastarany a bórzy budźe jomu možno, swojich bratrow a sotrow podpjerać a swojimaj staršimaj přihotować wjesoły wječor žiwjeński.“

Nětko powědaše Měrćin, kak je to wšitko přišło, kak mały Kašpork, po tym hač bě so z rozpadaneje khěže wudobył, z kolebku wot wulkeje wody wotnjeseny, po Rhynje bě płował, kak je pos za kolebku so prócował dźěćo wukhować, a kak buchu ludźo při brjozy přez to pohnući, jomu pomhać.

„Našoho swěrnoho Waldija móžemy woprawdźe wobdźiwać. Tola njetrjebam wam wo tym powědać, kotromuž smy hłowny dźak winowaći. My wěmy a wěrimy, zo bjez Božeje wole žadyn wrobl z třěchi njepadnje. Bože wjedźenjo je było, zo bu naše lube dźěćo wumožene. Joho, dobroho a smilnoho nana wšěch człowjekow chcemy khwalić a jomu chcemy so dźakować!“

Nan, mać a dźěći běchu hłuboko hnući a khwalachu Boha ze sylzojtymaj a dźakownymaj wočomaj k njebju zhladujo. Daniel pak padźe swojej maćeri płačo wokoło šije, a mać joho kruće wobja do swojeju rukow. Tak wjesołe sylzy wona hišće ženje płakała njebě. A potom Daniel postrowi bratraj a sotře. Zbožowne začuća napjelnjachu wšitkich wutroby.

kaž z kuzłom skutkuje a zawostaji na kóždoho najhłubšoho začišća, też na druhowěriwych, kotřiž khutnje přihladujo swjate wobrjady wobdźiwaja. Při wołtarkach so evangelium a liturgiske modlitwy čitaja a spěwy duchownych knježnow klinča z wěže abtownje přez dwór. Na kóncu khwalbny kěrluš w serbskich zynkach po klóštrje mócnje žołmi doklinčejo w cyrkwi, hdźež pišćele sobu zapřimnu. Wšitcy su znutřkownje pozběhnjeni a wobohaćeni na hnadach khwataja do swojich domčkow a statokow.

Z Ralbic. Bože słónčko ze swojej jasnosću a ćopłotu překrasnješe lětsa swjedźeń Božoho Ćěła. Procesijón so wotmě po zwučenym wašnju; prěni wołtark stoješe bliže při hłownym puću, dokelž bě knjez Zarjeńk Wićazec křiž, kotryž jomu słuša, přestajić dał. Druhi wołtark je pola Ćemjerec, třeći při Mikławškec křižu a štwórty pola swj. Trojicy, srjedź wsy. Popołdnju bě wobkhad jenož k wołtarkej swj. Trojicy a też njedźelu. Kk. wučerjo su wustojnje antifony spěwali. Lud spěwaše kěrluše w dobrej disciplinje, zo spěwarjo so jedyn na druhoho pohóršować njetrjebachu. Wšo so w najlěpšim porjedźe wuwi. Wjes bě z mejkami a korhowjemi wudebjena. Małych družkow, kiž Najswjećiše přewodźachu a kwětki sypachu, bě jich wšo hromadźe 129 a to 91 w běłej drasćičcy a 38 w našej rjanej družčej drasće. Žónske běchu w běłych płachćičkach, kaž je to stajnje dobre wašnjo było. Njech tak wostanje.

— Z 1. junijom je knjez Pawoł Čornak póst wotedał; jón nětko přewozmje knj. Marja Brězanec. Tuž je też felefon z Brězanec korčmy na Brězanec wumjeńk, prjedawšu Hickec khěžku, přepołoženy. Najbóle zwjeselace je, zo so při přepołoženju telefona wulki sćežor, kotryž pola Mikławškec křiža stoješe a napohlad kažeše, wotstroni a so na bok k Hesec płotej staji. Z tym dóstanje křiž a cyłe naměstno před cyrkwju rjeńši napohlad. Nětko hišće bu jara khwalobne było, hdyž by so wokoło rjenje wobnowjenoho křiža też płoćik a rjana zahrodka sčiniła.

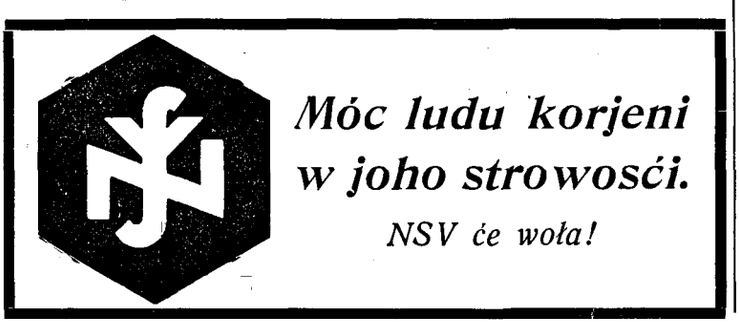

„Hdźe sy ty, moja radosć . . .“

„**Štó** je rjane rozpominanjo do Posoła pisał wo krasnym starym kěrlušu, kotryž tamón tydźeń zasy tak hordoznje po katolskich Serbach klinčeše k česći Najswjećišoho Sakramenta? Nadźijomnje su wšitcy katolscy Serbja tute čisła našoho časopisa prawje kedźbliwje čitali. Štóž je to zakomdźił, njech sebi tej dwaj Posołaj čisle 20 a 21, hišće wobstara. Z čim wjetšej zahorjenosću a nadobnišim dušinym wužitkom budźe w přichodźe ze swojim kěrlušom kralej njebjes a zemje hołdować.

Loni wšak sym čitał naprašowanjo za kěrlušom w Pósle; čakach na wotmołwu z koła našich čitarjow. Tola podarmo. Sam pak też njezmužich so k tomu dźěłej. Připadnje w tym času loni přińdźech jenu njedźelu kemši do . . . . . a wostach, kaž so słuša, na prědowanju. A zadźiwany kedźbliwje připosłuchach, kak knjez farař swoje prědowanjo złoži na tutón naš rjany kěrluš, kotryž rjenje rozkładowaše. Joho wosada wšak to słyšeše, ale nic cyły katolski serbski lud.

Nětk pak wšitcy katolscy Serbja maja přez „Katolski Posoł“ přileżnosće, wobsah kěrluša dokładnje zeznać. Njech tola naši starši a wukubłarjo na to hladaja, zo też dźěći a młodosć rozpominanjo wo kěrlušu čitaja. Nadźijomnje njejstej mjenowanej čisle Posoła hišće so zhubiłoj. W prjedawšich časach so tutón naš domjacy časopis rjenje khowaše. To w nowym času njeje přecy tak.

Přeradź tola, luby Pósle, štó je tón M. C., kiž tak wustojnje wopisowaše zmysł rjanoho kěrluša!“

Našich lubych čitarjow smy často hižo to a tamne so prašeli a zjawnje namołwjeli, wutworić hišće žiwiši zwisk z tydźeńskim našim časopisom, kiž tola mohł rjec je zrosćeny z katolskimi Serbami. Přecy zasy dóstawamy dopokazy, kotrež wobswědčeja, zo je „Kat. Posoł“ woprawdźe wutrobna należnosć katolskich Serbow nic jenož we wótčinje bydlacych, ale ćim bóle hišće tych, kotřiž su w cuzbje. Tutón zwisk mjez časopisom a čitarjemi chce redakcija hišće bóle wožiwjeć a pěstować. Wjele wjetši hišće ma so zbudźić zajim za naš ludowy časopis, kiž nětk hižo 75 lět dołho so prócuje wo wukhowanjo najdrohotnišich našich kubłow nabožnoho a wótčinskoho zmyslenja:

Wo njepowalnu wěru do Krala wšěch kralow, do Boha, do njepřeměnjemnoho našoho Boha a Knjeza;

wo česćownosć a lubosć k našej swjatej katolskej Cyrkwi a tomu, kiž w nadawku Wšohomócnoho ju wjedźe, Swjatomu Wótcej;

Zwoprědka běchu sebi bratřa a sotry kaž bóle cuze. Daniel zdaše so jim přewosebny, a tohodla njewědźachu z nim tak wobkhadźeć, kaž běchu to mjez sobu zwučeni. Zwoprědka nochcychu wěrić, zo je wón jich bratr. Joho zwonkowne wšak Daniela wot nich wuzběhowaše. Wón bě rjenje po měsćansku zdrasćeny a měješe mjezwočo běłočerwjene, kaž krej a mloko; rjenje wón rěčeše a bě zdźěłany w cyłym swojim zadźerženju. Joho bratraj pak běštaj po prostym burskim wašnju wotrostłoj. Jeju wobličo bě wot słónca zbrunjene, jednora bě jeju rěč a wašnjo.

Tajke zwonkowne rozdźěle pak tola njezamóchu po duchu jich dwojić. Daniel dźěn hordosće njeznaješe; bě jednory, lubosćiwy a přećelny. Bórzy doby sebi přikhilnosć swojich bratrow a sotrow. Swoju domiznu sebi Daniel nětko dokładnje wobhladowaše. Bratraj a sotře joho přewodźachu, dźěchu z nim na łuku, na winowu horu a pokazowachu jomu wokolnosć. Daniel zezna tu hakle, što też wjesne žiwjenjo ma rjanosćow a přijomnosćow. Jako měsćan njebě zeznał ženje rozdźěle mjez pólnymi płodami; bratraj pak móžeštaj jomu nimale kóždu pólnu kwětku mjenować.

Raz přińdźechu nimo zahona rjenje kćějacoho lenu. Daniel so prašeše, k čomu so tu telko nježnych módrych kwětkow plahuje. Bratraj a sotře so wězo smějachu nad joho prašenjom za tutymi kwětkami. Hdyž pak pytnychu, zo wón nad smjećom so začerwjeni, jomu prajichu, zo je to len; a sotře jomu nětko nadrobnje rozłožištej plahowanjo lenu; wot symješka hač do zrawoho lenu, kiž potom kaž do złotych włosow so rozpleće, a z kotrohož nitkow so płat a wšo, štož na ćele nosymy, předźe. A Daniel jim wjesele wobkrući, zo woni wjele wědźa, štož bě jomu dotal cuze, a přispomni: „Tak ma to być. Kóždy człowjek dyrbi to wuknyć, štož k swojomu powołanju trjeba.“

A nětko też nan hišće přida: „Prawje tak! Wšelakore je było waše wukubłanjo. Tola we najhłownišim dypku bě pola was wšěch jenajke, štož mjenujcy nastupuje pobožnosć, dźěławosć a swěrnosć w powołanju. Wo tute dyrbjał so kóždy człowjek prócować, njech je to bur za pluhom, překupc we swojej pisarni abo wučeny w knihowni abo kral na trónje!“

Jenoho ranja dźěchu nan, mać a dźěći z Danielom na hórku njedaloko wsy, na kotrejž běchu před telko lětami přetrali najhrózbnišu nóc. Mać powědaše Danielej, kajku bolosć je tehdy wustała a kak je wo njoho žałosćiła, a kajka zrudoba za wšěch tu nasta, kiž na hórcy tehdom přebywachu, hdyž ródnu wjesku cyle zapusćenu widźachu.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac junij:

Zo by so česćowanjo Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje w dalokich krajinach Ruskeje zawjedło.

Potajnstwo wočłowječenja Syna Božoho je katolska Cyrkej wot spočatka sem sej škitała jako drohotny pokład. Wone dźěn je zakład, na kotrymž wotpočuje twar křesćanskeje wučby. Syn Boži, wěrny Bóh, je so mjaso sčinił a mjez nami bydlił. Nětko je Jězus Khrystus wěrny Bóh a wěrny człowjek. Wón bu człowjek w času, a wostanje tola tón wulki Bóh Knjez.

Tule wučbu wo Jězusu Khrystusu je swjata Cyrkej zakitowała přećiwo wšěm błudnym wučbam, dokelž wona wě: hdyž so tele dogma přima, hdyž so do tejele sady dypa, hdyž so tale wučba někak wosłabi abo skřiwi, potom zajědźe cyła křesćanska wučba do njeporjada. My wěmy, zo rańša, ruska cyrkej poča přejara bójskosć Jězusowu wuzběhować a człowjestwo Jězusowe wróćo stajeć, haj samo zaprěwać. Tak nasta błudna wučba. A w 12. lětstotku so wulka hałza wot štoma swjateje Cyrkwje, kotryž je Jězus něhdy sadźił, wotłama. To je rańša prawosławna (ruska abo orthodokska) cyrkej. Połna wěrnosć we njej njeje a hnada Boža, kotruž je nam Khrystus, naš Wumóžnik, zasłužił, we njej so prawje wuwić njemóže. Dźensa z hrózbu póznawamy, zo je tam w Ruskej njewěra a bjezbóžnosć najlěpšu pódu namakała.

Tola z bjezbóžnosću rosće w Ruskej też wěra do wěrneje, čisteje wučby Jězusoweje. Z hidu djabolskej rosće tam zdobom lubosć a hnada Boža w człowjekach. A zo by njezbožo bjezbóžnosće w Ruskej prawje bórzy so skónčiło a zbožo praweje wěry tam znowa zakćěło, k tomu mamy też my přileżnosć ze swojim paćerjom.

„Wšu nadźiju stajamy na Najswj. Wutrobu Jězusowu!“ Tak rjekny swjaty wótc Leo XIII. Tohodla nas nětčiši Swjaty Wótc w tymle měsacu napomina, zo bychmy wšě swoje paćerje a dobre skutki Bohu woprowali na horjeka spomnjene měnjenjo. Njech so Najswj. Wutroba Jězusowa česćuje kaž pola nas tak też w dalokich krajinach Ruskeje, zo by Khrystus, knjez a kral swěta, pokorneje a poniżneje wutroby, ludy Ruskeje k sebi a k swojej swjatej Cyrkwi wróćił a jim skónčnje prawy znutřkowny pokoj a zwonkowny měr popřał: křesćanske dušine wjeselo a też zbožo na časnych kubłach. To wšitko dźěn je wbohi ruski lud zhubił.

Prošmy prawje nutrnje a wutrajnje Najswj. Wutrobu Jězusowu, kotruž w tymle měsacu wosebje česćujemy, zo by wona našim lubym bratram a sotram w Ruskej wšitko w lubosći wróćo dariła, štož su woni zhubili. Pomhajmy sobu dosćčinić, štož je so w njezbožownej Ruskej zhrěšiło přećiwo lubosći Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje. To je japoštołske zmyslenjo a modlenjo w tymle měsacu.

---

wo lubosć k našej němskej wótčinje a našej ródnej zemi, kotraž Serbow přecy je wuznaměnjała a kotruž bjez tajenja wopokazaja też dźensniši dźeń na njepowalnym zakładźe swjateje wěry, kotraž lubosć k wótčinje nam kaza;

wo našu maćernu rěč, kotraž w swojej rjanosći je połnoruna ze wšěmi druhimi rěčemi na swěće a hódna, zo wšitcy Serbja ju derje sebi přiswoja z jazykom a pjerom a swědomiće so staraja za to, zo też dźěćom tutón drohotny dar so zdźerži;

wo zakhowanjo a zdźerženjo starych nałožkow a wašnjow, wot našich wótcow namrětych.

K swojim 75. narodninam „Katolski Posoł“ njewočakuje wulke dary a hołdowanja. Wón je pokorneje mysle. Tola trochu wjesela wšak z dźakownosću by přijimał. Te pak wšitcy jomu móža wopokazać!

Hdyž tola wšitcy chcyli joho witać prawje přećelnje, hdyž ze swojim tydźeńskim wopytom zastupuje!

Starać so chcemy wšitcy wo luboho towaŕša, kiž 75 lět nětk hižo po Serbach khodźi.

„Tak to bě“, wobkrući nan, „a z Božej pomocu bu wšitko zasy natwarjene, haj, hišće rjeńšo a krućišo hač prjedy. Wulke njezbožo je nam było k zbožu. Wobydlerjo našeje wjeski a wokoliny so wot toho časa wjacy modlachu a so bóle Bohu dowěrjachu; spóznachu dźěn wotwisnosć wot Boha. Běchu zdźěla wotwukli pilnje dźěłać, hdyž so jim jenož derje dźěše. Nětko pak zasy prawe dźěło zeznachu. Někotři, prjedy bohaći a hordźi, buchu z toho časa zasy poniżniši a zlutniwiši. Bóh je też přez tute njezbožo wjele wutrobow zmjehčił: nam pomhachu z nuzy a na pomoc nam přińdźechu. Wot toho dnja bě też mjez wobydlerstwom našeje wjeski wjacy přezjenosće a lubosće; mnohomu njepřećelstwu bu kónc sčinjene; jedyn pomhaše druhomu z nuzy. A kak derje je Bóh wosebje z nami měnił! Štó by sebi tehdom myslił, zo lube dźěćo, kotreż z maćerju hižo jako morwe wopłakowachmoj, zasy, a to pod tak zwjelelacymi wobstojnosćemi wohladamoj! W tamnej zrudnej nocy na to myslili njejsmy, zo hišće junu na tutej hórcy tak wjesołe ranjo dożiwimy! Ale hižo tehdy je Bóh tute wulke wjeselo přihotował. Tohodla přecy zasy praju: Nic hnydom zadwělować, byrnjež hubjeńšo było! Bóh wšo zasy dobre čini, hdyž nic w tymle, tak tola w tamnym swěće!“ —

Knjez Šěrak bě Měrćinowu sprawnosć spóznał a też joho žiwjeńsku khmanosć. Dokelž też wědźeše, zo ma dosć nazhonjenja we plahowanju wina, přiwza sebi joho za dohladowarja swojeje winicy.

Měrćin přewostaji swój dom z winicu a šaty-běleŕnju swojomu staršomu synej a přesydli so ze swojej mandźelskej a druhimi dźěćimi na rjane kubło při winicy. Daniel pak, kotromuž knjez Šěrak wjednistwo swojoho wobkhoda přewostaji, staraše so nětko swěrnje za bratra a sotře. Nan a mać — Měrćin a Cecilija — docpěštaj wysoke lěta. Husto w poniżnosći na to spominaštaj, kak je Bóh tón Knjez jeju Kašporka wot hrózbneje smjerće wumožił a kak potom też za wšě jeju dźěći so postarał a jim dobroty wopokazował. „Mój njeběchmoj, hdyž njeby tamne njezbožo na nas přišło, tak wjele za nje činić móhłoj. Bóh luby Knjez ze wšěch nuzow z wěstosću wumožuje!“

Budarjec staršej dożiwištaj na swojich dźěćoch hišće wjele dobroho a wjesela a buštaj wot nich zastaranej hač do swojeje smjerće. Knjez a knjeni Šěrakowa pak měještaj w Danielu dobroho, pilnoho a sprawnoho, kotryž bě jeju pomocnik a podpjera w starobje. Tak žnějachu wšitcy płody, kajkež dobre wućehnjenjo dźěći zaruča!

Serbski młodźenco, serbska knježna! Cyrkej će woła! Přińdź a njekomdź so!

Wotmołwjeć jomu chcemy, hdyž z někajkimi prašenjemi na swoje čitarstwo so wobroća.

Swarjeć njedyrbjeli na njoho, hdyž traš jónu trochu njedohotowany do kraja so pušći.

Njehańmy joho, hdyž najnowiše powěsće z wjeskow přecy njepodawa. Štož wón pak zhoni, to rad wšitko też wupowěda — jeli to po swojich krutych zasadach wozjewić móže.

Namołwjej tych k sobudźěłu, kotřiž wo cyrkwinych, swójbnych a wosadnych należnosćach, katolskich Serbow nastupowacych, ničo jomu njedopisuja.

Kedźbliwje čitać chcemy cyły Posoł, nic jenož hladać za powěsćemi z krajika. Jara powučacy a zajimawy je stajnje też rozhlad wo skutkowanju katolskeje Cyrkwje po cyłym swěće. Wšitcy traš to hišće njewědźa a tohodla nječitaja.

Wědźeć kóždy dyrbjał, zo duchowna cyroba sama ani skromnomu Posołej k žiwjenju njedosaha. Tohodla njech kóždy sobustaw towarstwa porjadnje zapłaći snadny lětny přinošk.

Nowych přećelow dobywaj našomu „Katolskomu Posołej". Njech njeje po katolskich Serbach domu, do kotrohož Posoł njeměł zastupa. Wšitcy katolscy Serbja dyrbjeli spóznać, zo je naš „Posoł" w prěnim rjedźe należnosć wutroby a duše a zo nowinkarstwo njeje najwažniša wěc a joho najwjetša starosć.

„Katolski Posoł" njespušći nadźiju rjanu, zo wšo po zmysle joho, tu wuložených zasadow, so w přichodźe dale wuwije.

Horcy dźak wupraja „Katolski Posoł" tym, kotřiž dotal swěru za to so starachu, zo móžeše porjadnje swój zwučeny puć do katolskich Serbow nastupować.

Z wosebitym dźakom wuzběhuje jara hódne rozpominanja we swojimaj předposlednimaj čisłomaj. Wšudźe su z wulkim připóznaćom rjanej nastawkaj wo starym kěrlušu witali.

Pismikaj **M. C.**, kotrejž spody rozpominanja stojitej, činitaj někotromu hłowułamanjo. **Štó to je?**

Stary česćehódny swěrny přećel je „Posołej" wotmołwił na lońše prašenjo, horliwy spěchowar zaměrow towarstwa swjateju Cyrilla a Methoda, kotromuž wjele lět ze swojej nazhonitej radu je spomožnje służił. A hdyž chce M. C. dale wo towarstwowe należnosće lubosćiwje so starać a z tak wustojnym pjerom zajimy „Kat. Posoła" podpjerać, za to budźe jomu towarstwo ss. Cyrilla a Methoda z wutroby dźakowne.

Što karolinski čas wo Aachenskich relikwijach powěda.

Zo je Korla Wulki we swojej hrodowskej kapali wulki pokład relikwijow nahromadźił, je bjez dwěla. Komu bě so lěpša přileżnosć poskićiła, drohotne swjate wěcy nadobyć, hač knježerjej přez joho wosobinske poćahi k swětasławnym wosobam tamnišoho časa? Byrnjež so wobswědčić njehodźało, dyrbi so tola přidać, zo mnohe pósłanstwa, kotrež mjež kejžorskim dworom Korle Wulkoho a najznaćišimi relikwijowych městnami tamnišoho časa tam a sem běchu stajnje po puću, wjele relikwijow za krasnu Aachensku hrodowsku kapału přinošowachu. Woprawdźe zhonimy hižo z najstarših počasow wo pokładźe Aachenskich relikwijow.

Relikwije z Jeruzalema.

Najzažnišu a najwažnišu spušćomnu powěsć wo Aachenskich powostankach mamy z lěta 799, wjacy króć zwěsćenu přez podawizny. Po Frankowskich statnych analach so z tamnišoho časa powě: „Też wěsty mnich přikhadźeše z Jeruzalema a přinjese požohnowanjo a relikwije z městnosće horjestaća Knjeza, kiž bě patriarch kralej (Korli Wulk.) připósłał." Tuta bjez dwěla spušćomna powěsć namaka so w lětnych zapiskach, kiž buchu po přikazni Korle Wulkoho lěta 788 započate a kotrež so dla swojoho hamtskoho kharaktera „Frankowske statne anale" mjenowachu. Njejsu bjez dwěla za klóštrskimi murjemi pisane, ale na kralowskim dworje. Wěsće je kejžorowy přećel a joho biograf (spisaćel žiwjenja) Einhard z časami sobu dźěłał a runje w času za Aachen tak ważnych zapiskow zda so wón spisowar tutych stawizniskich knihi być.

W podobnej formje namaka so tuta powěsć w Lorchskich analach, kotrež je za čas Korle Wulk. jedyn mnich w hessenskim klóštrje Lorch spisał. Wokoło lěta 900 je tehdomniši abt Regino z Prüma w Trierskim klóštrje spisał swoju sławnu swětowu króniku. W njej naspomni też tamny podawk z lěta 799 ze słowami: „W samsnym lěće dóńdźe wěsty mnich z Jeruzalema a přinjese kralej wot Jeruzalemskoho patriarcha wjele relikwijow sobu."

Tuž je cyle wěste, zo je Korla Wulki w lěće 799 we swojim Aachenskim hrodźe swjate relikwije z Jeruzalema dóstał jako dar tamnišoho patriarcha, kiž měješe tajke bibliske dopomnjeńki k rucy a móžeše też sam postajić, kak so wužija. Zo je so při tym wo wjetšu ličbu relikwijow jednało, wudawa jasnje Regino z Prüma. Tutón bě 892 abt Eifelskoho klóštra a znaješe wobstojnosće Aachenskeje hrodowskeje kapały. Tuž su joho wudawanja nastupajo relikwije, kiž buchu Korli Wulkomu připósłane, jara ważne. Wosebje ma so wobkedźbować, zo bu runje wokoło lěta 799 twar Aachenskeje hrodowskeje kapały dokónčeny, a derje je móžno, zo buchu runje z teje přičiny relikwije do nowoho Božoho domu přinjesene. Bohužel njezhonimy ze žanoho z tutych mjenowanych žórłow, kotre swjate wěcy 799 do Aachena přinjesechu.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikan. Swjaty Wótc wotměwa też w swojej lěćnej residency Castel Gandolfo porjadne awdijency. Wón přijimuje tudy runje kaž w Romje kardinalow a prelatow po zwučenym wašnju k rozprawjenjam; srjedu a sobotu pak su zjawne awdijency za wopytowarjow z cyłoho swěta.

Italscy sobustawy III. rjadu swjatoho Franciska mějachu wóndanjo we rumnosćach vatikanskeje wustajeńcy, kiž do kónc meje traješe — skhadźowanku. K nim rěčeše kardinal Salotti wo njepřećelskich nadběhach na katolsku Cyrkej a wo nutřkownej krutości Khrystusoweje Cyrkwje: „Njebychu-li katolikojo wšěch narodow tak často rozdwojeni a njepřezjedni byli a duch złósće też do našich rynkow so njepředobył, bychu katolikojo dźensa tworili njepřewinjomny brjóh, před kotrymž naši njepřećeljo njemócni dyrbjeli zastać. My njetrjebali potom přihladować surowosćam w Španiskej a druhim tajkim khrobłym nadpadam. Swět do błudnosće zapaduje. Čłowjestwo wědomnje pak njewědomnje struchłomu wosudej napřeco khwata. Djabołska internationala njeznaje žanych mjezow, zacpěwa wšitke prawo, kóždy zakoń a wšu swobodu. Na jeje khorhowi steji hesło: bjez Boha, bjez swójby, bjez wótčiny! Tutej strašnej internationali, kiž je přežehlena wot grawoćiweje hidy, njesłyšaneje surowosće a čertowskeje złósće, stajmy napřeco našu franciskowsku internationalu, kiž lubosć Božu wuči a wjesołe zbožo swójbneje domjacnosće khwali a kiž zakituje nadobne ideale socialneje sprawnosće a swobody, kajkež evangelium wuči." Kardinal Salotti potom dopominaše na tróštne słowa, kiž we swojim

času bamž Leo XIII. je rěčał: „Ličba, móc a khrobłosć njepřećelow nas njezatraši! Woni su kaž proch. Khrystus budże knježić. Čłowjek ničo njezamóže přećiwo Bohu. Ničo njezamóže satanowa synagoga přećiwo Cyrkwi, kiž na njepowalnu skału Khrysta bu natwarjena, wo kotruž Cezarow sceptar so rozłama runje kaž mječ najmócnišich přesćěharjow!“ Też přesćěhanja Cyrkwje maja swój wulki zaměr a nadawk, kajkiž wšak přesćěharjo nimaja wotpohladany: wone wučisćuja kaž wichor, jewjeja, kak kruče je wěra do wutrobow zakótwjena. Z wuznawanjom swěry k Swjatomu Wótcej rěč cyrkwinskoko wjećha wuklinča.

Póndźelu 31. meje je Swjaty Wótc do swojoho 81. žiwjeńskoho lěta zastupił. Bjez wulkich swjatočnosćow bu narodny dźeń wopominany. Po swjedźeńskej Božej mši přijimaše bamž zbožopřeća vatikanskoho dwora a zastupjerjow italskoho stata, kotřiž we wulkej ličbje běchu přišli. — Samsny dźeń wotmě nowozarjadowana bamžowska akademija wědomosćow swoje 1. założeńske posedźenjo, při kotrymž też Swjaty Wótc so wobdźěli. Joho naměč, z kotrejž na w akademiji zhromadźenych wučenych z cyłoho swěta so wobroći, bu přez vatikanski sćelak po cyłym swěće rozšěrjena.

Wo zarjadowanju bamžowskeje akademije wědomosćow smy hižo wjacy króć pisali też němskich sławnych wučenych je Swjaty Wótc do njeje powołał. Hižo w decembru zańdźenoho lěta měješe so wotewrić, tola bamžowoho skhorjenja dla to tehdom so njehodźeše.

Němska. Berlinske biskopstwo ma 591 000 katolikow. Hłowne město same ma na 4 milijónow wobydleri. W poslednich lětach so wobydleństwo tudy we wěstym zmysłu přesydluje: ludźo ćahnu z nutřkownoho města won do zelenoho zahrodnoho wobpasa, kiž bu tu wutworjeny abo do předměstow. Tak spaduje wězo też ličba katolikow w farach nutřkownoho města a za to so přisporja we zwonkownych wosadach, kaž we Reinickendorf, Oberschöneweide, Neu-Kölln, Steglitz, Charlottenburg, Halensee a Spandau, hdźež z teje winy nowe cyrkwje a duchowne pastyrstwa dyrbja so twarić. Najebać tajkoho přesydlowanja su w Berlinje tola hišće hobrske fary z wjacy dyžli 15 000 dušemi. Fara swjatoho Pawoła w Moabitu na přikład ma 20 000, fara wutroby Jězusoweje 16 500 a fara swj. Pawoła we Wilmersdorfje 16 000 dušow atd. Za dušine zastaranjo Berlinskoho biskopstwa skutkuje 307 dušipastyrjow, mjez nimi 30 rjadnych duchownych, na 187 wšelakich městnach.

Před krótkim bu we Wangen blizko Stuttgarta nowa cyrkej swjećena. Srědki pak njedosahachu za zwony. Pomhachu sebi nakhwilnje takle: Kupichu zynčawu (tačel) z krasnymi zwukami zwonow Beuronskoho klóštra. Z pomocu posylnjaka, kotryž bu na wěži připrawjeny, je zwonjenjo daloko dosć derje słyšeć.

Rakuska. Na wopomnjeńskim dnju rakuskeje wustawy (Verfassung) rěčeše wjercharcybiskop Dr. Waitz wo wěrnosći, sprawnosći a lubosći w křesćanskim staće. „Knježi-li wěrnosć Khrystusowa w zjednoćeństwje ludowym, potom też zakonjedawanju, zjawnym wozjewjenjam a statnym zwjazkam knježeństwa budźa wěrić a na nje so spušćeć. Hdźež tuta wěrnosć knježi, tam skruća wona swěru luda k statej ...“ Wěrnosć je zepjera kóždoho ludowoho zjednoćeństwa; křesćanska wěrnosć jenož wukhowa ludy před zapadom do zełhařstwa, njewěrnosće a njesprawnosće. Křesćanska wěrnosć njehodźi z něčim druhim so nąrunać. — Podobne płaći wo sprawnosći, wukhadźaceje z Khrystusa. Hdźež ta knježi, tam začuwa a wě knježeństwo, zo je zamołwite Khrystej Kralej, tam z tuteje sprawnosće žórli swědomitosć, swěra we winowatosćach a krutosć karaktera. Tohodla też mjenuja sprawnosć zakład wšěch statow ... Sprawnosć sama pak hišće njedosaha k wutworjenju ludowoho derjeměća; ta potrjebuje hišće žohnowanjo lubosće ... Hdźež lubosće njeje, tam na jeje městno stupi hida a hida rozdwoji jednotliwych čłowjekow, ludowe woršty, ludy a staty. Lubosć jednoća a wozboža. Hida rozpjeršuje a je najhórša a najstrašniša přičina wójnow mjez ludami ...“ Naš čas je napjelnjeny z wojowanjom mjez křesćanskimi a pohanskimi nahladami. Žana čěsnosć pak njesmě nam zlemić dowěru do žohnowanja Khrysta. Lud, kiž zjawnje Khrystej so wuznawa, móže z tym ličić, zo Khrystus Knjez jón před wšěmi ludami swěta wokrasni.

Akademikojo zarjadowachu 23. meje zhromadne putnikowanjo na „njedźelnu horu“, to je swjate městno k česći Najswjećišeje Trojicy blizko Seitenstetten w Delnjej Rakuskej. W přeprošenju takle stoji: Tutón putniski puć akademikow ma zahajić cyle nowy wotrězk w stawiznach putnikowanja Něhdy běchu wysoke šule srjedźišća, kotrež rozšěrjachu bjezduchownosć, bjezbožnosć w žiwjenju, pod kotrejž nětk hišće ćerpimy — nětk pak dyrbja akademikojo tu być, hdyž rěka Boha zasy přiwjesć do wšitkich kónčin čłowjeskoho byća. To ma być prěni zmysł tutoho swjatoho puća.

Wuheńska. Wuheński kardinal-primas Seredi a belgiski biskop Heylen (z Namur), kiž je president wubjerka Eucharistiskich kongresow, wopytaštaj mandźelsku wuheńskoho statnoho předsydy Horthy a ju prošeštaj, zo by přewzała škitarstwo Eucharistiskoho kongresa, kotryž 1938 w Budapesće ma so wotměć. Knjeni tej prózstwje rad přizwoli zbodom slubiwši, zo po swojim wšitko chce k tomu přinošować, zo by kongres nabožne ponowjenjo a zbožo Wuheńskeje kaž cyłoho swěta spěchował.

Kak Kerkendźenjo do drjewa dźěchu.

Kerkendźenjo wuńdźechu raz ze swojim popom do lěsa drjewo pušćeć. Ducy po puću wadźachu so, čeja sekera je najwótriša. Pop měnješe, zo je to joho, dokelž dźě je wón pop; druhi pak praji, zo ma wón najwótrišu sekeru, dokelž je dźě bur; a tón třeći měješe zasy hinašeje přičiny dla najwótrišu sekeru. Z krótka: kóždy swoju sekeru khwaleše, a žadyn njepopušći.

Tu jim napřećo přijěcha na koble Tatar, a pódla kobły khelpaše žrěbjo. Kerkendźenjo joho prošachu, zo by jich zwadu rozwjazał. Tatar wza sekeru po sekerje, pruhowaše a tykny je do swojeje toboły při sedle. Jako měješe wšě hromadźe, šwikny konja a ze skokom wotjěcha.

Kerkendźenjo so njemało rozhněwachu na njesprawnoho Tatara a dachu so za nim. Běžachu za nim, ale njemóžachu joho dóśćahnyć. Ale za to joho žrěbjo popadźechu.

„Haj“, jedyn z nich rjekny, „tak to njepóńdźe; žrěbjo dźě za kobłu poběhnje, hdyž je pušćimy. To dyrbimy sebi něšto wumyslić.“

Napinachu swoje mozy, a skónčnje jedyn na mysličku přińdźe, zo jim žrěbjo njećeknje, jeli-zo jomu dosć napołoža. Haj, ale što na nje kłasć? Jeničke, štož tu mějachu, běchu jich drasty. Potajkim so drasty wuslěkachu a składźechu je žrěbjeću na khribjet; jenož pop w swojich kholowach wosta.

Lědy pak běchu žrěbjo pušćili, so wone čile a wjesele do skoka da. Kerkendźenjo wězo za nim, tola tón króć je njedosćěhnychu.

Nětko tam stejachu — bjez sekerow a bjez drasty. Pop měješe so hišće najlěpje, tón bě znajmjeńša w kholowach. To pak wězo ći druzy bórzy pytnychu, a wšitcy so do njoho dachu, zo je žrebjeća dla winowaty, dokelž njeje swoje kholowy na nje położił, wón, wón lutki sam.

Potom pak zasy na swoju należnosć myslachu. Domoj hić bjez sekerow, bjez drasty, bjez drjewa? Ně, to so njehodźeše! Znajmjeńša něšto drjewa dyrbješe być.

Drjewo dobudźeš sebi też bjez sekery. Tam na horje steješe młody štomik. Tón chcychu z rukomaj přimnywši tak dołho ze zemje ćahać, hač jón wućahnu. Prědku

stoješe pop, druhi ćehnješe za popom, třeći pak druhoho a tak dale cyły rjećaz. A ćehnjechu a ćehnjechu, štož móžachu. Njejapcy kłó popa jena kuntwora do tyła, wón puščí, zo by ju zarazył, a cyłe pasmo padźe do hłubiny pod horu.

Hač su so zasy wudrapali abo hač tam hišće leža, to dźensa žadyn čłowjek njewě. Z Kawkaza. M. N.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

3. njedźela po swjatkach, 6. junija:

Boža mša str. 349; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Norberće str. 457, 3. modlitwa wo Najswj. Wutrobje Jězusowej str. 346; Credo; Praefacija wo Najswj. Wutrobje Jězusowej str. 348.

4. njedźela po swjatkach, 13. junija:

Boža mša str. 353; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Antoniju str. 457; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 292. ze Šěrachowa: just. rada Michał Cyž; 293. ze Žuric: Jurij Krawža.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 897. z H.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez justicny rada M. Cyž 2 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülertor 21.

Dźeń młodźiny — dźeń wuznaća! Přińdź a njekomdź so!

Štó njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. —— Derje tu też pojěš.

W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Njedźelu 6. junija
so ponowjena kupjel
Marijina Studnja
wotewri. Wšitcy su přeprošeni.

Dobre a rjane
wobućo
ma na składźe
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Kolesace
mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,70**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Dobre a pjenjezhódne **časniki**
wot **Kokša**, Sukelnska dróha 20

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Připrawy a graty
za dom, dwór a zahrodu. — Wulki wuběrk
groćanych pletwow
K wobhrodźenju młodoho pěrjowoho skotu wužiwaja rad **wosebity grót,** kiž ma deleka wuzke woka, do wysokosće pak šěrše!
Železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Kedźbu! Wino ma być ludowy napoj!
Himerec winarnja na Mjasowym torhošću
Sposkića škleńčku **němsk. połonowoho** za 18 pj., **čerwjenoho** za 20 pj.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

„Misale"
— Bože mše w serbskej rěči —
(přeł. M. Nawka)

Wužiwajće tutón krasny dar,
w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Rjanu knihu dóstanješ:

z čerwjenym rězkom	za hr.	**4,—**
ze złotym rězkom	za hr.	**5,—**
„ „ „ pyšnje wjazanu	za hr.	**7,50**
ze złotym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**7,50**
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**6,—**
z „ „ z modlitwami	za hr.	**6,—**

Zahrodku na třěše
Kněžkec konditarnje
hišće njeznaješ?
Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.
Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Kłobuki
čapki
kožuchi
Dobre wěcy, kaž je znate, poruča pjenjezhódnje
A. Flegel nasl.
mějićel Pawoł Zimmer
w Budyšinje, Kejžorowa dróha 6
Rěči so tu serbscy

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

24. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 12. junija 1937.** | **75. lětnik.**

„Khwalena budź do wěčnosće Jězusowa wutroba.“

(Wos. kěrl. 214.)

Jene znamjo stupa mi w měsacu juniju přecy a zasy před woči, znamjo cyle wosebitoho raza a hłubokoho wuznama. Kajke je to znamjo?

Wutroba, překłóta, z ćernjemi wobwita, płomjenja ze so wustorkaca, kotrež křiž wobsapaja;

Kóždomu katolskomu křesćanej je znate tute znamjo, tutón wobraz. Wón předstaja nam tu najswjećišu wutrobu, wutrobu našoho wumóžnika Jězusa Khrystusa.

Smy nětkole zastupili do měsaca junija — do měsaca, kiž je česćowanju Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje wosebje poswjećeny. Horliwišo dyžli hdy česćuja, khwala, překrasnjeja křesćenjo w tutym měsacu tu najnadobnišu a najhordoznišu a najswjećišu wutrobu, kotraž je hdy w jenym čłowjeskim ćěle biła, wutrobu Jězusowu. Nihdy z wjetšej zahoritosću a hłubšej pohnutosću njespěwaja kěrluš:

O Jězusowa wutroba, najrjeńša pycha njebjeska,
ty wšomu swětej přeluba, a radosć za wšě stworjenja;
ty z modlenjom budź česćena a do wěčnosće khwalena.

Što je křesćanski wumělc chcył wuprajić, hdyž je wón Najswjećišu Wutrobu Jězusowu narysował w tej podobje, kaž sym to horjeka naspomnił? Kajke mysle, kajke ideje su joho tu wjedle — a kajke myslički a wěrnosće chcyše wón tu nam, hdyž tutón wobraz sebi wobhladujemy, poskićić k pobožnomu rozpominanju?

Wobraz předstaja nam woprawdźitu podobu čłowjeskeje wutroby. Pokiw to za nas, što my po prawym česćujemy z pobožnosću k Najswj. Wutrobje Jězusowej. My česćujemy čłowjesku, ale žiwu, z bóžstwom a čłowjestwom zjednoćenu wutrobu Bóhčłowjeka a joho lubosć, a to wosebje joho stworjenu, bóhčłowjesku lubosć k nam, bjez toho zo bychmy njestworjenu bóžsku lubosć wuzamknyli. Jězus njeje nas jenož wot wěčnosće lubował ze swojej bóžskej, njestworjenej lubosću, ale wón chcyše nas też z čłowjeskej wutrobu, z čłowjeskej lubosću lubować — a tohodla zestupi wón z njebjes, bu čłowjek, přiwza čłowjesku wutrobu a je nas lubował, kaž zamóže jenož čłowjek lubować, swěrnje, wěrnosćiwje, sebjezabywajo, so podawajo hač do smjerće.

Joho wutroba je so žehliła z najhłubšej a najsylnišej lubosću k nam čłowjekam — a tule lubosć je křesćanski molerʼ tak rjenje a tak wuraznje zwobrazował z płomjenjemi, kotrež z tuteje najnadobnišeje wutroby sapaja. Płomjo, woheń je nam wšitkim zrozemliwy a běžny symbol lubosće.

Kak wěrnosćiwa a skutkowna je tola tuta lubosć była! Wona njewobstoješe jenož w pohnuwanjach a začuwanjach — wona je so wuskutkowała a wobswědčiła w skutkach. Wšitke swoje kubła je nam tuta najswjećiša wutroba zawostajiła, wšitke swoje kubła a wudobyća za čas a wěčnosć.

Z lubosće je nas tuta najswjećiša wutroba stajiła do Božeje přirody, do tuteje Božeje zahrody ze wšěmi jeje krasnosćemi a kubłami, hdźež wšitko k nam rěči wo Božej wšohomocy, dobroćiwości a darniwości; z lubosće poskića nam wšitko, štož k našomu zemskomu wobstaću a žiwjenju potrjebujemy.

Tola lubosć najswjećišeje wutroby saha dale, njesměrnje dale. Wona so njeje spokojiła z naturskimi kubłami, wona je nam přiwobroćiła hišće wjele drohotniše kubła — a tute kubła je nam wudobyła pod najćežšimi woporami, bolosćemi a ćerpjenjemi, doniž njebu zlemjena we smjerći na křižu.

Lubosć tuteje wutroby je nas dowjedła do praweje cyrkwje, nam zaswěćiła swětło praweje wěry — nas tak wuznamjeniła, wozbožiła a wobhnadźiła před njeličenymi tysacami sobučłowjekow, kotrymž so tute zbožo njesta; lubosć tuteje wutroby je nas dowjedła k žórłam přeznatur-

skoho žiwjenja, k swjatym sakramentam, w kotrychž je Zbóžnik płody swojoho wumóženja zapołožił.

Zwotkel, lubi čitarło, pokhadźeja tute pokłady přeznaturskoho porjada? Lubosć najswjećišeje wutroby je nam to wšitko stworiła, nam to wšitko přiwobroćiła. Zo by nam tute kubła wudobyła, je najswjećiša wutroba na so wzała najhórše bolosće a ćerpjenja, znjesła najhłubše poniženja a wohańbjenja, so wukrawiła na křižu — poslednju kapku swojeje krewje woprowała.

Na wšitke tute wopory dopomina nas swjećo najswjećišeje wutroby; błuzna jeje rany; wěnc z ćernjow, kiž ju wobrubuje; křiž, kiž stoji wosrjedź płomjenjow z najswjećišeje wutroby so wudobywacych. Kak zmysłapołny je tola tón wobraz, kiž su křesćanscy wumělcy zhotowili, zo bychu nam potajnosće najswjećišeje wutroby před woči stajili.

Hdyž smy nětko zastupili do měsaca Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje, tu spominajmy prawje často na wobraz, pod kotrymž je křesćanske wumělstwo nam najswjećišu wutrobu předstajiło. Pozběhujmy prawje často wóčko k tutomu znamjenju. Kóžde pobožne pohladnjenjo, njech sebje krótše, dopomni nas na horjacu lubosć najswjećišeje wutroby napřećo nam čłowjekam — kóžde tajke pobožne pohladnjenjo dopomni nas na winowatosć, tu wutrobu zasy a nade wšitko lubować, kotraž je w lubosći k nam so wučerpała. Swoju lubosć napřećiwo najswjećišej wutrobje Jězusowej wopokazamy z tym, zo ju prawje horliwje česćujemy. K tomu je cyrkej postajiła swjedźeń najswjećišeje wutroby; cyły měsac junij je poswjećiła česći a wosebitomu česćowanju tuteje wutroby. Na kóždym prěnim pjatku abo kóždej prěnjej njedźeli měsaca wotměwa swjatočne Bože służby před wustajenym Najswjećišim, zo by Jězusowej wutrobje česć zawdawała a wěriwych přecy zasy pohonjowała k jeje česćowanju. Kak pohnuwaja, pozběhuja a natwarjeja modlitwy, kotrež so Cyrkej modli k česći Jězusoweje wutroby! Kak přimaja do duše nježne kěrluše, kotrež nam nadobnosć, bohatosć a miłosć najswjećišeje wutroby wukhwaluja.

Naša khwalba najswjećišeje wutroby nima pak jenož we khwalbnej a prózdnej modlitwje so wopokazować — ně, hłowna wěc je, zo našu čłowjesku wutrobu po najswjećišej wutrobje Jězusowej tworimy, zo našu wutrobu přecy podobnišu č nimy najswjećišej wutrobje, zo z našeje wutroby wudźěłamy přecy rjeńši, swěrniši a žiwiši wobraz Jězusoweje wutroby. Tohodla nas Cyrkej napomina, zo bychmy přecy zasy z dóstawanjom swjatoho woprawjenja na prěnich pjatkach abo njedźelach so podźělni sčinili njesměrnych pokładow lubosće, kotrež tuta najswjećiša wutroba we sebi khowa. Tak móže a ma so dopjelnić prózdwa na kóždym z nas:

Jězuso, pokorny a poniženje wutroby!
Sčiń, zo by moja wutroba Twojej podobna była.

Złoty jubilej Baćońskeje swjatnicy.

Wosrjedź pruhowanjow a Božich domapytanjow našoho časa, kotrež kaž ćežka na dušu so lěhaca młha čłowjeske wutroby tłóča, tola Bože słónčko roztorhnje tu a tam ćěmny šlewjeŕ, so předobywši přez šěre, nizko wisace mróčele a wulinje swoju złotu jasnosć na našu khudu zemju, jako chcyło nam prajić: Ja tu hišće sym a zamóžu wšě horjo a wšón stysk ze swojimi njebjeskimi pruhami rozehnać a, njech też jenož na khwilu, zasy wjeselo a nowu nadźiju dźěćom Božim zalinyć.

Tak so nam zda, hdyž směmy lubym Serbam wjesołu powěsć přinjesć, zo runje ta swjatnica, kotraž, kaž žana druha, je skutk a pomnik serbskeje lubosće a zahorjenitosće za Božu česć, woswjeća **20. junija 50lětny jubilej** swojoho wobstaća.

Někotryžkuli pozběhnje hłowu, počina myslić a ličić prajo: Je tomu woprawdźe tak? Dyrbjało to hižo połsta lět być?

Haj, luby přećelo, tomu woprawdźe tak je! Spóznaj jenož z toho, kak spěšnje běži čas, wosebje hdyž jón honja njewšědne podawki, kaž wulka wójna 1914—18, potom sćěhowacy powrót w kraju, inflacija ze swojim njezbožom a wokhudnjenjom też serbskoho ludu.

Dźiwajo na khutne časy so tutón jubilej w skromnych rozměrach a jenož w swjatnicy nutřka woswjeći.

Tydźeń prjedy přihotuje serbski misijonar wosadu dušinje na ważny dźeń a budźa wot póndźele prědowanja. rano a wječor

Na dnju jubileja samoho budźa rano wjacore Bože służby: $^1/_2$**6 a w 7 za młodźinu; w 9 hodź.** budźa potom **swjatočne Bože służby. Cyły dźeń budźe Najswjećiše wustajene,** zo bychmy so Bohu dźakowali za hnadu, zo mamy Boha w tutym domje mjez nami, jomu wotprošowali wšitku křiwdu a wšě zranjenja Božeje česće a lubosće, kaž to wot Swjatoho Wótca samoho zestajena pokutna modlitwa wupraja, a skónčnje, zo bychmy prosyli za lud a kraj.

Wječor w 6 budźe prědowanjo a swjatočne skónčenjo.

Zo bychmy prawje wopomnili, što dźeń 19. junija 1887 za serbski lud a kraj woznamjenješe, dyrbimy so přesadźić do tamnych dnjow před 50 lětami. W Serbach su tola hišće wšelacy žiwi, kotřiž su twar a poswjećenjo našoho domu Božoho sobu dožiwili. Też prěni zwónk našeje cyrkwje je hišće žiwy a strowy: Lipičec mać w Čěškecach.

12. čisło „Katolskoho Posoła“, wudate 18. junija 1887, přinoša, krasnu pěseń njeboho Čišinskoho z napismom: „Při swjećenju cyrkwje w Baćonju.“ Snadź ju nam „Posoł“ hišće raz woćišći, jeli nowy basnik njenastanje.

Dalše, 13. čisło, wudate 2. julija, nam potom wobšěrnje rozprawja poswjećenjo cyrkwje.

Zo bychmy hnydom znajmjeńša dwaj dopokazaj woporniwosće serbskoho ludu tehdy naspomnili, zapisuje „Posoł“ w 12. čisle: Nawdate zběrki za Baćonsku cyrkej 95002 hr. a 18 pj. Dale pisa: K česći Božej a k spomoženju dušow su woprowali Michał Kubica a Hańža joho mandźelska z Khróšćic 900 hr. a w přichodnym čisle zapisuje „Posoł“: Na dnju swjatočneje konsekracije noweje cyrkwje praeses konsistorstwa a dwórski kapłan kanonikus Jakub Buk z Drježdźan 1000 hr.

„Posoł“ pisa wo dnju poswjećenja cyrkwje takle: Štož je naš pěsnjeŕ tak rjenje spěwał, je so wšo dopjelniło. Z hortom swjatočnym su zwony zwoniłe, a radosć wupowědowałe do serbskeje Łužicy, radosć jena kóždym wobliču kćěła, k dźaknej modlitwje su hłowy so kłoniłe, njebjo je z wjeselšim licom so posměwkowało, a Serbow črjódy su ćahnyłe do Baćonja, zo bychu tam byli swědkojo swjatočnosće, kajkejež doma we Łužicy žadyn z nich hišće dožiwił njeje a traš też wjacy njedožiwi. Cyły tydźeń do swjećenja so w Baćonju wšo prócowaše, na wulkotny dźeń wšo derje přihotować. Kóždy dom měješe hosćeńc być za přijećo dalšich a bližšich hosći. Też w cyrkwi a wokoło njeje měješe so něštožkuli hišće dočinić. „Posoł“ dale piše: Njech so hnydom při tutej přileżnosći wupraji, zo Baćońcenjo a wobydlerjo bližšich susodnych wosadow su za krasny Boži dom so hač dotal jara dźakowni wopokazali a wšelake, dźeń wote dnja so wospjetowace dosć wulke wopory, wosebje při wjacorych swjedźenjach a hač do dźensnišoho dnja kóždy čas radlubje přinjesli.

Poslednje dny do njedźele činjachu so wšě możne přihoty za wupyšenjo wsy a Božoho domu. Z cyłymi wozami wožachu lisćo, hałzy a kwětki za pletwy a wěncy a holcy dźěłachu hač do nocy na pletwach a wěncach. Stróžišćenjo twarjachu wulke čestne wrota při znatych

topołach. Tam měješe najdostojniši knjez biskop so powitać. W Baćonju natwarichu čestne wrota srjedź wsy a druhe wulkotne z mócnymi pletwami před cyrkwju. Z domow zmahowachu so hižo sobotu, wjacy hišće na swjedźenju samym, rjane khorhowje w sakskich, łužiskich a bamžowskich barbach.

Sobotu popołdnju přijědźeštaj kk. senior Kućank a kapłan Skala ze swjatymi relikwijemi, kotrež běchu za wulki wołtař postajene. Tute su tesame, kotrež su w Budyšskej tachantskej cyrkwi w prjedawšim „Drježdźanskim" wołtarju byłe a kotrež je sławny biskop Wóski z Bärenstamma do njoho zapołožić dał. Su to powostanki martrarjow: swj. Damiana, swj. Nerea, swj. Vincenca, swj. Basileja a swj. Feliksa.

Započatk swjatočnosće bě na 1/2 8 hódź. postajeny. Hdyž njedźelu rano knjez biskop k prjedy naspomnjenym čestnym wrotam pola Stróžišća dojědźe, čakaštaj tam knjezaj Libš z Wunjowa a Cyž ze Stróžišća. Na puću do Haslowa přizamkny so hišće šěsć dalšich jěcharjow. Prjedy postajene swjatočne powitanjo pola Stróžišća so pozdźišo wotpraji, dokelž so tak zažneje hodźiny dla njepřeješe a tuž běchu so jenož někotři hospodarjo zrěčeli, zo napřeco pojěchaja. Knjez Libš knjeza biskopa tam pola Stróžišća ze zahorjenymi słowami witaše.

Hdyž knjez biskop so Baćonjej přibližowaše, zazwonichu tam ze wšěmi zwonami a wosadnej knjezaj farař Wornař a kapłan Rězak přińdźeštaj z čestnym ćahom hač do srjedź wsy, hdźež knjez farař najdostojnišoho knjeza powita.

Z knjezom biskopom k swjatočnosći z Budyšina sobu přijědźechu knjez konsistorialny prezes Buk z Drježdźan, a kk. senior Kućank, farař Hórnik, kapłan Skala z Budyšina a też znaty přećel Baćonskeje cyrkwje Jurij Kral z Drježdźan běše z nim. Jara wjele pobožnych, też z Budyšina a z najdalšich serbskich katolskich wsow, bě w Baćonju zhromadźenych. Też naliči so dwaceći družkow.

Swjatočnu Božu mšu měješe knjez senior Kućank z assistencu kk. prezesa Buka, fararja Hórnika a kapłana Skale. Swjedźeńske prědowanjo měješe knjez farař Wornař. Z horliwymi słowami wopowědowaše prědař dźiwy Božeje hnady, kotrež Bóh z tak miłosćiwym zakitanjom našeje domizny wopokazować njepřestawa, tón dźeń pak wurjadnje skutkuje z tym, zo je na tutym měsće nowe žórło swojeje hnady wotewrił a zo je tesame najswjećišej wutrobje poswjećić dał.

Po prědowanju přečita knjez farař Wornař wozjewjenjo knjeza biskopa w serbskej a němskej rěči, w kotrymž so wotpusk na kóždolětnym wopomnjeńskim dnju swjećenja cyrkwje spožči, kotryž dźeń ma so kóždolětnje na njedźeli toho tydźenja swjećić, do kotrohož swjedźeń swj. Měrćina padnje. Też so wozjewi, zo je knjez biskop swjatoho wótca Leona XIII. prosył, zo by směł japoštołske požohnowanjo z dospołnym wotpuskom za pobožnych přitomnych wudźělić. Wotmołwa njebě hišće dóšła, je pak pozdźišo přišła a su tak móhli potom we swojich cyrkwjach tutón wotpusk dobyć. Z „Te Deum" so swjatočnosć skónči, hdyž bě 1 hodź. wotbiło.

Popołdnju w 4 hodź. běše swjatočny pontifikalny nyšpor, kiž so wot khóra a duchownych spěwaše, kotromuž so hišće serbski nyšpor přizamkny.

Wosebita swjatočnosć přihotowaše so hišće wječor: wohnjostroj a wobswětlenjo cyrkwje. Też to so derje poradźi. Wšitke wokna cyrkwje a wěže hač do najwyššich wokneškow wyše zwonow běchu wobswětlene, ze zwóncy pak porjadu žehliwe kule a koła a bergaliski woheń we wšelakich barbach zapalowachu, štož krasny napohlad poskićeše. Też Baćonske domy běchu wobswětlene. Hišće daloko nazdala běše wobswětlena wěža widźeć, kotraž kaž swětły stołp k ćěmnomu njebju pokazowaše.

„Posoł" rjenje přispomnja: Haj, njech pokazuje tale wěža njepřestawajcy kaž błyšćaty stołp na woporniwosć a pobožnosć našeje Łužicy a jeje wobydlerjow, njech pokazuje tute městno, nětko dospołnje za Božu česć poswjećene, na miłu lubosć najswjećišeje Wutroby Jězusoweje a zakit swjateju japoštołow Cyrilla a Methoda, njech pokazuje wšitkim, kotřiž pobožnje na tutu wěžu pohladuja, wšudźom a stajnje puć z tuteje domizny do jeničcy wěrneje domizny w njebjesach.

Kelko wot tych, kotřiž su tehdy před 50 lětami pódla byli, su mjez tym dóšli do tuteje jeničcy wěrneje domizny!

Štyri dny po poswjećenju přińdźe wotmołwa wot Swj. Wótca. W tutym lisće wupraja Swjaty Wótc, zo twarej a joho dokonjenju swoje požohnowanjo wudźěla, zo bamžowske požohnowanjo z dospołnym wotpuskom spožči wšitkim přitomnym bywšim při konsekraciji a zo za wšě časy dowola *altare privilegiatum,* to rěka, zo móže tři króć za tydźeń njech wot swětnych, njech wot klóštrskich měšnikow z woswjećenjom Božeje mšě za wotemrětych so dospołny wotpusk dobyć. — —

Tak njech so Baćońska wosada hódnje přihotuje na jubilejny dźeń z modlenjom a pilnym wopytowanjom prědowanjow w tutym tydźenju! Njech su tute rjadki přećelna dopomnjeńka za tych, kotřiž su dźensa hišće žiwi, njech namołwjeja wšěch katolskich Serbow, přikhadźeć do tutejich cyrkwje, zo bychu Najswjećišu Wutrobu prosyli, zo by nam wukhowała swjatu wěru a zo njeby so nam zatepić dała w morju njewěry a njepóćciwosće! *jn.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. (Firmowanjo.) Pozběhowace a nadobne hodźiny zańdźena njedźela nam dari, hdyž najdostojniši knjez biskop Legge w tachantskej cyrkwi 270 firmujomnym wudźěleše hnady Ducha Swjatoho. Mjez nimi bě 32 dorosćenych. Tachantska cyrkej bě přepjelnjena, hdyž Mišnjanski biskop z přewodom koadjutora a tachantskich knjezow zastupi a k wołtarjej kročeše; wón měješe mjelčacu Božu mšu. Wosadni při tym spěwachu němske kěrluše. Po Božej mši prošeše wšón lud zhromadnje wo hnady Ducha Swjatoho. Wotměnjejo z biskopom spěwachmy rjane modlitwy a antifony. Firmowanske dźěći běchu to jara derje nawukłe. Potom bu swjaty wolij (Chrisam) w swjatočnym prócesijónje k wołtarjej přinjeseny, hdźež wyšši pastyr před wołtarjom sedźo nětk wočakowaše tych, kotrymž ze swojeje połnomocy měješe wudźěleć firmowanske hnady. Po dokonjanym firmowanju stupi wysokodostojny knjez ke kehelkam, zo by poručał nětk k wšitkim, kotrychž bě ze žałbowanjom a ze znamjenjom plisty sčinił ryćerjow a wojowarjow za njebjeskoho krala. Hłuboki zmysł mějachu biskopowe słowa a skutkowachu zawěsće do wšěch wutrobow. Namołwješe firmowanych, zo bychu nětk we swěće so pokazowali jako prawi a dobri posoljo Knjezowi. Je też tajkich křesćanow, kotřiž njejsu z Bohom žiwi. Na nas pak, kotřiž nětk smy dóstali połnosć hnadow Ducha Swjatoho, swět z česćownosću dyrbi hladać jako wuznawarjow swjateje wěry. We swěće stojimy, nihdy pak njezapomnimy wěčnosć, za kotruž Bóh je nas stworił. — A nětko wupósła biskop nowofirmowanych jako ludowych japoštołow won do swěta; to sta so po předpisanym wobrjedźe. Na biskopowe słowa firmowani zhromadnje wotmołwjachu swjatočnje słubjo, zo japoštołski nadawk chcedźa dopjelnjeć. Ke kóncej wudźěli biskop požohnowanjo z Najswjećišim Wokoło 1/2 12 bě rjana a pozběhowaca swjatočnosć ke kóncej. Biskop bu wot knježich duchownych z cyrkwje přewodźany. Pomału so tachantska cyrkej wuprózdnješe.

— Samsny dźeń wječor w 7 hodź. bě tachantska cyrkej zasy nabita połna. Katolska młodźina bě so tu zhromadźiła, zo by w přitomnosći knjeza koadjutora-biskopa wobnowiła přisahu swěry k Bohu. To wupraješe we wotměnjacych so słowach, z kotrymiž so wuznawaše k wěrje swojich wótcow, kajkuž Bonifacij je němskomu ludej prědował. Biskop-koadjutor prědowaše. Namołwješe k prawomu

křesćanskomu žiwjenju a skutkej; w tym zaleži najwjacy, wjele wjacy hač we słowach. Štóž prawo čini, z tym dócpěje, zo druzy prawo zeznaja. — Před wustajenym Najswjećišim spěwaše wosada stojo cyrkwinske „Credo“, kiž z mocu tachantsku cyrkej napjelnješe. Ze swjatočnym požohnowanjom so wuznawańska hodźina skónči.

W přichodźe so firmuje: w Hubertusburgu: 12. junija; w Oschatzu: 13. junija; w Rizy: 12. junija; w Lomazschu: 13. junija; we Wulkim Hajnje: 14. junija; w Mišnje: 20. junija; w Koswigu: 29. junija.

Z Radworja. Kaž młodostni we wšěch katolskich wosadach Němskeje, wuzna też naša młoda wosada, hólcy a holcy, zańdźenu njedźelu swjatočnje swoju katolsku wěru. Na rańšich kemšach dósta 200 młodostnych zhromadnje swjate woprawjenjo. Knjez farař napominaše młodych, swjatu jědź njebjesku sebi važić a tak husto kaž móžno ju wužiwać. Swjatočny nyšpor, wěršk a mócny wukónc wuznawanskoho dnja, bě w 7 hodź. wječor. Wosadny knjez farař prošeše młodych, zo bychu so wšoho zwjeršnoho křesćanstwa z lutoho nawučenja pasli, ale zo by jich nabožina zrostła z hłubokeje wěry. Nabožina a žiwjenjo dyrbitej jene być. Njech symješka Božoho słowa, wusyte na tutym dnju do wutrobow młodostnych, tam rjenje zeskhadźeju, rostu a stotory płód přinjesu!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 15. junija, pop. w 2 hodź.; 1/4 4 hodź. w Serbskich Pazlicach.

Z Wotrowa. Wutroby rozwjeselaca a wolu posylnjaca bě swjatočnosć młodosće też w našej wosadźe. Na dopołdnišej Božej mši bě so mužska na jenym a žónska młodosć na druhim boku do prědknych ławkow zesydała; při tym čitaše zdźěla Božu mšu po Nawkowym misalu a Wosadniku z duchownym sobu, zdźěla spěwaše serbske kěrluše, přewodźane wot pišćeli a cyłeje wosady. Po swj. sćenju poréča k młodości knjez farař. Po lońšim wuznaću k Bohu maja nětko lětsa so wuznać k swojej wěrje; to réka, zo chce wšo za wěrne měć, štož romsko-katolska Cyrkej, założena na Pětrowej skali, wuči. Zo to chcedźa, za to swědči, zo su so tu njenuzowani w cyrkwi před cyłej wosadu zhromadźili a zhromadnje chcedźa při swjatym woprawjenju z tym so ćełnje a duchownje zjednoćić, kiž je tule Cyrkej założił a při njej zwostawa hač do skónčenja časow. Zhromadnje přistupi młodosć k blidu Božomu; naličichmy při tym 66 holcow a 46 hólcow; někotři su, kaž je znate, w klóštrje k swjatym sakramentam šli. Hač do cyle małeje ličby je potajkim wša wosadna młodźina wuznawansku swjatočnosć dopołdnja woswjećiła. Runje tak też popołdnju na nyšporje, hdźež mějachmy so dospołnje po teksće a rjedźe, wot duchowneje wyšnosće k tomu wosebje skhwalenym. Prědowanjo měješe knjez kapł. Andricki. Pokaza na skutkowanjo swjatoho Bonifacija po Němskej a swjateju Cyrilla a Methoda za Jězusowu Cyrkej. Předewšěm wuzběhny, kak su woni rozšěrjejo Jězusowe słowo so dźerželi kruće k bamžej jako widźomnomu zastupnikej Khrystusa na zemi. W Cyrkwi, z nim zjednoćenej a wot njoho nawjedowanej, mamy woprawdźe wěrne słowo Boże. Hdyž so kěrluš „Swěru Kralej přisahajmy“ zanjese, dźěchu wšitcy k woporu. Ze swjatočnym „Tebje my Boha khwalimy“ a z požohnowanjom so swjatočnosć skónči. — Njech Boże žohnowanjo staršije wostanje z našej młodźinu, kotraž so tak zahorjenje, cyle njenuzowana, mohło so prajić wšitka wuzna k Jězusej a wěrje do njoho!

Z Njebjelčic. Wulka manifestacija běše lětuši wuznawanski dźeń za našu wosadu. Po poručnosći najd. knjezow biskopow zhromadźi so zańdźenu njedźelu też naša młodźina nimale połnoličbnje. Na dopołdnišich Božich službach přistupi k zhromadnomu swjatomu woprawjenju na 150 młodźencow a knježnow. Prědku we ławkach so zesydawši spěwachu zhromadnu Božu mšu wotměnjejo z kěrlušemi. Wosadny knjez farař prědowaše młodości, kajka ma być: wěriwa, pócćiwa a swěrna Khrystusej a Cyrkwi. Rjany běše začišć, hdyž před swjatym woprawjenjom kročeše wulka syła młodosće k woporu a potom přija swojoho Zbóžnika. Popołdnju w 2 hodź. zhromadźi so młodosć zasy w domje Božim. Po něšporje k česći Jězusoweje Wutroby běše wosebity něšpor za młodosć. Na nim spěwachu wšitcy hromadźe swoje wuznaćo, kaž běše předpisane. Prědowanjo měješe knjez kapłan dr. Horjeń z Khróšćić. We zrozemliwych a wuraznych słowach wědźeše młodości pokazać swj. Bonifacija a joho skutk a namołwješe ju, we słowach a skutkach swjatoho Bonifacija sćěhować a katolski skutk sebi wysoko važić w žiwjenju. Rjenje klinčeše kěrluš Khrystusej Kralej z młodostnych wutrobow. Na kóncu spěwaše so „Te Deum“ a běše požohnowanjo. Tak je wuznawanski dźeń też w našej wosadźe so derje poradźił a wostanje zawěšće we wopomnjeću młodosće a wosadnych. Njech přinjese rjane płody!

Ze Smječkec. Kupjel Marijina Studnja bu zańdźenu njedźelu znowa wotewrjena. Měsacy dołho bě prózdna stała, hdyž běchu sotry hrabinki Rittbergskoho towarstwa swój zaměr dócpěle w zmysłu šlachotneje Hilže Brandströmec, kiž němskich wojowarjow z ruskoho zajeća přiwza, zo bychu so tu ćełnje a dušinje wulěkowali. Na wotewrjeńskim dnju běchu so mnozy hosćo zešli, wosebje z bližšeje wokoliny, byrnjež so jenož přez nowiny přeprosyli. Swójba Korjeńkec, kiž ma nětko kupjel w rukach, bě so postarała, zo so hosćom lubješe. Sedźi so woprawdźe rjenje na wobšěrnej terasy, w khłódku prastarych štomow, mjez kotrymiž je tysaclětny dub najmócniši; tón stoji też pod domowinskim škitom. Před lětami běchu do njoho khłódnicu natwarili. Hdyž pak so tam wjetše njezbožo sta, dyrbješe so zwottorhać. Dodźeržane wobłoženjo so złama, tohorunja też skhód, a hosćej z jenoho kwasa padnyštaj do hłubiny a so khětro zraništaj. Po znutřkownym a zwonkownym ponowjenju čini kupjel najrjeńši začišć a so tu kóždómu lubi. Njech služi dale spomožnje ćerpjacomu čłowjestwu!

Cyrkwinski přehlad.

Němska. Božoho Ćěła w Berlinje. Swjedźeń Božoho Ćěła bu w němskich krajinach k prěnjomu razej swjećeny lěta 1252, a zjawny prócesijón k česći hordoznoho Božoho Ćěła wotmě so prěni w Kölnje lěta 1279. Z toho časa je to mohł rjec dušina potrěbnosć, na tutym dnju zjawnje so wuznawać k wěrje do tutoho potajnstwa Bójskeje lubosće. Nic jenož w městach a na wsach z katolskim wobydlerstwom, ale też druhdźe katolikojo zjawnje hołduja swojomu Bohu. Tuta swoboda bu jim po swětowej wójnje data. Cyle wuznamny je prócesijón na Bože Ćěło w měsće **Berlinje.** Lětsa so wobdźěli na 20000 katolikow při tutym zjawnym wuznawanju. Prócesijón wotměwa so na naměstnje před kathedralu swjateje Jadwigi, a je pokazany na rumnosć wobmjezowanu wot cyrkwje a opery a stareje bibliotheki. Biskop Dr. Konrad hrabja z Preysing swjećeše wulke kemše. Potom kročeše z Najswjećišim z cyrkwje njeso Zbóžnika přez syły wěriwoho luda. Pjeć woltarjow bě tu natwarjenych. Khrystus mjez wěriwymi katolikami w Berlinje, wobdaty wot swojich duchownych służownikow a syłow swojoho luda, přewodźany wot pisanych korhowjow a korhojčkow swojich wojowarjow. Česćowne swjate słowa, modlitwy a spěwy prócesijóna so daloko a šěroko po hasach wulkoměsta rozžołmowachu (k posylnjenju zwukow běchu wosebite nastroje stajene) a roznošowachu do wšeje zjawnosće „Evangelium Jězusa Khrystusa, Syna Božoho“. Hdyž biskop ke kóncej zaspěwa „Te Deum“, wuklinča z połnych wutrobow Berlinskich katolikow mócnje „Tebje my Boha kwalimy“ a potom „Kruty stoji křesćanski mój slub“. Na Franc-Józefowym naměstnje buštej dopołdnja zjawnje 2 Božej mši čitanej, jena na wulkich kemšach a druha po dokónčenju prócesijóna. Ze wšěch stron so wozjewja, zo bě wobdźělenjo

při swjatočnosći přemóžace. Samo stari mužojo, na cuzu zepjeru pokazani, so wobdźělichu; chcychu być pódla při swjedźeńskim ćahu zjawnoho wěrywuznaća.

General pólny maršal z Mackensen je wojeńskej cyrkwi w Stećinje bibliju na wołtař darił. Na prěnju stronu je sam zapisał tole: „To bych chcył, zo mužojo so modla na wšěch městnach“ (I Tim. 2, 8).

Poslednju njedźelu meje swjećeše **Bambergska diecejza dwoji jubilej:** 700 lětne wopomnjeće poswjećenja Bambergskoho domu a 25 lětny biskopski jubilej arcybiskopa Dr. Jakuba z Hauck-a. Na wulkim naměstnje před domom zhromadźi so na 70000 wěriwych; wšitcy bajeńscy biskopja běchu přitomni. Kardinal Faulhaber měješe swjedźeńsku rěč. Dwórski prědař přečita dźakny a zbožopřejacy list Swjatoho Wótca.

Universita w Innsbrucku je Münsterskoho biskopa Klemensa hrabju z Galen pomjenowała na čestnoho doktora.

W starej cyrkwi Swjateje Marije w kapitolu w Kölnje buchu pjeć metrow wysoke durje porjedźane. Kóžda duńa połojca waži na 8 centnarow. Hdyž běchu w běhu wjele lětstotkow na durje nalěpjene barbjenja wotdrapane, wotkry so pod zwjeršnej mazanosću nadobo **drohotne wumělstwo:** stare barbojte rězbarstwo, kiž znajmjeńša z lěta 1060 pokhadźa. Cyrkwine durje woznamjenjeja najstarši, najwjetši a najdrohotniši pomnik z prěnjoho časa romaniskoho drjeworězbarstwa. To je za stawizny wumělstwa ważna namakanka, kiž ma so wosebje prof. dr. Wittej z Kölna dźakować.

Protestantski profesor O. Urbach pišće w „Köln. Volkszeitung“ wo zjednoćenju cyłoho křesćanstwa pod napismom: **„Dźěćatka lubujće so!“** Wón praji: „Bóle a bóle wotuća skutkowna wola, zjednoćeć wšěch křesćanow, kotřiž Jězusa Khrystusa jako Boha, Wumožnika a Knjeza wuznawaja . . .“

Evangelski theologa Adolf Deißmann, kiž wuda loni knihu „Una Sancta“, je před krótkim w Berlinje wumrěł, a to z napominacymi słowami: „Na łódźi wostać!“ „To nadźijepołne je znamjo našoho wokřesćanskoho położenja, zo z našeje strony zhromadne dźěło so pyta z katolskej theologiju, nic zjawnje wšak předpisane, tola woprawdźe wobstojace, (wosebje při bibliskich studijach a cyrkwinych stawiznach). Muž kaž do wěčnosće wotwołany Berlinski biskop Mikławš Bares, tuta wuznamna Janska wosoba, měješe wulke dorozemjenjo za knihu „Una Sancta . . .“ Dóniž zjednoćenjo křesćanstwa dócpěte njebudźe, njech česćownosć so wopokazuje prócowanjam wo najwyšše zaměry!“

Němski wustaw za wukrajne należnosće w Stuttgarće je wjednikej Němcow w Brazylskej, jezuitej P. Amstad-ej, zjawne wopismo wěnował, z kotrymž joho zasłužby připóznawa. Wopismo je wustajił Dr. R. Csaki; we nim takle stoji: „Knjezej P. Amstadej S. J. w S. Leopoldo, njesprócniwomu wjednikej katolskich Němcow we Rio Grande do Sul. Wón je sebi we wjacy hač połstalětnym dźěle wulke zasłužby wo spěchowanjo a wo nahladnosć němcowstwa we Brazylskej dobył. Wobhladniwje a raznje je wutworił ludowe towarstwo za němskich katolikow a nawjedował jich časopis. Stawizny a wuznam němskich kolonistow we Rio Grande do Sul je wón přepytował a wopisał. Z wulkim dorozemjenjom dźěłaše za wutworjenjo němskeje ludoweje jednoty. Za tute zasłužby słuša jomu, kiž nětk je 86 lět dócpěł, naš dźak a připóznaćo.

Wjednik powětronskeje łódźe „Hindenburg“, kapitan Lehmann, bu při wulkim njezbožu w Lakehurstu, hdyž łódź z powětra na zemju so pušćeše, ćežcy zranjeny. Wjele wosobow při tym žiwjenjo přisadźi. Też kapitan Lehmann po krótkim lěkowanju wumrě **dóstawši najprjedy swjate sakramenty.** Zmužiće bě wón wostał srjedź njezboža na swojim wjedniskim městnje, dóniž płomjenja joho njewobdawachu. Sam ćežko ranjeny pomhaše hišće při wukhowanju druhich.

Caritas-zwjazk za Berlinske biskopstwo je tele dny wudał rozprawu wo swojim skutkowanju. Ta je wulcy zajimawa a powučaca. Z njeje spóznajemy, kak hłuboko rozpřestrjene je dźěło spomožnoho towarstwa w tutym swětowym wulkoměsće.

Někotre Aachenske nabožne drohotnosće.

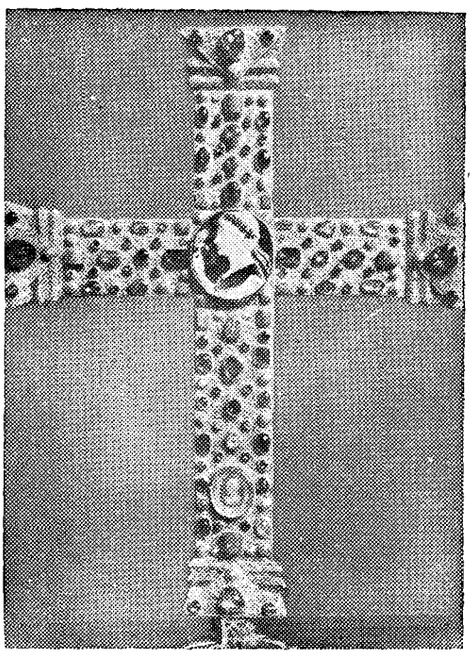

Sławny **Aachenski Lotharowy kříž,** jena z najkrasnišich drohotnosćow z 10. lětstotka wot Ota III. darjena, ma swoje mjeno wot do krystala zarězanoho pječata krala Lothara II. († 869) do delnjeje hrjady — ze złotoho, filigrana a starych dypanych kamjeni. Kříž je jara nadobnje wupyšeny.

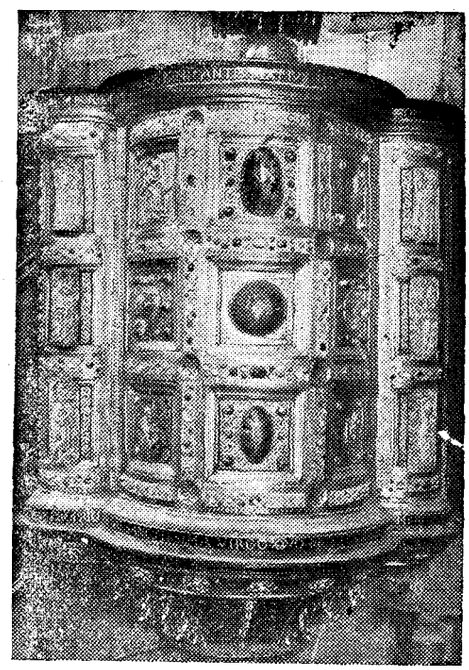

Złota klětka, dar Hendricha II. (1014), bohaće wupyšena z drohotnymi kamjenjemi a z filigranom, wosebje drohotna přez šěsć zastarske běłokóskate taflički na bokomaj (z 5. a 6. lětstotka).

Putnikowanjo do Aachena.

Čas wotjězda na hnadowne městno, 12. julija, so dźeń a bóle bliži. Pomału rosće ličba wobdźělnikow. Wšitcy su přezjeni, zo za tak tuni pjenjez — 36,50 hr. za cyłu jězbu z pjećkróćnym přenocowanjom — tajke daloke pućowanjo nichtón privatnje přewjesć njemóže. Tuž dyrbjał kóždy, kiž chce tam dojěć, tutu přileżnosć wužić. Hakle za 7 lět so swjate relikwije w Aachenje zasy zjawnosći pokazuja. Wosebite prócesijóny dyrbja so z časom přizjewić, a tuž njech so zajimcy bórzy na farach abo pola podpisanoho zamołwja. Kóždy putnikař dyrbi so ze swjedźeńskim znamješkom a z přisłušnej knižku wupokazać, kiž hromadźe 25 pj. płaćitej. Aachenska kathedrala khowa najbohatše a najdrohotniše pokłady. Jich wobhladowanjo je so wot 1 hr. na 30 pj. znižiło. W někotrych kathedralach so za wjednistwo 10 abo 20 pj. za cyrkej daruje, tohorunja też za wopyt hroda swj. Hilžbjety (Wartburg). To su tamne snadne wudawki, kotrež su w programje jako „gebührenpflichtige Besichtigungen“ woznamjenjene. Też do 9 km wot Aachena zdalenoho Kornelimünstra sej dojěd̄żemy, hdyž so tohorunja wosebite powostanki pokazuja. Wospjet so zajimcy namołwjeja, so bórzy zamołwić.

Słodeńk.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

4. njedźela po swjatkach, 13. junija:

Boža mša str. 353; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Antoniju str. 457; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317.

5. njedźela po swjatkach, 20. junija:

Boža mša str. 358; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Benje str. 454, 3. modlitwa wo swjatym Silvestrje str. 445; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 317;

abo, dokelž so swjedźeń našoho patrona a biskopa, swj. Bena, zjawnje swjeći:

Boža mša str. 454; Gloria; 1. modlitwa wo swj. Benje, 2. modlitwa wo njedźeli str. 358; Credo; poslednje sćenjo wo njedźeli str. 359 pod 5).

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 294. z Budyšina: Jan Hajnca; 295. z Hartensteina: Marja Zyndźič; 296.—305. z Radworja: Pětr Hantuš, Madlena Pawlušowa (Młynska), Jurij Wićaz, Jan Gliklich (herc), Jan Kral, Jurij Brankačk, Hana Brankačkowa, Jan Winša, Jurij Žofka, Mikławš Mička; 306. z Hodlerja: Michał Połleńk; 307. 308. z Měrkowa: Jan Libš, Mikławš Herlich; 309. z Bronja: Jurij Měškank; 310. z Nowoho Bronja: Jan Pawl; 311. 312. z Boranec: Mikławš Pjetaš, Madlena Ćórlichowa; 313. z Khelna: Michał Bjarš.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 898.—901. z R.: A. N., B. N., C. N., D. N.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d Schülertor 21.

Zahrodku na tšeše

Kněžkec konditarnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej**. Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbařskej hasy.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Łuhowa a syrična kupjel

„Strowjo“

„Bad Heil“ (prjedy Sperling)

w Smječkecach

Wšědnje kupjele nizke płaćizny | Rjane wulětniščo

Kožane kholowy

bajerske slě, nohajcy, črije kłobuki, šlipsy tunjo

T. ALBERT

Lawske hrjebje 10

5 trjebanych žónskich kołow
10 trjebanych mužskich kołow
1 trjebanu šijacu mašinu
1 trjebane lohke motorske koło
poruča

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Pčołarjo!

Mój wobkhod za pčołařsku nadobu je nětk

na Hošic hasy 19

Jan Hajna,

pčołař.

Kolesace
mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,70**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!

Thomasec bratřa

w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Dobre a pjenjezhódne **časniki**
wot **Kokša**, Sukelnska dróha 20

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.
Zdobom witane wulětniščo!

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy)
toše Wšě sedłařske wěcy **graty**
Kładu linoleum (Stragula) — **přińdu do domu** předźěłać a wuporjedźeć

Jan Rjeda, sedłař we Wotrowje

Přijimam požčonki za mandźelske!

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala brusy — kunki — wobručki
Klumpy wšěch družin
Samoćěrjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. junija 1937.** | **75. lětnik.**

Prócujmy so wo wěrnu sprawnosć.

„Ja prajam Wam: Njebudźeli waša sprawnosć dospołniša dyžli pismawučenych a farizejow, njepřińdźeće do njebjeskoho kralestwa.“

Z tutymi khutnymi słowami započina Knjez wotrězk swjatoho sćenja, kotrež na jutřišej njedźeli słyšimy. Z krótka prjedy bě Jězus wobkručił, zo wón njeje přišoł „zakoń a profetow“ t. r. Bože přikaznje Staroho Zakonja zběhnyć, ale je dopjelnić, a zo ma zakoń wěčnu płaćiwosć. Nětko wustupuje wón sam jako tón najwyšši pisma- a zakonjawučeny, kiž chce nam puć k dospołnomu dopjelnjenju Božoho zakonja pokazać. To je zmysł joho swjatočnych słowow: „Ja pak Wam prajam“.

Wobhladajmy sebi trójku bliže mužow, před kotrychž sprawnosću nas Jězus warnuje. To su farizejowje, kotřiž běchu israelskomu ludej so jako wjednikojo poskićili, a pismawučeni, kiž běchu pak sami tohorunja farizejowje abo tola jednoho ducha z nimi. Knjez je jich ducha a jich zmyslenjo we swjatym sćenju z krutymi a wótrymi słowami zwobrazował a zasudźił, přecy a zasy „běda“ jim přiwołajo.

Što porokuje jim wšo Knjez a Zbóžnik?

Junu bě Zbóžnik přeprošeny wot farizeja k wobjedu. Sydźe so za blido, bjez toho zo by so wumył, štož bě tola pola Židow wašnjo. Farizej pak poča rěčeć, čohodla so wón před wobjedom njewumy. A Knjez dźeše k njomu:

1. „Nětko wy farizejowje čisćiće, štož je zwonka kelucha a šklě, ale štož znutřka je we was, je połno rubjenstwa a złósće. — Błazni, njeje tón, kiž je sčinił, štož je zwonka, też to sčinił, štož je znutřka? Dawajće tola, štož nutřka bywa jako jałmožnu — a hlej, wšitko je wam čiste.“

Wy, chce Knjez prajić, sebi zwonkowne wěcy jara ważiće, ale za znutřkownej čistotu a swjatosću so mało prócujeće. Njeje Bóh, kiž je zwonkowne wobrjady přikazał, też poručił, zo mamy so starać wo čistotu a swjatosć wutroby? Dokonjejće skutki lubosće, wosebje dawajće jałmožnu; bóžski woheń lubosće zniči hrěšnosć.

2. „Běda wam farizejam, tajency, kotřiž dźesatk dawaće z mjatlički a koprika a kimjelčki — a zanjechaće, štož je ważniše w zakonju: sprawnosć, smilnosć a wěru; tuto dyrbješće činić a druhe njezanjechać. Slepi wodźerjo, kotřiž kuntwory cydźiće, kamela pak pożeraće.“

Dźesatk wot móličkosćow, měni Knjez, kotryž sebi ani zakoń nježada, wy dawaće, wjele ważniše winowatosće, wosebje winowatosć praweje lubosće, pak zanjechaće.

3. „Wšitke swoje skutki pak činja, zo bychu widźeni byli wot čłowjekow; přetož rozšěrjeja swoje napisma a powjetšeju wobruby.“

Napisma běchu pergamentowe lisćiki, na kotrychž běchu někotre słowa ze zakonja napisane. Po wopačnym zrozemjenju přikaznje, zo dyrbja Boži zakoń přecy před wočomaj měć a we wutrobje nosyć, přiwjazowachu sebi tamne lisćiki na čoło a na lěwu ruku. Wobruby, kotrež Židźa k rozeznawanju wot pohanow na drasće nošachu, mějachu jich też na zakoń Boži dopomnić. Farizejowje nošachu pak wjetše lisćiki a šěrše wobruby a chcychu z tym pokazować, zo zakoń wjele swěrnišo dokonjeju dyžli druzy.

4. „Lubuja też prěnje městna při hosćinach a prěnje stoły w zynagogach — a postrowjenja na torhošću, a zo bychu wot ludźi mjenowani byli: rabbi.“

Su połni hordosće a česćelakomnosće a dźeja za čestnymi tutulemi a pomjenowanjemi.

5. „Běda wam, pismawučeni a farizejowje, tajency, dokelž domy wudowow spożeraće, dołhe modlitwy dokonjejcy; tohodla změjeće ćežše sudźenjo.“

Za bohate wudowy dołhe modlitwy dokonjeće a z tym jich zamoženjo z njeprawdu na so sćehnjeće.

6. „Běda wam, pismawučeni a farizejowje, dokelž zamkaće njebjeske kralestwo před človjekami; přetož wy nutř njeńdźeće, a tym, kotřiž nutř du, njedaće nutř hić.“

Wy stajeće so Božej wěrnosći, kotraž ze mnje k wam rěči — a zadźewaće też druhim kralestwu Božomu so přizamknyć, kotrež je ze mnu přišło do swěta.

7. „Běda wam, pismawučeni a farizejowje, dokelž po morju a po kraju ćahaće, zo byšće jenoho nowoho wěriwoho sčinili, a hdyž je sčinjeny, činiće z njoho dźěćo hele, dwójcy hórše dyžli wy sće.“

Přewulku prócu sebi dawaće, zo byšće jenoho pohana za židowstwo dobyli, ale ze swojim přikładom a wučenjom joho skazyće.

8. „Běda wam, pismawučeni a farizejowje, tajency, dokelž sće podobni wobělenym rowam, kotrež so človjekam zwonka rjane zdźadźa, znutřka pak su połne kosći mortwych a wšeje nječistoty. Tak też wy zwonka človjekam so sprawni zdaće, znutřka pak sće połni tajeństwa a njeprawosće.“

Jako je w rowach zhnićo, ani zo bychu je widźeli, kotřiž po nich khodźa, tak je też we wašich wutrobach hrěšnosć, ani zo bychu ju spóznali, kotřiž was widźa.

Bychmy móhli tutón rjad wustajenjow a porokow hišće dale wudospołnjeć — ale njech je toho dosć. Tuta zběrka zawěsće dosaha.

Što, lubi čitarjo, mamy za so z tutych Jězusowych słowow wotewzać? Jězus njeje ze swojimi słowami jenož sprawnosć farizejow a pismawučenych jako hołu, prózdnu, njewěrnosćiwu zasudźić chcył — ale je też chcył zdobom nam pokazać a nas powučić, zo mamy so wo wěrnišu sprawnosć starać, dyžli jich bě, jeli chcemy něhdy do njebjeskoho kralestwa zastupić.

Mamy so hladać, zo zakoń Boži njedopjelnjamy po wašnju farizejow jenož po pismiku, jenož zwonkownje — ale po joho hłubšim zmysłu a duchu.

Pjata Boža kaznja zakazuje mordarstwo. Tu měni traš něchtó, zo je tule kaznju wobkedźbował, dokelž nikoho njeje zabił — we swojej wutrobje pak nosy wotkhilnosć, njepopřatosć, zawisć, hidu a njepřećelstwo přećiwo swojomu bližšomu — njepočinki, kotrež su často dosć mordarstwo a druhe njeskutki přećiwo žiwjenju bližšoho zawinowałe.

Šesta kaznja zakazuje mandźelstwołamanjo — nic pak jenož zwonkowny skutk, ale też wšitko, štož k tajkomu njeskutkej móže dowjesć: njehańbite mysle a požadosće. Wěrna sprawnosć žada sebi tohodla też wobknježenjo a podušenjo zmysłojtosće a mjasneje požadliwosće.

Wěrna sprawnosć sebi žada, zo mjez našimi zwonkownymi dobrymi skutkami a našej znutřkownej zmyslenosću wobstoji jednota. Naše dobre skutki dyrbja być zwonkowny wuraz a wobraz našoho znutřkownoho žiwjenja. Hewak su jenož škorpawa bjez jadra. Wjele hórje hišće by so wěc měła, hdyž bychu naše zwonkowne dobre skutki dyrbjałe służić k zawodźeću napřećiwnoho zmyslenja, złoho njekhmanoho zmyslenja. Hdźe by sprawnosć zwostała, hdyž bychmy so napřećo sobučłowjekej stajeli, jako bychmy z nim derje měnili, joho lubowali, wšo dobre jomu přeli a znutřkownje joho hidźili, złu jomu přeli, na joho škodźe so wjeselili?

Dźiwajmy na česć a dostojnosć sprawnosće a hladajmy na to, zo jej nješkodźimy we wočach swěta! Derje a spomožne je, hdyž so pilnje wobdźělamy na cyrkwinskim žiwjenju, na Božich służbach, pobožnosćach, wobkhadach a putnikowanjach — z tym pak so njeby znjesło, hdyž bychmy winowatosće lubosće zakomdźeli, traš samo ranili; hdyž bychmy wo swojim bližšim njelubosćiwje sudźili, wot njoho torhali, joho česć pomjeńšeli, joho wočornjeli. Wěrna pobožnosć płodźi wěrnu lubosć.

Hladajmy, zo naša sprawnosć před Bohom wobkhowa połnu hódnosć. Dopjelnjejmy swoje winowatosće, nabožne, cyrkwinske, wótčinske, powołanske, stawowske z wěrneje lubosće a posłušnosće napřeco Bohu, kotryž je tute wšitke postajił a zrjadował; čińmy wšitko dobre Boha dla. Wubudźejmy přecy a zasy dobre měnjenjo, poswjećejmy naše dobre skutki a naše wšědne dźěła a wobstaranja Bohu. Njepytajmy česć pola človjekow, jich khwalbu a připóznaćo. „Kedźbujće“, praji Knjez, „zo byšće swoje dobre skutki nječinili před človjekami, tak zo byšće wot nich widźeni byli; hewak myta njezmějeće pola swojoho Wótca, kiž je w njebjesach.“

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Zańdźenu póndźelu smy w swjatočnym pohrjebje přewodźeli k rowu wuměnkarja Jakuba Delana. Prawy serbski muž a dobry křesćan je z nim wotešoł z našeje wosady, kotrejž je dołhe lěta swěru służił, njech jako zastupjeŕ w gmejnskej radźe, jako zastupowacy wjesnjanosta, jako běrc abo radźićel syrotow. Wjele lět bě Jakub Delan sobustaw předsydstwa našeje Raiffeisenskeje naluto-

Rjekowstwo.

I.

Zahe rano. Dźeń hižo swita.

Na kromje lěsa stoji črjódka ludźi; wšitcy mjelča. Jich blěde wobliča maja swjatočny wuraz. W duchu widźa smjerć před sobu. Za někotre mjeńšiny dyrbitaj so tu přećiwnikaj zetkać a potom změje so dwojobój wotměć; — skřiwdźenjo běše tak wulke, zo žadyn z tuteju dweju tu wěc za hrajku njeměješe.

Nimo tutych wćipnych ludźi kroči hrabja Edwin z Trugnota, major pěšeho połka z blizkoho městačka. Hrabja je wulkeje, rjaneje postawy. Před sobu widźi město a na tamnej stronje, hdźež prěnje z lěsom wobrosćene hórki postupuja, stoji krasna villa, joho dom. A tam bydli joho zbožo, joho mandźelska a dźěćo. Cyle wěsće wobaj hišće drémataj a njewěstaj ničo wo tym, što so tu nětkole přihotuje. Prěnje słónčne pruhi wotbłyšćuja so we woknach domčka, zeleno-běła khorhoj zmahuje w powětře. Zda so jomu, kaž by jomu potajny hłós šeptał: Edwinje, to je ći posledni postrow twojoho zeńskoho zboža, budź božemje!“

Hrabja z Trugnota pokhila hłowu. Čohodla je wšo tak přišło? Čohodla hordźeše so młody knjez (sir) Hartland z tamnoho wulkoměsta runje jomu napřećiwo, zo česć žaneje žónskeje njeje krućiša kaž posledni sněh w naléću? Čohodla běše so sir Hartland tak djabołscy wošćěrał, jako běše hrabja z Trugnota ze sapacymi słowami tak horliwje wo swojim swójbnym zbožu rěčał? Hišće junu přeživi w duchu tamnu scenu. Z nohu dyri wo zemju — hišće junu chce Hartlandej swoje měnjenjo wo knježniskej a žónskej česći prajić, a zo móže joho skřiwdźenjo jenož z krewju zarunać.

Hišće raz pytatej joho wóćcy tamny z kwětkami wobrosćeny domčk. Ach, hdyž tola tutón bój był njeby — a žona a dźěćo!

A zasy šepta tamny hłós: „Edwinje, twoje zeńske zbožo strowi će hišće raz — budź božemje!

Ale z joho znutřkownoho rěči druhi hłós. Zda so jomu, kaž by to znaty hłós joho Jadwigi a joho synka Hjalmara był. Wčera bě z dźiwnym začućom słyšał, jako mać a dźěćo zhromadnje so modleštaj a dźěćo we łóžku sedźo za maćerju praji: „Mój Jězuso, smilnosć!“ A dźiwnje, jedyn druhi hłós w joho wutrobje šepta samsne słowa: „Mój Jězuso, smilnosć! Zwoprědka mjelčo, potom wótřišo a wótřišo — a nětko přeprošuja zwony človjekow na rańše Boże służby, a morjo zynkow wobdawa joho tu na kromje lěsa stojacoho; a wšě zynki wołaja: Mój Jězuso, smilnosć!“

A hłós w joho wutrobje bywa dale sylniši, a kaž zynki

wafnje a wupožčeńje. Tu sebi joho jara ważachmy jako wobhladniwoho, měrnoho muża z jasnym, dobrym rozsudom. Ze słowom a skutkom je wjele přinošował za naše towafstwo. We swojim 80lětnym žiwjenju je też dosć horja nazhonił, wosebje hdyž swojoho syna Jurja zhubi, kotrohož 1926 ćah přejědźe, a hdyž joho dźowka Hańža (Winarjowa) 31 lět stara wumrě. Joho syn Pawoł je z wučerjom w Radworju. Njeboh Jakubej Delanej wobkhowamy čestne wopomnjećo. Njech wužiwa nětk wěčne zbožo w njebjeskim raju!

Z **Khelna.** Srjedu popołdnju zemrě tudy 21lětna Hana Lebzec nahłeje smjerće na zlemjenjo wutroby. Dokelž bu jej na polu zlě, dowjedźechu ju domoj, hdźež pak za khwilku wudycha.

Z **Haslowa.** 5lětny Handrikec hólčk z Haslowa bě z brjoha so wobsunywši do rěki padnył. 9lětny Kneblec Beno ze Sulšec tam nimo dźěše a pluskot we wodźe zasłyšawši wćipny bliže hladaše. W tym wokomiku so mały hólc runje z wody pozběhny. Kneblec Beno njezbožo spóznawši přimny so kruće wobłoženja a tykaše jenu nohu k małomu hólčecej. Tón z woběmaj rukomaj za nju so přimny. Kneblec Beno wućahny małoho Handrikec Pawla a wumóži joho wot smjerće zatepjenja.

Z **Łusča.** Dźensa před tydźenjom ćehnješe ćežke njewjedro přez klóštrsku krajinu. Najprjedy so cyły čas dešćowaše. Nadobo poča so błyskać a hrimać. Tajki błysk dyri do Nowakec bróžnje a woheń zniči ju dočista. Klóštrska motorska sykawa běše přikhwatała. Dla njedostatka wody njemóžeše do skutka stupić. Tak so słoma, mašiny a wšón hospodarski grat spali. Na dobre zbožo stoješe wětřik wot wječora, hewak by so hišće wjacy spaliło. Potrjecheny ma zwjetša wšo zawěsćene, a tak joho njezbožo tak ćežcy njepotrjechi.

Z **Pančic.** Muzikalne wokřewjenjo poskića so přichodnu póndźelu — Jansku kermušu — wšěm lubowarjam orchestralneje hudźby. Sławna kapała Drježdźanskeje škitaceje policije, kiž je we wsy a we wokolinje hižo wjacy króć z wulkim wuspěchom wustupowała, wuhotuje wječor 1/28 hodź. wulki koncert, na kotryž so wšitcy lubje přeprošuja. Cyły wunošk nałožuje so na spomožeński skutk „Mać a dźěćo" a tuž so nadźija, zo při tak nizkim zastupje — jenož 50 pj. — so tute hudźbne poskićenjo prawje bohaće wopyta.

Ze **Šunowa.** Zo něžne pčołki, kiž słódki měd nam wobradźuja, też šwarneje škody móža načinić, to spóznajemy ze sćěhowacoho podawka: Jena žona bě tu z psyčim wózyčkom po trawu dojěła. Psa přiwjaza, doniž trawu syčeše, k štomej, w kotrohož blizkosći kołč stoješe. Njeměješe pak najprjedy kedźbu, zo psyk bu nadobo njeměrny a skiwleše, doniž pčołki do njeje so njedachu a ju njeskałachu. Nětk so dohlada, zo też wokoło psa pčołki so rójachu a njeličomne na nim sedźachu. Wona doběža spěšnje po pčołarja, kiž blizko bydli, a tón žałostnje rozkałane wbohe skoćo wuswobodźi. Tola za někotre hodźinki psyk zahiny; pčólny jěd bě joho skóncował. Zdobom běchu samsne pčołki też susodźic kokoš skóncowałe. Pčołki běchu kaž wodźiwjene. Možemy sebi to jenož tak rozjasnić, zo buchu z něčim jara roznjemdrjene, traš přez syčacy hłós brinčateje kosy, abo přez psyka. Nic, zo bychu pčołki so rójiłe; ně, mějachu swój wšědny wulět. Tajki pad drje zrědka so stawa.

Z **Marijineje Hwězdy.** Hižo lěta dołho putnikuja Drježdźanscy katolikojo na hnadowne městno Różant a wopytuja při tym też naš klóštr. Zańdźenu njedźelu běchu so zasy na 200 wobdźělnikow w štyrjoch wulkich awtobusach z Drježdźan přez Radeberg a Kamjenc do serbskeje Łužicy pušćili, najprjedy hač do Ralbic. Běchu so trošku zapozdźili, dokelž běše prěni jězdźeŕ puć zminył. Po krótkej pobožnosći w farskej cyrkwi a wudźělenju putnikowoho požohnowanja přez knjeza arcyměšnika Žura nastupi procesijón pěši přez Łazk do Różanta. Tu wotmě knjez faraŕ Wjeńka z assistencu kk. fararja dra. Jakubaša a patera Dominika swjatočnu Božu mšu a putnikarjo spěwachu k njej swoje kěrluše, zdobom měješe też swjedźeńske prědowanjo. Po připołdnišej přestawcy zeńdźechu so putnikarjo z wosadnymi k nyšpornej pobožnosći, při kotrejž knjez dr. Jakubaš, kiž knjeza dra. Sudbracka zastupujo putniski zjězd nawjedowaše, k wěriwym poréča. Po pobožnosći křižownoho puća a počesćowanju hnadownoho swjećeća podachu so Drježdźanscy hosćo přez kupjel Marijinu Studnju do Klóštra a wužichu přestawku k wopytej přiwuznych a znatych, wobhladachu sej też klóštr, kotryž hišće wšitcy njeznajachu. Mjez nimi běše też něšto Serbow. 1/28 hodź. wotmě so dokónčna pobožnosć. Swjedźeński prědaŕ, knjez P. Bernhard, witaše putnikarjow, předstaji pobožnym připosłucharjam mać Božu jako wuspěšnu posrědnicu mjez nami a jeje bóžskim Synom a spomni na wšelake nabožne prašenja našoho časa. Po wuspěwanju Lauretanskeje litanije zarjadowa so eucharistiski procesijón ze swěčkami po klóštrje, kotryž na přihladowarjow hłuboki zaćišć činješe. Knjez faraŕ dr. Jakubaš njeseše Najswjećiše pod njebjesami, kotrež štyrjo putnikarjo njesechu. Cyła swjatočnosć skónči so

---

zwonow woła też wón: „Edwinje, twoje zemske zbožo strowi će hišće junu — a potom — a potom?"

A nětko zwonja wšitke zwony, wulke a małe, te z błukim hłubokim hłosom a jasne sleborne a złote hłosy: „A potom — potom — potom?"

A jedyn zdaleny zwónčk dozwonja, to klinči kaž poddušene žałosćenjo a płakanjo małoho dźěśća a wopušćeneje žony abo jeneje khudeje duše zwonjo: „A potom — potom — potom?"

Jomu je, kaž měł so na něšto zepjerać, zo njeby padnył, dokelž joho dotalne zmyslenjo wo česći počina khabłać. We swojej nuzy pohladnje k njebju. Wyše njoho wěčna módrina, wěčne słónco tam swěći, wyše njoho je wěčny Bóh. Wěčny Bóh — mysli Edwin z Trugnota; wón modli so tomu, kotrohož chce nětko tak ćežcy rozhnéwać z hrěchom, dokelž dwojobój je zakazany. A Edwin z Trugnota modli so: „Wótče naš, kiž sy w njebjesach, swjatosćene budź twoje mjeno, twoja wola so stań kaž na njebju tak też ua zemi. Naš wšědny khlěb daj nam dźens a wodaj nam naše winy kaž . . ."

Hłós zady njoho praji: „Hrabja, Waš přećiwnik tu je — možemy započeć!" Nahle so hrabja z Trugnota wobroći a kroči zblědnywši kruće a wěsće k wojowanišću.

Posledni wujednawacy pospyt rozrazy so wěsće. Tu khwilu wobknježa hrabju z Trugnota myslička: „To je wšo hłuposć", ale myslička wosta njewuprajena..

Sudnik liči: „raz!" Sir Hartland pozběha pomału bróń a měri so na swojoho přećiwnika. „Dwaj!" Edwin z Trugnota pyta z pistolu wutrobno swojoho njepřećela. Nahle začuje sylne dyrjenjo do žiwota; čuje, zo něhdźe leži a zo jomu něšto ćopłe po rucy běži; słyši šumjenjo a zynčenjo we wušomaj, jako bychu tysac zwonow zwoniłe, a hlada horje k njebjesam. Tam horjeka błyšći so wěčna módrina, ale hrabi z Trugnota zda so, jako by so wona pomału z krejčeŕwjenym šlewjerom krywała. Horjeka swěći wěčne słónco, ale čohodla je wokoło njoho tak ćma? Horjeka bydli — wěčny — Bóh!

Hrabja z Trugnota dopomina so, zo njeje prjedy hišće swój Wótče-naš so domodlił. To chce nětko sčinić, ale zda so jomu, jako by dyrbjał do wěčnosće hišće spěwać, dóniž mohł jón skónčić. Njemóže so wjacy modlić, je tak mučny — tak mučny! Małe hrónčko by hišće zdychnył: „Mój Jězuso, smilnosć!" Ale joho hubje to hižo wjacy njemóžeštej.

Jenož we swojim znutřkownym modli so pomału a ćežcy: „Mój Jězuso, smilnosć!" A potom Edwin z Trugnota ničo wjacy na swěće njewidźi.

z Ambrozianskim khwalbnym kěrlušom a z požohnowanjom. Wokoło dźewjećich wotjědźechu Drježdźanscy. Wšitkim wostanje tutón wurjadny swjedźeń k česći swjateje Marije wěsće w dobrym wopomnjeću.

Z Kukowa. Husćišo słyšimy wo njezbožach na synowych žnjach, wosebje při nakładowanju a domojwoženju syna. Tak zwjeze so klóštrska dźěłaćerka Marja Williamec z połnoho woza na twjerdy plestr w klóštrskim dworje. Najskerje bě so jej při wulkej ćopłoće hłowa zawjerćała. Při tym nałama sej nohu w hornim sćehnu a dyrbješe so na nosydłach domoj donjesć. Po lěkarskim přepytanju dowjezechu ju do Worklečanskeje khorownje.

Z Pěskec. Lětuša horcota je w našich lěsach wjele zmijicow wuplodźiła. Kak khrobłe někotre su, pokaza nam sćěhowacy podawk: Dźěłaćer Kral ze Zejic, kiž tu pjeńki wukopuje, sydny so k swačini. Lědma bě swoje pomazki wotwalił, přida so sylna zmijica k njomu, lězeše khroble přez khlěb a papieru a pušći so dale. Kral hrabny hnydom za sekeru a chcyše waku zarazyć; wotrubny pak jej jenož wjetši dźěl wopuše. Zmijica zhubi so w słanju a je wěsće dale žiwa, dokelž tute maja krute žiwjenjo. Při tutej njewšědnej hoń wje dyri sucha šmrěkowa hałza Krala tak njezbožownje do wóčka, zo krawe podběža. Nadźijomnje dalšich sćěhwkow za widźenjo njezměje.

Z Wojerjec. Swój sležborny měšniski jubilej móže woswjećić 22. junija naš wysokodostojny knjez farař Anton Kowalek. W lěće 1912 bu wot Wrótsławskoho arcybiskopa na měšnika swjećeny.

Z Budyšina. W poslednim wokomiku před wudaćom tutoho čisła dóńdźe powěsć z Biskopic, zo je tam dźensa, pjatk 18. junija, dopołdnja po dźesaćich **Rězakec mać,** mandźelska njeboh knj. kantora a wyššoho wučerja Rězaka, nahle wumrěła. Před krótkim hakle bě so tam po swojim samsnym přeću sćahnyła a wjeseleše so měrnoho wokřewjenja, kotrež chcyše tam w domje sotrow wužiwać. — Pohrjeb budźe póndźelu, 21. junija, popołdnju 1/2 3 hodź. na Mikławšku. Jeje ćěło so hižo jutře sobotu do kapałki na Mikławšk přiwjeze.

Što nam karolinski čas wo Aachenskich relikwijach powěda?

Korla Wulki, kral Frankow, knježeše wot lěta 768—814 a wutwori sej wulke kralestwo z tym, zo sej wšelake ludy podćisny. Wot lěta 800 bu zdobom też romski kejžor. Nimo němšćiny wobknježeše też ludowu łaćonšćinu we słowje a pismje. Hromadźeše wokoło sebje wučenych muži kaž Alkuina a Einharta. Posledni je wo nim wjele pisał, też wo Aachenskich relikwijach, tohorunja rěči Korlowy přichodny syn Angilbert wo powostankach w hrodowskej kapali. Tutón běše abt lajikow w klóštrje swj. Riquiera. Jako tajki naspomni wo relikwijach: „.... zo buchu tajke wot Konstantinopla abo Jeruzalema k nam přinjesene.“ W jenej druhej rozprawje mjenuje wuraznje Aachenski relikwijowy pokład. Angilbert rěči wo relikwijach, kiž k wobsedźeństwej Aachenskeje hłownej cyrkwje słušeja: wo hubicy, šwikadłach, křižnych hozdźach, sukni swj. Marije, wo relikwijach zbožnoho Simeona, sukni swj. Jana a druhich.

Korla II. (z přimjenom Hoły), naslědnik Korle Wulkoho, rěči wo Aachenskich relikwijach we swojej lisćinje wot 5. meje 877, hdźež so wosebje naspominaja. Dalše swědčenjo dawa wupad Normanow do frankowskoho kralestwa. Hdyž bě so strach pominył, dari Korla Tołsty 882 klóštrej Stavelot kejžorske kubło, dokelž běchu tamniši mniša „zastawki swjatych“ (měnjene su relikwije) z druhimi pokładami swěrnje před rubjeństwom wobkhowali. Najskerje su z nimi před pohanskimi wójskami do Stavelota a posdźišo do Mohuča ćekli a potom zasy do cyrkwje Korle Wulkoho so wróćili.

Po lisćinje Ludwiga Pobožnoho z lěta 823 je tutón kejžor za wot njoho założeny klóštr Korvey při rěcy Weserje z wobsedźeństwa Aachenskeje hrodowskeje kapały relikwije swj. Šćěpana darił, tohodla so tutón zwoprědka po nim mjenowaše. To je z dopokazom, zo tute k Aachenskomu pokładej relikwijow słušachu.

Nimo tutych žórłow z Karolinskoho časa pak je hišće wjacy dopokazow. To płaći wo relikwijach, kiž je kejžor Lothar I. eifelskomu klóštrej w Prüm darił, hdyž so tam na smjerć přihotowaše. Za to rěči w pozdźišim srjedźowěku napisana podawizna, zo je Ludwig Pobožny swojomu blizko Aachena założenomu klóštrej Kornelimünster relikwije z hrodowskeje kapały darił. Wšě tute powěsće wobkručuja, zo so w Aachenje wo woprawne relikwije jedna.

II.

Pozdźe wječor kleči Jadwiga z Trugnota přecy hišće při kašću swojoho zemrětoho mandźelskoho bjez sylzow kaž wot prěnjeje hodźiny, hdyž běchu joho zatřělenoho domoj přinjesli. W žałosnej wutrobinej bolosći bě so k morwomu nakhiliła a joho majkała, kaž by mohła přez swoju horcu lubosć zymnomu ćěłu žiwjenjo nawróćić, ale potom bě wostrózbiła a nětk hišće přecy kaž sonjaca před cełom klečeše.

Dźěćacy stup je słyšeć. Dwě mjehkej ručcy kładźeštej so hrabincy wokoło šije a kudźerjawa hłójčka dótkny so jeju lica. „Maći“, šepta dźesaćlětny synk, „maći, wuspěwajmoj wječorne paćerje kaž přecy“, a sylzy kuleja so jomu po licomaj. „Maćefka, njejsmoj so hišće za nana modliłoj.“

Nahle pozběhny so hrabinka a stłóči synka k sebi. „Nětko mam jenož hišće tebje, Hjalmaro“, praji z dźiwnym wurazom bolosće, kiž jeje wutrobu napjelnja, „nětko dyrbimoj hromadźe stać, mój lubuško!“ Pósła dźěćo do lěhańje a praji jomu, zo bórzy za nim přińdźe a zo so potom pomodlitej.

Modlić so, — ow, kak ćežko to nětko runje je! Runje nětkle stoji spytowař zady njeje a šepta jej: „Čohodla chceš so modlić? Chceš so k tomu modlić, kiž je tebi mandźelskoho a twojomu dźěsću nana wzał? Njemóžeše wón, kiž je wšohomócny, kulku hinak lećeć dać?“

Jadwiga z Trugnota přikrywa sej z ruku čoło, dokelž ju hłowa boli. Što jej nětko wšě rozmyslowanja pomhaja, što by mohło hinak być a tola hinak njebě! Wša rjanosć bě zašła, jeje zemske zbožo bě zničene na wšě časy!

Njezbožownа poda so do dźěłanskeje jstwy morwoho, zo by tam hišće někotre wěcy zrjadowała. Na blidźe leži list z jeje napismom, spisany wot njebohčičkoho. Ruče jón wočini, a nětko płaka hórcy, poslednje božemje zemrětoho čitajcy:

„Najlubša Jadwiga! Moja česć namołwja mje k dwojobojej — a njewěm, hač so k Wamaj wróću. Ale derje wěš, zo sym za Tebje kaž za Hjalmara so postarał, a jeli zo padnu, tak je to też rjekowska smjerć! Dyrbjało-li to być, wzmi posledni dźak za wšu Twoju lubosć, kotraž je mi moje žiwjenjo porjeńšała. Skubłuj Hjalmara derje a dopjelń mi hišće jenu prostwu: Njech Hjalmar, jeli so njewróću, při mojim kašću přisaha, zo chce hódny być swojoho nana, kotryž so prócowaše swoju česć wobkhować, a zo chce smjerć swojoho nana zapokućić tak derje, kaž je jomu možno. Božemje, Jadwiga — božemje, Hjalmaro! Mějach Waju lubšo, hač što druhe na swěće.

Edwin hrabja z Trugnota.“

Tole wona čita a jej je, kaž by Edwin při njej stał, a wona a synk k njomu zhladowałoj a pod joho škitom so

Cyrkwinski přehlad.

Vatikan. Na dnju swojich 80. narodninow 31. meje přijimaše Swjaty Wótc w Castel Gandolfo, hdźež w lěće bydli, zbožopřeća kardinalow, biskopstwa a „Katolskoho Skutka". Cyła ličba wukrajnych a cyrkwinskich wjerchow hołdowaše jomu w Castel Gandolfo. Zbožopřeća ze wšěch krajow so tam zjednoćachu. Mnoho młodych mandźelskich bě přikhwatało na audiencu, při kotrejž so też putnicy z Němskeje, Jendźelskeje, Pólskeje a Čěskeje wobdźělichu. Wjerchojo a knježićerjo z cyłoho swěta běchu Swj. Wótcej zbožopřeća wuprajili. We swojej narěči wuzběhowaše bamž **ważnosć „Katolskoho skutka"** a napominaše přitomnych zastupjerjow młodźiny takle: „Budźće sylni a čisći, sylni w čistosći a čisći, zo byšće sylni byli!"

Najwyšši bamžowski sudniski stoł je po wozjewjenju bamžowskeje nowiny w lěće 1936 86 skórźbnych padow rozsudźił, kotrež z najwjetšoho dźěła so poćahowachu na wobstojnosće w mandźelstwach. W 75 padach bě po rozsudźe bamžowskoho suda 31 mandźelskich zwjazkow njepłaćiwych, 44 pak płaćiwych.

Bamžowska akademija wědomosćow, założena w oktobru 1936, bu 1. junija swjatočnje wotewrjena. Horce přeću Swjatoho Wótca, na tutym dnju powołanych wučenych z cyłoho swěta wokoło so zhromadźić a akademiju sam wotewrić, so njedopjelni. Po radźe swojoho lěkarja je so toho wzdał. Hakle rano 1. junija je bamž so rozsudźił a kardinalej statnomu sekretarej Pacellijej dał nadawk, wědomostny wustaw w joho mjenje wotewrić. Rjane słowa kardinalowe a presidenta akademije P. Gemellija wozjewimy w přichodnym čisle „K. P."

Z powěsćow, kotrež často so wozjewjeja wo audijencach pola Swjatoho Wótca, móhło so sćěhować, zo so bamž zasy najkrućišeje strowoty zwjesela. Tomu tak njeje. Posledni čas je wulka horcota jomu jara njepřihódna była. Słabosć wutroby čini Swjatomu Wótcej wosebite ćeže, mjez tym zo w zymnišim času khorostne ćeže wukhadźachu wot zaćekłych žiłow. Po lěkarskej radźe dyrbjał Swjaty Wótc wšoho dźěła so wotrjec; to pak joho hibićiwy duch njepřida. Tohodla wšitcy, kiž wokoło njoho su, wosebje w lěćnej horcoće widźa wěsty strach za Swjatoho Wótca. Někotři měnja, zo joho mocy spaduja, druzy pak so nadźijeja, zo z khłódnišim časom so wobstojnosće polěpša. Bamžowy lěkař prof. Milani je nětkle stajnje w joho blizkosći.

Jendźelska. Při krónowanju jendźelskoho krala Jurja VI. bě Swjaty Stoł zastupjeny přez delegaciju, kotruž arcybiskop Pizzardo, bamžowy sekretar za zwonkowne należnosće, nawjedowaše. Na krónowanskim dnju běchu we wšěch katolskich cyrkwjach cyłoho jendźelskoho kralestwa swjatočne Bože służby. W katolskej kathedrali we Westminstru (tak rěka hłowny znutřkowny dźěl města Londona, kotrež ma na 6 milijónow wobydlerjow, mjez nimi 600 000 katolikow) swjećeše Westminsterski arcybiskop Hinsley wulke kemše; na kóncu zaspěwa bamžowy delegat Te Deum. Wšitcy w Londonje přitomni katolscy wuznamni wyšši zastojnicy z cyłoho jendźelskoho swěta so tu wobdźělichu kaž: awstralski ministerski president Lyons, Nowo-Zelandski justicny minister, guverněrojo z Honduras (w Srjedźnej Americy), z Bahamaskich kupow, z Guineje a z Kenyje. We wulkej ličbje běchu přišli wuznamni katolscy mužojo z Kanady, mjez nimi 64 sejmowych zapósłancow. W krónowanskim swjedźeńskim ćahu, kiž wjedźeše wot hrodu do Westminsterskeje abtownje (cyrkej anglikansko-lutherskoho wěrywurnaća), wubudźeše bamžowska delegacija wosebitu kedźbnosć, a wšelake katolske wotrjady ju po puću strowjachu. Za bamžowu delegaciju bě při Westminsterskej abtowni wosebite powyšene městno natwarjene; mnozy tu hołdowachu zastupjerjej Swjatoho Wótca. Na sćěhowacym dnju po krónowanju běchu we Westminsterkej kathedrali dźakne kemše.

W času swojoho přebywanja w Londonje je arcybiskop Pizzardo też wuznamne wosoby jendźelskoho knježerstwa wopytał. Dlěši čas je so rozrěčował z ministrom za zwonkowne należnosće Edenom kaž też z ministerskim presidentom Chamberlainom. Wón wobdźěli so też při někotrych wuznamnych hosćinach, a to pola wójwody z Norfolk, prěni zemjanski knjez w Jendźelskej (je katolski), pola awstralskoho zastupjerja a pola japanskoho zapósłanca. Při kralowskej hosćinje pak, kiž bu k česći cuzych hosći přihotowana, zastupowaše bamžowu delegaciju sobustaw bamžowskeje noblgardy Paccelli. Delegacija rozžohnowa so wot krala Jurja VI. w zhromadnej audiency ze zapósłancami druhich krajow.

Arcybiskop Pizzardo měješe w Londonje mjez druhim też z wudawarjom znateje nowiny „Catholic Herald" rozrěčowanjo, kotrež so poćahowaše mjez druhim też na **poćahi mjez Vatikanom a italskim krajom.** Raznje při tym wuzběhny, zo kritikarjo katolskeje Cyrkwje su na wopačnym puću, kotřiž spytuja Vatikan

---

tak wěstej čułoj kaž hač dotal. A nětko je morwy, je jeju na wěčne wopušćił! Chce joho poslednju wolu dopjelnić. Dźe k swojomu synkej. Tón hižo we łožu sedźo na nju čaka. Pomału přińdźe jej hólčk napřećo, derje wědźo, zo jej dźens njesmě wjesele juskajo napřećo přiběžeć. Mać wozmje synka na klin, sunje jomu kudźerjawe włosy z čoła a praji: „Hjalmarko, nan će posledni raz strowi. Pój, dźěćo, hišće junu k njomu! Dyrbiš nanej hišće něšto slubić."

A zasy stojitej mać a syn před kašćom. Ručku dźěsća pomału do ruki zemrětoho kładźo praji: „Njestróž so, lubuško! Powědaj za mnu a mysli na to, zo tu nanej tole slubjuješ."

Hólčk powěda pomałku ale kruće za maćerju: „Chcu tak čestnje přez žiwjenjo kročić kaž mój nan a chcu joho smjerć zapokućić, tak derje kaž budźe mi móžno."

Smjertna ćišina napjelnja stwu. Pomałku pušći hólčk ruku morwoho a zhladuje na mać.

„Maći, što to je, zapokućić?"

„To rěka, ty chcył za nanowu smjerć dobre činić."

„Dobre činić, maći? Maći, njeje nan derje wumrěł? Maći, luba maći, što je Bóh nanej prajił, hdyž joho duša k njomu přińdźe?"

Tak so dźěćo praša. Maćeri je tak ćežko pod tutymi bolostnymi prašenjemi jeje dźěsća. A wona njemóže jomu žaneje wotmołwy dać.

Płakajo dowjedźe dźěćo zasy do lěhańje a khwata wróćo k njebućičkomu a poklaknywši so modli pobožnje kaž zrědka hdy.

Hjalmar bě zrudnje płakajo do łoža šoł. Čohodla bě mać tak zrudnje płakała, hdyž bě so jeje za nanowej smjerću prašał? Je ju z tym zrudźił? A što je Bóh nanej prajił, hdyž bu zatrěleny a joho duša k njomu přińdźe?

Hjalmar njenamaka wotmołwy na swoje prašenja. Wón čaka na mać, zo by so z njej modlił. Ale hdyž mać njepřińdźe, styknje ručcy a modli so prěni króć sam tak daloko, kaž móže modlitwy z hłowy: „Hdyž so mučny lehnyć du . . ." Hdyž pak přińdu słowa: „Staršeju ći poručam", pozastawa. Potom praja: „Maćer ja ći poručam". Ach, Hjalmar tak derje wě, zo nima wjacy luboho nana!

Ale wón chce so też za nana modlić, a tak rozmysluje modlitwy, kotrež je nawuknył, ale žana so jomu prawa njezda. Skónčnje so na jene zdychnjeńčko dopomni. Pobožnje zasy ručcy styknywši modli so wótře: „Za nana: Mój Jězuso, smilnosć!"

A dźěćo praji tute słowa dwójcy, trójcy, a wospjetuje je přecy zasy, dóniž joho hłós njewosłabny a spar joho wupłakanej wóčcy njezańdźeli. (Pokročowanjo.)

někak winować dla abesynskeje wójny. Cyrkwinski wjeřch wupraji, zo Vatikan wot italskoho knježeřstwa runje tak njewotwisny wostanje kaž wot kóždoho druhoho. Prjedy hač bě wójna wudyriła, je Swjaty Wótc jenički raz wo tym nastupanju rěčał a to před syłu wothladańčow khorych; pozdźišo pak ženje wjacy. Ani ze słowom, ani we skutku njeje někak wo tutej wójnje posudźował. Msgr. Pizzardo wotpokaza potom wudawanja wosebje anglikanskich nowin, zo je Swjaty Wótc při składnosći wotewrjenja swětoweje nowinařskeje wustajeńcy we Vatikanje italskomu ludej k dobyću zbožopřeća wuprajił. Runje za tutu wustajeńcu katolskoho nowinařstwa je Swjaty Wótc wosebje zahorjeny był, dokelž je wo ważnosći nowinařstwa přeswědčeny a to też při kóždej so poskićacej składnosći wuzběhuje. A hdyž Swjaty Wótc nětko widźeše, zo je wustajeński skutk so poradźił, bě joho wutroba nad tym połna radosće. A při swjedźenju wotewrjenja wustajeńcy nětko přirunawaše tutu radosć z tamnej radosću, kotruž začuwaše italski lud, zo ke kóncej běchu ćerpjenja a starosćiwosće, kotrež měješe za čas wójny přetrać. Tajke přirunanjo bě zrozemliwe, tola nichtón njedyrbjał prajić, zo někajke posudźowanjo abesynskeje wójny wopřija. Arcybiskop wuzběhowaše też dobre poćahi mjez Vatikanom a italskim kralestwom a wukhwalowaše italske knježeřstwo, zo Cyrkwi połnu swobodu dawa k wozjewjenju nabožnych wučbow. Jara so hlada na nabožne woćehnjenjo młodosće. W zjednoćeństwje młodosće — kiž rěka Ballila — skutkuja kapłanojo, kiž maja wo nabožne woćehnjenjo młodosće so starać.

Němska. Nimale 85 lět stary je w jenej hojeńni blizko Neapla **general z Gallwitz wumrěł.** Wón bě hižo wójnu 1870/71 w fronće dožiwił. W swětowej wójnje bě wuznamny wjednik. Při započatku doby Namur; potom měješe pod Hindenburgom rozkaz nad 12. armeju w Rańšej Pruskej, hdźež wjacy bitwow doby. 1915 wobsadźi cyłu Serbisku, rozkazowaše pozdźišo 2. armeju při Sommje a potom 5. armeju před Verdunom. Po wójnje přesydli so do Freiburga, hdźež joho universita na čestnoho doktora pomjenowa. Tutón sławny němski wójnski wjednik bě kruty, wěriwy katolik, kiž kóždu njedźelu swoje winowatosće swěru dopjelni. Zjězd katolikow w Freiburgu lěta 1929 pomhaše přihotować. — Requiem za zemrětoho měješe arcybiskop Dr. Konrad Gröber w Freiburgskim Münsteru. Němski kancler, wójnski minister, Wylem II. a mnoho druhich wjeřchow a wosobow su sobučuća wuprajili a wěncy pósłali.

Što by była Němska bjez Khrystusa? We Wrótsławskim njedźelskim časopisu takle čitamy: „To by rěkało, wjacy hač tysac lět němskich stawiznow wušmórnyć; přetož tute stawizny buchu sobu wukonjane a tworjene wot křesćanstwa. To by rěkało, zo tute tysac lět woznamjenjeja surowe zabłudźenjo, zo su so wuwiłe po cyle wopačnym puću. Němska bjez Khrystusa, to by rěkało, najhódnišim Němcam žro z kosći wućahnyć. To by rěkało, zo wšitcy ći njeličomni, kotřiž wo Němsku wojujo padnychu, a kotrychž rowy znamjo křiža noša, zo to wšitcy su byli njemudri. A křiž na jich rowje, to by było česćranjace znamjo. Němska bjez Khrystusa, to by było namołwjenjo, zwottorhać wšě němske cyrkwje a hordozne swjatnicy, přetož ničo druhe potom njewoznamjenjeja, khiba ludowu zabłudźenosć. A što by zwostało wot němskeje muziki, němskoho basnistwa a wědomosće? Štóž to chce, tón roztorha to, štož po Božej woli a po stawiznach, kotrež dźěn woznamjenjeja porst Boži, hromadže słuša: Wěra do Khrystusa a němski lud!“

Ze składnosću swjedźenja konfirmacije je němski minister hrabja Schwerin-Krosigk, kaž katolski njedźelnik w Stuttgarće pisa, **móc křesćanskeje wěry** wuzběhował. Minister dopominaše na hłuboku nabožnu wěru njeboh presidenta Hindenburga prajo: „Tuta wěra je móc, kiž hory přesadźuje a kiž ma być w křesćanskim człowjeku přecy žiwa a rozsudźaca móc, kaž motor při dźěle a we wjeselu, we wšej prócy a w nuzy. Moji lubi konfirmandojo, njebudźće jenož njedźelni křesćenjo, kotřiž swjate dny na předowanju a w spěwnych knihach so pozběhować spytuja, ně, budźće křesćenjo, w kotrychž móc wěry cyłoho człowjeka wopřija a dźerži w joho wšědnym dźěle, we swójbje, w šuli a w powołanju.“

W cyrkwi města Weingarten we Württembergskej khowa so hižo z lěta 1024 **relikwija Swjateje Krewje.** Kóždolětnje pjatk po Božim spěću wotměwa so tam jěchański prócesijón z tutej relikwiju (Heilig-Blut-Ritt). Tutón „krawny pjatk“ je tak prawy nabožny swjedźeń, kiž korjeni hłuboko w šwabiskim ludźe. Na tutym putniskim dnju

Někotre Aachenske nabožne drohotnosće.

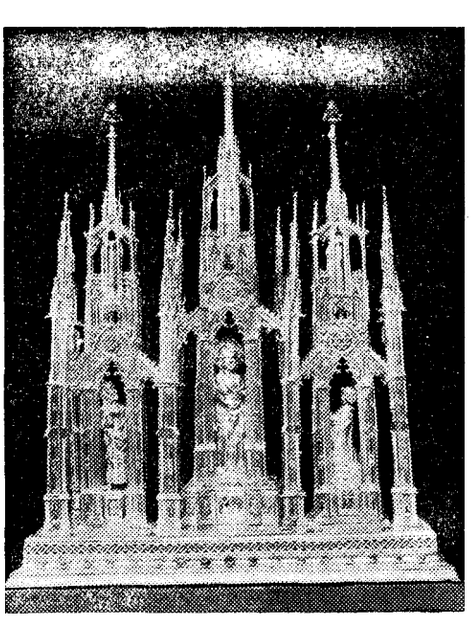

Třiwěžaty relikwijar. W tutych třoch slěbornych wěžičkach namakaja so postawy Jězusa, Jana křćenika a swj. Šćěpana, kotrychž relikwije so tu česćuja. Postawy su też z čistoho slěbra. Tute rjane dźěło pokhadźuje ze 14. lětstotka.

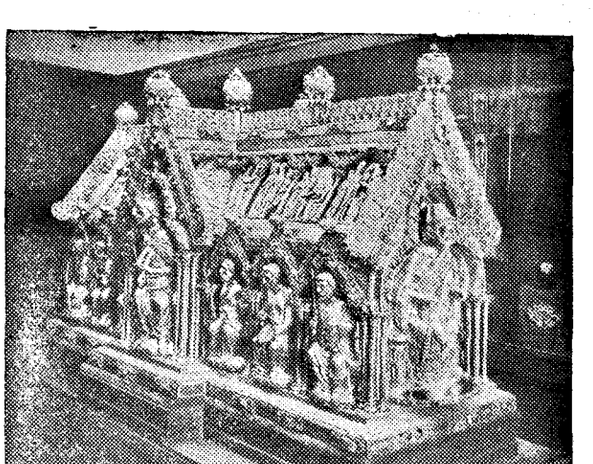

Drohotna Aachenska Marijina truhlička (dokónčena 1238). Přebohace wupyšena z drohotnymi kamjenjemi, z filigranom a błyšćatej pychu. Na wužšimaj bokomaj slěborne figury Khrystusa a bamža Leona II., na dołhimaj stronomaj Marija z dźěćatkom, Korla Wulki a 12 japoštołow, na třěše wupyšene předstajenja ze žiwjenja Jězusa a Marije. Truhlička khowa štyri wulke Aachenske relikwije, kotrež so kóžde 7 lět wustajeja. (Swj. Marijina suknja, pjeluški a bjedrowe rubišćo Khrystusa a ćełowy rub swj. Jana křćenika.)

tam na 40—50000 ludźi z cyłeje Němskeje naličiš. Tež tute lěto bě „jěchanjo ze swjatej krewju“ jara dostojne. Na 2000 jěcharjow so wobdźěli. Arcybiskop Dr. Gröber měješe wječor před tym swjedźeńske prědowanjo; na druhi dźeń, pjatk, přewza z ruki jěcharja swjatu relikwiju, zo by ju w swjatočnym ćahu njesł do wulkeje cyrkwje, hdźež so swjatočnosć z pontifikalnej Božej mšu skónči.

Tón króć wobdźěli so při prócesijónje holčatow a knježnow z Kölnjanskeje arcydiecezjy do Kevelaer-a na dnju Swj. Trojicy přez **12000 holcow.**

Wjacy stow bajeńskich duchownych, kotřiž we swětowej wójnje pak jako pólni duchowni abo sanitetni wojacy, pak jako oficěrojo abo jednori wojacy swoje žiwjenjo w fronće zastajichu, su so zjednoćili do zwjazka. Toho zaměr ma być, wopomnjeće na padnjenych duchownych, theologow a na sćěhwkach wójny zemrětych sobubratrow žiwe zdźeržeć. Maja też wotpohlad, jim stajić widźomny, hódny pomnik, kotryž měł swět přecy dopominać na wopory krewje, kajkež su wosebje studentojo theologije we swětowej wójnje swojej wótčinje woprowali. Kaž je znate, wuznamjenjeja so runje katolske theologiske fakulty z wosebje wulkej ličbu padnjenych.

Pólska. Nowy japoštołski nuncius msgr. Filipo Cortesi je so z bamžowym wopismom presidentej pólskeje republiki Moscickomu předstajił. Při tym wuzběhny we swojej narěči, kak **nabožina a wótčina** stej přecy hromadźe słušałoj w sławnych a rjekowskich stawiznach pólskoho kraja, kiž je stajnje swěru dźeržał křesćanskej kulturje a měješe njepowalnu dowěru swojomu postajenomu powołanju, kotrež časnje njeje wobmjezowane. Pólska ma z połnym prawom čestne mjeno „škitańska twjerdźizna křesćanstwa“. Nuncius slubi, zo chce jara přećelne poćahi mjez Pólskej a Swjatym Stołom dale pěstować. President Moscicki wotmołwi, zo je Pólska sebi derje wědoma, što katolska wěra za jeje byćo woznamjenja; to je často hižo dopokazała. Pólska wustawa postaja, zo romsko-katolska wěra w staće ma prěnje městno. Też w přichodźe změje cyrkej wšitku trěbnu swobodu, zo by so rozwiwać mohła.

Nastupajo jězbu do Aachena.

Na wšelake naprašowanja chcu wozjewić, zo je tunja jězba do Aachena někotromužkuli witana přileżnosć, swojich přiwuznych w klóštrje Grubbenvorst pola Venlo-a w Hollandskej wopytać. Z Kölna jědźe rano jara přihódny ćah přez M.-Gladbach do Venlo-a a wječor runje tak naspjet. Wěsće su tam wo našej jězbje zhonili a snadź swojich z domizny wočakuja. Prosy so, zo so njebychu wobdźělnicy hakle poslednje dny zamołwili. To jenož ćežkoty čini při skazanju nóclěhow kaž też w druhim. Tuž so njekomdźće! Tak tunjeje přileżnosće hnydom zasy njebudźe, hač k nawječornym mjezam Němskeje dojěć. Słodeńk.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

Naroda swj. Jana křćenika, 24. junija:

Boža mša str. 523.

6. njedźela po swjatkach, 27. junija:

Boža mša str. 361; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Janje str. 524; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 317 pod 8.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 992.: P. D. z N.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1100.: P. D. z N.

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy)
toše ——▶ Wšě sedłańske wěcy ◀—— graty
Kładu linoleum (Stragula) — přińdu do domu předźěłać a wuporjedźeć
Jan Rjeda, sedłař we Wotrowje
Přijimam požčonki za mandźelske!

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala
brusy — kunki — wobručki
Klumpy wšěch družin
Samoćěrjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi
wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.
poskića w najwjetšim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki

Zahrodku na třěše
Kněžkec konditarńje
hišće njeznaješ?
Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pjećidło wšěch družin — **lód** atd.
Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Müllerec konditarńja
W Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Wulke
Budyšske třělenjo 1937

Swjedźeński porjad:

Sobotu, 19. junija: Popołdnju w 5 hodź. so wobkhody wotewrja.

Njedźelu, 20. junija: Rano wubudźowanjo.
W 3 hodź. **paradny wućah** wšěch třělcow a přećelow třělcowstwa.

Póndźelu, 21. junija: Třělenjo na 1. kralowsku tarču.

Wutoru, 22. junija: Pokročowanjo třělenja.
Popołdnju wot 5—7 hodź. **wulki SA-koncert** pod wosob. wjednistwom wjednika hudźbnoho ćaha knjeza Dünnebiera.

Srjedu, 25. junija: **Paradny wućah** třělcow w uniformje, **koncert kapały třělcow** a třělenjo na 2. kralowsku tarču. — Wječor:

wulki brilantny wohnjostroj

„Nad Budyšinom kanony hrimaju“.

Štwórtk, 24. junija: Třělenjo na 2. kralowsku tarču.
Popołdnju wot 5—7 hodźin:
wulki wojeński koncert
cyłeje kapały pěšoho połka 52 pod wosobinskim wjednistwom wyššoho hudźbnoho mištra Korfina.

Pjatk, 25. junija: Třělenjo na 3. kralowsku tarču (bjez podpjery).

Sobotu, 26. junija: „Třikralske“ wotkazne třělenjo.

Njedźelu, 27. junija: Pop. w 3 hodź. **paradny wućah** nowych dostojnikow a wšěch třělcow a přećelow třělcowstwa.

Předsydstwo měšćanskich třělcow

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Kupjel
Marijina Studnja
podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.
Zdobom witane wulětnišćo!

Kolesace mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,70**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Čitaj serbske spisy!

Toški k nutřkupowanju
z dřečkom abo z wobručku, dobre kožane abo płatowe. 200 wšelakich tajkich tošow maće pola mje na wuběrku. Wuběranjo same žno přihotuje wjeselo!
T. ALBERT, Lawske hrjebje 10

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła
Sachs-motorowe kolesa **Fuhrmann** **Elektr. wobswětlenja**
Hornčeŕska hasa 10 — Telefon 3004
Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Serbowku, 18- abo 19-lětnu, do domjacoho dźěła hnydom pyta
Frau Tierarzt Stinglhammer
Kurort Oberwiesenthal.

Łuhowa a syrična kupjel
„Strowjo"
„Bad Heil" (prjedy Sperling)
w Smječkecach
Wšědnje kupjele nizke płaćizny | Rjane wulětnišćo

Pčołarjo!
Mój wobkhod za pčołaŕsku nadobu je nětk
na Hošic hasy 19
Jan Hajnca,
pčołaŕ.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wróćiwši so wot rowa našoho lubowanoho nana, přichodnoho nana, dźěda a wuja

Jakuba Delana w Radworju,

kotrohož je Bóh luby Knjez w 81. lěće joho žiwjenja, ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowanoho, 11. junija z tuteje časnosće wotwołał, wuprajamy wšěm, kotřiž su njebóćičkoho w joho khorości wopytowali, w modlitwje na joho khudu dušu spominali a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wutrobne

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

Wosebity dźak słuša wjeledostojnomu knjezej fararjej Nowakej za časćiše domawobstaranjo, miłosćiwym sotram a knj. Hańži Ryćeŕcy za njesebičnu pomoc při ćežkej khorości.

W Radworju, na dnju pohrjeba, 14. junija 1937.

We wulkej zrudobje
Pawoł Delan a mandźelska,
bližši přiwuzni.

Po Božej swjatej njewuslědźitej radźe zemrě wutoru rano w 3 hodź. po dołhej, ćežkej, tola z wulkej sćerpnosću znjesenej khorości, ze swjatymi sakramentami domawobstarany a přez pobožne žiwjenjo derje přihotowany naš luby, přecy tak starosćiwy, dobry nan, bratr, přichodny nan a swak

Michał Rjenč, bywši kubleŕ w Čornecach,

swojeje staroby 63 lět a 2 měsacaj.

Zańdźeny pjatk smy, štož bě na nim smjertne, z bohatym wobdźělenjom ze wšěch stron pokhowali na stronje joho lubeje mandźelskeje.

Wuprajamy wšěm, kotřiž su njebóćičkomu za žiwjenjo a za čas joho ćežkeje khorosće kajkuškuli lubosć a dobrotu wopokazali, za joho khudu dušu na pustych wječorach so modlili a jomu poslednju česć a lubosć při joho pokhowanju wopokazali, z hnuteje wutroby **„Zapłać wšěm Bóh luby Knjez!"** Joho khudu dušu pak poručamy do dalšich modlitwow.

W Čornecach, Wotrowje, Worklecach, Libonju, Nuknicy a Njebjelčicach,
na dnju khowanja, 18. junija 1937.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

26. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 26. junija 1937.** | **75. lětnik.**

„Mi je žel ludu.“

Wulki lud běše z Jězusom a njemějachu, što bychu jědli. Jězus rjekny: „Mi je žel ludu; přetož hlej, hižo tři dny traja při mni, a nimaju, što bychu jědli; a pušću-li jich bjez jědźe domoj, zawutla po puću.“ Jězus so nad nimi smili, rozmnoži sedm khlěbow a dwě rybičcy a nasyći tak štyri tysacy; zwjeseleni a wokřewjeni na ćěle a duši dźěchu domoj. Jězus nikomu zahłódnić njeda. Kóždy, kiž je w nuzy, namaka pola Jězusa wěstu pomoc.

Slepych a hłuchoněmych, khromych a wusadnych wón wustrowja; hrěšnikam wodawa a jě z nimi; wubudźa mortwych k nowomu žiwjenju. Nad khudymi so smiluje; rudźacych tróštuje. Hdźež je nuza, wón ju widźi, ju začuwa kaž swoju, pomha. Swjate Pismo praji: „Wón khodźeše wokoło dobre činjo“.

Jězus je we swjatej katolskej Cyrkwi dale žiwy, skutkuje tu dale, ćerpi a lubuje tu dale, dokelž Cyrkej njeje ničo druhe, kaž dale — žiwy Khrystus. Wšěm ludam a wšěm časam dawa we swojej katolskej Cyrkwi swoje Bóžske swětło z prědowanjom słowa Božoho, swoje Bóžske žiwjenjo w swjatych sakramentach, swoju Bóžsku lubosć z dobroćiwej pomocu Khrystusej podobnych človjekow, z křesćanskej skutkownej lubosću, kotruž Caritas mjenujemy.

Hižo w prěnim křesćanskim času sebi mjezsobnje služachu. Běchu „jena wutroba a jena duša“. Žadyn ničo z toho, štož měješe, njemjenjowaše swoje, ale jim běše wšitko zhromadne. Žadyn tradacy njeběše mjez nimi. Po swjatym woprawjenju zhromadnje snědachu, njeběše žanoho rozdźěla mjez khudym a bohatym. Wobsedźeństwa a kubła předawachu, a dźělachu je mjez wšitkich, za tym hač bě k tomu trjeba. Złožichu swoje dary k noham japoštołow. Wudźěleše so kóždmu, za tym, hač běše komu trjeba. Běše tak wjele darow a tak wjele khudych, zo japoštołowje njemóžachu wšitko dowobstarać. Wuzwolichu sebi 7 diakonow t. r. pomocnikow, kiž rozdźělenjo darow mjez khudymi přewzachu. Jich prěnja wosada měješe 5000 duši. Hdyž wjacy wosadow nasta, pomhaše jena wosada druhej, zo dary hromadźichu a mjez wosadami je rozdźělichu.

W času přesćěhanjow njezhubichu tule mjezsobnu lubosć. Mnozy zhubichu swojeje wěry do Khrystusa dla wšě swoje kubła, samo swoju swobodu. Tola druzy jim pomhachu, dźěchu za nimi samo do jastwow, přinjesechu jim pod strachom, swoje žiwjenjo zhubić, jěsć a napoj a swjate woprawjenjo, kaž n. př. swj. Tarcisius. Pokhowachu w křesćanskej lubosći mortwych martrarjow. Bohate knježny woprowachu swoju pychu a swoje bohatstwa, prjedy hač buchu před sudnika wjedźene, dachu wunošk biskopam za khudych a wobkhudnjenych. Khudźi běchu najdrohotniše pokłady Cyrkwje. Hdyž dyrbješe swjaty Ławrjenc pokłady Cyrkwje sudnikej pokazać, přiwjedźe wón syły khudych a praješe: „To su naše pokładnicy, w kotrychž naše bohatstwa khowamy“. Wulke wichory nad Cyrkwju zakhadźachu, ale lubosć wuhasnyć njezamóžachu. „Hlejće, kak so mjez sobu lubuja“, prajachu pohanojo so dźiwajo.

Z kejžorom Konstantinom dósta Cyrkej swobodu. Cyrkej so rozšěrješe. Při Božej mši dźěchu wěriwi k woporu a kładźechu khlěb, wino, muku, mjaso, wósk, wołmu a druhe dary na wołtař. Biskop je požohnowa. Tak pokazowaše so bratrowska lubosć na Božej mši.

Za khorych twarjachu khorownje, na přikład Fabiola natwari sama tajku khorownju, štož pohanstwo prjedy njeznaješe. Też za duše, kiž běchu hišće w ćěmnosći, so starachu, woprowachu a sćelechu misionarow k nim.

W srjedźinym wěku wukonješe křesćanska lubosć wulke skutki. Z kejžorom Korlu wulkim započa też němski stat za nuzućerpjacych so starać a přepoda wothladanjo khudych biskopam a fararjam. Nastachu klóštry, kiž starosć wo khorych a khudych a syroty přewzachu, wukonjachu ćělne a duchowne skutki křesćanskeje lubosće, wěriwi jich podpjerachu z wulkimi fundacijemi. W nowšim času założi swjaty Vincenc lěta 1933 kongregaciju miłosćiwych sotrow. Tutych jandźelow křesćanskeje lubosće, kotrež so khorym a syrotam wěnuja w domach a we khorownjach, sebi kóždy waži a česćuje, kiž je wot nich hižo wothladany był. Kóždomu ćerpjacomu pomhaja nic jenož khorym a syrotam, ale też wšěm bědnym, małym dźěćom, wučobnikam, służownym, slepym, pućowacym atd. Tak nastachu domy a wustawy wšěch družin. Wšudźom kćěje bohate žiwjenjo, přecy a zasy so wotewrjeja nowe žórła pomocneje lubosće. Wokoło lěta 1900 buchu wšitke tute wustawy a organizacije křesćanskeje miłosće w zwjazku: „Němski Caritas-zwjazk“ zjednoćene.

Też my Serbja tutón Caritas-zwjazk znajemy. Smy dźěn tola z wjetšoho dźěła sobustawy tutoho zwjazka. Biskopja su jón nam hižo wjele króć poručeli. Budźmy horliwi sobustawy tohosamoho, zo też woprawdźe podpjeramy tych, kiž so staraja za khudych, běbnych, za małe dźěći, za syroty a starych ludźi. Dawajmy jałmožnu, wopytujmy khorych, wothladujmy khorych a přijimmy nócnu stražu pola znatych a susodow. Štož khudym a běbnym na wšelakore wašnjo dobre činiš, to ći Jězus sam zapłaći. „Štož jenomu z najmjeńšomu mojich bratrow činiće, to mi činiće," praji Jězus. Zwjetša je tola tuta pomocna lubosć w farskich wosadach zrjadowana, poskićće so swojomu fararjej rady a wjesele jako „diakonojo", kiž wšelake dźěło za křesćansku miłosć a z tym za khudych jomu wotewzaće.

Budź zmysleny kaž Jězus: „Mi je žel ludu". Pomhaj, štož w twojich mocach leži, a čiń to Jězusa dla. Wón sam budźe twój najlěpši wotpłaćeŕ, a na sudnym dnju na tebi so dopjelni słowo: „Pójće, žohnowani mojoho Wótca, wobsedźće kralestwo, kotrež je wam přihotowane wot spočatka swěta. Přetož buch hłódny, a dašće mi jěsć; buch lačny, a napojišće mje; běch cuzy, a hospodowašće mje; běch nahi, a zwoblekašće mje; běch khory, a wopytašće mje; běch w jastwje, a přińdźešće ke mni." Tehdy wotmołwja jomu sprawni prajicy: „Knježe, hdy widźachmy će hłódnoho, a nasyćichmy će? Abo lačnoho, a napojichmy će? Hdy pak widźachmy će cuzoho, a hospodowachmy će? Abo nahoho, a zwoblekachmy će? Abo hdy widźachmy će khoroho, abo w jastwje, a přińdźechmy k tebi?" A wotmołwjejo kral jim rjeknje: „Zawěrno praju wam, hdyžkuli to sćinišće jenomu z najmjeńšich mojich bratrow, to mi sćinišće". (Mat. 25, 34—40.)

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W klóštrku franciskankow budźe jutře njedźelu rano we 8 hodź. Boža mša, potom prědowanjo a swjatočne zadrasćenjo. Wječor w 6 hodź. wudźěli so swjate požohnowanjo.

— Hdyž w februaru lěta 1934 knjeza kantora wyššoho wučerja Rězaka na joho poslednim zemskim puću přewodźachmy, nichtón njemysleše, zo joho tehdom hišće poměrnje strowa mandźelska tak bórzy joho na Mikławš budźe sćěhować. Jeje ćělne mocy w poslednich lětach widźomnje woteběrachu a často měješe dosć ćerpjeć; jeje duchowna hibićiwosć a wurjadnje dobry pomjatk pak z ćěłom njewoslabi. Jeje přeco bě, wužiwać něhdźe ćichi měr, hdźež do Božoho domu njeby daloko měła. Wot wšitkich zwonkownych wobćežnosćow chcyše być wuswobodźena. A tajke městničko bě nětko namakała. Přesydli so započatk junija do sotrownoho domu w Biskopicach. Krótke bě tu jeje přebywanjo; jenož tři tydźenje běchu jej popřate, potom zawoła ju Knjez k wěčnomu wotpočinkej. Ze swjatočnym pohrjebom bu jeje ćěło zańdźenu póńdźelu do swjećeneje zemje na Mikławšku khowane. Pohrjebne wobrjady wukonješe wysokodostojny tachantski knjez can. cap. Hejduška z assistencu kk. fararja Lehmana a kapł. Andrickoho. Wjele přiwuznych a znatych z Budyšina a ze serbskeje wokoliny, wosebje z Wotrowskeje wosady přewodźachu Rězakec mać na puću, kotryž wšitcy jónu póńdźemy. R. i. p.

— „Katolski Posoł" hižo wozjewi, zo dyrbješe so naša wosada započatk junija rozžohnować ze swojim dušepastyrjom knjezom kapłanom Cyžom, kiž je farske městno w Bärensteinje w Rudnych horach přijał. 6. junija bu tam w biskopskim nadawku přez knjeza fararja Franca z Annaberga zapokazany. W swjatočnym ćahu přewodźeše joho wosada najprjedy z fary do cyrkwje a po Božich službach wróćo na faru. Mjez mnohimi zbožopřećemi běchu też prěnjowoprawjeńske dźěći z rjanej basnju zastupjene. Na wulkich kemšach cyrkwiny khór rjenje spěwaše. Knjeza fararjowej bratraj so při swjedźeńskim zapokazanju wobdźělištaj.

Z Čornec. Wutoru tydźenja zemrě na swojim kuble w Čornecach, hdyž běchu joho hakle dźeń prjedy z Budyšskeje khorownje domoj přiwjezli, zo mohł doma wumrěć, kubleński wuměnkaŕ Michał Rjenč, daloko a šěroko znaty z mjenom Wałda. Tute joho kubło je jara přeměnjaty dóńt přetrać dyrbjało. Mjeno „Wałdźic kubło" nas dopomina na njeboh Radwańskoho fararja Michała Jana Wałdu, kiž z tutoho kubła wukhadźeše a ma sławne mjeno jako serbski spisowaćel (1743—1761). Wjacy króć a też po konkurzach přeńdźe kubło do druhich rukow. Też měješe lutherskich wobsedźerjow. Po tajkim konkurzu kupi je tachantstwo a předa je dale Wólmanej z Łuha. Toho dźowka woženi so z Jakubom Rjenčom z Baćonja ze Zelnakec (nětčišoho Delanec) kubła. Njeboćički běše daloko a šěroko znaty a ważeny. Přez 30 lět běše z khěbětarjom w Baćońskim Božim domje a je stajnje zrozemjenjo měł za należnosće a starosće, kiž zwisuja z cyrkwju. Też w gmejnje a we Wałpořskim sejmje łužiskich stawow měješe sydło a sobu wuradźować. Njenadźita smjerć joho mandźelskeje, 20. aug. 1934, joho najskerje přez nahłe zestróženjo zdobom zlemi, zo wot tutoho časa khorješe. Nětko wumóži joho smilny Knjez wot wšěch časnych starosćow a běduženjow. — Joho swjatočne khowanjo w Baćonju, pjatk 18. junija, bě z dopokazom, kak su joho wšudźom zańć měli a sebi joho ważili. Kaž joho njeboh nan, bě też wón žortniwa powaha a rad bjesadowaše. Kaž joho nan, kiž bě z njeboh kapłanom Kubašom ze założerjom serbskich nalutowańnjow a kupowanskoho družstwa ratařskich potrjebow, tak je też njeboh Rjenč sobu dźěłał a předsydował Baćońskej nalutowańni. Dołholětna khorosć joho njeboh mandźelskeje joho nuzowaše, so bóle domjacomu dźěłu wěnować, a tohodla so w poslednim času mjenje w zjawnosći pokaza, za to pak doma starosćiwje swoje kubło wobhladowaše a wjele časa swojej mandźelskej popřa. To ma so wosebje khwalobnje naspomnić. W Baćońskej wosadze běše zwučeny napohlad, zo kóždu njedźelu a swjaty dźeń Wałdźic zapřah zasta před Božim domom a potom Wałda, kaž jomu rěkachmy, zwoza stupiwši staji „hečku" k wozej, pomhaše swojej mandźelskej z woza a za ruku wjedźeše ju do cyrkwje. To je lěta dołho činił a tak dawał dobry přikład, kak maja sebi mandźelscy w nuzy a horju pomhać. Wjele starosćow je měł w poslednich lětach a to drje je też z přičinu było, zo takle kiprješe, dóniž njepřińdźe wumóžeńska smjerć po njoho. Je spodźiwnje, zo wšitcy joho prjedawši hońtwjeńscy towaršojo za sobu tam spja pornjo sebi, w poměrnje ważnych lětach wumrěwši: Michał Pjech, Jurij Smoła, Michał Delan z Baćonja a nětko też Wałda. Štóž jako znajeŕ Baćońskich stawiznow tam po ćichej, khłódkownej šćežcy nimo tutych rowow kroči a čita tute mjena, stykuje rucy šeptajo: Bóh daj jim wšěm wěčny wotpočink!

Z Miłoćic. Najstarša wjesnjanka, Madlena zwudowjena Šěrcowa rodź. Hejduškec, móžeše zańdźenu póńdźelu swoje wósmdźesaćiny woswjećić. Hižo njedźelu běchu mnozy gratulantojo přikhwatali a póndźelu hišće druzy, zo bychu so ze starušku wjeselili nad dnjom, kiž je Bóh jej darił. Psalmist nam praji: „Naše žiwjenjo traje sedmdźesać lět, a jeli wysoko přińdźe, potom su wosmdźesać lět, a jeli je słódke było, běše próca a dźěło." Tak móžemy też wo Šěrcec wowcy prajić. Hač do swojeje wysokeje staroby je dźěłała a so prócowała, a dźěło je ju čiłu a strowu zdźeržało. Je hišće kruta na nozy a dych je lohki, a wutroba bije młódna, kaž njeby sobu zestariła; husto widźimy ju z kiješkom do Božoho domu pućować. Přez 53 lět hižo bydli we wsy, hdźež so 1884 z dźěłaćerjom Mikł. Šěrcom woženi. Wobaj běštaj prjedy w ratařstwje służiłoj. Z nalutowanych pjenjez běštaj sebi prjedawšu Šewcec (Wurodźic) žiwnosć kupiłoj. Před wjele lětami pokhadźeštej z tutoho statoka knježnje, kotrejž do klóštra w Kaadnje (w Češkej) zastupištej. Jena bu tam samo z předstojićeŕku. Jubilařka pokhadźa z Hórkow a też jeje w lěće 1931 zemrěty mandźelski, kiž je hač do swojeje wysokeje staroby na wšě 30 lět naš „Katolski Posoł" z wulkej swěru a dypkownosću

do Miłočanskich statokow roznošował. Z mandźelstwa wuńdźechu štyri dźěći, 3 holcy a 1 hólc. Dźowka Hańža zemrě młoda 1910, Hana přewza žiwnosć, Marja služi hižo dołhi čas pola přiwuznych w Drježdźanach a Jurij je so we wsy woženił. W kole swojich dźěći a dalšoho přećelstwa a znatych móžeše swój wurjadny dźeń woswjećić w njewšědnej čiłosći. Po človjeskich myslach kiwaja jej hišće mnohe lěta, hdyž jěsć a pić derje słodźi, a móže měrnje swój wječor žiwjeński wužiwać, kotryž jej domjacy na wšě možne wašnjo porjenšeja. A tuž z Božej pomocu do dźewjatoho lětdźesatka, dóniž něhdy jandźel njebjeski njekiwnje do rjeńšoho raja!

Z Khróśćic. (Zapozdźene.) Rjany serbski kwas po starym dobrym wašnju to bě, kiž wutoru 8. junija na Jaworkec kuble w Nuknicach wjesołych hośći jednoćeše; wšitcy běchu rjenje hromadźe na rumnej, wupyšenej rěžańcy. Jaworkec Hańža bě so wudała na Khróśćanskich Měrćinkec Jurja. Při kwasnej hośćinje wosadny knjez faraŕ z khutnymi a tež ze žortnymi słowami přitomnych powuči, kak tutón młody zwjazk posudźuje. Zbožo młodymaj mandźelskimaj přeješe, pokazujo na rjany přikład Jaworkec a Měrćinkec staršeju, kiž po starym jednorym serbskim wašnju wótčinje a cyrkwi słuža. A knjez faraŕ Mič khwaleše dobre zwiski kwasnoho domu z Njebjelčicami. Knjez Špitank Zejičanski dźakowaše so nawoženi za wšu prócu a zahorjenosć, z kotrejž je dołhe lěta mužsku młodźinu wjedł. Ze wšěmi dobrymi přećemi za młodeju mandźelskeju zjednoćachu so přeća za Jaworkec nana a mać, kotrejž zdobom wopominaštaj dźeń třicećilětnoho mandźelstwa.

Baćoński cyrkwiny jubilej.

Swjedźeń a přihotowanski tydźeń na njón stej so minyłoj. Zbywa hišće, wo woběmaj rozprawjeć wosebje za tych čitarjow „Posoła“, kotřiž njeběchu přitomni a njemóžachu přitomni być.

„Posoł“ ma prawo, sebi wo tym rozprawu žadać, wšak je katolska serbska krónika, a do króniki słuša zawěšće rozprawa wo złotym jubileju Baćońskoho Božoho domu.

Tola — zo bychmy hnydom stary znaty njedostatk w našim serbskim katolskim nabožnym a tež zdźěla narodnym žiwjenju naspomnili — tajku rozprawu dyrbjałe tola druhe ruki pisać, a nic ta, kotraž měješe nadawk a starosć a dźěło doprjedy. Nic tohodla, zo snadź njeby tuta ruka to chcyła, ale z jednorych winow: nichtón tola rad wo tym njerěči a njepisa, štož je sam zarjadował, ale wočakuje, zo pjero z druheje ruki to wopisuje, zo njeby podhladny był, zo rěči a pisa we swojim zajimje.

Też za njestroniske rozprawy by přecy lěpje było, hdyž so wo wuznamnišich serbskich podawkach rozprawja z druhich stron. Zaćišć, kiž ma wo něčim njewobdźělany přihladować a wobkedźbować, je stajnje wěcowniši a zajimawiši, hač to, štož dyrbi tón pisać, kiž měješe nadawk, wšo přihotować a přewjesć. Lohko bywa podhladny, zo pisa a barbi we swojim zajimje.

Runje při Baćońskim swjedźenju bě telko spisowaćelskich talentow wobdźělenych, zo by słowo z tajkoho pjera cyle hinak skutkowało, hač hdyž dyrbi na požadanjo nakładnistwa to wosadny duchowny činić. Tuž za přichod: Jeli něhdźe w Serbach so přichodnje zasy nabožny swjedźeń woswjeći, njech so tola cuza ruka gratu přima a pisa a posudźuje po swojim njeposrědnym a njestroniskim wobkedźbowanju!

I. Nabožny přihotowanski tydźeń wosady na swjedźeń.

Lud chce při tajkich zarjadowanjach druhoho rěčnika słyšeć a to z dobrym prawom. Ale lud ma też hišće wjetše prawo, zo jomu cuzy knjez Bože słowo wozjewja w maćernej rěči. Ale zwotkel tajke mocy brać a nic kradnyć, kaž Serb praji?

Baćońska wosada je jara dźakowna knjezej fararjej Dr. Jakubašej, zo je wón tule ćežu na so wzał a nam tydźeń dołho rano a wječor Bože słowo wozjewjał. Wo tutych prědowanjach njecha rozprawjeŕ ničo prajić, dokelž so to njepřistoji, zjawnje wo tym rěčeć. Štóž je je słyšał, to sam wě, a zo je so cyle na naše nabožne a tež narodne wobstojnosće dźiwało, ma so wosebiće připóznać. Tu njerěčeše cuzy ze serbskim žiwjenjom njeznaty rěčnik, ale ze swojim ludom hłuboko začuwacy knjez. Prědowanja wo wěrje, wo kročenju za Khrystusom, wo přirunanjach: pjanka mjez pšeńcu, wo syjerju, wo swójbje, wo měšnistwje — běchu cyle za naš lud přiměrjene, jako by prědaŕ při serbskej farje był.

Štóž je poslednje prědowanjo na swjedźenju samym słyšał při skónčenju, dyrbi přidać, zo tajke słowa dyrbja so hłuboko zakorjenić w dušach, a zo wosada budźe dołho, dołho na to hišće spominać.

Po prědowanjach bě krótka přiměrjena pobožnosć.

Lud, wosada a wosebje wosadna młodźina je wulke wopory přinjesła. Na wjacorych wječorach je pletwy wiła po tym, hdyž běše hač do 9 hodźin w cyrkwi, a rano zahe dyrbješe zasy stawać.

Rjekowstwo.

(Pokročowanjo.)

III.

Wosm lět pozdźišo. Na gymnasiju jězuitow je wotkhadna swjatočnosć. Sta šulerjow ze wšěch rjadownjow su so w rjenje wudebjenej zali zešli. Wšo so tak derje hromadźe hodźi: wonka rjany lětni dźeń a tu wjesołe wobliča; wjesoły ćikot ptačkow w zahrodach a žiwe rozmołwy šulerjow, mjez nimi někotre hłuboke hłosy wotkhadźacych młodźencow.

Nadobo wšo womjelknje. Wučerjo zastupja; najprěnši je knjez rektor, kiž pomału k pultej kroči, zo by někotre słowa k tym poručał, kiž běchu so tu posledni raz k swjatočnosći zešli. Ciše posłuchaja wšitcy na słowa toho, kotrohož mnozy kaž nana lubowachu, a někotři so joho kaž nana bojachu. Wón rěči wo wuspěchach a njewuspěchach poslednjoho lěta. Někotre wobličo so rozjasni, hdyž wón khwali, a někotra hłowa so khila, hdyž wón porokuje. A skóčnje wón napomina, zo bychu wšitcy prózdniny derje wužili, so wočerstwili a so wróćili z čerwjenymaj licomaj a z čerstwej njeskaženej wutrobu.

A potom wobroća so k tym, kiž woteńdu a so njewróća. Zajimawiše a wutrobniše su joho słowa, a zda so, jako by joho hłós třepotał abo jako by joho zrudoba rozžohnowanja přewzała. Hišće junu jich napomina k swěrje tym zasadam, kiž buchu jim tu do wutroby zaščěpjene; jim, kiž nětko do strachow a bědow žiwjenja zastupja. Hišće raz jich prosy, zo njebychu na Boha zabyli, zo bychu bližšomu pomocni byli, zo bychu swoju česć wobkhowali a zo njebychu swoju dušu z hrěchom womazali, kotryž drje móža w žiwjenju wobželnosćić, ale ženje dozapokućić njemóžeja.

Nětko du šulerjo najwyšše rjadownje před rektora, zo bychu poslednje wuswědčenjo přijeli. Husćišo pokhwali rektor toho abo tamnoho wotkhadźacoho, a zady mjez přihladowarjemi wjeseli so nan abo wóčcy maćerje pjelnitej so ze sylzami, hdyž widźitej, zo khwalba jeju synej słuša, kotromuž rektor rjane wuswědčenjo do rukow stłóči.

Před rektorom stoji zróstny młodźenc.

„Hjalmar z Trugnota“, praji rektor, „twoji dotalni wučerjo so wjesela a ja z nimi, hdyž směm ći tu wosebite připóznaćo za twoju pilnosć, přistojne wašnjo a čestne zmyslenjo za čas twojich studijow wuprajić. Wostań tajki, kajkiž bě! Bóh budź z tobu!“ Tute słowa njezwjeselichu žanoho nana a žanu mać.

Rjane, ale blěde mjezwočo začerwjeni so, a Hjalmar so dźakownje pokhili a wotendźe. Dołho njetraje, wšitcy maja swoje wuswědčenja. Po krótkim wjesołym spěwje bě swjatočnosć skónčena.

Zo je po zdaću misijónski tydźeń swój zaměr dócpěł, su na farje druzy wobkedźbowarjo to wuprajili, zo tomu njetrjebamy ničo přistajić. Baćońska wosada nima wjacy telko dušow kaž w prěnich lětach. Njedostatk čeledźe, ze susodnych kubłow wotpućowani pólscy dźěłaćerjo su ličbu wosadnych khětro poniżili. Njedźiwajcy na to běchu na swjedźenju wšě tśoje Bože służby bohaće wopytane a ličba swjatych woprawjenjow za naše wobstojnosće wulka: na šěsć stow.

II. Swjedźeń samón.

Sobotu wječor klinčachu přez serbski kraj naše zwony a wołachu: Přińdźće na złoty kwas do Baćonja!

Běchu też přišli — samo z Kulowskeje wosady — a wosebje tajcy, kotřiž z Baćońskeje wosady wukhadźeju.

Wězo je Boži dešć runje w času wotjězda někotromužkuli zadźewał, z kołom do Baćonja dojěć.

Za swjedźeń samón běchu přeprošeni přijěli tajcy duchowni knježa, kotřiž jako zastupjerjo někak z našim Božim domom zwisuja. W Serbach njeje serbskich duchownych zbytnych.

Swjatočnu Božu mšu měješe tachantski knjez, knjez šolastikus Hejduška, dokelž je předsyda towarstwa swjateju Cyrilla a Methoda. Khróšćanski knjez farař jako diakon zastupowaše maćerśku wosadu, kotrejež dźowka naša wosada je. Hajničanski knjez farař je městopředsyda tow. swj. Cyrilla a Methoda, a knjez arcyměšnik Žur jako swjedźeński prědař a předsyda Kamjeńskoho archipresbyrata bě přitomny jako zastupjeř serbskoho duchownstwa, kotrež njemóžeše přitomne bywać a je we swojim času we wubjerku za twar cyrkwje so cyle zastajiło za tutón swjaty zaměr, kaž kk.: Wornař, fararjaj Herman-Wotrowski a Dučman-Radwořski.

Swjedźeński prědař rysowaše jubilej jako kužoł a wupłód tśoch bóžskich počinkow: wěry, nadźije a lubosće — słowa hłubokoho zmysła.

Najprjedy bě wotmysleny swjedźeński ćah wokoło Božoqo domu do Božoho domu. Boži dešć tomu zadźewaše, hdyž też družki běchu bjez předešćnikow. Do Božoho domu zastupujcy spěwachu knježa duchowni 83. psalm: „Kak lubozne su Twoje wobydlenja, Knježe wójskow! Moja duša žedźi a prahnje za dworami Knjezowymi. Zbóžni, kiž bydla w Twojim domje, Knježe, na wěki budźa Tebje khwalić.“

Tutón psalm bě wuraz dźaka a wjesołosće, zo mamy tu Boži dom. Wulka družka, knježna Šejdźic z Nowoho Łuzća, přednjese při kehelkach Ćišinskoho baseń k swjećenju Baćońskeje cyrkwje z małym přeměnjenjom: Před połsta lětami je wyšši pastyř wołtař Boži mył a žohnował, z mócnym słowom swjećił a z ruku žałbowacej hnadu sył a jandźel z horcej próstwu k njebju lećał, zo było nětk krasne tute bydło Wutroby Jězusowej' swjate sydło.

Sćěhowaše swjedźeńske prědowanjo wjeled. knjeza arcyměšnika a na to swjedźeńska Boža mša.

Wob dźeń běchu modleńske hodźiny a wječor w 6 h. swjatočne skóńčenjo z litaniju k Wšěm Swjatym, z prědowanjom knjeza fararja Jakubaša, z bamžowskim požohnowanjom, z Te Deum a wobkhadom z Najswjećišim po kěrchowje. Měšnicy a zdźěla lud ze swěčkami. Hakle po 8 hodź. bě swjatočnosć skóńčena.

Nazajtra měješe knjez farař Jakubaš requiem za wotemrětych dobroćerjow a wosadnych.

Popołdnju bě postajena duchownska konferenca Kamjeńskoho archipresbyrata, zo by so sobu radowała na swjedźenju a wuradźowała wo winowatosćach a starosćach serbskich duchownych w našim času. Dwě ćetcy Delanec z Wotrowa přednjeseštej dwě rjanej basni z pjera knjeza wuja. Tak so z Božej hnadu a pomocu skóńči jubilej.

Też dopisowař praji: Bohu Knjezej budź dźak a khwalba za wšo, dźak też wšěm, kotřiž k tomu pomhachu!

O Wutroba ty pře wšo słódka, swjata,
Budź z domom tu a miłosć krjep nam rada,
Słyš zdychnjeńčka kěrlušowe hłosy,
Hdyž serbski lud tu pobožnje će prosy! *jn.*

Pokłady Aachenskeje kathedrale.

Wo nimi pisa jedyn sławny znajeř wumjełstwa našoho časa: „Sym mnoho cyrkwinskich pokładow we wšelakich krajach widźał, ale hišće ženje něšto, štož mohło so Aachenskej zběrcy pokładow Marijineje kathedrale na stronu stajić. Cyła Europa je tomu přinošowała, a njeje přewjele prajene, hdyž my človjekojo našoho časa w tym tón dźak widźimy, kotryž su wšelake kraje potomnikam Korle Wulkoho za wot njoho założenu nawječornu křesćansku kulturu wopokazałe.“ Woprawdźe pod starym Korlowym wjelbom, kiž Korlowy hród z hrodowskej kapału wjazaše, su so najkrasniše wupłody skoro wšěch wumjełskich dobow zjednoćiłe k bohatomu a njezwjadnomu wěncej wokoło kašća Korla Wulkoho a krasneje Marijineje truhličći, mištrske skutki němskoho, wosebje aachenskoho wumjeł-

IV.

W klóštrskej zahrodźe w jenym zabytym róžku sedźi sonjo Hjalmar z Trugnota. Joho mysle su w zdalenym městačku, hdźež je we rjanej małej villi dźěl bjezstarostnych dźěćacych lět přeżiwił, a hdźež běše joho luba mać wjele króć wjesele na prózdniny domoj witała.

Domoj. — Hjalmar njeměješe žadyn dom wjacy — žanoho nana, žaneje maćerje. Mać běše so na dźensniši dźeń tak jara wjeseliła, ale njebě jón dożiwiła. Zrudoba wo zemrětoho mandźelskoho běše ju do zažnoho rowa położiła. A nan? Hdyž na njoho spominaše, začuwaše nowu bolosć a tyšnosć we swojej wutrobje. Runje dźensa joho wutroba krawješe spominajo na nana. W duchu widźi swoju mrějacu mać. Na rjanym lětnim dnju woteńdźe jeje duša do wěčnosće, zo by pytała dušu mandźelskoho, kotraž po jeje měnjenju njemóžeše zhubjena być.

„Ně, Hjalmaro, joho duša njeje zhubjena; wón běše předobroćiwy, a nutřkowny hłós mi powěda, zo je Bóh jomu w poslednim wokomiku hnadny był. Ale wón dyrbi pokućić.“

Tak bě mać w swojej poslednjej hodźinje k synej rěčała, jako wón při łožu klečo swoju hłowu w jeje blědej rucy khowaše. A potom bě so joho hišće prašała: „Hjalmaro, wěš hišće, kak sy před njebohim nanom stał?“

Hjalmar wě hišće derje, što bě jej wotmołwił: „Haj, maći, a tebi hišće raz slubju, štož sym tehdom nanej slubił“. A maćeri do rukow bě swój slub wobnowił. Derje so dopomina, kak so jej blědе wobličo při tym rozjasni. Dołho a měrnje bě na njoho hladała a skóńčnje prajiła: „Luby syno, jene přeco hišće mam. Słub mi, zo chceš nanowu smjerć zapokućić tak derje, kaž budźe ći to móžno, ale słub mi też, zo njechaš winu zapokućić z nowej winu!“

A Hjalmar bě k slubej za nana slub mrějacej maćeri přizamknył. Samsny dźeń bě joho wopušćiła, hdyž bě joho ze znamjenjom swjatoho kříža woznamjeniła, joho posledni króć žohnujcy, hdyž dyrbješe joho cyle wosamoćenoho tu na swěće wostajić.

W běhu přichodnych lět pozaby Hjalmar swoju dušinu bolosć, hdyž w klóštrje jězuitow so swojim studijam wěnowaše. Dale starši bywaše, dale měrniši bywaše, a wobzamkny, zo chce smjerć swojoho nana zapokućić.

„Njewotrunaj winu z nowej winu“ — jasnje słyši tu na ławcy sedźo poslednje přeco mrějaceje. Měrny posměwk leži na joho mjezwoču a kaž sonjo šepta mjelčo: „Ty budźeš so wjeselić, luba maći, kak swoje słowo dźeržu.“

(Pokročowanjo.)

stwa we wukhodnym 12. lětstotku a w prěnej połojcy 13. stoléta.

Spodźiwajo stoji kóždy wopytaŕ před błyšćatymi truhličkami w Aachenskim pokładnišću. Jenož pomału a ćežko móžeš so dźělić wot tutych krasnych drohotnosćow. Pomału wopřimuje človjek, kajka njesměrna hódnosć w tutych truhličkach tči, kiž maja jenož tón zaměr, tamne relikwije khować, kotrež wěriwy česćuje, relikwije tych, kotřiž běchu něhdy jako swjeći žiwi a kotrychž powostanki jenož kruta wěra wopřimuje. Wone njejsu jenož nahromadźene materialne hódnosće, ale wustajeńca, kiž sebi wšu česć zasłuži. W našim času so dźiwamy, zo běchu něhdy ludźo žiwi, kotřiž mějachu wěrjacoho wopornoho ducha, zo přez nich tajke nabožne wukładnišćo nasta. Myslimy wróćo na nich z wulkej česćownosću. To su myslički, kiž nas jimaja při jězbje na wustajeńcu do Aachena, hdźež so katolikojo cyłoho swěta — Europy, Afriki, Aziskeje, Ameriki a Awstralskeje zetkaju, človjekojo wšěch rasow a barbow. Też to budże za wopytarjow jara zajimawe.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikan. 24. junija před 400 lětami bu swjaty Ignac z Loyola, założeŕ rjadu jezuitow, na měšnika wuswjećeny. W swojim 33. žiwjeńskim lěće hakle bě so za měšnistwo rozsudźił. Po mnohich zadźewkach bu skónčnje 24. 6. 1537 joho žedźenjo dopjelnjene. K wopomnjenju na tutón wuznamny dźeń so postaji, zo so w tutym lěće duchownskim kandidatam jezuitskoho rjadu swjećizny na jubilejnym dnju wudźěla a nic hakle kónc awgusta, kaž to hewak bywa. W Berlinje wudźěli biskop hrabja Preysing 5 bratram narańšeje němskeje rjadoweje provincy swjećizny. 8 kandidatow južnoněmskoho rjadowoho wokrjesa wuswjeći kardinal Faulhaber we cyrkwi swjatoho Michała w Mnichowje a 7 kanditam z nawječorneje němskeje provincy a zdobom 8 wukrajnikam wudźěli biskop Schrijnen z Roermond swjate swjećizny w Valkenburgu (w Hollandskej), hdźež je znata wukubłańja jezuitskoho rjadu.

Němska. W Münsteru maja bohosłowcy swój bydleński dom, kiž rěka Collegium Borromaeum. Direktor wustawa přeprosy jenoho dnja **maćerje wšěch theologow na wopyt,** zo bychu za prěnje zeznałe dom, w kotrymž jich synojo z wuknjenjom a modlenjom so přihotuja na měšnistwo. Z druha pak bě jim na tutym dnju přileżnosć poskićena tudy so modlić a rozpominać, na kajke wašnjo najlěpje mohłe pomhać swojim synam k dócpěću měšnistwa. 160 maćerjow bě sćěhowało tutomu přeprošenju, a we wjesołej nadobnej mysli so tu zjednoćachu. Ke kóncej swjedźeńskoho dnja poréča k nim najdostojniši knjez biskop hrabja Galen.

Koadjutor biskop Wienken je do swojoho wopona přiwzał jako prěni biskop znate znamjo za Caritas: płomjenjacy křiž.

Wutoru 22 junija bu w Mnichowje w 76. žiwjeńskim lěće zemrěty **abt Albanus Schachleitner** po poručnosći wjednika ze wšej zjawnej swjatočnosću pohrjebany. Rano zahe bě wulke pontifikalne rekwijem w Dwórskej cyrkwi Najswjećišoho sakramenta; abt Molitor ze St. Joseph-Gerleve we Westfalskej je swjećeše. Libera pak měješe abt Sigesbert Mitterer z Hohenschäftlarn. Dóniž cyrkwinska swjatočnosć traješe, běchu so před residencu wotrjady strony zestupałe k žarowanskej paradźe. Też před cyrkwju čakachu wšelake wotdźěle, zo bychu ćěło přewodźałe na pohrjebnišćo. Mjez wěncowej pychu bě też krasny wjednikowy wěnc.

We rozpominanju wo zasyzjednoćenju we wěrje piše benediktin P. Heufelder takle: „.... potajkim zwostanjetej jenož dwaj srědkaj k docpěću tutoho zaměra: hnada Boža, kotruž móžemy sebi z nutrnej zahorjenosću a žadosću wuprosyć, a křesćanska bratrowska lubosć, we kotrejž dyrbimy njepřestawajcy horliwje so wudokonjeć ... Wjele človjekow pyta „maćerńu cyrkej", **tola k nam njechadźa,** dokelž přemało na nas widźa **„znamjo Joho wučownikow",** křesćansku lubosć. Swjaty Pawoł pak praja: Ćěło Khrystusowe so natwarja we lubosći."

Katolska wjeska Freisheim (w Eifelskich horach) je z dźěćimi najbohatšo žohnowana wjes cyłeje Němskeje. 250 ma wobydleri; mjez nimi je 156 młódšich dyžli 20 lět.

Ze wšěch stron němskoho kraja sp powě, zo je so při prócesijónach na Boże Ćěło wšudźe wjele wjacy wěriwych wobdźěliło, dyžli druhe lěta. We wšelakich Rhynskich městach je so lětsa wo połojcu wjacy ludźi wobdźěliło kaž hewak. Wosebje so pokazuje na wulku ličbu muži a młodźencow.

Z khwalobnej zahorjenosću so zjednoćuja wěriwi katolikojo, hdyž rěka **zjawnje wuznawać** swoju swjatu wěru a **posłuchać na hłós swojich biskopow.** Wo ważnišich tajkich manifestacijach je „Kat. Posoł" často hižo rozprawjał. Na Swjatu Trojicu putnikowachu mužojo a młodźency we wulkej ličbje — na 10000 je było — do Rulle (we Westfalskej). Biskop Berning je tam syłam ludu hłuboko hnujace słowa rěčał. Wupraji, kak jomu to na wutrobje leži, zasy jónu rěčeć k mužam Osnabrückskoho wokrjesa.

Na samsnym dnju bě so w šwabiskim měsće Buchau **wjacy hač 12000 wěriwych** zešło, zo bychu mócne wěrywuznaćo wotpołožili a zjawnje pokazali, zo lud słoji swojomu biskopej. **Biskop Dr. Sproll** prědowaše wo njebojaznym a sylnym wuznawanju a zakitanju swjateje wěry. Syły přitomnych wěriwych wobnowichu potom firmowanski slub a biskop jich na to wupósła wšitkich, zo bychu swěru swoje žiwjeńske dźěło wukonjeli a wojowali za kralestwo Boże.

A hišće jenu tajke wustupjenjo na tymsamym dnju mamy zapisać. Skoro w samsnej wulkej ličbje putnikowachu mužojo na stare hnadowne městno Birnau při Bodamskim jězoru. Krasna je tam cyrkej. **Arcybiskop Dr. Gröber** z Freiburga rysowaše ze swojim zahorjacym prědowanjom wobraz prawoho křesćanskoho muža. Mócne a přemóžace běchu to wokomiki, hdyž tak hłuboki nutŕkowny zapal klinčeše z modlitwow a wěrywuznaća k cyrkwi a wěrje z telko tysac wutrobow.

W staročestnym Speyerskim domje zeńdźe so před něšto časom na **12000 holcow Speyerskeje diecejzy** k wuznawanju wěry. Po Božich służbach hołdowachu holcy swojomu biskopej (Dr. Sebastianej), kiž swjećeše swój złoty měšniski jubilej.

Jězba do Aachena.

Je najwjetši čas, zo so ći zamołwja, kotřiž chcedźa hišće sobu jěć. Jara tunja płaćizna wo 36,50 hr. za cyłu jězbu a pjećkróćne přenocowanjo so jenož přewjesć hodźi, hdyž je awto wobsadźene. Tuž so hižo zamołwjeni proša, so sobu postarać, zo budże wóz połny. Je hišće něšto městnow prózdnych. Kelko wudawkow sej jězba žada, móže kóždy trochu wobličić, što hišće za jěsć a pić a pódlanske wudawki trjeba. Te w tamnišich kónčinach Němskeje ničo dróžše njejsu hač pola nas. Štóž chce něhdźe druhdźe přistupić hač na wozjewjenych městnach — mjenujcy Šěrachow, Budyšin (Serbski dom w 4 hodź.), Khróšćicy, Pančicy, Kamjenc atd. — njech mi to znajmjeńša 3 dny do wotjězda pisomnje abo telefoniscy (Pančicy čo. 273) wozjewi. Štóž chce tunju jězbu sobu k wopytej přiwuznych w hollandskich klóštrach wužić, ma wot Kölna jara dobre zwiski z ćahom. Słodeńk.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

6. njedźela po swjatkach, 27. junija:

Boža mša str. 361; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Janje str. 524; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 317 pod 8.

Swj. japoštołow Pětra a Pawoła, 29. junija:

Boža mša str. 529.

Wopytanja swj. Marije, 2. julija:

Boža mša str. 535.

7. njedźela po swjatkach, 4. julija:

Boža mša str. 365; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Pětrje a Pawole str. 529; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317 pod 8).

Kofry we wšěch wulkosćach, dobre kožane, vulkanfibrowe, a z druhich maćiznow wot hr. 2,25 hač do hr. 71.—

T. ALBERT, Lawske hrjebje 10

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala
brusy — kunki — wobručki

Klumpy wšěch družin

Samoćěrjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Dobre a rjane

wobućo

ma na składže

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Štož sym wo Marji Rjedźic z Jawory powědała, jako njewěrne wróćo bjerú a warnuju před rozšěrjenjom.

Hańža Juršowa we Wotrowje.

Čitaj serbske spisy!

Štož serbska žona k drasće trjeba,
tež za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Jara pjenjezhódnje:

Běła drasta za holčki a młode holcy
„Dirndl“-drasta / Lětne woblečenja
Hólče woblečenja (k płokanju)
Kielske a kadetne woblečenja
Hólče žaketowe woblečenja
Kielske a druhe bluzy
Lohke kholowčki za dźěćatka
Pućowańske a bajerske kholowy
„Polo-bluzy“ / kosmičkojte mantle

Rudolph Kejžorowa dróha 16

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětnišćo!

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Łuhowa a syrična kupjel

„Strowjo“

„Bad Heil“ (prjedy Sperling)

w Smječkecach

Wšědnje kupjele nizke płaćizny | Rjane wulětnišćo

Wjesny hosćeńc

z něšto polom w katolskej wokolinje je na předań.

G. Graf, kupčeř,
w Budyšinje, Serbske hrjebje 2

Kolesace
mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,70**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!

Thomasec bratřa

w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

K nutřkładženju wuživaj skleńcy: **Weck**

Ničo njedyrbjało ze zahinjenjom kónc wzać. Wšitko móžeš **čerstwe** zdźeržeć z prawymi **připrawami** wot

Oskar Butter nasl.

Žitne wiki 2 Telefon 3691

Zahrodku na třěše

Kněžkec konditarńje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Pjatk, 18. junija, dopołd. bu naša luba, přecy starosćiwa mać, přichodna mać, sotra, wowka, ćeta a swakowa

Marja zwud. Rězakowa rodź. Gudźic

ze swjatymi sakramentami domawobstarana we swojim 72. žiwjeńskim lěće k wěčnomu wotpočinkej wotwołana. Póndźelu popołdnju smy jeje ćěło na Mikławšku swjatej zemi přepodali.

Wuprajamy wšěm, kotřiž su njebohičkej hdyžkuli w žiwjenju lubosć wopokazowali, za jeje khudu dušu na pustym wječoru so modlili a z přewodom k rowu jej poslednju česć wopokazali, wutrobne

„Zapłać Bóh luby Knjez!“

Wosebje dźakujemy so wysokodostojnomu tachantskomu knjezej Hejdušcy za wukonjenjo pohrjeba a rjane słowa při rowje kaž też za bohaty přewod ze Serbow, wosebje z Wotrowskeje wosady.

W Budyšinje, Pozdecach, Worklecach, Hornjej Kini a Wudworju,
na dnju pohrjeba, 21. junija 1937.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

27. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 3. julija 1937.** | **75. lětnik.**

Ty sy Pětr, skała, a na tutu skału natwarju swoju cyrkej.

Swjedźeń ss. Pětra a Pawoła napjelnja nas přecy zasy ze swjatej wjesołosću. Praja nam tola stajnje zasy: Stojimy na skalnej pódźe, kotruž mocy hele njepřemóža. Ćim hłubšo začuwamy tutu wjesołosć w času překhoda, hdźež wšelake stare fundamenty kablaju. My pak smy stajeni na skału, wo kotruž so wšitke žołmy wotražuja a rozražuja.

Dajmy so zasy jónu rozhrěć za našu swjatu wěru.

Njedźiwamy so, zo přećiwnikojo přećiwo słowam wo skale w Swjatym Pismje nadběhuja.

W zašłym času spytachu tute wosłabić z tym, zo jim druhi zmysł podsunychu. Jězus je ze skału, na kotruž swoju cyrkej natwari, měnił pak sebje samoho, pak zasy wěru abo samo hišće něšto třeće. Jězus je, z tutymi słowami k Pětrej rěčo, z porstom sam na sebje pokazał: „Ty sy Pětr, skała, ale nic na tebje, ale na mnje — skału — natwarju swoju cyrkej". Wjacy hač dźiwny wułožk to joho słowow.

Přepokazani přez napřećiwne dopokazy, wostajichu so potom tajkich pospytow. Wuznamni protestanći wobkručichu: Tute słowa Swjatoho Pisma su wěčnje rozsudźace za primat swj. Pětra. Słuša k tomu dospołna duchowna tuposć, wobkručacu móc tutych słowow njedopóznać.

W nowišim času přińdźechu nětko z khuduškim pospytom: Jedyn swěrny służownik cyrkwje je tute słowa do Swjatoho Pisma zasunył.

K tomu prajimy: Ani jenički dopokaz za tajku możnosć njerěći. Zasy tu jako za swědkow bjeru wuznamnych protestantskich wučencow. Evangelscy wučency zhotowichu wulkotne dźěło, za kotrež so jim dźakujemy. Ze wšěmi srědkami moderneje wědomosće zestajachu swjate sćenja, kaž běchu w 1. lětstotku byłe. Tak zamóže moderna wědomosć kaž ze swětomjetakami cyły 1. lětstotk pruhujo wobswětlić. A kajki bě wuzbytk tutoho lětdźesatki trajacoho dźěła wučencow? — Wulcy protestantscy wučency kaž Teschendorf, Weiß, Soden, Zahn a druzy wotmołwjeja kaž z jenoho erta: „Słowa wo skale Pětrowej su zaručene kaž cyłe Swjate Pismo. Njemóžne je, zo su wot někajkoho grěkskoho přełožerja zasunjene. Rěčny wuraz je tak ryzy aramejski kaž lědy jena druha sada."

Ważne je też, zo so ani jenički ze starych cyrkwinskich Wótcow njeje pozběhnył přećiwo tajkomu wudawanomu zasunjenju.

To najważniše pak je: Tute słowa njejsu jeničke, kotrež rěča wo wuznamje swjatoho Pětra. Pomyslmy jenož kak Zbóžnik mjeno jeničcy tutoho japoštoła přeměni: „Wot nětka budźeš Pětr rěkać". Khrystus přepoda jomu swjatočnje wyšše pastyŕstwo we swojej cyrkwi: „Pas moje jehnjata, pas moje wowcy". Za njoho jenož modli so Jězus, zo njeby joho wěra kablała. Prěnje swjatkowne prědowanjo měješe Pětr a jako prěni tysacy nawróći. Wón prěnich pohanow do cyrkwje přiwza. Pod joho předsydstwom wotmě so prěnja japoštołska zhromadźizna w Jeruzalemje. Joho wopytać přikhadźa Pawoł z daloka do Jeruzalema. Nic, zo by biskopa města, Jakuba, muža z blizkoho přećelstwa Zbóžnikowoho wohladał. Swjate sćenjo mjenuje Pětra přecy na prěnim městnje.

We swojej rjanej knizy „Moje domojwróćenjo" powěda konvertitka Jngeborg Magnussen: „Jenoho dnja rjaduju we swojim ateljeju při klawěrje listna notow, a tu mam nadobo w rukomaj 4 listna notow jenoho młodoho wumělca. Dopomnju so: Tutón chcyše ke katolskej Cyrkwi přistupić, tola njesłyšach wjacy wo nim. Nadźijomnje njeje to sčinił. A tam při klawěrje stojo styknych rucy a prawje z wutroby prajach: Prošu, luby Božo, njepřidaj, zo tole čini . . . A tu, kaž błysk jasnje přede mnu stoješe wotmołwa:

„Ty sy Pětr a na tutu skału natwarju swoju cyrkej, a mocy hele ju njepřemóža. Tebi dam kluče njebjeskoho kralestwa. Štožkuli na zemi zwjazaš, je zwjazane też w njebjesach, štožkuli wotwjazaš na zemi, je wotwjazane też w njebjesach!"

Hač do poslednjoho słowa dyrbjach słyšeć tute stare znate słowo, tola tón króć z jasnosću a raznosću, kotraž njeda so wotpokazać . . . Zastróžich so. Jeli je Khrystus tak rěčał . . . potom . . . potom je tež wěrno . . . a potom ma katolska Cyrkej prawje z bamžowstwom a mocu wotwjazanja a zdźerženja hrěchow a dale sadu po sadźe kaž wuči! Přez hodźinu sedźach we swojich myslach ani, zo so hibnych."

Kak hłuboki je tola wobsah tutych słowow našoho Zbóžnika. Bamžowstwo je na nahladnosći nabyło. Błyšć tiary swětli so runje w našim času jasnje před cyłym swětom. Bamžowski trón je jenički, kiž přeživi wichory 1900 lět. My doživichmy po wójnje, kak tróny so minychu. Trón Pětrowy stoji njepowalnje.

„Ty sy Pětr, skała, a na tutu skału natwarju swoju cyrkej a mocy hele ju njepřemóža."

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Swjaty sakrament firmowanja budźe so wudźěleć: Njedźelu, 4. julija, dop. w 9 hodź. w Kunnersdorfje; na samsnej njedźeli pop. 1/24 hodź. w Rychnowje; njedźelu 18. julija dop. 1/210 hodź. w Reichenbachu pontifikalna Boža mša, popołd. w 3 hodź. firmowanjo; njedźelu 25. julija dop. w 9 hodź. firmowanjo w Schwarzenbergu.

— Na swjedźenju ss. japoštołow Pětra a Pawoła wuswjeći Joho excellenca najdostojniši knjez biskop koadjutor Hendrich Wienken w tachantskej cyrkwi na dopołdnišich Božich służbach wučomca měšniskoho seminara w Smochćicach dr. phil. Wylema Fuchsa na měšnika. Nowoswjećeny měšnik pokhadźa z města Mayen w Trierskej diecejzy. Zdobom dóstachu bohosłowcy: Jänchen ze Šěrachowa, Lock z Kamjenicy, Löbmann ze Šěrachowa, Reichelt z Drježdźan, Marschner ze Šěrachowa, hrabja Schall-Riaucour z Huski a Scheffel z Budyšina prěnjej nižšej swjećiznje. Po skóńčenju Božich służbow wudźěli nowoswjećeny měšnik wosadnym prěnjoměšniske požohnowanjo. Poslednjej nižšej swjećiznje dóstachu horjeka mjenowani nazajtra w kapali měšniskoho seminara w Smochćicach.

— Kaž loni, tak so tež lětsa zjawnje hołduje staromu nałožkej „čornoho wumělstwa". Tak mjenuje so knihićišćeństwo. Jutře njedźelu 4. julija ma „čorne wumělstwo" swój swjedźeń. Popołdnju 1/43 hodź. počehnje swjedźeński ćah z Bjedrich-Augustowoho naměstna po Sukelnskej a Moltkowej hasy k póstej, přez Kejžorowu dróhu, Lawske hrjebje na Mjasowe torhošćo. Tam budźe zjawne tunkanjo (Gautschen), z kotrymž so wuwučeni do zwjazka čišćerjow přiwozmu. Tajke tunkanjo je jara žortna wěc. Wječor je w „Keheleńi" wjesoły Janski swjedźeń.

Z Radworja. Bórzy po jutrach běše tu knjez wučeŕ Delan skhorjeł a tak wuživaše dlěši dowol. Nětko zasy tu wuči. Ale tež nowy wučeŕ, knjez Donat z Hronowa pola Wostrowca, je tu nastupił. Mamy nětko zasy 8 rjadownjow a 7 swětnych wučeńskich mocow.

Z Khróśćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 7. julija, popołdnju w 2 hodź. w Khróśćicach a 1/44 hodź. we Worklecach.

Z Pančic. Kulowčenjo su wjesoły ludźik, wosebje ći, kotřiž su w spěwnym towaŕstwje „Bratrowstwo" zjednoćeni. Dokelž spěw je žiwjoł za wutrobu a duše a zahorja človjeka za wšo rjane a zdobne. Tuž je bjez dźiwa, zo pyta radosće w Božej stwórbje. Tajka mysl bě z přičinu, zo sebi Kulowčenjo zańdźenu njedźelu wulećachu do horin, do Klóštrskeje krajiny. Jich puć wjedźeše přez Koćinu, Ralbicy najprjedy hač do Khróśćic, hdźež swoje spěwne wumjełstwo při nyšpornej pobožnosći pokazachu. Spěwachu mjez modlitwami serbske kěrluše štyrihłósnje, tohorunja tež lawretansku litaniju a „Tantum ergo", na čož pobožni kemšerjo nutrnje słuchachu. Běchu to za nich pozběhowace wokomiki. Potom podachu so wulětnicy, kotrymž so črjódka Khróśćanow přizamkny, do Pančic. Na wobšěrnej žurli wjesnoho hosćeńca knježeše bórzy wjesołe žiwjenjo. Tu přidachu so hišće někotři wjesnjenjo a zhromadnje zradowachu so ze spěwom a bjesadu. Hdyž bě čěło tež swój tribut dóstało, podachu so wšitcy na klóštr, hdźež domjacy hosćom wšelake historiske podeńdźenja rozłoži. Potom rozhladowachu so po „Lipju", hdźež na łucy wušikny wobrazowaŕ so do dźěła da a wšitkich na papjeru sputa, jako trajace dopomnjećo na wulět do sakskeje Łužicy na dnju „Sydom spancow", kiž bě rjane wjedro wobradźił. Na klóštrje zaspěwachu přihódny wječorny spěw, kiž wothłosa namaka we wutrobach wobydlerjow. Hdyž so dźeń nakhileše k wječoru, nastajichu so wulětnicy na dompuć přez Pěskecy. Wulět wšitkim wobdźělnikam w trajacym wopomnjeću wostanje.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. julija, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Wotrowa. Na swjedźenju ss. Pětra a Pawoła woswjeći naš khěbětaŕ a bur Pawoł Čornak swoje abrahamowiny (50. narodniny). Wjele znatych a přećelow běše so w Bórgmanec hospodliwym domje zešło. Knjez faraŕ Just sławješe jubilara a swójbu. Knjez Čornak je był sobu we swětowej wójnje. Je so potom woženił z Martu Cyžec ze Stróžišća. Bóh požohnowa mandźelstwo ze šěsć pěknymi dźěćimi. Najmłódši synk přednjese rjanu baseń, w kotrejž so jubilarowy dotalny žiwjeński běh rozpomina. — Też „Kat. Posoł" přeje swojomu swěrnomu čitarjej wšo najlěpše do přichoda!

Z Njebjelčic. Nahle zemrě njedźeiu rano tudomny dźěłaćeŕ Jakub Šwarca. Rano 1/25 hodź. dźěše do wsy po wodu. Na puću so nadobo zwjeze, wot Božeje ručki zajaty, a mortwoho přinjesechu joho domoj. Běše 63 lět stary. Človjek njewě hdźe a kak bórzy smjerć na njoho čaka!

*

Z Borny pola Lipska. Srjedu, 23. junija, wječor 3/47 hodź. wumrě nahle a njenadźicy tudyši wysokodostojny knjez faraŕ Pawoł Hübner w 56. lěće swojoho žiwjenja. Wón wumrě w kupjelach Tölz w Bajeńskej, hdźež so na wutrobu lěkowaše. Pokhowany bu póńdźelu swjatočnje we Wostrowcu, we swojej domizniskej wosadźe. — Faraŕ Hübner bu 24. 6. 1908 na měšnika wuswjećeny. Pobywši na wšelakich městnach jako kapłan přewza w času inflacije faraŕstwo w Bornje. Wottam běchu něhdźe 30 wosadni na pohrjeb do Wostrowca přišli, zo bychu swojomu jara česćenomu fararjej poslednju česć wopokazali. Też wotdźělenjo Bornaskeje garnisony so na swjatočnym pohrjebje wobdźěli. Faraŕ Hübner bě zdobom dušepastyŕ Bornaskeje garnisony. We swětowej wójnje je w polu skutkował jako divisijowy wojeński faraŕ. R. i. p.

List z Bärensteina.

27. junija 1937.

Luby Pósle!

Ty sy tola sprawna duša. Njezabudźeš na domiznu ani na daloki swět. Z tutoho „dalokoho" swěta ći dźensa pisam a će prošu, zo by mój postrow wšitkim přinjesł, kotřiž će rad do domu přijimaja. Ty budźeš snadź so mje prašeć, hač so mi tu lubi. Moja wotmołwa njech je mój list.

Moja fara, jeli směm z njej jako ze swojim bydlenjom započeć, stoji rjenje nic daloko wot puća w zahrodźe. Delnje a też bydlenjo wyše mje je přenajate. Dyrbju rjec, zo dotal hišće tak rjenje na žanej farje bydlił njejsym, kaž tu. Ze swojoho bydlenja mam mjenujcy pohlad na rjanu krajinu. Hladam na město Weipert w dole a na postupowacej horinje ležace. Čini wosebje też po ćmi ze swojimi swěcami lubozny wobraz. Mjez Weipertom a Bärensteinom je rěčka zdobom hranica mjez Němskej a Českosłowakskej.

Wokoło fary mam też zahrodku. Prěnje žně (syno a wišnje) su domoj. Fara stoji při Annabergskej drózy. Dźensa na njedźeli je tu po njej zasy tójšto wozow nimo šumiło. Su pak najskerje na sławny Fichtelberg jěłe. Tola ći najskerje njewědźa, kak krasny wuhlad maš z našoho Bärensteina, hewak njebychu sebi daloki puć (12 km) hač do Oberwiesenthala činili.

Farje napřeco tohorunja při drózy stoji farska cyrkej, w lěće 1921 přez knjeza tachanta Skalu swjećena. Cyrkwička so mi lubi. Mój zwónk je zdobom też organist. Dźensa mějach prěnje kemše w Jöhstadće a druhe w Bärensteinje. Wokoło 100 wěriwych mějach we swojej farskej cyrkwi na kemšach, móžno, zo běchu też někotři z Weiperta pódla. Wjele je mjenujcy wot tam k nam přićahnyło, a tuž so ludźo mjez sobu znaja. Pytnješ też tutón češki raz, hdyž so wosadni modla. Spěwaja: Bitte für uns arme Sünder.

Moja wosada mjezuje ze wšelakimi wosadami zady hranicy wot Jöhstadt a hač do najwyše ležacoho města Němskeje, Oberwiesenthal. Kemše mam na třoch městnach: w Bärensteinje kóždu njedźelu, w Jöhstadtće (w kapałcy) kóždu druhu a štwórtu njedźelu měsaca a w Oberwiesenthalu jónu za měsac a to w korčmje na žurli. Wězo dyrbi so tu wołtař a druhe za Bože służby natwarić. Tola wo to so starać njetrjebam, to mi tamniši wosadni wobstaraja. Hdyž tam rano přijědu, je wšitko za Bože służby přihotowane. Słyšu najprjedy spowědź a potom přistupju k wołtarjej.

Nabožnu wučbu mam na wjacorych městnach a to w šulach, zwjetša popołdnju. Jědu tam pak z omnibuzom, pak ze swojim worclowym konikom, pak, hdźež ani to ani tamne njeńdźe, haž do Jöhstadta, běžu po přikładze japoštołow. Maš tu rjane puće přez same šmrěkowe lěsy. Ludźo su mje hižo nastróželi, prajachu mi: Dočakajće, hdyž budże zyma! To budże wokoło wušow hwizdać, hdyž takle přez krajinu, wokoło 8—900 metrow wysoku, w sněžy sahaće! Tola to sobu k tomu słuša. Wšak sym za to „najwyšši“ farař w cyłym biskopstwje. Před lětami zeznach so w Alpach na horje Wendelstein z duchownym Benediktom Ostermeyerom. Tón so dostojnje jako dušepastyř na mjenowanej horje jako najwyšši duchowny Němskeje wudawaše. A nětko mam ja česć, być najmłódši a tola hižo najwyšši farař cyłeje diecejzy! Njepytnu wšak to hewak smjerć jara. Tola hdyž nětkole w zańdźenych dnjach pospochi khłódny wětr zaduwaše a kurjawa so wupřestrěwaše, sym husćišo na to myslił, zo sym sej tola khětro „wysoko“ zaležł. Ludźo su so mje hižo wjele prašeli, hač so mi tu lubi. Jako tu wóndano mojej bratraj přebywaštaj a takle wječor na Weipertske swěcy hladaštaj, dyrbještaj wuznać: tu budźe so ći lubić! Na to sym sej hižo husto myslił, zo staj prawje mołoj. Mój předkhadnik, knjez farař Bitter, je do Brasiliskeje k wupućowanym Němcam wotćahnył, pobywši tu přez 6 lět z fararjom. Wón je tu sył a plěł, sadźał a přiliwał. A to je dale też mój nadawk. Sym tu nětko na wše štyri njedźele.

Takle, luby Pósle, sym ći na twoje prašenjo wotmołwił. Hišće chcu ći też wuznać, zo so stajnje wjeselu, hdyž mi do domu přińdźeš. Potom zabudu, zo sym „najwyšši“ farař. Też moja hospoza — to ći jenož tak přeradźu — će dźakownje wita a rad čita. Dźakuju so hišće wšitkim, kiž mi njedawno postrow z Albendorfa pósłachu.

Twój swěrny *f. M. C.*

Su Aachenske relikwije woprawne?

Z přileżnosću lětušoho swjatoho puća do Aachena nastanje prašenjo: Su tute relikwije też woprawne? Naša generacija je přez duchowne rozwiće bóle kritiscy zastajena hač wěriwy srěnjowěk. Tuž chcemy hnydom zwoprědka wobkrućić, zo so hač do našoho časa runje tak mało woprawdźitosć kaž też falšowanjo dopokazać njehodźi. Złožujemy so při tym na zajimawe powěsće a wuslědki prof. dr. Kleinkenberga a dr. Schiffersa.

Zajimawe su historiske powěsće wo sukni maćerje Božeje, pjeluškach a bjedrowym rubišku Knjeza a rubu, na kotrymž so swj. Janej hłowa wotća.

Wot lěta 1239 so tute powostanki kóžde sedme lěto zjawnje pokazowachu a potom buchu zasy kóžde dalše sydom lět w truhlach skhowane. Jich wobstaćo hodźi so hač na Korlu Wulkoho dopokazać. Z njewšědnym zajimom hromadźeše relikwije a khowaše je we swojej hrodowskej kapali. Wottud dóstawachu wšelake klóštry a cyrkwje

Rjekowstwo.

(Skóńčenjo.)

V.

Hodźinu pozdźišo stoji Hjalmar z Trugnota před rektorom, kotryž jomu přećelnje ruku skića praji: „Ty chceš twoje prózdniny před dalšimi studijemi na universiće pola jenoho z twojich towaršow přežiwić a so tohodla nětko rozžohnować?“

„Ně, knjez rektorje, chcu wam prajić, zo so njecham wot was a wot klóštra dźělić! Přińdu was prosyć, zo směł tu wostać!“

„Što, Hjalmaro — rozemju ći prawje — ty chceš . . .?“

„Haj, knježe, chcu być jězuit. Dopomniće so hišće, što wam powědach, jako so tehdy wot rowa mojeje maćerje wróćich? Štož sym nanej a maćeri slubił, chcu nětko dopjelnić. Krótko po smjerći lubeje maćerje mějach junu tak rjany son. Mi so zdaše, jako bych był w njebjesach. Tam widźach njeskónčne rjady złotych stólcow, na kotrychž sedźachu zbóžni rjane spěwy spěwajo. Přehladach rjady zbóžnych, hač skónčnje swoju mać njenamakach. Stólc pódla njeje běše prózdny. Wona so na mnje posměwkowaše. „Maći, hdźe je nan?“ so woprašach. Wona mi kiwny prajo: „Nan čaka na twoje dosćčinjenjo.“ — „A kak dołho dyrbi hišće čakać?“ — „Dóniž njeje Wótče-naš dospěwany“, mi mać wotmołwi. Potom wotućich.

Nětko njewěm, što ma to rěkać. Ale měnju, zo mam so hišće wjele za nana modlić. A to móžu najlěpje činić, hdyž budu z měšnikom. Haj, to sym sej kruće wotmyslił.“

„Hjalmaro, hdyž Bóh će woła, sćěhuj joho! Smój dźě husto wo smjerći twojoho nana rěčałoj; snadź — ně, cyle wěsće směmy prajić, zo joho duša čaka na twoje dosćčinjenjo. Hdy a kak dyrbiš to činić, to wě jenož Bóh! Přihotuj so, hodźina přińdźe! A twój són? Kak dyrbju ći słowa twojeje maćerje wukładować? Wótče-naš je tak khětře wuspěwany, zo drje so za tak krótki čas njehodźi wulka wina zapokućić. A tola je Wótče-naš tak zmysłapołny, zo mohł jón čas žiwjenja so modlić, dóniž so skónčnje w smjerći poslednja próstwa njedopjelni: „. . . Ale wumož nas wot złoho!“ A nětko njech Bóh twoje předewzaćo žohnuje, zo by było k spomoženju twojeje a twojoho nana duše.“ —

Za štyri njedźele wopušći Hjalmar z Trugnota ćichi klóštr, zo by jako novica zastupił do rjadu jězuitow.

VI.

Dwaceći lět so pominy — dołhi čas. We wobkhadnej jstwi jendźelskeje komandantury w Kampurje w Indiskej je wulke rozhorjenjo. Zběžk indiskoho ludstwa Sepoy pod nawjedom Nany Sahib je so přez cyły kraj rozlehnył. Ze wšěch stron přikhadźeja hrózbne powěsće wo zamordowanju Europjanow. Sepojenjo su wulkeje mocy nadobyli; njehodźi so dwělować, zo budźeja Jendźelčenjo zbići.

Poslednje rozkazy su wupósłane. Sir Hartland, najwyšši rozkazowaŕ jendźelskoho wójska w Indiskej, ze swojoho stólca stanywši přistupi k woknu. Hižo so wječori. Smjertna ćišina knježi na hasach. Nichtón sebi njezwěri won, tam, hdźež běše wčera hišće zběžk. Sir Hartland zaběra so ze zrudnymi myslemi. Mandźelska a dźěćo drje

relikwije, tak też Kornelimünster, kiž na našej jězbje też wopytamy.

Něchtóžkuli traš napřećiwi: Wot časa Korle Wulkoho hač ke Khrystusej je na 800 lět! Tola pomału! Też do tuteje doby móžemy pohladać. Nic jenož z předzdaćemi. Augilbert, dowěrnik Korle Wulkoho, kotrohož smy hižo naspomnili, pisaše mjez 800 hač 814, zo je za swoje założene klóštry relikwije dóstał, wot swjateje romskeje cyrkwje, z Konstantinopla a Jeruzalema a naposled wot swojoho knjeza.

Nětko je spodźiwne, zo so w Konstantinoplu dopokazane relikwije runje hač do lět wokoło 800 naspominaja. Wo stawiznach suknje maćerje Božeje mamy z powěsćow byzantinskoho stawiznarja Nikophora khětro wěsty dopokaz. Po joho powěsćach dóńdźe tuta suknja pod kěžorom Leo I. (457—474) z Galileje do Konstantinopla. Tutón daše relikwije w cyrkwi swj. Marije w Blackernje — wot kěžorki Pulcherie († 453) natwarjenej — swjatočnje zamknyć. Tuta cyrkej měješe hižo kašć a rowne ruby maćerje Božeje. Dalše wopisowanja wo njej runaja so cyle Aachenskim relikwijam. Tak du powěsće přez srěnjowěk hač do najstaršich časow, wot Konstantinopla hač do Galileje, w 4. a 5. lětstotku, z wotkal su dalše slědy njemóžne.

Wo Jězusowych pjeluškach sahaja powěsće hač do samoho časa naspjet. Po stawiznarju Nikophoru nadoby kěžorka Eudoxia tute relikwije na swojich pućowanjach do Jeruzalema (wokoło 445) a pósła je do Konstantinopla, wottud dósta je najskěrje Rom a Aachen jedyn dźěl, zbytk wosta w Konstantinoplu. Woprawdźe česća so pjeluški na tšoch swětowych městnach: w Konstantinoplu, w Romje (w cyrkwi swj. Maria-Maggiore), hdźež so dźěle z Konstantinopla pod bamžom Theodorom (646—649) přenjesechu, a w Aachenje. Wosebje pomjenuja so pjeluški w najstaršich powostanskich zapiskach, kotrež dźensa hišće mamy, w lěće 1192. Bohužel su prjedawše zapiski najskěrje so zhubiłe.

Bjedrowe rubišćo Wumožnika nima tajkich stawiznańskich swědkow, kaž hižo mjenowanej powostancy. Zo su Jězusowi wučownicy tute khowali, na tym njebudźe něchtó dwělować. Na jich přenjesenjo do Aachena njespomina žane historiske žórło. K prěnjomu razej zhonimy wo nim z napisa na drohotnym khamorje z powostankami (w 10. lětstotku), kiž je ryćeŕ Hendrich z Uelmena po putnikowanju z Jeruzalema přinjesł a 1208 klóštrej swjatoho Mikławša w Stubenu nad Mozelu daril. Dźensa namaka so w pokładźe Limburgskeje kathedrale, kotruž sebi też dokładnje wobhladamy. Z napisa zhonimy, zo je so powostanka w Konstantinople namakała. W zapisku relikwijow z lěta 1192 a w krónicy Albericha so rubišćo wosebiće mjenuje.

Rub, na kotrymž bu swjatomu Janej hłowa wotćata, je pječa też z Konstantinopla do Aachena přenjeseny. Dokelž grekscy kěžorojo hromadźichu wot 4. lětstotka pilnje relikwije swjatoho Jana, wosebje hłowu a dźěle joho drasty. W zapisku relikwijow z lěta 1192 so naspomina: „Drasta swjatoho Jana Baptista". Njech su tute stawiznańske wuslědki też zajimawe, tola direktneje wěstosće wo pokhadźe powostankow nam njeposkićeja. Tohodla je so křesćanska wučba we wšěch časach wěstoho rozsuda zdźeržała. Wěra do woprawnosće relikwijow njeje potajkim dogma, t. r. njezmylna wučba cyrkwje. Jich woprawnosć njehodźi so tak dopokazać, kaž mamy wěrnosće wo japoštołskich stawiznach abo wo Pětrje a Pawołu w Romje. Tola chcemy też wobkručić, zo su nam jenož słabe pospyty znate, tute wěcy jako historiske falšowanki a jebanstwo dopokazać. My katolikojo 20. lětstotka njewadźimy so dla woprawnosće abo falšowanja. Naš čas žada sebi wěru do tych, na kotrychž so při napohladźe powostankow dopominamy. Česćimy je jako swjate zawostajeństwo našich wótcow, a naša generacija so zańdźenosće njehańbuje.

Jězba do Aachena.

Někotre městna su hišće prózdne. Štóž chce něhdźe druhdźe přistupić hač na wozjewjenych městnach — mjenujcy Šěrachow, Budyšin Khróśćicy, Pančicy, Kamjenc atd. — njech mi to znajmjeńša 3 dny do wotjězda pisomnje abo telefoniscy (Pančicy čo. 273) wozjewi, zo bych mohł jomu wotmołwić. „Wosadnik" sobu přinjesć, też „Laudate", štóž ju ma. W prózdnjeńcach pola Saalfeldena (w Durinskej) je nětkole khětro zyma, tuž za tutón pad ćopliše woblečenjo sobuwzać.

Słodeńk.

---

stej wukhowanej — — — ale budźe hdy zasy z nimaj zjednoćeny?

Zasy přeżiwi jenu ze zrudnych hodźin. Wostudła mysl joho wobknježa a swědomjo jomu porokuje: „Wěš hišće, kak so zymnokrejnje na njoho zaměri a joho zatřěli? Wěš hišće, kak wón na khribjeće ležo k njebju hladaše a kak krej z joho ćěła běžeše? Wěš to hišće, mordarjo? Dopomniš so też, zo sy wbohej žonje mandźelskoho a dźěśću nana rubił?"

Pokhmurjenje hlada Sir Hartland přez wokno do wječornych zerjow. Ach, kelko dušineje bědy je tamnoho njezbožownoho ranja dla měł přetrać! Kak husto je so prašał a pytał za młodym hrabju Hjalmara z Trugnota. Jena čěr pokaza joho do jenoho klóštra jězuitow. A wot tam zhoni, zo hrabja z Trugnota jako pater jězuitow něhdźe daloko w misijónskich krajach skutkuje a zo je sebi do swojoho wotpućowanja přał, zo by so nikomu městno joho skutkowanja njepřeradźiło — a tute přeco ma so jomu dopjelnić. Ow, što by Sir Hartland za to dał, hdy by směł k nohomaj syna hrabje Edwina, wot njoho zatřělenoho, klečo prosyć: „Wodaj mi, wodaj mi w mjenje twojoho nana, kotrohož ja morich, zo by so moje swědomjo změrowało a mi wjacy njeporokowało wodnjo a w nocy: Mordaŕ sy, mordaŕ a budźeš zaćisnjeny!"

Zastonawši stłóči sej Sir Hartland swojej dłóni mjez woči. Čoło je hižo faldate — nic wot staroby, ale wot rozwólnoho žiwjenja. „Zatamany, zatamany", zdychuje bolostnje. Smjerć stoji hižo před durjemi a jomu přiwoła: „Sy přihotowany?"

Před 25 lětami Sir Hartland takle njemysleše — tehdy hdyž ze wšěm žortowaše a hrajkaše, štož bě swjate. Ale želnosć nad wulkej winu rozrazy wšu sebičnu hordosć we joho duši.

Ně, Sir Hartland so smjerće njeboješe. Ze swojich dźěćacych lět běše sebi hišće telko wukhował, zo njechaše z njezapokućenej winu a bjez płaćiweje spowědźe před wěčnoho sudnika stupić. — —

Njedaloko komandantury stoji misijónska cyrkwička. Na nju złoži Sir Hartland swojej woči a mysle. Katolska mać běše joho křesćanscy woćahnyła; pozdźišo pak běše na njerune puće přišoł. Njeby snadź w tamnej cyrkwičcy hišće w poslednjej hodźinje wodaćo swojich hrěchow, měr a pokoj namakał, w poslednjej hodźinje před smjerću, kotraž je jomu nimale wěsta, snano hižo jutře?

VII.

Sir Hartland tykny sej revolver do kapsy a woteńdźe. Někotre mjeńšiny pozdźišo stoji w misijónskej cyrkwičcy. Pobožnje słuchaja wěriwi słowam měšnika na klětcy. Sir Hartland stupi so za stołp a kedźbuje słowam prědarja: „Dyrbimy na smjerć přihotowani być." Mjelčo zastona tón abo tamny z připosłucharjow; su to zwjetša Europjenjo.

Posłuchaj, Sir Hartlando: „Přihotowany maš być na smjerć. Potom přińdźe sud, zličbowanjo a mytowanjo."

Słyš, Sir Hartlando: Zličbowanjo, mytowanjo.

„Moji bratřa, wopřisaham was, zo njebyšće ze žanej ćežkej winu před Boha stupili."

Słyš, Sir Roberto Hartlando: Ze žanej ćežkej winu před wěčnoho sudnika!

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac julij:

Modlmy so za wothladowarjow khorych.

1. Ćežke dźěło.

Khorych wothladować — ćežki to misijón. Wosebje hdyž so njejedna wo lubych domjacych abo přiwuznych, wo nana abo mać, bratra abo sotru, dźěda abo wowku, mandźelskoho abo mandźelsku.

Khorych wothladować rěka stajnje hotowy być k dźěłu, w kóždej hodźinje a mjeńšinje dnja a nocy. Nihdy mučny być, stajnje aktivny.

Khorych wothladować rěka wšě swoje ćělne a dušine mocy napinać. Nócny spar parować. Sobučuć a sobućerpjeć z khorym. Khory je druhdy wašničkojty, wobužny, njedowěrliwy, lózy. Khorych wothladować pak rěka, njedźakownomu być dobroćiwy. Njepřećelnomu być přećelny. Njespokojnomu być spokojny. Njesćerpnomu być sćerpny. Sebičnomu być njesebičny. Zrudnomu a pokhmurjenomu być wjesoły a žortniwy. Zadwělowacomu być nadźijepołny.

Ćežko je khorych wothladować, kotřiž su dołhi čas na łožo sputani, snano we wustawje abo khorowni. Strašne je khorych z natykowacej khorosću wobćeženych wothladować. Najćežšo a najstrašnišo je, na čuwy abo rozom khorych, duchakhorych, wothladować.

2. Ćežke zamołwjenjo.

Na wothladarju a joho skedźbnosći a wušiknosći druhdy zależi, hač khory smjertny strach přewinje a bórzy zasy wotkhori. W joho rucy leži druhdy žiwjenjo abo smjerć khoroho. Kajki wliw ma wothladowar na khoroho, na joho dušu a zmyslenjo! Wopačne, njelube słowo móže być kaž jěd. Prawe, tróštowace a pohonjace słowčko móže być kaž lěkarstwo, kaž balzam do wutroby.

Wothladowar móže khoromu zašćěpić sćerpnosć a podaco do Božeje wole. Móže khoroho dowjesć ke křesćanskomu ćerpjenju a přihotować na křesćanske wumrěco.

Na wothladowarju zależi druhdy, hač khory w prawym času, zahe dosć swjate sakramenty dóstanje. Na wothladarju zależi druhdy, hač so khory nakaza abo zasakły a zadwělowany wostanje. Wothladowar móže być khoromu pokazowar k njebjeskomu zbožu abo helskomu njezbožu.

3. Naš dźak.

Luby čitarjo! Snano sy ty raz pobył w khorowni we Worklecach abo Budyšinje, Kulowje abo Kamjencu. Snano tebje hišće raz tam dowjezu. Snano sy tam začuł pomoc a lubosć miłosćiweje sotry.

Njezasłużeja sebi wothladowarjo khorych: maćerje a hospozy doma, miłosćiwe sotry we wustawach, dźak a připóznaco wšitkich strowych a wosebje wustrowjenych?

Naš paćeř budź po měnjenju Swjatoho Wótca w tymle měsacu: Zo by Bože žohnowanjo wotpočowało na tak ćežkim a zamołwjenja połnym dźěle wothladowarjow khorych! Njech z Božej mocu a hnadu swoje ćežke a zamołwite powołanjo wukonjeja! Njech we wšitkich jim dowěrjenych khorych a běrnych človjekach widźa stajnje Khrystusa Knjeza, kiž je rjekł: „Běch khory a wopytašće mje!“ (Mat. 25, 36.)

„Ach, lubi bratřa, Bóh je smilny a chce wam wodać. Čohodla njechamy nětkle w hodźinje stracha na kolena padnyć a prajić: „Wótče, sym zhrěšił, moje hrěchi su čerwjene kaž krej . . .“

Dalše słowa prědarja Sir Hartland njesłyši. Potajna móc stłóči joho na kolena. A widźi w dominznje na kromje lěsa mrějacoho. Z małeje rany běži krej, krej — njepřestawajcy krej.

Nahle Sir Hartland stany, zo njeby so njemócny zwjezł. Pohladnywši na prědarja zakrywa sej z ruku woči: „Božo, njeje to hrabja Edwin z Trugnota, kotrohož sym zamordował?“ A nětko zběha ruku runje tak kaž tehdy, hdyž so z pistoliju do njoho zaměri.

Ně — nimo je. Na klětcy stoji tola měšnik, kotryž rucy wupřestrěwa a prědowanjo skónča ze słowami: „Pójće ke mni wšitcy, kotřiž sće sprócni a wobćeženi, a namakaće pokoj swojeje wutroby.“

„Pokoj, pokoj namakaš!“ praji hłós w joho znutřkownym. A wón dźe a pyta pokoj a jón namaka.

VIII.

W małej stwičcy misijónskoho twarjenja w Kampurje sedźitaj w samsnej nocy mužej: měšnik, kiž je wječor prědował, a wyšk Sir Hartland.

„Móžeće změrom dale rěčeć“, praji měšnik, „bych so wjeselił, hdy bych wam mohł wutrobu wołožić.“

„Haj, dostojny knježe, moja wutroba je wot wěstoho dnja wobćežena. Ale rěču z měšnikom — a tak chcu so wuznać, zo sym mordał, mordał wot tamnoho dnja, hdyž sym hrabju Edwina z Trugnota zatřělił!“

Hdy by lampa lěpšu swětlinu dawała, by Sir Hartland widźał, kak pater Hjalmar z Trugnota při tutych słowach zblědny a kak z ruku k wutrobje zjědźe, kaž by tuta jomu zastać chcyła.

Dalše słowa Hjalmar z Trugnota lědma słyši. Zdychuje: „Smilny Božo, spožč mi khudomu človjekej móc k wodaću a dosćčinjenju. Maći, luba maći, proš za mnje!“

Dołho traje rozmołwa. Skónčnje dawa měšnik wyškej ruku prajo: „Žohnuj was Bóh za wašu zmužitosć, Sir Hartlando — přińdźće jutře rano do cyrkwje — tam chcemoj dobre činić. Božemje.“

A rano zahe kleči Sir Hartland před měšnikom a wuznawa so swojich hrěchow. Hjalmar z Trugnota pozběhuje z Božej pomocu jako měšnik a rjekowscy jako človjek swoju prawicu prajo: „Wotwjazuju će wot twojich hrěchow w mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho. Amen.

IX.

Zasy wojuje so na hasach města Kampur. Kanony ruja, třělby praskaja, kulki hwizdaja, wojowarjo reja.

Jendźelscy wojacy dyrbja sebi přez zběžkarjow puć wurubać, hižo docpěwaja wrota twjerdizny, tute so wotewrja; ow, kak so jich stupy wothłosuja, kak jich trompejty smjertny pokhod trubja!

W prěnim rynku swojich wojowarjow jěcha Sir Hartland. Joho mysle su w joho jeńdźelskej domiznje pola mandźelskeje a dźěsća. A jeli je to Boža wola, zo padnje — wšak so smjerće bojeć njetrjeba.

„Doprědka!“ poruči.

Cyrkwinski přehlad.

Němska. Mužska młodźina Wrótsławskeje diecezy putnikowaše kónc meje na swjate městno Wartha. Dlěje dyžli hodźinu traješe, prjedy hač młodźi putnikowarjo, kotrychž bě 15000, na tamnu znatu horu doćahnychu. Jich dušipastyrjo ćehnjechu z nimi. Z ćicha sćěhowachu křižej, kiž před dołhim ćahom bu njeseny. Kardinal Bertram swjećeše tam pontifikalnu Božu mšu a z radosću połneje wutroby takle k młodym mužskim rěčeše: „... To mi wěrće, zo wosebje něšto cyle hłuboki začišć čini: Waš kruty, měrny stup. Njech druzy praja štož chcedźa; tale młodźina dyrbi dale takle stupać ... Wo sławnym cyrkwinym wučerju Gregoru z Nacianza so praji: Wón bě kruty kaž diamant. Tak też wy dyrbiće być sylni a krući we wěrje. Wón bě kaž magnet, kiž wabješe, ćehnješe k Zbóžnikej. Tak też młodźenc ma być magnet: Japoštoł ma być, japoštoł lubosće, japoštoł wjesołosće."

Před krótkim bě w Anhaltskej krajinje pola Hecklingen strašne powodźenjo. Nowiny wo tym njezbožu rozprawjachu. Mjez druhimi powěsćemi też čitachmy, kak je jedyn katolski duchowny někoho před zahubjenjom wukhował. Njechamy tajki dobry skutk wšak wosebje wuzběhować, tola dopominamy so w tutym zwisku na powěsć, kotruž wóndanjo čitachmy: We Wuherskej bu wjeska blizko Budapesta kónc meje přez zničacy zliwk ćežko domapytana: też syrotownja bu powodźena. Katolski farař k pomocy přikhwatawši wuswobodźi w zhromadnym prócowanju z 10 klóštrskimi knježnami 79 dźěći ze smjertnoho stracha. A hišće jónu so doby farař přez nawalace so zmohi do domu, zo by hišće poslednje dźěćo wukhował. Při tym so zatepi.

Pólska. Katowicski biskop Adamski rěčeše hornjošlezskim wěriwym w pastyrskim lisće takle: Lětstotki dołho je Pólska wobarała nawalej islama a nadpadam njewěriwych, kiž křesćansku kulturu cyłeje Europy chcychu zničić. A hdyž Pólska swoju njewotwisnosć zasy doby, hnydom twarješe znowa njezničomny, kruty nasyp přećiwo nowomu pohanstwu a přećiwo bolšewismej, kiž měješe wotpohlad, přez ćěła našich wojakow a přez rozpadanki našeje wótčiny bjezbóžnistwo z Moskwy přenjesć do nawječornych krajow. A tak je Pólska znowa zakitowała křesćansku kulturu Europy. Wulki a khutny je nadawk „katolskoho skutka", za to so starać, zo Pólska też w přichodźe wostanje twjerdźizna přećiwo nadpadam bjezbóžnistwa.

W Póznanju wotmě so wot 24.—29. junija **mjezynarodny kongres Khrysta Krala.** W kathedrali bu swjatočnje wotewrjeny. Swjaty Wótc bě k tomu pólskoho kardinala arcybiskopa Hlonda za swojoho legatu pomjenował. Pódla Waršawskoho kardinala Kakowskoho běchu tam kardinalojo Verdier z Pariza, Innitzer z Wina, Kaspar z Prahi a na 40 druhich cyrkwinskich wjerchow z Pólskeje a wukraja. Po přečitanju bamžowskoho wosebitoho lista witaše biskop Okoniewski kongres w pólskej a łaćonskej rěči a wuzběhowaše, kajki wuznam tajki kongres w dźensnišim času ma. Kongres chce k tomu přinošować, zo by cyły swět so ponowił w Khrystu a zo wšitke mocy bychu so wubudźiłe k zakitanju swjateje wěry. — Při prěnim posedźenju rozłoži kardinal arcybiskop Hlond nadawki mjezynarodnoho kongresa, kiž ma duchowne położenjo rozjasnjeć a brónje wutworjeć k zakitej Boha. Zastupjeŕ pólskoho knježeŕstwa při kongresu bě minister za šulske należnosće prof. Swietoslawski, kiž wupraji radosć knježeŕstwa nad tym, zo so tutón wuznamny kongres w Pólskej wotměwa. Dźakowaše so Swjatomu Wótcej za to, zo bě kardinala Hlonda, primasa Pólskeje, pomjenował za legata. Z toho spóznawa wosebite připóznaćo Swjatoho Wótca za Pólski kraj, w kotrymž dźěn je skutkował. Přeješe wosebje, zo bychu wšitke wuradźowanja měłe dobry wuspěch za nabožne žiwjenjo.

Hollandska. Z wosebitymi wobrjadami wotmě so tu lětsa prócesijón, kiž je hižo lětstotki stary. Wón je wopomnjećo na struchłe časy, hdyž katolikojo Bože służby jenož w khowancy móžachu swjećić. W tutym prócesijónje přewodźeja Najswjećiši Sakrament z tak mjenowaneje „skhowaneje cyrkwje" do jeneje druheje. „Skhowana cyrkej" wobstoji z lěta 1580 a je takle nastała: Hdyž katolikow tehdom přesćěhachu, připrawichu sebi cyle tajnje w jenym knjejskim wulkim domje rumnosć, hdźež nětk w zakhowanosći kemše so swjećachu. A wšelake připrawy tu běchu,

---

Tutón rozkaz da so dale. — Před sobu widźa zběžkarjow. Kóń so na zadnjej nozy zběhnje, přećisnje so a wosta mortwy ležo. Je to kóń Sir Hartlanda. Sir Hartland leži w próše.

Nahle přijěcha muž, pólny duchowny. Widźo Sir Hartlanda skoči z konja.

„Sće wy ranjeny, Sir Hartlando?"

Z małeje rany běži krej. „Haj, ale nic jara."

„Derje, knježe, tak wzmiće mojoho konja a khwatajće doprědka. Jendźelska trjeba wojakow a ja hižo tak za wami přińdu!"

Ruku dawajo dźakuje so Sir Hartland a skoči druhi raz na konja. Wobaj mužej so dohladaštaj, zo staj jenož z črjódku wojakow cyle wot zběžkarjow wobdataj. Zady njeju so hižo wojuje, snadź budźe jimaj hišće někak možno, zo so přez njepřećelski wobstup přebijetaj a potom snadź hišće zbožownje přez bahnišća a lěsy dócpějetaj swoje wojerske sydlišćo. Ći zadni su wěsće zhubjeni.

Wojacy wšak sedźa na konjoch, ale pólny duchowny, kiž přecy hišće pódla Sir Hartlanda stoji a joho k daleječhanju a wojowanju namołwja, njemóže sobu.

„Božedla was prošu, Sir Hartlando, jěchajće, dyrbiće wjednistwo přewzać a wot našoho wuswobodźenja wotwisuje snadź wosud wjele tysacow w jendźelskej Indiskej. Doprědka!"

Sir Hartland wobroći konja a rozkazuje: „Z Bohom a za Jendźelsku — doprědka!"

W samsnym wokomiku rozbuchnje k nohomaj konja jena njepřećelska granata. Měšnik wobroći konja a chce hišće ruku dawajo Sir Hartlandej božemje prajić; ale wón so zwieze, kusk granaty bě joho smjertnje zranił.

„Doprědka", woła hišće jónu ze złamanym hłosom; „doprědka!"

Jena druha a třeća granata přileća — tuž rěka dale jěchać. A woni jěchaja a jěchaja.

X.

Cyle sam leži Hjalmar z Trugnota w próše a to nimale na samnym měsće, hdźež běše před krótkim Sir Hartland ležał, kotromuž bě žiwjenjo wukhował. A na tym městnje hižo mrěje Hjalmar z Trugnota.

Pomałku běži rěčka krewje z joho ćěła a čerwjeni proch. Ale z wjesołosću hlada mrějacy k njebju prajo: „Dokonjane je, Wótče do twojeju rukow poručam swojoho ducha!"

A potom modli so hišće jónu tamne zdychnjeńčko, kiž je jako dźěćo, jako hólc, jako młodźenc a jako měšnik kóždy wječor swojej wóčcy zańdźelejo so modlił: „Za nana: Mój Jězuso, smilnosć!"

A joho rjekowska duša so pozběhnje k njebjesam, hdźež přewinjenja so mytuja z krónu wěčnoho žiwjenja.

Někotre dny pozdźišo čitaše Sir Hartland, kotryž bě zbožownje njepřećelske koło přełamał, mjez druhimi powěsćemi wo horcym wojowanju: „Hjalmar z Trugnota, měšnik z rjadu jězuitow, padźe jako pólny duchowny."

Žałostna bolosć přewza joho wutrobu a so poklaknywši płakajo so modleše: „Wótče naš ..."

Rjek bě slubaj nanajrjeńšo dodźeržał. *H. Wj.*

zo hodźeštej so wołtař a klětka hnydom zakryć, dyrbjał-li něchtón khowanku wučušlić. Wosada też pod tutymi wobstejnosćemi přiběraše, tak zo dyrbjachu rumnosć powjetšić: wjerch bu wutorhany a poskhod wutwarjeny. Prócesijón wotměwa so k wopomnjeću na tón dźeń, z kotrymž smědźachu so katolikojo zasy zjawnje k swojej wěrje wuznać a dotal w khowancy česćowane Najswjećiše zasy přenjesć do swojeje cyrkwje.

Belgiska. Belgiski kral wopokazuje při kóždej so poskićacej přileżnosći dźěłaćerskej młodosći swoje přećelne zmyslenjo; zjawnje so k njej wuznawa. Organisaciju belgiskeje katolskeje dźěłaćerskeje młodźiny je zarjadował kanonik Józef Cardijn; joho zasłużby připóznawši pomjenowa joho kral za ryćerja Leopoldowoho rjadu.

Belgiska **katolska młodostna fronta** na swojim założeńskim zjězdźe wuznawaše, zo chce wótčinje służić a zdobom zakitować křesćanske zaměry w cyłym zjawnym žiwjenju.

Najwjetše zasłużby wo misijónske dźěło w Khinskej ma belgiski misijonar P. Verstraeten, kiž swoje cyłe žiwjenjo skoro je w rańšim kraju skutkował. Nětk wróći so do swojeje belgiskeje domizny. Khinske knježeństwo je joho při wotkhadźe do domizny wuznamjeniło z „Jade"-rjadom, kiž jomu guwernĕr města Sui-Yuan, hdźež misijonar sydleše, w zjawnej zhromadźinje přepoda. Tutomu misijonarej ma so wosebje dźakować, zo dorozemjenjo a lubosć za křesćansku wěru we rańšich krajach bóle přiběrać poča.

Francózska. W městačku Vichy bu hnadowna **postawa swj. Marije krónowana.** Na pontifikalnej Božej mši spěwaše khór nowu missu, kotruž je francózski biskop Gonon komponował. Bamžowski nuncius so při krónowańskej swjatočnosći wobdźěli; wulka mnohosć ludu bě přitomna. Lětarjo woblětowachu hnadowne město a sćelechu kwětkowe wěncy na zemju.

Jedyn z **najsławnišich ludowych prědarjow** je P. Pinard de La Boullaye w Parizu. Swětoznate su joho póstne prědowanja, z kotrymiž we kathedrali Notre Dame lud zahorješe. 8 lět dołho je tam Bože słowo wozjewjał. Nětk chce tutoho nadawka so wzdać, zo by so zasy stawizniskim studijam wěnował.

Francózscy lětarjo zarjaduja wot 16.—19. augusta zhromadne putnikowanjo ze swojimi swójbami do hnadownoho městna Lourdes z tutym porjadom: Wšědnje zhromadna Boža mša a přistup k blidu Božomu, wšědnje sakramentalny prócesijón, kóždy wječor wobkhad ze swěcami, Requiem za zemrětych francózskich lětarjow, Boža mša za žiwych lětarjow, wšědnje prědowanja jenož za lětarjow.

Wot 7.—11. julija budźa w francózskim měsće Lisieux wulke swjatočnosće. Tam wotměwa so lětsa **eucharistiski kongres;** tajki je w Francózskej kóžde druhe lěto. Tónkróć bu městačko Lisieux wuzwolene, dokelž ma so tam zdobom woswjećić nowa wulka cyrkej, kiž bu k česći swjateje Terejzki wot Jězusdźěćatka natwarjena. Tutu swjatu francózski lud z wulkej horliwosću česćuje. Cyły katolski swět lubuje „mału" Terejzku, kotraž bu 1925 swjata prajena. Tak ju mjenujemy k rozdźělej wot „wulkeje" Terejzy z Avila. Mała Terejzka wumrě w lěće 1897 hakle 24 lět stara. Z 15 lětami bě zastupiła do rjadu Karmelitkow, hdźež bórzy so pokazowaše jeje wosebite Bójske powołanjo. Wona měješe wjele ćerpjeć a bohatosć duchownoho žiwjenja ju wuznamjenješe. Mějachu ju hižo za čas jeje krótkoho zemskoho byća za swjatu. W swojich poslednich lětach je napisała „stawiznu jeneje duše", z kotrejež tak prawje spóznawamy rjanosć a nadobnosć jeje ducha. 1923 bu zbóžna a 1925 swjata prajena. Myslička, natwarić k jeje wopomnjeću cyrkej, so khětře rozšěrješe. Hobrski twar je w Lisieux nastał. Kaž so praji, wučinja dotal na 150 milijónow frankow. Tuta cyrkej wobknježa ze swojej mócnosću cyłe město. — Swjaty Wótc je statnoho sekretara kardinala Pacelli-ja postajił za swojoho legata, kiž nowu cyrkej 10. julija budźe swjećić. Swjatočnje budźe we Lisieux witany. Wšitcy francózcy kardinalojo a wjacy hač 50 biskopow budźe tam zhromadźenych. Po tym chce kardinal Paceli hišće někotre dny w Parizu přebywać, hdźež k joho česći wosebite swjedźeńske witanja přihotuja. W sławnej kathedrali Notre Dame budźa swjatočne Bože służby.

Swětosławna kathedrala w Reimsu, kiž bu w swětowej wójnje jara wobškodźena, je nětk zasy rjenje ponowjena. 19 lět dołho su wuporjedźeńske dźěła trałe. Znaty amerikanski milljardar Rockefeller, kiž před krótkim je wumrěł, je bohate srědki k ponowjenju Reimskeje kathedrale dawał. W blizkim času so krasna cyrkej ma poswjećić. Wurjadne swjatočnosće so k tomu přihotuja.

Jendźelska. We swojej lětnej rozprawje pokazuje **zjednoćeństwo swjatoho Franciska k pomocy za wusadnych,** kak widźomnje je so wuskutkowała swjatočnosć, kotraž bu loni započatk meje k česćownomu wopomnjeću japoštoła wusadnych, P. Damiana, zarjadowana, hdyž joho ćěło z Hawajskich kupow do joho Belgiskeje domizny bu přewjezene. Wěmy so dopomnić, kak swětne a cyrkwine wyšnosće so na cyle wurjadne wašnjo při tym wobdźělichu. W Antwerpenje bu ćěło P. Damiana z najwjetšej česću witane. Belgiski kral sam bě přitomny. Cyły swět tehdom hołdowaše tutomu nadobnomu misijonarej, kiž lěta 1889 mjez wosadnymi sam tutej žadławej khorosći podleža. Zwjeselace je zhonić, kak tute swjatočnosće su też skutkowałe na trajace wašnjo do človjeskich wutrobow. Ženje hišće so tutomu spomožnomu towarstwej telko woporniweje darniwosće wopokazało njeje, kaž 1936. Na dnju mjeninow P. Damiana samym bu wjacy nadawane, dyžli za cyły čas zańdźenych lět. Jedyn major bě w radiju wo P. Damianu k zjawnosći rěčał. Na to bě towarstwo ze wšěch stron dary dóstało w hódnosći 1560 puntow (wokoło 150000 hriwnow) a wjacy hač 3000 listow. Za tute pjenjezy ma so khorobny wustaw za wusadnych w Khinskej natwarić a jene bydleniščo za tutych wbohich khorych w Africy. Zastaranjo jenoho wusadnoho płaći na lěto wokoło 300 hriwnow. Bydleńska budka za wusadnoho jednotliwca płaći na lěto na 100 hr., za cyłu wusadnu swójbu wokoło 140 hriwnow.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

7. njedźela po swjatkach, 4. julija:

Boža mša str. 365; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modl. wo swj. Pětrje a Pawole str. 529; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317 pod 8).

7. njedźela po swjatkach, 11. julija:

Boža mša str. 367; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Piu str. 445; 3. modlitwa str. 353 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317 pod 8).

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 314.—316. ze Šunowa: Józef Kowc, Mikławš Hrjehoř, Michał Kowc; 317.—320. z Ralbic: Pawoł Čornak, Michał Šrajbar, Jurij Domaška, Michał Žur; 321. z Łazka: Pětr Šołta; 322. z Jitka: Jurij Handrijanc; 323. z Koslowa: Jurij Budar; 324. z Nowoslic: Michał Kórjeńk (čo. 17); 325. ze Słoneje Borśće: Michał Winkler; 326. z Baconja: kantor Mikł. Cyž; 327. z Haslowa: Madlena zwud. Viccyna; 328.—330. z Khróśćic: Hańža Křižankec, Marja Nowakec, Jakub Kmječ; 331.—334. z Hórkow: Hańža Disnarjowa, Mikławš Hejduška, Mikławš Hicka, Jakub Brusk; 335.—337. z Worklec: Hana Wincarjowa, Mikławš Kilank, Jurij Krawc; 338. 339. ze Smječkec: Jurij Pječka, Jakub Šewc; 340. 341. z Łuzća: Jakub Mikela, Jan Rjeda; 342. 343. z Prawoćic: Pawoł Šewčik, Marja Wićazowa; 344. z Jasenicy: Pětr Šwejda; 345. z Nuknic: Pětr Lešawa; 346. z Noweje Wjeski: Jurij Wojnar; 347. z Drježdźan: Marja Šlosarjec; 348. z Němcow: Michał Šimon; 349. z Budyšina: Michał Lisnar.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 993.: K. R.; čo. 994.: A. K.; čo. 995.: R. R.; čo. 996.: N. M.; čo. 997.: P. N.; čo. 998.: J. D.; čo. 999.: Š. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. z Noweje Wjeski 2 hr.; Mikławš Hejduška z Hórkow 3 hr.; N. N. 5 hr.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

„Misale“

— Bože mšě w serbskej rěči —
(přeł. M. Nawka)

Wužiwajće tutón krasny dar,
w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Rjanu knihu dóstanješ:

z čefwjenym rězkom	za hr.	**4,—**
ze złotym rězkom	za hr.	**5,—**
„ „ „ pyšnje wjazanu	za hr.	**7,50**
ze złotym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**7,50**
z čefwjenym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**6,—**
z „ „ z modlitwami	za hr.	**6,—**

Marijina haptyka w Halštrowje.

Z dowolnosću wyšnosće přijima

knj. překupc Natuš w Kukowje

recepty

za Marijinu haptyku w Halštrowje.

Pola njoho maja so recepty hač do 2 hodźin wotedać. Potom so hnydom w haptycy přihotuja a w **4 hodź.** hižo móžeće po lěkarstwo k Natušecom přińć. Z tutej přileżnosću móžeće tež druhe potrěbne wěcy pola mje sobu skazać. Myslu, zo z tutym zarjadowanjom susodnym Serbam derje posłužu.

Njedźelu je moja haptyka wot 9—½1 hodź. připołd. wotewrjena.

W Halštrowje, 31. junija 1937.

Edwin Zillich, haptykaŕ.

Štó njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan“ so toči. — Derje tu tež pojěš.

W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Křidy
wšěch družin za ratarstwo

Hampel
Kotołska hasa 11

Nožetočerńja
Skład worclowych tworow

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala
brusy — kunki — wobručki

Klumpy wšěch družin

Samoćerjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětnišćo!

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wjesny hosćeńc

z něšto polom w katolskej wokolinje je na předań.

G. Graf, kupčeŕ,
w Budyšinje, Serbske hrjebje 2

Kolesace
mantle . . hižo za **1,25**
hadźicy . hižo wot **0,70**
wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!

Thomasec bratŕa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Nahłowjacy bant

jara pjenjezhódny

fale, khuty

wot

Hilger

nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminarska dróha 2

Čitaj serbske spisy!

Zahrodku na třěše

Kněžkec konditaŕnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbaŕskej hasy.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastaraš sy derje

přez wšěmwužitne zawěšćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

28. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. julija 1937.** | **75. lětnik.**

Prózdne a połne łódźe.

Na dalokim a šěrokim morju leži něhdźe lubozna kupa. Z časami bywa khudy a wbohi rozbitnik na jeje brjóh čisnjeny. Wobydlerjo joho hnydom za krala wuwołaja. W bohatstwach a zbožu je tam žiwy, njemyslo ani na to, kak je k tomu přišoł. W tutym kraju přebywa pak też starc, kiž jomu po krótkim času do wucha šepnje: „Twoje kralowanjo traje jene lěto! Potom přińdźe nowy kral. Ty budźeš potom z tróna storčeny, na prózdnu łódź sadźeny a na pobrjohi tamnoho cuzoho kraja dowjezeny, hdźež ani bydlenja ani cyroby njezměješ. Radźu tebi: Dokelž maš nětkle hišće móc w rukomaj, wuhotuj jenu łódź ze wšitkimi kubłami, kotrež tu mamy, jěd́ź potom do tamnoho cuzoho kraja, natwař sebi tam dom, wobdźěłaj kraj, zo změješ bydlenjo a khlěb, hdyž budźe twojoho kralowanja kónc!“

Luby čitarjo! Znaješ snadź tute rjane stare přirunanjo? Wo človjeku wone rěči, wo tebi a wo mni! Khudy a wbohi přińdźe wón na tutu zemju. Přez swjatu křćeńcu pak so wulinje do joho duše bóžske žiwjenjo swjatosćaceje hnady. Z njej pak wón też dóstawa kralowsku dostojnosć. Tola joho kralowanjo njetraje dołho. Potom přińdźe prózdna łódź — kašć — a dowjeze joho k brjohej cuzoho kraja, do kraja wěčnosće! Nětko pak njebudź błazn? Přijmi wučbu wot wěčneje mudrosće! Wuhotuj swoju łódź ze wšitkimi kubłami! Natwař sebi tam dom, wobdźěłaj kraj, zo změješ potom wěčne bydlenjo, hdyž z twojim zemskim kralowanjom ke kóncej pójdźe!

Njejsy samsne napominanjo też dźensa słyšał w Božim domje ze swjatoho sćenja? Njenapomina nas wone też, na krótkosć našoho zemskoho nuknicowanja a na zamołwitosć we wěčnosći myslić? Njenapomina nas wone też, być mudri a so starać za swoje wěčne wobydlenja, zo bychmy tam derje skhowani byli, hdyž z nami ke kóncej pójdźe? Njepřijědu přecy zasy prózdne łódźe — kašće —, zo bychu człowjekow přewjezłe do tamnoho kraja? A tola su mnozy człowjekojo tak nimo měry liwcy. Hdźež je naša wěčna domizna, tam dyrbjała też naša žadosć być.

Što pak mamy činić, zo bychmy sebi swoje zamołwjenjo tam we wěčnosći wołožili? Zo bychmy swoju žiwjeńsku łódź prawje napjelnili a rjane bydlenjo sebi tam wutwarili? Wotmołwu maš we słowje swjatoho pisma: „Budź swěrny w małym! Štóž je swěrny w mjeńšim, je też we wjetšim swěrny; a štóž je w małym njesprawny, je też we wjetšim njesprawny.“ (Luk. 16, 10.) Njeswěra w małym wjedźe k njeswěrje we wulkim a k ćežkomu zamołwjenju. Hač my połne abo prózdne łódźe do tamnoho swěta sćelemy, to wotwisuje předewšěm wot našeje swěry w małym. Njeswěra w małym běše zawěsće też započatk njezboža pola tamnoho nuknicarja w swjatym sćenju. Wona dowjedźe joho k ćežkomu zamołwjenju. Přez nju zhubi wón swoje zastojnstwo.

Hdyž maš mału ranu a ju kedźbu nimaš, móže ćežka khorosć z njeje nastać. Haj, něchtóžkuli je na te wašnjo hižo swoje žiwjenjo přisadźił. Mały jědojty bacilus natykowaceje khorosće zahubja husto cyłe krajiny. Kak husto zawinuje mała škrička wulki woheń!

Zanjerodźene winowatosće runaja so małomu kamuškej w twojim čriju! „Wšak je to jenož móličkosć!“ — tak so husto praji. Jeli by měł wulki kamjeń w swojim čriju, by jón wěsće bórzy wućahnył. Ale na mały kamušk so njekedźbuje. A tola haći wón jara. Zezběraj tute kamuški z twojoho žiwjenja, zo ći njebychu na puću do njebjes zeškodźałe!

Kak wulka a ważna to wěrnosć! Wšudźe a přecy zasy móžeš ju wobkedźbować w žiwjenju. Telko zhubjenych dušinych dobyćow dla małych kamuškow, na kotrež so njekedźbowaše! Kelko njezboža přez małe rany, kiž so zanjerodźichu! Kelko skaženych powahow, dokelž so we

młodości njepočinki a złe nakhilnosće njepřewinychu! Mnozy hižo w jastwje abo w khłostańi wuznachu: Wina na mojim njezbožu su ći, kotřiž napřećo mojim zwoprědka małym hrěchom młodosće njejsu wojowali a zakročili.

Luby čitarjo! Kedźbuj na małe! To płaći tohorunja wo skutkowanju dobroho. Wo znatym tak mjenowanym „nowinańskim kralu“ w Americy, kiž je jako wučownik započał, so sćěhowace powěda: Hdyž joho towaršojo do korčmy na piwo dźěchu, tykny wón přecy dźesać pjenježkow do wosebiteje móšničky a piješe wodu. Z časami tam woni tak husto dźěchu, zo jomu ćežko padny, kóždy raz pjenježk na bok położić. Wón pak swoje předewzaćo přewjedźe a nošeše wšitko na nalutowańju. Po pjećich lětach běše sebi hižo mały kapital nahromadźił. Tři z joho towaršow buchu jako njekhmanicy pušćeni. Wón pak so wudoby na prěnje městno we wobkhodźe, kupi sebi po dalšich pjećich lětach wobkhod sam a bu tak jedyn z najbóle znatych a zamožitych nowinarjow Ameriki. Přez małe wěcy bu wulki a sławny, druzy pak skaženi.

Wulki a bohaty móžeš tež ty so stać na duši, hdyž na małe wěcy kedźbuješ. Kaž mnozy človjekojo njezměješ najskerje w žiwjenju přileżnosće k wulkim skutkam. Ale wšědnje móžeš přez dobre měnjenjo tež najmjeńše skutki do złota přewobroćeć. Ty trjebaš je jenož z lubosću k Bohu Knjezej woprować. Přez to nahromadźiš sebi hobrski kapital za wěčnosć. Přez to staraš so, zo njepojědźeš z prózdnej ale z bohaće nakładźenej łódźu do kraja wěčnosće. Na te wašnjo sebi rjane a rumne bydlenjo w tamnym cuzym kraju natwariš. Přetož potom budźe tež junu tebi so prajić: „Hlej, ty dobry a swěrny wotročko! Dokelž sy swěrny był nad małym, chcu tebje nad mnohe stajić. Zastup do radosće swojoho Knjeza!“ -ń

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Joho excelenca, najdostojniši knj. biskop Mišnjanski je za nowoho fararja w Biskopicach pomjenował dotalnoho kapłana při propstownej cyrkwi w Lipsku, knjeza Antona Keisera. — W měsacu juliju buchu přesadźeni: Bruno Winkler, dotalny kapłan we Wostrowcu, jako tajki do Lipska-Reudnic; Dr. phil. Wylem Fuchs, nowoměšnik z Mayen w Rhynskej, za kapłana do Drježdźan-Janowoho Města; Jan Hipp, kapłan w Lipsku-Konjecach, jako tajki do Wostrowca; Beno Kaiser kapłan w Drježdźanach-Janowym Měsće, jako tajki do Lipska-Konjec. — Knj. farař dr. theol. Jurij Kurze, dotalny farař w Biskopicach, je so swojeje fary dobrowólnje wzdał a přewozmje městno domjacoho duchownoho pola Nazaretskich sotrow w Goppelnje pola Drježdźan.

— Zańdźena njedźela, 4. julija, bě za tudyši klóštr franciskankow wulcy swjedźeński dźeń. Na tym dnju bu postulantka Marija Dittrichec z Lěhnicy swjatočnje zadrasćena a jako nowicka do klóštrskeje swójby přiwzata. K tutej swjatočnosći běchu knježny swoju kapału nanajrjeńšo z kwětkami wupyšiłe. Zmysłapołne ceremonije, kotrež so při zadrasćenju nałožuja, wukonješe wysokodostojny knjez wyšši studijny direktor n. w. Pawoł Löbmann z assistencu kk. ordinariatskich assesorow Dr. Wolfa a Dr. Hötzla. We swojej hnujacej narěći pokaza wón z rjanymi słowami na wuznam tutoho podeńdźenja. Kapała bě přepjelnjena z pobožnymi wěriwymi. Tež přiwuzni noweje kandidatki běchu k tutomu swjedźenjej sem přikhwatali. Nowicka dósta klóštrske mjeno Marija Karitas. Ze swjatočnym „Te Deum“ so wobrjady skónčichu. — Čełna sotra noweje nowicki běše tohorunja sobustaw tudyšoho klóštra franciskankow była. Wona zemrě po dlěšej khorosći loni a bu 27. augusta pod sylnym wobdźělenjom wosadnych na zwonkownym katolskim kěrchowje pokhowana.

Z Bronja. Sleborny kwas móžetaj 16. julija bur Jurij Smoła a joho mandźelska Katha rodź. Šramic woswjećić. Mandźelski jubilar je so 13. februara 1882 w Bronju narodźił jako syn Mikławša Smoły a joho mandźelskeje Madleny

Spodźiwna dowěra na Boha holcy w Syběrskej.

Syběrska słuša Ruskej a wopřija krajiny, kotrež cyłu połnócnu Aziju wobjimuja. Syběrska je rědko wobydlena, dosaha hač k lodowomu morjej a je zdźěla jara zymny kraj.

Do Syběrskeje wupósćełaše ruske knježeństwo kóžde lěto tysacy paduchow, rubježnikow, wobhnadźenych mordarjow, kotřiž dyrbja tam w podkopkach, lěsach atd. dźěłać. Tola też tajkich, kotřiž su so přećiwo zakonjam ruskoho kraja přešli, husto do Syběrskeje na wjacy lět abo na cyłe žiwjenjo posyłaju. Wyše toho pak su do Syběrskeje też wjele tysac swěrnych katolskich Polakow a druhich wuwjedli, kotřiž njejsu chcyli kaznje swojeje swjateje Cyrkwje přestupić, ale jako dobre dźěći katolskeje Cyrkwje zwostać. Ćile a też tajcy, kotřiž buchu politiskich přestupjenjow dla do Syběrskeje zahnaći, dóstawachu wot ruskoho knježeństwa móličke wobydlenja a něšto mało pjenjez, a móža sebi z ručnym dźěłom něšto zasłužić. Tola přecy zwosta jich žiwjenjo prawje zrudne.

W spočatku 19. lětstotka, hdyž car Pawoł knježeše, bydleše w Syběrskej holčka z mjenom Prazkoska, jenička dźowka zemjana Loponlowa. Loponlow bě w Ukrainje rodźeny, bě wjele lět w ruskim wójsku służił a přećiwo Turkam zmužiće wojował. A tola bu do Syběrskeje wupokazany, pječa přez skutkowanjo jenoho wyška, kiž bě jomu njepřećelscy zmysleny. Loponlow bydleše ze swojej mandźelskej a dźowku we wsy Išim w Tobolskim wokrjesu. Wšědnje dóstawaše Loponlow wot knježeństwa 10 kopekow (40 pj.), kotrež wězo k žeživjenju njedosahachu. Mandźelska a dźowka dźěłaštej sobu za nana a zasłužišćej z płokanjom a pólnym dźěłom telko, zo njetrjebachu z hłodom wumrěć.

Mać a dźowka z podaćom tute zrudne žiwjenjo znjeseštej, nan pak poda so wulkej struchłosći. Wšě prózstwy za wobhnadźenjo abo połoženjo běchu podarmo. Loponlow njedósta wot knježeństwa ani wotmołwy na swoje prózstne pisma. To powjetši zadwělowanjo Loponlowa tak jara, zo so mać a dźowka boještej, zo mohł rozom zhubić.

Prazkoska, 11lětna holčka, bě wot swojeje maćerje nawukła, pola Boha luboho Knjeza pomoc pytać, kotryž přecy a wšudźom nam pomhać móže a też chce. Nutrnje a často modleše so Prazkoska doma a też w lěsu, zo by Bóh jeje nana z tuteje wulkeje stysknosće wumóžił.

Raz přińdźe holčcy při modlenju myslička, zo by do Pětrohroda pućowała a cara samoho wo wobhnadźenjo nana prosyła. Tule mysličku měješe Prazkoska za Bože pohnućo, a ju wuwjesć bě jeje stajne prócowanjo. Tola zadźewki běchu tak wulke, zo so wšitkim njemóžne zdaše, to wuwjesć. Dźěćo pak njepřesta so modlić a swoju cyłu dowěru na Boha stajeć. Po dołhim čakanju zwaži so, swoje wotmyslenjo nanej a maćeri zdźělić. Tola staršej njechaštaj ničo wo tym wědźeć, dokelž měještaj to za njemóžne.

Lěta so mjez tym minychu. Prazkoska modleše so wutrajnje dale k Bohu, zo by jej pomhał předawzaćo wuwjesć. Tola też staršej njepřestawaštaj holcy wotradźeć. Tak so zadźewk za zadźewkom wotmysłej napřećo staješe. Najprjedy dyrbješe Prazkoska pas (dowolnosć k pućowanju) měć. Kak pak móžeše tón dóstać?

A tola je tajki pas dóstała! Kak to?

rodź. Mětec. Mandźelska jubilarka je so narodźiła 20. nov. 1874 w Radworju jako dźowka bura Šrama a joho mandźelskeje Marje rodź. Ryńčec z Kamjeneje. Z mandźelstwa je wušła jenička dźowka Marja. Bóh luby Knjez, dawaćer wšoho dobroho, zdźerž mandźelskeju też w přichodźe stroweju a žohnuj jeju sprócniwe, ćežke dźěło!

Z Ralbic. Póndźelu popołdnju wokoło 1 hodź. přiće̊že k nam ćežke hrimanjo z wulkim dešćom. Wjacy króć je błysk do štomow a sćežorow dyrił. Blizko cyrkwje je błysk do milinowoho sćežora z wulkej mocu dyrił, zo w cyrkwi wšitke wěsćadła (Sicherungen) miliny rozbi, blizko motora za pišćele wjeřch přerazy. Někotre domy wokoło cyrkwje běchu tón dźeń tohorunja bjez miliny. Do Šołćic kapałki na sćežcy do Różanta dyriwši je błysk třěchu trochu wotkrył a postawu swjateje Marije powalił. Dešćik běše jara witany a płódny. Dźakujemy so Bohu, zo je hrimanjo bjez wjetšeje škody było, dokelž hrimanja, kiž wot ranja přićahnu, kaž to tón raz bě, su často z krupubićom.

Ze Šunowa. Srjedu 14. julija budźe 25 lět, zo bu Michał Kocor, žiwnosćeŕ a rěznik we Šunowje z Hańžu Handrikec ze Šunowa w farskej cyrkwi w Ralbicach wěrowany. Ze zbožownoho mandźelstwa wukhadźa 9 dźěći, wot kotrychž su 7 žiwe, 2 hólcaj a 5 holcy. Přejemy mandźelskimaj we sležbornej pyše wjele zboža a Božoho žohnowanja na mnohe lěta! Posoł je tam z domom.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 14. julija, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach a 1/4 4 hodź. w Ralbicach.

Ze Šěrachowa. 8. julija bě tomu 50 lět, zo bu něhduši Šěrachowski farař Jakub Žur na Khrósćičanskim kěrchowje pokhowany. Joho wopomnjećo je dźensa hišće žiwe we wutrobach Šěrachowčanow, kotřiž zasłužby njeboh fararja Jakuba Žura za swoju wosadu zabyć njebudźa. Też „Kat. Posoł" wopomnjećo na tutoho serbskoho duchownoho rad wobnowja. Jakub Žur bu rodźeny 9. sept. 1821 na Horje pola Khrósćic. Najprjedy bě z katechetu a njedźelskim prědarjom při tachantskej cyrkwi w Budyšinje. Wot 5. meje 1861 hač do 5. junija 1887 bě z fararjom w Šěrachowje, hdźež je sebi njezapomnite zasłužby dobył. Při joho 25lětnym wosadnym jubileju 5. meje 1886 wobdźěli so cyła wosada. W samsnym lěće bu na kanonika pomjenowany. Za joho čas wutwari so wurazne znamjo města Šěrachowa: mócnej wěži farskeje cyrkwje, kotrejž buštej w lětach 1866—68 twarjenej. 1869 sćěhowachu štyri nowe zwony (Es-moll), hromadźe 42 centnarjow ćežke; płaćachu na 5000 hr.; knjez biskop L. Forwerk je swjećeše, přitomni běchu kk.: kantor Hoffmann, tach. vikaraj Dienst a Herrmann, farař Kokla z Wostrowca a někotři duchowni z blizkeje Češkeje. W lěće 1880 započa farař Žur potom z wutwarjenjom a pyšenjom nutŕkowneje cyrkwje. Spomnić chcemy wumělski wołtarny wobraz, předstajacy do-njebjes-wzaćo swj. Marije. Wobraz je na fararjowu próstwu sakske knježeŕstwo cyrkwi dariło. Spomožny skutk chcyše knjez farař hišće wukonjeć, natwarić wustaw za khude dźěći a khudych. Wosadni běchu za to hižo z přileżnosću joho měšniskoho jubileja darili hriwnow 2440. Tola to wuwjesć, njebě jomu wjacy spožčene. 5. julija 1887 zemrě njenadźicy, hdyž přebywaše runje pola swojich přiwuznych w Pozdecach, hdźež chcyše sebi ćělne wokŕewjenjo popřeć. — Knjez farař Jakub Žur je so też wobhladniwje starał za žiwjeńske derjemćo swojich wosadnych. Hdyž zrudne położenjo domjacoho tkalcowstwa, wot kotrohož ludźo tam z wulkoho dźěla běchu žiwi, ludźi mohł rjec k zadwělowanju ćerješe a wulka nuza w Šěrachowje knježeše, prócowaše so wón po kraju pućujo někoho dobyć, kiž chcył w Šěrachowje założić tkalcowu fabriku. To so jomu lěta 1883 poradźi. Na joho namołwjenjo wutwori wulkoindustrialny Hermann Wünsche z Ebersbacha w Šěrachowje tajku fabriku, kupiwši k tomu wot fary 4 kórcy zemje za 7200 hr. 860 krosnow bu tu stajenych a na 700 ludźi namaka dźěło a khlěb. Wulki dźěl Šěrachowskoho wobydlerstwa je na zasłužbu w tkalcowskich twornjach, kotrež so tam bóle a bóle wuwiwachu, pokazany. Njeboh farař Jakub Žur je w prawym času swojim wosadnym z dobrej radu a ze skutkom pomhał wutworić prawy puć z hospodarskeje nuzy do lěpšoho časa.

Z Drježdźan. Póndźelu bu na znutŕkownym katolskim kěrchowje w Bjedrichowym Měsće pokhowany wysokodostojny knjez farař n. w. Emanuel Zielonkowski. Bě 2. 7.

W samsnej wsy bydleše jaty, kiž běše syn němskoho krawca, z mjenom Neiler, kiž bě prjedy w Moskwje służownik bohatoho studenty był. Tutón jaty bě też krawc a bě druhdy k holćcynomu nanej přišoł. Toho holćka prošeše, zo by jej pismo wudźěłał na guverněra a za nju wo pas prosył. Neiler wšak sam pisać njemóžeše, znaješe pak muža, kotryž to móžeše. K tomu dźěše holca a dósta wot njoho žadane pismo. Při prěnjej přileżnosći wotpósła pismo a dósta po šěsć měsacach pas. Połna wjesołosće dźakowaše so Prazkoska Bohu lubomu Knjezej. Tola přecy hišće jej staršej pućowanjo njedowolištaj. Kak też by mohła khuda holca wjele stow mil daloki puć přez njeznate krajiny, sama, bjez ćopleje drasty, dokonjeć. A byrnjež hač do Pětrohroda dóšła, kak by jej móžno było, k carej přistupić? Tola wšitke tele zadźewki zmužitu holcu njewottrašichu, na wuwjedźenjo swojoho wotmyslenja čakać.

Skónčnje dowolištaj staršej swojej dźowcy dołhe, strašne pućowanjo. Na dnju naroda swj. Marije wopušći Prazkoska swój wótcny dom a přińdźe wječor do jeneje wsy, hdźež přenocowaše. Jenož jedyn sležborny rubl (2,20 hr.) bě jeje zamoženjo. Husto so holcy po puću hubjenje dźěše. Tak ju w lěsu sylne njewjedro a dešć překkwata. Tam a sem ju dobroćiwi ludźo nasyćichu a z wobućom a drastu wuhotowachu. Druhdy pak też njesmilni ludźo ju hanjachu a wotpokazachu. We wsy Izbje chcyštaj ju muž a žona skóncować, dokelž měnještaj, zo ma pjenjezy w drasće zašite. Tola Bóh ju zakita, zo so to njeporadźi. Druhi króć napadny ju čŕjóda psow. Prazkoska lehny so na zemju a mjez tym přińdźe bur a zahna psy.

Tola hižo poča so zyma přibližować; sněh zawěwaše puće. Tu poradźi so holcy, zo móžeše hórše puće na sanjach so wjezć, haj, jedyn dobroćiwy bur chcyše ju hač do Jekaterinburga (nětko Swjerdłowska) sobu wzać, hdźež měješe wšelake wobstaranja. Tola we swojej hubjenej, ćeńkej drasće zymu njepřetra a cyła přemjerzny. Na poł morwu ju do jeneje při puću stojaceje korčmy donjesechu. Jeje hubjeństwo widźawši, smilichu so korčmarjec na njej a požčichu jej kožuch. Tak přijědźechu do Jekaterinburga. Korčmarka, pola kotrejež běše bur wupřahnył, widźicy, zo holca pjenjez nima, radźeše jej, zo by tola k někotrym dobroćiwym a zamožitym ludźom wo jałmožnu prosyć šła. Najprjedy pak dźěše Prazkoska do cyrkwje, zo by Boha wo dobroćerjow prosyła. Pobožna a smilna knjeni bě ju w cyrkwi widźała, a hdyž holca k njej přińdźe, bu w jeje domje z jědźu, pićom a hospodu přećelnje zastarana. Holca wupowěda knjeni zamysł swojoho pućowanja, a hačkuliž ta dwělowaše, tak jej tola radźeše, zo by přez zymu pola njeje wostała a naléto dale pućowała.

Prazkoska so cyle zbožowna čuješe w domje swojeje dobroćerki, hdźež też čitać a pisać nawukny. Tak so zyma miny. Husto holćka na swojeju staršeju w Syběrskej spominaše. Hdyž bě naléćo přišło, zapłaći jej knjeni jězbu na łódźi hač do města Nižneje. Sprawny překupc, kiž sobu jědźeše, staraše so dale wo nju. Přez Uralske hory wjezeše so we wozyčku, potom móžeše zasy po rěcy na čołmje dale pućować. Při tym sta so njezbožo, zo w sylnym wichorje a njewjedrje so čołm na stronu skhili. Prazkoska a dwaj druhej pućowarjaj padnychu do rěki. Dokelž pak tam hłuboko njebě, móžachu so wukhować.

Nětko přińdźe Prazkoska do města Nižneje. Njedaloko přistawa stoji knježnjacy klóštr z cyrkwju. Holca dóńdźe

ze swjatymi sakramentami wobstarany zbóžnje wumrěł. Swjatočne rekwijem wotmě w kěrchowskej kapali wysokodostojny knj. farař Christman. Swjatočny pohrjeb wukonješe wysokodostojny knjez probst Seidler wot Dwórskeje cyrkwje. We swojich wopomnjeńskich słowach při rowje pokaza na zasłužby, kotrež je sebi zemrěty knjez jako prjedawši dušepastyř we wšelakich wosadach Hornjeje Šlezskeje dobył; mjez druhim je so wo to postaral, zo buchu w Schönwaldźe a Kralowej hěće nowe domy Bože natwarjene. — Zemrěty knjez, kiž bě na wusłužbje w Drježdźach žiwy, běše muž bohatych duchownych darow a wuži čas swojoho wotpočinka, zo by so wosebje w ćichej samotnosći w křesćanskej dospołnosći wudokonjał a na wotkhad do wěčnosće přihotował.

R. i. p.

Zjězd wojeńskoho zwjazka „Kyffhäuser" we Kasselu.

Kaž loni a před dwěmaj lětomaj, wotmě so też lětsa we Kasselu zjězd starych wojakow. Němski wjednik je poručił, zo ma so kóžde lěto zjězd we Kasselu wotměć. Hižo pjatk 25. junija dojěždźechu tam krajni a wokrjesni wjednicy a wobdźělichu so na wšelakich posedźenjach a poskićenjach. Njedźelu zeńdźe so 150000 starych wojakow na „Karlowej łucy", hdźež wjednik zwjazka, wyšk Reinhard, a druzy rěčachu. Też čestny hósć, wobstarny pólny maršal z Mackensen, postrowi swojich starych wojakow, kotřiž před nim defilirowachu.

Město Kassel leži we płódnej dolinje rěki Fuldy, ma 174000 wobydlerjow, mjez nimi 10 % katolikow; tući maja 5 cyrkwjow. We lěće 1913 móžeše Kassel na 1000-lětne wobstaćo wróćo hladać. Hendrich I., wnuk swjateje Hilžbjety, knježeše w Kasselu a běše prěni krajny hrabja. Kassel je jeničke němske město, kotrež bě w 30lětnej wójnje přelutowane. Krajny hrabja Korla († 1730) zasydli we hornim dźělu města Hugenotty. Tući natwarichu hobrski pomnik „Herkules", to je tak mjenowany „pomnik 1000 skhodźeńkow". Na wjeršku pomnika je 20 m wysoka postawa Herkulesa. Wumělski wodopad, kiž swojoho runjeća pyta, dawa wšomu bajkojty napohlad. Woda so horjeka hromadźa a kóždy 4. dźeń, hdyž so wotpušći, pada po skaliskach a wodopadach do hłubiny a před hrodom „Wilhelmshöhe" (lěćna residenca poslednjoho němskoho kěžora) wustupi jako hobrski wodomjetak (hač dotal najwjetši w Europje). Wokolina pomnika Herkulesa je wobkuzłaca. Tysac pućikow a šćežkow wjedźe po lěsu mjez hobrskimi dubami, bukami a šmrěkami, samo wulke cedry libanonske tu nadeńdźeš. Njeznaty njesmě sebi zwažić, předaloko do lěsa, dokelž so wróćo njenamaka. Hišće wjele druhich rjanosćow poskića Kassel, kotrež wopisować mi možno njeje.

Tola hišće wjetše spodźiwanjo hač wšě tute rjanosće wubudźištej Serbowcy, kotrejž běštej też sobu do Kassela dojěłoj. To běše něšto, štož hišće město Kassel widźało njeje. To njeběchu sta, ale tysacy, kotrymž dyrbjachmy prajić, što smy a zwotkel smy. A přecy zasy słyšachmy prajić: „Eine herrliche Tracht". A hdyž póndźelu dopołdnja na Karlowu łuku přińdźechmy, měrjachu so njeličomne fotoaparaty na nas. Haj samo nochcychu nam wěrić, zo naše žony a holcy přecy tajku drastu noša. Kóždy, kotryž so bliže z nami rozrěčowaše, bě połny khwalby a spodźiwanja nad rjanosću serbskeje drasty. Hdy bychu naše serbske holcy wědźałe, kak rjana jich drasta je, zawěsće by sebi ju někotražkuli hišće wjele bóle ważiła.

Cyrkwinski přehlad.

Vatikan. Generalny vikar vatikanskoho města Msgr. Zampini je 79 lět stary wumrěł. Wón přisłušeše rjadej Awgustinow. Lěta 1910 powoła joho Pius X. za bamžowskoho sakristana.

Něchtóžkuli budźe so dźiwać, hdyž słyši, zo na dnju 25. julija **kardinal Tisserant dóstanje biskopsku swjećiznu.** Kardinalojo rozdźěluja so po wšelakich stupnjach: kardinalojo-biskopja, kardinalojo-měšnicy, kardinalojo-diakonojo. Njeje pak trěbne, zo je kardinal-diakon zdobom też biskop. Swjaty Wótc pak chcyše kardinala (diakona) Tisseranta wosebje wuznamjenić pomjenowawši joho za biskopa. Mjenowany knjez bě hač do lońšoho podprefekt vatikanskeje bibliotheki, bu potom na kardinala powyšeny

---

najprjedy do cyrkwje, zo by so modliła. Z cyrkwje wustupiwši widźeše klóštrsku knježnu, kotraž chcyše cyrkej zamknyć. Prazkoska prošeše knježnu, hač mohła w klóštrje přenocować. Tuta dowjedźe ju k abtysy klóštra. Holčka wupowěda knježnam swoje cyłe žiwjenjo a čohodla do Pětrohroda puću je. Rad dopjelnichu jeje próstwu wo přenocowanjo w klóštrje. Dokelž abtysa khorojtosć holčki widźeše, kotraž bě sćěhwk napinacoho pućowanja, dowoli jej, zo smě tak dołho w klóštrje wostać, doniž njebudźe zasy wustrowjena.

Tak zwosta wjele njedźel w klóštrje, nawukny klóštrske žiwjenjo sebi ważić, a skónčnje prošeše wo přiwzaćo do klóštra jako knježna, hdyž budźe po wobhnadźenju swojeju staršeju swobodna. To abtysa rad přilubi.

Mjez tym bě so Prazkoska wustrowiła a móžeše so najprjedy do Moskwy na pućowanjo podać. Abtysa jej zapřah ze sanjemi wobstara a da jej poručacy list na jenu wosobnu knježnu w Moskwje sobu.

Do Moskwy přišedši Prazkoska list knježnje woteda. Tuta so nětko wo dalše pućowanjo holčki postara a da jej druhe poručace pismo na wjefchowku w Pětrohrodźe. Po dwacećidnjowskej jězbje docpě skónčnje hłowne město. Tam jej nahladny překupc radźeše, zo by so z próstnym pismom najprjedy wobroćiła na sudnistwo. Tola tajke pismo jej ničo njepomhaše, žadyn z wysokich zastojnikow njechaše je přiwzać a podpjerać.

Skónčnje Prazkoska přez prócowanjo nahladnoho muža dowolnosć dósta, kejžorcy so předstajić a swoju próstwu ertnje přednjesć.

Dokelž holčka wobkrućeše, zo je jeje nan njewinowaty do Syběrskeje pósłany był, dy[illegible]chu so najprjedy akty procesa znowa přepruhować, [illegible]ož dlěši čas traješe. Mjez tym zezna so Prazkoska ze v[illegible]elakimi wosobnymi knježimi a bu jara wobdarjena. Hdyž bě skónčnje wukaz za wuswobodźenjo jeje nana zhotowjeny a wot kejžora podpisany, wuprosy sebi hišće wobhnadźenjo dweju druheju dobroćerjow swojeju staršeju.

Nětko pak bě čas přišoł, zo chcyše Prazkoska swoje předewzaćo, do klóštra zastupić, wuwjesć. Wona napisa staršimaj list, zo byštaj do Nižneje přijěłoj.

Prjedy pak hač staršej do Nižneje přińdźeštaj, bě so Prazkoska jako knježna zadrasćić dała. Njewuprajna bě radosć zetkanja po tak dołhim dźělenju. Mać drje wobžarowaše, zo je jeje dźowka swětej božemje prajiła, změrowa pak so skónčnje, hdyž swoju dźowku wo Božim powołanju a wo zasywidźenju w njebjesach rěčeć słyšeše.

Swěrnje dopjelnješe Prazkoska wšě winowatosće swojoho powołanja jako klóštrska knježna. Ponižna a posłušna swojim předstajenym, pobožna a pilna we swojim dźěle a cyle njebjescy zmyslena, dawaše najrjeńši přikład dobroho, křesćanskoho žiwjenja.

Tola ćeže a tradanja na pućowanju přez Syběrsku běchu smjertne symješko we młodej knježnje zaščěpiłe; wona ćefpješe na płuca. Z wulkej sćefpnosću znjese khorosć a přihotowaše so na smjerć. Měrnje a ćicho wudychny swoju dušu, zo by w druhim žiwjenju dóstała myto swojeje sylneje dowěry na Boha a swojeje woporniweje lubosće k staršimaj.

a za sekretara kongregacije za orientalsku cyrkej pomjenowany. Biskopsku swjećiznu wudźěli jomu kardinal Pacelli.

Swjaty Wótc přijimaše 24. junija putnikarjow, mjez nimi też 5 žónskich, sobustawy „Katolskoho Skutka“ **z Mexika**. Nad tutymi so wosebje radowaše a je počesći z rjanymi słowami. Wón wuzběhowaše wulke zasłužby „Katolskoho Skutka“, kiž je pod najwjetšimi strachami a woporami dobru wěc swjateje wěry w Mexiku horliwje zastupował.

Japoštołski vikar w **połnócnej Americy** (Kanada) biskop Breynat je loni Swjatoho Wótca wopytał a pisaše potom w lisće swojim misijonaram, kak starosćiwje a lubosćiwje bu w Romje přiwzaty. Swjaty Wótc derje znaje tych — tak biskop pisa — kotřiž za dźěło najwobćežnišoho misijonara su so poskićeli ... „Biskop sewjernoho čopa (Nordpol)“ je Swj. Wótcej też rozprawjał wo rjanych wuspěchach, kajkež smy z lětadłami při misijónskim dźěle w Kanadiskej dócpěli ... Přez 8000 km je biskop přelětał w běhu tšoch tydźeń, zo by wopytał zdalene misijónske stacijóny při arktiskim lodowym morju, hdźež dotal hišće žadyn lětar sebi dojěć njeje zwěrił. Misijónstwo wukonjeja tam „oblatojo Njewoblakowanoho podjeća“. Lětsa chcedźa nowe misijónske sydło wutworić w najzdalenišim kóncu; te ma so poswjećić Khrystej Kralej. Swjaty Wótc je k tomu skutkej dał swoje wosebite žohnowanjo dariwši zdobom misijonaram keluch, zo bychu w bamžowym mjenje swjećili **wopor Božeje mšě na hranicach swěta.** Na prostwu japoštołskoho vikara je Swjaty Wótc tutón keluch najprjedy sam wužiwał a to při swjatym woporje na dnju Božoho Ćěła.

Na dnju swj. Jana křćenika, 24. junija, wopominaše rjad jezuitow a z nim cyły katolski swět dźeń měšniskeje swjećizny swj. Ignacija z Loyola, założerja rjadu jezuitow. 24. junija 1537 bu z pjećimi druhimi młodźencami w Bjenatkach (Venedig) na měšnika wuswjećeny. Tónle dźeń bu w jezuitskim rjedźe a w cyłej katolskej cyrkwi lětsa wosebje hódnje wopominany. Na tutym dnju bu też dźesać młodym sobustawam jezuitskoho rjadu ze wšelakich krajow Europy, Azije a Ameriki sakrament měsniskeje swjećizny wudźěleny a to při woltarju, pod kotrymž wotpočuja powostanki wulkoho swjatoho.

Pólska. W Krakowje bu z wulkimi swjatočnosćemi wopominany jubilej 25lětnoho biskopskoho knježeństwa arcybiskopa prynca Sapieha. Też krajne wustawy su jomu dźak wuprajałe za joho skutkowanjo k spomoženju luda.

Ruska. Zo bě Stalinowa, ruskoho diktatorowa mać, zasy puć k swojej cyrkwi namakała, wo tym hižo před něšto časom pisachmy. 20 lět dołho bě so jeje zdalowała. Nětko słyšimy, zo je 77 lět stara, zastarana wot měšnika, wumrěła.

Jendźelska. Eucharistiske kongresy po diecejzach dobywaja w Jendźelskej přecy wjetšoho wuznama a mócnje spěchuja katolske žiwjenjo. Započatk junija bě tajki eucharistiski kongres za Birmingham-sku arcydiecejzu. Na 6000 ludźi so wobdźěli.

W Londonskej cyrkwi klóštra Jězus-dźěćatka bu mandźelska wyššoho zastojnika při japanskim zapósłanstwje z mjenom Terasaki ze swojimaj dźěśćomaj do katolskeje Cyrkwje přiwzata. Swjaty Wótc je z telegramom zbožopřeća wuprajił a swójbje japoštołske požohnowanjo wudźělił. — Też mandźelska japanskoho zapósłanca w Londonje je katolska. Tři druhe žónske japanskoho zapósłanstwa pak dóstawaja hišće wučbu wo katolskej wěrje.

Kónc junija poda so 1100 Jendźelčanow z putniskim ćahom do Lourdesa. Hdyž tam dojědźechu, buchu wulcy překwapjeni: Po wosebitej poručnosći francózskoho knježeństwa běštaj Lourdeski měšćanosta a president tamneje provincy na dwórnišćo přikhwatałoj. Wutrobnje witaštaj Westminsterskoho arcybiskopa Msgr. Hinsley-a, kiž sam nawjedowaše prócesijón. Tajke zjawne swjatočne witanjo tu dotal hišće ženje było njeje, dóniž Jendźelske prócesijóny tu přikhadźeja.

Portugalska. W Lissabonje, hłownym měśće Portugalskeje, chce sebi portugalski lud stajić: narodny pomnik, wulku **postawu Khrysta Krala.**

Rakuska. Katolski karitas-zwjazk wotmě we Winje swoju generalnu zhromadźiznu, při kotrejž so też wobdźělichu president Miklas z mandźelskej, kancler Sušnigg, kardinal Innitzer a bamžowski nuncius. Z lětneje rozprawy spomožnoho skutkowanja njech je tole naspomnjene: We Winje samym bu wšědnje 15000 khudych a 5000 dźěći nasyćenych. 400000 krónow bu wudatych za pohrjeby khudych. Tysacam bu w prózdninach přebywanjo na darmotnych městnach posrědkowane. Tysacy dóstawachu tepjenjo. Młodym maćerjam bu trěbna lěkarska rada poskićana, też lěkarstwa a cyroba. Wšitcy potrěbni buchu w prawniskich należnosćach darmo powučeni. Rakuski karitas-zwjazk skutkuje samostatnje bjeze wšeje krajneje podpjery; je pokazany jeničcy na dobrowólne dary. Kancler Sušnigg we swojej rěči wuzna: „Našu wótčinu sebi bjez karitas docyła myslić njemóžemy; a měła-li samo bohatosćow w přeměrje, njemohła tola parować karitas.“

Amerika. Mexikanscy biskopja su pastyrski list wudali, z kotrymž **katolskim staršim raznje zakazuja,** dźěći słać na socialistiske šule, khiba-li zo maja wot swojoho biskopa k tomu wosebiteje dowolnosće.

Najwyšši argentiniski sud je do swojeje sudniskeje zale Božu martru powěsnyć dał.

Guvernĕr argentiniskeje provincy Buenos Aires je poručił, zo maja so do rjadownjow wšěch statnych šulow Boże martry powěsnyć. K tomu trěbne srědki buchu zjawnje hromadźene a swjate křiže swjatočnje žohnowane.

Jězba do Aachena.

Awto je hižo wot zańdźeneje póndźele dospołnje wobsadźene, tuž so nichtón wjacy njemóže přiwzać. Njech so postajeny čas přistupa do awta na znatych městnach wobkedźbuje, zo žanoho komdźenja njeje. „Wosadnik“ sobu přinjesć, też „Laudate“, štóž ma. Tohorunja nic na jězdny porjad zabyć, kiž je kóždy wobdźělnik dóstał. — Tuž póndźelu na strowe zasowidźenjo! Słodeńk.

Za wuživarjow serbskoho missala.

8. njedźela po swjatkach, 11. julija:

Boža mša str. 367; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Piu str. 445; 3. modlitwa str. 353 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317 pod 8).

9. njedźela po swjatkach, 18. julija:

Boža mša str. 371; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modl. wo swj. Kamille str. 457, 3. modlitwa wo swj. Symphorozy a tow. str. 451; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za junij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Čopłota Celsius Měsačna srjedźizna	Přemĕn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca: Přibĕrk w gr. 1	Přibĕrk w gr. 2	Přibĕrk w gr. 3	Wotbĕrk w gr. 1	Wotbĕrk w gr. 2	Wotbĕrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulĕt na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+5	+32	+18,5	8600	9600	10700	2600	3750	3000	18,550	30	18	z akacije a lipy	95,4

Kupuj pola tych, kotřiž z nawĕšćkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Marijina haptyka w Halštrowje.

Z dowolnosću wyšnosće přijima

knj. překupc Natuš w Kukowje

recepty

za Marijinu haptyku w Halštrowje.

Pola njoho maja so recepty hač do 2 hodźin wotedać Potom so hnydom w haptycy přihotuja a w **4 hodź.** hižo móžeće po lěkarstwo k Natušecom přińć. Z tutej přileżnosću móžeće też druhe potrěbne wěcy pola mje sobu skazać. Myslu, zo z tutym zarjadowanjom susodnym Serbam derje posłužu.

Njedźelu je moja haptyka wot 9—½1 hodź. připołd. wotewrjena.

W Halštrowje, 31. junija 1937.

Edwin Zillich, haptykař.

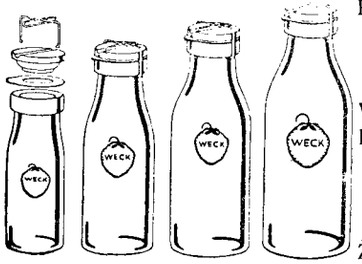

K nutřkwadźenju škleńcy

Weck

Ničo njedyrbjało ći kónc wzać. Wšitko móžeš čerstwe zdźeržeć z připrawami wot

Oskar

Butter

Žitne wiki **Budyšin** Telefon 3691

Zahrodku na třěše

Kněžkec konditarnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbařskej hasy.

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala brusy — kunki — wobručki

Klumpy wšěch družin

Samoćěrjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Lěćne jopy, jaki, kholowy k płokanju **lohke košle**

Předawam nětko też: **čorny židźany bant**

Reinhardt Löffler

měj. Max Heil **w Kamjencu** Budyšska dróha

Matracy, konopeje, lěhanki (šezlonki, kawće, sofy) toše ——► Wše sedłarske wěcy ◄—— graty

Kładu linoleum (Stragula) — přińdu do domu předźěłać a wuporjedźeć

Jan Rjeda, sedłař we Wotrowje

Přijimam požčonki za mandźelske!

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła

Sachs-motorowe kolesa **Fuhrmann** **Elektr. wobswětlenja**

Hornčeńska hasa 10 — Telefon 3004

Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Křidy

wšěch družin za ratarstwo

Hampel

Kotołska hasa 11

Nožetočeńnja

Skład worclowych tworow

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Kolesace mantle . . hižo za **1,25**

hadźicy . hižo wot **0,70**

wobswětlenja, we wulkim wuběrku, 6 volt., kompl. hižo za **4,75** a wšo druhe!

Thomasec bratřa

w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětnišćo!

Terrazzo-kamjenje a **pletwa** ze sćiny (potača) jara tunjo poskićam, kaž daloko dosaha, dokelž skład wuprózdnjam

Jul. Höver, twarske wěcy w Kamjencu, Schützenstr. 25/27

Łuhowa a syrična kupjel

„Strowjo“

„Bad Heil“ (prjedy Sperling)

w Smječkecach

Wšědnje kupjele nizke płaćizny | Rjane wulětnišćo

Wjesny hosćeńc

z něšto polom w katolskej wokolinje je na předań.

G. Graf, kupčef, w Budyšinje, Serbske hrjebje 2

Zjawny dźak

swjatomu Józefej

za joho pomoc!

Tachantski fórbark w Budyšinje pyta hnydom **spušćomnoho pohonča.**

Należnosce našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk: 350. z Čornec: Jaknb Dźisławk; 351. z Češkec: Marja zwud. Hiccyna.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

29. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. julija 1937.** | **75. lětnik.**

Zbóžnik a město Jeruzalem.

Bě na dnju prěnjeje bołmonč̆ki. Z ludom, z čŕjódami, bě Zbóžnik z Jericha do města Jeruzalema so nastajił. Njezastupi pak hnydom do města. Joho puć wjedźeše najprjedy do wjeski Bethanije, do domu Lazara a joho sotrow Marty a Marije Madleny. Wěmy, zo Zbóžnik w tutym domje husćišo a rady přebywaše. Wšitcy běchu zjednoćeni z wuzkim zwjazkom přećelstwa. Wosebje tohodla běchu w tymle domje wšitcy wulcy zwjeseleni nad Jězusowym přikhadom, dokelž bě Zbóžnik před krótkim časom wubudźił Lazara z mortwych. Tuž bjez dźiwa, zo po tutym wulkim a mócnym skutku ludźo so ćim bóle k njomu ćišćachu. Wyše toho bě swjedźeń jutrow blizko. Wšitcy chcedźa do Jeruzalema. Też Zbóžnik tam dźe. Na wósliku sedźo ćehnje do swjatoho města. Ludźo so wjesela Zbóžnika wohladawši. Woni jomu hołduja. Hosanna jomu zanošuja. Wšo so wjeseli. Radosć we wutrobach.

A też Boža stwórba je přičina noweje radosće. Hdyž přińdu w swjatočnym ćahu na Wolijowu horu, widźa krasne město před sobu. Zawěrno! Kóžde wóčko so radowaše tule rjanosć widźo. A to z dobrym prawom. Njewšědny to napohlad! Wulke a rjane město kóždoho zwjeseleše, wosebje pak templ, hordosć kóždoho israelita. To so wšitko błyšćeše a zyboleše. Kelko wulkich a małych wěžow. Kelko nutř- a wukhodow. Złoto a slěbro w tajkej mnohosći. Haj! Tu kóžda wutroba z radosću wjeselšo kłapaše. Tak bě też dźensa. Na wolijowej horje bě radosć swój wjerš̆k dócpěła.

A Zbóžnik? Sylzy widźimy w joho swjatym wobliču. Jena po druhej kula so z joho swjatoho wóčka. Je to móžno? Při wšěm wjeselu płakaš, Zbóžniko?

Haj! Přičinu płakać wšak ma Jězus. Wón tola njeje jenož wěrny čłowjek, ale zdobom też wěrny Bóh. Tohodla widźi wón mnoho w druhim swětle, hdyž-li my. Kak dyrbi to Zbóžnika rudźić a joho boleć, hdyž widźi, kak njedźakowne tele město je. Wša zwonkowna pycha ničo njepomha. Dobrotu po dobroće je wón tutomu městej wopokazował, bě dźěn joho město. A tola wša próca a wšě dźěła podarmo! Wšak Khrystus sam praji: „Kaž pata swoje kurjata hromadźi, sym ja z tobu činił, ty pak nochcyše“. Njedźak boli też Zbóžnika. Tak jara boleše to joho, zo zapłaka. Njesmilne bě tute město, Zbóžnik pak bě smilny. W tutym měsće běše wustupował ze swojej wučbu a ze swojim přikładom a ze swojimi dźiwami. Tola njedźak dósta za wšitke dobroty a njesmilnosć bě wotmołwa na joho wulku smilnosć.

Ale joho bóžske wóčko hladaše dale. Před Zbóžnikom stoješe Boža sprawnosć. Wěrno drje je, zo wón je njeskónčnje smilny, ale wón je zdobom też njeskónčnje sprawny. Tuž měješe wón sobuželnosć ze swjatym městom. Wuzwolenomu městu hrožeše zaćisnjenjo. Pomyslmy sebi: Jězus je Syn Boži, haj Bóh sam, kiž chce, zo bychu wšitcy čłowjekojo do njebjes přišli. A Bóh dyrbi nětk widźeć, kak čłowjek nochce; kak chce čłowjek radšo ćmu, hač swětłosć. Bjez dźiwa, zo Zbóžnik tohodla horco zapłaka. Sobuželnosć pohnuwaše joho k sylzam. Wšak je wón tón dobry pastyr, kiž pyta zhubjenu wowcu. Wón njehlada prócy ani ćeže, hdyž jenož zhubjenu wowcu namaka. Tak chcyše Jězus też z Jeruzalemom činić. Z joho swjatoho erta přińdu tohodla sćěhowace słowa: „Zo by też ty spóznało, što je k twojomu pokoju.“ Słowa sobuželnosće.

Dale hlada joho wóčko do přichoda a wón praji: „Dny přińdu na tebje a twoji njepřećeljo wobdadźa će z nasypom a woblehnu tebje.“ Zasy nowa přičina k sobuželnosći. Zbóžnik lubowaše swój lud a kraj, swoju domiznu, domiznu patriarchow a profětow. Tutón kraj dyrbješe być zničeny za krótke lěta. A čohodla? Dokelž njespózna dźeń swojoho wopytanja. Jeruzalem bě zacpěł Božu smilnosć, tohodla ma nazhonić Božu sprawnosć. Surowje zapřimny

sprawny Bóh. Krute bě khostanjo města Jeruzalema. Tysacy a stotysacow mortwych, ranjenych a jatych, dokelž Jeruzalem wotpokaza swojoho wumožerja, swojoho wumožnika. Dołho čakaše Zbóžnik ze swojej smilnej ruku, tola potom zapřimny ze swojej sprawnej ruku.

Luby čitarjo! Wzmi sebi to k wutrobje! Dopomń so husto a rady we swojim žiwjenju na tónle wobraz: Jězus a město Jeruzalem. Hladaj na płakacoho Zbóžnika! Smilny a sprawny wón je. Tola mysl sebi: Jeruzalem sy ty, Jeruzalem je twoja njesmjertna duša. Štož płaći za město Jeruzalem, płaći runje tak też za twoju dušu. Dobrotow a hnadow je ći Zbóžnik nadosć poskićał. Sy też ty kaž Jeruzalem njedźakowny? Sy też ty Zbóžnikej z njedźakom płaćił? Jeli by to woprawdźe tak było, wobroć so! Budź dźakowny! Twój dźak pokaž so we skutku, we twojim wšědnym žiwjenju. Skutkuj sobu z hnadu, kotruž sy dóstał, haj, wšědnje znowa dóstawaš. Njezamkń swoju wutrobu Božej hnadźe, ale měj ju stajnje wotewrjenu. Pomysl sebi, kelko smilnosće je Zbóžnik tebi hižo čas twojoho žiwjenja wopokazał; tuž njebudź njedźakowny! Spomjatkuj sebi derje, zo so Zbóžnik zwjeseli abo zrudźi, za tym hač so zadźeržiš. To wěš, zo ći da swobodnu wolu a zo će na žane wašnjo njenuzuje. Ale njemysl sebi, zo směš lohkomyslnje Božu hnadu a dobrotu wotpokazać! Je to k twojej samsnej zahubje. Prajej: „Smilnosć Božu chcu khwalić do wěčnosće.“ Tak je prawe a spomožne. Tak so Zbóžnik twoje dla rudźić njetrjeba.

Njeby pak ty chcył nazhonić Božu smilnosć, by mohł a dyrbjał nazhonić Božu sprawnosć. Jeruzalem njech je ći z wottrašacym přikładom! Nichtón njemóže wućeknyć joho sprawnosći. Bóh je dołhomyslny; wón čaka, wón kłapa — ale skónčnje přińdźe joho njeskónčna sprawnosć. Tuž njewotpokaž Zbóžnika ženje, hdyž k tebi přińdźe, ale wotewr jomu swoju cyłu wutrobu a čiń po joho swjatej woli!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wot młodych lět z našim towarstwom zjednoćeny inspektor na wotp. Jan Šołta w Zhorjelcu, rodźeny z Wotrowa, swjećeše zańdźenu srjedu swoje 75. narodniny. „Kat. Posoł“ na swojoho swěrnoho čitarja z najwutrobnišimi zbožopřećemi spomina.

Z Jasenicy. Sobotu, 17. julija, swjeći Suškec wowka swoje 80. narodniny při dobrej strowosći. Jubilarka narodźi so na statoku, w kotrymž dźensa hišće bydli. Do swěta won daloko přišła njeje. Pola wokolnych burow je służiła a pozdźišo na knježim dworje dźěłała. 7 dźěći jej Bóh luby Knjez wobradźi; dwě w młodych lětach zemrěštej. Tři synojo a dwě dźowcy jej dźensa wutrobne zbožo přeja, jena, w dalokej cuzbje w duchu z njej zjednoćena, je w k lóštrje St. Louis blizko New Yorka w Americy; w lěće 1930 je swoju lubu mać wopytała. Suškec wowcynej mandźelski hižo 1896 zemrě, znjezbožiwši na knježim dworje. Po joho smjerći dyrbješe wona žiwnosć sama wobstarać. A hišće dźensa wjele w domjacnosći sobu pomha, dźěćidźěći je wotpěstoniła a zastarała, tak zo cyle na njej wisaja. Też „Posoł“ so zbožopřećam přizamknje: Njech Suškec wowka hišće połny lětstotk dócpěje, njech je popřaty jej měrny wječor žiwjenja a po nim njebjeska radosć!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 20. julija, popołdnju w 2 hodź. w Sernjanach, 1/4 4 hodź. w Serbskich Pazlicach.

Z Wotrowa. Zańdźenu njedźelu 11. julija 3/4 10 hodź. zastupi jandźel smjerće do Łusćanskec-Wjacsławkec domu we Wotrowje, zo by wumožił bywšoho kublerja, knjeza Michała Łusćanskoho, wot dołhoho ćežkoho, z přikładnej sćerpnosću znjesenoho ćerpjenja. Z njebohičkim je wotešoł dobry a přeswědčeny křesćan, pilny a wobhladny serbski bur a hospodar na prawdu Božu. Michał Łusćanski so narodźi 8. februarja 1855 we Wotrowje. Tu je swoj9 cyłe žiwjenjo 82 lět a 5 měsacow přeżiwił. 2. julija 187e woženi so z Hańžu rodź. Wornačec ze Swinarnje. Z njej je swjećił zeleny, sležborny a złoty kwas. Na wšě 57 lět běštaj we zbožownym mandźelstwje hromadźe žiłoj, dóniž njebu 5. januarja tutoho lěta mandźelska do wěčnosće wotwołana. Tři hišće žiwe dźěći žaruja wo lubeju staršeju, dźowka Marja, kiž ma kubło we Jaworje, syn Jurij, bur we Njebjelčicach a dźowka Hana, woženjena na staršiskim kuble we Wotrowje. Njebohički je był dołhe lěta z předsydu we šulskim předstojićerstwje. W joho času bu twarjena nowa Wotrowska šula. Dołhe lěta bě też hońtwjerski předsyda a wjesny starosta. Při swjatočnych wobkhadach, kaž na Bože Ćěło, nošeše njebjesa. W jubilejskim lěće 1900 běše njeboh' Łusćanski mjez serbskimi putnikami w Romje. — W měrcu 1904 bě njebohički we Wrócsławju přitomny při biskopskej swjećiznje swojoho wuja, njezapomnitoho serbskoho tachanta a biskopa Dr. theol. Jurja Łusćanskoho, kiž z Łusćanskec domu we Wotrowje pokhadźeše. Njeboh' kardinal Kopp swjećiznu wudźěleše. B hužel dyrbješe swojoho wuja krótki čas po tym k rowu přewodźeć, hdyž bu 28. dec. 1906 hižo do wěčneje domizny wotwołany. — Njeboh' Michał Łusćanski je so poslednje 17 lět swojoho žiwjenja ze zasakłej khorosću bědźić měł, kotraž joho poslednje lěta cyle na khorołožo sputa. W duchu swj. Franciska, kotrohož 3. rjadu wón přisłušeše, je wón wšitko jara sćerpnje znjesł, zo by sebi zasłužił krónu njebjesku. Zańdźeny štwórtk přewodźeše wulka syła přiwuznych, přećelow a znatych joho ćěło k poslednjomu wotpočinkej na Wotrowske pohrjebnišćo. Wobdźělichu so też někotři serbscy duchowni, kaž knjezaj fararjej Wjeńka a Mič a knjezaj kapłanaj Šołta a Horjeń. Njech nětko mučne stawy njeboh' Michała Łusćanskoho wotpočuja we khłódnym rowje, dóniž je wšohomócny Bóh zasy zjednoći z njesmjertnej dušu na dnju zbóžnoho horjestaća! R. i. p.

Krasny Helgoland.

„Aj, ty krasna Helgolandska kupa“ — tak basni a soni naš njezapomnity Ćišinski. Budźe zawěsće też lubych čitarjow „Posoła“ zajimować, hdyž jim něšto wo Helgolandźe, 60 metrow wysokej, 1600 metrow dołhej a 600 metrow šěrokej kupje w sewjernym morju popowědam. Najprjedy pak posłuchajmy na słowa Ćišinskoho, hdyž w luboznej basni znaty Helgoland sławi:

Aj, ty krasna Helgolandska kupa!
K njebjes wysokosćam hłowa saha,
Z mocu na dno mórske noha stupa,
W zymje, w lěće w morju stojiš naha!

Błyski z mróčelow do tebje pjeru,
Rany ryja tebi do khribjeta,
Z hłubin wotmach na tebje swój bjeru
Žołmy, do woćow ješć morjo mjeta.

Wichor do hłowy ći krónu pleće
Martrańsku; krej z kóždoh' čeče stawa.
Jako mróčele pak słónco zmjeće
Z njebjes, tak je jasna twoja sława.

Wězo znaješe naš mištr poesije poetisku kupu; je drje tu po wuzkich haskach khodźił (jena z nich mjenuje so „Wuzka haska“, 87 cm šěroka), so na wysokich skałojtych brjohach překhodźował a na daloke, šěroke, bjezkónčne morjo zhladował, abo z časami šumjatym, roznjemdrjenym žołmam připosłuchał; je traš připosłuchał žałosćacym zynkam žadnych nordiskich ptačkow, kotrež kóžde lěto wurjadnje tu z tysacami přikhadźeja; je traš wobdźiwał wobkuzłacy zapad Božoho słónčka do morja, hdyž wječor Boži domčk dźe a jako žehliwa słónčna kula po něčim do morja spaduje a so pomału pozhubjuje. Njewuprajomnje wulkotny to wobraz, kóždy jón ćiše wobdźiwa, haj samo Helgolandojo,

kotrymž je tola tajki napohlad nimale wšědny; wěnuja jomu samo wěstu hasu: Sonnenuntergang-Straße. Optiske mylenjo, dokelž słónčna kula so w šěrokim morju podnurić njemóže, je dźěn 320485 raz tak wulka kaž zemja.

Serbski wuraz drje wostanje prawy: Bože słónčko Boži domčk dźe. Připosłuchach tež junu, hdyž wěsty pućowaŕ dwěmaj pěknymaj wóčkomaj rozkładowaše, kak morjo zasyča, hdyž so słónčna kula podnurjeć poča, a knježničcy jara wobžarowašej, zo to zasłyšałoj njeběštaj: akustiske mylenjo!

Lěta 1924 přišedši wot eucharist. kongresa w Amsterdamje wopytach prěni raz tak často mjenowanu kupu Helgoland. Pod słónčnym, jasnym, módrym njebjom sonjo a cyle bjezpróšny, wokřewjacy mórski powětr srěbajo, tam bórzy nowych strowych mocow k dalšomu dźěłu nabych. To wšo mje pohnu, zo so tam 1931, 1934 a lětsa wróćich. Tež tón raz zastupowach něšto njedžel Kuxhavenskoho fararja jako pobrjóžny faraŕ na kupje. Cyle moderna nowa łódź „Kralowna Luisa“, 86 metrow dołha a 13 metrow šěroka, 2000 wosobam městno poskićejo, dowjeze nas při najrjeńšim wjedrje za 3 hodźiny wot Kuxhavena do Helgolanda, 63 km daloki puć.

Poł hodźiny před staciju nasta wjesołe hibanjo; wšitko khwataše doprědka a chcyše kupu widźeć. Wot nazdala poča so nam wulkotny wobraz pokazować; čim bliže a čim rjeńši. Helgoland runaše so tu hobrskej skałojtej łódźičcy, měrnje w njeměrnym morju płowacej: mórski swětłomjetak, traš najwjetši a najsylniši w Europje, kaž łódźiny wuheń; cyrkwina wěža kaž łódźniski sćežor; pisane khěžki kaž kabiny, a sněhběłe ješćojte žołmički kaž črjódy rybačkow (Möve), wjesele w módrym powětře abo na zeleńkojtym morju za łódźu płowacych.

Najprěńši zaćišć wot nazdala poskića znaty mórski swětłomjetak (Leuchtturm) za nócne łódźe; je 37 metrow wysoki a stoji na 60 metrow wysokej skale. Tři elektriske špihele rozsyłaja so wjerćo nócnje z 30 mil. sylnej elektriskej swěcu na 40 km daloko po morju swětłosć.

Evangelska cyrkwička, swjatomu Mikławšej poswjećena (patrón cyrkwje a města drje je po znamjenjach swjaty Jan křćenik), tuli so k zemi, zo by přećiwo časćišim wichoram wobstać mohła; kołwokoło kěrchow ze zajimawymi frisiskimi mjenami; stari wobydlerjo dźěn su friscy rybakojo z wosebitej rěču po nižoněmskim dialekće.

Też pisane khěže abo lěpje khěžki su po frisiskim wašnju twarjene. Z wulkoho dźěła su dosć nizke, drje też sylnych zymskich wichorow dla; móžach samo z ruku na třěchu dosahnyć.

Hdyž će čołmik k Helgolandej dowjeze, stupiš najprjedy na delnju kupu, tak mjenowane Delany, na južnym, měrnišim boku. Tu nadeńdźeš nowočasne khěže, mjez nimi wjetši „Kurhaus“, akwarium a zajimawy muzej, hdźež so też Helgolandske „kamuški zboža“, t. m. zbožaki khowaja z „Düne“, t. j. nizkeje pódlanskeje kupy, jenož z pěska a mórskich kamuškow wobstojaceje. Helgolandźenjo mi prajachu, zo tajke kamuški pytać njesměš; namakaš je jenož, hdyž maš „koče zbožo“. Po 178 skhodźeńkach dócpěješ hornju, skałojtu kupu, kotrejež skaliska k wječoru na 50-60 metrow nahle do hłubiny spaduja. Tu na hornjej kupje namakaš też małe róžičkowe zahrodki, a pod třěchu korto, w kotrymž so dešćikowa woda hromadźi; mórska selena woda so k piću wužiwać njehodźi a studnjow tu njeje. W suchim času dyrbja wobydlerjo wodu z Bremena abo z Wilhelmshafena kupować, kotraž kubikmeter 7—8 hr. płaći.

Horjeka wuhladamy też pola, abo lěpje: přesadki z běrnami a kałom; žita njeplahuja; wšo zbytne su pastwišća za frisiske mlokodawace wowcy. Kruwy a konje dźěći njeznaja, khiba traš z wobrazow, też nic wozy a awta.

Takle smy Helgoland lěpje spóznali a ke kóncej hišće někotre zwjeselace dožiwjenja.

Tak swjatočnje kaž lětsa na Helgolandźe hišće ženje powitany njebuch. Hdyž mjenujcy přez cyrkwinsku hasu k swojomu kwartěrej na słóncozapadnu hasu kročach, zastupištaj mi młodaj studentaj, E. a Š., puć, dwaj Serbaj w cuzbje, a powitaštaj mje ze starodawnym serbskim postrowom: „Budź khwaleny Jězus Khrystus“, a wjesele so jimaj podźakowach: „Do wěčnosće“. Też druzy Helgolandźenjo mje na měšniskej drasće wězo spóznachu, tola tak swjatočnje a rjenje mje tam hišće nichtón strowił njeje.

Dźěći wojuja wo swjaty křiž.

Hrabja Charles de Saint Thomas bě sebi Marcela Didona za swojoho komornika wuzwolił, spušćomnoho muža, kiž bě runje swój wojeński čas wusłužił. Jako korporal dźěše wot wojakow z rjanym wuswědčenjom.

Młody hrabja Viktor bu wot nana pósłany na pućowanjo, Marcel Didon dyrbješe joho přewodźeć. Puc wjedźeše do Španiskeje, Portugalskeje, połnócneje Afriki, Palestiny, Grekskeje a Italskeje.

Marcel Didon rěčeše pódla maćerneje rěče też italscy. W Italskej bě sebi zhladał jara pobožnu holcu. A hdyž bu wot swojoho hrabje pomjenowany na hajnka, so z njej woženi.

Młodaj mandźelskaj bydleštaj we swojim lěsnym domčku kaž w bajkowskim raju, kołwokoło z rjanymi sadowymi štomami wobrubjenym.

Bóh dari mandźelskimaj luboznu dźowčičku, kotraž bu po zbožnej Hosannje z Cattaro pomjenowana Hosanna. Staršej kublaštej dźěćo, kaž sebi to Bóh luby Knjez wot staršich žada. Wšitku prócu na nje ważeštaj, wědźo, zo prěnje dźěćo trjeba wosebiteje starosće, zo mohło być potom swojim přichodnym bratram a sotram z dobrym příkładom. A holčka njewosta sama; dósta hišće dwaj bratraj a štyri sotry. Hdyž bě Hosanna 13 lět stara, stojachu w zbožownym lěsnym domčku sydom dźěćacych łóžkow.

Hosanna dopjelni wšě nadźije staršeju. Wona pěstonješe pilnje bratraj a sotry z maćerskej lubosću. Hajnkec dźěći běchu wšitke rjane, ale Hosanna bě najrjeńša mjez nimi. Swoje čorne włosy měješe do wěnca wokoło hłowy zwite. Cyle jednorje so drasćeše, tola přecy činješe přistojny zaćišć. Hosanna bě też njewšědnje pobožna; jeje staršej dźěn to też běštaj. W lěsnej samotnosći bě so jej počink pobožnosće zakorjenił do dna jeje duše. Pře wšo lubowaše holčka krasnu Božu přirodu. W zelenym lěsu blizko doma stoješe na hórcy wulki swjaty křiž. Prastare duby jón škitachu. Jasna rěčka tam pluskotajo spěchaše do ćichoho dólčka. Tu Hosanna najradšo přebywaše. Porjadnje pyšeše znamjo našoho wumoženja z kwětkami. Kwěćele primulow, mejskich zwónčkow a nalikow stojachu na wužłobjenym kamjenju, do kotrohož bě wudypane tamne słowo Jězusowe: „Lačnju!“ —

„Lačnju!“ Wo tym bě knjez faraŕ w šuli rěčał a takle je rozłožił: Nic tak jara za wodu, ale ćim bóle za našej lubosću naš Zbóžnik lačni, za lubosću człowjekow, za kotrychž je wón bolostneje smjerće na křižu wumrěł.

Hosanna stražowaše starosćiwje tutu jej tak lubu swjatničku. Hdyž pasijónska njedźela so přibliži, zawodźě wona ćěło Khrystusowe z fijałkowym rubiškom, zeleny štwórtk z běłym a wulki pjatk z čornym. Před křižom bě zesadźała zeleny móch.

Husto so Hosanna tu ze swojimi sotrami a bratromaj modleše. A ptačatka na štomach zanošowachu khwalbne kěrluški a rěčka puskotajo šeptaše njewustawajcy wodnjo a w nocy dźak a khwalbu Bohu. —

Hosanna měješe hodźinu daloki puć do šule přez wosamoćeny lěs. Sama dyrbješe jón khodźić, a to so njeboješe. Wona wěrješe kruće, zo přewodźa ju na wšěch pućach jeje jandźel pěston.

Hosanna wuknješe w šuli derje. Wšě šulske dźěła swědomiće dopjelnješe.

Potom chcychmy sebi hromadźe nowu katolsku kapału wobhladać. Rózk Aschen- a Weddigen-dróhi stojachmy před nizkej ale šěrokej korčmu z wulkej rejwańju pod napismom „Hamburger Hof“. Wšo zawrjene a k „humerecom“ wisajo; přez wulke wokna widźachmy zanjerodźene jstwy a runje tajki wulki sal, jako by runje po rejach było. Haj, kónc rejow tam nětko budźe, dokelž tutón „Hamburger Hof“ bu za katolsku wosadu kupjeny a rejowanska łubja so k nowej kapali wutwari. Prěnjej dnjaj tam hišće celebrěrować njemóžach, dokelž wšitko hišće na rejwansku łubju dopominaše, bjez wołtarja, bjez ławkow a bjeze wšoho, štož mohło na něšto swjećiše dopomnjeć. Powšitkowna bě radosć, hdyž móžach prjedawšu rejwansku łubju k Božim službam wdtewrić. Dźakownje mózu tohodla z katolskej wosadu na Helgolandźe (t. r. swjaty kraj) skónčić: „Budź khwaleny Jězus Khrystus!“ Arcyměšnik P. Šołta.

Miłosćiwe sotry.

Kak swětosławny lěkaŕ wo nich sudźi.

Šweda Axel Munthe je sławny lěkaŕ a spisowaćel. Hdyž bě hišće młódši, pytachu patientojo z cyłoho swěta joho radu. Znate bě joho mjeno wosebje w Parizu, hdźež wukonješe swoje powołanjo z powšitkownej sławu. Wuwołane bě joho wumělstwo też w Romje, hdźež potom skutkowaše. Knježićerjo, wjerchojo a milionarojo so jomu dowěrjachu. Tola wón też zastupowaše do khuduškich bydleniščow wbohich a bědnych, zo by też tym pomhał. A hdyž čitamy knihe, kiž je tutón sławny lěkaŕ wudał, začuwamy a so wjeselimy, z kajkej wutrobitosću a wosebitej přikhilnosću wón runje wo khudych rěči. Spóznajemy, zo je wón lěkaŕ nadobnoho zmyslenja, kiž swoje powołanjo woprawdźe kaž powołanjo wukonja a začuwa a nic jako wunošne zwučene dźěło. Joho wuznamjenja přinarodźena dobroćiwosć a lubosć k človjekam a wšěm stworjenjam. Tola wón je swobodnje zmysleny a joho nahlady wo křesćanskej wěrje su nimale zamućene. Wón potajkim drje njebudźe podhladny, zo mohł traš jako stroniski človjek połny předsudkow stojnišćo našeje wěry zastupować. We swojim powołanju a žiwjenju pak je wjele katolikow a wšelake katolske zarjadowanja a wustawy spóznał. Wosebje je wjele był pokazany na katolske sotry a wulcy zajimawe je słyšeć, z kajkej wurjadnej khwalbu tutón wuznamny, z wótrym rozomom a wóčkom wobdarjeny muž wo katolskich sotrach rěči. To też naši katolscy serbscy čitarjo „Posoła“ rady budźa słyšeć. We swojej knizy „Kniha wo San Michele“ wěnuje našim miłosćiwym sotram krasne słowa. Rozsud tutoho znatoho sławnoho muža też w lěkaŕskich kruhach wjele płaći. Tuž słyšmy słowa, z kajkimiž sławny lěkaŕ, kiž njeje wěriwy w našim zmysle, naše sotry česći.

Wo swojim přebywanju w Parizu, hdźež jako młody lěkaŕ bě skutkował a wjele z katolskimi miłosćiwymi sotrami činić měł, pisa dr. Munthe takle:

„ . . . Wone šće tu běchu we swojich wulkich bělych měcach we wšěch Parižskich hospitalach, te miłosćiwe, wšitko woprowace sotry swjatoho Vincenca z Pawoła. Boža martra hišće (kaž tehdom) wisaše na sćěnje w kóždej zali, a duchowny też hišće tu čitaše kóžde ranjo Božu mšu při małym wołtaŕku we wulkej jstwi swjateje Klary. Předstojeŕka — „ma mère“ jej wšitcy rěkachu (to je: moja mać) — kóždy wječor hišće, hdyž bě „Ave Maria“ wuklinčało, wšitko přehladawši wot łoža k łožej cyle kaž něhdy kročeše.

Tehdom pak njejewješe so hišće tak zjawna požadosć, duchowne klóštry přewobroćić do swětnych wustawow. Hišće njewołachu kaž dźiwi: „Prječ z měšnikami! Dele z křižemi! Won z knježnami!“ Tola — dołho njetraješe a widźach je wšitke ćahnyć — bě jich škoda! Bjez dwěla su też měle swoje brachi tute knježny. Zawěsće wustojachu so lěpje na różowc dyžli na pěstowanjo nohćow a swoje porsty radšo tunkachu do swjećeneje dyžli do karboloweje wody, kiž bě tehdom najtrěbniši srědk pola chirurgow. Jich mysle pak běchu tak swětłe, jich wutroby tak čiste; swoje cyłe žiwjenjo woprowachu dźěłej a ničo druhe za to njepožadachu, khiba-li modlić so směć za tych, kiž běchu jim poručeni.

Samo jich najhórši njepřećeljo njejsu sebi zwěrili zaprěwać jich wulku woporniwosć, jich sćerpnosć, z kotrejž wšitko znjesu. Je so prajiło, zo sotry zrudne a pokhmurjene

---

Běše lěta 1880. W Francózskej wukonjachu tehdom swobodomulerjo swoju móc. Woni docpěchu, zo bu nabožina ze šulskoho plana wušmórnjena. Statnym wučerjam bu zakazane, wučbu z katechisma wudźěleć. Wšě Bože martry mějachu so ze šulow wotstronić. Cyrkwi njepřećelne zarjadowanja kopjachu so jene na druhe.

Jich djabołska zasakłosć so wosebje w tym pokaza, zo dachu Bože martry runje na wulkim pjatku ze šule wutorhać.

Hosanna khodźeše poslednje lěta do šule. Jeje prěni wučerjo, kotrychž sebi jara ważeše a česćowaše, běchu so podali na wotpočink a nowi z nowym duchom běchu stupili na jich městna.

Hosanna stoješe před hódančkom, jako zhoni, zo běchu wurubjene ze wšitkich šulow Bože martry. Měješe ju tola tak w česći. Stajnje strowješe na puću do šule Božu martru, kiž wysoko z wosadneje cyrkwje do ćicheje wjeski zhladowaše, swojej rucy nad njej wupřestrěwajo. Před Božej martru skoro wšědnje ze swojimi sotrami a bratromaj klečeše tam w lěsu — — — a tute nadobne znamjo křesćanstwa dyrbjało so wotstronić?

Hosanna bě wša rozhorjena. Wulki pjatk knjez faraŕ prědowaše na zakładźe słowow: „Mój ludo, što tebi sym činił, z čim sym će zrudźił? Wotmołw mi!“

A wón rěčeše: Za wšitko ma swět, maja kraje, ma swójba a jednotliwi dosć ruma, ale za swojoho Zbóžnika a Wumožnika husto dosć nimaja wjacy wyše . . . Znamjo, kotrež dóstachmy při swjatej křćeńcy, z kotrymž wšědnje so woznamjenjamy, kotrež strażuje na rowach našich lubych zemrětych — tutón wopon křesćanstwa dyrbjał so zničić?

Ně, nihdy a ženje njedyrbja a njemóža nam wurubić a wudrěć z našich wutrobow toho, kiž je dał swoje žiwjenjo za nas. Jězus Khrystus dźensa a jutře a hač do wšeje wěčnosće!“

Jutrowničku njezwonjachu žane zwony, też pišćele běchu woněmiłe, žadyn jutrowny kěrluš so njespěwaše a město wulkeje Božeje mšě čitaše so jenož ćicha. Cyła wosada žarowaše — — wšitcy běchu hłuboko hnući.

Bjezbožnosć přibywaše z kóždym dnjom kaž wulka woda. Mjez druhim wyšnosć postaji, zo ma so na nowych francózskich pjenjezach dotalne napismo „Bóh škitaj Francózsku“ wotstronić. „Francózska móže so sama škitać“ — tak hanjachu.

Hosanna bě zrudna a jeje wutroba krawješe z bolosću. W tutej bolości pak wona zrawješe rjekowscy. Ze swojej rjadownju, do kotrejž khodźeše dźewjeć hólcow a jědnaće holcow, so zrěča, zo wšitcy zhromadnje putnikuja k jeje lěsnej swjatničcy, k swjatomu křižej.

A cyła rjadownja tam přićahny. Před swjatym křižom so poklaknywši wuznawachu wótře: „K tebi so modlimy, o Knježe Jězu Khryšće, a khwalimy će; přetož přez swój swjaty kříž sy cyły swět wumóžił.“ Wuspěwachu hišće bolosćiwy różowc a potom zhromadnje slubichu swěru hač do smjerće swojomu křižowanomu Zbóžnikej. A z ćicha so wotsalichu domoj.

To bě kaž swjata přisaha we wosamoćenej lěsnej ćišinje. Tajki skutk wožiwja kaž naléćo, hdyž wubudźa stwórbu z ćežkoho spara k nowomu žiwjenju.

Hosanna rěčeše dźěćom z tajkim přeswědčenjom a zapalom, kaž před njej lědma štó w tak młodych lětach bě hdy rěčał, khiba tamna knježna z Orleans, kotrejž sławu Francózojo tak horliwje spěwaja: „Hdyž zasy do šule

so dźěła přimaja, zo jich mysle su złožene bóle na zbožo duše dyžli ćěła, zo z jich słowow rěči wjacy zadwělowanja, dyžli nadźije. Nawopak je! Tele knježny, młode a stare, běchu bjez wuwzaća wjesołe a zbožowne, połneje radosće, samo wólniwe a tryskojte a kaž dźěći so rad smějachu. A kak wulkotnje wone rozemjachu swoju zbožownosć też na druhich přenjesć. Jara znjesliwe běchu sotry přećiwo wšitkim, njech běchu to wěriwi abo njewěriwi, wšěch mějachu zańć! Skěrje so wo njewěriwych z wjetšej lubosću starachu, dokelž tych bě jim žel; a hdyž ći sakrowachu abo swarjachu — na sotrach njebě widźeć, zo so hdy ranjene čujachu. Mi wosobinscy su wšitke wopokazowałe njesměrnu dobroćiwosć a přećelnosć. Sotry wědźachu, zo njejsym jich wěry, zo k spowědźi njekhodźu a z křižom so njewoznamjenjam a so njekłonju před jich wołtarkom. Při započatku pospytowaše jich duchowna mać (rjadowa wyšša) cyle zwaha, mje nakazać k jich wěrje, kotrejež dla wone běchu so rozsudźiłe, swoje žiwjenjo woprować za druhich — tola bórzy sebi z tym być da — sobuželniwje na mnje hladaše swoju starušku hłowu třaso . . . Ale sotra Filomena to bě — młoda lubozna knježna zdrasćena do běłoho płachća nowickow rjadu Augustinkow, kiž najwjacy je mje nawučiła: wona mje wučeše lubować Madonnu, kotrejž bě sama tola tak podobna. Lubozna sotra Filomena! Widźach ju někotre lětka pozdźišo na koleru wumrěć w Neaplu! Kajkaž bě na zemi była, tajka zastupi do njebjes. Samo smjerć sebi njezwěri, ju přeměnić."

Tak rěči Axel Munthe wo sotrach swjatoho Vincenca w Parizu. W pozdźišich lětach skutkowaše w Romje. Tam měješe přez swoje powołanjo wjele činić z „małymi sotrami khudych". Bórzy so z nimi derje zezna. Wo nich we swojej knizy „San Michele" powěda:

„. . . Kak tute sotry to dokonjachu, cyrobu a drastu za wšitkich jim poručenych wobstarać, to je mi hódančko. Ze swojim starym klepotacym titarakom jězdźachu wot jenoho hotela k druhomu wšitko hromadźo, štož tam jědźe zbywaše; kóždomu, kiž tehdyše město Rom znaješe, bě to zwučeny luby napohlad. Dwaceći tych „małych sotrow", dwě a dwě hromadźe, běše cyły dźeń na nohach z wulkimi korbami a pokładničkami dary zběrajo. Dwě tajkej sotře stoještej porjadnje, hdyž mějach rěčnu hodźinu, w khěži mojoho domu — někotryžkuli mojich tehdyšich pacientow so zawěsće na nje dopomni. Kaž wšitke tele knježny, tak też wone běchu wjesołe a dosć wólne a widźachu rad, hdyž so kusk přileżnosće k pobjesodawanju skićeše . . . Njewědźachu wšak wjele wo swěće tam wonka tele knježny, a tola wulkotnje rozemjachu človjekow prawje posudźować. Na prěnje pohladnjenjo spóznachu, hač móža wot toho abo tamnoho za swoju pokładničku što wočakować. Sotry měnjachu, zo młódši ludźo wjacy dawaja kaž stari, dźěći pak jara zrědka, khibali zo jich wothladarka jim to kaza. Muže dawaja wjacy hač žony a ludźo pěši wjacy dyžli tajcy, kiž we wozach sedźa . . .

Jónu w nocy sotry po mnje pósłachu, zo bych tola spěšnje přišoł. We wšěch zalach a jstwach wulkoho jich domskoho pak knježeše, hdyž přińdźech, ćišina, jenož z kapale cunjo klinčachu modlitwy knježnow. Dowjedźechu mje do wotdźěła, hdźež sotry bydla; ženje tu hišće njeběch přišoł. Zastupich do małeje komorki. Na łožu leżeše knježna, młoda hišće, z mjezwočom běłym kaž hłowak, na kotrymž wotpočowaše; jeje wóčcy běštej zawrjenej a jeje pukot wutroby lědma wjacy pytnych. — To bě generalka, najwyšša mać małych sotrow khudych. Wječor hakle bě přišła z Neapla, přijěwši z Pariza po dokónčenju wulkoho pućowanja; po cyłym swěće rozšěrjene rjadowe sydlišća bě wopytowała. Tudy nětk leżeše ze skhorjenej wutrobu; wulki bě strach za jeje žiwjenjo. Sym stał při łožach kralow a kralownow a sławnych mužow w hodźinkach, hdyž jich žiwjenjo wisaše jenož hišće na nitcy a bě traš do mojeje ruki podate. Tola ženje njejsym hišće začuwał zamołwjenjo swojoho powołanja tak hłuboko kaž w tutej nocy, hdyž tale žónska swojej krasnej woči pomału wočiniwši na mnje hladaše prajo: „Čińće, štož je we Wašej mocy, knjez doktor", wona šeptaše, „štyrceći tysac khudych je mi poručenych".

Małe sotry su pilne wot ranja hač do wječora. Žane druhe njeznaju, kiž mohłe spomožniše a trěbniše być. To přińdźeće, njebudźe tam žaneje Božeje martry wjacy. Čestne městno budźe prózdne, wopušćene — — —". Sylzy podušowachu jeje hłós. Też wšě druhe dźěći hórcy płakachu.

So zasy zhrabawši rěčeše Hosanna dale: „Što móžemy my přećiwo tomu činić? — — Ja wěm! Dajmy sebi wot maćerje kóždy na swoju drastu kříž zešić z čerwjenoho płatu. Na swojim wutrobnje chcemy zjawnje česćowne znamjo nosyć. A tak počehnjemy zhromadnje do šule."

Wšě dźěći běchu zahorjene nad tajkej myslička. Njemóžachu skoro dočakać, zo bychu do šule hić mohłe.

Jutrowne prózdniny běchu nimo. Wučerjej prěnjeje rjadownje poskići so njewšědny wobraz: Wšě dźěći bjez wuwzaća, jene kaž druhe, mějachu na wutrobnju wulki čerwjeny kříž. Wučeŕ so jara rozmjerza. Jedyn kříž bě z rjadownje wotstronjeny, a dwaceći druhich tu nětko bě! Ně, to je přećiwo postajenju wyšnosće, kotruž drje chcedźa dźěći z tym hanić! A też jomu wosobinscy mohło to we joho zastojnstwje škodźeć!

Wučeŕ prašeše so dźěći, što ma jich počinjenjo woznamjenjeć. Žane njewotmołwi. Też Hosanna mjelčeše. Wšěch woči pak běchu złožene na městno, hdźež bě prjedy wisała Boža martra. Hozdźik sam ze sćěny zhladowaše kaž wopušćeny, kaž by chcył wobškoržować złósć človjesku.

Dźěći dopomnichu so na słowa, kotrež bě knjez faraŕ jutrownički k nim rěčał: „To budźe hozdźik ke kašćej francózskoho ludu, jeli so njewróći k swojomu Bohu. Najprjedy budźa zwutorhać kříže ze šulow a pozdźišo z wutrobow njewinowatych dźěći. Tola woni njepomysla, zo njebu Jězus jenož křižowany, ale zo je wón też zasy z mortwych stanył a zo jónu zasy přińdźe."

Wučeŕ widźawši, zo z dźěćimi ničo njewučini, zaprasny durje a khwataše do blizkeje radnicy. Wšón rozhorjeny wozjewi podawk měšćanosće. Tutón, wot wyšnosće na tele nowe městno postajeny, so zastróža. Mysleše, zo na tym nichtón druhi wina njeje, khiba tamny čorny . . . Wza kij a kłobuk a khwataše z wučerjom do šule. Zastupiwši ćisny kłobuk na blido a pjerješe z kijom wo zemju hrožo: „Chcu wědźeć, što ma to rěkać a štó je to naparał!"

Dźěći počachu so tajkoho hroženja skoro bojeć. Tola nadobo stany Hosanna. Zmužiće a kruće wotmołwi:

„Knjez měšćanosta, to sym ja činiła! Wy sće nam znamjo našoho wumoženja ze šule wutorhnył! To wam zadźewać njemóžemy, sćěna słuša wam! Ale tuta sćěna — a při tym połoži Hosanna swoju prawicu na wutrobno — je naša, ta słuša jenož nam a ta wostanje kruta a njepowalna!"

Wšitko woćichny. — Spodźiwanjo so dobywaše do wutrobow wučerja a měšćanosty. Hladaštaj jedyn na druhoho, ale njenamakaštaj wotmołwy na dźěšćowe zmužite wuznaćo.

Měšćanosta wza kłobuk a woteńdźe prajo: „Tutu njekničomnosć wozjewju hnydom wyšnosći."

Wučba so započa nic w znamjenju jenoho křiža, ale w znamjenju dwaceći křižow.

Za dwaj dnaj wuńdźe wukaz: „Dźěći njesmědźa křiža nosyć na swojej drasće. Štóž so tomu njepodwoli, ma so khostać."

Wot nětka nošachu dźěći znamjo křiža spody drasty, wjele bliže hišće při wutrobje, kaž Hosanna měnješe.

Tajku krutu wěru też najsylniša ruka njepřemocuje.

m. a.

njetrjebaš runje do Roma pućować, zo by je widźał. Khudoba a kiprosć staroby je wšudźe z domom — a runje tak też te małe sotry z jich wulkimi korbami a prózdnymi pokładničkami . . .

Njezabudź ženje, sotram něšto tyknyć do jich jałmožničkí; samo gróš hižo dosaha. Wěř mi, nihdźe swój pjenjez wěsćišo njezapołožiš, dyžli tudy. Wopomń to, štož w tutej knizy na druhim městnje prajich: štož sam za sebje khowaš, to zhubiš, štož pak daruješ, to twoje wostanje na wěčne . . ."

*

Wulcy nas zwjesela, hdyž tajke słowa słyšimy wot muža, kiž njeje katolik, kiž pak cyle wěcownje sudźi na zakładźe wulkeje nazhonitosće swojoho powołanja a žiwjenja. Njech tute słowa wosebje so dobydu do wutrobow tajkich, kotříž ženje na to hišće njepomyslichu, tutym žónskim najčisćišeje lubosće a woporniwosće wěnować znajmjeńša trochu česćownosće.

Hišće wjacy swědčenjow tutoho sławnoho lěkarja bychmy wozjewić móhli, na příkład hłubokojimacy kapitl „Soeur Philomène" (sotra Filomena).

So domoj wróćiłoj.

Wulku skedźbliwosć je w francózskej zjawnosći zbudźiło, zo staj w poslednim času dwaj wuznamnaj mužej do kat. Cyrkwje so nawróćiłoj. Staj to politikaŕ Gustave Hervé a filosof (mudrostnik) Henry Bergson.

Hervé je mjez druhimi sobu naškaraŕ francózke kulturne wojowanjo a lěta dołho zasakły njepřećel Cyrkwje był. We swojej nowinje „La Victoire" wujasnja wón nadrobnje tutu swoju kročel. Wón je po puću rozoma a slědźenja k spóznaću wěrnosće přińć chcył; joho pak je skónčnje znutřkowne začuwanjo a wšelakore doživjenjo do Cyrkwje wróćo dowjedło. Dlěši čas wopytowaše wón, přez wjedźenja Bože we swojej swójbje pohnuty, njedźelu Bože służby, zo by „zasy wěřił". Ze wšej pokornosću słuchaše wón na swjate sćenja, Boha wo hnadu prošo, zo by joho tola skónčnje prawje rozswětlił. Dwě lěće traješe tele khabłanjo. W martrownym tydźenju tohole lěta čitaše nětko Hervé knižku „Kročenjo za Khrystusom", wot Domaša Kempenskoho spisanu, (do serbšćiny wubjernje přełoženu wot njeboh faraŕja Libša), a to wosebje skónčenjo štwórteje knižki: „Štóž chce wuslědźić hordoznosć Božu, budźe potłóčeny z jeje krasnosću . . . Hdyž njerozemiš ani njewopřiješ, štož je pod tobu, kak chceš wopřijeć, štož je nad tobu? Bóh tebje njemyli; myleny pak bywa, štóž sebi samomu přewjele wěri. Wulki pjatk pisaše potom Hervé w hodźinje, w kotrejž křesćenjo smjerć swojoho wumožnika wopominaja, na jenoho patera Maristow, kiž bě na njoho ze swojim přědowanjom wo přeznaturskej mocy modlenja na swjedźenju Do-njebjes-stpěća lěta 1935 najwjetši začišć činił a najsylniši nastork k joho nakazaeju dał. „Prošach joho", tak pisa politikaŕ, „zo by mje nazajtra w spowědnym stole přijał, zo bych potom njedźelu jutrowne swjate woprawjenjo dóstać mohł. Tak je přišło, zo Khrystus, kotrohož ze swojim čłowjeskim rozomom njeběch docpěć mohł, na swjedźenju swojoho z-mortwych-staća też w mojej duši postany."

Też Henry Bergson, 80lětny sławny francózski filosof, je w poslednim času so zasy k wěrje swojeje młodosće wróćił. Bergson je na francózske duchowne žiwjenjo njesměrny wliw wukonjał. Wón přeješe, zo by čłowjeski rozom wěrnosć spóznać mohł. Wón widźeše w přinarodnym spóznaću wěčnje so wotwiwaceje zbožkosćeneje žiwjeńskeje mocy kužoł wšoho spóznaća; z druhimi słowami: wón wotpokazowaše Bože přeznaturske zjewjenja jako žórło wěrnosćow. Francózski modernismus (nowočasne cyrkwinskej wučbje napřećiwne nabožne nahlady) je wjele z joho wučbow čerpał; też na duchowne hibanja zwonka Francózskeje njeje joho filosofija bjez wliwa była. Myslički tutoho muža, do rjaneje, wuhładkowaneje rěče zdrasćene, dźěchu nimale po cyłej Europje. Nětko je tutón wobstarny mysleŕ po dołhim puću so zasy wróćił k přeznaturskim wěrnosćam křesćanstwa. Poniżnje wón připóznawa, zo móžemy ze swojim rozomom Boha spóznać, zo tutón wosobinski nadzeński Bóh z naturskim swětłom rozoma ze stworjenych wěcow so spóznać hodźi. Nawrót Bergsona ke katolskej Cyrkwi je njewšědnje wulki triumf katolskoho swětonahlada, wosebje w našim času nabožnych błudźenjow a mócnych duchownych hibanjow.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Po postajenju Swjatoho Wótca ma so w pavilonach, w kotrychž so lětsa wotmě swětowa wustajeńca nowinarstwa, zarjadować w přichodnym času **wustajeńca nabožnoho wumělstwa** w misijónach. Wšitke misijónske ludy cyłoho swěta změja přileżnosć tu pokazać, kak su pod wjednistwom katolskeje Cyrkwje swoje ródne wumělstwo wuwiłe a pěstowałe. Kak husto słyšiš prajić, zo katolska Cyrkej je domjacomu, ródnomu ludstwej cuza a zo dyrbiš so swojeje narodnosće wotrjec, chceš-li być katolski. My wěmy, zo to njeje wěrno a zo Cyrkej tajke wotpohlady ženje měła njeje. Pius IX. je 1926 takle wuznał: „Cyrkej ženje njeje ćerpjeła, zo jeje misijóny swětnym mócnosćam měłe służić jako politiske srědki. Cyrkej pyta so kóždomu ludej a kóždomu knježerstwej zbližować a přiměrjeć. To stawizny wuča. Kaž w zańdźenosći tak też dźens hišće wona předuje česćownosć a posłušnosć přećiwo kóždej statnej wyšnosći, kiž po prawu wobstoji. Cyrkej wupřestrěwa kaž lubowaca mać tutu česćownosć też na nałožki a wašnja wšěch ludow, wězo pod tym wuměnjenjom, zo njejsu njekhmane."

Wo bamžowskim, katolskim wotdźěle **swětoweje wustajeńcy w Parizu** tole čitamy: Wustajeński pavilon je na 50 metrow wysoki. Natwarjenjo płaćeše na 600000 hr., kotrež buchu z wjetšoho dźěła přez zjawne zběrki nahromadźene. Wokna kulotwara su wumělscy molowane a maja so po wustajeńcy w kathedrali Notre Dame trjebać. Katolska wustajeńca stoji pod hesłom: Kajke dobroty wopokazuje Cyrkej w čłowjeskim žiwjenju. We wotdźěle dźěćatstwu wěnowanym stoji wołtaŕ, kiž bu wot francózskich prěnjowoprawjeńskich dźěći tutoho lěta darjeny. Widźimy tam też klóštrsku khódbu a klóštrske komorčki dominikanow, karmelitow a cisterciensow: dale klóštrsku jstwičku, w kotrejž je Luiza Francózska a druhu, w kajkejž je swj. Terezka wot Jězusdźěćatka bydliła. Cyły twar runa so wulkej kapali. Wulki wołtaŕ je wobdaty wot 12 małych, kotrež buchu wot wšelakich narodow darjene. Nad zakhodom do bamžowskoho pavilona stoja słowa: „Tele lěto je Cyrkej 1937 lět stara; wona je najstarša organisacija cyłeje wustajeńcy".

Němska. Wo wuznawanskim dnju młodosće, kotryž před někotrymi njedźelemi mějachmy, čitamy hišće tutu pozběhowacu rozprawu w „Kölnjanskim cyrkwinskim časopisu": „W přeprošowanju k wobdźělenju na tutej njedźeli so wuprajichmy, zo najwyšši pastyŕ našeje diecejzy so wobroća na swoju młodźinu z rozsudnym prašenjom. Młodźina je na to wotmołwjenjo dała z tajkim zahorjenjom, kiž wšitke dwěle do čista zniči . . . Najwjetše cyrkwje běchu wšudźe za tute wuznawanjo postajene — wone tola běchu hišće přemałe: česćowny mynster we Bonnje, krasny dom swj. Quirina w Neussu, mócna nowa cyrkej swj. Engelberta w Essenje — někotre jenož tu mjenujemy — te wšitke běchu přemałe a njemóžachu wopřijeć syły luda. A kathedrala Kölnjanskeje arcydiecejzy . . .! **Telko ludu** drje tutón wulki němski dom, dóniž wobstoji, **hišće widźał njeje,** kaž na tutej njedźeli. A to najebać druhoho hobrskoho zarjadowanja na samsnej njedźeli w stadiju, hdźež so w bólkopanju měrjachu. Hłowa při hłowje, jedyn na druhim mohł rjec — tak pjelnjachu tute syły najwjetšu cyrkej cyłeje Němskeje. Při murjach běchu so do wysokosće zestupali — kaž pyramidy a na stołpach wisachu kaž čeće abo winowe

kiće. Klětka samo bě wobsadźena hač horje, tak zo přědać lědma na nju so dobyć móžeše. A při wšěm tym bě zwonkowne zadźerženjo młodźiny wulcy khwalobne, zhromadny paćeŕ a spěw bě jara dobry a połny tak mócnoho wotmacha, kiž jenož hodźi potom so wutworić, hdyž wšitke wutroby ze samsnym wohenjom so rozžehla."

Cyła Hornja Šlezyska mohł rjec so wobdźěli lětsa při **putnikowanju mužow** na horu swjateje Hany. Wobdźělenjo při tutej swjatočnosći bě lětsa hišće wo wjele mócniše dyžli loni. Jara sylnje bě zastupjena **mužska młodosć,** kiž na předwječoru swjedźenja swjatoho křćenika (24. junija) kardinalej Bertramej hołdowaše wuznawajo swěru Khrystej a swjatej Cyrkwi. Młodźeńcy ćehnjechu we swětle smólnicow ze 60 korhojčkami do „paradizowoho dwora". Kardinal Bertram bě nad tajkim wuznawanskim hołdowanjom hłuboko hnuty a poréča młodźencam jich napominajo, zo bychu sćěhowali „hłós we pusćinje", zhladujo na nadobny přikład swjatoho Jana, zo bychu sćěhowali joho wěriwej sylnosći a swěrje, joho krutym zasadam, joho jednorosći a lubosći ke Khrystusej. Na druhi dźeń rano so ze wšěch kónčin ćěrjachu hobrske črjódy luda k swjatej horje: pěši, na kołach, we wulkich a małych awtach a wšelakorych wozydłach. W 6 hodź. mějachu młodźency zhromadnu Božu mšu w hnadownej cyrkwi. W 9 hodź. so hromadźeše lud po mnohich tysacach wokoło Lourdskeje kapałki, hdźež měješe Joho excellenca kardinal Bertram wulke kemše z prědowaniom. Kardinal je wobhnadźeny rěčnik. **Křesćanstwo njeje nabožina za žony a dźěći** — tak kardinal rěčeše — ně, we wšěch časach a też w našich dnjach runje žada sebi krute a sylne mužske duše. — Hołdowanski telegram Swjatomu Wótcej bu přečitany. To wšitkich zahori. Na 150 duchownych tu bě, 700 korhowjow a korhojčkow a njepřehladomne syły mužow wšěch worštow tu stojachu. We swojim dokónčnym prědowanju pokazowaše kardinal, kak je Cyrkej we wšěch časach přetrała wšitke přesćěhanja a dobywała nad wšěmi swojimi přećiwnikami hač do dźensnišoho dnja. Mócnje lud rěčnikej přihłosowaše. Ke kóncej bě zhromadne wobnowjenjo křćeńskoho sluba a po tym wudźěli kardinal Bertram swjate žohnowanjo. Na **150000** muži bě so při lětušim putnikowanju na Swjatu Horu wobdźěliło.

Francózska. Wulke swjatočnosće, na kotrež hižo w poslednim čisle tu pokazachmy, wotměchu so tele dny w městačku Lisieux, hdźež bu krasna kathedrala k česći swjateje Terejzki (wot Jězusdźěćatka) swjećena. Swjaty Wótc bě wosebitoho legata k tomu pomjenował, swojoho statnoho sekretara kardinala Pacellija. Zańdźeny pjatk bu bamžowy legat w Parizu ze wšěmi česćemi witany, kajkež so hewak jenož kralam a statnym wjednikam wopokazuja. Dwórnišćo bě w bamžowych a francózskich barbach pyšene a wojeński wotdźěl z hudźbu bě tu k witanju wysokoho hosća postajeny. Minister za zwonkowne należnosće Delbos kardinala postrowi, a też zastupjeŕ presidenta republiki, francózski zapósłanc při Swjatym Stole, Parižski arcybiskop Verdier a wjele druhich nahladnych muži. Kardinal kročeše po fronće wojakow a hudźba piskaše bamžowu a narodnu hymnu. Legat potom z přewodom wotjědźe do arcybiskopskoho hrodu. W Parizu wopyta legat Pacelli swětowu wustajeńcu. Na puću kardinal do wustajeńcy zastupi, hdźež stoješe garda we wulkej uniformje špaléŕ. Też tu bu wulkotnje witany. Kardinalej Verdier a Baudrillard legata přewodźeštaj. Kardinal pozasta najprjedy při argentinskim wustajeńskim domje, kiž bu runje wotewrjeny. Argentinski minister joho powita. Najwjetši zajim měješe legat wězo za Bamžowsku wustajeńcu, kotraž też nětkle hakle bu dotwarjena. Bamžowy pavillon wobstoji z 12 kapałkow, kotrež buchu wot jednotliwych krajow wutwarjene. Na prózstwu zarjadnika tuteje wustajeńcy wudźěli kardinal Pacelli potom bamžowske žohnowanjo cyłej swětowej wustajeńcy a wšěm wěriwym Francózskeje. Wjele druhich wopytow a witanjow kardinal Pacelli w Parizu hišće měješe. Sobotu rano w 7 hodź. swjećeše legat Božu mšu w cyrkwi Sacré-Coeur na Montmartre. Potom wopyta Notre-Dame-kathedralu, w kotrejž chcyše po nawróće z Lisieux prědować. Sobotu popołdnju dojědźe bamžowy legat do městačka Lisieux w sewjernej Francózskej. Statysacy ludźi joho tu radostnje witachu. 36 arcybiskopow a biskopow bě přitomnych, mjez nimi amerikanski arcybiskop Filadelfiski Dougherty. Też tu bě na dwórnišću kompanija wojakow k joho česći postajena.

Kaž čitamy, je so w tutych dnjach też primas Pólskeje, kardinal Hlond z Waršawy do Francózskeje podał, zo by so tam lěkował.

W měsće Laigie buštej dwě **miłosćiwej sotře** ze składnosću 100lětnoho klóštrskoho jubileja ze zasłužbnej medalju wuznamjenjenej.

Dźewjatnaće duchownych diecejzy Bourges swjećeše před krótkim zhromadnje swój **złoty měšniski jubilej.** Jedyn z jubilarow měješe w Bourgeskej kathedrali wulke kemše w přitomnosći biskopa.

Znaty amerikanski milijonar John Rockfeller, syn před krótkim zemrětoho wulkopjenježnika, bě w Francózskej staru kapałku, kiž bu w 15. lětstotku twarjena, kupił a chcyše ju w Americy zasy postajić dać. Francózske knježerstwo bě do toho hižo zwoliło, njebě pak ličiło ze začućemi luda. Ze wšěch kónčin buchu protesty přećiwo předaću kapałki zapodate, tak zo so Rockfeller rozsudźi, so tutoho kupa wostajić. — Znate je, zo je zemrěty milijonar wjele pjenjez daril k ponowjenju krasneje kathedrale w Reimsu, kotraž bě přez wójnu jara poćerpiła.

Francózska akademija wědomosćow je za botaniku (wědomosć wo rostlinach) wuzwoliła jako sobustawa duchownoho Handrija Collin-a, kiž je z profesorom při jenym katolskim wustawje.

Šwica. Krajna hłowna bibliotheka w Zürichu je zarjadowała wustajeńcu biblijow, kotraž wopřija biblije w 3000 wšelakich rěčach. Někotre su z ruku pisane a druhe su z časa, hdyž Gutenberg wokoło lěta 1440 knihićišć wunamaka. Sławna Gutenbergowa biblija pyši wustajeńcu a pódla njeje knižka, kiž móžemy bibličku mjenować, dokelž je jenož $2^1/_2$ cóla wulka z tak drobnym pismom, zo bjez šklenčy knižku čitać njemóžeš.

Jendźelska. W hrabinstwje Surrey maja konvertitojo (ke katolskej wěrje přestupjeni) swój klóštr z mjenom „Służownicy Khrysta Krala". Před krótkim běchu k prěnjomu razej zarjadowali w zjawnosći prócesijón. Wulka česćownosć bu jim při tym wopokazana. Wojeńska hudźba a štyrjo officěrojo prócesijón přewodźacku.

Lěta 978 zničichu Danojo klóštr Benediktinow we Ramsgate, mjenowany Minsterska abtownja. Wšě knježny buchu tehdom morjene. W 11. lětstotku abtownju potom zasy natwarichu. W času reformacije přeńdźe do privatnoho wobsedźeństwa. Nětk je abtownju bohata Amerikanka kupiła a klóštrskomu rjadej dariła. Sydom knježnow tam hižo je so zasydliło a druhe jim bórzy sćěhuja.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

9. njedźela po swjatkach, 18. julija:

Boža mša str. 371; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modl. wo swj. Kamille str. 457, 3. modlitwa wo swj. Symphorozy a tow. str. 451; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317.

10. njedźela po swjatkach, 25. julija:

(Swj. Jakuba, japoštoła)

Boža mša str. 542; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. modlitwa njedźele str. 374; 3. modlitwa (jenož w mjelčacych Božich mšach) wo swjatym Krystoforje str. 448; Credo; Praefacija wo swj. japoštołach str. 481 pod 8); poslednje sćenjo njedźele 375 pod 5).

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala
brusy — kunki — wobručki

Klumpy wšěch družin

Samoćěrjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

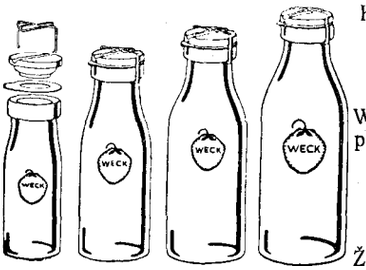

K nutřkładženju skleńcy

Weck

Ničo njedyrbjało ći kónc wzać. Wšitko móžeš čerstwe zdźeržeć z připrawami wot

Oskar

Butter

Žitne wiki **Budyšin** Telefon 3691

Kupuj pola tych,

kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

OTTO

Zentra-kofej

125 gr —,65

„Wabjacy“ měšany

125 gr —,57

Domjacy měšany

125 gr —,50

Ia połonowe wino
litr —,88

Ia trejd. kimlčkowy
litr 3,80

Wišnjowy z rumom
litr 3,60

Žitny k načinjenju
litr 2,80

Zymny čaj za žnjeńcarjow
500 gr 4,80 a 4,—
a 2 % rabata.

Otto Sachse

Wjesny hosćeńc

z něšto polom w katolskej wokolinje je na předań.

G. Graf, kupčef,
w Budyšinje, Serbske hrjebje 2

Luhowa a syrična kupjel

„Strowjo“

„Bad Heil“ (prjedy Sperling)
w Smječkecach

Wšědnje kupjele nizke płaćizny | Rjane wulětniščo

Zbytki

za lěčnu a nazymnu drastu:

woblečenja, khuty, jaki, fale, košle atd.
poruča jara tunjo

Aug. Hilger

Lotzestr. 20!

Kupuju **złoto** **słěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Rjane dary:

Pórclin: z kwětkami, ze złotej kromu, němsk. rózu, winow. lisć. Rjane serwije. „Rosenthal“. Kryst. skleńcy Železnu a emalj. nadobu. kofej. młyny, přewjerćadła, korbiki, šćětki atd.

Wobhladajće sebi mój wulki wuběrk!
Móžeće kupjene wěcy też zaměnić!
Małe płaćizny!

Domjaca nadoba

M. Pfuhl Znutřkowna lawska dróha 6

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětniščo!

Křidy

wšěch družin za ratarstwo

Hampel

Kotołska hasa 11

Nožetočerńja
Skład worclowych tworow

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěmwužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Zahrodku na třěše .....

Kněžkec konditarńje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho, starosćiwoho nana, přichodnoho nana, dźěda, pradźěda, bratra a wuja

Michała Łusćanskoho,

bywšoho kublerja we Wotrowje,

kotryž 11. julija we swojim 83. žiwjeńskim lěće, ze swj. sakramentami za wěčnosć derje přihotowany, po dołhej, ćežkej khorosći zbóžnje wumrě, wuprajamy wšitkim, kotřiž z modlitwu na njoho spominachu a joho k rowu přewodźachu, wosebje kk. fararjej Justej a kapłanej Horjenjej za časćiše duchowne zastaranjo, kaž też druhim knježim duchownym a nošerjam

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

We Wotrowje, Jaworje, Njebjelčicach, Serbskich Pazlicach, Zejicach, Rózeńće a Khrósćicach,
na dnju pohrjeba, 15. julija 1937.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Luby nano, spi w měrje!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

30. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. julija 1937.** | **75. lětnik.**

Přihódne zdalowanjo wot ducha swěta.

W 17. lětstotku běše w Francózskej cyle wuznamny wučenc žiwy, Mabillon z mjenom. Kral Ludwik XIV. chcyše so z wučencom zeznać. Arcbiskop Le Tellier přińdźe z Mabillonom ke kralej ze słowami: „Dawam sej česć, Wašej majestosći najwučenišoho muža cyłoho kralestwa předstajeć.“ A Bossuet, sławny prědař, doda: „A zdobom najpokornišoho.“

Pokornosć a měrniwosć stej ze zakładom woprawdźiteje človjeskosće a wěrnoho křesćanstwa. Wjele bóle kaž človnik w templu je nam Khrystus sam z tajkim idealom. Lohcy by mohł z wosebnoho kralowskoho hrodu do swěta zastupić. Ale khuduški žłob běše jomu z kolebku. Ćiše a potajnje běše třiceći lět žiwy w skromnej khěžcy w Nazareće. A hdyž chcyše syła ludu joho w pusćinje za krala wuwołać a z wyskom do Jeruzalema přewodźeć, ćekny na horu, jenički sam. Njekročeše z mječom w rucy a pod škitom romskich legijonow po swjatym kraju, zo by ludźom, kiž njechachu wěrić, swoju wolu nanuzował. Nihdy njepowoła so na swoju přemóžnosć. Radšo ćerpješe, radšo wumrě. Njedźiwawi a hrubi človjekojo njeběchu z joho wučownikami, ale ćiši a pokorni.

Tele Khrystusowe zmyslenjo přećiwja so jasnje duchej swěta, kotrohož ideal je namóc, kiž wobmyslenjow njeznaje. Swět ma zasadu: Wužiwaj łohć a přetłóčuj so! Skromnosć je swětej něšto błazne a słabuške. Khrystus pak praji: „Zbóžni su ćiši, kiž so njedawaja wumjenować; zbóžni su, kiž nochcedźa dobyć wulki swět, ale mały hród swojeje duše.“

Tajcy ćiši človjekojo njewukubłaja so w hołku swěta, ale w samolutkosći, hdyž Bóh sam k jich wutrobam rěči. Dyrbimy tohodla dokonjeć, zo smy kóždy dźeń štwórć hodźiny z Bohom sami, z nim samym cyle sami.

Ty prajiš: Khodźu kóždu njedźelu a často tež dźěławy dźeń kemši; tež wodnjo myslu tu a tam na Boha, a modlu so rano a wječor k Bohu, zo by mi w starosćach a w nuzy pomhał. A to njedyrbjało dosahać?

Ně, to njedosaha. Nimaš jenož jako samón prošeŕ z prósťwami so Bohu bližić. Dyrbiš dokonjeć, zo bjeze přećow a bjeze prošenja w Bohu wotpočuješ, w Bohu dychaš, z Boha mysliš a widźiš. Potom hakle słušeš k ćichim človjekam. Potom hakle je twoje žiwjenjo woprawdźe pobožne a nutŕkowne.

Njeje hišće dołho, zo mi jara khutny a nahladny muž praji: „Najbóle mje rudźi, zo w našim času we swěće widźu stajny hołk a nadutu zwonkownosć. Wječor sym zrědka doma, dokelž mje nuća zwonkowne winowatosće. Sam sebi najmjenje słušam. Hačrunjež dopjelnjam Božu kaznju: Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho, čuju, zo su so moje wosobinske poćahi k Bohu wosłabiłe.“

Znajeće wěsće Böcklinowy wobraz z podpismom „Putnik“: We wukuće swojeje pusćińcy stoji ćichi muž před wobrazom Našeje Lubeje Knjenje, kotryž je z lubosću debjeny. Runje je husle do ruki wzał, kotrež su z jeničkim towaršom, kiž je joho do samotnosće přewodźał. Na tele huslički hraje prosty starc, do hłubokeje pobožnosće zanurjeny, najzbóžnišej knjenje wječorny kěrluš. Wšo wokoło njoho dycha swjatu ćišinu. Tu předobywa so do swjatnicy słaba swětłosć, wo kotrejž putnik ničo njepytnje. Jandźelojo su ćiše a česćiwje z njebjes přišli, zo bychu putnikej přihladowali, jako bychu na cyłym swěće ničo rjeńšoho widźeć njemóhli. — Wjele ludźi wobsedźi tónle wobraz. Widźa, wobdźiwaja a lubuja jón a tola njewědźa, što chce jim prajić: Zo zbožo ćichoho swjatoho dušinoho pokoja namakamy jeničcy w samotnosći.

Jónu přewodźachu po kěrchowje ćeło k rowu. Swjatočnje klinčachu cyrkwine zwony. Tu wrjeskotaše runje nimo kěrchowa ćežite awto, a w samsnych wokomikach frunčachu w powětře hibaki lětadła, kotrež nizko lećeše. Wo zwonjenju njebě skoro ničo wjacy słyšeć. Tak so tež Boži hłós, to najkrasniše, štož móžemy na zemi zasłyšeć, z ropotom

a cychotom přezynkuje. Smy jara potrěbni, zo nas Bóh zaso a zaso do samotnosće dowjedźe a k našim wutrobam poreči. Měr, njewobmjezny měr je časćišo z jeničkim lěkarstwom za khore čělo. Měr, njewobmjezny měr je tohorunja časćišo z najlěpšim hójom za dušu, kiž je nakažena wot njeměrnoho swětnoho ducha.

Mužojo njewšědnoho wuznama znajachu a lubowachu přihódne zdalowanjo wot swětnoho ducha. Mójzes běše na Sinai a Elias na Horjebje štyrceći dnjow sam. Jan křćenik a swjaty Pawoł běštaj někotre lěta w ćichej pusćinje. Swjaty Benedikt je so do Subiaco a swjaty Ignacius do Manresy wućěkał. We swěće wězo płaća ludźo z wulkim hłosom wjacy dyžli měrni, też potom, hdyž su prózdni. Prózdne wozy jězdźa po pućach z wjetšim praskotom dyžli nakładźene. Hrozne słowo wo křesćanskich „pokhmurnikach" je nimale 1900 lět stare. Njeje pak w běhu dołhoho časa wjetšeje dopokaznosće a přeražneje mocy nadobyło, ale je a wostawa z tepjelatym wopačnym pjenjezom. Najwjacy wuskutkuja za spomoženjo swěta měrni a čiši, kiž z najswěrnišim dopjelnjenjom swojich winowatosćow, ze sćerpnym nošenjom swojich křižikow a ze wšědnymi woporami woprawdźite rjekowske žiwjenjo wjedu.

Wo swjatym Francu z Assissi powědaja stawizny, zo jónu, hnuća połny, horje Alverno božemje dawaše, hdźež běše zdala swětnoho njeměra ćiche časy w Bohu přeživił. Dźakowaše so wšitkim stworjenjam, kiž běchu tam horjeka joho zbožne hodźiny widźałe, štomam, kwětkam a ptačatam. Horu wopušćiwši pohlada hišće jónu wróćo. Potom so na zemju poklakny a praji: „Bóh će wukhowaj, ty swjata hora, ty žohnowana hora! Budź božemje, měj so derje, ty hora mojeje radosće!"

Chceš-li mudry być, luby čitarjo, měj so po swjatym Francu! Tajka hora Alverno móže tebi wosadny Boži dom być; samo też hižo „domčk twój luby", kaž naš přećelny Łazkowski basnik twój ródny serbski statok mjenuje, hdyž tam kóždy dźeń po dołhim sprócnym dźěle někotre wokomiki we Swjatym Pismje rozpominaš abo w dobrej křesćanskej knizy čitaš. Towarstwo swjateju Cyrilla a Methoda ma za tebje wjele na składže. Dójdź sej tam abo skazaj sej te trěbne na farje! Też duchowne zwučowanja — exercicije — dyrbjałe wjacy Serbam z tajkej horu Alverno być, dokelž su z wysokej šulu za dušu, ze železnej a słónčnej kupjelu za nutřkowne duchowne žiwjenjo.

Dźensa je swjatoho japoštoła Jakuba. „Jakubow" bywa w serbskim kraju bohužel mjenje a mjenje. Njebudźe dołho trać a njebudźemy wědźeć, hdźe bychmy swjatoho Jakuba po starym wašnju sobu swjećili. Ale hdyž so ličba zwonkownych Jakubow pomjeńšuje, njech přiběra ličba serbskich mužow, kotřiž přebywaja radźi sami při Khrystusu kaž swjaty japoštoł Jakub při Khrystusowym překrasnjenju a při Khrystusowym poniženju na Wolijowej horje. Štóž rozemi Khrystusowe słowo: „Pójće wy sami na puste městno a wotpočniće trójku", budźe z přikładnym mužom za naš lud a čas kaž swjaty Jakub za swoju dobu. jwk.

Wšě dopisy

za **„Katolski Posoł"** njech so sćelu na

Buchdruckerei früher Donnerhak, Bautzen
Vor dem Schülertor 21

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

Z Łužicy a Serbow.

Z Łusća. Naš wjesnjan Jakub Dórnik swjeći 23. julija ze swojej mandźelskej Marju rodź. Wićazec sleborny kwas. 4 dźěći jimaj Bóh tón Knjez wobradźi, dwaj synaj a dwě dźowcy. Jubilar je jako wustojny wojnař dokoła wokoło znaty. Po wójnje jězdźeše njesprócniwy nan wšědnje do Budyšina na dźěło, dóniž sebi po lětach sam dźěłarnju doma njenatwari. A lětsa staji sebi Dórnikec swójba rjanu bróžnju. Tak Bóh jich dźěło žohnuje. Njech jubilaromaj też dale strowosć a čiłosć popřeje!

Z Jasenicy. Pola Šuškec wowki knježeše zańdźenu njedźelu luta radosć a wjeselo. W nahladnym kole přiwuznych swjećeše swoje wósomdźesaćiny. Też wosadny knjez farař, młody knjez a wučeŕ běchu přikhwatali wowcy swoje zbožopřeća wuprajić. Při kofeju witaše wowka wšitkich swojich a hosći na wustojne wašnjo, zo so dźiwachmy. A knjez farař pokaza w dlěšej narěči na žohnowanu starobu jubilarki. Kajka Boža hnada tola je, hdyž ma človjek w telej starobje hišće telko ćělnych a duchownych mocow a móže też hišće za přiwuznych so starać. Jeje wnučka Marja Š. z Baconja přednjese přihódnu a hnujacu pěseń, kiž so wšitkim lubješe. Tak swjećachu so wysoke narodniny na prawe swójbne wašnjo, kiž móže so wšudźe poručeć.

Z Wotrowa. Wincarec domčk, w srjedź wjeski ležany, bě njedźelu srjedźišćo mnohich zbožopřećow. Wincarec splah wšak dawno hižo wjacy njeje, tola joho mjeno wostanje, kaž to tak bywa, z domom zjednoćene, też nětko, hdyž Herrmanec w nim sydla. Michał Herrmann bě w prěnim mandźelstwje ženjeny z Wincarec (Dźisławkec) Hanu; tři wotrosćene dźěći z njoho pokhadźeja. Nětko swjećeše ze swojej druhej žiwjeńskej towaršku, Madlenu rodź. Paškec, swój sleborny kwas. Zbožopřeća ze wšěch stron a mnohosć darow běchu z dopokazom, zo wšitcy dźělbjeru nad swójbnym swjedźenjom a zo jubilara sebi waža jako měrnoho a znjesliwoho wjesnjana a pilnoho dźěłaćerja.

Wšitkim jubilaram přeje też „Kat. Posoł" wjele zboža.

Z Biskopic. Njedźelu 25. julija na swjatoho Jakuba budźe tu nowy farař wysokod. knjez A. Kaiser dopołdnja w 10 hodź. swjatočnje zapokazany a to přez knjeza arcyměšnika P. Šołtu z Lubija.

Jězba do Aachena na wustajenjo swjatych powostankow.

Sobotu, 17. pražnika, wróćichu so pobožni putnikowarjo z dalokeje jězby do Aachena zasy zbožownje do domizny. Su na 1700 kilometrow přepućowali a w přerězku wšědnje 280 km jěli, wěsće napinace za wodźerja awta a přebytnikow, kotřiž běchu so ze Šěrachowa, Budyšina, klóštrskeje wokoliny, z Kulowa, Drježdźan a z Lipska zešli. Hdyž póndźelu rano wotjědźechmy, kidaše so dešć a přesta hakle w Erfurće, hdyž běchmy so k wobhladanju tamnišeje wulkeje cyrkwje nastajili. A potom mějachmy nastajnje rjane wjedro. W Eisenachu wopytachmy „Wartburg", kotraž wopřija wjele dopomnjeńkow na swjatu Hilžbjetu. Tu je Měrćin Luther w ćichej jstwićcy Nowy testament do němskeje ręče přełožił. Baje so, zo je čert tomu zadźewać chcył a joho

nastajnje krjudował, doniž so něhduši mnich na njoho rozhněwa a blešku z čornidłom do njoho ćisny. Čorny blak je so dołho na sćěnje dźeržał, doniž joho česćowarjo kuski wotdrapowachu a sej jako dopomnjeńki sobu domoj bjerjechu. Nětko je jenož prózdna wotdrapane sćěna widźeć.

Na wječor dojědźechmy hač do Fuldy, hdźež we biskopskim seminaru přenocowachmy. Rano po Božej mši w cyrkwi franciskanow na „Žónskej horje" dóńdźechmy sej do kathedrale a do krypty (podcyrkwju) swj. Bonifacija, hdźež so biskopja Němskeje kóždolětnje zhromadźuja. Do cyrkwje swj. Michała, kiž je druha najstarša cyrkej Němskeje, założena 822, njemóžachmy zastupić, dokelž so zwonka a znutřka wuporjedźa. W jeje katakombach wukhowachu so křesćenjo před pohanskimi ćwilowarjemi.

Nazajtra dojědźechmy přez Gießen, Wetzlar, Weilburg do Limburka, kiž je znate přez swoju sedmwěžatu cyrkej. Přez Arenberg, kotrohož cyrkej je z połdejmantowych kamjeni twarjena, dócpěchmy pola Ehrenbreitsteina řeku Rhyn a khwatachmy na joho prawym brjozy přez wšelake městačka do Khelna ze swojej „Wěčnej cyrkwju". Domoródny nam rjanosće města pokaza a rozłoži. Tam so też z krajanom, prjedy w Khrósćicach, zeńdźechmy a dołho z nim so wo domiznje rozmołwjachmy.

Nazajtra rano spěchachmy na wukónc našeje dalokeje jězby — do Aachena, kiž cyle blizko při nižozemskich hranicach leži. Tu je sama runina. Při zastupje do města čakachu zarjadnicy na nas, dokelž běchmy so připowědźeli a podachmy so pěši do hłowneje cyrkwje, hdźež Špajerski biskop Bosćijan pontifikalnu Božu mšu swjećeše. Dopołdnja w dźesaćich wupowěsnychu so swjate relikwije z wěžneje galerije a pokazachu so do wšěch rózkow. Pobožni přihladowarjo so při tym modlachu abo kěrluše spěwachu. Po tym wobdźiwachmy drohotnu pokładnju kathedrale, kiž swojoho runjeća pyta. Tak daloko hač nam časa zbywaše, překhodźowachmy so po měsće. W jenej zhromadźichmy so z mnohimi procesijónami w křižnej cyrkwi a po předowanju podachmy so we swjatočnym ćahu do kathedrale, hdźež njeposrědnje nimo swjatych relikwijow dźěchmy, štož při tych tysacach a tysacach někotre hodźiny traješe. Tola wšitcy čakachu měrnje, doniž na nich rjad njebě. W krótkej rozprawje njeje móžno, tamniše nabožne žiwjenjo a mnohe zaćišće na hnadownym městnje wopisać. Na wječor wróćichmy so zasy do Khelna.

Dalša jězba wjedźeše přez město Bonn do klóštra benediktow „Maria Laach" při jězoru samoho mjena, a přez něhdušu rezidencu Koblenc při zaliwje Mozely do Rhyna. Při tak mjenowanym „Němskim rózku", z mócnym pomnikom kejžora Wilhelma I., hdźež so zwjetša měšćanske žiwjenjo wotwiła, so fotografowachmy. Wot St. Goar přez Aßmannshausen hač do Bingen jědźechmy z parnikom. Krasna to jězba! Z wobeju stronow strowja bajkojte hory, rozpadane hrody, wšelake pomniki a zrawjace winicy. W dalšich městach, kaž w Mohuču, Würcburku a Bamberku putachu nas wosebje kathedralne cyrkwje, kotrež so we złoće a slěbru błyšća a njewšědnu krasnosć jewja.

Posledne zastanišćo běchu „Štyrnaće swjeći", sławne hnadowne městno blizko Lichtenfelda. Tu přenocowachmy we wustawje swj. Antonija. Po legendźe zjewichu so štyrnaće pomnicy wowčerjej. Na městnje so najprjedy kapała a pozdźišo wulka dwěwěžata cyrkej natwari, kiž z wyšiny do runiny zhladuje. W Saalfeldźe dóńdźechmy sej do prózdnjeńcow, kotrež we wšelakich naturskich barbach so błyšća; hač dotal su jeničke tajkoho razu na cyłym swěće. Přez Gera, hdźež nas Lipsćanscy wobdźělnicy wopušćichu, dócpěchmy blizko Meerane njedawno wotewrjenu statnu awtowu drohu a jědźechmy hač do Drježdźan a po krótkej přestawcy dale. Tute putnikowanjo wostanje wšitkim we najlěpšim wopomnjeću. W lěće 1944 hakle so swjate powostanki znowa wustaja.

Hač studeń wulka je, hač mała,
to nječiń sebi starosće!
Wšak kóžda čerstwu móc ći dawa,
hdyž wody dosć ma čisteje.

Njebojazni wojowarjo wo swjatu wěru.

Z Moskwy přińdźe wukaz . . .

Nazymske słónco swěćeše jasnje z módroho njebja, krasny a miły bě dźeń. Serge Samarow bě we swojej ćichej, rjenje wothladanej zahrodcy, w kotrejž połne hałozy žołtych jabłukow wisachu. Tola ani w ćišinje nježneje zahrodki wón njenamaka měra. Poručnosć z Moskwy bě dóšła, kiž bě jomu, wjesnomu zastojnikej, tutón krasny dźeń dospołnje skazyła. Takle wukaz rěkaše:

„Wšě swjate křiže při pućach a wšě druhe wobrazy a pomniki, też na domjacych ležomnosćach, dalokož su nabožnoho razu, maja so hnydom wotstronić. Wjesni sowjetowi zastojnicy maja so derje wo to starać, zo tutón wukaz so wuwjedźe."

Samarow khodźeše po swojej małej zahrodcy při sebi so prašejo, hač w Moskwje ničo nuzniše za dźěło nimaja, hač tajke wukazy pjec, kiž we wšitkich wjeskach dyrbja rozbudźić wulki njeměr, hdyž tola chcedźa ruskomu burikej wšitko z wutroby wudrěć, štož je jomu tak swjate . . .

Na ničim wjacy Samarow njenamaka prawoho wjesela, ani na bohatych płodach swojeje zahrodki.

Popołdnju khodźeše Samarow wot dwora k dworej. „Nowoho wukaza dla přińdu" do dwora zastupiwši rěčeše. „Ničo dobre njewoznamjenja, moji lubi, ale wysocy knježa z Moskwy . . ."

„Štož z Moskwy přińdźe, husto trubku tobaka hódne njeje", měnjachu burikojo, kiž skoro wšitcy běchu jeneje mysle. „Ale powědaj nam, što maš na wutrobje, Samarowje!"

Cyłu kopicu wudmow měješe Samarow dla Moskowskich knjezykow hižo na khribjeće, hdyž wokoło wječora dóńdźe ke Dimitrijej Kirilowej. Tón runje dworowe wrota porjedźeše. Samarow započa kaž wšudźe rěčeć.

Kirilow so posměwkowajo měnješe: „Twój nowy wukaz drje wjele winojty njeńdźe."

„Jedna so wo swjaty křiž, kiž maš tu před dworom stojo. Budźeš jón nětko dyrbjeć wotstronić."

Kirilow kruće pohladnywši wotrězny: „Što, wotstronić? Stoji snadź to we twojej mocy, Samarowje?"

Tón zdychny: „Haj, to budźeš drje dyrbjeć so podwolić, Dimitrijo!"

Kirilow bě so zrunał. Hamor we swojej prawicy dźeržo stoješe před Samarowom kaž přihotowany do boja. Njepraji ani słowa.

Samarow starosćiwje na tutoho hobrskoho muža hladaše.

„Je to zrudny wukaz", dźeše Samarow. „Tola što nam druhe zbywa, hač do toho so podać, Kirilowje."

Kirilow hladaše won do polow, přez kotrež wupřestrěwachu so pomałku wječorne směrki. Pomałku a kaž by chcył před Samarowom a sam před sobu so wosprawnić, poča rěčeć: „Njejsym ja tebi, sowjetskomu zastojnikej, we wšitkich dobrych a dowolenych wěcach stajnje był po poručnosći? To so će prašam, Sergijo Samarowje!"

„To sy był, Dimitrijo . . ."

„Derje", dźeše Kirilow dale. „Ty mi to wobswědčiš, zo sym ja, zo bych posłuchał, mnohich prjedawšich předsudkow so wzdał. Podćisnych so husto, jenož zo bych měł swój luby měr. Dźensa pak njemóžu a njebudu so wašomu wukazej na žadyn pad podwolić, nic tebi a też nic žanomu druhomu. Mój swjaty křiž wostanje stojo!"

Berlinski biskop — 25 lět měšnik.

Berlinski cyrkwinski časopis wopomina w dźensišim wudawku 25. měšniski jubilej najdostojnišoho knj. biskopa Dr. Konrada hrabje z Preysinga. Tež katolscy Serbja budźa z česćownosću a nutrnymi přećemi spominać na Berlinskoho wyššoho pastyrja, kotromuž bě tež naša dieceza cyły čas poručena.

Berlinski katolski tydźenik takle piše: „Dźens wobradźa miłosćiwy Bóh najmłódšej němskej diecezy radostny wopomnjeński dźeń: Biskop Konrad bu před 25 lětami (26. julija 1912) na měšnika wuswjećeny. Tutón dźeń swjećimy z dźakownej wjesołosću. Dwě lěće nětk je najdostojniši jubilar naš duchowny wótc. Cyła daloko rozšěrjena diasporna dieceza, dźěći a starši, duchownstwo, ordinariat a kapitl pozběhuja wutrobu a rucy horje k wěčnomu wyššomu měšnikej, bohučłowjekej Jězusej Khrystusej a pokornje proša wo połnosć Božoho žohnowanja na swojoho lubowanoho biskopa.

Konrad hrabja z Preysing narodźi so 30. 8. 1880 jako 4. dźěćo hrabje Kašpora Preysinga a hrabinki z Walterskirchen w starym swójbnym hrodźe, kiž bu hižo w 11. lětstotku natwarjeny. Z jědnaćemi dźěćimi bu hrabinske mandźelstwo žohnowane. Konrad wopytowaše gymnasium w Landshut (Delnja Bajeŕska) a studowaše potom prawa. Zastupi do statneje służby a bu přidźěleny w lěće 1907 bajeŕskomu zapósłańskwej pola Swjatoho Stoła w Romje. Tu we wěčnym měśće pak rozsudźi so wón za duchownstwo a chcyše być z měšnikom kaž hižo dwaj joho bratraj. W Innsbrucku studowaše theologiju. W lěće 1912 dósta swjećiznu a 1913 bu sekretar kardinala Bettingera we Mnichowje. Hač do lěta 1928 skutkowaše jako prědaŕ w tutym měśće. 1919 a 1920 přewodźeše wón nuncija Pacellija do Berlina, kiž jako bamžowy zapósłanc tehdom do Berlina přińdźe. 1932 bu hrabja Preysing z biskopom w Eichstätt a 1934 pomjenowa joho Swjaty Wótc na Berlinskoho biskopa. Wón je třeći Berlinski biskop. Prěni (Dr. Schreiber) bě syn rjemjesłnika, druhi (Mikławš Bares) bě burski syn a třeći nětko pokhadźa ze staroho zejmjanstwa. To za katolsku Cyrkej njeje ničo wurjadne. Wšě stawy su w njej powołane k jenajkej hódnosći. Berlinske biskopstwo namołwja wěriwych, so wobdźělić po mocach při zběrcy, kotrejež wunošk ma so jako jubilejny dar biskopej darić za nowy cyrkwinski twar, kiž ma so při pomjezach wulkoměsta postajić.

„Posłušnosć a swěru, kiž biskopej slubjamy, stej posłušnosć a swěra, kajkuž Khrystusej a joho cyrkwi smy slubili. Hdźež biskop je, tam je cyrkej, a hdźež cyrkej je, tam je Khrystus — to wědźa a wuznawaja katolscy křesćenjo hižo wot prěnjoho časa wobstaća cyrkwje. Hdźež je biskop, tam też je katolski lud, přetož hdźež Khrystus je, tam je też lud Khrystusowy."

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Před krótkim swjećeše znaty spisowaćel P. Franc Markert z rjadu Steylskich misijonarow swój **25 lětny jubilej** jako zarjadowaŕ „Swójbnoho časopisa" za němskich Američanow. Wulke zasłužby ma tuta nowina wo zdźerženjo němskeje kultury w Americy, W powójnskich lětach hromadźeše pater Markert pola swojich čitarjow poł milijóna dobrych hriwnow za Němsku a Rakusku, wosebje za nuzućerpjace dźěći. 22 němskich a rakuskich biskopow so jomu za to dźakowaše. Němske knježeŕstwo spožči jomu zasłužbny kříž čerwjenoho křiža.

Kak wulki wuznam ma **Cyrkej za zakhowanjo a zdźerženjo narodnosće,** to spóznawamy z wuswědčenja jenoho němskoho profesora, kiž je w Americy. Wón praja, zo wšudźe tam, hdźež wukrajni Němcja w cyrkwinych wosadach su zjednoćeni, němska rěč a kultura so wudźerżitej. — Runje tak wuzna před krótkim wjednik němsko-amerikanskoho ludowoho zjednoćeństwa w Chikagu z tutymi słowami: „Smy traš my so hdy starali wo statysacy abo snadź milijóny němskich farmarjow a ratarjow, kotřiž wonka we kraju su žiwi bjez kóždeje organisaijce, a kotřiž jenož z podpjeru Cyrkwje a swojoho dušinoho hłosa sebi w běhu splahow zakhowachu swoju němsku rěč . . .? Po našich zasadach ma tak być, zo w nabožnych prašenjach kóždy sam ma so rozsudźeć; tola něšto chcu tu wuprajić: **bjez nabožinskoho zakłada naše dźěło wuspěcha měć njemóže.** Štož cyrkwje nastupa — to cyle zjawnje tu wuzběhuju — zo bjez pěstowanja rěče w němskich

---

„To sebi njejsym wot tebje myslił", skoržeše Samarow, „zo budźeš runje ty mi načinić tajkich njeluboznosćow. Dimitrijo, ty wěš, zo też ja njejsym žadyn bjezbóžnik. Wobraz maćerje Božeje Čenstochowskeje pyši też hišće kućik mojeje komorki."

Kirilow pak kaž by to njesłyšał dale rěčeše: „Ty potajkim wyšnośći napisaš: Burik Dimitrij Kirilow napřećiwja so wukazej, po kotrymž ma swjaty kříž před dworom wotstronić!"

„Ně, njenapisam ničo", wobaraše so Samarow. „Wokrjesny komisar přińdźe sam a . . ."

„Komisar njech přińdźe hdyžkuli chce", rjekny Kirilow měrnje. „Mój swjaty kříž wostanje stojo!" Při tym zezběra swój grat hromadu, poskići Samarowej přećelnje ruku a so wotsali.

„Ty sebi to hišće přemysliš", wołaše Samarow hišće za nim. „Ja budu jutře rano . . ."

„Pola mje wostanje jutře runje tak kaž dźensa, wobkrući Kirilow.

Na druhi dźeń pisa Šamarow z čežkej wutrobu na wokrjesnoho komisara: „. . . sym, kaž bě moja winowatosć, wšudźom wukaz wozjewił. Bohužel pak njejsu wšitcy wjesnjenjo zwólniwi pomniki wotstronić."

„Twoje dla změju njeluboznosćow, Kirilowje", tak při sebi so mjerzajo bórbotaše. „A hač prawo zdźeržiš? Mysliš, zo traš sy ty mócniši hač komisar, ty wosole?"

Komisar bórzy přińdźe. Khětro liwcy wón Samarowa postrowi. „Ta wěc mohła dawno być zrjadowana", dźeše komisar kruće.

Samarow mysleše: Što dha tón wě, kajku rozhorjenosć je mjez ludom djabołski wukaz načinił!

Komisar zapali sej trubku a sydny so na stólc.

„Potajkim někotři njechadźa pomniki wotstronić. Spodźiwnje, zo — wosebje na wsach — so přecy tajcy namakaja, kiž so mnohim wukazam spjećuja. W Moskwje budźa skoro njesćerpni, Samarowje. Mi so skoro zda, zo wy tu na wsach přesnadnje wustupujeće přećiwo buram."

Samarow sćahny z ramjenjomaj. Komisar wědźeše přederje, kak kruće dźerži so tutón wjesny ludźik wěry swojich wótcow. — Z jeneje strony namóc wyšnosće a z druheje njepowalna krutosć wjesnoho luda k swjatej wot wótcow namrětej wěrje a nałožkam.

„Spytajmy to nětko hišće junu", dźeše komisar kruće poručejo, „dyrbimy na kóždy pad nanajkrućišo zapřimnyć. Dyrbimy też kruće slědźić za tym, štó je nawjedował tutoho spjećowanja."

Kirilow bu z pola domoj wołany. Cyle měrnje wróći so domoj. Komisar postrowi joho z krótka. Potom praji kruće a hordźe pokazujo z porstom na swjaty kříž:

„Dimitrijo Kirilowje, ty wěš hižo wo wukazu. Čohodla njewotstroniš tutón pomnik?"

Kirilow hladaše też kruće do komisarowoho wóčka. „Wy knježa, kaž so mi zda, sće zabyli, zo tutón pomnik stoji na mojim wobsedźeństwje!"

„Na twojim wobsedźeństwje? Njewěš ty, zo privatnoho wobsedźeństwa wjacy njeje w Sowjetskej?" Komisar bě so rozhorił.

„To snadź móže być", wotmołwi Kirilow. „Tutón dwór pak słuša Kirilec potomnstwu hižo dwě sćě lět a runje

cyrkwjach, a to w tysacach, němska rěč njeby wjacy tajku płaćiwosć měła, kajkuž hišće wobsedźi. Naša ludowa winowatosć je, zo tute zasłužby wo našu ludnosć přecy připóznawamy . . .“

Časopis wukrajnych Němcow „Die Getreuen“ wo tym rozprawjuje, kak bu **němski duchowny z wuswobodźerjom** cyłeje wsy w Dobrući (Rumunska). Wjes z mjenom Mangeapunar leži při brjozy čornoho morja a ma 420 wobydlerjow z 92 swójbami; su to z wulkoho dźěla Šwabojo, kiž tu něhdy so zasydlichu. Wjes měješe dołhe lěta skóržbu wo prawo wobsedźeństwa nad wjesnych ležomnosćach. Loni gmejna tutón proces přěhra. Wobsedźeŕ sebi nětk žadaše, zo maja wjesnjenjo wućahnyć a swoje sydlišća wopuščić. Swoje pjenjezy běchu w procesu hižo přisadźili a nětk tež hišće swoje domy dyrbjachu zhubić. Tola buchu ze swojeje nuzy wumoženi: Němske towarstwo swjatoho Bonifacija pósła duchownoho k nim. Tón wotkupi wobsedźerjej ležomnosće, na kotrychž wjeska stoji. A nimo toho so jomu hišće po mnohich wobćežnosćach poradźi, wot wobsedźerja wotnajeć sam za so 465 hektarow (wokoło 1700 kórcow) zemje. Tu rozdźěli wón mjez wobydlerjemi a zakhowa tutu němsku wjesku před zahinjenjom.

Belgiska. Při załoženskim swjedźenju z přičiny 25lětnoho wobstaća křesćansko-socialnoho žónskoho skutkowanja wobdźělichu so Flamojo a Walonojo w jenajkej ličbje a ze samsnej zahorjenosću, byrnjež hewak dosć wšelakorych nahladow a rozdwojenjow měli. Při jubilejnej swjatočnej Božej mši wobdźěli so wyšše duchownstwo z kardinalom van Roey we wulkej ličbje, tež knježeŕstwo bě z někotrymi ministrami zastupjene a kralowna wudowa Hilžbjeta wupraji wutrobne přeća.

Francózska. Zwjazk francózskich wójnskich wojakow, kiž ma tři a poł milijóna sobustawow, je so rozsudźił do swojich wustawkow přiwzać, zo chce wón **wojować wo dospołnu swobodu nabožinskich kongregacijow.** Znate je, zo bu w létach 1901 a 1904 katolskim zwjazkam zakazana žiwjeńska zhromadnosć a wudźělenjo šulskeje wučby, khiba-li zo maja k tomu wosebiteje statneje dowolnosće.

Křesćansko-socialny dźěłaćeŕski zwjazk swjećeše jubilej swojoho 50lětnoho wobstaća. W Parizskim stadiju swjećeše so wulka Boža mša, při kotrejž bě na 25000 wobdźělnikow přitomnych. Khór železnicarjow, 180 muži sylny, na kemšach spěwaše. Na kongres bě na 20000 wotpósłanych přikhwatało, kotřiž 500000 sobustawow zwjazka zastupowachu.

Ličba křesćanskich dźěłaŕnistwow rosće w Francózskej spěšnje. Dźens je tam 1913, loni hakle 803, potajkim w běhu jenoho lěta na 1100 dźěłaćeŕskich křesćanskich zwjazkow wjacy. Też město Pariz wobdźělnikow na kongres wosebje witaše a president měsćanskeje rady wuznamne słowa rěčeše. Wón zjawnje připóznawaše křesćanske dźěłaćeŕske hibanjo „jako móc w byću dźěłaćeŕstwa, kajkuž Pariz a Francózska trjebatej k wurunanju mjez rozomom, wědomosću, idealismom a spóznaćom možnosćow we woprawdźitosći.“ Wón dale přida, zo je sebi křesćanske dźěłaćeŕstwo dobyło wulke zasłužby, zeŕske a duchowne, wo njeličomnych dźěłaćerjow a zastojnikow w Parizu a předměstach. Připóznawaše też hódnosć duchownych zaměrow křesćanskoho dźěłaćeŕstwa a praji, zo tute hibanjo móže z hordosću zhladować na swoju zańdźenosć.

Jendźelska. Kotolski farař města Ealing bu wot Swjatoho Wótca na domjacoho prelata pomjenowany. Z tuteje přičiny zarjadowachu katolikoju swjedźeń k počesćowanju swojoho fararja. Też měsćanosta wopyta tutón swjedźeń ze wšitkimi sobustawami měsćanskeje rady.

Kónc junija měješe w Londonje towarstwo k spěchowanju **zasyzjednoćenja** (Anglikanscy papistojo) **we wěrje** swoju skhadźowanku. Tam njejednachu tak jara wo jednotliwych čežkich prašenjach zasyzjednoćenja, ale ćim bóle wuzběhowachu hłowne nuzne dźěło, mjenujcy: tu wěru předować, kaž romscy katolscy bratřa, zo by so rozćěpjenjo (schisma) skónčiło přez zasyzjednoćenjo ze Swjatym Stołom. Předsyda wuzna, zo je zjednoćeństwo — kiž ma 1158 duchownych a wulku mnohosć wěriwych — kruče rozsudźene swoje wotpohlady z paćerjom a propagandu dale spěchować a zo na tym wobstoji, **Jendźelsku zasy wróćo dowjesć ke katolskej Cyrkwi,** kotraž njemóže a njecha so podwolić.

Katolske ludowe spomožeŕske zjednoćeństwo jendźelskeje provincy Southwark swjećeše tele dny złoty jubilej swojoho wobstaća. Zastupjerjo knježeŕstwa a měsćanskich zastoŋstwow so při tym wobdźělichu. Najwyšši „Londonski

---

tak dołho stoji tu też tutón pomnik. Njeje to tak, Samarowje?“ — Tón bě wšón stróženy. Jomu bě, kaž by mjez krutymaj młynskimaj kamjenjomaj był, kotrejž hrozytej joho rozmlěć. Ale wón rjekny cyle zwólniwje: „Tomu je woprawdźe tak kaž Kirilow wobkruća!“

Komisar skubaše za swoju šěru brodu. „Pola mje płaći jenož wukaz a po tym ma so tutón pomnik wotstronić. Chceš so podwolić Kirilowje abo nic?“

Kirilow bě wo hłowu wjetši dyžli komisar — nětk so hišće bóle rozćahny. „Podwolić? Dobrym a rozomnym wukazam kóždy wokomik! Pomnik pak stoji na mojim wobsedźeństwje a słuša k dworej kaž wšo druhe. Tu njedam sebi ničo poručeć, nic wot was a też nic wot žanoho druhoho. My mamy tu z časow Alexandra II. swobodne prawa na dworje. Njeje dha we swobodnej Sowjetskej uniji žanoho prawa wjacy?“

Komisar łóješe za dychom. Kaž pomocy pytajo hladaše wón za Samarowom. Tutón pak do swojich myslow zanurjeny do daloka hladaše.

„Kirilowje, to wozjewju ja do Perma na wyššu komisiju!“

„Kaž so wam spodoba.“ A Kirilow hladaše kruće na komisara.

Komisar stoješe hišće khwilku mjelčicy. Potom ze złobami z kijom wo zemju dyriwši so wotsali bjez kóždoho postrowa. Samarow joho sćěhowaše. Nimo swjatoho křiža poskoba trósku za kłobuk.

Kirilow hladaše měrnje za nimaj, rucy zkřižowanej na šěrokim wutrobnju, w kotrymž sprawnu hordosć začuwaše. Tak stoješe před swojim dworom. Wón bě přeswědčeny, zo też mnozy druzy joho přikład sćěhuja.

A spodźiwnje, kaž z błyskom bě so wot dwora k dworej powěsć wo Kirilowym njebojaznym wustupowanju rozšěriła. Kaž Kirilow, tak też wšitcy druzy chcychu jednać.

„Dimitrij Kirilow je prawje činił!“ to běchu wšitcy jenoho měnjenja, też ći bojazliwcy. „Wěru našich prjedownikow chcedźa nam rubić; ze swjatymi křižemi to započnu.

A na kóždym dworje wurosće jedyn tajki zmužity a njebojazny Kirilow. Wšudźe słyšeše komisar warnowanjo: „Wy we wašej Moskwje, wostajće so toho, štož je swjate našim wutrobam!“

Popołdnju dźěše komisar k Samarowej. Bě wšón roznjemdrjeny. Samarow pak bě nětk samsnoho měnjenja kaž wšitcy druzy wjesnjenjo a rjekny: „Tutón wbohi lud dyrbi so bědźić ćežcy wo snadny kusk Božoho khlěba. Skoro wšitko sće jim tola wzali. Wostajće jim te jeničke: Swobodu w nabožinje!“

„Činće, štož chceće!“ reješe komisar kaž wowrótnjeny a stany ze swojoho stólca. „To so pokaza, štó je sylniši, Moskwa a jeje rozkazy abo Kirilow a joho přiwisowarjo!“ Cyle hněwny so komisar wotsali.

Samarow stoješe před dworom hladajo za roznjemdrjenym mužom. „Cyle wšće so to pokaza“, praješe też nětko Samarow při sebi — a jomu so zdaše, kaž by wyskała joho wutroba w njeznatej potajnosći. A jomu bě, kaž by widźał nadobo, kelko tysacow tajkich njebojaznych Kirilow ze spara stawaja w njeličomnych dworach a sydlišćach po cyłej Ruskej a stoja před swojim dworom kaž hobrske strażnicy, zo bychu zadźewałe nawalej z tutoho wohenbluwacoho žórła, kotrež so wuliwa z Moskwy přez cyły wulki swět.

m. a.

měsćanosta wotewri swjedźeń a **dawaše katolskomu spomožeŕskomu skutkowanju zjawnje najwjetšu khwalbu.** Wón rozestaji, kajke zasłužby je sebi tute katolske zjednoćeństwo w běhu 50 lět dobyło a zo je woprawdźe hódne, wot kraja dóstawać zjawnu podpjeru. A zaptupjeŕ ministra za znutŕkowne należnosće so takle wupraji: **„My w ministeriju smy hordźi na tute zjednoćeństwo** a na te 28000 hólčatow a holčatow, kotrež je wzało pod swój škit, zo by jim poskićiło, hdyž zastupja won do žiwjenja, zepjeru duchownoho woćehnjenja, kotrež tak lohcy zabyć njebudźa. Často hižo sym we swojich rěčach to prajił, zo najwuspěšne spomožeŕske dźěło njewukonjeja hamtske zjawne zastoństwa, ale zo je dokonjeja žony a mužojo z lubosće k sobučłowjekam swojoho nutŕkownoho přeswědčenja dla, a dokelž začuwaja zamołwitosć za młodźinu. To su ći, kotrychž dźěło je najwuspěšniše.

W jenej anglikanskej cyrkwi **modlachu so za Swjatoho Wótca** takle: „Chcemy so modlić z našimi katolskimi přećelemi za jich zhromadnoho nana w Romje, zo chcył Bóh joho zdźeržeć joho dźěćom!“ Podobnje modlachu so też w Methodistiskich cyrkwjach w New Yorku a Chikagu a radiowy sćelak w Pittsburgu (w Americy) namołwješe swojich připosłucharjow so modlić bolostny różowc, zo by Swjaty Wótc zasy był wustrowjeny. Tutym powěščam móžeš wěrić, hdyž zdobom zhoniš, zo wjacy hač 1000 duchownych anglikanskeje (lutheŕskeje) cyrkwje **zjawnje wustupuje za přiwzaćo** (katolskoho) **Tridentinskoho***) **wěrywuznaća,** kotrež bu dotal wot lutherskich kruće wotpokazane. Na 2000 druhich lutherskich duchownych su tohorunja tomu hižo přikhileni; na jenym kongresu, kiž před krótkim so wotmě, wuprajichu zjawnje, zo z wobdźiwanjom zhladuja na Romskoho bamža a na Cyrkej, kiž na Pětrowej skale stoji. Ličba katolikow přirosće w Jendźelskej a Wales w zańdźenym lěće wo 18000 a duchownstwo wo 200 měšnikow. 50 nowych cyrkwjow bu natwarjenych. — *) Tridentinske wěrywuznaćo wurosće z postajenjow a wozjewjenjow Tridentinskoho koncila, kiž so wotměwaše w běhu lět 1545/63, powołany wot bamža Pawoła III. Ćežke běchu časy a wjacy króć bu koncil přetorhnjeny. Na tutym koncilu mějachu so najważniše zasady katolskeje wěry rozjasnić a wobkrućić. To bě jara nuzne po tym, zo běchu reformatorojo, wosebje Luther, zakłady katolskeje wěry powalić spytali. Koncil zarjadowa też znowa cyły zwonkowny cyrkwinski porjad a měješe najspomožniši wuspěch. Bórzy so katolske žiwjenjo pozběhowaše a theologiska wědomosć so wulkotnje wuwiwaše. Wo přewjedźenjo postajenjow a poručnosćow Tridentinskoho koncila su sebi nadobni mužojo njesmjertne zasłužby dobyli. Jich mjena su nam derje znate, wosebje: Karl Borromejski, Pětr Kanisius, Franc ze Sales. Zabyć njechamy wuzběhnyć rjadaj jezuitow a kapucinow.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 350. 351. z Konjec: Jurij Kral, Pětr Brězan; 352. ze Šunowa: Pětr Kurjat; 353. 354. z Ralbic: N. N., Michał Rachela; 355. z Budyšina: Madlena Wićazowa; 356. z Kukowa: Hana Lubcyna; 357. z Wotrowa: Marja zwud. Ryćerina; 358. z Kašec: Jurij Rjek; 359. z Khanec: Pětr Khilank; 359.—362. ze Zdźerje: faraŕ Mikławš Dórnik, Mikławš Kilan, Jan Šefer sen.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1000.: R. R.; 1001.: K. B.; 1002.: R. N.; 1003.: K. K.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1101.: M. N.; čo. 1102.: K. K.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1114.: N. N.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1125.: N. N.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Jan Šefer sen. ze Zdźerje 1 hr.

Předawanjo kónc lěća

wot 26. julija hač do 7. awgusta 1937.

Prjedy hač w Budyšinje abo w Kamjencu kupujeće, pohladajće do „Katolsk. Posoła“, kotre wobkhody so z nawěštkom poručeja!

Křidy wšěch družin za ratařstwo

Hampel

Kotołska hasa 11

Nožetočeŕnja

Skład worclowych tworow

Zbytki

za lěčnu a nazymnu drastu:

woblečenja, khuty, jaki, fale, košle atd.

poruča jara tunjo

Aug. Hilger

Lotzestr. 20

Dobre a rjane

wobućo

ma na składže

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Rjane dary:

Pórclin: z kwětkami, ze złotej kromu, němsk. rózu, winow. lisć. Rjane serwije. „Rosenthal“. Kryst. skleńcy Železnu a emalj. nadobu. kofej. młyny, přewjeŕćadła, korbiki, šćětki atd.

Wobhladajće sebi mój wulki wuběrk!

Móžeće kupjene wěcy też zaměnić!

Małe płaćizny!

Domjaca nadoba

M. Pfuhl Znutŕkowna lawska dróha 6

Paleńc ltr. 2.— 2.40 2.75

Likěry

wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej

125 gr **50, 60, 70 pj.**

přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala

brusy — kunki — wobručki

Klumpy wšěch družin

Samoćěrjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Pućowanjo čini wjeselo, hdyž do swěta so pušćiš

z kofrom

wot

ALBERTA w Budyšinje Lawske hrjebje 10

Müllerec konditarńja

W Budyšinje, na póstowym naměšće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Kolesa, znate znamki — šijace mašiny — wužimadła

Sachs-motorowe kolesa **Fuhrmann** **Elektr. wobswětlenja**

Hornčerska hasa 10 — Telefon 3004

Wšitke přisłušne jednotliwe dźěle najkhmańše

Što njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. — Derje tu tež pojěš.

W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Zahrodku na třěše

Kněžkec konditarńje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej**. Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Předawanjo kónc lěća

wot 26. julija *hač do 7. awgusta.*

Črije

Pyšne zbytki a jednotliwe pory po jara zniženych płaćiznach rozpředawamy.

Oskar Hering

w Kamjencu, Budyšska dróha.

Mužace mantle woblečenja, košle, kłobuki atd.

kupujeće derje z wulkoho wubjerka pola

Richarda Nebela

w Budyšinje — Bohata dróha 13

Kak husto swoje přeća njemóžeš spokojić, dokelž pjenjez njedosaha!

To ma w přichodnych dnjach być cyle hinak!

Nětkle mjenujcy je wupředawanjo.

Wjele kupować za mało pjenjez!

Štóž na naše poskićenja kedźbuje, hnydom spóznaje, zo něšto wosebite so tu poskića.

To je woprawdźe něšto, štož ćehnje kaž magnet!

Johs. Schaef

Bohata dróha 20

Dźiwadłowa dróha 1 - Kotołska hasa

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

W Khrósćicach čo. 48,

hnydom při cyrkwi, so wjetše abo mjeńše

bydlenjo,

kotrež je předewšěm za krawca přihódne, k 15. oktobrej 1937 přenaja. — Dalše zhoniš pola J. Dučmana.

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětnišćo!

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Předawanjo kónc lěća 26. 7.—7. 8. 37

Dźěćace suknički
wulkosć 50—90 . . . wot —.**50** hr.
Dźěćace pulowry
bjez rukawow . . . wot —.**95** hr.
Matrozske woblečenja
běle a z kadet. płatu . wot **2.95** hr.
Dźěćace kholowy (k płokanju)
smuhojte, we wšěch wulkosćach
Hólće sport. bluzy tunjo

Kupańske wěcy
Kupańske woblečenja wot —.**50** hr.
Kupańske měcy . . wot —.**15** hr.
Kupańske trěnja, dobre
Kupańske mantle, rjane mustry
Kupańske pjezlki . wot —.**95** hr.
Kłobuki — čapki — měcy
wot —.**95** hr.

Leopold Posner Bohata hasa

Předawanjo kónc lěća
26. 7.—7. 8. 1937

Rubiška fale, khuty

wot

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminarska dróha 2

K nazymskomu wusywej

poskićam **pjelušku, woku a hroch, sréni a dołhi kolij,**
kaž tež **Landbergske měšenjo**

Jurij Čornak w Konjecach

Předawanjo kónc lěća!
Započatk: 26. 7. Kónc: 7. 8. 37.

Wosebje dobra přileżnosć, tunjo sebi nakupić:

žonjacu
mužacu
dźěćacu } **drastu**

Wilhelm Seifert

w Budyšinje, Bohata dróha 22

Na **předawanjo kónc lěća**
wot **26. 7. 37** hač do **7. 8. 37**
dopomina

Reinhard Löffler

měj. Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha

Wot póndźele 26. 7.— 7. 8. **Předawanjo kónc lěća**

A. Schauseil w Budyšinje

Přeswědče so sami, zo su naše płaćizny woprawdźe nizke!

Němski mušlin	0,45,	0,75,	0,98
Wołmjany mušlin . . .	0,75,	0,98,	1,25
Indanthren drastne tkaniny . .		0,45,	0,75
Pisane židy (100 cm šěroke) . .		0,98,	1,25
Jenobarbne židy (100 cm šěroke) .		0,98,	1,50

Też we wosebitym serbskim wotdźělu jara tunje wěcy. Přińdźe bórzy, to je najlěpje!

Předawanjo kónc lěća 26. 7. — 7. 8. 37.

Wurjadna přileżnosć, dobre wěcy jara tunjo nakupić.

Žonjace štryk. wobleč., wołmjane .	13.—,	10.75,	9.75,	7.90	
Žonjace wobleč., Zelenik	5.25,	4.25,	3.90,	3.20	
Žonjace domjace wobleč., indanth. . .	5.25,	4.75,	3.90,	3.60	
Žonjace pulowry	3 50,	2.75,	2.50,	2.25,	1.75
Žonjace štryk. pjezlki, dołhe rukawy . .	8.90,	7.90,	6.75,	5.50	
Žonjace bluzy, dźěł. žida	3.20,	2.75,	2.25,	1.95,	1.75
Žonjace polo-bluzy	1.25,	0.95,	0.75,	0.65,	0.50
Žonjace spódnje suknje, charmeuse	1.95,	1.60,	1.40		
Žonjace šlypry	1.50,	1.25,	0.95,	0.85,	0.75
Žonjace rukajcy	0.95,	0.85,	0.75,	0.60,	0.50
Žonjace nohajcy, mako	0.95,	0.60			
Žonjace nohajcy, ćmowa dźěł. žida	1.15,	0.95.	0.70		
Žonjace nohajcy do koleń, ćmowa dźěł. žida . . .	0.95,	0.65			
Žonjace zoki, běłe a pisane	0.50,	0.35,	0.25		
Kupańske wobleč., wołmj. . . .	4.25,	3.90,	3.25,	2.25,	1.95
Přibrjožne wobleč. za žónske . .	5.50,	4.25,	3.50,	2.25,	1.50
Dźěłane židy, móslin	0.90,	0.75,	0.60,	0.50	
Wołmjany móslin	1.45,	1.20,	1.10,	0.95	
Maroc a Krep-satin, 90 cm	2.25,	1.95,	1.50,	1.25	
Zwjeršne košle, běle a pisane	4.25,	3.75,	3.25,	2.95	
Zwjeršne košle Bemberg, rjane smuhojte	7.75,	5.90			
Košle za šport	4.50,	3.95,	2.95,	2.60,	2.20
Charmeuse-košle, jenobarbne	4.50,	4.25,	3.90		
Polo-košle a jaki	2.10,	1.90,	1.60,	1.35	
Šlipsy k wjazanju . . . 1.75,	1.45,	1 25,	0.95,	0.75,	0.65, 0.40
Pulundry	3.90,	3.40,	2.75,	2.25,	1.90
Nohajcy za sport	0.95,	0.85,	0.75,	0.65,	0.50
Zoki, jenobarbne a mustrowane . .	1.10,	0.95,	0.75,	0.65,	0.40

Druhe jara hódne wěcy we wšěch woknach!

Otto Hauffe

w Budyšiuje, Hłowne torhošćo.

Za wšitke zbožopřeća a dary k naju slěbornomu kwasej wuprajamoj z tutym wšěm dobroćerjam najwutrobniši dźak a

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

We Wotrowje, 17. julija 1937.

Michał Herrmann a mandźelska.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

31. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 31. julija 1937.** | **75. lětnik.**

Přez hnadu Božu sym, štož sym.

Mnohe wulkotne skutki ma so Khrystusowa Cyrkej runje tomu japoštołej dźakować, kiž bě prjedy słušał do najhóršich jeje přesćěharjow. Z dobrym prawom pisa japoštoł takle: „Ja sym najmjeńši z japoštołow, kotryž njejsym hódny japoštoł rěkać, dokelž sym přesćěhał Cyrkej Božu; přez hnadu Božu pak sym, štož sym, a hnada Boža njeje we mni prózdna była.“ Takle móžeše jenož swjaty japoštoł Pawoł rěčeć.

Dźakownje wuznawa, zo je jenož přez Božu hnadu — z kotrejž je swěru sobuskutkował — telko za kralestwo Bože dokonjał.

Tutón přikład też nas napomina. Dźakujmy so Bohu wšědnje za wšitke pohnuwanja hnady, kiž nam puć k dobromu pokazuja. K twojomu znutřkownomu zahorjenju, luby čitarjo, chcu ći na někotrych přikładach pokazać, kak wšelako Boža hnada skutkuje.

Njebě Mać Boža wurjadne sudobjo Božeje hnady, kotruž bě sebi swjata Hana po dołhim tyšniwym čakanju wot Boha wuprosyła? Kak bohaće bu Marija wobhnadźena a a kak mócnje a hordoznje, tola pokornje a ponižnje, je sobuskutkowała za wumoženjo čłowjestwa! Strowjamy Mariju tohodla „Maćeŕ Božeje hnady“.

Dopomńmy so dale na swjatoho Hawštyna, kiž bě w swojej młodosći hrěšne puće khodźił. Joho pobožna, dobra mać, swjata Monika, je 18 lět dołho za joho dušu so modliła a wo njoho starosćiła, dóniž Boža hnada stwjerdnjenu wutrobu njepřemóh a Hawštyna nakaza, zo by k wěrnosći a prawomu Bohu so wróćił. A kelko je potom jako biskop a cyrkwiny wučeŕ za prawu wěru a Cyrkej Božu ze swojimi wulkotnymi prědowanjemi a swojej wučenosću dokonjał! Hišće dźensa swjata Cyrkej joho jako „wučerja Božeje hnady“ česći, kaž je joho swjaty wótc Pius XI. mjenował.

A nětko hišće někotre přikłady z nowišoho časa. We Wrótsławje je před wjacy hač 10 lětami wumrěł znaty profesor Hugo Lammer. Jako młody evangelski profesor z rańšeje Pruskeje bu wot swojeje wyšnosće do Roma pósłany. Tam zezna wěrnosć Cyrkwje Khrystusoweje, přistupi ke katolskej cyrkwi a bu z profesorom katolskeje bohosłowskeje university we Wrótsławje, hdźež přez 40 lět spomožnje skutkowaše.

W lěće 1892 pisachu nowiny, zo je dotal bjezbóžny francózski spisowaćel Karl Joris Huysmanns do najkrućišoho klóštra, do rjadu trapistow zastupił. Wěrne bě na tym, zo bě Huysmanns w klóštrje trapistow so nakazał. Boža hnada bě joho pohnuwa, hrěšnoho žiwjenja so wotrjec. We swojim romanu „En route“ (Ducy po puću) z lěta 1895 je wopisał, kak je so hnadowne nakazanjo stało. Dołhi čas wobdźěli so při klóštrskim modlenju a duchownych zwučowanjach, skónčnje wotpołoži generalnu spowědź a dósta swjate woprawjenjo, prěnje zasy wot swojoho 12. lěta. Bě 45 lět stary. W lěće 1900 zastupi jako „oblatus“ (poswjećeny) do rjadu benediktinow a bě wot toho časa cyle swětej wotkhileny žiwy. Wo tutej swojej hnadownej spowědźi pisa Huysmanns takle: „Mnich pozběhny swoju ruku a rukawje joho běleje drasty běštej kaž křidle nade mnu so znošowacej. Z wočomaj k njebju złożenymał praji mnich předpisane słowa, z kotrymiž hrěchi so wotwjazuja. Tři słowa: „Ego te absolvo“, kotrež wón wótře wupraji, přewzachu wšě moje stawy. Zwjezech so na zemju a njemóžach so změrować. Začuwach žiwje a jasnje, zo je tu Khrystus sam přitomny. Njebě mi móžno, so podźakować, ale sylzy hronjo a hłubokohnuty khilach so pod znamjo swjatoho křiža, z kotrymž mje mnich woznamjenješe.“ Nakazanjo tutoho muža bě woprawne a dospołne. Boža hnada bě joho cyle přehrěwa; wón pak je swěrnje z njej sobuskutkował. 12. meje 1907 je po dołhim ćežkim ćerpjenju zbóžnje wumrěł.

A hišće jedyn přikład mamy na P. Awgustinu Gemelli, kiž je rektor university k najswjećišej wutrobje Jězusowej w Milanje. Gemelli bě po swojim wućehnjenju a wukubłanju hotowy materialista a přećiwnik cyrkwje. Häckelowa wučba bě za njoho kaž evangelium. Wědomosć bě joho přibohowka. Tola jenoho dnja powědachu sebi na Milanskich hasach: „Znaty publicista a socialista Gemelli je do klóštra zastupił!“ Najprjedy nochcyše to nichtó wěrić, zo tutón młody lěkaŕ, kiž duchownych a rjadnikow hidźeše — kiž bě znaty socialista, kiž za katolske miłosćiwe sotry we swojej klinicy njebě ničo wyše měł — zo dyrbjał tutón muž woprawdźe do klóštra franciskanow w Rezzato zastupić. Tola Boža hnada bě joho wjedła puć k dobrym přećelam. Mjez nimi bě też měšnik, kotryž bě prawizniske powołanjo wopušćił a so službje Božej wěnował. W swětle Božeje

hnady dopózna Gamelli njedostatki wědomosćow. Po swěrnym a krutym pruhowanju wuswobodźi so z pomocu Božeje hnady, kaž sam wuzna, z kwakle materialisma. Njeje trjeba wo tym dale rěčeć, kak joho duša z Bohom nutrnje so spřećeli a na njoho so zwjaza. Joho žiwjenjo wobswědčuje, kak mócnje Boža hnada we tym skutkuje, kiž z njej je žiwy.

Zawěrno, Boža hnada je wulki dar Boži, kiž nas človjekow wozboža a wobohaća. A kak wjele jich je, kiž so tomu směja, haj druhich wusměšeja, kiž so horliwje prócuja, z pomocu Božeje hnady Bohu spodobne žiwjenjo wjesć. Njech też nam k tomu třebna horliwosć a wutrajnosć njepobrachuje. Njech Jězusowe słowo „efeta — wotewri so“ też našimaj wočomaj a wušomaj płaća, zo bychu byłe wotkryte wot wšeje słabosće a liwkosće, z kotrejž mamy so hišće bědźić na našim zeńskim pućowanju. Efeta — njech so wšitke naše zmysły wotewrja luboznej wóni Božeje hnady. mk.

Z Łužicy a Serbow.

Z Pančic. Šćury (wulke myše) su so we wsy khětro rozmnožiłe a to wot časa sem, hač bu murja při klóštrskej wodźe za puć do Khanec wutwarjena. Dokelž w brjozy wjacy přebytka njenamakachu, su do statokow wućekłe a k woprawdźitej ćwili wurostłe. W zašłych dnjach su na knježim dworje na wšě 40 kurjatkow skóncowałe, też w druhich statokach su wjele škody na młodej pjerizne načiniłe. W jenej žiwnosći je wobsedźeŕ wob nóc wósom škódnikow w železnych paslach popadnył. Runje w lěćnym času so žałostnje rozmnožuja. Tola je napadne, zo w młynskej rěčcy w Lipju skoro ani jeničkeje šćury wjacy njenadeńdźeš, hdźež bě hewak nadosć. Su so bóle do wobydlenjow sćahnyłe.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje w Khrósćicach a Worklecach w měsacu augusće wupadnje.

Z Khrósćic. Prócesijón do Wölmsdorfa woteńdźe 14. awgusta w 7 hodź. rano z Khrósćic. ½6 hodź. budźe tu Boža mša. Kóždy dyrbi měć wupokaz z wobrazom sobu; wupokaz płaći 50 pjenježkow. Před wotkhadom njech kóždy sobupućowaŕ wjednikej swoje mjeno wozjewi.

Z Biskopic. Po třinaćelětnym spomóžnym skutkowanju w Biskopicach je so wysokodostojny knjez faraŕ Dr. Jurij Kurca khorosće dla na wotpočink podał. Na joho městno je stupił dotalny Lipskowski kapłan knjez Anton Keiser, kiž bu zańdźenu njedźelu na swjatočne wašnjo do farskoho zastoństwa zapokazany. Wysokod. knjez arcyměšnik Šołta wukonješe postajene cyrkwinske wobrjady a rozłoži w zahorjacych słowach biskopowe poselstwo na wosadu a nowoho fararja. Přitomnaj běštaj też wysokod. knjezaj kanonik Dr. Soppa z Budyšina a farar Mott ze Šěrachowa. Miłosćiwe sotry běchu so za rjany cyrkwiny spěw při Božich służbach postarałe a cyrkej rjenje wupyšiłe.

Naše rjane kěrluše.

Loni je „Katolski Posoł“ spytał kedźbnosć swojich čitarjow mjez druhim złožić na naše rjane kěrluše. Wuprajachmy, zo njedyrbjeli naši katolscy serbscy spěwarjo so spokojić z tym, zo kěrluše po zwučenym wašnju jenož sobuspěwaja, ale zo dyrbjeli so prócować wopřijeć też cyły rjany zmysł, kiž w kěrlušach je zakryty. W starych kěrlušach namakamy też někotreżkuli słowo, kotrež nam njeje běžne, tomu abo tamnomu wurazej njerozemimy. Namołwjachmy tehdom našich lubych čitarjow, w „Kat. Posole“ so słowa jimać. Pokazachmy na stary kěrluš „Hdźe sy ty moja radosć“. A naša prórstwa je namakała w jenej wutrobje hłuboki wothłós, kiž potom w „Posole“ bu wozjewjeny, zo by klinčał do wutrobow wšěch našich čitarjow. Ze wšelakich stron smy słyšeli, kak je so rjane wopisanjo tutoho kěrluša, kiž wšak wjele ludźom je znaty po słowach, tola nic dosć po zmysle, powšitkownje spodobało.

Nětk je česćeny dopisowaŕ sebi we „Wosadniku“ wupytał druhe kěrluše, kotrychž lubozny zynk w joho wutrobje z młodych lět hišće klinči też nětk w lětach staroby.

Smy přeswědčeni, zo budźe „swójba katolskich Serbow“ też sćěhowace rozłoženja našoho jara waženoho knjeza M. C. ze Š. z kedźbnosću přijimać. —

Dźensa chcemy sebi wobhladać kěrluš k česći swjateje knježny Marije:

„Chcemy jenej knježnje spěwać“.

Tutón kěrluš je skoro přez cyłe zrozemliwy. Jenož někotre wurazy su njejasne. Dokelž so tutón kěrluš tak často a rady spěwa, njebudźe — tak myslu sebi — ničo škodźeć, hdyž sebi jón trochu bliže wobhladamy.

1. štučka: Chcemy jenej knježnje spěwać
a jej česće wěncy dźěłać,
kotraž běše zwěrowana
z Józefom a wuzwolena,
zo ta dyrbješe tu móc
Jězusowa maćeŕ być.

Z jednorymi słowami je wuprajene: Spěwajmy knježnje a dźěłajmy wěncy česće jej, kiž bě z Józefom zwěrowana po Božej předwidźiwosći, zo dyrbješe być móc (abo: zo by mohła być) Jězusowa maćeŕ. Nic pak, kaž so też spěwa: zo ta dyrbješe tu **nóc** . . .

2. štučka: Kaž tón jandźel tam k njej dźeže
a ju z mjenom postrowješe,
kaž ju Hilža powitała,
z radosću ju wokoš'wała:
tak też powitamy ju
po tym starym prajenju.

Dźeše, nic dźěše, kaž smy jako šulske dźěći stajnje spěwali. Dźeše a dźachu su stare serbske formy a rěkaja tak wjele kaž praji, prajachu. W staršich kěrlušach so tele formy husto trjebaja, kaž na přikład w kěrlušu „Dźens Marija z časa (z tuteje časnosće) dźe“, kiž budźemy w najbliższim času spěwać a hdźež rěka: „Štó je, dźachu jandźeljo . . .“ — Potym starym prajenju: Stare prajenjo je tamne wulke poselstwo, kotrež jandźel, wot Boha pósłany, swjatej Mariji přinjese: „Strowa sy Marija, hnady połna, Knjez je z tobu! Žohnowana sy mjez žónskimi.“ To je tón paćeŕ, kiž su naši wótcojo hižo spěwali, kiž my kóždy dźeń rano, připołdnju a wječor spěwamy a kotryž budźa zawěsće naši potomnicy spěwać hač do kónca swěta. Tohodla móžeše basnik prajić: „po tym starym prajenju“.

3. štučka: Powitana połna hnady
budź, o knježna bjez wšej' škody,
wot toh' Knjeza, kiž je z tobu
a wšě dary nosy sobu!
Žohnowana mjez wšěmi,
mjez wšěmi sy žónskimi!

Słowa: „bjez wšej' škody“ chcedźa prajić, štož my w Lauretanskej litaniji spěwamy: „njezranjena maćeŕ, njeposłabjena maćeŕ“, abo kaž so w kěrlušu čo. 150 spěwa: „Knježna je joh' podjała, knježna je joh' porodźiła, knježna přecy wostała“. Knježnistwo je swjata Marija wobkhowała njedźiwajo swojoho maćerstwa. — „. . . a wšě dary nosy sobu“: Bóh je knježnu Mariju wuzwolił za maćeŕ swojoho syna, je ju wuwinował před kóždym hrěchom, je ju wudebił ze wšitkimi hnadami a ju powyšił za kralownu njebjes.

Poslednjej dwě štučcy stej jasnej a derje zrozemliwej:

4. A tón płód, kiž sy ty měła
z knježniskoho čistoh' ćěła,
Boži Syn, tón swěta Zbóžnik
a naš pola Wótca srědnik,
Jězus Khrystus žohn'wany,
tón budź wěčnje khwaleny.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac august:

Modlmy so za hłuchoněmych.

Štrowy njewě, što rěka być khory. Strowy mahłohdy na to pomysli, zo je strowe ćěło a strowe stawy měć wulka dobrota a dar Boži, za kotryž dyrbjał so człowjek Bohu Knjezej wšědnje na kolenomaj dźakować. Na to wšak so strowy druhdy dopomni, hdyž widźi khoroho. We swjatym sćenju 11. njedźele po swjatkach widźiš khoroho: hłuchoněmoho! Wopomń, kak wbohi to człowjek!

Hłuchoněmy njemóže ani słyšeć ani rěčeć. Tón njemóže słyšeć ani słowčka maćerńoho, ani zynka hudźbnoho, ani spěw człowjekow ani spěw ptačatkow. Što mohł jomu dopowědać něšto wo Bohu a Božich wěcach? Hłuchoněmy njemóže rěčeć. Wón so ničo woprašeć njemóže, byrnjež tysac prašeńčkow a hódančkow na jazyku měł. Njemóže swoje začuća zrudoby abo wjesela, swoje žadosće a přeća ani nanej, ani maćeri, ani najlěpšomu přećelej wurjeknyć, khiba z lědma zrozemliwymi znamjenjemi tołmačić.

Kaž cuzy stoji hłuchoněmy před nami, wosamoćeny wot swojich sobučłowjekow, wosrjedź hołka a tołka motorow a radijow. Dźensa wšak zamóže też hłuchoněmy we wustawach něšto nawuknyć. Ale lětstotki dołho człowjekojo z hłuchoněmymi ničo započeć njezamóžachu. Tohodla jich wuzamknychu. Pomoc přinjese tymle khorym hakle Khrystus a křesćanstwo.

Khrystus je něhdy hłuchoněmoho spodźiwnje wustrowił. Tónle podawk swjata Cyrkej na 11. njedźeli po swjatkach wopomina. Wón je był z mócnym nastorkom za křesćanow. Pohanjo mějachu hłuchoněmych za wulke njezbožo a pokleco za cyłu swójbu; tohodla jich zastorčichu. Křesćenjo pak widźachu też we wbohim hłuchoněmym Bože stworjenjo a dźěćo Bože a bratra w Khrystusu. Tohodla přijachu joho z dobroćiweje ruki Božeje.

Prěni wučeŕ hłuchoněmych běše jedyn swjaty. Česćehódny Beda nam powě, zo je swjaty Jan Beverly († 751) jako prěni hłuchoněmoho rěčeć a čitać nawučił. W 16. lětstotku je španiski mnich Pedro Ponce z rjadu swjatoho Benedikta hłuchoněmych wučił. Jako swojoho patrona česćuja sebi hłuchoněmi a jich wučerjo swjatoho biskopa Franca Saleskoho, kiž je, kaž rěka, młodźencej z mjenom Marćin přez dźiw rěč wróćił. Prěni wustaw za hłuchoněmych je francózski měšnik abbé de L'Epée wokoło lěta 1760 w Parizu wotewrił. Zasłyšawši wo wuspěchach tutoho francózskoho měšnika założi awstriski kejžor Józef II. we Winje tohorunja tajki wustaw, kotryž duchowny Bjedrich Stock nawjedowaše. Dźensa maš we wšitkich kulturnych krajach wustawy a šule za hłuchoněmych. Wosebje znaty je wustaw fararja Dominika Ringeisena w Ursbergu we Šwabskej. Wjele mnichow a klóštrskich knježnow skutkuje ćiše a njesebičnje w tajkich wustawach. W Italskej je samo rjad za mužskich a žónske: „Mały misijón za hłuchoněmych". Tutón rjad zastarowaše hižo do swětoweje wójny w Italskej a Americy 57 wustawow.

Za wšitkich tutych japoštołow a dobroćerjow, wučerjow a wothladowarjow a za wbohich hłuchoněmych samych modlmy so w tymle měsacu, kiž so započina lětsa z „njedźelu hłuchoněmych". Swjaty Wótc je na njedźeli hłuchoněmych lěta 1935 při wosebitej audijency w Castel Gandolfo k hłuchoněmym putnikam lubje poŕěčał: „Z wosebitej lubosću was witam, dokelž Jězus Khrystus was lubo ma, kaž to w swjatym sćenju dźensa čitamy. Hdyž je Jězus při wustrowjenju hłuchoněmoho wam tajku wosebitu lubosć pokazał, tak też joho zastupnik hinak činić njemóže ..."

Jězus je hłuchoněmoho wustrowił. Njech so tónle dźiw křesćanskeje lubosće w Cyrkwi Khrystusowej stajnje wobnowja. Pomhajmy wbohim khorym z paćerjom a woporom! A byrnjež jim wucho było zawrjene a jazyk był zamknjeny, tak njech jim Khrystusowe słowo „Efeta" wotewri jich rozom za wěrnosć a jich wutrobu za lubosć Božu!

---

5. Maćeŕ Boža, lubowana,
knježnow knježna krónowana,
nětk a we tej smjertnej bědźe,
hdyž ta duša z ćěła wuńdźe,
proš ty za nas hrěšnikow,
zo nas wozmje pod swój krow.

Při tutej składnosći bych rad přispomnił, kak bohaty tola naš serbski lud je na rjanych kěrlušach. Chcu jenož někotre mjenować, kiž so mi a zawěsće też česćenym čitarjam wuznamnje derje spodobaja. Na prěnim městnje mjenuju kěrluš, kiž so jenož junu za lěto, a to Božu nóc abo prěni swjaty dźeń hodow na wulkej Božej mši spěwa:

O swjata nóc, o Boža móc!
Ta ćma wša zańdźe, so na zemi jasni,
wšitko so wjeseli hromadźe tu.
Dadźa so widźeć też jandźeljo krasni,
z luboznym hłosom sej zaspěwaju.
Wočujće lubi a spěchujće so,
kajka to lubosć tych pastyrjow jo!
Do Bethleh'm khwatajće, tam je pytajće,
te dźěćatko.

Dale kěrluš swjateje Marije při žłobiku Jězus-dźěćatka, 2. štučka:

O Jězusko spi, spi we ćichosći!
Wołk z wóslikom, hlej, 'žno wusnyłoj stej.
O spi a zańdźel tej wóčcy a spi!
Nam pak daj wotpočink we wěčnosći.

Skónčnje kěrluš čo. 89, 3. a 4. štučka:

3. Mój Jězuso, ja z jandźelemi chcu
će česćować pod khlěba štałtnosću.
Swjaty, swjaty, swjaty, do wěčnosće swjaty:
słódki khlěbje jandźelow,
nasyć swojich człowjekow.
4. O swjata krej, na křižu přelata,
budź česćena, ty droha płaćizna,
Swjata, swjata, swjata, do wěčnosće swjata:
wumyj duše k swjatosći,
napoj k wěčnej zbóžnosći.

Prašam so: Móže sebi człowjek něšto lubozniše předstajeć, a kotry narod móže nam rjeńše a wutrobniše kěrluše pornostajić? Kak derje hodźitej so tutej poslednjej štučcy za ćichi paćeŕ při přežohnowanju khlěba a wina!

Z tym swoje rozpominanja skónču z wutrobnym přećom: Tuž, lubi Serbja, spěwajće, zo wam Serbstwo njezańdźe!

M. C.

List z Bärensteina.

Swjedźeń swj. Hany 1937.

Luby Pósle! Naša hora — jeje mjeno ći to hižo praji — běše něhdy skhow za wšelake dźiwje zwěrjata kaž na přikład za bary (mjedwjedźe). Też dźensa běhaja po jeje basaltowych kamjenjach a po jeje hustymi šmrěkami skoćatka wězo lubozniše hač tamne pazorate hobry. Dyrbju tu na prěnim městnje mjenować šwižnu sernu. Hdyž na wječor na wysoku horu stupaš, móže so ći stać, zo nadobo před tobu sernik abo serna stoji. Hlada khwilku na Tebje a potom zhubi so zasy w šmrěkach. Horjeka na wjeršku hory bydla wjewjerčki. Su so na cuzych derje zwučiłe. Dóstawaja wot nich worješki a tajku wuběrnu pječeńku wjewjerčki njezapasu. Hosćo trjebaja jenož khwilku wjewjerčki wołać a hižo zlězu ze swojich wysokich „bydlenjow“ a přińdu sej po khłóšćeńki.

W swojej kuchni mam tohorunja skoćatko, pěkne a dušne, zawrjene do klětki. Je to kanarik, sławny spěwař. Mam joho hižo na wšě 5 lět. Pokhadźa z Planic pola Cwikawy, potajkim z čisteje diaspory. Wopytach tam w swojim času swójbu, kotrejež syn, dokelž běše bjez dźěła, so z plahowanjom kanarikow zaběraše. Wobhladowach sebi khwilku wjesoły ludźik ptačatow, kotrež tam hwizdachu a spěwachu. Na druhi dźeń zaklinka so pola mje a hdyž dźěch před durje pohladać, so njemało dźiwach, hdyž tam mužskoho z klětku a kanarikom wuhladach. Pachoł chcyše mi ptačka předać. Tak mam so wopytej w diasporje dźakować, hdyž sym k tutomu ptačkej přišoł. Kanarik je mje dotal sćěhował. Je so ze mnu w swojim času do biskopskoho města sobu přećahował a je njedawno pod dobrym dohladom też sobu sem zaćahnył. Swoje přebywanjo je přeměnił t. r. mjez tym, zo dotal w bydlanskej jstwi bydleše, je joho městno nětko w kuchini, hdźež ma so rjeńšo.

Naša cyrkej ma njewšědnu wosebitosć. Jeje delnje rumnosće wopřijeja bydlenjo za zwónka a kólnju. W kólni, kotraž runje pod wulkim wołtarjom leži, měješe mój předkhodnik kury. Dokelž je dokoławokoło dwór a zahroda, je to kurom jara tyło. W najnowšim času je kurjenc nětko prózdny. Dokelž pak by tola škoda było, hdyž so rum wužiwał njeby, su do kólnje kački zaćahnyłe. Njejsu z diaspory, kaž tamny kanarik, ale maja so po knježstwje. Jěsć a pić jim słodźi. Wodnjo su w zahrodźe niže našeje młodownje a wječor, hdyž zwónk swjaty wječor zwoni, přeměnja pilki zahrodu z kólnju pod wulkim wołtarjom. Tak bydla pola nas Bóh tón Knjez, zwónk a kački hromadźe pod jenej třěchu.

Naš susod je wulki přećel karnikli. Ma dwě rasy, běłe a čorne. Wopraša̍ch so joho, hač mi njeby dwaj předał. Je mi dwaj běłej wotstupił a tuž staj so nětko k pilkam hišće dołhohłuchać̆aj přidałoj. W zymje, w sněžy mam wo njej starosć. Trjebataj mi ćeknyć a změju potom swoju lubu nuzu, jej w běłym sněžy namakać. Sym sebi tohodla hišće něhdźe druhdźe dwaj čornej wučinił. Teju barba khowanku w sněžy přeradźi.

Zo njeby so kedźbny čitař dźiwał, zo je pod cyrkwju rumnosć za skót, dyrbju jomu to wujasnić. Při twarjenju cyrkwje je so też na wutepjenjo dźiwało. Připrawy su k tomu hižo činjene. Tepjenjo ma so přez ćopły powětr stać. Rum pod wołtarjom je tam za kachle přihotowany. Dotal pak hišće tute tepjenjo wuwjedźene njeje. Cyrkej so dotal z wuhlom přez dwoje kachle, jene při wołtarju a druhe pod khórom, wutepja.

W Johstaće zeznach so ze starcom. Wón je w swojim žiwjenju zahorjeny hajnik był. W joho jstwi wisaja wšelakore jelenjace rohi. Jelenje je wón we wokolinje sam třělał. Wulki dźěl tutych dopomnjeńkow je wón hižo předał, zo by sebi něšto wuwikował, dokelž je w nuzy. Sym hižo tójšto po lěsu překhodźił, ale dotal hišće jenoho jelenja widźał njejsym. Tola je tu hišće wjele tajkich rohatych wobydlerjow w našich lěsach.

Wobsedźu konika, njech je też worclowy. Mam joho hižo na dwanaće lět. Dóstach joho wot nana. Z nim jědźech na swoje prěnje kapłanstwo do Delan. Naši doma tehdy runje wotawu domoj bjerjechu. Z tutym worclowym konikom sym mjez tym wjele kraja přejězdźił. Sym sebi joho wězo też sem sobuwzał. Tola naša krajina njejsu Delany. Njemóžu koleso tak wužiwać; tola cyle bjez njoho njebych tu być chcył.

Dźensa na swjedźenju swj. Hany dyrbju na swoju primicu před 12 lětami myslić. Tehdy běše cyły tydźeń jara horco. Naši doma mějachu wonkach na polu žně a doma z přihotami za swjedźeń wjele dźěłać. Tu w našich horach budźemy hišće něšto njedźeli čakać dyrbjeć, prjedy hač budźa so žita zasykować. Wčera bjerjechu hišće syno domoj. Tola to so dźiwać njetrjebamy, dokelž wjeršk našeje hory saha 900 metrow wyšše morja.

Wot tam strowja će Twój f. M. C.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Započatk julija přija Swjaty Wótc w Castel Gandolfo wotrjad miłosćiwych sotrow, kotrež skutkuja w Madridskim wustawje za duchakhorych a takle k nim poréča: „ . . . Službu lubosće wukonjeć nad błudnymi réka za Caritas dźěłać w tych kruhach, hdźež skoro martrafstwo so započina. Jenož ći, kiž trochu znaja tute žałostne človjeske hubjeństwo, móža posudźować, kak wulka woporniwosć, kelko sebjezapréća a martrafskoho zmyslenja so w tutym dźěle žada. A to ćim bóle nětkle w měsće, kaž w Madridźe pod dźensnišim poměrami. Sotry tam njeskutkuja jenož w lubosći Khrystusowej, ně wone mohł rjec z wěstosću tam też wočakuja woprawdźite martrafstwo. A někotre z přitomnych sotrow — mjez nimi też rjadowa wyšša — su woprawdźe tam dosć hižo znjesć dyrbjałe, nic runje smjerć, ale tola ćerpjenjo jastwa.“ Swjaty Wótc potom wšěch přitomnych — bě tam nimo sotrow wjele druhich při audijency — prošeše, zo bychu so modlili za Španisku, kiž je tak ćežko domapytana a w kotrejž tola też dźensa hišće so pokazuje telko swěry k swjatej wěrje.

Při samsnej awdijency wobdźělichu so też mužojo wohnjoweje wobory z Milana. Też tych Swjaty Wótc wutrobnje witaše jako wotpósłancow města, z kotrymž wón zwisuje přez swoje dołholětne skutkowanjo při Ambrozianskej bibliothecy. A wobornikam Pius XI. rozłoži, kak też woni su posoljo za Caritas; přetož wobornik być réka pomhać sobućłowjekam a wumožeć z njezbożenych. ...Wobornik přecy je hotowy, zastajić swoje žiwjenjo, zo druhim by pomhał. To je wulka zasłužba. A hdyž wobornikojo swoju winowatosć dopjelnjeja nic jenož tohodla, dokelž su k tomu postajeni a to slubichu, ale zdobom **w prawym křesćanskim zmyslenju** swojim nuzućerpjacym bratram na pomoc khwataja, potom wobornikowa służba njezměje jenož zasłužby pola človjekow a za wótčinu, ale ćim wjetšu hišće pola Boha; a potom budźa woni jónu wuznamjenjeni a česćeni wobydlerjo Města Božoho . . .

Swjaty Wótc powita před něšto dnjami někotre sotry z rjadu „Našeje Lubeje Knježny na Kalvarskej horje“, prjedy hač wotjědźechu do Brazilskeje, hdźež budźa wusadnych wothladować. **„Wusadnym pomhać“**, Pius XI. praji, „to wopřija wšitko, štož dycyła so hodźi činić, zo by človjekej so pomhało a njesmjertna duša za Boha so dobyła“. Bamž wudźěli „zmužitym misijonarkam“, kotrež Bóh je hódne spóznał na křižowym puću k sebi přeprosyć, swoje wosebite požohnowanjo.

Němska. Před tydźenjom „Kat. Posoł“ hižo spomni na **sľěborny měšniski jubilej** Berlinskoho biskopa. Berlinscy katolikojo běchu so zańdźenu njedźelu w tajkej mnohosći do kathedrale swj. Jadwigi nastajili, zo rumna cyrkej njebě dosć wulka, syły ludu wopřijeć. Z dypkom 10 hodź. zastupi biskopski jubilar hrabja Konrad z Preysing do Božoho domu, witany ze swjedźeńskim

khoralom „Ecce sacerdos“. Na to měješe jubilarowy bratr Albert hrabja z Preysing, kiž je z měsćanskim fararjom w Landshut (Bajeŕska), swjedźeńske prědowanjo. Wopominaše zrudoby a wjesela měšniskoho powołanja a wupraješe zbožopřeća cyłeje wosady; jubilara prošeše, zo chcył požohnować swoju domiznu, swoje prjedawše biskopstwo Eichstätt, Berlinsku diecejzu a cyłu Němsku. Při swjatočnej pontifikalnej Božej mši assistowaštaj biskopej jubilarej joho dwaj duchownej bratraj hrabjaj Albert a Józef. Přitomny bě tež japoštołski nuncius w Němskej Cesare Orsenigo. Sobustawy kapitla a mnoho čestnych hosći so při swjatočnosći wobdźěli. Cyrkwiny khór spěwaše missu (choralis) wot Franca Lissta a wósomhłósny khór „Jubilate Deo“. Při wustupje z cyrkwje hołdowaše jubilarej a nuncijej wulka syła wěriwych. A hdyž najd. knjez biskop dojědźe do biskopskoho ordinariata, bu zasy witany wot wjele wosadnych, kotřiž tam na wyššoho pastyrja čakachu, zo bychu jomu w zhromadnych rěčnych khórach a ze spěwom zbožo wuprajeli. Biskop jim wudźěleše z balkona swojoho domu požohnowanjo.

Pólska. Wjacy hač 100000 wěriwych z cyłoho swěta, 7 kardinalow, 80 arcybiskopow a biskopow, 8000 wotpósłanych wšelakich organizacijow wobdźělichu so při **5. mjezynarodnom kongresu Khrysta Krala,** kiž so kónc junija w Póznanju wotmě a wo kotrymž ..ižo 3. julija w „Pósle“ pisachmy. Tutón kongres ma jara wulki wuznam, wosebje tohodla, dokelž je **w Póznanju cyły katolski swět** posłuchajo na hłós Swjatoho Wótca so wuznał zjawnje ke Khrystusej přećiwo bjezbóžnistwej a a komunismej. Na žanym dotalnym kongresu njeje so mjezynarodny raz tak jasnje pokazał, kaž tónkróć w Póznanju. Při wotewrjeńskim posedźenju bu bamžowomu legatej, primasej Pólskeje kardinalej Hlondej swjatočnje hołdowanjo přihotowane. Kardinal Verdier z Pariza bě přitomny, tež zastupjerjo póskoho knježeŕstwa a wójska. Kardinal Hlond we swojej zawodnej rěči takle so wupraji: ... Ludam je zeskhadźało spóznaćo, zo je hodźina přišła k rozsudźenju **pak za Khrysta pak přećiwo Khrystej.** Bój duchow ma rozsudźić mjez Khrystusom a bjezbóžnistwom. Mjez bjezbóžnym komunismom a nowym pohanstwom na tej stronje a katolskej Cyrkwju na tamnej stronje njeje nihdy móžno so wujednać. Tute dospołne napřećiwstwo je so z ćežu lehnyło na 20. lětstotk jako rozsudny problem, kotryž dyrbi so rozrisać, jeli chcedźa ludy dale wobstać na krutym duchownym podłožku a wutworić zakład, na kotrymž zhromadne mjezynarodne měrne dźěło by so hodźało. Mjezynarodny kongres ma nadawk, wo tutych prašenjach namakać rozjasnjenjo; ma tež přepytować duchowne wuměnjenja komunisma a winy, z kotrychž je nastał. Wočakujemy wot kongresa połnu wěrnosć. My njejsmy so zešli, zo bychmy tu přećelnje jedyn druhomu přihłosowali, tež nic z tym wotpohladom, duchownje tu so wuwotpočować a sebi tu dać derje być, abo zo traš chcyli před swojimi wočemi a před cyłym swětom zakrywać to, štož čas nam hrozy. Moji knježa referantojo, prajće nam zjawnje wšitko bjezbojaznje! Zdźělće nam wšo sobu, štož kritiscy sće wobkedźbowali! Prajće nam wšě naše zmylki, naše brachi, naše hrěchi! Pokazajće nam najhódniše srědki, kotrež swět w křesćanskim zmysle mohłe ponowić. Cyrkej budże wam za to dźakowna.“

Minister za šulske należnosće Swietoslawski wupraji, zo tež pólske knježeŕstwo ma wotmyslene, přećiwo wšomu wojować, štož z wučbu Khrystusowej so njeznjese. Potom sćěhowachu wědomostne přednoški, kotrež so dokładnje zaběrachu z mjenowanymi problemami. W poslednim posedźenju poréča tež **kardinal Dr. Innitzer** z Wina pokazujo na winowatosće, kotrež maja knježeŕstwa a hospodaŕscy wjednikojo a wobsedźerjo w boju přećiwo komunismej dopjelnić. Ke kóncej wuzběhowaše bamžowy legat wuspěch a wuznam Póznańskoho kongresa, kotromuž budźa hišće wjetše a wuznamniše sćěhować. Kongres Khrysta Krala bu dokónčeny ze zjawnej manifestaciju, při kotrejž so hobrske syły ludu wobdźělichu. Też tu kardinal legat hišće jónu poréča: „Přisahamy“, tak praješe, „zo chcemy kralestwo Krystusowe we wutrobach, we swojim žiwjenju a też w ludowym žiwjenju z nowa postajić a swětnu kulturu z duchom Khrysta a Evangelija napjelnjeć.“

Prěni pólski wojeŕski biskop a zarjadowaŕ wojeŕskoho dušepastyŕstwa w nowym pólskim kralestwje, arcybiskop Stanisław Gall, swjećeše swój złoty měšniski jubilej.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 363. z Budyšina: Pawoł Hendrich; 364. z Różanta: kantor Maks Rječka; 365.—368. ze Sernjan: Mikławš Bjeńš, Jurij Mikliča, Jakub Šołta, Michał Šliž; 369. z Drježdźan: Marja Jenkec.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1004.: M. K.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1103.: M. K.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1115.: M. K.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1126.: M. N.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1144.: M. N.

Porjedźeńka: čo. 353. ma rěkać: Jan Weidlich z Ralbic.

Listowanjo. Dr. H. w Khr. Dźak za nastawk! Móžemy jón hakle za tydźeń přiwzać.

Wóčny lěkaŕ dr. Rězak zapućował.

Zahrodku na tŕěše

Kněžkec konditaŕnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbaŕskej hasy.

Předawanjo kónc lěća 26.7.—7.8.37

Dźěćace suknički
wulkosć 50—90 . . . wot —.**50** hr.
Dźěćace pulowry
bjez rukawow . . . wot —.**95** hr.
Matrozske woblečenja
běłe a z kadet. płatu . wot **2.95** hr.
Dźěćace kholowy (k płokanju)
smuhojte, we wšěch wulkosćach
Hólće sport. bluzy tunjo

Kupańske wěcy
Kupańske woblečenja wot —.**50** hr.
Kupańske měcy . . wot —.**15** hr.
Kupańske trěnja, dobre
Kupańske mantle, rjane mustry
Kupańske pjezlki . wot —.**95** hr.
Kłobuki — čapki — měcy
wot —.**95** hr.

Leopold Posner Bohata hasa

Předawanjo kónc lěća
26. 7.—7. 8. 1937

Rubiška fale, khuty

wot

Hilger nasl. **E. Wilček**

Budyšin - Seminarska dróha 2

Nizke płaćizny jasnje dopokazuja!

To njetrjebaš dołho přemyslować, hač by kupował abo nic.
My Će wočakujemy, přetož . . .
woprawdźe trěbne wěcy tu namakaš

we wupředawanju kónc lěća

26. 7. hač do 7. 8.
za mało pjenjez pola

Johs. Schewe

SOMMER-SCHLUSS-VERKAUF mit Leistungen von magnetischer Anziehungskraft!

Zbytki
za lěčnu a nazymsku drastu:
woblečenja, khuty, jaki, fale, košle atd.
poruča jara tunjo
Aug. Hilger
Lotzestr. 20!

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala
brusy — kunki — wobručki
Klumpy wšěch družin
Samoćěrjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi
wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.
poskića w najwjetšim wuběrku
Železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Poručam swoju připrawu
k čisćenju trejdy
(ze suchim wukusakom),
kiž za hodźinu na 20 centnari wurjedźi. Jeli so hodźi, přihotuju trejdu hnydom, hdyž so přiwjeze.
Jurij Čornak w Konjecach.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Kupjel
Marijina Studnja
podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.
Zdobom witane wulětnišćo!

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Čitaj serbske spisy!

Müllerec konditarnja
W Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

KURT RINKE Bohata dróha 5
Kłobuki — čapki
kóždy tu namaka, kajkež so jomu lubja we wulkim wuběrku a pjenjezhódnje.
Waše kožuchi njezabudźće přinjesć kožuchařskomu mištrej, zo by je zasy do porjadka stajił, tak zo budźeće spokojom.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

We wupředawanju kónc lěća
swojim wotěběrarjam wurjadnje tunje wěcy poskićam. Přińdźće sami so přeswědčić. Wšelake židźane khuty a druhu serbsku drastu maće tu jara tunjo. Wobsadki žno wot 35 pj. za meter. Čorny nahłowjacy bant jenak dobry.
A. Schauseil w Budyšinje.

So wróćiwši wot rowa našoho drohoho zemrětoho, bywšoho bura
Mikławša Jurka w Bronju
wuprajamy wšitkim, kotřiž joho na khorołožu wopytowachu — wosebje miłosćiwym sotram — a na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlachu a joho zeńske powostanki zańdźenu srjedu w tak bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wosebje ze strony přećelstwa a z druhich wosadow, dale knjezej fararjej Nowakej a nošerjam
wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“!
Wšě wopokazy lubosće su nas we zrudobje tróštowałe.
W Bronju, Radworju, Khrósćicach a Němcach.
Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̌čak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

32. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **7. augusta 1937.** | **75. lětnik.**

Myslički k jutřišej primicy.

We Zejicach, w Khrósćicach, po cyłej wulkej Khrósćanskej wosadźe budźa jutře swjećić nadobny swjedźeń. W duchu widźu hižo, kak wosadna młodosć čestne wrota staja; kak debi Boži dom z wěncami a pletwami, kak — mohł rjec — z cyłych Serbow khwataju syły ludźi w swjatočnej drasće do wosadneje cyrkwje; rynki družkow so stajeju: wšitcy so raduja, přetož młodźenc ze stareje Bałcarjec-Lisakec swójby, syn serbskoho ludu, přistupi prěni raz k wołtarjej Božomu, zo by tam woprował wujednawacy wopor Nowoho Zakonja. Z blizka a daloko so měrja do Khrósćic, zo bychu ze swojej přitomnosću swoje sobuwjeselo wuprajili; zo bychu podźěl dóstali na hnadach primicy a zo bychu sebi dóšli po požohnowanjo młodoho měšnika. Prajće Khrósćicy, powědaj Wotrowje, rěčće Ralbicy, a też wy druhe serbske wosady njemjelčće: Kak husto hižo sće wy dožiwiłe tajki swjedźeń; so radowali, zo je z wašeje srjedźizny wušoł duchowny; so wjeselili, zo maće zasy duchowny dorost? Štó njeby při tajkich přileżnosćach w myslach přebywał w Jeruzalemje a sebi předstajał, kak tam junu ludźo z radosću witachu toho, kiž je załožeŕ a přikład wšoho měšnistwa? Jako ludźo słyšachu, zo Jězus dźe, wuńdźechu z palmowymi hałzami jomu napřećo. Někotři přestrěwachu swoju drastu na puć, druzy pak rubachu hałzy ze štomow a sćelechu je na puć před Jězusom. Črjódy z radosću wołachu: „Žohnowany budź, kiž přikhadźa w Knjezowym mjenje!“

Zbožowny lud, kiž so hišće wjeseli nad młodym měšnikom; zbóžny lud, kiž docyła sebi waži swojich měšnikow. „Štóž was zacpěwa, zacpěwa też mje“, je Jězus junu prajił tym, kotrychž je prěnich mjez człowjekami wuhotował z měšniskej mocu a dostojnosću. Wot njoho dźěn ma měšnistwo swój spočatk, swoju móc a swój swjaty nadawk. Měšnistwo je potajkim Syn Boži postajił, zo by człowjekam pokazawało wottyknjeny kónc tohole žiwjenja, pokazowało puć k tomule zbóžnomu kóncej, z Jězusoweje pokojaceje a posylnjowaceje wučby, z joho srědkow swjatosćenja, swjatych sakramentow, wudźělowało mocy, zo bychmy derje a wuspěšnje kročili tónle puć. — Spominaj tohodla też, luby serbski ludo, stajnje na so, hdyž maš mjez sobu swojich duchownych; njech so ći to abo tamne na nimi njelubi: Njezabudź pak nihdy, što woni za tebje su, najebać jich człowjestwa. Njeći ženje kaž tamny Jeruzalemski lud: Bołmončku Jězusej hołdowaše, pjatk na to wołaše: křižuj, křižuj joho! Ze zawisće a z hidy běchu farizejowje přećiwo Jězusej šćuwali; złe wo nim wudawali, a lud bě, hačrunjež bě jenož dobroty za ćěło a dušu wot Jězusa dóstawał, so zamylić dał.

Njeći tak na te abo tamne wašnjo; nawopak, žohnuj swojich duchownych: zakituj jich, wupowěduj wo jich ważnosći a nadawku swojim dźěćom; wołóžej jim jich skutkowanjo, kaž to móžeš, a pomhaj jim ze swojim modlenjom. A njezabywaj jich, hdyž su hižo wotešli na prawdu Božu.

Hač so modliš, ludo serbski, za swojich duchownych? Tele dny poby duchowny z diaspory pola mje, a hdyž na kěrchow sebi dóńdźechmoj, nadobo měnješe: „Tule při kěrchowskich durjach bych ja chcył być pokhowany. Předaj mi tu městačko!“ — „Čohodla dha to?“ prajich. Mi budźe wšo jene, hdźe mje junu położa. — „Ach ně, tak nic,“ znapřećiwi knjez. „Tu při durjach budźa mój rowčk widźeć, a potom drje tola tón abo ta za mnje so pomodli. Tam we cuzbje sebi tola něchtó wjacy na swojich měšnikow njemysli, hdyž su wumrěli. Tak ja na př. kóžde lěto junu z klětki wozjewjam: Jutře budźe Boža mša za zemrětych duchownych našeje wosady. A kelko potom nazajtra při tychle Božich służbach wuhladam? Lědom jenu dušku wjacy hač jich hewak dźěławy dźeń kemši přińdźe.“

Kak ma so w tym nastupanju tu po Serbach? Njewěm, dokelž nikomu do wutroby njewidźiš a tak njemóžeš zwěsćić, kak so naš lud za swojich duchownych, njech žiwych, njech zemrětych, modli. Traš wobsteji měnjenjo, zo duchowni njejsu zastupneje prózstwy tak potrěbni kaž druzy. A woprawdźe mohła ći myslička přińć, zo je duchowny zabyty, hdyž woči je zańdźelił. Z nazhonjena mózu prajić, a sym hižo přez 25 lět duchowny: Hač dotal je so mi hižo wjele měnjeni na Boże mšě dało, ale hakle jara, jara mało pomnju, zo je něchtó za swojoho njeboho duchownoho Božu mšu skazał. Kak krasnje by tohodla na přikład było, hdy by so we serbskich katolskich swójbach wašnjo wutworiło, zo při wječornym paćerju, hdyž so na př. modli Wótče naš za nana a mać, hnydom so přizamknje też jedyn za wosadnoho duchownoho, haj za duchownych docyła.

A njepohonja tež Swjaty Wótc k modlenju za duchownych? Hižo je po joho napominanju we wšelakich wosadach z wašnjom, zo sobotu po prěnim pjatku — a tón dźerža Bohu budź dźak w Serbach jara wjele ludźi — wěriwi swój paćeŕ a swoje dźěło, swoje starosće a ćeže, swoje křižiki wopruja jako paćeŕ za duchownych.

Njesłyšiš nětkle wosebje wot ludźi, kotřiž dale widźa a mysla, prajić: Změjemy w přichodźe tež stajnje dosć serbskich měšnikow? K tomu podam tu wobsah nastawčka, kotryž běše 29. 8. 1930 čitać w bamžowskej nowinje „Osserv. Romano“: „Kraj powołanjow“, mjenjeny je wokrjes Lu w južnoitalskim biskopstwje Casale Montferrato. Tónle wokrjes ma něhdźe 4000 wobydlerjow, z nich bydla 2500 w Lu, tamni po wsach wokoło. Něhdźe 500 duchownskich a rjadniskich powołani je tónle wokrjes spłodźił: měšnikow, wšelakich rjadnikow a knježnow, kotřiž hišće nětkle za Cyrkej Božu skutkuja.

Kak bě to móžno? Na cyle jednore wašnjo: přez maćerje. W lěće 1870, kotreż bě za Italsku tak ćežke, zrěčachu sebi něhdźe 10 maćeri, zo chcedźa wob měsac junu, a to njedźelu popołdnju, so skhadźować a zhromadnje Boha wo duchownske powołanja prosyć. Hačrunjež tale wosada 11 lět žanoho duchownoho měła njebě, dha tele maćerje tola swoje wotmyslenjo přewjedźechu. Potom přińdźe duchowny do wosady, a wón pohonješe druhe maćerje, zo bychu runje tak činiłe, kaž tamne. Nětkle njeje we wosadźe ani maćerje wjacy, kotraž njeby so při tymle nadobnym skutku wobdźělała. Kóždu prěnju njedźelu měsaca přistupja wone zhromadnje k blidu Božomu, popołdnju zeńdu so k zhromadnomu modlenju w naspomnjenym měnjenju. A kak by mohło hinak być, hač zo tele maćerje nadobywaju česćomnosće před duchownskim a klóštrskim powołanjom? Zo potom swoje nadobne měnjenjo po něčim tež přenjesu na swoje dźěći?

A nětko słyšće, lube serbske maćerje, lubi serbscy nanojo: Waši potomnicy budźa tež kaž Wy dotal, trjebać w přichodźe měšnikow. Tež woni — tak je to zarjadowane wot Božeje lubosće a mudrosće — njebudźa móc być bjez „służownikow Krystusowych a wudźělerjow potajnosći Božich“ (1. Kor. 4. 1). Směće so nětko nadźeć, zo Wam a Wašim dźěćom Bóh jich póscele sam wot so? Wón chce, zo wo joho hnady prosymy a so prócujemy. Wón chce, zo swojoho swjatosćenja dla tež wopory přinošamy. Što druhe potajkim Wam zbywa, hač to, zo tež wo duchownske powołanjo so modliće a za měšnikow, kotrychž mamy?

Božo, skutkuj we wutrobach swojich wěriwych přez jutřiši swjedźeń w Khrósćicach, zo serbski lud sebi waži swojich měšnikow, k nim stoji a znowa nadobywa lubosć a zahorjenosć za měšniske powołanja!

„Tutón jedyn ćežki hrěch ženje njewobeńdu!“

Chcu tebi, luby čitarjo, powědać wo jenym, kotryž je dźeń swojoho domapytanja zrozemił, kotryž je pokiw Boži spóznał a so po nim měł. To je Abälard, sławny wučenc, ale do hrěcha zabłudźeny. Wón běše wokoło lěta 1100 w Francózskej žiwy.

Jónu w nocy měješe Abälard spodźiwny són: Wón widźi sebje samoho wupřestrěnoho na khorołožu. Z kóždej hodźinu přiběra joho słabosć. Lěkaŕ nima žaneje nadźije. Smjertnu swěčku dźerži w rucy. Hłubokohnuty słyši smjertny paćeŕ: „Ćehń, křesćanska duša, z tutoho swěta w mjenje najswjećiše Trojicy!“ Zymny smjertny pót stupa jomu na čoło. Wón słyši swoje samsne smjertne stonanjo. We duchu stawaja před nim nadobo wšitke hrěchi cyłoho žiwjenja a runje telko djabołow a rejuja wokoło łoža. Hišće jene zdychnjenjo — a wón je morwy.

Lucifer, najwyšši djabeł, wozmje joho dušu sobu. Wón so wobara, ale podarmo. Přińdźetaj k hrózbnej hłubinje. Zasy so Abälard zadwělujo napina, so žałostnym pazoram helskoho ducha wutorhnyć. Ale zły duch hrabnje joho z njepřewinitej mocu. A nětko dźe dele do hłubokoho bjezdna. Přecy spěšnišo, přecy dźiwišo lećitaj dele. Je to žałostna jězba! Strach wbohoho muža přeměnja so do samoho zadwělowanja. Skónčnje zastanjetaj. Wrota so wotewrja, wonaj zajědźetaj nutř. Wrota so hnydom zasy zawrěja. Abälard stoji ze swojim hroznym přewodnikom w heli.

Kak jomu tam morjo płomjenjow napřećo sapa! Kajke zadwělowace žałosćenja nadobo zasłyši! Wón so wobhladuje. Tu widźi srjedź płomjenjow jednotliwe khěže z wobydlerjemi, kotřiž hórko žałosća, płakaja, wuja a ze zubami křiča.

„Štó bydli tu na prawicy?“ wopraša so ze strachoćiwej wćipnosću.

„Twój znaty X.“

„Što — tón je w heli? Na zemi mějachu joho tola za dobroho muža. Kak kruće sudźi tola wěčny sudnik!“

„To ja wěm wo mni samym“, zareji čert.

„Štó dha bydli tu k lěwicy?“

„Hypokrita. Ty drje ju znaješ?“

„Też ta tudy? Je to móžno? Kak ta sem přińdźe? Čas žiwjenja bu wot człowjekow ważena, lubowana, haj česćena jako pěkna knježna.“

„Haj, haj — człowjekojo so husto přez zwonkowne mylić dadźa“, wotmołwi wusměšejo zły duch.

Jasny dźěćacy hłós přińdźe z druhoho so palacoho domu. Cyle zastróženy wopraša so Abälard: Štó tu bydli?“

„Malewix z twojoho susodstwa. Znaješ snadź joho?“

„So wě! Tola tón njemóže tudy być! Staršej, wučerjo, towaršojo přecy jenož dobre a khwalobne wo nim powědachu.“

„A tola, wón je tudy!“

„Čohodla? To je cyle jednore. Wón běše w spowědźi z hańbu ćežki hrěch zamjelčał. To sym ja jomu tak nutř dawał. Tak je wón wumrěł. Oh, kak so ja wjeselu, zo mózu joho tu wěčnje čwělować. Słyšiš: wěčnje!“

A wón zareji do struchłoho městna hrózbnje: „Wěčnje!“ Abälardowy strach přecy přiběra. Tak kročitaj dale po žehliwej drózy. We susodnych twarjenjach bydla mnozy, kotrychž bě wučenc w žiwjenju znał a sebi ważił. „Kak so **mi** potom pójńdźe?“ zawoła we swojim zadwělowanju. Stojitaj před domom, na kotrohož žehliwej třěše hišće jedyn cyhel pobrachowaše. „Što ma to rěkać? Štó tu bydli?“ so wopraša.

„To je twój dom!“

„Mój dom?“ zawoła ze strachoćiwym hłosom. „A što woznamjenja pobrachowacy cyhel?“

„Hišće jenički ćežki hrěch pobrachuje na twojim bjezbóžnym žiwjeńskim twarje!“

„Hišće jedyn jenički ćežki hrěch!“ wospjetuje Abälard třepotajo. —

Abälard wotući ze spara wšón zamyleny. Je wěrno? Wón je žiwy? Běše to són? Wón přimaše masajo wokoło so — bě we łožu. „Bohu budź dźak!“ zawoła. Pót lije so jomu z čoła. Nětk tola wědźeše, zo je hišće žiwy. — „Hišće jedyn smjertny hrěch a ja přińdu do hele — wěčnje! Ně, to so njedyrbi stać! Ženje!“

Z khutnej přisahu sčini sebi swjaty kříž a stanywši so zwobleka. Žałostne mysle na són joho njewopušća. Jomu je, jako by helski woheń we swojich žiłach palić začuwał. „Tutón jedyn ćežki hrěch ženje njewobeńdźeš!“ Tak přecy zasy raznje wospjetuje. Swój rańši paćeŕ wuspěwa z tajkej nutrnosću, kajkuž bě hač dotal lědma hdy zeznał. Z nutrnym dźakom, zo bě Bóh joho tak nimo měry khutnje napominał, zjednoća nutrnu prósstwu: „Měj smilnosć, mój Božo, ze mnu khudym hrěšnikom!“

Posylnjeny pozběhnje so wot paćerja. Wón poda so do cyrkwje. Tak khutnoho kaž dźensa běchu joho ludźo zrědka hdy widźeli. Ze spodźiwanjom hladaja na drózy za nim. W domje Božim padnje na kolena před swojim

Zbóžnikom a dźakuje so hłuboko hnuty, zo je jomu žiwjenjo zdźeržał. Z wulkej pobožnosću je přitomny na woporje Božeje mšě. Ze želnosćiwej wutrobu zdychuje: „Mój Jězuso smilnosć!“ Boža mša je dokónčena. Poniżnje přistupi želnosćiwy hrěšnik k sudniskomu stołej pokuty. Dołho, jara dołho traje rozprajenjo z naměstnikom Božim. Ale bjez hańby a bojosće wuznaje so Abälard wšitkich swojich hrěchow a wotkrywa sprawnje a wěrnje wšitke rany swojeje duše. Skónčnje wujedna joho wozbožace słowo měšnika „Wotwjazam će wot twojich hrěchow“ ze swojim Bohom. Kak lohko je jomu nětko wokoło wutroby! „Dźak budź Bohu!“ wospjetuje husto z cyłeje duše. Hdyž je potom Zbóžnik w swjatym woprawjenju k njomu přišoł, zwjaza z nim nowy zwjazk za žiwjenjo. Wšitko jomu dari a prosy joho wo škit a hnadu za přichod. Hdyžkuli pak so na swój hrózbny són dopomni, wospjetuje z krutej raznosću: „Ně, tutón jedyn ćežki hrěch ženje njewobeńdu!“

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wudźěli Joho excell. najdostojn. knjez biskop Pětr Legge w tachantskej cyrkwi wosm diakonam měšnisku swjećiznu. Nowoswjećeni su: Werner Bolc z Berlina, Alfons Dušak z Eupena w Belgiskej, Anton Engel z Drježdźan, Bernard Kersting z Brakela we Westfalskej, Vincenc Krekeler z Osterwika we Westfalskej, Jurij Pech ze Šěrachowa, Hermann Šaipers z Ochtrupa we Westf., Beno Špitank ze Zejic. Cyła swjatočnosć wotmě so z wulkej dostojnosću. Na kóncu wupraji knjez biskop w jimacych słowach dźak Bohu Knjezej, kiž měšnikow powoła, a wšěm tym, kotřiž su pomhali, zo bychu nowoswjećeni swój wulki zaměr docpěli. Štóž Bohu dari měšnika, je wjacy skutkował, hač hdyž by drohotny dom Boži natwaril. Dale přida knjez biskop słowčko rozwučenja wo wulkej dostojnosći měšnika a wupraji swoje zbožopřeća nowoswjećenym a jich přiwuznym, kotřiž běchu zdźěla z dalokeje Westfalskeje sem přikhwatali. Njedźelu, 8. aug., swjeća nimale wšitcy nowoměšnicy we swojej domiznje primicu, zo bychu potom 16. augusta swoje zastojnstwo w našim biskopstwje nastupili. Bóh daj žohnowanjo wšěm nowoswjećenym, wosebje tež našomu serbskomu krajanej!

Z Pančic. Zaradźeńske hodźiny za maćerje so w měsacu augusće njewotměwaja.

Z Khróšćic. Dźensnišu njedźelu, dopołdnja 1/29 hodź., woswjeći wysokodostojny nowoměšnik knjez Beno Špitank w našej farskej cyrkwi swoju swjatočnu primicu.

Z Konjec. Skoro wšě powołanja — też ratafstwo — zarjaduja kóždołětnje po cyłej Němskej wuběhowanske dźěła. Też na šulach su tajke wuběhowanja, při kotrychž chce jedyn přemo druhoho być. Naš krajan a pilny čitař „Kat. Posoła“ stud. med. dent. Hajnec Klemens, syn wyšš. wučerja M. Hajny-Konječanskoho, je při tym rjany wuspěch měł. Wón studowaše naposled we Würzburgu a je wědomostnje přepytował, kak khlěb, kiž wšědnje kusamy, skutkuje na naše zuby. Joho dźěło bu jara pokhwalene a hódne spóznate za pozdźiše doktorske pruhowanjo. Krajny studentski wjednik dr. Scheel přepoda knjezej Hajnje we swjedźeńskej hodźinje, kiž so w universiće wotmě, čestne wopismo. — Wjeselimy so z našim serbskim krajanom nad rjanym wuspěchom!

Z Pěskec. Hdyž hola kćěje, hotuja so naši pčołarjo na zajězd do „Bušenki“, hdźež jich lubuški pola Bulankec, Weclichec abo Beegec městna na někotre tydźenje namakaja, zo bychu měd z wrjósowych keluškow piłe, kiž nětko we najrjeńšim kćěwje stoji. Tuta korčmička je tutym třom statokam mjeno dała, kiž je z česćownosće dale noša. Idylska wjesćička, ležaca w lěsnej swjatnicy, słuša politiscy do Šunowa, cyrkwinscy do Ralbic a šulscy do Róžanta. Tři statoki — słušace do třoch wšelakich wsow. Zdawna sem woža pčołarjo z klóštrskeje krajiny a dale njeje swoje kołče do tutoho wrjósowoho paradiza, zo bychu napjelnjene ze słódnym mjedom je srjedź abo kónc požnjeńca zasy domoj zwozyli. Kaž so zda, budźa lětsa mjedowe žně, kajkež wot lěta 1929 wjacy byłe njejsu. Hač dotal su pčoły bohaće nanosyłe. Tak budźe lětuši nahladny wuzbytk wěste zarunanjo za prjedawše hubjene lěta. Hdyž lěsny pawk swoje prudła předźe, je najwjetši čas, zo pčoły lěsne přebywaniśćo wopušća. Hewak popadnu so w joho syčach, štož dyrbja ze swojim žiwjenjom zapłaćić. Tak móže so stać, zo ličba pčołow so zesłabi. Nadźijomnje budźe wjedro tajke, zo jim přebywanjo w „Bušency“ hoji.

Z Drježdźan. 15. julija bě 25 lět, zo buštaj w kralowskej dwórskej cyrkwi wěrowanaj Jakub Kórjeńk, rodź. z Nowoslic, a Madlena Hajdanec z Radworja. Knjez Kórjeńk je zastojnik pola železnicy. Přejemy mandźelskimaj wjele zboža! Njech jeju Bóh luby Knjez bórzy zasy ze

Wulět na horu St. Bernhard.

List wot katolskeje Serbowki.

Hižo wjacy lět přebywa katolska Serbowka Hańža Hanušec ze Serbskich Pazlic w Ženewje (Genf) w Šwicy. Lětsa je ze swojim knježstwom do kantona Wallis zapućowała; na 1500 metrow wysokej horje wužiwa prózdniny. Wot tudy wulećachu sebi 22. julija na horu Swj. Bernhard.

Khwalobnje ma so připóznać, kak so naša serbska krajanka dopomina w dalokej cuzbje na swoju serbsku domiznu. Wona je też jara zahorjena za zaměry našoho towarstwa a pilnje čita „Katolski Posoł“. Też při swojim pućowanju, na kotrymž so jej Boža stwórba w telko hordoznych krasnosćach pokazowaše, je mysliła na swojich lubych doma a na Serby. — Njech nětko wona sama powěda:

Na dnju swjateje Marije Madleny rano we 8 hodź. stupichmy w našej hórskej wjescy Verbier do awta. Běchmy 17 wobdźělnikow. Najprjedy jědźechmy 1500 metrow dele do nižiny a potom dźěše jězba na 2472 metrow wysoku horu Swj. Bernarda. Tajka jězba wšak je jara strašna. Tu bu nam městno pokazane, hdźež je awto do hłubiny padnyło. Na započatku hory pšeńcu syčechu; hewak su tu hakle synowe žně. Je tu jara mało polow, zwjetša widźiš wulke pastwy, hdźež skót přez cyłe lěto wonka wostanje. W 1000 metrow wysokosći započinaja so puste krajiny. Tu njewidźiš ničo dale hač wysoke skały a hłuboke škałobizny, žane štomy, žanu trawu, jenož mjez kamjenjemi zelene bańčiki, mochej podobne. Rěčka běži wot horjeka do doła, dokelž so wody ze škałobiznow wuliwaja. Wysoko horjeka paseše so stadło kruwow, něhdźe 20, kiž swoju picu mjez kamjenjemi pytachu. Wone buchu wot mnichow zastarane. Nětko dojědźechmy do sněhoweje krajiny. Skoro na wjeršku zetkachmy třoch mnichow z wulkim Bernhardinskim psom. Blizko bě klóštr; před nim naše awto zasta.

Wobhladowachmy so najprjedy, kak wysoko smy. Mały jězor tu leže před nami, klóštrej słušacy. Na prawo stoji šwicska cłonjeńnja. Něhdźe 10 mjeńšinow dale při jězoru je italska mjeza. Na hranicy mjez Italskej a Šwicu stoji wysoki křiž. Na italskej stronje je wulka hłubina. Dołho tu stojachmy wulkotnu stwórbu Božu wobdźiwajo. Wulke hłubiny wupřestrěwaja so na jenej stronje a na tamnej pozběhuja so k njebju italske alpy z wěčnym sněhom. Potom złožištej so wóčcy zasy na swjaty křiž — nichtón ani słowčka njerěčeše. Wšitcy běchmy přemoženi wot wulkotnosće Božich skutkow. Jenož wutroba sama tu rěčeše. Pomałku so wotsalichmy kóždy sam wot tutoho městna a dźěchmy wróćo k hospicej (klóštrej).

Tu plahuja so swětasławne Bernhardinske psy, kiž su hižo wjele w horach znjezbożenych čłowjekow wuswobodźiłe. Bydla tu we wysokich klětkach. Najsławniši mjez nimi z mjenom Barri je hižo na 40 čłowjekam žiwjenjo wukhował. Wón sedźeše hordźe na swojim městnje; na druhe psy ani njehladaše. Hdyž su psy měrne, možeš na nje přez płót masać. Bywaja pak šćěkane, potom hroznje hladaja. Derje su wućehnjene a na słowo posłuchaja mnicham. Jeli psy namakaja čłowjeka w sněsy sprostnjenoho, běža swojomu

strowotu žohnuje, zo byštaj w zbožownych lětach dočakałoj jónu złoty jubilej. Wonaj staj dołhe lěta swěrnaj čitarjej „Kat. Posoła“. Wjeselitaj so kóždu njedźelu na njón, wočakujo nowinki z domizny a powěsće ze žiwjenja katolskeje Cyrkwje. — „Katolski Posoł“ so z najlěpšimi přećemi přizamknje.

Wěra a cyrkej w Abesynskej.

Japoštołski Stoł je wjednistwo katolskeje Cyrkwje w Abesynskej znowa zarjadował. Zawěsće budże našich čitarjow zajimować, při tutej składnosći něšto zhonić wo powšitkownych nabožinskich wobstejnosćach tutoho kraja.

„Katolski Posoł“ je hižo kónc lěta 1935 w někotrych nastawkach wobšěrnje wopisował nabožne wobstejnosće w Abesynskej. Wěmy, zo hač do 3. lětstotka w Aethiopiskej (tak rěkaše we swojim času cyły kraj połnócneje Afriki) knježeše židowska wěra a zo w započatku 4. lětstotka po Khr. so tam křesćanstwo poča rozšěrjeć. Mohamedanojo (islam) katolsku wěru ničachu. Pozdźišo so tam nowa wěra wuwi, kotraž pak so wot křesćanskeje wěrnosće we ważnych zasadach rozeznawa; po cyłym kraju rozšěrješe so nowa „koptiska“ wěra. Wona bu poručena a postajena za statnu wěru. Wot katolskeje rozeznawa so wosebje, hdyž tole wuči:

Jězus Khrystus ma jenož jenu naturu.
Duch Swjaty njewukhadźa z Wótca a Syna, ale jenož wot Wótca.
Nadknježstwo bamža so wotpokazuje.

Zdźeržała pak je koptiska cyrkej wěru do přitomnosće Wumožnika w Najswjećišim sakramenće.

W 14. lětstotku wotrjeknychu so abesynscy wotpósłani před bamžom w Romje swjatočnje wšeje koptiskeje błudnowěry a to w mjenje kejžora a cyłeje Abesynskeje. Katolske kraje (Portugalska) podpjerachu Abesynsku we wojowanjach přećiwo Mohamedanam. W 16. lětstotku so katolscy misijonarojo, wosebje jezuića (P. Paez) njewustawajcy prócowachu wo abesynski kraj. Wuhlady běchu dobre. Tehdyši kejžor (negus) w zjawnej wuznamnej zhromadźiznje swjatočnje přisahaše, zo ma so katolska cyrkej w Abesynskej přecy zdźeržeć. Wotšćěpjena koptiska cyrkej so zasy z katolskej cyrkwju zjednoćowaše.

Tola njepřećelio swjateje cyrkwje njewotpočowachu; wobrěčachu negusa, kiž lěta 1632 ludej wozjewi: „Před něšto časom smy wam romsku wěru poručeli, dokelž běchmy ju za dobru spóznali. Přez tute wěrupřeměnjenjo pak je wulka mnohosć Abesynow swoje žiwjenjo přisadźić dyrbjała. Z tuteje winy damy wam nětko wěru wašich wótcow wróćo, wěru wašich kralow Jakuba, Malak-Segued a druhich. Njech so wróća duchowni do swojich cyrkwjow, zo bychu tam zasy po starym zwučenym wašnju Bože służby wotměwali.“

Kejžor wuda druhi wukaz, w kotrymž zakazuje, katolske křesćanstwo dale wozjewjeć. Krawne přesćěhanja so započachu; wjele misijonarow bu do rukow Turkow datych; ći pak jich morichu.

Tola katolska cyrkej je přecy zasy pospytowała, w Abesynskej najebać wšěch přećiwnosćow misijónske dźěło wukonjeć. Lěta 1838 zmužichu so franciskanojo z Francózskeje znowa do abesynskoho kraja. Mějachu rjane wuspěchi. Samo katolski biskop tam zasy skutkowaše. Mnoho koptiskich duchownych so do klina katolskeje cyrkwje wróći. Šule a wukubłanske wustawy buchu założowane. Ale zasy wróći so zrudny čas. Negus Theodoros (nastupi 1855) přesćěhaše znowa katolsku cyrkej a misijonarow; wjele z nich woprowachu swoje žiwjenjo jako martrarjo. Mjez nimi běše też biskop de Jacobis. Theodoros běše, prjedy hač sebi knježeństwo přiswoji, nawjednik dźiwich črjódow. Wón wustupowaše z namocu přećiwo Europjanam, tak zo dyrbješe Jendźelska k jich škitej w Abesynskej zakročić. Italčenjo běchu w lěće 1882 při Čerwjenym morju so zasydlić spytali. 1889 přiswoji sebi ras (wjećh) Menelik kejžorsku krónu. Wón wotstupi Italskej kraj, kotryž bě wona wobsadźiła (Erithrea) a připózna nadknježstwo Italskeje. Menelik pak so zasy wottorhny, hdyž měješe so za dosć sylnoho. Wón zbi Italčanow pola Adua 1. měrca 1896 a nuzowaše Italsku w přiměrje w Addis Abeba, připóznać njewotwisnosć Abesynskeje. Tola też Menelik njemóžeše Abesynsku zjednoćić do krutoho cyłka, kajkež europske kralestwa su. Domjacy wjećhojo w jednotliwych provincach wostachu mócni knježićerjo. Wšelakore splahi su so w běhu lětstotkow na abesynskej zemi změšałe: čornuchojo, židźa, mohamedanojo a też běli Europjenjo. Wšelakore su też rěče abesynskich splahow. Lud stoji hišće na nizkim skhodźeńku zdźěłanosće. Z najwjetšoho dźěła wuznawaja so Abesynojo ke koptiskej cyrkwi. Jich wěra pak je jara naměšana ze židowskimi, pohanskimi a mohamedanskimi nałožkami. Dźerža wjele

---

knjezej abo do klóštra a šćowkaja tak dołho, doniž mniša z nimi k městnu znjezboženoho njeńdu. Čuja-li hdźe we sněžy zasypnjenoho, joho hnydom wuhrjebaja, štož so jim často bjeze wšeje človjeskeje pomocy poradźi, dokelž su jara sylne.

Připołdnju podachmy so do klóštra, hdźež nas mniša přećelnje z poliwku, twarožkom a kofejom pohosćichu. Po jědźi přebywachmy w sněžy zady klóštra a smy so tam też kulkowali — wosrjedź lěća. Běše khětro ćopło, tola sněh njetaješe, dokelž je twjerdy a nocy su tu zymne. Zdźěła leżeše tu sněh na meter wysoko.

W lěće je wokoło tutych wosamoćenych bratrow trochu žiwjenjo; w zymje pak su druhdy měsacy dołho wot človjekow wotzamknjeni. Nichtón njemóže k nim, dokelž we wysokim sněžy njeje dróha namakać. A štóš so tola na horu zwaži, dyrbi ze smjerću ličić. Pak wostanje w sněžy tčacy abo joho lawina přesłapi a zasypnje. Štóž w tajkim času hišće žiwy wostanje, ma so zawěsće jenož tymle mnicham a jich swěrnym psam dźakować! Nam so praješe, zo bě před někotrymi lětami pjeć skhodow wysoki hospic cyle zawěty. Dny dołho maja mniša druhdy dźěłać, zo bychu puće wot jenoho twarjenja k druhomu wusypali. Też dyrbja nazymu so bohaće z cyrobu a tepjenjom zastarać, zo njebychu, je-li zyma dołha, hłodu tradali.

Připołdnju wobhladachmy sebi klóštr wot łubje hač do pincy. Mniša maja tu też mały muzej. Knihownju nam njepokazachu; zhonichmy, zo su tam wopytowarjo hižo wjele knihow kradnyli. Cyrkwička sama je mała a jednora. Ma něhdźe wosm dołhich ławkow a při hłownym wołtarju krótšej za mnichow kaž też małej nabočnej wołtařkaj. We kapali pokazachu so nam drohotnosće, kiž buchu klóštrej darjene. Rjane keluchi z drohotnymi kamuškami a wosobne drasty ze slěbrom a złotom přetkane móžachmy wobdźiwać. Widźachmy tu kowowu kulu wisajo, kiž hodźi so ćopła sčinić, zo móžeše sebi měšnik při Božej mši rucy zwohrěwać, hdyž bě jara zyma. Nětko maja tam parne tepjenjo.

Na St. Bernhard wjedźe 80 km dołha dróha, kotraž bu 1905 dotwarjena. Na horje je klóštr natwarjeny a wokoło 80 mnichow tu bydli. Klóštr ma też hospodu za pućowacych z něhdźe 400 łožemi. Kóžde lěto tu přikhadźa na 20—25 000 pućowarjow. Mniša staraja so jara derje za swojich hosći. Jich nadawk je, hosći darmo hospodować a znjezboženym pomhać. Klóštr bu w lěće 962 założeny; w 16. lětstotku so wotpali. Hižo wot starych časow sem wjedźe přez St. Bernhard puć do Italskeje. Často ćehnjechu też wójska přez njón, kaž 1800 Napoleonske.

Wokoło 4 hodźin popołdnju so z přećelnymi mnichami zasy rozžohnowachmy. Mje dźeržachu za klóštrsku knježnu abo sotru we mojej serbskej drasće. Nětko mějachmy zasy 2472 metrow dele jěć a potom zasy 1500 metrow horje. Při jězbje hladachmy wróćo. Kónc hory zadźerža nas kruwa, kiž nam puć zastupi a hakle po sylnym trubjenju

do přiwěrkow. Pódla křćeńcy maja židowske wobrězanjo, židowski sabbat swjeća, ale też njedźelu po křesćansku. Zdźerželi pak su sydom sakramentow, a Maćeri Božej wopokazuja wulku česćownosć. Napjatosć mjez romsko-katolskej a koptiskej cyrkwju je wotebjerała, čim bóle islam w Abesynskej swoje mocy wupjeraše. Wjećh abesynskeje cyrkwje mjenuje so Abuna. Wón knježi w Addis Abeba a so postaja wot koptiskoho patriarchi w Kairu, kiž joho z rjadu swojich mnichow wuzwoli. Koptiscy duchowni smědźa so woženić kaž greksko-prawosławni (orthodox), jenož mniša maja coelibat. Tola abesynskim duchownym pobrachuje na zdźěłanosći; jich wliw na lud a duchowne žiwjenjo je jara snadny. Dźěło duchownoho zastaranja so ani porjadnje njewukonja. Často dyrbja so abesynscy duchowni z prošerstwom zeživić, khudoba mjez nimi je wulka. Při swjatočnych Božich służbach měšnicy rejuja a při tym bojaznje wuja, wrěšća a ze šćerkawkami a bubonami haru činja.

Wosrjedź abesynskeje cyrkwje stoji kaž powostanka ze židowskoho časa: kašć sluba.

Cyle jenička a spodźiwna je tuta wěra abesynskoho luda. A tola ma swój ważny wuznam w tym, zo je wěru do trojjeničkoho Boha, do bóžstwa Jězusa Khrystusa a wot njoho założenych sakramentow w tutym wot islama tak mócnje wohroženym kraju zakhowała a zdźeržała. Koptiska wěra pak je runje tak mało kaž wšě druhe cyrkwine sekty hłubšoho wliwa dobyła na žiwjenjo abesynskoho luda. Kak spomožnje bychu katolske misijóny na nabožnym a hospodarsko-kulturnym polu w Abesynskej skutkować mohłe a wotpomhać wulkomu hubjeństwu!

W tutym zwisku budźa našich čitarjow zawěsće zajimować poćahi, kajkež so w nowišim času mjez katolskej cyrkwju a tutym krajom wuwiwachu. Jako přinošk k tutomu prašenju móžemy wužić misijónsku rozprawu rjadu kapucinow z lěta 1926, kotraž swědči wo wuznamnym wliwje tehdyšoho japoštołskoho vikara za tamniše kraje, biskopa Jarosseau. Hižo lěta 1872 běše tutón francózski kapucin do Afriki wupućował a tam w Somaliskej najprjedy na twjerdy kraj stupił. Wottud bě ćahnył dale do Abesynskeje, 26 dnjow na kamelowym khribjeće so čumpajo. Misijónski skutk zahorješe młodoho duchownoho. Tola njewuprajnje wjele zrudnoho wšak dyrbješe tu nazhonić a wjele přeśěhanjow a wobćežnosćow znjesć. Nadźiju pak tutón horliwy japoštoł Knjeza njezhubi a njedaše so wottrašić z ničim wot swojoho nadobnoho prócowanja. Bóle a bóle bě so zbližił ludej a spóznał joho samotnosće a wašnja. Pomału ale wšće pokazowachu so wuspěchi misijónskoho dźěła. W lěće 1900 bu Jarosseau na biskopa swjećeny. Też jako tajki wukonješe cyle z ćicha a poniżnje swoje japoštołske prócowanja a wotwlakowaše so zwonkownych česćow. Jako biskop bě dosć přileżnosće měł, też we hłownym měsće Addis Abeba zjawnje wobkhadźować, tola jenož, hdyž so toho zminyć njemóžeše, so tam pokaza. Mjez tym běchu so zwiski mjez Abesynskej a Swj. Wótcom posylniłe. Lěta 1929 dósta abesynski kejžor wopyt bamžowskich wotpósłanych pod wjednistwom arcybiskopa Marchetti, a wot toho časa hakle so biskop Jarosseau też zjawnosći bóle pokazowaše. Zwjetša pak sydleše wón w měsće Harar. Tu je też wulka khorownja za wusadnych, wot kapucinow zarjadowana a nawjedowana. Město Harar bě biskop k srjedźišćej swojoho skutkowanja sčinił. Wottam wopytowaše wokolne misijónske sydlišća, w kotrychž běchu wusyte zornješka katolskeje wěry hižo zeskhadźałe. Běchu też tajcy, kotřiž biskopej porokowachu, zo tak wobmyslejo a z ćicha za dobru wěc katolskoho misijónstwa dźěła, a žadachu sebi khrobliše a zwažliwiše wustupowanjo. Tola zasłužbny biskop bě dołholětne nazhonjenja hromadźił a njedaše so zamylić. Wón wědźeše derje, zo móžachu sebi duchowni katolskeje Cyrkwje dowěru Abesynow jenož přez přikładne měrne a pobožne žiwjenjo dobyć. Tu misijonarojo njesmědźachu za zwonkownej česću a wuznamjenjemi hladać. Japoštołski skutk měješe so tu wukonjeć po móžnosći z ćichej, poniżnej dźěławosću, bjez toho zo by kedźbliwosć abesynskich wobydlerjow so njetrjebawši wuwabjałe.

Biskop Jarosseau měješe zawěsće mnoho přileżnosćow, zo by był wuznamny muž w zjawnosći, česćeny a widźany. Jako młody duchowny hižo wuwučowaše kejžorowoho syna Tafari w francózskej rěči. Z tutych duchownych poćahow wuwi so potom dobre přećelstwo mjez kejžorom Menelikom a tutym katolskim misijonarom. Kejžor Menelik bě w młodym knjezu wurjadnje nadobnu powahu, wulkomyslnoho ducha a njesebičnoho człowjeka spóznał. Tohodla měješe k njomu njewobmjezowanu dowěru. Na smjertnym łožu pak wobroći so na biskopa z prošstwu, zo by chcył być joho synej přecy dobry radźićel. Negus wšak wědźeše, zo za biskopa nihdy joho wosobinske zajimy rozsudne njebudźa, ale zo budźe wón swědomiće zastupować interesy kejžorowoho syna. Tak bu katolski duchowny wuznamjenity radźićel wjećha Tafari, kiž też jako kejžor wosta biskopej dźakowny. Tafari pak njewobkhowa abesynski kejžorski trón; na njón stupi Heile Selassi, wo kotrymž smy za čas wójny z Italskej a po tym wjele słyšeli.

Wobstojnosće w Abesynskej su so přez wójnu z Italskej docyła přeměniłe. Też w nabožnym nastupanju so cyle nowe zarjadowanja zawjedźechu. Katolske cyrkwinske należnosće je Japoštołski Stoł před krótkim zrjadował, zo by nabožinstwo katolikow łaćanskoho a koptiskoho porjada a zdobom też misijónstwo spěchował. Nowa delegatura bu założena a jeje předstajeny bu dotalny arcybiskop kupy Rhodos, Castellani, kiž bu zdobom za japoštołskoho vikara nowozałoženoho vikariata Addis Abeba pomjenowany. Nowe cyrkwinske knježerstwo w Abesynskej ma nětko štyri nowe japoštołske prefektury a štyri vikariaty.

---

stronu dźěše. Deleka we wsy běše puć jara wuzki, tak zo njemóžeštej dwaj awtaj sebi tu wutrjechić. My dyrbjachmy kónc wróćo, zo mohło druhe nas zetkace awto nimo. Nětko jědźechmy dale na našu horu, hdźež bydlimy. Wosrjedź hory awto nadobo zasta. Wšitcy so stróžichmy, so bojo, zo jězba póndźe wróćo z hory dele. Bencin bě wušoł; na dobre zbožo měješe šofér hišće blešu druhoho sobu. Tak móžachmy zasy dale a bórzy dojědźechmy do swojoho kwartěra. Wšitcy běchu jenoho měnjenja, zo bě wulět jara rjany. Štó je wulět płaćił, njewěm; ja njetrjebach ničo přidać.

Štóž ma składnosć, dale Drježdźan abo Lipska přińć, njech to wužije. Přez to, zo sebi do cuzby zwěrich, sym hižo wjele widźała a nazhoniła. Běch hižo dwójcy na swětasławnym hnadownym městnje Lourdes. Při brjozy srjedźokrajnoho morja njedaloko španiskeje mjezy sym mušle (zakłapnicy, škorpawy) pytała. W swjatym lěće pobych w Romje; wopytach hnadowne městno Maria Einsiedel w Świcy, hdyž bě tam 1000lětny krónowanski swjedźeń hnadowneje postawy. Tam započinaja so nětko wulkotne nabožne hry.

Rjane dopomnjeća sym na swojich pućowanjach hromadźiła, na kotrež čas žiwjenja njezabudu. Nětko wostanu hišće někotry čas w Ženewje a pozdźišo wróću so zasy do swojeje serbskeje domizny. Tuž strowju wšěch lubych a znatych! *Hańža Hanušec.*

Katolska Cyrkej w swěće.

Pólska. Na Jasnej Gorje w Čenstochowje zeńdźe so wóndanjo na **27 000 pólskich wučerjow,** zo bychu hołdowali Maćeri Božej a jej swěru slubili. Putnikow nawjedowaše japoštołski nuncius arcybiskop Cortesi. Tute putnikowanjo pólskich wučerjow ma wosebity wuznam tohodla, dokelž w poslednim času zběžkańske mocy přećiwo wěrje mjez wučerjemi skutkuja. Tute zjawne wuznaćo pak bě přeswědčacy dopokaz za to, zo wjetšina pólskich wučerjow Cyrkwi a katolskej wěrje swěru dźerži.

Italska. W rjenje wupyšenyn dworje krajneje tobakoweje twornje w Romje bu swjedźeń zarjadowany za **prěnjowoprawjeńske dźěći dźěłaćerjow** tuteje fabriki. 70 hólčkow a holčkow jich bě, kotrymž so tu rjane wjeselo přihotowa. Wjednicy fabriki so wo dźěći starachu a też italski minister financow bě přikhwatał. Kardinal Marmaggi, kiž bě też wulke kemše měł a dźěćom prěnje swjate woprawjenjo wudźělił, wuzběhowaše we swojej rěči, zo tutón rjany swjedźeń je z dopokazom, zo **nowy nabožny duch do Italskeje je so dobył.**

Belgiska. Dopomnjamy so hišće, kak cyły katolski swět mohł rjec so wobdźěleše loni započatk meje při wulkotnym česćowanju, kotrež bu tehdom přihotowane **japoštołej wusadnych P. Damianej,** kiž wot lěta 1873 jako misijonar skutkowaše najprjedy na kupje Hawai a potom na kupje Molokai, na kotruž wusadnych wuwožowachu, zo bychu jich wotstronili z blizkosće človjestwa. W lěće 1889 wumrě P. Damian mjez wusadnymi sam na tutu khorosć. Joho ćěło bu loni do belgiskeje domizny přewjezene, hač do St. Francisko na amerikanskej wójnskej łódźi a wottam na belgiskej. Hižo w Americy bu z wulkej česćownosću witane; w Belgiskej pak cyły lud dźělbjerješe při hołdowanju, kiž P. Damianej tak wulkotnje bu přihotowane. Belgiski kral a generalojo, měšćanosta Antwerpiski, ministrojo, arcybiskopja a japoštołski nuncius a wjele druhich nahladnych ludźi bě so tu zešło, zo bychu domoj witali powostanki tutoho wulcy zasłužbnoho misijonara a dobroćerja človjestwa. P. Damiana hižo nětko kaž swjatoho česćuja. Dawno je próstwa zapodata, zo by cyrkej joho přiwzała do rjadu zbóžnych. Provincial rjadu Picpus-patrow je hromadźił na kupje Hawai wopomnjeńki a listy P. Damiana a je so nětko z nimi do Belgiskeje wróćił. Na puću wot kupy Hawai, kiž Americy słuša, je we Washingtonje presidenta Roosevelta wopytał, kotrohož prócowanju ma so přewjezenjo ćěła do domizny wosebje dźakować. Provincial přepoda amerikanskomu presidentej wopomnjeński pjenježk, kiž bě P. Damian při sebi nosył. Roosevelt so nad tym radowaše a **z wulkej česćownosću spominaše na cyrkwine spomožne skutkowanjo.** Na hawaiskej kupje Honolulu bu provincial wot arcybiskopa kupow a tam rozkazowaćoho generala witany. W rjanym filmje potom pater provincial (P. Vanhoutte) wusadnym khorym pokazowaše, kak swjatočnje bu jich dobroćeŕ P. Damian loni w domiznje witany. Z tutymi swětłowobrazami wón wbohich khorych cyłych rozwjeseli. — W San Francisko witaštaj patera provinciala najwyšši general a prěni měšćanosta. Wobaj běštaj loni wo to so staraloj, zo bu ćěło P. Damiana z najwjetšej česćownosću kaž w dobyćeŕskim ćahu přez město St. Francisko zjawnje přewodźane.

Amerika. Arcybiskop **kardinal O' Connell** w Bostonje bu wot tamnišeje university na čestnoho doktora pomjenowany. Wón je 4. prelat, kotromuž bu tute wuznamjenjenjo spožčene a to „jako swěrnomu pastyrjej wulkeje syły pobožnych krajanow". Tak president university w swojej swjedźeńskej narěči wuzna.

Zwjazk lěkarjow w Zjednoćenych Statach je sebi nowoho presidenta wuzwolił z mjenom Dr. Irvin Abell, sławnoho chěrurga — **a wuběrnoho katolika.** Kóždy dźeń rano słyši Božu mšu a hdyž operacije ma wukonjeć, přistupi rano najprjedy k blidu Božomu. Joho bratr je duchowny.

President Roosevelt je wudawarjej jendźelskeje nowiny wuznał, kak wuznamnu hódnosć wón přiměrja bamžowym encyklikam, kotrež maja jomu při swojim knježeŕskim dźěle w politiskich a socialnych prašenjach jara wjele prajić.

Mexiko. Druhdy móžeš čitać, zo je přesćěhanjo katolskeje Cyrkwje w Mexiku popuščiło. Kaž z druhich stron je słyšeć, tomu bohužel tak njeje. President Cardanas a joho zwisk **zasakle hidźa Cyrkej,** to dźeń wote dnja dopokazuja. Wopytowaŕ z Kaliforniskeje wo tym takle pisa: Poručnik města Mexika bě nam slubił, zo móžemy wšitko w měsće sebi wobhladać. Tola my joho lepichmy při tym, zo našoho šofěra na druhi puć pokazowaše ... Wězo su nuzowani, někotre katolske šule zasy wotewrić; tola tomu njetrjebamy so dźiwać, hdyž tola tysacy dźěći nimaja šulow, do kotrychž mohłe khodźić. Zakoń sebi žada, zo dźěći šule wopytuja; tola wšudźe na tych pobrachuje! Samo so rozemi, zo katolscy starši tute přileżnosće wužija a swoje dźěći wotdźeržuja wot socialistiskich šulow.

Wopytowarjam z wukraja poskićeja bjezbóžnikojo najnjehańbićiwiše wobrazy a stawiznički wo katolskim duchownstwje, zo bychu cuzych zaslepili. Štož Bože domy škody poćerpichu, to lětstotki dobre činić njemóža. Widźachmy cyrkej, kiž něhdy ličeše do swětosławnych a wobdźiwanja hódnych; lěta dołho hižo stoji kaž prózdnjeńca. Słuša k tym cyrkwjam, kotrež po postajenju ženje wjacy wotewrjene njebudźa — zo by nětk wunjesła prawje wjele zastupnych pjenjez wot wćipnych cuzych wopytowarjow. A by-li knježeŕstwo Bože domy Cyrkwi wróćo dało, što cyrkwiny lud — cyle wokhudnjeny, wurubjeny a wubity — z nimi nětkle chcył započeć?

W měsće Mexiku bu katolska cyrkej (Santa Catalina de Siena) zasy wotewrjena, tola nic katolikam, ale cuzej sekće wot knježeŕstwa přepodata. Katolikojo přećiwo tomu wustupuja.

W mexikanskim staće Vera Cruz žada sebi burski lud **swobodu nabožnoho wuznaća.** Burja zarjadowachu zjawny ćah, w kotrymž pódla krajnych korhojow njesechu hnadowu postawu Maćerje Božeje z Guadalupe a wšelake plakaty z napismami přećiwo nabožinskomu zakonjej.

Brazilska. Katolske nowinaŕstwo w Brazilskej so wulkotnje wuwiwa. Tam je 8 katolskich dźenikow a 73 tydźenikow, wyše toho hišće wjele druhich časopisow. Wjetši dźěł je hakle po lěće 1930 wušoł.

Afrika. Často hižo słyšachmy, zo ma **misijónske dźěło** katolskeje Cyrkwje wosebje mjez čornuchami w Africy **wulkotne wuspěchi.** „Posoł" je loni k misijónskej njedźeli wobšérnišo wo tym rozprawjał. Tu sćěhuja zasy někotre přikłady: W sewjernej Kamerunskej, hdźež dźiwje splahi sydła přiboham so modlace, je P. Anselmo Mattei mału šulu założił. Wón bě mjenujcy na swojim pućowanju w tutych krajinach spóznał, zo je lud wěrnosćam křesćanskeje wučby jara přikhilny.

We swojim wopisowanju pućowanjow po južnej Africy jedyn tele dožiwjenjo powěda: „Jenoho dnja zastupich do wulkeje cyrkwje a tam něšto dožiwich, štož njeje wšědne. Na klětcy stoješe měšnik, kiž prědowaše — jenož z pohibami a znamjenjemi. **Hłuchoněmi běchu joho připosłucharjo.** Smjertny měr tu knježeše. Prědowanjo ze znamjenjemi trjeba wjacy časa dyžli rěčne, traješe 40 mjeńšinow. To človjek njech sebi předstaja, što to rěka: 40 mjeńšinow takle so napinać jenož na wozjewjenjo Božoho słowa!" Pućowaŕ potom zhoni, zo tutón prědaŕ, pater T. L. Gill, rěč znamjenjow bě jenož k tomu nawuknył, zo mohł hłuchoněmym takle Bože słowo prědować. K tutomu nadobnomu zaměrej puću je pater po cyłym kraju swoju wosadu sebi hromadźe pytajo. Samo exercicije mjez nimi zarjaduje.

Na zdalenym misijónskim městnje kraja Bazutow w južnej Africy bu włodyk tutoho splaha Theke Makkhaelo Leretholi **do katolskeje Cyrkwje přijaty;** wón je 35 lět stary. Dokelž so wo tak wuznamnu wosobu jednaše, bě přisłušny biskop najebać dołhoho puća (na 150 mil) přikhwatał, zo mohł sam sakrament křćeńcy jomu wudźělić. Cyłu krajinu běchu do krasneje kćejateje pychi přetworili. Wosrjedźa bě wołtaŕ postajeny. Po włodykowej křćeńcy bu hišće **304 dorosćenych** pohanskich Bazutow do klina Cyrkwje přiwzatych. Na druhi dźeń bě **firmowanjo,** kotrež so 428 wosobam tutoho splaha wudźěli. A wšitkim hromadźe bě młody křesćan, splahowy wjednik Theka M. Leretholi, **firmowanski kmót.** Biskopej dari wón drohotnoho konja.

W misijónskim kraju Mawuya je jedyn cyły splah wobzamknył, so přihotować na zastup **do katolskeje Cyrkwje.** Hdyž misijonar k prěnjomu razej pola nich so pokaza, wšitcy před nim stróženi ćěkachu. Hdyž pak běchu spóznali, zo wón njepřikhadźa k nim w njepřećelskim zmyslenju, rejowachu z wjesołosću. Nětk je tutón splah z misijónom hižo cyle zrosćeny a je jara zwólniwy k wuknjenju a modlenju.

Khinska. W khinskim měsće Yukiang (Kiangsi) wudźěli japoštołski vikar 5 khinskim seminaristam **měšnisku swjećiznu.** Na druhi dźeń potom swjećeštaj dwaj nowoměšnikaj korhojčki zjednoćeństwow młodźiny, kiž so mjenuja „eucharistiscy wojowarjo za křiž".

W měsće Anking bu 6 khinskich wučerjow křćenych.

W Nagoya bu dźowka prjedawšoho khinskoho ministerskoho presidenta Takahashi Korekyo do katolskeje Cyrkwje přijata.

W Langshan, hdźež rěka Yangste do morja so wuliwa, bu nowa cyrkej swjećena. 5000 wěriwych so při tym wobdźěli.

Bur a wudowa.

W lěće 1925 to běše w katolskej wjescy, hdźež je hišće žiwe křesćanstwo z domom. We rjanej wjescy, hdźež so susodźa njewadźa, ale radźi maja. Tam běše khuda wudowa. Jeje jenička kruwa skhorje. Skónčnje dyrbjachu kruwu dorězać. Zrudźena wudowa dóńdźe knjezej fararjej: „Knježe, što nětko? Njewěm, kak so zežiwić. Moje wjeselo, bohatstwo a zbožo je so minyło." Tak a hinak bjeztróšnje swoju nuzu skorženje. Knjez farař sydny so za pisanske blido. Napisa někotre rjadki a pósła wudowu z lisćikom burej. Bur, přečitawši lisćik, dóńdźe do hródźe. Wotwjazawši jenu kruwu, da ju khudej wudowje. „Maš, ja přez to njebudu khudy, a tebi budźe pomhane. Božemje!"

Kak so wudowa rozwjeseli! Kak so bur sobu wjeseleše! A kak hakle su so njebjesa wjeseliše nad tajkej njesebičnej, skutkownej a woporniwej křesćanskej lubosću!

Měniš, zo tajka lubosć a woporniwosć přinjese ći njezbožo a khudobu do domu?

Serbske přisłowo rěka: „Štož khudomu daš, ći we włóžičcy narosće".

Maš-li něšto wjac' hač druzy,
Njebudź skupy, njesmilny!
Dawaj tym, kiž tebje w nuzy
Proša wo kus jałmožny!

Towarstwowy powěstnik.

Kónc septembra pojědźe awtobus hišće jónu 4 dny do hnadownoho městna Albendorfa. Dźeń wotjězda so hišće postaji. Štóž chce sobu jěć, njech so bórzy, nanajpozdźišo hač do 15. sept. zamołwi pola kk. Hajny w Nowym Dworje, Cyža w Kukowje abo na Khrósćičanskim pósće.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za julij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+10	+29	+19,4	18750	2600	2700	3200	1500	1350	+ 18,000	28	16	z lipy a rožow	64,6

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 370. z Zeithaina: farař Mikławš Młynk; 371.—374. z Njebjelčic: Mikławš Šołta, Mikławš Pječak, Hańža Hejdušcyna, Hana Šołćina; 375.—381. z Now. Wjeski: Jakub Koch, Jakub Čornak, Marja Pětřcyna, Michał Kupka, Jakub Hejša, Jurij Suchi, Hańža Kobalcec; 382.—385. z Khrósćic: Korla Völkel, Jurij Donat, Hańža Mrózowa, Jan Wićaz; 386. 387. ze Smječkec: Marja Tryčcyna, Michał Krawža; 388. ze Zejic: Jakub Krawčik; 389. z Hórkow: Jakub Pětřka; 390. 391. z Worklec: Marja Hermanowa, Jurij Salowski; 392. z Nuknic: Jan Smoła; 393. z Kukowa: Marja zwud. Bjaršowa; 394. z Banec: Hana Forchowa; 395. z Łahowa: Jakub Nawka; 396. z Nowoho Łuzća: Jurij Zynda; 397. z Wutołčic: Pawoł Nuk.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1005.: K. N.

Dyrbju pola Was kupować —

mać mi to kazaše, hdyž do Budyšina so nastajich, dokelž Wy so nam w „Kat. Pósle" často poručeće.

Tak je rěčała serbska holca w jenym wobkhodźe. Překupc je so nad tym jara wjeselił a „Kat. Posołej" to sobuzdźělił. Wjacy podobnych přikładow bychmy wozjewić móhli.

Mějće so wšitcy po tym, česćeni čitarjo!

Pokhwalće tych, kotřiž z wozjewjenjom nawěštkow w „Kat. Pósle" pokazaja, zo maja nas zańć!

Poručejće też tym „Kat. Posoł", kotřiž hišće za tym přišli njejsu, kajku ważnosć naš časopis za katolskich Serbow ma!

Zahrodku na tšeše

Kněžkec konditarnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

KURT RINKE Bohata dróha 5

Kłobuki — čapki

kóždy tu namaka, kajkež so jomu lubja we wulkim wuběrku a pjenjezhódnje.

Waše kožuchi njezabudźće přinjesć kožuchařskomu mištrej, zo by je zasy do porjadka stajił, tak zo budźeće spokojom.

Poručam swoju připrawu

k čisćenju trejdy

(ze suchim wukusakom),

kiž za hodźinu na 20 centnari wurjedźi. Jeli so hodźi, přihotuju trejdu hnydom, hdyž so přiwjeze.

Jurij Čornak w Konjecach.

Gardiny

Wumělske garnitury, běle, 3 dźěle **0.95 2.50 5.95**

Gardiny do lěčnych domow, běle a pisane 60 a 70 cm šěroke **0.35 0.58 1.10**

Voile za gardiny we wšelakich mustrach 110 cm šěroki **1.25 1.50 1.75**

Stores, gardiny k fałdowanju, začahowanju atd.

Wšelake tkaniny k wupyšenju

Friedr. Bubach Lawska hasa (rózk mosta)

Žnjeński hermank w Budyšinje

su wobkhody njedźelu 8. aug. hač do 6 hodź. wotewrjene.

Prawu radu

Wam dawa a derje Was posłuži

drogownja

Dr. Roeber

Bohata dróha 27

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75

Likěry

wulki wuběrk, ltr. 3.60

Paleny kofej

125 gr 50, 60, 70 pj.

přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Čorny nahłowjacy bant

najlěpši, 24 cm šěroki, meter 3,10

lóhši, 22 cm šěroki, meter 1,70

Kupiš-li 12½ m . . 1.40

„ 25 m . . 1.20

Fritzsche

w Drježdźanach A. 21

Schlüterstraße 42

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětnišćo!

Hermank njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny hač do 6 hodź.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Kupuju złoto a stare sléborniki

juwelěr **Guido Reiche**

w Budyšinje, Hłowne torhošćo 2, Telefon 2581

Wěrowańske pjeršćenje

Oskar Butter nasl.

Žitne wiki 2

je wot 1880 specialny wobkhod za domjacu a kuchińsku nadobu, blidowe graty atd., **Weck-**nastroje.

Serbja hižo lětdźesatki dołho

mužacu drastu, kholowy, žonjace mantle

rady tu kupuja. K hermankej poskićam **wulki wuběrk** za cyle **małe płaćizny.**

König

w Budyšinje

Žitna dróha 2—4.

Mój športowy wotrjad

kožane kholowy
slě „za zepla“
janki
bluzy
zandale
športne kłobuki

T. Albert

Lawske hrjebje 10

Zbytki

za lěčnu a nazymsku drastu:

woblečenja, khuty, jaki, fale, košle atd.

poruča jara tunjo

Aug. Hilger

Lotzestr. 20!

Dobre a rjane

wobućo

ma na składže

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Pórclinowu

kofejowu a wšelaku blidowu nadobu z kwětkami, ze złoto-čornej pychu a hinaše.

Wulki wuběrk — tunjo.

Domjaca nadoba

M. Pfuhl Znutřkowna lawska dróha 6

Müllerec *konditarnja*

W Budyšinje, na póstowym naměšće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

K hermankej

pokazamy we našich woknach na Bohatej hasy

wustajeńcu serbskeje drasty.

Ta wam pokaza, zo sće pola nas na prawym blaku, hdyž **serbsku drastu kupujeće.**

ALPHONS SCHAUSEIL

Kosu „Elektra“ sebi jara khwala brusy — kunki — wobručki

Klumpy wšěch družin

Samoćerjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju, wšón nastroj za dom, dwór a zahrodu, pólne graty atd.

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

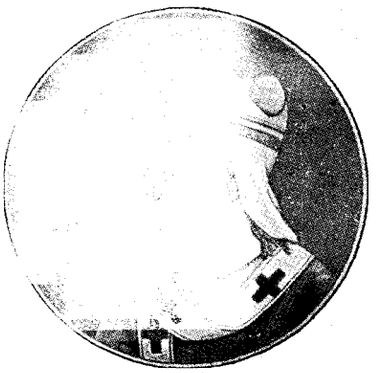

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

33. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 14. augusta 1937 | 75. lětnik.

Marija — kralowna njebjes.

Před něhdźe 100 lětami běše w Romje pobožny wumělski rězbaŕ žiwy z mjenom Theodor Achtermann. Lěta dołho bě dźěłał na krasnej postawje z marmora, předstajacej Mariju kralownu njebjes pornjo Maćeri bolosćiwej, kotruž běše prjedy zhotowił. Wumělc chcyše postawu Njebjeskeje kralowny rady předać. Tola nichtón so njenamaka, zo by naloženu wulku prócu poměrnje zarunał. Skónčnje přińdźe wjerchowka z Ruskeje. Dokelž so jej postawa lubješe, chcyše ju kupić. Kaž je znate, česćuje ruski pobožny lud swjatu Mariju jara, tola jenož jako Jězusowu mać, nic pak jako kralownu njebjes. Wjerchowka sebi žadaše, zo ma wumělc krónu wotewzać. Tola do toho wón nihdy na nihdy njezwoli, hačrunjež běše khudy a pjenjezy trjebaše. „Krónu jej njemóžu rubić, přetož Marija je kralowna. A kralowna dyrbi na hłowje nosyć krónu, w rucy sceptaŕ a woblečena ma być wosobny płachć z hwěžkami wudebjeny."

A tak ma być: Mać Boża ma na hłowje złotu krónu, znamjo dostojnosće, w rucy sceptaŕ, znamjo mocy, a woblečena je šěroki wosobny płachć, znamjo miłosće. Tohodla spěwamy w lauretanskej litaniji: khwalbna knježna, mócna knježna, dobroćiwa knježna, proš za nas!

I.

Króna je znamjo jeje wulkeje dostojnosće; wona je Mać Boża, kiž je nam přinjesła swětło a wumoženjo. Cyły čłowjeski splah běše zapadnył do tołsteje ćmy njewěry a do hubjeństwa pohanskoho žiwjenja. „Wšitcy błudźachu wokoło kaž wowcy — sedźachu w ćmě a w sćěnje smjerće." Z wuwzaćom někotrych wuzwolenych njewědźeše nichtón ničo wo wěčnym Bohu. Nichtón njemóžeše w tejle ćmě puć do wěčneje domizny — do njebjes — namakać. Djaboł łakaše na čłowjekow, a kaž rubježny law hladaše, koho by póžrěł, zo by wšitkich do hele sćahnył. Kajka žałosć, kajke hubjeństwo! Tak wulke, zo pohanjo samo morwych khwalachu jako zbóžnych a sej přejachu, zo njeběchu ženje narodźeni byli. Tu nadobo zazyboli so do ćmoweje nocy pruha njebjeskich rańšich zerjow a z nimi nadźija na złoty jasny dźeń. A z rańšimi zerjemi zaswěći so słónco Jězus Khrystus. Ćma so miny, djaboł bu předobyty, puć do njebjes so pokaza a wšě hubjeństwo bu přewobroćene do najwjetšeje radosće.

Što běchu tele rańše zerja, kotrež su čłowjestwu słónco připowědźiłe a přinjesłe? To běše Marija, kotraž je nam Zbóžnika a Wumožnika swěta porodźiła. Jeje njewoblakowane podjećo běše prěni zasměrk njebjeskoho swětła, a čerwjeniše a krasniše přiběrachu tele njebjeske zerja z narodom a woprowanjom najzbóžnišeje knježny. Při jeje přizjewjenju zabłyskny hižo prěnja słónčna pruha, dóniž Božu nóc z Jězusowym narodom słónco w połnej krasnosći na zemi so njebłyšćeše. A dźensa je najhordoznišo swjedźeń jeje žiwjenja: Mać Boża bu do njebjes wzata a za kralownu njebjes, wšitkich jandźelow a swjatych krónowana.

II.

Marija dźerži sceptaŕ w rucy. To woznamjenja jeje wulku móc. Na kwasu w Kana praji swojomu Synej: „Nimaja wina." Jeničcy tutej słowje jomu Marija praji a z nimaj docpě, zo Jězus dźiw sčini, a to swój prěni dźiw. Hdyž budźe Mać Boża swojoho Syna wo něšto prosyć — zawěšće ju wusłyši kaž na kwasu w Kana. Wšak tola je joho mać, kotraž joho je ćěšiła, joho wothladała, pěstoniła, wukubłała, kotraž wšu khudobu a wšě bolosće z nim je njesła, a kotruž wón runje tohodla tak lubuje, bóle dyžli wšěch čłowjekow a wšěch jandźelow. Kajki by to syn był, kiž mohł so swojej maćeri wo něčim zarjec? Kajka by to była dźěšćowska lubosć, kajka dźakownosć?

Jězus, wšohomócny, je we wěstym nastupanju jeje dołžnik, a tohodla dóstawa wona wšo, wo čož prosy. Z tym je jej dał móc, kotraž daloko přesaha móc cyłoho njebja, wšěch sprawnych a zbóžnych. Marija dóstawa prjedy hač wšitcy sprawni a zbóžni a cyłe njebjesa hromadźe. Kaž Salomon něhdy na trónje sedźo swojej maćeri praji, kotraž z prózstwu so bliježeše: „Jenož proš, moja maći; přetož so njesłuša, zo swoje wobličo wotwobroću." Tak praja też Jězus, hdyž Marija z prózstwu k njomu so bliži.

Njech milijóny milijónow Boha wo hnadu proša, wón tola móže so jim zapowěsć! Tam pak stoji Marija a prosy swojoho Syna. Wostaji snadź ju njesłyšanu stojo? Nihdy na nihdy! Wotmołwi jej zawěšće: „Jenož proš, moja maći; přetož njesłuša so, zo swoje wobličo wotwobroću." Tohodla piše swjaty Anselm: „Štož ty, o knježna, požadaš, njewostanje njedopjelnjene; jenož zo chceš, potom wšće

wšitko so stanje." Haj, swjata Marija je „wšohomóc na kolenach".

III.

Marija stoji před nami we wosobnym, šěrokim płachću, pod kotrymž móže kóždy hubjeny a běđny so wućěkać. Z tym měnimy jeje miłosć k nam čłowjekam. Wona ma kluče k pokładam Božim w rukomaj. Je wudźělełka Božeje hnady. Pomha nam w kóždej nuzy ćěła a duše.

Swjaty Filip Nerejski mjenowaše swjatu Mariju často swoju lubosć, swoju radosć a swój tróšt. Nadobo ćežcy skhori, tak zo běchu lěkarjo a přećeljo wšu nadźiju zhubili. A hlej, hdyž runje smjerć wočakowachu, khory nadobo z wótrym hłosom zawoła: „O moja najdróžša knjeni, njejsym hódny, zo ke mni přińdźeš, mje wopytać a wustrowić!" Přitomni so dźiwachu a prašachu, što chce. Wón pak wotmołwi: „Njejsće dha najzbóžnišu knježnu widźeli, kotraž tu poby, moje bolosće mi wzać?" A też lěkař woprawdźe wuzna, zo je khory zasy strowy. Tón pak z łoža stanywši, dźěše na swoje dźěło.

Njejsmy my sami też swědkojo za to, zo je Marija woprawdźe miłosćiwa knježna a kralowna? Pokazajmy na Filipow, na Krupku a druhe hnadowne městna, hdźež je swjata Marija swoju miłosć tak wulkotnje pokazała a hdźež dźensa krasne cyrkwje jeje mjeno sławja! Njetrjebamy ani do cuzby hladać. Kelko miłosće je Mać Boża hižo w našim krasnym, lubym Rózeńće wudźělała? Zjawne wozjewjenja dopokazuja, kelko je kralowna njebjes w běhu časow wusłyšała a wustrowjała.

Křesćano! Hrěšniko! Stań a khwataj tola k Mariji! móže a budźe też tebi pomhać. Njeje žaneje bolosće, žanoho horja, žanoho stracha ćěła a duše, w kotrymž Marija, Maćeŕ Boża, njeby pomhać mohła a chcyła. Wona nas njewopušći ani w žiwjenju ani w smjerći, jeli my njepřestanjemy k njej so wołać a spěwać: „Swjata Marija, maćeŕ Boża, proš za nas hrěšnikow nětk a w hodźinje našeje smjerće! Amen!" Jj.

Swjatočna primica w Khróšćicach.

Dźeń wulkeje radosće a wurjadnych Božich hnadow běše za mału serbsku wjesku Zejicy a cyłu wulku Khróšćičansku wosadu zańdźena njedźela. Syn znateje serbskeje swójby, wysokodostojny knjez Beno Špitank, syn njeboh' kublerja Jakuba Špitanka a joho mandźelskeje Hańže rodź. Koklic-Lisakec z Khróšćic, woprowaše k prěnjomu razej wujednawacy wopor Nowoho Zakonja. Njedźelu 1. augusta běše jomu najdostojniši knjez biskop Pětr Legge ze sydom druhimi diakonami přez swjaty sakrament měšniskeje swjećizny połnomocy katolskoho měšnistwa přepodał. Štóž je na primicnym dnju w Khróšćicach přitomny był, štóž je widźał přepjelnjeny wosadny dom Boži, kiž běše wudebjeny z wěncami a pletwami, tón je był ze swědkom, z kajkej radosću je wosada witała swojoho syna, debjenoho z krónu měšniskej.

W přitomnosći čŕjódki duchownych a bližšich přiwuznych poréča knjez farař Wjeńka knjezej primiciantej na farje wutrobne a jimace słowa. Nětko ćehnjechu duchowni sobubratŕa, wosadne towarstwa z khorhowjemi a na 25 wulkich a małych serbskich a 4 němskich družkow do Božoho domu. Najmjeńšej z nich, Marka Wawrikec z Nuknic a Hanka Jakubašec ze Zejic, njeseštej złotu a zelenu krónu. Swjatočnje klinčachu mjedźane zynki zwonow z wěže. Při cyrkwinych durjach postrowi knježna Hana Koklic-Lisakec z rjanej basnju, kotraž tutomu nastawkej sćěhuje, knjeza primiciantu. Po wuspěwanju łaćonskoho kěrluša Duchej Swjatomu kročeše młody měšnik k prěnjomu razej k wołtarjej. Joho wuj, knjez farař Knježk z Mišna jako paranymf, knjez kapłan dr. Hórnik jako diakon a knjez kapłan dr. Horjeń jako subdiakon jomu assistowachu. Sylny khór — na 80 wosobow — spěwaše wustojnje 4 hłósnu łaćonsku missu k česći swj. Lucije wot Franca Witta pod nawjedowanjom knjeza kant. Lipiča, mjez tym zo knjez wyšši wučeŕ Słodeńk na pišćelach a knjez časnikarski mištr Mencl z Dobrošic na husličkach přewodźeše.

Po swjatym sćenju měješe knj. farař Wjeńka swjedźeńske prědowanjo, połne rjanych, hłubokich mysličkow. Na podłozy swjatoho sćenja wo překrasnjenju Khrystusowym rozłoži swjedźeński prědař, zo je prěni a najwažniši nadawk měšnika tón, přez studowanjo a rozpominanjo a modlitwu Khrystusa spóznać. Ideal kóždoho dobroho měšnika je Jězus Khrystus sam, założeŕ měšniskoho stawa. Najwjetše njezbožo našoho časa je, zo wón Khrystusa wjacy zeznać nochce, haj, joho zacpěwa a hani. Katolski měšnik ma dźensa bóle kaž hdy prjedy přez swoje přikładne žiwjenjo a přez swjatu wučbu, kotruž wón wozjewja, zabłudźeny a wot Boha zdaleny swět na puć kročenja za Khrystusom wróćo dowjesć. Knjez farař spomni też na njeboh' nana knjeza primicianty, kotromuž po Božej swjatej woli njeje spožčene, swojoho měšniskoho syna při wołtarju wuhladać. Bóh luby Knjez je joho 7. apryla tutoho lěta do swojeje wěčnosće wotwołał. Tam so wón překrasnjeny na dźensnišim swjedźenju sobu raduje.

Z wulkej nutrnosću modlachu so wěriwi při swjatym přežohnowanju Bóžskomu Zbóžnikej we swjatym woblatku. Knjez primiciant wudźěli swojej lubej maćeri, bratrej, sotromaj a wulkej syłje přećelstwa swjate woprawjenjo. Po dokónčenym swjatym woporje zaspěwa nowoměšnik dźakny kěrluš swj. Ambrozija: „Tebje my Boha khwalimy." Mócnje šumjachu akkordy přez rumnu cyrkej. Ze sakramentalnym požohnowanjom skónči so krasna, pozběhowaca swjatočnosć. Na to a też popołdnju po swjatočnym nyšporje wudźěli nowoměšnik přitomnym hišće primicne požohnowanjo.

Připołdnju zhromadźichu so krejni přećeljo, duchowni, susodźa a někotři derje znaći w Rjedźic-Nowotnec hosćeńcu k duchowno-kwasnej hosćinje. W mjenje Špitankec swójby postrowi knjez farař Knježk přitomnych. Pokaza na ćeže měšniskoho powołanja, ale też na rjane, pozběhowace podawki, kiž swědča wo tym, zo hišće Bohu dźak swjata wěra njeje wuhasła we našim ludźe. Knjez farař Wjeńka spomni na njeboh' Špitankec nana, kiž je był dobry serbski bur a hospodaŕ. Po joho přikładźe njech je syn dobry serbski duchowny, kiž změje kaž joho nan też ćopłu wutrobu za swój lud a narod. Knjez kapłan dr. Horjeń přeješe zbožo w mjenje přitomnych a hišće mnohich njepřitomnych sobustudowacych knjeza primicianta. Dopomni na rjane lěta zhromadnoho studowanja na Budyšskim gymnasiju, na studije bohosłowstwa w Innsbrucku, Paderbornje, Frankobrodźe a Smochćicach. Družki přednjesechu rjane zbožopřejace basnje. Skónčnje jimaše so knjez primicianta słowa. Dźakowaše so Bohu Knjezej, lubej maćeri, lubomu drohomu nanej we wěčnosći, kmótŕam a wšitkim, kiž jomu na kajkeżkuli wašnjo dopomhachu, swój wysoki zaměr docpěć. Dopomni na posledni duchowny kwas w domjacej wjescy Zejicach, kiž njeboh' prelat Buk před něhdźe 90 lětami swjećeše. Knjez nowoměšnik slubi, zo chce być z pomocu Božej dźěławy a pokorny duchowny mjez swojim lubowanym serbskim ludom.

Na druhi dźeń móžeše Špitankec mać do swojoho hospodliwoho domu rjanu ličbu serbskich a někotrych němskich duchownych postrowjeć. Běchu přikhwatali radostneje wutroby, zo bychu nowoswjećenoho sobubratra powitali. — Bóh luby Knjez žohnuj młodoho měšnika, zo by mohł dołhe lětdźesatki spomožnje skutkować za kralestwo Bože!

Ty pak, luby čitarjo abo čitařka, wzmi sebi hišće junu posledne čisło „Posoła“ wot zańdźeneje njedźele a přečitaj sebi hišće junu tamny zawodny nastawk! Wón tebi podawa rjane a wužitne myslički, kak móžeš tež ty tomu pomhać, zo změje naš lubowany serbski lud přecy dosć dobrych — haj swjatych měšnikow. Přetož wěčnje wěrne wostanje słowo: Přez swjatych měšnikow k swjatomu ludej a z tutym zhromadnje k swjatomu Bohu!

K primicy

wysokod. knjeza nowoměšnika Bena Špitanka.

Što dźens telko pletwow rjanych
w domje Božim Khróšćanskim?
Što ćah družkow pyšnych, čestnych
před prohom tu cyrkwinym?
Što zwonow zwuki, spěwow zynki
klinča dźens tak radostnje?

Swjatočnje a ćiše kroči
młody měšnik k wołtarjej.
K njebju pozběhnjenej woči
ma a rucy styknjenej.
Z nim kroča, z nim su zbožowni
mać, bratr a sotře radostni.

Z njebjes daty Ducho swjaty
pój, poswjeć joho wutrobu!
Daj jomu prawu lubosć čistu
k nadobnomu měšnistwu!
A daj jom' wšitkich hnadow połnosć,
pobožnosć a dostojnosć!

Z kuzłom zwony přez kraj klinča,
w cyrkwi swěcy zaswěća.
Połny dźaka lud so kłoni
jednoćeny w jenej mysli!
Pišćele, piskajće,
měšnika witajće!

Hnujace to wokomiki —
swjatočny a krasny dźeń,
hdyž před wołtař Boži stupi
měšnik jako nawožeń
njewjesty swjateje
Cyrkwje Bójskeje.

Połnosć žboža přejemy
ći, luby nowoměšniko.
Wjes'le z tobu zastupimy
dźens do domu Božoho.
Dźak horcy dajmy Bohu
za wulku joho hnadu!

Wuč nas slědźić a so bědźić
za tej krónu njebjeskej,
kiž tam krasnje b'dźe so błyšćić
něhdy duši wěrjacej.
Zbožowna wutroba,
kiž radosć tu dócpěwa.

Nastup nětk tu šćežku Božu,
puć, wot Boha zhladany,
k twojej česći, k twojom' zbožu
a budź z nami wjesoły!
Zaspěwaj, zawyskaj,
Bohu wěčnu khwalbu daj.

Budź ći rjenje wěncowany
puć do swjatoh' měšnistwa!
Njech je přecy runy, rjany,
ryzy serbski do kónca,
dóńž so ći krasny njebjeski
do wěčnosće wotewri!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Biskopski ordinariat wozjewja, zo so z dnjom 16. augusta sćěhowace duchownske městna takle wobsadźa: Knjez kapłan dr. Hórnik, dotal w Khróscicach, přińdźe za kapłana do Budyšina; kapł. N. Bals, dotal w Budyšinje — za kapłana do Cwikawy; nowoměšnik B. Špitank za kapłana do Khróśćic; kapł. Rothstein, dotal we Wolešnicy (Ölsnitz) — k propstownej cyrkwi w Lipsku; kapł. Beiser, dotal w Šěrachowje — za kapłana we Wolešnicy; kapłan Otto, dotal w Kamjenicy — za kapłana w Šěrachowje; nowoměšnik Krekeler z Osterwika (Westf.) za kapłana do Kamjenicy (swj. Jan Nep.); kapłan Rothe, dotal w Drježdźanach — za kapłana do Altenburga; nowoměšnik Pjech we Šěrachowje — za kapł. do Drježdźan; nowoměšnik Scheipers z Ochtrupa (Westf.) — za kapłana do Hubertusburga.

Z Hory. Tuta wjes na mjezach Khróšćanskeje wosady je wobkhowała stajnje lubosć k duchownym a staršim duchownych, kiž so na Horje narodźichu. Tři duchowni su so na Horje narodźili: Šěrachowski njeboh' farař Žur na Křižankec (nětko Nowakec) ryćeŕkuble; Radwořski knjez farař Jakub Nowak, nětko na wotpočinku we Worklecach, na Žurec (nětko Vickec) statoku; Kamjeński knjez farař J. Rjeda je zbožowny, zo ma hišće staršiski domčk na Horje. Nanow serbskich duchownych pokhadźuje wjacy z Hory: Nan knjeza fararja Jurja Křižanka, Jakub Křižank, z Wowčeŕkec (nětko Glawšec) statoka, zemrěł w Seitendorfje; nan knjeza fararja Jurja Rjedy w Kundračicach, Jakub Rjeda, z Krawcec (nětko Bermichec) statoka, zemrěł w Drježdźanach, a nan Kamjeńskoho fararja Jurja Rjedy, kiž zemrě na Horje w narodnym domje. — Bjez dźiwa, zo też Horjenjo zańdźenu njedźelu, hdźež so cyła Khróšćanska wosada radowaše nad primicnym dnju nowoswjećenoho měšnika knj. Bena Špitanka ze Zejic, so dopomnichu na sleborny měšniski jubilej knjeza fararja Jurja Rjedy, kiž bě 7. augusta 1912 w Drježdźanach měšnisku swjećiznu dóstał a je nětko farař w Kundračicach (Kunnersdorf) njedaloko Wostrowca. Nan bě jubilarej hižo před měšniskej swjećiznu zemrěł; nanowy bratr Michał Rjeda hakle 1934 w Kamjeńcu. — Wjele zboža!

Z Marijineje Hwězdy. Zańdźenu póndźelu wopytachu žadni hosćo tudomny klóštr. Běchu to šulerjo z Wuheńskeje w starobje wot 12—20 lět, kotřiž tukhwilu w Budyšinje přebywaju, zo bychu němski lud a kraj zeznali a z nim so spřećelili. Rentmištr Kündiger jim wšitko nadrobnje rozłoži: klóštrske hospodarstwo, mnoho z joho stawiznow a ze žiwjenja w nim přebywacych, wo dźěle „za murjemi“, pokaza cyrkej z jeje wosebitosćemi, holči wustaw a ludowu šulu, hdźež jim njewšědna čistota a dobry porjad napadny atd. W abtowni powita jich hnadna knjeni jara přećelniwje, rozmołwješe so z nimi, tak daloko hač móžachu němski, a k dźakej zaspěwachu jej khutny marianski kěrluš, cyle narodnoho razu — běchu dźěn nimale wšitcy katolscy — a dodachu swoju hymnu „Isten ald weg a magyart“ (Bóh žohnuj wuheński lud), kiž přez swoju ćežku melodiju napadnje. Mjez tym bě w propstowej zahrodźe kofejowa tafla přihotowana, hdźež sebi młodźi hosćo wšitko derje słodźeć dachu a wjesołe žiwjenjo knježeše, kotrež samo nahle so kidacy dešć pomjeńšić njemóžeše. Naposled wobhladachu sebi piwarnju a dóstachu tu hotowy wupłód z khmjela a ječmjenja k napojej, za čož so z „Huj, huj, hajsa“ (štož tak wjele kaž naše „zdar“ a „sława“ woznamjenja) podźakowachu. Narodny spěw zanošujo ćehnjechu k awtobusej, kiž pod klóštrom na nich čakaše. Wjezeše jich dale přez Kamjenc, hdźež buchu přez měsćanske zastupjerstwo wosebiće powitani, do Wjelećina, hdźež běchu hosćo tamnišoho wjesnoho zarjadnista. — Při rozmołwje z nimi namołwjachu nas k wotpowědnomu wopytej jich kraja, štož smy jim też přilubili, dokelž k lětu wotměwa so w Budapesće, we hłownym měsće Wuheńskeje, swětowy eucharistiski kongres, kiž so w meji započina. Tu změja zajimcy zasy tunju přileżnosć, na wuznamnym nabožnym swjedźenju so wobdźělić, na čož nětko hižo kedźbnych činimy.

Mjeno njeje hoły zynk.

Mnozy človjekojo maja mjeno za prózdny zynk. A tola je zapołožene do človjeskoho začuća, zo něšto ważne w mjenu tči, zo mjeno ma hłubši zmysł přez swoje poćahi a dopomnjenja na sławne a swjate a zasłužbne wosoby, přez kotrež dobywa a skutkuje mjeno přecy noweje zahorjenosće a mocy. Tohodla wuhotuja ludźo při postajenju mjenow wosebite swjedźenje, na přikład při pomjenowanju městnow, łódźow, twarjenjow abo kajkichžkuli zwjazkow. Na tajkich swjatočnosćach wobdźěluja so tysacy a začuwaja, zo mjeno wopřija hódnotu, směr, winowatosć, haj zo poskića mjeno mohł rjec wěsty škit.

Wjele wjetši wuznam ma mjeno w nabožinje. Tu je mjeno dospołny wuraz bytosće. Tuž wo Wumožniku rěkaše: „Dyrbiš jomu mjeno Jězus dać, to je Wumožnik, dokelž wón swój lud wot hrěchow wumoži". A profeta hižo joho mjenuje „Emmanuel", to rěka: Bóh je z nami.

W mjenje tči móc. Wurjadnje to začuwamy ze słowow při swjatej křćeńcy. Hdyž so „w mjenje Boha Wótca, Syna a Ducha swjatoho" křćije, hdyž wšitke hnadowne dźiwy křćeńcy w mjenje swjateje Trojicy so wuskutkuja, potom dyrbi tute mjeno połne mocy a krasnosće być, kaž mjeno Jězus, kotrohož móc Boże dary z njebjes podawa. „Budźeće-li Wótca w mojim mjenje wo něšto prosyć, da wam", praji Wumožnik (Jan 16, 23).

W mjenje leži dostojnosć; dokelž „w mjenje Jězusowym zhibuja so wšitke kolena w njebjesach, na zemi a pod zemju" (Phil. 2, 10), a čoła khileja so w česćownosći před nim. Tohodla modlimy so we Wótče-našu: „Swjatosćene budź twoje mjeno!"

W mjenje tči potajnstwo. Tohodla rěka w Potajnym Zjewjenju (2, 17): „Štóž dobudźe, tomu chcu nowoho mjena dać, kotrež nichtó njeznaje, jenož kiž je dóstanje".

W mjenje widźimy přisłušnistwo. Mjeno swjatoho nosyć rěka jomu poručeny być, jomu přisłušeć a jomu so dowěrjeć. Mjenujemy tutoho swjatoho swojoho škitacoho patrona, t. r. dowěrjamy so jomu, zo chcył nam ze škitacej lubosću napřeco přińć, zo chcył nas z płašćom starosćiweje lubosće přikrywać a nas wjesć na wuzkim puću žiwjeńskim hač k tamnym małym wrótkam, za kotrymiž na nas wěčne žiwjenjo čaka. Naše mjenina dyrbjałe nam luby swjaty dźeń być. Dyrbimy też prawje zeznać žiwjenjoběh swojoho swjatoho patróna.

Njeżadamy sebi wot swjatych přewjele? Bóh swoje stworjenja postaja a trjeba, zo bychu jomu k pomocy byłe, kaž wón poruča a chce. Tohodla rěka w Swjatym Pismje: „Njejsu jandźeljo wšitcy służowni duchojo, wupósłani k służbje za tych, kotřiž dóstanu herbstwo wěčneje zbóžnosće?" (Hebr. 1, 14.) W njebjesach a na zemi je Boża wšohomóc zarjadowała mocy škitarske, posrědnikarske a pomocne. Jandźeljo pěstonojo a swjeći naši patronojo zawdawjeja sebi rucy a jich škitace mocy nas wobdawaja. Wječorny pokěrlušk to takle wupraja:

Wječor, hdyž ja k spanju du,
Wokoł' mje jandźeljo su.

Haj, Boża předwidźiwosć je nam njeličomnych pomocnikow a škitarjow dawa, a jedyn z nich je naš patron, kotrohož mjeno nosymy.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Swjaty Wótc přijimuje w Castel Gandolfo porjadnje wjele **wopytowarjow z cyłoho swěta** a ze wšěch ludowych worštow. W kóždym padźe, hdyž k nim rěči, namaka prawe słowa, přiměrjene powołanju a pokhodej wopytowarjow. Pódla tutych zjawnych audiencow pak přijimuje Pius XI. też hišće wjele jednotliwych wopytow, njech su to kardinalojo, biskopja, rjadni wyšši abo druhe wuznamne wosoby. Byrnjež tajke konferency, wopyty a jednanja bóle wobćežne byłe, wone tola Swjatoho Wótca njepřenapinaja. Před krótkim wopyta 120 duchownych radźićelow italskeje młodźiny Swjatoho Wótca. Wótře joho strowjachu, hdyž z durjemi zastupi, ze słowami: „Vita, Vita!" dołhe žiwjenjo jomu přeju. A Swjaty Wótc swoje słowa hnydom na to nawjaza prajo, zo njesměmy přewjele sebi žadać wot žiwjenja, kiž tola stoji w Božej woli a je nam date jako puć, kiž k Bohu wjedźe. Rady pak chce přijimać jich dobre přeća w tutym zmysle.

Jara husto wopytuja Swjatoho Wótca zastupjerstwa **„Katolskoho Skutka"**, kotromuž je Pius XI. z cyłej wutrobu přikhileny. 28. julija běchu přikhwatałe wotrjady studowacych holcow a mnohich knježnjacych kongregacijow, kotrež běchu so wobdźěliłe w Romje na duchownych wuwučenjach, wot „Katolskoho Skutka" zarjadowanych. Swjaty Wótc jim wobkrući, zo je rozprawu wo jich skhadźowańcy, kotruž před krótkej khwilku hakle bě do rukow dóstał, stronu po stronje kedźbliwje čitał. A žortniwje bamž přispomni, zo je to wěsta dobrota we swojich wysokich lětach, hdyž nětko wjacy telko spara njetrjeba a někotru nócnu hodźinku móže přez to wužić k dźěłu. Potom pokhwali knježny, zo swoje studije rjaduja pod křesćanskim hesłom so prócujo wo přecy dospołniše žiwjenjo; to dócpěja, hdyž wšě swoje wuknjenjo złoża na paćeŕ a sakramenty, na wučbu Bójskich kazni a na čitanjo w Bójskej Wutrobje. Swjaty Wótc potom dźeše dale, zo chce swojim dźowkam hišće něšto wosebite dowěrić: powědaše, kak joho žiwjenjo wjele wjacy studijow wobsaha, dyžli druhoho skutkowanja. Ale najwjetši dźak dawa Bohu za to, zo je směł z rjanym žiwjeńskim wotrězkom, kiž bě jenož kniham wěnowany (při bibliothecy w Milanu), Bohu a Cyrkwi służić. To je stajnje jako wulku hnadu začuwał. A hdyž jim tole nětkle praja, chce zdobom je pohonjeć, zo bychu zmužiće dale kročiłe runje tak derje po puću wuknjenja kaž po puću wěry. Přińdu časy, w kotrychž chce wěra być też prawje zrozemjena. K tomu pak je trěbne, zo wěrnosće wěry studujemy a přecy hłubšo do nich so zanurjamy. A z toho potom wurosće přecy wjetša lubosć k wěrje.

Njedźelu 25. julija bu kardinal Tisserant, kiž je sekretar kongregacije za orientalske cyrkwje, wot kardinala Pacellija na biskopa swjećeny. Swjaty Wótc chcyše z tym křesćansku orientalsku cyrkej wosebje česćić. Kardinal Tisserant stoji bamžej wosebje blizko při wjednistwje narańšich wotdźělow katolskeje Cyrkwje. Tuta biskopska swjećizna bě wuznamny dźeń we Vatikanskej bazilicy. Wjele cyrkwinskich wjerchow so na swjedźenju wobdźěli, mjez nimi: patriarch z Antijochije, japoštołscy delegatojo ze Syriskeje, Albaniskeje a italskeje Afriki, zastupjerjo Armeniskeje cyrkwje, a wotpósłani z Konstantinopla a Mossula. Też wjele wukrajnych diplomatow bě přitomnych a wjacy hosći z Nancy, narodnoho města kardinala Tisseranta.

Němska. Započatk junija je w Tokiju wumrěł pater Hermann Hoffmann z rjadu jezuitow, założeŕ a prěni rektor katolskeje university w Tokiju. Před krótkim hakle bu wot japanskoho knježeŕstwa wulcy počesćowany. Nětko zemrětomu wopokazowachu studentojo najwjetšu česćownosć. Při joho rowje bu sobužarowański list japanskoho ministra za šulske należnosće přečitany a list japanskich wyššich šulow. Němski zapósłanc wupraji při rowje dźak němskoho luda za njesprócniwu dźěławosć zemrětoho němskoho jezuity, za joho zasłużby wo němsku kulturu a rěč w Japanskej. 27 lět bě P. Hoffmann w dalokim rańšim kraju skutkował.

Japoštołski stoł je zjednoćeństwo lajikow Franciskowych bratrow we Waldbreitenbach — kotrychž zjednoćeństwo je cyle druhe kaž **stary rjad swj. Franciska** a z tutym potajkim so njesmě přeměnić — přetworił do zjednoćeństwa „Měšnikow a bratrow swjatoho křiža". W přichodźe budźa k tutomu zjednoćeństwu też přisłušeć měšnicy a nic jenož lajikojo — bratřa. Za generalnoho ministra tutoho nowoho družstwa bu wot Swjatoho Wótca P. Burkhard Winzen pomjenowany, kiž dotal přisłušeše k rhynskej provincy rjadu franciskanow.

Francózska. Wo swjatočnosćach při poswjećenju **noweje baziliki k česći swj. Terejzki** w Lisieux je „Katolski Posoł“ hižo rozprawjał. Smy čitali, zo buchu legatej Swjatoho Wótca, kardinalej Pacellijej česće kaž kralej wopokazane. Njepřehladomne syły ludu hołdowachu zastupjerjej Swjatoho Wótca. Na 300000 ludźi je so tam ličiło. Legat je k ludej hodźinu dołho prědował. Hdyž wulka Boža mša bě ke kóncej, zaklinča do swjateje ćišiny nadobo hłós Swj. Wótca, kiž přez radijo k přitomnym poréča; praješe: zo „přebywa wo srjedź swojich lubowanych dźěći, zo by z nimi so modlił . . . Modlmy so k Bohu, našomu Stworićerjej, najwyššomu Knjezej njebjes a zemje, wšěch ludow a narodow . . . Prošmy Joho, zo chcył njeměrnomu a zamučenomu swětej a wšitkim ludam, kotrež wot ćerpjenjow časa su domapytane, darić zasy měr a porjad, zo bychu na prawy puć so wróćiłe a spóznałe, zo Bóh je najwyšši Knjez, zo joho swjaty zakoń sebi žada posłušnosć a sprawnosć . . .“ Swjaty Wótc potom wěriwych prošeše, zo bychu so modlili też za njoho, kiž ma tak njesměrnje wulku zamołwitosć před Bohom, a za kotrohož je hodźinka blizka, zo budźe zamołwjenjo dyrbjeć dawać. Statysacy ludźi ze zahorjenosću hołdowachu bamžej w Romje. Popołdnju wotmě so hordozny prócesijón katolskich muži, kajkiž zrědka je widźeć. To bě triumfalny ćah k česći eucharistiskoho Zbóžnika. Mužojo „Katolskoho Skutka“, dźěłaćerjo, wojacy wšěch družin, prelatojo, abtowje, 100 biskopow a kardinalow ćehnjechu sobu. Za Najswjetšiše bě připrawjeny wosebity podtwar, na kotrymž bamžowski legat Pacelli před Zbóžnikom klečo so modleše. Šěsć duchownych tutón podtwark ćehnješe.

Po dokónčenju swjatočnosćow w Lisieux buchu kardinalej zasy we hłownym měsće Parizu wurjadne česćowanja přihotowane. Cyłe knježeństwo a cyła zjawnosć so při tym wobdźěleše. Jena italska nowina tohodla měnješe, zo ani Napoleon Bonaparte bamžej Pijej VII., kiž bě joho krónował, tak wulke česće wopokazował njeje, kajkež buchu kardinalej Pacellijej přihotowane. Z tym so wězo njepraji, zo je Swjaty Stoł přezjedny z nahladami a zarjadowanjemi francózskoho knježeństwa, ale z toho je spóznać, kajku přesahacu nahladnosć Swjaty Stoł w Francózskej ma najebać wšelakorych přećiwnosćow, kotrež mjez woběmaj wobstoja. Wšitke francózske nowiny, byrnjež hewak dosć njepřelnje katolsku Cyrkej a křesćanstwo posudźowałe, jara přećelnje wo swjatočnosćach a wo Swj. Wótcu a joho legaće rozprawjachu.

Přećiwo wšelakorym wudawanjam nowinow je kardinal Pacelli z rozjasnjenjom wustupił, zo njeje žanych druhich wotpohladow měł, hdyž do Francózskeje so poda, hač spěchować nabožne zaměry.

Ze składnosću swětoweje wustajeńcy w Parizu buchu wšelake mjezynarodne katolske kongresy zwołane. W zańdźenych dnjach wotmě so mjezynarodny kongres **za cyrkwinu hudźbu.** Srjedźišćo wšitkich wuhotow a poskićenjow tutoho zjězda woznamjenješe wuwjedźenjo spěwaneje mšě „Missa festiva“ sławnoho ruskoho komponisty Grečaninoffa. Też w bamžowskim wotdźělu swětoweje wustajeńcy, na kotruž nětkle z cyłoho swěta wopytowarjo přikhadźeja, buchu zjawne koncerty zarjadowane.

Powšitkownje so wobkedźbuje, zo Parižske časopisy nětkle porjadnje a jara dokładnje rozprawjeja wo nabožnych wěcach a cyrkwinych zarjadowanjach. Najwjetše francózske nowiny so jena přemo druhu prócuja, tutón cyrkwiny dźěł prawje dospołnje a žiwje wuhotować, zo by powšitkownosć zajimował.

Před tydźenjom skhadźowachu so francózscy měšniscy misijonarojo. 700 měšnikow, seminaristojo a zastupjerjo wšěch misijónskich zarjadnistwow so we wulkej ličbje w Parizu zeńdźechu pod hesłom, kotrež bě Parižski arcybiskop kardinal Verdier w tutych słowach wuprajił: Dyrbimy dopokazać, zo naša nabožina je duša wšitkoho, zo wona slubjenja wopřija za nětřiše žiwjenjo runje tak kaž za přichodne!“

Maćerna modlitwa.

(Wot Bruna Frankenfelsa.)

Cyły wječor běch we spowědnym stole sedźał; napoł dwanaćich runje na wěži biješe, hdyž do swojeje jstwy zastupich. Lědma běch domoj, zwónčk mócnje zazwoni.

Dźěch k durjam.

„Štó tu je?“ so woprašach.

„Muž, kiž měšnika nuznje trjeba.“

„Ale w srjedź nocy? Je štó khory?“

„Haj, knježe,“ wotmołwi muž, „hišće wjacy hač khory!“

Wočinich durje, a předemnu stoješe mužski we hubjenej, wotnošenej drasće.

„Knježe, chceće wumožić khoru dušu? — Słušam k najhóršim złóstnikam, knježe! Njestróžće pak so tohodla!“ Ja woprawdźe běch so postróžił. — „Něhdy běch dobry katolik, nětk hižo lěta dołho wjacy njewěrju . . . Posłuchajće! Dźensa wječor napadnych dźěłaćerja, kiž měješe při sebi swoju tydźeńsku mzdu. Dajach joho a zebrach jomu cyłe pjenjezy. Wokoło móšnje bě so dźěłaćerjowy różowc zwił. Hdyž różowc wuhladach, mje tak spodźiwna hrózba přeběža a mi běše, jako moja mać by přede mnu stała. Spěšnje wróćich mužej zasy pjenjezy a jomu prajach: „Zdźeržće sebi waše pjenjezy, tón różowc pak sebi ja zdźeržu.“ Prjedy hač napadnjeny móžeše słowčka rjec, běch ja hižo ćeknył; skhowach so we hustej keřčinje. Różowc pak kruće dźeržach we rukomaj. Widźach swój ródny domčk před sobu a moju staru mać; ta we swojim stole sedźo njepřestawajcy suwaše přez swoje zmorščene porsty paćerku po paćercy. Do koła wokoło bě swjata ćišina. Tu zawołach: „Maći, što ty chceš wote mnje?“

„Jenož jene mój syno: wostań pěkny a bohabojazny! Ja za tebje różowc so modlu.“

„Knježe, słyšach jeje hłós tak jasnje, kaž nětkle mój samsny. Běch cyle přewzaty, tak jara, zo sebi we samsnym wokomiku předewzach, so nakazać a pytać hišće tu nóc jenoho měšnika; dźakuju so Bohu, zo je mje k Wam pósłał.“

„Mój přećelo,“ jomu prajich, „chceš hišće so spowědać?“

„Haj, knježe, tohodla sym k Wam přišoł.“

Po žělniwej spowědźi so muž wotsali mi přilubjo, zo cyle wšće zasy přińdźe.

Ja pak dołho hišće na tutón podawk myslach prjedy hač wusnych. Před mojim duchownym wóčkom stoješe wobraz maćerje so modlaceje za swojoho zhubjenoho syna, a k jeje stronje widźach nakazanoho syna.

Dźiw,

abo: **wuspěch wutrajnosće a dowěry.**

Sławny jendźelski přirodospytnik Oliver Ledge bu jónu prašany, što wo dźiwach měni, hač docyła dźiwow je abo hač maja so wšelake podeńdźenja cyle naturscy rozjasnić. Na to wučenc powědaše tele přirunanjo:

„Jónu padnyštej dwě žabje do hornca smjetany. Hornc bě jara hłuboki, tak zo bě cyle njemóžno, z njoho wulězć. Jena žaba, kiž chcyše wězo ta mudriša a rozomniša być, hnydom spózna, zo je tu wša próca podarmo. „Ćohodla dyrbjałoj so hakle dołho napinać a běhać“, měnješe a poda so do swojoho wosuda, powěsny hłowu a so zatepi.

Druha žaba pak měješe krutu a sylnu dowěru. „Najprjedy chcu tak dołho płować, dalokož mi mocy dosahnu“, sebi rjekny, „by tola skónčnje móžno było, zo so někajki dźiw stanje a moje žiwjenjo so wukhowa.“

Žaba płowaše a pluskotaše hodźiny dołho w smjetani, a hlej! Nadobo sedźeše na něčim twjerdym — na wulkim kruše butry!

Tuta žaba měješe krutu dowěru we sebi a wšě swoje mocy staji do skutka. Wulki wuspěch bě jeje myto. Wona

njebě znała móžnosć swojoho wumoženja, ale tola ze wšej wutrajnosću swoje mocy napinaše dóniž njekiwaše jej wumoženjo. Njewědźo bě sebi přihotowała wumožacy srědk. Njebě to za tutu žabu dźiw?“ —

Rjana to wučba za nas človjekow! Nałožujmy ju we wšěch bědach a njepodajmy so zadwělowanju! Wězo, hdyž hłowu powěsnjemy kaž tamna „mudra“ žaba, potom kiwa nam zrudny přichod. Wot nas samych z wulkoho dźěła wotwisuje, kajki přichod sebi přihotujemy. Njedaj sebi nihdy na nihdy zničić drohotne dušine pokłady, kotrež we twojej wutrobje buchu wutworjene wot młodosće a w kotrychž je zapołožene twoje najwjetše zbožo. Pěstuj swědomiće drohotne herbstwo, kotrež sy namrěł wot swojich wótcow, kotrež staj ći kubłałoj nan a mać, kotrež će wučeštaj cyrkej a šula. Potom budźe twoja wěra njepowalna a změješ kruteje dowěry k Božej wšohomocy, lubosći a sprawnosći. Měr a pokoj změješ we wutrobje: wulkotne myto za wšitke njeluboznosće a bědy žiwjeńske!

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćenja. Monika Hańža, m. dź. Mikławša Marka, dźěłaćerja w Pěskecach; Feliks Jan, m. s. Bjarnata Šołty, dźěłać. w Njebjelčicach; Terezija, m. dź. Pětra Brücknera, kněžkarja w Pěskecach; Jurij Józef, m. s. Jurja Glawša, dźěłaćerja w Serbskich Pazlicach; Hana Marja, m. dź. Pawoła Mikławška, žiwnosćerja w Serb. Pazlicach; Jan Klemens, m. s. Jana Pólka, dźěłaćerja w Pěskecach.

Wěrowanja. Pawoł Bulank, dźěłaćeŕ z Wotrowa, z Marju Balantec, służownej ze Salowa; Pawoł Wowčeŕk, wučeŕ we Wulkej Dubrawje, z Lejnu Hermanec, domjacej w Njebjelčicach; Jurij Krawčik, dźěłaćeŕ we Worklecach, z Hańžu Kórjeńkec, hospodarskej pomocnicu w Njebjelčicach.

Zemrěći. 9. 4.: Hana Kralowa, wuměnkarka w Pěskecach, 73 l. 11 m. 24 d.; 3. 5.: Mikławš Žur, kněžkaŕ w Pěskecach, 54 l. 5 d.; 11. 5.: Terezija Lebzec, służowna w Serb. Pazlicach, 23 l. 7 m. 16 d.; 23. 5.: Marja, m. dź. Bjarnata Roty, dźěłaćerja w Pěskecach, 6 l. 2 m. 2 d; 27. 6.: Jakub Šwarca, dźěłaćeŕ w Njebjelčicach, 63 l. 7 m.; 28. 6.: Terezija, m. dź. Pětra Brücknera, kněžkarja w Pěskecach, 19 d.

Kwitowanja přinoškow so za tydźeń wozjewja.

Trjebane kolesa
6 žonjacych, 8 mužacych, 2 holčej
někotre skoro kaž nowe
poruča
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kupjel
Marijina Studnja
podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu
přećiwo wšelakim khorosćam.
Zdobom witane wulětnišćo!

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Zahrodku na třěše
Kněžkec konditarńje
hišće njeznaješ?
Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej**. Pječidło wšěch družin — **lód** atd.
Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Připrawy a graty za dom, dwór a zahrodu
Klumpy wšěch družin
Samoćěrjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi
wšu připrawu a potrjebu k twarjenju,
poskića w najwjetšim wuběrku
Železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Kermušam a kermuškam
dobry
Preißerec kofej
wulkotnje
słodźi a je spory!
Skoro wšědnje čerstwy paleny
Wabjacy měšany „222“
500 gr **2.22**
„Karlsbader“ měš.
z tymi wulk. bunami **2.40**
Woprawdźe mištrscy měšany 500 gr **2.80**
Preißerec wosebitosć:
Hobrska **„drohotna“** buna
500 gr . . . . . **3.—**
Preißerec parle
měš. sylny 500 gr . **2.60**
Něšto cyle wosebite:
Preißerec kofej bjez kofejina
wot prawych bunow lědma so rozeznawa
500 gr: **2.50, 3.—, 3.40**
Čaje, kolonijalne wěcy a delikatesy
poskićam
w dobrym wuběrku.
Karl Preißer jun.
Žitne wiki

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Kupuju złoto a stare sléborniki
juweler **Guido Reiche**
w Budyšinje, Hłowne torhošćo 2, Telefon 2581
Wěrowańske pjerśćenje

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülerfor 21.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

34. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **21. augusta 1937.** | **75. lětnik.**

Boža předwidźiwosć.

W dźensnišim swjatym sćenju warnuje nas Jězus před njepoměrnej starosću wo žiwjeńske potrěbnosće. Hdyž so Bóh tón Knjez za cyłu stwórbu na zemi stajnje stara, njebudźe wěsće swoje najwosobniše stworjenjo — človjeka — zabyć. „Pohanam", praji Zbóžnik, „njemóžemy za zło měć, hdyž sebi zeńskich kubłow dla telko starosćow činja; přetož woni njeznaja prawoho Boha, njewědźa, zo je Bóh jich Wótc, kotryž so za nich kaž za swoje dźěći stara a jim wšo dawa, štož k žeźiwjenju trjebaja." By-li pak wěriwy křesćan takle myslił, by so wěsće přehrěšił.

Zo so Bóh tón Knjez za nas stara, to wuči nas hižo strowy rozom. A tola słyšimy někotrych prajić, zo so Bóh po stworjenju swěta za njón wjacy njestara, dokelž to joho njesměrnej majestosći njepřistoji, z něčim druhim so zaběrać hač ze swojim bójstwom. Tónle nahlad je wopačny. Přetož človjek njemóže sebi samomu pomhać, kaž tež sam so stworić njezamóže. Njechał-li potajkim Bóh tón Knjez za nas so starać, zawěsće njebě nas docyła stworił. Bóh je staršimaj woporniwu lubosć do wutroby zašćěpił, z kotrejž so wonaj za swoje dźěći starataj. Njedyrbjał so potom njebjeski Wótc za swoje stworjenja znajmjeńša ze samsnej lubosću postarać?

Jězus je husto a jasnje wučił, zo je joho Wótc w njebjesach tež Wótc wšěch človjekow. Tohodla namołwja nas: „Prošće a budźe wam date" (Mat. 7, 7). — Kajki zmysł by tute napominanjo mělo, njeby-li so Bóh wo človjeka starać chcył? — Zbóžnik pokazuje w dźensnišim sćenju na ptaki w powětře, kotrež njebjeski Wótc wšědnje nasyća, na róže na polu, kotrež wón tak krasnje debi a wobleka a nas človjekow mjenuje „małowěriwych", jeli so we wšěch žiwjeńskich potrjebach na njoho spušćeć nochcyli.

We swojej diasporje často spominam na serbsku domiznu, hdźež Bohu dźak lud hišće njeje zabył, Božej předwidźiwosći so poručeć. Katolscy Serbja we krutej wěrje so nadźijeja na Boha, k njomu so modla a joho proša, zo by žohnował jich pola a hona a škitał jich domy a statoki. A hdyž njedźela je přišła, potom ze wšěch domow přikhadźa wěriwy serbski lud do domow Božich, zjednoćejo so k česćowanju Boha Knjeza, bjez kotrohož žohnowanja a hnady wša próca a wšě dźěło je podarmo; tutu wěrnosć ratarski lud najlěpje zrozemja a začuwa. Bóh dał, zo chcyli katoscy Serbja přecy swjećić po tutym starym, ale přecy płaćiwym wašnju dźeń Knjeza. Nic pak, zo bychu wašnjo sobučinili, kaž wot młodosće buchu wučeni, abo dokelž druzy to tež tak činja — ně, krute přeswědčenjo a hłuboka dušina žadosć njech jich namołwja k službje Božej. W tym nastupanju wšak bohužel hišće njeje wšitko tak, kaž mělo być! Štóž rozemi wučbu swjateje wěry, štóž wě, što woznamjenja katolikam dom Boži, štóž mysli na přitomnosć Wšohomócnoho, tón nihdy njemóže z wotmysłom zanjechać kaznje cyrkwje, toho nichtón njebudźe trjebać wučić, kak w domje Božim ma so zadźeržeć. Štóž w prawym zmyslenju přińdźe do Božoho domu, tón njepoda so bjez wobmyslenja sparej, zo by na městnje Božim so wuwotpočował, tón tež njespěcha bjez winy z cyrkwje, dóniž njeje słyšał Boże słowo, kiž z klětki so wozjewja. Štóž je začuł tak prawje hódnosć njedźele, tón tež njebudźe za tym žadać, kóždu njedźelu swjećić z rejemi abo druhimi zawjeselenjemi.

Wobžaromne wobstejnosće dušepastyř w tym nastupanju w diasporje nazhoni. Tež tu je dosć dobrych katolskich ludźi, kotřiž swoje njedźelske winowatosće cyle w křesćanskim zmysle dopjelnjeja. Ale kak wulki dźěł ludu — a mjez nimi tež katolscy křesćenjo — njewě docyła, što njedźela je! Njewědźa, dokelž Boha njeznaja. Njedźelske dopołdnjo służi k wuspanju a wuwotpočowanju; druzy zasy runje njedźelu dopołdnja najpilnišo dźěłaja. A popołdnjo a wječor wězo stej wěnowanej jenož swětnym zawjeselenjam.

Katolscy Serbja, budźće sebi wědomi, što njedźela je! Chceš-li na Božu předwidźiwosć twarić, dyrbiš znajmjeńša njedźelu, dźeń Knjeza, ze wšej swědomitosću swjećić.

Bóh je Knjez njebja a zemje. Wón postaja žiwjeński puć kóždoho jednotliwca, tola zamóže človjek na zakładźe swobodneje wole činić štož a kaž chce. Človjek pak, hdyž na Boha so spušća, njebudźe ženje wot njoho wopušćeny. Wězo Boža předwidźiwosć wjedźe joho druhdy po spodźiwnych pućach; też po kamjeńtnych a wóstowych. Ale runje, hdyž twjerdy kříž će tłóči, njebudź małomyslny! Njezadwěluj! Bóh nikomu wjacy njenapołoži, hač móže njesć. A hdyž sy hórkich a ćežkich křižikow dla tak prawje styskniwy, potom dopomń so na Jězusa na Wolijowej horje a zdychń k njebju: „Nic moja, ale twoja wola so stań!“

Też hrěšnikej dawa Boža předwidźiwosć telko hnady, zo zasy puć k Bohu namaka. Kaž hornčeŕ samo z mazaneje zemje krasne sudowja wě zhotowić, tak Boža předwidźiwosć ma móc, z njesprawnych a hrěšnych skutkow něšto dobre wutworić, byrnjež jednotliwy človjek to njechał abo wotpohladane njeměł; wězo njesmě so w hrěšnej zasakłosći tomu spjećować! Husto dosć napołoža nam Boža předwidźiwosć ćerpjenja a křižiki, zo by tak nas namołwjała k pokuće. Ale też sprawny njemóže swoju wěru k Bohu lěpje dopokazać, hač w času domapytanja.

Tohodla, luby čitarjo, złož swoju cyłu nadźiju na Boha a přewostaj so dobrowólnje joho swjatej předwidźiwosći. Wón je twój najmócniši zastaraćeŕ, twój najmiłosćiwši Wótc. Dopjelń swědomiće swoje winowatosće tu na swěće a staj wšu swoju prócu a swoje dźěło do wole Božeje. Wšohomócny Knjez wšitko nanajlěpje zarjaduje a wjedźe wšo k twojomu lěpšomu. Boža předwidźiwosć wě, po kotrym puću najlěpje přińdźeš do wěčneje zbóžnosće. —a.

Zbóžny Franc wot Jězus-dźěćatka.

W 16. lětstotku narodźi so khudymaj staršimaj w Španiskej hólčatko, kotromuž we swjatej křćeńcy mjeno Franc daštaj. Hdyž pak bě hólčk wotrostł, bě tak njelepy, zo staršej njewědźeštaj, što z nim započeć.

Po maćerńej smjerći so nan zasy woženi, a nětko so hólcej jara złě dźěše. Nan wo njewobdarjenoho a do dźěła njekhmanoho hólca njerodźeše. Hdyž junu cuzy překupc do wsy přińdźe, da jomu nan syna sobu, zo by joho něhdźe přistajił.

Překupc wza hólčka do města Alkala sobu, hdźež pak so wo njoho wjacy njepostara. Wbohi hólčec přińdźe ke khudej wudowje, kotraž so nad nim smili a joho přez nóc zdźerža. Što pak móhł hólčec w cuzym měsće započeć bjez znatych, bjez pjenjez, bjez dźěła?

Zrudny khodźeše Franc nazajtra po měsće; skónčnje zastupi do cyrkwje, zo by so pomodlił a Jězusej swoju nuzu wuskoržił. W cyrkwi bu zwóńk na pobožnoho hólca kedźbny a wza joho sobu domoj, dokelž runje tajkoho hólca za ministranta trjebaše. Tola Francowa wulka njeleposć a krótki pomjatk běštej wina, zo so za tutu službu njehodźeše, a tuž joho zwóńk zasy pušći.

Tola Franc njezhubi dowěru na Boha. Zasy a zasy dźěše do cyrkwje a modleše so před wołtarjom a wuskoržowaše swojomu Zbóžnikej nuzu a wopušćenosć: „Knježe, wšudźe sym zastorčeny, staraj so za mnje, o Jězuso!“

Hdyž bě so dołho tak modlił, zasłyša nadobo słowa: „Dźi a pytaj, hdźe by mi mohł mjez wjacymi służić!“ Franc njewědźeše, što maja tute słowa rěkać. Wone pak so jomu bórzy wujasnichu. Předstojićeŕ khorownje jomu službu w khorowni poskići, kotruž Franc radlubje přiwza. Tola dołho njetraješe, a zasy so pokaza, zo też tu joho přinarodźena njeleposć jomu zadźewa. Tu padny z horncom, tam rozbi škleńcu, zasy druhdźe rozkida jědź a poliwku. Druzy służowni so jomu smějachu. Tola předstojićeŕ měješe wjele sćerpnosće z pobožnym hólcom; dokelž pak joho w kuchinje trjebać njemóžeše, wupósćewaše joho, zo by dary za khorych hromadźił.

K tomu měješe Franc kašć, do kotrohož jałmožnu kładźeše. Na wěko kašća připrawi postawu z drjewa wurězanoho Jězus-dźěćatka. Kóždy raz prjedy hač hromadźić dźěše, poklakny so Franc před postawu a prošeše Jězusa, zo by jomu wobradźił, štož za khorych trjeba. Wječor so wróćiwši dźakowaše so jomu za dóstate dary. Při tym njezabu Franc też na druhe pobožne skutki. Jenož tři hodźiny wotpočinka w nocy na drjewjanej ławcy sebi popřewaše.

Francowy zwonkowny napohlad runje jara rjany njebě; někotři mějachu joho za poł dźiwjoho, někotři za trochu hłupikojtoho. Při swojim wokołoćahanju dyrbješe sebi wjele wusměšenja a přesćěhanja lubić dać. Jónu w korčmje, hdźež Franc też zamožitych ludźi wo jałmožnu namołwješe, joho młody zemjan z pjasću mjezwoči dyri jomu hrožo, zo joho won ćisnje. Franc padny před tutym hrubym mužom na kolena. Korčmarka měješe z wbohim přesćěhanym sobuželnosć a porokowaše zemjanskomu knjezykej joho hrubosć, na čož tutón swoju njeprawdu spóznawši Francej wjetšu jałmožnu dari.

Druhi raz worakawcy Franca nabichu. Tón pak praji po tym kaž so njeby ničo stało: „To bě za mnje, nětko pak dajće też něšto za Jězus-dźěćatko!“ Też jich pohnu Francowa pokornosć a dachu jomu šćedriwy dar. Tola nic jenož wot cuzych, ale też samo wot tych, za kotrychž jałmožnu hromadźeše, měješe wšelaku křiwdu znjesć. Někotři so pola předstojićerja přisłodźachu, zo Franc jałmožnu njesprawnje rozdźěla; druzy jomu wumjetowachu, zo najlěpše sam za so khowa; druzy zasy mjenowachu joho błazna, kiž ke prošenju khmany njeje. Město toho, zo by so nad tajkimi njedźakownymi rozhorił a hněwał, připóznawaše a wobkrućeše wón, zo maja ludźo prawje, zo ničo dobroho na nim njeje a zo so dźiwa, hdyž maja ludźo tajku sćerpnosć z nim.

Franc njepřestawaše so za khudych a khorych modlić. Wosebje pak so prócowaše, zo by jim prawje wjesołe hody přihotował. Na Boži dźeń přeprosy wšěch khudych města do khorownje k wobjedu. Cyły tydźeń do hód khodźeše wón po prošenju, zo by pola bohatych naprosył, štož bě za hosćinu trěbne. A měješe při tym wulke zbožo. Wón naprosy 2 wołaj, 30 wowcow, 14 swini, 20 brěmjenjow muki, wjele warjenja a 3600 dobrych pjenjez. Na hosćinu přińdźe přez 1000 khudych. Wšitkich Franc wjesele powita, a najprjedy z nimi so modliwši nošeše jim z druhimi służownymi jěsć. Po hosćinje dari hišće kóždomu nahladny pjenjez. Tym khudym pak, kotřiž běchu so hańbowali na hosćinu přińć abo kotřiž staroby abo khorowatosće dla přińć njemóžachu, pósła jěsć domoj.

Hdyž nětko khudźi přecy zasy do khorownje přińdźechu a tam jěsć a druhe dobroty dóstawachu, sćelechu zamožići ludźo sami wot so jałmožnu do khorownje, tak zo Franc wjacy wokoło khodźić a prosyć njetrjebaše.

Tola po něčim so tutón dobry nałožk darniwosće zasy pozhubjowaše. Hodownička bě blizko, a Franc njeměješe hišće ničo, z čimž by khudym hosćinu wuhotował. Z krutej dowěru na swojoho Zbóžnika poklakny so před postawu Jězus-dźěćatka a modleše so: „Swjedźeń, na kotrymž chcu wosobnych twojoho kralowskoho dwora na hosćinu přeprosyć, je blizko. Twój służownik nima tón króć ani pjenježka, a nichtón też ničo njepřinjese. Sy dha ty na mnje zabył?“

Bórzy po tym kłapaše so do durjow khorownje, a hdyž buchu wotewrjene, prašeše so muž za Francom. Jako tutón přińdźe, přepoda jomu muž měch pjenjez, zo mohł Franc z nimi hosćinu za khudych wuhotować. Franc so nad tym tak zwjeseli, zo so nic jenož sam Jězusej horco dźakowaše, ale zo też cyłu khorownju k dźakprajenju namołwješe. Dobroćeŕ pak bě mjez tym njeznaty wotešoł.

Hdyž bě Franc 37 lět w khorowni Bohu a človjekam takle służił, čuješe so znutřkownje hnuty, do klóštra za-

stupić. Běše sebi tajku lubosć cyłoho wobydleŕstwa dobył, zo njechachu joho z města pušćić. Franc pak poda so k španiskomu kralej a prošeše joho tak dołho wo dowolnosć k tomu, dóniž sebi ju njewuprosy. Po dokonjanym noviciaće w karmelitskim klóštrje bu Franc wot klóštrskoho wyššoho do Valencije přepokazany. Tež tu bě joho prěnja starosć za khudych a khorych. Ludźo česćachu joho jako swjatoho. Pozdźišo bu do Madrida přesadźeny.

Francowe žiwjenjo pak bližeše so ke kóncej. Patoržicu lěta 1664 Franc ćežcy skhorje a dósta swjate sakramenty. Prior klóštra chcyše jomu hišće poslednje wjeselo přihotować a tykny jomu 12 frankow do ruki, potom da 12 khudych před njoho přiwjesć. Jara zwjeseleny rozdźěli Franc khudym pjenjez po pjenjezu a z radosću zaspěwa kěrluš k česći Jězus-dźěćatka. Z wječorom patoržicy bě so tež wječor joho žiwjenja přibližił. Hdyž słónčko Boži domčk dźěše, wudychny Franc čiše swoju dušu a zastupi do domu Jězus-dźěćatka, hdźež je stajnje Boži dźeń.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khrósćic. Zańdźenu njedźelu rozžohnowa so wjeledostojny knjez kapłan Dr. Pawoł Hórnik z Khrósćanskej wosadu. Najdostojniši knjez biskop je joho k cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje do Budyšina powołał. Wot februara lěta 1935 je knjez kapłan Dr. Hórnik w Khrósćičanskej wosadźe skutkował. W tutym času je sebi mjez dźěćimi, młodostnymi a dorosćenymi wjele přiwisnosće dobył. Wosebje horliwje je dźěłał we Workłečanskej kapałcy a šuli, hdźež cyłu nabožnu wučbu sam wukonješe. Jara mnohim khorym je na khorołožu wudźělał swjate sakramenty a jich tak přihotował na puć do wěčnosće. Khrósćičanske towaŕstwo młodźencow waženje sebi w nim swojoho prezesa a duchownoho wjednika. Po joho wotkhadźe z našeje wosady wuprajeja jomu wšitcy wosadni wutrobne „Zapłać Bóh luby Knjez“ za wšitke dźěła a procy, kiž je na prěnim městnje swojoho měšniskoho skutkowanja wukonjał. Njech strowota a Bože žohnowanjo přewodźa dalši žiwjeński puć a skutkowanjo knjeza kapłana! — — Duchowna wyšnosć je nam za nowoho „młodoho knjeza“ póslała wjeledostojnoho nowoměšnika knjeza Bena Špitanka. Z wutroby joho witamy. Njeje dźěn nam žadyn cuzy. Je wušoł z našeje Khrósćanskeje wosady. Při swojej domjacej farskej cyrkwi, w kotrejž je před krótkim swoju primicu swjatočnje swjećił, namaka nětko swoje prěnje polo duchownoho skutkowanja. Njech je wot Zbóžnika, krala měšnikow, bohaće žohnowane!

Ze Sernjan. Njejapcy je smjerć našoho wjesnjana Jakuba Buka z našeje srjedźizny wzała. 70 žiwjeńskich lět bě dócpěł a nětk počachu joho ćělne mocy wosłabjeć. Boža ručka joho zaja a bórzy po tym dowjedźe joho jandźel smjerće derje přihotowanoho do wěčnosće. Bohate wobdźělenjo při pohrjebje zańdźenu njedźelu na Ralbičanskim kěrchowje bě z dopokazom, kak znaty Jakub Buk daloko a šěroko bě a kak su mnozy sebi joho ważili. Wón je lubował swěrnje swoju serbsku domiznu a ze swojimi mocami za nju dźěłał. Jakub Buk bě nazhonity muž ze žiwym zajimom za wšitke ludowe prašenja. We wšelakich zarjadnistwach je pilnje sobudźěłał, kaž w Ralbičanskej nalutowarni a we swojej gmejnje. Někotromužkuli je pomhał z radu a ze swojim wustojnym pjerom. Joho ćěło njesechu joho wojeŕscy towaršojo k rowu; towaŕstwowy předsyda knjez Rocho jomu při rowje Božemje zawda. Njech zemrěty wotpočuje w měrje!

Z Marijineje Hwězdy. Zańdźenu njedźelu mjerwješe so z putnikami w našim klóštrje. Z wokoliny městačka Rukowa (Liebenwerda) w Braniborskej běchu nimale 300 wosadnych w sedmich wulkich awtobusach přikhwatali, zo bychu sebi tudomny klóštr, wosebje pak hnadownu Róžeńćansku cyrkej wobhladali a na swjatym městnje so modlili. Dokelž je naš knjez biskop ze studijnym towaršom a wosobinskim přećelom Rukowskoho tachanta Wowčerja, bě tež přikhwatał a chcyše ze swojej přitomnosću putnikow a tudomne wobydleŕstwo počesćić. W swjatočnym ćahu wjedźeše so pod zwukami zwonow do cyrkwje. Před hłownymi wrotami powita a postrowi waženoho hosća knjez propst P. Romuald a dźakowaše so za joho přikhad. Potom měješe pontifikalnu Božu mšu, při kotrejž duchowni z Braniborskeje assistowachu. Byrnjež so Boža mša hakle we 1/2 11 hodźinach započinała, běše tola cyrkej połna cuzych a wjesnjanow. Po njej stupi knjez biskop w połnym ornaće a z bjerłom na klětku a rěčeše we wutrobitych słowach wo maćeri Božej, kak běše jeje žiwjenjo połnoho dźěła a starosćow wo jeje lubowanoho Syna, kak bu česćena wot wšitkich splahow zemje wšěch časow, ale kak bu hidźena a zacpěta

Wumožena.

(Wěrny podawk.)

Znatomu pobožnomu iriskomu jezuitej P. Doyle, kiž je jako młody měšnik we wójnje padnył, sta so raz tole:

P. Doyle dawaše w jenym klóštrje swjate exercicije. Přednošk bě runje nimo. Klóštrske knježny khodźachu wěčne wěrnosće rozpominajo po klóštrskej zahrodźe. Pater Doyle sedźeše zasy we swojej jstwičcy, listy pisajo. Nadobo zakłapa so do duri. Sotra přinjese telegram. „Knježe, spěchujće! Wěc khwata!“

„Dźakuju so, wočakowach tónle telegram“, znapřećiwi měšnik, telegram do boka sunywši. Hdyž bě list dopisał, přečita telegram. Měšnik zblědny. Spěšnje stany. Hižo pyta w železniskim planje. Zazwoni. Sotra přińdźe.

Měšnik: „Prošu, sotra, póśćelće mi hnydom wyššu sotru!“

„Radlubje, knježe!“

Wyšša přikhwata.

„Sotra, hnydom z přichodnym ćahom dyrbju do Dublina wotjěć. A dźens wječor hišće dale do Jendźelskeje. Naš knjez provincial je mi to runje telegrafiscy přikazał. Směm wam posledni přednošk exercicijow nětkle hnydom dźeržeć? Jutře při skóńčenju mje waš knjez faraŕ zastupuje.“

Sotra: „To so hodźi, knježe, rady! Zo 'nož to njebudźe přewjele za Was! Śće nowinku wočakował?“

Měšnik: „Telegram wšak, haj, ale nic wot knjeza provinciala. A zo dyrbju hnydom do Jendźelskeje, je mi jara spodźiwno.“

Ze spěšnikom dojědźe P. Doyle za někotre hodźiny do Dublina. Hnydom poda so k swojomu wyššomu. „Tu sym, wysokodostojny knjez provincial. Što je? Sym hotowy!“

„Derje“, wotmołwi provincial, „njedlijće so; dyrbiće hnydom do kłódy khwatać! Tu je telegram. W nim mje direktor khostaŕnje w D. prosy: „Póśćelće mi hnydom knjeza P. Doyle sem. Žónska, kiž je k smjerći zasudźena a budźe bórzy wotprawjena, by z nim rad poŕěčała.“

„Tale wěcka je mi spodźiwna“, rjekny P. Doyle z hłowu wijo, zhraba swoje zmachi a wotjědźe z nócnej łódźu do Holyhead.

Na ranjo běše hižo w khostaŕni w D. Direktor joho přećelnje přija: „Wutrobny dźak, knježe, zo śće hnydom přijěł. Poslednje nutrne přećo žónskeje, kotraž budźe bórzy wotprawjena, je, z wami hišće poŕěčeć. Wona rěka Fanny Chranbuch. Njezbožowne stworjenjo to. Je někoho zajědojćiła, kaž śće snadź to w nowinach čitał. Při poslednim přesłyšowanju so ju wopraśach, hač sebi hišće před smjerću duchownoho přeje. Wona najprjedy wotmołwi, zo nic, zo je njewěriwa a měšnika njetrjeba. Hdyž pak so nětko hodźina smjerće přibližeše, wupraji nadobo poslednje přećo, zo chce tola z wěstym měšnikom poŕěčeć. Wopraśach so ju, kak wón rěka, hdźe wón bydli. Ale to wona njewědźeše. Jenož to jene, zo je tónle měšnik před něhdźe dwěmaj lětomaj w Y. był a tam misijóny dawał a zo je z Iriskeje. Ja njezbožownu žónsku změrowach. Hnydom přikazach

wot njepřećelow Knjeza a Cyrkwje. W ćahu wjedźechu wyššoho pastyrja zasy do propstownje. Knjez biskop je wulki přećel dźěći, tohodla so rady z nimi rozmołwješe, wosebje z tymi najmjeńšimi, kotrež zatrašene skoro słowa njenamakachu; biskop je žohnowaše. Popołdnju podachu so braniborscy hosćo pěši do Róžanta, hdźež bě pobožnosć. Wokoło sedmich wotjědźechu do swojeje domizny. — Cyle připadnje běštej tež omnibusaj z Čech, z wokoliny Jabłonca, ze 60 putnikami na samym dnju do Klóštra přijěłoj, a tak bě tu njedźelu dosć cuzych, kotřiž su najlěpšoho zaćišća sobu domoj wzali.

Z Worklec. Hač do hłubiny duše běchu wšitcy potrjecheni, kotřiž zańdźenu wutoru na Khrósćanskim kěrchowje z wučerjom Janom Kubašom so rozžohnowachu, z kotrymž bě dóńt žiwjeński tak žałostnje zehrał rubiwši staršimaj luboho syna, dalšim přiwuznym swěrnoho bratra a wučerstwu swědomitoho towarša a dobroho přećela. Mnozy žarowacy zhromadźichu so na pustych wječorach, a na pohrjebnym předwječoru zeńdźechu so joho sobustudowacy a pjasćeńcarjo naměstneje skupiny k pobožnosći a położichu rjany wěnc při marach. Na pokhowanskim puću kročachu dźěći Róžeńčanskeje šule před kašćom a w Khrósćicach stowarši so k nim črjóda wučerjow Kamjenskoho a Auerbachskoho wokrjesa, hdźež bě zemrěty po jutrach swoje šulske dźěło započał, hdyž bě so 1. februara do wojakow powołał. 10. augusta dźěše wón k druhomu razej na wojerske zwučowanjo. Na wšě dźesać lět běše Jan Kubaš w Róžeńće z wučerjom a šulskim wjednikom. Wšelake organisacije a jednotliwi zastupjerjo, wojerstwo, NSLB, wučerstwo a športni přećeljo z Auerbacha, SA, NSDAP, kwartetne towarstwo z Pančic położichu krasne wěncy na row z krótkej narěču — poslednje zaspěwa jomu harmoniske božemje do wěčnosće. Serbscy kolegojo rozžohnowachu so ze swojim krajanom z hnujacym pokěrluškom „Spi dha, luby bratře, spi". W mjenje Róžeńčanskeje šule a gmejny dźakowaše so wučer Beno Šołta zemrětomu za wšu swěru a lubosć, kiž je swojomu zastojnstwu wěnował. Ze wšěch słowow rěčeše hłuboke sobužarowanjo z potrjechenymi přiwuznymi. Čestne wjesne holiča njesechu krasnje zhotowjenu krónu jako znamjo njebjeskeje krasnosće. Swjatočne pokhowanjo měješe knjez kapłan dr. Horjeń a nowoměšnik knjez Beno Špitank jomu assistowaše. Při pohrjebnej Božej mši spěwachu wučerjo liturgiske Requiem. Z hruzłkom pjeršće rozžohnowachmy so z krajanom, towaršom, přećelom a bratrom. Njech je Knjez nad žiwjenjom a smjerću zemrětomu z miłosćiwym sudnikom, a bohate wobdźělenjo při khowanju pozběhowacy tróšt wšěm hłuboko potrjechenym přiwuznym! Njech wotpočuje w měrje w ródnej zemi!

Ze Šěrachowa. Lětuši titularny swjedźeń Swj. Marije do-njebjes-wzaća měješe za Šěrachowsku wosadu wosebity wuznam. Na tutym dnju witaše wona jenoho ze swojich synow domoj, kiž běše 7 lět we dalokej cuzbje přebywał. Wjeledostojny knj. Pawoł Jung swjećeše swoju swjatočnu primicu w domiznje. Dołhi ćah wosadnych towarstwow ze swojimi khorhowjemi a šulskich dźěći poda so k staršiskomu domej knjeza primicianty. Před nim zaspěwa měšany khór krasny dnjej přiměrjeny kěrluš. Wysokodostojny knjez farar Mott wěnowaše młodomu měšnikej wutrobne słowa powitanja. Naspomni, kak je był puć k swjatomu měšnistwu za njoho połny woporow. Nan hižo jara zahe zemrě. A hdyž běše syn w lěće 1930 hakle prěnje měsacy w Romje, žadaše sebi Bóh luby Knjez njenadźicy też žiwjeński wopor lubeje maćerki. Dołho njetraješe, a bohosłowc sam dyrbješe operaciju přetrać. Tola z Božej pomocu je wón wšitko derje přewinył a swoje studije z dobrym wuspěchom dokónčił. Loni nazymu na swjedźenju Khrysta Krala dósta wot kardinala Marchetti w Romje měšnisku swjećiznu a na Wšěch Swjatych swjećeše nad rowom swj. Pawoła swój prěni wopor Božeje mše. Knjez farar naspomni, zo je knjez Jung šěsnaty dźensa hišće živych měšnikow, kiž wukhadźeja ze Šěrachowskeje wosady. Nětko wjedźeše dołhi prócesijón młodoho knjeza do domu Božoho přez wjacore čestne wrota z rjanymi napismami. Rumna cyrkej běše přepjelnjena. Při wołtarju wuspěwachu přitomni duchowni a bohosłowcy łaćonski hymnus Swjatomu Duchej. Sćěhowaše swjedźeńske předowanjo, kiž měješe k. wyšši stud. rada n. w. Löbmann. Wón rozkładže we jadriwych słowach měšniske skutkowanjo: w cyrkwi, šuli, towaršnosći a při khorych. Wšudže tu dyrbi měšnik być z wudźělerjom přeznaturskoho žiwjenja Božich hnadow, wot Boha pósłany wučer a tróštowar bědnych človjekow. Nětko swjećeše knjez nowoměšnik swój prěni wopor we domjacej farskej cyrkwi. Při tym jomu assistowachu knjez farar Mott jako paranymf, jako diakon knjez kapłan Dr. Pawoł Horjeń z Khrósćic, kiž

---

policiji, zo by so na wšitkich farach prašała, hač je před něhdźe dwěmaj lětomaj tam iriski duchowny misijóny dźeržał. W cyrkwi jezuitow zhoni policija, zo je tam před dwěmaj lětomaj iriski pater Wylem Doyle misijónske předowanja měł. Tak dóstach wašu adresu a pósłach telegram. Nětko, knježe, dowjedu was k njej. Za někotre hodźiny budźe wotprawjena. Pomhajće jej! Jeli chceće, móžeće při njej być hač do kónca. Prošu, pójće!"

Direktor dowjedže měšnika po skhodach a khódbach ke komorcy. Wotamkny ju a wočini durje. „Prošu, knježe, tu sedźi Fanny Chranbush. Wostańće při njej!"

Direktor a zastojnik, kotryž bě jatu stražował, so wotsalištaj. P. Doyle wuhlada něhdźe 20lětnu holcu z pokhilenej hłowu zrudnje na kromje wuzkoho łoža sedźo. Ta, wuhladawši měšnika, stany a padny jomu k nohomaj. Hórcy płakajo zdychny: „Knježe, Bohu dźak, zo sće přišoł!"

Měšnik da so jej na stólc sydnyć. „Ale praj mi, dźěćo, čohodla dha sy runje mje zawołać dała? Smój dha so hdy něhdźe widźałoj?"

A zrudźena holca powědaše: „Haj, knjez pater. Wy drje so wjacy na to njedopomniće. Ale ja. Běše to před dwěmaj lětomaj w Y. wječor pozdźe. Ja so honjach po měsće. Jako mała holca běch hižo jara worakała; předstajenym mnoho zrudoby a hańby načinich. A pozdźišo, hdyž přińdźech do města, dach so bórzy zawjesć a padnych do hrěcha. Tehdy sće wy mje zetkał. Pozastawši sće mi rjekł: „Moje dźěćo, štoha chceš hišće tak pozdźe tu wonka? Nochceš domoj hić? Njehrěš! To Jězusa boli. Tón će lubuje!" To sće mi prajił. Tak přećelnje a tak nutrnje prošo. A waše pohladnjenjo a waše słowa přeńdźechu moju wutrobu kaž mječ."

P. Doyle so dopomni. „Haj, wěm, tehdy běch hač do nocy w cyrkwi spowědź słyšał. Potom dźěch domoj."

Holca powědaše dale: „Hnydom sym tehdy domoj šła. Cyłu nóc wusnyć njemóžach. Waše słowa mje tak kałachu. Nihdy je zabyć njemóžach. „To Jězusa boli; tón će lubuje!" tak mi stajnje we wušomaj klinčeše. A přecy so prašach: Sym dha ja Jězusa raniła? Sym jomu złe činiła? Wón mje lubuje? Štó dha wón je? Wo nim ničo wjele njewědźach. Wuknyła ničo njejsym. Modliła so njejsym. Njeběch ani křćena. To je mi mać prajiła, prjedy hač wumrě. A potom běch sama. W swojim hrěšnym žiwjenju pak njezamóžach tele słowa pozabyć, nastajnosći mi we hłowje khodźachu: „To Jězusa boli; tón će lubuje!" Nuza mje won na hasu ćěrješe, nuza ćěrješe mje hłuboko do hrěcha. Nětko stoju tu na kóncu hrěšnoho žiwjenja. Zwoprědka chcych sej zważić, zasakle bjez želnosće a pokuty skónčić. Ale waše słowo mje kłóje, mi měra njepopřeje: „Njehrěš! To Jězusa boli. Tón će lubuje!" Na to so tele dny jasnišo hač hdy prjedy dopomnich. A prěni raz w želnosći zapłakach. Měra njenamakam. Sym přeměnjena. Wulku žadosć mějach, was wohladać a z wami porěčeć. Powědajće mi tola něšto wo tutym Jězusu. Pomhajće mi, knježe — mi khudej hrěšnicy!"

„Lube dźěćo, chceš ty być katolska? Chceš prawu wěru zeznać?" wopraša so měšnik hnuty.

je z knjezom primiciantom w Romje 3 lěta zhromadnje studował, a jako subdiakon knjez nowoměšnik Jurij Pjech, kiž swjećeše před tydźenjom w Šěrachowje swoju primicu. Na Božej mši spěwaše měšany khór 4hłósnu łaćonsku missu. Bratr a sotra a mnozy přiwuzni a přećeljo dóstachu swjate woprawjenjo. Ze swjatočnym „Te Deum“ wuklinča rjana, pozběhowaca swjatočnosć. Po nyšporje wudźěleše knj. primiciant wulkim syłam měšniske požohnowanjo. Na wječornym nyšporje wudźěli wón też hišće bamžowske požohnowanjo, k čomuž je wot Swj. Wótca wosebitu dowolnosć dóstał. Knjez nowoměšnik Jung poda so lětsa nazymu hišće na lěto do Roma, zo by tam swój theologiski doktorat złožił. Za lěto wróći so potom domoj a dóstanje zastojnstwo w Mišnjanskej diecejzy. — Dźensnišu njedźelu dopołdnja po wulkich kemšach a popołdnju po nyšporje wudźěla knjez nowoměšnik we Khrósćicach primicne požohnowanjo. Bóh žohnuj joho přichod!

Z Lipska. Po dlěžšej khorosći je wysokod. knjez Jan Erdtel, farař w Reudnicach pola Lipska, zańdźenu wutoru, 17. augusta, 53 lět stary wumrěł. R. i. p.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. We Würzburgu wobstoji **wustaw za misijónske lěkarstwo,** w kotrymž so nětkle 14. wuwučowanski kursus wotměwa. Misijonarojo wšěch rjadow so tam wukubłaja, zo bychu trěbnu lěkarsku nazhonitosć za misijónske dźěło nawukli. Tutón misijónski wustaw ma sam swoje wučerske mocy, tola też profesorojo university so tam wobdźěluja a lěkarjo klinikow. W juliju je misijónski lěkar Dr. Dufey, kiž bu ze swojej žonu tohorunja we tutym wustawje wuwučeny, do afrikanskoho misijóna Anua (Nigeria) so podał.

Arcybiskop Dr. Gröber w Freiburgu je założił **„sotrowstwo swj. Hilžbjety“.** Sotry maja zastarańske dźěło w swójbach wukonjeć, hdźež je khorosć abo smjerć nuzu přihotowała, při porodach atd.

7. augusta swjećeše biskop Ludwig Sebastian w Speyeru swój **złoty měšniski jubilej.** 6. oktobra dokónči najdostojniši knjez swoje 75. žiwjeńske lěto. W lěće 1917 bu za biskopa w Speyeru powołany. Cyły katolski lud z wulkej česćownosću na njoho spomina.

„Haj, radlubje, z cyłeje wutroby rad!“ wotmołwi holca.

Hnydom rozkładźe jej měšnik najwažniše wěrnosće křesćanskeje wěry. Potom dźěše po wodu a wukřći holcu. W swjatym sakramenće křćeńcy so khuda hrěšnica wučisći a z hrěcha znowa narodźi. Wša zbožowna a wołóžena so młoda křesćanka modleše. Měšnik mjez tym woteńdźe ke knjezej direktorej a potom do blizkeje cyrkwje. Dósta dowolnosć, w jastwowej komorcy Božu mšu swjećić. Zwónk přinjese hnydom wšě trěbne wěcy. W komorcy, hdźež holca klečo so modleše, natwarichu wołtař. Prěni a posledni raz w žiwjenju Fanny Božu mšu z měšnikom swjećeše, prěni a posledni raz dósta Jězusa do swojeje wutroby, kiž jej nětko měr a pokoj spožči, kotryž hrěch jej dać njemóžeše.

Stražnik přinjese poslednje snědanjo. Ale holca je wotpokaza. „Runje sym so nasyćiła z khlěbom žiwjenja. Horcy dźak! Nětko moja duša ma měra!“

Hdyž P. Doyle k smjerći zasudźenu hrěšnicu k wotprawnišću přewodźeše, rjekny wona jomu poslednje słowa: „Mějće horcy dźak, knježe, zo sće mi pomhał! Sym tak zbožowna, zo Jězusa namakach! Mi je jara žel, zo sym joho zrudźiła. Ale wěm nětko, zo wón mje lubo ma a mje njewopušći.“

Někotre wokomiki pozdźišo bě kat swój skutk dokonjał. Fanny Chranbush bě njeboh. Jeje njesmjertna duša je woblečena čistu křćeńsku, kwasnu drasćičku swjatosćaceje hnady, a je wotešła k Jězusej, wěčnomu nawoženi ke kwasnej hosćinje njebjes.

Passauski wyšši měšćanosta a wokrjesny wjednik je postajił, zo ma so mjeno zemrětoho biskopa Sigismunda Felixa Ow-Felldorfa do zjawnoho zapisa dobroćerjow města přiwzać, dokelž je biskop mnoho skutkował za swoje město a přecy był woprawdźe dostojny měšnik a muž runeje powahi. Stawizny města Passau budźa joho přecy z česćownosću mjenować.

Časopis za Karitas wozjewja telegram, kiž je president němskoho karitas-zwjazka prelat Dr. Kreutz wot krajnoho zarjadnika „zymskoho skutka“ Hilgenfeldta dóstał: „Wuzbytk zymskoho skutka 1936 je dźak woporniwosće cyłoho luda hišće wjetši dyžli loni. Z Wašim sobudźěłom sće też Wy pomhał tutón wuspěch dócpěć. Za to Wam wuprajam wutrobny dźak zdobom Was prošo, zo chcyli jón też posrědkować Wašim sobudźěłaćerjam a podstajenym.“

Jendźelska. Wulki zajim je zbudźił w zjawnosći dopis, kotryž katolski arcybiskop Westminsterski, Msgr. Hinsley, w najznaćišim Londonskim dźeniku „Times“ wozjewja. Biskop podpjera w nim wšě prócowanja, kiž wo to du, zo by mjez křesćanscy zmyslenymi čłowjekami cyłoho swěta so wutworiła sylna jednota přećiwo njekřesćanskomu swětej. Biskop takle so wupraja: „Wšitcy přisłušni romskokatolskeje Cyrkwje budźa namołwjenju, kiž Sir Henry Lunn w „Times“ wozjewi, z wutroby přihłosować, zo měła so wutworić mjezynarodna křesćanska fronta k wobaranju před mjezynarodnym wojowanjom přećiwo křesćanstwu. Mjez wšitkimi čłowjekami, kotřiž wěrja, zo Khrystus je woprawdźe Bóh-čłowjek a Joho jako tajkoho česćuja, dyrbjała knježić křesćanska lubosć. Z nim a we nim dyrbjeli wšitcy křesćenjo so mjez sobu zbližić ... Wšitcy dyrbjeli jedyn druhomu pomhać při škitanju křesćanskeje kultury. Chcemy sprawnje tole wuznać: W zańdźenosći widźimy dosć njedorozemjenjow na kóždej stronje a zmylkow a rozhorjenych wuměčowanjow, kiž njeswědča wo křesćanskej lubości. Njepřećeljo nabožnistwa su tute słabosće a přećiwnosće za swoje zaměry wužiwali. Tola jenajki zhromadny strach nětk křesćanow zbližuje.“ Arcybiskop potom rozjasnja wšelake nabožinske należnosće w Španiskej, kotrež buchu w Jendźelskej zdźěla wopak posudźowane. A skónča takle: „Njech je mi dowolene, něšto napřećiwić tym kritikarjam, kotřiž njejsu derje wobhonjeni byli, hdyž wudawachu, zo Cyrkej je tajnje zjednoćena z fašistiskej Italskej. Najskerje tući ludźo njewědźa, što bamžojo w běhu poslednich 50 lět su zjawnje wuprajeli: Cyrkej njezaběra so jako Cyrkej z politiskimi statnymi zarjadowanjemi. Vatikan pěstuje poćahi ke kóždomu krajej, kiž swobodu nabožiny a křesćanskoho woćehnjenja dźěći dowola. Bamž bě zastupjeny při krónowanju našoho krala Jurja VI. a často je zjawnje wuznał swoju wěrnu lubosć a česćownosć k našomu jendźelskomu krajej. A skónčnje hišće wo to prošu, zo chcyli wšitcy so prawje wobknježić w słowach a wurazach, kaž to zdźěłanosć a dobre začuće sebi žadatej. To by łža była, chcył-li něchtón wudawać, zo Pius XI. je přikhileny tomu abo tamnomu systemej.“

Arcybiskop Hinsley bě ze Southwarskim biskopom wot jendźelskoho krala k zahrodnomu swjedźenjej přeprošeny, kiž so započatk augusta w Londonje wotmě.

Wot časa reformacije so w Jendźelskej hišće ženje telko **měšniskich swjećiznow njewudźěli,** kaž kónc julija w misijónskim seminaru Mill Hill w Londonje. 70 studowacych bu swjećenych. A hnydom po swjećiznje dóstachu młodźi měšnikojo swoje misijónske nadawki za Uganda, Kenya, Madras, Borneo a Kamerun.

Londonska universita je klóštrsku knježnu rjada Dominikankow, Mary Cecilia, wurjadnje počesćiła. Spožči jej titul: „Master of Science“ (mištrka wědomosćow) za jara zasłužbne wědomostne dźěło wo ważnym chemiskim prašenju.

Na universiće w Oxfordźe je **klóštrska knježna** z wědomostnym dźěłom wo nowych rěčach sebi dobyła „doktora“, a druha knježna z geografiskim dźěłom.

Zarjadnistwo jendźelskoho města Southwark je wobzamknyło, 80 hasow přemjenować. Dwě hłownej hasy pomjenujetej so po **dwěmaj katolskimaj duchownymaj,** kotrajž staj před dlěšim časom w tutym měsće zasłužbnje skutkowałoj.

Jendźelscy katolikojo su jara hibićiwi a prócuja so pod wjednistwom arcybiskopa Hinsleya nětkle wosebje wo rozmnoženjo a rozšěrjenjo katolskich časopisow. W zhromadnym pastyrskim lisće pokazuja jendźelscy biskopja na to, kajki wosebity wuznam ma katolski **časopis w šulskej a nabožinskej wučbje.** We wučbje, kiž ma dźěći wočahnyć ke katolskomu žiwjenju, dyrbja dźěći zdobom też **zeznać a lubować wuknyć swoje katolske časopisy.** W někotrych šulach su k tomu hižo pospyty činili po sćěhowacych zasadach: Dźěći dyrbja katolske nowiny prawje derje zeznać a zmužitosć nawuknyć, je wužiwać a za nje wustupować. Dźěći dyrbja nawuknyć, kajku hódnosć ma a što rěka: katolik być. K tomu je trěbne, zo zhonja wjele wo skutkowanju katolskeje Cyrkwje po cyłym swěće. Ze swojich katolskich časopisow dyrbja dźěći nawuknyć přećiwnosćam a zadźěwkam na nabožnym polu napřećo stupić. Dźěći dyrbja z časopisow zeznać zahe zmysł a zaměry „Katolskoho Skutka". Při tutym wukubłanju ma so na to dźiwać, zo dźěći po možnosći bórzy trochu samostatny rozsud dobudu.

List z Bärensteina.

Swjedźeń swj. Marije do-njebjes-wzaća.

Luby „Pósle"!

Přirunach swoju wosadu z wosadami w Serbach so prašejo, kotra z nich by podobna mojej była. Sym so za Wotrowsku rozsudźił, a mam za to swoje winy, kotrež ći z tutym wopisam.

Moja farska cyrkej stoji wysoko, na skału twarjena. Štóž po Annabergskej drózy do Bärensteina přijědźe, dyrbi pódla cyrkwje nimo, a jeli ma časa, budźe tam pozastać a rjany wuhlad na bliški Weipert a hory wobdźiwać. Cyrkej ma swjatoho biskopa za patróna, swj. Bonifacija. Joho swjećo debi wołtafnišćo. Na druhej stronje puća, cyrkwi napřećo, stoji fara wobdata ze zahrodku. Wězo pytaš we njej podarmo wubjerne Jakubowe krušwy z farskeje zahrody we Wotrowje. Wyšše Wotrowa maš derje znate kupcy; z nich přewidźiš cyłu krajinu hač do Delan. My mamy tu tohorunja wysoku horu. Dźensa drje je ze šmrěkami porosćena; to pak přecy tak njebě. Prjedy běchu na njej pastwišća, a ludźo honjachu swój skót na horu. Štó njemysli při tym na „Pastwišćowu horu" (Hutberg) pola Kamjeńca? Wotrowćenjo su hordźi na swój „paradiz" a na „helu". Też tejle městnje sym tu wuslědźił, njech pod druhim mjenom. Na horje namakaš „złotu komorku"; je to ćiche městničko, z kotrohož maš rjany wuhlad na horu Šmrěkowc (Fichtelberg). To je mohł rjec naš „paradiz". A hdyž chceš našu „helu" widźeć, dyrbiš trochu hłubšo stupić, tam, hdźež je skakańca za zymski šport. Na 40 metrow spěje tu tajki zmužity pachoł na swojich smykačach do doła. Njewěm, kotra „hela" budźe rjeńša, Wotrowska abo naša.

K połnocy wot nas leži město Annaberg, stare sławne sydlišćo z wulkej cyrkwju, někdy katolskej. Nětčiša katolska cyrkej pokhadźa z nowišoho časa. Annaberg ma też katolski wustaw za dźěći, kotryž Vincentinki wobstaraja. Tute město bych z klóštrom Marijinej Hwězdu přirunał.

Niže Bärensteina maš wjesku, kotruž chcu z Kanecami přirunać. Dyrbiš tam być, hdyž chceš ju widźeć. W tychle „našich Kanecach" su zańdźeny tydźeń žito zasykowali a tak tu nětko popy widźu. Rěčka tu nimo běži do doła kaž tam pola Wotrowa, a w dole je rjenje kaž w „Lipju".

K ranju wot Bärensteina leži městačko Jöhstadt. Ma rjane wulke torhošćo. Na nim stoji stołp z póstowej trubu; mjez druhim čitaš na stołpje: Do Biskopic 31 hodźinow do Budyšina („Budissin" je pisane) 35 hodźinow. Stołp ma lěto 1730 zapisane. Potajkim je póstowy wóz wottud też do Łužicy jězdźił. Dźensa dojědźeš tam z ćahom za 6 hodźin, z awtom — nó, wulič sej sam, šofěro — 190 km! W Jöhstaće je někdy też cyrkej swj. Józefa była; znajmjeńša wo tym njedawno něšto čitach, ničo nadrobniše njezhonich. Dźensa mamy tam kapałku swj. Józefa. Před 20 lětami běše to hródź. Jöhstadt běše někdy bohate městačko, hdyž tam hišće rudu (Erz) wurywachu. Hišće dźensa wobstoji tam towarstwo hórnikow. Bych městačko z Budyšinom přirunał. Wobej ležitej k ranju, prěnje wot Bärensteina a druhe wot Wotrowa. A woběmaj dyrbi so wuswědčenjo wustajić, zo stej wětřikec hólcam dobrej.

Wot Bärensteina k połdnju, hišće dobre 100 metrow wyšše, leži wot łukow a horow wobdate Oberwiesenthal. W Serbach budźe jenož jena wjeska, kotraž je trochu podobna tutomu sydlišću, a to su Žuricy. Žuričanske „wuměnki", z kotrychž přewidźiš kraj hač na mjezy do Čech a do Pruskeje, smědźa so přirunać z našim Šmrěkowcom. Mój Wiesenthal nima žaneje katolskeje cyrkwički ani kapałki. Kemše so tam w jenej korčmje wotměwaja. Mějach tam dźensa Božu mšu. Naličich 20 swjatych woprawjenjow. Po kemšach přińdźe jena mać do mojeje kapale, lěpje prajene zady mojoho zawěška, a zamołwi jeje synow, čohodla njejstaj na Božu mšu přišłoj. Hdyž takle po drózy sobotu popołdnju do Wiesenthala jědźeš, budźe ći tak podobnje kaž njedźelu dopołdnja na puću wot Wotrowa do Žuric. Při nas awta a zasy awta — a tam kolesa, motorske a k teptanju, mužske a žónske. Jenož zaměr budźe hinaši: jenych wabi přiroda, tamnych Boži dom.

Zbywa nam hišće pohladać na stronu k wječoru. Wot Wotrowa maš tam Halštrow, dźěleny přez lěs. Też ja mam tu tajki „Halštrow". Je to też takke městačko z wulkej diasporu. Mnohich sym tam hižo wopytał. Hdyž tam přez husty lěs swój puć „ćahnu", potom dyrbju na „lipicu" myslić.

Tak, luby „Pósle", myslu, zo njejsym přewjele prajił, hdyž horjeka naspomnich, zo też w Serbach podobne wobstojnosće namakam kaž tudy. Čłowjek rady přiruna domiznu z cuzbu a nawopak. Też to ći dopokažu, a z tym chcu potom swój list skónčić: W Žuricach mějachu někdy polo, a dokelž běše wote wsy khětro zadalene, narjeknychu jomu „Amerika".

Tak Će też z „Ameriki" strowja Twój *f. M. C.*

Njewěra cychnuje jenož swój čas!

W juliju lěta 1830 wudyri w Francózskej zběžk, kiž měrješe so też přećiwo nabožinje a cyrkwi. Njenadźicy pak nasta też natykawa khorosć kholera, kiž so bojaznje rozšěrješe a wjele žiwjenjow zniči. Hdyž nětko hrózbne njezbožo lud tak surowje domapytaše, počachu čłowjekojo zasy na Boha myslić, a ze přiběracej nuzu rosćeše zdobom dowěra k Bohu a joho cyrkwi. Francózski časopis z lěta 1832 to takle wopisuje: „Dźiwnje! Pariz lěta 1832 z wjetšej žadosću čita pastyrske listy biskopowe dyžli rěče ministerske a spěšnišo sćěhuje prelatej hač wjednikej přećiwnikow; njemysli wjacy na palast zapósłancow, hdyž wuhlada hród biskopowy, byrnjež tola Pariski lud jón prjedy sam zničił."

A što słyšachmy njedawno z horta wjednika bjezbóžnikow na skhadźowancy sowjetskich knihinakładnikow w Moskwje? „Jako dźěći běchmy hač do 11. lěta wěriwi. Bójska bytosć a stworjenjo swěta woznamjenjachu nam krute zasady. Tola hdyž zastupichmy do rozsudnišich lět, buchu z našich zasadow nahlady, a my łójachmy za swětnymi knihemi pytajo wotmołwy na naše dušine prašenja. Dźens je to nawopak. Sowjetske dźěći wuknu, zo su čłowjekojo potomnikojo wopicow, a to je jim zasada. Tola hdyž tute dźěći rozomniše lěta docpěja, wotućeja dwěle w jich wutrobach — a wone přimaja za předwójnskimi knihemi, zo

bychu we nich namakałe wotmołwy. Naša žadosć dźěše za nowočasnymi knihemi, sowjetske dźěći pak wosebje lubuja staročasne knihe! Nimamy přećiwo tomu dosć khmanych knihi wo bjezbóžnistwje. 1936 ani jena tajka kniha njeje wušła a za 1937 tež žanu njewidźu . . ."

Wótče naš.

W Paderbornje wukhadźacy časopis „Leo" rozprawjuje wo přednoškach sławnoho lětarja Hansa Bertrama. We mnohich němskich městach je rěčał wo swojich wšelakorych jězbach w lětaku do Awstralskeje. Tež w Frankobrodźe nad Mohanom wón přednošowaše wo strašnych žałostnych podeńdźenjach, kotrež bě w Awstralskej pusćinje dožiwił. Wo tutym přednošku „Frankfurtska nowina" takle podobnje rozprawja: . . . Smjertna ćišina nasta, hdyž Bertram wuzna, kak we swojej najwjetšej nuzy, hdyž wšě mocy žno joho wopušćachu, zasy nadoby noweje mocy, hdyž bě wuspěwał „Wótče naš". Přemóžacy to wokomik! A myslička ći přińdże tale: Štó je wučił joho něhdy, hdyž bě dźěćo, tutón „Wótče naš", zo nětk jako muž w Awstralskej pusćinje zadwělujo jón wupraješe? A mysle ći dźěchu za tutym paćerjom, kiž lětstotki je z čłowjestwom sobu kročił hač do tutoho wokomika — přecy jenak krasny kaž na prěnim joho dnju — a je, kaž słowa by słyšał, z kotrymiž čłowjestwej jónu tón paćeŕ bu daty: „Hdyž pak so modliće, to spěwajće takle . . ."

Wšelčizny.

Po wojeńsku. Hejtman: Poskajće, feldwebl, wozjewće kompaniji, zo je jutře popołdnju w 3 hodź. zaćmiće słónca. Zo bychu wšitcy přileżnosć měli, tón žadny podawk sebi wobhladać, wupadnje popołdniša służba. Přińdu też sam w 3 hodź. do kasarny, zo bych cyłomu mužstwu rozjasnił tutón wurjadny podawk, kiž budźe daloko za hranicami němskoho kraja widźeć."

Feldwebl: „Kaž poručiće, knjez hejtman!"

Při wječornym appellu feldwebl nětk takle wozjewja: „Po poručnosći knjeza hejtmana wotměwa so jutře popołdnju w 3 hodź. na kasernowym dworje zaćmiće słónca. Knjez hejtman sam budźe je nawjedować a přińdźe w prawym času do kaserny, hdźež chce wšo rozjasnić, kak ta zajimawa wěcka, kiž budźe po cyłym kraju k widźenju, je nastała. Popołdniša służba je wotkazana. To wšitko wězo jenož při dobrym wjedrje. A to wam praju: zo mi tam žadyn přeblizko njepóńdźe!"

*

Žoniny són. Michał: „Mojej žonje so skoro kóždu nóc dźije, zo ma milijonara za muža."

Handrij: „To wšak je hišće k wutraću. Moja žona pak, ta sej to wodnjo přecy mysli."

Towarstwowy powěstnik.

Wšelakich zadźěwkow dla nazymski prócesijón na hnadowne městno do Krupki hić njemóže. Po wšelakich přećach zarjaduje so za to jězba do Albendorfa a Warty. Wotjědźemy 11. septembra z Kukowa. Štóž chce so wobdźělić, njech so hač do 1. septembra zamołwi pola: knj. Hajny w Nowym Dworje, knj. Šołty w Kukowje, na Khrósćičanskim pósće abo pola podpisanoho. Jězba płaći za wósobu hr. 14.—

M. Kokla, w Nowej Wjescy čo. 4.
(Neudörfel über Kamenz Sa.)

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 398.—400. z Budyšina: Madlena Kralowa, Hańža Wićazowa, Mikławš Mjechela; 401. ze Sernjan: Jurij Mögel; 402. ze Smjerdźaceje: Jakub Šewc; 403. Pěskec: Hańža Žurowa; 404. z Hrańcy: Mikł. Lebza.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1006.: J. Š.; čo. 1007.: W. B.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1116.: J. Š.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Kłobuki čapki **Rinke** Kožuchi
Wulki wuběrk! **Bohata dróha 5** Nowy wuběrk!

Kermušam a kupj kermuškam
dobry
Preißerec kofej
wulkotnje
słodźi a je spory!
Skoro wšědnje čerstwy paleny
Wabjacy měšany „222"
500 gr **2.22**
„Karlsbader" měš.
z tymi wulk. bunami **2.40**
Woprawdźe mištrscy měšany 500 gr **2.80**
Preißerec wosebitosć:
Hobrska **„drohotna"** buna
500 gr . . . . . **3.—**
Preißerec parle
měš. sylny 500 gr . **2.60**
Něšto cyle wosebite:
Preißerec kofej bjez kofejina
wot prawych bunow lědma so rozeznawa
500 gr: **2.50, 3.—, 3.40**
Čaje, kolonijalne wěcy a **delikatesy**
poskićam w dobrym wuběrku.
Karl Preißer jun.
Žitne wiki

Dźećelowe rěpikowe rěpkace **symjo**
Rauchfuss
Žitne wiki (njedaloko Serbskeje cyrkwje)

Kupuju **złoto** **słěbro**
E. Mersiovski, Pósłowe naměstno

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27
Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kupjel
Marijina Studnja
podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.
Zdobom witane wulětnišćo!

Zjawny dźak
swjatomu Józefej a Różeńćanskej maćeri Božej za wusłyšanu prózstwu!

Čorny nahłowjacy bant
najlěpši, 24 cm šěroki, meter **3,10**
lóhši, 22 cm šěroki, meter **1,70**
Kupiš-li 12½ m . . 1.40
„ 25 m . . 1.20
Fritzsche
w Drježdźanach A. 21 Schlüterstraße 42

Nawěštki
w „Kat. Posole" maja
stajnje wuspěcha!

Dobre a rjane
wobućo
ma na składźe
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**
Čitaj serbske spisy!

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Kupuju złoto a stare sleborniki

juwelěr **Guido Reiche**

w Budyšinje, Hłowne torhošćo 2, **Telefon 2581**

Wěrowańske pjerśćenje

Připrawy a graty za dom, dwór a zahrodu

Klumpy wšěch družin

Samoćěrjace wodowe připrawy

Krepjace šlawchi

wšu připrawu a potrjebu k twarjenju,

poskića w najwjetšim wuběrku

Železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Zahrodku na třěše

Kněžkec konditarńje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbarskej hasy.

Po krótkej, ćežkej khorosći wumrě póndźelu w Budyšskej khorowni naša luba dźowčička a sotra

Hańžka Brězanec z Worklec.

Štwórtk dopołdnja jeje ćělko na Khrósćičanskim kěrchowje pokhowachmy. — Za modlitwy na pustym wječoru, za wěncowu pychu a bohate k-rowu-přewodźenjo, wosebje kmótej a kmótromaj kaž też Worklečanskej šuli a wučerjam wuprajamy wšěm **wutrobne „Zapłać Bóh!"**

We Worklecach, 19. aug. 1937.

Zrudźena **Mikł. Brězanec swójba.**

Za wšě znamjenja sobužarowanja při wotkhadźe našoho luboho syna a bratra

Jana,

za wopyt pustoho wječora, za pisomne a ertne wopokazy dźěłbraća, za kwětki, wěncy a krónu, za přewodźenjo k rowu a spěwy, wosebje pak za modlitwy wo dušu zemrětoho wuprajamy wšěm

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

Prosymy, dopomńće so też dale we swojich modlitwach na joho khudu dušu!

We **Worklecach,** 19. aug. 1937.

Kubašec swójba.

Ze swjatymi sakramentami wjacy króć domawobstarany je sobotu, 14. augusta, w 81. lěće žiwjenja zbóžnje zemrěł naš luby nan a dźěd

Jurij Nowak,

wuměnkař w Hórkach.

Wšitkim, kotřiž našoho drohoho zemrětoho na khorołožu wopytowachu, za joho dušu na pustych wječorach so modlachu a joho ćěło w bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!"

Wosebje dźakujemy so knjezej kapłanej dr. Hórnikej kaž też knjezomaj fararjomaj Wjeńcy a Młynkej.

W **Prawočicach** a **Hórkach,**
na dnju pohrjeba, 17. augusta 1937.

Zrudźenej swójbje
Křižankec a Šusterec.

Po swojej njewuslědźitej radźe je Bóh mojoho luboho mandźelskoho, našoho wuja a swaka

Jakuba Buka

w Sernjanach

w 70. lěće žiwjenja ze swjatymi sakramentami derje přihotowanoho do wěčnosće wotwołał.

Wšěm, kotřiž su zemrětomu za čas žiwjenja lubosć wopokazowali, w modlitwje na njoho spominali a tak bohaće joho ćěło k rowu přewodźeli, wosebje wysokodost. knjezomaj propstej Klóštrskomu a kapłanej Ralbičanskomu, „Katolskej Bjesadźe" w Ralbicach, wojerskomu towarstwu w Różeńće a Ralbičanskej nalutowarni wuprajamy

nutrne „Zapłać Bóh tón Knjez!"

Dušu zemrětoho pak poručamy do dalšich modlitwow wěriwych.

W Sernjanach, na dnju pohrjeba, 15. augusta 1937.

Madlena Bukowa rodź. Lebzec
w mjenje wšěch přiwuznych.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje sotry a ćety

Hańže Šeferoweje rodź. **Šnajderec**

z Khrósćic

wuprajamy wšitkim, kiž su ju w jeje dołhej khorosći tak lubje wothladali, předewšěm swójbje knjeza kantora Lipiča z Khrósćic a wšitkim, kiž su so na pustym wječoru za nju modlili a ju tak bohaće k rowu přewodźeli, naš **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"**

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych
Šołćic swójba w Dobrošicach.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoróčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

35. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 28. augusta 1937.** | **75. lětnik.**

Ja sym tajki młodźenc z Naima.

(Dopomnjeńka k 15. njedźeli po Swjatkach.)

Mjez jendźelskimi wójnskimi jatymi, kotřiž buchu w lěće 1915 po krawnych bitwach w Champagni ćežkozranjeni do němskich lacaretow přewjezeni, běše tež starši seržant. Jako młody človjek běše wón w južnej Africy přećiwo Buram wojował a po wójnje we jendźelskej wojeńskej službje zwostał. Połk, kotromuž wón přisłušeše, stoješe w Londonje, we swětowym měsće. W lěće 1914 ćehnješe tutón seržant ze swojim połkom do wójny na francózske bitwišća. W francózskimaj provincomaj Bretagne a Normandie, hdźež buchu joho mužstwa po ćežkich škodowanjach w bitwach přecy a zasy k wotpočnjenju do etapy wróćo wzate, nadeńdźe wón wšudźom domy Bože. Dom Boži wón dołho wjacy wot nutřka widźał njebě. Přikład wěriwych a nabožnych Bretonow skutkowaše mócnje na joho dušu a zbudźowaše w njej dopomnjećo na wšitke tamne nabožne kubła, kotrež bě bohabojazny staršiski dom něhdy do joho wutroby zapołožił. Zdźěła ze spodźiwanjom, zdźěła ze strachom začuwn, kak w joho znutřkownym nabožne myslički a začuwanja so hibaja a nowe nabožne žiwjenjo stawa. Štož njebě wrjeskot kanonow, štož njeběchu hrózby wójny dokonjeć mohłe, to zdokonja prawa a prosta pobožnosć a wěriwosć bretoniskich burow. Tak wróćeše so hižo wojowař nabožnje domoj, hdyž joho na fronće třeska granaty trjechi a jomu hornju prawu nohu přerazy. Hdyž wón z njewědomja wotući, spózna wón, zo je w němskim pólnym lacareće. Hdyž bě so z nim trochu polěpšiło, bu wón z mnohimi druhimi jendźelskimi zranjenymi wójnskimi jatymi do wulkoho lacareta jenoho města nad Rhynom přewjezeny. W tutym lacareće běše wulki sal za kapału připrawjeny. Za iriskich wójnskich jatych, kotřiž běchu skoro wšitcy bjez wuwzaća katolscy a jendźelskich jatych, kotrychž bě jenož mało katolskich, so tu kóždu njedźelu Bože służby wotměwachu z předowanjom w jendźelskej rěči. Naš jendźelski seržant njemóžeše so dołhi čas na Božich službach wobdźělić, dokelž běše na khorołožo sputany. Napřećiwo lacaretskomu duchownomu drje bě wón zdwórliwy — zdobom pak zawrjeny, mjez tym zo wšitcy joho druzy towařšojo jara rady k swjatym sakramentam přistupowachu.

Tu přińdźe 15. njedźela po Swjatkach ze swjatym sćenjom wo wubudźenju młodźenca w Naimje. Bě to njedźela, na kotrejž móžeše naš ćělnje a dušinje khory seržant prěni raz z khorołoža postanyć a zepjerajo so na dwaj kijej swojich jendźelskich a iriskich towaršow k Božim službam přewodźeć. Štó mohł prajić, što je joho tam wjedło? Traš jenož towaršnosć abo wćipnosć abo dźakownosć? Najskerje bě hižo předkhadźaca hnada Boža joho dušu wobdźěłała, zo naręč němskoho wojeńskoho duchownoho zwólniwje přija a znutřkownje ju předźěła. W tutym předowanju předstaji so jomu Jězus Nazaretski jako wumožnik, kiž ze swojej lubosću, ze swojim sobučućom a ze swojej wšohomocu přez hrózby bitwišćow a domy bolosćow kroči, zo by mortwych młodźencow a mužow, zo by človjekow, kiž su znutřkownje na hrěch zemrěli, zasy wubudźił a jich jako žiwe dźěći Bože zasy Cyrkwi wróćił. Tónle wobraz přimny so joho duše a přetwori joho znutřkownje. Hdyž samsny katolski wojeński duchowny w běhu tydźenja zasy do lacareta přińdźe, stoješe seržant, zepjeracy so na swojej kijej, hižo před kapału a poręča takle duchownomu: „Hižo tři dny łakam tu na Was; Wy sće njedźelu předował, zo Jězus-Nazaretski runje nětko we wójnje najwjetšich hrěšnikow k nowomu žiwjenju hnady wubudźuje. Płaći to tež za mnje? Ja sym wot mnohich lět sem najšpatniši mjez wšitkimi človjekami. Wěriće wy woprawdźe, zo móžu tež ja hišće postanyć?“ To wšitko praji wón z wótrym hłosom, zo móžachu tež druzy wójnscy jeći to słyšeć. Duchowny přeprosy joho k dowěrliwej rozmołwje do kapały.

Tu sta so potom dźiw nakazanja, dušinoho z-mortwych-staća. Cyle wuhójeny bu seržant po njedźelach do jenoho lěhwa jatych přewjezeny.

W lacareće, w kotrymž bě seržant něhdy so hojił, přeměnjachu so stajnje wobliča: přecy zasy přikhadźachu zranjeni a wotkhadźachu wuhójeni. Junu so tu stary jendźelski seržant zasy zjewi. Z někajkim njezbožownym připadom bě so joho stara rana zasy wotewriła. Lěkař wupraji so napřećiwo duchownomu, zo je tón raz wěc wjele bóle kritiska; praša so jara, hač wutroba jatoho to wšitko wudźerži; wón ćerpi surowe bololsće.

Kak zabłysknyštej so woči khoroho, z ćežkej zymicu wojowacoho, hdyž měšnika zasy wuhlada, kotrohož prědowanjo na 15. njedźeli po Swjatkach bě joho k duchownomu horjestaću wołało! Na słowa měšnikowe, zo drje wón nětkle ćežke bolosće ćerpi, wotmołwi jaty: „Wjele mjenje, hač sym sebi zasłužił; ja sym tak zbožowny wot tamneje njedźele sem; nadźijam so, zo budu hišće dołho ćerpjeć dyrbjeć, tak dołho, dóniž njebudźe moja wola ze sebjezaprěwanjom a přewinjenjom, modlenjom a dóstawanjom swjatych sakramentow tak zesylnjena, zo ženje wjacy so njepodam službje někajkeje njepócćiwosće. Ja sym tajki młodźenc z Naima a chcu znowa dobyte žiwjenjo sebi wukhować.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W dotalnej katolskej wyššej šuli zaměšći so 1. oktobra wučerńja za cłownikow. W njej maja so cłowni zastojnicy w swojim powołanskim dźěle při krajnych hranicach dokładnje wuwučować. K tomu zarjaduja so tu lětnje 3 kurzy po třoch abo štyrjoch měsacach. Při kóždym kurzu so tu traš na 225 wobdźělnikow zeńdźe. — Zbytne rjadownje katolskeje wyššeje šule buchu do rumnosćow gymnazija a krajnostawskeje wyššeje šule přiwzate.

— Překupc Emil Wilček swjećeše ze swojej mandźelskej 20. augusta sl ě borny kwas a za někotre dny, 1. septembra, budźetaj wopominać 25 lětne zhromadne dźěło we wobkhodźe, kotrež je knjez Wilček 1912 wot Hilgerec přewzał. Też katolskim Serbam je tute překupstwo na Seminarskej drózy derje znate. Knjez Wilček je też w katolskim towarstwowym žiwjenju přecy z připóznatej horliwosću dźěłał. K „Posołej" knjez Wilček swěrnje dźerži, hdyž so přez njón wobroća na swojich woteběrarjow w Serbach. Přejemy česćenymaj mandźelskimaj wjele zboža!

Z Marijineje Hwězdy. Pjatk před tydźenjom swjećeše so tu swjedźeń swj. Bjarnata, kiž je wuznamny dźeń za tudomny klóštr. Wobhladuje so tola tutón swjaty jako druhi założeŕ cisterskoho rjadu, ma swoje mjeno po założenym klóštrje Ciscertium (Citeaux) w Francózskej. Hewak je tutón rjad wotnožka benediktinskoho rjadu. Pjatkowny swjedźeń wuznamjenješe so z tym, zo bě najdostojniši knjez biskop Pětr Legge přitomny. Měješe pontifikalnu Božu mšu, při kotrejž klóštrscy duchowni, knježa ordinariatski assesor dr. Hötzel, fararjaj Cyž z Hajnic a Nowak z Radworja assistowachu. Duchowne knježny spěwachu k tomu třihłósnu missu k česći swj. Korle Borromejskoho wot M. Filka. Swjedźeński prědar, dr. Hötzel, spominaše na swj. Bjarnata. 1953 budźe 800 lět, zo je zemsku časnosć wopuščił, ale joho khwalba roznošowaše so po cyłym znatym swěće. Tutón swjaty liči do sławnych ludźi swětowych a cyrkwinskich stawiznow. Hdyž do klóštra zastupi, wza 30 runje tak zmyslenych młodźencow sobu, bu z časom z předstojićerjom, je wojował přećiwo bamžowskomu šismej a je ke křižnej wójnje přećiwo njepřećelam křesćanstwa namołwjał a za swjaty skutk mócnje wustupował. Běše wulki česćowaŕ křiža, wo čimž joho skutki a nabožne mysle swědča. Wuzcy bě z Bohom zwjazany. — Na joho čestnym dnju wupyšuje so cyrkej swjedźeńscy. Wołtarje błyšća so w swětle swěčkow a pisanja so z najrjeńšimi rózemi a kwětkami, wosebje wołtaŕ swjatoho při druhim stołpje před wulkim wołtarjom. Wobraz na nim předstaja swj. Bjarnata klečo pod křižom, kak so Wumožnik z prawicy z křiža k njomu khila, swojomu nutrnomu česćowarjej. Zwjetša so na tutym wołtarju na joho dnju Boža mša swjeći, hewak zrědka wob lěto. Po prědowanju zarjadowa so prócesijón po klóštrje, při kotrymž so někotre powostanki swj. Bjarnata sobu njesechu. Khowancy holčoho klóštrskoho wustawa spěwachu k tomu hymnu „Jesu, dulcis memoria". W swjatočnym ćahu wjedźeše so knjez biskop zasy z cyrkwje do propstownje, při tym lud, wosebje dźěći, žohnujo. Mała swjedźeńska hosćina zjednoći joho z klóštrskimi a patronatskimi duchownymi a z druhimi hosćemi. Po njej zeńdźechu so w abtowni z předstojićerku klóštra a dalšimi knježnami k njenućenej rozmołwje. Wokoło popołdnja wopušći ważeny hósć klóštr.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 1. septembra popołd. w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/24 hodź. we Worklecach.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Němscy biskopja běchu tutón tydźeń při rowje swj. Bonifacija w Fuldźe zhromadźeni.

Towarstwo swj. Bonifacija — 1849 założene — je za čas swojoho wobstaća dotal założiło 4600 dušezastaraćerskich městnow w diasporje. Běžnje ma so starać wo 1100 wosadow, podpjera 182 dźěćacych wustawow, wu-

Bratraj.

Spisała Erika Walden.

Bróžnja bě hižo nimale połna a přecy hišće njeběchu žně dokhowane. Tajkoho Božoho žohnowanja njebě dołho wjacy było. Oh, to so wjeseleše Měrćin Kubjela, stary bur. Wjele struchłych lět bě přetrał, wjele staroscow a horja, a tohodla dźakowaše so ćiše Bohu za tute bohate žně. Swěru dźeržeše so wón starych, dobrych nałožkow. A hdyž bě posledni snop do bróžnje, stupi Kubjela na worštu, stykny swojej mozlatej rucy ke krótkej dźaknej modlitwje a sčini znamjo swjatoho křiža na tute bohate Bože dary.

Joho synaj Handrij a Pětr stoještaj pódla. Starši syn so nanowomu počinanju dźiwaše. Swojomu bratrej nana wusměšejo něšto šepny. Wótře sebi to njezwěri, dokelž měješe před nanom tola hrózby. Kubjela bě kruty muž. Na joho kuble knježeše jednorosć, porjad, čistota a wosebje krute, nabožne zmyslenjo. Sprawne wašnjo staroho bura bě tu z domom. Wšelakim nowočasnym nahladam a wašnjam Kubjela přikhileny njebě. Wosebje zasudźowaše wulcyčinjenjo, kotrež bě so bohužel też na wsach do wšelakich statokow dobyło. Joho žona bě hižo před někotrymi lětami wumrěła. Na jeje městnje hospodarješe stara ćeta, kiž bě dawno z wudowu; bě bjez dźěći. Njebě drje rjana; wulki nós wuznamjenješe jeje mjezwočo a cyle brunu kožu też měješe. Wšak tola njetrjebaše rjanosće k hospodarskomu dźěłu. A w tym bě wustojna. Swoje winowatosće wulkotnje zastara.

Handrijej a Pětrej měješe ćeta być z maćerju. Pětrej bě bóle přikhilena dyžli Handrijej; tón bě jej pře dźiwi.

Přez sto lět hižo bě kubło w Kubjelic rukach. Prěni hospodaŕ tutoho mjena bě měł synaj, dwójnikaj, kotrejuž wosebita lubosć jednoćeše. Tutaj hospodarještaj hromadźe na kuble. Jedyn z njeju so woženi; toho synojo pozdźišo kubło herbowachu. Stajnje tam knježeše rjana přezjenosć a měr, kaž to zrědka hdźe bywa. Tu pak bě bohužel hinak. Nan přihladowaše z bolosću, kajka njepřezjednota knježi mjez bratromaj, joho jeničkimaj synomaj. Handrij, měješe nastajnje přećiwo bratrej něšto wustajeć. Tón pak sebi to njechaše lubić dać. Starši bratr Handrij měješe prawo na kubło. Nan pak we swojej wutrobje začuwaše, zo chcył wjele radšo Pětrej kubło předać. Joho cyłe wašnjo a zadźerženjo so jomu derje lubješe. Pětr bě ćichi a rozomny a wědźeše też ze służownymi prawje wobkhadźować

Handrij bě runje nawopak, bě hruby a chcyše knjeza hrać; a hdyž rěkaše, něšto za służownych wudać, bě jomu to přewjele.

„To njezměje žanoho dobroho kónca", strachowaše so stary nan a sam njewědźeše, kak by to najlěpje zarjadował. A wón rozpominaše, kak we cłowjeskim žiwjenju tak husto cyle hinak přińdźe, hač je sebi cłowjek to myslił. Rjane nadźije husto dosć rozpadnu, ale wšelake starosće su też

dźeržuje 120 šulow, zapłaća 200 wučeŕskich mocow a přikładuje 500 duchownym na mzdu. Z toho zawěsće drje dowidźimy jasnje winowatosć, zo tute towaŕstwo ze wšěmi mocami dyrbimy **podpjerać.**

Wulki dźěł sobustawow němskich duchownych a klóštrskich rjadow dźěła w službje **wukrajnoho němcowstwa,** mjenujcy 8000 měšnikow a bratrow a 30000 miłosćiwych sotrow. Nic jenož Cyrkej a njesmjertne duše maja so tutym dźakować, ně, tež němcowstwo jako tajke dyrbi jich spomožne skutkowanjo připóznawać.

Po postajenju němskich biskopow zarjaduje so 19. 9. w němskich diecejzach cyrkwinski dźeń za młodźiznu za wukrajne němske misijónstwo.

19. augusta bě 100 lět, zo je so narodźił sławny ludowy spisowaćel faraŕ Handrij Hansjakob. Joho spisy, powědańčka a powučenja su jara rozšěrjene a so wuznamjenjeja přez raznu ludowu rěč, kotruž tutón wjesny faraŕ w Čornym lěsu nałožowaše. Často wšak běše tež hinašoho měnjenja kaž joho duchownska wyšnosć a měješe z njej tohodla wšelake zadźěwki. Najebać wšěch přećiwnosćow, kotrež bě sebi z tym přihotował, wón takle wuznawaše: „Tež najwótriša rozkora nihdy njemohła to jene dócpěć, zo bych ja hdy so dźělił wot katolskeje Cyrkwje. Prjedy bych nanajwjetšu njeprawdu znjesł, přetož tutu Cyrkej česćuju jako wulkotnu, čistu a swjatu, byrnjež tež človjeska słabosć w njej často dosć wopak je jednała."

Aachenki biskop je po dokónčenju swjatočnosćow, kotrež k česćowanju swj. relikwijow so tam wotměwachu, k wěriwym swojeje diecejzy tute pastyŕske słowa rěčał: „Po swědomitym wobličenju je na **800000 putnikow** w tutych 15 dnjach w našim biskopskim měsće pobyło. Z napjatym wuchom smy připosłuchali radostnomu spěwanju a pobožnomu modlenju jednotliwych a prócesijónow, kotříž w swojej maćeŕnej rěči so wuznawachu tu zjawnje k swojej wěrje, ale tež tym cuzorěčnym, kotříž tu kěrluše spěwachu a so modlachu. Nihdy njezapomnju, a tež Wy zawěsće ženje njezabudźeće słowa wěry, kotrež někotři najdostojniši knjeza biskopja tudy su k Wam rěčeli. Waše nutŕkowne zahorjenjo so přecy znowa zasy kaž za šumjacym wichorom zběhaše, z horliwej zahoritosću sće postrowjeli najdostojnišich knjezow a z horcym zapalom sće zanošowali přecy zasy naše wěrywuznawace kěrluše. Z tym sće tak cyle jasnje so wuznawali, ke komu stojiće a komu swěru dźeržeć sće přihotowani. A štó z nas hdy mohł zabyć dostojny wukónc swjatych dnjow, hdyž mužojo a młodźency ćehnjechu z prócesijónom w tak přemožacej ličbje kaž hišće ženje dotal. Přez hodźinu dołho ćehnjechu mužojo w rynkach šesćo a šesćo hromadźe ... To bě woprawdźe pozběhowace swědčenjo, zo tuta wěriwa jednota bě jeneje mysle, a tu zjawnje před cyłym swětom wuznawaše.

Nětkle so wjele derjezmyslenych wo to prócuje, zo by tola mjez Khrystusawěriwymi so wutworiła prawa towaŕšnosć. K tutomu prašenju evangelski wosadny časopis w Nowym Ulmje takle pisa: **„Mjez wěrywuznawanjemi njedyrbjało być přerokow,** hdyž připóznawaja jenoho a tosamoho Knjeza Jězusa Khrystusa a hdyž na joho hłós posłuchaja. Jenož wo to mohło hić, štó joho hłós najjasnišo rozemi a joho wolu najlěpje dokonja. Tajke wuběhanjo pak tola z časom cyle wěsće wjedźe k towaŕšnomu zjednoćenju přećiwo tym, kotříž Jězusa Khrystusa njechadźa připóznać jako Knjeza ale sami chcedźa być z knjezom nad nim a tež nad joho evangelijom. Štóž rěči wo zwadźe mjez wěrywuznawanjemi, tón bohužel kedźbliwosć wotdźeržuje wot wjele khutnišeje zwady **přećiwo wěrje,** kotruž tamni chcedźa, kotříž wo Knjezu Jězusu Khrystusu ničo wědźeć njechadźa a tohodla tež wšitke wukładowanja a rozłožowanja wo swjatym pismje wotpokazuja jako cyle wyšace dogmatiske wuměčowanjo."

Najnowša „lětna rozprawa katolskoho misijónstwa mjez wukrajnymi Němcami" je tele dny wušła (w nakładźe Butzon & Bercker w Kevelaeru). Z njeje móžeš wosebje wuknyć a spóznać, zo je runje nabožina poskićała najwažniše srědki k pěstowanju a zdźerženju narodow a ludnosće. To dopokazuja zańdźene časy a tež dźensniši dźeń.

Generalna zhromadźizna Görresowoho towaŕstwa je so do Osnabrücka powołała a budźe tam wot 4.—7. okt. Tute jara ważne zjednoćeństwo spěchuje wědomostne zaměry katolskeje Cyrkwje w Němskej. Bu w lěće 1876 założene a pomjenowane po sławnym katolskim němskim spisowaćelu Józefu Görresu, kiž lěta 1848 w Mnichowje wumrě.

Znaty wustojny spisowaćel, kiž je z dušepastyrjom w eifelskim kraju, we swojej najnowišej knizy tole pisa: W mojim susodstwje bě z jenym duchownym něšto było. Wulka hara z toho nasta. We cyłej wokolinje, we wšěch hródźach a keheleŕnjach wo tym so rěčeše. W blizkosći bě živy jara dostojny stary duchowny, kotrohož wšitcy

---

druhdy njetrjebawše. Handrij bě sam na tym wina, zo přińdźe k njeluboznosćam mjez nim a nanom. Nan měješe z Handrijom wjele mjerzanja. Hdyž joho na skótne wiki abo druhdźe pósła, dyrbješe so bojeć, zo hakle na druhi dźeń rano domoj přińdźe a zo dźěl wuwikowanych pjenjez pobrachowaše. Wjacy króć bě nan joho napominał a jomu hrozył; tola syn toho kedźbu njeměješe a husto dóńdźe ke krutej zwadźe mjez nimaj.

Jenoho dnja jědźeše Handrij zasy na wiki a bratr Pětr bě sobu. Měješ taj někotre ćelata na předań a potom dyrbješ taj nowoho konja kupić. Handrij rozemješe jara wustojnje předawać a kupować. Měješe hibity a liśćaty jazyk a tak přiwabi mnohich kupcow k sebi. Při kupowanju měješe dobre wóčko a zrědka što hubjene kupi. Pětrej tutón dar pobrachowaše. Njemóžeše telko powědać, běše cyle zkrótka, ale sprawny kaž joho nan. Nan bě přeswědčeny, zo Pětr w pozdźišich lětach tajkej wušiknosće też nabudźe a to ćim prjedy, hdyž Handrij wjacy při nim njebudźe, kiž Pětrej jenož hłupych hólcow nawdawaše.

Dokelž bě dobry kup so radźił, měnješe Handrij, zo ma so to trochu woswjećić. Za krótki čas bě hižo cyłe koło towaršow wokoło njoho.

„Pój, chcemoj radšo domoj jěć", napominaše Pětr. „Ty tola wěš, zo nan potom kóždy raz swari."

„Nó, ty njewinowate jehnjatko", hanješe joho bratr, „měniš, zo sym ja też tajki zaspanc kaž ty, a živjenjo jenož doma zady pjecy přečinju? Njech sebi stary doma hubu dŕeje tak wulku hač chce, što so wo to staram! Jeli pak ty sobu njechaš, móžeš w měrje domoj jěć. Saromu praj, zo mam hišće něšto nuzne wobstarać." — —

Pozdźe w nocy přińdźe Handrij domoj. Motykowaše so w komorje wokoło, hdźež też Pětr spaše, a běše wšón blědy.

„Što je so stało?" so Pětr prašeše.

„Dźerž hubu", zareji Handrij. — „Njewubudź staroho, tón to časa dosć zhoni."

„Što zhoni časa dosć? Je so što stało? Rěč tola, Handrijo!"

„Wostaj mje na pokoj — sym tak sprócny, zo skoro padnu. — — Ale wědźeć wšak też móžeš: nimam žane pjenjezy wjacy. Wšo je k dračej."

„Pjenjezy žane wjacy nimaš? Hdźe dha sy je to tola wostajił?"

„K dračej su, ći praju! Njebudź tola takle wóslacy. Něšto sym přepił — a tamne drje su mi pokradnyli."

Pětr skoči z łoža. „Ale to je tola žałostnje, Handrijo, za tři ćelata pjenjezy prječ — što budźe to nan prajić? Derje, zo wzach konja sobu domoj, hewak bě 'šće toho też přepił."

„Haj, to je zbožo, zo sy ty tajki dobry synk", hanješe Handrij bratra, „to je so stało a ničo njehodźi so wjacy na tym přeměnić. Nanej rjeknu, zo su mje wobkradnyli. A ty pak mi mjelčiš — słyšiš — žane słowčko mi njerjekneš! A nětko spi!"

*

česćowachmy kaž swjatoho. Štyrceći lět dołho bě na khudej wjesnej farcy skutkował, njeznaješe žanych potrěbnosćow za swoju wosobu a skoro ničo sebi njepopřeješe. A tola ani telko njezawostaji, zo by kusk hódnoho pomnika na joho row so stajić mohło. Wšitko bě wón rozdawał khudym. Tola žadyn človjek daloko a šěroko wo tym njeréčeše... **Tak to na swěće bywa!** Štož złoho so stanje, to so roznjese, štož pak dobroho, to lědma štó zhoni.

Rakuska. W přichodnych dnjach wotměwa so we Winje mjezynarodny kongres katolskich wójnskich wojowarjow a jich dźěći. Kardinal Innitzer je z protektorom zjězda, kiž so započina ze swjatočnymi pólnymi kemšemi, kotrež změje rakuski wojeński vikar Seckauski biskop Msgr. Pawlikowsky. Na druhi dźeń změje japoštołski nuncius Božu mšu. 28. augusta putnikuja veteranojo zhromadnje do Marija Celly. Zjězd so skónči z pontifikalnej Božej mšu z prědowanjom kardinala Innitzera.

We Winje je duchowny wutworił nowy skutk křesćanskeje lubošće, kiž so stara za wbohich človjekow, kotřiž **zadwělujo žiwjenjo maja syte**. W prěnim měsacu skutkowanja bu 150 wosobow zakhowanych před samomordarstwom. 600 wosobow pak, kotrež běchu spytałe wzać sebi žiwjenjo, buchu w khorownjach wopytowane a na duši a ćele zastarowane.

Wuheńska so přihotuje na **swětowy eucharistiski kongres,** kiž budźe w meji přichodnoho léta w Budapesće swjećeny. Wuheński wjerchprimas kardinal Seredi je zhromadnje z belgiskim biskopom Heylen w Namuru, kiž je z presidentom zarjadnistwa eucharistiskich kongresow, přeprošowace listy do cyłeho swěta rozesłał a to: 64 kardinalam, 10 patriarcham, 210 arcybiskopam, 852 diecezanskim biskopam, 263 japoštołskim vikaram, 104 japoštołskim prefektam a 39 prelatam a abtam. W přeprošowacym lisće, kiž je łaćonscy spisany, pokazuje kardinal zdobom też na **900lětny jubilej,** kiž chce Wuheńska k létu swjećić k wosławjenju swojoho prěnjoho japoštołskoho krala, Śćěpana Swjatoho, kotromuž ma so wuheński kraj dźakować za poselstwo katolskeje wěry, za křesćansku kulturu a kralestwo Marijanske (Regnum Marianum), haj samo swoje wobstaćo. A skónčnje wobroća so kardinal na **wšitke narody cyłoho swěta:** „Přińdźće wšitcy do našoho hłownoho města, zo byšće khwalili Knjeza. Njech z eucharistiskim Zbóžnikom da zasy swětłu zeskhadźeć na zemi... Hdyž nětkle po cyłym swěće bjezbóžne človjestwo je so zběhnyło přećiwo Bohu, přećiwo Kkrystusowej Cyrkwi a přećiwo našej wěrje, chcemy my z eucharistiskim kongresom tutomu hibanju napřećo stupić a po cyłym swěće zarjadować wójnski pokhod z modlenjom a posćenjom a z wuznaćom wěry do Khrystusa a joho Cyrkwje a wučby. Zawěsće budźe Khrystus, kiž tola w štałtnosći Najswjećišoho we wšěch cyrkwjach je přitomny, tutón zjawny zhromadny wujednawacy wopor cyłeje Cyrkwje a wšěch katolskich narodow hnadnje přijimać...."

Krajan na léto 1938

so přihotuje. Prosymy wysokodostojnych knjezow duchownych, zo chcyli w prawym času nam wozjewić, što traš mělo so w nowej protycy porjedźić abo přeměnić. Wostanje na přikład porjad Božich służbow tón samsny, kajkiž w Krajanu je wozjewjeny?

Přihotowacy komitej z tym liči, zo někotre **statysacy ludźi** na kongresu w Budapesće so zeńdźe a je přeswědčeny, zo najwjetši dźěl wopytowarjow so też wobdźěli při zkromadnym swjatym woprawjenju. To budźe zawěsće pozběhowacy podawk, hdyž so tam zjawnje tři generalne woprawjenja zarjaduja. Najprjedy přistupja dźěći k blidu Božomu a to 26. meje. na dnju Khrystusowoho do-njebjespěća. Statysacy dźěći tam powitaja njebjeskoho lubowarja dźěći; wšitke budźa jenajke běłe zdrasćene. — Na samsnym dnju też młodosć a starši swjate woprawjenjo dóstanu.

Wuheńske wójsko — honved — přistupi tohorunja k blidu Božomu. Knježeństwo so we Wuheńskej jara stara wo rozwučenjo wojakow w nabožinskich należnosćach. Kóždolětnje zarjaduja so tam za wójsko a policiju exercicije. Nic jenož wóčko změje na tajkim wobrazu swoje wjeselo, ale też wutroba budźe so zradować, hdyž wojacy budźa so tam kłonić před njebjeskej majestosću. Dźensa hižo staraja so wo to, zo by wšitko w prawym času derje zarjadowane było. **600 nowych keluchow** je za tute generalne swjate woprawjenja trěbnych. Wokoło **2000 měšnikow** budźe tam ludej wudźěleć khlěb jandźelow. Móžemy drje

---

„Nano, sym měł njezbožo", rjekny Handrij rano, a nětko powědaše wšón zrudźeny — wumyslenu łžu.

Nan pohlada jomu kruće do wočow. Njewědźeše, hač dyrbi to wěrić abo nic. Tola njemóžeše sebi myslić, zo dyrbjał tajki jebak być, zo mohł joho wołžeć.

Wokoło připołdnja přińdźe młody mužski do dwora. Nadeńdźe tam staroho Kubjelu samoho a přepoda jomu kožanu tošku z někotrymi hriwnami. „Smy sebi wčera wječor mały žort dowolili", wón rjekny. „Handrij bě so kusk wjele nasrěbał, a tak njebě wjacy z knjezom sam na sebi; wón to ani njepytny, hdyž jomu listownju wzachmy. Njechachmy joho wobkradnyć, chcychmy jomu listownju zasy wróćić, hdyž domoj póńdźe. Ale też naše hłowy počachu nam być ćežke a njejasne, a tak potom na to pozabychmy."

„Tak, tak, Handrij bě potajkim wčera wječor z wami w korčmje?"

„Haj, běchmy sedmjo towaršojo hromadźe we wjesołej zabawje a Handrij je worćiznu zapłaćił."

Kubjela njewotmołwi ničo. Cyle zrudźeny spózna, kak je Handrij joho wojebał.

Wječor, hdyž běchu wšitcy z pola domoj a bratraj do jstwy zastupištaj, połoži nan před Handrijom listownju na blido ze słowami: „Poréćimoj potom dale."

Wječeŕ bě přihotowana. Stary Kubjela zaspěwa paćerje před jědźu kaž wšědnje; nikomu pak njenapadny, kak joho hłós třepotaše; jenož joho synaj to pytnyštaj. Kaž wšě druhe dny bu też dźensa rozpowědane, što ma so jutře dźěłać. Na to dźěše bur ze synomaj do pódlanskeje jstwy.

Handrij widźeše, kak so nanowe mjezwočo přeměnja. Nastróži so, hdyž jomu do wóčka pohlada. Łžeć tu ničo wjacy njepomhaše; wědźeše derje, zo je nan wšitko zhonił.

„Nadpadnyli tebje potajkim su?" dźeše nan. „Jara wušiknje sy sebi to wumyslił. Ale při wšej zrudobje wo tebje so tola wjeselu, zo bychu twoje łžě wotkryte. Snadź so hišće polěpšiš. Pósćelu će k swojomu staromu přećelej do L."

„Što, do tutoho zanjesenoho hnězda dyrbju hić? To drje tola sam njewěriš! Mam wšak hižo dawno hač do šije syte tu pola was. Ničo njesmě človjek měć wot swojoho žiwjenja, jenož dźěłać a zasy dźěłać a za to krydnješ kusk jědźe. — Póńdu prječ, ale moje samsne puće. Při žiwym ćěle so njecham hišće pohrjebać dać!"

Žana želnosć, žana hańba njebě na Handriju pytnyć, wón wosta zasakły, hačrunjež widźeše, kak krawješe staromu nanej wutroba.

Stara ćeta bě mjez tym też zastupiła a spyta sobu jednać takle napominajo: „Hišće žadyn Kubjela njeje z tutoho kubła ze zasakłej wutrobu šoł."

„Nó, dha budu ja prěni", wotmołwi Handrij hrubje.

(Přichodnje kónc.)

z tym ličić, zo cyły katolski swět w tych dnjach přistupi k blidu Božomu, jeli so wšudże po namołwjenju kardinala Seredija změja, kiž je duchownske zarjadnistwa na cyłym swěće wo to prosył.

Za eucharistiski kongres je wuhefski basnik zhotowił pod titulom „Sancti Hungarorum“ (Swjeći Wuhefskeje) **swjedźeńsku hru,** w kotrejž sławi a wokrasnja swjatych wuhefskoho naroda; tych je 28.

W Budapestiskim měsćanskim parku připrawjeja městnosć za tute swjatočnosće. Hobrski woltař ma so tu postajić, na 50 stopow wysoki do dalokosće widźomny. — Zjednoćeństwo wuhefskich młynkow je wuhefskomu primasej a wjerchbiskopej přilubiło, zo wšitku wosebitu muku, kotraž budże w běhu jubilejnoho lěta k přihotowanju hostijow trěbna, wuhefskim faram darmo poskići. Tute khwalobne počinanjo wuhefskich młynkow bu po cyłym kraju připóznate.

Smil so nad khudym.

W lěće 1841 běše kruta zyma. We Antwerpenje běše khuda dźěłaćefska swójba, pola kotrejež běše we jstwě runje tak zyma, kaž na hasy. Pod lóhkim posleškom leżeše khore dźěćatko, bóle na smjerć podobne, dyžli na žiwjenjo. Při łožu sedźeše młoda žona we hubjenej drasće a płakaše. Nadobo zawoła so wot zymnych khachli: „Maći, maći, sym hłódny“. Běše to pjećlětne hólčatko. Mać ničo njepraješe, sedźeše kaž morwa. Po khwili hólčatko zasy žałosćeše: „Maći, daj mi tola něšto jěść, ja wjacy njewutraju; daj!“ Mać praješe: „Ach, ja sama z hłodom mrěju; čakaj hač nan domoj přińdźe“. Zasy prošeše hólčk: „Ach, daj mi jeno kusčatko“. Mać poda jomu wobkusanu skórčičku a praješe: „Tu maš; sym to za twoju sotřičku khowała — ale ta drje ničo wjacy jěść njebudże“. Mjez tym zo mać płakaše, kusaše hólčik žadosćiwje do skórčički. Tola lědom běše połojcu zjědł, poda zbytk maćeri a praješe: „Skhowaj to za sotřičku, zo wona njewumrěje“.

Poł hodźiny na to přińdże nan domoj. Zrudnje na swoju žonu hladajo rjekny: „Sym prawje njezbožowny. Cyłe ranjo sym na dwórnišću stał a njejsym kroška zasłužił. Njewěm što započeć.“ Mjez tym prošeše hólčatko: „Nano, ja sym jara hłódny. Njejsy mi ničo sobu přinjesł?“ Tola hdyž nanowe zrudne pohladnjenjo widźeše, mjelčeše, a njeprošeše wjacy.

Hdyž nan na khore dźěćatko we łóžku pohladny, chcyše so jomu wutroba puknyć. Nihdźe njewidźeše wupuć z tajkeje nuzy. Skónčnje rjekny: „Předam karu, z kotrejž sym so dotal žiwił.“

Tak wjezeše karu na torhošćo, hdźež so wěcy na přesadźowanjo předawachu, a čakaše, hač rjad na joho karu njepřińdże. Runje dźěštej bohatej knjenje po torhošću. Wuhladawši muža tak zrudnoho stać, zastaštej a słyšeštej joho k znatomu prajić, čohodla dyrbi karu předać.

Khětře wotrěčeštej sebi knjenje, što chcetej činić. Sadźeštej sobu a kupištej karu za 27 frankow. Ludźo so smějachu. Zapłaćiwši kazaštej mužej, zo by jimaj karu domoj dowjezł, zo chcetaj jomu to wosebje zapłaćić. Khudy muž so zamołwješe, zo ma nuzne wobstaranjo; chcyše za swojich něšto khlěba kupić. Knjenje so wopraštej, hdźe bydli a rjeknyštej potom, zo ničo wokoło nima. Tak jimaj karu wjezeše. Ducy dyrbješe zastać, knjenje pak khlěba, běrnow a drjewa nakupištej a na karu składźeštej.

Hdyž k joho domej přijědźechu, měnješe muž, zo dyrbi hišće dale jěć a prošeše, zo směł na khwilku do tutoho domu zastupić. Knjenje dźěštej za nim a widźeštej cyłe hubjeństwo we khudej jstwičcy. Žona leżeše kaž morwa na zemi a hólčk prošeše: „Maći, daj mi jěść, daj mi jěść“. Muž měnješe, zo je žona morwa a poča płakać. Knjenje daštej jomu pjenjezy a póslaštej joho po wino. Dźěsću daštej něšto k jědźi, a žonje linyštej něšto wina do horta a bórzy wona k sebi přińdże.

Potom praještej mužej, zo kara a wšo, štož je na njej, jomu słuša, a zo dyrbi k nimaj přińć, je-li budże zasy we nuzy. Za khore dźěćatko wobstaraštej lěkarja. Zwjeselena swójba dźakowaše so jimaj z wjele sylzami. Tamnej dobroćiwej knjenje pak sebi wuznaštej, zo za bohatoho člowjeka wjetše wjeselo njeje, dyžli jako pomocnik zastupić do domu khudoho.

Zawistny a nahrabny.

Na dworje sicilskoho krala běštaj dwaj wojakaj, kotrajž so do smjerće hidźeštaj: jedyn běše zawistny a druhi nahrabny. To běše kralej a joho dworej přećiwne. Junu chcyše sebi kral z nimaj žort sčinić a dworej wjeselo přihotować, jej pak z tym połěpšić. Tohodla powoła jej hromadźe k sebi a khwaleše zjawnje před wšitkimi jeju zasłužby. Na to slubi jimaj, zo chce jimaj dźensa jeju zasłužby zapłaćić. Kazaše jimaj sebi žadać, štožkuli chcetaj; wón chce jeju prostwu dopjelnić, a to tak, zo tón, kotryž prěni žada, žadanu wěc junu dóstanje, druhi pak ma dóstać to samo dwójcy.

Wobaj stejo mjelčeštaj a žanomu njechaše so prěnjomu prosyć. Nahrabny sebi mysleše: „Jeli ja prěni prošu, budu přikrótčeny: dokelž jeno połojcu toho dóstanu, štož so tamnomu da.“

Zawistny při sebi praješe: „Nihdy njebych to přenjesć mohł, zo dyrbjał tajki nahrabny wjacy dóstać, dyžli ja. Radšo njecham sam měć, hač zo dyrbjał přez swoju winu tamnomu k dwojomu darej dopomhać.“ Tak přecy mjelčeštaj.

Hdyž běše so kral načakał, postaji skónčnje, zo dyrbi zawistny prěni prosyć. Ach, to běše wam čežka wěc. „Wo čo dha bych prosył, zo nahrabny njeby lěpje wotešoł, dyžli ja? Prošu-li wo konja, dóstanje wón dwaj konjej; prošu-li wo khěžu, dóstanje wón dwě! Ně, to njeńdże; to by so mi wutroba puknyła. A wo něčo tola dyrbju prosyć. Nětko wěm, chcu wo něšto zle prosyć, potom změje wón tosame dwójcy.“ Hdyž běše sebi to derje přemyslił, praješe wótře: „Žadam, zo by so mi jene wóčko, mojomu towaršej pak dwě wóčcy wukłołej.“

Cyła zhromadźizna poča so wótře smjeć a kral wotehna šamaweju člowjekow ze swojeje służby.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülertor 21.

Připrawy a graty za dom, dwór a zahrodu
Klumpy wšěch družin
Samoćěrjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi
wšu připrawu a potrjebu k twarjenju,
poskića w najwjetšim wuběrku
Železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štó njeby znał piwowy hosćeńc
Zum Echten
hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan“ so toči. — Derje tu tež pojěš.
W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Jara rjany skót:

Rańšoprusko-hollandske **kruwy a jałojcy,** wosebje dobre dójki a z ćelatami, też **byčki** pjenjezhódnje poručataj

Max a Theod. Rychtař

wikowařstwo ze skotom

w Njebjelčicach. Tel. Kamjenc 895.

Rinka wšě **kožuchowe** wěcy po nowych modelach wěcywustojnje wuporjedža. **Budyšin, Bohata dróha 5.**

Kupuju złoto a stare sšeborniki

juwelěr **Guido Reiche**

w Budyšinje, Hłowne torhošćo 2, **Telefon 2581**

Wěrowańske pjerščenje

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Zahrodku na tšeše

Kněžkec konditařnje

hišće njeznaješ?

Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.

Blizko pósty při Garbařskej hasy.

Müllerec konditařnja

W Budyšinje, na póstowym naměsće.

dobre jenož poskiča. W rjanej jich kofejownі pěknje so ći posedźi.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Himerec winařnja na torhošću při Pětrowej cyrkwi

Rjany swójbny hosćeńc.

Tunje wina ke kermušam a swójbnym swjedźenjam

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**

Likěry wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej 125 gr **50, 60, 70 pj.** přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

15 trjebanych kolesow

mužacych, žonjacych a dźěćacych

— wšitke derje přehladane — kotrež při kupowanju nowych přewzach, poruča

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Čistu, sprawnu, pilnu

holcu,

na domjace dźěła a warjenjo so wustojacu, pyta **swójba bjez dźěći.** Hdźe? zhoniš w našej čišćeńi.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Prawu radu

Wam dawa a derje Was posłuži

drogownja

Dr. Roeber

Bohata dróha 27

Kupuju

złoto **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Kupjel

Marijina Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam.

Zdobom witane wulětnišćo!

Po dołhej z wulkej sćerpnosću znjesenej khorości wotwoła husćišo domawobstaranu štwórtk, 19. augusta, Bóh luby Knjez našu lubu dźowčičku a sotřičku

Hanku Serbinec

z Kozarc

dźeń do jeje 11. narodninow w Kamjenskej khorowni do swojeje njebjeskeje domizny. Njedźelu rano smy jeje čělko na Khrósćičanskim kěrchowje swjatočnje pokhowali. Za wšu lubosć, jej při jeje dołhej khorości, na pustym wječoru a při pohrjebje wopokazanu, so wšěm z wutroby dźakujemy, wosebje kk. fararjomaj Wjeńcy a Rjedźe, kk. wučerjam a šulerjam, NS-sotromaj a za mnohe wěncy.

Zapłać wšěm Bóh!

W **Kozarcach,** na dnju pohrjeba, 22. aug. 1937.

Hańža zwud. Serbinowa a dźěći.

Sobotu, 21. augusta, pokhowachmy w Delnim Gölču w Vogtlandźe našoho luboho jeničkoho syna, čestnoho młodźenca

Jurja Herlichec

z Měrkowa

kotrohož je Bóh 32 lět staroho hnadnje k sebi wzał. Wo pobožny paćeŕ za khudu dušu zemrětoho prosytaj

hłubokozrudźenaj staršej, sotře a přiwuzni.

W Měrkowje, 21. aug. 1937.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

36. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 4. septembra 1937.** | **75. lětnik.**

Naše dźěći a jich swjeći jandźeljo!

Njeje słowa, kotrež by k nam hłubšo rěčało wo wobhnadźenju a wuzwolenju dźěsća, dyžli tamne słowo Zbóžnikowe: „Jich jandźeljo widźa stajnje wobličo mojoho Wótca, kiž je w njebjesach“. Kak hłuboko dyrbi tola tele słowo Zbóžnikowe wutrobu křesćanskich staršich jimać! Kajku česćownosć dyrbjało wone jim před dźěsćowskej dušu zašćěpjeć a kak doraznje jich dopominać na wulka zamołwitosć, kotruž maja jako wot Boha postajeni wukubłarjo dźěsća!

Starši maja so starać, zo dźěćo tak zahe hač mózno wo swojim wysokim wobhnadźenju zhoni, zo je mjenujcy wosebity jandźel pěston jomu jako pomocnik za žiwjenjo daty. Tule wučbu dźěsćowski rozomčk cyle lohko zapřimnje. A kak rady słyši małke dźěćo wo swojim njebjeskim škitarju, kiž je přecy při nim; kiž je přewodźa při hrajkanju na dworje a na wsy a w ćěmnej nocy při joho łóžku stražuje.

Přeć a žadać budże traš dźěćo, zo by tola swojoho njebjeskoho pěstona też widźeć mohło. Kak traš křesćanska mać tu dźěćo powući? — Twój jandźel pěston je njebjeski duch, kotrohož budźeš hakle w rjanych njebjesach ze swojimaj wóčkomaj widźeć móc; jandźel pěston pak widźi tebje stajnje, widźi wšitko, štož mysliš a činiš, dobre a też zło. Často rěči wón tebi we twojej wutrobje, hdyž će prawje žiwje napomina, zo njeby tola zło činiło. O, kak so wón wjeseli, hdyž dźěćo na joho pohnuwanja posłucha a pěkne a posłušne wostanje — a kak so rudźi, hdyž djabołej posłucha!

Za křesćansku mać je wučba wo jandźelu pěstonje ważna a skutkowna pomoc za dobre wukubłanjo dźěći. „Njećiń ničo, štož jandźela pěstona zrudźi — čiń z lubosće k njomu přecy to prawe.“ Nihdy pak njedyrbjała mać prajić, štož tola časćišo słyšiš: „Twój jandźel pěston dźe preč wot tebje“. To njeje wěrno a njeznjese so z wučbu wo njepřeměnitej lubosći Božej k nam človjekam. — Kak lohko so hodźi z dźěsćom z wječora swědomjo přepytować na zakładze křesćanskeje wučby wo jandźelach pěstonach: Je jandźel pěston dźensa ze mnu spokojom? Może wón Bohu Knjezej wjele dobroho wo mni powědać? Abo dyrbi snadź něšto njekhmane před njebjeski trón njesć? — Při tym njesmě wězo dźěćo zabyć, swojomu swěrnomu škitarjej so podźakować za wšu pomoc a wšón škit, kotryž je za dźeń nazhoniło. Runje tak budźe kóžde ranjo jandźela pěstona prosyć wo joho pomoc. Na to dyrbjało so dźiwać, zo dźěćo z časom wopřimnje, zo je to dwoja pomoc, kotruž stajnje wot swojoho jandźela dóstawa — pomoc za ćěło a dušu. Z tym ma so zadźewać, zo dźěćo njeby přejara jednostronscy sebi pomoc jandźela pěstona jenož jako pomoc za ćěło a tutomu hrožace strachi předstajało. Dokelž może dźěćo to ćim žiwišo sebi předstajeć, ćim lóže zapřijeć a horcyšo lubować, štož zwobrazowane so jomu předstaja, dyrbjało w bydlanskej abo w spanskej jstwi swjećo abo postawa swjatoho jandźela pěstona być. Kak lohko budźe so dźěsću před tajkim wobrazom wječorny paćeŕ spěwać!

Pola wjetšich dźěći měli starši wěrnosć wo jandźelach pěstonach k tomu wužić, zo je často a prawje doraznje dopominaja na jich wobhnadźenjo a wuzwolenjo jako dźěći Bože. Tak jara lubuje Bóh nas; tak jara stara so wón wo spomoženjo našeje duše, zo wón jenoho z njebjeskich duchow nam na bok staja. „Ty (o Božo), sy joho (człowjeka) jenož mało ponižił pod jandźelow, z krasnosću a česću sy joho krónował a postajił nad skutki swojeju rukow“. — Tak spěwa kralowski spěwaŕ Dawid wo dostojnosći człowjeka. Zašćěpjejće tola swojim wotrosćacym dźěćom hłuboko do duše, zo ničo njebychu činiłe, štož by jich jandźela mohło ranić. Powědajće jim wo swjatej Ceciliji, kotraž pohanskomu młodźencej, kiž wo jeje ruku prošeše, wotmołwi: „Chcu tebi wulke potajnstwo zjewić. Jandźel stoji mi na stronje, kiž by to ćežko wjećił, chcył-li ty něšto złe

ze mnu činić." Wučće je, zo bychu w strachach, kotrež žiwjenjo a powołanjo sobu přinjese, so na swojoho swjatoho jandźela dopomniłe a joho wo pomoc a škit prosyłe.

Kak rady bywa dźěćo same z jandźelom pěstonom za druhich, hdyž je k tomu nawodźeće! Rady wothladuje mjeńše, pomha bratram a sotram a towaršam, pohonja a namołwja je k dobromu a warnuje je před złom, pyta jim dobry přikład dawać. Kak často móžeš widźeć, kak woprawdźe hnujacu starosć wjetše derje wočehnjene dźěćo wo swojoho mjeńšoho bratřika abo sotřičku wopokazuje.

Kajke zbožowne začućo, kajki hłuboki trošt je to za křesćanskich staršich, zo móža k jandźelej pěstonej swojich dźěći so modlić! Zo móža joho wo pomoc a škit za swoje dźěći prosyć, hdyž sami njemóža ze słowom a přikładom njeposrědnje na nje skutkować: hdyž je dźěćo w cuzbje, stracham wustajene abo na staršiske napominanja dźiwać nochce.

Před dlěšim časom přija Swjaty Wótc skupinu italskich šulskich dźěći, kotrež jomu swoje derje poradźene pruhowanske šulske dźěła wo jandźelach pěstonach předpołožichu. Při tutej składnosći jim powědaše, kak je jomu joho mać zahe hižo česćownosć a lubosć k jandźelej pěstonej do wutroby położiła, a zo wón před wšitkimi ważnymi a ćežkimi rozsudźenjemi swojoho bamžowskoho zastojnstwa přecy najprjedy k jandźelej pěstonej so modli, kotrohož pomoc je wón často hižo začuł. Tak skutkuje wučba dobreje maćerje křesćanskoho staršiskoho domu často přez cyłe čłowjeske žiwjenjo, haj ma často wulki wliw na wosudy swěta.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W septembru budźe swjaty sakrament firmowanja w sćěhowacych wosadach Kamjeničanskoho wokrjesa wudźělany: sobotu 4. sept. we Wechselburgu a Limbachu; njedźelu 5. sept. w Kamjenicy w cyrkwi swj. Jana a swj. Antonija, a pónd'elu 6. sept. w cyrkwi swj. Józefa, popołdnju w 5 hodź. w Penigu; wutoru 7. sept. w Annabergu, pop. w 6 hodź. w Bärensteinje; srjedu 8. sept. w Aue; štwórtk 9. sept. w Kamjenicy wosada swj. Jana: měšniska konferenca; pjatk 10. sept. w Marienbergu, wječor 3/4 7 hodź. w Jöhstadće; sobotu, 11. sept. w Frankenbergu; njedźelu 12. sept. popołdnju w 3 hodź. w Hainichenje.

Z Marijineje Hwězdy. Hižo zasy žaruje tudomny konvent wo jenoho sobustawa. Zańdźenu srjedu pokhowachmy na knježnjacym kěrchowje duchownu knježnu Sofiju, Lejnu Schroederec, přez 78 lět staru. Před třomi lětami bě ju Boža ručka zajała a wot toho časa kiprješe ćělnje tak, zo bě zwjetša na pomoc swojich sobusotrow pokazana a do swojeje jstwički sputana. Dźensa před tydźenjom, krótko do połnocy wumoži ju Bóh z časneje bědnosće a dowjedźe ju do rjeńšoho kraja. Zemrěta narodźi so 6. małoho róžka 1859 w Kyowsthalu w Pruskej a bě tak druha najstarša knježna cyłoho konventa. (Najstarša, Hildegardis, je hižo přez 82 lět.) 5. nazymnika 1879 bu zadrasćena a swjatočny profes wotpołoži 16. meje 1881 a přisłušeše tak nimale 58 lět cisterskomu rjadej. Lěta dołho běše z wědomostnej wučeřku tudomnoho holčacoho wustawa a dołhi čas z joho předstojićeřku. Mnohe šuleŕki su k jeje nohomaj sedźałe. Na pohrjebnym dnju běše dopołdnja swjatočne requiem, a mnozy žarowacy běchu so zešli, kiž njeboćičkej poslednju česć wopokazachu.

Z Marijineje Hwězdy. (Wulět do „módroho".) Rańše słónco směješe so z módroho njebja, hdyž klóštrske dźěłaćerstwo — 75 mužskich a žónskich sylne — sebi zańdźenu srjedu „do módroho" wuleća. Najnuzniše dźěławe mocy wostachu doma. We wosmej hodźinje zhromadźichu so wobdźělnicy na klóštrje, hdźež jich wokrjesny dowěrnik Schönhuber z Kamjenca postrowi a wosebje na dźěłaćerske zjednoćeństwo pokaza a při tym wjednika wšěm jako přikład předstaji. Rentmištr Kündiger karakterizowaše naše towaršne a zhromadne žiwjenjo a namołwješe, z wjesołym wobličom do dala jěć a wšu wobužnosć a wšě starosće doma wostajić. Skónčnje dźakowaše so Hnadnej knjeni a knjezej propstej, kiž so wosobinscy na wuléće wobdźěli, za trěbne srědki k wujězdej. Potom jědźechu spěšnje tři wulke omnibusy přez Kamjenc, Połčnicu, Radeberg do Drježdźan. Wobdźělnicy wopytachu coologisku (zwěrjacu) zahrodu, hdźež tež powobjedowachu. Po wobjedźe běchu někotre hodźinki časa; te wužichu so k wobhladanju města a k wobstaranju wšelakich należnosćow. Potom sahachu přez Lösynsku krajinu do Moricburka. Tam dóńdźechu runje w času, hdyž so dźiwina picuje. Ze wšěch stron přiběžachu jelenje a dańki, dźiwje swinje a boranoróžki (muflony). To bě zwjetša za wšěch něšto nowe. Dźiwina bližeše so njebojaznje, jenož krasny jeleń ze štyrnaće róžkami wosta respeknje nazdala stojo a zhladowaše hordźe na ludźi, kiž běchu so we wulkich črjódach našli. Jedyn dźěl wulětnikow wobdźiwaše wulkotny hród z lěta 1542, swětoznaty přez swoju bohatu zběrku rohow, druzy dóńdźechu sebi do bažantowoho hrodźička z joho hajnišćom. Po dobrym kofeju z přikusom pušćichu so wulětnicy na dompuć přez Radeburg, Kinsbórk a Kamjenc do Jawory, hdźež bě we wjesnej korčmičcy hižo wječerjeć přihotowana. Po njej podachu so młodźi a stari do wjesołeje rejki, ke kotrejž serbscy hercy mócnje zapiskachu. Někotražkuli serbska rejka so poskoči a w połnocy běše kónc a swjatok wšoho wjesela. Tutón woprawdźe rjany a wjesela połny wulět wostanje wšitkim wobdźělnikam w dobrym wopomnjeću.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 10. septembra, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Domawobstaranjo.

Stary dundak ćehnješe junu w decembru, hdyž hižo směrki padachu, swój puć. Nozy joho wjacy prawje njenjeseštej. Jomu bě zyma, zo klepotaše, bě mučny, zo padaše. Joho mučnota pak bě tónkróć hinašoho raza hač hewak, hdyž so wječorješe; w njej bě njepokoj, strachoćiwosć, začućo wopušćenosće, kaž je ženje dotal njebě začuł. Zasy bližeše so zyma. Někotružkuli zymu bě wón hižo přetrał! Kóžda bě joho hač dotal jenož hišće krućišoho a twjerdšoho sčiniła. Tule nazymu, hdyž štomy so slěkachu swojeje lisćojteje drasty, bě w nim prěni raz myslička zeskhadźała, kak derje by tola za njoho było, hdyž njeby trjebał přecy tak sam być, hdyž by něhdźe za njoho někajkeje jstwički było, jstwički z jednorym blidkom a železnymi kachličkami, trjeba mjeńšej kanonu — běše jomu, jako by słyšał w nich bubotać woheńčk a začuwał ćopłotu, kotruž rozmjetuja — hdyž by čłowjeka nadešoł, z kimž by to a tamo sebi mohł rozpowědać. Abo znajmjeńša psyčka, haj jenož psyčka, kotromuž by mohł kosmy hładkować, a kotryž k čłowjekej dowěrliwje spohladnje, hdyž jomu přećelne słowo so praji. Tak bě wón při sebi přemyslował před někotrymi njedźelemi, hdyž we tołstej kurjawje nóžkowaše — a potom bě zasy te dołhe samotne puće kročił, puće, kotrež joho nimo mnohich domow wjedźechu a nimo čłowjekow w ćopłych wutepjenych jstwach. Přecy nimo. Přecy dale. A wšitke swoje myslički na lěpši přichod bě spušćił — sony, khrobłe sony běchu to byłe — hewak ničo — dźěćace sony. Nětko tu wone zasy běchu, živiše hač hdy. To joho mjerzaše. Ach, wón bě mučny, mučny na smjerć. A nadobo přejědźe joho znutřkowny strach, zo tutu zymu wjacy njepřetraje. Motykowaše so pod nahimi, drohu wobwěncowanymi jabłučinami tam a sem a rozhladowaše so, hač njeje někajka hródź abo kólnja w blizkosći.

Ale njebě třěchi widźeć daloko a šěroko. Tu dohlada so na kříž, z boka puća stojacy; mócny buk jón škitaše. W hižo po zemi so rozlěhowacej ćmičcy wuhlada wón ćěło Zbóžnikowe na křižu, běle so swěćace, na lěwo w človjeskej wulkosći swjatoho Jana a na prawo Mać Božu; ta stoješe tu ze stysknjenymaj rukomaj a zhladowaše k swojomu křižowanomu Synej.

Cyle wosłabjeny zwjeze so dundak na šěroku ławku před křižom a wupřestrě so tak dołhi hač běše. A hdyž tu tak ležeše wudyri zymny pót po cyłym joho ćěle. A hdyž joho někak wichor hrabny, zjędźe do hromady. Snano tola něchtón samsny puć přińdźe, tak sebi mysleše, potom by wołał. Hač też joho wusłyši? Zakřikny — to bě jenož tajke dybawe zastonanjo. Ale něchtó skónčnje tola zawěsće přińdźe a joho namaka! Donjesu mje potom do wsy, tak při sebi překładźeše, do wsy, kotrejež mjeno ja ani njeznaju; ale su tam tola človjekojo, človjekojo, kotřiž so snadź tola dopomnja, zo sym jedyn z nich, křesćenjo. Křesćenjo! Joho mysle putachu so na tute słowo, jako by jomu mohło přinjesć pomoc a tróšt. Wón njebě dobry křesćan był, to joho nětko paleše na duši. W rjanym lěćnym času, hdyž zemja też jomu ze swojeje połnosće swoje płody poskićeše, běše jenož zrědka so na swojoho Knjeza Boha dopomnił, z khwilemi pak běše tola k dawaćerjej wšoho dobroho so modlił; tu klečeše wón jako khude słabe dźěćo k nohomaj bohatoho darniwoho Wótca; tónle Wótc njebě, hdyžkuli človjekojo joho zastorčichu, joho wopušćił a jomu z hłodom zahinyć dał; přecy zasy bě jomu hospodu přihotował. Bě wón dźensa na njoho zabył? Měješe wón wumrěć, wot wšitkich wopušćeny, też wot Boha? We swojej nuzy pohladny wón k Maćeri Božej horje. Pomocnica křesćanow, to jomu na mysle přińdźe, tróštarnica zrudnych, wućek hrěšnikow. A šeptaše při sebi dawno zabyte zdychowanja z lauretanskeje litanije, kotruž bě joho mać kóždu sobotu wótře spěwała. Wobrazy a słowa ze zańdźenosće stupachu před joho po domiznje so styskacu dušu: ty helefantnozhubjana wěža — ty złoćany domje — wrota njebjes. Wěža, dom, wrota. A we wšim wothłosowaše so hłós maćerje, pak kaž zwonjenjo z daloka, pak kaž wječorny spěw — a potom kaž žałosćenjo a žedźenjo.

„Maći“ praji wón ćiše při sebi. Zdobom zhladowaše k Maćeri Božej horje a modleše so k njej wo pomoc. Z tamnoho boka stoješe Jan, tón bě daloko wot njoho, zady joho nohow, Bolosćiwa Mać pak stoješe při joho hłowje, wona trjebaše jenož kročel dele stupić a bě při nim. Ale štó sym ja, dźeše wón při sebi, zo sebi zwěrju pomyslić, zo by Mać Boža mohła jenož wokomik swojoho lubowanoho Syna z wočow puščić a so ke mni přikhilić. A hlej, wona čini tu mału kročel, a stoji nětko pódla njoho a khila so nad joho zwjadłe wobličo — — ach, joho dźerži zymica — to budźe jenož són. Tola to njeje jenož són. Marija je zestupiła dele a čini kříž bědnomu mužej na čoło, hubu a wutrobu; potom zwjaza sebi kručišo swoje nahłowjace rubiško a nastaji so na puć.

Skoro hodźinu měješe wona hić, zo by do farskeje wsy přišła. Wichor howrješe wokoło twarjeni a torhaše z třěchami. Jene wokno na farje bě hišće wobswětlene — tam wona zaklepa. Dyrbješe hišće junu, haj třeći raz klepać, tu so wokno wotewri a mužski hłós prašeše so do hwizdacoho wichora won za požadanjom. „Mrějacy“ ... praji žónska z ćemnoty. Hnydom so wotmołwi: „Přińdu“ — a wokno so zawrje. Mjeńšinu — a tu přińdźe farař dele a klepaše zwónka; cuza pak při wrotach čakaše. Poklakny so, hdyž měšnik z Najswjećišim wustupi — a potom dźěše doprědka. Za njej kročeše zwónk z latarnju a naposled farař. Ani słowa so njeréčeše, nichtó so njeprašeše, hdyž žónska wjes wopušći a na zjawnu dróhu so zaměri. Přecy hišće cychnowaše wichor, ale nětko so zdaše, jako by w nim spěw sobu klinčał kaž wot zdalenych khorow.

Přišedši k mócnomu bukej namakachu staroho dundaka pře zymu cyle sprostnjenoho. Měšnik słyšeše jomu spowědź a poskići jomu Ćěło Knjezowe. Sylzy stupichu khoromu do woči; njemóžese so dodźiwać, zo bě Zbóžnik w tejle wichorojtej nocy k njomu přišoł, k njomu, tomu zastorčenomu a zhubjenomu, kiž bě tak husto nimo cyrkwjow khodźił. A Jězus bě sćerpliwje čakał, hač do teje hodźiny! Khory njemóžeše to dorozemić — bóžska lubosć bě joho khudu wutrobu přemocowała. Chcyše so prašeć, ale njezamóh hubje wotewrić — chcyše za maćerju Božej pod křižom hladać — ale wóčcy běštej so zaćěmniłoj. Njewidźeše a njesłyšeše ničo wjacy, njećuješe wjacy ani wichora ani zymy — wón běše hižo na kóncu swojoho ćežkoho zemskoho pućowanja.

Po khwili zjewi so žónska, za kotrejž běštaj hižo farař a zwónk wšudźom so rozhladowałoj, na stronje zapřaha, kiž runje před nimaj zasta. „Khory dyrbi hnydom do wsy

Bratraj. Spisała Erika Walden.

(Skónčenjo.)

Stary Kubjela bě wot toho dnja kaž poraženy. Husto sedźeše hodźiny dołho zanurjeny do swojich mysli. Dźělenjo z Handrijom, joho hrube, njelubosćiwe zadźerženjo točeše w joho wutrobje. Husto prašeše so sebje, hač je prawje činił, hdyž swojomu synej daše hić z domu wótcnoho. Khodźeše přecy pomałšo a njeměješe za nikoho wjacy zajima.

Pětrej činješe to starosć. Ze starosćiwej lubosću spyta wón nanej mnoho wołóžić tak derje, kaž so někak hodźeše. Po času so nan zasy pomału zhraba. — —

Handrij bě so na jene ryćefkubło za šosarja přistajił. Wobsedźefka bě wudowa a měješe syna a dźowku. Syn ćefpješe na suchoćinu a njemóžeše tohodla kubło přewzać. Dźowka bě hižo starša, měješe čefwjene włosy a blěde mjezwočo. Też běše khroma. Tohodla njemóžeše so woženić. Dušinych brachow pak Herta njeměješe. Njebě runje najmudriša, ale nimo měry dobroćiwa a znjesliwa. Jězoric kubło ležeše we rjanej wokolinje. Blizka hórka poskićeše wulkotny wuhlad.

Handrij bě lědma na kubło přišoł a hižo nošeše so ze wšelakimi wotpohladami, kak mohł w tutym zastojnstwje najlěpje k něčomu přińć. Jomu bě jenož wo pjenjezy a wužiwanjo činić. Po človjeskim rozsudźe njemóžeše Jězoric syn dołhe žiwjenjo docpěć; potom kubło Herće připadnje. Tak Handrij rozważuje. Što zależeše jomu na tym, zo holca njeje rjana a mudra. Tajka budźe jomu runje prawa, kiž na ničo so hóršić a wobćežować njebudźe. Wón sam chce być z knjezom.

Kaž bě Handrij sebi wěc wumolował, tak so też sta. Młody herba za lěto wumrě a za někotre njedźele hižo slubi so Handrij z Hertu. Jenož junu poby wón wot toho časa doma w swojim ródnym domčku; ze swojim wopytom pak zawěsće nikoho njezwjeseli; žanoho polěpšenja njebě na nim pytnyć. Nanej zkrótka rjekny, zo je z Hertu po slubje a předstaji ju jomu jako swoju njewjestu.

„Ach, wboha holca“, wobžarowaše stara ćeta. „Ta wboha budźe najnjezbožowniša žona na swěće!“

Handrij žadaše sebi nětko wot nana swoje herbstwo. Jako wobsedźeŕ Jězoric kubła wzda so nětko swojoho prawa na nanowym kuble. Tola na pjenjezy čakaše, chcyše na kuble wjele porjedźeć. Dojedna so z nanom a dósta prěnju połojcu hnydom a druhu chcyše za lěto měć.

Herta so Kubjelic nanej cyle derje lubješe; też wón wobžarowaše wbohu njenazhonitu holcu. — —

Lěta so minychu. Stary Kubjela bě so zasy derje zhrabał. Wšo bě rjenje zarjadował. Handrij bě dóstał swój dźěl, a to staroho nana wosebje pokoješe, zo njebě tomu žanoho pjenježka wjacy dołžny. Kubło słušeše nětko Pětrej. Tón so wot zažnoho ranja hač do pózdnoho wječora prócowaše.

so dowjesć", praji měšnikej. „Słoma je na wozu; zastarajće joho derje, ja chcu wam to mytować!" A prjedy hač móžeše farař słowčka prajić, bě so žónska pominyła. Njebě časa tu stojo rozpominać, štó by mohła ta žónska być; zwónk a pohonč zběhnyštaj khoroho na wóz a potom jědźechu bjez dlijenja do wsy. Tu da farař na smjerć khoroho do swojoho domu donjesć a do łoža położić. A zwosta při nim a modleše so za njoho při milym swětle. Junu prašeše so wón, štó dha je ta žónska była, kotraž je po njoho na faru přišła. „Kajka žónska", prašeše so khory, a potom zańdźeli swojej wóčcy, jako by chcył so na něšto dopomnić. Khwila zańdźe a potom pohibowaštej so zasy joho blědej hubje. „Tak je tola wona była; je zestupiła dele a je wotešła a swojoho syna samoho wostajiła! Mje dla", šeptaše wón, „mje dla".

Farař přimny ze swojej ruku pod zahwčk a pozběhny hłowu mrějacoho tróšku. „Swoje samsne dźěćo, prajiće wy?"

„Haj, Zbóžnika na křižu, njejsće wy joho widźał?"

„Wězo, pod tym štomom. Mać Boža tu njebě, sym to hnydom pytnył, hdyž tam přińdźech."

„Wona je so za mnje starała, za mnje!" wyskaše starc ze zlemjenym hłosom. „Maći — Marija!"

„Proš za nas hrěšnikow, nětko a w hodźinje našeje smjerće", přistaji měšnik hišće. A mrějacy praji z ćicha „Amen", lědma zrozemliwje. Potom wusny w rukomaj swojoho hospodowarja; tón zańdźeli jomu wóčcy, stykny jomu rucy a přemyslejo, što by hišće jomu mohł dobroho wopokazać, so rozsudźi, jomu městno, kotrež bě za swój posledni wotpočink sebi wubrał, přewostajić.

List „amerikanskomu" wujej.

Luby „Pósle"! Před dwěmaj njedźelomaj sy nam přinjesł rjany, zajimawy list z Bärensteina, list, kiž dycha telko lubosće twojim čitarjam! Tak so samo rozemi, zo nětko też na njón wotmołwiš. A dokelž list tak rjenje, tak z duše na Wotrowsku wosadu spomina, drje dowoliš, zo jedyn Wotrowčan to za tebje čini. Tuž posłuchaj:

Luby *f. M. C.* w „Americy"!

Dźakujemy so Wam lubje za Waše postrowy z „Ameriki" a wutrobnje je wotmołwjamy. Njech pruhi rańšoho słónca, hdyž jutře rano za hrodźišćom k nam so předobychu, je donjesu přez „paradiz" Wam won ke krótkomu wječoru!

Zo Wy w „Americy" sće, my hižo wědźachmy. To je mi Waša wnučka Marka hižo tehdy prajiła, hdyž do Bärensteina dźěšće. „Marka, hdźe dha to je, Bärensein?" so jeje prašach. „Ach, daloko, daloko — ow, tak daloko!" „Haj, ale hdźe dha to tak daloko?" so dale prašach. „To je tam — tam — w Americy", mi Marka wotmołwi a z ručku k wječoru pokaza.

Zo sće Wy w „Americy", nětko cyle wěsće wěmy. Ale zo mamy my Wotrowčenjo z tym też wuja w Americy, to nam hišće znate njebě. Po přiwisnosći pak, kotraž z Wašoho lista k Wotrowskej wosadźe wukhadźa, to njeje dwěla. A hdyž su Wotrowscy wosadni Was hižo dawno rady měli, tak Was nětko hišće radšo změja. Štó njeby so hordźił z tym, hdyž ma mjez swojimi wujemi też jenoho amerikanskoho? A štó njeby so nad tym zdobom wjeselił? Hdyž nic prjedy, dha tola potom, hdyž je tajki wuj „časne žohnował", přetož potom dóńdu dollary — haj, dollary! Tuž budźće lubje strowjeny, drohi wujo amerikanski!

Tola nětko bjez žorta! Nas wjeseli tajka přiwisnosć k Wotrowskej wosadźe, kajkaž z Wašoho lista rěči. Podobnosć Bärensteina byšće też z tej abo tamnej, snadź też z wulkej Khrósćičanskej wosadu namakać móhł. Zo pak sće podobnosć z našej małej, pokornej wosadu wuslědźił, praji nam, komu Waša wutroba słuša. To nas wjeseli też Was dla. Widźicy podobnosć z Wotrowskej wosadu, ze swojej najbliższej domiznu, kotrejež dźěćo sće po krewi a duchu, w kotrejž maće swój wótcny domčk a Wašej njeboh staršej swój zeński skhow, njebudźe cuzba Wam cuza, ale budźeće tam kaž mjeze swojimi. Človjek drje móže być druhdźe z ćełom — duša pak je kaž doma!

K Wašomu přirunanju pak chcu hišće něšto dodać. A hišće podobniša budźe Wotrowska wosada Bärensteinskej! Wutroba wosady je dom Boži. Kaž z njeje so wuliwa krej a dawa žiwjenjo ćełu a joho stawam, tak z domu Božoho so wuliwa žiwjenjo do wosady a wšitkich jeje stawow. Muž pak, nadobny a šćedriwy, kiž je našu cyrkwičku Wotrowskej wosadźe we swojim času (l. 1773) ze swojimi srědkami natwarił, jej k wudźerženju też bohaty pjenjez zawostajił, přez njezbožownu inflaciju pak wothódnosćeny, běše Khrósćičanskich Włóskec knjez, Budyšski tachant z Bärenstamm.

Njeje potajkim samo w mjenu podobnosć? Tam Bärensteinska, tu Bärenstammowa wosada? Samo rozdźěl mjez

---

Bože žohnowanjo wotpočowaše na joho dźěle a nan měješe swoju radosć nad nim.

Bě nazymu. Nan bě sobu wonka na polu. W zymnym dešćiku přemoka. Ze zymu dyrkotajo přińdźe domoj. Najebać wšoho starosćiwoho wothladanja njepušći joho zymica. Lěkař zwěsći zahorjenjo płucow. Tutu ćežku khorosć stary muž njepřetra; hižo za štyri dny woteńdźe do wěčnosće.

Nanowa smjerć přihotowa Pětrej wulku bolosć. Při kašću slubi wón ze styknjenymaj rukomaj, swoje herbstwo zakhować jako něšto swjate a wšě swoje mocy woprować zemi wótcowskej.

Štyri njedźele wotpočowaše nan we swojim rowje. Młodomu burej bě wšitko tak wosamoćene, struchłe. Ženje njebě to wěrił, zo mohł ze starym človjekom telko zhubić.

Nětko chcyše Pětr so wobhladować za žiwjeńskej towařšku. Ćeta na kuble swoje winowatosće dale zastawaše. Pětr bě we wsy swoje wóčko hižo na jenu złožił. Ale hač budźe so tuta też starej ćeće lubić? Hač budźe holca, kiž bě bóle po nowym času złožena, z ćetu sprawnje a derje měnić, abo budźe chcyć knjeni hrać a wot stareje ćety sebi dać posłužować? Nan bě joho na to kedźbnoho sčinił, jako so jomu Pětr jónu wuzna. Na to wón nětkole spominaše. Takle bě runje do myslow zanurjeny. Tu přijědźe wóz do dwora. Spěšnje wuskoči z njoho joho bratr Handrij. Wón tehdom nana wjacy žiwoho wohladał njebě, dokelž bě runje zapućował, hdyž powěsć wo nanowej khorosći dósta, a hdyž so wróći, bě nan hižo někotre hodźiny wudychał. Nanowa smjerć njebě Handrijej k wutrobje šła. Po pohrjebje so hnydom wotsali bjez kóždoho přećelnoho słowčka.

Pětr so dźiwaše, zo bratr tak bórzy zasy doma so pokaza.

„Nó, kak dha so maš jako knjez na kuble?" prašeše so Handrij lesnje.

„Wjedźe so mi cyle derje", wotmołwi Pětr. „Jenož tróšku wosamoćeny so čuju. Po nanje so mi styska."

„Po nanje? Nó haj wšak, ty bě tola stajnje joho lubušk a wón bě wšón zbožowny, zo móžeše kubło tebi přewostajić. Ja pak dyrbju nětk hladać, kak sebi tu wěc mysliš a kak so do herbstwa dźělimoj."

Zastróženy hladaše Pětr na bratra. „Dźělić? Mój?" so joho prašeše.

„Haj, wězo. Ty sebi tola njemysliš, zo cyłe zamoženjo ći přewostaju?"

„Ale Handrijo, ty tola twój podźěl maš!" wotmołwi Pětr. „Nan je ći połojcu před kwasom dał a druhu połojcu lěto po tym. Twoja žona bě tola pódla."

„Cyle prawje — to też njepřeju, luby bratře, ale wo herbstwje ja ničo njewěm!"

„Ty łžiš", rozhněwa so bratr. „Při tymle blidźe smy sedźeli, hdyž nan tebi wupłaći a hišće přistaji: A nětko słuša kubło Pětrej!"

„To docyła njepřeju. Nan pak njeje prajił, zo je to mój podźěl a zo nimam nětko na ničim žanoho prawa

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac september:

Zo by so česćował swjaty arcyjandźel Michał.

Jandźeljo, to njejsu hrajkace dźěćatka abo hewak něžne a lubozne stworjeńčka z křidleškami. Tajku fantaziju přewostajmy dźěćom. Jandźeljo su mócni duchojo, njebjescy wjerchojo, służobnicy při trónje Božim. A arcyjandźel Michał nawjedowaše něhdy wulke wójsko tutych žbóžnych duchow přećiwo Lučibarjej (swětłonošej) a joho přiwiskej. Swj. Jan sćenik piše wo tym w swojim Potajnym Zjewjenju (12, 7—9): „A nasta wulke wojowanjo w njebjesach: Michał a joho jandźeljo wojowachu ze zmijom, a zmij wojowaše a joho jandźeljo. A njezamóžachu dobyć, ani město njebu za nich namakane w njebju. A wućisnjeny bu tamny wulki zmij, stary had, kotryž rěka djaboł a satan, kiž nawjeduje cyły swět, a ćisnjeny bu na zemju, a joho jandźeljo buchu z nim ćisnjeni."

Swjaty Michał bě stajnje nawjedował wojowarjow Božich. Joho mjeno a hesło rěka: „Štó je kaž Bóh!" Tónle hłós klinči přez stawizny swěta, kotrež su bój mjez dobrym a złym. Michał bě hižo w Starym Zakonju patrón a škitař wuzwolenoho ludu Božoho, „wulki wjerch jandźelow, kiž synow luda škita". (Daniel 12, 1.) Michał je też patron a škitař luda Božoho w Nowym Zakonju, wojowaceje cyrkwje na zemi. Z nim swjata Cyrkej wojuje přećiwo wrotam a mocam hele. To je stajnje tak było. Dźensa wšak so tale wójna wjedźe z njewšědnej zasakłosću, hrubosću a namocu.

Swjaty Michał je też naš patron a škitař, naš přikład a pomocnik. Jako firmowani wojowarjo Boži dźěn mamy nadawk: škitać a dźeržeć prawa Boże na zemi. Mamy wojować přećiwo helskim mocam we nas a wokoło nas. Z mocu swjatoho Michała wojujmy bój žiwjenja. A swjaty Michał budźe nam pomhać, zo zbóžnje swój bój skónčimy w poslednim smjertnym bědźenju. Wón dowjedź nas wšitkich do raja zbóžnych duchow. „Arcyjandźelo Michale, ja sym tebje postajił za wjednika wšitkich wumoženych dušow," tak modli so swjata Cyrkej w liturgiji swjedźenja swjatoho Michała. A we offertoriju čorneje Božeje mšě modlimy so ze swjatej Cyrkwju, spominajo na posledni rozsudny wokomik a na dobyćo swjatoho Michała takle: „Knježe Jězu Khryšće, kralo krasnosće, wumož duše wšitkich wěriwych njebohich z ćwělow čisća a z hłubokoho bjezdna; wuswobodź je z lawjaceje klamy, zo by je hłubina njepožrěła a wone do ćmy njepadłe, ale njech je khorhojnik, swjaty Michał, dowjedźe do swjatoho swětła, kotrež sy něhdy Abrahamej a joho potomnistwu slubił."

Nětkle w měsacu swjatych jandźelow a swj. Michała prosy Swjaty Wótc wšitkich japoštołow modlenja so na tele měnjenjo modlić: Zo by česćowanjo swjatoho Michała nětkle w času bědow a wojowanjow rostło w křesćanskim ludźe. Njech nastanje też w našim ludźe dosć swjatych Michałow, dosć zmužitych wojowarjow Božich. Nic jenož nošerjow tutoho mjena, ale też nošerjow ducha a mocy swjatoho Michała. Zo by nam swjaty Michał pomhał předobyć wšitko pohanstwo a bjezbóžnistwo w nas a wokoło nas, modlmy so prawje často a pobožnje rjany paćeŕ, kiž měšnik po kóždej mjelčacej Božej mši spěwa:

Swjaty arcyjandźelo Michale, zakitaj nas w bědźenju; přećiwo złósći a lečenjam djaboła budź nam škit. — Bóh jomu poručej, ponižnje prosymy: ty pak, wjerchu njebjeskich wójskow, satana a druhich złych duchow, kotřiž k zahubjenju dušow po swěće ćahaju, z Božej mocu do hele zastorč! Amen.

Zanjesmy rad a často doma a w cyrkwi kěrluš čo. 278: „O mócny sylny ryćerjo, swjaty Michale, nam pomhaj na njepřećela. Budź ty nam z pomocu we našim bědźenju!" A potom wojujmy kaž swjaty Michał a dobudźemy z mocu swjatoho Michała.

---

wjacy. Tak lohko mje njewotbudźeš. Ty dyrbiš dźělić a to bórzy!"

„To so njehodźi, Handrijo, ty sy swoje dóstał!"

„Tuž pokaž mi wopismo wot nana, po kotrymž sy ty jenički herba, hdźež stoji, zo ja hižo swój podźěl mam. Potom chcu so toho wzdać — prjedy na žadyn pad!"

„Njewěm, zo je nan tajke wopismo zawostajił. Měješe drje tebje najebać twojich prjedawšich tryskow tola hišće za sprawnišoho, hač ty to woprawdźe sy. Derje, zo to nan njedožiwi, kak mje wojebaš!"

„Změruj so, bratřiko; žadam sebi swoje prawo. Trjebam pjenjezy!"

„Haj, te sy ty přecy trjebał. Njeboj so, zo to mjelčo wostanje, kak ty z twojej wbohej žonu zakhadźeš a z čeledźu. Přez cyłe nocy sydaš w korčmach. Što budźe jónu z twojimi dźěćimi, te budźa dyrbjeć po prošenju khodźić!"

„Skhowaj sebi swoje žonjace bajki! Wěm sam, kak mam so zadźeržeć. Mysl nětko radšo na to, zo mi mój podźěl daš!"

Też četa słyšeše, što Handrij tu hary načinja. Wona radźeše Pětrej, zo by hišće junu cyłe nanowe wopisma přehladał, tola sama njemysleše, zo so što namaka. „Twój nan bě přesprawny; zo su na swěće też njesprawni a ječakojo, to so jomu wěrić njechaše. A ty wbohi Pětrje, budźeš nětko tón wojebany! Handrij je k wšomu hotowy, hdźež jedna so wo pjenjezy."

Handrij žadaše sebi 80 000 hriwnow. Jeli Pětr je z dobrym njeda, chce sebi je wuskoržić.

To Pětr njechaše, zo by tuta rozkora mjez ludźi přišła. Dźěše tohodla k swojomu bratrej a prošeše joho, ale tón so jomu wusmja. Herta pěstonješe swoje čežkokhore dźěćo. Wona bě cyle zestariła a w jeje wóčku jewješe so horjo a bolosć. Jeničke, štož so Pětrej tu lubješe, běštaj dwaj hólčkaj, Pawoł a Měrćin. Běštaj młódnaj a wjesołaj a zdaštaj so być też cyle pěknaj a mudraj.

Tajki bě dom joho bratra. Khudoba, khorosć a běda běchu tu z domom. Handrij widźeše na swojim bratře, zo bywa jomu styskno při tajkim napohladźe, a wón rjekny: „Widźiš, što sym do khudoho rawsa?"

„Přez twoju samsnu winu, bratře!" wotmołwi Pětr. Čohodla daše tak daloko přińć? Je zrudnje pohladać do twojoho domu. Dźěłaj a wostaj so twojoho pića, sy to tola swojej swójbje dołžny. Tajkeju rjaneju hólčkow tu maš!"

„Haj, ale też tajkule luboznu žónku, što?"

„Hańbuj so, bratře! Sy sebi sam ju wuzwolił. Nichtón njeje će k žeńtwje nuzował. Herta njeby tak zestariła, hdy by z tobu była zbožowna. Z jeje wočow rěči tola jenož

„-stein“ a „-stamm“ so hodźi nimale zběhnyć. Ze „-stein“, z kamjenjemi sebi twarja ludźo swoje přebytki; „-stamm“ pak w mjenu Bärenstammowym woznamjenja kołč, kaž to Włóskoho wopon — bar před kołčom — doswědča, potajkim też přebytk. Bärenstein — Bärenstamm. Što chceće hišće?

Čitajo Waš list, luby wujo amerikanski, sym so wjeselił, zo maće tam też „paradiz“ kaž my. Žel pak mi čini, zo maće też „helu“. Hewak by swět najradšo zapřeł, zo je też hela; Wy pak ju pytaće. Abo měniće, zo je kóždomu człowjekej spomožne, hdyž tu na zemi často na helu spomina? Tajkeje pak, kaž našeje, so ludźo njeboja, wosebje nic ći, kiž tam do drjewa khodźa. Kak je to pola Was?

A nětko hišće něšto, naš luby wujo w „Americy“! Też zahrodku potajkim maće wokoło fary kaž tu we Wotrowje je; jenož te Jakubowe krušwy kaž pola nas, tak měniće, tam njejsu. Ale su hišće pola nas? Mój přećelo, po tychle krušwach je; přetož dopjelniło je so na krušwinje, štož Cišinski (w „Serb. wobrazkach“ str. 18) wo starej jabłoni spěwa:

Srjedź dwora stara jabłoń kćěje ...
Kaž kwas by swjećił, dwór je cyły,
Te kćenićka kaž družkow syły. –
Ćmu z wočow wšitkim radosć trěje,
Hdyž jabłoń kćěje.

Zo stara je, ze kćenjom prěje.
Kaž njewjesta so wšitka swěći
A kukać wabi wćipne dźěći;
A kóždźičke so wóčko směje,
Hdyž jabłoń kćěje.

Kaž hudźba po jabłoni wěje,
Hdyž pčoły bruča, čmjely bórča
A ze křidleškow židu šwórča.
Wšěm w domje wutroba so hrěje,
Hdyž jabłoń kćěje.

Štož dosłužiło, k rowej spěje.
Tak było je a budźe wšudźom,
A štomam wjedźe so kaž ludźom:
Row swětły jabłoń w pjecy změje,
Srjedź dwora, hdyž wjac njezakćěje.

Kotry Wotrowčan njespomni tejele krušwiny wosrjedź živoho płotu k połdnju farskeje zahrody? Hižo před lětami ju wurubachmy, hdyž lěta prjedy jónu swjatki na nyšporje bě błysk do njeje zajěł a poł ćěła a wjele stawow jej hrubje wotrazył. Wot toho časa hinješe, štož bě hišće wostało. A zo njeby štom, kiž bě Bóh wě kelko generacijam so hordźił we swojej krasnosći, kiž bě mnohim stawam kćěł a z płodami so debił, jónu tu stał kaž šerjenjo, dha jón powalichmy, prjedy hač cyle zeskhnje. Tak wostanje we rjanosći joho wopomnjećo. To je sebi zasłužił. Hdyž kćěješe, rozsywaše błyšć swojeje rjanosće wysoki zrosćeny hač do Delan dele. Debješe wšu krajinu. A kelko wjesela je čas živjenja přihotował ludźom! Prěni drje we wsy měješe płody. Štó móhł so dźiwać, hdyž potom, štóžkuli dyrbješe rano na polo abo po khlěb k pjekarjej, njeńdźěše po móžnosći po puću, ale za wuhnami, zo by woptał a też hišće do zaka sebi nasuwał z toho, štož bě tam w nocy štom na zemju nasypał? Štó móhł so dźiwać, hdyž so tam husto z dźěćimi róješe, hač też na nje so njedopomni? A najskerje sće tam też Wy, luby wujo, druhdy pobył, hdyž šulski puć Was jako dźěćo nimo wjedźeše! Kak hewak byšće nětkle hišće móhł sonić wo fararjec Jakubowych krušwach?

Nětko pak skónčam swój list, je dołhi dosć. Wutrobnje Was strowja w mjenje wšitkich, kotrymž bě wěnowany Waš list w „Pósle“.

f. M. J.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Dokładnje smy rozprawjeli wo wulkotnych swjatočnosćach, kotrež so k česći swjateje Terejzki wot Jězusdźěćatka w francózskim městačku Lisieux před krótkim wotměwachu. Wróćiwši so z Francózskeje do Wěčnoho Města, je bamžowy legat kardinal Pacelli, kiž bu z kralowskimi česćemi w Francózskej witany, wulkotnomu swjedźenjej tele dosłowo wěnował: . . . **„wšitke wutroby so horjachu** kaž wutroby wučownikow tehdom na puću do Emmausa. Njech tute płomjo přecy jasnišo so rozžehla a też tych zapali, kotřiž hišće njeliča k syłam wěriwych. To z cyłeje wutroby přeju francózskomu krajej a do tutoho přeća a paćerja wobzamkuju zdobom wšě druhe ludy. Wšitke maja swoje starosće a bědy a swoje prawo na živjeńske byćo. Wšitke ludy maja přinošować podźělnje k rozrisanju khutnych prašenjow, kotrež puć człowjestwa w tutych wichorojtych časach zaćěmnjeja. Čim prjedy człowjestwo spóznaje, zo mjez swjatym powołanjom Khry-

---

horjo a běda. Što sy tu hižo do njezboža zawinował! Stara mać lehny so ze zrudobu do rowa. A tute dźěćo, jenož kaž kósć a koža! A žonu w jeje najrjeńšich lětach storkaš hižo k rowej. To su twoje skutki!“

„Dźerž hubu, stara blada! Daj mi jenož moje pjenjezy!“

„Ja njemóžu, bratře, tohodla sym k tebi přišoł. Ale 10000 chcu ći dać. Z tymi so zasy zhrabaš. Hdyž budźeš so prócować a dźěłać a lutować kaž ja, potom sy bórzy ze wšeje nuzy wuležł.“

„Haj, haj, ty wšak sy přecy pěkny jandźelk był“, hanješe Hendrij. Ale tohodla žadam sebi swoje 80000 a potom započnu hišće junu živjenjo wužiwać.“

Pětr dźěše k prawiznikej so wo radu prašeć. Tón jomu wujasni, zo ničo wučinić njebudźe bjez wopisma, z kotrohož je spóznać, zo je Handrij wotrunany a zo na ničim wjacy žanoho prawa nima, hewak budźe dyrbjeć na kóždy pad bratrej wupłaćić. Prawiznik też přispomni, kak mało ludźo na rjadowanjo tutych ważnych wěcow kedźbuja.

„Ale to je tola surowa njesprawnosć, štož sebi mój bratr žada“, wotmołwi Pětr.

„Haj, luby přećelo, na swěće je wjele njesprawnosće, a najhórše při tym je, zo nichtón tomu zadźewać njemóže.“

Pětr dyrbješe požčonku na swoje kubło wzać. Ćežke časy so nětko za njoho započachu. Ale měješe železnu wolu; njezaby ženje swój slub, kiž bě při nanowym kašću činił. Kubło dyrbješe zdźeržeć a wukhować swojomu rodej. Tuta kruta wola dawaše jomu móc. Wón dźěłaše wot zažnoho ranja hač do pózdnoho wječora z lubosće k swojej namrětej zemi.

Bohate lěta z rjanymi žnjemi sćěhowachu; Bože žohnowanjo wotpočowaše na Pětrowym dźěle.

Šěsć lět běchu mjez tym zašłe. Handrij bě, hdyž wot bratra pjenjezy dósta, započał nowe živjenjo, ale bohužel žane dobre. Njepřińdźe husto dosć dny dołho domoj. Na kuble přecy bóle dele dźěše. Njerodny knjez měješe, kaž to zwjetša bywa, runje tak njerodnych, lěnich słužownych. Kóždy činješe, kaž so jomu spodobaše. Stara mać bě mjez tym ze zrudoby wumrěła a też jene dźěćo. Herta měješe njesć wšu ćežu sama; husto přeješe sebi smjerć; živjenjo bě jej jenož žałosć a starosć.

Jenoho wječora jědźeše Handrij z města domoj. Bě tam zasy cyły dźeń pił. Na puću so kóń něčoho splóši a ćerješe njemdry pře wšo prěki, dóniž njezrazy wóz wo jedyn kamjeń a so přećisny. Na druhi dźeń rano namakachu Handrija morwoho spody woza. Kóń paseše so měrnje na blizkej łucy.

Hdyž Pětr to zhoni, poda so hnydom k Jězoricom. Hertu widźeše na smjerć khoru; bě zlemjena přez horjo a zrudobu. „Sym wšak hižo dołho khora, ale njesměrdźach to nikomu rjec“, dźeše wboha žona. Lětadołhe horjo wuliny so jej nětko nadobo ze sylzami a wona wupłaka so wot wutroby tutomu nadobnomu bratrej.

Pětr zrjadowa po pohrjebje wšitko a přepokaza Hertu do khorownje; wudawki za nju zapłaći. Hólcaj wza k sebi. Kubło bu předate, njewosta pak wjele wjacy wyše. Herta podleža bórzy khorosći a wumrě.

Pětr a ćeta měještaj nad syrotomaj swoje wjeselo. Pětr wědźeše nětko, komu kubło wotkaza.

m. a.

stusoweje cyrkwje a postupom a rozrostom ludow tu na zemi wobstoji njerozpušćomny zwjazk, kotryž nichtón njemóže zanjechać bjez Božoho khostanja, ćim jasnišo budże puć so pokazować, kiž po Božej woli powjedże k jednoće a k dorozemjenju w jednotliwych krajach a mjez wšelakimi ludami; wo to dźěn so cyły zdźěłany swět njepřestawajcy tola bjez wuspěcha prócuje . . . a wšitcy človjekojo dobreje wole za tym žadaja."

Belgiska. Belgiski lud je wobzamknył k wopomnjeću na swoju njezapomnitu młodu kralownu Astrid, kotraž před dwěmaj lětomaj z njezboženjom žiwjenjo přisadźi, **wopomnjeńsku cyrkej natwarić.** Za cyrkej je w Brüsselu městnosć wupytana a to w tym kóncu wulkoměsta, hdźež je komunismus najbóle zakorjenjeny, a kotromuž njeboh kralowna tohodla najwjetšu starosćiwosć wopokazowaše. K twarej trěbne pjenjezy maja so z dobrowólnymi zběrkami nahromadźić.

Jendźelska. Často hižo na to pokazowachmy, kak so křesćanske žiwjenjo w Jendźelskej hiba. Před krótkim stoješe we wulkim, najznaćišim jendźelskim časopisu nastawk z napismom: **„Wróćo ke křižej".** Tam rěka: „Njehodźi so wjacy dwělować na tym, zo človjekojo sami wjacy njewědźa, što a kak . . . We syłach so wotwobroćeja wot nadźijow, kotrež jich jenož wojebachu. **Wobroćeja so k nabožinstwej křiža,** hdźež tajkich přesłapjenjow njeje. Jeničke, štož človjekam našoho časa móže hišće pomhać, njeje někajka powšitkowna nabožina, ně, ale jeničcy evangelium křižowanoho Khrystusa. Před 2000 lětami bu tute poselstwo evangelia wozjewjene. Wjele, wjele ludźi na nje wjacy njeposłuchachu. Khrystusej wotcuzbnjeni, samo na so stajeni, su nětk skónčnje w tutym położenju přez swoje samsne nazhonjenja woprawdźitosć spóznali a tak přihotowali puć wróćo ke křižej. Syły tych, kotřiž so zasy přiwobroćeja **Wumožnikej,** Jězusej Khrystusej, so za přichodne 50 lět hišće dale mócnje rozrostu. 40 lět dołho dyrbjachu židźa něhdy přez pusćinu ćahnyć, dóniž njepřińdźechu do Slubjenoho kraja, kiž Knjez bě jim připokazał. Puć dźensnišoho človjestwa přez tajku pusćinu njeje hišće dokónčeny. Tola wjele ludźi so hižo praša: Hdźe dyrbjeli hić, jeli nic ke Khrystusej? Spóznawaja jenož dwě móžnosći: **wróćo ke křižej — abo zadwělować!** Reja wokoło złotych abo mjenje złotych ćelatow 19. a 20. lětstotka počina so haćić, nohi sprócnjuja a we wutrobach nastawa prózdnina. A z tuteje reje wuwije so zawěsće w přichodże zatrašna hrózba, dokelž něštožkuli hišće na človjestwo čaka. Són je wusonjeny, kotryž tuswětni človjekojo sonjachu wo jeničkej krasnosći, kotruž tutón swět měješe darić. Před pomału wotućacym človjestwom so pozběhuje jako jeničke znamjo nadźije **křiž,** na kotrymž Wumožnik človjestwa so woprowaše połny lubosće, z kotrejež jeničcy wukhadźa bjezkónčna wěra, nadźija a lubosć za človjekow. Štom žiwjenja je jenož jedyn: křiž; druhoho mjena na njebjesach a na zemi njeje, haj jeničcy te, kotrež Pontius Pilatus na křiž da napisać; nihdy njeje druhich njebjes kaž te, do kotrychž Jězus Khrystus horje je spěł, zo by swojim pokazał wěčny puć."

Před krótkim přińdże připadnje jedyn Jendźelčan do Westminsterskeje kathedrale w Londonje, hdyž tam runje swjatočne Bože służby so wotměwachu. Ceremonije na njoho hłuboko skutkowachu. To spóznajemy z wopisanja, kotrež tutón druhowěriwy w njekatolskim jendźelskim časopisu wozjewja: „W swjatočnym rjedże duchowni do cyrkwje ćehnjechu. Moje wóčko nadobo bu putane, hdyž widźeše pozběhnjenu ruku arcybiskopowu, z krejčeŕwjenymi rukajcami woblečenu . . . Jako by dopomnjała na wšitku tu krej, kiž w dołhim běhu lětstotkow bu a kotraž też přichodnje hišće budże přelata, zo by křesćanska wěra človjekam so zdźeržała jako **jeničke prawe swětło a žiwjenjo.** W tutym ćmowym času ćehnje něšto **z njewidźomnej mocu ke katolskej Cyrkwi** jako jeničkomu škitej bójskich wěcow.

Krajan na lěto 1938

so přihotuje. Prosymy wysokodostojnych knjezow duchownych, zo chcyli w prawym času nam wozjewić, što traš mělo so w nowej protycy porjedźić abo přeměnić. Wostanje na přikład porjad Božich służbow tón samsny, kajkiž w Krajanu je wozjewjeny?

Aziska. W khinskim měsće Peigingu su jezuića natwarili nowy duchowny studijowy wustaw, kotryž ma służić k wuwučowanju we wšelakorych rěčach. — Wokrjesny khinski guvernĕr general Tu-Tso-i je katolskoho misijonara P. Verstraten z wysokim rjadom („Variegated Jade") wuznamjenił za zasłužby, kotrež je sebi tutón duchowny w 13-lětnym skutkowanju jako wjednik hospitala w Kweisu dobył. W poslednich lětach je so w tutej khorowni wosebje wjele wojakow wothladało, kotřiž běchu we wojowanjach mjez knježeŕskim a zběžkaŕskim čeŕwjenym wójskom ranjeni abo khori. — Khinske hłowne město Peking ma katolsku universitu; při tej je wosebity wustaw (Collegium Sinicum Ecclesiasticum), we kotrymž so khinscy duchowni za misijónstwo wuwučuja.

Awstralska ma jenož $6\frac{1}{2}$ milijóna wobydleri. Pjaty dźěl je katolski. Cyrkwinske zarjadnistwo ma tam 5 arcybiskopstwow, 16 biskopstwow, 1 abtownju a 1 japoštołski vikariat. Je tam na 1800 měšnikow, mjez nimi 500 rjadownikow. 1015 miłosćiwych bratrow tam skutkuje a 9450 sotrow. Katolikojo maja 1120 šulow.

Tu je ćežko pomhać.

Něhdy přińdże młody zemjan do Alkale, zo by pola sławnoho duchownoho wučerja Alfonsa de Kastro radu a pomoc pytał. Powědaše jomu swoju należnosć takle: „Běch we wosobnym towaŕstwje, hdźež dobre počinki nahladneje knjenje khwalachu. Ja pak počach na nju njepóćiwe wěcy rěčeć a jeje dobre mjeno ranić. Moja rěč pak běše wumyslena łža a nětko mi swědomjo měra njewostaji. Sym tohodla k wam přišoł, zo byšće mi pomhał." Alfons mału khwilu mjelčeše, potom wotmołwi jomu z pozdychnjenjom: „Knježe, waša wěc je zła: waša duša je na wěčne zhubjena." Z tymi słowami joho wot so pósła.

Cyle zrudźeny dźěše zemjam do Salamanki, a powědaše swoju należnosć a Alfonsowe wotmołwjenjo wučenomu duchownomu. Tón joho tróštować poča a rjekny, zo drje je Alfons tola trochu kruće sudźił. To běše zemjanej lubo słyšeć; tohodla přistaji: „Knježe, napołožće mi pokutu. Chcu wšitko móžne činić, zo bych pokoj swědomja dóstał."

Duchowny jomu wotmołwi: „Ach, to dale žanych wulkich pokutnych skutkow trjeba njebudże. Njetrjebaće hewak ničo činić, hač ke kóždomu wosebje hić, kotryž je tehdom wašu rěč słyšał. Kóždomu prajće, zo je waša rěč na tamnu knjeni wumyslena łža była. Činće to a sće hotowy."

Při tutych słowach poča so zemjan čeŕwjenić a rozhorjeny rjekny: „Nihdy na nihdy to njećinju. To mi móžno njeje. Tu hańbu njemóžu na so wzać, zo so před tak wosobnymi ludźimi jako łhaŕ wobskoržu."

Duchowny praješe jomu ze zdychnjenjom: „Nětko widźu, zo je Alfons prawje sudźił. Haj, knježe, wam njeje pomhać: sće wěčnu smjerć na so walił."

Na to njech kóždy pomysli, kotromuž so chce, dobre mjeno swojoho sobućłowjeka wobškodźeć.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

Towařstwowy powěstnik.

Wšelakich zadźěwkow dla nazymski prócesijón na hnadowne městno do Krupki hić njemóže. Po wšelakich přećach zarjaduje so za to jězba do Albendorfa a Warty. Wotjědźemy hakle **18.** sept. (nic 11. sept) rano w 5 hodź. z Pančic. W 6 hodź. je w farskej cyrkwi w Budyšinje Boža mša. W 7 hodź. wotjědźemy z Budyšina. Štóž chce so wobdźělić, njech so hač do 8. septembra zamołwi: pak pola knj. Hajny w Nowym Dworje, abo pola knj. Šołty w Kukowje, abo na Khrósćičanskim pósće abo pola podpisanoho. Jězba płaći za wosobu hr. 14.—

M. Kokla, w Nowej Wjescy čo. 4.
(Neudörfel über Kamenz Sa.)

Za wužiwarjow serbskoho missala.

16. njedźela po Swjatkach, 5. septembra 1937:

Boža mša str. 396; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Ławrjencu Just. str. 454, 3. modlitwa str. 353: Přede wšěmi strachami . . .; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Srjedu 8. septembra, Swjateje Marije naroda:

Boža mša str. 555; Gloria; Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10.

17. njedźela po Swjatkach, 12. septembra 1937:

Boža mša str. 399; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo mjenje najzbóžnišeje knježny Marije str. 476; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356 a poslednje sćenjo ze swjedźenja mjena swj. Marije str. 478.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 405. z Bozankec: Marja Hesyna; 406. z Ratarjec: Michał Handrik; 407. 408. z Budyšina: Hańža Krawcec, Arnošt Bart; 409.—415. z Wětency: Marja Bjedrichowa, Michał Hejduška, Mikławš Delan, Mikławš Kola, Jurij Wićaz, Jurij Mička, Michał Žur; 416.—420. z Miłoćic: Michał Šiman, Jurij Pětranc, Jurij Pól, Jurij Pjetaš, Jan Rjenč.

Rinka wšě **kožuchowe** wěcy po nowych modelach wěcywustojnje wuporjedźa. **Budyšin, Bohata dróha 5.**

Wóčny lěkař dr. Rězak so wróćił.

Připrawy a graty za dom, dwór a zahrodu
Klumpy wšěch družin
Samoćěrjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi
wšu připrawu a potrjebu k twarjenju,
poskića w najwjetšim wuběrku
Železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Zahrodku na třěše
Kněžkec konditarnje
hišće njeznaješ?
Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.
Blizko pósty při Garbařskej hasy.

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej 125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Čorny nahłowjacy bant
najlěpši, 24 cm šěroki, meter **3,10**
lóhši, 22 cm šěroki, meter **1,70**
Kupiš-li 12½ m . . 1.40
„ 25 m . . 1.20
Fritzsche
w Drježdźanach A. 21
Schlüterstraße 42

Zjawny dźak
swj. Judašej Tadejej
za wusłyšanu prózstwu.

Ze wšěmi swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowany bu njedźelu, 29. aug., swjatočnje pokhowany

čestny młodźenc

Michał Woko z Konjec

w 70. lěće swojoho žiwjenja. Wšěm, kotřiž su zemrětomu za čas žiwjenja lubosć wopokazowali, na pustych wječorach za joho dušu so modlili a joho k rowu přewodźeli, wuprajamy

nutrne „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Ralbicach, na dnju pohrjeba.

Zrudni žarowacy.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

37. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **11. septembra 1937.** | **75. lětnik.**

Marija, morja hwězda.

Dźensnišu njedźelu wopominamy mjeno, kotreż je wěriwym na cyłym swěće swjate a drohotne. Je to mjeno najzbóžnišeje knježny a Boharodźićeńki: Marije. Přez Bóžskoho syna je swětej dołho wočakowane spomoženjo přinjesła. Je so stała zdobom też naša maćeř, kotraž z njebjeskich wyšin na nas, swoje bědne dźěći, zhladuje.

Złožmy tuž swoje woči k njej! Wona je kaž sewjernička. Ze swojim miłym, pokojacym swětłom nam błudźacym puć pokazuje. Sewjernička khodźi wysoko po njebju. Njewě ničo wo surowych wichorach, kotreż na morju howrja, wo tołstych kurjawach, kotreż je pokrywaja, wo spadźe a skhadźe wody, kotrejž so w morju pokazujetej. Njedótknjena błyšći so na městnje, hdźež je Bóh ju stajił. Tak je też z Mariju. Wysoko pozběhnjena je ze swojej wobhnadźenosću nad cyłym čłowjestwom. Hrěch ju njewopanca, žadyn wichor jej njezeškodźi, lečenja djaboła ju njezranichu. Njewědźeše we swojim žiwjenju ničo wo rozžahłosćach, kotreż čłowjesku wutrobu rozhorjeja, wo zasakłosći a zaslepjenosći. Njeznaješe žanych njezrjadowanych přikhilnosćow, žaneje přeměnitosće a njewobstajnosće.

Sewjernička wuznamjenja so ze swojim jasnym błyšćom mjez druhimi hwězdami. Marija přesahuje wšěch swjatych ze swojej krasnosću a dostojnosću. Samalutka mjeze wšěmi čłowjekami je bjez herbskoho hrěcha podjata, napjelnjena z połnosću hnadow Ducha swjatoho, zjednoćujo njezranjene knježnistwo z dostojnosću maćerje Božeje. Ženje njeje čłowjek we pócćiwosći tak so wudokonjał, tak swěru z pohnuwanjom hnady Božeje sobuskutkował, telko zasłužbow sebi dobył kaž wona. Kralowna je wšěch swjatych a jandźelow, słónco, z jasnym swětłom njebjesa wudebjace. Trónej Božomu je najbliža a tuž też ze swojej zastupnej prósstwu najwjacy zamóže. Też nam stoji blizko, je dźěn dźowka Adamowa, z našeje srjedźizny wzata. Na zemi je přebywała, z tysacorymi zwjazkami je z nami zjednoćena, jeje lubosć nas wšitkich wobjimuje. Wučenc Bossuet pisa: „Nadobnosć je Mariju Bohu zbližiła, jeje dobroćiwosć pak nam čłowjekam. Nadobnosć je ruka, kotraž čerpa, dobroćiwosć je ruka, kotraž hnady wudźěła. Dokelž je Marija maćeř Wumožnika, wuzběhny ju tuta dostojnosć hač k stołej njebjeskoho Wótca, dokelž pak je zdobom też naša maćeř, ma sobuželnosć z našimi brachami a so wo naše dušine spomoženjo stara.“ Tuta jasna hwězda so nad nami znošuje, mjez tym zo strachi morja bědnoho žiwjenja nas wobdawaja a ćěsnja.

Marija nam podobnje służi, kaž sewjernička łódźnikej na rozwuzdźenym morju. Je nam zawdawk, zo Bóh hrěšnoho čłowjeka zničić nochce. Ničo nutrnišo sebi njepřeje, khiba zo by so nakazał. Hdyž skónčnje po hrózbnych wichorach čorne mróčeliska na morju so rozćahnu a sewjernička zasy zabłyšći, je zestruchlenomu łódźnikej, jako by Bóh sam z miłym wóčkom na njoho zhladował a joho posylnjał: „Njewopušću će“. Tak je też z Mariju. Hdyž je bědny čłowjek z mnohimi spytowanjemi čwělowany, a swědomjo jomu hórko porokuje, njech so wućeka k swjatej knježnje. Wona jomu pomha a rukuje za słowa Knjezowe: „Nochcu smjerć hrěšnikow, ale zo by so nakazał a žiwy był“. Marija je maćeř miłosće, kotruž je Bóh nam darił, zo njeby hrěšnik zadwělował, ale zo by jako želnosćiwe dźěćo so miłosćiwomu Bohu nawróćił. Tohodla też bohosłowcy praja: „Njech je čłowjek na najćežšo zhrěšił, njech je swoju dušu z njekhmanstwom a złósćemi wobćežił, wón so zasy nakaza, hdyž maćeri Božej so wućeka, jej so dowěrjejo a poručejo. Telko hnady jomu pola Boha wuprosy, zo njekničomne zwjazki roztorhnje a želnosćiwje so swojich hrěchow wuznaje. Dobry pastyŕ zabłudźenu wowcku zasy do stadła přiwozmje.

Před něšto lětami běše w měsće nad Rhynom wudowa žiwa, kotraž měješe jeničkeho syna. Bě najlěpje wukubłany.

Za młode lěta přińdźe wón jako wučownik do Marseille w Francózskej. Tu přidruži so złym towaršam a zhubi wěru a póćiwosć. Mać wo tym zhoni. Starosćiweje wutroby joho napominaše; wšědnje joho też maćeri Božej w nutrnej modlitwje poručeše. Wěsty čas so pominy. A tu nadobo přewza syna stysk, kotryž podusyć njemóžeše. Dlěje wjacy njewutra, njejapcy so domoj wróći. W ródnej wjescy so runje misijónske rozwučowanja wotměwachu. Mać syna z radosću powita a joho nutrnje prošeše, zo by so na swjatych zwučowanjach wobdźělił. Běše jej k woli. Předař rozłožowaše runje miłosć maćerje Božeje. Tute słowa hrěšnoho syna jara jimachu. Wšón hnuty padźe po předowanju před postawu swjateje Marije na kolena a prošeše wo pomoc. Boža hnada skutkowaše a joho pohnu, zo so swojich hrěchow želnosćiwje wuspowěda. Cyle wozboženy wróći so k maćeri, kotraž so Bohu a swjatej Mariji za nakazanjo dodźakować njemóžeše. A hlej — na druhi dźeń namaka mać syna mortwoho we łožu. Boža ručka bě joho zajała. Kak starosćiwje stražuje Marija nad kóždym hrěšnikom, kotrohož jej poručeja!

Tohodla zhladujmy na tutu hwězdu morja! Wotmyslmy sebi, zo ju sćěhujemy we wšěch počinkach, bojo so z hrěchom Boha zrudźić. Wona njech nas za ruku wozmje a přez tutón doł sylzow a strachow dowjedźe. Njech horjo nas krudźi, njech spytowanja so pozběhnu, njetrjebamy so bojeć. Miła sewjernička nam swěći, ze wšěch strachow nas wukhowa: Marija, dobroćiwa maćeŕ, mócna srjedźićeŕka pola Božoho syna. k. g.

Z Łužicy a Serbow.

Z Rózanta. Swjedźeń swj. Marije naroda — zańdźenu srjedu — běše wurjadny dźeń za naše hnadowne městno. Biskopski koadjutor Wienken bě k prěnjomu razej do našoho Rózanta přikhwatał, hdźež joho knježa duchowni, na 50 družkow a njeličomne syły pobožnych wěriwych swjatočnje witachu. Knjez propst P. Romuald wěnowaše ważenomu hosćej postrowjace słowa a wupraji swoju radosć nad njewšědnym přikhadom. Družki běchu so do rynka zestupałe a knjez biskop kročeše mjez nimi k woltarjej, hdźež so po wšelakich modlitwach pontifikalna Boža mša započinaše. Při njej assistowachu knježa: arcyměšnik Žur z Ralbic, klóštrskej duchownaj a fararjej Cyž a Nowak. Po swjatym sćenju stupi knjez biskop w połnym ornaće na klětku a wupraji swoju radosć, zo je při powołanju do Mišnjanskeje diecejzy też jene hnadowne městno nadešoł, kiž so wosebje na dnjach swj. Marije bohaće wopytuje. Też tón króć běše so na 2000 wěriwych zešło, tak zo wobšěrny Boži dom wšitkich wopřijeć njezamoh. W jadriwych słowach wěnowaše kwětcel kwětkow k narodnomu dnjej maćerje Božeje z lilijow, fijałkow, różow a njezapomničkow, kiž nadrobnišo wukładowaše jako čistotu, poniżnosć, lubosć a swěrne wopomnjeśo. Na kóncu swojich słowow napominaše wěriwych, rad a wjesele sem přikhwatać k pomocnicy křesćanow. Knjez farař Mič-Njebjelčanski poréča horliwje k syłam pobožnych česćowarjow swjateje Marije a rozłoži wysoku ważnosć skutkowneje wěry a pohonješe wěriwych, so kruće k njej dźeržeć, wosebje w hrožacych časach. Potom pokročowaše Boža mša dale, při kotrejž wosadni naše rjane kěrluše spěwachu, kotrež kaž swjata přisaha so po dalokich rumnosćach rozliwachu. Ze sakramentalnym požohnowanjom skónčichu so dopołdniše Bože służby, a ważeny hósć so w swjatočnym ćahu na administraturu dowjedźe, hdźež joho mała hosćina z knježimi duchownymi zjednoćeše.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 14. septembra, pop. w 2 hodź. w Sernjanach a 1/4 4 hodź. w Serbskich Pazlicach.

Z Miłoćic. Jara žadny popad sčini tndomny hońtwjeŕski najeńk w poslednich dnjach. Bě sebi pasle z grotu a drjewa za rubježne ptački připrawił a na hołym polu před lěsom wustajił. Za krótki čas popadnychu so dwaj wulkej a dwaj małej škraholcaj. Jenoho z poslednjeju běše padušna ruka wotnjesła. Najeńk běše też pjeć liškow zatřělił — Njebjelčanski najeńk samo dźewjeć — a też jenoho šwinca, kiž so tu khětro rozmnoža. Něšto spodźiwne chcemy tu hišće naspomnić: Jedyn wjesnjan běše na swojich ležomnosćach wopušćene bažantowe jeja nadešoł, wza je sobu domoj a podpołoži je kokoši. Wuhlanjene lehnidło khodźeše wodnjo ze „swojej patu“ njebojaznje po dworje a jědźeše zhromadnje z kokošemi. Tola w nocy podachu so młode bažanty won do Božeje stwórby a přenocowachu na hałozach dwór wobdawacych štomow. Rubježne ptaki, kotrež su z liškami wjele škody na pólnej a domjacej pjeriznje načiniłe, budźa wutykane a wěsće wjeselo zbožownoho hajnika.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 15. septembra, pop. w 2 hodź. w Konjecach a 1/4 4 hodź. w Ralbicach.

Z Goppelna pola Drježdźan. Na swjedźenju swjateje Marije naroda wotmě so w tudyšim wustawje Nazarethskich sotrow wosebita swjatočnosć. Pjeć sotrow wotpołoži na tutym dnju wěčne sluby, tři sotry po zbožownje dokonjanym noviciaće prěnju profes, a druhe sotry wobnowichu swoje sluby. Po wotpołoženju slubow měješe biskopski komisar, knjez farař dr. Jakubasch, narěč sotram. Přitomni běchu při swjatočnosći štyrjo duchowni a wšelacy hosćo, přiwuzni sotrow. Mjez sotrami, kotrež wěčne sluby wotpołožichu, běštej też dwě sotře z Budyšina: Apollonia rodź. Běmarjec z Budyšina-Židowa a Scholastika rodź. Mjechelic z Budyšina. Přejemy našimaj krajankomaj wjele Božoho žohnowanja k dokónčnomu zastupej do klóštrskoho rjadu a prawje bohate žohnowane skutkowanjo za přichod!

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Swjaty wótc Pius XI. je P. Alfonsa Camilla de Romanis z rjadu augustinow powołał za generalnoho vikara vatikanskoho města pomjenowawši joho zdobom na biskopa z Porfireone. Joho předkhadnik na tutym městnje bě před krótkim zemrěty msgr. Zampini.

Mjez druhimi přijimowaše Swjaty Wótc w Castel Gandolfo, hdźež w lěće přebywa, też putnikarjow z Jendźelskeje a Ameriki. Jendźelčanow junu witaše prajo, zo přecy so modli za katolsku Jendźelsku, zo by zakhowała katolsku wot wótcow namrětu a z kreju telko martrarjow wobkručenu wěru. Tola też na tamnu Jendźelsku z paćerjom spomina, kotraž je wopušćiła katolsku Cyrkej. Joho paćeŕ je tón, kotryž najwyšši pastyŕ Jězus Khrystus so modleše prajo, zo ma hišće druhe wowcy, kotrež pak njejsu z tuteje wowćeŕnje. Też tute dyrbjałe a budźa so wróćić, **zo by był jedyn pastyŕ a jene stadło.**

Južnoamerikanski stat Ekuador je swoje zjawne poćahi k Japoštołskomu Stołej, kiž běchu 50 lět přetorhnjene, wobnowił. Nowy bamžowy nuncius Fernando Carto swoje wopismo knježeŕstwej přepoda; při tym buchu mjez nim a presidentom republiki jara wutrobne powitanske słowa rěčane. Nuncius praji, zo zwonkowne poćahi mjez woběmaj drje wjacy njewobstojachu, zo pak Ecuador tola Swjatomu Stołej ženje njeje był wotcuzbnjeny, ale přez duchowne zwiski wostał z nim zwjazany. Na to president republiki Paez w swojej rěči wuzběhny, zo wobnowjenjo zjawnych poćahow mjez Cyrkwju a statom je z dopokazom, zo kraj měr sebi přeje a zo chce so starać wo duchownu swobodu swědomja. W dokonjanych wučinjenjach bu **katolskej Cyrkwi połna swoboda zaručena,** knježeŕstwej pak

dołžna swětna nahladnosć. Sprawnje buchu rozrisane wšitke z tym zwisowace prašenja, kiž nětkle wjele lět wšelake njeluboznosće přihotowachu. Wjetši dźěl Ekuadorskoho wobydlerstwa je katolski a wita nowe zarjadowanjo, po kotrymž swoju wěru swobodnje może wuznawać . . . „Nadźijam so“ pokročowaše president, „zo zhromadne dźěło wobeju mócnosćow so jenož na to njewobmjezuje, to, štož bě dotal zašmjatane, zasy do porjadka stajić. Khutne prašenja dźensa cyły swět napjelnjeja; bjez sobuskutkowanja moraliskich mocow so tute docyła rozrisać njehodźa. **Dyrbimy zjednoćić naše mocy,** zo bychmy wukhowali měr, kiž je w cyłym swěće tak wohroženy, a pomjeńšeli človjesku nuzu.“ President wupraji skónčnje swoje přeswědčenjo, zo je knježerstwo z wobnowjenjom zjawnych počahow k Japoštołskomu Stołej dokonjało wótčinski skutk a přeješe z wutroby, „zo by Swjaty Stoł přecy wostał moraliska móc w swěće, kiž ludy w přezjednosći wjedźe a človjekow přez prawe křesćanske žiwjenjo pozběhuje.“

Němska. Wojerska služba katolskich bohosłowcow bu w nowych postajenjach tak zrjadowana, zo bohosłowcy, kotřiž na subdiakona su swjećeni, za čas měra njetrjebaja k wojakam. Za cyły čas swojich studijow móža so katolscy bohosłowcy wot wojerskeje služby dać wróćo stajić. To płaći za studowacych při theologiskich fakultach, biskopskich wustawach a bamžowskej universiće w Romje, nic pak za studowacych na wyššich šulach, kiž rjadam słušeja. Dźěłaćerску službu pak wšitcy bohosłowcy dyrbja wukonjeć.

Zarjadnistwo lětneje služby na kraju (Landjahr) postaja, zo ma so młodźinje w tutej službje njedźelu a swjate dny přilježnosć k wopytej Božich službow dać. Je-li je štó skhorjeł, ma so duchownomu dowolić, zo khoroho w lěhwje wopyta.

Sławny němski wučenc Józef Wilpert, kiž hižo na 50 lět dołho w Romje so přepytowanjam křesćanskich starožitnosćow wěnuje, swjećeše swoje 80. narodniny. Wosebje znate su joho wopisanja Romskich katakombow.

26.—29. augusta wotmě **katolske misijónstwo za wukrajnych Němcow** skhadźowanku w Dortmundźe, při kotrejž so mnoho we wukraju bydlacych Němcow wobdźěli.

Němski profesor Dr. Koller, z wučerjom při khinskej universiće we Wusungu, wopyta kupu Nowu Guineju hdźež wosebje Steylscy misijonarojo a misijonarojo Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje skutkuja. Wo swojim pućowanju profesor mjez druhim takle powědaše: „Něšto cyle wulkotne sym dožiwił, hdyž zeznach misijóny a misijonarow. We wšelakich nastupanjach swojoho byća wšak sym hewak połny dwělow; tola w tutym dypku sym wot swojich dwělow nětk wuhojeny. Skoro bjez wuwzaća su **wšitcy misijonarojo rjekojo** bjez wuznamjenjacych rjadow, wučency bjez titula, dźěłaćerjo bjez mzdy. Tu hišće ma čistu złotu płaćiwosć słowo „idealismus“, kotrež hewak je tak wothódnosćene!“

Belgiska. W Genće wotmě so poslednju njedźelu augusta tak mjenowany „prócesijón z mórowymi swěčkami“, kiž wróćo saha hač do lěta 1321. Tehdom surowješe w Genće žadławy mór a žadaše sebi wjele woporow. Wěriwi wołachu so k Maćeri Božej a swjatočnje slubichu madonje w Ter Rieve, zo załoža k jeje česći bratrowstwo, jeli wuswobodźi město wot móra. A woprawdźe žadława khorosć zańdźe. K wopomnjeću na tutón hnadowny wopokaz bu k česći swjateje Marije kapałka natwarjena a bratrowstwo załožene. Wobej dźensa hišće wobstojitej. Kóždolětnje wopruja wěriwi madonje z Ter Rieve dwě hobrskej swěcy a w swjatočnym prócesijónje jej njejsu do jeje swjatnicy, do swj. Pětroweje cyrkwje.

Hollandska. „Katolski Skutk“ zarjaduje tu žiwe hibanjo **přećiwo bjezbóžnistwu.** Štož bjezbóžni na knihach, časopisach, lětakach wudawaja a rozšerjeja, to wšitko so derje hromadźi; na zakładźe tutych njepřećelnych wozjewjenjow „Katolski Skutk“ nětk rozwučuje lud wo woprawdźitych zaměrach a wotpohladach bjezbóžnikow. Wjacy hač milijón lětakow bu w zańdźenymaj měsacomaj čišćanych a w ludźe rozšerjenych. Na 400 městnach wisaja wulke plakaty z napismami: „Wróć so k Bohu“, „Mysl na Boha“, „Dowěr so Bohu“ atd.

Rakuska. Wot 25.—29. augusta bě tu mjezynarodny **kongres měšniskoho zwjazka wójnskich wojakow.** Na přeprošenjo kanclera dr. Schuschnigga běchu so duchowni skoro wšěch europskich krajow po stach zešli a tež wjele biskopow, mjez nimi kardinal Liénart, arcybiskop w Lille. Město Win a cyły kraj duchownych hosći přećelnje witaše. Čestny předsyda njewšědnoho kongresa bě kardinal Innitzer.

Jendźelska. Jendźelscy katolikojo su wulkotny skutk dokonjeli, hdyž w měsće Birmingham dotwarichu

Wěčna swěca.

Ćěmna je nóc. Z horow duje zymny wětřik do doła a šwika z drobnym ale lódzymnym dešćom mučnoho pućowarja na drózy. Štó je tónle mučny wandrowski? Muž, nimale pjećdźesat lět stary, tola přezahe zestarjeny w bědach žiwjenja. Joho wobličo je zmoršćene, broda šěra, šešerjata, drasta wjethka a dodźeržana. Ze železnicu bě přijeł na mału wotležanu staciju, a nětko spěchuje do wjeski N . . ., swojeje lubeje domizny.

Domizna — lube to słowčko — wubudźa spodźiwne třepotanjo w joho stawach. „Je tale wjeska hišće twoja domizna?“ so wón bolosćiwje praša? Lět třiceći bě so minyło, hač bě wón domiznu wopušćił. Nikomu, ani maćeri, ani nanej, ani bratram a sotram njebě božemje prajił. W nowym swěće, w Americy, chcyše swoje zbožo pytać a jako bohaty wuj so zasy domoj wróćić. Błazeń, kiž wón běše! Město zboža namaka jenož křiž a hubjeństwo, město wulkoho zamoženja nuzu a khudobu. Druhdy so zdaše, zo jomu zbožo kiwa, ale to bě jenož fantom, błudna swěčka. Ćim bóle wón za njej spěchowaše, ćim dale so wona wot njoho zdalowaše. Mučny, běny, brašniwy, wot palaceje stysknosće přewzaty wobzamkny wón, so zasy do domizny wróćić. Wón rozpředa wšitko, štož jenož so hodźeše, zo by puć do domizny nastupić mohł. Na dompuću hižo zhoni, zo staj nan a mać zemrěłoj, wótcny statok so wotpalił, bratřa a sotry po cyłym swěće rozpjeršeni. A tola joho z mocu domoj ćěri, tam, hdźež je něhdy joho kolebka stała.

Nětko je pućowař jenož hodźinu abo dwě wot narodneje wjeski zdaleny. Čim bóle so wón k njej bliži, ćim bóle wón swoje kročele spěchuje. Nazdala so něšto šěri, a bórzy wón spóznaje, zo je to murja. Ach, to dźěn je ta jomu derje znata kěrchowska murja w lubej wjescy N . . .! Sylnje jomu wutroba bije, a za krótki čas stoji před małymi wrotami. Je wotewriwši wuhlada wón wulku syłu křižow, jedyn při druhim. Wón je na kěrchowje domizniskeje wjeski. Při sebi wón pak rozpomina, hdźe budźetaj lubej staršej spać? Někotrohožkuli, kiž tudy wotpočuje, sym zawěsće znał. Woni wšitcy su měr a pokoj namakali a su zbožowniši dyžli ty.

Wón kročeše dale a wuhlada nazdala miłe błyšćate swětło, kiž so kaž hwěžka w zymskej nocy zyboleše. Nadobo bu jomu wokoło wutroby tak lohko a čuješe, zo tu wjacy cuzbnik njeje, ale zo je doma, a spodźiwne začućo pokoja do joho wutroby začahny. O, kak derje znaje wón tele swětło! Wone swěćeše hižo tehdom, hdyž wón jako mały hólčec na jutrnje khodźeše, zo by duchownomu při Božej mši posłužował. To je ta wěčna swěca, kiž so we našich cyrkwjach před wołtarjom wodnjo a w nocy swěći! Z mocu joho k tutej swěcy ćehnješe. Hižo je wón při

hordozny šulski twar, kiž před krótkim bu poswjećeny. Hobrski twar skoro milijón hriwnow płaći. 600 šulerjam poskića ruma a wopřija dwě wulkej žurli za 1000 ludźi, wšelake laboratorije a hospodarske a wukubłanske rumnosće. Katolikojo su dołho dyrbjeli so bědźić, prjedy hač ministerstwo dowolnosće da k postajenju tuteje šule. Skónčnje pak jim dopomha prostwa, kotruž běchu druhowěriwi z 10000 podpismami za katolikow zapodali! Wjednistwo wyššich rjadownjow je rjadej maristow dowěrjene, nižše rjadowny pak nawjeduja miłosćiwe sotry.

Dźiwny počink! W Kentskim hrabinstwje zeńdźe so w jenej cyrkwi wjele awtojězdźeri z Londona a druhich kónčin, zo bychu tam zhromadnje z jasnym hłosom tónle slub wotpołožili: „Slubju, zo skedźbliwje chcu jězdźić z lubosće k Bohu a swojomu bližšomu. Swjaty Khrystoforo, proš za nas!“

Iriscy katolikojo su so rozsudźili, po přikładze druhich ludow z wosebitym znamjenjom so postrowjeć: Wobej rucy pozběhuja přez křiž hač wyše hłowy. Na zhromadźiznje křesćanskeje fronty, kiž bě před krótkim w Dublinje, 15000 Irow tutón narodny postrow nałožowaše z tym wobkrućejo, zo wobzamknjenjam skhadźowanki přihłosuja.

K česći iriskoho patrona, swjatoho Patricija, nastaji so kónc julija na 30000 putnikarjow na horu Cruachan Aigli, 800 metrow wysoku. Na tutej horje so swjaty Patricij před 1500 lětami 40 dnjow dołho posćeše a modleše, zo njebychu dźěći Iriskeje **ženje zhubili swoju swjatu wěru.** To je stawizniska wěrnosć a nic někajka pobožna legenda, štož so wo pobožnym posćenju swjatoho Patricija powěda. Lěto wob lěto, wjele lětstotkow hižo — puću ja katolscy Irojo po tysacach na tutu horu, kotraž so też po swjatym mjenuje Cruachan Padraig. 20 Božich mšow bu na hnadownym dnju na horje swjećenych a wjele ludźi přistupi k blidu Božomu. Wulki dźěl putnikarjow bě bosy na swjatu horu přišoł najebać zymnoho wjedra, wichora a dešća.

Na Fidši-kupach (we wulkim ocejanu blizko Awstralskeje) je wustaw za wusadnych, kiž wobstoji 25 lět. Při tutej składnosći bu miłosćiwa sotra Marja Hańža wuznamjenjena, kotraž nimale 20 lět wbohich khorych tam wothladuje. Jendźelski guwernĕr přepoda jej zasłužbny rjad britiskoho kralestwa z wosebitym listom, podpisanym wot jendźelskoho krala a joho maćerje. Ponižna sotra bě z tajkim počesćowanjom hłuboko hnuta.

14.—18. julija wotmě so w Londonje 3. mjezenarodny kongres **katolskich wothladowařkow khorych,** kotrohož předsydstwo bě arcybiskop Hinsley Westminsterski přewzał. Europa, Asyska a Afrika běchu zastupjene. Postrowjacy list, kiž z Vatikana bě dóšoł, wuzběhuje ważnosć praktiskoho powołanskoho wukubłanja a pilnoho prócowanja katolskich wothladowařkow, zo bychu poruno druhim sotram derje wobstać mohłe. Zdobom pak dopomina na to, zo katolske wothladowařki khorych su powołane, swoju służbu wukonjeć z njesmjertnej dušu. Tohodla dyrbjałe so přihotować přez nabožne žiwjenjo a po nadobnych přikładach, zo mohłe swojim khorym potom podawać woprawdźe prawu čopłotu křesćanskeje lubosće, kiž je lěkařstwo dušine . . .“

Katolska Cyrkej so w Jendźelskej wobšĕrnje wo to stara, zo bychu wĕrnosće wěry so rozšĕrjałe a zahorjenosć za Cyrkej so rozmnožała a wubudźowała hižo w dźěšćowskich wutrobach. K tomu je třĕbne, zo dźěći hižo w prawym času zeznaja katolske časopisy. To ma so stać w šulskej wučbje. Tohodla so katolske nowiny a časopisy w šulach mjez dźěći rozdźěluja. W nabožinskej hodźinje so potom tón abo tamny nastawk z jeneje nowiny rozpowěda a w rozrěčowanju rozjasnjuje. Dźěćom dawa so nadawk, z časopisow wurĕzować wobrazy abo powěšće. K tomu dóstawaja dźěći w šuli wěste pokiwy, na přikład: Hromadźić rozprawy ze wšelakich nowinow wo „Katolskim Skutku“ — powěšće z misijónow — wo skutkowanju katolskich rjadow w swěće — wo katolskej Cyrkwi toho abo tamnoho kraja — wo katolskich zjězdach — a druhe. Z tajkim wukubłanjom ma so dócpěć nic jenož spěchowanjo a rozmnoženjo katolskoho nowinařstwa, nĕ; najważniši zaměr při tym je tón, zo dźěći spóznaja, kajki hordozny wuznam jich wěra po cyłym swěće ma. Hižo dźěćom dyrbi być wědomne, zo katolska wěra njeje wobmjezowana na Cyrkej a šulu, ale zo je po cyłym wulkim swěće rozšĕrjena a zo woznamjenja wona móc, kotraž ma najsylnišoho a často dosć rozsudźacoho wliwa we wšĕch žiwjeńskich należnosćach.

Towařstwowy powĕstnik.

Přizjewjena jězba do Albendorfa a Warthy dla přesłaboho wobdźĕlenja **wupadnje.** Štóž je hižo napłaćił, njech sebi pjenjezy wróćo kaza. M. Kokla.

pobočnych durjach cyrkwički. Hišće kročel a wón stoji w swjatnicy. Wot wołtarja rozšĕrja wĕčna lampa miłe swĕtło po cyłej cyrkwi. Pomału kroči dale hač k wołtarjej. Wšĕ dopomnjenja z dźěćacych dnjow a młodych lět jomu w duchu nimo ćahnu, wjesołe a zrudne podawki so wotměnjeja. Pohladawši na tabernakl wón zdychuje: „Mój Božo a mój Knježe, ty dźěn sy prajił: Pójće wšitcy ke mni, kiž sće sprócni a wobćeženi, ja chcu was wokřewić! Też ja sym mučny a wobćeženy, nimam tu žanu žiwu dušu, kiž by so nade mnu smiliła, njewĕm nikoho, kiž by mje přijał. Mój Jězuso, pój mi napřećo a smil so nade mnu!“

Dołho so wón na podnozy wołtarja modleše, dóniž joho spar a mučnosć njepřemóžtej, a wón tu při wołtarju so zwjeze a wusny. Hdyž rano knjez farař a zwónk do cyrkwje přińdźeštaj, namakaštaj na skhodźeńkach wołtarja cuzoho človjeka we hłubokim smjerći podobnym sparje. Lubosćiwje so wonaj za njoho postaraštaj. Najprjedy donjeseštaj joho na faru a położištaj joho do łoža.

Hdyž bě so cuzbnik wuspał a z napojom a jědźu wokřewił, powědaše wón knjezej fararjej běh swojoho žiwjenja. To běše dołha litanija, kak je wón před třiceći lětami staršiski dom wopušćił a do Ameriki wućahnył, kak je so tam bědźił a nihdźe měra a pokoja njenamakał, kak je joho njewuprajna stysknosć za domiznu napadnyła a wón skónčnje puć do domizny nastupił. Ducy po puću je zhonił, zo stej staršej zemrĕłoj, zo je so staršiski dom wotpalił a zo joho bratřa a sotry też wjacy we wjescy njebydla, ale su po cyłej zemi rozpjeršeni.

Knjez farař so nětko pomału dopomni, zo je so před wjele, wjele lětami tudy burski syn zhubił a nichón njeje wědźał, hdźe je wostał. Wón drje je so tu a tam wuprajił, zo do cuzby pójdźe, ale nichtón njeje tele prajenjo kedźbu měł, njeje tomu wěrił. Nětko bě wšitko wujasnjene.

„Luby přećelo“, praji lubosćiwje knjez farař, „miły Bóh w tabernaklu je z wami smilnosć měł a je swoju miłosć nad wami wopokazał. Wón je was w prawym času do domizny dowjedł. Na sudniswje je nanowe herbstwo za was zapołożene. Hižo je so tàm namjet stajił, herbstwo mjez najbližšimi přiwuznymi rozdźělić, dokelž zo třiceći lět žana powĕsć wot was dóšła njeje.“ — —

Tute herbstwo zmóžni khudomu cuzbnikej, sebi mału žiwnostku w ródnej wjescy kupić a ju z prócu a česću wobdźĕłać. — —

Zasy je so dźesać lět minyło. W N . . . bydli naš sprócniwy, mučny wandrowski na swojej žiwnosći. Wšitko, štož jomu tuta wunoša, wopruje wón za khudych; sam za so wón jenož mało trjeba, je přikładnje žiwy, kóždy dźeń móžeš joho rano na Božej mši wohladać. Joho wulka česćowność a lubosć k Bóžskomu Zbóžnikej w tabernaklu je wšitkim we wosadźe znata. —

Nic w cuzbje, ale w domiznje je wón skónčnje zbožo, měr a pokoj namakał! *M. C.*

Přesćěharjo bamžow.

Hdyž je Jězus Khrystus swoju Cyrkej na zemi założił, je ju założił za wšitke časy jako widźomne towarstwo. Tule Cyrkej je wón twarił na swojich wuzwolenych japoštołow a jich naslědnikow — biskopow. Jako njewidźomny wjerch w njebjesach a hłowa tuteje Cyrkwje dawa so na zemi zastupować přez widźomnoho wjednika, kotrohož trón dyrbi kruty być hač do wěčnosće (1. Krón. 17, 4). Prěni knježićeŕ na tutym trónje běše swjaty Pětr, a joho naslědnikoju běchu biskopja abo bamžojo z tymsamym prawom a z tejsamej mocu, kotraž bu Pětrej wot Jězusa Khrystusa spožčena.

W stawiznach Cyrkwje njenamakamy žadyn lětstotk, w kotrymž by Jězusowa Cyrkej te abo druhe přesćěhanja a přećiwnosće přećerpjeć njeměła. Přez ćerpjenja a přesćěhanja wjedźe Jězus swoju Cyrkej k dobyću. Z tajkimi přesćěhanjemi su potrjecheni nic jenož wěriwi, ale najbóle też jich wjednikoju a pastyrjo. Napřećo nim zjednoćeja njepřećelojo Cyrkwje swoje cyłe mocy.

Swětny wjerch abo wyšnosć njeda swojoho pósłanca hanić, a Jězus, wjerch wšitkich wjerchow, swojoho naměstnika a zastupnika ze swojej wšohomócnej ruku kruće zakituje. Stawizny Cyrkwje to dopokazuja: Bože khostanjo je potrjechiło tych, kotřiž su so přećiwo bamžam pozběhnyli abo jich prawa přikrótšeli. W sćěhowacym naspomnimy časne khostanja jenož někotrych tajkich, kotřiž su přez přesćěhanjo bamžow hnėw Boži na so sćahnyli.

Surowc **Nero,** kotryž wot lěta 54—68 po Khrystusowym narodźe w romskich krajach knježeše, přesćěhaše wot lěta 64 Cyrkej a daše prěnjoho bamža, japoštoła Pětra, do jastwa sadźić, šwikać a 29. junija lěta 67 křižować. Tak běše kejžor Nero prěni přesćěhaŕ Jězusowoho naměstnika, dyrbješe pak też prěni swoju złość droho zapłaćić.

Romske wójska, kotreż w Galliji stojachu, pozběhnychu so přećiwo Nerowomu knježstwu a ćehnjechu na Rom. Při bliženju wójska nasta w Romje zběžk a wyšnosć a wojacy so zběžkarjam přizamknychu. Nero w nocy wotući a pytny, zo je hrodowska straža joho wopuščiła. Nastróžany skoči z łoža a wołaše swojich přećelow, ale žadyn njepřińdźe. Połny stracha wuběža na hasu, ale nichtón joho do swojoho domu njepřiwza. Běžeše k rěcy Tiber, zo by so zatepił, ale boješe so smjerće. Chcyše so zakłóć dać, ale nichtón jomu to k woli sčinić njechaše. Chcyše so zajědojćić, ale jěd, kiž stajnje při sebi nošeše, běše zhubił. Skónčnje so joho prjedawši njewólnik Faon, kotromuž bě swobodu dał, nad nim smili. Tutón jomu skhow na swojim kuble přilubi. Do hubjeneje drasty přewoblečeny ze zakrytym mjezwočom jěchaše w nocy na kubło. Třepotaše na wšěch stawach z bojosću, zo mohł joho něchtó spóznać. Błyski płošachu jomu konja. Hdyž nimo wojerskoho lěhwa jěchaše, słyšeše swoje mjeno wuprajeć a swarjeć. Poł morwy přijěcha na kubło a so w ćemnym kuće skhowa.

Wyšnosć w Romje joho wot knježerstwa wotsadźi a k smjerći zasudźi. Hdyž Nero to zhoni, cychnowaše jara a spytowaše so morić. Skónčnje běchu słaparjo za joho slědom přišli a přińdźechu joho zajeć. Hdyž so k dworej bližachu, hrabny Nero mječik a staji sebi jón na wutrobno a służownik Epafrodit jón do wutroby storči. To sta so 11. junija lěta 68.

Kejžor **Domitian** (81—96) daše bamža Anakleta morić a joho nastupnika Klimanta I. do jastwa sadźić. Khostanjo dósćahny surowca bórzy. Třepotaše přecy wo swoje žiwjenjo. Joho žona daše joho přez swojich służownikow zakłóć, dokelž běše jej za žiwjenjom šoł. Po joho smjerći buchu joho wobrazy zničene, joho mjeno ze zjawnych pismow wušmórnjene a joho wukazy zaćisnjene.

Kežor **Trajan** (98—117) wuhna bamža Klimanta I. z Roma a da joho do morja ćisnyć, bamža Ewarista da morić a joho naslědnióa Aleksandra do jastwa sadźić. Tola też wón dósta swoju sprawnu mzdu: na wójnskim ćahu w Aziskej bu z jědom morjeny.

Kejžor **Hadrijan** (117—138) dopušći spalenjo bamža Aleksandra a morjenjo bamžow Sixta a Telesfora. Ćežka khorosć, wódnica, joho ćwělowaše. Lěkarstwa jomu ničo njepomhachu. Zadwělowawši chcyše sebi z jědom zawdać abo so zakłóć dać, ale nichtón nječinješe jomu po woli. Wodnjo a w nocy žałosćeše a skiwleše. Jědźeše a piješe wšo možne do so, štož jomu skónčnje k smjerći dopomha.

Kejžor **Markus Aurelius** (161—180), kiž běše morjenjo bamžow Aniceta a Sotera dowolił, wuzwoli sebi smjerć zawutlenja. (Přichodnje dale.)

Njeswěra so sama khosta.

W času 30lětneje wójny bydleše w Durinskej bohaty zemjan na swojim hrodźe. Hdyž běše zhonił, zo so hižo Šwejdojo do tuteje wokoliny nawaluja, zhraba swoje pjenjezy a drohotnosće, zo by z nimi do wobtwjerdźenoho města so wukhował. Dokelž pak njemóžeše wšitko nadobo wotwjezć, dyrbješe dźěl slěbornoho sudobja w hrodźe wostajić. Zo pak tele drohe wěcy njebychu Šwejdam do rukow padnyłe, składźe je do dubowoho kašća, zo by jón w pincy zahrjebał. Dokelž pak ćežki kašć sam do pincy donjesć njemóžeše, zawoła swojoho šosarja a rjekny jomu: „Chcu hród wopušćić, přetož Šwejdojo bychu mi wšitko wumocowali. Hdyž pak ja ćeknu, mysla sebi, zo sym wšitko sobu wzał, a njebudźa tu wjele pytać. Njeměniš też tak?“

Šosaŕ jomu přihłosowaše.

„Dokelž pak njemóžu wšitko sobu wzać, chcu slěborne sudobja tu wostajić a dźensa w nocy w pincy zahrjebać.“

Šosarjej běše to prawje; zahrjebaštaj kašć ze slěbrom. Prjedy hač knjez wotpućowa, dari šosarjej tři złotaki a poruči jomu, na pokład derje kedźbować.

Hdyž bě knjez wotjěł, poča we šosarju žadosć za tutym slěbrom skhadźeć, a wón sebi wjele přemyslowaše, kak traš mohł tute wěcy sebi přiswojić. Mjez tym přińdźechu Šwejdojo na hród a tam dlěši čas wostachu. Šosaŕ dawaše jim jědźe a pića, kaž wjele jenož chcychu.

Hdyž jónu wječor wyšk ze šosarjom sam we jstwi sedźeše, wopraša so nadobo: „Prajće mi tola: je waš knjez wšitke swoje drohotnosće sobu wzał? Njemóžu to wěrić.“

Šosaŕ jomu na te prašenjo njewotmołwi, ale poča wo něčim druhim rěčeć. Tola wyšk so njespokoji ale rjekny kruće: „Njewěsće wy, zo mam srědkow dosć, was k rěčenju nuzować?“

Šosaŕ wotmołwi: „Haj, hdyž bych směł pytać, bych snadź to abo tamne namakał.“

„A štó wam zadźewa, zo njesměće pytać?“

„Boju so, zo byšće sebi wy wšo wzał. Jeli mi połojcu wotstupiće, wam něšto pokazam“, přeradźi šosaŕ.

Wyšk přilubi, zo so sprawnje z nim dźěli, jeli jomu wšitko pokaza.

Dźěštaj do pincy; šosaŕ wotmjeta pjeršć, wućahny kašć, wotrazy wěko a pokaza wyškej pokład. Tutón zawoła wojaka a daše wšitko do swoje jstwy znosyć.

Šosaŕ, wyškowe počinanjo njerozemjo, so wopraša: „Ale, hdźe dha je moja połoja?“

Wyšk zareji: „Paduše, sy mi jenož jedyn kašć pokazał; druhi chceš za sebje skhować!“

Podarmo so šosaŕ roćeše, zo tam ničo wjacy njeje. Ale wyšk zawoła: „Dam će wobwěsnyć, jeli zo wšitko njedaš!“

Ale hdyž šosaŕ ničo wjacy přeradźić njemóžeše, da joho wyšk w pincy wobwěsnyć. A Šwejdojo wotćahnychu ze swojim dobytkom.

Po někotrym času wróći so zemjan na kubło; šosaŕ tam njebě. Dźěše do pincy za pokładom hladać, a hlej, tu wisaše joho njeswěrny służownik — a pokład bě prječ. Zemjan sebi wěc přemysli a rjekny: „Šwejdojo maja moje slěbro a přeradnik swoju mzdu.“

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 421. 422. z Budyšina: Hańža zwud. Měrćinkowa, Jan Brusk; 423. z Njebjelčic: Mikławš Herman; 424. ze Serb. Pazlic: Jurij Rješka; 425. z Lubija: zwónk Handrika.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

17. njedźela po Swjatkach, 12. septembra 1937:
Boža mša str. 399; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo mjenje najzbóžnišeje knjeżny Marije str. 476; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356 a poslednje sćenjo ze swjedźenja mjena swj. Marije str. 478.

Powyšenjo swj. křiža, 14. septembra:
Boža mša str. 557.

18. njedźela po Swjatkach, 19. septembra 1937:
Boža mša str. 402; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Januariju a towařšach str. 451; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Pčołařske towařstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za august.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+10	+29	+18	4150	1150	1250	1400	2100	2050	+1,900	27	7	zahrod. różow	110,7

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülertor 21.

Rinka wšě **kožuchowe** wěcy po nowych modelach wěcywustojnje wuporjedźa. **Budyšin, Bohata dróha 5.**

Zahrodku na tšěše

Kněžkec konditařnje
hišće njeznaješ?
Rjenje so tam sedźi. Znaty je **Kněžkec dobry kofej.** Pječidło wšěch družin — **lód** atd.
Blizko pósty při Garbařskej hasy.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Něšto wosebite! Kofry kaž šranki Kofry, kotrež móžeš powjetšeć
To dajće sebi pokazać wot **T. Albert** Lawske hrjebje

„Weck"-šklenčy škitaja před zahinjenjom
Jena-wsku šklenčku, woheńkrutu
stajiš z kachli hnydom na blido
Šklenčy wšěch družin do domu, za kucheń, za hosćiny
Korčmařske šklenčy
Oskar Butter nasl.
Žitne wiki 2 Telefon 3691

Jara ponižene płaćizny
Čorny bant, dobry židźany 24 cm šěroki mtr. **2.70**
Čorny bant, lohki 22 cm šěroki mtr. **1.50**
Šwalčam a překupcam dawam rabat. — Porto sam zapłaću
Fritzsche
w Drježdźanach A. 21 Schlüterstr. 42

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27
Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Něšto trjebanych kolesow
mužacych, žonjacych a holčacych mam na předań.
Cyłe Dynamo-wobswětlenjo 6 volt, hižo wot hr. **4.75**, na 300 mam na składźe.
Mantle we wšěch wulkosćach — też za dźěćace kolesa.
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej 125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Připrawy a graty za dom, dwór a zahrodu
Klumpy wšěch družin
Samoćerjace wodowe připrawy
Krepjace šlawchi
wšu připrawu a potrjebu k twarjenju,
poskića w najwjetšim wuběrku
Železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

38. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 18. septembra 1937.	75. lětnik.

Wulkomóc lubosć.

Wulka njesmilna móc w dalokim a šěrokim swěće je stajnje była a je to tež dźensa hida. Wo tym nam powědaja hižo Bože zjewjenja staroho zakonja. Přez surowu hidu zahiny Abel. Tež naš Knjez a Zbóžnik je zasakle hidźeny wot swojich njepřećelow na drjewje křiža wumrěł. Po stach mrějachu prěni křesćenjo jako wopory hidy, kotrejž jedyn Nero mohłrjec hołdowaše. Hida je cyłe kraje, haj narody rozdwojała w krewjelačnych wójnach. Jeje wotročkojo dźěłaja tež dźensa a chcedźa jeje knježstwo rozšěrjeć.

Smy my — tak so prašamy — pornjo tutej mócnej hidźe njemócni, tak zo dyrbje-li jej wšě „knježstwo“ přewostajić? To by tola rěkało, zo je hela dobyła a zo je znamjo křesćanow, swjaty kříž, wotbyty. Ně, Jězus je druhu móc, sylnišu hač žana druha, postajił a to wulkomóc lubosć. Jeje móc je tak wulka, zo ju žana druha njepřewinje. Jeje móc je tak kruta, zo ju ničo njepowali. Mamy wot Jězusa zakładny list, z kotrymž je wón zaměr a mjezy tuteje wulkomocy wopisał. Čitamy w sćenju swjatoho Mateja w 22. stawje, w 35. rjadcy a sćěhowacych wo tym takle: A wopraša so jedyn z nich zakonjawučeny, spytujo joho: „Mištrje, kotra je wulka kaznja w zakonju?“ Jězus jomu rjekny:

„Dyrbiš Knjeza swojoho Boha lubować z cyłeje swojeje wutroby, a z cyłeje swojeje duše, a z cyłeje swojeje mysle. To je najwjetša a prěnja kaznja. Druha pak je tutej runja: Dyrbiš swojoho bližšoho lubować jako sebje samoho.“

Z tutymi słowami je Jězus swjaty počink lubosće na trón postajił a wón chce, zo bychu mnozy, haj wšitcy jeje majestosći hołdowali.

Tutu lubosć rozšěrja Jězus: 1. na Boha Knjeza. Njesmilna hida je z tym woznamjenjena, zo žanych mjezow njeznaje. Tuž dyrbi móc, kotraž ju přewinje, hišće dale sahać, a to čini lubosć, kotraž njebjesa wobjima. Jězus je nam Boha jako Wótca přizjewił a nam we Božej předwidźiwosći puć do wutroby njebjeskoho Wótca pokazał. Wón je nam we Božich zjewjenjach wolu swojoho njebjeskoho Wótca wozjewił. Nic kóždy, kiž rjeknje: „Knježe, Knježe“, je hłuboki zmysł lubosće k Bohu spóznał, ale jenož tón, kiž joho kaznje dźerži. Hdźež je tak Jězus sam žiwy w tajkej wutrobje, tam ćěka ćmowa hida, tam bydla jandźeljo pokoja. Boha budźe tón z cyłej wutrobu lubować, kiž wě, kajke zbožo w dopjelnjenju Božich kazni wotpočuje. Cyle dospołnje wšak wulku kaznju Jězusowu tu na zemi njebudźemy dopjelnić móc. Wěrno přecy budźe, štož swjaty Hawštyn praji: „Njeměrna je naša wutroba, dóniž njewotpočuje w Tebi, o Božo!“ A naš Knjez a Zbóžnik je myto lubosće takle khwalił: „Žane hłucho njeje słyšało, žane wóčko widźało, do žaneje človjeskeje wutroby njeje přišło, štož je Bóh tym přihotował, kiž joho lubuja.“ Prócujmy so wo to, zo bychmy złoto Božich kazni zańč měli. Starajmy so wo to, zo bychmy zornjatkam Božeje mudrosće dobru rolu w našich wutrobach přihotowali.

Štóž Boha prawje lubuje, spóznaje wulke potajnstwo, mjenujcy, zo swoju lubosć też na bližšoho wupřestrěje, štož dźěn je 2. nadawk kóždoho křesćana. Jězus je na krasnych přikładach móc tuteje lubosće zwobrazował. Dopomńmy so na přirunanjo wo miłosćiwym samaritanje, wo zhubjenym synu, wo bohatym mužu a khudym Lacaru. Pódla joho wučbow su nam joho skutki swědkojo wulkeje lubosće. Wón je hrěchi wodawał, khorych wustrowjał, dźěći žohnował a mnohich wučownikow z wulkej sćerpnosću za ćežke nadawki přihotował. Wón je so za swojich njepřećelow modlił a tak njeskónčnu móc miłosće pokazał. Hdźež tajke swětło bydli, tam ćěkaja zli duchojo. Njezabudźmy, zo budźe Jězus jónu našu lubosć měrić!

Křesćan dyrbi po słowach Jězusowych tež sebje lubować. To je 3. nadawk lubosće w Bohu. Tež ta lubosć korjeni w Bohu. Wšak smy wšitko dóstali wot stworićela. A z dźakownej wutrobu směmy so modlić: Wótče naš, kiž sy w njebjesach ... Jězus je nam w přirunanju wo talentach rjec chcył: Wužiwaj to derje, štož sy wot swojoho stworićela přez swojeju staršeju dóstał. Dźěłaj z tym, zo by sebi njebjesku krónu zasłužił. Wón je lěnjoho wotročka zasudźił a pilnoho pokhwalił. Mějmy před wočomaj słowa Swjatoho Pisma: „Zdźerž, štož maš, zo njeby nichtó tebi krónu wzał!“ Haj, tak směmy přistajić, hladaj, zo by hišće wjacy k tomu přidobył. Daj ći Bóh k tomu zbožo a žohnowanjo! Naš nadawk je, zo so staramy, zo syjemy a plějemy, přiliwamy a kopamy. Zróst pak dawa Bóh tón Knjez.

Znamjo wulkomocy lubosće je swjaty křiž. Na nim je Jězus, kiž je swoje žiwe dny lubosć prědował, wumrěł za hrěchi človjekow. Za tutym znamjenjom su njeličomni kročili. Woni běchu wojacy w službje lubosće. Dopomńmy so na swj. Jana, swj. Pawoła, swj. Franciska, swj. Hilžbjetu, swj. Měrćina, swj. Hanu a wjele druhich.

Stup tež ty, luby křesćano, do rjadow tutych pósłow lubosće. Ty dopjelniš z tym wulku kaznju Jězusowu: Dyrbiš Knjeza swojoho Boha lubować z cyłeje swojeje wutroby, a z cyłeje swojeje duše, a z cyłeje swojeje mysle! Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho! *M. C.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Dźeń khorych wotmě so zańdźenu srjedu, na swjedźenju Sydom bolosćow swj. Marije, w našej wosadze. Na wšě 200 khorych a starych ludźi zeńdźe abo přiwjeze so do našoho rjanoho domu Božoho k swjatočnej Božej službje. Kak radostnje zabłyšći so wóčko tak mnohich khorych, kotřiž zdźěla po dołhich lětach zasy prěni raz našu serbsku cyrkej wohladachu, loni tak rjenje ponowjenu, nětko w kermušnej pyše so kupacu. Haj, naš zwónk a joho susodni pomocnicy njejsu časa ani prócy lutowali, zo bychu naš dom Boži, kiž dźěn tón tydźeń kermušu swjećeše, přetworili do krasneje kwětkoweje zahrodki. Najdostojniši knjez biskop Pětr Legge sam Božu mšu z assistencu wosadnych knježich duchownych swjećeše. Po rozwučowacej, tróštowacej a zahorjacej narěči wudźěli najd. knjez biskop khorym wosebite požohnowanjo. Po zhromadnym khofeju a rjanej zabawje w Kolpingowym domje dowjezechu spěšne awta khorych zasy domoj. — Njech tutón dźeń, kiž je sej wjele wopornoho, njesebičnoho dźěła žadał, přinjese nadobne Bože žohnowanjo khorym a jich wothladowacym přiwuznym, wšěm domam a swójbam našeje wosady!

— Na wyššoho wučerja bu pomjenowany knjez Mikławš Rjeda, rodźeny w Žuricach, kiž hižo wot lěta 1914 při tachantskej šuli je z wučerjom. 1933 je swjećił ze swojej mandźelskej rodź. Winterec ze Šěrachowa sléborny kwas. Rjedźic starši syn je loni lěkarstwo doštudował a dźowka je z wučerku. „Kat. Posoł“ přeje wuznamjenjenomu swojomu sobustawej prawje „wjele zboža“.

Z Radworja. Manevry běchu lětsa tež w našich kónčinach; nětko su nimo. Tež w našej wsy raz na 400 wojakow přenocowaše. W Stróžišću móžeše so jedyn wotdźěl wójska jara wuspěšnje před njepřećelom wukhować.

— Zašłu njedźelu běše pola Šubertec wulki swjedźeń. Dubrawske zjednoćeństwo SA tu koncertowaše. Wulka žurla běše nabita połna, telko připosłucharjow běše so zešło. Tak běše wuspěch dobry.

— Naš wěžiny časnik počina po dołholětnej swěrnej službje wustawać. Poslednje dny běše cyle so wjerćeć a hibotać zastał. Tu pak je naš wustojny zwónk so derje postaral a trěbne nowe koleska atd. zasy připrawił. Tak smy zasy spokojeni.

— Měsac swj. różowca so hladajcy bliži. Naš Boži dom je Kralownje Najswjećišoho Rózarija poswjećeny. Na wulkim wołtarju postawa na to pokazuje. Na 41 lět dołho postawa njebu wobnowjena. Nětko pak je dźěło mištr P., znaty wjesnan, dokónčił. Na wulkim wołtarju mjez tym hnadowne swjećo „Njeswańskeje swjateje Marije“ stoješe. — Wjeselimy so, zo směmy wołtař nětko zasy w nowym błyšću wohladać. Šćedriwi daritelja za wšelake wudawki su stajnje witani. Zawěsće Bóh luby Knjez tež wšěch dobroćelow swojeje swjatnicy bohaće mytuje. A na różowcowy wotpusk do Radworja mnozy přińdu!

Z Kukowa. Hdyž po „Kinsbarku“ kročiš, wuhladaš w Čochec zahrodcy wulke banje, kotrež swojoho runjeća pytaja. Džesać tajkich wulkich dułow — jena přecy wjetša hač druha — błyšći so mjez šěrokimi łopjenami banjow, kiž su wosebita družina, štož so hižo zwonkownje jewja. Najwjetša, kotruž lědma wuzběhnješ, waži drje blizko centnarjej. Po zdaću je Čochec zahrodka dobra póda za banje, kaž dźěn při lětušich płódnych žnjach wšelake płody rekordy dócpěchu, na př. tež kałowe hłójčki.

Z Klóštrskeje wokoliny so nam pisa: Štóž w nětčišich dnjach našu krajinu přepućuje, wuhlada njewšědnje wulke črjódy škórcow. To je znamjo, zo je čas pućowanja za ptački přišoł; chcedźa swoju tudomnišu domiznu wopuščić a so na daloki puć do cuzoho kraja podać. Wone so na daloki zlět zwučuja a woziwjeja w poslednich tydźenjach napadnje našu krajinu. Je, kaž bychu so mjez sobu zrěčałe, tak so na jich mlaskanjo a hwizdanjo posłucha. Kaž čorne mróčele zlětuja na městna, hdźež móžeš je kóždu nazymu wobkedźbować, a zesydaju so na wokolne štomy, tak zo so hałozy zhibuja a hroža so złamać. Je wulkotny napohlad, hdyž tysacy tutych ptačkow zešerjene nadobo wotleća, so do powětra znošuja a w syłach dale šuskaja. Tež w hatnych syćiznach pytaja črjódy swoje nócne přebyćo a wosebje w nawječornych hodźinach přikhadźa jena črjóda po druhej, tak zo so syćizny pod ptačej ćežu zhibuja, samo łamaju.

Z Hanichena. Za katolikow w Hainichenje a wokolinje bě njedźela 12. septembra ważny dźeń. Na tym dnju poswjeći najdostojniši knjez biskop, excell. Pětr Legge, tu nowu cyrkej, kotraž bu k česći swj. bratra Konrada natwarjena. Srědki za nowotwar je zwjetša swj. Bonifacijowe towarstwo poskićiło. We wulkej ličbje běchu so wěriwi zešli, zo bychu byli swědkojo swjatych wobrjadow, kotrež so při swjećenju noweje cyrkwje nałožuja, a přitomni byli při sćěhowacych swjatočnych Božich službach. Popołdnju wudźěli najdost. knjez biskop w nowoposwjećenej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja.

Z Bärensteina. Dwójcy wopyta najdost. knjez biskop našu wosadu přebywajo w Rudnych horach k swjatomu firmowanju. Wutoru, 7. sept., wudźěli we wosadnej cyrkwi 44 wosobam swjaty sakrament. Pjatk, 10. sept., woswjeći najd. knjez zwón za kapału w Jöhstadtće a wudźěli tam swjate firmowanjo 8 wosobam. Wšudźe wotmě so swjatočnosć dostojnje, k čomuž přećelne wašnjo najdost. knjeza biskopa wjele přinošowaše. Dwójcy přenocowaše wyšši pastyr na Bärensteinskej farje.

Różant a Marijina Hwězda – žehelniśći katolskoho žiwjenja.

Zańdźenu njedźelu zeńdźe so katolska młodźina rańšeje Sakskeje a namjezneje pruskeje Łužicy k zhromadnomu nabožnomu skutkej na našim hnadownym městnje a we klóštrje Marijinej Hwězdźe. Dopołdnja w 10 hodź. zetkachu so w 15 autobusach na wšěch 700 zahorjenych młodźeńcow a starših wěriwych w kupjeli Marijinej Studni a putnikowachu pěši do Różanta, po puću rózarije a kěrluše spěwajo. W 11 hodź. měješe P. Bernhard swjatočne prědowanjo wo česćowanju najzbóžnišeje knježny a mjenowaše po wuprajenju stražowarja hnadownoho Božoho domu Serbow „marianski lud".

Na to sćěhowaše wulka Boža mša, kotruž Budyšski tachantski faraf Lehmann swjećeše a ke kotrejž Brunjowski a Kamjeński kapłan assistowaštaj. Wěriwi spěwachu k tomu pozběhowace kěrluše.

K wobjedu zeńdźechu so hosćo we wjesnych hospodliwych domach, jedyn dźěl dóńdźe sej do Sernjan.

A zasy khwatachu wšitcy k něšpornej pobožnosći. Po njej podachu so w autobusach do Marijineje Hwězdy, hdźež hodźinu přestawki k wobhladanju wsy a klóštra wužichu. W 6 hodź. běše swjatočnosć w tudomnej cyrkwi. Najprjedy prědowaše generalny prezes šlezskich towarstwow rjemjeslnikow, kapłan Zinke z Wrótsławja, wo potajnstwje swjateje hostije a jeje hłubokim česćowanju přez wěriwych. Po tym sćěhowaše krótki nyšpor. Tomu přizamkny so swjatočny prócesijón. W nim kročeše 16 knježich duchownych. Cyły klóštr běše napjelnjeny ze swětłosću a wónju sta a sta swěčkow, pod njebjesami njeseše so monstranca, mjedźane hłosy zwonow přewodźachu spěwy wobdźělnikow a mnohe khorhowje a khorhojčki zmahowachu so w powětře. To wšitko zawostaji hłubokoho zaćišća na přihladowarjow. Z Te Deum a ze sakramentalnym požohnowanjom skónči so pozběhowaca swjatočnosć. Na to wopuščichu bližši a zdalni hosćo klóštr. Tute njewšědne nabožne zetkanjo na hnadownymaj městnomaj wostanje wěsće wšitkim wobdźělnikam w najlěpšim wopomnjeću.

Přesćěharjo bamžow.

(Pokročowanjo.)

Septimius Severus, kejžor wot lěta 193—211, kiž běše w lěće 202 skóncowanjo bamža Viktora přikazał, zapadny do wšelakoho njezboža. Joho syn Antonius dźěše jomu za žiwjenjom a chcyše joho z mječom zakłóć. Přez to přińdźe do zrudoby a styska a wumrě w zadwělowanju.

Kejžor **Heliogabal** da w lěće 219 bamža Severina morić; bu w lěće 222 skóncowany.

Kejžor **Maksimin** (235—238) běše wina na smjerći bamža Anthera. Přećiwo tutomu kejžorej pozběhny so cyły italski lud. Při wobłěhowanju města Akwileja bu wot swojich wojakow morjeny.

Kejžor **Decius** (249—251) daše křesćanow k pohanskim woporam nuzować a bamža Fabiana skóncować. We wójnje přećiwo Gotam w Traciskej bu zbity a joho wójsko rozehnate. W ćěkanju zajěcha do tymješća a namaka tam zrudnu smjerć.

Kejžor **Gallus** wuhna bamža Kornelia do cuzby; pozdźišo daše joho šwikać a jomu hłowu wotrubać. Też joho naslědnikej bamžej Lucijej da hłowu wotrubać. We bitwje pola Interamne přećiwo Emilianej, kotryž běše so z dźělom wójska přećiwo njomu pozběhnył, bu morjeny.

Kejžor **Valerian** wuhna bamža Šćěpana I. z města a daše jomu hłowu wotrubać; tosame sčini z bamžom Sixtom II. Ćežko dyrbješe za swoje złósće pokućeć. Zhubi jenu krajinu po druhej a bu wot persiskoho krala Sapora zajaty. W jatbje dyrbješe najnižše służby činić; dobyćeŕ so jomu na khribjet stupi, hdyž chcyše so do woza abo na konja synyć. Sydom lět traješe tale poniżowaca jatba. Skónčnje daše jomu Sapor kožu z ćěła wotdrěć a joho w seli wuwaleć. W surowych bolosćach Valerian wumrě. Joho koža bu w persiskim templu k zjawnomu wohańbjenju romskoho mjena wupowšnjena.

Kejžor **Aurelian** běše přesćěhanjo křesćanow poručił, w kotrymž bu bamž Feliks morjeny. Tónle kejžor bu we wójnje přećiwo Persam wot swojich samsnych służownikow skóncowany.

Kejžor **Maksimian Herkulius** přihotowaše bamžomaj Kajej a Marcellinej přećiwnosće a ćerpjenja a zakhadźeše surowje z křesćanami. Swojoho skutka pak so

Rjekojo wšědnoho žiwjenja.

Znaju staru maćerku. Jeje žiwjenjo bě wupjelnjene z dźěłom, ze starosćemi a z lubosću. Při wšej khudobje a we wšěm horju bě přecy wjesołeje mysle. Jako wowka wědźeše wona swojim małym wnučkam wustojnje bać khutne a žortne bajki a mnoho dyrbješe jim powědać ze swojeje zańdźenosće.

Kruty zwjazk lubosće dźěda a wowku jednoćeše. Wobaj běštaj wot młodosće służiłoj pola wulkoho bura, wón za wotročka, wona za dźowku. Woženištaj so. Wulka kwasna hosćina wšak přihotowana njebu. Hornc běrnow bu na blido stajeny a mloko a kozacy twarošk. Po kwasu nakupištaj sebi hišće najnuznišoho do hospodarstwa; po tym jimaj zwosta hišće 13 pjenježkow zamoženja. Z tajkim bohatstwom a z woprawdźitym njeskaženym zbožom we swojej wutrobje wróćištaj so zasy na swoje wšědne dźěło a służeštaj hišće mnohe lěta pola swojoho bura dale, dóniž běštaj sebi telko nalutowałoj, zo móžeštaj kupić sebi mału khěžku. Jara zlutniwaj, pilnaj, a ze wšěm spokojenaj, nabyštaj bórzy małe zamoženjo. Dwě dźěśći Bóh jimaj dari, holčka wumrě cyle zahe, hólčk bu z najwjetšej lubosću wukublany. Žona pomhaše mužej hdźežkuli bě jeje pomoc trěbna. W kuchini njećinješe sebi wulke hłowułamanjo, jedyn dźeń běchu běrny a wusmuž a na druhi dźeń wusmuž a běrny a njedźelu kozacy twarošk a běrny a druhdy też kusk butry. A wonej běštej přecy strowaj. Hišće z wosomdźesać lětami štrykowaše wowka nohajcy. Wšudźom bě k pomocy a přecy wjesołeje mysle, ženje njemórkotaše, a bě spokojna z tym, štož wobsedźeše.

Kaž bě žiwa była, tak też wumrě, přihotowana a wjesoła. Jako pytny, zo bliži jeje žiwjenjo so ke kóncej, zezběra cyłe swoje zamožeńčko a rozdźěli je sprawnje. Měrnje wočakowaše swoju poslednju hodźinu a nimo měry so wjeseleše, zo jónu w tamnym swěće so zasy wuhlada ze swojim swěrnym žiwjeńskim towaršom, kotrohož dyrbješe nětk samoho tu zawostajić. Wowcyne zbóžne wumrěćo wosta wšěm jeje lubym w stajnym dopomnjeću; jich wšitkich k sebi zwoławši, požohnowa jich a z nimi so modleše. Při tym wudycha wowka swoju dušu w zbóžnym pokoju.

Cyle z ćicha bě so pominyło čłowječe žiwjenjo. Mnoho so wo nim njepowědaše. Też wulkich pohrjebnych swjatočnosćow njebě. Jednorje, kaž wowka bě žiwa była, tak bu pokhowana. Ale žohnowanjo, kiž bě wusyła we swojim žiwjenju, wotpočuje dale na jeje potomnistwu, a jeje swěra a lubosć, jeje wjesoła mysl a jeje njesebična dobroćiwosć wostanu we wopomnjeću pola wšěch, kiž ju znajachu.

*

Hdyž bě mać njeboh, so Wonec Jurij bórzy woženi. Z tym pak započa so za staroho nana zrudny čas. Za čas cyłoho žiwjenja bě Jurja, swojoho jeničkoho syna, rady měł;

dołho wjeselić njemóžeše. Stajnje boješe so njeswěry swojoho wójska. Lěta 305 dyrbješe so knježeństwa wotrjec, kotrež joho syn nastupi. Tři króć spyta Maksimian knježeństwo zasy na so storhnyć, štož pak so jomu njeporadźi. Wot wójska wopušćeny ćekny do Arelata, hdźež so wobwěsny.

Maksentius, Maksimianowy syn, knježeše wot lěta 305—312. Tutón zakhadźeše z bamžom Marcellom kaž z njewólnikom; dyrbješe skót wothladać, kotryž běše do cyrkwje zestajeć dał. Bamža Eusebija wuhna do cuzby. Tutón surowc bu njedaloko Roma zbity. Hdyž z wójskom přez rěku Tiber cofaše, złama so móst a Maksentius so sobu z wjele druhimi wojakami zatepi.

Kejžor **Konstantius** (337—361) daše bamža Liberija zajeć a do Milana a pozdźišo do Bereja wotwjesć. Tři lěta dźeržeše joho tam jatoho a hrožeše jomu ze smjerću. We wulkej nuzy a zrudobje wumrě nahłeje smjerće.

Ursinus běše so rozhněwał, dokelž běše Damasus I. a nic wón za bamža wuzwoleny. Tohodla šćuwaše lud a měješe přećiwo bamžej zhromadźiznu w liberianskej basilicy. Lěta 366 da so wot tiburskoho biskopa Pawoła za biskopa wuswjećić a so za bamža wuwołać. Romski bohot Juventius wuhna joho z Roma. Hdyž běše kejžor Valentinian jomu dowolił, so do Roma wróćić, poča znowa škarać a bu tohodla do cuzby wupokazany, hdźež wumrě.

Romjan **Basus** rozšěrješe hrozne njewěrnosće wo bamžu Sixtu III. (432—444). Po přepytanju należnosće bu Basus zasudźeny a z cyrkwinskoho zhromadźeństwa wuzamknjeny. Bórzy na to nahle wumrě.

Patriarch **Dioskor** w Alexandriji zakitowaše błudne wučby Eutychowe a běše w lěće 449 bjez bamžoweje dowolnosće z předsydu na zhromadźiznje biskopow w Efesu. Chcyše biskopow z namocu k podpisanju błudnych wučbow nuzować. Hdyž bamžowy wotposłanc přećiwo tutomu počinjenju zakroči, bu do jastwa ćisnjeny. Dioskor zwaži sebi samo, bamža Leona I. (440—461) za z cyrkwje wuzamknjenoho wuprajić. Na třećim posedźenju Chalcedonskoho koncila (13. okt. 451) bu Dioskor sudźeny, ze swojoho zastojnstwa wotsadźeny, z cyrkwinskoho zhromadźeństwa wustorčeny a do Gangres w Paflagoniji do wuhnanstwa pósłany, hdźež bjez pokuty a nakazanja wumrě.

Theodorich, kral narańšich Gotow, da bamža Jana I. (523—526) w Ravenje do jastwa sadźić, hdźež tutón we wulkej nuzy wumrě. Kejžorski wójnski wjednik Belizar přewiny a zbi Theodorichowe wójsko, zaja joho a wotsudźi joho k smjerći. Tři měsacy po smjerći bamža Jana I. zapadny do ćežkich myslow a wumrě we wulkim njepokoju.

Belizar, wójnski wjednik kejžora Justiniana I., daše na poručnosć kejžoroweje mandźelskeje Theodory bamža Silverija (536—640) wuhnać. Belizar drje sebi najprjedy njezwěri, jeje přikaznju dopjelnić, ale skónčnje praješe: „Kejžorka poruča a ja dyrbju posłuchać. Wina njemóže mje potrjechić. Kejžorka njech to na sudnym dnju zamołwi.“ Tak da Belizar bamža wabić, zo dyrbi přećo kejžorki, błudnu wučbu nastupajo, dopjelnić. Hdyž to njechaše a njemóžeše, da joho zajeć a na joho město Vigilija za bamža postajić. Silverus bu do Patory w Lyceji wuhnaty. Hdyž pak běše kejžor to zhonił a wěc přepytał, poruči, zo smě so bamž do Roma wróćić. Ale Silverij bu na puću popadnjeny a na kupu Palmaria wotwjedźeny, hdźež joho Belizarowa žona 20. junija 538 skradźu skóncować da. — A što sta so z Belizarom? Padny pola kejžora do njehnady a bu w lěće 564 do jastwa sadźeny, hdźež dyrbješe sydom měsacow wostać. Jałmožnu hladajo wumrě lěta 565.

Lambert, wójwoda ze Spoletto, přesćěhaše bamža Jana III. (570—573), kotryž dyrbješe před nim do Francózskeje ćeknyć. Lambert zhubi swoje wójwodstwo a bu z kraja wuhnaty. (Přichodnje kóuc.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Na Holzheimskim dwórnišću njedaloko města Neuss w Rhynskej znjezboži 5. sept. železniski ćah z putnikarjemi, kotřiž do hnadownoho města Kevelaera jědźechu. 16 putnikarjow bu morjenych, 13 ćežo ranjenych a druzy zasy poćerpichu lóžše škody.

Město Berlin ma 4½ milijóna wobydlerjow, mjez nimi **430000 katolikow.** Či maja za swoje Bože służby 58 cyrkwjow a 90 kapałow. Dušepastyrstwo tu wukonja 44 farow a 33 kuratijow.

Po nowym zakońskim zarjadowanju je jednotliwym wosobam zakazane, cyrkwinsku khorhoj wupowěšeć. Potajkim smě so při cyrkwinskich swjedźenjach jenož **němska khorhoj** pokazować.

---

tón bě nanej kaž k wutrobje zrosćeny a bě tež přecy posłušny był. Jurij bě sebi Susodźić Hilžu zhladał. To nan njemóžeše zrozemić; dokelž wonaj běštaj sebi njerunaj kaž dźeń a nóc: Jurij měrny a dobroćiwy, Hilža dźiwja a hubata. Ze strachom witaše nan swoju přichodnu dźowku do swojoho domu. Za tydźeń hižo bě w tutym hewak tak měrnym domje pytnyć, štó je tu z knjezom. Nana to boleše, hdyž widźeše, kajke prawa sebi nowa hospoza čini a kak wšitko po jeje woli měješe so wjerćeć.

Stary nan bě młodej na puću. Bjez wšeje lubosće wona přećiwo njomu so zadźeržeše. K jědźi jomu dawaše za wosebitym blidkom. Nana to boleše. Wón podarmo so nadźiješe, zo joho syn tajkomu počinanju bórzy so napřećiwi. Tola toho bě młoda žona zaslepiła. Wonec nan poda so do swojoho wosuda a spóžera husto dosć swój kusk khlěba pod hórkimi sylzami. Dóniž móžeše hišće sobu na polach wonka dźěłać, zaby při tym trósku na swój wosud. Tola samo tute rozpjeršenjo wědźeše jomu joho přichodna dźowka poćežić, honješe nana do ćežkoho dźěła, kotrež móžeše wbohi lědy wukonjeć; wona pak při tym jomu přihladowaše z hanjacym posměwkom.

Dźěćatko so narodźi, lubozny hólčec. Zasy starc so nadźiješe, zo nětk přińdźe za njoho lěpši čas. Wón pěstonješe małoho Janka z najwjetšej lubosću a starosću. Z wopředka drje so zdaše, kaž chcyła so Hilža z nanom wujednać; tola pře bórzy zasy wona swoje wašnjo pokaza.

Jenoho dnja běžeše mały Jank za dźědom. Njebě měł kedźbu juchoweje jamy, kotraž wočinjena stoješe. Mały Jank do njeje padny. Dźěd płakanjo wusłyšawši tam běžeše a z wulkim napinanjom so jomu poradźi synka wukhować. Wón położi joho wustróžanej maćeri do rukow. Ta pak wutorhny jomu dźěćo z rukow a storči joho z wotmachom, tak zo dźěd padny a so wo kamjeń z hłowu dyri. Bjez wědomja wosta ležo; njewusłyša wjacy hrozne surowe słowa, kotrež Hilža zazłobjena na njoho bě wuprajiła. Tola jedyn druhi bě je słyšał: jeje muž. Runje bě sem přikhwatał. K prěnjomu razej přemóh joho surowy hněw, hdyž słyšeše, kak žona sebi zwaži hanić joho nana. „Mordarja“ bě jomu nadawała.

Hněw joho rozpali — zběhny ruku přećiwo swojej žonje, kotraž křičo so do jstwy skhowa. Nana pak ze wšej lubosćiwosću zběhnywši dowjedźe do komorki. Zymica bě hrabła staroho muža a wědomjo so jomu zhubi. Někotre hodźiny před swojej smjerću wočini wón hišće junu swojej jasnej woči a pohlada połny lubosće na swojoho syna a požada za małym Jankom, kotryž tykaše jomu smějo swojej ručcy napřećo. Położi swojej třepotacej rucy na joho hłowčku a požohnowa joho. Hilža pak njepokaza so nikomu na woči a njezwěri sebi też pohladać do zbóžnje drěmacoho wóčka, kiž bě runje so zańdźeliło za wěčnosć. Dźěd bě zastupił do lěpšeje domizny, do raja wěčnoho měra a krasnosće. *m. a.*

Po wukazu ministra za wukubłanjo ma so jenož tym katolskim theologam pomoc za studije (stipendije) přizwolić, kotřiž so wosebje wuznamjenichu z dźěłom we partaji NSDAP abo w jenym jeje wotrjadow. Na wutrajnosć w tutym dźěle ma so při tym wosebje hladać. Štóž za zymsku pomoc sobu so prócuje abo za wukrajne Němcowstwo, tón dopjelnja jenož winowatosć, kotruž ma wězo kóždy studowacy wukonjeć; tohodla so tute dźěła za katolskich theologow wosebje pohódnosćeć njemóža Tosame płaći tež wo dźěłaćerskej a wojerskej służbje.

Južnosłowjanska. Južnosłowjanske knježerstwo je před krótkim z Japoštołskim Stołom wobzamknyło konkordat; to su wučinjenja wuměnjenjow a prawow, kotrež so katolskej Cyrkwi we staće zaručuja. Tute dojednanja su wjednistwo prawosławneje (orthodox) wěry tak rozhoriłe, zo chce duchowna wyšnosć prawowěriwych sobustawow knježerstwa zjawnje z cyrkwje wuzamknyć. Ministerski president Stojadinowič je konkordat z katolskej Cyrkwju najebać wšěch přećiwnosćow spěchował. We zjawnosći so před krótkim časom takle wupraji: „Čežko mějach wojować přećiwo dwěmaj strašnymaj njepřećelomaj, kotrejž rěkatej: **błud a rozwólnosć.** Błud toho by putał, kiž chcył prajić, zo konkordat z katolskej Cyrkwju někak mohł škodźeć serbsko-prawosławnej wěrje. Zaslepjenosć a hida politiskich přećiwnikow mojoho knježerstwa pak je tutón błud hišće posylnjała a templ Boži přetworiła do politiskeje areny. Štož móžach, činjach, zo bych škitał Cyrkej před jeje falšnymi přećelemi. Tež dale chcu so wo to prócować, zo žane wěrywuznaćo njeby stajene było nad druhe.“

Wuherska. Sobustawy zwjazka wójnskich měšnikow, kiž při mjezynarodnym kongresu wójnskich wojowarjow we Winje so wobdźělichu, podachu so z Wina do Budapesta, hdźež jich Wuherski wjerchprimas kardinal Seredi witaše.

Wuherski knježićer je generalnoho direktora „Katolskoho Skutka“, patra Sigismunda Mihalowiča, za statnoho radu pomjenował.

Hollandska. W lěće 1927 měješe tutón kraj 3159 misijonarow. Mjez tym tale ličba dale rosćeše: 1935 so naliči 5169 hollandskich katolskich misijonarow, to rěka: na 580 katolskich wobydleri přińdźe jedyn misijonar. To žadyn druhi lud hišće dokonjał njeje!

Belgiska. Přećiwo duchej bjezpóćiwosće je so na 200 hotelow, při mórskim brjozy ležacych, zjednoćiło. Zjawnje wozjewjeja, zo hosćom, kotřiž njedohotowani přińdu, zastup zapowědźa. Dale su tute hosćeńcy tole sebi wučiniłe: W jědźerni, w zalonu a w rumnosćach za přistajenych ma wisać Boža martra; pjatk jenož póstne jědźe so poskićeja; hosćom w kupańskej drasće so zastup do jědźerńje abo zalona zakazuje; porjad Božich służbow so porjadnje wozjewja; służownym a přistajenym ma so móžnosć k dopjelnjenju cyrkwinskich winowatosćow dać.

Świca. W kathedrali swjatoho Mikławša w Freiburgu swjećeše P. Mikławš Perrier, w swojim času podpresident świcarskoho zejma, swoju **prěnju Božu mšu.** Mnoho joho prjedawšich politiskich towaršow a wosobinskich přećelow so při tym wobdźěli. Po Božej mši wuhotowa knježerstwo Freiburgskoho kantona k česći swojoho prjedawšoho vicepresidenty swjedźeńsku hosćinu.

Francózska. Kóžde lěto zarjaduje so wosebite putnikowanjo katolskoho wobydlerstwa na hnadowne město **Lourdes;** lětsa wotmě so tutón narodny dźeń wěrywuznawanja 65. razej a wuznamjenješe so přez wosebitu rjanosć a hordoznosć. Lětuši swjaty puć stoji zdobom na započatku „Marijanskoho lěta“, kotrež so swjeći ze składnosću „Marijanskoho kongresa“, kiž budźe k lětu w Boulogne. Tutón kongres chce wopominać dźeń, na kotrymž je Ludwik XIII. před 300 lětami Francózske kralestwo poswjećił swj. knježnje Mariji. Při putnikowanju do Lourdesa wobdźěli so lětsa na 600000 ludźi; 1000 khorych wjedźechu sobu. Wo tajkich ličbach po swětowej wójnje njeje było hišće słyšeć. Wurjadnje wulka je ličba hnadownych wopokazow. Na 50000 wěriwych stajnje wobdawaše strowotne žórła. Spodźiwne **wustrowjenjo 22 lětneje holcy,** kotrež loni je so stało, bě nětko po dokładnym přepytowanju wot 40 lěkarjow wobkrućene; woni jenohłósnje jasnje wuprajichu, zo wustrowjenjo so njeje po naturskim wašnju stało. Tuta holca, z mjenom Lucienne Picard, bě štyri lěta na bjedra lemjena; loni jenoho dnja při Božej mši bu z razom wustrowjena.

Po dokonjanym prócesijónje z Najswjećišim zhromadźichu so tež lětsa kaž kóždolětnje wšitcy w Lourdesu přitomni lěkarjo cyłoho swěta w k tomu postajenej wuradźerni. Bu wozjewjene, zo zwjazk Lourdeskich lěkarjow nětkole 2503 sobustawow wopřija. — Lěkarska kenclija w Lourdesu zdobom wobkruća **wustrowjenjo žony** z mjenom Pouxvielle, kotraž lěta dołho na raka w žołdku ćerpješe. Po wukupanju we hnadownej wodźe loni bu nadobo wustrowjena a po někotrych dnjach móžeše so domoj wróćić. Nětko je zasy cyle strowa.

17. augusta zeńdźechu so **francózscy lětarjo** na hnadownym městnje. Skoro 400 lětarjow so ze swojimi swójbami wobdźěli; mjez nimi bě 8 generalow, president francózskoho powětrowskoho zwjazka wyšk Wateau, dale wjednik mórskich lětarjow a wjele wysokich oficěrow. Tež někotři duchowni běchu mjez nimi, kotřiž we wójnje jako oficěrojo wojowachu, potom pak so Božej służbje poswjećichu. Arcybiskop Lyonski msgr. Gerlier witaše jich na hnadownym městnje. Swjatočne kemše so swjećachu za we wójnje padnjenych lětarjow a potom ćehnjechu wšitcy k pomnikej za padnjenych; zastupjerjo města a wyšnosćow so wobdźělichu. Jedyn general tu poréča a potom spěwachu přitomni měšnicy De profundis. Narodna hymna skónči swjatočnosć.

Generalmištr dominikanow pater Gillet bu hromadźe z prjedawšim jendźelskim ministrom Baldwinom za **čestnoho měšćana** swětosławneje francózskeje kupjele Aix-Les-Bains pomjenowany. Tute wuznamjenjenjo bu wozjewjene na Božich służbach, při kotrychž so z teje přičiny měšćanosta z cyłej měšćanskej radu wobdźěli.

W bamžowskim pawilonu na swětowej wustajeńcy w Parizu, wo kotrymž hižo smy rozprawjeli, měješe wóndano Parižski arcybiskop kardinal Verdier, swjatočne pontifikalne kemše, na kotrychž so cyle wuznamni hosćo wobdźělichu: Minister za wobkhodne należnosće, president swětoweje wustajeńcy, generalni komisarojo knježerstwa luxemburgskoho, grekskoho a amerikanskich zjednoćenych statow, dale zastupjerjo skoro wšěch krajow, wjele diplomatow a druhich. Po Božich służbach kardinal bamžowsku wustajeńcu sebi wobhladowaše. Hdyž kardinal Verdier k swojomu wozej so wróćeše, hołdowachu jomu wulke syły ludu z tajkim zahorjenjom, zo při tym přetorhnychu rjad policije, kiž bě tam postajena k rjadowanju wobkhoda.

Amerika. 6000 meksikanskich katolikow so putnikuju poda na puć do hłownoho města Meksika, zo bychu statnoho presidenta Lacara Cardenasa prosyli, jim **wotewrić zasy cyrkwje** w jich dominzne Querétaro. 1800 ludźi cyły dołhi puć (wjacy hač 1000 km) pěši dźěše, z wjetšoho dźěła ratarjo a Indijanojo. President pak putnikarjow njepřija; joho sekretar jim přilubi, zo chce jich próstwu dale dać, přistaji pak, zo njeje móžno, tajku wěc hižo za někotre hodźinki zarjadować. Na to jomu wotmołwi jedyn dźěłaćer: „Prajće nam, kak bě móžno, zo z pomocu z pistolow rubježnoho Osornija naše cyrkwje za 30 minutow buchu zawrjene a čohodla njedyrbjało knježerstwo za 30 minutow je tež zasy wotewrić móc!“

W starej misijónskej cyrkwi města Juarez zeńdźe so na **4000 katolikow z wjesołym dźakom,** zo cyrkej, kiž přez lěto bě začinjena, bu zasy wotewrjena. Štyri Bože mšě so za sobu swjećachu.

W Rogales doby so 1500 katolikow do swojeje cyrkwje, kotruž bě knježeŕstwo zawrjeło. Policiji bu poručene, **wěriwych z cyrkwje wuhnać,** tola bjez wuspěcha bě tajki pospyt. Nětk wobroći so wyšnosć na wohnjowu woboru, tola ta so spjećowaše, ze swojimi wobornymi hadźicami přećiwo wěriwym so měrić. Tohorunja so wojacy zapowěchu, do wěriwych tŕeleć.

Z wulkej starosću wobkedźbuja nic jenož katolikojo ale też druhowěriwi, zo bohužel w zjawnym žiwjenju a też při cyłym woćehnjenju **nabožinski wliw woteběra.** To njedawno president šulskoho zjednoćeństwa evangelskeje cyrkwje w zhromadźiznje wučerjow takle wupraji: „Křesćanske zasady dźensa wjacy njewobknježa žiwjenjo ludow . . . Ženje hišće w běhu stawiznow nabožina tak mało njepłaćeše při woćehnjenju młodosće, kaž dźensa. Tola nihdy so njemóža krute karaktery wuwiwać bjez wěry do Boha. Tohodla sym wo tym přeswědčeny, zo kóžde wukubłanjo bjez nabožneje wučby je njedospołne. Nabožina hakle zakonjam dawa prawy zmysł, wobsah a skutkownu móc . . . Či mjez Wami“ — při tych słowach wobroći so president tam přitomnym klóštrskim knježnam — „kotriž maja nadawk, na wyššich šulach našoho kraja wučić nabožinu, maja jara zasłužbne dźěło wukonjeć za derjemćo cyłoho luda, dokelž woni našu młodźinu k póćiwosćam woćahnu a nawjeduja. Šulerjej rozom wótřić, to rěka, joho mudrišoho činić, z tym hišće njejsy wukubłał dobroho krajana. Tohodla wuznawam tu před cyłej zjawnosću: Wy wukonjeće za derjemćo stata a naroda jara spomožnu službu z tym, zo wučiće młodosć spóznać hódnosć a nadobnosć winowatosćow, počinkow, sprawnosće a njekhabłacoho karaktera . . . Wěra do njebjeskoho Boha budźe potom studowacym pomhać, zo tajke spóznaća přenjesu do wšědnoho žiwjenja a bórzy so přeswědča, zo zmyslenjo a skutkowanjo, kiž jenož na zemske je złożene, je njedospołne a cyle njedosahace. Njech Bóh Was žohnuje a posylnja, zo byšće nadobne misijónstwo nabožnoho ponowjenja k zbožu kraja a naroda dokónčić móhli. Človjestwo tutu nabožinu dźensa wjele nuznišo trjeba dyžli hdy prjedy.“

Z misijónow.

Što budźe z misijónami w Khinskej?

Z wubuchom wójny mjez Japanskej a Khinskej bu kedźbliwosć wšěch krajow zdobom złożena na misijonarow, kotriž tam w dalokich rańšich krajach křesćansku wěru předuja. We Šanghajskim vikariaće, hdźež wójna cychnuje, skutkuje 176 měšnikow, 123 klóštrskich bratrow a 597 sotrow. Traš třećina tutych je khinskoho rodu; tamni přisłušeja wšelakim narodam. Vikariat ma 200 šulow a 30 wustawow za karitas. Wosrjedź města Šanghaja stoji hłowny wustaw karitas-dźěła, kotrohož wjednik je Khinjan Lo Pa Hong; na 2000 khorych so tu wothladuje. We wójnskim pasmje leži khorownja Najswjećišeje Wutroby, na kotruž lětakojo bomby mjetachu. 40 Šanghajskich wobydleri bě hnydom k pomocy; z 20 awtami přijědźechu a wukhowachu 700 wosobow, mjez nimi 300 khinskich ranjenych.

W tutych dnjach je so duchowny dohladowaŕ nad francózskim wukrajnym misijónstwom, P. Robert, po wopyće khinskich misijónow do Pariza wróćił. Wo położenju křesćanskich misijónow w Khinskej so wón francózskomu časopisej takle wupraji: „Njech je wukónc wójny kajkiž chce, misijónam z toho žanoho stracha po prawym njemohło hrozyć; přetož misijóny wšěch rjadow pěstuja najlěpše zwiski runje kaž z japanskim tak też z khinskim knježeŕstwom. Njestaramy so wo politiske wěcy, a to je naša sylnosć. Lubujemy Khinjanow runje kaž Japančanow. Žanej stronje njepřisłušamy, nad nimi stojimy. Kóždy človjek tu wě, zo smy mužojo měra, porjada a awtority.

Potajkim wójna misijónam posrědnje njehrozy. Tola dyrbimy też spomnić na njeposrědne strachi, kotrež mohłe přez wójnu tola nastać. Tute nětkle spóznać, njeje lohko. Powěsće z bitwišća praja, zo je tam wjele wobydlerjow žiwjenjo zhubiło. Też cyrkwje a misijónske sydlišća buchu potřělane, spalene a zničene, a to bjez złoho wotpohlada, traš zmylnje abo dokelž měješe to wojeŕske wjednistwo za trěbne. Wězo mamy so też bojeć rubježnistwa a paleŕstwa, kaž to we wójnach bywa. Misijónske skutkowanjo wězo njehodźi so wukonjeć we krajinach, w kotrychž wójna howri. — K tomu časopis tole doda: Hłuboki zaćišć wuskutkuje w cyłym swěće rjekowstwo klóštrskich rjadow, kotrež njechachu wopušćić jich wohrožene, stracham wustajene městna a tych, kotřiž su jich starosći poručeni. Wšudźe z wobdźiwanjom na nich zhladuja.

Nadobne wuznaćo.

M. Zimmermann.

Bě to Sylvester wječor lěta 1902. Swójba wulkoho překupca R. so wjesele zabawješe. Starši a dźěći-dźěći běchu so zhromadźili wokoło dźěda, kotryž powědaše runje podawk ze swojich młodych lět, jara wuznamny podawk, kiž bě na njoho we swojim času hłuboko skutkował a joho cyle přewobroćił. Wšitcy, kiž dźěda znajachu, mějachu joho hižo lěta dołho zańč jako swědomitoho, nabožnoho človjeka.

Dźěd powědaše: „Běch tehdom z někotrymi towaršemi na pućowanju přez Francózsku. W Limoges wulězechmy z ćaha a podachmy so do hospody, do hosćeńca „Běły kóń“. Z nami pućowaše też jedyn měšnik. Skoro cyły puć běchmy joho wusměšowali. W staršiskim domje wšak buch wukubłany w dobrym nabožnym duchu. Njeběch też zasakłeje wutroby. Tola hdyž běch šulu wukhodźił, přińdźech do rukow njewěriwych towaršow. We jich bjesadźe počach sobu hanić, štož bě mi swjate w mojich dźěsćowskich lětach; směšach nabožinu a měšnikow.

Hosćeńc, w kotrymž bydlachmy, bě drjewjany twar; do koła bě z balkonom wobdaty. My wjeseli towaršojo dóstachmy hospodu w hornim poskhodźe. Wot sobupućowacoho měšnika běchmy so dźělili jomu dobru nóc z njekhmanej pěsnju, kotraž měšnikow a rjadnikow hanješe, prajiwši.

Bórzy derje spachmy. Nadobo w nocy zběhny so hrózbne wołanjo: Woheń, woheń! Bě to dźiwja hanjeńca! Při ćěkanju zakopnych so do jenoho z našich kofrow, padnych a złamach sebi nohu. „Moji towaršojo!“ počach wołać, „moji lubi towaršojo! Njewopušćće mje! Wzmiće mje sobu. Smilće so tola nade mnu!“ Jedyn z nich wołaše: „Skhód so hižo pali! Tu dyrbi kóždy jenož sam na sebje myslić.“ A wšitcy towaršojo mějachu so z prócha. Widźach, kak so płomjo do mojeje komorki hižo dobywaše; palace zawěški wokoło mje so zmahowachu — wlećech so hač k durjam a wołach wo pomoc, widźach pak jenož sapace płomjo. Wšudźe wołachu wo pomoc. Bě mi, jako by smjerć hižo ze swojimi hrubymi pazorami mje dźeržała. Wokna běchu so hižo rozpukałe: słyšach wonka wołać: „Wróćo! Hnydom so wšo hromadu sypnje! Wón je zhubjeny!“ Něchtón so potajkim hišće do palacoho domu dobywaše. Samo wohnjowa wobora so zapowědźi, joho sćěhować.

Nadobo stoješe mužski w mojej komorje. Z kurom wšón čorny, w roztorhanej drasće, a wopaleny běše; krej žórleše so jomu z čoła. — Mje wuhladawši połoži sebi mje na ramjo a z powjazom, kotryž w rucy dźeržeše, pušći so dele na hasu. A ja spóznach — — tamnoho měšnika — — mojoho wumožerja.

Na tysac ludźi přihladowaše hrózbnomu njezbožu. Jedyn jenički mjez nimi so zmuži z palaceje jamy mje wuswobodźić. Što bě měšnika pohnuło, njedźiwajo samsnoho žiwjenja mi pomhać w tutym smjertnym straše, mi, hačrunje běch joho prjedy hanił a wusměšał? —

Hdyž móžach zasy stanyć, podach so do khorownje, w kotrejž měšnik leżeše, mjezwoći a na rukomaj strašnje spaleny. Měješe surowe bolosće. Dołhi čas stojach při

joho łožu, ani zo bych mohł słowčka rjec, kotrež by hódne było tutoho dobroho, nadobnoho muža.

Skónčnje zdychnych: „Wodajće mi! Moji towaršojo wostajichu mje ležo a ćeknychu, jenož za sebje so starajo. Wy pak, kotrohož sym hanił a směšił, wy mje wumožišće!“

Na Božu martru hladajo, kotraž při joho łožu wisaše, rjekny měšnik měrnje: „Wodaj nam naše winy, kaž tež my wodawamy našim winikam.“ — —

Česćowny starc rěčeše dale: „Wjacy hač pjećdźesać lět je zašło wot tamneje hrózbneje nocy. Widźach hanić našich měšnikow, jich přesćěhać a morić — — kóždy z nich dopomina mje na tamnoho rjekowskoho knjeza, kiž je wukonjał najwjetšu lubosć nad swojim njepřećelom woprujo swoje młode žiwjenjo za mnje.

A zdobom bě tutón měšnik tež wumožeŕ mojeje duše, kotraž bě zaslepjena z błudom swobodomyslerjow; je ju dowjedł zasy wróćo k wěrje mojoho dźěćatstwa, k prawej pobožnosći mojich dobrych, bohabojaznych staršich. Wot toho dnja sym wšudźom, doma a w zjawnosći česćił a zakitował, hdźežkuli bě to trěbne, našich měšnikow, zo bych někak zasy zarunał surowu křiwdu, kotruž sym we swojej młodostnej lohkomyslnosći jim načinił. *m. a.*

Wšelčizny.

Njech wěri, štóž chce! Něhdy běše wojeński hejtman ze swojej kompaniju wonka; tu wuhlada nazdala stadło wowcow a rjekny: „Što móže je přeličić?“ — Wojak so zamołwjejo praji: „Je jich 152“. — Hejtman: „Kak dha sy tole tak wěsće wuličił“. — Wojak: „Sym najprjedy přeličił, kak wjele je wšěch wowčich nohow a potom sym cyłu sumu do 4 dźělił“.

Miłosćiwa sotra.

Njedawno zetkach so z wulkim bohačkom. Dachmoj so do rěče. To bě zajimawe. Tón wědźeše powědać. Cyły swět bě přepućował. Telko bě wobhladał. Telko dožiwił. Skónčnje jomu rjeknych: „Wy sće potajkim wšitko woptał, štož swět słódkoho nam poskića. Prajće mi, hdy sće so we swojim žiwjenju najzbožowniši čuł?“ Bohačk wotmołwi: „Tehdy, hdyž běch w Mnichowje na tyfus ćežko khory a w khorowni ležach.“ — „Što, to bě waš najrjeńši čas?“ — „Haj, zawěrno! Miłosćiwa sotra mje wothladowaše. Teje lubosć a sćerpnosć nihdy njezabudu. To bě jandźel křesćanskeje lubosće. Ja běch jej cuzy. Wona mje njeznaješe. Khorych tam jara wjele bě. Wona měješe połnej rucy dźěła. Wodnjo a w nocy. A stajnje jenak přećelna a lubosćiwa. 8 njedźel sym ju wobkedźbował. Ani wokomik njebě hněwna abo njesćerpna. Běch kaž w njebjesach!“

Haj, njebjesa njenamakaš w pjenjezach ani w bohatstwach, ale w lubosći!

Za wužiwarjow serbskoho missala.

18. njedźela po Swjatkach, 19. septembra 1937:
Boža mša str. 402; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Januariju a towaršach str. 451; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

19. njedźela po Swjatkach, 26. septembra 1937:
Boža mša str. 409; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swjatym Cyprianje a towaršach, martr., str. 451, 3. modlitwa: Přede wšěmi strachami . . . str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Swjatoho Michała, arcyjandźela, 29. septembra:
Boža mša str. 563.

Zapis knihow

w knihiskładźe towarstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom	9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom	9,—
Wosadnik, ze złotym rězkom	7,—
Wosadnik, z čerwj. rězkom	4,—
„Missale“, Boże mšě w serb. rěči (přeł. M. Nawka)	
z čerwjenym rězkom	4,—
ze złotym rězkom	5,—
„ „ „ pyšnje wjazane	7,50
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi	6,—
ze złotym rězkom z kěrlušemi	7,50
z čerwj. rězkom z modlitwami	6,—
Nowy Zakoń (Łuzčanski a Hórnik) wjazany	5,—
njewjazany	3,—
Jandźel pěston (M. Žur)	1,—
Dobry křesćan „ čerwj.	1,25
złot.	1,75
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čerwj. 1,75 złoty	2,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čerwj. 1,75 złoty	2,50
Kěrluše „Pobožn. Wosad.“, wjaz.	2,—
Jutrowne kěrluše za křižerjow	—,30
Pobožnosć na swj. skhodźe	—,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej	—,40
Novena k swj. Judźe Tadejej	—,15
Perikopy, zwj.	4,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady	—,10
Spowědny špihel za dźěći	—,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš	—,05
Kěrluš na Božej mši	—,01
Boža mša k Jězusowej Wutr.	—,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu	1,—
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš)	—,50
Dodawk kěrlušow	0,10
Modlitwa za padnjenych	0,05

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Dr. Rězak) wjazany	12,—
njewjazany	8,—
Syntax (J. Libš)	6,50
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš.	1,50
Wobraz † šolastika M. Hórnika	—,50

Šulske knihi:

Katechismus (Dr. Rězak)	1,—
Bibl. Stawizny, małe	1,—
„ „ wulke (dr. Jakubaš)	1,—
Fibla (Na wsy)	—,60
Raj rěče (M. Nawka)	—,45
Dźiwni kmótřa	—,45

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł	—,25
Złote hrody	—,20
Dźiwotworny kłobuk	—,40
Slepy Benjamin	—,20
Nócny stražnik	—,50
Krótkowidźaca Wórša	—,30
Swjata Hilžbjeta Durinska	—,40
Boži narod	—,40
Wopyty pola Jězuska	—,15

Zabawjace a druhe knihi:

Bosniski kraj (P. Šołta)	—,35
Legendy	—,20
Stara jabłučina	—,20
Plista. Ducy z kowarnje	—,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi	—,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje	—,20
Češki nan a serbski syn	—,20
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy	—,20
Baje, baje basnički	—,15
Pěseń wo zwonu (Dučman)	—,20
Kwasne basnje (Nawka)	—,50
Pućowanske dopomnjeńki (J. N.) za sobustawow tow. Cyrilla a Meth.	—,90
za njesobustawow	1,50
Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata	—,20
Knjeza fararjowa plista	—,20
Pokěrluški ze serbskoho luda	—,20
Don Bosko	—,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćefni a na farach.

Traš nakazaš skupoho z darniwosću
a bjezswěrnoh' polěpšiš ze swěru.
Njemdroh' pak dobudźeš z měrniwosću,
lózyskoh' jenož z dobroćiwosću!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 426.–438. ze Serbskich Pazlic: Michał Hórnik, Jakub Lukaš, Jurij Šenkař, Pětr Krawčik, Jan Kral, Michał Smoła, Jurij Wjeńka, Pawoł Šewc, Pawoł Rjenč, Jurij Šwejda, Hańža Wjacsławkowa, Madl. Leńšowa, Marja Cyžowa; 439. z Budyšina: Michał Rjeda; 440. z Ralbic: kapł. Jurij Šołta; 441. z Łazka: Bjarnat Brojeŕ; 442. ze Sernjan: Mikł. Temer; 443.—448. z Noweje Wjeski: Arnošt Lorenc, Jakub Herman, Pawoł Šołta, Jan Khilan, Michał Lorenc, Jan Brojeŕ; 449.—453. ze Star. Cyhelnicy: Mikławš Młynk, Jan Weidlich, Hana Włóskec, Marja Šołćina, Józeŕ Wjeńka; 454.—456. ze Smječkec: Hana Šimanowa, Pawoł Hanski, Marja Altmanowa; 457.–460. z Khróšćic: Jurij Ješki, Jurij Měrčink, Hana zwud. Waldźina, Jan Pětŕka; 461. 462. z Worklec: Pawoł Ela, Michał Kubaš; 463. z Nuknic: Jan Wawrik; 464. z Prawoćic: Pawoł Cyž; 465. 466. z Hórkow. Jakub Šuster, Hana zwud. Wehnertowa; 467. z Jaseńcy: Madlena Čóščyna; 468. z Hatow: Pawoł Lipert; 469. 470. z Hory: Jan Šewc, Mikławš Měrčink; 471. z Łuzća: Jakub Brojeŕ; 472. z Wudworja: Pawoł Mróz; 473 ze Stareje Cyhelnicy: Jakub Wornaŕ; 474. ze Słoneje Boršće: Beno Rynč; 475. 476. z Ralbic: Jakub Błažik, Jakub Kórjeńk; 477. ze Šunowa: Jakub Bjeńš; 478. z Konjec: Jakub Hanski; 479. z Koslowa: Jurij Kórjeńk; 480. ze Žuric: Hańža zwud. Šěrakowa; 481. z Nowoho Dwora: Jakub Šewčik; 482. z Kašec: Mikł. Šuster; 483.—485. z Wotrowa: Michał Herman, Pawoł Čornak, Marja zwud. Handrikowa; 486. z Nowoho Dwora: Bjarnat Forch; 487.—489. z Miłočic: Jan Šworca, Jan Kokla, Michał Šěrak; 490. z Wětenčy: Jakub Čoch; 491. z Pančic: Mikławš Hrjehoŕ.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1008.: M. K.; 1009.: M. Š.; 1010.: M. W.; 1011.: M. L.; 1012.: J. Š.; 1013.: M. B.; 1014.: J. K.; 1015.: J. Č.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1104.: P. L.; 1105.: M. Š.; 1106.: L. N.; 1107.: N. Š.; 1108.: J. K.; 1109.: J. Č.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1117.: P. L.; 1118.: M. Š.; 1119.: N. N.; 1120.: N. Š.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1127.: N. N.; 1128.: M. M.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1145.: N. N.; 1146.: M. M.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1156.: N. N.

Dobrowólny dar za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. z Khróšćic 10 hr.; N. N. z Hatow 1 hr.; Madl. Čóščyna z Jaseńcy 1 hr.; N. N. z Wudworja 1 hr.

W běhu poslednjoho lěta smy sta a sta metrow
čornoho nahłowjacoho banta
we wšelakich płaćiznach předali. To dopokazuje, kak dobry a pjenjezhódny naš nahłowjacy bant je.
Kupujće też Wy pola nas!

Alphons **Schawseil** Bohata dróha

Porchent
za ćopłe khuty, nowe mustry
Košlacy porchent
běły a barbjeny
Ćopłu spódnju drastu
za žony, muže a dźěći
wot
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kupuju
złoto sšébro
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Jara ponižene płaćizny
Čorny bant, dobry židźany 24 cm šěroki mtr. 2.70
Čorny bant, lohki 22 cm šěroki mtr. 1.50
Šwalčam a překupcam dawam rabat. — Porto sam zapłaću
Fritzsche
w Drježdźanach A. 21
Schlüterstr. 42

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Što njeby znał piwowy hosćeńc
Zum Echten
hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. —— Derje tu też pojěš.
W Budyšinje, napřeco dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Serbsku předawarku
abo młodu serbsku holcu, kiž předawać chce wuknyć a bórzy mohła tu zastupić
pyta
Drastowy dom **Gierisch** w Kamjencu

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Myslće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

39. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. septembra 1937.** | **75. lětnik.**

Nowy człowjek w Khrystusu.

„Khodźenjo po duchu“ (Gal. 5, 25) a znutřkowne skrućenjo je za nas zemskich pućowarjow ćežke. Tola mamy pomocnika: Čim bóle so w swěće zło wupěra a kralestwo ćmy napřećo dźěćom swětła wojuje, ćim bóle zwjazujmy so też my k nutřkownej a nutrnej přezjednosći z Khrystusom, našim Kralom. Swj. Pawoł je nam w epistli 17. njedźele po Swjatkach krasny wobraz kralestwa Khrystusowoho rysował, kotrež je kralestwo lubosće a přezjednosće. Po joho słowach nas sedmory zwjazk z nim zwjazuje: 1. Mamy jenoho Knjeza, Khrystusa, našoho Krala. 2. My wšitcy smy zjednoćeni jako ćěło, dokelž mamy jenoho ducha, kotryž nas wutworja, Duch Swjaty. 3. Jena wěra nas njese, mjenujcy wěra do našoho Knjeza, Wumožnika — Krala. 4. Nas wšěch, kotřiž na złym tohole swěta ćerpimy, sylni jena nadźija: nadźija na wěčne žiwjenjo horjeka w njebjeskej krasnosći. 5. My wšitcy, kotřiž běchmy w tonidle hrěcha pohrjebani, kotřiž w Adamje zhrěšichmy, buchmy přez Khrystusa wumoženi a přez sakrament křćeńcy z hrěcha wuzběhnjeni a přez njón nowonarodźeni. Z toho časa žołmi so we nas bójske z Khrystusa wukhadźace žiwjenjo. 6. Tak buchmy stawy potajnoho ćěła Khrystusowoho, kotryž je naša hłowa. Wón je hižo překrasnjeny a chce nas k sebi do swojeje krasnosće sćahnyć. 7. Nad nami stoji jedyn starosćiwy Wótc.

Tale sedmora přezjednosć njesmě so roztorhać. Přezjednosć z Khrystusom chce nuznje bratrowska přezjednosć być. Žiwa lubosć ma tule žiwu přezjednosć wupjelnić. Pokoj dyrbi znamjo dźěći Božich być, pokoj, kotryž korjeni w lubosći Božej a křćeje w bratrowskej lubosći, we wšěm wobnošenju mjezsobu a mjezsobnym přewinjenju wšěch tych móličkich, człowječich słabosćow, kotrež nas samych často dosć tak kruće nadpaduja. Tak bywa tu list japoštoła wotbłyšć słowow sćenja: „Dyrbiš Knjeza swojoho Boha lubować z cyłeje wutroby . . .“ a „Dyrbiš swojoho bližšoho lubować, jako sebje samoho“. Z tuteje nutrneje a nutřkowneje přezjednosće z Khrystusom sleduja za nas wozbožace sćěhwki. Dokelž Khrystus w nas a my w nim, smy z pokojom Khrystusowym napjelnjeni. Što pak ma to rěkać? Pokoj rěka tak wjele, kaž nutrnje mjez sobu zjednoćeni być, haj hišće wjacy, pokoj rěka: do druhoho zasadźeny być. A do koho smy zasadźeni? Do Khrystusa.

Poslednju, 18. njedź. po Swjatkach, je nam naša mać, swjata Cyrkej, dopokazała, zo leži w tutym wuzkim zwisku z Khrystusom naša móc a sylnosć. Jeli ma pokoj telko rěkać, kaž nutrnje zasadźeny być do zjednoćeństwa, jeli naš křesćanski pokoj naše nutřkowne a nutrne zjednoćenjo z Khrystusom woznamjenja, tu njeje njepokoj ničo mjenje hač dźěleny być wot Khrystusa, a tole stanje so přez hrěch, ně wjacy, to je hrěch. Hrěch je njepokoj; něhdy bě pokoj. Z Bohom zjednoćeny bě człowjek w paradizu. Tu přińdźe njepřećel pokoja, roztohrny přezjednosć mjez człowjekom a Bohom přez hrěch. Z toho časa knježi rozkora město pokoja. Khrystus pak wujedna człowjeka z Bohom a přinjese pokoj přez swoje ćerpjenjo a smjerć na křižu. Po tymle krawnym wujednacym skutku stupi překrasnjeny z rowa a přinjese japoštołam jutrowny postrow: „Pokoj budź z wami! Kaž Wótc mje pósła, tak sćelu ja was.“ A dychnywši na na nich rjekny: „Wzmiće Ducha Swjatoho! Kotrymž hrěchi wodaće, tym so wodawaju“ (Jan 20, 21—23). Też my możemy jenož pokoj w sebi měć a pokoja přinošować, hdyž we swjatym woporje Božeje mšě so z Khrystusom woprujemy a z nim woteměwamy wšomu, štož stoji Bohu napřećiwo, potajkim hrěchej woteměwamy.

Dokelž je Khrystus w nas, tohodla buchmy po Khrystusu přetworjeni, buchmy jomu podobni, jedyn kóždy z nas „druhi Khrystus“. Cyle doraznje rěka to: „Sym křesćan“. Za křesćanow w času romskich přesćěhanjow bě słowo „sym křesćan“, runjewon hesło. Tele słowo „sym křesćan“

rěkaše za nich tak wjele kaž „nowy človjek“ a posoł zasy přikhadźacoho Khrystusa. W słowje „křesćan“ njewidźachu woni hamtski titul wuznawańskeje přisłušnosće k Cyrkwi, ale w tutym słowje ležeše za nich móc a žohnowanjo. 19. njedźela po Swjatkach chce nas z nowa wučić, sebi tute čestne mjeno ważić a je lubować. Słuchajmy tohodla sem, zo nas swjata česćownosć před sobu samymi napjelni! Tale njedźela chce nam prajić: Njedosaha zo mjeno „křesćan“ nosyš, ale dyrbiš tež tute mjeno skutkowne dać być. Z tym njeje dosć, zo do Khrystusa wěriš, ale dyrbiš tež we wšěm wašnju Khrystusej podobne žiwjenjo wjesć. Přez to njejsmy hišće njebjeskeje kwasneje hosćiny wěsći, zo buchmy tu na zemi přidruženi kwasnomu ćahej Khrystusowmu, joho Cyrkwi. Mamy tež zemjanske znamjo Khrystusowe na sebi nosyć; dyrbimy sami tak ke Khrystusej stać, kaž k njomu joho njewjesta, swjata Cyrkej stoji, do kotrejež buchmy přiwzaći. Wobnowić mamy so dospołnje, staroho človjeka w nas wotpołožić, kaž staru drastu wotpołožiš, a za to so cyle wobnowić w sprawnosći a swjatosći.

Tole su prakřesćanske myslički. Swjaty Pawoł je, tak často hač wón napominaše „w Khrystusu žiwy być“, tosame wuzběhował. Za prěnich křesćanow woznamjenješe tole naš zastup do cyle nowoho, z Bohom wupjelnjenoho swěta. A dokelž smy w nim žiwi, w nim, tym Najswjećišim, tohodla smy tež „swjatosćeni“ w nim.

Štóž je tohodla w Khrystusu žiwy, je tak rjec tež po rumnosći wotdźěleny wot tych, kotřiž su žiwi w swěće. My křćeni smy žiwi „w rumnosći“ Khrystusowej, w joho połnosći a bójstwje. Zdobom pak tež z tohole wuknjemy, zo tele žiwjenjo w Khrystusu njeje wuswobodźenjo z ćerpjenjow. Nawopak: Drje smy žiwi w Khrystusu, tola hišće wobdaći wot swěta. Krasnosć Khrystusowa, w kotrejž smy žiwi, je hišće skhowana do podoby tradanja. Hrěchi nas wobdawaja, spytowanja nas nadpaduja. Tohodla dyrbimy tež ćerpjeć Khrystusa dla. Tola je pak to potom Khrystusowe ćerpjenjo, kotrež poćerpimy, smy-li w nim žiwi. Ćerpimy a njesemy z nim, smy tak rjec joho žiwjenjo žiwi, zo bychmny tež něhdy tam horjeka z nim w dobyćerskej krasnosći byli. Tale wěra žiwjenja, ćerpjenja a smjerće, ale tež překrasnjenja w Khrystusu sylnješe křesćanow prěnich časow tak jara, zo samo dźěći a žony so wuběhowachu, swoju krej za toho Knjeza přeleć. W Khrystusu so narodźichu, w nim běchu žiwi a ćerpjachu, w nim mějachu so tež překrasnosćić. šk.

Z Łužicy a Serbow.

75 lět hižo „Katolski Posoł“ zastupuje do domow katolskich Serbow a z mnohimi swójbami je njerozdźělnje zrosćeny. To by była powučaca statistika, hdyž mohło so pokazać, kak dołho „Katolski Posoł“ k jednotliwym swójbam abo wosobam khodźi. Mamy zawěsće tež hišće tajkich mjez nami, kotřiž naš časopis hižo z prěnich lět swojoho byća znaja a čitaja. 50lětnych jubilarow budźe jich tójšto a hišće wjele wjetša je ličba tych, kotřiž 25 lět dołho bjez přetorhnjenja „Kat. Posoł“ čitaja. W kóždym padźe pak so wjeselimy, hdyž spóznawamy wutrobnu přiwisnosć, kotraž katolskich Serbow ze swojim tydźenikom wjaza. Ta pokazuje so też w tym, hdyž woteběrarjo „Posoła“ dowěrnikej towarstwa to radostnje wozjewja, zo hižo tak abo tak dołho „Kat. Posoł“ čitaja. Tohodla też sćěhowacy dopis rad wozjewjamy:

Z Khróšćic. Naša wjesna nalutowańnja, założena 1892 na namołwjenjo tehdomnišoho zejmskoho zapósłanca a wótčinca Michała Kokle, wotmě srjedu swoju 80. hłownu zhromadźiznu. Měješe tak jubilejnoho raza, na čož nětčiši předsyda, bur Jurij Wjeńka, spominaše a w tym zmysłu sobustawy a hosći postrowi, kiž njeběchu so, dźiwajo na nuzne nazymske dźěła, přebohaće zešli. Najprjedy poda zličbowař žiwnosćeř Jurij Skala, rozprawu na zašłe lěto. Z njeje zhonichmy, zo je lětny wobrót wo 150000 hriwnow so powjetšił, štož bě jara zwjeselace. Też wobkhod z tworami je so wo wjele polěpšił. Kónc lěta 1936 měješe towarstwo 171 sobustawow, kotrychž ličba pak so w běhu lěta zniži, dokelž ma so po wustawkach zapisk kruće přehladać a tak so wšelacy z njoho pominu. W mjenje dohladowarstwa rozprawješe předsyda wo lětnej bilancy. Zastupjeř zwjazka „Ratarskich Zjednoćeństwow w Sakskej“ rozjasnješe wšelake pjenježne należnosće. W dalšim doda rozjasnjenjo wo powšitkownych wobstejnosćach wjesnych zjednoćeństwow. Dalši zastupjeř „Ratarskoho Centralnoho Zjednoćeństwa“ rozłoži stejišćo jednotliwych wotnožkow twornoho wobkhoda, wosebje picowadłow, hnojow a žita. Zličbowař namołwješe, zo by so žita čisćaca mašina pilnje wužiwała. Po skónčenju přizamkny so zabawna bjesada.

Ze Zejic pola Khróšćic. Wutoru wječor wudyri na Krawčikec kuble woheń. Wjesnjenjo wuhladachu wokoło 3/48 hodź. płomjo nad bróžnju a wozjewichu to wobsedźerjej, kiž ze swójbu a z čeladnymi hišće wječerješe. Telefoniscy zwołane sykawy tu bórzy běchu, prěnja motorska z Marijineje Hwězdy, přikhwatało bě 6 motorskich a 8 ručnych; dla njedostatka městnosće pak wšitke so do dźěła dać njemóžachu. Jim ma so dźakować, zo so znajmjeńša domske hišće wukhowachu. Bróžeń z cyłymi žitnymi žnjemi, młóćaca mašina, kiž zwonkownomu wobsedźerjej słušeše, hródže, konjeńc a swinjace khlěwy a nimale wšón pólny a domjacy grat so spali, też jene swinjo. Hewak pak so cyły skót wukhowa, z wuwzaćom hołbjow a něšto kur, z kotrychž so wulki dźěl do wohnja wróći a tam smjerć namaka. W tajkich padach je najlěpje, pjeriznu do měcha stykać a něhdže na njewohrožene městno donjesć. Też hołbje leća njedźiwajo stracha do swětliny. Na dobre zbožo stoješe wětřik wot połdnja, hewak bě po domskim było a snadź po dalšich wjesnych statokach, dokelž palace wěšće zlětuja daloko. Z wužitkom běše wjesny hat, kiž bě połny wody a tak sykawam cyroby podawaše. Bjez njoho njebě so njezbožo tak zahaćić hodźało. K wohnjej bě so jara wjele ludźi našło, kiž po móžnosći wšudźom sobu zapřimnychu. Kak je woheń nastał, njeje so hišće dospołnje wujasniło. Za potrjechenoho je škoda wulka, byrnjež zwjetša wšo zawěsćene měł.

Z Kukowa. Swěrnej čitarjej našoho towarstwowoho časopisa staj knjez Jurij Šołta a joho mandźelska Marja rodź. Šołćic. Lětsa je runje 25 lět, zo „Katolski Posoł“ wobstajnje jimaj do domu khodźi, a jomu swěru dźeržitaj a staj tak z hódnym přikładom za mnohich. Wobaj staj sebi wědomaj wulkeje ważnosće našoho serbskoho pismowstwa, kotrež drohe kubło chcemy sebi na kóždy pad zdźeržeć. Staj kruće přeswědčenaj, zo ma so tohodla naše pismowstwo na kóžde wašnjo podpjerać, nimataj tajkich a hinašich hołych wuběčow. Tosame płaći też wo serbskich knihach, wosebje wo nabožnych. Človjek njeje jenož wot khlěba žiwy, trjeba też duchowneje a dušineje cyroby. Tu poskića dobry křesćanski časopis, kaž naš „Posoł“ je, w połnej měrje. Tuž sebi přejemy a je jara nuzne, zo pódla dowěrnikow wosebje też sobustawy našoho towarstwa swj. Cyrilla a Methoda wo rozšěrjenjo, woteběranjo a płaćenjo našoho jeničkoho tydźenika so staraja. Našimaj jubilaromaj za wopokazanu swěru wutrobny dźak a wjele zboža do dalšoho přichoda! Zdobom swjećitaj naměstny jubilej, hdyž lětsa 25 lět w klóštrje přebywataj.

Z Pančic. Pjatk před tydźenjom zemrě naša najstarša wjesnjanka, wudowa Klara Hilžbjeta Welsowa, w starobje

nimale 81 lět a bu zańdźenu póndźelu na Khróśćičanskim kěrchowje swjatočnje pokhowana. Znutřkowna khorosć putaše ju hakle mohł rjec poslednje dny krućišo na khorołožo, ale wysoka staroba połěkowaše zažnišomu kóncej, hač běchu přiwuzni to wočakowali. Dźesać dźěćom běše zemrěta z maćerju, jene zemrě hižo w młodostnych lětach, jena dźowka we wyššej starobje. Starosć wo črjódu dźěći wotpočowaše bjez wuwzaća na jeje ramjenjomaj, a tak dyrbi so z wulkej česćownosću na njewšědny woćehnjeński skutk tajkeje maćerje zhladować. Wšitke dźěći, kotrež su po cyłej Sakskej rozpjeršene, běchu na pohrjeb přikhwatałe, zo bychu lubej maćeri poslednju česć a dołžny dźak wopokazałe. Krasne wěncy a palmy pyša nětko hórku, kiž jich najlubše a najdrohotniše wopřija. Pohrjebnu swjatočnosć wukonješe knjez kapł. dr. Horjeń a wupraji hłubokožarowacym tróštne słowa nad wotewrjenym rowom na podłožku Swjatoho Pisma: „W křižu je spomoženjo. Budź swěrny hač do smjerće, a ći krónu žiwjenja dam.“ Rozłoži, kak je so njebočička po tutych słowach měła a ze swojim žiwjenjom wobkrućiła. Potom sćěhowaše pohrjebna Boža mša, z rekwijem. Njedźiwajo wšědnoho dnja bě so wjele žarowacych našło, kotřiž chcychu staručy poslednju česć wopokazać. Na njebočičku móže so słowo psalmisty nałožować: „Naše žiwjenjo traje 70 lět, a jeli wysoko přińdźe, tak su 80 lět, a jeli je słódke było, běchu jenož próca a dźěło.“ Jeje žiwjenjo běše woprawdźe połne staroscow a njewustawacoho dźěła za dźěći a přiwuznych. — Njech namaka nětko měra w rjeńšim swěće!

Z Marijineje Hwězdy. (Jubileje w klóštrje.) Přichodnu wutoru (28. 9.) budźe runje 40 lět, zo bu nětčiša hnadna knjeni, Khata Emma Pišlec, ze swjatočnym zadrasćenjom do cisterskoho rjadu přiwzata. Z njej dóstachu drastu swjatoho Bjarnata: Krystina Marja Brancec z Noweje Wjeski (zemrě 1. měrca 1933), Roberta Minna Reichelec z Lubanja (zemrě 17. okt. 1935), Felicitas Marja Jungec z Klosterfreiheit pola Žitawy (zemrě 3. dec. 1936) a Pawla Suzana Salomonec z Fürstlich Neudorfa w Pruskej. Potajkim stej jenož dwě knježnje tutón 40lětny jubilej dočakałoj. Poslednja skutkuje hižo lěta dołho w kuchini a we domje. Hnadna knjeni pak bě mnohe lěta z wučeřku za spěw a hudźbu w holčacym wustawje a ludowej šuli; je też jako organistka a wjednica knježnjacoho khóra dołhi čas cyrkwi służiła. 4. měrca 1935 bu k wysokej dostojnosći předstojićerki klóštra powołana. Jubilarki wotpołožichu też zhromadnje swjatočne sluby (profes) a to 11. smažnika 1900. Wutoru 28. póžnjeńca móže też duchowna knježna Marta Hana Młynkec z Klosterfreiheit, kiž běše dołhi čas z wučeřku a z předstojićerku we wustawje swjatoho Józefa, swój 40lětny profesny jubilej swjećić. Khorowatosće dla dyrbješe so swojoho dotalnoho zastojnstwa wzdać. Wšěm jubilarkam wjele zboža a dalšoho Božoho žohnowanja do přichoda. Hišće na mnohe lěta!

Ze Swinařnje. Wobsedźeŕ tudomnoho wjesnoho młyna bě na swojim rjemjeslniskim pućowanju też do luxemburgskeje krajiny přišoł a to do městačka Esch nad rěčku Alzete. Tu namaka dźěła a wosta tam dwě lěće, wot 1907—1909. Jako přećel hudźby zezna so z předawarjom hudźbnych nastrojow a starožitnosćow, a wuhlada w joho wobkhodźe też stare husle. Zwonkownje njebě na nich ničo napadne, tola jich dosytny nošacy hłós běše jomu napadny, a po dlěšej rozmołwje so dojednaštaj, zo Lebzy husle předa. Běhu hižo 40 lět we joho swójstwje a tuž wšak so njerad wot nich dźěleše. Za tehdomniše hospodarske wobstojnosće drohe pjenjezy dósta je skónčnje. Kupi je jako Stradivarihusle, twarjene wot swětasławnoho italskoho mištra Stradivaria w Cremonje, kiž běše wučomc runje tak sławnoho Amatia. Stradivarius woznamjenješe swoje nastroje ze swojim mjenom, samoručnje pisane, a připrawi je na znutřkowne dno huslow. Też w Lebzowych huslach stoji na dnu: „Antonius Stradivarius, Cremone. Faciebat anno 17..“ Po tutym wopisku buchu husle dźěłane po lěće 1700. Dwaj ličbnikaj pobrachujetej, hdyž je so tutón kónčk papjerki pušćił. Dokelž je mištr 1737 zemrěł, je wšak móžno, zo wot njoho pokhadźeja (narodźi so 1644 w Cremonje). Po wurjadnym zynku njeje wuzamknjene, zo su to Stradivarihusle. Dyrbjałe so dokładnje wot wěcywustojnych přepytać a přepruhować. Tajke husle su jara drohotne. Na Londonskej wustajeńcy 1885 płaćachu za jene tajke husle hač do 100000 hriwnow. Nětko ma so wobkrućić, hač su Lebzowe husle woprawne.

Syrota.

Na dnju před swjatej Katyrnu lěta 18.. ležeše w J... młoda žona na khorołožu. Čělna bolosć a duchowna zrudoba bě z jeje blědoho wobliča spóznać; dych bě čežki, a jandźel smjerće zdaše so k jeje łožu bližić. Pjećlětna lubozna holčka klečeše na stólčku při łožu, a hórke sylzy ronjo košeše jeje ruku: „O luba maći, luba maći!“ mjez tym zo móžeše khora z mrějacym hłosom lědma prajić: „O moje lube dźěćo, moje lube dźěćo! O Božo, smil so nad mojim dźěśćom!“ Swěčka na blidźe rozswětleše jstwičku njedospołnje; we kachlach praskotaše woheń; wonka wuješe sylny wichor a wulke dešćowe krepy bijachu do woknow.

Před hodźinu bě wboha žona ze swojim dźěśćom do hospody přišła a to cyle bjezmócna; dyrbjachu ju do jstwički donjesć. Hdyž běše zasy trochu k mocam přišła, praješe k hospozy: „Dyrbju wumrěć; póśćelće po měšnika!“ Hospoza pósła hnydom po knjeza fararja a też po lěkarja a dźeše potom sama ke khorej. Hdyž do jstwy stupi a wbohu žonu ćežko dychajo ležo widźeše, wotući we jeje wutrobje sobuželnosć, a z wulkej zrudobu spózna, kak khorosć spěšnje přiběra, a wobliču khoreje pod wulkimi bolosćemi so přeměnja. Njemóžeše sebi wujasnić, kak tuta młoda žona, kiž přez swoje zwonkowne přeradźi, zo k wosobnym ludźom přisłuša, sama ze swojim dźěśćom, pěši, khora, we tutym času a w tajkim wjedrje sem přińdźe.

Khora hospozu pytny a prašeše so ze słabym hłosom: „Je tu duchowny?“

„Sym po knjeza fararja pósłała a też po lěkarja“ wotmołwi hospoza, „wobaj wěśće hnydom přińdźetaj“.

„Ach“, zdychowaše wona, „ja wšak — chcu jenož — měšnika — mój čas ke kóncej běži“.

Dźěćo wótřišo płakaše a žałośćeše: „O luba maći, ja chcu z tobu wumrjeć, haj wumrjeć; njecham žiwa być bjez tebje.“

W tym wokomiku stupištaj knjez farař a lěkař do jstwy. Posledni pohlada na khoru, wopraša so ju to a druhe, a zrudoba, kiž so na joho wobliču pokaza, wozjewi wšěm, zo žana nadźija njeje, khoru při žiwjenju zdźeržeć. Tola lěkarstwo pak chcyše jej lěkař pósłać, ale wona je njechaše a praješe: „Luby knježe, ja znaju swoju khorosć, kiž hižo dlěši čas we sebi nošu. Dźensniše přepinanjo mocow je smjerć přinjesło; mam hišće jenož něktore hodźiny žiwa być, a te chcu za swoje dźěćo a za zbóžnosć swojeje duše nałožić.“ „Wašeje pomocy potrjebam,“ praješe dale, swojej woči na duchownoho złožiwši, „njewopušćće mje“.

Duchowny so k njej pokhili, a lěkař, kiž derje wědźeše, zo tu pomhać njemóže, poda jej jenož něšto k połóženju bolosćow a k posylnjenju, zo by tola swoje poslednje winowatosće napřećo Bohu a swojomu dźěśću mohła derje dopjelnić. A woprawdźe čuješe so khora tak posylnjena, zo móžeše bjez přetorhnjenja, hač runje ze słabym hłosom, rěčeć. „Tak posłuchajće“, praješe wona k přitomnym, „što je wbohu mrějacu mać sem přiwjedło, a budźće swědkojo mojich poslednich prózstwow, kiž k Bohu wšohomócnomu sćelu. Ja sym baronka Lipowska. Swojoho mandźelskoho zhubich hižo před třomi lětami. Moje dźěćo

List z Bärensteina.

Na swjedźenju swjatoho Mateja 1937.

Luby Pósle!

Ty sy mi wóndanjo rjany list přinjesł, w kotrymž mi „amerikanski wuj“ rěkaš. Dźensa hakle na njón wotmołwjam. To je bjez dźiwa! Listy do Ameriki a zasy wotmołwy wottam trjebaja časa. Za mnje budźe list jara ważny dokument, dokelž sym w nim nowe mjeno dóstał. A spodźiwnje! Na Wotrowskej farje je moje mjeno w křćeńskich knihach zapisane, a nětko mi zasy „jedyn“ Wotrowčan nowe mjeno připoloži. A Ty, luby Pósle, sy při tym dostojnje swědka činił. To je poprawym tak njewšědne, zo dyrbjało so to wopominać. Mój namjet by był, tón raz njeńdźmy k Mrózkecom, ale pójmy na faru. Wšak tam wino z woknom nutř wisa! Tola dosć wo tym!

Chcu Ći dźensa našu kermušu wopisać, kotruž započatk septembra swjećachmy. Prěnju njedźelu septembra swjeći katolska wosada w Bärensteinje swoju kermušu, dokelž je kónc augusta (28.) 1921 swjećena cyrkej swjatoho Bonifacija. A jedyn Khrósćanski knjez a Budyšski tachant, † knjez Skala, je ju swjećił. Tak, luby Wotrowčano, mam zasy jenu winu wjacy, Bärenstein z Wotrowom přirunać. Twoja wosada je přez Khrósćanskich Włóskec knjeza, tachanta w Budyšinje, cyrkej dóstała, a moja ma so Khrósćanskich Skalic knjezej, tachantej w Budyšinje, dźakować, zo je ju swjatočnje poswjećił.

Wutoru po našej kermuši mějachmy swjate firmowanjo. Tuž dwaj ważnej swjedźenjej na so sćěhowaštej. To nas pohonješe, naš dom Boži dostojnje přihotować. Žony a holcy cyrkej a wšě kućiki derje wurjedźichu. Po wječorach naplećechu pletwy ze šmrěkowych hałžkow. Naša zwónkowa měješe sobotu starosć, kak budźe nawal róži do sudobjow wobstarać móc. Tola njedźelu rano běše wšo k swjedźenjej přihotowane. Měrnje a swjatočnje znošowachu so w čistym hórskim powětře naše khorhowje. Před cyrkwju, hdźež hewak po kemšach wosadni khwilu stojo wostanu, stojachu dźensa šmrěki kruće, kaž bychu tu narostłe. A nutřka w cyrkwi tale pycha! Samo do woknow běchu kwěćele stajili. Swjaty Bonifacij we wołtarnym woknje wšak njeměješe žaneje pychi, khiba zo zwónk do kemši lampki w nim zaswěći, a tak běše wšo ke „kwasej jehnjeća“ přihotowane. Na rańšich běše zhromadne swjate woprawjenjo.

Naš cyrkwinski khór njebě lěni był. Měješe „kermušny“ program. Dźiwajo na wosadne swjate woprawjenjo spěwaše missu na rańšich. Najswjećiše běše wustajene. Hólčki służachu k wołtarjej we „wulkej formje“. Kemše trajachu z Te Deum tón raz dobre połdra hodźiny a wuznamjenjachu so też w tym před wšědnymi. Jenož štwórć hodźiny zby časa hač k dopołdnišim kemšam. Też dopołdnja běše wopyt jara dobry. Na woběmaj Božimaj mšomaj naliči so 200 kemšerjow.

Po dopołdnišich kemšach přińdźechu hišće k spowědźi. Běchu to pacholjo, kotřiž chcychu wutoru firmowani być. Běchu wot „wonka“ zdźěla 12 kilometrow z kołom přijěli. Dwaj służeštaj pola burow. Běch jeju tam wučušlił, a na firmowanjo přeprosył. Dźiwajo na wobstojnosće, w kotrychž přebywaštaj, zadźiwach so tola radostnje, hdyž jeju we ławcy widźach. Wobaj staj po kemšach pola mje kermušny kofej piłoj, a dokelž mějach też hosći, sym jenomu też hnydom firmowanskoho kmótra při kermuši wobstarać mohł.

Z mojim kermušnym wobjedom wšak so jara khwalić njecham. Moje pilki, wo kotrychž Ći, luby Pósle, wóndanjo pisach, njeběchu hišće k rězu. Kaž wěš, su ze Serbow, a tam hakle su tola kermuše za měsac. Tuž to našim pilkam za zło nimamy, hdyž sej hišće časa bjeru. A nukle maja hišće tukhwilu picu a też hišće rostu. Potajkim njejsmy, kaž je to hewak wašnjo, ničo rězali, ale hosći smy tola měli, a to lubych, njech też wšitcy, kotřiž běchu přeprošeni, njepřińdźechu. A wosebje je mje zwjeseliło, luby Wotrowčano, zo běše jedyn Wotrowčan mój hósć, a to připołdnju, kaž so słuša a kaž sym też sam na Wotrowskej kermuši z hosćom był. A cyle připadnje je tutón Wotrowčan puć ke mni namakał. Haj, swět je tola mały. Wšudźe zetkaš znatych.

Kak dha je na rejach było? słyšu so će prašeć, luby Pósle! Nó, jara rjenje! Ja drje sam rejwał nejsym, ale sym přihladował, kak so druzy jenu štučku kaž druhu wjerćachu. Budyšski zwónk měješe stajnje swoje prajenjo

---

bě tehdom hakle dwě lěće stare. Přez wšelake njezboža smy wo cyłe zamoženjo přišli. Mój mandźelski činješe sebi tohodla ćežke mysle, kiž jomu žiwjenjo přikrótčachu. Tak běch wopušćena, bjeze wšeje pomocy samlutka ze swojim dźěśćom. Lubosć k njomu dawaše mi móc a chcych žiwa być za swoje dźěćo, chcych za nje dźěłać, za nje tradać a ćerpjeć. O, što sym tele tři lěta wustała. Ale mojej rucy njeběštej dźěłu přiwučenej. Běch drje lóžše dźěło, snadź też někajku podpjeru dóstać mohła, ale hordy duch njedowoli mi, wo nju prosyć. Na posledku njewědźach sebi hinak pomhać, hač zo wšo, štož hišće mějach, po něčim předawach. Ale kajki kónc dyrbješe to na posledku wzać? Dwě mojej sotře běštej na suchoćinu wumrěłoj, a też ja pytnych korjeń tuteje khorosće we sebi. Dźeń wote dnja čujach swoje mocy wotebjerać a strach a bolosć přiběraše. Što stanje so z mojim dźěśćom, hdyž ja zemru? Komu móžu je dowěrić? Z bolosću so rozhladowach, ale njedopomnich so na nikoho, hač jeno na zymne, njesmělne duše; njecham z tym prajić, zo też dobroćiwych wutrobow njeje. Tola podarmo pytach někoho, komuž bych swoje dźěćo dowěrić mohła abo směła. Njemějach nikoho na swěće, khiba jara dobroćiwoho a luboho bratra; jomu drje bych swoje dźěćo přepodać mohła, a wón by je wěśće z lubosću k sebi wzał; ale sydom lět dołho bě hižo we cuzbje, štyri lěta njeběch wo nim ničo słyšała. Před někotrymi njedźelemi, hdyž žołte lisćo ze žtomow padać započinaše, bu ze mnu hórje. Moje dny su mi wotdźělene, prajach sama k sebi, je-li zo so bjez komdźenja za swoje dźěćo njepostaram, namakaja je junu płakajo k nohomaj mojoho łoža, haj snadź z bolosće a ze stracha wumrje, prjedy hač něchtó mi a jomu na pomoc přińdźe. Prašach so jenoho duchownoho, kiž bě mje husćišo wopytował a we mojej zrudobje tróštował, wo radu, a tón mi praješe, zo su we J... miłosćiwe sotry, kiž za snadny přinošk wosyroćene dźěći k sebi bjeru a je derje woćahnu; tam namaka też moje dźěćo zawěśće lubosćiwy skhow. A hnydom so na puć podach, a Bóh tón Knjez je mi tak dołho žiwjenjo zdźeržał, zo móžach sem dóńć. A mysliće“, přistaji khora k měšnikej wobroćena, „zo pobožne miłosćiwe sotry posledniu próstwu mrějaceje maćerje dopjelnja, so nad mojim dźěśćom smila a je woćahnu?“

„To směm wam slubić,“ praješe měšnik, „haj zawěśće, pobožne sotry spokoja poslednju a jeničku žadosć mrějaceje maćerje“.

„O ja so Tebi dźakuju, miłosćiwy Božo! Też wam so dźakuju, dobroćiwi ludźo!“ Słabosć zasy přewza khoru; wona wóčka zańdźeleše; tola na jeje wobliču zwěśćeše so wjesoła spokojnosć. Hdyž běše zasy k mocam přišła, rěčeše dale: „Mam hišće 200 šěsnakow; to je wšo, štož je mi zbyło. To je zamoženjo mojoho dźěśća. Do wašich rukow położu časne a wěčne zamoženjo swojoho dźěśća.“

A zasy wopušćichu khoru mocy; hdyž bě zasy woči wotewriła, rěčeše dale: „Sym swoje časne należnosće zastarała; nětko chcu jenož na zbóžnosć swojeje duše myslić. Přihotujće mje, duchowny knježe, zo bych mohła hódna a dostojna před Boha stupić.“

Mjez tym zo wboha mać swoju zrudnu stawiznu powědaše, bě dźěćo na jeje łožu wusnyło. Hospoza wza je pomału na rucy, zo by je we swojej jstwi do łoža położiła.

a při tym wosta: Při rejach a wosebje po nich je človjek lóžši wo něšto puntow, štož je jara wužitne. Mi dotal njeje trjeba, tele samo na sebi njewinowate srědki nałožować. Sym pak tam na kermušnych rejach jedyn druhi wuspěch nazhonił. W małej přestawcy mi jedyn muž kiwny, zo bych z nim do kućika šoł. Chce mi něšto prajić. Wědźach wo nim, zo hišće firmowany njeje. Joho dźěšći běštej k firmowanju zamołwjenej. Wón sam pak běše nic runje wotpokazał, ale tola wotstorčił, so firmować dać. Nětko mi wuzna, zo budże so tohorunja firmować dać a mi swojoho firmowanskoho kmótra předstaji, kotrohož derje znajach. Tak so mi kermuša z dobrym „wuhladom" skónči. A z tym tež swój list skónčam přejo wšěm ke kermuši rjane wjedro.

Amerikanski wuj.

Přesćěharjo bamžow.

(Skónčenjo.)

Kejžor **Konstans II.** (642—668) wutřase swoje złoby na bamžu Měrćinje I., dokelž jomu we wšitkim k woli njeběše. Přez Ravenskoho bohota daše joho w lateranskej cyrkwi při Božich službach zajeć a na kupu Naksos wotwjesć. Khorowaty bamž wosta tam lěto w jatbje a měješe tradanjo a wšelake přećiwnosće znjesć. Potom bu do Konstantinopla přewjezeny, z rjećazami sputany wot ludu hanjeny a wot sudnika k sudnikej honjeny bu zasy do jastwa ćisnjeny, hdźež hłód, zyma a druhe ćwilowanja na njoho čakachu. Naposledku bu do wuhnanstwa wotwjedźeny, hdźež joho 16. septembra 655 khorosće, tradanjo a běda morichu.

Kejžor Konstans pak zhubi pokoj a njenamaka žanoho měra ani doma ani wonka. Lěta 668 bu w Syrakusu wot swojoho komornika morjeny.

Kejžor **Justinian II.** (685—694, 705—711) běše njepřećel bamža Sergija I. (687—701); wón pósła swojoho bohota přećiwo bamžej Janej VI. (701—705). Ale sam dyrbješe za to ćerpjeć: Lěta 694 so lud přećiwo njomu pozběhny, wotsadźi joho, wotrěza jomu nós a pósła joho do wuhnanstwa. Hdyž běše pozdźišo zasy ke knježstwu přišoł a šěsć lět knježił, bu lěta 711 wotprawjeny.

Desiderius, wot 756—773 kral Langobardow, wojowaše přećiwo bamžomaj Pawołej I. a Hadrijanej I. Ale Korla Wulki zbi Desiderija, zaja a wotsadźi joho a pósła joho do klóštra Korvey, hdźež dyrbješe hač do swojeje smjerće wostać.

Přećiwo bamžej Leonej III. (795—816) zběhny so něšto langobardiscy zmyslenych ludźi. Nadpadnychu bamža při procesijónje, wlečechu joho do domu a chcychu jomu woči wukałać a jazyk wotrězać. Ale jich helski skutk so jim jenož zdźěla poradźi; přetož derje zmysleny lud wutorhny joho z jich rukow. Bamž Leo ćekny přez Alpy ke Korli Wulkomu do Paderborna. Joho přesćěharjo buchu k smjerći zasudźeni, ale Leo wuprosy jim wobhnadźenjo.

Marocia, dźowka złeje Theodory a žona hrabje Albericha z Tuscije w srjedźnej Italskej, běše knježstwo w Romje na so storhnyła a daše bamža Jana IX. (914—928) do jastwa sadźić a z nim tak złě zakhadźeć, zo bórzy na to wumrě. Skónčnje pak bu Marocia wot swojoho syna Adalberta do jastwa sadźena a tam wumrě.

Hrabja **Rotfried** z Campanije zapleće w Romje zběžk přećiwo bamžej Janej XIII. (965—972), zaja joho a wućěri joho do cuzbnistwa w Kapua, z wotkelž móžeše so hakle lěta 966 wróćić, hdyž běchu Rotfrieda morili.

Konsul **Krescentius** naškara w Romje zběžk přećiwo bamžej Benediktej VI. (972—974). Bamž bu zajaty, do jastwa sadźeny a tam skóncowany. Před tym hižo běše kardinala Franka pod mjenom Bonifacija VII. na bamžowski stoł sadźił; ale toho lud tak hidźeše, zo dyrbješe so za měsac japoštołskoho stoła wzdać; Benediktowy naslědnik Hrjehoř V. joho z cyrkwje wuzamkny a Krescencija wobhnadźi. Tola tutón znowa zběžk přećiwo bamžej započa; bamž dyrbješe ćeknyć. Na joho město postajichu zběžkarjo arcybiskopa Filagata pod mjenom Jan XVII. za bamža. Tola bamž Hrjehoř V. namaka pomoc pola němskoho kejžora Oty III., kotryž joho lěta 998 zasy do Roma přiwjedźe. Filigata zajawši jomu woči wukałachu. Cyrkwinska zhromadźizna jomu měšnisku dostojnosć wotpraji. Krescencijej bu na kejžorowu poručnosć hłowa wotrubana a dwanaćo z joho towaršow buchu wobwěšeni.

Khora mać derje čuješe, hdyž swoju ruku z dźěsćoweju ručkow wuwiny, zo drje je we žiwjenju wjacy njewohlada, mjelčo wokoši tesame hišće lubosćiwje a pozběhny swoju ruku, je požohnujo. Knjez farař wosta sam při khorej, słyšeše jeje spowědź a wudźěli jej poslednje Bože wolijowanjo. Nětko bě wona změrowana, jenož čas wot časa přińdźechu słowa: „moje dźěćo, moje dźěćo" přez jeje mrějacy hort.

„Wone spi," praješe hospoza, kiž bě mjelčo zasy přistupiła.

„Za nje je starane tudy na zemi, moja dźowka," praješe měšnik, „a po twojej smjerći budźeš je z njebjeskich wysokosćow widźeć, dóniž so něhdy z nim zasy njezjednoćiš."

Hdyž nazajtra Hańžka — tak syrotka rěkaše — wotući, prašeše so najprjedy za swojej maćerju. „Twoja mać hišće spi, lube dźěćo!" wotmołwi hospoza, ju woblekajo a přinjese jej potom snědanjo. Potom wza ju přećelnje za ruku a chcyše z njej won hić. Hdyž nimo jstwički dźěštej, hdźež morwa leżeše, widźeše holčka přez na poł wočinjene durje swěčki, kiž so při morwej swěćachu. „Tam dźěn je swěca, we jstwi mojeje maćerje" praješe Hańžka a chcyše hižo nutř hić, ale we tym wokomiku stupi měšnik do duri, kiž bě hižo rano zahe přišoł, zo by so za wotemrjetu modlił.

„Poklakń so, moje lube dźěćo", praješe wón, hdyž bě hłós dźěsća słyšał, „a modl so za swoju lubu mać!"

Hańžka poklakny so při durjach, a spěwaše paćerje, a dyrbješe při tym płakać, bjez toho, zo by wědźała, čohodla. „Směm nětko k maćeri hić?" wopraša so wona.

Ale knjez farař wza ju za ruku a wjedźeše ju po skhodźe dele. „Twoja mać spi," praješe wón přećelnje k njej, „pój ze mnu, moje dźěćo! Ja chcu być tebi nan a mać."

Na čerstwym rańšim powětře bě so holčka wuběhała a bě wša wožiwjena a wjesoła. Přećelnosć a dobroćiwosć knjeza fararja zbudźi we njej dowěru k njomu, tak zo so rady wot njoho wjesć daše; druhdy pak so tola wopraša: „Hdźe dha mój tola dźemoj?"

„K miłosćiwym sotram, kiž budźa so za tebje starać," wotmołwi knjez farař.

A Hańžka běžeše wjesele z nim; bě hižo přiwučena, mać we łožu khoru widźeć, a tak njećinješe jej to žadyn njeměr. Přińdźeštej ke klóštrskim durjam, kiž so jimaj hnydom wočinichu. Hdyž bě knjez farař z předstojićerku klóštra porěčał, bu Hańžka hnydom přiwzata. Předstojićerka, sotra Hilžbjeta mjenowana, wjedźeše holčku najprjedy do wulkeje zahrody, rěčeše z njej prawje přećelnje, zo by sebi tak jeje dowěru dobyła.

Hańžka njeběše hišće žanu miłosćiwu sotru widźała; tohodla bě najprjedy trochu strachoćiwa, hdyž žónsku cyle čornu zdrasćenu z dołhej čornej kapu na hłowje wuhlada. Ale wobličo, kiž bě widźeć, swědčeše wo wulkej dobroćiwosći, a hłós, kiž Hańžka słyšeše, bě tak lubozny, zo wona bjez bojosće sotře Hilžbjeće swoju ruku poda a z dowěru na nju hladaše. Sotra Hilžbjeta wjedźeše holčku do kapale, hdźež so najprjedy pobožnje modleštej, a potom rjane swjećata a druhe wěcy kedźbnje wobhladowaštej.

(Pokročowanjo.)

Mnich **Arnold z Brescije** šćuwaše lud přećiwo duchownej a swětnej wyšnosći. Bu tohodla z cyrkwje wuzamknjeny. Lěta 1144 přińdźe do Roma a zahorješe lud za republiku a nawjedowaše zběžk přećiwo bamžej Lucijej II., kotryž bu z kamjenjom zaraženy. Joho naslědnik Eugen III. dyrbješe před Arnoldom z Roma ćeknyć a přebywaše we Viterbo. Hdyž běše so někajke wujednanjo ze zběžkarjemi dokonjało, wróći so Eugen do Roma. Ale měr dołho njetraješe. Arnold wotehna bamža znowa, kotryž nětko w Francózskej wuček namaka. 1148 wróći so zasy do Italskeje, ale hakle w lěće 1152 móžeše z pomocu Normanow do Roma zaćahnyć, hdźež bórzy wumrě. Arnold pokračowaše w swojim zběžkarstwje też přećiwo bamžej Hadrijanej IV. Bamž njeda w Romje žane Bože służby wotměwać, zo by lud z tym k posłušnosći pohnuwał. Arnold z Roma ćekny a namaka wukhow na hrodže kampaniskoho zemjana. Tola kejžor Bjedrich I. zmocowa so tutoho zemjana, zo by zběžkarja wudał. Arnold bu wobwěsnjeny, joho ćěło spalene a popjeł do Tibera zmjetany.

Francózski kral **Filip IV.** (1285—1340) daše pisma bamža Bonifacija VIII. spalić, wotehna bamžowoho pósłanca ze swojoho dwora, pisaše bamšej hanjacy list, rozšěrješe njewěrnosće wo nim a spyta joho z lesću do swojeje mocy dóstać. Přez swojoho ministra zhromadźi črjódku njespokojnych; tući nadpadnychu lěta 1303 bamža w měsće Anagni, hdźež runje přebywaše. Bonifacijus běše so swoju bamžowsku drastu woblekł a sedźo na trónje wočakowaše swojich njepřećelow. Jedyn zběžkař dyri joho ze železnej rukajcu do wobliča a žadaše, zo dyrbi so knježstwa a zastojnstwa wotrjec. Bamž pokhili jomu hłowu a praji: „Hdyž sym přeradźeny, móžeš mi hłowu wzać, ale nic zastojnstwo, kaž dołho sym žiwy.“ Zběžkarjo rubjachu a kradnychu, štož so hodźeše. Tola wobydlerjo městačka zběžkarjow nadpadnychu a rozehnachu. Bonifacijus wróći so do Roma, hdźež 11. oktobra 1303 wumrě.

Bamža Klimanta V. (1305—1314) nuzowaše Filip IV. k přesydlenju do města Avignona w Francózskej.

Kral Filip namaka, z konja padnywši, zažnu smjerć, hakle 47 lět stary.

Napoleon Bonaparte ćehnješe lěta 1796 na bamža Pija VI. a wza jomu někotre krajiny. Bamžej Pijej VII. wobmjezowaše po móžnosći spomožne skutkowanjo, zawidźeše jomu najwyššu móc na zemi a chcyše joho cyle swojomu knježstwu podćisnyć. Najprjedy spytaše joho z hroženjom zatrašić, potom wza jomu kruch kruch kraja, a 17. meje poruči wotewzaćo cyłoho cyrkwinskoho stata. 6. julija 1809 daše bamža jatoho do Savony wotwjesć a 10. junija 1812 do Fontainebleau-a přewjesć. Hdyž běše jomu wšelakich wobćežnosćow načinił, da jomu 10. měrca 1814 swobodu zasy.

Tola wot toho časa, hdyž běše Napoleon I. přećiwo bamžej njepřećelscy zakročował, počinaše joho zbožo hinyć. Joho wójska buchu 1812 zbite a hižo 1814 přićahnychu joho přewinjerjo dobyćerscy do Francózskeje. 11. apryla 1314 wotrjekny so Napoleon knježerstwa a dyrbješe so na kupu Elba přesydlić. Lěto pozdźišo spyta hišće junu swoje zbožo, ale bu 18. junija 1815 pola Waterloo zbity a 7. aug. na kupu St. Helena přewjezeny, hdźež 5. meje 1821 wumrě.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Přebytk w Castel Gandolfo Swjatomu Wótcej derje tyje; njeje njemóže, zo dlěje hač bě wotpohladane we swojej lěćnej residency wostanje. Pius XI. popřeje sebi tu něšto wjacy wokřewjenja a měra. Awdijency a wuradźowanja z cyrkwinskimi wjednikami a zarjadnistwami su bóle wobmjezowane. Zjawne awdijency pak so porjadnje kóždu srjedu a sobotu wotměwaja; wjele ludu z cyłoho swěta tu přikhadźa.

Tukhwilu ma kolegium kardinalow 65 sobustawow; zwjetša je jich 70. Wjetši dźěl je italskoho rodu, mjenujcy 37. 34 kadinalow ma swoje zastojnstwo při kuriji, to rěka njeposrědnje w cyrkwinym abo bamžowskim knježerstwje, tamni kardinalojo pak předstoja wšelakim diecejzam po cyłym swěće. 28 kardinalow, kotřiž njejsu Italčenjo, rozdźěla so po wšelakich narodach. Mjez nimi su: 5 francózskoho, 4 amerikanskoho, 3 španiskoho, 3 němskoho, 2 čěskoho a 2 pólskoho rodu. Belgiska, Iriska, Wuherska, Portugalska, Rakuska, Argentiniska, Braziliska, Kanada a křesćanski rańši kraj maja po jenym kardinalu.

Němska. „Marijine bratrstwo k tróštej khudych dušow“ w badenskim městačku Lauda wopominaše **500 lět** swojoho wobstaća.

Paderbornski arcybiskop přepoda **73 Steylskim misijonaram** — 62 duchownym a 11 bratram — misijónski křiž.

Po zapisku hamtskich sudnistwow w Berlinje wustupi w lěće 1936 z katolskeje cyrkwje 3805 wosobow, w lěće 1935 2913 wosobow.

Dawno hižo wojuje cyrkwinska wyšnosć přećiwo wikowanju ze wšelakimi tworami, kotrež drje so na Bójske a swjate wosoby abo nabožne wěcy poćahuja, tola njejsu hódne a khmane. W tym nastupanju hišće woprawdźe jara klaca. Też pola katolskich Serbow je dosć njerjanoho ćikota widźeć, kiž ludźo sebi abo za druhich nakupichu. Wosebje na hnadownych městach so často wopomnjeńki poskićeja, kotrež pjenjezhódne njejsu. Ludźo je w dobrym měnjenju kupuja. To so jim njemóže porokować, hdyž tola hódnosć tajkich wěcow posudźować njemóža. W tym nastupanju je hišće wjele rozwučenja trěbnoho. Kölnjanski arcybiskop je nětkle z nowa raznje na to pokazał, kajki strach tajki njerany nabožny ćikot za wěru woznamjenja a khutnje wón namołwja wšěch duchownych, zo bychu swoju kedźbnosć złožili na tutón njedostatk a wosebje na hnadownych městnach za tym hladali.

Pólska. Wo hordoznym mjezynarodnym kongresu Khrysta Krala, kiž kónc junija w Póznanju so wotmě, rozprawjachmy w 31. čisle „Posoła“. Też pólske knježerstwo bě tam zastupjene a ministr za nutřkowne należnosće tehdom zjawnje slubi, zo chce knježerstwo raznje přećiwo wšomu wojować, štož mohło nabožnomu křesćanskomu zmyslenju škodźeć. Wón wuzběhowaše **ważnosć krutych nabožnych zasadow,** kotrež njemóža hinak so pěstować a zdźeržeć, khiba-li přez nabožne woćehnjenjo młodoho splaha. A ministr rěčeše dale takle: „Naš splah měješe dosć přilježnosće spóznać wuspěch wukubłanja, hdyž město nabožnoho woćehnjenja po křesćanskich zasadach młodosći so zašćěpuja nahlady a wučby, kiž jenož na časne su złożene.“

Hišće w běhu tutoho lěta budźe pólski japoštoł a martraŕ, zbožny Handrij Bobola S. J. **swjaty prajeny.** W běnych wójnskich časach, hdyž Rusojo, Šwedojo, Turkojo a kozakojo Pólsku nadpadowachu a druhowěriwi chcychu katolsku wěru w kraju wutupić, wěnowaše so tutón duchowny połny horliwosće misijónskomu skutkej w swojej wótčinje a zakhowa mnohich před wotpadom wot cyrkwje. Skónčnje pak joho kozakojo lěta 1657 na surowe wašnjo we Janowje skóncowachu. Pius IX. joho w lěće 1853 zbožnoho praji. Pólscy katolikojo chcedźa k tutomu swjedźenjej do Roma putnikować a wottam powostanki tutoho martrarja sobu domoj wzać.

Kaž Belgiska, tak ma też Pólska swojoho **japoštoła wusadnych:** je to P. Jan Bejzym, jezuit, kiž so 1850 narodźi. Wón bě dołhe lěta z wučerjom při jezuitskim wustawje w Krakowje. 1898 pak so rozsudźi, dušipastyŕstwej mjez wusadnymi so wěnować. Přińdźe na kupu Madagaskar, kiž w indiskim ocejanu k ranju wot južneje Afriki leži. Mjez wbohimi wusadnymi knježachu zrudne wobstojnosće. Z njewustawacej prócu P. Bejzym skónčnje

dócpě, zo bu za wusadnych natwarjeny rjany dom, w kotrymž bu za khorych derje starane. K tutomu twarej trěbne srědki je P. Bejzym z wjetšoho dźěła w Pólskej nazběrał. Załostna khorosć też joho hrabny, wón wumrě mjez khorymi, kotřiž joho škitej běchu poručeni. Wopomnjeco na tutoho horliwoho duchownoho je dźensa hišće žiwe. Před krótkim su so wusadni tuteje kupy na Swjatoho Wótca wobroćili z próstwu, zo chcył patera Bejzyma přiwzać do rjadow zbóžnych.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

19. njedźela po Swjatkach, 26. septembra 1937:

Boža mša str. 409; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swjatym Cyprianje a towařšach, martr., str. 451, 3. modlitwa: Přede wšěmi strachami . . . str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Swjatoho Michała, arcyjandźela, 29. septembra:

Boža mša str. 563.

20. njedźela po Swjatkach, 3. oktobra 1937:

Boža mša str. 412; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swjatej Terejzcy str. 467; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356

abo: **Boža mša wo swjatym różowcu:**

str. 566; Gloria; 1. modlitwa wo swjatym różowcu, 2. modlitwa wo njedźeli str. 412, 3. modlitwa wo swjatej Terejzcy str. 467; Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10; Poslednje sćenjo z njedźele str. 414.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 492. z Wotrowa: Jan Bulank; 493. z Prahi: kan. Alexander Titl; 494.—496. z Khróšćic: Mikławš Krons, Jurij Lebza, Michał Šrama; 497.—499. z Jaseńcy: Hendrich Šefer, Jan Rjenč, Hana Suščyna; 500. z Łuha: Handrij Cyž; 501. z Nuknic: Jurij Hanski; 502. z Časec: Jurij Špitank; 503. z Hórkow: Jakub Kubańka.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1016.: A. N.; 1017.: J. N.; 1018.: H. N.; 1019.: H. N.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1110.: A. N.

Dobrowólny dar za serbski duchownski dorost.

Knj. H. C. z Łuha 1 hr.

Dyrbju pola Was kupować —

mać mi to kazaše, hdyž do Budyšina so nastajich, dokelž Wy so nam w „Kat. Pósle“ často poručeće.

Tak je rěčała serbska holca w jenym wobkhodźe. Překupc je so nad tym jara wjeselił a „Kat. Posołej“ to sobuzdźělił. Wjacy podobnych přikładow bychmy wozjewić móhli.

Mějće so wšitcy po tym, česćeni čitarjo!

Pokhwalće tych, kotřiž z wozjewjenjom nawěštkow w „Kat. Pósle“ pokazaja, zo maja nas zańć!

Poručejće też tym „Kat. Posoł“, kotřiž hišće za tym přišli njejsu, kajku ważnosć naš časopis za katolskich Serbow ma!

W běhu poslednjoho lěta smy sta a sta metrow

čornoho nahłowjacoho banta

we wšelakich płaćiznach předali. To dopokazuje, kak dobry a pjenjezhódny naš nahłowjacy bant je.

Kupujće też Wy pola nas!

Alphons **Schawseil** Bohata dróha

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Mulerjow
do dlěje trajacoho dźěła w Pančicach a Krjepjecach (mzda 7. rjad)
pyta **twarski mištr**
Franc Br. Mirisch
w Halštrowje.

Porchent
za ćopłe khuty, nowe mustry
Košlacy porchent
běły a barbjeny
Ćoplu spódnju drastu
za žony, muže a dźěći wot
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Něšto trjebanych
mužacych a žonjacych
a 1 holče koleso
Cyłe Dynamo-wobswětlenjo 6 volt, hižo wot hr. **4.75**, na 300 mam na składze. Mantle we wšěch wulkosćach — też za dźěćace kolesa.
ma na předań
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Wšelake
Wukusaki (Beizen)
za symjenja poruča
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Hirche
Wam dawa přileżnosć, wot 27. 9.—9. 10.
darmo nawuknyć wušiwać a zaštrykować

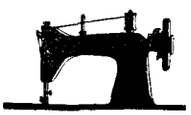

Oskar
Hirche
w Kamjencu. Telefon 774.

Skleńčanu, pórclinowu a domjacu nadobu
graty a kuchińske potrjeby
— rjane dary —
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

K nowomu lětu
pyta
2 nježenjeneju pohončow
a 2 holcy do hródže
klóštr
Marijina Hwězda.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

10. oktobra je Kamjeński hermank.

Dźiwajće na wobkhody, kotrež so w „Katolskim Pósle“ z nawěštkami poručeja!

We **wulkim wuběrku** poručam:

Hólčace mantle
6,— 8,— 12,— 17,— hr.

holčace mantle
8,— 12,— 16,— 18,— hr.

mužace zymske mantle
32,— 39,— 45,— 56,— hr.

žonjace mantle
25,— 32,— 40,— 45,— hr.

Mój wobkhod je nětko zady radnicy

Rudolf Mirstny Kamenz/Sa. Kirchstr. 6

Dopominam na swój
bohaty skład
mužskeje drasty
a tkaninow wot krucha.
Poručam też čorny židźany bant
Reinhardt Löffler mějićel: Max Heil
w Kamjencu, Budyšska droha

K hermankej
něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:
Židźane a wołmjane khuty, fale, suknje,
židźany bant a wobsadki,
štrykowanu drastu, nohajcy a šaty
Emil Hertwig, w Kamjencu, na torhošću

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Myslće nětko tež na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Kofej
ze swojeje palerńje
¼ punta hižo wot **0,50** hr.
Drogownja
Rudolf
Hiltscher
w Kamjencu
Budyšska dróha 52

Waš fotograf je
Foto-Šolta
w Kamjencu
Budyšska dr. 10. — Tel. 472

Dokelž mój **pohonč** k wojakam přińdźe, pytam k 15. okt. abo 1. novembrej **spušćomnoho druhoho.** Dalše zhoniš w „Kat. Pósle“.

Serbsku předawarku
abo młodu serbsku holcu, kiž předawać chce wuknyć a bórzy mohła tu zastupić
pyta
Drastowy dom **Gierisch** w Kamjencu

Drasta, **w mojej krawcowni** šita,
budźe Wam derje sedźeć!
Wulki wuběrk dobrych suknjanych a ulstrowych tworow.
Hermann Müller w Kamjencu Pfortenstraße 1

Ze swj. sakramentami domawobstarana zemrě póndźelu, 13. sept., po dlěšej khorosći w 82. lěče swojoho žiwjenja naša horcolubowana, starosćiwa mać a wowka

Hana zwud. Jancyna

a bu štwórtk, 16. sept., na Khrósćičanskim kěrchowje pokhowana. Wšitkim, kotřiž su so na pustych wječorach za jeje khudu dušu modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy naše

najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez!“

We Worklecach, na dnju pohrjeba, 16. sept. 1937.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki scelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

40. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **2. oktobra 1937.** | **75. lětnik.**

Swj. Terejzka z Jězusdźěćatka.

Boža žahrodka nima žanych počasow. Tež w našim lětstotku, kotryž stoji w znamjenju antikhrysta, zakćě róża swjatosće a z radosću napjelni wutrobu wěriwoho człowjeka. Žana móc njezamóh žołmam lubosće a žohnowanja zadźewać, kiž so z krasnym přikładom młodeje Karmelitki po cyłej zemi wuliwaju. Ani swětowójna njezamóh zadźewać, zo so jeje ćiche myslički, jeje krasne listy, jeje pobožne česćowanjo roznjesechu, haj, runje powójnska nuza a běda pokazaštej puć k njej, kotraž tak wobstajnje, tak z ćicha, tak měrnje ćerpješe. Wot njeje nawuknje kóždy człowjek zasy poniżny być kaž dźěćo před Bohom, wjesele sebje samoho podać k woporej a prawe křesćanstwo hajić bjez wumělnjenja.

Štóž we zwonkownym žiwjenju Terezije Měrćinec za přemóžacymi wuspěchami abo dźiwami slědźi, so myli. Jeje krótke žiwjenjo je tak jednore kaž kóždeje druheje holcy na wsach. Jako najmłódša mjez dźewjeć dźěćimi pobožneje, tola nahladneje swójby narodźi so 2. jan. 1873 w Alençon w nawječornej Francózskej, khorowate dźěćo, kotrež jenož z woporniwym wothladanjom maćerneje lubosće při žiwjenju wosta, mać samu pak přezahe do rowa połoži. Nětko bě nanej lubušk najdróžše dopomnjećo na njebočičku mać. Tohodla škitaše dźěćace lěta małeje Terejzije z wulkej lubosću a nježnosću, dokelž měješe cunju a pobožnu wutrobu. Často wostajiwši hrajki a towařski sonješe rady sama při kwětkach, wonka na polu, docyła w Božej stwórbje. Jeje ćiche, poniżne, pobožne wašnjo zawrě so do jeje nježneje wutroby. Hdyž pak jeje čućiwu dušu, kotraž bě kaž stworjena za miłosć a dobroćiwosć, k něčomu nuzowachu abo samo wusměšowachu, bě jej to jara bolostne, tola so ženje njehóršeše a njeskorżeše. Hakle hdyž ju jeje najlubša sotra Pawlina wopušći, zo by do klóštra Karmelitow zastupiła, njemóžeše so wjacy přewinyć. Zymica ju wobja tak, zo skoro wumrě, dóniž na prózstwu k maćeri Božej nadobo na spodźiwne wašnjo zasy njewotkhori a ze swojim prěnim swjatym woprawjenjom njewuprajomny tróšt namaka. Wot tutoho dnja lubowaše ćerpjenjo, bědu a horjo, kotrež jej Bóh napołoži, a prócowaše so, wšo ćežke a wobćežne rady znjesć.

Hižo zastupi druha sotra do klóštra, hdyž so nan ze swojej najmłódšej na pućowanjo poda, kaž by do časa hižo wědźał, zo joho też Terejzka bórzy wopušći. Hodownički lěta 1886 přewza jeje wutrobu hnada, hdyž ze sebjepřewinjenjom wulku móc wopora a pokućenja spózna. Myslička, so ze sebjezaprěwanjom kóždoho žiwjeńskoho zboża wzdać, za to pak duše wumožić a hrěšnikow nakazać móc, přewza ju z tajkej mocu, zo by so na blaku rozsudźiła, dom a swójbu wopušćić, zo by w klóštrje Karmelitkow za hrěchi a winy druhich ćerpjeła a pokućiła. Ale hakle swjatki so wo tym wupraji, kak jara ju boli a tyši starosć wo khorowatoho nana. Tola nan njeda so w nadobnosći a wulkosći swojeje dźowki přetrjechić; njedowoli-li klóštrska wyšša Karmelitkow a biskop z Bareux zastup štyrnaćelětnoho dźěsća do tak krutoho rjadu, dokelž je słaba a khipra, snadź dowoli jej to bamž sam. Terezija sebi zwaži, w audiency bamža prosyć, zo by jej dowolił, do klóštra zastupić. Leo XIII. požohnowa ju a namaka lube słowa za nju, tola hewak pokaza ju na jeje přisłušnoho biskopa. Terezija wróći so do Lisieux, a nětko prosy Boha nutrnje, jej klóštrske wrota tola wotewrić. Njepraji hižo prastare přisłowo: Dźěsćowski pačeŕ saha do njebjes? Hižo poł lěta pozdźišo wobja Terejzka, nětko mała, kruta knježna Karmelitkow, k poslednjomu razej swojoho nana a dźe potom drje płakajo, tola wjesoła we wutrobje do klóštra, hdźež wostanje na wěčnje wot swěta dźělena.

Terezija žedźeše za ćerpjenjom, zo by z tajkej zastupowacej pokutu Božu miłosć a smilnosć za njepokutnych hrěšnikow wuprosyła. Nětko sta so jej njedočerpajomna měra ćerpjenjow, nic tak jara čělnych bolosćow, kotrež by ze zakusnjenymi zubami zmužiće znjesła, wjele bóle hłubo-

kich, njedowuslědźomnych dušinych horjow. Pod poddatosću njewustojneje wyššeje ćerpješe hórko. Kaž hdyž chcyła wyšša jej začuć dać, zo je sebi zastup do klóštra wutróckała, abo kaž by chcyła jej bjez kóždoho přelutowanja pokazać, kak ćežke žiwjenjo Karmelitkow je, posypa Terejzu wšědnje kaž z lodojtymi krupami z porokami, poniženjemi, wustajenjemi. Najwšědniše dźěła jej přidźěli, jeje sobusotry wot njeje wotdźeržowaše, zo njenańdže ani jeneje ruki, kotrejež mohła so dźeržeć, ani smilneje wutroby, kotrejž mohła swoju wutrobu, połnu horja a zrudoby, wusypać. Zo bě woprawdźe jenož służownica a mało widźana, znjese rady. Też wšě ćeže a wobćežnosće klóštrskoho žiwjenja rad na so wza. Ale přećiwo njesprawnosćam, kotrymž bě wustajena, chcyše so spjećować, hdyž sama praji: „Dyrbjach wojować a so bědźić. Njemějach žaneje podwólneje natury. Žadyn dźeń njezańdže, na kotrymž njebych so čuła ranjena.“ Bóh pak jej spožči hnadu, nutrnje so modlić. Tohodla njestaraše so wo wukónc swojoho wulkoho boja. Žałostne wšak běchu dny a nocy, hdźež ju spytowanja přećiwo wěrje ćwilowachu, ani při paćerjach wjacy trósta njenamaka a sama ćežki kříž njeseše.

A tola bu Terejza z dobyćeŕku. „Mały puć dospołnosće“ namaka, kaž mjenowaše: swojeje wole so wzdać, bjez mórkotanja też njesprawnosć znjesć, wjesele sebje samoho cyle přewinyć, dokładnje posłušnosć dopjelnjeć a wšěch swojich přećow a žadosćow so wotrjec. Małe winowatosće rady z wulkej swěru dopjelnjeć, bě žro a zakład jeje prócowanjow. Bórzy nawukny, k ćerpjenjam, kotrež so jej stachu, so wjeselić, haj, swojich „dźěći, khudych hrěšnikow dla“ skradźu z najwjetšej potajnosću hišće wjacy ćerpjeć a so přewinyć spytać. Tohodla so też nichtón njenadźeše, zo tak přećežke brěmjo nošeše a zo mohła so junu pod tajkej ćežu zwjesć. Suchoćina, kotraž drje hižo, hdyž do klóštra zastupi, jeje móc a wolu trochu zlemi, dyrbješe we włóžnej, w zymje ani tepjenej komorcy spěšnje k smjertnej khorosći dowjesć, wosebje hdyž z mnohim posćenjom a z mnohimi nócnymi strażemi jeje ćělne mocy wosłabnjachu. Mučna a byrnjež ju zymica třasła, kašlowata, ze zymnym potom na čole a tola so smějo dokonješe swoju służbu. Při płokanju w zymje wonka pak so jej krej přerazy a ćisny ju na khorołožo.

Nětko, hdyž bě za tutón swět zhubjena, wotpołoži wšu bojazliwosć. Njesměrnu bohatosć swojich mysli, swoje mystiske žiwjenjo rozłoži swojim sobusotram, kaž by to była najjednoriša wěc swěta. Mjez tym zo njezamóchu jeje sobusotry sylzam želnosće zadźewać, zo su swjatočnu dušu dźewjeć lět dołho přepóznałe, čakaše Terezija ze žadosću a radosću, swoju čistu dušu móc pozběhnyć do njebjes. Z njemylnej dowěru rěčeše wo swojim nadawku za cyłu cyrkej: „Njewostanu w njebjesach prózdna. Kak njezbožowna bych tam była, hdyž njemohła tym, kotrychž lubuju, wjacy žane małe wjesela na zemi přihotować! Přeju sebi, też potom hišće dale za cyrkej a duše dźěłać a spěwać. Bóh luby Knjez wšitko dopušći, štož chcu, přetož tu na zemi ženje nječinjach po swojej woli. Haj, dam padać różowy dešć na človjekow.“ Na měsacy trajacym khorołožu nastachu najrjeńše a najpłódniše wotrězki jeje žiwjenjopisa, kotryž po přeću někotrych sobusotrow napisa, zo by k Bohu z joho hnadu a swojej hłubokej dźěsćowskej lubosću nowu lubosć dobyła. Jeje žiwjenjopis njerozprawja wo žanych wulkotnych skutkach a spodźiwnych podawkach, ale złoži so cyle do znutřkowneje duše, posłuchajo na Boži hłós a wotmołwjejo jomu z hłubiny wobhnadźeneje wutroby.

Hač do wokomika, hdźež so jej wěčna krasnosć wotewri, nochcyše Bóh ju bjez ćerpjenjow wostajić. Hdyž bolenja pola wutroby popuščichu, čwilowaše ju djabol wudawajo, štož też na woporach a ćerpjenjach přinjese, je w rucy wěčnoho sudnika kaž ničo. Za Tereziju bě to žałostne napinanjo, so z tutych spytowanjow wumóc; z wulkej prócu so pozběhnywši zastona na ranjo smjertnoho dnja: „Keluch je połny hač do kromy! Ženje njebych wěriła, zo je možno, telko ćerpjeć. Kak mohła sebi to hinak wujasnić, hač z mojim přewulkim přećom, duše wumožić?“ Mało hodźinkow po tutym prěnim a poslednim zdychnjenju, rano 30. septembra 1897, přiwza Bóh jeje swjatu dušu do wěčneje zbóžnosće.

Swjata Terejzka z Jězusdźěćatka přinjese zasy wšědne počinki k česći: poniženosć, posłušnosć, khudobu, čistosć, woporniwosć, jednorosć, pobožnosć nutrnosć. Cyrkej je ju za to swjatu prajiła a swjeći dźensa, 3. oktobra, jeje swjedźeń. Jednory wěriwy lud pak, kotryž kaž wona cyłe žiwjenjo z ćicha a skromnje dźěła, so modli a ćerpi, njespožči nikomu tak rady swoju přikhilnosć a lubosć, kaž runje swjatej Terejzcy z Jězusdźěćatka.

Tuž njech so też naš pobožny lud prawje často a nutrnje modli:

Ow, mała swjata Terezija,
radosć Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje
a lubuško Našeje Lubeje Knjenje z hory Karmel,
proš za nas
a daj swój „różowy dešć“ w bohatej měrje na nas
a wuproš nam wot Boha hnady: [padać
zmužitosć a dowěru na Boha bědnym a strachoželnosć k nakazanju hrěšnikam, [ćiwym,
pomoc a wustrowjenjo khorym,
trósť a pokoj mrějacym
a wutrajnosć hač do kónca sprawnym,
kiž wot joho dobroćiwosće wočakujemy,
zo by so twoje přeće dopjelniło:
dobrotu činić na zemi.
Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so **srjedu,** 6. oktobra 1937, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach, 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Marijineje Hwězdy. Žadne jubileje, na kotrež hižo před tydźenjom pokazachmy, woswjećichu so tu zańdźenu wutoru. Hižo na předwjećoru hołdowaše holčacy wustaw jubilarkam ze swjedźeńskim předstajenjom a dźiwadłom. Samo wjeledost. knj. prelat z Oseka, Theobald Scharnagel, běše přikhwatał, zo by ze swojej přitomnosću žadny swjedźeń počesćił. Měješe dopołdnja wulku pontifikalnu Božu mšu, při kotrejž kk. propst P. Romuald, fararjej Mič a Just a kapłanaj P. Dominik a Špitank assistowachu. Po njej wudźěli knjez prelat japoštołske požohnowanjo, ke kotromuž běše wosebitu połnomóc wot Swj. Wótca dóstał. Po Božej mši podachu so najprjódcy klóštrscy duchowni knježa ke gratulaciji do abtownje a po wobjedźe patronatscy a druzy duchowni, při kotrejž so hnadna knjeni, duchowna knježna Marta a běła knježna Pawla wosebiće počesćichu. Nazajtra dóńdźe hišće generalny vikar z klóštra Hohenfurta w Čechach.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 8. oktobra 1937, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Workec. Zańdźeny tydźeń, 24. septembra, swjećeše naš wjesnjan, žiwnosćeŕ a skałaŕ Jurij Brězan ze swojej mandźelskej Marju, rodź. Piwarčkec, sležborny kwas. Njedźelu so wjesołe kwasowanjo započa za swójbnych a bližše přećelstwo. Póndźelu wječor zeńdźechu so potom někotre susodki, a něšto wosebite — znajmjeńša za čitarjow zwonka Khrósćanskeje wosady — bě potom wutoru wječor. To kwasowachu w Brězanec hospodliwym domje někotři Hórčanscy skałarjo. Tuta skupina — 12 muži — kiž w skale dźeń wote dnja hromadźe dźěłaja, su sebi před lětami slubili, sebi wzajomnje na sležborne kwasy khodźić, a tutón zdobny nałožk nětko swěrnje nałožuja a so při tym wobdaruja. Zajimawe też je, zo je to wječork jenož za muži — žony dyrbja doma wostać. Zawěsće staj Brězanec mandźelskaj ze wšěch stron wjele zbožopřećow a darow dóstałoj, też „Katolski Posoł“ přeje swojimaj dołholětnymaj čitarjomaj hišće mnohe lěta!

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac oktober:

Modlmy so za klóštrskich rjadnikow.

Zajimawe a powučace su stawizny našich klóštrow a klóštrskich rjadow. 17 stow lět dyrbjeli wróćo hić. Tehdy założichu swjeći mužojo prěnje klóštry: w rańšim kraju swjaty Basilius, we wječornych krajach swjaty Benedikt. Kaž młoda rěčka z hłubokoho kužoła swoju wodźičku bjerje a potom zrosće k mocy a k pomocy za člowjekow, tak też klóštrske rjady. Kužoł jich mocy je, zo ćile mniša a tele klóštrske knježny swoje žiwjenjo a cyłe swoje mocy dospołnje poswjećichu Bohu Knjezej. Tuta lubosć k Bohu wurosće k lubości k bližšomu. A zo bychu Bohu a člowjekam zamóhli dospołnje w njesebičnej lubości służić, zwjazachu so: slubichu po radźe Jězusowej, po radźe swjatoho evangelija samowólnu khudobu, dobrowólne nježenjeństwo a dospołnu posłušnosć pod duchownym wyššim. To je wjacy, hač sej Bóh žada. To je ćežki žiwjeński wopor. Ale hdyž křesćan, kotryž so k tomu wot Boha powołany čuje, tónle wopor wjesele a dobrowólnje na so wozmje, potom dóstanje też wot Boha k tomu trěbne mocy a hnady.

Z klóštrow našeje swjateje Cyrkwje wuliny so w běhu lětstotkow morjo žohnowanja na člowjestwo. Mniša a klóštrske knježny přinjesechu ludam křesćanstwo a z tym kćějatu kulturu. Woni starachu so jako prěni za khudych a khorych, za bědnych, za syroty. W klóštrach pěstowaše so wumělstwo a wědomosć. Mniša a knježny wučachu a wukubłachu młodźinu. Čiše a swěrnje su na wšěch polach dušepastyrstwa wulkotne skutki dokonjeli. Přińdźechu wšak też časy, w kotrychž so pokazachu słabosće a njedostatki, dokelž człowjekojo zaprajichu. Z tym so wuliwace žohnowanjo z časami přetorhny a překazy. Ale přecy zasy wobnowichu so rjady swjateje Cyrkwje z mocu Božej. To su spodźiwne puće Božeje předwidźiwosće!

Też my w našim času mamy podźěla na žohnowanju našich klóštrow. Spominajmy raz na japoštołski paćeŕ a na japoštołske skutkowanjo našich mnichow a klóštrskich knježnow, wosebje mjez młodymi a khorymi. To wšak jenož Bóh Knjez wě, a hakle we wěčnosći móžemy dospóznać jich žohnowanjo.

Tuž modlmy so k Bohu Knjezej a prošmy Mariju, różowca kralownu, zo bychu swětej też w přichodźe zwostali ćile njesebični pomocnicy člowjestwa. Bóh Knjez zdźerž jich swětej a daj jim móc a hnadu k spomožnomu skutkowanju. Bóh Knjez powołaj stajnje nowych, zahorjenych młodych křesćanow, młodźencow a knježny, do swojeje winicy — też z našoho małoho luda. Bóh Knjez přijimaj jich žiwjeński wopor, zo by joho žohnowanjo też w přichodźe člowjestwu zwěsćene było.

Syrota.

(Pokročowanjo.)

Mjez tym, zo sotra jej tak wšelake wěcy rozestaješe, bě Hańžka jeje różowc přimnyła, kiž na pasku wisaše, a pušćeše jedyn paćeŕk po druhim mjez swojimi porsćikami dele a praješe: „Tajki różowc bych ja też rady wzała.“

„Tón dyrbiš dóstać.“

„Też tak wulki, kaž tónle?“

„Haj, runje tak wulki.“ Hańžka bě na tym smjerć wjesoła.

Hdyž pak sotra Hilžbjeta praješe: „Pój, nětko chcu tebje do wučeŕnje małych dźěći dowjesć“, zmoršći so holčcyne wobličo, a wóčko hladaše z bojosću a zrudobu na nju. „Što dha tebi je, moje dźěćo?“ wopraša so sotra Hilžbjeta, „čohodla sy nadobo tak zrudna a bojazna?“

„Do šule njecham“ třepotaše holčka, „o njecham do šule“.

„Sy dha hižo junu we šuli była?“

„Haj, sym tam něšto króć była, dokelž bě mać khora a na mnje kedźbować njemóžeše. Ale ach, tam so tak wostudźi, ach ja tam wjacy njecham.“

„Što dha dyrbješe we šuli činić?“

„Ach ja tam ničo činić njesměd̀žach, běch hišće jara mólička, a tak dyrbjach mjez druhimi dźěćimi změrom sedźeć, njesměd̀žachmy so hibnyć a też ničo sebi powědać, hewak běchmy swarjeni byli.“

„A što dha druhe wjetše dźěći činjachu?“

„Te wuknychu čitać a pisać a šić.“

„Nó, njechaš ty to też wuknyć?“

„O haj, ale nic přecy, ale też hrajkać ja přecy njecham.“

„Tak pój jeno do našeje wučeŕnje, snadź so ći tam lěpje lubi.“

Sotra Hilžbjeta wočini durje do šulskeje jstwy, a Hańžka wosta ze spodźiwanjom stojo. Wjacy hač sto dźěći wot dweju hač do sydom lět, holčata a hólčata, běše tu zhromadźenych. Dwaj rynkaj ławkow tu stoještej na kóždej stronje. Hólčata sedźachu k prawicy a holčata pak k lěwicy. Ale runje běchu stanyli a spěwajo ćehnjechu do susodneje jstwy, we kotrejž so jedyn skhodźeńk po druhim pozběhowaše hač skaro do wjećha jstwy. Dźěći ćehnjechu po rynkach při najprjeńšim a najniżšim skhodźeńku nimo, na kotryž so najmjeńše dźěći zesydachu, mjez tym, zo wjetše na druhi, hišće wjetše na třeći atd. přińdźechu — wšitke so zesydachu. Nětko bu ćicho we jstwě. Sotra wučeŕka přińdźe, syny so napřeco dźěćom, a po wuspěwanju krótkoho kěrluša započinaše so wučba. Sotra wučeŕka pokazowaše wulke rjane swjećatka, rozestaješe dźěćom to, štož bě na nich widźeć, abo powědaše jim wšelake na nich wuznamjenjene podawki. Potom zasy pokazowaše wulke pismiki, daše je dźěćom wuprajić, k zhłóskam a k słowam hromadu stajeć. Dźěći też ličić wuknjechu; při tym jim knježna wšelake pisane kule pokazowaše. Potom zasy so prašeše, knježna za štomami we zahrodźe a druhimi wěcami. — Tak minychu so jara khětře k wučbje postajene hodźiny. Wšitke dźěći poklaknychu so, styknychu rucy a spěwachu zasy rjany krótki kěrlušk k česći swjateje Marije.

Hańžcy so to wšo jara lubješe. Posledni kěrluš, kiž bě wot swojeje maćerje nawuknyła, spěwaše z druhimi dźěćimi sobu. „O“, zawoła wona połna wjesela, hdy by tu mać přitomna była, wona słyši mje tak rady spěwać“. Sotra Hilžbjeta hladaše na wbohu holčku želnosćiwje a wza ju za ruku prajo: „Pój, chcemoj sebi hišće wjacy we kněži wobhladać.“

Hańžka dźěše rady ze sotru Hilžbjetu, kiž ju najprjedy do třjoch šulskich jstwow dowjedźe, we kotrychž so wjacy hač sto holčatow wot 7 hač do 14 lět wučachu. Potom přińdźeštej do wulkeje jstwy, hdźež běchu stari mužojo, potom do druheje, hdźež běchu stare žónske, kiž to abo druhe činjachu. (Pokročowanjo.)

Witajće k nam!

(Wobraz ze wsy.)

Moji lubi ludźička, tajki žnjowy dźakny swjedźeń dyrbiće pola nas wonka na wsach dožiwić! To je wam něšto, hdźež měsćenjo słušeja, do koła wokoło won na wsy!

Hlejće, přińdźemy husto dosć k wam do města na wiki a hermanki, na posedźenja a zhromadźizny, na tajke a hinaše swjedźenje. Haj, druhdy stawa so w tajkich črjódach, zo skoro jabłuko k zemi padnyć njemóže na dróhach a w korčmach. Nó, wěsće, ruka ruku myje! Tak dyrbiće raz z nami činić. Móžeće so we wulkich hromadach nawalić a wjeski přepławić, zo sej rady njewěmy, hdźe nutř a hdźe won. Haj, organizować so wěcka dyrbi, zo so też poradźi, hdyž so z wotmachom naběžiće.

Pójće, sće nam lubje witani, a swjećće luby žnjowy dźakny swjedźeń z nami wonka na wsach. Wostajće te stare klepotate pisańske mašiny stojo a ležo a stuchłe lisćiny a akty z jich rjadowanskim znamješkom! Wzdajće so wukładnych woknow a tych bjezkónčnych kamjeńtnych kistow, kotrež Bóh wě kak wysoko sahaju do njebjes. Zawrějće swoju měsćansku khěžu a čampajće abo jědźće z wozom, z kolesom, z awtom abo ze železnicu, kaž so wam hodźi abo zechce, won na wsy!

Hlejće, kak krasna nazyma so přestrěwa tu wonka daloko a šěroko! Njedajće so mylić, hdyž tu a tam za palacym běrnjacym zelišćom wonja, słyšće, kak daloko so zwony znošuja a Něhdźečanskeje železnicy zwuk dźe, kak honače spěwaja a psyki šćowkaja!

Pójće nutř do wjesčički a přijmiće ju do sebje! Nic wěrno, naša cyrkwina wěža so woprawdźe posměwkuje, hdyž ma nětko nowu čerwjenu třěchu a je rjenje wobarbjena wot někotrych tydźeń sem!

A što měniće ke Klamarjec wulkomu wukładnomu woknej? Haj wšak, pak — pak je sej prajił, hdyž prědku wšón čapr wottorhać da a znowa natwari. Je tak wutwarił, zo móže so widźeć dać. A tu wulki nowy kašćik ze wšelakimi pokazkami. Tamle horjeka na třěše baconjace hnězdo. Ale joho wobydlerjo su hižo wotlećeli a dróhuja po swěće.

Nó, a pójće raz nutř do našich dworow a statokow! Njewěrno, to je wam cyle hinaši swět, hač jón wšědnje wokoło so w měsće widźiće! Tu dožiwiće woprawdźe naturu, tajkile hołbjeńc, wožiwjeny z pisanobarbjenymi hołbjemi, a hródź połnoho skotu. Haj wšak haj, pohladajće nož nutř, wy ćelatka, jałojčki a kruwički, tajkoho wopyta nimaće kóždy dźeń. Nó, a potom te wozy a pluhi, rěble a mašiny a druhe. Dźiće mi prječ, słuša wam wjele do tajkoho hospodarstwa, njeje jenož, zo dejiš a předawaš, ně, chce wšitko hakle činjene a zdźěłane być.

A tu za hródźemi su běrnjace jamy. Lětsa budźa po zdaću dobre žně. Myslu, zo budźe jena wjacy třěbna. Wězo w lětach, hdyž so njeporadźa, njewěš potom, što ludźom a skotej dawać. Běrny su sobu najwažniše požiwadło. Na hubjenych žnjach móžeš po kolenach łazyć a te por stwjelcow hromadźe pytać, zo snop nastanje. Při lětušim płódnym wjedrje wšak je to hinak. Na sedmispancach drje dešća njebě, ale smy joho tohodla telko měli, kaž trjebachmy. A tuž je wšitko derje narostło, mamy nětko běrnow nadosć, też kał je so poradźił, a tak změjemy zasy w kisy kała, kiž dźěn je Bóh tym buram dał. A čerwjenych hłójčkow, wjetše hač dźěćace hłowy. A hakle te banje a wjele druhoho. Slowkow drje bě dosć, ale dešć je jim trochu zeškodźał. Jabłuka so njejsu tak poradźiłe, za to maja druhdźe jich wjacy.

Tuž mamy wšu přičinu, žnjowy dźakny swjedźeń z radosću swjećić, hdyž tola na nim wjesny lud w srjedźišću cyłoho swjedźenja stoji. Tuž pójće a wohladajće, kak nětko swój žnjowy swjedźeń sej wuhotujemy. Tola telko wam poskićić njemóžemy, kaž sej to w měsće waše wulkotne swjatočnosće zarjadujeće. Po našich wjesnych wobstojnosćach stawa pak so wšo móžne. Hižo dźensa widźiće, kak pilnje so we wšěch statokach a na dworach za nježelski swjedźeński ćah přihotuje. Tu rjedźa młóćawu, tam žnjowski wóz, druhdźe syjawu. Kwětki so z hromadami pletu a wozy a graty z nimi wupyšeja. Wokoło wozow dołhe gěrlandy. Na jenym wozu běrnyzběrarki, na druhim syčcy a žnjeńcarki, na třećim młóćcy z cypami, na druhich kowarnja, kwasna fóra, přaza, wšitko budźe zastupjene. Pola Pječakec tamle na dworje nakładuja wóz połny banjow, morcheje a rěpy, a rynki kićow, jabłukow, krušwow a běrnow pyša powjazy, kiž su wot jeneje konicy k druhej sćehnjene. Pola hornich Wokačec su we wulkej jstwi wjesne holcy zhromadźene a pletu žnjeńsku krónu. To budźe wam krasna króna, kajkejež daloko a šěroko žaneje njeje. A přecy zasy přikhadźeja pomocnicy ze šmrěkowymi hałzami pod pažu k plećenju gěrlandow, kotrež so prěki přez puće a dróhi wupinaja, abo jenož na khěže, płoty abo khłódnicu před khěžu přičinjeja.

Na, wěsće, to budźe nazajtra dźeń za was měsćanow tu wonka na wsy takle mjez nami!

Budźeće widźeć — nadobo je wječor tu a njewěsće, kak je dźeń zašoł. Zo pak sebi potom z domojjědźenjom nuznje nječiniće! Runje wječor je pola nas najrjeńšo! Sće dha scyła hižo tajku žnjowsku rejku w našej korčmičcy dožiwili? Hišće nic? Nó to rěka, přińdźće a móžeće něšto nazhonić. A wostajće waše nobl-měsćanske činjenjo doma, zo so tak prawje do nas hodźiće. Móžno, zo budźemy hromadźe na bratrowstwo pić, spušćće so na to.

Kaž hižo prajach: Budźće nam wšitcy wutrobnje witani! Skónčnje dyrbi so hesło dopjelnić:

Město a wjes — ruka w rucy!

Katolska Cyrkej w swěće.

Wuheńska. Cyły wuheński lud so wobdźěleše při jubilejnych swjatočnosćach k česći 86lětnoho arcybiskopa Ludwika Szmrecsany-ho, kiž bu před 25 lětami požběhnjeny na biskopa wuheńskoho města Egar (Erlau). Joho wulke zasłužby wo wěru a cyły lud nimaja wjele runjećow. Za čas swojoho biskopstwa je 12 cyrkwjow swjećił, 60 nowych farow założił a ličbu měšnikow wo 100 powjetšił. Joho wosebita starosć płaćeše šulskim należnosćam; 307 nowych wjesnych šulow je założił. Derjeměćo cyłoho luda je jomu wutrobna należnosć. Knježeństwej je w swojim času zapodał naćisk pomocneje podpjery za swójby, při porodach, při smjerći, za mandźelstwa atd. Tutón biskopowy namjet je knježeństwo też přijało a potom wuwjedło. Wulki dźak je sebi za tutón socialny skutk zasłužił.

Płody zrawja w misijónach. Ličba katolikow w jendźelskich afrikanskich kolonijach Uganda, Tanganjika a Rhodesia wučinja nětkle wokoło 612 300. W susodnych belgiskich kolonijach Ruanda, Krundi, Lac Albert a Kiwu je na 456 000 katolikow. Tute kraje leža w srjedźnej Africy. Chceš-li je na karće widźeć, pytaj je k wječoru Abesynskeje. Wšo hromadźe mamy w mjenowanych krajinach hižo přez 1 milijón katolikow. Njepřestawajcy přiběra jich ličba. Misijonarojo so prócuja tu ze swjatej horliwosću a njehladaja žanych ćežow a woporow. Swoje misijónske dźěła su po dołholětnych nazhonjenjach derje zarjadowali. Złožuja je na štyri přihotowanske lěta (katechumeństwo). Ći čornuchojo, kotřiž křesćansku wěru přiwzachu, su potom najhorliwiši misijonarojo. Dołho trać njebudźe, zo budźe tam dwójcy telko křesćanow. Horliwosć a zahorjenjo Afrikanow spóznajemy z tutoho přikłada: čornuchojo franciskanskoho misijóna w Katanga nahromadźichu za Bamžowski Skutk Wěryrozšěrjenja 10 milijónow frankow. To je hobrski pjenjez, hdyž wěmy, kak jara khudy čorny lud tam je. Kóždy z nich chcyše so při składowanju woporniwje wobdźělić. Wjele z nich, kotřiž docyła žanych pjenjez njemějachu, pytachu sebi někajkoho dźěła, zo móhli warbu z tutoho woprować za dobry skutk wěryrozšěrjenja. Žadaja za tym, pomhać swojim bratram, nad kotrymiž njeje hišće zeskhadźało słónco Khrystusowe.

Azyska. W Indochini — to je rańši dźěl Zadneje Indiskeje — je połdra milijóna katolikow mjez 36 milijónami wobydleri. Ke křesćanskej wěrje wobroćeni wuznamjenjeja so přez **wurjadnje hłuboku pobožnosć,** a wjele młodźencow sćěhuje měšniskomu powołanju. Wšitke misijónske wokrjesy maja swoje seminary. Tukhwilu so tam 2720 seminaristow wukubłuje.

Prědnja Indiska ma wjacy hač štyri milijóny katolikow mjez 316 milijónami wobydleri. 2503 duchownych je wušło z domoródnych Indow, potajkim je tych hižo wjacy dyžli cuzych misijonarow, kotrychž je 2142. Wěmy, zo wobydlerjo Indiskeje maja mało dowěry ke křesćanskej wučbje. W poslednišim času pak bywa to lěpje a wuhlady za katolsku Cyrkej su so hižo tójšto polěpšiłe.

Za wužiwarjow serbskoho missala.

20. njedźela po Swjatkach, 3. oktobra 1937:

Boža mša str. 412; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swjatej Terejzcy str. 467; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356

abo: **Boža mša wo swjatym różowcu:**

str. 566; Gloria; 1. modlitwa wo swjatym różowcu, 2. modlitwa wo njedźeli str. 412, 3. modlitwa wo swjatej Terejzcy str. 467; Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10; Poslednje sćenjo z njedźele str. 414.

21. njedźela po Swjatkach, 10. oktobra 1937:

Boža mša str. 420; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Francisku (Borgia) str. 457, 3. modlitwa: Přede wšěmi strachami... str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 504.—515. z Radworja: Michał Rynč, Hańža Šołćina, Michał Rječka (stawnik), Pětr Włóski, Mikławš Paška, Jurij Winař, Mikławš Winař, Jan Liška, Michał Šipšik, Marja Šipšikowa, Marja Grubertowa, Mikławš Brycka; 516.—519. z Khelna: Mikławš Měrćink, Jan Lebza, Madlena Lebzyna, Pawoł Hicka; 520. 521. z Bronja: Franc Šołta, Hańža Gliklichowa; 522. z Radwořskoho Haja: Mikławš Šwejda; 523. 524. z Boranec: Jakub Delan, Jan Cyž; 525. z Lutowca: Marja Fórmanowa; 526. 527. z Kamjenjeje: Jurij Handrika, Marja Ryčowa; 528. z Hodlerja: Jan Bělk; 529.—531. z Njebjelčic: kantor Jan Renař, Jurij Ledźbor Hana Hrjehořkowa; 532. z Różanta: Mikławš Hančka; 533.—535. ze Smjerdźaceje: Mikławš Wjeřš, Jurij Janca, Jakub Šewc; 536. ze Sernjan: Herman Rota; 537. 538. z Dobrošic: Jurij Šołta, Pawoł Šołta; 539. z Hrańcy: Jurij Čornak; 540. z Češkec: Hańža Wjacsławkowa; 541. z Pozdec: Jurij Mikela; 542. ze Sulšec: Michał Grofa; 543. z Němcow: Pětr Čórlich; 544. z Hóska: Madlena Korchec; 545. z Rachlowa: Marja Młodźinkec; 546. z Koćiny: Marja Jóršowa; 547. z Miliča p.Wrótsławja: farař Hilmar Ridl.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1020.: N. W.; 1021.: N. H.; 1022.: N. B.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. 1 hr.; Jan Cyž z Boranec 1 hr.; Marja Grubertowa z Radworja 1 hr.

W Budyšinje su njedźelu 10. okt. wobkhody wotewrjene wot 11—6 hodź.

Njedźelu 10. oktobra 1937 Was wočakujemy!

Dyrbiće widźeć naš bohaty skład.

Mužace mantle

a pjenjezhódne **woblečenja.**

Žonjace mantle, hólče a holče mantle

po solidnych płaćiznach poskića

Franc Mrštny w Budyšinje

Bohata dróha 4

Něšto trjebanych

žonjacych a mužacych

kolesow

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Dokelž mój **pohonč** k wojakam přińdźe, pytam k 15. okt. abo 1. novembrej **spušćomnoho druhoho.** Dalše zhoniš w „Kat. Pósle".

Šijace mašiny

poskića tunjo — też na wotpłaćenjo

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75

Likěry

wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej

125 gr **50, 60, 70 pj.**

přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Mysłće nětko też na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Hednschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

10. oktobra je Kamjeński hermank.

Dźiwajće na wobkhody, kotrež so w „Katolskim Pósle“ z nawěštkami poručeja!

We **wulkim wuběrku** poručam:

Mužace mantle
26,— 37,— 42,— 63,— hr.

hólčace mantle
6,— 8,— 12,— 17,— hr.

holčace mantle
8,— 12,— 16,— 18,— hr.

žonjace mantle
25,— 32,— 40,— 45,— hr.

Mój wobkhod je nětko zady radnicy

Njedźelu 10. okt. hermank w Kamjencu.

Rudolf Mrštny w Kamjencu
Cyrkwina dróha 6

K hermankej
sebi nakupiće derje a pjenjezhódnje
w domje za nowočasnu drastu
C. F. Gierisch
mějićel: Max Amberg
w Kamjencu

Šijace mašiny — jězdne koła — pisace mašiny — płokace mašiny atd.
a wšě přisłušace dźěle. Wušiwać a zašiwać tu nawuknjeće a prawu radu Wam dawa wěcywustojny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu

Waš fotograf je
Foto-Šolta
w Kamjencu
Budyšska dr. 10. — Tel. 472

Kofej
ze swojeje palerńje
1/4 punta hižo wot **0,50** hr.
Drogownja
Rudolf
Hiltscher
w Kamjencu
Budyšska dróha 52

Škleńčanu, pórclinowu a domjacu nadobu
graty a kuchińske potrjeby
— rjane dary —
Alfred **Beitel**
w Kamjencu, Budyšska dr.

Hyacinty
wšelake **kwětkowe cyble**
poruča
Rauchfuß
Žitne wiki (blizko Serbskeje cyrkwje)

Mulerjow
do dlěje trajacoho dźěła w Pančicach a Krjepjecach (mzda 7. rjad.)
pyta **twarski mištr**
Franc Br. Mirisch
w Halštrowje.

Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Wulcy zrudźeny zdźěluju serbskim znatym a přećelam, zo je naš luby bratr

Michał Skala,
póstowy zastojnik w Drježdźanach,

sobotu, 24. septembra t. l., na sćěhwkach ćežkoho znjezboženja nahle wumrěł. Na dnju swj. Michała smy joho z ćicha pokhowali.

W **Budyšinje** a **Drježdźanach**, 29. 9. 1937.

W mjenje sotrow a bratrow
Jan Skala.

Wutoru, 21. septembra 1937, je moja horcolubowana mandźelska, naša luba sotra a ćeta

Madlena Rjelkowa rodź. Smolic

po dołholětnej horjapołnej khorosći, domawobstarana ze swj. sakramentami, we 58. lěće žiwjenja ćiše zemrěła.

Wuprajam wšitkim přećelam a znatym, kotřiž su mje w zrudobje ertnje a pisomnje pokojeli, na pustych wječorach za nju so modlili a jeje ćěło k rowu přewodźeli,

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

We **Worklecach, Baćonju, Khanecach a Serb. Pazlicach,** na dnju pohrjeba, 26. sept. 1937.

W mjenje wšěch žarowacych:
Jakub Rjelka, překupc.

Njetrjebaće nětkle nazymu ničo nowoho?
Přińdźće z dowěru k nam! Namakaće tu **bohaty wuběrk** cyłeje serbskeje drasty.
A. Schauseil Bohata dróha

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano, wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

41. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. oktobra 1937.** | **75. lětnik.**

Służić je čestne powołanjo.

Dźensniše njedźelske swjate sćenjo započina so ze słowami: „Njebjeske krateslwo je podobne čłowjekej kralej, kotryž chcyše ze swojimi służownikami zličbowanjo sčinić.“ Tu rěči swjaty sćenik wo służownych a jich krutym zamołwjenju, a tohodla njech su tute rjadki wěnowane našim lubym serbskim służownym a wšikim tym, kotřiž maja z nimi činić. Rozkładujmy sebi tule ważnu mysličku: „Służić je čestne powołanjo a lohki puć do wěčneje zbóžnosće.“

I.

Zo je służić čestne powołanjo, mamy so křesćanstwu dźakować. W pohanskich časach bě hinak. Służowny běše zacpěty njewólnik. Służownych na wikach kupowachu a předawachu, do dźěła přahachu a do khlěwow tykachu jako njerozomny skót. Wotročk njeměješe žaneje swobodneje wole ani žanoho prawa, wón njebě swój, ale słušeše knjezej. Knjez směrdźeše z nim činić, štož chcyše, haj, samo swojoho wotročka morić běše jomu dowolene. Hakle katolska Cyrkej służownym swobodu a česć wudoby.

Tak je dźensa służić čestne powołanjo. Po tym mějachu so naši lubi serbscy wótcojo a tak ma to też dźensniši dźeń być. Służowny słuša do swójby swojoho knjejstwa. Hdyž na służbu čehneš, so njeponižiš, ale wjele bóle na česći přiběraš. Zwjetša wukhadźa służowny mohł rjec z khudšeje swójby a zastupi do lěpšich poměrow. Służownik liči so do sobustawow swójby swojoho knjejstwa — tak je křesćanske wašnjo. Wšo, štož je knježe, to wužiwa we wěstym nastupanju też joho służownik. Ma-li hospodař rjany dom, też čeledź we nim bydli. Hdyž hospodarjej na roli a w hródźach tyje, ma z toho też służownik swój wužitk. Jeli knjez kermušu abo druhu hosćinu swjeći, też čeladni sobu swjeća. Lěpje ma so knjejstwo, lěpje ma to też służownik. Na wšitkim, štož knjejstwu podeńdźe, wjesołym a zrudnym, bjerje čeladnik dźěl, na kwasu tak derje kaž na pohrjebje. Służowny słuša do knježeje swójby.

Dobre křesćanske knjejstwo swojich służownych też za domjacych připóznawa. Da jim we swojim domje bydlić, za swojim blidom jěsć, stara so za nich kaž nan a mać. Wjeseli so z nimi, hdyž wšo k dobromu dźe, a žaruje z nimi, hdyž zrudne hodźiny na nich přińdu. Służownym stoji cyły dom wotewrjeny. Šmě po nim khodźić, a wě, hdźe što je. Swěrnomu a spušćomnomu służownikej so wšitko dowěrja. Před cuzym so dom zamka. Husto staj służownik a służowna stajenaj nad dźěći domu. Dyrbitaj je wothladać a pomhać kubłać. Hdyž něchtó cuzy do domu zastupi, postrowja służownych jako sobustawy domu. Służić je čestne před čłowjekami.

Hišće wjele čestniše pak je służić před Bohom. Runje mjez służownikami namakamy wjele swjatych, na přikład: swj. Isidora, swj. Wendelina, swj. Khrystinu, swj. Serapiju, swj. Notburgu, swj. Citu a wjele druhich. Najwjetša mjez nimi pak je ta, wo kotrejž Duch Swjaty praji: „Knjez je pohladał na poniženosć swojeje służownicy“ a kotruž Syn Boži sebi wuzwoli za mać. Při swojich nizkich służbičkach, hdyž wodu nošeše, wopłokowaše, myješe, rjedźeše, mjećeše, docpě ze swojim čistym měnjenjom tajku dospołnosć, zo je nade wšěmi jandźelemi, japoštołami, martrarjemi, wuznawarjemi česćena. Jeje stajne hesło běše: „Hlej, sym służownica Knjeza. Stań so mi po twojim słowje!“ A Syn Boži je służowny staw počesćił z tym, zo bě sam ze służownym wšitkim druhim. Njeje na tutu zemju přišoł, zo by sebi służić dał, ale zo by służił. Nimo kralowskich hrodow khodźeše, domy kejžorow njewopytowaše, ale do domu khudych zastupowaše. Swj. Pawoł praji: „Jězus Khrystus sebje samoho zniči, podobu wotročka přijawši, čłowjekam runja sčinjeny, a w byću namakany jako čłowjek. Poniži je sebje samoho, bu posłušny hač k smjerći, a to k smjerći křiža.“

II.

Służić njeje jenož čestny staw, ale přihotuje też časne a wěčne zbožo, wjacy hač kóždy druhi staw. Kelko prócy nałožowachu swjeći w běhu časow, zo bychu skónčnje zbóžnosć dóstali: dom a swójby wopušćachu a podawachu so do pusćinow a klóštrow. Mějachu so po třoch evangeliskich radach, zo bychu tak k dospołnosći dóšli. Służownym to trjeba njeje. Hižo we swojim powołanju wšitko to namakaju: 1. Dobrowólnu khudobu. Je tola służowny zwjetša khudši hač mnich abo klóštrska knježnička. 2. Wobstajnu čistotu. Na służbje čistotu wobkhować, też njeje ćežko tajkim, kiž su dobreje wole. Służobne powołanjo a khudoba stej jim jako ćerńjowy płót wokoło njewinowatosće jich wutroby. 3. A k posłušnosći dawa jim kóždy dźeń wjacy přileżnosće hač traš lubo.

Też k druhim pócćiwosćam a runje k najwažnišim je na służbje wjele składnosće: k ponižnosći, k spokojnosći, k sćerpnosći, k dźěławosći, k sebjezapřěću, k njesebičnosći. — Ty drje sy khudy, ale što ći zadźewa, wot swojeje khudoby hišće khudšomu abo Božomu domej jałmožnu wotstupić? Twój snadny dar přewaži před Bohom wulke bankowki bohatoho, dokelž sy z wjetšej wobćežnosću a smilnosću dawał. Też dźak toho, kotromuž sy darił, budźe nutrniši a horcyši.

Wězo ma służić też swoje wobćežnosće. Za snadnu zasłužbu dyrbiš wjele wustać. Tola hdźe na swěće je powołanjo bjez sebjezapřěća? „Njebjeske kralestwo žada móc, a kotřiž so mocuja, torhnu je na so.“ Jeli wšo dźěłaš a ćerpiš Bože dla, přiliči to tebi Bóh wyše hač bohatomu, kiž je klóštr założił abo cyłu cyrkej natwarił. Dobru wolu přiwozmje Bóh za skutk.

Też spytowanjow k złomu ma służenjo mjenje. K tomu njeje pjenjez a khwile. Je-li knjejstwo tajke, kajkež mělo być, hlada za čeledźu kaž starši za dźěćimi. Kiž służiš, njetrjebaš bohatomu knjezej abo bohatej knjeni zawidźeć, kotřiž su drohotne, židźane drasty woblečeni a na wulkotne bjesady khodźa. Służowna, kotraž sobotu wječor hłuboko do nocy we swojej komorcy sedźo sebi drasćičku płata a při tym sebi na Boha mysli, je zemjanka.

Luby čitarjo a čitarka, dowidźiš, kak čestne twoje powołanjo je? Tola bohužel je też służownych, kotřiž swojomu stawej hańbu činja. Knjejstwo přiwozmje służownych za swojich do domu a płaći jim sprawnu mzdu — tola woni njehladaja wužitka swojoho hospodarja, ale su w domje kaž husańcy w kale. Su njeswěrni, zełhańi a noša kleski z domu po domach. Hospodar dowěri jim swoje wobsedźeństwo, tola woni su paduši. Přepodawa jim swoje dźěći, a woni město jandźelow-pěstonow su zawjednicy njewinowatych dźěći we służbje djaboła.

Spytowanjow je na służbje mało, ale čeladni pytaja je druhdy dobrowólnje, bóle traš hač druzy. Runje mjez serbskej młodźinu je wulka žadosć za wulkim městom. Mysliš snano, zo tam złote hory nadeńdźeš? Je wěrno, zo mamy w našich wulkich městach cyłu črjódu dobrych serbskich służownych. Tola je też njemało tajkich, kotřiž su tam wěru, njewinowatosć, strowotu a narodnosć přisadźili. Hdyž wšitko prawje wopominaš, sy na wsach tuńšo a zbožownišo žiwy hač w městach. Wobžarujemy jenož, zo runje służowni swoju mzdu husto přečinja z njetrjebawšim, z drasćenjom, pićom a hraćom. A hdyž je też na służbje wjele přileżnosće k čistosći, tak tola wěmy, zo so runje też našeje lubeje čeledźe njećiste duchi mocuja. Wona ma składnosć k stajnej posłušnosći, ale hdźe je wjacy njeposłušnosće hač druhdy tu? Druhdy ma hospodar mjenje prajić hač służowny.

Chcemy sebi, kotřiž smy służowni — a to smy we wěstym nastupanju wšitcy — swědomjo přepytować, kak swoje winowatosće dopjelnichmy. Přińdźe čas, zo budźe njebjeski hospodar wot nas zličbowanjo žadać. Kajkoho dołha změješ potom pola njoho? Bóh dał, zo bychu tele słowa wo tebi njepłaćiłe: „Knjez rozhněwawši so přepoda joho ćwělowarjam, hač by wšitkón dołh zapłaćił.“ Spominaj na krasne słowa, kotrež je Domaš-Kempenski we swojej złotej knizy „Kročenjo za Khrystusom“ napisał: „Jara wulka wěc je, w posłušnosći zwostawać, pod předstajenym być a swój knjez njebyć. Wjele wěsćiše je być poddaty dyžli předstajeny. Mnozy su w posłušnosći bóle, dokelž su nuzowani, dyžli z lubosće, a ći maja ćwilu a snadnje mórkotaju. Njedocpěja k duchownej swobodźe, khiba zo so z cyłej wutrobu podćisnu Bože dla. Běhaj jow, běhaj tam, njenamakaš pokoja, khiba zo so ponižnje podćisneš pod nawjedowanjo předstajenoho. Mnozy, kiž su wumysleni a přeměnjachu městna swojoho přebywanja, su so mylili.“

Jj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W měsacu oktobru budźe so w sćěhowacych wosadach Lipskowskoho wokrjesa swjaty sakrament firmowanja wudźěleć: Sobotu 9. okt. w Markranstädće; njedźelu 10. okt. w Lipsku-propstowni; póndźelu 11. okt. w Lipsku-Schönefeld; wutoru 12. okt. w Lipsku-Gohlis, pop. 1/26 hodźin w Lipsku-Wahren; srjedu 13. okt. w Lipsku-Konjecach; štwórtk 14. okt. w Lipsku-Reudnicach; pjatk 15. okt. w Grimje; sobotu 16. okt. we Wórcynje; njedźelu 17. okt., pop. w 3 hodź. w Lipsku-Lindenawje, pop. 1/26 hodź. w Cwenkowje; póndźelu 18. okt. w Bornje; wutoru 19. okt. w Lipsku w domje swj. Józefa šěrych sotrow.

— Za krótki čas staštej so awtowej njezboži na Lubijskej drózy. Srjedu chcyše jene awto do wuporjedźerńje Ottinger sebi dojěć a běše lěwy pokazowar hižo wutyknyło. W samym wokomiku přihna druhe a chcyše je z lěwa hišće přěsćahnyć, ale bě přepozdźe. Zawadźi z wotmachom do njoho, wutorhny wulku dźěru do karosserije a wobškodźi je dale prědku na khłódniku. Skónčnje padny na dróhu. Kaž z dźiwom njeje so jězdźerjej ničo stało. — Štwórtk wječor wokoło 1/28 hodź. chcyše 76 lětny, prjedawši kasěrar we Weigangec tworni, Irmler drohu w blizkosći kasarnow překročić. Nadobo přijědźe privatne awto z Rhynskeje, potorhny joho k zemi, a Irmler wosta ćežkozranjeny ležo. Policija bě hnydom k rucy a přepyta winu zraženja. Přiwołany lěkar postaji, zo so Irmler hnydom do měsćanskeje khorownje přewjeze.

Z Radworja. Swjedźeń najswjećišoho różowca je so w našej wosadze po starym zwučenym wašnju swjećił. Jako pomocnik w spowědnym stole bě k nam přikhwatał knjez kapłan dr. Pawoł Hórnik z Budyšina. Wón je też swjedźeńske kemše z prědowanjom swjećił. Wobdźělenjo bě lětsa jara bohate. Wot soboty popołdnja hač do njedźele ranja běchu mnozy cuzy na wotpusk přikhwatali. Swjatočnosć so skónči ze swjedźeńskim nyšporom, na kotrymž bě prócesijón po wsy ze swjećećom najzbóžnišeje knježny, njesenoho wot čestnych družkow. Wšě wosadne towarstwa so ze swojimi khorhowjemi na nim wobdźělichu. Z khwalospěwom „Tebje my Boha khwalimy“ bu nyšpor skónčeny. — Njech Marija, kralowna najswjećišoho różowca, hnadnje žohnuje swoju wosadu a kóždoho wosadnoho!

— Radworćenjo so wjesela, zo je cyrkwiny časnik zasy wuporjedźany a zo móža so na njón zasy spušćeć. W poslednim času bě khětro skhorjeł, zo hišće lědma dźěše, k biću dycha njedosahaše. Nětko je pola njoho wustojny lěkar pobył, kiž je cyły tydźeń rozłamane, nałamane a mučne stawy z warjenjom, čisćenjom, kowarjenjom a z dobrym słowom zasy derje wulěkował, kaž sam praji, na dobre 50 lět. My so toho nadźamy, dokelž dobry lěkar sebi też derje płaćić da, naša cyrkej pak je khuda. Tajka časnikowa operacija wšak njeje zawěrno tunja, runje kaž pola khoroho člowjeka. Dyrbimy za lěkowanjo na 300 hr. zapłaćić.

Z Miłkec. Zańdźeny tydźeń w nocy pokradnychu paduši cyły rjetomas šatow z běleniśća, 2—300 hriwnow hódnych. Šaty słušachu zwud. Rychtarcy, kiž zwjetša pola swojich woženjenych dźěći w Budyšinje přebywa, hewak pak tu

hišće bydleńske prawo ma. Z wulkoho dźěla běchu to jich šaty. Jako běleniśćo (Bleiche) wuži trawnik swojoho prjedawšoho statoka. Hač dotal nimaja za paduchami sléda. Štóž něšto wě abo so jomu podhladne zda, njech to bližšej policiji wozjewi.

Z Khróśćic. Před 25 lětami, a to 16. smažnika 1912, zeńdźe so črjódka zajimcow, kotřiž běchu něhdy „montironku tu módru kralowsku" nosyli, w „Herbskej grychće", zo bychu so w towarstwje zwjazali a towaršnosć mjez sobu hajili, kaž prjedy w aktivnej službje. Tehdomniši kubleŕ Jurij Dučman jich do cyłka zwoła a na joho pohnuwanjo założi so „Wojeńske towarstwo za Khróśćicy a wokolinu". Wón bu też joho prěni předsyda. Wot założerjow přisłušeja dźensa hišće 20 k towarstwu. W běhu tutych 25 lět je towarstwo jenož štyrjoch předsydow mělo, štož je z dopokazom, zo su towaršojo ze swojim wjednikom spokojom byli a jomu so zdowěrili. Po Dučmanu běše Jurij Cyž z Prawoćic, potom Pawoł Grofa z Khróśćic a nětko Jan Deleńk z předsydu. Z towarstwowych kruhow je jich wjele do swětoweje wójny ćahnyło, hdyž jich wótčina do boja wołaše; nimale sto je jich z wosady swoje žiwjenjo na polu česće woprowało. Towarstwo měješe to za swoju winowatosć, swojim padnjenym rjekam jene widźomne znamjo česćownosće postajić. Tak nasta wójnska kapała wosrjedź wsy, kiž wobstajnje kóždoho, kotryž nimo dźe, na tamne khutne časy dopomina a na rjekowstwo padnjenych wosadnych. W lěće 1925 dopjelni so towaršow horce přeco, zo móžachu skónčnje kapałku natwarić. W powójnskim času wobstara sej towarstwo też khorhoj, kotruž wušikne rucy klóštrskich knježnow w Marijinej Hwězdźe zhotowichu. Na jeje město stupi 1933 zwjazkowa khorhoj, kotruž general Schubert z dalšimi 50 khorhowjemi w Kamjencu poswjeći. Zańdźenu póndźelu zeńdźechu so towaršojo k jubilejnomu posedźenju a k zabawje we wjesnym hosćeńcu.

Z Khróśćic. Swjedźeń domkhowanki je so w našej wosadźe zańdźenu njedźelu rjenje woswjećił. Rjane wupyšenjo našeje cyrkwje pokazowaše też zwonkownje zaměr a zmysł swjedźenja. Wosadne knježny běchu za wupyšenjo Božoho domu rjane žńjeńske wěncy napletłe. Na woltarjach wotměnjachu so nazymske kwětki ze žołtymi kłosami. We woltarnišću stojachu žnjowe dary ze zahrody a polow, kotrrež knjez farař požohnowa. Nětko měješe wjeledost. knjez farař Wjeńka z assistencu knjezow kapłanow swjatočne Bože służby. Swjedźeńske předowanjo měješe knjez kapłan dr. Horjeń. Drje nimale kóždy wosadny měješe na wobleku přityknjene tři pšeńčne kłosy, kotrež buchu tohorunja žohnowane. Zornjatka prěnjeje kłosy dyrbjachu so doma roztołkać a do poliwki změšeć. Zornjatka druheje kłosy dadźa so kokošam a zornjatka třećeje kłosy změšeja so do wusywa. Tak chcychu so wšitcy Bohu dźakować za derje dokhowane a nadobne žně a k tomu wužić wopor Božeje mšě. — Popołdnju w 2 hodź. bě swjatočny nyšpor k česći kralowny swj. różowca. Po nim bě dźakny wobkhad po kěrchowje, a tak spominachmy też na tych, kotrychž je Bóh domkhował do bróžnjow wěčnosće. Při tym njesechu šulske hólcy wšelake płodowe kiješki a holcy w rjanej ličbje kwěćele a sadowe korbiki, kotrež běše měšnik prjedy požohnował.

Šp.

Z Hórkow. Njedźelu 26. póžnjeńca buchu w našej wsy wot wosadnoho fararja tři swjate křiže woswjećene. Dwaj słušatej Šustrec-Nowakecom a třeći Wotrowskich Bulankecom. Swjatočnosć započa so pola swjatoho křiža, kiž před Šustrec-Nowakec statokom stoji a ma napismo: „Jězuso, za nas křižowany, smil so nad nami!" Knjez tyšeŕ Mikł. Dyrlich z Noweje Wjeski je jón z podobnymi barbami rjenje wobnowił a nowu třěchu připrawił. Wosadny knjez farař poŕěča tu wo njepřećelach swjatoho křiža. Rózarije spěwajo dźěše syła ludu dale k swjatomu křižej na puću do Różanta, nimale štwórć hodźiny wot Hórkow zdalenym. Knjez Jurij Nowak, kiž je lětsa 14. augusta we wysokej starobje zemrěł, je sebi, hdyž swoje tamniše ležomnosće na Hórčanske skały předa, prawo wobnowjenja swjatoho křiža wuměnił a wukhował. Křiž tam hižo dlěje dyžli 50 lět stoji. Čitaš na nim słowa: „Hdyž ćěsni tebje wutroba, dha pohladaj 'nož na mnje! Hlej, překlóta je wutroba, a twoja też traš za mnje?" Knjez farař rěčeše tu wo liwkich a zymnych křesćanach. Wulki prócesijón pobožnych přewodźerjow kročeše potom spěwajcy kěrluš „Stała maćeŕ bolosćiwa" k třećemu křižej, kiž słuša knjezej Pawołej Bulankej, pjekařskomu mištrej we Wotrowje. Bulankec swójba je lěta 1907 Hórki wopušćiła, dokelž bu žiwnosć zwottorhana a pola přenajate. Ale swjaty křiž, kiž ma samsne napismo kaž prěni, je sej tam wukhowała. Tu předstaješe nam knjez farař Wjeńka přećelow Khrystusa a namołwješe připosłucharjow, zo bychu so wšudźe a stajnje jako tajcy wopokazali. Bulankec křiž je knjez Jakub Brankačk z Khróśćic rjenje wobnowił. Knjezaj kantor Grofa a zwónk Hojeŕ z Khróśćic při wšitkich křižach dostojnje sobu skutkowaštaj. Při rjanym ćopłym wjedrje běchu skoro wšitke Hórčanske maćerje a dźěći přitomne. Zwostawa pak hišće hódančko, čohodla běše jenož snadź 10 muži přišło. Njech su swjate křiže we swojej nowej drasće kužoł žohnowanja za cyłu wjes! Swědči wo dobrym, pobožnym zmyslenju wobydlerjow, hdyž su wobrazy a křiže našoho Knjeza a Zbóžnika woprawdźe też dostojne.

Wj.

Z Kukowa. Njedźelu 3. oktobra wotmě so při najpřihódnišim wjedrje popołdnju w 4 hodź. na Kobrec dworje dostojna pobožnosć. Kobrec mać, kiž je hižo dlěje dyžli 20 lět wudowa, běše nahladny swjaty křiž, kotryž při jeje statoku za železnym płotom wobhrodźeny stoji, na woprawdźe woporniwe wašnjo wot knjeza Rjelki z Worklec wobnowić dała. Tuž měješe so znowa woswjećić. K pobožnosći běše so dosć ludźi zešło. Rjenje klinčachu w Božej stwórbje kěrluše a modlitwy, kotrež knjez kantor Grofa z Khróśćic nawjedowaše. Po swjatočnym liturgiskim woswjećenju prědowaše wosadny k. farař na zakładźe słowow: „Jězus poča rźeć a so tyšić a praji: Zrudna je moja duša hač do smjerće." Khrystus so tyšeše, dokelž předwidźeše wšu njewěru a zasakłosć, wšu hrěšnu sleposć a wšón njedźak popołojčnych křesćanow. Tak potom namołwješe přitomnych, zo bychu we swojim cyłym žiwjenju słušeli k tym, na kotrychž je Jězus we swojej tyšnosći z njemućenej radosću a z wuhladom na bohaty wuspěch, kiž změja jónu w tamnym žiwjenju z joho ćerpjenja, so pokojeć mohł. Na kóncu pomodlichu so wšitcy zhromadnje za Kobrec nana, kiž je w młodostnych lětach 1914 we wójnje padnył. Po skónčenej pobožnosći pokaza so znowa dosć znata hospodliwosć Kobrec domu. Rumna jstwa bě połna hosći, kotřiž so po přijomnym serbskim wašnju při kofeju hodźinku rozmołwjachu. — Je w serbskim kraju 'hišće dosć njehódnych a zanjerodźenych „swjatych křižow". Dyrbjałe wšě tajke być, zo bychu nam byłe žiwe a zrěčniwe mězniki do kraja, hdźež je wěčne zbožo, kotrež je nam Khrystus zasłužił na swojim swjatym křižu.

Wj.

Z Njebjelčic. Na dostojne wašnjo woswjeći so w našej wosadźe swjedźeń domkhowanki. Wjesna młodosć běše dom Boži z rjanymi žńjeńskimi wěncami a pletwami wudebiła. Wulki wěnc wisaše wosrjedź cyrkwje z wjelba dele a rjane pletwo přez cyrkej. W prědowanju rozłoži knjez farař wusyw ratarja, joho žiwjeński wusyw a wusyw za wěčnosć. Po kemšach spěwaše so „Te Deum" z požohnowanjom. Popołdnju po nyšporje zeńdźechu so wjesnjenjo w „Herbskej grychće". Po powitanju přednjesechu so tu někotre basnje, też spěwachu so wjacy serbskich a němskich spěwow pod nawjedom knj. wučerja Wuješa. Naŕěč měješe burski wjednik Mikł. Šołta wo „dźěle a žnjach hospodarja". Potom wustupi młodosć z wosebitej hru: „Wusyw a žně". Tuta hra běše derje nawuknjena a předstaješe so žiwje, tak zo so hrajerjam připóznaćo wupraji. — Też na Rychtarjec dworje běše zabawa z třělenjom a wjerćenjom a druhimi poskićenjemi. Wjesoła rejka pod žńjeńskim wěncom skónči žnjowy swjedźeń.

Z Worklec. Njedźelu před tydźenjom pokhowachmy na wosadnym kěrchowje wutrajnu ćerpjeńku, Madlenu Rjelkec, kiž je z přikładnym podaćom do Božeje wole swój ćežki zemski dóńt njesła. Lěta dołho běndnješe a w poslednim času přida so znutřkowna khorosć a zaja ju Boža ručka, zo bě skoro docyła rěč zhubiła. Poda so do Budyšskeje khorownje a wot tam do wustawa za běndnych, hdźež dale kiprješe, dóniž ju Knjez nad žiwjenjom a smjerću do rjeńšoho raja njepowoła. Wulka syła žarowacych wopokaza jej poslednju česć, hdyž bu jeje běndne ćěło z konduktom swjatej zemi podate. Njech wotpočuje w měrje wot běndnosćow tutoho swěta!

Z Ralbic. „Te žně su z Boha domoj, kaž Bóh je wobradźił . . . tak so jomu dźakujmy", spěwachu kemšerjo w Božim domje minjenu njedźelu na swjedźenju domkhowanki. Cyrkej bě rjenje wupyšena ze žnjeńskimi wěncami a trejdowej popu na wołtaršću. Wosadny knjez farař złožowaše swoje prědowanjo na słowa Swjatoho Pisma: „Kóžde dobre daćo a kóždy dospołny dar je wot horjeka a zestupi wot Wótca swětłow" (Jak. 1, 17). Abel je woprował k dźakej za Bože žohnowanjo. Noe je woprował z dźakownosće, dokelž Bóh joho wukhowa, a Abraham woprowaše swojoho syna, dokelž sebi Bóh tak žadaše. Tak dyrbimy też my w dźakownosći Bohu woprować, dokelž Bóh je žně žohnował a před škodu wukhował. Po Božej woli mamy ze žnjemi hospodarić, dokelž Bohu słušeja. Swjatočne „Te Deum" z požohnowanjom skónči dźakny swjedźeń domkhowanki w Božim domje.

— Kaž wšě druhe lěta dźěše sobotu před swjedźenjom Najswjećišoho Rózarija prócesijón ze swjatej Mariju z Ralbic do Kulowa, do bratrskeje cyrkwje swjatoho Rózarija. Knjez Michał Narćik, naš dołholětny swěrny wjednik prócesijónow, jón wjedźeše. Njedźelu popołdnju w 3 hodź. so zasy domoj wróći. Črjódka wobdźělnikow wšak bě snadna, tola swěrna. Žane spytowanjo njemóžeše jich wotdźerżeć. Samo dobru přileżnosć k womłóćenju swojich žnjow, kiž runje na tutym dnju so poskićeše, jedyn putnikowař spušći: wón radšo njeseše Božu martru w prócesijónje a młóćeše póndźelu.

— Hižo njeboh knjez farař Bjedrich je w swojich kóždołětnych rozprawach na biskopski ordinariat stajnje skoržił: Naš kěrchow je přemały, dyrbimy z rumom lutować a ćěła khětro hromadu kłasć. Tutej nuzy so nětko wotpomha. Kaž drje čitarjam „Posoła" je hižo znate, su so w Ralbicach pola a łuki hromadu kładłe. To bě za dwě lěće hotowe. Lětsa žno kóždy na swojich nowych ležomnosćach dźěła. Při tutej składnosći smy też naš kěrchow wo 5 arow powjetšili. Dobry susod, Michał Narćik, je wjetši dźěl swojeje zahrodki před woknami za kěrchow wotstupił a so spokojił, zo bu jomu za to něšto łuki zady bróžnje přidate. Też bur Čóška je něšto pola k tomu wotstupił. Puć wokoło kěrchowa póńdźe nětko nimale pod woknami Michała Narćika. Wosadni su jara dźakowni za to, zo je nětko zmóžnjene kěrchow powjetšić. — Přez hromadukładźenjo Ralbičanskich ležomnosćow so też někotre cyrkwinske šćežki přeměnja. Šunowska šćežka budźe dale ke Konjecam přepołožena, zo hakle so při mosće k Šunowej zwinje. Też Łazkowčenjo budźa něšto kročelow dale činić dyrbjeć. Róžeńčanska šćežka nimo Šołćic kapałki so zhubi. Šołćic kapałka budźe srjedź pola wosamoćena stać a nas dopominać, kak naši wótcojo tu přez łuki do Róžanta khodźachu a Róžeńčenjo k nam do swojeje farskeje cyrkwje. Přichodnje budźa dyrbjeć na Łazk do Róžanta khodźić.

— Na dźěławych dnjach je Boža mša nětkle rano w 7 hodź. Póndźelu, srjedu a pjatk so po kemšach rózarij z lauretanskej litaniju spěwa. Wutoru, štwórtk a sobotu je wječor we 8 hodź. pobožnosć z rózarijom. W Šunowskej kapałcy je přichodnu srjedu w 7 hodź. šulska Boža mša. Njedźelu 17. oktobra změje dopołdnja w 9 hodź. na wulkich kemšach Marijanska kongregacija knježnow zhromadne swjate woprawjenjo a popołdnju po nyšporje měsačnu pobožnosć.

Z Wotrowa. Po cyłym kraju, w městach a na wsach, skhadźowachu so njedźelu stari a młodźi k swjedźenjam, wuhotowanym k dźakprajenju za domkhowane žně. We wutrobach wjesnoho ratarskoho luda dźěn je zakorjenjene nadobne přeswědčenjo, zo wot Božoho žohnowanja wotwisuje wša próca a wšě dźěło. Tajke zmyslenjo je wuznamjenjało přecy też naš serbski lud. Wone njepokazuje so jenož na wěstych dnjach ale dźeń wote dnja we wšědnym žiwjenju. Zańdźena njedźela pak bě k tomu postajena, zo bychu nutřkowne začuća też zwonkowny wuraz měłe. Wołtař našeje cyrkwje bě rjenje pyšeny. Před kehelkami pak stojachu dźěći — holcy a hólcy — wšelake płody zemje we šklach a korbikach dźeržo. Knjez farař Just wotkrywaše we swojim prědowanju hłuboke zwiski mjez wšohomócnym Stworićerjom a zemskim stworjenjom; rozłožowaše zmysł dźěła a prócy a hnady Božoho žohnowanja, kotrež so človjekam najbohatšo sobudźěła w zjednoćenju z Khrystusom přez wužiwanjo přežohnowanoho khlěba, kiž z njebjes je dele přišoł. Napominaše k dźakej přećiwo

Syrota.

(Pokročowanjo.)

„Što ći stari ludźo tu činja?" prašeše so Hańžka.

„To su stari wopušćeni ludźo, kiž nikoho nimaja, štóž by so za nich staral, a nětko so tu wothladuja."

Hańžka wobžarowaše jich a dźěše ze sotru do wulkoho sala, hdźež bě wokoło tři sta holćatow při wšelakim žónskim dźěle. Hdyž jich předstojićefka zsstupi, zanjesechu wšitke rjany kěrluš, a dokelž połdnjo zwonješe, wotpołožichu swoje dźěło, poklaknychu so a spěwachu hromadźe: „Jandźel toho Knjeza" atd. Hańža bě so też poklakła a spěwaše sobu. Potom dźěchu wšitke hromadźe k wobjedu a jednora, ale derje přihotowana jědź wšěm nanajlěpje słodźeše.

Po wobjedźe bu jim hodźina k wokřewjenju wostajena. Wšitke dźěći khwatachu do zahrody abo do dwora a započachu wšelake hry. Hańžka wćipnje přihladowaše a bě rady sobuhrała, ale njewěrješe sebi so sobu do wjesołych črjódow měšeć, dokelž so z nikim njeznaješe. Ale tu widźeše też jenu čornu zhotowanu holčku samu stojo, kiž sebi husto z wóčka sylzy třeješe a z druhimi hrać njechaše.

Hańžka njewotwobroći swoje wóčko wot njeje. Mjelčo suny so při płoće k ławcy, hdźež wona stojo płakaše. Z luboznym hłosom so wopraša, što je tak zrudna. „Płakam", wotmołwi dźěćo, „dokelž na swoju mać myslu".

„Ale čohodla dha to płačeš, hdyž na swoju mać mysliš?"

„Dokelž je mać wumrjeła", praješe Marja jara zrudnje a płakaše wótře.

„Twoja mać je wumrjeła?" prašeše so ju Hańžka ze sylzami; „ach moja mać bě wčera też tak khora a powědaše přecy wo wumrjeću."

„Nan a mać wobaj staj wumrjełoj, ja sym wboha syrota."

„Mój nan je też wumrjeł a hdy by mać wumrjeła, ach potom bych ja też wboha khuda syrotka była."

„My smy tu wšitke syroty" praješe Marja ze zrudnym hłosom.

„O mój Božo", zawoła Hańžka bolosćiwje, „a ja sym tu pola was; potajkim je moja mać wěsće wumrjeła".

A dźěćo započa płakać, tak zo sotra Hilžbjeta přiběža. Hdyž bě winu zrudoby zhoniła, wza ju přećelnje za ručcy, a spytowaše ju tróštować: „Haj, wěrno je," praji wona, „twoja mać je wumrjeła a je pola Boha toho Knjeza a joho jandźelow. Ale njepłakaj! Hlej my wšitcy mamy će tak rady, a ty dyrbiš naše dźěćo być."

„A ja chcu twoja sotra być" praješe Marja, kiž towaršcynu zrudobu widźicy na swoju samotnu zaby.

„Haj, budź moja sotra, praješe Hańžka, „chcemoj přecy hromadźe wostać a wo swojimaj maćerjomaj rěčeć".

njebjeskomu daričerjej wšoho dobroho a přećiwo joho cyrkwi tu na zemi. Po kemšach bu khwalbny kěrluš spěwany. Popołdnju po nyšporje ćehnjechu wosadni, rózarij spěwajo, k pomnikej za padnjenych wojakow. Po wuspěwanju modlitwow wróći so prócesijón do cyrkwje.

Z Drježdžan. Njedźelu, 3. oktobra, přebywaše najdostojniši knjez biskop, excelenca Pětr Legge, w Drježdźanach. Dopołdnja w 11 hodź. měješe wón pontifikalnu Božu mšu z wulkej assistencu w Dwórskej cyrkwi; popołdnju w 3 hodź. wudźěleše tam swjaty sakrament firmowanja. 319 firmujomnych bu přez njoho wuhotowanych z hnadu Ducha Swjatoho. Wječor wotmě so swjata Michałska pobožnosć za wosadnu młodosć, na kotrejž najdostojniši knjez biskop so z naréču na młodosć wobroći.

Z Waldheima. Dotalny kapłan při farskej cyrkwi swj. Józefa w Kamjenicy, Franc Engel, bu do Waldheima za farskoho vikara powołany a njedźelu do swojoho zastojnstwa zapokazany.

Z Borny. Za nowoho fararja w Bornje je duchowna wyšnosć knjeza Khristiana Köhlera, dotalnoho kapłana při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach, pomjenowała. Njedźelu 3. oktobra bu přez wysokodostojnoho knjeza praelata Jakuba Stranca z Lipska na dopołdnišich Božich służbach do swojoho nowoho zastojnstwa zapokazany.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. W bamžowej nowinje tole čitamy: W poslednim času su so strowotne wobstejnosće Swjatoho Wótca **kaž z dźiwom zasy polěpšiłe.** To dopokazuja też wopyty, kotrež Swjaty Wótc we wulkej ličbje přijimuje a mnohe naréče, z kotrymiž na swojich wopytowarjow so wobroća.

Před něšto časom je kardinal Bisleti wumrěł, kiž bě z prefektom bamžowskeje kongregacije za seminary a university. Swj. Wótc je nětk swojomu sekretarej kardinalej Pacelli-jej sobuzdźělił, zo je so po dołhim modlenju rozsudźił, sam přewzać tute zastojnstwo, znajmjeńša nakhwilnje. W swojim lisće wupraja, kak wuznamnu ważnosć runje tuta kongregacija za wobstaćo a wjednistwo Cyrkwje ma; a dale takle piše: „Móžno, zo Boža předwidźiwosć mi poskića z tym wurjadnu přileżnosć, na cyle wosebite wašnjo dźěłać k spomoženju Cyrkwje a k zbožu njeličomnych dušow, kotrež za mnje paćerje su spěwali; na jich modlitwu w zjednoćenju ze zastupnej prózstwu swj. Terejzki z Jězusdźěćatka je mi Bóh **znowa darił žiwjenjo a mocy.“** Mjenowanu bamžowsku kongregaciju móžemy přirunać z ministerstwom za šulske a wukubłanske należnosće w jednotliwych statach. Tutej kongregaciji su podstajene wšitke duchownske seminary, wyšše šule a katolske university we wšěch krajach cyłoho swěta. Tuta kongregacija je mohł rjec srjedźišćo, wupłodźowace zarjadowanja, kotrež su trěbne, zo płomjo wědomosće we służbje swjateje wěry njeby zhasnyło ale we jasnym swětle so swěćiło.

Kónc septembra přija Pius XI. na **500 wučerjow**, kotřiž su sobustawy „Katolskoho Skutka“ w Italskej. Loni so při tutej přileżnosći jenoż 183 wučerjow wobdźěli.

10. septembra wopyta Swjatoho Wótca přez 200 italskich žónskich, přisłušacych k žónskim zjednoćeństwam „Katolskoho Skutka“. Bamž jim rozłoži, kak wulki wuznam žónske maja za katolski skutk, za wutworjenjo křesćanskich swójbow. Dźensniši čas nam kaza, wjele bóle hač hdy prjedy, wšu móžnu starosć přiwobroćeć hižo dźěćatkam.

Němscy putnikowarjo z Kölna, Düsseldorfa a Insbrucka wopytachu Swj. Wótca 22. septembra w Castel Gandolfo; bamž jich w němskej rěči witaše a swoju wosebitu radosć wupraji nad wopytom. Při audiency běchu też wšelake druhe ludy zastupjene.

Němska. Dr. Józef Vogt, biskop Aachenski, je wutoru připołdnju w 12 hodź. we swojej domiznje Monschau, hdźež k wustrowjenju přebywaše, něhdźe 72 lět stary, po krótkej khorosći wumrěł. Dr. Józef Vogt bu 2. febr. 1931 biskop Aachenskeje diecejzy, kotraž bě so 12. augusta 1930 założiła. Wón je jara spomožnje skutkował a sebi wulke zasłužby dobył wo Cyrkej a wótčinu. Jako nadobny človjek a přikładny měšnik budźe we wopomnjeću swojich wosadnych dale žiwy.

W bamžowskim pavilonu na swětowej wustajeńcy w Parizu ma też Němska, runje kaž druhe kraje, swoju kapału, swjatomu Michałej wěnowanu. Prěnju njedźelu septembra swjećeše tu dušepastyř za Němcow w Parizu swjatočnu Božu mšu, při kotrejž němski zapósłanc hrabja Welczek a němski komisar za swětowu wustajeńcu Dr. Ruppel z mandźelskimaj so wobdźělištaj a też wjele w Parizu bydlacych Němcow.

Šwica. W samsnych dnjach, kaž „Zwjazk Ludow“, zeńdźe so w Genfu komisija, kiž so mjenuje „Pro Deo“ („Za Boha“). Po swojim posedźenju zapoda předsydźe „Ludoweje Rady“ ważne pismo, w kotrymž pokazuje na

---

Wobej dźěšći zawdaštej sebi rucy, a płakaštej. Sotra Hilžbjeta pak bě na tutym nowym přećelstwje wjesoła a praješe jimaj: „Lubujtej so, mojej dźěšći, to budźe wamaj tróšt a połóženjo“.

Štyri lěta běchu so mjez tym minyłe. Junu přińdźe do wustawa miłosćiwych sotrow cuzy knjez, kiž so hrabja Borownik mjenowaše. Joho cyłe zadźerženjo pokazowaše zdźěłanoho a bohatoho muža. Při zastupje do dźěćaceje šule bě někotre złote do woporneje šklički położił. Přećelnosć a lubosćiwosć, z kotrejž so za wbohimi syrotkami naprašowaše, dobychu jomu wšěch wutroby. Wón wosta na wučbje, prašeše so sam dźěći, a dawaše jim rjane swjećatka. Wosebje kedźbowaše na Hańžu, kotruž so často prašeše, stajnje na nju hladajo. Tola na tym so nichtó njedźiwaše; přetož Hańža bě jena z najpřistojnišich, najrozomnišich a najluboznišich holčatow cyłoho wustawa. Runje tak wobkedźbowaše knjez hrabja Hańžinu towaršku Marju, kiž bě stajnje při njej; tute swěrne přećelstwo spodobaše so wosobnomu cuzbnikej. Hdyž wón jej praješe: „Ty prawje rjenje pisaš, moje dźěćo“,

Hańža wotmołwi: „Marja wjele rjeńšo pisa dyžli ja“.

A hdyž ju khwaleše: „Ty móžeš hižo prawje spěšnje a wuraznje čitać“,

„Marja čita wjele lěpje dyžli ja; wona je mjez wšěmi najlěpša čitarka.“

„Wój drje stej dobrej přećelcy?“ prašeše so hrabja Borownik.

„Marja mi zastawa mać,“ wotmołwi Hańža, a sylzy stupichu jej do wočow.

„Čohodla sy zrudna, lube dźěćo?“ prašeše so hrabja.

„Ach luby knježe, wy wěsće, zo smy tudy wšitke syroty. Ja a Marja nimamoj nana a mać, a hdyž so na to dopomniłoj, dyrbimoj płakać.“

Hrabja Borownik bě sam hnuty, a njechaše dźěšću hišće wjacy bolosćow přihotować. Tohodla woteńdźe do druhich šulskich jstwow. Připołdnju wosta k wobjedu, a po wobjedźe, mjez tym zo běchu dźěći w zahrodźe, rěčeše dołho a należnje z předstojićerku, kiž potom Hańžu zawołać da. Hrabja wza ju přećelnje za ruku a praješe: „Posłuchaj, moje dźěćo, sym ze sotru předstojićerku něšto wučinił. Sam nimam žanych dźěći, a bych tohodla rady dušnu pilnu syrotku za swoje dźěćo wzał, a chcu so za nju tak starać, kaž za swoju samotnu dźowku. Sym sem přišoł, sebi tudy jenu holčku zhladać, kotraž ma dobre počinki. Wěm, zo sym we tebi tajku namakał, kajkuž pytam; a sym sotru Hilžbjetu prosył, zo směł sebi tebje sobuwzać. Je-li zo sy ty z tym spokojom, zwoli sotra předstojićerka do toho.“

(Pokročowanjo.)

přesćěhanja wěry we wšelakich krajach, kotrež „Zwjazkej Ludow“ přisłušeja a po joho wustawkach su winowate, swobodu wěrywuznaća škitać. Tutón „Pro-Deo“-zwjazk stoji nad wšitkimi wuznawanjemi a bu założeny wot jenoho katolskoho duchownoho, jenoho prawosławnoho (orthodox) swětnoho muža a jenoho evangelskoho duchownoho. **Zhromadne wojowanjo wšěch křesćanow** přećiwo bjezbóžnistwej a komunismej, je hesło tutoho zjednoćeństwa.

Španiska. General Franko bu jako čestny sobustaw do bratrstwa „Swjateje Wječerje“ přiwzaty. Tute bratrstwo měješe wosebje wjele ćerpjeć, dokelž bu wot čerwjenych jara přesćěhane. Nětko so njewustawajcy wo to prócuje, zničene swjate městna a wěcy zasy wobnowić.

Hačrunjež je mało ludźi k dźěłu, tola **ponowjenjo cyrkwjow w Španiskej spěšnje pokročuje.** Mjez druhimi swjatnicami bu też sławna cyrkej Santa Maria de Oza w Corunna znowa natwarjena a před krótkim swjatočnje swjećena. To bě hłubokohnujaca swjatočnosć, při kotrejž wulka mnohosć ludu z nabožnej zahorjenosću so wobdźěli.

W farskej cyrkwi města Motril (blizko kupy Malaga), kotraž bě pod čerwjenymi jara ćerpjeła, dóniž general Franko je njewuswobodźi, woswjeći Granadiski arcybiskop Parrado nowy wulki wołtař a měješe tam swjatočne kemše.

Młody 22lětny Špančan, prjedy komunyst, bě so nakazał a so wrócił k swjatej wěrje. Za to bu wot swojich čerwjenych towaršow k smjerći zasudżeny. Prjedy hač bu wotprawjeny, pisaše holcy, z kotrejž bě slubjeny, rjany list: „Luba Marja, hač do smjerće Tebje lubuju kaž přecy Tebje lubowach. Bóh nětk k sebi mje woła a ja k njomu póńdu po wopornym puću. Njeporokuj nikomu mojeje smjerće dla! Wšitkim wodaj w Božim mjenje, kaž też Bóh wšitkim je wodał a kaž też ja wodawam.“ Swojej ćeće pak, kotraž bě jomu zahe zemrěteju staršeju zastupowała, pak takle pišaše: „Za swoje hrěchi, kotrež hdy wobeńdźech, z woporom swojoho žiwjenja płaću. Čiń dobre a modl so za tych, přez kotrychž smjerć namakam, zo bych dócpěł khmańšoho žiwjenja.“ Z khribjetom so k štomej stupiwši, potom sam poručeše třělcam, zo maja na njoho wutřělić. Tutón młody martraf, z mjenom Bartrom Blanco, bě z horliwym sobustawom čerwjenoho zjednoćeństwa w Pozoblanco był. Po swojim nakazanju pak skutkowaše hišće z wjele wjetšej zahorjenosću za katolsku wěru w samsnym měsće. W awgusće zańdźenoho lěta joho čerwjeni zajachu a z druhimi katolikami do jastwa sadźichu. Wjele měsacow dołho posylnješe tu sobućerpjacych wěriwych a pozběhowaše tróštujo jich wutroby namołwjejo k nutrnym paćerjam, dóniž joho njewotwjedźechu z jastwa na wotprawnišćo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 548. 549. z Budyšina: wyšši wučeř Mikławš Rjeda, Jurij Rab; 550. z Drježdźan: Mikławš Kmječ; 551.—555. z Kukowa: Jurij Šajba, Jan Rychtař, Marja Dučmanowa, Marja Čochec, Marja Bajtlowa; 556. z Pančic: Jurij Domaška; 557. - 559. z Miłočic: Jurij Šlosař, Mikławš Šworca, Jakub Wornać; 560. 561. z Jawory: Arnošt Šołta, Jan Młynk; 562. z Boranec: Jurij Wjeraba; 563. z Łuha: Jurij Wólman; 564. z Łupoje: Jurij Domaška; 565. z Kamjenjeje: Marja Čórlichowa; 566. 567. z Khelna: Jurij Franck, Franc Winař; 568.—571. z Radworja: Mikławš Rajniš, Mikławš Pjetaš, Mikławš Bjeńš, Hana Lukašowa; 572. z Hodlerja: Jakub Šołta; 573. z Khasowa: Marja Krempkec; 574. 575. z Haslowa: Hana Ryńcowa, Hana Leńšowa; 576. z Čěškec: Mikławš Buk; 577. z Baćonja: Hana Handrikowa; 578. z Wutołčic: Jurij Šrama; 579. 581. z Wotrowa: Jurij Šewc, Madlena zwud. Kórjeńkowa, Jurij Šěrak; 582. 583. z Kašec: Jan Šołta, Jan Šejda.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1023.: N. R. z K.; 1024.: J. N. z B.; 1025.: M. N. z R.; 1026.: J. K. z K.; 1027.: J. H. z Ł.; 1028.: N. R. z H.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1111.: J. N. z B.; 1112.: J. K. z K.; 1113.: J. H. z Ł.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo. 1121.: N. K. z K.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Franc Winař z Khelna 1 hr.; M. Pjetašowa z Radworja 1 hr.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

21. njedźela po Swjatkach, 10. oktobra 1937:

Boža mša str. 420; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Francisku (Borgia) str. 457, 3. modlitwa: Přede wšěmi strachami... str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

22. njedźela po Swjatkach, 17. oktobra 1937:

Boža mša str. 424; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Marhaće str. 467; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.

Šijace mašiny
poskića tunjo — też na wotpłaćenjo
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kofej
ze swojeje palefnje
¼ punta hižo wot **0,50** hr.
Drogownja
Rudolf
Hiltscher
w Kamjencu
Budyšska dróha 52

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Waš fotograf je
Foto-Šołta
w Kamjencu
Budyšska dr. 10. — Tel. 472

Košlacy porchent
pisany,
dobry, kiž so wuwarjeć hodźi
48, 62, 65, 75, 80, 95, 1.10 pj.
za meter
C. G. Fiebiger
w Budyšinje, Serbska dróha 5

Skleńčanu, pórclinowu a domjacu nadobu
graty a kuchińske potrjeby
— rjane dary —
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

Kofej

z prawoho žórła!
Preißerec měšany **spory**
125 gr . . . **50** pj.
Preißerec **„Carlsbader“**
měšany z wulkej bunu
125 gr . . . **60** pj.
Preißerec **mištrstwo**
měš., něšto wurjadne
125 gr . . . **70** pj.
Preißerec **Maragogype**
měšany, hobrska wubjerna buna, **nowe měšenjo, njehodźi so wjacy přetrjechić**
125 gr . . . **75** pj.
Spytajće jenož a to zawěsće wostanjeće pola
KAFFEE-PREISSER AM SCHÖNEN KORNMARKT

Wupjerki
80, 100, 130 a 160 cm šěroke,
też módro-smuhate,
cychi
pisane a běłe, też 160 cm šěroke,
zymske spódnje kholowy
žonjace, dźěćace a mužace,
a wšelake druhe dobre wěcy, kotrež wjesny lud trjeba.
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Njedźelu 10. oktobra 1937 Was wočakujemy!

Dyrbiće widźeć naš bohaty skład.

Mužace mantle

a pjenjezhódne **woblečenja.**

Žonjace mantle, hólče a holče mantle

po solidnych płaćiznach poskića

Franc Mrštny

w Budyšinje

Bohata dróha 4

Něšto trjebanych
mužacych a žonjacych
a jene holče koleso
někotre skoro kaž nowe,
cyłe dynamo-wobswětlenjo
6 volt, hižo wot **4,75** hr.,
na 300 mam na składze,
mantle we wšěch wulkosćach, też za dźěć. kolesa
ma na předań

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Kupuju
złoto **słšbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Pjekařskoho wučownika

přiwozmje hnydom abo k jutram pod dobrymi wuměnjenjemi

pjekařski mištr Pawoł Bulank we Wotrowje

(Ostro über Bischofswerda).

Spušćomnoho pohonča,
kotryž so na wšě ratařske mašiny wustoji, k 1. jan. 1938 pyta **Müller w Dalicach.**

Też mały nawěšk ma wuspěch!

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Himerec winarnja
na torhošću při Pětrowej cyrkwi
Rjany swójbny hosćeńc.
Tunje wina ke kermušam
a
swójbnym swjedźenjam

Kłobuki — čapki — měcy
we bohatym wuběrku
Rjane kožuchi
Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja

KURT RINKE

Kožuchařski mištr **Bohata dróha**

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Myslće nětko też na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Šijace mašiny — jězdne koła — pisace mašiny — płokace mašiny atd.

a wšě přisłušace dźěle. Wušiwać a zašiwać tu nawuknjeće a prawu radu Wam dawa wěcywustojny wobkhod

Oskar Hirche

w Kamjencu

Müllerec konditarnja

W Budyšinje, na póstowym naměśće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Dopominam na swój

bohaty skład

muzskeje drasty

a tkaninow wot krucha.

Poručam też **čorny židźany bant**

Reinhardt Löffler mějićel: **Max Heil**

w Kamjencu, Budyšska droha

Njedźelu 10. okt.

Was wšitkich wěsće wočakuje

Schaaf

w Budyšinje, Bohata dróha 20

W Budyšinje su njedźelu 10. okt. wot 11—6 hodź. wobkhody wotewrjene. Na samsnym dnju je hermank w Kamjencu.

Dźiwajće na wobkhody, kotrež so w „Katolskim Pósle“ z nawěštkami poručeja!

K hermankej

něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:

Židźane a wołmjane khuty, fale, suknje, židźany bant a wobsadki, štrykowanu drastu, nohajcy a šaty

Emil Hertwig, w Kamjencu, na torhošću

Solingske worclowe twory

briteje, nože atd. — Za wojeńsku a dźěławu službu tu wšo **derje nakupiće**

Franc Beitel, Kamjenc

Točeńnja Anger 6

Kupjel Marijina Studnja.

Sobotu a njedźelu — 9. a 10. winowca

witańska bjesada

zjednoćena z winowym swjedźenjom. Sobotu so swinjo rěza, njedźelu je wjesoła rejka. Reje darmo.

Wšěch přećelow a znatych přeprošuje nanajwutrobniše

swójba Kórjeńkec.

Rjanu ćopłu zwjeršnu a spódnju drastu

— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.

Přijimuju wupokazy za dźěsćowsku podpjeru.

OTTO OSSWALD

w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

Dobre worclowe wěcy

wězo kupuješ pola wěcywustojnoho!

Točeńnja **Hampel**

w Budyšinje, Kotołska dróha 11.

Hdyž njedźelu 10. oktobra do Budyšina přińdźeće,

samo so rozemi, zo nas wopytaće!

Dyrbiće zeznać naš bohaty wuběrk

dobreje serbskeje drasty!

Alphons Schauseil

Rjane zymske mantle za muže — žony — dźěći

Ćopłe kabaty = Kosmičkojte mantle

Serbja hižo na wšě 30 lět rad kupuja wot

KÖNIG w Budyšinje

Žitna hasa 2/4 (při torhošću)

We **wulkim wuběrku** poručam:

Mužace mantle

26,— 37,— 42,— 63,— hr.

hólčace mantle

6,— 8,— 12,— 17,— hr.

holčace mantle

8,— 12,— 16,— 18,— hr.

žonjace mantle

25,— 32,— 40,— 45,— hr.

Mój wobkhod je nětko zady radnicy

Njedźelu 10. okt. hermank w Kamjencu.

Rudolf Mrštny w Kamjencu

Cyrkwina dróha 6

Čajowe kany, šalki, škleńcy — bronikowe, pórclinowe, škleńčane —

Worclowe twory we bohatym wuběrku pola

Njedźelu je wotewrjene! **Oskar Butter nasl.**

Žitne wiki 2

Zymske ulstry

jara dobre a woprawdźe rjane

Mužace woblečenja

z dobroho česanoho suknja, pjenjezhódnje

před wjedrom škitacu drastu

kholowy kožane kabaty

Hermann Müller

w Kamjeńcu, Pfortenstraße 1

Mam jenož rjanu mužacu a holčacu drastu na składźe

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

42. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. oktobra 1937.** | **75. lětnik.**

Naša duchowna bróń.

Swjaty Wótc je na započatku měsaca oktobra wokolnik wudał wo różowcu, a wobroća so w nim na našich biskopow. W tutym rukopisu napomina wšěch wěriwych, swjaty różowc w měsacu oktobru prawje pěstować. Najprjedy rěči, kak nuzne je, so ke Khrystusej wróćić, a napomina na to, kak zakit maćerje Božeje njeje ženje wěriwomu ludej pobrachował. Marija je so dobyćeŕka nade wšěmi błudami sčiniła. Jeje pomoc pokaza so tehdom jasnje, hdyž bu křesćanstwo wot Turkow wobhrožene. Jeje pomoc su njeličomni we zjawnych a wosobinskich nuzach nazhonili. Też w našim času, praji wokolnik, njejsu strachi, kiž nas wobdawaja, snadniše hač w zańdźenosći. Nam dawa nětko naša swjata Cyrkej we wojowanju přećiwo telko njepřećelam zbóžnosće, hdźež dyrbjeli zawěsće podležeć, brón do ruki, kiž nima zawěsće runjeća, a to je swjaty różowc. Štó njeznaje tamnoho třihłowatoho helskoho hada, kiž też we našich časach sebi telko woporow, wosebje ze strony młodosće žada? Swj. Jan nas warnuje, hdyž wuraznje a lubosćiwje pisa: „Dźěćatka, njelubujće swět, ani to, štož je we swěće. Přetož wšo, štož je we swěće, je požadosć mjasa, požadosć wočow a hordosć žiwjenja."

Różowc tři, je a wostanje najwažniša brón we wojowanjach přećiwo tutomu třihłowatomu helskomu hadej.

I.

Tu je najprjedy hordosć žiwjenja. Hlejće dźiwje honjenjo Khrystusowych a Cyrkwje njepřećelow w našich časach! „My njechamy, so by tutón nad nami knježił", tak wołaja ze zasakłymi židami, abo praja ze zatwjerdźenym faraonom: „Štó je knjez, zo dyrbjał jomu służić!" We swojej hordosći nochcedźa swój khuduški, wobmjezowany człowjeski rozom kłonić pod wěčnej, njepřeměnitej wěrnosću. Radšo dźerža najwjetši njerozom za wěrnosć, hač zo bychu wěrili wěrnosćiwomu Bohu. Woni njemóža swoju khudušku człowjesku wolu Božomu swjatomu zakonjej podćisnyć. Woni chcedźa sebi samomu zakoń być, zo bychu njezadźewani wšěm lóštam a požadosćam skaženeje wutroby służili. To je hrěch djaboła, kiž chce Bohu runja być. Mnozy we našim času su bóle a mjenje z tutym duchom časa natyknjeni. Rěča wo duchownej swobodźe, kotruž mysla dobyć, hdyž wšě zwjazki nabožnych winowatosćow a pobožnych zwučowanjow wotłoža; su spokojom, hdyž zwonkowneje nahladnosće docpěja a jich mjeno je prawje znate. Hordosć žiwjenja je djaboła tak hłuboko zastorčiła a ćehnje też dźensa wjele człowjekow do zahubjenja.

Zo bychmy so brónili přećiwo tutomu njepřećelej zbóžnosće, chcemy potajnosće radosćiwoho różowca rozpominać. Tu widźimy wěčnoho Syna Božoho, kiž z lubosće k nam tak khudy a mały so sčini; we wšěm so wón nam runaše, z wuwzaćom hrěcha. Z kóždeje 5 potajnosćow klinči nam lubosćiwe a khutne napominanjo: „Wukńće wote mnje; přetož sym poniżny a ćichomyslny z wutroby, a namakaće pokoj za swoje wutroby." Při Bóžskim dźěćatku z Bethlehema móžemy wosebje zakładny počink křesćanskoho žiwjenja, poniżnosć, wuknyć.

II.

Požadosć mjasa je druhi njepočink našich dnjow. Haj, tutón najwohidniši wšěch njepočinkow swjeći też we našim času bohawocuzbnjenja wulke dobyća samo mjez křesćanami. Kak husto so podwoluja człowjekojo nadknježstwu mjasa, mohł rjec kaž w časach lijeńcy, hdyž Bóh so kaješe, zo je człowjeka docyła stworił. Też dźensniši swět njeje jara zdaleny wot tamnych do njebjes wołacych wobstojnosćow w Sodomje a Gomorje. We slepej, njenasytnej žadosći za napojom ćělnych požadosćow zapadnje njezrědka njenazhonita młodosć ze słónčneje wysokosće bohapodobnosće do mazanoho njepočinka nječistoły.

Před tutej mazanej zahubu móžemy so wukhować přez bolosćiwy różowc. Sćěhujmy často našoho Zbóžnika

a Wumožnika wot Gethsemane na Golgata! Wopominajmy joho krejpoćenjo, šwikanjo, z ćeŕnjemi krónowanjo, kříž njesenjo, křižowanjo! Wón nam khutnje a raznje wobswědča, zo naša njesmjertna duša njeje ze zakhodnym złotom a slěbrom wukupjena, ale za drohotnu płaćiznu krewje Jězusa Khrystusa. Hdyž tole woprawdźe khutnje wopominamy, nihdy njemóžemy potom našu dušu, kiž tak často bu wumyta a swjatosćena w krewi Jehnjeća, zasy wonječesćić a womazać z nizkim zmysłojtym požadanjom!

III.

Požadosć wočow je třeća zahubna khorosć našoho časa, kiž wjele woporow djabołej přepodawa. Njenasytna žadosć za wohidnym mamonom je wjele ludźom swědomjo rubiła a wutroby stwjerdźiła. W tej měrje, kaž so wutroba na hinite kubła swěta złožuje, hinje mysl, zrozemjenjo a zajim za wěčne kubła, za wěrnosće a hnadu kralestwa Božoho.

Přećiwo tomu je krasnosćiwy różowc wosebje spomožny srědk. Wón złožuje naše woči k njebju a dopomina nas na wěčnosć. „Ad aeterna natus sum — za wěčne sym so narodźił“, praji swjaty Stanisław z Kostka často, a swjaty Alojzius prašeše so při wšěm swojim činjenju a wostajenju: „Što mi pomha to za wěčnosć?“ „Sursum corda — horje naše wutroby“, zo njebychmy so we prózdnych a bjeztróštnych hłubinach zemskoho žiwjenja podnurili. Zemske kubła njemóža človjesku wutrobu prawje wozbožić a w smjerći njemóže ničo z nich sobuwzać; dobre skutki pak a zasłužby, kiž smy nahromadźili, budźa nam drohotne pokłady za wěčnosć. Tohodla napomina nas Knjez: „Njehromadźće sebi pokłady, kiž mole a zerzawizna zežerje a paduši wukopaja a pokradnu.“

Biskop Eusebius powěda nam, zo kejžor Konstantin před rozsudnym wojowanjom přećiwo třikróć sylnišomu njepřećelej Maxencijej na njebju wóhniwy kříž widźeše z napismom: „W tutym znamjenju dobudźeš!“ Ze znamjenjom křiża ćehnjechu joho wojacy do bitwy a dobychu bitwu. Štož wo dobyćeŕskim znamjenju křiża Khrystusowoho płaći, to płaći też wo swjatym różowcu. Směmy prajić: „Z tutej duchownej brónju we rucy dobudźeš w žiwjeńskim wojowanju.“ Zo bychmy tutu bróń jenož prawje trjebać nawuknyli! Stari ryćerjo přepodachu před smjerću swoju wójnsku drastu a wosebje swój mječ, z kotrymž běchu wojowali a dobywali, swojim synam, zo bychu tući po wašnju wótcow wójnsku drastu w česći měli a z mječom tohorunja wojowali a dobywali. Činmy tosame we wjele ważnišim duchownym wojowanju našoho časa! Jako drohotne namrěwstwo dajmy přichodnym splaham a našim dźěćom bróń różowca do rukow, zo naša młodosć, hdyž stari so do rowa lehnu, by Bože bitwy biła a dobywała. Njech zakhowa drohi pokład wěry a nabožiny, kiž móže ju jeničcy wozbožeć!

Tak dopjelnimy přeco a wolu Swjatoho Wótca. Wón praji we wokolniku: „Bóh njebudźe swoju Cyrkej wopuščić, wosebje hdyž so wućeka k swjatej Mariji“. Mjez wšelakimi srědkami, z kotrymiž so na Mariju wobroćamy, je różowc najbóle rozšěrjeny; mjenuje so: psalterium maćerje Božeje. Tohodla napomina Swjaty Wótc wosebje w tutym lěće k zjawnomu a wosobinskomu modlenju swj. różowca. Rozpominanjo swjatych potajnosćow ze žiwjenja Khrystusa a joho Božeje maćerje budźe nadźiju na wěčne kubła znowa wožiwjeć a nam móc dawać, zo Khrystusej spytamy zarunać ćežke ćerpjenjo, kiž je za nas njesł. Swjaty Wótc sebi přeje, zo by so różowc we wšěch powołanjach přecy bóle rozšěrjał. Wosebje swójbam poruča, zo bychu přez zhromadne modlenjo swjatoho różowca swój dom swjatosćeli a sebi kužoł pokoja a praweje přezjednosće přez to dobyłe. Bóh dał, zo bychu naše domy a swójby byłe wóhnišća žiweje wěry do Boha, praweje pobožnosće a bohabojaznosće, potom je zdźeržimy zbožowne a zawěsćimy jim też krónu wěčnoho žiwjenja. Tuž přimajće, stari a młodźi, starši a dźěći, za różowcom a modlće so jón pilnje!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Sobotu 23. oktobra, dźeń před swětowej misijónskej njedźelu (w někotrych němskich diecejzach so pozdźišo swjeći), chce sekretar bamžowskeje kongregacije za rozšěrjenjo wěry, arcybiskop Constantini, cyłomu katolskomu swětej přez radijo poselstwo wozjewić. Tutu rěč rozšěrja vatikanski sćelak samsny dźeń w 20^{45} hodź. (wječor $^{3}/_{4}9$) na žołmje 50,26 w němskej rěči. Wšitke italske sćelaki arcybiskopowu rěč rozšěrjeja, kiž so też w jendźelskej, hollandskej, francózskej, pólskej, španiskej a italskej rěči wot 6—9 hodź. přenjese.

— Dla natykowaceje khorosće mjez skotom so tukhwilu swinjace wiki w Budyšinje njewotměwaja.

Nowy mlokowy dwór so twari.

Dotalny Budyšski mlokowy dwór na Žitnych wikach wjacy njedosaha. Je našim buram, wosebje wokoło Budyšina, derje znaty. Słuša tola wulka ličba do mlokowoho zjednoćeństwa a tam wšědnje mloko přiwožuje. Wosrjedź septembra je so z nowotwarom na Rězańskej drózy (Schlachthofstraße) započinało; budźe k lětu w naléću hotowy. Na sto muži tam pilnje dźěła. Hłowne twarjenjo budźe na 52 m šěroke a 23 metrow hłuboke. W druhim twarje budźe 60 kóstkowych metrow wopřijacy parny kotoł zaměstnjeny; tutón twar dóstanje na 35 metrow wysoki wuheń.

Jeli wjedro tyje, budźe snadź cyły twar kónc lěta zwonkownje hotowy. Dalši znutŕkowny wutwar a zestajenjo trěbnych mašinow budźe hišće na poł lěta trać, tak zo budźe so wobkhod wosrjedź přichodnoho lěta započinać. Na twarje a znutŕkownym zarjadowanju so wjele rjemjeslnikow wobdźěluje. Budźe dźěn dwór z cyle modernymi připrawami wuhotowany. Přijězd a wotjězd wozow budźe tak zarjadowany, zo žaneje komdy njebudźe.

Tutón nowotwar je we wobłuku štyrilětnoho plana nuzny. Hdyž rozpominamy, zo ma so cyłe mloko hač do 15 kilometrow wokoło Budyšina tu přiwožować, móžeš sebi lohcy myslić, zo dotalne rumnosće wjacy njedosahaja. Nowy wobkhod budźe wšědnje na 50000 litrow mloka předźěłać, tola budźa nowe priprawy tak wudospołnjene, zo so na 60000 litrow powyšić hodźi. Stary mlokowy dwór móžeše jenož hač do 23000 litrow předźěłać.

Ważne bě při tym też wodowe prašenjo. Nowy mlokowy dwór dyrbi ze swojoho kužoła wobkhod syćić. Trjeba tola wšědnje 150 kóstkowych metrow wody k rjedźenju mlokowych sudobjow a blešow a druhich připrawow. Dotalny mlokowy dwór na Žitnych wikach bérje nětko wodu z měsćanskoho wodowoda. Zwonkowna firma na nowej městnosći za wodu ryje. Hižo su hač na 24 metrow a hłubje přišli a nadźijeja so, zo změje jich dźěło wuspěcha. Wobšérny twar budźe mnohim dźěłaćerjam a rjemjeslnikam na dołhi čas dźěła a khlěba poskićeć. Ma tola na městnosći

nastać, kiž na 5000 kósnych metrow wopřija. Tukhwilu wusypuja dźěłaćerjo pincy a wotwožuja pjeršć, kiž na 3000 kóstkowych metrow wučinja. Murjerjo wutwarjuja hižo zdźěla pinčne murje. Hotowy twar budźe tež wjacy dźěławych mocow trjebać, snadź na 50 ludźi, hdyž so cyły wobkhod w mnohim powjetši.

List z Bärensteina.

Na swjedźenju Kulowskeje kermuše 1937.

Luby Pósle!

Amerikanski wuj je ći hižo wo kačkach a nuklach, wo swojim paradizu a swojej kermuši pisał, ale hišće nic wo swojej farskej cyrkwi. To je skoro hańba! Tuž jomu dowol, zo ći wón něšto wo swojim Božim domje napisa. Wšak je w Kulowje kermuša, a wjedro k tomu tak njelubozne, khiba zo je so na Kulowskich ludźi Bože słónčko luboznje při kermuši posměwkowało.

Naša cyrkej stoji při samej Annabergskej drózy, štož wšak dale ničo wosebite njeje. Nad durjemi čitaš we wulkim pismje: Cyrkej swjatoho Bonifacia. To je hižo něšto jara wosebite. To hišće dotal na žanej cyrkwi čitał njejsym. Štóž to wobkedźbuje, njemóže so do wopačneje zaběžeć. Dale dyrbju ći naspomnić, zo je naša cyrkej wodnjo wotewrjena. To so tak samo wot so njerozemi. W Serbach haj, su cyrkwje wodnjo wotewrjene, ale w diasporje nic wšudźe. W Annabergu, w Cwikawje, w Kamjenicy maja je z wěstych winow zamknjene. Kak to druhdźe je, njewěm. Potajkim: naš zwónk rano w šesćich, hdyž zwonić dźe, cyrkej wotamknje, a ju wječor, hdyž je swjaty wječor wotzwonił, zasy zamknje. Cyrkej njeje přewulka. Bych ju mohł z Hajničanskej přirunać.

Wosada w Bärensteinje je młoda, a tuž je tež cyrkej kaž nowa. To ći nutřka w cyrkwi zakładny kamjeń přeradźi, na kotrymž čitaš: 5. 9. 1920. Njebohički knjez biskop Löbmann je jón poswjećił. Mi budźe tute lěćo njezapomnite. Zprěnja złožich tehdy swoje abiturske pruhowanje. Dale swjećach we Wotrowje sobu primicu luboho towařša a skónčnje předstajich so swojich dalšich studijow dla knjezej biskopej Löbmannej w Budyšinje. Samsne lěto hišće je wón wumrěł. Jomu ma so młoda wosada wjele dźakować.

Spowědny stoł stoji w našej cyrkwi spody khora. Zawěsće by će zajimało, wote mnje zhonić, hač mam wjele spowědnych ludźi. Na to ći wotmołwju, zo mějach na dotalnych městnach wjacy spowědać hač tu w cyrkwi swj. Bonifacia. Tola njecham z tym rjec, zo tu spowědny stoł zacpěwaja. Widźu to z toho, kak tam při nim stoja, hdyž njedźelu do kemši z krjepjeńcu wokoło du. To mam wěstych pachołow, kiž mój spowědny stoł dźerža. W cyrkwi stać je docyła bóle liturgiska forma hač sedźeć. Naše ławki tež hubjene njejsu. Móžeš we nich derje sedźeć a klečeć. Maja něšto cyle wosebite. Na wosebitych wěšeńčkach wisaja jenak po wulkosći podkolenaki. Jedyn fabrikant je je za našu cyrkej darił.

Pišćele w našej cyrkwi podarmo pytaš. Mamy harmonium, kotrež dotal swoju službu derje čini. Wokoło njoho ma njedźelu cyrkwinski khór swoje městno. Spěwa łaćanske a němske misy. Jenu njedźelu spěwa lud. Tak mamy kóždu formu spěwanja zastupjenu. W najnowšim času spytujemy so w khoralu.

Cyrkej ma pisane abo molowane wokna. Předstajeja sydom swjatych sakramentow. Tu dyrbju so na Wotrowsku cyrkej dopomnić, kotraž ma we wjeršе tohorunja swjate sakramenty zwobrazowane. Přińdźe mi k tomu podawk na mysle. Mějach tam w cyrkwi z dźěćimi wučbu. Rěčachmy wo swjatych sakramentach a dach sebi je po rjedźe, kaž w katechismje stoja, mjenować. Po tym sej nětko molowany wjerch wobhladowachmy, zo bychmy so přeswědčili, hač je dźěćo prawje powědało. Dyrbjachmy wobkrućić, zo je tam molеŕ najswjećiši sakrament wołtarja na štwórte a pokutu na třeće městno stajił. Wopraša so dźěśća, čohodla je to tak, a wone mi rjekny: tak je to tam rjeńšo! Molеŕ je mjenujcy tutón sakrament pod znamjenjom monstrancy předstajił, a zo by cyłomu rjadej wěstu symmetriju dał, monstrancu do srjedźa wzał. Pola nas so porjad njeje trjebał přełamać. Kóžde wokno ma symbol sakramenta. Wokno swj. Hany je wot maćerneje wosady w Annabergu wěnowane a chce dopominać na časy, hdyž dyrbjachu wotležane dźěle duchowni z Annaberga sobu zastarać. Zabyć so njesmě naspomnić, zo ma swjaty Bonifacius čestne wołtarne wokno kaž mać Boža w Różeńće. Widźiš swjatoho biskopa ze sekeru při dubje. Swjaty Bonifacius štom wuruba, dokelž běše pohanam jich swjatnica.

Syrota.

(Pokročowanjo.)

Ze spodźiwanjom hladaše Hańžka na knjeza hrabju; a potom zasy na sotru Hilžbjetu, kiž jej zrozemić daše, zo je z joho słowami spokojom. Hańža pak sebi cyłu wěc bliže rozpominaše a při tym poča płakać.

„Čohodla płakaš?“ wopraša so hrabja, „štož tebi lubju, je k twojomu zbožu. Ty žanych staršich wjacy nimaš, pola mje zasy wótcny dom namakaš.“

„O,“ wotmołwi Hańžka, „mam tudy hižo wótcny dom; mam tu dobroćiwe sotry a lube towařski, my so mjez sobu tak lubujemy. Was pak ja njeznaju.“ Holčka stupi bliže k sotře Hilžbjeće a wza ju za ruku.

„Maš prawje, moje dźěćo,“ wotmołwi hrabja přećelnje, „ja sym tebi cuzy. Ale pój jeno na jedyn abo dwaj dnjej ze mnu, zo by so na mój dom přiwučiła; njelubi so ći tam, móžeš so zasy sem wróćić.“

Hańža hladaše zasy na hrabju, a joho dobroćiwe wobličo wubudźi we njej dowěru. Tohodla zwoli do toho, a sotra Hilžbjeta wozjewi jej z kiwnjenjom, zo je prawje činiła.

„Ale wo něšto bych rady hišće prosyła“ přistaji wona.

„A to by było?“

„Zo by tež Marja sobu hić směła. Ja žadyn dźeń bjez njeje njewutraju.“

„Jara rady,“ praješe hrabja Borownik, a krótki čas po tym sydnyštej so wobej syrotcy z hrabju do joho woza, kiž před klóštrskimi wrotami čakaše.

Wóz spěšnje běžeše. To bě radosć! Lubozna meja bě bohaće swoje wokřewjace pokłady přirody wotewriła. Krasny nalětni dźeń pokazowaše zahony a pola we młódnej, zelenej pyše. Wišnje z pisanym kćenjom so krasnjachu a ze wšitkich stronow spěwachu ptački wjesołe hłosy. Hańža a Marja, kiž štyri lěta klóštrske murje wopuščiłoj njeběštej, radowaštej so nad krasnej přirodu.

Wóz zasta před krasnym hrodom, kiž wosrjedź zahrody stoješe; wšo tu kćěješe. Hrabja skoči ze swojimaj syrotkomaj z woza, wjedźeše jej do hrodu, pokazowaše jimaj wšě jstwy, kiž běchu jara přistojne a rjane. Potom dźěchu hromadźe do zahrody, we kotrejž běchu lěški z rjanymi a luboznje wonjacymi różičkami abo tež z wužitnymi rostlinami posadźane; šćežki běchu z čerwjenym pěskom posypane. Sadowe a druhe khłódkne štomy wupřestrěwachu mócne hałzy z pisanym kćenjom, a spody nich zelenješe so młódna trawa.

Holčcy so nahladać njemóžeštej. „Kak rjenje tu tola je! Kaž we paradizu.“

„To je na tebi,“ wotmołwi hrabja Borownik, „w tutym paradizu bydlić. Chceš-li moja dźowka być, budźe tebi wšo to słušeć, štož tu widźiš.“

Hańža z wjesołosću do rukow placaše a bě połna radosće. Ale tu pytny, zo je jeje towařska Marja zrudna. To ju boleše. Wona pomysli na dźělenjo wot Marje; sylzy jej do woči stupichu. Tola tu wotući tróštna myslička we jeje wutrobje. Połna dowěry přistupi Hańžka knjezej hrabi,

Klětka stoji dosć nizko, nic předaloko wot ludźi, štož je jara wužitne za słowo a wucho. Na sćěnach widźiš 12 japoštołskich křižow jako znamjenja, zo je cyrkej swjatočnje swjećena (konsekrěrowana). Hdyž mějachmy lětsa firmowanjo, smy też před nimi swěčki swěćili, štož cyrkej rjenje rozjasni. Hdyž ći dale přeradźu, zo cyrkej žadyn časnik nima, tak ma to też swoju winu. Naš čas zhladamy sej na wěži we Weiperće, potajkim we wukraju, to rěka, njeje-li kurjawa.

Tuž přijimaj wot cyrkwje swjatoho Bonifacija postrow

přez amerikanskoho wuja.

Wutoru 5. oktobra je wjednik a kancleŕ w Němskej hali w Berlinje zjawnje wozjewił započatk

pomocnoho skutka za zymu.

WHW 1937/38 WHW

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Swjaty Wótc je wosebity wokolnik wupósłał, w kotrymž paćeŕ katolskeje Cyrkwje, swjaty rózowc, škita před nowočasnymi błudnymi wučbami, wosebje komunisma. Poruča wěriwym, zo bychu w měsacu oktobru Božu mać z tutym paćerjom wo pomoc prosyli.

Swjaty Wótc je **katolskim misijónam w rańšej Azyskej,** kotreż je khinsko-japanska wójna do wulkeje nuzy storčiła, nahladnu pjenježnu pomoc poskićił. Misijonarojo so njesebičnje staraja za wućěkancow, kotříž we wulkej mnohosći do hłownoho města Pekinga přićahuja. K zarjadowanju pomocnych potrěbnosćow jich Japoštołski Skutk k rozšěrjenju wěry tohorunja z pjenježnymi srědkami podpjera.

Němska. Hnadowne městno Klemenswerth njedaloko Osnabrücka wopominaše swoje 200lětne wobstaćo. K jubilejej přićahny na **25000 wěriwych ze swojim biskopom** k tutej swjatnicy maćerje Božeje.

22. augusta kóždoho lěta je w „holi Lubeje Knjenje“ pola Krotzenburga w Mohučskej diecejzy **zjawne wěry-wuznawanjo** k wopomnjeću na sławnoho wulkoho biskopa Kettelera, kiž je tu 25. julija 1869 zjawnje prědował wo socialnych prašenjach. 10000 dźěłaćerjow je jomu tehdom připosłuchało. We cyłej zjawnosći sławjachu biskopa Kettelera jako sprawnje zmyslenoho socialnoho wjednika. Lětsa wobdźěli so na **15000 wěriwych** při tutym putnikowanju. Würzburgski biskop Dr. Ehrenfried prědowaše, a po starym nadobnym wašnju žohnowaše potom graty a nastroje dźěłaćerjow a rjemjeslnikow.

Njedawno je w japanskim hłownym měsće Tokiu wumrěł **jezuit P. Hoffmann.** Wo joho wurjadnje wulkich zasłužbach piše časopis „Němskoho zjednoćeństwa k zeznaću stwórby a ludow w rańšej Asyskej“ takle: „To smě so prajić, zo Hoffmann, kiž němsko-japansku universitu je założił a 24 dołhich lět nawjedował, stoji kaž žadyn druhi na cyle wuzběhnjenym městnje w stawiznach wukrajnoho němcowsta. Z paterom Hoffmannom je so minyła wosoba, kiž liječeše do najnahladnišich mjez wukrajnymi Němcami w Japanskej. Dwě njedźeli do joho smjerće postajichu jomu dźakowni studenća pomnik na dworje university.

---

přimny joho ruku a prošeše joho: „Njedźělće mje wot Marje. Smój sebi slubiłoj, zo so ženje njedźělimoj. Njebjeŕće mi sotru, byrnjež mi nana daril.“

„Twoja próstwa ma so dopjelnić,“ wotmołwi hrabja, „Marja njech je moja druha dźowka, a twoja sotra“.

Marja chcyše so za to podźakować, tola mjez tym hrabja Borownik dale rěčeše: „Rozhladujtej so nětko we zahrodźe a wjeseltej so waju zboža a młodosće.“

Holčkomaj so wšo jara lubješe a wostaštej we zahrodźe hač do wječerje, kotraž jimaj, hačrunjež khłóšćej njeběštej, lěpje słodźeše hač klóštrska poliwka. Po wječeri sebi hišće dołho powědaštej, potom pokaza jimaj hrabja jeju łoža. Tu bjesadowaštej dale, dokelž prěni króć po štyrjoch lětach bě jimaj dowolene, we łožu hromadźe rěčeć; we klóštrje bě to kruće zakazane.

„O mój Božo“ praješe Hańža, „kak mamoj so tola nětko rjenje, smoj sotře a mamoj jenoho nana.“

„Ale što budźa naše towařski a dobre sotry k tomu prajić? Njebudźa so rudźić, zo je wopušćichmoj?“

„O zawěsće nic. Budźa so na naju zbožu wjeselić, budźa so Bohu za to dźakować, kaž to też mój činimoj.“

„A našej dobrej maćeri we njebjesach?“

„O tej wěsće z wjesołosću na naju hladatej!“ Syrotcy pozběhnyštej swoje mysle k njebju a nutrny paćeŕ stupaše k Bohu.

Nazajtra započa so zbožowne žiwjenjo z nowa, samo wjeselo a zbožo. Po wobjedźe pak sadźi jeju hrabja zasy do woza a praješe jimaj: „Jědźtej nětko zasy k sotře Hilžbjeće a powědajtej, hač je so wamaj pola mje lubiło abo nic. Po tym, kaž so wo tym wuprajitej, waj wona pak zasy do klóštra wozmje, pak wamaj dowoli, na přecy so ke mni wróćić. Ja chcu hladać, hač zasy přińdźetej abo nic,“ přistaji wón so posměwajo, hdyž wóz wotjědźe, a „na zasy wohladanjo“ klinčeše wjesele z joho horta.

Po puću njemóžeštej so holčcy dosć napowědać, a też hdyž domoj přijědźeštej, powědaštej wjesele wo rjanosći hrodu a zahrody, wo wjeselach, kiž su tam za njej přihotowane, wo dobroćiwosći hrabje. Ale sotra Hilžbjeta zastaji bórzy jeju rěčenjo a praješe k Hańži z ważnym hłosom: „Lube dźěćo, knjez farař je we jstwi, a čaka hižo cyłu hodźinu na tebje. Ma z tobu něšto ważne rěčeć. Dźi k njomu.“ Hańža khwataše hnydom k njomu. Marja dźěše za njej, zo by knjezej fararjej božemje prajiła, prjedy hač klóštr na wšě časy wopušći.

„Moje dźěćo“, praješe knjez farař, tak khětře hač Hańžu wuhlada, „mam tebi ważnu powěsć sobudźělić. Wěš, zo sym z tobu často wo poslednich hodźinach twojeje njeboheje maćerje rěčał, a při tym na to spomnił, kak jara wona wobžarowaše, zo tebje njemóžeše swojomu jeničkomu bratrej přepodać, kiž ju tak horco lubowaše, a kiž by za tebje wěsće starosćiwy nan był. Ale tón bě hižo sydom lět dołho we dalokej cuzbje, najskerje we rańšej Indiji. Tutón bratr, kiž Jurij rěka, je so z krótka zasy do Europy wróćił. Najprěnišu starosć měješe wo swoju sotru. Hdyž zhoni, zo

Tola pomnik, — tak rěčeše tehdom zastupjeŕ němskoho zapósłanca — kiž P. Hoffmann je sebi stajił we wutrobach Japančow, budże dłeje stać . . .“

Štó njeby hišće něšto słyšał wo swětosławnym němskim wučencu a slědźerju po Azyskich krajach **Dr. Wilhelmu Filchneru?** Před krótkim je jomu němski wjednik spožčił „Němske narodne myto za wumělstwo a wědomosće“. Při swojich azyskich pućowanjach je Filchner zeznał derje katolske misijóny. Wón sebi je jara waži. Hdyž před dwěmaj lětomaj strašne rozbuchnjenjo w Steylskim misijónskim měsće Kansu wulkeje škody načini, prošeše Filchner němskoho wjednika wo pomoc za misijonarow. Runje Steylscy misijonarojo **su Dr. Filchnerej přecy k pomocy byli,** hdyž wón hłuboko w njeznatej Azyji ze swojimi wědomostnymi přepytowanjemi a měrjenjemi 12 lět dołho pod wulkimi woporami so zaběraše, W swojej knizy „Om mani padne hum“, w kotrejž wopisuje slědźerske pućowanjo po Khinskej a Tibetu (w lětach 1925—28), spomina Dr. Filchner z najwjetšej khwalbu na tutu „njezapłaćomnu pomoc“. „Bjez Steylskoho misijóna w Turkostanje běch so hižo w Urumtschi zasy mohł domoj wróćić.“ Tak Dr. Filchner sam wuznawa. A zo je měł składnosće a móžnosće, pućowanske dożiwjenjo do filmowych wobrazow sputać, też to ma so dźakować pomocy katolskoho misijóna. Na poslednim pućowanju přewodźeše Dr. Filchnera Steylski misijónski bratr Gervasius Haack; spušćomnoho człowjeka bě k tomu pytał. Misijónskomu bratrej, kiž je z města Wesela, bě biskop Buddenbrock tohodla wosebity dowol dał. Wo wšelakorych dożiwjenjach a strachach tutoho pućowanja su nowiny wjele pisałe. Ze swojeje jatby, we kotrejž je dyrbjał 6 měsacow přebywać, bu Dr. Filchner před krótkim wuswobodźeny.

Gdanscy katolikojo wobdźělichu so we jara wulkej ličbje při katolskej skhadźowancy tutoho lěta, kotraž wotmě so we kathedrali we Oliwje. Jezuit P. Koch z Kralowca (Königsberg) rěčeše wo „křesćanskej swójbje jako zakładže wěčnoho žiwjenja a žórłu Bójskeje lubosće“. Přednošk kanonika Steinwendera ze Salzburga pak rěkaše: „Křesćanske swójby, žórła mocow za lud a kraj“.

Kónc augusta měješe **katolske misijónstwo za wukrajnych Němcow** swoju skhadźowanku w Dortmundże, na kotrejž so katolscy Němcy z cyłoho swěta wobdźělachu. W zwisku z tutymi wuradźowanjemi bě zdobom też **towarstwo swjatoho Rafaela** swoju lětnu zhromadźiznu do Dortmunda powołało. W „K. Pósle“ smy też hižo rozprawjeli, kak spomožnje tute towarstwo skutkuje wosebje w přimórskich městach, kaž w Hamburgu atd., hdźež so stara za katolikow, do cuzych krajow wupućowacych. Z rozprawy lońšoho lěta zhonimy, zo 16000 katolikow bu zapisanych, kotřiž do cuzych krajow čehnjechu abo wottam so do Němskeje wróćachu, a na 90000 katolikow so naliči, na pućowanja po swěće so podawacych, abo do domizny so nawróćacych. Towarstwo swj. Rafaela přiwza na 3000 ludźi do swojich hospodow a naliči na 10000 přenocowanjow. 245 Božich mšow bu swjećenych za wupućowarjow, prjedy hač z domiznu so rozžohnowachu. Na mórskich łódźach pak bu čitanych 9000 Božich mšow, při kotrychž so na 50000 kemšerjow naliči. Wyše toho podawaše towarstwo swjatoho Rafaela radu wjacy hač 10000 ludźom we wupućowanskich należnosćach, poskićowaše pomocy a też pjenježneje podpjery tajkim khudym, kotřiž chcychu so něhdźe w dalokich lěsnych krajinach zasydlić. Nětkle ma tute ważne towarstwo też dosć so starać za wućeknjeńcow ze Španiskeje, kotřiž před wójnskimi bědami we wukraju škitacy skhow pytaja.

Wjednik a kancler je katolskoho duchownoho, Würzburgskoho profesora za cyrkwinske stawizny, tajnoho radźićela **Dr. Bosćana Merkle** wuznamjenił z Goethowej medaliju za wumělstwo a wědomosć. Profesor Merkle je 28. augusta swoje 75. žiwjeńske lěto dokónčił. Hač do lěta 1933 je skutkował při Würzburgskej universiće. Joho mjeno je mjez wučenymi sławnje znate. Joho přepytowanja cyrkwinskich stawiznow poćahuja so wosebje na Tridentinski koncil, kotryž so w běhu lětow 1545/63 — wjacy króć přetorhnjeny — wotměwaše. „K. P.“ je wóndanjo hakle rozprawjał wo wulkich nadawkach tutoho koncila, na kotrymž buchu cyrkwinske wobstejnosće po reformaciji znowa dokładnje rjadowane. Profesor Dr. Merkle je wšě akty a jednanja tutoho cyrkwinskoho suda wobdźělał a wudał. Profesor Dr. Merkle je sobustaw akademije wědomosćow we Mnichowje a senator „Němskeje Akademije“.

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

je sotra njeboh, ale je zawostajiła dźowćičku, njeměješe wjacy měra, dóniž holčku njenamaka. Bu jomu prajene, zo sy ty pola miłosćiwych sotrow. Wón radłubje by tebje k sebi wzał. A sam by rad po tebje přišoł, tola bohužel je khory a dyrbi ležeć; tohodla je mje prosył, zo bych tebje k njomu dowjedł. Ma wulku žadosć za tobu, a tohodla chcemoj so hišće dźensa wječor k njomu na puć podać.“

Hańža njewědźeše, što ma k tomu prajić. Štož bě so wot wčerawšoho dnja stało, zdaše so jej dźiwny són być. „Ale duchowny knježe“, praješe naposledku, „ja a Marja dyrbimoj dźěn so dźens wječor k hrabi Borownikej wróćić. Wón naj wšće wočakuje.“

„Ja wěm“, wotmołwi knjez farař. „Sotra Hilžbjeta je mi wšo wozjewiła, štož je so wčera stało. Ale moja luba Hańža, ty dyrbiš so tola dopomnić, zo je hrabja Borownik tebi cyle cuzy człowjek, mjez tym, zo je knjez Jurij twój wuj, twojeje maćerny bratr, kotromuž je wona tebje tak rady dowěrić chcyła.“

„Haj to je wěrno“, praješe holčka, sebi wěc rozpominajo. „Mój wuj dyrbi mi lubši być, dyžli štó cucy, mój wuj, kotrohož je moja mać tak horco lubowała, kiž móže wšědnje zo mnu wo njej rěčeć, a kiž budże mje hižo jeje dla lubować. Wodajće mi, knježe, zo móžach so komdźić we swojim rozsudźe. Mějach jeno wulku dobroćiwosć knjeza hrabje Borownika we myslach. Nětko pak póńdu z Wami k mojomu wujej.

„To mam za twoju winowatosć, lube dźěćo,“ praješe knjez farař, „zo so k swojomu přećelstwej dźeržiš a tak poslednju wolu swojeje maćerje dopjelniš. Njecham pak tebi też zamjelčeć, zo wukonjenjo tuteje dźěsćowskeje lubosće přecy słódke njebudże. Twój wuj je khudy, khory a ma wjele bolosći. Łožo a jstwu njemóže wopuščić, a budźeš dyrbjeć přecy doma wostać, zo by joho hladała, też namakaš tam cyrobu, kaž tu we klóštrje, a na druhe wjesela njebudźeš sebi ani pomyslić směć.“

Na wobliču wboheje syroty bě zrudoba jasnje widźeć, hdyž knjez farař wo ćežkich winowatosćach rěčeše, kiž změje we najbliższim času dopjelnjeć, mjez tym zo bě wčera jenož na wjesela a zbožowne dny spominała, kiž na nju pola hrabje Borownika čakaju.

„Ach duchowny knježe“, praješe na posledku, „to, štož mi tu powědaće, njemóže drje wjeselo wubudźić. Ale mój wuj Jurij je tola wšće znajmjeńša dušny a sprawny muž?“

„Najlěpši człowjek na swěće“, wotmołwi knjez farař. „Dyrbiš wědźeć, zo bě prjedy jara bohaty, a zo je nětko lutki sam. Zrudoba drje je też wina na joho khorości. Snadź bórzy zasy wotkhori při starosćiwym wothladanju swojeje lubeje ćetki, snadź znowa zasy wožiwi, hdyž změje tebje při sebi a hdyž móže z tobu wo twojej maćeri powědać.“

(Přichodnje skónčenjo.)

Pohrjeb Aachenskoho biskopa.

Sobotu 9. oktobra bu biskop Dr. Vogt w Aachenje swjatočnje pokhowany. Hižo někotre hodźiny do časa běchu měšćanske hasy, po kotrychž měješe zemrěty biskop na swojim poslednim puću so přewodźeć, połne ludu. Poslednje Božemje chcychu wěriwi prajić swojomu wulcy zasłužbnomu wysokočesćenomu pastyrjej. Münsterski biskop hrabja z Galen woswjeći ćěło w fařskej cyrkwi a potom nastaji so žarowanski ćah na puć k biskopowomu rowej, we Wulkim Domje připrawjenym. Wšitke zjednoćeństwa katolskoho luda joho přewodźachu. Knježnjace a žónske kongregacije a sotry wšelakich rjadow; potom młodźency a mužojo a mniša wjele rjadow. Za alumnami Aachenskoho měšniskoho seminara kročachu swětni duchowni w běłych rochetach; na 600 so naliči. Jim sćěhowachu propstojo a praelatojo biskopstwa a Aachenski kapitl. Też ryćerjo Malteserskoho rjadu we swojich čerwjenych monturach kročachu w ćahu. Zastupjerjo wójska, statnych a měšćanskich zarjadnistwow česćachu tohorunja njeboh biskopa a też prěni superintendent evangelskeje cyrkwje bě přitomny. Kónc ćaha dźěchu zasy klóštrske knježny. Před wulkej kathedralu wočakowaše kardinal Schulte ćěło a měješe potom swjatočne Requiem. W srjedź khóra před wołtarjom stoješe mjez 6 swěcami kašć, na kotrymž ležachu znamjenja biskopskeje dostojnosće. Hdyž swjatočne Requiem bě ke kóncej, stupi Trierski biskop excel. Bornewasser na klětku a wěnowaše njeboh biskopej Dr. Vogtej krasne wopomnjeńske słowa, kotrež złoži na sadu ze Swjatoho Pisma (Math. 25, 21): „Słyš, dobry a swěrny wotročko! Dokelž nad małym sy był swěrny, postaju Tebje nad mnoho. Zastup do wjesołosće swojoho Knjeza!“ Wubjerna rěčniwosć wuznamjenješe duchapołne biskopowe słowa, kotrež hłuboko do wutrobow wšitkich přitomnych skutkowachu. Rěčnik wuzběhny, kak je njeboh biskop skutkował po hesle, kotrež jónu druhi biskop bě sebi stajił: „Sym k Wam přišoł, zo bych za Was so modlił, za Was dźěłał a za Was ćerpjeł“. Biskop Józef je woprawdźe rady so modlił; wosebje lubowaše różowc. 66. žiwjeńske lěto bě hižo dócpěł, hdyž bu na biskopa pomjenowany. Hobrske dźěło zarjadowanja noweje Aachenskeje diecejzy na njoho čakaše. Za krótki čas je swój nadawk z wulkim wuspěchom dokonjał. Za měšniski dorost je so postarał z natwarjenjom rjanoho seminara. Ćerpjenjo bě za njeboho kaž za kóždoho druhoho biskopa hórka wěrnosć. Ludźo, kotřiž to njewěrdźa a jenož zwonkownje sudźa abo tajcy, kotřiž Cyrkwi derje zmysleni njejsu a biskopa traš jenož wohladaja z přileżnosću při cyrkwinskich swjedźenjach a wobdatoho joho wot swojoho dźakownoho katolskoho luda — hodźi so, zo tući mojim słowam wěrić njebudźa. To ma so jim wodać, dokelž woni lěpje njerozemja. Słowo wo ćerpjenju biskopowym woprawdźe njeje hołe słowo. Njech je też mitra, kotraž při swjećiznje na biskopowu hłowu so staji, zwonkownje pyšna a rjenje wušiwana, njech samo z drohotnymi dejmantami je debjena — nutřka we njej, hdźež nichtón kedźbnosće nima, tam so khowa njewidźomna ćernjowa króna. A tuta ćernjowa króna tam wostanje, dóniž so njestaji biskopej, hdyž je zemrěł, w kašću poslednja mitra — w tutej jeničcy ćernjoweje króny wjacy njeje. A hdyž biskop k prěnjomu razej do swojeju rukow běrje pastyrski kij, potom słyši w duchu słowa, kiž něhdy rěčeše prěni biskop, swj. Pětr: „Njestróž so wohnjoweje pruhi, kotruž změješ wobstać, zo by był skrućeny Wjele bóle so wjesel, zo maš podźěla na Khrystusowym ćerpjenju, zo by so też jónu směł radować a wyskać, hdyž joho krasnosć cyłomu swětej so zjewi. Zbóžny sy, hdyž će hanja Jězusowoho mjena dla, přetož „potom duch krasnosće, duch Boži na tebi wotpočuje“ (1. Pětr. 12—14).

Z tym njeprajam, zo biskopej žanoho wjesela w žiwjenju njezakćěwa. Z Khrystusom je zjednoćene joho dušine žiwjenjo, z Bohom ma być stajnje, haj njerozdźělnje zwjazany — to dawa jomu pokoj a wjesołosć w Duchu Swjatym, wjesołosć, kajkuž človjekojo jomu poskićeć njemóža a kajkuž žana zemska móc jomu dać njemóže! Swěra a horliwe skutkowanjo dobrych měšnikow, njeskaženosć a swěra młodźiny, kotrejež wěriwe přeswědčenjo wón wubudźuje, hdyž w znamjenju křiža jej ruku napołožuje; hdyž dale spóznawa, kak jomu přiwisuje njekhabłajo wulki dźěl katolskoho luda — to wšitko přihotuje wyššomu pastyrjej hłuboke wjeselo a dawa jomu tróšt a mocy w ćežkich časach.

Swjata čišina bě so rozlehnyła po cyłej wulkej cyrkwi, kotraž bě z wěriwymi přepjelnjena. Biskopowe słowa přimachu kóždomu do hłubokosće wutroby. Na kóncu wobnowi biskop w mjenje cyłeje diecejzy wuznaćo swěry k swj. wěrje; złožowaše so při tym na napominace słowa, kotrež bě njeboh biskop dr. Vogt jónu rěčał: „Dyrbimy być cyle a cyle katolscy, dyrbimy katolscy začuwać, myslić a žiwi być!“

Mniša nětko kašć zběhnychu a njesechu swojoho biskopa z biskopoweje cyrkwje won do zahrody křižowoho puća. Kardinal Schulte k poslednjomu razej ćěło žohnowaše. Cyrkwiny khór zaspěwa njeboh biskopej poslednje božemje. Biskopja a lud so rozžohnowachu wot Aachenskoho wyššoho pastyrja. Pozdźišo ma so biskopowe ćěło přepołožić do hnadowneje kapałki swj. Marije w Aachenskim domje. To je sebi biskop dr. Vogt přał.

*

Jendźelska. Wšelake nabožne zwjazki su so tu zjednoćiłe a chcedźa zhromadnje z romsko-katolskej Cyrkwju wojować přećiwo strachaṁ, kotrej dźensa křesćanstwej hroža. **Krutu křesćansku frontu** chcedźa wutworić; nahladni mužojo su k wjednistwej tutoho hibanja přistupili. Nětkle so wosebje wo to prócuja, zo bychu zjawnosć bóle zajimowali za přesćěhanjo křesćanow w Španiskej.

Wulka swjatočnosć jednoćeše w měsće Liverpool njedźelu 12. septembra na 20000 wěriwych křesćanow při Božich służbach, kotrež Wukrajnski biskop Dr. Czarnecki w nowej kathedrali po słowjanskim orientalskim wašnju tu swjećeše. **Z cyłoho swěta,** mohł rjec, běchu so tu wěriwi křesćenjo zešli: z Litawskeje, Pólskeje, Grekskeje, Wukrajiny, Afriki, Ameriki a Azyje. Liturgiske spěwanjo na Božej mši wukonješe khór Wukrańčanow, kiž bě z Manchestra přikhwatał. Wjele nahladnych duchownych bě přitomnych, też mniša a knježny wšelakich rjadow. Biskopej posłužowaštaj při swjatočnym woporje Božeje mšě jedyn jendźelski jezuit z Roma a farař Wukrajnskeje cyrkwje w Brüsselu. Wysoko nad mnohosću tu zhromadźenych wěriwych wisaše wulki křiž swjatoho Handrija. Liverpoolski arcybiskop Downey přečita telegram kardinala Pacellija, z kotrymž Swjaty Wótc swoje požohnowanjo posrědkowaše wšitkim, kotřiž so na tutej tak wurjadnje njewšědnej Božej mši wobdźělichu. Po tym měješe arcybiskop swjedźeńske prědowanjo: „Byrnjež też ličba katolikow, kotřiž so łaćonskich wobrjadow dźerža, wjetša była, přisłušeja tola też milijóny druhich katolikow, kotřiž hinaše zwonkowne wobrjady abo ceremonije wužiwaja, **k samsnej katolskej Cyrkwi.** Wšitcy hromadźe pak jenak připóznawaja bamžowske wjednistwo, katolsku wučbu wo pócćiwosćach a njepowalne zasady (dogmy) katolskeje Cyrkwje. W zwonkownych wobrjadach (liturgija) wšak je něšto rozdźělow; te pak njejsu tak ważne, zo mohłe najmjeńše přeměnić na płaćiwosći Božeje mšě. Wšitcy zhromadnje su jeneje mysle w nałožowanju Jězusowoho zawostajeństwa Poslednjeje Wječerje.“ Arcybiskop potom spominaše na njewustawace prócowanja Swjatoho Wótca wo **zasyzjednoćenjo rańšich a wječornych ludow we wěrje.** „Pius XI. sebi přeje, zo też za ruskich křesćanow so modlimy. Tohodla dyrbimy też dźensnišu składnosć wužić, hdyž rańši a wječorny kraj tudy je so zešoł před samsnym zhromadnym wołtarjom, a chcemy so modlić wo dopjelnjenjo tutych wotmyslenjow Swjatoho Wótca.“

Francózska. Njedźelu 12. septembra je Arras-ski biskop kapału „Našeje Lubeje Knjenje z Loretto“ woswjećił, kotraž bu k wopomnjeću na wjacy hač 100000 wojakow natwarjena, kotřiž we swětowej wójnje tudy rjekowsku smjerć poćerpichu.

Wulki Parižski překupski wobkhod bu započatk tutoho lěta pjenježnje khostany, dokelž njebě swojich dźěłaćerjow swjaty dźeń hodow wot dźěła wuswobodźił. Khostanjo wučinješe 25000 frankow a wyše toho dyrbješe wobkhod kóždomu dźěłaćerjej z 5 frankami zarunać. Dla tutoho wusuda so firma wobćežowaše. Tola ničo jej njepomhaše, tež najwyši sud ju zasudźi. Katolske zwjazki w Francózskej so za tutón pad wězo jara zajimowachu a přećiwo wobkhodnikej njekřesćanskoho zadźerženja dla wustupowachu. Z tym dócpěchu, zo najwyši francózski sud zjawnje wozjewi, zo maja wobkhody swojim přistajenym a dźěłaćerjam zasadnje na njedźelach měr popřeć.

Před krótkim rozprawjachmy wo putnikowanju francózskich lětarjow do hnadownoho města Lourdesa. Nětk bu wobzamknjene, zo ma so tute putnikowanjo **za wšitke ludy zhromadnje** zarjadować, a to kóžde lěto junu.

W Khinskej bu w zańdźenym lěće 106000 ludźi křćenych. Wšo hromadźe ma Khinska 3 milijóny katolikow mjez 440 milijónami swojoho wobydlerstwa.

Prěni biskop japanskoho rodu, Msgr. Hayasaka, bu wot Pia XI. před 10 lětami w Pětrowym domje w Romje swjećeny. Dokelž je ćežko skhorjeł, bu na joho město dotalny japoštolski prefekt w Kogoschima, Msgr. Yamaguchi, na biskopa w Nagasaki pomjenowany. Wón je na universiće w Nagasaki filosofiju a potom w Romje theologiju studował a bu 1923 wuswjećeny. Z Roma wróći so do swojeje domizny, hdźež dotal we wšelakich městach jako wučeŕ a dušipastyŕ skutkowaše.

Biskop jich jednaše . . .

Z města Cleveland w kraju Ohio (Zjednoćene Staty) so wozjewja: Mjez dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi běchu wótre rozkory nastałe; njewěrdźachu sebi žanoho wupuća. Wobej stronje wobroćištej so tohodla na Clevelandskoho biskopa Msgr. Schrembsa z prošbu, zo chcył při nastatej rozkorje być z wujednawacym posrědnikom. Dźěłaćerjo takle biskopa z listom prošachu: „We wšitkich časach, hižo w času Khrystusowym, **je Cyrkej stajnje škitała khudych a běднych.** Tohodla wobroćamy so na Was jako wyššoho pastyrja Cyrkwje we Clevelandźe a zdobom našoho sobuměšćana: pomhajće nam, zo bychmy dócpěli hospodarsku swobodu, wo kotruž so prócujemy.“ Biskop Schrembs narodźi so 1866 blizko Regensburga w Bajerskej, 1899 bu na měšnika, 1911 na biskopa wuswjećeny. W času po wójnje, hdyž bě nuza w Němskim kraju jara wulka, je biskop Schrembs swojej starej wótčinje wjele dobrotow wopokazował; zarjadowa w Americy wobšěrne pomocne zběrki za němski lud. Wulke zasłužby ma biskop tež wo dźěłaćerski lud, kotrohož rune prawa je stajnje zmužiće škital přećiwo namocy kapitalisma. Zastupuje njebojaznje rozomne hesło, zo je winowatosć kraja a knježerstwa, so starać wo derjeměćo cyłoho ludu, nic jenož wo zemske zbožo někotrych jednotliwcow.

W amerikanskej provincy Quebek tohorunja nastachu ćežke zwady mjez dźěłaćerjemi a industrielnymi. Na 10000 dźěłaćeri tam stawkowaše. Po dołhich wojowanjach so skónčnje dojednachu. Wulku zasłužbu je sebi při tym dobył Quebekski arcybiskop kardinal Villeneuve. Joho namjet wutworić wujednański wuběrk, kotrohož předsyda měł być ministerski president, měješe dobry wuspěch. President je nětk wozjewił list, w kotrymž z najwjetšej khwalbu wuzběhuje kardinalowu zasłužbu wo dobyćo měra. Kardinal bě njebojaznje škital prawa a zajimy dźěłaćerjow.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

W dodawku ke kěrlušam

namakaš k swjedźenjej Khrysta Krala

cyły kěrluš čo. 347

(Swěru kralej přisahajmy . . . . . .),

kiž bu wo dwě štučcy rozmnoženy

a kěrluš **kralownje swj. różowca** čo. 349

Wobstaraj sebi **dodawk** za 10 pjenježkow

Syn nakaza nana.

W amerikanskim městačku Louisville bě před wjele lětami muž žiwy, kiž bě we swojej wěrje cyle woliwknył. Wósomnaće lět wjacy do cyrkwje přišoł njebě. Jenoho dnja pak spózna zasy prawy puć, na kotryž joho wróćo dowjedźe joho dwanaćelětny syn. Tutón bě dźeń prjedy prěni króć k spowědźi był a powědaše nětko nanej, kak lohko jomu po spowědźi je. Při wopisowanju tuteje duchowneje radosće syna poča so nanowa wutroba zahorjeć a zmjehčeć.

Při wobjedźe rjekny nan swojomu synej: „Dźensa směš sebi wote mnje něšto wuprosyć, a štožkuli žadaš, to dóstanješ.“

Po khwilcy praješe hólčec nanej: Luby nano, najlubše by mi było, hdy byšće jutře rano ze mnu sobu k swjatomu woprawjenju šoł.“

Tele słowa přełamachu lód, kotryž běše nonowu wutrobu wobdawał. Nan poča sylzy ronić. Hišće tónsamy dźeń so zepřihotowa a nazajtra dźěše k spowědźi a potom ze synom k swjatomu woprawjenju.

Do wutroby njekřesćanskoho nana běše so zasy pokoj wróćił. Syn pak běše dwójcy zbožowny, dokelž joho najwjetša žadosć bě dopjelnjena.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

22. njedźela po Swjatkach, 17. oktobra 1937:

Boža mša str. 424; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Marhaće str. 467; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

23. njedźela po Swjatkach, 24. oktobra 1937:

Boža mša str. 427; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Rafaelu, 3. modlitwa wo rozšěrjenju wěry; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356. Poslednje swjate sćenjo wo swj. Rafaelu.

Modlitwje atd. wo swj. Rafaelu a wo rozšěrjenju wěry so w přichodnym čisle „Kat. Posoła“ wočišćitej.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 574. 575. z Budyšina: Hańža Hajdanec, Jakub Žur.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1028.: J. L.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. z Budyšina 2 hr.; Jakub Žur z Budyšina 1 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

„Misale“

— Bože mšě w serbskej rěči —
(přeł. M. Nawka)

Wužiwajće tutón krasny dar,
w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Rjanu knihu dóstanješ:

z čerwjenym rězkom	za hr.	**4,—**
ze złotym rězkom	za hr.	**5,—**
„ „ „ pyšnje wjazanu	za hr.	**7,50**
ze złotym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**7,50**
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**6,—**
z „ „ z modlitwami	za hr.	**6,—**

Rjanu ćopłu
zwjeršnu a spódnju drastu
— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.
Přijimuju wupokazy za dźěsćowsku podpjeru.

OTTO OSSWALD
w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

Müllerec konditarnja
W Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so či posedźi.

Drasta, **w mojej krawcowni** šita,
budźe Wam derje sedźeć!
Wulki wuběrk dobrych suknjanych a ulstrowych tworow.
Hermann Müller w Kamjencu
Pfortenstraße 1

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Leopold Posner
w Budyšinje, nă Bohatej drózy 24
pjenjezhódnje poskića:
Dźěćace mantle,
pulowry, štryk. woblečenja,
žonjace a dźěćace podkholowčki,
suknje, mužace spódnje kholowy a košle.

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Waš fotograf je
Foto-Šolta
w Kamjencu
Budyšska dr. 10. — Tel. 472

Skleńčanu, pórclinowu a domjacu nadobu
graty a kuchińske potrjeby
— rjane dary —
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Spušćomnoho pohonča,
kotryž so na wšě ratařske mašiny wustoji, k 1. jan. 1938 pyta **Müller w Dalicach.**

Srěnka a kuchińsku holcu
15—16 lět staru, k nowomu lětu pyta
Delan w Hornim Wunjowje

Prawje šwarnu dźowku
pyta
tachantske kubło
w Budyšinje, na Hornčeńskej hasy 40

Hyacinty
a wšelake kwětkowe cyble
poruča
Rauchfuß
Žitne wiki (blizko Serbskeje cyrkwje)

Kłobuki - čapki - měcy
we bohatym wuběrku
Rjane kožuchi
Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja
Kurt Rinke
Kožuchański mištr - Bohata dróha

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Myslće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

43. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 23. oktobra 1937.** | **75. lětnik.**

Dušow lěkař.

Mnohich khorych je Jězus wustrowił, slepych widźacych, hłuchich słyšacych, němych rěčacych, khromych khodźacych sčinił. Khrystus pak njechaše jenož lěkař za ćěło być, hdyž tu na zemi khodźeše, ale wjele bóle lěkař dušow. Njecha smjerć hrěšnikow, ale chce, zo bychu na duši wustrowjeni wěčne žiwjenjo měli. Swjaty Laktancius praji: „Wustrowjenjo na ćěle bě jenož předznamjo tamnoho duchownoho wuhojenja, kotrež na našej duši skutkować bě přišoł.“ — „Před přikhadom Jězusowym runaše so swět“, kaž swjaty Hilarius pisa, „wulkomu městej, kotrež bě z natykowacej khorosću natyknjene, a w kotrymž bě runje tak wjele khorych kaž wobydleri.“ — Swj. Hawštyn hišće jasnišo to wupraja: „Wulki lěkař je z njebjes dele zešoł, dokelž na swěće leżeše wulki khory, mjenujcy tón přez herbski hrěch na wšěch dušinych mocach skaženy a k wšěm hrěcham a njekhmanosćam nakhileny człowjek. Štó druhi hač Khrystus bě nas na smjerć khorych człowjekow wustrowić a našim dušam požadanu strowotu dać mohł?“ — Nic profetojo, nic jandźelojo, nic wšitcy człowjekojo a swjeći hromadźe, jenož „wón je, kotryž je wšě naše khorosće na so wzał, kotryž je naše bolosće njesł, přez kotrohož rany buchmy my wuhojeni“, praji profeta.

Jězus je potajkim njebjeski dušow lěkař za khore człowjestwo. Čohodla pak najebać toho wostanje tak wjele człowjekow nastajnje khorych?

Su tři družiny człowjekow, kotrež so wot swojich khorosćow njewuhoja, hačrunjež maja tu bóžskoho dušow lěkarja.

Ći jeni nochcedźa ani wěrić, zo su khori: „Njepotrjebam ničoho a ani lěkarja ani pomocnika njetrjebam“, praja woni w swojej zaslepjenosći a hordosći. — Ćile njezbožowni njepytnu ani, „zo su khudźi a slepi a nazy“.

Druzy słušeja k tym, kotřiž drje swoju khorosć spóznawaja, ale njechaja so wuhojić dać. To z toho widźimy, zo wšitke hnadowne srědki, kotrež je k jich wustrowjenju přihotował, zacpěwaja. Słyšmy, što njebjeski dušow lěkař sam praji: „Hdy dyrbju jich hišće dyrić, hdyž hrěch na hrěch kopja“.

Skónčnje třeća družina su mnozy, kotřiž drje swoju khorosć wěsće spóznawaja a też žadaja, so wuhojić. Ale woni so njewustrowja, dokelž srědki, kotrež nałožuja, njeskutkuja. Duch Swjaty wo nich praji: „Woni chcedźa a — też zasy nochcedźa. — Woni chcedźa a tohodla trjebaja někotre srědki; woni pak też zasy nochcedźa, tohodla njenałožuja žane krute srědki. Hrěšnik, kiž je so na swój hrěch nawučił a nětk widźi swoje hubjeństwo, wón wšak chce rady wotkhorjeć. Khodźi časćišo na prědowanjo, so modli, so spowěda: wón chce. — Ale nałožene srědki njeskutkuja.“ Što dyrbjał činić? Časćišo dyrbi k spowědźi hić. Kóždy tydźeń dyrbi so samsnomu spowědnikej wróćić, nic wot jenoho k druhomu běhać, nic swojoho spowědnika wopušćić, byrnjež by tutón też rězać a palić dyrbjał, kaž je to joho winowatosć. Ale to dźěn hrěšnik njecha: sebje zaprěwać a posłuchać a přileżnosće k nowomu hrěchej so wostajeć a dobre lěkarstwo časćišoho swjatoho woprawjenja nałožować, to rěka, swjate woprawjenjo časćišo, haj wšědnje z česćownosću a ze žadosću dóstawać, byrnjež to też druzy nječinili a dyrbjał cyle lutki sam kemši a k swjatomu woprawjenju hić. — Hladaj, khory na ćěle wobroća so na lěkarja, dźe za tydźeń wjacy razow k njomu abo da sebi joho k sebi přińć a bjerje wšědnje dwójcy a trójcy a hišće časćišo postajene lěkarstwo. Tak dyrbiš też z dušu činić, hdyž je khora, hdyž sy hrěšił, a tale khorosć, hrěch, je tola wjele hórša hač ćělna, dokelž zawinuje wěčnu smjerć.

Hdyž so křesćanow, kiž z nawučenja hrěša a swojim złym nakhilnosćam přecy zasy podleža, prašeš: „Čohodla chceće wumrěć, wy z domu Izraela? Wy maće tola wšohomócnoho Wumožnika, toho najlěpšoho, najlubosćiwišoho

lěkarja, Jězusa Khrystusa." — „Moja khorosć je přewulka", žałosći traš hrěšnik. „Njebjeski lěkař pak je hišće wjetši, sylniši a mócniši", wotmołwja jomu swj. Hawštyn. „Wšohomócny lěkař wuhoja kóždu khorosć". — Čohodla chceće nětko wumrěć? — Wšitcy, hdyž jenož chcemy, móžemy wustrowjeni być. Samo, hdy bychmy mordarjo byli, kaž Dismas — tež Dismas bu wustrowjeny. (Dismas je mordař, z Jězusom křižowany k joho prawicy.) Bychmy-li zjawni hrěšnicy byli, kaž Madlena — tež Madlena bu z rowa swojich hrěchow wumožena. Bychmy-li tež přesćěharjo Cyrkwje byli, kaž Saulus, tež Saulus bu přez móc swjatych ranow Khrystusowych wuhojeny.

Padńmy, kaž tamny kralowski stotnik z Kafarnauma, k nohomaj bóžskoho lěkarja! Wołajmy połni dowěry: „Knježe, khwataj mi pomhać, wukhowaj moju dušu, prjedy hač wěčneje smjerće wumrje!" — Wón Ći wotmołwi: „Dowěř so, twoja duša budźe žiwa, njewumrje, hdyž jenož budźeš srědki Božich hnadow porjadnje, ponižnje a w posłušnosći přećiwo swjatej Cyrkwi trjebać." jr.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Hižo přez lěto su Jaseńca, Łuzč, Hora a Bóšicy do jeneje gmejny zwjazane. Po nowym zarjadowanju wopušći 99 dźěći tudomnu šulu a khodźa wot prózdninow sem do Bóšćanskeje. Dokelž buchu Časecy a Lejno k našej šulskej gmejnje přepokazanej, khodźa wšitke dźěći do Khróšćic, prjedy jedyn dźěl do Hornjoho Wujězda, ke kotromuž su so nětko tež Wučkecy přizamknyłe. Jako nowy wučeř bu do Bóšćanskeje šule knjez Jurij Mechela z Budyšina powołany, prjedy přistajeny w Klukšu a Zdźěri. Do powołańskeje šule, kiž so pjatk před tydźenjom započinaše, bu knjez Anders z Ebersdorfa powołany.

Ze Serbskich Pazlic. (Zbožo na wuléće.) Zańdźenu njedźelu bě sebi dźěłaćeŕ Mikławš Kmječ na swojim worclowym koniku wulećał. Přez Baćoń a Słonu Boršć jěchaše, zo by sebi twar awtoweje dróhi wobhladał. Potom teptaše dale přez Židow, dokelž chcyše so tež přeswědčić, kak daloko z wulkim mostom su, kiž přez Šprewju pola Přiboha so twari. Hdyž bě sebi jako wěcywustojny kamjenjełamaŕ tu wšitko derje wobhladał, nastaji so zasy na dompuć, a to přez Budyšin, hdźež chcyše hišće swojoho znatoho wopytać a trošku wodychnyć. Na to pak njemóžeše myslić, zo bě jomu wosud w Budyšinje cyle wosebite překwapjenjo přihotował. Zbožo tu mjenujcy na njoho čakaše! W Budyšinje bě njedźelu winowy swjedźeń; k tomu bě na Žitnych wikach stan natwarjeny, w kotrymž běchu wšelake rjane wěcy k dobywanju wustajene. Naš wjesnjan kupi sebi dwaj losaj za 40 pjenježkow. A na čož sebi pomyslił njebě, to so sta: hłowne dobyće bě joho! Hnydom móžeše rjany radijowy nastroj sobu wzać. Ale to njebě tak snadna wěc, tutu drohotnu čežu nětk na swojim worclowym koniku hač do Pazlic dowjesć. Z wulkim awtom wjacy njemóžeše jěć, te bě dawno w Kamjencu. Potajkim sydny so na swojoho swěrnoho kónika, kiž pak móžeše z tajkej čežu jenož pomałku běžeć. Za 2½ hodźiny bě puć hač do Pazlic přewinjeny, kiž hewak za hodźinku dočiniš. W nocy dojěde zbožowny wulětowaŕ zasy do swojoho statoka. We słódkim sparu so jomu dźiješe wo swojim zbožu, a melodije z cyłoho swěta, kotrež radio nětk wšědnje chce jomu posrědkować, klinčachu jomu hižo we wušomaj.

Z Ralbic. Wutoru swjećeše při dobrej strowoće swoje 70. narodniny bur Mikławš Ćemjera. Joho towaršojo, kiž bychu z nim lětsa swoje sydomdźesaćiny swjećić móhli, su zdźěla lětsa do wěčnosće wotešli, kaž na př. Jakub Cyž z Nowoslic, Jakub Buk ze Šernjan. Jakub Frencl, rěznik a hosćeńcaŕ w Róžeńće, swjećeše lětsa 5. augusta a Michał Wićaz (Jórdank), bur w Konjecach, 21. junija swoje 70. narodniny. Bóh zdźerž jich strowych, zo bychu tež swoje 80. narodniny při połnych mocach čerstwje a wjesele hišće woswjećić móhli.

Z Delan. Nic jenož zelene kwasy w Delanach swjećimy, ale tež sleborne. 24. septembra bě 25 lět, zo buštaj Bosćij Rachel, kněžkaŕ we Šunowje, a Marja Mikelec z Rachlowa w Ralbičanskej cyrkwi wěrowanej. Z mandźelstwa wukhadźeja 4 dźěći (holcy), jene je wumrěło. — 15. oktobra swjećeše Jakub Kórjeńk, młynk w Sernjanach, sleborny kwas ze swojej mandźelskej Marju Bětnarjec z Kukowa. Maja tři dźěći: 2 hólcaj a 1 holcu, kiž žno su ze šule. — Jeli směm dźensa hižo přeradźić: 29. oktobra swjeći Pětr Serbin, młynk w Nowoslicach (Jurasec młyn) ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Čornakec (Nekec) z Ralbic swój sleborny kwas. Z tutoho mandźelstwa wukhadźa 10 dźěći. Z nich su 4 wumrěłe, jene třilětne bě w lěće 1932 do rěki padnywši so zatepiło. Wšěm tutym jubilaram přejemy wutrobnje wjele zboža! Bóh zdźerž jich strowych, zo móhli hišće złoty jubilej swjećić. Bóh dał, zo bychu dźěći staršim wjele wjesela činiłe.

Žiwjeńske dopomnjeńki serbskoho jubilara.

W Budyšinje, 23. winowca 1937.

Znaty Łužičan a Budyšski měšćan, wyšši justicny rada Józef Božidar Lajder, dócpěje jutře njedźelu swoje **90. lěto** žiwjenja. Při tutej wysokej, woprawdźe patriarchaliskej starobje je ćělnje hišće strowy, jenož widźenjo wočow je khětro popušćiło. Hižo 11. lěto wothladuje joho swěrna hospoza Terejza Krawžić z Wostrowca; tež w blizkosći bydlacy přiwuzni so jara wo njoho staraja, tak zo jomu na ničim njepobrachuje.

90-lětnikarjo su jara žadni. W Budyšinje a dalšej wokolinje nadeńdźe jubilar wěsće mało rowjenkow. Wot lěta 1847, hdyž so w Khróšćicach narodźi, je ważny wotrězk stawiznow dožiwił. Dźewjećdźesać lět dócpěć, **rěka** žiwy swědk być pře wšu měru howrjacoho a žołmjacoho časa.

Žiwjenjo wjesnoho hólčeca bě so cyle skromnje započało. Narodźi so 24. winowca, runje na dnju poswjećenja wosadneje cyrkwje — lětsa wospjetuje so runje samsny dźeń. Mać tehdom žortnje rjekny: „Tutoho ‚kermušnoho hosća' wjacy njewotbudu." Za hólcy wšak samo wjesne žiwjenjo wostudłe njeje, a za našoho jubilara tež njeběše, hdyž měješe přirodnoho dźěda, kiž so zaběraše z twarjenjom časnikow, zwonow, wohnjowych sykawow, thermo- a barometrow. Štó by njesłyšał hišće wo mištru Kislingu? Tež prjedawši Khróšćičanski časnik, kiž hač do lěta 1935 služeše, bě joho dźěło. Druhi časnik, kiž jara derje hišće dźe, khowa jubilarowy syn Pawoł, wobsedźeŕ hrodoweje haptyki w Budyšinje. Tež druhdźe hišće dźensa Kislingowe „zegerje" prawy čas pokazuja. Jedyn z joho zwonow wisa hišće w Nowym Šěrachowje w jenym privatnym statoku. To bě něšto za małoho wnučka, kiž so nahladać njemóžeše, kak dźěd koleska wurězowaše z twjerdoho drjewa za časniki, a druhe dźěła wukonješe. Z tym sej dźěd čas zaćěri při pasenju kruwow a wowcow. Junu pówsny tak zhotowjeny časnik na brěžu, a hlej — wón dźěše, z lutoho drjewa twarjeny. To so Lajderec Józefej lubješe a z přihladowanjom wjele časa zańdźe. Wulki zajim za časniki je wobkhował hač do dźensnišoho dnja.

Ludowu šulu wukhodźi w ródnej wjescy; njeboh Pjetaš bě jomu z wučerjom. Swoje gymnasialne studije dokonja w Prazy a Komotawje, dyrbješe pak abitur w Sakskej wospjetować, chcyše-li do statneje służby zastupić. Na universiće w Lipsku wotpołoži swoje juristiske pruhowanja a započa swoje dźěło w Budyšinje, wukonješe je dale w Ošacu, w Brand, w Nowosalcu-Hródku, hdźež so woženi, a skónčnje w Šěrachowje, hdźež na 28 lět skutkowaše. 51 lět je ze swojej swěrnej mandźelskej Marju rodź. Rajnišec dróhu žiwjeńsku kročił. 1926 swjećeštaj złoty mandźelski jubilej; tola hižo za lěto zemrě jomu mandźelska. Joho dźowka Marja je mandźelska tudomnišoho krajnosudniskoho rady Tammera. W lěće 1915 dźěše naš jubilar, potajkim 68 lět stary, na

derje zasłużeny wotpočink, tola je w dalšej swětowej wójnje po potrěbnosći w sudniskim dźěle hišće dale wupomhał.

Tak ćeče žiwjenjo tutoho wot Boha wobhnadźenoho starca měrnje dale. My młódši rad na tajkoho človjeka słuchamy, kiž je tak mócne přeměnjenja a přewróty dožiwił. Z 48/49 revoluciju so započinawši, dožiwi mnohe wójny tak 1859, 64, 66, 70/71, rusko-turkowsku, španisko-amerikansku, wójnu Burow w Južnej Africy, zbožk Boksarow w Khinje, rusko-japansku, wo mnohich kolonialnych wójnach scyła nic rěčeć, dwě wójnje na Balkanje, wulku swětowu wójnu, potom powójnski čas ze swojim narodnym pozběhnjenjom a nětko španisku a khinsko-japansku wójnu. A što je so wšo na politiskim, hospodarskim, wumělskim polu w běhu tutych 90 lět stało! Jubilar lubuje swoju domiznu — rad powěda wo swojej ródnej wsy, wo starych časach, kak je tehdom wšitko było. Wisa na swojej Łužicy, přisłuša na wšě 40 lět hórskomu towarstwu a bu tohodla wot hłownoho zwjazka „Lusatia“ ze złotym znamješkom wuznamjenjeny. Je dołhe lěta sobustaw Maćicy Serbskeje a je rad jeje wědomostne zešiwki čitał.

Njech joho wječor žiwjeński dale tak měrnje ćeče w krutej dowěrje na Boha, njech w čiłosći a strowosći kroči do poslednjeje dźesaćiny lětstotka! Tež hišće na tutym městnje wutrobne zbožopřeća k wurjadnomu dnjej!

Jusło.

Našim młodźencam.

Šwarna črjódka našich młodźencow poćehnje započatk novembra do wojakow abo do dźěłoweje służby. „Posoł“ jim tele rjadki wěnuje. Starši a hospodarjo njech tohodla dźensniše čisło swojim hólcam do ruki stłóča.

Luby młody přećelo! Bórzy wopušćiš swoju domiznu. Hdźe poćehneš ze swojim brěmješkom? Do służby za kraj a wótčinu! Čestna to służba! Z wěstej hordosću widźimy će ćahnyć ze staršiskoho domu a wosady won do swěta. Staršej, wučerjo a duchowni wulke nadźije na tebje stajeja. Zo by so tola wopokazał jako hódny škitař a służownik kraja a wótčiny!

Čiń starosćiwymaj staršimaj česć a wjeselo!

Słub staršimaj, hdyž jimaj ruku zawdaš prajo božemje: Nano, maći, wostanu wamaj swěrny. Chcu so swojoho luda a naroda hódny wopokazać. Kaž su naši wótcojo stajnje swěru służili krajej a wótčinje, tak tež ja. Ja, katolski serbski młodźenc, chcu swojoho muža stajić!

Čiń swojej wosadźe a swojomu duchownomu česć a wjeselo! Wotmysl sebi, hdyž tež na faru dźeš božemje prajić: Pokład swjateje wěry, kotryž sym něhdy w swjatej křćeńcy dóstał, chcu sej tež zwonka staršiskoho domu a wosady škitać a wukhować. Swoje nabožne winowatosće swěru dopjelnju, dyrbjał-li tež tón abo tamón wopor na so wzać. Na wšědny rańši a wječorny paćeŕ nihdy njezabudu, tež nic na njedźelnu Božu służbu a porjadne dóstawanjo swjatych sakramentow.

Takle ze staršiskim a měšniskim požohnowanjom wućehń do swěta. Pod škitom Khrystusa Krala wukonjej čestnu służbu za domiznu a wótčinu!

Njedźelu 31. okt.,

na swjedźenju Khrysta Krala,

zeńdu so wšitcy młodźeńcy našich wosadow, kotřiž do wojeństwa abo dźěłoweje służby zastupja,

k Božej służbje a k nabožnym přednoškam.

Wšitcy su wutrobje přeprošeni.

Staršich należnje prosymy: „Pósćelće wašoho syna!“

Ważne přispomnjenja:

1. Hdźe so zeńdźemy? **W kapali Janskich kupjelow** w Smječkecach.
2. Hdy? Započatk je **rano we 8 hodź.** Wot 7 hodź. je přileżnosć k swjatej spowědźi. We 8 hodź. je Boża mša z prědowanjom a zhromadnym swjatym woprawjenjom.
3. K snědanju po kemšach přinjes sej pomazku sobu. Za bunacy a za wobjed so „jich ćeta“ postara.
4. Přinjes „Wosadnik“ sobu!
5. Přehladaj sej swoje kolesko hižo sobotu,
   zo powětr ći njećeknje,
   zo rjećaz ći njerozleći,
   zo zadnje kolesko njezhubiš!
   Njezabudź na swěcu!
6. Kónc: Njedźelu popołdnju!

Přińdźće połnoličbnje! To budź waša česć! Kać so nichtón njebudźe!

Potajkim: Zamołwće so hnydom na farje!

Syrota.

(Skónčenjo.)

„Hdyž je tomu tak“, praješe Hańža zasy wjesele spokojena, „dowjedźće mje khětře k mojomu wujej, a wón wěsće zasy wotkhorje; z lubosću a starosćiwosću chcu joho wothladować. A hdy bych so jenož wot Marje dźělić njetrjebała!“ přistaji wona ćežcy zdychujo.

„Ja tebje njewopušću“, praješe Marja, a přimny swoju towaršku za ruku. Wšak chcyše hrabja Borownik tebi k lubosći tež mje sobu wzać, potajkim drje tež twój wuj mje wotpokazać njebudźe. Hromadźe budźemoj joho lěpje móc wothladać, a tak wón ćim prjedy wotkhori.“

„To ty njesměš“, wotmołwi Hańža, „hlej hrabja Borownik tebje tež samu k sebi wozmje, a dobroćiwosć, kotruž chcyše mi wopokazać, wón na tebje přenjese, a ty móžeš do toho bjez wšoho wuměnjenja zwolić, dokelž žanych krejnych přećeli nimaš.“

„Ja žanych přećeli nimam“, praješe na to Marja, „mam pak we tebi sotru, wot kotrejež so dźělić njemóžu.“

Krótki čas po tym sydnyštej so wobě holčcy z knjezom fararjom do woza a wotjědźeštej. Njeměješej sebi tak wjele powědać kaž popołdju, hdyž wot hrabje Borownika so zasy do klóštra wróćištej połnej wjesołych nadźijow za přichodne časy. Mjelčo nutrnje Boha prošeštej, zo by jimaj móc wobradźił k dopjelnjenju ćežkich winowatosćow, kiž na njej čakachu.

Wóz zasta při njenahladnej khěži. Holčcy skočištej z njoho a přińdźeštej po wuzkim ćmowym skhodźe, hdźež knjez Jurij bydleše. Durje k joho jstwi buchu jimaj pokazane; wonej zastupištej. Wšo, štož tu widźeštej, dopominaše na khudobu. Dwě małej woknje na dwór rozswětleštej njedospołnje jstwu. Stare stólčki a druha jstwina nadoba bě dodźeržana, a stoješe tu w njeporjedźe. W kuće leżeše na khudym pósłanju khory wuj.

Hačrunjež běštej dobrej holčcy z krutej wolu a z najlěpšimi wotpohladanjemi přišłoj, zbudźi to, štož wuhladaštej, stysknosć. A kajki rozdźěl mjez tym, štož běštej wčora pola hrabje Borownika widźałoj, haj kajki rozdźěl mjez tutej ćmowej, khudej jstwičku a rumnymi a swětłymi jstwami we klóštrje. Hač so na tajke žiwjenjo tudy přiwučitej? Ale mjez tym, zo we nimaj tajke mysle wotućichu, pohlada Hańža na sćěnu napřeco łožej, a sylzy stupachu jej do wočow; tam wisaše wobraz, mać ze swojim dźěśćom hrajkacu pokazowacy. Hańža jón hnydom spózna. „O luba maći, luba maći,“ zawoła wona z bolosću a stupi k wobrazej.

Tu bě słaby hłós z łoža słyšeć: „Sy to ty, Hańža? Dźowka mojeje lubeje sotry? A chceš ty při twojim khudym khorym wuju wostać?“

„Haj luby wujo“, wotmołwi holčo, ke khoromu přistupjo, „chcu při was wostać, a wšo móžno činić, wašu khorosć wam wolóžeć.“

Njeprošeny hósć.

(Kermušny wobraz.)

Nyšporjec Bosćij dźěše k pjekarjej. W jenej rucy měšk muki a w druhej ručny korb z cokorom, twarohom a mlokom. Staji wšo do pjekarnje a rjekny: „Přihotujće kaž hewak! Dźensa wječor pohladam, hač su so radźiłe.“ Ani słowčka ze žonami njeporěča. Wone sebi mjez sobu šukotachu: „Nyšporjec Bosćij njeje hišće smjerć swojeje žony přewinył, kiž tak nahle wumrě. Khodźi wokoło, kaž by něšto pytał.“ Běše też tak. Tohodla pak so z Bóhl'bym Knjezom njewadźeše. Ně, to wón nječinješe. Byrnjež wosamoćeny był, něšto tykancow dyrbješe ke kermuši napjec. Ale do soboty k pjekarjej njeńdźeše, kaž bě to njeboh' Lejnine wašnjo. Tuž też hinak nječinješe. Haj, w tym njedaše ničo na nju přińć. Wokoło dźewjećich wječor wobu so škórnje a dóńdźe hišće raz k pjekarjej z košom na khribjeće. W nim chcyše tykancy domoj njesć. Kaž kóžde lěto. Jedyn cykorowy, jedyn jabłukowy a dwaj sydrowej, dokelž tón najradšo jěduješe. Zo pjekař kóždy sydrowy z horšću rózeńkow potruši, Bosćij nikomu njepraješe. W dźesaćich leže we łožu a prošeše Bóhl'by Knjeza, zo njeby jomu žanych hosći pósłał. Pjatnaće lět hižo khodźi Matuškec Michał, njeboh žoniny bratr, k njomu na kermušu. To dyrbješe přestać. Joho žona dźěn bě zemrěła; tohodla wón měnješe, zo nětko jeje bratr joho ničo wjacy njestara. A tuž so na druhu stronu wobroći, hdyž słyšeše, kak dešćik do woknow šwika. Wonka so z čurami kidaše. Mjez tym wusny.

W samym času powisny Matuškec Michał swoju čornu suknju na stólčk a zjědźe z ruku po njej. Běše joho wěrowanska. Wotewri wokno a pohlada za wjedrom. Běše tołsta ćma a stróži so njemało, hdyž wulke krjepjele so po třěše kulachu. Tamle za lěsom wšak so po zdaću wuwjedruje, a tuž bě drje to jenož tajki njemdry šwihel. Hač dotal je stajnje rjane wjedro było, hdyž Matuškec so na kermušu nastajichu. W tajkich myslach padny do spara. Dźiješe so jomu wo husacej pječeni a sydrowym tykancu. Hdyž rano wotući, swěćeše jomu słónčko mjez woči. Naš Michał won z łoža a hnydom do kholowow. Mysleše, zo je hižo wokoło připołdnja a zo je wosme kemše přespał. Bohu dźak, tomu tak njebě. Dopołdnja chcyše tola hižo pola swojoho swaka być, hdyž chcyše kermušny wobjed sobu wužić. Hdyž dźesaćich biješe, nastaji so na puć. Běše dźensa kaž womłodźeny. Njewěm, hač to kermuš činješe abo čorna suknja a twjerdy kłobuk na hłowje. Nyšporjec Bosćij so za njoho hańbować njetrjebaše. Hdyž před khěžu dóńdźe, biješe na wěži jěднaće. Tuž móžeše so Bosćij hišće na wobjed přihotować. Michał njebě jomu ničo zdźělił, też trjeba njebě. Hdyž tola kóždźičke lěto na kermušu přińdźe! Běše to jenički dźeń, zo so wob lěto wohladaštaj. Bosćij zhladowaše z prěnim woknom při khěžnych durjach za kwětkami, a hdyž Michała wuhlada, přewzachu joho stróžele. Jomu bě wjedrowje njelubo, zo Matuška přičampa. Njemóžeše jomu jědźe nanosyć, wědźeše wot prjedawšich lět, jě kaž najsylniši młóck. A hižo torha so za durje. Bosćij ma je nastajnje zamknjene, zo kóždy prošeŕ abo dundak jomu na šiju njepřińdźe. Hdyž pak so njepřesta za durje torhać, dha je wotewri. Michał so přez cyłe wobličo směješe, hdyž Bosćija wuhlada, a postrowi: „Dźeń dobry, mój luby Bosćijo, kak soći hišće dźe?“ — „Dźeń a hórje!“ Z tym chcyše jomu wědźeć dać, zo jomu na nim wjele njezaleži. „Sedźiš tu za zawrjenymi durjemi!“ šćipaše Michał. „Je dla prošerjow, kiž so w kermušnych dnjach wokoło brudźa.“ Při tym zhladowaše jědojće na Michała. Tón pak so wo to njestaraše, dźěše do jstwy a powěsny kłobuk a přewoblek na hozdźik. Bosćij wačeše so wokoło kachlow, santorješe trósku, dokelž so tak prawje njepaleše a staji pónoj z mjasom na wohnišćo. Při tym rozbi kofejowy hornčk, runje njeboh žoniny. Roznjemdrjeny wotewri zadnje wokno a čisny črjopy won na kamjenje. Michał sedźeše za blidom a čitaše njedźelski Posoł. Hdyž dwójcy šćerkot zasłyša, měnješe: „Ty pak maš dźensa njezbožo!“ Při tym mikoce z wočomaj a hišće doda: „Haj črjopy přinjesu zbožo!“ „Njewěm, z wotkel dyrbjało přińć“, bórči Bosćij, „njetrjebam žanoho wjacy, tak dołho hač budu žiwy, mi dosahnje. Při tym zhladuje zasy jědojće na Michała, dokelž sebi tón mysli, zo budźe po nim něšto zdźědźić. „Mi wšak so rjenje njeńdźe. Žołdk njecha tak prawje wjacy. Tomu też staroba połěkuje a přećiwo tej njemóže žadyn lěkař ničo činić.“

Bosćij činješe, kaž by njesłyšał, a po khwilcy staji pónoj ze swinjacej pječenju na blido. Mysleše, dha b'dźe dźensa hnadny, hdyž jomu tak prawje njeje. Ale to bě so zrězał. Mój swěće, wala tón kruchi pječenje do žołdka, ani kuska njezbywa! Hdyž bě hotowy, zjědźe sej někotre razy z ruku přez hubu, wotrě ju wot rubiška, wodychny hłuboko a rjekny: „Dźensa je mi tak prawje zesłodźało!“ „Haj, haj“, měnješe Bosćij, „su wěste dny, hdźež so nje-

---

„O lube dźěćo, měj dźak“, rěčeše khory dale. „Ale hlej, sym khudy a hubjeny. Moje wobydlenjo je ćmowe, njewjesołe, a zamožu tebi jenož jednoru jědź dawać.“

„O ja sym lohcy spokojena“, wotmołwi holčo, „wy dźěn so też lěpje nimaće, a sće k tomu hišće khory“.

„Ale hlej, ty dyrbiš skoro přecy wokoło mje być, tutón njestrowy powětr srěbać, a njezměješ žanoho towarstwa.“

„Ničo wo to, luby wujo; ja wšak wěm čas derje přečinić, a chcu jón też wam přikrotčeć. Jeno zo směm rano na Božu mšu hić. Wjacy a druhoho towarstwa njetrjebam. A hdyž budźeće mi wy wo mojej maćeri powědać a ja wam wo njej, to budźe mi najlubša bjesada. Sym też wšelake wěcy nawukła, z kotrymiž budu was zwjeselić móc; móžu čitać, spěwać, sym wot dobroćiwych sotrow wšelake rjane stawizny nawukła, kiž budu wam powědać.“

W tymsamym wokomiku bě słyšeć, kak wóz před khěžu zasta a za krótki čas stupi knjeni do jstwy, kotruž holčcy hnydom spóznaštej. Bě to knjeni Katha, kiž bě jej wčora we hrodźe hrabje Borownika powitała. „Lubej dźěšći“, wona praješe, „dokelž tak dołho na so čakać daštej, je knjez hrabja mje do klóštra pósłał, zo bych so waju woprašała, hač chcetej so k njomu wróćić. W klóštrje su mje sem pokazali. Je-li potajkim chcetej, móžetej wobej zemnu wróćo jěć.“

„Luba knjeni“, wotmołwi Hańža, „prajće knjezej hrabi Borownikej, zo budu jomu wěčnje dźakowna za wšu dobroćiwosć a lubosć, kiž je mi wopokazał, a hišće wopokazać chcył. Ale sym swojoho wuja zasy namakała, bratra mojeje lubeje maćerje. Je khory a słaby, a trjeba moju pomoc. Ja dopjelnju tak jeno winowatosć dźěšćowskeje lubosće a dźakownosće, hdyž tu při nim wostanu.“ — „A ja“, přistaji Marja, „ja też njezabudu ženje na dobroćiwosć hnadnoho knjeza a budu wšědnje so Bohu za njoho modlić — ale moju sotru Hańžu wopušćić njemóžu.“

„O wój dušnej dźěšći“, zawoła khory, skoči z łoža, čisny płachty wot so, do kotrychž bě zawaleny był. Hańža a Marja pak ze spodźiwanjom na so hladaštej, hrabja Borownik stoješe před nimaj. „Haj, moja luba Hańža“, praješe wón z hnutym hłosom, holčku za ruku přimnywši, „sym woprawdźe twój wuj, bratr twojeje njeboheje maćerje, sym Jurij, hrabja Borownik. Hišće dźensa wječor dyrbitej wobej při mni być a přecy při mni wostać. Hdyž chcych přez tutu lesć twoje zmyslenjo a začuća spóznać, moja luba ćetka, je moja wjesołosć nětko ćim wjetša, dokelž sy moju nadźiju wo wjele přetrjechiła. Město jenoho dźěšća sym tudy dwě namakał, kiž budźetej sebi swěrnej sotře. Pójtej nětko ze mnu, lubej jandźelkaj.“

„Luby knježe“ syrotcy z dźakom wuznawaštej, „štož mój smoj, a štož je hódne a dobre na namaj, za to mamoj so pobožnym sotram we klóštrje dźakować; tam chcemoj najprjedy dóńć a z nimi Boha khwalić a jomu dźak prajić za wšo, štož je k naju zbožu dopušćił.“

móžeš dojěsć, wosebje na kermuši!“ Powědataj sej wo tym a tamnym, dóniž njeje čas k swačini. Bosćij wza talerje z blida a přinjese šalcy. Michał běše hižo zasy hłódny, a tykancej so dźěše kaž pječeni. Bosćijej přewostaji jenož běrtlk. Ani srjódki njezby. W nim so warješe. Čahaštaj so porjadu přez wochlu a njebu mjez nimaj přezjednosće. Hdyž pak so Michał přecy hišće na dompuć njenastaji, poča Bosćijej ćopło być. Z hrózbu mysleše na swój punt kołbasy, kiž we wjelbje ležeše. Stupi k woknu a rjekny: „Tamle 'žno z kermuše domoj du!“ Michał, nic na hubu padnjeny, doda: „Haj, kajke brěmjenja pak sej ći sobu njesu!“ Byrnjež Bosćija bóle paliło, posměwkny so tróšku a mysleše: Aha, tam chce won! Překładowaše sej tam a sem. Rozsudźi so, zo jomu poł tykanca sobu da. Tak šarowaka wotbudźe a swój punt kołbasy zdźerži. Činješe, kaž njeby ničo słyšał. Dźěše do wjelba a přinjese poł cokorowoho tykanca. „Zo maš doma też něšto k přikusej!“ Położi tykanc na blido. Michał wućahny pisane rubiško a zawali do njoho tykanc. Z tym cokorowym jomu prawje njebě, hdyž Bosćij tola wědźeše, zo sydrowy najradšo jě. Ale chcyše joho z tym trochu mjerzać. Bjeze wulkoho hołka a hary wobleče so mantl, staji sej kłobuk a dźěše. „Měj so rjenje!“ praješe při rozžohnowanju, „k lětu so zasy widźimoj.“ Ale Bosćij, kiž njebě hišće prawje dopóznał zmysł prajidma: „radši dobroty dawać hač jich hladać“, žadaše jenož za tym, zo by so Michał z procha měł, a přeješe jomu wšo móžne, štož móže so človjekej stać. Po křesćanskim zmyslenju to wězo njebě. Michał čampaše pak we wšelakich myslach měrnje domoj, w jenej rucy kij a w druhej brěmješko, a nječinješe sebi dale starosćow, hač bě był z witanym abo njewitanym hosćom.

Wjelečesćenomu knjezej wyššomu justicnomu radže na wotpočinku

knjezej Leidlerej w Budyšinje

k joho **90. narodninam,** njedźelu 24. okt.,

wěnowane.

W Budyšinje sym Was zeznał.
Sym Was husto w kemšach widźał.
Sće tam w prědnich ławkach sydał
a na Bože słowo słuchał.

Sym Was potom wopytował.
Khwilku z Wami bjesadował.
Rady sym Wam připosłuchał,
hdyž sće lěta wopominał.

W Khrósćicach so narodźišće
při kermuši, kaž to wěsće.
Rjekny mać: „Nět mamy hosća,
kiž nas wjacy njewopušća!“

Dźěd Waš časniki je twarił
a sej pomnik čestny stajił.
Je też samo zwony lał.
Wjele je dźěd Kislink znał.

Wy sće w měsće z hólčkom był.
Knjeza Hofmanna sće měł.
Słužił sće a studował.
Swoje mocy napinał.

Sće na mnohich městnach był.
Brand a Oschatz, Šěrachow,
tam sće do kanclaje šoł.

Njebočička mandźelska
bě wam swěrna towařška.
Dźěsći, kiž Bóh Knjez Wam da,
buštej Waša zepjera.

Dołho 'žno sće wuměnkał.
Je to tola Boži dar,
hdyž budźeće njedź'lu nět
runje dźewjećdźesać lět.

Bohu dźak, kiž je Was wodźił,
a Wam móc a lěta spožčił.
Budźće dale z Bohom žiwy.
Wužiwajće hnady čiły!

Sto lět, přispomnić 'nož chcemy:
runu ličbu mjenujemy.
Božu móc wšak chcemy khwalić.
Wona budźe mjezy stajić.

By-li čas so prjedy skłonił
a Wam wěčny swjatok zwonił,
tak budź krasna Waša mzda:
złota króna njebjeska! *M. C.*

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 586. 587. z Brěmjenja: Madlena Wićazec, Pawoł Šołta; 588. ze Zdźerje: Jakub Hampel; 589. ze Šěrachowa: wučeŕ Filip Jakubaš; 590.—593. z Khrósćic: Hana zwud. Kronsowa, Jan Wjesela, Jakub Knop, Jakub Křižank; 594.—604. z Lejna: Jakub Eiselt, Michał Eiselt, Jurij Domaška, Mikławš Ledźbor, Jan Cyž, Mikławš Čornak, Jakub Krawc, Madlena Nowakowa, Hana Měškankowa, Hańža Khěžcyna, Jan Kral; 605.—609. z Jaseńcy: Mikławš Just, Mikławš Šołta, Jurij Šołta, Michał Wincaf, Jan Paška; 610. 611. z Noweje Jaseńcy: Jan Ryćerja, Jakub Šnajder; 612.—620. z Hórkow: Jan Hejduška, Marja Hrjehorkowa, Madlena Lubcyna, Jurij Mögl, Hańža Čornakowa, Jan Matješk, Bjarnat Wawry, Jan Paška, Jakub Nowak; 621. 622. z Worklec: Michał Wawrik, Jurij Brankač; 623. 624. ze Smječkec: Jurij Šiman, Jurij Domš; 625.—627. z Łuzća: Hana Ryćerina, Jakub Lěsnaŕ, Jan Bjarš; 628. z Nowych Bóšic: Michał Hendrich; 629. z Kopšina: Jan Běr; 630. ze Stareje Cyhelnicy: Jakub Šuster; 631. z Łuha: Hańža Suchowa.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo.: 1030.: J. N.; 1031.: M. N.; 1032.: J. N.; 1033.: N. W.; 1034.: N. P.; 1035.: J. H; 1036.: N. Š.; 1037.: N. K.; 1038.: N. R.; 1039.: N. S.; 1040.: N. K.; 1041.: M. D.; 1042: J. W.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo.: 1114.: N. Š.; 1115.: M. N.; 1116.: N. K.

Sobustawy na lěto 1934.

Čo.: 1122.: J. Š.; 1123.: M. N.; 1124.: N. K.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1129.: J. Š.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1147.: J. Š.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Jakub Šnajder z Noweje Jaseńcy 1 hr.; J. B. z Ł. 1 hr.; N. N. z Jaseńcy 1 hr.; N. N. z Khrósćic 10 hr.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

23. njedźela po Swjatkach, 24. oktobra 1937:

Boža mša str. 427; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swjatym Rafaelu; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356. Poslednje swjate sćenjo wo swj. Rafaelu.

Za swj. arcyjandźela Rafaela:

Modlmy so! Božo, kiž sy swjatoho arcyjandźela Rafaela swojomu służownikej Tobiasej za přewodnika na pućowanjo dał, spožč nam twojim służownikam, zo bychmy też my z joho wobstražowanjom přecy byli škitani a z joho pomocu posylnjowani. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa.

Sekreta (Čicha modlitwa): Wopor khwalby Tebi, Knježe, woprujemy nutrnje prošo, zo by jón na zastupnu próstwu jandźelow hnadnje přijał a k našomu spomoženju tyć dał. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa.

Postkommunio (Po woprawjenju): Rodź, Knježe Božo, k našej pomocy pósłać swjatoho arcyjandźela Rafaela; wón stoji, kaž my wěrimy, stajnje před Twojim trónom; njech donjese naše słabe prósstwy před Tebje, zo by je Ty žohnował. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa.

24. njedź. po Swjatkach, 31. okt. 1937: Swjedźeń Khrysta Krala.

Boža mša str. 416; Gloria; 1. modlitwa swjedźeja, 2. modlitwa z njedźele str. 70 (4. njedźela po Třoch kralach); Credo; Praefacija str. 419; Poslednje sćenjo z njedźele str. 71.

25 trjebanych mužacych a žonjacych kolesow ma na předań

J. Schieback

Mužakowska dróha 4.

Waš fotograf je

Foto-Šołta

w Kamjencu

Budyšska dr. 10. — Tel. 472

Kłobuki - čapki - měcy

we bohatym wuběrku

Rjane kožuchi

Stare kožuchi rjenje wuprjedźuje a ponowja

Kurt Rinke

Kožuchařski mištr - Bohata dróha

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75

Likěry

wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej

125 gr **50, 60, 70 pj.** přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Kupuju **złoto** **slěbro**

E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Cyłe **dynamo** = wobswětlenjo 6 volt, hižo wot **4,75** hr., na 300 mam na składže, **mantle** we wšěch wulkosćach, też za dźěć. kolesa

J. Schieback

Mužakowska dróha 4.

Gardinen Neumann

Specialn ywobkhod

Budyšin, Seminarska dr. 2

rožk Lawskich hrjebjow

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Rjanu ćoplu

zwjeršnu a spódnju drastu

— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.

Přijimuju wupokazy za dźěsćowsku podpjeru.

OTTO OSSWALD

w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Mysłće nětko też na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

So wróćiwši wot rowa swojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, dźěda a bratra, kiž je njedźelu, 17. okt., w starobje 71 lět derjewobstarany ze swjatymi sakramentami do wěčnosće wotešoł, wuprajamy **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!"** wšěm, kotřiž su jomu poslednju česć wopokazali a joho k rowu přewodźeli, wosebje nošerjam, Katolskej Bjesadźe, wojeńskomu towarstwu, wosadnomu knjezej fararjej a knjezomaj fararjomaj Rjedźe a dr. Jakubašej.

W Serbskich Pazlicach, Šěrachowje, Khrósćicach, Nixdorfje.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych

Hańža zwud. Wróblowa

rodź. Šołćic.

Zańdźenu póndźelu, 18. okt., bu mój njezapomnity syn, naš luby bratr a swak

Stanisław Leska

(rodź. 24. 10. 14 we Wudworju) na Wostrowskim katolskim pohrjebnišću swjatočnje khowany. Swoje młode kčějace žiwjenjo je — 22 lět 11 měs. stary — při swěrnym wukonjenju winowatosćow woprował.

Za posledni přewod wuprajamy wšěm přećelam a lubym towaršam, znatym a korporacijam, też Pančičanskej SA, joho prjedawšim sobudźěłaćerjam Didier-twornjow w Tonbergu, přistajenym Wostrowskeje mlokarnje a druhim, kaž też za bohatu pychu, spěwy a hudźbu wojeńskeje kapały, wosebje pak za pobožne modlitwy za njeboho

horcy dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!"

Njech wotpočuje w swjatym měrje!

We Wostrowcu, Kukowje, Póznanju a Mannheimje, na dnju pohrjeba, 18. 10. 1937.

Zrudni zawostajeni:

mać, sotra, bratr a swak.

Póndźelu, 18. winowca, w nocy zemrě po dołhej, ćežkej khorosći, derje přihotowany na puć do wěčnosće, naš luby nan, přichodny nan, dźěd a swak

Bosćij Zarjeńk

z Khrósćic

w starobje 77 lět a bu pjatk na wosadnym kěrchowje pokhowany.

Wuprajamy wšěm, kiž su joho na dołhim khorołožu tróštowali a na pustym wječoru a při pohrjebje za joho khudu dušu so modlili,

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!"

Wosebje dźakujemy so knjezomaj fararjej a kapłanej, kaž też nošerjam.

W Khrósćicach, 22. winowca 1937.

We hłubokej zrudobje zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

44. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. oktobra 1937.** | **75. lětnik.**

Khrystus – Kral.

W februaru lěta 1922 to běše. Nowowuzwoleny bamž Pius XI. wudźěla po swojim swjatočnym krónowanju k prěnjomu razej bamžowske požohnowanjo. Njeličomne tysacy zhladuja z česćownosću k nowomu wjednikej Cyrkwje. Tu nadobo pozběhnje so z luda khorhoj. Na njej stoja słowa: Pak Khrystusa — pak smjerć.

Haj, pak Khrystusa, pak smjerć! Hdźež Khrystus, tam je žiwjenjo; hdźež bohazabłudźenosć, tam duchowna smjerć. A duchowna smjerć je strašniša dyžli ćělna.

Swjećimy Khrysta Krala. Je Khrystus tež woprawdźe naš Kral? Zastupuješ česć tutoho Krala, hdźežkuli sy, před kimž tež stojiš?

To je rozsudne prašenjo. Rozsudne kaž žane hišće w žiwjenju. Sy sebi toho wědomy?

Khrystus, Kral wšěch časow, dyrbi Kral być tež našoho časa!

Běchu kralojo, kiž so khwalachu, zo w jich kralestwje słónco so ženje njekhowa. Kralojo, před kotrymiž so wšě ludy zemje kłonjachu. Tola woni tu wjacy njejsu. Khłódna zemja jich přikrywa kaž njeznatych pódla nich na kěrchowje. A nichtón so wjacy njekłoni před nimi.

Ludwig XV., mócny kral francózski, daše so sławić wot najwjetšich basnikow a molerjow jako słónčny kral, jako najmócniši muž swěta. Joho diplomatija wobknježeše wšě kralowske dwory. Joho wójsko bě najsylniše swěta. We wumělstwje a wědomosći, hospodarstwje a industriji přetrjechi Francózska wšě ludy. Tola Ludwig widźeše wot wot swojoho hrodu St. Germain nazdala St. Denis, hdźež wšitcy joho předkhadnicy pohrjebani ležachu. Tohodla da sebi za 150000000 frankow nowy hród natwarić, hdźež wjacy njewidźeše kralowske rowy: krasny hród Versailles. Tola tutón mócnař njebu tohodla njesmjertny. Junu hasny też tutomu kralej słónco. Morwoho donjesechu joho do St. Denis. Sta swěčkow swěćachu so při marach. Jedyn z najsławnišich prědarjow Francózskeje rěčeše při rowje. A kak wón započa? „Bóh jenož je wulki!“

To dyrbjachu wšitcy hordozni tuteje zemje nazhonić. Mócnarjo, kiž woprawdźe swět wobknježachu: Alexander, Caesar, Napoleon. A dźensa su zabući. Nichtón sebi ani njepomysli, jim hołdować.

Khrystus pak je Kral wostał za 400 milijónow na zemi. Sceptař joho mocy hišće knježi.

Wězo surowe je wojowanjo přećiwo Khrystej Kralej. Ludy so pozběhuja přećiwo njomu. Tola zmužitosć! My mamy slubjenjo: „Sydń so k mojej prawicy, dóniž twojich njepřećelow njepołožu jako podnožk twojeju nohow!“

O, kak klinča tute słowa w času, hdyž tak mnozy nadběhuja trón Khrysta Krala! Kak klinča w swětle tutoho slubjenja słowa bjezbóžnika Lenina, kotryž jónu wuwoła: „My buchmy hotowi ze zemskimi kralemi, nětko chcemy wojować přećiwo kralej njebjes.“

Wy wbozy! Bóh połoži was, njepřećelow Khrysta Krala, jako podnožk k joho nohomaj. Wón budźe knježić wosrjedź swojich njepřećelow.

Ale — a to je naša zamołwitosć — jenož přez nas! Křesćan być, rěka wojowař być pod khorhowju Khrysta Krala. „Štóž njeje za mnje, je přećiwo mi.“

Hdyž chcyše romski wójnski wjednik Scipio Afrikanus pod wulkimi strachami wućahnyć přećiwo Španiskej, pytaše dobrowólnych do swojoho wójska. A telko młodźencow a muži so zamołwi, zo romski senat zakroči so bojo, zo přewjele muži domiznu wopušći. — A podobnje rysowaše Kato swojim wojowarjam njesměrne strachi a wopory, kiž na nich čakaja w dalokej pusćinje afrikanskej. A praji, „štóž njeje zrosćeny tutym stracham, njech so wróći“. Kato čaka. Ani jenički njewotstupi.

Před nami stoji Khrystus Kral a namołwja ke swjatomu bojej za njoho. Njesłyšiš joho hłós? Abo chceš ty wot-

stupić widžo strachi tutoho boją? — Prašejmy so dźensa: Kak stojimy k wěcy Khrystusowej? Našim wótcam bě Khrystus puć, wěrnosć a žiwjenjo. Puć, na kotrymž su přecy wyše postupowali; wěrnosć, w kotrejž bě naš lud zbožowny; žiwjenjo, kotrež před bjezdnom smjerće wukhowa. Běda, jeli twarcy tutón kamjeń začisnu. Budźe rózkny kamjeń, kiž jich rozmjeće. A woni budźa podnožk joho nozy. Swjaty Hilarius junu praji: „Ničo njeje swětej tak strašne, kaž wotpokazać křesćanstwo."

Khrystus Kral žada, zo so khutnje rozsudźiš. Nikomu z nas njespušći rozsudne prašenjo: „Što měniš wo Khrystusu?" Praša so nas kaž něhdy Pětra: „Symanje, syno Jonasowy, lubuješ mje bóle, dyžli tamni?" A wón přistaja: „Štóž njeje za mnje, je přećiwo mi. Štóž mje před človjekami wuznawa, toho też před swojim njebjeskim Wótcom wuznaju. Štóž mje před človjekami zacpěwa, toho zacpěju też ja před swojim Wótcom."

Hdyž je Khrystus Kral wšěch kralow, stojmy swěru k njomu. Dźeržmy so slubjenjow, nam datych. Přińdźe hodźina, hdyž Khrystus so zjewi z wulkej mocu w mróčelach njebjes, na poslednim dnju tuteje zemje. A potom je přišła hodźina, hdyž so človjestwo, cyłe človjestwo zwjeze do kolen před Kralom wěčnosće. Bóh dał, zo bychmy w tutej rozsudnej hodźinje žiwjenja, na brjozy wěčnosće, stajeni byli k joho prawicy!

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Wjele žarowacych přewodźeše zańdźenu njedźelu Kmječec wowku na puć k rowej. Hdyž bě 80 lět docpěła, přesydli so do Radworja, zo by tu ćichi a měrny žiwjeński wječork dožiwiła. Derje bu tu wot přećelstwa, Klimantec swójby, zastarana, a často ju jeje dźěći a dźěćidźěći w Radworju wopytowachu. Też miłosćiwe sotry so rad wo nju starachu. Najebać wysokeje staroby bě jeje duch hišće čerstwy a pomjatk jara dobry. Rady čitaše časopisy a njedźelu přimaše najprjedy za „Kat. Posołom". W Drježdźanach 1853 rodźena přićahny pozdźišo do Serbow a dźěše do burskeje służby, najprjedy w Pěskecach. Lěta 1883 woženi so z Pětrom Kmječom ze Serbskich Pazlic. Mandźelskaj kupištaj sebi hospodarstwo w Jaworje. Z njezbožom pak zhubi swójba swojoho zastaraćerja, a mać stoješe ze 4 dźěćimi samalutka. Žiwnosć bu předata, a mać začahny do Pančic, hdźež na klóštrskim kuble dźěłaše. Hdyž staroba so bližeše, postarachu so jeje dźěći khwalobnje za to, zo by mać nětko měrny, njech też skromny wotpočink wužiwać mohła. Wona namaka tajki skhow we Worklečanskim wustawje, dóniž jej přiwuzni potom posledni přebytk w Radworju njeposkićichu. W poslednim času čełna słabosć spěšnje přiběraše, dóniž jandźel smjerće k njej njepřistupi, zo by ju dowjedł do rjeńšoho kraja. Wysokodostojny knj. farař Nowak wěnowaše jej při rowje hłubokojimace słowa.

Z Khrósćic. Pjatk před tydźenjom pokhowachmy na wosadnym kěrchowje w cyłej Khrósćičanskej wokolinje derje znatoho a ważenoho bywšoho překupca a hosćeńcarja Bosćija Zarjeńka. Zemrěty narodźi so 31. augusta 1860 w Ralbicach. Je potajkim dócpěł wysoku starobu přez 77 lět. Wšitcy joho bratřa a sotry (hromadźe 10) su hižo zemrěći, ale dócpěchu bjez wuwzaća wysoku starobu; posledni joho bratr wumrě loni w Ralbicach přez 90 lět stary. We swojich młodych lětach je njeboh' Zarjeńk był dlěši čas ze służownym pola hrabje Stollberka we Worklecach a też w Brunowje. Rad powědaše hišće na swojim khorołožu wo tutych rjanych zbožownych lětach, hdyž běše hrabinka Monika hišće dźěćo atd. Ze swojim wurjadnje dobrym pomjatkom, kotryž je hač do poslednjoho dnja wobkhował, je sebi samo móličkosće najlěpje spomjatkował. Po wojeńskej służbje woženi so lěta 1888 z Madlenu rodź. Domanic z Khrósćic. Tola hižo w lěće 1892 přińdźe jandźel smjerće po młodu mandźelsku. Z njeboh' Domanju je potom „Hórnikec Bosćij" natwarił rjany rumny dom z korčmu a překupstwom cyle w susodstwje Khrósćičanskoho Božoho domu. Tam je nětko ze swojej druhej mandźelskej Marju rodź. Pjechec z Krjepjec dołhe lěta přebywał a hospodaril. Kelko tysacow su w tychle lětach do Hórnikec hospodliwoho domu nutř a won khodźili a w „Hórnikec nanje" dobroho přećela a towarša namakali! Njebohićki lubowaše hłuboko swoju serbsku domiznu, maćernu rěč a wosebje też swój wosadny dom Boži, za kotryž je też při poslednim wobnowjenju rjany dar woprował. 7 hišće žiwych dźěći žaruje wo luboho nana, kotrohož zemske powostanki wotpočuja nětko k stronje joho 12. dec. 1935 zemrěteje mandźelskeje w khłódnym rowje. Dźakowne dźěći su tam njedawno rjany z drjewa wurězany pomnik postajiłe. Joho duši pak njech swěći wěčne swětło zbóžneje wěčnosće! R. i. p.

Z Khrósćic. Bě-li po sobotnišej nawjedricy (škleńcy) šło, wočakowaše nas kermušnu njedźelu jara hrozne wjedro, tak daloko bě sej na lěwo zalězła. Ale wjedro wudźerža hač do pózdnjoho wječora, štož bě z přičinu, zo so wjele hosći zeńdźe a to hižo na dopołdnišich kemšach. Knjez farař měješe wulku Božu mšu, a wosadnaj kk. kapłanaj jomu assistowaštaj. Sylny měšany khór — drje na 60 mužskich a žónskich — spěwaše łaćansku missu wot Witta z wulkej wustojnosću a dokonjanosću. Žada sej jara dobre mocy. Swjedźeńske prědowanjo měješe knjez kapłan dr. Horjeń, kiž nam rozestaji a na mnohich přikładach pokaza, kak so Cyrkej wo swoje sobustawy wot kolebki hač do rowa stara, za čož dyrbjeli jej dźakowni być. Na kóncu spominaše na wjesne a wosadne dźěćo, na 90lětnoho jubilara, wyššoho justicnoho radu Lajdlera, a kermušerjo zjednoćichu so w pobožnym paćeriu za joho dalše derjemćo a něhdy wěčnu zbóžnosć. Z cyrkwinskich knihi zhonimy, zo bu w lěće 1847 runje jako 100. dźěćo w Khrósćičanskej cyrkwi křćeny. To pohnu jenoho wědźacoho, jomu zbožo přeć k docpěću stotych narodninow, štož dźěn w Božej mocy leži. Kaž hižo pisachmy, běše joho nan z wjesnym lěkarjom. Běše pak so při operaciji jene njedźelnicy wojědnił a na sćěhwkach tutoho zajědojćenja hižo prjedy wumrěł, hač naš jubilar Józef so narodźi. Hišće dźensa so statok, hdźež něhdy joho staršej a po nimaj lěkař Salowsky bydleše, wot wulkich a małych mjenuje „pola dochterec", nětčišich Rjenčkec. — K wjeselu młodych a starych wudźerža wjedro, a tak móžachu sej na zabawnišću čas zaćěrić, přileżnosće běše tu dosć. Hakle w dźesatej hodźinje daše so do dešća, hdyž so mnozy hižo na dompuć hotowachu. Dešć wuhna zbywacych domoj abo do korčmow, hdźež so kóždy na swoje wašnjo zabawješe. Kermušna póndźela pokaza hižo wot ranja přećelne mjezwočo a wobkhowa je cyły dźeń, tak zo wšitcy na swoje přińdźechu.

Z Khrósćic. Swjedźeń Symana a Judy je patrocinium za wosadnu cyrkej. Je to za wosadu přikazany swjaty dźeń, a tuž so Boži dom z pobožnymi wěriwymi pjelni, też z druhich wosadow, zo bychu tuteju škitaceju swjateju na jimaj wěnowanym městnje česćili. Jeju postawje debitej bokaj wulkoho wołtarja. Běštej wobwěncowanej a swěčki so před nimaj swěćachu. Na rjenje wupyšenej cyrkwi bě hižo spóznać, zo je to wuznamny dźeń. Swjatočnu Božu mšu swjeceše knjez farař Rjeda z Kamjenca a wosadnej duchownaj jomu assistowaštaj. K tomu spěwaše samy sylny měšany khór łaćonsku missu zańdźeneje njedźele. Lětsa je so dobre 150 lět minyło, zo bu tudomna cyrkej natwarjena. Při tym nadeńdźechu dźěłaćerjo powostanki z pohanskoho časa. Na samym městnje je něhdy stała pohanska swjatnica, štož so historiscy dopokazać hodźi. Na tutón podawk nawjazowaše swjedźeński prědar, knjez farař Kral z Kulowa, a namołwješe wěriwych, wojować přećiwo wšu kulturu a nabožinu ničacomu bolšewismej a

nowočasnomu pohanstwu. Ze sakramentalnym požohnowanjom skónčichu so Bože służby. Tutón swjaty dźeń nałožuje so husto też jako „doswjedźeń kermuše“, a tuž so na nim hišće raz přećeljo a znaći skhadźuja. Přihodne wjedro polěkowaše swjatomu dnjej a bohatomu wopytej Božich służbow rano, dopołdnja a popołdnju.

Z Khróšćic. Zańdźenu wutoru móžeše skótny lěkař Jurij Šołta, rodź. w Pančicach, na 25 lětne skutkowanjo we swojim powołanju zhladować. Tutón sleborny jubilej njebě jenož za njoho a swójbu wuznamny dźeń, ale też druzy, wosebje z ratařskoho stawa, bjerjechu čiły a bohaty podźěl na tutym dnju. Je tola česćeny jubilar w dalokich worštach wjesnoho a měšćanskoho luda znaty a je dla swojoho přećelnoho a přijomnoho wašnja wšudźe rady witany. Přez swoju wobšěrnu dźěławosć we wšěch hospodařskich kruhach je mnohim njezbožam w skoće, małym a wulkim, zadźěwał, a tak joho sebi kóždy rad w trěbnych padach k pomocy zwoła. Njech je jomu spožčene, hišće mnohe lěta we swojim zamołwitym powołanju skutkować a tak wšelakim skótnym njezbožam zadźěwać! Też towarstwo ss. Cyrilla a Methoda wěnuje swojomu swěrnomu přećelej a čitarjej „Katolskoho Posoła“ swoje najwutrobniše zbožopřeća!

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu 3. novembra popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Wotrowa. W Klóštrskej wokolinje wšitcy derje znaja Wotrowskoho rěznikoho mištra Mildnara. W kotrej wjescy njeby wón hišće wukonjał swoje rjemjesło! Jako wušiknoho rěznika joho khwala, a powšitkownje znata je też žortniwa žiłka, kotraž joho wuznamjenja. Mało ludźi pak budźe wědźeć a wěrić, zo je Mildnarec nan 16. oktobra hižo dócpěł 80 žiwjeńskich lět. Najebać wysokeje staroby je wobhnadźeny hišće z krutej strowotu a ćělnymi mocami, tak zo přecy hišće swoje powołanjo móže derje wukonjeć. Dźiwać so budźeće, hdyž słyšiće, zo je Mildnarec nan před Wotrowskej kermušu w běhu dweju tydźenjow zarězał 12 swini a nadźěłał njeličomnych kołbasow. — Zahe je wón zhubił swoju prěnju madźelsku, kiž bě baba we Klóštrskej wokolinje. 1903 so k druhomu razej woženi z Marju rodź. Bartec. 3 dźěći z tutoho mandźelstwa pokhadźeja. Krute křesćanske zasady rjaduja žiwjenjo Mildnarec swójby; swědomiće so wobkedźbuja winowatosće katolskeje wěry. Z njewšědnej starosću wobdawataj Mildnarec nan a mać swoju dźowku, kotraž je přecy na jeju pomoc pokazana, dokelž jeje wóčcy stej woslepiłoj. „Kat. Posoł“ dołhe lěta hižo njedźelu do Mildnarec statoka zastupuje. Njech Boža hnada, na kotruž jubilar přecy swoju cyłu dowěru je stajał, Mildnarec nanej hišće wjele rjanych lět dari! To wšitcy přećeljo a znaći jomu z wutroby přeja.

Na Wšěch Swjatych a na Khude Duše w Romje.

Běše w samsnym času lěta 1932.

Póndźelu popołdnju wotjědźech z Lubija do Cwikawy, hdźež swojoho wuja, tamnišoho kapłana M. Cyža, wopytach. Wječor pozdźe dóšćahnych Mnichow a nazajtra dojědźech do Insbruka, hdźež dweju serbskeju bohosłowcow, knjezaj Hórnika a Špitanka, nadeńdźech. Stowaršich so tu z někotrymi romskimi bohosłowcami a wotjědźech z nimi hišće samsny wječor do Florenca. Tute lubozne městačko, po kotrymž so też Drježdźany rad pomjenuja (Florenc nad Łobjom), wobsaha njewšědne wumělstwo a sławne wopomnjeńki. Štwórtk podach so do Pisy, město a městno kararískoho marmora. Kathedrala, hdźež mějach nazajtra Božu mšu, pódlanska křćeńska kapała a swětoznata křiwa wěža je ze samoho sněhběłoho kararískoho marmora. Připołdnju Pisu wopušćiwši mějach po puću do Roma nimoměry krasnje wotměnjacu jězbu, k lěwicy romantisku krajinu, k prawicy so daloko a šěroko wupřestrěwace hibite morjo. Wječorne směrki a nócna ćmička počinachu naš puć přikrywać, tu wuhladachmy wot nazdala we wokřewjacym swětle, „Wěčne město“, Rom. Wobkuzłacy bě to za nas wšěch napohlad!

Bórzy móžachmy na hłownym dwórnišću naš ćah wopušćić, a dojědźech khwatnje do znatoho wustawa „Collegium Germanikum — Et Hungaricum“, hdźež naši studowacy z němskich a wuheńskich diecejzow přebywaja. Tola njenamakach ani kućika wjacy za přenocowanjo, dokelž bě wustaw z cuzymi hosćemi hižo přepjelnjeny. Za to pak dóstach biskopske jstwy pola „šlezskich šěrych sotrow“ na Via dell' Olmata, blizko krasneje baziliki „Maria Maggiore“. Tak wuznamne, marmorojte, tak zymne wšak běše też moje bydlenjo, wosebje w nocy, Romjanam su kachle a kachlički nimale njeznate, dadźa so radšo a tuńšo wot Božoho słónčka wohrjewać. Wo dnjo drje tele tunje italske kachlički kóždomu derje činja, ale w nocy bohužel Bože słónčko před nami so khowa a też njewohrěwa. Tola na łóžka, w kotrychž nas zyma łowješe, na njedźeli „Khrysta Krala“ a na sćěhowacych swjedźeńskich dnjach lohcy pozabychmy. Spomnjene dny běchu za nas Romskich putnikarjow połno słónca a zahorjenja.

Na njedźeli před „Wšěmi Swjatymi“ wudźěleja so mjenujcy w cyrkwičcy Germanika bohosłowcam spomnjenoho a też druhich wustawow swjate swjećizny wot štyrjoch nižšich hač do wyššich měšniskich swjećiznow, tón raz na 70 kandidatow. Kardinal-vikar Romskeje diecejzy, Franc Marchetti Selvaggiani, je wudźěleše. Mjez nowoswjećenymi měšnikami běše też naš krajan dr. Pawoł Horjeń. Chcychmoj z arcyměšnikom Žurom jako wujej nowoho měšnika při joho swjatej měšniskej swjećiznje swědkaj być a městno joho lubeju njebohićičkeju staršeju, kotrejž čestny a radostny dźeń swojoho jeničkoho syna njedožiwištaj, zastupować. Na Wšěch Swjatych maja potom nowoměšnicy zdobom swoju primicu, kóždy w jenej za njoho wosebje wuznamnej cyrkwi. Naš neopresbyter Pawoł běše sebi krasnu baziliku St. Paolo wuzwolił; tu dźěn wotpočuje w krypće pod wulkim wołtarjom swětajapoštoł, swjaty Pawoł, joho wjelečesćeny swjaty patrón. Jomu je so často poručał za swoje studije, za swoje duchowne powołanjo, jomu chcyše so při primicy za swoje dalše skutkowanjo w Jězusowej winicy hač do smjerće poručeć, zo by něhdy junu ze swojim japoštołskim patrónom we njebjeskim kralestwje wěčnje zjednoćeny był.

Rom, residenca Swjatoho Wótca, je wězo na cyrkwinske swjedźenje zwučena, tola telko primicow zdobom na

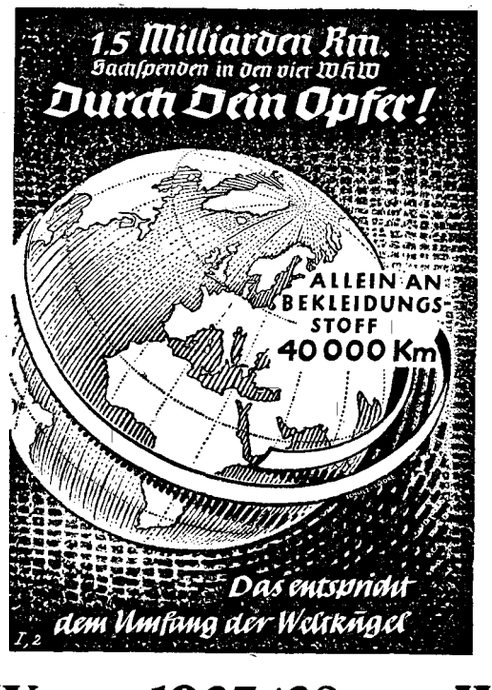

samsnym dnju wuznamjenja swjedźeń wosebje. Ja sam mějach potom Božu mšu we Trefontane, we klóštrje Trapistow, na samsnym městnje, hdźež bu swj. Pawołej hłowa wotćata.

Ja a přiwuzni primiciantow běchmy připołdnju hosćo wustawa „Germanika". Jako wuznamni hosćo běchu tu přitomni patriarch Huyn, něhdyši arcybiskop Pražski a jedyn Ermlandski kanonikus, kiž je před 50 lětami w Germaniku měšnisku swjećiznu dóstał.

Popołdnju wopytach Romske cyrkwje, jena přemo druhu za swjaty dźeń krasnje wupyšena. Wječor wotmě so we wulkej awli „Germanika" k česći primiciantow swjatočna akademija, to je wědomostne posedźenjo ze wšelakimi přednoškami bohosłowcow.

Nazajtra, na dnju „Wšěch khudych dušow", běchu, kaž na „Wšěch Swjatych", nimale wšě cyrkwje přepjelnjene. „Wšěch khudych dušow", dźeń połneje radosće a radowanja za lube khude duše, na dnju, hdźež so tu na zemi telko za nje modli, hdźež so telko swjatych woprawjenjow a wotpuskow za nich wopruje, hdźež smě kóždy měšnik tři Bože mšě za nje wotměć; dźeń, hdźež so z hórkoho horja čisća wuswobodźa za njewuprajomnu radosć wěčneje zbóžnosće, hdźež khude duše so woprawdźe zasy wobohaćeja.

Tola za nas žiwych wostanje tutón dźeń khutny a raznišo hač hdy wospětuja so za nas wšěch płaćiwe słowa: „Memento, quia pulvis es — et in pulverem reverteris!" Za mnje pak běše dźeń „Khudych dušow" tónle raz jara pokojacy a pozběhowacy.

Mějach dźěn njewšědnu přileżnosć w katakombach swjateje Pětroweje cyrkwje, pódla rowa swjatoho Pětra celebrěrować a swjate woprawjenjo wudźěleć. Hdyžkuli so wobroćich a „Dominus vobiscum" spěwach, mějach kóždy raz row njezapomnitoho bamža Pia X. před sobu. Wspomnjenych katakombach wotpočuje hišće wjacy bamžow a kardinalow, mjez nimi swjeći a swjećiprajomni. To běše zdobom wopyt prěnjoho pohrjebnišća, a wuspěwach tam swjate wěrywuznaćo a buch znutřkownje hnuty a zdobom pozběhnjeny při słowach: „wěrju do swjateje katolskeje cyrkwje, zhromadźeństwo swjatych . . ."

Po Božej mši wopytach Cambo Santo, wustaw za młodych duchownych Němskeje z cyrkwju a mjeńším pohrjebnišćom. Nad wrotami čitaš słowa „Teutones in pace".

K dnjej Khudych dušow:

Kěrchowny kříž.

Tam na hórcy so srjedźa zběha
Kříž stary k njebju wysoko.
Měr po kěrchowje ćichi lěha
So wokoł' křiža šěroko.

Hlej! K zemi Zbóžnik hlada zwadnej,
Chce wšitkich zjednać w miłosći;
Tej rucy wupřestrěwa hnadnej,
Chce wšitkich wobjeć w lubosći.

Kaž wowcy k pastyrjej so k njomu
Tam tłóča hórki zelene,
A za znamjo su Kříž'wanomu
Wšě z křižikami pyšene. —

Hdyž truby něhdy zawołaja
Wot njebjes morwym do rowa,
Do njebjeskoho potom raja
Wón powjedźe jich z kěrchowa.

Připołdnju pak mějach też přileżnosć z kardinalom Eug. Pacelli poréčeć. Hdyž jako Berlinski nuncius Budyšske tachantstwo wopyta, chcyše też našu rjanu serbsku domiznu spóznać a poby w Marijinej Hwězdźe, w Khrósćicach a w Baćonju. Wopyta też Lubij, swjećeše tu Božu mšu a potom bě też na farje z hosćom, prjedy hač do Marijinoho Doła a do Žitawy wotjědźe. Dopomni so hišće cyle derje, štož bě tehdom na spomnjenych městnach widźał a słyšał. Popołdnju wopytachmy wulke „Cambo Santo", to réka kěrchow města Roma. Běše tam telko ludźi, zo mózachmy lědma přestupić. Rowy běchu z kwětkami, różemi a wěncami

Swjećeny pjenježk.

1. Pobožna swójba.

„Kaž pak tón waš Mikławš rjenje k wołtarjej služi", praješe Brózdźina Sněžkec maćeri, hdyž njedźelu hromadźe wote mše dźěštej. „To so kóždy na nim zwjeseli. Druhe hólčata hladaja tam wokoło so a směja so jedyn na druhoho, kaž bychu njewjedźałe, zo su w cyrkwi. Waš to ženje nječini . . ."

„Njekhwal joho, njekhwal!" wotmołwi Sněžcyna — „naš wšak by tam tak derje też swoje tryski hnał, njeby-li nan tak kruty na tole był. A ja jomu też přecy réču: Mikławšo, pomysl sebi, kak rjenje a kajka česć to je, za hólčka być. Maš službu porno jandźelam. Budź tola, pak jomu rjeknu, pola wołtarja přecy prawje přistojny a njedawaj ludźom pohórška."

„To njewěrju", praji zasy Brózdźina, „zo by waš žane tajke tryski dokonjał, kajkež tam druzy činja. Bě dźěn přecy bóle z ćicha, a měješe molički hižo jara rjane wašnjo. Wěm so dopomnić, kak wón, hdyž hišće w sukničcy khodźeše, hižo kóždomu prawje rjenje „Budź khwaleny . . ." praješe. Sym też słyšała, zo knjez joho w šuli husto pokhwali. To změjetaj z nanom zawěsće hišće prawje wjele wjesela na nim."

„To daj Bóh!" dźeše Sněžcyna. Wšelako wšak so čini a nichtó njewě, što na swojich dźěćoch dočaka.

Takle sebi powědajo přińdźeštej Sněžcyna a Brózdźina do Hwězdźic. Tu skónc wsy Brózdźic twarjenja prěnje stejachu; tuž sebi kemšefcy „božemje" daštej, Brózdźina zańdźe do dwora nutř, Sněžcyna pak we swojich myslach po wsy dale dźěše a njemóžeše sebi wumyslić, čohodla Brózdźina jich Mikławša tak jara wuzběhuje. Ponižna mać njewědźeše wšak sebi wjele na dobre počinki swojich dźěći. My pak dyrbimy wuznać, zo smědźeše so małomu Mikławšej woprawdźe khwalba přistojnoho hólčeca a Sněžkecom česć pobožneje swójby přicpěwać. Na bójske woni jara běchu. To kóždy spóznawaše, byrnjež jeno nimo nich šoł. Před dworom při puću mějachu rjany swjaty kříž stojo z napismom: K wjetšej česći Božej a za dobry přikład tym, kiž po nas budźa, stajił Michał Sněžk. Tónle kříž bě hižo sam na sebi jara rjany, ale zdaše so hišće wjele rjeńši być, dokelž w różowej zahrodcy steješe, hdźež słónčne róže a črijki a šćětki, też ćernjowe róže wšelakich barbow kćějachu a wonjate drjewičko rosćeše. Skónc rjadkow bě něšto pjeńkow smjertnoho zela sadźenych — na druhim kóncu pak so po domskim horje łopjenate wino plećeše a dosahaše wyše hornich woknow hač bliže swislam. — Sněžkec domske bě na dwěmaj šosomaj; z napřeća steješe bróžnja z hródźu, po boku pak trawjeńk z drjewjeńcom a na puć do wsy wulke wrota. Wšitke twarjenja běchu stare, ze słomu kryte, jenož rumna jstwica nic, kiž bě njedawno z boka zahrodki domskomu přitwarjena: jeje wokna dźěchu do wulkeje sadoweje zahrody, a tam na štómach škórcy

cyle zawodźete. W cyrkwičcy srjedź kěrchowa běše posmjertna pobožnosć za khude duše z pohnuwacym prědowanjom. — Tejle wobrazkaj na „Wšěch Swjatych“ a na „Khude duše“ we Romje so mi hłuboko do wutroby zaščěpištej. Arcym. P. Šołta.

Katolska Cyrkej w swěće.

Rakuska. Srjedź septembra rozžohnowa so we Winje 22 misijonarow „Božoho Słowa“ před wotkhadom do misijónow. 11 z nich póndźe do Khinskeje, 3 do Noweje Gwineje, 2 do Indiskeje, 2 do Brasilskeje, 2 do Argentinskeje a 1 do holandskich kolonijow. Při rozžohnowanskim swjedźeńku wobdźělichu so bamžowy nuncius, Winski měšćanosta a rakuski president Miklas.

Před něšto lětami wotmysli sebi rakuski duchowny P. Gorback, we Winje tajkich dźěłaćerjow hromadźić, kotrychž njespokojachu lubjenja a slubjenja bjezbóžniskoho hibanja, tych chcyše pater Gorback dobyć a jednoćeć a **zasy na puć k swjatej Cyrkwi dowjesć.** Nadźiješe so, zo z podpjeru nowinarstwa swój wotpohlad dócpěje. Samo nazhonići mužojo jomu wot tajkich pospytow wotradźowachu, dokelž njewěrjachu do móžnosće wuspěcha. Duchowny pak njeda so wottrašić. Woprowaše swoje małe wot nana herbowane zamoženjo a založi z tym časopis, kotryž za 20 pjenježkow předawaše. Dołho njetraješe, za něšto njedźelow nakład zrosće na 50 000, bórzy po tym na 100 000, dale na 200 000 a skónčnje na 250 000. To jomu wunjese jara rjany pjenjez. Wšitko, štož z časopisa wuwikowa, derje nałožowaše z kupowanjom ležownosćow blizko wulkoměsta Wina, zo by tu potom za dźěłaćerjow mohł cyrkwje twarić. Dźensa stoji w předměstach Wina hižo 7 cyrkwjow, kotrež na tute wašnjo nastachu. Dwě nowej so tu khwilu twaritej. Nětk też druzy wěrja, hdyž wulkotne wuspěchi widźa. Pred krótkim je pater Gorback swój 50. měšniski jubilej swjećił, wobdaty a sławjeny wot swojich dźěłaćerjow a nahladnych wosobow.

Francózska. Zajimawy kongres so w septembru w Parizu wotmě: **mjezynarodne zarjadnistwo katolskoho duchownstwa** bě so tu zešło. Šěsć narodow bě zastupjenych: Němska, Belgiska, Francózska, Italska, Šwica a Češka. Z předsydu tutoho internacijonalnoho zjednoćeństwa je Würzburgski biskop Excel. Ehrenfried, generalny sekretar je Msgr. Orlandi ze Sienna. Ze składnosću tutoho kongresa swjećeše Parižski kardinal Verdier w bazilicy na Montmartre (Sacre-Coeur) zjawne pontifikalne kemše.

W samsnej bazilicy, Sacre-Coeur, bě ze składnosću kongresa **katolskich wustawow za hłuchoněmych** wulka Boža mša, při kotrejž so přez 300 hłuchoněmych wobdźěli. Z wuradźowanjow tutoho zjězda zhonimy, zo je w Francózskej 4500 hłuchoněmych a 1500 slepych w młodych šulskich lětach a zo jich wjetšina so wothladuje w katolskich wustawach, kotrychž je 80. 500 sobustawow duchownych rjadow so za wbohich khorych stara.

Nałožuj čas derje!

Činmy dobre, doniž mamy časa. Přińdźe nóc, w kotrejž nichtón njebudźe skutkować móc. Čas je drohotny; ale my joho hódnotu njepoznawamy. Tu hakle póznajemy, hdyž jón wjacy nałožeć njebudźemy móc . . . Často je nam čas wobćežny, njewěmy, što z nim započeć. Přińdźe pak dźeń, na kotrymž budźemy sej štwórć hodźinki jako drohotnišu witać dyžli wšě pokłady swěta . . .

Čas je nam darjeny, zo bychmy so za wěčnosć starali; a wěčnosć njebudźe nihdy dosahać, zo bychmy zhubjeny čas wobžarowali, jeli smy jón njewužitnje přetrjebali.

Po Fenelonje (bisk., † 7. 1. 1715.

Cyrkwinske powěsće.

Ralbicy.

Křćeni: 25. dec. 1936: Helga Jlsa, m. dź. Pětra Pawoła Donata, dźěłaćerja w Šunowje. — 1937: 11. 1. Hańža Caecilia, m. dź. Jurja Kobalca, ratarja w Róžeńće; 11. 1. Marja Hana, m. dź. Bjarnata Pawoła Brankačka w Konjecach; 14 1. Jurij Maks, m. s. Maksa Pjecha, dźěł. w Smjerdźacej; 17. 1. Hańža, m. dź. Jakuba Čornaka, bura w Ralbicach; 30. 1. Jurij Konrad, m. s. Florenca Michała Donata, dźěł. w Šunowje; 6. 2. Heinz Korla, m. s. Kurta Brücknera, dźěłaćerja w Smjerdźacej; 7. 2. Jurij Jan, m. s. Jurja Šołty, ratarja w Sernjanach; 17. 2. Terezija Hana, m. dź. Jurja Wjeńki, skałarja w Sernjanach; 24. 2. Hilžbjeta Marja, m. dź. Jakuba Pawoła Wjesele, ratarja w Ralbicach; 2. 3. Jurij Feliks, m. s Jurja Žura, přehladowarja mjasa w Ralbicach; 4. 3. Pawoł, m. s. Pětra Frencla, ratarja w Ralbicach; 11. 3. Margot, m. dź. Mikł. Bjarnata Bulanka, dźěłaćerja w Nowej Smjerdźacej; 14. 4. Jan, njem. s. z Konjec; 11. 4. Jurij, m. s. Pawoła Bjarnata Kilanka, ratarja w Šunowje; 7. 5. Monika, m. dź. Jurja Józefa Šołty, dźěłaćerja w Ralbicach; 10. 5. Marja, m. dź. Jana Möllera w Šunowje; 17. 5. Angela Marja, m. dź. Maksa Rječki, wučerja w Róžeńće; 20. 5. Marja Monika, m. dź. Jurja Bjarnata Domaški, ratarja w Ralbicach; 22. 5. Józef Beno, m. s. Jakuba

w kukačach hospodowachu a sebi wjesele hwizdachu. Na zahrodźe bě też pod hałozatej pičołku studnja, hdźež wot słónca kužoł khłódnu dobru wodu dawaše. — Ze zahrodu so małe keřčki hromadu dźeržachu, a přez nje spokojnje sebi klukotajo rěčka mała běžeše. A nimo keřčkow dźěše zeleny pućik z dworom won na pola.

Tajki běše Sněžkec statok z wonka. Rjenje pak bě pola nich też nutřka. Byrnjež z wulka njebyli, běchu sebi tola jstwu po katolskim wašnju rjenje wudebjeli. Na wšěch sćěnach za škleńcu swjećatka wisachu, jenož při durjach samych nic, hdźež z jenoho boka polcy, z druhoho boka khachle stejachu. Při polcach wisaše pak krjepjeńčka. W kuće běle klonowe blido stoješe, wyše njoho bě Boža martra a za njej swjećena bołminowa hałžka. W druhim kuće mějachu Sněžkecy mały wołtařk — wodźety z běłym cankatym rubiškom, wudebjeny z bańcikami. Na nim steješe w małym khamorčku swjata Marija, kaž w cyrkwi, družka zhotowana, a z boka njeje dwaj jandźelkaj, kotrejuž bě mać z Krupki sobu přinjesła. Wyše wołtařka wisaše pak šěsć wudypanych čerwjenych jejkow, kotrež běchu Sněžkec tři dźěći lětsa k zelenomu štwórtkej dóstałe.

Přetož Mikławš měješe hišće dwě sotřičcy: Marku, kiž druhe lěto do šule khodźeše — wón sam khodźeše štwórte — a Khatku, kiž bě hakle w třećim lěće. Hišće jenoho bratřika bě Khatka poměła, drobnuškoho Michałka — tón pak tu wjacy njeběše, a hdyžkuli so małeje Khatki něchtó prašeše, hdźe Michałka ma, wona swěru wotmołwi: „Swjateje Marcyne huški pase, z jabłučkom kula“. — Khatka bě jara mudra holčka, a nan a mać měještaj na njej swoje wjeselo. Hdyž wjetšej dźěšći rano a wječor před wołtařkom klečo swoje paćerje wótře spěwaštej — a na tole jeju mać dźeržeše, zo byštej paćerje njerodnje njespěwałoj — stupi so mała Khatka zezady njeju a stykowaše tak nutrnje swojej małej ručcy a praješe słowčko po słowčku za nimaj. O rjenje so na tute dźěći hladaše, hdyž tu takle hromadźe spěwachu, ze swojimi njewinowatymi wóčkami pohladujo k maćeri Božej na wołtařku. Běchu rjane do wočow, čisće na so spodobne a mějachu strowe čerwjene lička. Rozomnaj staršej wšak staraštaj so za čělnu a duchownu strowotu nadobo. Čělnu njekažeštaj ani z khłóšćeńkami, ani ze zapleńčenjom a zapaplenjom. Hišće wjele bóle pak haještaj duchownu strowotu a duchowne zbožo. Za šulu Mikławš abo Marja ženje wostać njesmědźeštaj a dyrbještaj też doma pilnje wuknyć, štož bě w šuli nawdate, wosebje katechismus. Přetož „štož sebi človjek za młode lěta nawuknje“, praješe Sněžkec nan, „to ma za cyle žiwjenjo“. Tón čas pak, kiž wyše wosta, njedaštaj nan a mać dźěćomaj prózdnymaj po wsy hanjeć, ale dyrbještej sobu dźěłać, wosebje na synach a wožně, hdźež móžeštej hižo najwjacy pomhać. Nan bě na te wašnjo kruty a praješe z krótka, štož chcyše dźěłane měć. A tola běchu jomu wšě tři dobre. Wón też to jim z města něhdyžkuli něšto rjane sobu přinjese, abo pokhwali je, a to dawaše jim nowy lóšt a spěch do dźěła.

(Pokročowanjo.)

Šołty, ratarja w Sernjanach; 30. 5. Beno Alojzius, m. s. Jana Ledźbory, ratarja w Konjecach; 2. 6. Hana Madlena, m. dź. Pětra Pawoła Mikele, bura w Róžeńće; 1. 7. Hańža, m. dź. Pětra Pawoła Matki, bura w Konjecach; 9. 7. Hilžbjeta Hana, m. dź. Jurja Pawoła Reški, dźěłaćerja w Smjerdźacej; 21. 7. Beno Jakub, m. s. Jakuba Dubawy, ratarja w Ralbicach; 8. 8. Pawoł Beno, m. s. Jakuba Šołty, mulerja w Šunowje; 20. 8. Jan Bjarnat, m. s. Mikławša Hančki, bura w Róžeńće; 24. 8. Jurij Jan, m. s. Mikławša Ćemjery, bura w Ralbicach; 11. 9. Marja Hana, m. dź. Jana Jurja Wowčeŕka, ratarja w Ralbicach; 17. 9. Hana, njem. dź. ze Šunowa; 18. 9. Gerhard, m. s. Jana Jurja Lešawy, dźěłać. na drózy, w Rakecach; 19. 9. Monika, m. dź. Pawoła Domaški, ratarja w Jitku; 21. 9. Jurij Józef, m. s. Jurja Konjechta, dźěłaćerja w Šunowje; 23. 9. Marja Gisela, m. dź. Pawoła Bena Eiflera, šulskoho wjednika w Šunowje; 3. 10. Měrćin, m. s. Pawoła Cyža, bura w Nowoslicach; 5. 10. Měrćin, m. s. Pawoła Rachele, dźěłaćerja w Ralbicach; 10. 10. Pawoł Feliks, m. s. Jurja Mikławša Bjeńša, ratarja w Šunowje.

Wěrowani: 7. 1. 1937: Jurij Knopf, pohonč w Kopšinje, a Hańža Lisnarjec, domjaca (dźowka) w Koslowje; 26. 1. Jurij Kurenk, ratař w Koslowje, a Hańža Kurjatec, domjaca (dźowka) w Šunowje; 6. 4. Jurij Rjenč, skałař w Jaworje, a Jadwiga Domaškec, domjaca w Róžeńće; 10. 5. Wałtař Arnošt Golde, skałař w Sernjanach, a Lejna Knoppec, służowna w Drježdźanach-Leubnicy; 11. 5. Beno Pjetaš, dźěł. w Boranecach, a Madlena Šusterec, służowna w Nowoslicach; 11. 5. Jan Kórjeńk, ratařski pomocnik w Njebjelčicach, a Mathilda Hana Kralec, domjaca w Sernjanach; 15. 6. Pawoł Deleńk, fabr. dźěłaćeŕ w Jaworje, a Marja Hana Suchec, hospodařska pomocnica w Khrósćicach; 22. 6. Jurij Michał Bjeńš, ratařski pomocnik w Nowoslicach, a Hańža Caecilija Čornakec, ratařska pomocnica w Konjecach; 13. 7. Józef Jurij Bjedrich, ćěsla we Wětenčy, a Hańža Filomena Retichec, domjaca we Łazku; 7. 9. Jurij Mikławšk, sedłař w Khrósćicach, a Khata Matkec, domjaca w Šunowje; 5. 10. Jan Wjesela, ratařski pomocnik w Jasenčy, a Marja Terezija Čornakec, domjaca w Nowoslicach.

Zemrěći: 17. 1. 1937: Hańža, m. dź. Jakuba Čornaka, bura w Ralbicach, 1 hodź.; 4. 2. Hana Marja Hajdanec, wobydleŕka wustawa slepych w Rakecach, 57 l. 6 m. 7 d.; 16. 2. Jurij Wawry, ratař w Šunowje (wumrěł we Worklecach) 71 l. 11 m. 8 d; Jakub Wjels, wuměnkař w Šunowje, 65 l. 1 m. 14 d.; 11. 4. Jan Zelder, rentmištr na wusł., w Rakecach, 68 l. 6 m. 14 d.; 26. 4. Pětr Pawoł Nuk, wuměnkař w Smjerdźacej, 67 l. 3 m. 7 d.; 2. 5. Madlena Henčowa z Konjec, 92 l. 10 m. 18 d.; 11. 5. Monika, m. dź. Jurja Šołty, dźěłaćerja w Ralbicach, 3 d.; 16. 6. Mikławš Lorenc, wuměnkař w Jitku, 82 l. 6 m. 6 d.; 4. 8. Jurij Frencl, ratař w Nižej Wsy, 76 l. 5 m.; 12. 8. Jakub Buk, rentnař w Sernjanach, 69 l.; 26. 8. Michał Woko, rentnař w Konjecach, 69 l.; 20. 9. Marja Hana, m. dź. Jana Wowčeŕka, ratarja w Ralbicach, 9 d.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

24. njedź. po Swjatkach, 31. okt. 1937: Swjedźeń Khrysta Krala.
Boža mša str. 416; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. modlitwa z njedźele str. 70 (4. njedźela po Třoch kralach); Credo; Praefacija str. 419; Poslednje sćenjo z njedźele str. 71.

Pónd'elu, 1. novembra: Wšěch Swjatych:
Boža mša str. 571; Gloria; Credo; Praefacija str. 280.

Wutoru, 2. novembra: Wšěch khudych duši:
Boža mša str. 577—585.

25. njedźela po Swjatkach, (5. po 3 kralach) 7. novembra:
Boža mša str. 145; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wo Wšěch Swjatych str. 572, 3. modlitwa wo swjatym Wilibrordźe str. 454 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356 pod 8).

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 632.– 634. z Ralbic: Mikławš Ćemjera, Jurij Kućank, Jakub Lebza; 635. z Konjec: Hańža Henčec; 636.—638. ze Šunowa: Mikławš Šołta, Michał Dźisławk, Pawoł Langa; 639. z Łazka: Michał Žurk; 640. z Jitka: Pětr Paška; 641. z Prěčec: Jurij Šrama; 642. z Pozdec: Pawoł Wels; 643. z Nowoho Łuzća: Jakub Šejda; 644. z Banec: Jurij Cyž; 645.—647. z Baconja: bur Jurij Delan, Pawoł Mawć, Hańža Smolina; 648. z Budyšina: Hańža Bisoltec; 649. z Berlina: ass. dr. Jurij Cyž; 650. ze Štablovice: P. Jan Kocián; 651. 652. z Wotrowa: Madlena zwud. Kralowa, Jan Žur; 653. z Dobrošic: Jakub Domaška; 654. ze Sernjan: Mikławš Kokla; 655. z Róžanta: Jurij Nuk; 656. 657. z Bačonja: Jakub Měrćink, Hendrich Wilhelm; 658. z Nowoho Łuzća: Jan Pětŕka.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1043.: P. K.; 1044.: M. B.; 1045. N. M.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.
N. N. 3 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Kupuj pola tych, kotřiž z naweštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štož trjebaće na želizowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Mysłće nětko też na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Što njeby znał piwowy hosćeńc

Zum Echten

hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. — Derje tu też pojěš.

W Budyšinje, napřeco dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Cyłe **dynamo** = wobswětlenjo 6 volt, hižo wot **4,75** hr., na 300 mam na składze, **mantle** we wšěch wulkosćach, też za dźěć. kolesa

J. Schieback
Mužakowska dróha 4.

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Rjanu čoplu
zwjeršnu a spódnju drastu
— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.
Přijimuju wupokazy za dźěšćowsku podpjeru.

Otto Osswald
w Budyšinje
Kamjenitna dróha 7

Poručamy:
Rybjace konserwy:

pječene jerje tyza (litr) **55** pj.
jerje w želeju } litr-tyza
Bismarkowe jerje } **70** pj.
sardynki („Króna")
zawite jerje tyza, 1/2 litra, **40** pj.

Połonowe wino litr **78** pj.

Štož k rězanju trjebaće:
krupy, nowu wyrcu, popjeŕ, majoran, naliki, salpeter.

Th-Ga-kofej!
měšany čo. 100 125 gr . **50** pj.
wosebje měšany 125 gr . **60** pj.
wurjadnje měšany 125 gr . **65** pj.
M. M. hobrske buny 125 gr . **80** pj.

K pječenju atd.:
muku, sultanije, korinty, safran, mak, wurunadło mandlow wolij atd.

Sušene jerje přecy čerstwe

Přichodnu njedźelu, hermank, je wobkhod wotewrjeny!

Thams & Garfs
w Budyšinje
Hłowne torhošćo 8

Kłobuki = čapki = měcy

w bohatym wuběrku

Rjane kožuchi

Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja

KURT RINKE

Kožuchařski mištr — Bohata dróha

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Samo so rozemi, zo

Schaafa

wopytaće,

hdyž do Budyšina na hermank

přińdźeće!

Dobre worclowe wěcy

wězo kupuješ pola wěcywustojnoho!

Točeńnja **Hampel**

w Budyšinje, Kotołska dróha 11.

Gardinen Neumann

Specialny wobkhod

Budyšin, Seminarska dr. 2

rožk Lawskich hrjebjow

Sobotu 30. oktobra dóstanjemy na 20—30 jara rjanych rańšoprusko-hollandskich

jałojcow a kruwow,

ćežkich a srěnich, wysokosućelnych a z ćelatami, dobre dójki.

Max a Theod. Rychtař

w Njebjelčicach. wikowarstwo ze skotom Tel. Kamjenc 895.

Rjane zymske mantle za muže — žony — dźěći

ćopłe kabaty = kosmičkojte mantle

Serbja hižo na wšě 30 lět rad kupuja wot

König w Budyšinje

Žitna hssa 2/4 (při torhošću)

Zymske mantle

za mužow	za młodych hólcow	za hólčata	za žony	za holcy
33, 39, 45, 54, 62	28, 33, 39, 42, 46	6, 8, 12, 16, 20	18, 22, 31, 36, 42	8, 12, 14, 18, 20

ćmowe woblečenja	woblečenja za šport	zymske khabaty	gumijowe mantle	kosmikojte mantle
23, 31, 42, 49, 60	22, 28, 33, 45, 60	8, 13, 15, 18, 22	11, 13, 17, 19, 22	24, 32, 39, 42, 46

smuhojte kholowy	knikerboker	breeches	kholowy za stronine wotrjady	kožane khabaty
5, 6, 8, 12, 18	6, 8, 12, 16, 18	5, 7, 9, 12, 15		43, 47, 53, 61, 68

Žónske mantle — to je moja wosebitosć! — Wulki skład pulovrow, žónskich a mužacych. Športowe nohajcy — rjane mužace šawle. — Prjedy hač kupujeće, wobhladajće sebi našu wustajeńcu w 4 woknach zady radnicy. — Drastu, prawje njesedźacu, we swojej dźěłarni darmo přeporjedźam.

RudolfMrstny w Kamjencu.

Ein warmer Wintermantel schützt besser vor Kälte!

Za tydźeń je hermank w Budyšinje!

Wotročka a hólčeca
pyta k nowomu lětu
Robl w Čornecach.

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

25 trjebanych mužacych a žonjacych kolesow ma na předań
J. Schieback
Mužakowska dróha 4.

Přińdźeće
sobotu 6. a njedźelu 7. nov.
do Budyšina na hermank?
Wy namakaće jara wulki wubjerk
mužacych woblečenjow a mantlow
hólčich mantlow, khabatow, kholowow
žonjacych a holčich mantlow atd.
po přijomnych płaćiznach.
Też póndźelu, na Wšěch Swjatych, maće dobreje přileżnosće, sebi potrěbne wěcy za zymu nakupować!
Franc Mrstny w Budyšinje

Hdyž sebi nakupujeće, stajnje so dopomńće, zo ma
Alphons **Schawseil**
wosebity wotrjad ☛ **za serbsku drastu.**
Nowe tkaniny za khuty, kožuchace zwjerchi, rubiška fale atd.
Čorny nahłowjacy bant we wšelakich hódnosćach.

Zymske mantle
za žony, muže, dźěći
we wulkim wuběrku a — kaž je wam znate — po nizkich płaćiznach poskića
Wilhelm Seifert
Budyšin — Bohata dróha 22

Weidlichec kožucharńja
w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.
Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.
Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Po dołhej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći je so naš swěrny hospodaŕ
Jurij Kubanja
we swojim 70. žiwjeńskim lěće, za zbóžnu wěčnosć derje přihotowany, wot nas dźělił. Póndźelu smy joho ćěło na zwonkownym katolskim pohrjebnišću w Budyšinje pokhowali. Přez 20 lět dołho je njebohi nam był ze swědomitym hospodarjom. Za to jomu přecy wobkhowamy dźakownu, swěrnu mysl. Dźak też wuprajamy k rowunošerjam, wopytowarjam pustoho wječora a přewodźerjam.
W **Dalicach,** na dnju pohrjeba,
25. oktobra 1937.
Žarowaca Młynkec swójba.

Na puć do wěčnosće derje přihotowana zemrě w 85. žiwjeńskim lěće 21. oktobra
Hana Franciska zwud. Kmječowa
rodź. Hanskec
a bu njedźelu na wosadnym kěrchowje pokhowana.
Wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!"
wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej hdy w žiwjenju dobroho činili a wosebje poslednje lěta za nju so starali, kaž wosebje Klimantec swójba, wysokod. knjez faraŕ a wosadne sotry. Dźakujemy so też wšitkim, kotřiž njebočičku we wulkej ličbje k rowu přewodźachu, jeje ćěło njesechu a knjezej fararjej Nowakej za hłubokojimace słowa při rowje.
Njech wotpočuje w swjatym měrje!
W Radworju, Drjedźanach, Pančicach a Brěznje (p. Kamjenca)
na dnju pohrjeba, 25. okt. 1937.
Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

45. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. novembra 1937.** | **75. lětnik.**

Dźeń a měsac khudych dušow.

Zasy je přišoł dźeń a měsac khudych dušow, hdyž swjata Cyrkej nas napomina: spominajće na swojich wotemrětych. Kak je jich ličba so tola zasy rozmnožiła za poslednje lěto, hdyž swjećachmy naposled dźeń khudych dušow! Mnozy běchu tehdom hišće mjez nami, su z nami wopytowali rowčki lubych wotemrětych, z nami na nich spominali a so modlili. A dźensa tam woni dawno hižo sami wotpočuja. A kóždomu z nas je dźensa tamny posledni dźeń bliži hač před lětom. Prjedy abo pozdźišo też my na našich kěrchowach poslednje městačko swojoho zemskoho přebywanja namakamy. Dźensa wšak naše kěrchowy hišće wopytujemy čili a strowi — a čili a strowi swjećimy lětsa dźeń khudych dušow. Prašam so, wo čim nam powěda kěrchow, kajke začuća wubudźa we nas dźeń khudych dušow? Rěči nam wo smjerći a wo wukóncu žiwjenja. Ja pak měnju, zo nam rěči wjele bóle wo žiwjenju, wo njeskónčnym njesmjertnym!

Človjek wězo, kiž je zhubił Boha a wěru, widźi we rowje jenož kónc, zrudny kónc človjeka. Jomu zniči a wuhaša smjerć wšě človjeske žiwjenjo. Bjez tróšta a pokoja, bjeze wšeje nadźije stoji njewěriwy človjek při rowje swojich lubych.

Cyle hinak wěriwy křesćan. Wón wěri a wě: Naš Bóh je Bóh žiwych a nic mortwych! Wón modli so ze swjatej Cyrkwju na tutym dnju wšěch khudych dušow. „Pójmy, modlmy so Kralej, kotromuž je wšo žiwo.“ Wěmy a wěrimy, zo naši zemrěći njejsu mortwi, ale zo su žiwi, žiwi Kralej, kotromuž je wšo žiwo. Wězo to, štož běše smjertne w nich, je wotemrěło, to smy pokhowali, to rozpadnje. Naše ćěło, kotrež ze zemje bě, wróći so k zemi po Božej woli a Božim postajenju za hrěcha mzdu. Tola też wone so njezniči dospołnje a njezańdźe, ale budźe jenož přetworjene. Je jako drohe symješko, do zemje położene. A też wone wuńdźe a zeskhadźa jónu k nowomu, njesmjertnomu žiwjenju. To pak, štož je njesmjertne stworjene w človjeku, duša, je so slekła wšoho smjertnoho, je žiwa w njesmjertnosći, we wěčnym žiwjenju. Tu při rowčku je tutoho wěčnoho žiwjenja tróštny započatk. Nic wo smjerći, wo žiwjenju, njeskónčnym, njesmjertnym rěči tebi rowčk twojich lubych a napjelnja twoju wutrobu ze słódkim tróštom a pokojom.

Dźeń khudych dušow je dźeń žiwjenja a dźeń radosće. Njewuprajomna radosć jima dušu, kotraž z tutoho swěta wuńdźe w Božej hnadźe. Też hdyž hišće njeje dospołnje khmana a hódna, zastupić do njebjeskoho kralestwa, też hdyž ma hišće dowoćerpjeć mnohe słabosće a njedospołnosće, wě tola a radostnje to začuwa, zo je wumóžena, wuzwolena, swjatosćena přez swjatu krej Božoho Jehnjeća, a nichtón njemóže jej wjacy wohrozyć a rubić wěstu njebjesku zbóžnosć. Kak sćerpnje a rad ćerpi tohodla wšě khostanja w čisću! Raduje so hižo w Bohu swojim Zbóžniku wěsteje wěčneje radosće. A raduje so, hdyž zhladuje na swojich zawostajenych lubych a widźi, kak woni w dźakownej lubosći tutón dźeń, haj cyły měsac spominaja na swojoho luboho zemrětoho, nana a mać, dźěda a wowku, bratra abo sotru, kak pyša jich row, kak so modla a wopruja za khudu dušu, kak wopytuja dom Boži, Božu mšu a dawaja swjećić za nju wopor Božeje mšě. To wšo je napjelnja z wulkej radosću, a něšto z tuteje ćicheje radosće přeńdźe też do wutrobow žarowacych zawostajenych. Też woni so zawjesela, hdyž móža po swojich mocach k pomocy być dušam tych lubych, kotřiž běchu nastupili puć do wěčnosće. Tak je dźeń a měsac khudych dušow woprawdźe dźeń wutrobnoho wjesela a radosće. A je dźeń też překrasnoho dobyća!

Što mamy tu na zemi hač same wojowanjo? Čas žiwjenja so tu bědźimy a wojujemy z mnoho starosćemi a bědami a tyšnosćemi a khorosćemi a bolosćemi a človje-

skimi njedospołnosćemi a słabosćemi, ze swojimi a cuzymi, kak husto stojimy před samym zahubnym bjezdnom, kak husto smy padali a krawili z mnohich błuznow! Kak mnohi je wostał na wojownišću, wopor smjertnoho hrěcha! Nimo je za tute duše nětko wšitke tajke wojowanjo, nimo wšón strach a wšón pad. Dobědźichu, wubědźichu. Na přecy su dobyli nad hrěchom a smjerću a helu. Nanihdy wjacy jim njemóža zeškodźeć hrěch a smjerć a djaboł. Su dobyli na přecy. A nichtón jim njemóže wzać a wohrozyć tute dobyćo. Też hdyž hišće ćěło w zemi wotpočuje jako hrěcha mzda. Też te je sobu wojowało swěrne, dobre wojowanjo. Też za nje přińdźe wšće dźeń dospołnoho dobyća nade wšěm hrěchom a wšej smjerću a djabołom. „Hodźina přińdźe, hdyž też wšitcy ći, kotřiž su w rowach, wusłyša hłós Syna Božoho a wuńdu k horjestaću žiwjenja." A potom so wóčko zasy zabłysknje, kotrež běše smjerć zańdźeliła, a zawrjeny hort so zasy wotewri a do licow stupi nowa čerwjeń a žiwjenjo, a rucy so wupřestrějetej, a staršej stłóčitaj k sebi na wutrobno swoje lube dźěći w njewuprajomnej radości. A wšitcy so zasy wohladamy a namakamy a nichtón a ničo nas wjacy njerozdźěli. Kak krasny budźe to dźeń, dźeń hordozny, dźeń dospołnoho dobyća za wšu wěčnosć!

Na tutón dźeń spominajmy na dnju khudych dušow, wo tute dobyćo wojujmy we swojim zeńskim žiwjenju! My stojimy hišće w tajkim wojowanju połnym strachow a wohroženjow. Budźmy wutrajni a swěrni Božej wojowarjo hač do zbóžnoho kónca! Wuprošmy sebi Božoho škita a Božeje pomocy, zo by też nam jónu kaž našim zbóžnym dźeń našeje smjerće był też dźeń nowoho žiwjenja, radostnoho a dobyćeńskoho we wěčnym Božim kralestwje. *nž.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Khrósćic. Wysoki swjedźeń Khrysta Krala bu lětsa pola nas wutworjeny k wosebitomu dnjej młodźiny. Najwjetši dźěl wosadneje młodźiny spěwaše rano na šulskich Božich službach zhromadnu liturgisku Božu mšu. Na njej přistupichu wšitcy k blidu Božomu. Popołdnju w 4 hodź. wotmě so swjatočny nyšpor. Bywši Khrósćićanski kapłan a zasłužbny prezes młodźencow knjez faraf Młynk z Rizy prědowaše našim młodostnym. Wobsah joho jadriwych słowow běše z krótka tónle: Ważće sebi swoje najdrohotniše kubła, swjatu katolsku wěru! W mnohich přikładach je tule hłownu mysličku derje a na młodostnym přijomne wašnjo we swojim prědowanju wuwjedł. Njech su słowa swjedźeńskoho prědarja pola wšitkich na prawje płódnu rolu padnyłe, zo bychu we swojim času bohate płody přinjesłe! Při nětko sćěhowacym nyšporje wotpołožichu młodźency a knježny stojo zjawne wěrywuznaćo. Sćěhowachu wšelake modlitwy k młodostnym swjatym, kiž so w žiwjenju zmužiće ke křižowanomu Zbóžnikej wuznawachu. Swjatočnje klinčeše wot wšitkich zhromadnje přednjeseny slub swěry Khrystusej Kralej. Ze sakramentalnym požohnowanjom a rjanym kěrlušom: „Swěru Kralej přisahajće!" skónči so pozběhowaca cyrkwinska swjatočnosć. Ty pak, luba serbska młodźina, spominaj też husto we wšědnym žiwjenju na swój slub swěry: „Chcemy być wojowarjo Khrysta Krala, tohodla naš zwjazk njedźěli woršta žana. Česćimy Mariju, čistu knježnu, tohodla jej poswjećamy čistosć žiwjenja. Mužojo chcemy so stać, křesćanstwa škitarjo, tohodla swjata nam žónska dostojnosć a swójbne zbožo. Mužojo chcemy so stać, wótčinje swěrni, tohodla stojimy swěrnje też k zemi ródnej!"

— K dnjej wopomnjeća Wšěch khudych dušow běchu na našim pohrjebnišću mnohe rowčki ze zelenymi hałžkami a nazymnymi kwětkami rjenje wupyšene. 1. a 2. novembra wječor swěćachu so tu lětsa wosebje wjele lampkow we pisanych škleńčkach. To swědči wo lubosći a dźakownosći napřeću našim lubym wotemrětym. Wosebje pak su wosadni też lětsa přez wotpuski zasy wjele khudych dušow z płomjenjow čisća wumožili. „Zbóžni su miłosćiwi! Wone zasy miłosć dóstanu."

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. novembra, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Ze Serbskich Pazlic. Njedźelu 17. 10. zemrě 71 lět stary, po Serbach derje znaty, kubleŕ Jakub Wróbl w Serbskich Pazlicach. Měješe so poslednje lěto ze stajnje přiběracej ćělnej słabosću bědźić. Zawostaji zrudźenu mandźelsku Hańžu rodź. Šołćic z Khanec, z kotrejž je 41 lět w přikładnym mandźelstwje žiwy był. Žaruja wo njoho štyri dźěći, 3 wnučki a sotra, kotraž je křižowa sotra w Nixdorfje. Druha bě njeboh Wotrowska Rychtarjowa. Joho žiwjenjo bě stajne dźěło. Měra je sebi zrědka popřał. Tola je přecy hišće časa namakał, zo by z kóždym žortniwje pobjesadował. Młody je staršiske kubło přewzał, na kotrymž Wróblojo hižo tak dołho hospodarja hač cyrkwinske knihi dosahaja. 12 lět bě z měsćanostu w Serbskich Pazlicach. Wjele je dźěłał hač do kónca, pilnje pak też paćerje spěwał doma a w cyrkwi. W jubilejskim lěće 1925 poby w Romje a je na krasnu a pozběhowacu putnisku jězbu husto spominał a z radosću wo njej powědał. „Posoł" běše jomu luby a drohi přećel a je kóždy rynčk w nim přečitał. Wotešoł je z nim starosćiwy nan a wobhladniwy a sprócniwy serbski bur. Njech je jomu serbska zemja lóhka. R. i. p.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 10. novembra, pop. w 2 hodź. w Konjecach a ½4 hodź. w Ralbicach.

Z Kamjenca. Na swjedźenju Wšěch khudych dušow je Antonija zwud. Mališekowa w swjatym Jurjowym domje swoje 90. narodniny dožiwiła. Wona je so narodźiła 2.11.1847 w Rostoku pola Prahi. Jeje mandźelski, Anton Mališek, je hižom 1915 w Kamjeńcu zemrěł. Kóždy dźeń wopytuje wona hišće njeboh' mužowy rowčk na katolskim kěrchowje a swojich znatych w Kamjeńcu měnjo, hdyž wokoło njekhodźu, potom přińdu we starobje na khore łožo a bórzy zemru! Wjele zboža k narodinam starej babičcy!

Z Kulowa. Cyrkwinske žiwjenjo zańdźenoho měsaca oktobra so wuznamjenješe přez bohatosć rjanych Božich službow. Wosebje so wuzběhowachu: swjedźeń dźakprajenja za žně ze swjedźenjom swj. Rózarija, wopomnjeće poswjećenja našeje cyrkwje (10. oktobra) a swjedźeń Khrysta Krala. Wutoru 5. oktobra bě Najswjećiše wustajene a porjadu so wšitke zjednoćeństwa a stawy našeje wosady k Swjatomu Sakramentej modlachu. Ze swjatočnym nyšporom so pobožnosć wječor skónči. Też měsac november poskića wěriwomu katolskomu křesćanej wjele přiležnosće k pobožnomu myslenju. Po radostnym swjedźenju Wšěch Swjatych jednoćeše so cyła wosada w spominanju na našich lubych zemrětych. Štóž někak móžeše, wobdźěli so na dnju wšitkich Swjatych při popołdnišim prócesijónje na naše porjeńšene pohrjebnišćo. Rjany bě porjad prócesijóna: dźěći, młodźina, muže, žony — němske, serbske — tak bě prócesijón zarjadowany. Sesćo a šesćo hromadźe dźěchu w rjanym porjedźe. To so też dosć kritiskim přihladowarjam jara spodobaše. Też při modlenju a spěwanju bě dobry porjad. Boža česć sebi tola žada, zo kóždy so sobu prócuje. Wječor khwatachmy k rowam swojich lubych. Skoro kóždy row bě wupyšeny a wobswětleny a hnujacy bě wobraz, hdyž telko wěriwych při rowach klečo so modleše. Wječor bě wosebita pobožnosć za wosadne dźěći před křižom při krasnje wobswětlenej Klečkec kapałcy. Na kěrchownych rozpućach a při skhodźeńkach palachu so smolnicy a wobswětlachu pobožny wobkhad. Tak bě naše pohrjebnišćo mohł rjec kupa dušinoho měra a srjedźišćo pobožnosće a wjesołeje nadźije na zbóžne zasywidźenjo we wěčnosći.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac november:

Modlmy so wo hłubše spóznaćo, zo smy stawy potajnoho ćěła Khrystusowoho.

1. Khrystusowe ćěło smy!

To wuči nas swjaty Pawoł. Zasy a zasy wo tym piše. W lisće na Efeskich to dokładnje rozestaja: Khrystus, wumožnik, je hłowa, my wumoženi přez swjatu křćeńcu stawy tohole ćěła. „Hłowa je Khrystus, přez kotrohož cyłe ćěło, zestajane a zwjazane přez wšitkón zwjazk posłužowanja, po skutkowanju w měrje kóždoho stawa, zróst ćěła dokonja k wutwarjenju sebje samoho w lubosći." (4, 16.) Cyłe ćěło, to je cyła Cyrkej, kotrejež stawy, to rěka wěriwi su mjez sobu kruće zjednoćeni přez służby, z kotrymiž sebi mjez sobu pomhaju po měrje darow, kotrež jednotliwi dóstawaju, rosće a dokonja so k dospołnomu twarej přez swojoho wjećha Jězusa Khrystusa, kotryž we wěriwych skutkuje přez Ducha Swjatoho.

Khrystusowe ćěło smy. W hnadźe smy z nim hłuboko zjednoćeni. To wuči nas Jězus sam w přirunanju: „Ja sym winowy pjeńk, wy sće prućata; štóž wostawa we mni a ja we nim, tón njese wjele płodu, dokelž bjeze mnje njemóžeće ničo činić. Wostańće we mni a ja we was. Jako pruco njemóže płód njesć same wot sebje, khiba zo w pjeńku wostawa, tak ani wy, khiba zo we mni wostawaće." (Jan 15, 4. 5.) Hlejće, w tak nutrnym zwjazku smy žiwi z Khrystusom: Jako z pjeńka mjezha do prutow ćehnje a je wožiwja, zo płód njesu, tak přińdźe prawe žiwjenjo, duchowne žiwjenjo wšěm wěriwym wot Jězusa. Dźěla-li so woni wot njoho přez hrěch, potom wuskhnu jako prućata, wot winowoho pjeńka dźělene.

2. Wozbožaca to powěsć!

Nam so styskać trjeba njeje. Nichtón z nas njeje sam za so žiwy, ale wšitcy słušamy Khrystusej. Wón je we nas, my we nim. Wón je naš bratr, my bratřa a sotry mjez sobu w Khrystusu. Khrystus překrasnjeny — naša hłowa, my joho stawy. Khrystus překrasnjeny je nam puć, wěrnosć, žiwjenjo. Kóždomu z nas. Khrystus nas wjedźe, puć žiwjeński nam pokazuje. Křižowy drje to puć. Ale Khrystus je tež naša móc. Zhromadnje z nim smy žiwi. Zhromadnje pućujemy na horu překrasnjenja, k njebjesam.

A runje w měsacu novembru, hdyž wopominamy „zhromadźeństwo swjatych", widźimy njebjesa wotewrjene. Tam je naša domizna. Z tam naši zbóžni braća a sotry na nas dele zhladuja. Nam přikiwajo wołaja: „Tu je rjenje, pójće k nam! Sćěhujće naš přikład! Sćěhujće Khrystusej, hłowje! My tule wyšinu njebjes docpěchmy nic sami ze sebje, ale w mocy Ducha Swjatoho, w mocy hnady, z Khrystusom za Khrystusom kročo. Štož my zamóžachmy, to tež wy!" A my so k wšěm swjatym w tymle měsacu wołamy: „O, wy zbóžni bratřa a sotry w Khrystusu! Pomhajće nam so bědźacym w strachach žiwjenja! Zo njeby ani stawčk Khrystusowomu ćěłej wotemrěł a wotpadnył! Prošće Boha a pomhajće, zo by raz cyła swójba była w Bohu zjednoćena!

Spóznajo potajnstwo mystiskoho, potajnoho ćěła Khrystusowoho, čujo so jako bratřa a sotry w lubosći Khrystusowej, jedyn druhomu sej pomhajo z dobrej myslu, dobrym słowom, dobrym skutkom, wołóžamy sebi ćeže žiwjenja.

Zo by naš křesćanski lud, naš narod, wšitke naše swójby, kóždy jednotliwy z nas so takle čuł jako staw na ćěle Khrystusowym a spóznał swój nadawk a swoje zamołwjenjo, wo to so modlmy po měnjenju Swjatoho Wótca nětkle w měsacu Wšěch Swjatych a Khudych Dušow!

Swjećeny pjenježk.

(Pokročowanjo.)

Wšitko so w Sněžkec domje hibaše a prócowaše. Samo mała Khatka měješe hižo swoju starosć. Nan bě jej z hermanka koleskatu wowcku přinjesł: tu dyrbješe wona nětk wokoło wozyć. A wječor ju do maćerneje šiteje tyzy hajcku kładźeše. — Ale też za žiwy skót so Khatka staraše. Dawaše kurom ze šklički wowsa. Rjenje to běše, hdyž rjana holčička wosrjedź črjódki khopikatych kur stoješe, kiž prošo swoju cyrobu sebi pominachu. Nimo měry chcyjaty bě nohaty honač, kiž jara z bokom hladaše, hdyž dyrbješe dołho čakać. Druhdy z wótrym pyskom za Khatku hakaše — wona pak so njeboješe. Też micka so připołdnju a wječor rady dobra k njej činješe, dokelž wědźeše, zo mała dobroćefka ze šklička k maćeri do hródźe poběhnje wołajo: :Maći, maći, micy mloko!" — Takle staraše so Khatka za kóčku a za kury a nješerješe a njehonješe je ženje, kaž dźiwje lózyske dźěći činja. Tajke dźěći su też wotrosćene jara njewustate na skót. A štóž je na skót njewustaty, tón so też nad swojim bližšim njesmili; prošerjam nadawa wudmow a honi jich z dwora. Pola Sněžkec to tak njeběše. „Štož khudomu dam, mi we włóžičcy zasy narosće", praješe husto Sněžkec nan. Tohodla dósta kóždy prošeŕ swój kruch khlěba, kotryž dyrbješe jomu Khatka won donjesć, zo by mała ručka hižo z časom darniwa być nawukła. Husto Sněžkec mać swoje dźěći napominaše, zo dyrbja z darniwosću, posłušnosću a pilnosću kóždy dźeń a kóžde wokomiknjenjo Bohu tomu Knjezej poswjećić, a jomu woprować kóždy skutk, byrnjež mjeńši był.

Hdyž pak njedźela přińdźe, kiž je k zjawnomu a zhromadnomu česćowanju Boha luboho Knjeza postajena, potom so pola Sněžkec wšo kemši hotowaše. Nan a mać porjadu na wulke khodźeštaj, staršej dźěsći pak kóždźičku njedźelu. „Khwatajtej", jimaj mać husto rěčeše, „zo byštej tam do zwonjenja byłoj. Wšak matej khwile a kemši ženje přezahe njepřińdźetej." — Po Božej mši Sněžk njekhodźeše, ale powědaše za wobjedom abo po wobjedźe, štož bě knjez prědował. Popołdnju po nyšporje pak dyrbještaj dźěsći powědać, štož běštej na wučbje nawukłoj. Wulke bě wjeselo, hdyž běštej khwalbu dóstałoj abo hdyž sebi rjane swjećatko sobu domoj přinjeseštej. Potom smědźeštej sebi też k druhim dźěćom doběžeć a z nimi so na wsy zawjeselić. Srjedź wsy steješe wysoka lipa, a wokoło njeje so njedźelu popołdnju wjesne dźěći wjesele wjerćachu, druhe pódla płat měrjachu abo wódnoho muža činjachu. Wšo to dawaše jim wjele wjesela.

Njedźelu wuńdźe sebi Sněžk rad won na pola, zo by hladał, kajke Bože žita steja. Mała Khatka, kiž bě přecy jara nanowa, běžeše sobu a šćipaše sebi kostrjanc a kukel, a štož bě sebi nahromadźiła, dyrbješe jej nan pomhać domoj njesć. Doma pak Khatka Marku prjedy na pokoj njewostaji, dóniž jej njebě wšitke rózički do wěncow zwiła. Wěnčki buchu potom na wołtařk zwěšane a tam prěnje dny tydźenja wostajene. Při poslednich dnjach pak so Khatka zasy na druhu njedźelu wjeseleše, hdźež móžeše z nankom nowe

Powěsć, zo naš stary, swěrny „Krajan“

tež 1938 nam smě pokazować puć přez cyrkwinske a swětne lěto, budźe wšitkich katolskich Serbow wjeselić.

◇

Wočakujemy, zo tež wšitcy kat. Serbja swojomu „Krajanej“ swěru wobkhowaja a sćerpliwje na njoho dočakaja.

Putnikowanjo na rowy našich lubych zemrětych.

Hdyž je dźeń Wšěch khudych dušow tu, a hižo na předwječoru putnikuja katolscy křesćenjo na rowy lubych zemrětych a pyša je z kwětkami, wěncami a swěčkami. Nazymnik słuša našim w Khrystusu zemrětym bratram a sotram. Štóž móže za nimi bjez poroka zhladować a na nich spominać, njech so swojomu Bohu dźakuje. Dokelž toho žiwjenjo běše njedźiwajo wšěch starosćow a hórkosćow rjane. Jenož tón začuwa ćeže žiwjenja, kiž je sam njese, bjez zrozemjenja tych ludźi, kiž k njomu słušeja.

Na pohrjebnišću leži row pódla rowa: wothladane a njewothladane, jednore a pyšne, z pomnikom a bjez njoho. Pod kóždej hórku khowa so wuhasnjene zemske žiwjenjo. Jenož pod zemju su wšitcy jeni. Kóžda smjerć nastróža człowjeka, powjetša pak lubosć. Nochcemy druhoho činić, hač wšu swoju lubosć zemrětomu wopokazać. Ničo njehodźi so wjacy narunać, štož smy we wšědnym khwatku zanjechali. Z tutoho khuduškoho człowjestwa a z njewopokazaneje lubosće wurosće słowo: Přepozdźe! Žiwjenjo ćeče dale, a na někotrymžkuli pomniku je słowo „přepozdźe“ jěre pominanjo, němа žałosć a wobskórźba.

Mnoho zboža a zrudoby je na našich kěrchowach k měrej šło. Stojimy hišće po lětach w zrudobje nad rowami lubych staršich, bratrow a sotrow a druhich přiwuznych. Čohodla tajke žarowanjo wo njebohićičkich? Wo sebje samoho, kiž hišće zbywa? Žiwjenjo je jenož překhod, někotre krótke, khwatne lěta, kiž dyrbimy swěrnje wužić, zo bychmy dopokazali, zo w njeměrnym, njedosytnym swěće njejsmy pře husto k padej přišli. Zo bychmy potom k měrej šli, kiž našim zemrětym w połnej měrje popřejemy. Jenož naše ćěło leži w zemi a so z njej změša, z kotrejež je wzate. Duša je k Bohu šła. My człowjekojo wuknjemy telko z Božeje stwórby. Smy snadź něšto „wuslědźili“, smy hordźi na to. Widźimy druhdy wjacy, hač chcemy wědźeć, z čohož pak wuknyć so bojimy. Abo je snadź něšto druhe hač hrózba, hdyž mysl na horjestaćo so na stronu šmórnje wot mnohich człowjekow? Bojosć před poslednim zamołwjenjom, jeničcy sprawnym.

Naši lubi su wotešli do wěčnosće. Chcemy jim slubić, tak žiwi być, zo naš překhod wot žiwjenja k smjerći so bjez bojosće před zamołwjenjom stawa. Tak njese dopomnjenjo na nich tež za nas płody.

List z Bärensteina.

Na swjedźenju Wšěch Swjatych 1937.

Luby Pósle!

Smy z dźensnišim dnjom do měsaca našich lubych wotemrětych zastupili. Tež naša wosada ma wšu winu na swojich zemrětych spominać. Tuž mi dowol, hdyž list wopomnjeću našich wotemrětych wěnuju.

Na prěnim městnje chcu mjenować swjećacoho biskopa Hählinga z Lanzenauera w Paderbornje. Słyšach joho mjeno prěni raz, hdyž we Wrótsławju studowach. Běše to po hodźoch lěta 1921. Khodźach tehdy do seminara k sławnomu profesorej Niklej. Wón běše přećel sakskich bohosłowcow. Tuta přiwisnosć pokhadźeše hišće z lět, hdyž běše knjez biskop Łušćanski hišće žiwy. Z nim so profesor Nikl derje znaješe a rady so na njoho dopomni. Naš knjez biskop Franciskus Löbmann běše w decembru 1920 wumrěł. Kóždy z nas so nětko zajimowaše, štó budźe nowy Mišnjanski biskop. Jenoho dnja přińdźe profesor Nikl do seminara a wobroćiwši so na mojoho krajana a na mnje so naju wopraša, štó budźe waš nowy biskop. Hdyž jomu wotmołwichmoj, zo ničo njewěmoj, namaj rjekny: swjećacy biskop Hähling z Lanzenauer. My wěmy, zo profesor Nikl njeje prawje měł. Tola dźensa wěm też to, zo sebi wón tute swoje měnjenjo cyle z powětra wzał njeje. Dźensa wěm, zo je mjenowany knjez za naše duchowne potrěbnosće wulke zrozemjenjo měł. Wosebje Bärensteinska wosada ma so Paderbornskomu swjećacomu biskopej wjele dźakować. Wón je jara nahladny

---

kwětki šćipać hić. Wšak ju wón rady sobu na pola bjerješe. Jeno to jej prawje njebě, zo ju njechachu też kemši sobu měć. Spokoji pak so, hdyž jej mać rěčeše, zo, hdyž wulki pjatk budźe, z njej k Božomu rowčkej pójdźe a zo k tomu nowu sukničku a nowe rjane rubiško dóstanje. A Marka Khatcy powědaše, kak rjenje pola Božoho rowčka je a kak wjele so tam čerwjenych a módrych lampkow swěći. Lědma móžeše nětk Khatka jutrownoho časa dočakać. Bě pak hakle lěćo a dyrbjachu prjedy rózički w zahrodcy překćěć a z jich symješkow nalěto młode rózički zeskhadźeć a hišće wjele, wjele njedźelkow a swjatych dnjow so minyć.

Też swjate dny, a byrnjež přikazane njebyłe, Sněžkecy dźeržachu. „Małe swjate dny su so pola nas za nana a za dźěda přecy swjećiłe,“ praješe Sněžkec nan, „a ći, kiž swjate dny dźěłachu, wšak też ženje prjedy nas hotowi njeběchu. Tajki dźeń so rola nabudźe, a Bóh tón Knjez jón ze swojim žohnowanjom zasy zaruna.“

A woprawdźe mějachu Sněžkecy Bože žohnowanjo nadobnje. Pola dawachu bohate žně a w hródźi stoješe rjany skót. Běše we wsy tajke prajenjo: Hdyž Sněžk kruwy na hermank přićěri, du kupcy na njón, kaž sněh a dešćik. Někotři, pola kotrychž tak k zbožu njeńdźeše, zawidźachu wšak Sněžkecom dosć jara, a wona dyrbješe něštožkuli na kemšacych šćežkach přesłyšeć. Sněžcyna pak ludźom wěrnosć do wočow praješe:

„Nam wšak też z njebjes njepada, a dyrbimoj so z Michałom prawje šwarnje dréć a prócować. Komuž dyrbja pola płody njesć, tón dyrbi sebi je wobdźěłać. A štóž chce wot skotu što měć, njesmě jomu wotdźěleć. Zbožo pak sebi człowjek přecy sam dać njemóže — te dawa Bóh tón Knjez.“

2. Křižik.

Lěto je so minyło. Ludźo maja runje žně. Cylički dźeń su we Hwězdźicach bohate Bože žohowanjo do bróžnjow khowali; přetož na wótrym słóncu a sušatym wětřiku bě wšitko rjenje wuskhnyło, zo bě wulki čas z nim domoj. Tohodla su khwatali wozyć. Nětk pak je po swjatoku, a ćicha nóc, kiž wotpočink wobradźa mučnym, je so po zemi rozlehnyła. Na njebjesach so hwěžki błyskotaja, a pola ranja rjenje měsačk swěći a sćele swoje miłe swětło na lěs a wjes. Ćmowy je lěs, we wsy pak běla so twarjenja a puć, kiž nimo nich dźe. We wšěch domach je ćma, jenož pola Sněžkec so hišće we jstwi a w jstwicy swěći. Z khwilemi ludźo z dworom won a nutř khodźa. Wjele njepowědaja; přetož je tam pusty wječor: jich Marka leži na marach. Do jstwicy su kašć stajili, a při nim kleča z maćerjemi sobušuleŕki a spěwaja nutrnje paćerje. Kóžda je swjećatko na Marku położiła, mały dar sobu do rowčka. We jstwi pak płače Sněžkec mać a njemóže so změrować. Na posćěni sedźi Mikławš, njepraji słowčka, a sylzy ronja so jomu po licomaj. Też nan ma wupłakanej woči. Mała Khatka pak, kiž hišće njewědźeše, što ma wša zdrudoba na sebi, khodźi smějkajo ze jstwicy do jstwicy a powěda: „Marka nejkana — Marka spinka“. Woprawdźe rjana tu wona leżeše, to wšitcy ludźo prajachu, kiž běchu na pusty wječor přišli. A spominachu na nju sebi powědajo, kak pěkna a

pjenjez přez Bonifacijowe towarstwo našej wosadźe w lěće 1918 wěnował, a tak běše móžno sebi na twar cyrkwje myslić. Też při tym je po prawym wopominanju mortwych sobu pomhało. To běše takle: Biskop Hähling běše w lěće 1918 we Westfalskej něhdźe na firmowanju. Při jenej jězbje přińdźe z jenym wosadnym fararjom do blizkosće jeneje twornje, kotraž wěstej wudowje Brüningowej słušeše. Farař jomu rjekny, zo je wudowa we wójnje swojoho syna zhubiła. To pohnu biskopa, wudowu wopytać a jej swoje sobužarowanju wuprajić. Mjenowanu wudowu tutón njewšědny wopokaz česćownosće tak zwjeseli, zo nahladny pjenjez — zamoženjo padnjenoho syna — Bonifacijowomu towarstwu wotkaza. Tutón pjenjez je biskop Hähling potom za diasporu a to za młodu wosadu w Bärensteinje postajił. Tute 30000 hriwnow su do našeje cyrkwje zatwarjene. Swjećacy biskop Hähling je přez spodźiwny připad w lěće 1922 prěnje firmowanju w Bärensteinje měł. Zawěsće je joho zwjeseliło, hdyž je mohł sam we wosadźe přebywać, kotruž je sobu twarić pomhał. Wón wumrě w lěće 1925. Wěm so hišće dopomnić, zo sym joho smjerć na Katolskej Bjesadźe w Ralbicach wopominał. Tehdy wšak jenož powšitkownje wědźach, zo je wón wulki wjednik Bonifacijowoho towarstwa był.

Na druhim městnje bych spominał na swojoho předkhadnika we Bärensteinskim katolskim farstwje, wjeledostojnoho knjeza fararja Nüchtera. Wón běše wot lěta 1927—1930 tu z fararjom. Běše třeći duchowny młodeje wosady. Běše trochu kipry a tohodla za hórsku krajinu mjenje zrosćeny. Za joho časy je wosada wjele dźiwadłow hrała. Farař Nüchter kruchi sam wuwučowaše a z wulkim wuspěchom je předstaješe. Mamy zady našeje cyrkwje też młodownju. Wona drje je drjewjana. Njeboh farař Nüchter zatwari do njeje małe jewišćo a je tak w tutym rumje wšelake rjane předstajenja wosadźe poskićeć mohł. Dotal hišće so w dźiwadle z mojimi ludźimi tu spytał njejsym. Snadź mějachu tehdy za fararja Nüchtera ludźo wjacy časa. Dźensa nimaja za tajke zwučowanja wjele khwile. Sym wjesoły, hdyž mi kóždy tydźeń porjadnje na spěwanjo khodźa. To smy też w našej młodowni, ale wězo deleka, nic na jewišću.

Nětko pak chcu Či, luby Pósle, też něšto powšitkownje wo našich zemrětych prajić. Budźeš tola wědźeć chcyć, hač mam wokoło cyrkwje kěrchow, kaž je to w Šerbach, a hač so wšitcy wosadni na tutym kěrchowje khowaja, kaž je to zasy w Serbach. Tu chcemy hnydom w Serbach jónu wostać. Hdyž běch hišće w Ralbicach z kapłanom, mi w Smjerdźacej abo we Łazku tón abo druhi praješe, hdyž so joho woprašach, kak jomu je: ja drje bórzy k Wam do Ralbic přińdu. Potom wědźach, što ma to rěkać „do Ralbic", to rěka na wosadny kěrchow. My tu w Bärensteinje wosadny kěrchow nimamy, ale khowamy swojich wotemrětych na powšitkowy abo lěpje na kěrchow evangelskeje wosady. A to njepłaći jenož za Bärenstein, ale za wšě druhe městna we wobłuku našeje wosady. Potajkim wo kěrchow so Bärensteinski farař starać njetrjeba, dokelž žadyn nima. Sym dotal na tŕoch kěrchowach hižo pohrjeby měł. Naša evangelska cyrkej ma swój kěrchow cyle při sebi. Weipertski pak je něhdźe poł hodźiny wot města zdaleny. — Sym tu nazhonił, zo je tu wjele starych ludźi. Njedawno rěčach ze starym burom, 90lětnym. Wón khodźi hišće sobu na polo. A bur być w tutej krajinje, njeje mědlizanjo. Kóždy dźeń čita wón ze swojeje biblije.

Wutrobnje Će strowja amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w sweće.

Vatikan. Swjaty Wótc je z přileżnosću swojich 80. narodninow farsku cyrkej swojoho narodnoho města Desio **na bazyliku powyšił.** 3. oktobra je tute městačko swojomu sławnomu synej, kiž nětko knježi na Swjatym Stole, wulkotnje hołdowało. Tajkeje krasneje pychi wobydlerjo tutoho městačka, we Milanskim kraju ležanoho, ženje hišće widźeli njeběchu. Bohaći a khudźi běchu swoje domy a khěžki z jenajkej lubosću wudebili. Na wulki swjedźeń běchu so w modleńskim tydźenju přihotowali. Bamž Pius XI. bě přez swojoho statnoho sekretara swojim krajanam list pósłał, w kotrymž swoje wjeselo wupraja a swój dźak za wšitku jomu wopokazanu lubosć a přiwisnosć. Jako swojoho zastupjerja při swjatočnosći bě pomjenował kardinala arcybiskopa Šustra z Milana. Najprjedy woswjeći kardinal nowu z marmora natwarjenu prědkownu stronu baziliki. Po tym měješe rektor Milanskeje katolskeje university, P. Gemelli O. F. M., kiž Swjatomu Wótcej wosobinscy blizko stoji, swjedźeńsku rěč. Po wulkej Božej

---

posłušna holčka je wona była. „Haj, podwólna wona běše", dźeše nan. Ženje ju z maćerju njejsmoj naswarjeć trjebałoj. Wšitko namaj sčini, štož jej kazachmoj, a hišće wjele wjacy njekazana. To bě też sobu wina na jeje smjerći. Před tydźenjom běrjechmy na nowinje z hromadkow žito domoj. Marka dyrbješe powrjesłła kłasć. Z tym pak so njespokoji: hrabny serb a poča pódla też nakładować. Tola z ćežkimi hromadkami so khětro zapoći, dokelž je tam jara za ćichim. A přińdźe wša přepoćena domoj a napi so ze studnje zymneje wody. A nazajtra žno wjacy stanyć njemóžeše. Póslachmy po lěkarja: wón přińdźe, tola tu žno žana rada wjacy njebě. Wona hladajcy słabnješe, njeseše pak swoje bolosće sćerpnje a njeboješe so smjerće, hdyž bě swjate wolijowanjo dóstała. Mój z maćerju płakachmoj, Mikławš hišće njewěrješe, zo wumrěje. Wona pak namaj praješe wutoru na směrkach: „Nano, maći, njerudźtaj so pře mnje. Wšak staj mi přecy powědałoj, zo je njeboh Michałk nětk Boži jandźelk w njebjesach. Wón chce tam někoho swojoho měć a chce sebi tohodla po mnje přińć . . ." " Dale nan powědać njemóžeše, sylzy so jomu předrěchu. Wšitcy joho, Sněžkec mać Mikławša tróštowachu, tola podarmo. Po času so ze struchłej wutrobu rozeńdźechu.

Nazajtra pak wěnčkate hólčatka młode ćělko k rowej njesechu. Wulka syła ludu přewodźeše. Sněžkec mać wótře płakaše, hdyž kašć do rowa pušćachu a mali nošerjo swoje młódne wěnčki nutř mjetachu. Wšěm ludźom na płakanjo dźěše, też staromu wučerjej, kiž bě jenu swojich najlěpšich šulerkow zhubił. — A na rowje wjetši módry kříž stajichu, a k njomu khětru čŕjódku mjeńšich křižikow, kotrež šulerki a šulerjo dachu. Wšak wšitke Marku lubowachu, a husto ducy ze šule na jeje rowčk paćerje spěwać khodźachu.

Ćežke domapytanjo bě Bóh na Sněžkec swójbu pósłał, a wulka bě jich zrudoba. Najprěni so nan zasy zhraba a poda so do Božeje wole, dokelž měješe krutu dowěru, zo Bóh wšitko k dobromu wodźi. Dlěje mać sylzy ronješe, wosebje jedyn wječor, hdyž mała njewinowata Khatka k njej přiběža a so jeje swěru wopraša: „Maći njepřińdźe dha Marka skoro zasy domoj?" — „Ně, moje lube dźěćo, ta ženje wjacy domoj njepřińdźe", mać wotmołwi, a da so znowa do płakanja. Khatka pak so ženje wjacy njeprašeše.

Po času so też mać změrowa. Jenički Mikławš pak hišće bjez lóšta khodźeše. Z druhimi dźěćimi wjele towarstwa wjacy njeměješe. Husto popłaka. Wosebje při rańšich a wječornych paćerjach, hdyž před wołtarkom klečeše, jomu sylzy běžachu, dokelž tu Marka wjacy njebě. K wopomnjeću bě jomu mały swjećeny pjenježk zawostajiła: na jenym boku bě swj. Marija z Jězus-dźěćatkom, na druhim boku křižowany Jězus. Tutón pjenježk Marka na šiji nošeše, a da jón, prjedy hač wumrě, Mikławšej, a jomu kruće přikaza, zo dyrbi jón přecy při sebi nosyć. A to wón činješe, a husto jara, jara při tym płakaše, hdyž jón rano a wječor wokošowaše. Wjele njedźeli so miny, prjedy hač joho zrudoba wopřesta.

(Pokročowanjo.)

mši wudźěli kardinal bamžowe požohnowanjo. Při swjatočnosći zastupowaše italskoho krala wójwoda z Bergamo a italske knježeństwo bě pósłało statnoho sekretara Tassinari. Cyła swjatočnosć bu přez radio rozšěrjena. Też Swjaty Wótc je připosłuchał při radiju a po tym swojim krajancam zdźělił, kak hłuboko je tute dožiwjenjo jomu k wutrobje skutkowało, wosebje hdyž bě słyšał lubozne zwuki zwonow swojeje domizny. Po dokonjanej swjatočnosći wopyta wójwoda z Bergamo, wobdaty wot nahladnych cyrkwinskich a swětnych wosobow, bamžowy narodny dom, w kotrymž je nětko syrotownja zaměstnjena.

Tydźeń pozdźišo měješe Swjaty Wótc w Castel Gandolfo wulki wopyt. Móžeše swojich krajanow we wulkej ličbje powitać. Měsćanski farař a měsćanosta putnikarjow nawjedowaštaj. Z radostnej zahorjenosću bu Swjaty Wótc witany, hdyž k awdiency zastupi. Potom swojim krajanam rjane słowa wěnowaše, z kotrychž přiwisna lubosć k swojej starej domiznje rěčeše.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

„Błaznje, tule nóc wužadaju sej twoju dušu wot tebje, a čeje budźe to, štož sy sej nazběrał?" (Luk. 12, 20)

Ničo njeje tak hrózbne, kaž smjerć wšitkim tym, kotřiž na žiwjenju wisaju. Spodźiwne je, zo telko stoléćow nas khutnišo wo přešłosći a přichodźe njeje powučiło a kuzło našeje wobšudźenosće njeje rozećeriło. Wisamy z tak błaznej lubosću na swěće, jako by bjez kónca měł trać. Wopomnjećo na tych, kiž w našich dnjach najwjetše wosoby na jewišću swěta hraja, zańdźe z nimi. Bóh dopušćuje, zo so wšitko w bjezdnje hłubokoho zabyća zhubi, a to bóle hišće človjekojo hač wšo druhe. Hišće stoja w Egiptowskej pyramidy, tukhwilu je mjeno jich twarca njeznate. Što potajkim na tej zemi činimy? Čomu služi přijomne (mazne) žiwjenjo, jeli zo nas z mudrymi a křesćanskimi naprawami k hišće słódšej a zbóžnišej smjerći njedowjedźe?

„Budźće hotowi, přetož Syn človječi přińdźe w hodźinje, kotruž njewěsće." (Mat. 24, 44.) Tele słowo měri so na kóždoho z nas, njech smy w kajkejžkuli starobje a kajkimžkuli stawje. A tukhwilu ćišća wšitcy, samo pobožni, tajke protyki, kotrež so na dołhe žiwjenjo twarja, samo tehdy hišće, hdyž so hižo kóncej přibližuje . . . Wotkel pokhadźa wšě napinanjo, zo by człowjek smjerć wotstorčił? Z toho, zo njelubuje ani kralestwo Boże ani krasnosć přichodnoho žiwjenja.

O na człowjekow ćežkeje wutroby, kiž so nad zemju pozběhnyć njemóžeja, hdźež su po swojim samsnym wuznaću hubjeni dosć! Prawe přihotowanjo na posledni wokomik je te, zo wšě druhe wokomiki derje nałožeš a posledni nastajnosći wočakuješ. Po Fenelonje (bisk., † 7. 1. 1715).

Prjedy hač na hermank do Budyšina wotjědźeš,

wobhladaj sebi nawěštki w „Kat. Pósle"!
Kupuj pola tych, kiž maja časopis katolskich Serbow zańć a pokhwal jich!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 659. z Brěmjenja: Jakub Lejman; 660. z Budyšina: Hana Rjelcyna; 661. z Wrótsławja: zwjazk. revisor Albert Měť; 662. z Aue: farař Jurij Hórnik; 663. z Hněwsec: Mikławš Wels; 664.—667. z Jawory: Mikławš Rjenčka, Michał Krawčik, Jurij Herbrich, Michał Bjedrich; 668.—673. z Kukowa: Jurij Bětnař, Michał Lešaw, Jurij Šnajder, Michał Nowak, Józef Měto, Madlena Žurkec; 674. 675. z Wětenčy: Madlena zwud. Zachonowa, Jakub Weidlich.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1046.: K. L.; 1047.: P. Š.; 1048. J. L.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo 1117.: P. Š.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

25. njedźela po Swjatkach, (5. po 3 kralach) 7. novembra:

Boža mša str. 145; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wo Wšěch Swjatych str. 572, 3. modlitwa wo swjatym Wilibrordźe str. 454 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356 pod 8).

Swj. Měrćina, biskopa, 11. novembra:

Boža mša str. 592; Gloria; 1. modlitwa wo swj. Měrćinje; 2. wo swj. Mennje str. 448.

26. njedź. po Swjatkach (VI. po Třoch Kralach), **14. nov. 1937:**

Boža mša str. 76; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Josafaće str. 445; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

W Budyšinje wopomnjećo poswjećenja tachantskeje cyrkwje: Boža mša str. 405; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. z njedźele str. 76; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356. Poslednje sćenjo z njedźele str. 78.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za oktober.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+9	+20	+10,4	—	—	—	350	200	250	+ 0,800	21	—	—	40,6

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülertor 21.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Myslće nětko też na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Rjanu ćopłu zwjeršnu a spódnju drastu

— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.

Přijimuju wupokazy za dźěsćowsku podpjeru.

OTTO OSSWALD

w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

Zymske mantle

za žony, muže, dźěći

we wulkim wuběrku a — kaž je wam znate — po nizkich płaćiznach poskića

Wilhelm Seifert

Budyšin — Bohata dróha 22

Weidlichec kožuchařnja

w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.

Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.

Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Gardinen Neumann

Specialny wobkhod
Budyšin, Seminarska dr. 2
rózk Lawskich hrjebjow

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

Kłobuki = čapki = měcy

w bohatym wuběrku

Rjane kožuchi

Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja

KURT RINKE

Kožuchařski mištr **Bohata dróha**

Kolesace gumije
we wulkim wuběrku.
Wobswětlenja
we wšěch płaćiznach.
Wšo, štož ke kolesam trjebaće!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Nahłowny bant

we wšěch šěrokosćach,

ćopłe tkaniny

k suknjam atd.

Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Prošu, spytajće z mojim
dobrym kofejom!
1/4 punta wot 50 pj.
Dźiwać so budźeće, kak słódny a spory je!

Moritz Schmidt Kejžorowa dróha 11

Jenož dobre wołmjane štrykowane a tkane twory:

nohajcy
rukajcy
dźěćacu drastu:
měcki, šawle, štrykowane woblečenja,
žonjacu štrykow. drastu
a tež za **mužow a hólcy** wšo we wulkim wuběrku pola

Rudolph

Kejžorowa dróha 16.

Dobre a rjane

wobućo

ma na składže

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Prawu radu

Wam dawa a derje Was posłužuje
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Sylnoho jutrownoho hólca
a **holcu** do kuchnje pyta k 1. aprylej
Delan w Horn. Wunjowje.

Pytam k 1. jan. spušćomnoho **hólca** ke konjom a **holcu**, wobeju nic młódšeju hač 17 lět **Měrćink**
w Kamjenjej p. Radworja.

Dobre worclowe wěcy

wězo kupuješ pola wěcywustojnoho!

Točeńnja **Hampel**
w Budyšinje, Kotołska dróha 11.

wopytajće, prošu,

Khermankej Max Herde w Budyšinje

Sukelnska dróha 13

Košlacy porchent, pisany	wot	**0,49**	mužače zoki, krute		**0,35**
porchent, pisany za drastu	wot	**0,59**	mužace zoki, pisane		**0,49**
košlacy płat	wot	**0,49**	mužace zoki, platěrow. z wołmy		**0,95**
zbytki košlaceje kopřiwiny	wot	**0,49**	mužace porchentowe košle, pisane		**1,95**
tkany trikot za šaty	wot	**0,39**	mužace spódnje kholowy, fitrow.,	wot	**1,25**
frotejowe trěnja	wot	**0,49**	mužace spódnje kholowy, Normal.,	wot	**1,50**
bluzy, wotrězki	wot	**0,69**	hólče trikotowe jaki, fitrowane		**1,95**
holče nohajcy, mako	wot	**0,39**	hólče trikotowe woblečenja, fitrowane		**1,25**
žonjace nohajcy, mako	wot	**0,49**	dźěćace šawle, štrykowane	wot	**0,39**
žonjace nohajcy, čěmna žida, 2. wuběrk		**0,59**	mužace šawle, pisane	wot	**0,49**
žonjace nohajcy, z dźěł. židy, platěrow.		**0,88**	nohajčki, trikot	por	**0,10**
žonjace nohajcy, mako 1×1 štrykow.		**0,95**	dźěćace podkholowčki, Interlock	wot	**0,39**

dźěćace podkholowčki, fitrow., małe		**0,49**
dźěćace štrykowane kholowčki	wot	**0,49**
dźěćace prynces-sukničky, fitrow.	wot	**0,75**
dźěćace prynces-sukničky, porchent.	wot	**0,95**
prynces-podkholowčki, fitrowane	wot	**0,69**
štawčiki, Normal, małe	wot	**0,59**
skijowe rukajcy, sucha wołma		**0,95**
žonjace rukajcy, trikot, fitrowane		**0,75**
žonjace rukajcy z rukawčkami, fitrow.		**0,95**
štrykow. lěhanske črije, wołmjane		**0,69**
žonjace podkholowčki, fitrowane		**0,95**
žonjace trikot-woblečenja	wot	**3,95**

Wupjerki, cychi atd. pisane, běłe, smuhaty satin a damast we wulkim wuběrku

Hermank njedźelu, 7. nov., su wobkhody wotewrjene wot 11–6 hodź.

K hermankej sebi nakupiće z wulkoho wuběrka jara tunjo:

Rjane žonjace mantle
65,— 54,— 45,— 32,— 26,— 18,—

Rjane mužace ulstry a woblečenja
derje sedźace. 78,— 65,— 56,— 45,— 38,— 32,—

Ćopłe jopy a khapy
a woblečenja we wulkej ličbje. 54,— 47,— 36,— 27,— 17,—

Hižo 30 lět dołho Serbja rady kupuja pola

König

Žitna hasa 2/4
při Hłownym torhošću.

Samo so rozemi, zo

Schaafa

wopytaće,

hdyž do Budyšina

na hermank

přińdźeće!

Šijace mašiny — jězdne koła — pisace mašiny — płokace mašiny atd.

a wšě přisłušace dźěle. Wušiwać a zašiwać tu nawuknjeće a prawu radu Wam dawa wěcywustojny wobkhod

Oskar Hirche

w Kamjencu

Jězusowej wutrobje
wuprajamy hnući nad Božej miłosću
zjawny dźak
za wusłyšenjo w ćežkej należnosći!

Najswjećišej Wutrobje Jězusowej, swj. Antonijej a paterej A. Jansenej
zjawny dźak!

Zjawny dźak
swj. Terejzcy a Jězus-dźěćatkej
za wusłyšanu pomoc w ćežkej khorosći!

Rjane wołmjane pulowry
mužace a žonjace pjezlki
rjane ćopłe spódnje kholowy a podkholowčki
krasnu dźěćacu drastu
sukničky a woblečenja

pjenjezhódnje w bohatym wuběku poskića

Leopold Posner

w Budyšinje, nă Bohatej drózy 24

Oskar Butter nasl.

Žitne wiki 2 — Telefon 3691

poskića w bohatym wuběrku

rjane dary!

Domjacu a kuchińsku nadobu, škleńčane a pórclinowe twory atd.
— Worclowe wěcy. —

Hdyž sebi nakupujeće, stajnje so dopomńće, zo ma

Alphons
Schauseil

wosebity wotrjad za serbsku drastu.
Nowe tkaniny za khuty, kožuchace zwjerchi, rubiška fale atd.
Čorny nahłowjacy bant we wšelakich hódnosćach.

Za zymski čas!

Žonjace štrykow. woblečenja w nowych barbach a podobach . .	28,50	24,—	21,50	19,75	16,—
kosmikojte a tkane woblečenja, ćopłe a praktiske	5,95	5,65	5,25	4,85	4,25	3,50
žonjace štrykow. jaki . . .			12,50	9,20	8,50	6,75
žonjace pulowry . . .		11,75	9,90	8,25	6,90	5,35
žonjace nohajcy, mako . . .				1,40	1,15	0,95
žonjace nohajcy, wołmjane z K'židu			2,85	2,45	2,—	1,75
žonjace nohajcy, wołmjane . . .				3,20	2,45	2,20
žonjace podkholowčki, ćopłe podšite (42)			1,65	1,40	1,10	0,95
žonjace podkholowčki, wołmjane (42)			5,75	4,50	3,—	1,60
žonjace spódnje suknje, ćopłe podšite (42)			1,60	1,40	1,10	0,95
žonjace spódnje suknje, wołmjane (42) . .				9,10	8,50	5,60
drastne tkaniny, wołmj., woknojte, jenobarbne			2,10	1,90	1,50	1,30
„Schotten“, młódne barby					1,75	1,45
tkane a štrykowane rukajcy .			1,65	1,25	1,—	0,90
holče štrykowane woblečenja (45)			8,25	6,65	5,10	3.—
holče pulowry (45)			5,95	5,25	3,35	3,10
Berchtesgadske pjezlki				6,10	5,60	4,50
dźěćace nohajcy, bałmjane (3) . .			0,75	0,65	0,55	0.45
dźěćace nohajcy, wołmjane (3) . .			2,—	1,80	1,55	1,—
dźěćace podkholowčki, ćopłe podšite (30) .			0,85	0,75	0,55	
hólče štrykow. woblečenja (45)		12,90	8,20	7,40	5,25	3,95
hólče pulowry (45)			5,50	4,20	4,—	3,25
mužace pjezle a pulowry .		11,60	9,25	6,75	5,90	3,75

Otto Hauffe

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

46. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. novembra 1937.** | **75. lětnik.**

Służownik Boži.

Na swjedźeń swj. Měrćina, patróna Njebjelčanskeje wosady.

1. Służownik Boži sy!

Wšudźinko na swěće su mjez človjekami knjezykojo a służownicy. Tón knježi, tamny służi. Tón kaza, tamny poskha. A njemóže tomu tež hinak być w zhromadnym žiwjenju. Wšitcy njemóža z knjezom być, a wšitcy njemóža służowni być.

Bóh pak je knjez knjezow. Před nim su wšitcy človjekojo służownicy. Kaž su jandźeljo, wot najwyššoho arcjandźela hač do najniššoho jandźelka, służownicy Boži w njebjesach, tak su človjekojo, wot najbohatšoho a najmócnišoho hač do najkhudšoho a najsłabšoho, służownicy Boži na zemi. Naše žiwjenjo — służba to Boža.

Bóh dźěn je naš stworićeŕ. Z Božeje wšohomócneje ruki smy wušli. Prjedy toho njeběchmy ničo. Štož smy a mamy, z Boha je. Swjaty Pawoł piše Romjanam (14, 8): „Njech smy žiwi, njech mrějemy, smy Knjezowi." Bóh Knjez nam kaza, my służownicy jomu poskhamy kaž jandźeljo. A štóž njeposkha, toho podeńdźe wosud njeposłušnych jandźelow. Tón padnje z wysokeje dostojnosće służownika Božoho do hłubiny čertow.

A Khrystus, naš wučeŕ a wumožnik, je nas njeposłušnych hrěšnikow, kiž smy khroble přestupili Boži zakoń a z tym sebi zbožo rozbili, wumožił z ponižnym służenjom. Khrystus, kiž bě posłušny hač do smjerće, wuči nas: „Štóžkuli zechce mjez wami wjetši być, budź waš służownik. A štóž zechce mjez wami prěni być, budź waš wotročk; jako Syn človjeka njeje přišoł, zo by sebi służić dał, ale zo by służił a dał swoje žiwjenjo k wumoženju mnohich." (Mat. 20, 26—28.)

2. Swjaty Měrćin — służownik Boži.

Kak mamy Bohu służić w žiwjenju, wuči nas Khrystus, naš knjez a mištr, ze słowom a skutkom. To pak možemy sebi tež wothladać a wuknyć wot našich lubych swjatych, na kotrychž w tymle měsacu spominamy. To nas tak rjenje wuči swjaty Měrćin, kotrohož swjedźeń smy my katolscy Serbja z Njebjelčanskej wosadu zańdźeny štwórtk hordoznje woswjećili.

Swjaty Měrćin pokhadźeše z pohanskoho domu. Wón narodźi so wokoło lěta 316 w Sabariji we Wuheŕskej. Nan a mać běštaj pohanaj. Woćehnjenjo bě ryzy pohanske. Hólčec zhoni doma mało wo Bohu, wjacy wo přibohach, pohanskich modlitwach a woporach. Ale samo jako pohan spózna: Móže jenož jenoho Boha być! Tón je knjez njebjes a zemje. Joho służownicy smy my. W dźesaćlětnym hólčecu nasta horce přeco, spóznać swojoho Knjeza. Skradźu khodźeše do křesćanskeje šule, wuknješe tam pilnje dobrowólnje biblijske stawizny a katechismus.

Jako 15lětny pachoł zastupi do wojakow, zo by służił romskomu kejžožej. Wojeŕsku służbu tak derje dokonješe, zo bu bórzy z wyškom. Ale při tym tež spózna, kak rjenje a ważne je, Bohu Knjezej służić w cyłym žiwjenju dospołnje. Tak stupi swj. Měrćin do służby Najwyššoho, poswjećiwši jomu sebje cyłoho.

3. Swjaty Měrćin — mnich a biskop.

Při krótkim ćahanju a wojowanju po swěće spózna Měrćin ważnosć paćerja a pokuty w służbje Božej. Wón założi klóštr Ligugé pola Poitiers w Francózskej. Sam jako mnich tam spěwaše a dźěłaše k česći Božej. Służbu Božu wukonješe najprjedy w zahrodcy swojeje duše: wuplě z njeje wšu njerodź a pjanku njepočinkow. Z Božej hnadu, kotruž čerpaše z kužoła swjatych sakramentow, wokřewi a wopłódni swoju dušu. A rjane počinki we njej zakćěchu, wosebje róża lubosće. Swj. Měrćin służeše tež w zahrodcy klóštra: służeše swójbje mnichow. Hladajo na porjad staraše so wo to, zo wšitcy Bohu swěru spěwachu a dźěłachu. W bratrowskej lubosći pohonjowaše wšitkich z dobrym přikładom.

Čim hłubšo a poniżnišo so Měrćin kłonješe w służbje Božej, ćim bóle joho Bóh powyši před človjekami. Lud přeješe sebi Měrćina za biskopa w Tours-u. A duchowna wyšnosć pozběhny poniżnoho mnicha za biskopa. Na njoho wšitko hladaše a posłuchaše. Wšitko pola njoho radu pytaše. Měrćin činješe dźiwy. Khorych wustrowješe, morwych zbudźeše. Přećiwo čertam pokaza Božu móc. Ze swětnymi mócnarjemi wuspěšnje jednaše. Ale při wšěm służeše poniżnje Bohu Knjezej, pytajo česć Božu. Runjež biskop był, wosta poniżny mnich mjez 80 bratrami w klóštrje pola Tours.

80 lětny woteńdźe skónčnje swěrny służownik k swojomu Knjezej. W Candes přińdźe po njoho jandźel smjerće. Duch Boži zbudźi za tohole japoštoła skutka a lubosće dźesać wučownikow, kotřiž skutk swj. Měrćina dale wjedźechu.

4. Służ kaž swjaty Měrćin!

Bóh Knjez tebje wjedźe hinaše puće w žiwjenju, hač swj. Měrćina. Ty njejsy dźěćo pohanskeju staršeju. Bóh njeje tebje powołał za wyška, ani za mnicha a biskopa. A tola móžemy wšitcy wot swj. Měrćina wuknyć. Kaž wón prócujmy so też my, prawje derje a dokładnje spóznać swojoho Boha Knjeza. Słyšmy a čitajmy a studujmy rad słowo Bože!

Służmy Bohu w zahrodcy swojeje duše. Wuplějmy z njeje wšu pjanku njepočinkow, kotrychž je legijón. Dawajmy prawje wjele słónčka Božeje hnady do duše swěćić. Čerajmy žiwu wodu ze swjatych sakramentow, zo bychu w duši zakćěłe rózički křesćanskich počinkow, wosebje róża bratrowskeje lubosće.

Służmy Bohu w zahrodcy našeje wosady, japoštołscy skutkujo přez přikład, paćeŕ, pokutne žiwjenjo.

Służmy Bohu dopjelnjejo też swoje winowatosće napřećo ludej a narodej, krajej a wótčinje.

Haj, to budź nam zmysł našoho žiwjenja: zo służimy Bohu, čujo so jako stawy na potajnym ćěle Khrystusowym, kaž je to „Posoł“ tydźenja rozłožił. Po měnjenju Swjatoho Wótca mamy dźěn so tónle měsac modlić wo hłubše spóznaćo, zo smy stawy Khrystusowoho ćěła. Staw być, ręka pak cyłkej służić. Staw Khrystusowoho ćěła być, ręka wšě swoje mocy Khrystusej, hłowje, a joho swjatej Cyrkwi poswjećić.

Służmy Bohu, z dóstatymi talentami wikujo!

Swjaty Měrćinje, zbóžny służowniko Boži, wuproš nam hnadu, zo bychmy, swěru służiwši Knjezej hač do kónca, zasłyšeli Khrystusowe słowo: „Aj, dobry a swěrny służowniko, dokelž sy nad małym swěrny był, postaju tebje nad mnohe. Dźi nutř do wjesołosće Knjeza!“

Skutk zymskeje pomocy. — Pastyŕske słowo.

Lubowani wosadni!

Też za zymu 1937/38 je naše němskostatne knježeŕstwo wšitkich wobydlerjow namołwiło, zo bychu so za skutk zymskeje pomocy ze wšej mocu zastajili. Runje tak khutnje a rozsudnje dyrbju ja dźensa swój hłós pozběhnyć a was prosyć: „Njewustawajmy, dobre činjo.“ (Gal. 6, 9.) Přetož hdyž přecy zasy w našich dnjach słowo Knjezowe nazhonjamy: „Khudych změjeće přecy mjez wami“ (Mat. 26, 11), potom dyrbi so też nadźija japoštoła ludow stajnje dopjelnjeć: „Lubosć nihdy njepřestanje.“ (1. Kor. 13, 8.)

Wěmy drje derje, zo mnozy z tych, kotřiž budźa w přichodnych njedźelach a měsacach wo dary prošeni, maja sami njelohke brěmjo we swojim žiwjenju njesć a zo móža swoje swójby jenož wudźeržeć, dokelž so někotrychžkuli dowolenych wjeselow a wuživanjow žiwjenja wzdawaja. Ale je to hnada Boža, za kotruž měli sprawnje so dźakować, hdyž móžemy docyła hišće druhim dary dawać a njetrjebamy smilnosće swojich sobučłowjekow hladać. Bóh tón Knjez njeje nam wobsedźeństwo dał tak jara k swójstwu, ale bóle k wuskutkowanju a wupruhowanju našeje miłosće. Wšitko, štož my wobsedźimy, je mohł rjec jenož lejno Bože, a budźemy dyrbjeć so junu khutnje zamołwjeć, kak smy je wužiwali. Kak wozboża dale wědomjo, zo smy z jałmožnu, kotruž w prawym zmyslenju dachmy, Bohu Knjezej samomu wopor přinjesli a zo směmy tak joho wosebitoho žohnowanja wěsći być. Přiwoła nam tola hižo kniha přisłowow pozbudźowace słowa: „Štóž so nad khudym smiluje, požča na dań Knjezej; wón jomu to zasy wotruna!“ (Přisł. 19, 17.)

W Budyšinje, w oktobrje 1937.

Skónčnje njech je hišće zkrótka pokazane na tu stawizniscy wobkrućenu wěrnosć, zo su we wšěch časach, w kotrychž běše wěra sylna a mócna, so skutki miłosće stajnje zwólniwje wukonjałe. Dopominamy jenož na čas kćěwa srjedźowěkowych bratrstwow, kotrež so, złožujo so po swojim mjenje, wšitke do wulkeje swójby zjednoćichu a zwjazk lubosće ćim krućišo wutworichu, čim wjetša runje nuza běše. Njedyrbjał-li čas, w kotrymž smy my žiwi, telko mocy lubosće a ludoweje mjezsobnosće wupłodźić?

Woprowane dary njebudźa so jenož, kaž je so nam jasnje wobkrućiło, nuzućeŕpjacym swójbam a jednotliwcam přidźěleć, ale w přiměrjenym poměrje też miłosćiwym wustawam, kotrež su dotal wosebje wěriwomu ludej starosć činiłe a kotrež so z pomocu darjenych cyrobiznow też w zańdźenych lětach nuzy wudźeržachu. Nimo toho bu wot krajnoho wjednistwa skutka zymskeje pomocy podrjadowanym městnam přikazane, zo bychu so też zorganizowane mocy křesćanskeje karitas do wšudźom so wutworjomnych dźěłowych zjednoćeństwow k sobudźěłu a sobuzamołwitosći zapřahnyłe.

Tak so nadźijamy, zo budźa wšitcy wěriwi katolikojo kaž w zańdźenosći tak też w přichodnej zymje, swoju wótčinsku a křesćansku winowatosć napřećo nuzućeŕpjacym sobučłowjekam spóznawši, nade wšitkimi wobćeženymi miłosć činić; přetož cyły zakoń so z tutym jenym słowom dopjelnja, kotrež ręka: „Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho!“ (Gal. 5, 16.)

† **Pětr,** biskop Mišnjanski.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutře njedźelu swjeći tachantska cyrkej wopomnjeco swojoho poswjećenja. Tohodla budźe tu dopołdnja w 9 hodź. pontifikalna Boža mša.

— Mjez duchownymi našeje diecejzy su so stałe wšelake přesadźenja. Knjez farski vikar Mikławš Młynk, dotal w Zeithainje — hłownym lěhwje, bu jako tajki přesadźeny do nowozałoženeje farskeje vikarije: Flöha—Oederan (sydło Oederan); kk. Jurij Dittel, dotal kapłan w Drježdźanach (farje swj. Antonija) za kapłana do Freitala; Max Hiersig, dotal kapłan w Freibergu, za kapłana do Drježdźan (fary swj. Antonija); Pětr Kewenig, dotal kapłan w Mišnje, za kapłana do Lipska (probstowskeje cyrkwje); Jan Dittrich, měšnik z Banca, za kapłana do Mišna; Alfons Dušak, nowoměšnik z Eupena, za druhoho kapłana do Rizy.

— Porjad za Budyšskej katolskej kěrchowaj je so z dnjom 24. oktobra přeměnił. Bórzy změjа wosadni přileżnosće, sebi tutón nowy porjad wobstarać. Pódla powšitkow-

nych zarjadowanjow, kotrež so porno dotal płaćacym lědma přeměnja, wopřija nowy porjad tež postajenja nastupowace wothladanjo rowow, swójbne rowy a herbske rownišća.

— Sléborny kwas swjećitaj jutře njedźelu knjez Jan Barš z Hory ze swojej mandźelskej Hańžu, rodź. Šwonec z Kukowa. Šěsć dźěći, 4 hólcow a 2 holčcy, dari jimaj Bóh luby Knjez. Njech staršej nad nimi doživjataj hišće dosć wjesela. Wjele zboža!

Z Budyšina. Lětsa před 50 lětami potrjechi naše město, wosebje statoki při Šprewi stejace, wulke powodźenjo. Wutoru před Božim stpěćom 1887 bě jara tužny dźeń. Na popołdnju suwachu so čorne mróčele nad Kumwałdskim dole hromadźe a wostachu cyły čas mjez horami stejo, dóniž skónčnje žałostny zliwk na zemju njewulachu. Měšćenjo njeběchu wo tym wjele zhonili. Hakle nazajtra rano widźachu, kak w prěnich kněžach před wulkim mostom rěka postupuje a dale a hórje so mócne žołmy přiwalowachu a wšelaki čapr sobu wjezechu. Na Poršec běleništu běchu žony šaty nakładle a chcychu je před přikhadźacymi žołmami wukhować. Ale podarmo — jim hrožeše tu strach wo žiwjenjo, tak nahle wulka woda so nawali. Wanje, šaty a wšo druhe wotpłowa. W prjedawšej Büchelec tworni (pozdźišo Eklec) bu 24 dźěłaćerkow přesłapjenych. Dyrbjachu dlěšši čas we tworni wostać, dóniž woda trochu njespadny. Kóń tam w hródźi nimale hač do šije we wodźe steješe. Na joho khribjeće běchu so wulke myše před roznjemdrjenym elementom wukhowałe. Z wulkej nuzu skoćo z wody wumožichu. Tajkich a podobnych padow je so wjacy w blizkosći Šprewje stało. Hakle wokoło připołdnja poča woda spadować. Bě wjele škody načiniła. Nazajtra běše swjaty dźeń — Božoho stpěća. Ludźo přikhwatachu w črjódach do doliny. Sćěhwki powodźenja, najwjetšoho wot lěta 1804, běchu jara zrudne. Načinjenu škodu njemóžachu potrjecheni narunać. Tu pokaza so lubosć k bližšomu w połnej měrje. Też statna pomoc zapřimny. Hakle po lětach běše zasy wšitko we porjadku, dóniž 1897 wody wospjet njekrasnje zakhadźachu a w cyłej sakskej Łužicy njesměrneje škody načinichu.

Ze Šěrachowa. Wyšši justicny rada Lajdler, kiž hakle njedawno swoje dźewjećdźesaćiny swjećeše, je dźensa před tydźenjom na sćěhwkach wysokeje staroby nahle wumrjeł. Z nim je wotešoł krajan, kiž mohł rjec rjany wotrězk stawiznow předstaješe. Tak běše daloko a šěroko znaty, też přez swoje wysoke zastojnstwo. Wo tym swědšeše też jara bohate wobdźělenjo na pobrjebje zańdźenu wutoru. Po wosobinskim přeću chcyše na stronje swojeje lubeje mandźelskeje wotpočować, kiž bě 1928 do wěčnosće wotešła. Na swjatočnym pokhowanju, kotrež měješe wosadny knjez farař Mott, přewodźany wot kk. fararjaj Rajmu a Cyža z Hajnic a kapłana Oty, wobdźěli so też přećelstwo zemrětoho z Khrósćic a Wotrowa. Mały wosadny khór spěwaše štyrihłósnje hnujace pokěrluški a knjez farař Mott měješe žarowansku naréč na podłožku słowow z knihi Přisłowow „Čestna króna je starobje data a w sprawnosći so namaka", pokaza na wšelakich dobach joho dołhoho žiwjenja, kak je so tute słowo na zemrětym dopjelniło, a tak postany hišće raz joho wobraz před duchownym wóčkom pobožnych připosłucharjow. W błukim swětle swěčkow a pod hórku krasnych wěncow — mjez nimi też wot Maćicy — ležachu joho ćělne powostanki na marach w pohrjebnej kapali, kiž bě ze žarowacymi přepjelnjena. Nad wotewrjenym rowom podźakowa so sudniski rada dr. Wappler w mjenje hamtskoho sudnistwa w Šěrachowje a joho přistajenych, kaž też Budyšskich kolegow, za wšě dźěło, kiž je w běhu 28 lět w Šěrachowje a druhdźe wukonjał Při swjatočnej Božej mši spěwaše cyrkwiny khór Requiem wot Grubera. Pokhowanska swjatočnosć jewješe wjele česćownosće a lubosće za luboho zemrětoho. Have pia anima!

Z Khrósćic. Dźensa před tydźenjom dopołdnja zemrě po krótkej khorosći kubleŕ Jurij Ćěsla (Zimmermann) w starobje nimale 70 lět a bu zańdźenu wutoru z konduktom pokhowany. Na pohrjebje wobdźěli so wjele ludźi a w bohatej ličbje bě wosebje burski staw zastupjeny, zo by swojomu lubomu towaršej poslednju česć dał. Bě dźěn daloko a šěroko znaty jako dobroćiwy a znjesliwy človjek. Do wójny běše přez dźesać lět z wjesnjanostu a w tutej dobje natwari so nowa wobšěrna wjesna šula, hdyž stara wjacy njedosahaše. Zemrěty běše sobustaw wojeńskoho towarstwa w Baćonju a towarstwa grenaděrow w Kamjencu. W jeju mjenje poréčeštaj kubleŕ Smoła w Pozdecach a hłowny strażmištr Kern z Kamjenca a położištaj krasnej

Swjećeny pjenježk.

(Pokročowanjo.)

3. W Drježdźanach.

Ale też Mikławš dyrbješe z domu staršiskoho, a ćahnyć drje nic ze swěta, ale won do swěta. Přetož dawno bě sebi Sněžk wotmyslił, zo chce Mikławšej w Němcach šulu dać wukhodźić. Tam najkhmańšo němski nawuknje, a sebi dobrych wědomosćow nahromadźi, kotrež móže samón burski človjek derje wutrjebać: tak sebi Sněžk tu wěc mysleše. Telko jomu hižo žiwnosć wunošeše, zo móžeše hólca na něšto lět do němskeje šule dać. Też bě so w měsće z mužom zeznał, tón Moran rěkaše a měješe w Drježdźanach wulke zahrodnistwo. A zasy přińdźe do města a zasy so z nim trjechi. Wšelako sebi powědaštaj, też na to Sněžk spomni, zo ma mysle, Mikławša skerje a lěpje něhdźe dać. „Wěsće wy što", rjekny Moran, „dajće joho ke mni do Drježdźan. W Drježdźanskej šuli wjacy nawuknje, hač hdźe druhdźe. Trjebam runje zahrodnoho hólca; toho móže mi Mikławš činić, so wě po šuli. Je-li zo by to chcył, bych joho za tuni pjenjez wzał." Ta rada so Sněžkej spodobaše. A ducy z města bě wón hižo kruće na tym, zo Mikławša po hodźoch do Drježdźan k Moranej da. Doma mać jara stoł njestaješe; wšak wědźeše, zo je wšitko rozomne, štož nan činješe, a zo sebi lohcy z ničim njepřekhwata. Tuž bu drasta nakupjena a wšitko, štož bě trěbne a nuzne, wobstarane. A po nowym lěće so Mikławš z nanom do Drježdźan wjezeše. Jara hladaše a so dźiwaše, hdyž po šěrokich hasach stupaštaj, hdźež so jena wysoka khěža dźeržeše druheje. Wšo so z ludźimi mjerwješe, a nimo ludźi wozy wrjeskotachu: bě hołk a hara, kajkaž doma w ćichej wjescy za dźiw by było. A hdyž k Moranecom přińdźeštaj, buštaj tam jara witanaj. Wona bě přećelna žona. Dźěći njemějachu hač jenož mału holcu, Marhatu, kiž bě něšto młódša dyžli Mikławš. Pola tutych ludźi Sněžk swojoho syna wostaji a khwataše domoj.

Z woprědka so Mikławšej po domje styskaše. Bórzy pak na styskanjo zabu; měješe mysle na druhe wěcy; wšak bě jomu wšitko nowe, štož widźeše a słyšeše. W šuli dyrbješe pilnje wuknyć; po šuli pak w zahrodźe lóhke dźěła zastawać. We wulkej tepjerni z wysokimi woknami běchu rostliny a róže z cuzych krajow, kotrež bě Mikławš hišće čas žiwjenja njewidźał. Moran jomu powědaše, kak rěkaja, kajke kćěja, kak dołho rostu a wjele ćopłoty trjebaja, zo bychu njezahinyłe. Ale też znate kwětki tu běchu, kotrež w ćopłym wutepjenym twarjenju rjenje kćějachu, najebać toho, zo wonka sněh saješe a zyma surowje zakhadźeše. Na różički so zmjersk dobyć njemóžeše.

Spěšnje so dny a njedźele minychu, a po krutej zymje přińdźe rjane naléćo a potom horce léćo, hdźež so też wonka na rjadkach wšo z różičkami pisanješe. Mikławš dyrbješe je krjepić a něštožkuli dźěłać, z čimž zahrodnistwo dale bóle zezna.

Njezabywaše pak też na dobre wučby nanowe a maćerne. Ale kóždy wječor spěwaše we swojej komorcy mjelčo Moranecow — kotřiž njeběchu katolscy — swoje rózarije, kaž bě joho serbska mać wučiła. Z nikim we cuzbje serbski powědać njemóžeše, jenož z Bohom; a serbski paćeŕ jomu bóle wutrobu hrěješe, dyžli druhi. (Pokroč.)

wěncaj na row, nad kotrymž so towarstwowa khorhoj zmahowaše. Swjatočny kondukt měješe wosadny knjez faraf. Po pohrjebje bě swjatočne requiem.

Z Różanta. Mjez Smjerdźacej a Debicami, hłuboko w Pěskečanskim lěsu, steji „Bušeńka". Što dha njeby w Delanach tutu wotležanu wjesku z třomi statokami znał? Tři statoki tam su; swěru khowaja mjeno něhdušeje „lěsneje korčmy" (Buschschänke), byrnjež tuteje wot lěta 1911 wjacy njebyło. Tehdom kupi ju klóštrske knježstwo Marijineje Hwězdy. Dodźeržany statok bu zwottorhay. Z dawnych časow sem bě słušał Bulankec swójbje. Jedyn z jich prawótcow bě korčmičku natwarił, kiž lěsarjam a pohončam, tola też pytarjam hribow a jahodow służeše. Na samym blaku rozšěrjeja so nětko trawy, zela a keřčki. Jenož lipje z prastarych časow, snadź na 200 lět starej, swědčitej wo něhdušej krasnosći lěsneje korčmički. A swjaty měr knježi w tutej lěsnej swjatnicy, kiž nam J. K. Smoleŕ w swojim spěwje „Khwalba hole" tak rjenje wopisuje. Wšo, štož w tutej basni naspomni, mohło so na „Bušeńku" popoćahować. „Hola pčołki bohaći" — haj, hdyž naši wokolni a dalši pčołarjo swoje kołče na pózdnych žnjach, hdyž wrós kćeje, do hole woža, to knježi tu žiwjenjo pola Bulankec, Beegec a Weclichec, kotřiž cuze pčołki z lubosću wobstražuja. Hdyž počina lěsny pawk swoje prudła přasć, potom wotwjezu so kołče, zwjetša w druhej połojcy póžnjeńca. Tam a sem šusnje nowočasny vehikl přez tutu lěsnu ćišinu, hdźež z porjadnym wšědnje witanym hosćom hewak jenož je listynošeŕ. Lětsa bu swjaty holanski měr mócnje přetorhnjeny w času manevrow, hdyž sta a sta wojeńskich wozydłow so přez holu dobywachu. W zymje, hdyž je hola ze sněhom přikryta, zetkaju so tu serny, zajacy a dźiwja ptačina, a liški zawdawjeja sebi tu „dobru nóc".

Ze Sernjan. Na Wšěch Swjatych běše w Jurjancec domje wulki dźeń. Jich dźěd, Mikławš Jurjanc, dócpě na tutym dnju 88 lět swojoho žiwjenja. Ma tu česć, najstarši w Ralbičanskej wosadźe być. Je we swojim žiwjenju wjele nazhonił, też francózsku wójnu je jako wojak sobu činił, tuž wjele powědać wě. Wot 20 lět sem ćerpi na drjenjo a wić a je tak zwjazany na swoje městno při kachlach. Ze wšej nuzu a ćežu joho dowjedu horje do łoža. Bóh daj jomu sćerpnosć, zo by swój křižik mohł spokojnje znjesć tak dołho hač budźe so Bohu spodobać.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 16. novembra, pop. w 2 hodź. w Sernjanach a 1/4 4 hodź. w Małych Pazlicach.

Z Ralbic. Wot přichodneje njedźele 14. 11. 1937 załoža so też w Ralbičanskej farskej cyrkwi na njedźelach wosebite kemše z prědowanjom za dźěći. Tuž so na njedźelach porjad Božich służbow něšto přeměni. Rańše kemše budźa na njedźelach w 6 hodź. Šulske kemše 3/4 8 hodź a wulke kemše w 9 hodź. Na swjatych dnjach, kiž na njedźelu njepadnu, wostanje porjad Božich służbow kaž je był. — Njedźelu 14. novembra ma Marijanska kongregacija knježnow po nyšporje swoju pobožnosć a zhromadźiznu.

Z Ralbic. Naša wjeska ma zasy jedyn statok wjacy, kotryž je sebi swójba Donatec tu w susodstwje swojoho staršiskoho statoka natwariła. Hač dotal bydleše w Šunowje na hrodźe. — W minjenych lětach je so tu wjacy domow natwariło. Michał Schreiber je swoje domske dotwarił a z tym jenej swójbje bydlenjo přihotował, kotrež je Jan Weidlich wotnajał, kotryž ze swojej młóćacej mašinu ludźom rjenje žně womłóćuje. W zymje a naléto pak ze swojej buldogu jězdźi drjewo rězać. — Pawoł Rachel je sebi před dwěmaj lětomaj mały statok natwarił pola Domaškec. Joho mandźelska Marja rodź. Handrikec z Dobrošic je jako wustojna płokarnča daloko znata. W joho susodstwje stoji naša kowarnja, kotruž je sebi Jurij Lisnaŕ rodź. z Hórkow hižo před wjacy lětami natwarił, hdyž dyrbješe z kowarnje wućahnyć, kotruž bě prjedy tu wotnajał. — Konječenjo su swoju pěskowu jamu Michałej Šołće předali, a tutón je sebi tohorunja rjany domčk natwarił. Bydli tu nětko hižo połnej dwě lěće. Naš měsćanosta je sebi joho za swojoho pokładnika wuzwolił, a tak zběra wón pilnje dawki a dźerži dobry porjad. — Hdyž wyšši hajnik Mikławš Wjacsławk we Łazku wumrě a wudowa dyrbješe Łazkowsku hajnkownju wopušćić, natwari sebi rjany dom na Błažec polu blizko při cyrkwi. Też njeboh knjez kantor Šewčik, hdyž dźěše na wotpočink, natwari sebi w susodstwje šule na městnje, hdźež prjedy Pěčkec žiwnosć stoješe, sam swój dom. — Też Hana zwud. Ryćerjowa rodź. Rachelec je w lěće 1925 na městno swojeje hubjeneje nizkeje khěžički, kotraž hižo hromadu padaše, rjanu khěžu natwariła, a tak so doby rum za jenu swójbu. Wot skóńčenja wójny je tu w Ralbicach 8 nowych khěžow nastało, a wjeska so wo 8 swójbow rozmnožiła.

Ze Smjerdźaceje. Wuměnkarka Hańža Bruscyna rodź. Skalic swjećeše wutoru 9. novembra swoje 80. narodniny. Narodźiła je so w nowym Łusću. 8. 7. 1890 bu w Ralbicach z Mikławšom Bruskom zwěrowana, kotryž je 12 7. 1922 w Smjerdźacej jako korčmaŕ a rataf wumrěł. Wona je swojej dźowcy hišće wjele k pomocy. Přejemy jej dale dobru strowotu, a njech Bóh ju nadobnje žohnuje, zo by ćeže staroby wšitke derje znjesła a tak swoje žiwjenjo dale ze wšej swěru k česći Božej a k swojomu spomoženju woprowała. Na mnohe lěta!

Z Łazka. Mjez klóštrskimi hajnikami sta so minjenu wutoru wulke přeměnjenjo. Dokelž wyšši hajnik Augustin na wumjeńk dźe, přesydli so naš dotalny hajnik Theodor Kotzur do Wulkoho lěsa pola Bernstadta a přewozmje zdobom revěr w Kunnersdorfje, kotryž měješe hač dotal Leo Wjacsławk. W Kunnersdorfje budźe hajnikej k pomocy Jan Kral ze Šunowa jako lěsnik. Hajnik Leo Wjasławk přesydli so do kupjele pola Smječkec a přewozmje klóštrske lěsy: Łuh, Porchow a Zemicy. Kupjelanski hajnik Soppa je k nam do Łazka přišoł a změje nětko wobhladać Łazkowski, Šunowski a Smjerdźićanski lěs.

Z Njebjelčic. Zańdźeny štwórtk woswjeći naša wosada po starodawnym wašnju swjedźeń swojoho patróna a škitarja, swjatoho Měrćina. Też lětsa zeńdźe so wulka syła česćowarjow swj. Měrćina z blizka a z daloka do domu Božoho. Swjatočnu Božu mšu z assistencu swjećeše knjez propst P. Romuald Domaška z Klóštra. W swjedźeńskim prědowanju předstaji knjez kapłan Jan Andricki z Budyšina wěriwym swj. Měrćina jako służownika Božoho, kiž je so prócował, Boha Knjeza póznać a wolu Božu dopjelnjeć. Njebjelčanski cyrkwiny khór spěwaše pod nawjedowanjom knj. kantora Renarja wustojnje łaćonsku missu. Po kemšach dźěchu kemšerjo k woporu a česćowachu powostanki swj. Měrćina. Njech tón wšě prózstwy a přeća naše přednjese Bohu Knjezej w njebjesach. Popołdnju měješe wosadny knjez faraf swjatočny nyšpor z assistencu. Wjedro bě rjane. A hosći bě dosć.

Z Kamjenca. Na kěrchowje we Wóslinku bu na kermušnym dnju swjatočnje pokhowana dobra maćerka Veronika Pietrzakowa rodź. Piekutec, hakle w 36. žiwjeńskim lěće. Mandźelski a synk běštaj, njedźiwajo dalokoho puća, na pohrjebnym dnju na rańšich hižo w Kamjencu. Cyła wjes a wjele Polakow z wokoliny přewodźachu zemrětu k rowu a krasnje zwonjachu nowe zwony, kiž běchu ke kermuši hakle zhotowjene a poswjećene, k prěnjomu razej wjesnjancy na kěrchow a po pohrjebje. Njech wotpočuje w měrje!

Powěsć, zo naš stary, swěrny

„Krajan"

też 1938 nam smě pokazować puć přez cyrkwinske a swětne lěto, budźe wšitkich katolskich Serbow wjeselić.

◇

Wočakujemy, zo wšitcy katolscy Serbja swojomu „Krajanej" swěru wobkhowaja a sćerpliwje na njoho dočakaja.

„Waš Wótc da swojoho dobroho ducha tym, kiž joho wo njoho proša." (Lukaš 21, 13.)

Njeje dobroho ducha, khiba ducha Božoho. Duch, kiž nas wot woprawnoho dobra zdaluje, je jenož duch wobšudy a zabłudźenja, byrnjež nam z wjetšej dowidźiwosću, zajimawosću, wobrotnosću zachodne kubła wobstarował. Što z nas drje by w swěćatym a pyšnym wozu chcył so wjezć, kotryž do bjezdna jědže? Duch je jeno k tomu, zo by nas k prawdźe a najwyššomu kublu wjedł. Jeno Boži duch je dobry duch, dokelž tón jenički wjedže nas k Bohu. Wotrjekńmy so swojoho ducha, žadamy-li sej Ducha Božoho. Zbóžny je človjek, kiž swoju rózdrjenu drastu wotćisnje, zo by so nowu woblekł, kiž swoju prózdnu mudrosć podteptuje, zo by Božu mudrosć měł.

Wulke su rozdźěle mjez rjanym, wulkim a dobrym duchom. Rjany duch spodoba so ze swojej lesnosću, wulki duch zbudźuje spodźiwańcu ze swojej hłubokosću; tola jeničcy dobry duch wuswobodźa a wozbožuje ze swojej krutosću a sprawnosću. Njepřiměrjej swoje mysle myslam swěta; zacpěwaj dopomnjećo cyle tak, kaž sej je swět waži. Dopomnjećo je wěsta wobrotnosć, frinkoćiwe mysle płodźić; ničo pak njeje tak prózdne a marne kaž to. Swět ma dopomnjećo za přiboha, kaž žónska, kotraž chce rjana być, swoje wobličo. Po Fenelonje (bisk., † 7. 1. 1715).

Pomhaj druhomu! To swjatosća!

Hdźež mało lubosće so pokazuje, tam je mało praweje mudrosće, byrnjež też njedostatk na mudrości njepokazował přecy na njedostatk na lubości. Kaž wšeje mudrosće započatk je bojosć Knjeza, tak na kóncu wšeje mudrosće je — lubosć Knjeza.

Kak lubosć človjekow sebi dobudźeš? Lubuj jich! Njekhowaj pak we sebi jenož swoju lubosć — wopokazuj ju też! Maš-li človjeka znjesć, kiž wohidnje a njepřećelnje z tobu wobkhadźuje — tomu wopokazuj dwoju lubosć a přećelniwosć! Tak joho najlěpje přewinješ! Na wopačnym sy puću, hdyž přećiwo druhim — njech też z dobrym wotpohladom — njepřećelnje abo njesmilnje zakročuješ; to njebyło wjele hinak, kaž by přećiwo błudnym tak so zadźeržał. Tróštař — paraklet — ma być kóždy křesćan! Pomhaj druhomu — to swjatosća! Kak wulkotnje to wozbožuje a hłuboko do wutroby skutkuje, hdyž dobroty wopokazuješ w prawym zmyslenju, to jenož mało ludźi wě; hewak dyrbjało so to wjele bóle nałožować. Julius Langbehn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 676.—678. z Drježdźan: Jakub Lawkus, Gertrud Rychtarjec, Pawoł Wels; 679. z Wolešnicy: wuč. Hańža Welsec; 680. z Kamjenjeje: Mikławš Kopr; 681.—689. z Radworja: Jakub Brycka, Jakub Běrk, Michał Knobloch, wučeř Pawoł Delan, Ema Rječcyna, Jurij Šnajder, Hańža Hermanowa, Marja Ryćefka, Jan Kubańka; 690. z Lutowča: Jurij Wjeraba; 691. 692. z Boranec: Jakub Wowčefk, Madlena Stanckowa; 693. ze Šlegela: Jurij Wjacsławk; 694.—703. z Khróšćic: wučeř Pawoł Pjetaš, Jan Mark, Jurij Skala, Mikławš Čórlich, Michał Bjeńš, Marja zwud. Kóžnikowa, Michał Kokla, Max Šefrig, Michał Rjelka, Hana zwud. Frenclowa; 704.—707. z Worklec: Mikł. Kósk, Pětr Čornak, Jurij Rjeda, Jan Opic; 708. 709. z Časec: Jurij Kilan, Mikławš Mark; 710. 711. z Jaseńcy: Madlena Nowakowa, Jurij Šworak; 712. ze Zejic: Jan Hórnik; 713. z Łuźca: Marja Dórnikowa; 714. z Nowych Bóšic: Pawoł Zynda; 715. ze Smječkec: Jan Fichta; 716. z Noweje Jaseńcy: Hańža Nowakec; 717. z Wotrowa: Madlena zwud. Kralowa; 718. ze Žuric: Michał Kocor; 719. z Now. Dwora: Marja zwud. Handrikowa; 720. z Čemjerc: Jan Mjeń.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1049.: J. P.; 1050.: J. V.; 1051.: M. St.; 1052.: J. Š.; 1053.: Č. W.; 1054.: J. J.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1118.: V. K.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: N. N. 1 hr.; N. N. z Khróšćic 2 hr.; Jan Mjeń z Čemjerc 3 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Njewujasnjeny njeskutk.

Policija tole wozjewja: 29. meje 1932 bu — kaž tehdom wozjewjachmy, w lěsu pola Łomska (Budyšske hamtske hejtmanstwo) njeznaty mortwy namakany. Na čěle bě spóznać, zo je muž namocy podležał a tak smjerć počerpił. Wšitke slědźenja policije za njeskutknikom běchu dotal podarmo. A też to njehodźeše so zwěsćić, što mortwy je. Wón so takle wopisuje: Starši muž z wulkim nosom, 165 cm wulki. Joho drasta bě tale: šěre wojeńske kholowy, šěry woknješkaty khabat a lac, wysoke čorne wotnošene čižje (ze šnórowanjom), ćmowobruny rjemjeń ze zamkom, město košle: módroběłu smuhatu jupku. W zakach namaka so mužski poniklowany časnik z cyrnikom so swěćacym a niklowym rječazkom, dale papjerne zbytki z hornjo- a delnjoserbskim čišćom. Po zdaću je njeznaty z někajkoho wustawa, w serbskej krajinje ležacoho. Štóž traš je joho znał abo wě, hdźe je prjedy přebywał, abo štóž mohł někajki pokiw dać, zo by njeskutk so mohł wuslědźić, njech so zamołwi. Wo to prosymy. Je-li traš něchtón w tutym nastupanju što wobkedźbował abo nazhonił — a byrnjež po zdaću něšto cyle snadne, njewažne było — njech to prěnjej bližšej žandarmeriji abo policiji wozjewi. Po přeću so tajke sobuzdźělenja dowěrliwje khowaja.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

26. njedź. po Swjatkach (VI. po Třoch Kralach), **14. nov. 1937:**
Boža mša str. 76; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Josafaće str. 445; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

W Budyšinje wopomnjećo poswjećenja tachantskeje cyrkwje: Boža mša str. 405; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. z njedźele str. 76; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356. Poslednje sćenjo z njedźele str. 78.

27. njedźela (poslednja) po Swjatkach, 21. novembra:
Boža mša str. 436; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wo swjatej Mariji str. 476, 3. modlitwa wo poswjećenju cyrkwje str. 406 Praefacija wo Najswjećišej Troiicy str. 356; Poslednje sćenjo wo swj. Mariji str. 478.

Kłobuki - čapki - měcy
we bohatym wuběrku
Rjane kožuchi
Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja
Kurt Rinke
Kožuchařski mištr - Bohata dróha
Też mały nawěštk ma wuspěch!

Kupuju
złoto slěbro
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Myslće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Weidlichec kožuchařnja
w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.

Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.

Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Štož serbska žona k drasće trjeba,
tež za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Gardinen Neumann
Specialny wobkhod
Budyšin, Seminarska dr. 2
rožk Lawskich hrjebjow

Nazhonitu domjacu holcu,
kiž na warjenjo so wustoji, pyta swójba z třomi wosobami (8lětne dźěćo) k 1. decembrej.
Frau **Dr. Hager, Dresden**
Johann-Georgen-Allee 2

Hospodarski pomocnik
17—25 lět stary, namaka k 1. jan. dobru službu
we Wotrowje čo. 7

Sylnoho jutrownoho hólca
a **holcu** do kuchnje pyta k 1. aprylej
Delan w Horn. Wunjowje.

Wustajnoho wotročka, pohonča a holcu k swinjom
pyta k 1. januarej
Rachela w Smječkecach (čo. 3)

Dokelž je moja holca so woženiła, pytam k **1. januarej** za dwě wosobje druhu
domjacu pomocnicu,
sprawnu, čistu, nic młódšu kaž 35 lět. Na warjenjo dyrbi so trochu wustojeć. Měsačna mzda 36 hr. a wyše toho kasy. Pisajće na: **Oberlehrer i. R. Zschoch, Göbeln, Post Klix über Bautzen.**

Cwornowe tkanja k suknjam
velurowe porchenty za khuty
počišćane Köper. porchenty
za khuty, dźěćacu drastu atd.
tež zbytki w rjanych mustrach.
Wulki wuběrk!
Hilger Lotzestr. 20 I

Prošu, spytajće z mojim
dobrym kofejom!
1/4 punta wot 50 pj.
Dźiwać so budźeće, kak słódny a spory je!

Moritz Schmidt Kejžorowa dróha 11

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Kolesace gumije
we wulkim wuběrku.
Wobswětlenja
we wšěch płaćiznach.
Wšo, štož ke kolesam trjebaće!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Škleńčanu, pórclinowu a domjacu nadobu
graty a kuchińske potrjeby
— rjane dary —
Alfred **Beitel**
w Kamjencu, Budyšska dr.

Dwě njedźeli po dokonjenju joho 90. narodninow je Bóh našoho luboho nana, přichodnoho nana, dźěda a pradźěda,

wyššoho justicnoho radu

Józefa Leidlera,

ryćerja kral. sakskoho Albrechtowoho rjadu I. rjad.

do njebjeskeje wótčiny wotwołał.

Zańdźenu wutoru smy joho ćěło na Šěrachowskim kěrchowje pokhowali. Za wšitku lubosć a česćownosć, wosebje też ze strony serbskoho přećelstwa a Maćicy Serbskeje, jomu wopokazanu, wuprajamy

najwutrobniše „Zapłać Bóh“!

W Budyšinje, na dnju pohrjeba, 9. novembra 1937.

Swójbje Leidlerec a Tammerec.

Sobotu tydźenja bu nahle ale zbóžnje do njebjeskeje domizny wotwołany, dóstawši na Wšě khude duše wotpusknej swjatej sakramentaj a při wotemrěću poslednje swjate wolijowanjo a wotpusk za mrějacych

Jurij Česla,
bur w Khrósćicach,

w 70. lěće swojoho žiwjenja. — Wšěm, kotřiž su jomu za žiwjenjo lubosć a dobrotu wopokazali, na pustych wječorach so za njoho modlili, joho k rowu přewodźeli, wosebje pak wojeńskimaj towarstwomaj — Baćońskomu a grenaděrow — a nošerjam wuprajamy

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Khrósćicach, na dnju pohrjeba, 9. novembra 1937.

W mjenje wšěch přiwuznych:
Jan a Jakub Česla, synaj.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

47. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **20. novembra 1937.** | **75. lětnik.**

Khrystus přepoda swoje kralestwo Wótcej.

Rjad njedźelow po swjatkach skónča so z dźensnišej. Hižo so wječori na njebju cyrkwinskoho lěta. Ale wěmy: słónco sprawnosće njehasnje. Smy hłuboko hnući słyšo dźensa wo kóncu swěta. Nětkle widźimy něštožkuli na swěće, štož je njedospołne. To płaći też wo človjeskim we našej cyrkwi. Wšak wěmy, zo mamy na njej rozeznawać bóžsku a človjesku stronu. Hdyž je posledni človjek wumrěł, wotpadnje zdobom, štož bě njedospołne na cyrkwi Zbóžnikowej. Potom započina so dobyćo a wěčne překrasnjenjo. W tutym wokomiku budźa so samo kolena tamnych kłonjeć, kotřiž stajnje prajachu: „Nochcemy, zo by tón kralował nad nami.“ Ale podarmo. Wón nastupi swoje knježstwo a joho kralowanja njebudźe kónca.

Ze Zbóžnikowym přećiwnikom njechamy so tola nihdy towaršić. Rad a zwólniwje chcemy tu na zemi wuznawać: „Tebje khwala, Knježe, wšitke twoje skutki, dobri khwala će. Woni spěwaja wo sprawnosći twojoho kralestwa a wukhwaluja twoju móc, zo bychu wozjewjeli dźěćom človjeskim twoju móc, krasnosć a jasnosć twojoho kralestwa.“ Tele słowo spěwarja Staroho Zakonja klinčeše nam napřećo na poslednich njedźelach. Hižo wot 14. njedźele po swjatkach wočakuje Cyrkej přikhad nawoženje. „Maranatha — Pój, Knježe Jězuso!“ zdychowachu stajnje prěni křesćenjo. Z tutymi słowami skónčachu swoje modlitwy a swjedźenje. Z tutymi słowami so też my na dźensnišej njedźeli wobroćamy na Zbóžnika. Smy my też w zańdźenym cyrkwinskim lěće woprawdźe Zbóžnikej napřećo šli? Smy snadź so wot njoho zdaleli? Dźensa sebi na tele prašenjo jasnje wotmołwmy a po tym chcemy naš přichod zarjadować! Před nami stoji Knjez w majestosći. Wón dobudźe nade wšitkimi a my, joho swěrni, mamy podźěł na joho dobyću. „A tehdy wuhladaja Syna človjeka přikhadźacoho w mróčeli z wulkej mocu a majestosću. Hdyž pak počina so to stawać, pohladajće a pozběhńće swoju hłowu, přetož waše wumoženjo so přibližuje.“ To budź nam z tróštom a pohonjom!

My traš často pozabywachmy, zo smy tola hišće we wojowacej cyrkwi na zemi žiwi. Za nas wšitkich płaći słowo: „Wojeńska służba je človjeske žiwjenjo na zemi.“ To nam druhdy do hłowy njecha. Chcemy so tu rjenje měć na zemi; rjenje w našim wosobinskim žiwjenju. Słušeš snadź też ty k tymle ludźom? Też za našu swjatu Cyrkej bychmy rady jenož widźeli dobyća a sławu po cyłym swěće. A tola — nakhwilne podleženja a krawe rany su a dyrbja być podźěł naše Cyrkwje tu na zemi. Haj, samo přeradnikow znaje wona we swojich rjadach. Je to za nas přičina k strachej? Tu płaći Khrystusowe słowo: „Njeboj so, ty małe stadło, přetož Wótcej je so spodobało, wam kralestwo Bože dać.“ Potajkim widźimy: Zbóžnik čini nam človjekam dowěru, dawa pomoc a škit. Ničo njedyrbi nas wot joho służby wottrašić móc. Za Cyrkej pak a za wšitkich swěrnych křesćanow płaća słowa: „Su mje přesćěhali, budźa też was přesćěhać!“ Kajki zmysł pak maja přesćěhanja? Žadyn druhi, hač zo suche hałzy wotpadnu! Swěrni pak wućěkaja so k štomej, kaž ptački při hrimanju. W tajkich časach dyrbimy so dopomnić, zo „Wótc wučisćuje hałozu, zo by wjacy płodow přinjesła“. Hajmy a pěstujmy tohodla přecy we sebi přeswědčenjo: Naša Cyrkej woprawdźe něhdy wustupi jako wupyšena njewjesta z kralowskim diademom. Dźensa wšak ma hišće njenahladnu drastu hrěšnikow. Junu pak Zbóžnik jako wšohowědomy sudnik z połnej sprawnosću wotdźěli wšo njeswjate ze swojeje Cyrkwje, a to na wěčne. Potom wšitko potajne na zjawne přińdźe.

Wěrno drje je: cyły swět ma njedostatki a brachi, haj cyła stwórba ćerpi pod poklećom prěnjoho hrěcha. Cyrkej ma na sebi — wot človjeskeje strony — človjeske słabosće. Tu na swěće su jeje dźěći často přesćěhani, zacpěći, khudź

a hłódni. Ale wěrno tola też je a wostanje: „Bóh zetrěje z jich wočow wšitke sylzy, smjerć wjacy njebudźe, ani bolosće, ani žałosće. Zbóžni budźa wšitcy, połnoho zboža. Wšitke njedorozemjenja so potom wujasnja. Spóznajemy potom, čohodla Bóh też we swojej Cyrkwi je dopušćił pohórški wšelakich človjekow, haj samo wšelakich lětstotkow. Potom dowidźimy, zo dyrbješe Cyrkej to wšo ćerpjeć, zo by tak zastupiła do swojeje krasnosće. Zbóžni, kotřiž přińdźechu ze žałosće, woni zastupja do wjesela."

Wot wšoho spočatka bě kříž židam pohóršk, pohanam pak błaznosć. Tola na kóncu zabłyšći so kříž na mróčelach njebja a wšitcy jón wuhladaja. Woprawdźe: Khrystus dobudźe, wón sam knježi na wěčne. To njechamy zabyć.

Luby křesćano! Dźensa stojiš zasy na kóncu cyrkwinskoho lěta. Wzmi sebi tele myslički sobu do přichoda. Praj sebi we swojim žiwjenju často: Wěrju do dobyćerskoho kónca našeje swjateje cyrkwje. Wšak je to Zbóžnik sam prajił: „Štóž mje před človjekami wuznaje, toho też ja wuznaju před mojim Wótcom". Njeje to ważne słowo za tebje, za nas wšěch! Wuznawać chcemy so dale w přichodźe k Zbóžnikej, wuznawać chcemy so k našej cyrkwi. Swěrni chcemy jej być.

Hladaj stajnje na kříž! Kříž njech přewodźa tebje na twojim žiwjeńskim puću, potom sy blizko pola Zbóžnika. Wjesel so, hdyž maš ćerpjeć, hdyž widźiš, zo ma Cyrkej ćerpjeć, přetož Zbóžnik praji: „Waša mzda budźe wulka w njebjesach". Dźeržmy so rad k Cyrkwi a jeje wučbow, wšak je Jězus nas wutorhnył z mocy ćmy a wón přenjese nas do kralestwa swojeje lubosće a joho kralestwa njebudźe kónca. hk.

Swjata Katyrna.

Zrědka pytamy wosebje we wjesnych cyrkwjach mjez wobrazami a postawami swjatych podarmo postawu abo wobraz swjateje Katyrny, tamneje egiptowskeje knježny. Jeje hłowu pyši złota króna; z prawicu dźerži złamane koło. Wěriwy lud wuzwoli sebi swjatu Katyrnu za wosebitu pomocnicu w ćežkich należnosćach. Wšitke křesćanske lětstotki česćowachu tutu swjatu knježnu. Wučeni, młynkojo a wojnarjo ju sebi jako swoju patrónku wuzwolichu. Wjele by človjeskej pobožnosći zeškodźało, njebychu-li so woprawdźite dopokazy namakałe, zo je swjata Katyrna woprawdźe žiwa była a martrafskeje smjerće za wěru wumrěła. Dołho njewědźachu, hdźe tajke dopokazy pytać. W tutej nuzy pomhaše swjata Katyrna sama. W katakombje swjateje Cyriaki w Romje nadobo wobraz z prěnich křesćanskich lětstotkow namakachu, wobraz swjateje martrafki z napismom: Swjata Katyrna. Wot tutoho časa wšě dwělowanja mjelča, stawizna swjateje Katyrny znowa krasnje zakćěwa.

Swjata Katyrna narodźi so w poslednjej połojcy 3. lětstotka w Alexandriji. Jeje nan a mać běštaj pohanaj. Katyrna bě rjana a wosebje z jasnym rozomom a dobrym zapřimnjenjom wobdarjena. Bě pak też horda na tute dary a wotpokaza wšitkich nawoženi prajo: Chcu jenož toho, kotryž je rjeńši, bohatši a mudriši dyžli ja. Wšak bě hišće pohanka. Dokelž pak Katyrna wšitkich młodźencow we swojej hordosći wotpokaza, bě mać połna starosćow wo jeje přichod. Tohodla dźěštej jenoho dnja k staromu pustnikej, a mać joho prošeše, zo by sebi prócu dawał, Katyrnje tajku hordosć wurěčeć. Starc zapřimny maćernu starosć a powědaše Katyrnje wo khudym Jězusu a zo je tutón Jězus syn Boži a Bóh sam; zo je kral, kotromuž wšitcy kralojo posłuchaja; zo ze swojej bóžskej mudrosću cyły swět wjedźe. Katyrna bě njesměrnje zbožowna, hdyž zasłyša, zo je tutón Jězus mudriši dyžli wona sama. Prošeše hnydom wo swjatu křćeńcu a wo dalše rozwučowanjo we wěrje. Hišće samsny dźeń da so wukřćić. W nocy wuhlada Jězusa a zasłyša joho prajić: Moja njewjesta sy ty, wzmi pjerščeń wote mnje jako znamjo, zo wot nětka mi słušeš. Kak by Katyrna nětko hišće mohła měć radosć nad złotom a slěbrom, hdyž měješe tak mócnoho a bohatoho přećela w njebjesach! Rozdawa wšitko, štož měješe, a bě žiwa poniżnje mjez křesćanami. Tola jenož krótki čas měješe jeje duša nětko woprawdźity měr.

Kejžor Maximian wuda rozkaz, zo maja wšitcy wobydlerjo w kraju bjez wuwzaća pohanskim boham woprować. W měsće Alexandriji měješe kejžor sam dohlad a kedźbowaše na to, hač kóždy woruchowe zornjatko před postawami přibohow wopruje. Mnozy křesćenjo sebi žane swědomjo njećinjachu a woprowachu. Tola nic knježna Katyrna. Wona kejžorej bjez stracha a třepotanja wotmołwi: Postawy z hliny za mnje bohojo njejsu. Kejžor so njesměrnje roznjemdri, zo młoda žónska sebi zwěri jomu tak rozsudnje napřećiwić. Katyrneje rjane wobličo so jomu lubješe, tola jako kejžor nochcyše ju wot rozkaza wuswobodźić. Tohodla zwoła wučenych, kotřiž dyrbjahu ju přeswědčić, zo je jich pohanska wěra dobra a prawa. Woprawdźe wulku prócu sebi z Katyrnu dawachu, ale skónčnje dyrbjachu so před kejžorom wuznać, zo je Katyrna ze swojej mudrosću jich předobyła, zo su sami nětko křesćenjo. A hnydom dyrbjachu za wěru wumrěć. Zasy dyrbješe Katyrna před kejžora. Z lesću, ze slubjenjemi a skónčnje z hroženjom spytowaše kejžor Katyrnu zawjesć, ale wšitko běše podarmo. Nětko poruči Maximian, knježnu žałosnje wuświkać. Cyłe ćěło běše sama rana. Přihladowarjo mějachu z njej sobuželnosć. Katojo donjesechu martrafku do jastwa, a kejžor poruči, zo so jej njesmě ani kapki wody poskićić, zo by tak pomału we swojich bolosćach wumrěła. Tola Bóh pósła jandźela, kotryž ju dospołnje wustrowi a jej tróšt do duše wuliny. Haj, Bóh sam ju napominaše, zo by zasy nowe martry sćerpnje znjesła a za to sebi wosebitu krónu w njebjesach zasłužiła. Stare spisy wo tym powědaja: Serena, kejžorowa mandźelska, w nocy do jastwa přińdźe, dokelž měješe z Katyrnu sobuželnosć. Hdyž pak knježnu dospołnje wuhojenu wuhlada, zdaše so jej hišće rjeńša dyžli prjedy; ani słowa njenamaka. Katyrna jej powědaše wo Božej miłosći, zdobom pak też dopokaza, zo pohanske bohojo su wopačni. Wšitko běše tak jasnje, a samo kejžorka slubi, křesćanstwo přiwzać. Za něšto dnjow zhoni kejžor, zo je Katyrna hišće žiwa, haj, strowša hač prjedy. Hnydom poruči, wulke koło zhotowić a do zwjenow kołwokoło wótre nože nabić. Na tute koło dyrbjachu Katyrnu přiwjazać, zo by potom so wjerćate koło ju roztorhało.. Kejžor drje poruči, ale Bóh běše hinak wobzamknył. Hižo Katyrnje wokoło ruki powjazy wjazachu, hižo přiwjazuja prěnju ruku na koło: tu nadobo rozprasnje koło a katow žałosnje roztorha, njezranjena pak stoji mjez morwymi ćwělowarjemi knježna Katyrna. Mnozy přihladowarjo wołachu: Mócny je Bóh křesćanow, je prawy Bóh! Kejžorka prošeše za Katyrnu wo swobodu, tola pohanska hida poruči, Katyrnje na měsće, hdźež bychu wšitcy to widźeć móhli, hłowu wotrubać. Njebojaznje martrafka před katami stoješe.

Kaž cyrkwinscy spisowaćeljo powědaja, je Katyrna we swojej poslednjej prózstwje Boha hišće prosyła, zo njeby dowolił, zo bychu ju pohanjo po smjerći wusměšowali. Bóh pósła tohodla w nocy jandźelow, a jeje ćěło bu wot nich na njeznate městno donjesene. Dźensa hišće nichtón prajić njemóže, hdźe je swjata Katyrna pohrjebana. W cyrkwinskich spisach pak čitamy, zo je na horu Sinai donjesena. Mniša Basilianojo su tam wulki krasny klóštr natwarili a jón swj. Katyrnje poswjećili. Česća ju jako swoju patrónku a wosebitu zastupnicu pola Boha. *dk*

Powěsć, zo naš stary, swěrny

„Krajan"

też 1938 nam smě pokazować puć přez cyrkwinske a swětne lěto, budźe wšitkich katolskich Serbow wjeselić.

Wočakujemy, zo wšitcy katolscy Serbja swojomu „Krajanej" swěru wobkhowaja a sćerpliwje na njoho dočakaja.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Swjedźeń woswjećenja tachantskeje cyrkwje, kaž my často prajimy „kermuš“, wotměwa so zwjetša dwě njedźeli do adventa. Ma pak cyle cyrkwinsko-nabožnoho razu. Zahaji so z pontifikalnej Božej mšu, kiž měješe koadjutor-biskop Wienken z wulkej assistencu. K tomu spěwaše tachantski khór wubjernje missu „Stella maris“ („Morja hwězda“) wot Griesbachera, wyše toho Graduale dnja wot A. Brucknera a Offertorium wot Witta. Swjedźeńske prědowanjo měješe tachantski vikar dr. Wolff na podłožku dnjowskoho Graduala. „Tutu městnosć je Bóh tworił w njesměrnej krasnosći, a žanoho poroka njeje na njej.“ Popołdnju běše tohorunja swjatočny nyšpor z assistencu. Wječor zeńdźe so w cyrkwi w bohatej ličbje připosłuchařstwo k cyrkwinsko-hudźbnej pobožnosći tachantskoho spěwnoho khóra. Prjedawše cäcilianske wječory, kiž je njeboh korekter Engler założił, wotměwachu so k česći patronki cyrkwinskeje hudźby. Tute dźěłdźinstwo pěstuje nětko joho syn, studijny rada n. w. Korla Engler, dale a zjednoćuje je hižo wjacy lět z kermušnym swjedźenjom. Zańdźenu njedźelu poskići spěwny khór, na nahladnej hudźbnej wyšinje stojacy, pod wustojnym nawjedowanjom swojoho dirigenta, Korle Englera, wubrany program cyrkwinskeje hudźby, kiž pod hesłom 150. psalma stoješe: „Aleluja! Khwalće Knjeza we swojej swjatnicy!“ Hudźbna pobožnosć zahaji so z fantaziju wot Rheinbergera, kiž tachantski organista Božidar Buhl z wulkej wustojnosću hraješe, runje tak dokónčne čisło „Tonata w d-moll“ wot Jana Bosćana Bacha. Wšě poskićenja cäcilianskoho khóra pokazowachu rjanosć cyrkwinskeje hudźby we wotměnjacych fórmach wšelakich komponistow. Sopranowe solo „Aleluja!“ wot Hummela spěwaše wustojnje knjeni H. Šmitowa z Budyšina, sobustaw khóra a šuleńka spěwneje wučerki Šaršmitec. K sakramentalnomu požohnowanju zanjesechu wosadni kermušny kěrluš a khór „Pange lingua“ Edmunda Rudolfa, kapłana w Plawnje. Tuta pozběhowaca wječorna pobožnosć budźe wšće wšitkich sobuskutkowacych k dalšomu wutrajnomu dźěłu w cyrkwinskej hudźbje pohonjeć a wosadnych natwarjeć přez tajke hudźbne poskićenja.

— Mjez założerjemi towarstwa katolskich Serbow, „Jednoty“ w Budyšinje, bě też muleŕ Mikławš Rjelka, kotryž móžeše zańdźeny štwórtk swoje 75. narodniny woswjećić. Narodźi so 1862 w Koslowje, wukhodźi Róžeńčansku šulu a služeše potom pola burow. Po wojeŕskej službje nawukny muleŕstwo pola njeboh twarskoho mištra Bulanka w Kukowje a přińdźe potom do Budyšina k twarskomu mištrej Kubje. Na 35 lět bydli tu w samym bydlenju. Mandźelska je jomu hižo 1915 wumrěła. Jubilar je hišće ćiły a wjesołeje mysle. Hdyž ze swojich młodych lět powěda, njezabywa też to spomnić, zo je jako šuleŕ doma kóždy tydźeń „Kat. Posoł“ roznošował. Hač do pozdźišich lět je zwisk dźeržał ze swojim katolskim časopisom a towarstwom ss. Cyrilla a Methoda. Njech jomu swěru wobkhowa, dóniž Bóh jomu strowotu a žiwjenjo popřeje! Wjele zboża!

Z Marijineje Hwězdy. Hdyž so swjedźeń swj. Katyrny bliži, zdobom mjeniny našeje hnadneje knjeni, potom maja khowancy tutoho wustawa jara nuzne. Chcedźa dźěn ju kaž hižo kóžde lěto z dźiwadłom a z druhimi předstajenjemi zwjeselić. Tak też lětsa. A tuž hrajachu zańdźenu sobotu za klóštrske knježny w přitomnosći hnadneje knjenje, njedźelu a póndźelu za dalšu zjawnosć. Wulka jstwa, hdźež hewak khowancy swoje ručne dźěła wukonjeja, přetwori so do dźiwadłoweje žurle a měješe cyle wumjełskoho razu. Woprawdźe čini wjeselo, z kajkej lubosću a z kajkim lóštom młody ludźik so do dźěła dawa. Wšudźom widźiš pilnych a wušiknych rukow dźěło. Wšitke róle běchu w prawych rukach, też wšo druhe bě přihodne kaž wobswětlenjo, kulisy a wosebje drasty, kotrež sebi z wjetšoho dźěła same připrawjeja. Hraještej so dwaj kruchaj, jedyn khutniši a jedyn žortny. Wšitke hrajeŕki wukonjachu swoju wěc k powšitkownej spokojnosći. A ći mali wjerćachu so w rejcy, zo bě lóšt, na nich přihladować. Tak je so lětsa zasy wšitko derje poradźiło a předstajenja zwjeselachu so bohatoho wopyta, štož bě najlěpši dźak za hrajeŕkow a za nałoženu prócu.

Z Njebjelčic. Zańdźenu njedźelu swjećeše so w našej wosadźe Bonifacijowy dźeń, kaž je wón kóžde lěto wot wyšnosće postajeny. Wěriwi maja so na tutym dnju prawje zahorić za Bonifacijowe towarstwo a so zeznać z nuzu a hubjenstwom we diasporje. Tohodla přińdźe na tajkim

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

Swjećeny pjenježk.

(Pokročowanjo.)

4. Zacpěta maćeŕna rada.

Minychu so tři lěta a Mikławš měješe šulu wukhodźenu. Doma we Hwězdźicach bě so za tón čas wjele přeměniło. Přetož hižo lěto prjedy bě sprawny, swěrny nan wumrjeł. Maćeri bě dał zapisać a dźěsći dóstaštej nowoho bratra za zastaraćerja abo fórmindu.

Hdyž bě nětk Mikławš ze šule, chcyše so zasy do Serbow wróćić a doma dźěłać pomhać. Tola Moran jomu wotradźeše prajicy: „Wostań pola mje. Móžeš tu zahrodnistwo dowuknyć. Chcu će darmo zdźeržeć a ći po času něšto mzdy dawać a kóžde lěto něšto připołożeć, zo ći zawěsće žana nuza njebudźe. To změješ so pola mje wjele lěpje, dyžli doma.“ Tak jomu Moran lesnje rěčeše a měješe njenazhonjenoho hólčeca bórzy na swój bok. To wšak wón derje wědźeše, zo je Mikławš jara šwarny do dźěła a zo sebi sprócniwišoho hólca nihdy nadeńć njemóže. Někoho pak přecy we swojim zahrodnistwje trjebaše. Tuž Mikławšej wjele lubješe, a tón so da naměćeć. „Přečo dyrbjał so doma dréć?“ sebi z horda myslić poča. „To sym woprawdźe lěpši, zo pola Morana wostanu.“ — Prjedy pak chcyše so swojoho zastaraćerja woprašeć, hač do toho zwoli. Tuž jědźeše domoj a zjewi jomu swoje mysle, zo chce pola Morana zahrodnistwo dowuknyć, a pozdźišo sam na swoju ruku započeć: přetož też tole hižo jomu sylnje we hłowje khodźeše. A jara wón powědaše, kelko zahrodnistwo we wulkich městach njese. „Človjek rjekł njeby“, praješe, „kak to pola Morana k pjenjezam dźe. Stajnje a wšědnje khodźa ludźo, wosebje hdyž dyrbi wulki pohrjeb być, zo bychu zemrětomu na kašć wěncow a palmowych hałzow nakupowali. Za wšo to woni wjele pjenjez zapłaća. A hdyž změju ja něhdy tajku zahrodu, kajkuž Moran ma, budu traš też w prawym času zamožity muž. Potom budźe wšeje starosće kónc, a změju z lóžšim swój khlěb, dyžli žadyn bur abo žiwnosćeŕ na wsach. Takle Mikławš rěčeše a sebi wšo jara słódke činješe.

A zastaraćeŕ, kiž poł tajki njebě, kaž joho njeboh bratr a kotromuž so też husto wo tym dźiješe, zo traš mohło druhdźe lěpje być, dyžli doma w Serbach na połkuble — rady lubje swoju dowolnosć k tomu da, zo smě so Mikławš zasy do Drježdźan k Moranej wróćić. Přez njoho bu hólc hakle tak prawje zawjerćany.

Mać pak přecy k dobromu radźeše a praješe: „Mikławšo, mohł so tola doma też prawje derje žiwić a by tu zawěsće spokojniši był, dyžli w cuzbje. Wobćežnosć a starosć wšak će też tam njezminje. A byrnjež tam hewak z lóžšim khlěb měł, mohł tola wostać we swojich ludźoch a so tu wjele bóle na bójske měć, dyžli druhdźe. Jeno našeje swjateje wěry dla će prošu: wostań doma w Serbach. Tak dołho hač sy w Drježdźanach do šule khodźił, su će dobri wučerjo ke kemšam a k wšomu dobromu nawjedowali. Nětk pak bychu će ludźo wokoło tebje skerje wot Božich službow wotdźeržowali a twoju wěru kazyli. Potom mohł traš woliwknyć a naposledku čisće na Boha zabyć. A to by tola jara, jara zrudnje było. Tuž posłuchaj moju radu a wostań radšo doma.“ Tak rozomna mać rěčeše — ale podarmo, podarmo.

(Pokročowanjo.)

dnju cuzy knjez do wosady a předuje wo nuzy diaspory. K nam běše přišoł knj. farař Delan z Baćonja. We swojim hnujacym a powučacym předowanju wědźeše wosadnych dobyć a za nuzu a potrěbnosće diaspory zahorić. Naš knjez farař předowaše na tutym dnju tohorunja za Bonifacijowe towarstwo wustojnje a z dobrym wuspěchom w Baćonju. Bóh zapłać wšěm prócowarjam a daricelam!

Cyrkej „K swjatomu Duchej" w Budyšinje.

Srjedź lěwoho brjoha Šprewje a wotbočku Nowoměsćanskeje drohi wot Drježdźanskeje stoješe hač do lěta 1855 pohrjebna cyrkej „K swjatomu Duchej". Mjeno mosta, kiž so w njeposrědnej blizkosći přez rěku spina, swědči hišće wo njej. Hdy je wona nastała, njehodźi so z wěstosću dopokazać. Po najstaršej sudniskej knizy Budyšina z lěta 1359 přewostaji Jan Prišwic 1370 swój dwór za hriwnu lětneje danje z prawom k wukupej za 10 hriwnow přistajenomu „vikarej při kapałcy k swjatomu Duchej", tohorunja wotnaja „Nicze Stenczer" při „swjatym Duchu" ležacu hórku, zo by tam winicu připrawił, za kotruž dyrbješe lětnje 12 krósow danje płaćić. Džensniši dźeń hlšće mjenuje so městnosć „Při starej winicy". Tehdom potajkim stoješe hižo cyrkwička. Mózno, zo su Husitojo ju zničili, kaž je so z cyrkwju na Mikławšku a Našeje Lubeje Knjenje stało. W lětomaj 1566 a 1576 bu cyrkwina třěcha zwuporjedźena.

Při woblehnjenju Budyšina přez kurwjeńcha Jurja I. 9. septembra 1620 so cyrkej wotpali. 1625 bu znowa natwarjena, tola ćerpješe wospjet 1639 přez Šwejdow, kotřiž ze swojim rozwólnym třělenjom wěžu a třěchu cyrkwje jara wobškodźichu.

W lětach 1640 hač 1648 bu znutřkownje ponowjena a w lětach 1667 hač 1669 buchu swisle a wěžička znowa natwarjene. Dalše porjedźenja na wěži a třěše stachu so w lětach 1728, 1747 a 1764.

W bitwje 1813 wuži so cyrkej jako konjeńc a bu znutřka cyle zapusćena. Wot tutoho časa hač do lěta 1737 služeše jako wukhow za wšelake wěcy, mjez nimi za wuzbytk pólvrowoho młyna. Předowanja při pohrjebach, při kotrychž wjacore gmejny kaž Boblicy, Hornja Kina, Přišecy, Ratarjecy a Sćijecy cyrkej wužiwachu, dyrbjachu so tohodla w Michałskej cyrkwi abo doma wotměwać. Dokelž pak tute zariadowanja měr kažachu, prošachu mjenowane gmejny lěta 1836 měsćansku radu, zo by so pohrjebna cyrkej „K swjatomu Duchej" zasy zwuporjedźała. Dokelž so při dokładnym přehladanju wupokaza, zo je cyrkej dodźeržana, započachu lěta 1837 z wutwarjenjom. Při wotewzaću wěžneje kule namakachu w koprowej tyzy pismo z lěta 1669 a druhe z lěta 1747. Prěnje podawa powěsć wo stawiznach cyrkwje a špitala, kiž na prawej stronje Drježdźanskeje drohi stoješe a budźe snadź hišće mnohim staršim wobydlerjam znaty, wot lěta 1620 hač 1669, a w poslednim dźakuje so Bohu, zo je cyrkej při wšěch njezbožach, kotrež město w času wot 1669 hač do 1747 potrjechichu, zakitał; wobej pismje wopřijatej mjena sobustawow rady, duchownych atd., kiž běchu w tym času žiwi.

Tutymaj dopisomaj je měsćanski radnik dr. Klin, sławny Serb tamneje doby, serbski připis připołožił jako „postrow na tutu cyrkwičku" a we wěžnej kuli wukhował. Serbow postrow w analogiskim prawopisu ma so takle:

Po zrudnym času steji nětko z nowoh'
Tón Boži dom po twojej radźi,
Zdźerž našim přichodnym jón Knježe dołho,
Kaž nam čiń dobre jim po hnadźi.
Tych, kiž jow lubych maja wopłakać,
Daj twoje słowo mócnje tróštować.
Pisach ja Dr. Klien z Bartka.

Twar staji so na 410 toleř. Po něhdže dwěmaj lětdźesatkomaj poča cyrkej znutřka a zwonka rozpadować. Šindźelowa třěcha, kiž so 1822 napołoži, běše dočista dodźeržana. 12. julija 1854 namjetowachu měsćanscy zastupjerjo, zo by so cyrkej „K swjatomu Duchej" pak wottorhała, pak nowu třěchu dóstała, „zo njeby začišć rozpadankow činiła". Nazhonjenja wučachu, zo je jara włóžna a so tohodla za dalše Bože služby wjacy njehodźi. Špundowanjo cyrkwje běše tydźenje dołho powodźene, dokelž wjacy łohći hłuboko w zemi stoješe a woda so wot dweju stron přez murje ćišćeše, tež z Drježdźanskeje dróhi ćečeše, kotraž wyše ležeše hač sewjerne zakhódne wrota cyrkwje. Dokelž wuhladow njeběše, zo mohła so cyrkej dźiwajo na wulke wudawki na dalše zdźeržeć, wudawki za zdźerženjo cyrkwje a k njej přisłušacoho kěrchowa pak so wot lěta 1828 hač do 1853 na 745 toleř 20 krósow stajichu — dokhody wučinjachu w samym času jenož 54 toleř 10 krósow — wobzamkny měsćanska rada, cyrkej zwottorhać. To sta so w haprleji 1855. Wěža a błyskowody předachu so do Lewałda (Lawalde).

Kamjeńtna murja a žiwy płót wobdawatej hišće dźensa městnosć, hdźež je pohrjebnišćo było. Wosrjedź njoho stoji pomnik ze sćěhowacym napismom:

„K wopomnjeću na wot 14. lětstotka hač do lěta 1878 na tutym kěrchowje k swjatomu Duchej pohrjebanych a k čestnomu dopomnjeću na tu wotpočowacych 383 wojowarjow w bitwje pola Budyšina 20. a 21. meje 1813.
Cyrkwina wosada k swj. Pětrej w lěće 1913."

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Misijónske dušepastyrstwo za wukrajnych Němcow měješe před krótkim — kaž też w „Kat. Posole" čitać mózachmy — w Dortmundźe swoju skhadźowanku. Z jeje rozprawy zhonimy zajimawe ličby, kelko je w jednotliwych krajach na swěće němskich katolikow. Wšo hromadźe je na swěće 95 milijónow Němcow. W Europje samej je 86,8 milijónow, w Americy 7,4 milijónow, w Azyskej a Ruskej hromadźe na 1 milijón, w Awstralskej wokoło 40000 a w Africy też telko. Němska ma na 66 milijónow ludźi. Po swětowej wójnje bu 6,5 milijónow Němcow wot němskoho kraja dźělenych. 22 milijónow wuznawa so w Němskej ke katolskej wěrje. — Skoro cyłe wobydlerstwo Rakuskeje je jenoho a tosamoho wěrywuznaća: mjez 6,3 milijónami je 6 milijónow katolikow. Luxemburg ma 270000 wobydleri, mjez nimi 262000 katolikow, Lichtenstein je cyle katolski z 10000 wobydlerjemi. Nětk podamy hišće ličby němskich katolikow w druhich krajach a městach. Ličba, kotraž w spinkach pódla steji, nam praja, kelko Němcow wšo hromadźe tam bydli. Gdansk ma 135000 němskich katolikow, wšo hromadźe je tam 380000 Němcow; Šwica: 1150000 (2924000); Jendźelska: 10000 (20000); Nižozemska: 60000 (100000); Belgiska: 100000 (130000); Francózska: 1300000 (1700000), nimale wšitcy w Elsas-Lothringskej; Portugalska: 1500 (2800); Italska: 270000 (280000), skoro wšitcy su w Tyrolskej; Češka: 3000000 (3320000); Wuherska: 450000 (500000); Južnosłowjanska: 500000 (600000); Rumunska: 480000 (800000); Bołharska: 2000 (5000); Grekska: 600 (1500); Pólska: 400000 (1000000); Litwa: 3000 (110000); Lotnija a Estniska: 4500 (100000); Finska: 800 (6000); Norwegiska, Šwedska a Danska: 5500 (73000). Wšo hromadźe je w Europje potajkim 3620000 němskich katolikow. W Azyskej a Ruskej hromadźe bydli 270000 němskich katolikow, najwjacy z nich (na 250000) w južnej Ruskej, nad Wolgu, Georgiskej, Krymskej a Siběrskej. W Turkowskej a Palestinje je na 9000 katolskich Němcow. W Africy ma 14000 němskich katolskich swoju domiznu. Ličba němskorodnych katolikow w Americy njehodźi so z wěstosću prajić, móže na 2 milijónaj wučinić, a w Kanadiji na 150000. W Brazylskej sydli traš wokoło 300000 katolskich Němcow, w Argentiniskej na 80000, w Chili na 13000, w Paraguay a Uruguay na 23000, 7000 po wšelakich amerikanskich krajach rozbrojenych. W Awstralskej je wokoło 7000 katolskich Němcow. Potajkim sydla zwonka

Europy na swěće něhdźe 3 milijóny němskich katolikow, a na cyłym swěće je jich wšo hromadźe 40 milijónow, druhowěriwych Němcow pak wokoło 55 milijónow.

Po rozprawje lěkařskoho wustawa za misijóny we Würzburgu skutkowaše započatk tutoho lěta 24 sobustawow tutoho wustawa w misijónach: 15 lěkarjow, 6 lěkařkow a 3 pomocnicy. W běhu lěta so 2 lěkarjej z cuzby domoj wróćištaj, 8 druhich pak za to wućahny na misijónske dźěło.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Křćeni (januar—junij 1937): 8. 1. Hańža Marja, njem. dź. Terezije Hańšec z Jawory; 10. 1. Křesćan Józef, m. s. Józefa Marka z Kukowa; 14. 1. Beno Šćěpan, njem. s. Marje Młynkec z Hórkow; 20. 1. Lejna Hańža, m. dź. Bena Michała Šołty z Kukowa; 20. 1. Jurij, m. s. Pawoła Pětra Šołty z Kukowa; 20. 1. Jan Šćěpan, m. s. Maxa Kurta Sp rlinga z Kukowa; 24. 1. Hilžbjeta Hańža, m. dź. Jurja Wićaza z Wětećy; 31. 1. Edith Ruth Hańža, m. dź. Pawoła Kubicy z Wětećy; 4. 2. Felix Anton, njem. s. Marje Hańže Kralec ze Zejic; 11. 2. Monika Herta, njem. dź. Marje Madleny Hešic z Noweje Wjeski; 18. 2. Antonija Hildegard, m. dź. Jana Hendricha Woleńka z Kukowa; 28 2. Hana Marja, m. dź. Jurja Weidlicha z Nowych Bošic; 2. 3. Hilžbjeta, njem. dź. Marje Madleny Hańkec z Jaseńcy; 3. 3. Marja, m. dź. Franca Kubaša z Khrósćic; 7. 3. Jan, m. s. Pawoła Rynča z Dobrošic; 7. 3. Hańža Caecilija, m. dź. Měrćina Herberta Welsa ze Swinańje; 11. 3 Herta Hańža, njem. dź. Marje Józefy Lešawec z Kukowa; 12. 3. Pawoł Jan, m. s. Jana Cyža z Khrósćic; 14. 3. Pawoł Herbert, m. s. Gerharda Gustava Fiebiga z Now. Jaseńcy; 21. 3. Gerhard Józef, m. s Jakuba Krječmarja z Hatow; 29. 3. Jurij Alexander m. s. Jakuba Česle z Khrósćic; 29. 3. Jurij Józef, m. s. Mikławša Lorenca z Hórkow; 4. 4. Měrćin Konrad, m. s. Michała Jakuba Šołty z Khrósćic; 11. 4. Herta Marja, m. dź. Bjarnata Šimana z Miłoćic; 18. 4. Alfred Jurij a Gertrud Hildegard, dwójn. Richarda Korle Ansorgi z Kukowa; 18. 4. Marja m. dź. Jana Wićaza z Khrósćic; 25. 4. Beno Jakub, m. s. Jakuba Šołty z Worklec; 2. 5. Hana Veronika, m. dź. Jakuba Strauby z D brošic; 6. 5. Rudolf Pětr, m. s. Jurja Jana Bjeńša z Worklec; 12. 5. Herta, njem. dź. Hany Suškec z Jaseńcy; 16. 5. Jurij, m. s. Jana Rynča z Dobrošic; 18. 5. Theodor Beno, m. s. Pawoła Hendricha Jancy z Dobrošic; 21. 5. Alois Handrij, m. s. Rich. Wagnera z Pančic; 23. 5. Monika Marja, m. dź. Jurja Krawca z Wudworja; 23. 5. Pětr Jurij, m. s. Jurja Wićaza z Worklec; 23. 5. Hana Terezija, m. dź. Michała Lebzy ze Swinańje; 24. 5. Jan, njem. s. Madleny Kubicec z Khrósćic; 24. 5. Felix Jan, m. s. Bena Pjetaša z Worklec; 30. 5. Józef Jurij, m. s. Jurja Rynča z Kukowa; 5. 6. Marja Hana, njem. dź. Hańže Katyrny Šlosarjec z Miłoćic; 6. 6. Jan Michał, m. s. Pawoła Jurja Hermana z Bóšic; 13. 6. Rozalija Charlotta, m. dź. Rudolfa Gustava Helmuta Połdraka z Bóšic-Wětrowa; 13. 6. Beno Jan, m. s. Pětra Pawoła Šo ty z Hórkow; 13. 6. Rudolf Jurij, m. s. Franca Józefa Gruhla z Dobrošic; 16. 6. Hana Madlena, m. dź. Maxa Wylema Pepla z Khrósćic; 20. 6. Jan Beno, m. s. Jana Jurja Kocora z Worklec; 20. 6. Marja Monika, m. dź. Jurja Šipšika z Hatow; 20. 6. Beno Pawoł, m. s. Pawoła Šołty z Noweje Wjeski; 22. 6. Marja a Madlena, dwójnikaj Michała Hendricha z Bóšic; 27. 6. Beno Jan, m. s. Maxa Jana Šołty ze Stareje Cyhelnicy; 29. 6. Marhata, m. dź. Pětra Pawoła Mikele ze Swinańje.

Zemrěći (apryl—okt. 1937): 19. 4. Khrystina zwud. Reinerjowa z Pančic, 87 l. 17 d.; 30. 4. Jan Bosćij Sperling z Kukowa, 3 m. 11 d.; 5. 5. Hilžbjeta Donatec z Noweje Jaseńcy, 17 l. 19 d.; 13. 5. Madlena Hanušowa, wuměnkařka z Kukowa, 78 l. 9 m. 19 d.; 18. 5. Jurij Tryčk, skałař a rentudóstawař ze Smječkec, 67 l. 5 m. 26 d.; 26. 5. Marja Madlena Koklic z Wudwor a, 1 l. 3 m. 14 d.; 30. 5. Pětr Šuster, česla w Kukowje, 84 l. 11 m. 10 d.; 8. 6. Jakub Měrk z Wudworja, 72 l. 1 m. 25 d.; 8. 6. Hana Handrikowa z Hórkow, 73 l. 7 m. 24 d.; 16. 6. Hana Madlena Peplec z Khrósćic, 1 hodź; 14. 7. Madlena Larasec z Lejna, 70 l. 11 m. 25 d.; 20. 7. Hańža Kilanowa z Časec, 57 l. 3 m. 2 d.; 11. 8. Hańža Šeferowa, šwalča w Khrósćicach, 64 l. 1 m. 28 d.; 14. 8. Jurij Nowak, wuměnkař w Hórkach, 80 l. 4 m. 20 d.; 13. 8. Jan Jakub Kubaš, wučeř w Auerbachu, 31 l. 3 m. 19 d.; 16. 8. Hańža Marja Brězanec z Worklec, 9 l.; 19. 8. Hana Lejna Serbinec z Kozafc, 11 l.; 27. 8 Marja Kindermanowa z Worklec, 79 l. 7 m. 9 d; 28. 8. Sofija Lejna Šiöderec, duchowna knjeżna w klóštrje Marijinej Hwězdźe, wučeřka na wusł., 78 l. 6 m. 22 d.; 13. 9. Hana Jancowa, wuměnkařka we Worklecach, 81 l. 5 m. 14 d.; 13. 9. Maks Michał Herjeńc z Kukowa, 14 d.; 17. 9. Hilžbjeta Klara Welsowa z Pančic, 80 l. 6 m. 25 d.; 21. 9. Madlena Rjelcyna z Worklec, 57 l. 10 m. 20 d.; 30. 9. Marja Krawžic, šwalča a rentudóstawařka w Khrósćicach, 62 l. 9 m. 7 d.; 19. 10. Bosćij Zarjeńk, bywši hosćeńcař w Khrósćicach, 77 l. 1 m.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

K.: 721. z Kašec: Jurij Krawža; 722. ze Sulšec: Jan Knebel; 723. z Čornec: Pětr Just; 724. z Hory: Pawoł Česla; 725. z Hrańcy: Jurij Wjeńka; 726. z Dobrošic: Marja Žurowa; 727. ze Sernjan: Jurij Domaška; 728. ze Smjerdźaceje; Mikławš Kušk.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1055.: W. H.; 1056.: Ž. S.; dopł. Ž. D.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

27. njedźela (poslednja) po Swjatkach, 21. novembra:

Boža mša str. 436; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wo swjatej Mariji str. 476, 3. modlitwa wo poswjećenju cyrkwje str. 406 Praefacija wo Najswjećišej Troiicy str. 356; Poslednje sćenjo wo swj. Mariji str. 478.

1. njedźela adventa, 28. novembra 1937:

Boža mša str. 3; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356. — Jutnja Boža mša str. 7.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülertor 21.

Dokelž dyrbjachu cuzy dźěłaćerjo, kotrychž mějachmy, zasy wottud ćahnyć, pytam k 1. jan. wustojneju **wotročka a pohonča.**

Rachela w Smječkecach (čo. 3)

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

Škleńčanu, pórclinowu a domjacu nadobu
graty a kuchińske potrjeby
— rjane dary —
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

Štó njeby znał piwowy hosćeńc
Zum Echten
hdźež pódla domjacych piwow dobre bajeŕske „Weihenstephan" so toči. — Derje tu też pojěš.
W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Mysłće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Šijace mašiny — jězdne koła — pisace mašiny — płokace mašiny atd.
a wšě přisłušace dźěle. Wušiwać a zašiwać tu nawuknjeće a prawu radu Wam dawa wěcywustojny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu

Poprjanc a mjedowk
z Kněžkec *poprjancańje a konditańje*
je sławnjeznaty - a tón dobry kofej tam!
Šuleŕske wrota, blizko pósty 2

Kožuchowe
jaki, přewobleki, mantle
ze wšelakorych kožow
hižo wot 45,— hr.
Zo derje sedźa, za to rukuju!
Kurt Rinke
Bohata dróha 5

Konjace nožicy
toči wěcywustojnje
Hampel
Kotołska hasa 11.
Solingske worclowe twory

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłužuje
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Mužace kožuchi
(po měrje) za šport,
k wšědnomu khodźenju atd.
Wojeńske čapki
z dobroho „Eskimo"-suknja
naše dźěło — wulki wuběrk!
Kurt Rinke
Bohata dróha 5

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Konfekt

naš słodźi wulkotnje.
To je też něšto za tebje!
Moritz Schmidt Kejžorowa dróha 11

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Kłobuki
velurowe, kosmojte, wołmjane
Měcy a čapki
športowe (ski atd.) a wšě druhe
we wulkej mnohosći!
Kurt Rinke
Bohata dróha 5

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50, 8.50, 5.50**
Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**
Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Joh. Schaaf
Bohata dróha (zakhod też wot **Kotołskeje hasy**)

Weidlichec kožucharnja
w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.
Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.
Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Rumpodich je přišoł,
zo by pokazał wšitke te rjane wěcki, kiž je sobu přinjesł.
Dźiwać so budźeće,
kajku mnohosć hrajkow je tu wustajił — a to za tunje pjenjezy. W dwěmaj poskhodomaj je pola nas to wšitko wupřestrěł.
Přińdźće z Wašimi lubuškami a dajće jim pohladać na tute njeličomne hrajki. Jich wjesele so błyšćate wóčka budźa też Was radować.
Wšitko Wam rad pokaže a derje a kedźbliwje Wam posłužuje
Kurt Martin Richter
překupski wobkhod z wulkim wotdźělom za hrajki a z kliniku za popy
w Budyšinje, Kejžorowa dróha 7

Poručamy:
Cytronat
wulke kruchi, rjany swětły
500 gr jenož **95** pj.
Narunadło za mandle
500 gr . **80** pj.
měšany sad
500 gr . **55** pj.
sušene slowki
500 gr . **45** pj.
Połonowe wino
litr **78** pj.
Tučne jerje
10 štuk **40** a **65** pj.
Sušene jerje Jedyn **10** pj.
pječene jerje
tyza (litr) **55** pj.
Wyše toho:
jerje w želeju
zawite jerje
Bismarckowe jerje
sardiny
Štož k rězanju trjebaće:
krupy, nowu wyrcu, popjeł, majoran, salpeter.
worjechi 500 gr **45** pj.
worješki 500 gr **50** pj.
Thams & Garfs
w Budyšinje
Hłowne torhošćo 8

Cwornowe tkanja k suknjam
velurowe porchenty za khuty
počišćane Köper. porchenty
za khuty, dźěćacu drastu atd.
też zbytki w rjanych mustrach.
Wulki wuběrk!
Hilger Lotzestr. 20
Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Zjawny dźak
swj. Konradej z Parzham
za wusłyšanu prósstwu!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

48. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. novembra 1937.** | **75. lětnik.**

Waše wumoženjo so přibližuje!

Z dźensnišej 1. njedźelu swjatoho adventa smy zastupili do nowoho cyrkwinskoho lěta. Zasy klinča přez naše serbske domy Bože tamne hnujace starodawne adventske kěrluše: „Dajće njebjesa nam rosu, krepće nam toh' Sprawnoho!“ Z nich słyšimy tamne žałosćenja a žadanja tych najlěpšich człowjekow, kiž běchu žiwi před přikhadom Zbóžnika swěta. Jich duše tłóčeše ćežka kwakla njewěry a błuda, słabosće a hrěcha. Kaž wbohi znjezbožený we wysokich horach leži we hłubokej hłubinje wočakujo w njesměrnych bolosćach swojoho wumožerja, tak ležeše tehdy cyłe człowjestwo we hłubinje bjezbóžnoho hrěcha. Njepřećel człowjeskoho splaha, zły duch, běše je storčił do tutoho hubjeństwa. A wšitcy začuwachu: Tu je człowjeska móc podarmo; Bóh sam dyrbi přińć a nas wumožić a ze sobu wujednać. Haj, dajće njebjesa nam rosu, krepće nam toh' Sprawnoho!

Znajmjeńša štyri tysac lět traješe tutón prěni wulki, dołhi advent. A wón je so skónčił z tej prěnjej ćichej Božej nocu, hdyž so njebjesa khilachu na galilejske hona a Syn Boži wopušći swoje njebjesa a narodźi so jako swěta Zbóžnik na našej wbohej khuduškej zemi. Wjacy hač 19 lětstotkow je so mjez tym pominyło. A tola swjeći swjata Cyrkej kóžde lěto znowa swój advent, to rěka: Přikhad Zbóžnikowy. — —

Njejsu też runje w našim dźensnišim času stari ćwilowarjo człowjestwa zasy stanyli? Njewěra, bjezbóžnosć, bohahidźenjo, błudy, hrěch a njekhmaństwo? Haj, ći dobri a nadobni na swěće žadaja też runje dźensa za jenym wumožnikom. Swjata katolska Cyrkej znaje a zasłyši tutón hłós. Jeje wotmołwa klinči drje najprjedy kruta a potłóčaca. Wozjewja nam dźensa na prěnjej adventskej njedźeli swjate sćenjo wo sudnym dnju. Z krótkimi słowami rysuje nam posołow a předznamjenja tutoho wulkoho poslednjoho dnja człowjeskich stawiznow. Hrózbne budźe, štož potom na człowjekow čaka! —

Luby čitarjo! Sy snadź hižo dožiwił, kak surowje móža so naturske mocy rozhorić? Je lěćo a wokoło připołdnja. Hewak pali słónčko z njebjes dele. Nětko pak přikrywa strašna ćěmnosć našu zemju. Błysk po błysku so zaswěća a wobswětla jstwy kaž z wohenjom. Žałosne hrimanjo ćehnje přez krajinu. Tu najbóle człowjek womjelknje. Wěriwy křesćan zaswěći swjećenu swěčku a modli so ke Knjezej Božeje stwórby: „Wot błyska a njewjedra wumož nas, o Knježe!“ Na tajkich dnjach dožiwimy někajki mały, wězo cyle njedospołny wobraz tamnoho wulkoho sudnoho dnja, wo kotrymž nam Zbóžnik sam, kiž budźe potom naš sudnik, praji: „Přetož njebjeske mocy budźa so hibać.“

Zawěrno, naša swjata Cyrkej dawa nam wotmołwu na tamne wołanjo człowjekow za wumoženjom. Ale njezda so tale wotmołwa być tak ćmowa, tak poražaca, bjeztróštna? Nimaja potajkim tamni ludźo prawje, kotřiž přecy měnja: Naša cyrkej ćwiluje swoje dźěći přez stajnu bojosć a stróžele, haj, wona je smjerć wšitkoho wjesela a radosće?

Słyš, luby přećelo! Štóž tole měni, tón njeje dźensniše swjate sćenjo hišće dočitał. Přizjewjenjo tuteje poslednjeje katastrofy je jenož zawod a započatk. Wobsah swj. sćenja je cyle hinaši: „Hdyž pak to počina so stawać, pohladajće a pozběhńće swoje hłowy; přetož waše wumoženjo so přibližuje!“

Wšitko to hrózbne na kóncu swěta je jenož započatk a posoł za něšto njesłyšane wulke: přibližuje so wumoženjo. Adventske zwony budźa zwonić k wěčnomu hodownomu swjedźenjej. Zbóžnik přikhadźa na mróčelach njebjes z wulkej mocu a majestosću. Swojim swěrnym přinjese wón dopjelnjenjo jich stajneje žadosće — wumoženjo.

Kajke morjo zbóžnosće wopřija tute małe słowčko we sebi! Što to rěka: wumoženjo? Wumoženjo je zničenjo wšoho zemskoho. Starosće zemske zańdu. Lěta dołho stoja wone pódla nana a maćerje a njedaja wjesołosći a radosći tak prawje we wutrobje wotućeć. Nětko je tute šerjenjo starosće podnurjene. Lubi starši! Kajka njesłyšana radosć, hdyž budźeće wodychnyć móc bjez kóždeje tež najmjeńšeje starosće! —

Wumoženjo rěka dale: wuswobodźeny być wot kóždoho horja a křižika. Kak jara tola druhdy ćerpimy pod hórkosću swojich sobučłowjekow! Kříž budźe pohrjebany a ženje wjacy njestanje. Kak husto je človjek mučny we hórkim wojowanju přećiwo spytowanjam złoho ducha, bjezbóžnoho swěta a złeje požadliwosće mjasa! Kak husto žałosćeše z japoštołom: „Ja njezbožowny človjek! Štó mje wumoże z ćěła tuteje smjerće?“ Bitwa je dobyta. Bohu wěčny dźak! Wšitke hórkosće tutoho žiwjenja leža nětko kaž són zady nas!

Wumoženjo pak wjacy woznamjenja hač jenož zničenjo. Wone budźe tež zbóžne wobsedźeństwo. Naša duša a tež ćěło budźe z Bohom Knjezom najnutrnišo zjednoćena. A z tym změjemy wšitku zbóžnosć. — Bóh je měr a pokoj. Kak žedźi človjeska wutroba za nim! Nětko wužiwa měr. Wotpočuje w Bohu. — Bóh je wěčne swětło. Wšitka ćma je zaćerjena. Wšitke dwělowanja su wujasnjene. Bóh je wěčna wěrnosć. — Bóh je lubosć. Na zemi njebě wšak husto wjacy rjenje. Telko hidy nas wobdawaše! Někotru hodźinku drje je twoje wóčko płakało, hdyž tebje človjekojo njerozemjachu. Nětko stojimy srjedź Božeje lubosće. A tale lubosć wučinja naše cyłe zbožo. Do wěčnosće so wjacy njewozmje. — Bóh je naše bohatstwo. Smy woprawdźe bohatši hač najwjetši milijonar tuteje zemje. Štož njebjeskomu Wótcej słuša, słuša nam, joho dźěćom. — Bóh je skónčnje sam Knjez. Njebywa žanych podtłóčenych, njewólnikow a wotročkow wjacy. Tež my knježimy z Bohom do wšeje wěčnosće.

Wjeselmy so, na tute wumoženjo! Wosebje we wšitkich starosćach, spytowanjach a hórkosćach tutoho žiwjenja! Wone cyle wěsće junu přińdźe. Za to rukuje nam słowo Zbóžnikowe, kiž je prajił: „Njebjo a zemja zańdźetej, moje słowa pak njezańdu.“

Tu na zemi njesměmy a nochcemy so přejara do časnych kubłow podnurjeć. Človjek dyrbi stajnje kral nad swojim časnym kubłom wostać, ženje pak z joho njewólnikom so stać.

Zasy stojimy we swjatym advenće. Pójmy našomu Zbóžnikej napřeću! Tak činjachu tež prěni křesćenjo. Woni kročachu tež po našej zemi. Tola jich dušina žadosć běše pola Khrystusa. Tež my čińmy takle! Khrystus budź w našich wutrobach! Khrystus budź w našich myslach, słowach a skutkach! Khrystus w našim cyłym křesćanskim žiwjenju! Potom zawěsće Sudnik swěta nas za swojich swěrnych připóznaje. A nam budźe płaćić słowo: „Pohladajće a pozběhńće swoje hłowy; přetož waše wumoženjo so přibližuje!“ *Ln.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Póndźelu 29. novembra, wječor we 8 hodź. budźe přiležnosće, sebi w Kolpingowym domje na Garbařskej hasy wobhladać swětłowobrazy: „Z lubosće dokonjane, z lubosću doprědka!“ Pomhać a wojować, to je wobsah tutoho filma, kiž bu najprjedy w Berlinje pokazany. Nimo najdost. knjeza biskopa hrabje z Preysinga běchu tež zastupjerjo zjawnych zastojnstwow přitomni a a duchownske a cyrkwinske zjednoćeństwa. Film je tam spodobanjo wubudźił. Powučuje wo nadawkach křesćanskeje lubosće (caritas) a wo prašenjach ludoweje strowosće. Njech je tutomu předstajenju tež tudy wjele rjanoho wuspěcha popřatoho, njech ma dobroho wužitka za naše swójby, za kóždoho jednotliwca, za lud a Cyrkej. Dorosćeni płaća 30 pjenježkow zastupa, młodostni 10 pjenježkow.

— Naša swěrna pomocnica w towarstwowej čišćerni, knježna Hana Rězakec, swjećeše srjedu, 24. nov., swoje 65. narodniny. Tež na tutym městnje wupraja „Katolski Posoł“ Rězakec ćeće, kiž tak dołhe lěta hižo towarstwej służi, wutrobne zbožopřeća!

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotmje so srjedu, 1. decembra 1937, pop. w 2 hodź. w Khróšćicach, 1/44 hodź. we Worklecach.

Z Wotrowa. We starodawnym, po Serbach čestnje znatym Mrózkec domje knježeše minjenu póndźelu wulke wjeselo: Mrózkec wowka, zwud. Šołćina, swjećeše při poměrnje dobrej ćělnej strowoće a při hišće dospołnych duchownych mocach swoje 80. narodniny. Z wutrobnej dźakownosću přećiwo Bohu, zo maju hišće swoju mać a wowku, přejachu jej dźěći a wnučki zbožo na hišće wjele lět. Hižo rano bě so tohodla Mrózkec swójba w Božim domje zešła, zo by při Božej mši přitomna była, kotruž k česći swjateje swójby swjećeše wjeledostojny knjez arcyměšnik Šołta, farař w Lubiju, kiž je hižo ze swojich młodźinskich lět z wosebitej dźakownosću a česćownosću zwjazany z Mrózkec maćerju a wowku. Jomu bě mać zemrěła; joho swakowa pak — tehdy młoda žona — staraše so kaž woprawdźita mać za njoho, hdyž běše hišće dźěćo a tež pozdźišo, hdyž bě studenta a młody kapłan. — Zahe wudowa, je z wobhladniwosću a — kaž sama wuznawa — z hłubokej dowěru na Boha, zastawała swoje winowatosće jako mać, žiwnosćerka a klamarka. Z jeje 6 dźěći wěnowaštej so dwě dźowcy rjadownomu žiwjenju a skutkowanju za khore človjestwo, zastupiwši do rjadu šěrych sotrow; dóstaštej mjenje Cyrilla a Methodia. M. Cyrilla je, kaž je w swojim času tež „Posoł“ rozprawjał, při tajkej służbje swoje młoduške žiwjenjo woprowała: jónu rano ju namakachu ze zlemjenej wutrobu morwu, klečo při khorej, kotruž bě dołhe nocy wothladowała. — Mrózkec wowka — Žurec Khata — je jako słabuški dwójnik na swět přišła. Wona narodźi so w Lejnje, z wotkelž jeje nan pozdźišo na Koklic kubło do Njebjelčic so přesydli. Zajimawe je, zo su tři jeje sotry před njej dócpěle tak wysoku starobu: Marja, zwud. Lebzyna w Pěskecach, nětkle 81 lět, a Hana zwud. Glawšowa w Serbskich Pazlicach 83 lět. Madlena zwud. Hajnowa w Lipsku wumrě loni 85 lět stara. Tež mnozy wjesnjenjo a znaći přejachu staruščy na jeje radostnym dnju zbožo; zbožopřeća jeje bližšoho přećelstwa, kotrež je jara wulke po Serbach, tołmačeštaj jej jeje přirodny bratr wysokodostojny knjez arcyměšnik Žur a za bratrowske a sotrowske dźěći knjez kapłan dr. Horjeń. — Njech Bóh Wjeršny hišće dale přispori jubilarcy jeje zemske lěta! Wjele zboža přeje jej tež „Posoł“, kotrohož swěrna čitarka je była skoro cyły čas swojoho dołhoho žiwjenja.

Z Njebjelčic. Dobra pobožna a sćerpna duša běše zańdźeny tydźeń tutón swět wopuščiła. Běše to knježna Hana Kórjeńkec z Njebjelčic. Hižo wot młodosće sem ćerpješe na padawu khorosć, hdyž běše so junu človjeka wustrózała. Hač do swojeje smjerće njeseše sćerpnje swój křižik a dawaše wšitkim najrjeńši přikład. Doma pomhaše staršimaj we hospodarstwje. Wosebje pilnje wopytowaše zhromadźizny towarstwa knježnow wot swojich młodych lět hač do swojeje khorosće. Naléto poča hewak młódna a sylna nadobo hinyć a słabnješe přecy bóle, dóniž so na smjertne ložo njelehny. Na kóncu njemóžeše so wjacy hibać a tež nic wjacy jěsć. Tak běše cyle zesłabnyła. Wutoru tydźenja wumóži ju smjerć wot wšoho ćerpjenja. Pjatk tydźenja bě jeje swjatočne khowanjo na Njebjelčanskim kěrchowje. Pusty wječor bu bohaće wopytowany a wjele wěncow a róži debješe kašć, w kotrymž zemrěta jako družka zdrasćena ležeše. Před kašćom kročeše při wobkhadźe na kěrchow towarstwo knježnow z wulkej krónu a dźěći z wěncami. Po dokonjanych wobrjadach přistupi knježna Hańža Žurec-Libšec z Njebjelčic k rowej a połoži wěnc na row. W mjenje towarstwa dźakowaše so zemrětej za rjany přikład swěry a póćiwosće, kiž je młodości dawała. Dopomni na to,

kak budże row stajnje za wšitkich napominanjo, pilnje swoje winowatosće činić a přecy křesćanske a póććiwe žiwjenjo wjesć. Na kóncu pomodlichu so wšitke knježny za dobru a pilnu sobustawku. Na pohrjebje wobdźěli so wjele młodosće. Zawěsće budże wša wopokazana lubosć tróšt za staršeju a přiwuznych.

Z Worklec. Zańdźeny štwórtk bu na wosadnym kěrchowje w Khrósćicach daloko a šěroko znaty serbski braška Michał Wincař pokhowany. Zemrě njedźelu ćiše nimale 84 lět stary a dokónči tak měrnje swoju dołhu zemsku dróhu. Pódla swojoho brašstwa běše dohladowař mjasa. Štó móže ličić te mandźelstwa, kiž je zbožownje pod čěpc wjedł? Dléje hač 50 lět wukonješe tute swoje zastojnstwo, za kotrež bě kaž stworjeny; dokelž serbski braška dyrbi być wobhladniwy a wobwrótniwy, přećelny a žortniwy człowjek, kiž ma też hubu na prawym blaku. Wšitke tute a hišće druhe zdobne braškowe samotnosće wobsedźeše njebohićki w połnej měrje. Bychu-li wšitke pory, kotrež je něhdy k wołtarjej wjedł, jomu w ćahu poslednju česć wopokazowałe, dha drje by tón wot Khrósćic hač do Worklec dosahał. A při tutym ważnym dźěle podpjeraše njeboh brašku joho swěrna mandźelska Hana, rodź. Wroblec, jako kwasna kuchařka. 4. małoho rózka 1935 móžeštaj zhromadnje złoty mandźelski jubilej woswjećić. Zemrěty znaješe mnohe serbske ludowne spěwy, kaž njeboh braška Bryl, kiž njejsu nihdźe zapisane, a je z pomjatka husto na kwasach přednošowaše. Škoda, zo so njejsu zapisałe. Z nim je wotešoł wjesoły serbski spěwař, kiž wědźeše dobru zabawu wožiwić. Tak nětko wotpočuje w ródnej zemi wot starosćow a wjesołosćow žiwjenja. Njech je jomu lohka!

Z Ralbic. Delanska kermuša bě khětro zymna, ale rjana słónčna a sucha. Na wsy so wjeseleše młodźina na ćumpjelach a karuzelu. Samo reje běchu lětsa wot wječor 7 hodź. dowolene. W cyrkwi bě rjenje ćopło, štož so kóždomu spodobaše. Swjatu Katyrnu smy swjatočnje swjećili. Wulke kemše měješe knjez farař Delan z assistencu kk. kapłanow Šołty a Špitanka. Knjez farař Just předstaješe nam we swojim předowanju swj. Katyrnu jako přikładnu křesćanku, kiž je swjatu wěru sebi ważiła, w njej so wudospołnjała a rozwučowała, druhich za nju dobywała a skónčnje swoje žiwjenjo z lubosće k njej woprowała w martrařskej smjerći.

Z Kulowa. Srjedu 17. novembra so wotpósłani tudomnych katolskich towařstwow wobdźělichu na katolskim zjězdźe, kiž so popołdnju wot 4—6 hodź. w cyrkwi swj. Jakuba w Zhorjelcu wotmě. Zastupjeni běchu pod nawjedowanjom našoho knjeza fararja: Kolpingowa swójba, spěwne towarstwo „Bratrowstwo“, serbska a Marijanska kongregacija a towařstwo maćerjow; wšo hromadźe na 40 wosobow. Wulki omnibus bě přepjelnjeny. Wokoło ½12 hodź. wotjědźe wot našeje towařstwownje, tak zo bě dawno do časa w Zhorjelcu. Wječor wokoło 10 hodź. jich zasy domoj witachmy. Swjatočnosće katolskoho zjězda su na wšěch wobdźělnikow z hłubokim zaćišćom skutkowałe a wšěch z nowa zahoriłe k njekhabłacej swěrje a wuznaću swjateje, wot Wótcow namrěteje katolskeje wěry. — Samsnu srjedu bě też pola nas pokutny a modleński dźeń k wopomnjeću na našich wotemrětych a padnjenych rjekow. Dopołdnja běchu wulke kemše po mortwych kaž na khude duše; katafalk bě postajeny před wołtarjom. Popołdnju wot 3 hač do 7 hodź. běchu modleńske hodźiny před wustajenym Najswjećišim a potom so dźeń swjatočnje skónči z pobožnosću a swjatym požohnowanjom.

Z Kamjenca. Sobotu 20. novembra zemrě w Kamjencu w 55. lěće překupc Jan Hircha, po Serbach znaty přez wulki skład jězdnych kołow, šijacych, pisacych a płokacych mašinow. Wutoru bu na katolskim kěrchowje swjatočnje pokhowany. Też prjedawši Kamjenski farař, knjez arcyměšnik Žur bě na pohrjeb přišoł, kaž też mnozy druzy z Kamjenca a wokoliny. Na dwěmaj wozomaj wjezechu wěncowu pychu k rowu před wotemrětym; row je 2 metraj wysoko z wěncami pokładźeny, kotrež su zwonkowne znamjenja česćownosće a wopokazy lubosće za zemrětoho a za ćežcy domapytanu žarowacu Hirchec swójbu. R. i. p.

— Njedźelu 21. nov. zemrě w Kamjencu w swj. Jurjowym domje w 92. lěće wudowa Marja Kleńkowa, kotrejež mandźelski běše před wjele lětami z pólcajom w Róžeńće, hdźež bě jeju syn, knihiwjazař Max Kleńka, katolsku wěru zeznał. Mać bu srjedu na swj. Justowym kěrchowje pokhowana. R. i. p.

Misijónske myslički.

Kralestwo Jězusa Khrystuša dyrbi so rozšěrić po cyłym swěće. To je nadawk swjateje Cyrkwje. To je bóžski założeř swojej Cyrkwi kruće přikazał. Tele rozšěrjenjo drje je skutk, kiž daloko přesaha człowjeske mocy. Wón je přeznaturski. Hodźi so dokonjeć jenož z mocu Božej. Ale wón je skutk, kotryž maja człowjekojo dokonjeć. Tohodla su też człowjeske srědki trěbne. Jeli dyrbi so kralestwo Boże rozšěrjeć, je k tomu naturskich a přeznaturskich srědkow trěbnych: paćeř — dźěło — jałmožna.

Misijonarojo — rjekojo!

Hač do najzdalenišich kónčin zemje, hdźež ćłowjekojo hišće móža so žiwić, su misijonarojo so dobyli, zo bychu też tam rozšěrjeli wučbu Khrystusowu. Na 400 misijonarow skutkuje w połnócnych krajinach, hdźež njeskónčne lodowe pusćiny so wupřestrěwaja. Misijonarojo z rjadu Oblatow su před krótkim k połnocy najzdaleniše misijónske sydlišćo założili. Wězo nowočasne wobkhodne srědki, kaž lětaki a motorowe łódźe a čołmy — z dźěła so też tam hodźa trjebać. Najwjetšu ważnosć pak wobkhowaja w tutych krajinach Eskimow też w nowym času sanje, do kotrychž psy zapřahuja, kaž to naš wobraz pokazuje.

Štož je winowatosć swjateje Cyrkwje, to maja za swoju winowatosć też jeje dźěći. To je nam čestna winowatosć. Nam wšitkim! Naši synojo a naše dźowki du do wójska japoštołow. Widźomny zastupjeŕ Khrystusowy jich sćele. Woni nětko dźěłaja we winicy Knjezowej, swoje žiwjenjo za to zastajejo. My tamni mamy podźěla na tak wulkim skutku, hdyž so wo wuspěch misijonarskoho skutkowanja modlimy a po swojich mocach sobu staramy.

Swjaty Wótc je wěsty dźeń w lěće postajił. Na nim maja so wšitcy katolscy křesćenjo cyłoho swěta na tele jednore wěrnosće dopomnić. Na nim ma so budźić zajim a zahoritosć za misijóny mjez pohanami. Misijónska njedźela so wot někotrych lět sem we wšitkich katolskich cyrkwjach swjeći, samo w misijónskich krajinach. My słyšimy hłós Swj. Wótca a jomu posłuchamy. Też lětsa. Wšak je nam wot Boha date, so zahorjeć za wulke, idealne nadawki. Wěriwy křesćan njeznaje wyššoho zaměra, dyžli měć podźěla na rozšěrjenju kralestwa Khrystusowoho tu na zemi!

Božoh'-dźěsćowy štomik — Boži narod.

Božoh'-dźěsćowy štomik, hdźe rosće? Hdźe dha hewak hač w lěsu, hdźež jědleńka rosće a šmrěčk.

Ně, tam „hodowne štomy“ rostu; Božoh'-dźěsćowy štomik pak wurosće runjewon z „Božoho naroda“. Tam ma swoje koruški, wot tam dóstawa swoju prěnju cyrobu. Z „Božoho naroda“ wurosće Božoh'-dźěsćowy štomik, při nim wostawa; a bjez njoho, kajkoho by hišće zmysła měł! Rozhladuj so w hodownym času po kajkimžkuli Božim domje: „Boži narod“ ma wšudźom prěnje, wuznamne městno a při nim stoji abo jón krywa „Božoh'-dźěsćowy štomik“. Tole je lubozny wuraz róčnoho hodownoho časa w kóždym Božim domje. Podobny wobraz dyrbjał so w kóždym dobrym křesćanskim domje namakać. „Božoh'-dźěsćowy štomik“ wězo wšudźom w kóždym domje nadeńdźeš, ale „Boži narod“ ze žłobikom je žadniši, bohužel z dźěła njeznaty. A tola je korjeń a zdonk a pycha „Božoho-dźěsćowoho štomika“.

Prěni „Boži narod“ nadeńdźemy wězo w Bethlehemskej hródźičcy: Jězus-dźěćatko we žłobiku, k joho bokomaj najzbožniša knježna maćeŕ Boža Marija a swjaty Józef a k hłowčcy woł a wóslik. Jako prěni přikhwatachu khuduščy pastyrjo ze swojimi měrnymi wowckami, a pozdźišo tři kralojo we złotej pyše a w purpurowej drasće. Tónle lubozny wobrazk su sebi wěriwi hłuboko do wutroby zašćěpili a žiwje spomjatkowali.

Tamna hnadowna prózdnjeńca w Bethlehemje je pod Božim škitom samsna zwostała hač do dźensišoho dnja. Prózdnjeńca, 12 m dołha a 3 m wysoka, twori so z mjehkoho kalkowca, je ćěmna, jenož z 53 wolijowymi lampkami trochu rozswětlena. Na městnje, hdźež so Jězus-dźěćatko narodźi, je do běłoho marmora sleborna, pozłoćana hwězda zapušćena. Kołowokoło čitaš: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est“ — „tu je so z knježny Marije Jězus Khrystus narodźił“. Wyše hwězdy swěći so wodnjo a w nocy 15 wolijowych lampkow. Tule klečachmy, so modlachmy a spěwachmy: Ćicha nóc, Boža nóc — tola bórzy zastachmy a wotmjelknychmy, horce sylzy běchu hłós podusyłe, tak běchmy wšitcy hromadźe hnući. Ćicha nóc, Boža nóc . . . zanjesechmy, a běše tola 6. meje a nic 25. decembra! Na tutym ćichim, Božim, měrnym městnje su stajnje hody; měšnik smě tu wšědnje hodownu Božu mšu čitać; je ći, jako by tu stajnje njebjeski spěw jandźelow słyšał: Gloria in excelsis Deo . . . Tu mohł so njewustawajcy modlić: a słowo je so mjaso sčiniło a mjez nami je bydliło . . . tule pótajnosć drje też tu z človjeskim rozomom njezapřiješ a dospołnje njedorozemiš, ale z dźakownej wutrobu dokładnišo a hłubšo začuwaš.

Někotre kročele z boka je žłobik z Jězus-dźěćatkom stał. Po třoch skhodźeńkach kročiš do nižšeje kapałki; marmorowy žłobik tu při wołtarku woznamjenja drjewjany woprawdźity žłobik Božoho dźěśća, kotryž so we wjacorych desćičkowych powostankach hač do dźensišoho dnja we Romje, w krasnej bazylicy sta. Maria Maggiore, wulcy česći, kotryž su też naši lubi serbscy putnikarjo do Roma ze samsnymaj wočomaj widźeli.

Mějach hnadu a njewšědne zbožo, na wołtarku wopor Božeje mšě swjećić. Tak smědźach z njewuprajomnym začućom na swjatym městnje hodowny njebjeski spěw jandźelow wospětować: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus . . .! Bě mi, jako byštej při swjatym přežohnowanju žałbowanej měšniskej rucy žłobik byłoj, w kotrymž smědźach za wokomiki bóžske Jězus-dźěćatko hospodować. A w duchu modlach so z pobožnymi pastyrjemi a bohabojaznymi třomi kralemi, kotřiž tu před Jězus-dźěćatkom něhdy klečachu a so tak nutrnje k njomu modlachu . . . .

Lěta 1222 klečeše na samsnym tak wulcy swjatym městnje swjaty Franciskus z Assisi a rozpominaše ze serafi-

Swjećeny pjenježk.

(Pokročowanjo.)

5. Mandźelstwo.

Zasy bě Mikławš do Drježdźan začahnył a domjacy wjele wjacy wo nim njesłyšachu. W Drježdźanach wón zahrodnistwo dowukny a pućowaše też ze swojim knjezom, zo by cuzoho kraja nawědźał. Husto wonaj do cuzych městow po nowe rostliny jězdźeštaj. Doma měještaj wodnjo w zahrodźe nuzne, wječor pak do wjesołych towarstwow a wosobnych korčmow khodźeštaj. Tak jene lěto po druhim zańdźe.

Hdyž bě Mikławš na dźesate lěto pola Morana, dósta list, zo je mać po krótkej khorosći wumrjeła. Wón tohodla domoj jědźeše, jej na přewodźenjo. Wjele wón tehdom sylzow ronješe; tola zrudoba so bórzy miny, dokelž bě wjetši dźěl herbstwa joho. Přetož sotra Khata dźěše do knježnow, a jeje klóštr sebi jeno mało ze žiwnosće žadaše.

Žiwnosć pak cuzy ludźo kupichu, a ze swojimi pjenjezami so Mikławš zasy do Drježdźan wróći. Nješto časa hišće sebi we Hwězdźicach wo nim powědachu, zo z nikim njeje serbski rěčał, zo je też druhe khwalobne wašnja pozabył. Za poslednje dźesać lět bě so wón jara přeměnił. Wašnja dla a ludźom k wočam drje wón hišće kemši a druhdy też k spowědźi khodźeše, tola krutych korjenjow joho wěra wjacy njeměješe, zo wšak človjek na bójske tak kruty być njetrjeba, kaž doma Serbja su.

Bu pak hišće hórje z nim, hdyž sebi herbowane pjenjezy sobu do Drježdźan přinjese. Nětk měješe w prawym času mysle na žeńtwu — wojacy běchu joho pušćili. A njewěstu sebi bórzy namaka: Moranec Marhata bě rjana holca, a też bohata, dokelž běše sama herbina. Katolska wšak njeběše, tola to dźěn bě snadna należnosć. „Budźmoj kóždy to swoje dźeržeć,“ sebi Mikławš a Marhata praještaj.

Stary Moran rady do žeńtwy zwoli. Wona bě před dwěmaj lětomaj wumrjeła, a wón bě też posledni čas stajnje khorowaty. Derje wón wědźeše, zo joho zahrodnistwo do dobrych rukow přińdźe, dokelž bě Mikławš swoju wěc nawuknył. Z cyłej wěrnosću prajić, bě sebi stary Moran tule žeńtwu dawno mjelčo sam při sebi přał, a bě tohodla też Mikławšej prawje wysoku mzdu dawał, zo jeno njeby wot njoho ćahnył. Nětk so joho žadosć nadobo dopjelni, hdyž chcyše sebi Mikławš holcu brać. Moran da Marhaće zapisać, a bu slub a kwas. — Dołho pak Moran swoju radosć njewužiwaše, přetož dwě njedźeli po kwasu wón wumrě.

Sćěhwki měšanoho mandźelstwa so bórzy na Mikławšu pokazowachu. Žonina wěra měješe knježstwo, k swojej wěrje pak so wón z ničim wjacy njeznaješe. Prjedy bě hišće kemši a k spowědźi khodźił, byrnjež też jenož wašnja dla; nětk, hdyž bě so woženił, to wšitko na bok wosta,

škim zapalom swojeje wutroby Božu lubosć a miłosć napřećo nam človjekam. Poniżnje tu měšnikej při Božej mši służeše; běše dźěn jenož jednory klóštrski bratr wostał, dokelž so njezwěri měšnisku swjećiznu dóstać. W Bethlehemskej hródźičcy widźeše jasnišo njewurjeknitu khudobu našoho Zbóžnika, z kotrejž chcyše nas wobohaćić a njesebičny wopor, kotryž tu we swojim swjatym narodźe na so wza a pozdźišo na zdonku swjatoho křiža dokónči. Lubosć k Bohu a sobučłowjekam, dobrowólna khudoba a křesćanska woporniwosć, to dźěn běchu žadne póćiwosće, wo kotrychž chcyše so domojwróćiwši swojim sobučłowjekam horliwje předować. Joho słowa zbudźichu sylny začišć. A zo by swojim posłucharjam, staršim kaž młódšim, a dźěćom wurazny, žiwy wobraz wo Božim narodźe poskićał, počinaše „Boži narod" ze žłobikom, Bethlehemsku hródźičku ze swj. swójbu a pastyrjow z wowckami předstajeć a to najprjedy Božu nóc we skałojtych horach pola Assisi.

Běše patoržica. Boża nóc so bliżeše a swj. Franciskus bě wšo přihotował a připrawił za Božo-nócnu swjatočnosć, při kotrejž měšnikej při wołtarju służeše a potom wo Jézusowym narodźe sam předowaše.

W hórskej prózdnjeńcy stoješe žłobik, w nim postawa dźěćatka, kotraž woznamjenješe Jézus-dźěćatko, z boka stoješe muž zastupujo swj. Józefa, a čestna knježna předstajejo najzbóžnišu knježnu, Boharodźićeŕku Mariju; samo pastyrjo běchu ze swojimi wowckami wot wokolnych pastwow sem přikhwatali a přewodźachu ze swojimi dudawkami nježnje hodowne spěwy. A potom předowaše naš Swjaty wo luboznym, khudym a woporniwym Jézus-dźěćatku z tak horcej wutrobu a z tajkim zapalom, zo so wšitcy zahorjeni wot tejele hodowneje swjatočnosće do swojich wotsalenych statokow wróćichu. Doma chcychu pak so na podobnym hodownym wobrazu radować a počinachu ze swójbnymi „Bože narody" twarić. Tak so zestajenjo „Božich narodow" dale bóle wuwiwaše. Prěnje domjace „Bože narody" nastachu we wokolnosći městačka Assisi, a hdyž bě tež Swjaty Wótc k tomule pobožnomu křesćanskomu nałožkej přihłosował a jón žohnował, nastupi hodowny „Boži narod" swój bohuspodobny puć po cyłej zemi. Njewěrju, zo hdźe na swěće hišće křesćansku cyrkeŵ nadeńdźeš, hdźež njeby so k hodom tež „Boži narod" natwarił. Radlubje potom pobožni k njomu khwataja a so tam nutrnje modla. A k dorosćenym, k nanej, maćeri, přidružeja so dźěći a z napjatosću posłuchaja na maćerne słowa wo lubosćiwym Jézus-dźěćatku, kiž předewšim dźěći tak lubuje, a na słowa nanowe, hdyž jim pokazuje a rozłožuje, što ma to wšo woznamjenjeć: woł a wóslik pódla swjateje swójby před žłobikom, Jézus-dźěćatko na słomje w twjerdym žłobiku, nic w mjehkej kolebcy, pastyrjo a telko wowckow a jehnjatkow, tamni mudri tři kralojo, jedyn mjez nimi cyle čorny, a tajke wulke, cyle cuze zwěrjata, njedaloko městačko Bethlehem atd. . . .

A radšo přikhadźeja wšitcy we swjatym, hodownym času do Božoho domu a wopušćeja jón z čoplišej wutrobu. A hdyž potom knjez kantor raznišo do pišćelow zapřimuje a cyła wosada mócnišo zanošuje radostny hodowny spěw: O pastyrjo wy, nětk pozběhńće so! . . . Nětk pokhwatajće, tam namakaće te dźěćatko Bože . . . We Bethlehemje wy namakaće tam w jenej hródźi, hdźež we žłobju leži to Słowo nam wot Boha polubjene . . . Wy křesćijenjo, o lubujće joh'! . . . Wy stari a młodźi, wy bohaći a khudźi, jom' přinjesće wopor a kóždy sam so . . . dha začuwa wosebje wutroba staršeju hłubšo zmysł też tejele štučki: O zbóžny tón čas, kiž zwjeseli nas!, wšu wolóži bolosć a zbudźi nam lubosć k tom' 'dźatkej, kiž njebjo wotewri zas'.

Bjez dźiwa, zo tajka hodowna radosć při „Božim narodźe" w Božim domje też žiwy, mócny wothłós namaka w křesćanskim domje swójbnych při „Božim narodźe". Rjane, lubozne a z njewšědnej wustojnosću z drjewa wudypane „Bože narody" nadeńdźeš wosebje na našich čěskich mjezach hač samo do Šěrachowa z wokolnosću. Najznačiše wumělske „Bože narody" drje su w Słanknowje (Schluckenau), we Warnoćicach (Warnsdorf), w Rumburku, w Jurjowym lěsu (Georgswaldźe), w Filipowje a też hišće w Šěrachowje. Samo město Lubij je sebi loni w Jurjowym lěsu tajki wumělski „Boži narod" za měsćansku wustajeńcu kupiło.

Tónle pobožny cyrkwinski nałožk so w mnohich pobožnych swójbach, też w njekatolskich, wulcy česći. Wězo njebudźe też w našich dobrych serbskich statokach pola „Božoh'-dźěsćowoho štomika" „Boži narod" z Jézusdźěćatkom we žłobiku pobrachować. A hdźež „Boži narod" hač dotal hišće njemějachu, tam budźa jón swójbni — haj też dźěći nas w tymle nastupanju často z jich wušiknosću překwapja — w hodownym času zestajeć a natwarić.

Kóždołětnje sebi wustojne „Bože narody" w spomnjenych městačkach bliżeje Češkeje wobhladuju a kóždołětnje so znowa nad nimi raduju. A kóždy raz mi potom wutrobu sćopli, hdyž mi tam dźěći, jene přemo druhe, ze zybo-

---

dokelž njeměješe žona za naše kemše a spowědź zrozemjenjo. Swjatk a pjatk wón we swojej zahrodźe dźěłaše, na swoju njesmjertnu dušu pak sebi wjacy njemysleše. Časne kubła wón hromadźeše a za te wěčne so njestaraše.

Za lěto młodej mandźelskej dźowćičku dóstaštaj. Ta bu katolscy křćena, dokelž so njebě na sudnistwje doprědka hinak wučiniło. Hilža jej rěkachu. Ju mać kaž popku hotowaše, hdyž bě něšto wjetša. A lědma bě maćernu rěč trochu powědać počała, dyrbješe hižo cuze rěče wuknyć, kaž je we wulkich městach we wosobnych swójbach wašnjo. Wo swojej swjatej wěrje pak dźěćo ničo njezhoni. Hdyž bě pjeć lět, njewědźeše hišće ničo wo maćeri Božej a wo druhich swjatych, njewědźeše hišće ani, kak so swjaty kříž čini.

Pozdźišo nawukny drje mała Hilža we šuli wšiko, štož bě doma zakomdźene. Symješko křesćanskeje katolskeje wučby, do młodeje wutroby wosyte, skhadźeše, rosćeše a rjenje kćěješe — tola płodow za žiwjenjo njenjeseše. Přetož hdyž bě šulu wukhodźiła, skazy mać lubozne kćeńko a podry dźěsćowu wěru. Jara dźěsću rěčeše, zo dyrbi so nětk ze swětom zeznać. A holca poča po rejach a po druhich wjeselach běhać. Kemši běrješe ju mać druhdy do swojeje cyrkwje sobu. — Nan ničo do toho njepraješe. Joho jenička starosć bě, zahrodnistwo w dobrym rjedźe zdźeržeć, kotrež jomu jara wjele njeseše, tak zo móžachu Moranec derje wužiwać a hišće při tym pjenjezy kopić. Moran měješe wšoho dosć — bě pak, dokelž mało lěpje ničo njewěrješe, khudši dyžli najkhudši khěžkaŕ doma w Serbach, kiž při wšej nuzy to swoje dźerži a wěru wyše toho waži. Štož je wěru zhubił, tón je wšitko zhubił.

6. Nakazanjo.

Wětr wuješe a howrješe po Drježdźanach. Wodnjo bě dul a wječor njewopřestał a dale bóle torhaše, kaž by cyłe wulke město z wotmachom chcył wuzběhnyć. A z nim towaršeše so dešć a praskaše na kamjenje, zo so tak pluskerje wožachu. Ani jeneje hwězdźički njebě na njebjesach — na hasach pak miškorjachu so latarnje a płomješka so z wichorom hibotachu. Ćmowa njewjesoła nóc! . . .

Po jenej bóle zanjesenej hasy človjek khwata, do wojeńskoho mantla zababjeny. Kruće dźerži, štož ma spody mantla skhowane. „Njesměm sebi dešćikej swoje brěmjo namoknyć dać", tak sebi powěda. „Wjele je mi maćefka sobu nadawała. Budź božemje, a Bóh dał, zo bychmy so strowi zasy widźeli; njezabudź na nas a na Boha — to běchu jeje poslednje słowa, hdyž mi brěmješko dawaše. Ach na tu wojeńsku kwaklu tola! Kaž mje ta čišći! Nihdy na nihdy so mi ze Serbow njechaše. Doma, doma je najrjeńšo."

(Přichodnje skónčenjo.)

lacym wóčkom powědaja, kak su nanej pomhałe „Boži narod“ twarić; a nan a mać mi powědaštaj, kak staj junu prjedy něhdy swojimaj staršimaj tohorunja pomhałoj, a kak su hižo tele pobožne nałožki sta lěta tu z domom. Khwalbna tale swójbna tradicija, hdźež so najswjećiša swójba a wosebje Jězus-dźěćatko na tak bohuspodobne wašnjo česći, hdźež našomu Zbóžnikej, Khrystusej Kralej, tajke wosebite městno přihotuja a popřeja.

Haj, to wšo wšak je wěsće dobre a rjane, ale kak mohł tajki domjacy „Boži narod“ po něčim zestajeć a natwarić? Móžu ći wuznać, ta wěc njeje přećežka. Traš móže ći tón abo tamny susod hižo rozpowědać, kak je to sam započał a po času rjany „Boži narod“ wutworił. Haj woprawdźe, dyrbiš jón sam wutworić — twarić — po swojim samsnym zapřijećom, po swojich myslach twarić. Tu hišće někotre pokiwy.

Někajke blidko, desku abo twjerdu papjeru tola maš; na to so potom hródźička, skały a figury zestajeja pak do lěsnoho mocha abo běłoho pěska. Figury móžeš sebi z papjery abo z ćeńkoho drjewa wurězać. Ke skale hodźa so barbojte kamjenje abo připrawjene móličke pjeńčki a koruški z lěsa abo ze zahrody. Samsne pjeńčki a koruški bychu so też Bethlehemskej hródźičcy derje přihodźałe, dokelž dźěn bě jena z mnohich prózdnjeńcow pola Bethlehema, też kamjenje a stwjerdźena hlina by so k tomu hodźała. Jako zadnja sćěna wužiwa so rady na papjeru molowana Bethlehemska krajina ze šěrymi, čefwjeńkojtymi horami, khěžkami, běłymi abo pisanymi, a z typiskim rowom Rachele pola Bethlehema. A też małe štomiki a keřčki hodźa so lohcy připrawić.

Po wosebitosći rozeznawaja so „Bože narody“ do bibliskich abo orientalskich a do narodnych. Woboje, jeli su přistojne a k pobožnosći hnujace, so wužiwać hodźa. Kaž w Njebjelčicach molowane serbske drasty a we Wotrowje molowana wjeska z hrodźišćom farsku cyrkwičku debja, tak dźiwaja tak mjenowane narodne „Bože narody“ na wašnja a drastu domizny, kaž na př. serbski „Boži narod“, kotryž so w Budyšinje pokazowaše, a podobne w Rudnych horach. Bibliske „Bože narody“ pokazuja nam, kaž hižo pomjenowanjo zjewja, wašnjo a drasty za čas Jězusowoho naroda we swjatym kraju, w Bethlehemje. W našich Božich domach nadeńdźemy drje powšitkownje bibliske „Bože narody“.

Před něšto časom so počinachu prašeć, hač ma so „Božoh'-dźěsćowy štomik“ postajić abo radšo „Boži narod“. Tu nima rěkać „abo“, ale „Boži narod“ **a** „Božoh'-dźěsćowy štomik“. Hdyž wěmy, hdźe je „Božoh'-dźěsćowy štomik“ wurostł, potom też wěmy, zo wón k „Božomu narodej“ słuša!

Tak dołho hač budźemy wěrić do Jězus-dźěćatka we žłobiku jako našoho bóžskoho Zbóžnika, změjemy też „Božoh'-dźěsćowy štomik“; jeli wjacy njewěrimy, budźe nam „Božoh'-dźěsćowy štom“ hišće jenož zymny „hodowny štom“, bjez praweje poesije, bjez hłubšoho wuznama.

Arcyměšnik P. Šołta.

List z Bärensteina.

Njedźelu, 21. novembra 1937.

Tydźenja běše w Žuricach kermuša. Běch na nju přeprošeny. Tuž wopušćich swoju „Ameriku“ na někotre dny a podach so do Serbow na kermušu. Sym tam wjele nazhonił. Wšak rěka stare prajenjo: Štóž puću won do swěta, tón rady wo tym powěda. Potajkim Ći swoje kermušne pućowanjo wopišu. Hdyž so kermušnu njedźelu připołdnju z domu podach, so sněh dźěše kaž wosrjedź zymy. Na pućach ležeše sněh wysoko, zo ze sankami jězdźachu. Hižo wot pjatka sem běše cyła krajina z běłym poslešćom přikryta. Awtobus njeběše přepjelnjeny. W Annabergu wuléze mój susod měnjo, zo je wjesoły, zo móže wóz wopušćić. Mi so jězba we wozu jara lubješe. Spěwach swój brevěr dys a dys do sněhběleje krajiny pohladujo. W dołach sněh taješe. Na wyšinach pak běchu puće zmjerznjene. Naš wóz bě derje wutepjeny. Bližachmy so Freibergej. Tu běchmy w ćoplišim kraju. W přestawcy wzachu wozej sněhowe rjećazy. Tu běchu puće bjez sněha. W blizkosći Drježdźan też na polach sněh njeležeše. Z dypkom po planje dojědźechmy po třihodźinskej spěšnej jězbje do Drježdźan. Wottam dowjeze mje ćah po krótkim čakanju do Biskopic. A tam přijědźe po mnje Khrósćanski wuj z črjódku dźěći. W jědnaćich běch w „Americy“ snědał a hdyž popołdnju w pjećich biješe, sedźach w Žuricach při kermušnym tykancu.

Wěm so hišće dopomnić, hdyž loni na kermušu přijědźech, běše jena jstwa z dźěćimi wobsadźena. Lětsa běše črjódka dźěći mjeńša. Wjetše z nich běchu lětsa w „prěnjej“ jstwi pola dorosćenych město dóstałe. A běchu też widźomnje narostłe. Dźěći zabawjachu so na swoje wašnjo. Za mój čas smy wozy na dworje přepytowali, w kotrymž so rjeńšo sedźi. Te wjeselo dźens skoro wjacy nimaja. Kaž so zda, dźens bóle awto kermušnych hosći přiwožuje. A awto je zamknjene, hdyž na dworje stoji.

Hosći běše dosć w małej Žurčanskej wjescy z blizka a z daloka. Njejsym pak najebać toho, zo běch z „Ameriki“, najdalši hósć był. Tón běše ze Serajeva, potajkim z Bosniskeje. Běše to knježna Marja Šołćic, dźowka našoho krajana, knjeza časnikarja Šołty w Serajevje. Přebywa tu khwilu pola swojich přiwuznych we Wotrowje a tuž je też z nimi sobu na kermušu šła. Jeli je też trochu serbski nawukła na swojim wopyće, tak je swoju wustojnu wědomosć w rěčach dale rozmnožiła.

Kermušna póndźela měješe za Žurčansku wjesku wosebity wuznam. Wšě dźěći, katolske kaž evangelske, dźěchu prěni raz do Porchowa do šule. Směrdźachu wšak kermuše dla zasy domoj hić. Amerikanski wuj zhladowaše hnuty za swojimaj ćetkomaj, hdyž widźeše, kak jeju šulski puć do druhoho kónca wjedźeše. Dotal běchu Žurčanske katolske dźěći Wotrowsku šulu wopytowałe. Lětsa nazymu sta so ważne přemjenjenjo. Cyła wjes so do Rušic přepokaza. Měsac dołho khodźachu nětko dźěći wobćežny puć do Rušičanskeje šule. Nětko je šulska wyšnosć postajiła, zo maja wšě dźěći do Porchowskeje šule khodźić.

Kermušnu wutoru jědźechmoj z bratrom při rjanym miłym wjedrje do Smječkec. Konjom ničo nješkodźi, hdyž so při kermuši wuběža a ludźom so też hinak njeńdźe. Našej konikaj wšak měješ tej dźens wosebitu jězbu. Dźěštaj prěni raz w knježskim graće. Chcych někomu na polu z kłobukom přikiwać, tola to rjenje trjechich, tajke machanjo konjej njerodźeštej. Wuhlad na Łužicu z Wortrowskich hórkow běše rjany. Wóčko móžeše so do dalokosće nahladać. Ludźo hišće wjele na polach dźěłachu.

Srjedu mějach we Wotrowje dopołdnja kemše. Běše pokutny dźeń a tuž bjez šule. Wosadny knjez farař běše swoje dźěći na kemše přeprosył. A z mało wuwzaćemi přińdźechu wšitke, też daloke z Wučkec a Žuric. Wučef na kemšach piskaše. Dźěći spěwachu kěrluše derje sobu. Po kemšach pokaza knjez farař we wulkej kapali nabožny film: „Wótče naš“. Dźěći dyrbjachu wobrazy wopisać a tak wučbu wo stawiznach a katechismje wospětować. Kajku móc ma tola wobraz na dźěćo! Kak rady běrjechmy tola něhdy sami „Bilderbogen“ do ruki a kak sebi jón wobhladowachmy.

Po zwučenym wašnju traje kermuša tři dny. Tuž běše čas sebi na dompuć myslić. Štwórtk rano mějach w Biskopicach Božu mšu. Widźach so zasy po dołhim času z tamnišim nowym fararjom. Smoj hromadźe w Fuldźe studowałoj. A lětsa smoj hromadźe w jenym a tym samym měsacu do farskoho zastojnstwa zapokazanaj. Wot Drježdźan jědźech ze spěšnikom hač do Flöhi nimo Öderana, hdyž běše na zašłej njedźeli mój krajan knjez farski vikar Młónk do nowoho zastojnstwa zapokazany. Zwónka ma tam z Wotrowa a wučerja z Radworja.

Připołdnju běch zasy w mojej „Americy“, rjenje ze sněhom wodźetej. Popołdnju jědźech na kolesu přez

lěs do Jöhstadta. Přede mnu jědźeše jedyn burik ze sanjemi. Běše měr a mózach sebi spěwać: „Hory běłe, ja was znaju, ja sym zas w amerikanskim kraju!

Wottam strowja amerikanski wuj.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedźela adventa, 28. novembra 1937:

Boža mša str. 3; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356. — Jutnja Boža mša str. 7.

2. njedźela adventa, 5. decembra 1937:

Boža mša str. 11; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Sabje str. 460, 3. modlitwa „Božo, kiž sy chcył" str. 3 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswjećišej Troiicy str. 356.

Bjezhrěšnoho podjeća najzb. knježny Marije, **8. decembra:**

Boža mša str. 482; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. modlitwa z 2. njedźele adventa str. 11 pod 2); Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10 pod 8).

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Konfekt

naš słodźi wulkotnje.

To je też něšto za tebje!

Moritz Schmidt Kejžorowa dróha 11

Cwornowe tkanja k suknjam
velurowe porchenty za khuty
počišćane Köper. porchenty
za khuty, dźěćacu drastu atd.
też zbytki w rjanych mustrach.
Wulki wuběrk!
Hilger Lotzestr. 20 I

Zymske mantle

za mužow	za młodych hólcow	za hólčata	za žony	za holcy
33, 39, 45, 54, 62	28, 33, 39, 42, 46	6, 8, 12, 16, 20	18, 22, 31, 36, 42	8, 12, 14, 18, 20
ćmowe woblečenja	woblečenja za šport	zymske khabaty	gumijowe mantle	kosmikojte mantle
23, 31, 42, 49, 60	22, 28, 33, 45, 60	8, 13, 15, 18, 22	11, 13, 17, 19, 22	24, 32, 39, 42, 46
smuhojte kholowy	knikerboker	breeches	kholowy za stronine wotrjady	kožane khabaty
5,6, 8, 12, 18	6, 8, 12, 16, 18	5, 7, 9, 12, 15		43, 47, 53, 61, 68

Žónske mantle — to je moja wosebitosć! — Wulki skład pulovrow, žónskich a mužacych. Športowe nohajcy — rjane mužace šawle. — Prjedy hač kupujeće, wobhladajće sebi našu wustajeńcu w 4 woknach zady radnicy. — Drastu, prawje njesedźacu, we swojej dźełańi darmo porjedźam.

Rudolf Mrstny
w Kamjencu.

Poprjanc a mjedowk
z Kněžkec *poprjancarnje a konditarnje*
je sławnje znaty
Šulerske wrota, blizko pósty
Wosebitosć: Worjechowy, ananasowy, krokantowy poprjanc, šoklodowe rózki a wjele — druhich drobnych khłóšćeńkow —

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Myslće nětko też na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Kolesace gumije
we wulkim wuběrku.
Wobswětlenja
we wšěch płaćiznach.
Wšo, štož ke kolesam trjebaće!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Kupuju
złoto slěbro
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Dźowku
pyta k 1. febr. 1938
Rječka w Dźěchorjecach
pola Budyšina.

Graty a łžicy
a wšě druhe Solingske worclowe wěcy
kupujeće derje a pjenjezhódnje pola
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

Kłobuki - čapki - měcy
we bohatym wuběrku
Rjane kožuchi
Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja
Kurt Rinke
Kožuchařski mištr - Bohata dróha

Konjace nožicy
toči wěcywustojnje
Hampel
Kotołska hasa 11.
Njesćelu nikoho po wěcy wokoło!
Solingske worclowe twory

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 729. ze Słoneje Boršće: Jan Kěšan; 730. z Budyšina: Michał Cyž; 731. z Drježdźan Jan Winař; 732. z Nowoslic: Michał Šefer; 733. z Konjec: Michał Bjedrich; 734.—736. z Njebjelčic: Jan Dórnik, Jurij Cyž, Hana Bernardowa; 737. ze Serb. Pazlic: Madlena Bělkec. — Čo. 700.: H. W. dopłaćenjo.

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50, 8.50, 5.50**
Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**
Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**
Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75, 3.30, 2.75**

Joh. Schaaf

Bohata dróha (zakhod tež wot **Kotołskeje hasy**)

Hody so bliža!

Wjele nowych rjanych wěcow je dóšło: khuty, fale, rubiška atd. Přińdźće k nam pohladać — bjez nuzowanja ke kupowanju — tak rjane wěcy sće zrědka hdy widźeli.

Alphons **Schawseil** Bohata dróha

Z wosebitym wotdźělom za serbsku drastu.

K hodom
wosuški,

rózynkowe, mandlowe, makowe z najlěpšimi srědkami přihotowane hižo wot hr. **2.—**

Poprjancy, šoklody, powěšeńki na štom atd. Wšo štož k hodownomu pječenju potrjebujeće kaž mandle, rózynki, cytronat poruča dobre a po pjenjezach

Pawoł Tryčk

w Khrósćicach

Při cyrkwi Tel. Pančicy 284

Jenož 4 tydźenje hišće hač do hód!

Mysłće nětk hižo na dary k Božomu dźěśću: Gardiny, šaty, wodźewy na konopeje, diwany a blida, předłohi před łoža, zawěšenja na sćěny, zawěški a začahanja („Patentroller"), přestrěncy do jstwow, na skhody atd.

Friedrich Bubach **w Budyšinje** rózk Lawskeje hasy a mosta.

Weidlichec - kožuchařnja
w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.

Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.

Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Za hody smy přihotowani!
Wobućo

wšěch družin — we wulkim wuběrku — pjenjezhódnje

SCHUH **Wegener**

Budyšin **Bohata dróha**

Po Božej njewuslědźomnej radźe zemrě wutoru tydźenja ze swjatymi sakramentami domawobstarana po dlěšej khorosći naša luba dźowka a sotra

čestna knježna

Hana Kórjeńkec

z Njebjelčic

w starobje 38 lět. Hdyž smy pjatk tydźenja ju swjatočnje na wosadnym kěrchowje pokhowali, wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju tak bohaće na pustych wječorach wopytowali a też k rowu přewodźeli, wosebje towarstwu knježnow w Njebjelčicach, a za wěncowu pychu naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh"!

W Njebjelčicach, na dnju pohrjeba, 19. nov. 1937.

Hłubokozrudźeni

staršej, bratřa a sotry.

Po Božej woli zemrě njedźelu w nocy derje přihotowany ze swjatymi sakramentami mrějacych w žohnowanej starobje nimale 84 lět naš luby nan, dźěd a přichodny nan

Michał Wincař

we Worklecach.

Zańdźeny štwórtk smy joho ćěło na Khrósćičanskim kěrchowje pokhowali. Wšitkim, kotřiž za joho dušu na pustych wječorach so modlachu a joho k rowu přewodźachu, wosebje Worklečanskim miłosćiwym sotram za wšu jomu wopokazanu lubosć, wuprajamy

najwutrobniše „Zapłać Bóh"!

We Worklecach, Konjecach, Pozdecach, Grubbenvorst (Holl.) a we Wjazońcy, na dnju pohrjeba, 25. nov. 1937.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych:

Hana zwud. Wincarjowa rodź. Wroblec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

49. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 4. decembra 1937.** | **75. lětnik.**

Sće wy ći, kotřiž maja přińć, abo mamy druhich wočakować?

Hdyž běše Jan křćenik w jastwje, chcyše wědźeć, što so dale we kraju stawa a na čim sam je. Swoje žiwjenjo a byćo bě podał za dźěło, ke kotromuž běše Bóh sam joho powołał: być z předkhodnikom wumoženja. Swojomu wupósłanju njebě ničo winowaty wostał. Zbóžnik sam to wobswědča, a tute wobswědčenjo je zapisane jako wěčna sława poslednjoho profety we sćenju druheje njedźele adventa. Bu hdy človjekej wjetša khwalba ze sławnišoho erta? Jan křćenik smě so tohodla prašeć: „Što je moje dźěło wunjesło?“ Jězus jomu tele prawo njezaprěwa. Wotmołwja Janowymaj wotpósłancomaj, zo byštaj mištrej powědałoj, štož widźitaj a słyšitaj wo Wumožniku: slepi widźa, khromi khodźa, wusadni so wučisćeju, hłuši słyša, mortwi stawaju, khudym so evangelium předuje; a zbóžny je, kotryž so na Khrystusu njepohóršuje.

Haj, tajkale radostna wotmołwa, kiž Janej wobswědčeše, zo joho předdźěło njebě podarmo było. Bóle wučerpacu a spokojacu powěsć Jan křćenik njemóžeše wočakować. Hdyž so Janej tole powě, dyrbješe jomu być, kaž bychu so murje jastwa rozćahnyłe, ně, kaž bychu docyła wotstupiłe. Jan widźeše z jastwa, runje kaž něhdy Mójzes, slubjeny swjaty kraj krasnje wobswětleny wot rańšoho słónca Božeje lubosće, wot słónca, kotrež běše wón sam přizjewjał. A hdźežkuli so tele słónco zaswěći, tam wotewrichu slepi swoje woči, tam wotćisnychu khromi swoje zepjery, tam podótkachu wusadni z wobdźiwom wustrowjene ćełło, tam słuchachu hłuši z radosću na prěnje zynki, kotrymž bě hłucho zasy přistupne, tam mortwi, haj woprawdźe mortwi stawachu a podawachu z juskom ruku wubudźerjej.

Jan křćenik běše so Khrystusa prašeć dał: „Sy ty tón, kotryž ma přińć, abo mamy druhoho wočakować?“ Dźensniši dźeń dawa sebi swět prawo, so nas křesćanow takle prašeć: „Sće wy ći, kotřiž mějachu přińć, abo mamy druhich wočakować?“ To je prašenjo dźensišoho swěta na nas.

Wěste je, zo je swět wjele tysac króć křesćanstwo a křesćanow ze wšěm zacpěwanjom wobtykał, a ze wšej móžnej hidu přesćěhał, dokelž je so křesćanstwo požadosćam swěta z Janowymi słowami „to njeje dowolene“ napřećo stajało. Ale najebać toho njeje niewěriwy swět zabył, zo je jeničcy we křesćanstwu wumoženjo swěta zaručene a zapołożene.

Je dawno na času, zo bychmy my křesćenjo ze spanja a sebjeslepjenja wstanyli. Swět stoji před nami a praša so: „Hdźe maće křesćanstwo? Je wone pola was hišće žiwe?“ Što? Što . . .? Koho so prašeja . . .? Nas. Kóždoho a kóždu z nas. Kóždoho a kóždu, kiž hišće njedźelu z „Pobožnym Wosadnikom“ a z „Jězusowej Winicu“ do cyrkwje khodźi. Slepy, khromy, wusadny, hłuchi a khudy je so swět stał, kiž je so we swojej hordosći do wěry na krasnosć wšoho časnoho zabłudźił.

Swět wě, zo slepy njemóže slepoho wodźić, zo khory njemóže bjez zepjerow khodźić, zo wusadny njemóže sebje samoho wustrowić. Swět tohodla pyta tych, kotřiž su z přećiwnym promjenjom při tajkich ćežkich khorosćach. Pola nas křesćanow so nětko njemóže wo to jednać, zo jim škodopřejnje wotmołwimy: „Njejsmy wam to hižo dawno prajili? Nětko maće swoju wobradu!“ Po čł wsku wšak by to zrozemliwe było. Ale křesćanske by tajke zadźerženjo njebyło. Ně, ně, tu so wo něšto cyle druhe jedna! Kóžda nakhilnosć k směchej nam zańdźe, hdyž přemyslimy, kak bychmy dyrbjeli móc wotmołwić, zo bychmy dopokazali prawo k sudźenju. Takle bychmy dyrbjeli

móc prajić: „Rozhladujće so pola nas a potom powědajće druhim, štož sće widźeli. Pola nas to namakaće, štož wam pobrachuje. Pola nas njeje slepych, kiž njeznaja puć k zbóžnosći; pola nas njeje khromych, kiž sprócnje ze zepjerami štympaja a w žiwjenju dale njemóža, dokelž so hižo jónu rozbi; pola nas njeje wusadnych, kiž njejsu ničo hódni za človjestwo, ale jenož ćeža za ludowu zhromadnosć; pola nas njeje hłuchich, kiž swojeje hłowy na wopačnych pućach khodźa a kotrymž žanych doréči njeje. Pola nas a runje pola nas njeznaja we smjerći žaneje hrózby, dokelž ju njebojaznje wočakuja a — zbóžny je, kotryž so nad nami njepohóršuje!“

Tole, runje tole bychmy dyrbjeli prajić móc. Ale božedla, štó dha by sej to zwěrił prajić? Njeměnju, zo by to wšo zcyła njemóžne było. My wšitcy derje wěmy, zo so to wšo hodźi, a zo je pola někotrohožkuli křesćana wšo we rjedźe. Ale nas ponižuje, zo so to wo wšitkich prajić njehodźi, zo je nawopak wjele slepych, hłuchich, khromych a wusadnych mjez nami. Zawěsće by křesćanstwo wjele dale rozšěrjene a bóle woblubjene było, hdyž by něštožkuli hinak a lěpje było. K tomu móže kóždy z nas dopomhać. Dyrbi sebje samoho dospołnje w mocy měć a sebje samoho z kóždeje khorosće a njedosahatosće z Božej pomocnej hnadu wudobywać. Jedyn jenički cyły křesćan móže cyłomu swětej dowěru ke křesćanstwu zasy dobyć. A što hakle potom, hdyž wšitcy, kiž so křesćenjo mjenuja, to też dokładnje su? Naš čas sebi žada, zo kónc činimy z někajkim slepym, khromym a wusadnym „křesćanstwom“. Poměry časa sebi žadaja, zo započinamy z jasnym, sprawnym, skutkownym a strowym křesćanstwom. Też dźensa chce swět wjacy widźeć dyžli profetu abo připowědźerja, chce widźeć činjerjow a skutkowarjow. To wšitko sebi jara khutnje a raznje žada lětuši advent, kiž nětkole „swjećimy“, štož poprawym réka, zo mamy so swjatosćić we sprawnej pokuće. Abo njeměniće? Khiba njechaće? Wěste je: Hdźež nětkole njeje woprawdźity advent, to réka přikhad, přibliženjo k Bohu, tam budźa we wutrobach prózdne hody, kaž najskerje w prjedawšich lětach też. Mudrišim, kiž na njewěriwy swět hišće cyły rozom njepřisadźichu, budźe tole za lětuši advent khutna wučba! -a.

Swjaty Mikławš.

Lěto wot lěta pućuje „Swjaty Mikławš“ wot khěžki ke khěžcy po cyłym katolskim kraju, dźěćom a wotrosćenym wjeselo přihotujo a jich žohnujo. Joho wosoba je wšěm tak derje znata! Před tutym swjatym biskopom so žane durje njezamkaja. Swjaty Mikławš je a wostanje biskop, byrnjež často dosć wot njewěriwych abo njepowučenych člowjekow směšeny był.

Swjatoho Mikławšowe mjeno namakamy prěni raz w stawiznach 4. lětstotka. W měsće Patra w Małej Aziskej so w poslednjej połojcy 3. lětstotka narodźi. Joho staršej běštaj dobraj křesćanaj a měještaj bohate zamoženjo. Tak móžeštaj hólčeca derje wukubłać a na šulu póslać. Hižo w młodych lětach, to bě tehdom něšto cyle wurjadne, dósta Mikławš měšnisku swjećiznu.

Zahe zhubi swjaty Mikławš swojeju staršeju. Bohate bě joho herbstwo. Tola wón wuži wšitko jenož k tomu, zo by khudym a syrotam pomhał. Wšědnje swj. Mikławš lud wučeše, jałmožnu wudźěleše a wječor so dołho modleše. Legenda powěda, zo jónu w nocy, hdyž we hłubokim sparu leżeše, cyle jasnje zasłyša cuzy hłós, kotryž joho namołwješe, zo by khudym pomhał. Hłós mjenowaše znatu swójbu a praji dale: „We njej knježi najwjetša nuza. Nichtón njewě sebi radźić. W tutym zadwělowanju je nan na žałostnu mysl přišoł: joho tři dźowki dyrbja za pjenjezy njewinowatosć předać.“ Hnydom swjaty Mikławš stany a dźěše k tutomu domej a z wotewrjenym woknom ćisny tři měški ze złotom a slěbrom do jstwy a woteńdźe spěšnje. Tak je swj. Mikławš z rjanym skutkom křesćanskeje miłosće cyłu swójbu před ćežkimi hrěchami a před hańbu zakhował.

W swjatym Mikławšu sapaše žiwa křesćanska zahorjenosć. Wopyta też hnadowne městna swjatoho kraja. Putnikarjo jědźechu z wulkim čołmom. Lědma běchu z domizny wotjěli, wěšćeše Mikławš čołmarjam, zo wulki wichor jich napadnje. Wšitcy so jomu smějachu, chcychu tola lěpje rozemić, dyžli tónle cuzy. Ale wěrnosć wěšćenja so bórzy pokaza. Wichor šumješe a z čołmom mjetaše. Najwjetši strach wšěm hrožeše. Ći, kiž běchu prjedy cuzoho putnikarja wusměšeli, joho nětko prošachu: „Swjaty mužo, je ći twój Bóh wětr doprědka wozjewił, potom tola twój Bóh tebje zawěsće też wusłyši, hdyž joho za nas wšěch prosyš; hewak smy wšitcy zhubjeni.“ Lědma swjaty Mikławš swój paćeŕ započa, přesta wichor a morjo hnydom woćichny. — Wšitcy běchu wumoženi. Tohodla česća hišće dźensa namorńicy swjatoho Mikławša jako zakitarja we swojich nuzach.

W swjatym kraju wopytowaše swjaty Mikławš wšitke hnadowne městna a nutrnje so tam modleše. Wotmysli sebi, tam přecy wostać. Bóh pak hinak rozsudźi. W nocy pósła swojoho jandźela a praji: „Twoje městno je w Mirje w Lybiskej. Tam dyrbiš bórzy wotpućować.“ Runje běše w Mirje tamniši biskop wumrěł. Susodni biskopja běchu so zhromadźili, zo bychu nowoho biskopa wuzwolili, tola njebě žaneje přezjednosće mjez nimi. Tuž wobzamknychu cyle potajnje: biskop dyrbi być, štóž přichodne ranjo prěni do cyrkwje zastupi. A hlej: po Božej woli dóńdźe swjaty Mikławš z cuzoho kraja do domizny. Joho prěni puć bě do cyrkwje. Wot nazdala jedyn biskop kedźbowaše. Lědma swj. Mikławša w cyrkwi wuhlada, stupi k njomu. Mikławš njewědźeše, kak so jomu stanje. Biskop dźěše z Mikławšom ke biskopam, kotřiž běchu so rano zahe zhromadźili. Hačrunjež so Mikławš dosć wobaraše, tola skónčnje biskopsku swjećiznu přiwza.

Jako biskop pak bě sebi swjaty Mikławš derje wědomy, zo je nětko pastyŕ Khrystusowoho stadła a zo dyrbi wěriwym z dobrym přikładom być. Mikławš namołwješe k wutrajnosći we wěrje do Khrystusa, hdyž wichory w swjatej Cyrkwi howrjachu. Njeboješe so ani přesćěhanja, ani smjerće. Tuž njemóžemy so dźiwać, zo swj. Mikławša bórzy zajachu a do jastwa tyknychu, hdźež dyrbješe njesměrnje wjele ćerpjeć. Swobodu hakle dósta, hdyž kejžor Konstantin Wulki trón nastupi. Najbóle zwjeseli Mikławša kejžorowa dowolnosć, zo smě w swojim biskopstwje pohanske temple potorhać.

Bórzy bu młoda katolska Cyrkej přez „Ariansku“ błudnowěru trašena. Přećiwo njej wojowaše swjaty Mikławš kaž přećiwo swojomu najhóršomu njepřećelej. Wón skutkowaše mnohe a wulke dźiwy. Lud réčeše hižo na zemi wo joho swjatosći. Powšitkownje bu česćeny wot wučenych a wšědnych člowjekow, wot bohatych a khudych. Wjele joho dźiwow znajemy; dwaj tu naspomnimy: Eustachius, nahrabny zastojnik, běše njedaloko města Miry tŕoch bohatych překupcow njewinowatych k smjerći zasudźił, zo by na tute wašnjo jich zamoženjo dóstał. To swjaty Mikławš zhoni. Hnydom dźěše k sudnikej, zo by tomu so napřećiwił. Přińdźe hišće w prawym wokomiku. Hižo chcyše kat zasudźenych wotprawić. Mikławš wutorhny katej z namocu mječ z rukow a zawoła z wulkim hłosom, tak zo wšitcy słyšachu: „Bjezbóžny sudnik chce njewinowatych morić!“ Wón wuswobodźi njewinowaće zasudźenych a cyły lud joho sławješe.

Hižo za žiwjenjo skutkowaše swjaty Mikławš wjele dźiwow; tohodla mjenowachu joho tehdom: muža dźiwow.

(Dalše hl. str. 350.)

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac december:

„Njebjeski Wótče, póśćel dźěłaćerjow do swojeje winicy!“

1. Winowy pjeńk.

Jězusowe prědowanja běchu połne žiwych wobrazow a přirunanjow. Často słyšachu wučownicy a ludźo přirunanjo wo winowym pjeńku. Při poslednjej wječeri rjekny Jězus swojim wučownikam: „Ja sym prawy winowy pjeńk. Mój Wótc je winicař. Wy śće prućata. Štóž wostawa we mni a ja we nim, tón njese wjele płodu, dokelž bjeze mnje njemóžeće ničo činić.“ (Jan 15) Tele jednore a jasne słowa prajeja nam, zo smy a dyrbimy być z Jězusom zjednoćeni a žiwi. Potom płody njesemy za njebjesa.

2. Winica.

Druhi raz powědaše Jězus přirunanjo: „Njebjeske kralestwo je podobne hospodarjej, kiž zahe rano wuńdźe (na torhošćo), zo by dźěłaćerjow najał do swojeje winicy.“ (Mat. 20, 1.) Knjez winicy je Bóh. Winica je swjata Cyrkej na zemi. Zastojnik je Jězus. Torhošćo je swět. A dźěłaćerjo smy my wšitcy. Kralestwo Boże na zemi je potajkim kaž winica. Nadobne płody tam rostu. A mnoho dźěła tam je. Dźěło njeměł wukonjeć jenož měšnik, ale też wěriwi. Kóždy měł pomhać pjanku pléć. Škódnikam wobarać. Nowu cyrobu zemi podawać z dobrym přikładom, słowom a skutkom. Zo bychu so žně radźiłe a płody byłe stotore.

3. Měšnik.

Wězo je na prěnim městnje do winicy powołany měšnik. Snano sy hižo raz začuł, kak ćežke a zamołwjenja połne dźěło měšnik ma. Kelko mocy a hnady Božeje měšnik trjeba, zo by wšěm žadanjam časa był zrosćeny! Tuž njeswař na njoho, hdyž w čłowjeskej słabości zapraja. To jomu a tebi ničo njepomha. Ale modl so za njoho, hdyž jomu hinak njemóžeš pomhać, pak ze skutkom pak z dobrej radu.

4. Swójba.

Khmani dźěłaćerjo za winicu Knjezowu wukhadźeja z pobožneje křesćanskeje swójby. Čohodla nima naš lud dosć měšniskoho dorosta? Prawa wotmołwa rěka: Dokelž nima dosć dobrych, pobožnych swójbow! Tuž modlmy so też za naše swójby, wosebje młode swójby, zo bychu byłe póćciwe a płódne a wunjesłe nadobne płody.

5. Paćeŕ swójby.

A naše swójby same dyrbjałe so wjacy doma zhromadnje modlić wo měšniski dorost. W hollandskej swójbje modlachu so staršej a dźěći wšědnje wječor zhromadnje różowc. Na to běchu dźěći wot małosće sem zwučene. Poslednja štučka różowca spěwaše so stajnje na „wosebite měnjenjo“. Hakle na smjertnym łožu wuzna nan swojim dźěćom „wosebite měnjenjo“. A kotre to bě? Zo by ze swójby wušoł misijonař. A Bóh je zbožownymaj staršimaj přećo dopjelnił. Hdyž nan zemrě, přihotowachu so tři synojo na wysoke powołanjo misijonara.

6. Maćeŕny paćeŕ.

Naše křesćanske maćerje dyrbjałe so wjacy modlić wo najwjetšu hnadu, kotraž móže so křesćanskej maćeri stać: być z maćerju měšnika. W italskej wjescy Lu zeńdźechu so měsačnje jónu wšitke maćerje k wosebitej modleńskej hodźinje. Wšitke modlachu so wo wulku hnadu, zo by Bóh Knjez wot kóždeje jene dźěćo powołał do winicy. A woprawdźe, Bóh wusłyšuje paćeŕ. Wot lěta 1888 sem je přez 500 měšnikow a klóštrskich rjadnikow z tuteje wjeski wušło.

Njemohłe naše křesćanske swójby so nětkle we swjatym advenće wšědnje wječor zhromadnje pomodlić, zo by Bóh Knjez naš lud wuwjedł z duchowneje nuzy a wobradźił nam měšnikow!

Njedyrbjał Bóh luby Knjez wusłyšeć nuzućeŕpjacy lud, kiž na kolenach klečo wótře k njebjesam so woła w adventskej žadosći?

7. Jězus kaza.

Nic jenož Swjaty Wótc nam kaza, zo bychmy so wosebje w tymle měsacu modlili wo dosć a dosć khmanych měšnikow, ale też Jězus. Wo nim piše sćenik swj. Matej (9,36): „Hdyž pak ćrjódy widźeše, běše jich jomu žel, dokelž běchu čwělowane a rozpjeršene jako wowcy, kotrež pastyrja nimaju. Tuž praji swojim wučownikam: Žně drje su wulke, ale dźěłaćeri je mało. Prošće tohodla Knjeza žnjow, zo dźěłaćerjow póśćele na swoje žně.“

Jězus potajkim wuči, zo móža sebi wěriwi dobrych pastyrjow wuprosyć. To nas wulcy tróštuje w duchownej bědźe a mócnje pohonja, so modlić za měšnikow a wo měšniski dorost.

Swjećeny pjenježk.

(Skónčenjo.)

Khwilku mjelčeše a zasy poča: „Hišće nikoho zetykał njejsym. Nó njeje mi dźensa měśćanow dźiw. W tajkim wjedrje wšak so nichtó wonka njepokaza, štóž njetrjeba. Derje tola, zo budu też skoro pod suche. Hdy bych . . . Tola što to? Štó tola tule leži?“ A so skhiliwši poča: „Mój božičko! krawy čłowjek — so njehiba — ćežcy stona — što so to njećini?“ Tón pak, kiž tu ležeše, jomu derje rozemješe a šeptajcy praješe: „Domoj, domoj!“ — „Božo pomhaj! Serb! Ale, lubši přećelo mój, hdźe dha maš swój dom?“ — A lědma bě to zhonił, dha na dobre zbožo wóz nimo jědźeše, kiž za pjenjezy ludźi wozy. Bě runje prózdny. Wojak na pohonča zawoła: tón pozasta a skoči dele. Zběhnyštaj ranjenoho na wóz; wojak sydźe so při pohonču a dale ćerješe wóz.

Tón pak, kiž bě tu do njezboža přišoł, bě tónsamón, kotromuž něhdy Sněžkec Mikławš rěkachu. Do korčmy husto wječor khodźeše. Tam pak bě sebi prózdnik zasakłeje wutroby, kajkichž je we wulkich městach dosć a nadosć, wotpasł, zo ma Sněžk přecy wjele přenjez při sebi. Wšelake dźiwje mysle běchu hižo tohodla na njoho khodźiłe; dźensa so jich wjacy njewobró. „Dźi, łakaj na njoho — njebudź wowca — a změješ pjenjez dosć . . .“ A na čož zły duch wabješe, to złóstnik wuwjedźe. Łakaše na hasy na Sněžka, nadpadźe joho njejabcy, zakłó nóž jomu k wutrobje, wza sebi pjenjezy a ćekny. Nichtó we wichorojtej dešćojtej nocy tole pytnył njeběše. Njebě-li wojak přišoł, bě traš so Sněžk tam na hasy ležo wukrawił.

Nětk pak bu hižo domoj dowjezeny a do łoža położeny. Žałosćo stoješe žona z Hilžu při łožu. Wojak bě joho wuslekał a trochu z krewje wumył. Też lěkaŕ tu hižo bě

Wón też wjacy mortwych zasy k žiwjenju zbudźi. Rjane wobrazy wumělcow to wobswědčeja. Na jenym widźimy, kak swjaty Mikławš runje tři dźěći k žiwjenju je wróćił, kotrež bě mordarska ruka skóncowała.

Kaž mnoho druhim swjatym, je Bóh tón Knjez też swjatomu Mikławšej joho poslednju hodźinu doprědka wozjewił. Swjaty biskop pak so smjerće njestróži, ale cyle zwjeseleny dźěše před smjerću k swjatym sakramentam a bórzy potom wudycha swoju swjatu dušu. Joho poslednje słowa běchu: „Wotče, do twojeju rukow poručam swoju dušu". Léta 1087 přiwjezechu italscy překupcy joho ćěło do města Bari we Italskej, hdźež swjaty Mikławš dźensa hišće wotpočuje. Dowěra a lubosć runje k tutomu swjatomu je hłuboko do ludoweje duše zrostła. Wšudźe po cyłym swěće, też w Berlinje a w Prazy, stoja swjatnicy poswjećene swjatomu Mikławšej.

W połnócnym dźělu Japanskeje, na kupje Hokkaido, wukonjeja hižo 30 lět dołho franciskanojo spomožne misijónske dźěło. Ze założerjow tutoho misijóna je jenož hišće jedyn žiwy: japoštołski vikar biskop Wjacsław Kinold. Loni joho japanske knježerstwo wosebje počesći z tym, zo joho jako jeničkoho křesćanskoho misijonara přeprosy, so wobdźělić při kejžorowych manevrach.

Na našim wobrazu widźimy franciskana bjesadujo z japanskimi syrotkami, kotrež so w misijónskim wustawje wukubłaju.

Dar lubosće.

Po słowach swj. Pawoła je japoštołske skutkowanjo za misijóny wosebity dar lubosće. W nim jewja so nic někajka wšědna lubosć, ale je to cyle swjata křesćanska karitas, kiž korjeni hłuboko w našej swjatej wěrje.

Też lětsa prosy nas swjata Cyrkej wo wopokazy lubosće za misijóny Cyrkwje. Tak je Cyrkej stajnje wołała do cyłoho swěta, do wšěch wěkow, do wšěch kóncow, do wulkoměstow, do zdalenych ćichich wjeskow. Stajnje su křesćenjo tónle hłós zasłyšeli.

Wot prastarych časow sem je wopor křesćanow za misijóny zwjazk lubosće mjez wěriwymi a njewěriwymi. Wón je zakład a zakis za rozšěrjenjo kralestwa Khrystusowoho na zemi.

Misijonarojo a nowokřesćenjo so wšědnje k Bohu modla, zo by tónle wopokaz lubosće stotorje z njebjeskim žohnowanjom mytował.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop budźe njedźelu, 12. decembra, dopołdnja w 9 hodź. w tachantskej cyrkwi swjećiznu subdiakonata wudźeleć. Swjećiznu dóstanu sćěhowacy minorisća: Jänchen, Lock, Löbmann, Lubsczyk, Marschner, Reichelt, hrabja Schall, Scheffel.

Sobotu, 18 dec., dop. w 9 hodź. dóstanu w tachantskej cyrkwi swjećiznu diakonata kk.: Lock, Lubsczyk, Reichelt, hrabja Schall a Scheffel. Ze Šěrachowa pokhadźowacych subdiakonow: Jänchena, Löbmanna a Marschnera wuswjeći najd. knjez biskop njedźelu 19. decembra, dopołdnja 1/2 10 hodź. w farskej cyrkwi w Šěrachowje na diakonow.

Z Budyšina. Póndźelu předstaješe so w Kolpingowym domje film pod hesłom P. Elpidia „Z lubosću postupujemy, z lubosću skutkujemy". Na njón běchu so wosadni přez nowiny a z klětkow přeprosyli. Knjez farař Šprencl móžeše wulku syłu přihladowarjow witać, młodych a starych. Dr. Blachetka z Berlinskeje centrale film předwjedźe a k tomu rozjasnjowace słowa rěčeše. Film jednaše wo dźěławosći křesćanskeje karitas na wšěch polach čłowjeskoho žiwjenja, wosebje pak pokazowaše, kajke hubjeństwo je wopiłstwo za jednotliwca, za swójbu, towarstwo a stat, a kak móža so wopiłcy wot tuteje słabosće wumožić. W dalšim wjedźeše nas k Rhynej, wosebje na městno, kdźež „Křižny zwjazk" swoju lětušu zhromadźiznu wotmě, do města Essen, a na druhe městna joho dźěławosće. Z přednošowanjom přihódnych basnjow a zhromadnymi spěwami bu wječor porjeńšeny, kiž měješe cyle wosadnoho razu. Wobě žurli

a kedźbliwje ranu wobhladowaše. Tola tu hižo žana rada wjacy njebě. „Jutřišoho ranja móže hišće dočakać", tak lěkař na posledku praješe. — Wyše rany mały pjenježk leżeše. Bě widźeć, zo je nóž wot njoho wotskočił — hewak bě, kaž lěkař sam wuzna, Sněžk nahle smjerć wohladał. Pjenježk pak bě tónsamón swjećeny pjenježk, kotryž bě bratrej něhdy mrějaca sotřička dała. Léta dołho bě wón pjenježk na sebi nosył, ale wjacy kedźbu njeměł. A nětk bě jomu tutoho pjenježka dla žiwjenjo podlěšene . . .

A wón tu leżeše, a tak dźiwnje, dźiwnje na pjenježk hladaše. Dopomni so zasy na swoju sotru Marku, kiž bě młoduška wumrěła, a na Khatku, kiž bě so sama swěta wotrjekła, kak je něhdy z nimaj doma před wołtarkom nutrnje paćerje spěwał, a na mać a nana, kiž běštej joho wšitko dobre wučiłoj, a na swój rjany serbski dom a kraj, hdźež bě najrjeńše léta, te léta dźěćaceje njewinowatosće, wubył.

A swědomjo poča joho hrjebać, zo njeje wostał w tutym Božim raju, zo je jón wopušćił časnoho wužitka dla a zaćahnył do cuzby, kiž je jomu wěru wzała z wutroby. Wjele lět bě žiwy był, kaž by rjekł, zo njeje smjerće a wěčnosće.

A zły jandźel stupi k njomu a šeptaše: „Bóh tebi njewoda a mi ty nihdy na nihdy njeećeknješ". — Ale jandźel pěston joho tróštowaše prajicy: „Njebjeski Wótc je miłosćiwy a wodawa rozkatej wutrobje. A strachuješ-li so Boha, dha wołaj so k maćeri Božej. Hlej, wona je wuček hrěšnikow w smjertnym bědźenju. Wona też tebje njewopušći a ći wodaco pola Boha wuprosy."

A sylzy stupichu Sněžkej do wočow, a nutrnišo wón na swój swjećeny pjenježk hladaše. Potom pohlada wokoło so: hižo bě lěkař wotešoł a też wojak chcyše woteńć, dokelž měnješe, zo tu ničo wjacy činić njemóže. Ale khory jomu kiwaše a praješe: „Přećelo, wulku lubosć sy mi wopokazał, byrnjež so prjedy ženje njewidźałoj. Ale hišće wo jenu dobrotu će prošu, tu poslednju: Dźi mi po knjeza. Čuju, zo dołho wjacy njebudu." A wojak dźěše po knjeza. Hodźinu pozdźišo pak bě Sněžk ze swojim Bohom wujednany a z khlěbom jandźelow nasyćeny. Měr a pokoj přewza zasy joho dušu.

A wón swoje poslednje ćělne mocy hromadu zebrawši so zasy k wojakej wobroći, wza joho za ruku a takle k njomu rěčeše: „Serbski bratře, Bóh tón Knjez zapłać ći wšitko to, štož sy z lubosću a woporniwosću na mni činił. Ach, ja ani hódny njeběch tajkeje lubosće. Hlej, ja sym też serbske

běštej z připosłucharjemi přepjelnjenej. Tutón swojorazny film je so prěni króć w Berlinje předwjedł a pućuje nětko po kraju, zo by powučował a pomhał.

Z Radworja. Zańdźeny tydźeń znjezboži w Krawcec skale w Křiwej Boršći syn tamnišoho skałarskoho mištra Mički. Chcyše wulki ćežki kamjeń z rjećazom na krosnje připinyć. Při zběhanju kamjenja wosta Mička z palcom w rjećazowym wójmidle wisajo a sebi palc wottłóči. Ćežku ranu nakhwilnje zawjazachu a potom znjezboženoho do Budyšskeje khorownje dowjezechu.

Z Khróšćic. Naša prjedawša wjesna „Pčólnica“, kotrejž njeboh kantor Hila dołhe lěta předstoješe, běše po joho smjerći we swojej dźěławosći khětro popušćiła. Hižo wjacy króć běchu sebi zajimcy přeli, zo by so wospjet zasy tajke zjednoćeństwo za wjes a wokolinu założiło. Wšelake zadźewki, kotrež wotstronić so też krajne pčólne towarstwo Sakskeje prócowaše, stajachu so tutomu dobromu wotpohladej napřećiwo. Po času buchu pak wšitke přewinjene, a tak so zańdźeny tydźeń rjana ličba pčołarjow w našej „Herbkej grychće“ zeńdźe, zo bychu so po nětčišich nowych postajenjach zasy do cyłka skowali a k nowomu dźěłu so stowaršili. Nimale dwaceći zajimcow ze wsy a z wokoliny so za tutu mysličku wuprajichu a wuzwolichu sebi za tutu skupinu wyššoho póstownika na wusł. Michała Šołtu w Khróšćicach za wjednika. Zastojnstwo zapisowarja překupc Fr. Natuš přewza a wučeŕ Fr. Čornak postara so wo pjenježne należnosće. Tak so nětko wšitkim dalšim wjesnym a wokolnym pčołarjam móžnosć poskića, tutomu nowomu towarstwu so přizamknyć. Nadźijomnje njebudźa dołho na so čakać dać, dokelž wšitcy su drje wo tym přeswědčeni, kajku ważnu rólu pčołarstwo w našim narodnym hospodarstwje ma.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 10. decembra, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Ralbic. 8. 12. na swjedźenju bjezhrěšnoho Podjeća swj. Marije swjeći naša Marijanska kongregacija knježnow swój titularny swjedźeń ze zhromadnym swjatym woprawjenjom na wulkich kemšach w farskej cyrkwi. Wšě knježny přińdu to we swjedźeńskej drasće w płachćičcy a z pjenježkom. — Ważmy sebi płachćičku při dóstaću swjatoho woprawjenja.

Ze Serbskich Pazlic. Njedźelu před tydźenjom swjećeše so tu sléborny kwas. Běše so 25 lět minyło, zo stupištaj krawc Jurij Hrjehork a joho mandźelska Hana rodź. Lenšec z Njebjelčic do swjatoho mandźelstwa. Na samsnym dnju bě so pola Hrjehorkec a Rješkec wjele hosći zešło, zo bychu sléborntmaj mandźelskimaj zbožo přeli. W mjenje hosći wupraji wosadny knjez faraŕ zbožopřeća wšitkich a wjedźeše jubilaromaj před woči ważnosć tajkoho dnja. Też małej holčcy z přećelstwa wuprajištej we wjazanej rěči a w žortnym wustupje ze spěwom zbožopřeća. Rjana a wjesoła zabawa dźeržeše hosći dołho hromadźe, prjedy hač so na dompuć podachu. Też wutoru zeńdźechu so w Hrjehorkec swójbje žónske k dobrej šalcy khofeja. Njech so wšitke přeća dopjelnja, kotrež su so jubilaromaj w tutych dnjach wuprajiłe.

Z Łazka. Srjedu wumrě tu Marja Brankačcyna rodź. Paškec ze Šunowa w starobje 69 lět. Wona ćerpješe 10 lět na wić, móžeše jenož z dwěmaj kiješkomaj khodźić a je wjele bolosćow přětrała. Běše pak jara sćerpna a spokojna, dokelž wědźeše, Bóh je kiž doma pyta, wón pak też je, kiž wšitku pomoc dawa a wšo k našomu lěpšomu wjedźe. Měsačnje jeje dobra dźowćička Marja ju do Ralbic na trawjanym wozyčku do cyrkwje dowjeze, zo by tam swjate sakramenty dóstawši pola Jězusa swoju sylnosć a wokřewjenjo čerpała. Před dwěmaj tydźenjomaj ju Boža ručka zaja, dóniž ju smjerć minjenu srjedu njewumoži. 21. wulkoho róžka 1893 bu zwěrowana z Michałom Brankačkom, khěžkarjom we Łazku. Z mandźelstwa wukhadźa 9 dźěći, 3 su hižo wumrěłe a 6 su žiwe a derje wobstarane. Najmłódša dźowka Marja přewozmje domjace hospodarstwo. W lěće 1935 je Mich. Brankačk nowe domske natwaril.

„Krajan“

je so na swojim dołnim puću tónkróć do někotrych zadźewkow zakopnył! Tohodla so lětsa tak dlěji.

Tola wón přińdźe!

Hody chce swjećić mjez swojimi lubymi Serbami. Dočakajće pěknje na njoho a wšitcy joho potom lubje witajće!

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Pjeć nowych kardinalow je Swjaty Wótc pomjenował, kotrychž chce 13. decembra w potajnym konsistoriju w Romje do wysokoho zastojnstwa swjatočnje zapokazać a z purpurom debić. Z tutej najwjetšej cyrkwinskej dostojnosću buchu wuznamjenjeni: Venediski patriarch Giovanni Piazza, japoštołski nuncius w Južnosłowjanskej Pellegrinetti, arcybiskop Westminsterski (London) Hinsley, bamžowy statny podsekretar arcybiskop Pizzardo a francózski arcybiskop w Lyonje Gerlier.

---

dźěćo rodźeny, njechach pak doma na žiwnosći sebi khlěb warbować a jěść, ale do cuzby sym ćahnył a sebi tu časne kubła hromadźił, na swoju dušu pak zabył. Dwaceći lět běch bjez kemši a bjez swjatych sakramentow. Hrózba mje wobběhuje, hdyž sebi nětk na to pomyslu. Wjele, wjele sym hrěšił, a moja pokuta njeje mohła Bohu wšitko zarunać. O kak budu wobstać móc před trónom Božim, štó budźe mje tam zamołwjeć?“ — „To budź bjez stracha!“ tróštowaše wojak, „Mać Boža budźe za tebje prosyć.“ — „Haj na nju so ja spušćam,“ dźeše Sněžk. „Proš pak też ty za mnje — twój pobožny paćeŕ w njebjesach wjele zamóže.“

Potom khory khwilku mjelčeše. Bě žno tak słaby, zo dyrbješe trochu wotpočnyć, prjedy hač zasy poča. „Zwotkelžkuli sy,“ wón hišće wojakej praješe, „dźi tola, hdyž zasy do Serbow přińdźeš, do Hwězdźic, prašej so, hač ničo wjacy njewědźa wo Sněžkec Mikławšu, rjekń jim, zo je ćežcy zhrěšił a hakle na smjertnym łožu so nakazał. Njech mi wodadźa wšitkón pohóršk, kotryž sym jim dawał. O zo bych ja tola tón posledni był z tych, kiž su časne kubła pytajo a na te wěčne njedźiwajo z domu ćahnyli a we cuzbje woliwkli a wěru zhubili.“ — To běchu joho poslednje słowa. Hdyž dźeń switaše, bě Sněžk hižo njeboh.

Za tři dny joho na kěrchow dowjezechu. Žona jara pře njoho njepłakaše, a so bórzy zasy woženi. Wojakej chcyše pjenježne myto dać, wón pak žanoho njeběrješe. Też Hilža na nana zabu, dokelž bě přecy bóle na maćeri wisała. Po času je zjawnje wěru přestupiła. Ju sudźić njechamy — kak zo so Bóh tón Knjez ze swojej njeskónčnej miłosću też nad njej smili a ju nětdy zasy na prawy puć dowjedźe — ale k wutrobje chcemy sebi wzać słowa mrějacoho pokutnika: Cuzba jara lohcy wěru kazy. Haj, Bóh daj, zo bychu je wšitcy prawje wopominali, hdyžkuli małych njespokojnosćow dla sebi na to myslić počinaja, zo traš by druhdźe lěpje było. Druhdźe wšak też lěpje njeje, a byrnjež tam štó wjacy bohatstwow nahromadźić mohł — što by to čłowjekej pomhało, hdy by cyły swět dobył, ale škodu měł na swojej duši? Tuž wostańmy we swojej domiznje a wobkhowajmy sebi herbstwo swojich prjedownikow: krutu wěru a dobre katolske počinki! Potom nas też Bóh luby Knjez njewopušći. A mać Boža, kotrejež swěrne dźěći stajnje być chcemy, budźe nas škitać, zo my Serbja swěrni katolscy křesćenjo wostanjemy, a zo budźe so za lětstotki hišće w našich domach Božich jeje khwalba wopowědować a jeje mjeno česćić.

Venediski patriarch pokhadźa z rjadu Karmelitow a nastupi hakle před něšto lětami swoje wysoke zastojnstwo. We swětowej wójnje bě z pólnym duchownym, kaž też nuncius Pellegrinetti, kiž wjele rěčow znaje; we wójnje staraše so wosebje za jatych rakusko-wuhefskoho wójska. Nowowuzwoleny kardinal Gerlier je jako jednory wojak swětowu wójnu dožiwił. Wón so 1880 we Versailles narodźi, studowaše prawa. Jako prawiznik doby sebi sławne mjeno. Z 33 lětami pak rozsudźi so za duchownske powołanjo. 1914 dyrbješe k wojakam. W bitwje nad Marnu 1914 bu ćežko ranjeny a 16. 9. wot Němcow jaty; přebywaše w Kölnje, Celle a Hanoverskej, dóniž njebu jako ćežkoranjeny wuměnjeny, zo by so přez Šwicu do francózskeje domizny wrócił. Na frónće bě so wuznamjenił přez wosebitu zmužitosć, tak zo bu w połkowym wukazu samo zjawnje pokhwaleny a na podwyška powyšeny. 1921 bu na měšnika swjećeny a bórzy buchu jomu wosebite nadawki dowěrjene. 1929 powoła joho Swjaty Wótc za biskopa w Tarbes-Lourdes, hdźež bu jako dobry prědar a horliwy dušepastyr sławjeny. Před dwěmaj měsacomaj hakle je Lyonsku diecejzu přewzał, kotrejež biskop je zdobom „primas Galliae", Kardinal Hinsley je był rektor bamžowoho jendźelskoho wustawa (Collegium Anglicum) w Romje, w kotrymž so jendźelscy bohosłowcy wukubłuja. Wottam dźěše jako japoštolski delegat do afrikanskoho misijónstwa, hdźež so bórzy jako wušikny organisator wupokaza. Potom powoła joho bamž za arcybiskopa Westminsterskoho.

Němska. 5. novembra před sto lětami (1837) bu **pater Janssen** w rhynskim městačku Goch rodźeny. Sławnje je znaty jako założeŕ „zjednoćeństwa Božoho słowa" (SVD), Steylskoho misijónskoho towarstwa. 1875 bu prěni misijónski dom w Steylu swjećeny. Wof lěta 1879 hač do dźensnišoho dnja je Steylske misijónske towarstwo 1750 měsnikow a bratrow do misijónow wupósłało, Steylske sotrowske towarstwo pak 1250 misijónskich sotrow. Cyrkej chce P. Arnolda Janssena do rjadu zbóžnych přiwzać; k tomu trěbny proces so přihotuje.

W Němskej mamy jenički **klóštr trapistow** w Mariawaldźe (Eifel), njedaloko města Gmünd. Tutón klóštr bu w lěće 1487 założeny a z cistercienskim rjadom zjednoćeny. Pozdźišo bu klóštr zběhnjeny. W lěće 1887 pak mniša z nowa do njoho začahnychu, tak zo móžeše 18. oktobra złoty jubilej swojoho wožiwjenja swjećić.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni: Marta Lejna, m. dź. Pawoła Ernsta Hanuški, dźěłaćerja w Serbskich Pazlicach; Rosa Renata, m. dź. Pětra Jagla, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Jan Měrćin, m. s. Jana Krala, hosćeńcarja w Serb. Pazlicach.

Zemrěći: 16. 8. Hańža zwud. Kmječowa w Serbskich Pazlicach, 61 l, 6 m. 2 d.; 17. 10. Jakub Wrobl, bur w Serb. Pazlicach, 70 l. 10 m. 13 d.; 28. 10. Mikławš Libš, wuměnkař w Njebjelčicach, 75 l. 7 m. 16 d.; 16. 11. Hana Kórjeńkec, hosp. pomocnica w Njebječicach, 38 l. 6 m. 16 d.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 738. ze Židowa: Handrij Dubsky; 739.—742. z Budyšina: Michał Rab, Jurij Hejduška (pódla Mikławška), Michał Žur, Hana Lawkusowa; 743. 744. z Bělčec: Madlena Rězakowa, Korla Martin; 745. z Hajnic-Budestec: Hana Zarjeńkec; 746. ze Sernjan: Michał Kral; 747. z Třoch Kněžow: Jakub Kněžka; 748. z Drježdźan: farař Beno Wjacsławk; 749. 750. ze Zdźerje: Hańža Kasperka, Jurij Wincař.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1057.: F. W.; 1058.: F. R.; 1059.: J. W.; 1060.: J. H.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez Michał Žur z Budyšina 1 hr.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela adventa, 5. decembra 1937:

Boža mša str. 11; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. modlitwa wo swj. Sabje str. 460, 3. modlitwa „Božo, kiž sy chcył" str. 3 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Bjezhrěšnoho podjeća najzb. knježny Marije, **8. decembra:**

Boža mša str. 482; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. modlitwa z 2. njedźele adventa str. 11 pod 2); Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10 pod 8).

3. njedźela adventa, 12. decembra 1937:

Boža mša str. 14; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. z oktawy Bjezhrěšnoho Podjeća str. 483; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 6.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Hendschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Poprjanc a mjedowk
z Kněžkec *poprjancarnje a konditarnje*
je sławnje znaty
Šulerske wrota, blizko pósty
Wosebitosć: Worjechowy, ananasowy, krokantowy poprjanc, šoklodowe rózki a wjele — druhich drobnych khłóšćeńkow —

Weidlichec kožuchařnja
w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.
Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.
Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Gardinen Neumann
Specialny wobkhod
Budyšin, Seminarska dr. 2
rózk Lawskich hrjebjow

K hodom **nahłowjacy bant,** čorny 22 cm šěšoki mtr. hr. 1.20
Štóž kupi 25 mtr., płaći za mtr. 1.00
Jenož hač do 23. 12. 1937!

R. Fritsche
w Drježdźanach A. 21, Schlüterstraße 42

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Myslće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Kakao — šoklodu

Słódke přikuski k čajej

— **kofej** —

Moritz Schmidt Kejžorowa dróha 11

Přijomny hodowny dar

su črije

wšěch družin. — Wy kupiće je derje a tunjo pola

Richarda Völkla

w Khrósćicach

při cyrkwi

Kolesace gumije

we wulkim wuběrku.

Wobswětlenja

we wšěch płaćiznach.

Wšo, štož ke kolesam trjebaće!

Thomasec bratřa

w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne

Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Dobre a rjane

wobućo

ma na składze

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Prawu radu

Wam dawa a derje Was posłužuje

drogownja

Dr. Roeber

Bohata dróha 27

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**

Likěry

wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej

125 gr **50, 60, 70 pj.**

přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Konjace nožicy

toči wěcywustojnje

Hampel

Kotołska hasa 11.

Njesćelu nikoho po wěcy wokoło!

Solingske worclowe twory

Wšitkim tym, kotřiž su mi při twarjenju k pomocy byli, wosebje k. ryćeŕkubl. Nowakej a Hanje zwud. Bermichowej z Hory, swójbje Ryńčec w Jasenćy, hdźež w swojej khorosći hospodu namakach, wuprajam wutrobny dźak!

Hana Rychtarjec z Hory.

K hodom krasny wuběrk!

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Wulke składy drasty wšěch družin a tkaninow.

K hodom wosuški,

rózynkowe, mandlowe, makowe z najlěpšimi srědkami přihotowane hižo wot hr. **2.—**

Poprjancy, šoklody, powěšeńki na štom atd. Wšo štož k hodownomu pječenju potrjebujeće kaž dobru wosuškowu muku a cytronat poruča po pjenjezach

Pawoł Tryčk

w Khrósćicach

Při cyrkwi Tel. Pančicy 284

K Božomu dźěśću: dobru rjanu drastu

Ulstry — kosmate a druhe mantle do dešća — jopy a kabaty hólčace mantle — wulki skład tkaninow wot krucha — česane sukno — drasta, w mojej krawcowni šita, budźe Wam sedźeć

Herrmann Müller w Kamjencu, Pfortenstr. 1

Jenož 3 tydźenje hišće hač do hód!

Mysłće nětk hižo na dary k Božomu dźěśću: Gardiny, šaty, wodźewy na konopeje, diwany a blida, předłohi před łoža, zawěšenja na sćěny, zawěški a začahanja („Patentroller"), přestrěncy do jstwow, na skhody atd.

Friedrich Bubach w Budyšinje rózk Lawskeje hasy a mosta.

Hotowu drastu

mužsku a hólčacu

Tkaniny wot krucha — šaty — deki atd.

nahłowjacy bant

w dobrym wuběrku pola

Reinhardt Löffler

mějićel Max Heil

w Kamjencu, Budyšska dróha

Khodownomu pječenju:

Cytrinat 500 gr **95** pj.
Narunadło za mandle 500 gr . **80** pj.
Módry mak 500 gr . **55** pj.
oranžaty, cytrony, wolije k pječenju

Połonowe wino

wot suda litr **78** pj.

worjechi 500 gr **55** pj.

worješki 500 gr **60** pj.

Stajnje čerstwy kofej:

měšany N. 100 125 gr . **50** pj.
Santos I. 125 gr **60** pj.
wosebje měšany 125 gr . **65** pj.
M. M. hobrske buny 125 gr . **80** pj.

Poprjancy, rumpodichi, marcipanowe wěcy

we wulkim wuběrku.

Powěšeńki na štom:

fondant 125 gr **18** pj.
keksy 125 gr **18** pj.
měšane 125 gr **20** pj.
kremowe 125 gr **23** pj.
desertowe 125 gr **25** pj.
posypane 125 gr **35** pj.
atd.

Rjane dary

we wulkim wuběrku:

Praliny w pyšnych tyzach, šoklodowe postawy.

Prosymy wo Waš wopyt!

Thams & Garfs

w Budyšinje

Hłowne torhošćo 8

Alfred Beitel

w Kamjencu, Budyšska dr.

Dźěćace koła

we wšěch wulkosćach ma

J. Schieback

Mužakowska dróha 4.

Deleka: **Mužace potrjeby:**

Aachenske mužace česane předženja, něšto cyle dobre!

Česane předženo a **tkaniny** k woblečenjam, kholowam, mantlam, ulstram, tež kosmojte a marengo.

Módre mužace woblečenja w 12 dobrych družinach.

Čorne sukno k smokingam a kožuchowym zwjećham.

Körnerec suknownja

mějićel A. Angermann

w Kamjencu, Połčničanska dróha 31

ma jara bohače na wuběrku dobre, krute tkaniny — mužace a žonjace — wot jednoroho hač do najlěpšoho, jara tunjo.

Něšto rjane k hodam:

Najrjeńše mužace woblečenja

z najlěpšoho Aachenskoho česanoho předženja abo druhich hódnych tkaninow w swětłych a ćěmnych rjanych mustrach

1. poskhód: **Žonjace potrjeby:**

Mantlowe tkaniny, jenobarbne a mustrowane — dobre wěcy!

Tkaniny za žónske woblečenja jenobarbne a mustrowane

kaž: Charmen-Reversible, Afgaleine.

Suknowe tkaniny.

Swjaty dźeń 8. decembra maće dobreje přileżnosće **k hodom nakupić**

z mojoho wulkoho składu rjane

hólče a holče **mužace a žonjace**

mantle

Franc Mrstny

w Budyšinje

Mustrowane khuty čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50, 8.50, 5.50**

Woknješkate wołmjane tkaniny za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**

Wołmjane zwjećhi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Dźełana žida k falam jenobarbna a mustrowana . . **3.75, 3.30, 2.75**

Joh. Schaaf

Bohata dróha (zakhod tež wot **Kotołskeje hasy**)

Kłobuki = čapki = měcy

w bohatym wuběrku

Rjane kožuchi

Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja

KURT RINKE

Kožuchaŕski mištr **Bohata dróha**

Najrjeńši dar wostanje tola:

ručna toška

wot **T. ALBERT**

w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Žónske, mužske a dźěćace pulowry dobru spódnju drastu

we wulkim wuběrku

tunjo wot

Leopold Posner

w Budyšinje, Bohata dróha

Za hody smy přihotowani!

Wobućo

wšěch družin — we wulkim wuběrku — pjenjezhódnje

SCHUH **Wegener**

Budyšin **Bohata dróha**

Hody so bliža!

Wjele nowych rjanych wěcow je dóšło: khuty, fale, rubiška atd. Přińdźće k nam pohladać — bjez nuzowanja ke kupowanju — tak rjane wěcy sće zrědka hdy widźeli.

Alphons **Schawseil** Bohata dróha

Z wosebitym wotdźělom za serbsku drastu.

Wróćiwši so wot rowa našeje horcolubowaneje maćerje, sotry, přichodneje maćerje a wowki

Hańže Wuleńkoweje

rodź. Naglec,

kotruž Bóh w starobje 64 lět k sebi wotwoła, wuprajamy **wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“** wšitkim, kotřiž na pustych wječorach a při přewodźenju za nju so modlachu, kaž tež za wjezenjo a njesenjo k rowu.

W Khanecach, Wětećy, Wudworju, Kukowje a Kamjeńcu, na dnju pohrjeba, 1. dec. 1937.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

50. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **11. decembra 1937.** | **75. lětnik.**

Nowe cyrkwinske lěto.

(Prědowanjo na serbskich kemšach w Drježdźanach.)

Njeje prózdny připad, hdyž so dźensa pola nas w Drježdźanach serbske kemše wotměwaju. Hižo ze starodawnych časow sem skhadźowachu so Drježdźanscy Serbja kóždu prěnju njedźelu adventa. Je dźěn dźensa započatk nowoho cyrkwinskoho lěta. A tak so słuša, zo my tute nowe lěto, kaž wot młodosće zwučeni, započinamy ze serbskimi kěrlušemi, modlitwami a wozjewjenjom Božoho słowa w serbskej maćernej rěči. Tak móžemy dostojnje swjećić prěnički t. j. prěnje hodźiny nowoho cyrkwinskoho lěta. Winowatosć sebi žada, zo tutón krasny Boži dar cyrkwinskoho lěta sebi trochu rozpominamy a to 1. što je cyrkwinske lěto, 2. wot koho je mamy a 3. k čomu je nam date?

1. Cyrkwinske lěto su wšitke swjate dny hromadźe wot prěnjeje njedźele adventa hač do poslednjeje njedźele po Swjatkach. We nim so nam předstajeja wšitke podawki našoho wumoženja wot joho započatka hač do kónca: wot stworjenja swěta hač do poslednjoho suda. Podłožk cyrkwinskoho lěta pak su jednotliwe dny swětneje protyki. W tutej swětnej protycy je jedyn dźeń kaž kóždy druhi. Móžemy ju přirunać z njebjeskej módrinu. Tuta, hačrunjež krasna, by so nam po času wostudźiła, dokelž človjek přeje sebi wotměnjenjo. Tohodla je wšohomócna ruka Stworićerja na nócne njebjesa nimo měry lubozne swjećatka namolowała, to su hwěžki na njebjesach. Hwěžka po hwěžcy skhadźa. Jena po druhej. Podobnje je na njebjesach cyrkwinskoho lěta. Jedyn swjedźeń při druhim. „Sprawni, praji Knjez, błyšća so w kralestwje mojoho Wótca jako hwězdy."

Tute hwězdy pak su jara wšelake po wulkosći a swětłosći. Tak ma też cyrkwinske lěto swoje wulke a małe swjate dny. Ale najswětlišo mjeze wšěmi swěći so w nocy měsačk, wobraz najzbóžnišeje knježny Marije, kotraž je njebjes kralowna. Njeličomna syła hwězdow hiba so wokoło srjedźišća, to je słónčko. Tak hibaja so też stawizny človjestwa a našoho wumoženja wokoło swojoho słónca. Tute słónco je słónco ludow, słónco sprawnosće: Jězus naš Knjez a Wumožnik. K joho česći swjećimy najwažniše swjate dny, swjedźenje Knjeza: hody, jutry a swjatki.

2. Wot koho mamy tutón wulkotny dar cyrkwinskoho lěta? Wotmołwu nam dawa Swjate Pismo. Mudry Sirach praji: „Přez Knjezowu mudrosć su dny wšelake. Wón je swjedźenje, dny swjećenja před druhimi wuznamjenił. Někotre z tutych dnjow je wón powyšił a druhe na wšědne dny sčinił." Tak běše hižo w starym Zakonju a w nowym je swjata Cyrkej, wjedźena wot swjatoho Duch, wustojnje wšo po evangeliju zarjadowała. Cyrkwinske lěto njeje žadyn prózdny firlefanz bjez zmysła, kaž njewěriwi Bože służby katolskeje Cyrkwje rady mjenuja. Kaž husto, tak je też tu: Njewědomosć je korjeń njewěry. Woni njewědźa, što zacpěwaja, a sudźa, štož njerozemja. Też sebi žanu prócu njebjeru, zarjadowanja swjateje Cyrkwje zeznać. Jich duch je ćma a jich rozom ćěmnosć w nabožnych wěcach.

3. K čomu mamy da cyrkwinske lěto? Cyle wšešće nic k tomu, zo by so ludźaca wćipnosć přez nje spokojiła. Bóh a swjata Cyrkej mataj hinaši wotpohlad. Mamy so na te wulkotne podawki našoho wumoženja dopomnić. Človjek je nimo měry zabyćiwy. Dyrbi přecy zasy dopominany być, hewak wšo pozabudźe. Też přikład a rjekowske skutki swjatych Božich so nam přecy zasy před woči stajeja. Tak móžemy jich přikład sćěhować, jich prosyć wo zastupnu prózstwu. Kajki přikład njekhabłaceje wěry dawaja nam swjeći japoštołojo, swjaty Pětr, Pawoł a Handrij. Wobdźiwamy a sćěhujemy skutki swjatych wuznawarjow, knježnow a druhich swjatych žónskich: Alojsia, Antonia, swj. Hańže, Cecilije, Hilžbjety atd.

Te skutki wumoženja pak nimamy jenož sebi před woči stajeć, ale też žiwje sobu činić, jako bychmy přitomni byli, jako bychu so tele wěcy hakle dźensa stałe. Runje smy spěwali adventski kěrluš: „Dajće njebjesa nam rosu, krepće nam toh' Sprawnoho!“ W advenće mamy we swojich wutrobach tu samsnu žadosć wubudźić, kotruž wótcojo před Khrystusom 4000 lět dołho wubudźachu čakajo na Wumožnika. Potom so na hody, Jězusowy přikhad dostojnje přihotujemy. Hody sebi křesćan žiwje před woči staja, kak je syn Boži jako khude a słabe dźěćatko we žłobiku ležał, kajku lubosć je k nam měł. Stupmy k pobožnym pastyrjam a k swjatym kralam a bjefmy žiwy podźěl na hodownej potajnosći. Jutry so nic jeno na to dopominamy, zo je Jězus wot smjerće stanył, dyrbimy mohł rjec z našimi wočemi widźeć překrasnjenoho Zbóžnika a ze swjatym Domašom wuwołać: „Mój Knježe a mój Božo!“ Swjatki so nic jenož na to dopominamy, zo je Duch Swjaty na japoštołow přišoł, ale z cyłej dušu a z cyłym ćełom dožiwimy, kak Duch Swjaty z mocu a ze sylnosću napjelnja swj. Cyrkej a jeje přiwisnikow. Cyrkwinske lěto ma hišće jedyn posledni nadawk. Pohlejmy na hwězdy, měsačk a słónčko. Wone postajeja nam čas, po kotrymž swoje swětne žiwjenjo zarjadujemy: mjenujcy lěta, měsacy, dny a hodźiny. Njebjeske swětła nam pokazuja, hdy je čas lehnyć hić, hdy je čas stawać, hdy dźěłać, hdy jěść. Po tutym wulkotnym porjedźe w Božej stwórbje cyłe swoje činjenjo a wostajenjo započinamy, dale wjedźemy a dokonjamy.

Podobny porjad dyrbi też w duchownym žiwjenju knježić. Khrystus je słónco a joho swjeći su hwězdy. Domaš Kempenski praji: „Na wosobnišich swjedźenjach dyrbja naše pobožne zwučenja nowe žiwjenjo dobyć.“ Naše znutřkowne žiwjenjo ma so znowa posylnić, kaž japoštoł praji: „Khrystus dyrbi we nas wobličwo a žiwjenjo dobyć.“ Wot jenoho swjedźenja k druhomu dyrbimy so na njón wjeselić abo tajke wotmyslenja činić, jako bychmy přichodny swjaty dźeń njeměli wjacy na zemi wobeńć, ale we wěčnosći.

Z tajkim wotmyslenjom chcemy nětk do nowoho lěta zastupić. Tohodla wotućmy z liwkosće, přetož „wěsće, zo je kralestwo Bože blizko!“ Jj.

Bjezhrěšnoho podjeća.

(K 8. hodownikej 1937.)

Štóž njeby hišće wědźał, kajke potajnstwo swjateje wěry zańdźenu srjedu swjećachmy, tomu krótko rozpisam tute swjate potajnstwo, prjedy hač kročimy do joho wozbožacych hłubinow.

8. hodownika njeswjećachmy njewoblakowane podjeću Syna Božoho w žiwoće joho swjateje maćerje Marije, kotraž, maćeŕ Knjeza, kaž wšitcy wěmy, wosta čistočista knježna. Tutón swjedźeń swjećimy dźewjeć měsacow do naroda Syna Božoho, potajkim 25. nalětnika (swjedźeń Přizjewjenja swj. Marije). Zo při tym mać Boža wosta njezranjena, čistočista knježna, to wšitcy wěrimy a to też ženje nichtón wobdwělował njeje, khiba ći, kotřiž Najzbóžnišu swarjachu njećestnu. 8. hodownika swjećimy (z lěta 1854 sem, hdźež bamž Pius IX. tutu najkrasnišu debu njewjesty Swjatoho Ducha, w samym Duchu Swjatym njezmylny, cyłej Cyrkwi swjatočnje [= ex cathedra, t. r. ze stoła] k wěrjenju wozjewi) my, dźěći katolskeje Cyrkwje, swjateje Marije njewoblakowane podjeću we žiwoće Marijineje maćerje, swjateje Hany.

Triumfalne dobyću bě tute čistočiste podjeću, dobyću nad djabołom, zasakłym njepřećelom wšěch dušow. Štóž wězo hrěch přeje, też, samo so rozemi, we tutym čistočistym podjeću ničo wubjernoho, spodźiwanja hódnoho njewuhlada. My pak, kotřiž ze wšěm swětom, křesćanskim kaž pohanskim, hrěch připóznawamy w kóždym człowjeku, dokelž jón wšudźe widźimy a we sebi stajnje začuwamy, my widźimy w Bjezhrěšnym Podjeću zbóžneje knježny Marije w žiwoće swjateje Hany triumfalne dobyću nad djabołom, njepřećelom wšěch dušow, přetož přez tute swoje čistočiste podjeću bu swjata Marija jenička wšěch człowjekow, kotraž

ženje pod hrěchom
ženje njezhrěši.

Što to rěka, jenož tón zrozemi, kotryž je hižo začuł a přeżiwił hrubosć a žadławosć hrěcha. Što to rěka, jenož tón wě poważeć, kotryž je začuł, što to woznamjenja, zo je Bóh Wótc swojoho jeničkoho Syna, runja jomu Boha, do smjerće podał, zo by nas z hrěcha wutorhnył! Što to rěka, tón zrozemi, kotryž je hižo na kolenach k Bohu wołał: Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe, wusłyš moje wołanjo a wumóž mje z mojoho hrěcha!

Haj, triumfalne dobyću nad djabołom wudoby Marija, dokelž ženje njebě pod hrěchom!

My, dźěći prawótca Hadama — a dźensniši biologojo nam praja, zo, kaž biologiscy so přecy jasnišo pokazuje, kak prawe su prastawizny Swjatoho Pisma, zo człowjestwo pokhadźuje z jenoho mandźelstwa a zo su wšitcy człowjekojo dźěći Hadama a Jěvy — my wšitcy smy z hrěchom wobćeženi podjeći a porodźeni. „Hlej, w njesprawnosći sym podjaty a w hrěchach mje porodźi moja maćeŕ“, žałosća spěwaŕ w swjatych psalmach. Runje tak kaž hišće dźensa dźěći sobućerpja, štož nan zawinuje, tak my wšitcy njesemy, štož bě naš prawótc Hadam nam zawinował. Zastorčeni smy my wot Boha z prěnjoho wokomika swojoho žiwjenja, dokelž smy dźěći Hadama. Wurubjeni a wobkhudnjeni — pod nadknježstwom djaboła! Tohodla křesćanski nan a křesćanska mać tak khětře kaž možno nas donjese do cyrkwje k dupje, zo by Bóh nad nami so smilił a nam dał, štož přez njeposłušnosć swojoho prawótca zhubichmy. A we swjatej křćeńcy Bóh nas zasy pozběhnje k hordoznosći dźěći Božich, hladajo na zasłužby swojoho lubowanoho Syna a našoho knjeza Jězusa Khrystusa.

Marija pak njebě ženje pod hrěchom, ženje pod nadknježstwom djaboła! Z prěnjoho wokomika swojoho žiwjenja sem bě wona čista a swjata. Ženje njebě tutej knježnje wšěch knježnow trěbne, hrěcha so wučisćić, přetož ju, maćeŕ Syna Božoho, Bóh na prostwu swojoho Syna před kóždej hrěšniwosću, też nanajmjeńšim próškom hrěcha, ze wšoho spočatka wukhowa, zo djabeł njeby na njej měł ženje žanoho podźěła! Tak swjata Marija zdźěđźi na spodźiwne wašnjo, štož bě pradźěd rozbrjojił, zdźěđźi přez přewulku miłosć Božu, kotrejež służownik Hadam jónu bě, tehdy z tutymi darami bohaće wobohaćeny! Haj, swjata Marija „zdźěđźi“ Bože dary, něhdy też Hadamowe, hišće bohatšo, hač běštej je Hadam a Jěva jónu pomělo. Tak krasna bu mać Boža hižo w prěnim wokomiku swojoho žiwjenja w swětle a błyšću njewinosće a swjatosće, zo, štóž jónu by ju wohladał, swojej woči wjacy njezamohł wotwobroćić wot jeje krasnosće! Kaž to na př. njezamohł, wuhladajo hród z lutoho złota! Tohodla ju też mjenujemy w Lauretanskej litaniji „złoty dom“, abo rjeńšo „złoty pałac“, dokelž w nim bu podjaty Khrystus Kral! Khrystus, kral wěčnosće, sam sebi natwari tutón złoty pałac, w kotrymž pozdźišo bydleše a z kotrohož wobleče so człowjestwo. Marija, čistočista podjata, ženje pod hrěchom njesutaše, dokelž bě wuzwolena njewjesta Ducha Swjatoho a wuzwolena mać Syna Božoho, wumožnika wšěch dźěći Hadamowych, mać Boha Jězu Khrysta, druhoho Hadama!

Haj, čistočiste podjeću swjateje Marije je woprawdźe nanajtriumfalniše dobyću Boha nad djabołom, njepřećelom wšěch dušow.

Ženje pod hrěchom Marija też ženje njezhrěši. Wot Boha před hrěchom škitana też sama ze sebje ženje z hrěchom ani sej njepohrajka, wjele mjenje z hrěchom so stowaŕši. Spodźiwnje tu so měšatej Boži škit a Boža pomoc z człowjeskej wolu a człowjeskej prócu! Ženje njezhrěšić! Što to rěka, to też jenož tón wě, kiž je junu w želnosći hórko płakajo stonał pod swojimi hrěchami! Kelko horja a bolosće přinoša hrěch do człowjeskeje wutroby! Swjata Marija bě z cyłym swojim čućom, z cyłym swojim myslenjom a z cyłym swojim chcyćom přecy a nastajnje

w blizkosći Božeje swjatosće. Ženje zła mysl, ani myslička krótka. Ženje złe słowo, ani najmjeńše. Ženje zły nješkutk, ani najsnadniši jeje čistosć njewopanca, jeje krasnosć njewomaza, jeje swjatosć njezaćmi!

Haj, w Božej maćeri nam Bóh pokaza, što wón zamóže we človjeku, a što človjek zamóže we Bohu, pokaza, kak docyłnje wón zamóže też najzasaklišu hidu a złósć djaboła zničić a wšitke sćěhi smjertnoho padu Hadama nic jenož poddusyć, ně, samo wumaznyć!

Swjateje Marije so djabol ženje ani dótknył njeje, ale też Marija djabołej ženje ani małuška njepoda! Wona bě we swojim cyłym čuću, myslenju a chcyću daloko wot njoho zdalena, bě přecy w blizkosći swojoho Boha a Knjeza. My njemóžemy pohladnyć do jeje duše, zo bychmy widźeli, kak krasnosć Boža we njej rosće, rozkćěwa, so wupřesrěwa a přecy rjeńše płody njese, kak tam služi służowna, Bohu nimoměry podobna, jara wobhladniwje a šlachotnje a połna lubosće do kralowskich drastow zdrasćena, služi wěčnomu Bohu, Najswjećišej Trojicy, njebjeskej majestosći, a we kak cunjej towaršnosći Bóh z njej wobkhadźa! To su zybolace so swětliny swjatosćaceje hnady, kotrež človjeske wóčko ženje njewohlada! Ale z jeje zwonkownoho počinanja móžemy tola znajmjeěša někak posudźeć, kak wuzko bě mać Boža z Bohom spřećelena.

Wšitcy druzy človjekojo su so postróžili, jako so jim posoł z njebjes pokaza. Profeta Daniel so zwjeze, jako jandźela Gabriela wuhlada a ležeše kaž morwy na zemi. Zacharias bě cyle wustróžany, jako samsny jandźel jomu so zjewi. Cyle hinak Marija! Jako k njej arcjandźel Gabriel zastupi, so wona też postróži, ale nic pak jandźela, ale słowow joho postrowjenja: „Strowa sy, Marija, hnadow połna, žohnowana mjeze žónskimi!“ Marija njepadny na zemju a njetřepotaše před tutym njebjeskim pósłom! Kaž by rjekł, zo je hižo na wobkhad z njebjeskimi duchami cyle zwučena! Měrnje a dostojnje so z jandźelom rozmołwja. Přemysluje w połnym měrje, što mohłe tajke słowa woznamjenjeć a kak měła so zadźeržeć. Powěda z jandźelom mohł rjec kaž ze wšědnym človjekom, doniž njeda jomu skónčnje rjanu wotmołwu: „Hlej, sym Knjeza służowna!“ Jej bě woprawdźe jandźel Gabriel „jenož“ z pósłancom Boha, kotryž sam před njej so kłonješe! To je nam znamjo jeje towaršnosće z Bohom a znamjo jeje wysokeje swjatosće! Tak z Bohom spřećelena njemóžeše docyła zhrěšić!

Nichtón z človjekow, nichtón z jandźelow ženje tak swjaty njebudźe kaž swjata Marija. Wona docpě wjeršk wšeje (stworjeneje) swjatosće. A tuta swjatosć je płód jeje bjezhrěšnoho podjeća. Zawěrno, triumfalne to dobyće nad djabołom, wšěch dušow ničerjom!

Tohodla je tak zrudźace, zo přecy zasy a zasy nadeńdźeš křesćanow, kiž slepi měnja, swjatej Mariji so zbližić směć bjeze wšeje rozkatosće wutroby, haj samo bjeze wšeje žadosće za prawej želniwosću a bjeze wšoho předewzaća, so hrěcha wostajić a swoju dušu swjatosćić, myslo, zo swj. Mariju hrěch tak njeboli kaž jeje Božoho Syna, a zo tohodla też hrěch tak njehidźi, kaž Boži jeje Syn. Woboje je wopak! Dźěćace to zmyslenjo, wotrosćenoho křesćana njehódne!

Ale rozkatoho hrěšnika abo hrěšnika, wo rozkaćo a želnosć pola njeje žebrjacoho, čistočista podjata w maćeńskej lubosći wobjima! Tajki hrěšnik proš ju dowěrliwje:

Čistočista maćeř, kotraž ty ženje pod hrěchom njejsy zhrěšiła, wuproš mi wot swojoho Syna, kiž tak darniwje će přede wšěm hrěchom wukhowa, wumoženjo wot hrěcha, zo by čiste a bjezhrěšne było wot nětka moje žiwjenjo. Amen.“

„Swjata Marija, kiž sy bjez hrěcha do swěta přišła, wuproš nam hnadu, zo bychmy my bjez hrěcha ze swěta wotešli. Amen.“

WHW — wutrobu njezawrjej!

Bjezhrěšne Podjećo — puć do cyrkwje.

Lěta 1854 wozjewi bamž Pius IX. swjatočnje:

Wučba, kotraž wobkruća, zo je najzbóžniša knježna Marija wot prěnjoho wokomika swojoho byća přez wosebitu hnadu a wurjadne wuwzaćo wšohohomócnoho Boha dźiwajo na zasłužby Jězusa Khrystusa, wumožnika človjeskoho splaha, před kóždym woblakowanjom zdźědnoho (herbskoho) hrěcha wukhowana była, je wot Boha zjewjena, a tohodla ma so wot wšitkich wěriwych kruće a wobstajnje wěrić. Tale wěra do bjezhrěšnoho podjeća najzbóžnišeje knježny Marije je w katolskej Cyrkwi we wšěch časach žiwa była. Njeje so potajkim někajka nowa wučba do Cyrkwje zanjesła, hdyž lěta 1854 swjaty wótc Pius IX. jako najwyšši wjerch a wučeŕ Cyrkwje tule wučbu jako wot Boha zjewjenu wěrnosć před cyłym swětom woznamjeni. Tale stara a stajna wěra a wučba je so z tutym swjatočnym wozjewjenjom jenož do jasnych, krutych formow zlała.

Cyrkwinscy wučerjo starowěka w rańšim a wječornym kraju ju wučachu, a we srjedźowěku bu na universitach a a we wučenych bohowědomostnych spisach nadrobnje rozpominana a dopokazowana. Najdokładnišu knihu wo bjezhrěšnym podjeću najzbóžnišeje knježny a maćerje Božeje Marije drje je spisał wulki bohowědomostnik Passaglia, w kotrejž njewotprějnje dopokazuje, zo wot najstarših časow sem je w Cyrkwi wěra žiwa była, zo je mać Boža bjez zdźědnoho hrěcha podjata; jeje dušu njeje, ani wokomik, zdźědny hrěch zwoblakował a zwohidźił. Marija drje je po porjadnym puću kaž druzy človjekojo do žiwjenja stupiła; ale přez wosebite wobhnadźenjo je Bóh ju, kotraž bě tola za mać Bóhčłowjeka wuzwolena, takrjec wokomik prjedy, dyžli móžeše zdźědny hrěch jeje duše so dótknyć, z hnadu wumoženja wudebił. Marija je też wumožena jako človjek, jako stworjenjo, kotrež wot Hadamy a Jěwy pokhadźa, ale do jeje duše wuliny so wokomik prjedy hnada Wumožnikowa, a ta wotwobara wot njeje herbsku winu, zo njebu ženje wot zdźědnoho hrěcha zwoblakowana, to rěka wona bu bjezhrěšnje podjata. Kardinal Ximenes założi lěta 1506 wosebite bratrowstwo wo Bjezhrěšnym Podjeću.

Universitny profesor a katolski měšnik Dr. Gustav Bickel, naposled we Winje, běše wulki wučenc a znamjenity znajeŕ narańšich rěčow. Kak wón namaka puć do katolskeje Cyrkwje? Słyšmy, što wón wo tym praja:

„Hdyž so“, tak wón pisa, „w zymje 1862 w Londonje z wotpisowanjom hač dotal cyle njeznatych nisibinskich spěwow swjatoho Efrema zaběrach, přińdźe mi, jako wot wonka zbudźena, přecy a zasy myslička: Jeli so w tutych spěwach jasne swědčenjo za tule wučbu namaka, tak měł w tym dopokaz za wěrnosć tuteje wučby a katolskeje Cyrkwje widźeć. Tute pohnuwanjo mje pohnu, Boha z najhłubšeje wutroby prosyć, zo by mi, jeli je katolska Cyrkej ta jenčcy prawa a jeli ma so wšitko, štož wona wuči, wěrić, zo by człowjek zbóžnosć njezhubił, na runje naspomnjene wašnjo spóznać dał; zdobom prošach też mać Božu wo jeje zastupnu prózstwu prěni raz we swojim žiwjenju w tutej należnosći. A woprawdźe namakach nětko też w tamnej zběrcy spěwow rozsudźate swědčenjo.“ Swjaty Efrem wukhwaluje w štwórtym lětstotku bjezhrěšnje Podjatu, z tutymi słowami ke Khrystusej rěčo: „Ty, o Knježe, a twoja mać, wój staj taj jeničkaj w kóždym nastupanju dospołnje čistaj. Dokelž na Tebi, o Knježe, njeje wopluska a na twojej maćeri womazka.“

Dr. G. Bickel spózna w tutym spodźiwnym zeńdźenju „wosebity škit njebjeskeje kralowny“, slědźeše dale wo katolskej cyrkwi, a nazymu lěta 1867 stoješe jako nowowuswjećeny měšnik při rowje swj. Bonifacija w Fuldźe a swjećeše swoju prěnju Božu mšu.

Něhdyši profesor dr. Eduard Preuß w Berlinje, pozdźišo redaktor wulkich nowin w Americy, bu z wozjewjenjom katolskeje wučby wo Bjezhrěšnym Podjeću tak rozhněwany, zo wótre pismo přećiwo njej wuda. Ale kajki sćěhwk

měješe to za njoho? Njenamaka wjacy měra, doniž njebě do katolskeje Cyrkwje zastupił a Bjezhrěšne Podjećo z napřećiwnym spisom zakitował, w kotrymž wuwjedźenja we swojim prěnim spisu słowo po słowje spowala. Mać Boža je sebi tak wot njoho, wot swojoho prjedawšoho přećiwnika, dosćčinjenjo wuskutkowała, kotrež njemóžeše krasniše być; wón njeje jenož wšitko wróćo wzał, wón bu zastupiwši do katolskeje Cyrkwje zdobom z jeje ćesćowarjom a zakitowarjom.

Něšto lět po swjatočnym wozjewjenju wučby wo bjezhrěšnym podjeću zjewi so (lěta 1858), kaž je z najwjetšej wěstosću zwěsćene, mać Boža sama w Lourdesu pobožnej njewinowatej holčcy 18 razow. Druhdy přihladowachu sta, pozdźišo tysacy ludźi holčcy, přez njewšědnu rjanosć swj. Marije cyle zadźiwanej a wozboženej. Hdyž bě holčka wospjet prosyła, zo směła zhonić, što te krasne zjewjenjo woznamjenja, dósta skónčnje wotmołwu: „Ja sym te Bjezhrěšne Podjećo.“ Tak je mać Boža njezmylne wuprajenjo Swjatoho Wótca sama chcyła wobswědčić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Póndźelu 13. 12. swjeći knjez Michał Rab na Cyhelnskej drózy 15 swoje 75. narodniny. W lěće 1896 je so woženił. 31 lět dołho je měł dźěło we provijantowni. Přejemy jomu, zo by prawje dołho mohł derje zasłużenu rentu wužiwać. Jubilar je swěrny sobustaw towarstwa a rady je přecy čitał a hišće čita swój Posoł. Přejemy jomu wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Z Radworja. Mjenje našeje wsy a města Raćibor (Ratibor) w Hornjej Šleźskej stej so hižo husćišo zaměniłoj. Hdyž někomu prajiš, kiž Łužicu a Serbow docyła njeznaje, zo sy z Radworja, tón hnydom na tamne hornjošlezske město mysli, dokelž po němskim mjenje nimale jenak klinčitej. Tak so njedawno młodomu mandźelskomu zeńdźe, kiž bě so z Durinskeje ze železnicu do Hornjeje Šlezskeje podał. Do Budyšina přijěwši, wołachu zastojnicy na dwórnišću: „Do Radworja — přestupić!“ Hornjošlezak přestupi do Radwořskoho ćaha. A hdyž do Radworja přijěde, spózna swój zmylk. Železniscy zastojnicy so wo Polaka postarachu, tak zo jězba zasy do prawych kolijow přińdźe. W Erfurće běše młody muž swoje dźěło wopušćił, dokelž swójbni w Raćiborje joho domoj wołachu. Tuta njeluba jězba jomu w dobrym pomjatku wostanje a wěsće we swojim žiwjenju wjacy staciji Radwor a Raćibor njezaměni.

Z Ralbic. Na swjedźenju Marije bjezhrěšnoho podjeća swjećeše Michał Šön-Šipšik swoje 80. narodniny. Mnozy přińdźechu jomu zbožopřeć. Wón je sebi też ćesćownosć zasłużił. Je so w žiwjenju zhromadnje ze swojej mandźelskej wjele prócował, wjele dźěłał a spěwał. Swój statok, kotryž při wohenju 1894 sobu so wotpali, je wón młodym ludźom bjez dołha mohł přepodać. Swój lěs je wobkhował z rjanym drjewom. Wuměnk je sebi zasłużił. — Přejemy jomu hišće wjele zbožownych lět! Bóh daj jomu móc a sylnosć, zo mohł starobu rjenje njesć!

Z Kulowa. Zańdźenu njedźelu, 5. dec., běše wurjadnje swjatočny dźeń za muži a mužskich młodostnych našeje wosady. Rano 1/28 hodź. bě za nich wosebita (zhromadnostna) Boža mša. Na tutu Božu mšu běchu so mužojo a młodźency wjacy króć doprědka wuwučowali. Wotměnjejo, zanošeŕ a wšitcy zhromadnje, w němskej rěči modlitwy z knižkow spěwachu. Měšnikej, kiž Božu mšu swjećeše, mužojo zhromadnje łaćonscy wotmołwjachu. W srjedźnej łódźi a na bokach běchu dołhe ławki wot muži wobsadźene. Na Božej mši dźěchu potom tute syły muži zhromadnje k swjatomu woprawjenju, a to w najrjeńšim porjedźe. Kak rjany to napohlad a pozběhowacy za cyłu wosadu, hdyž telko muži zhromadnje z mócnym hłosom Boha khwali a přistupi k blidu Knjeza. Je to zawěsće swěrne a zmužite wuznaćo swjateje wěry. Na tutej Božej mši běše też kaž hewak němske prědowanjo. — Popołdnju w 2 hodź. wotmě so serbski nyšpor. K prěnjomu razej spěwachmy psalmy po serbskim tekśe z „Wosadnika“. Krasnje to klinčeše, hdyž knjez farař při wołtarju a organist, knj. Paška, z přewodom pišćeli, po gregorianskim khoralu spěwaštaj. (Pozdźišo budźa so psalmy wot serbskeje wosady zhromadnje spěwać.) Potom sćěhowachu rózarije před wustajenym Najswjećišim a požohnowanjo. — W 4 hodź. zwony hižo zasy k wosebitej pobožnosći wołachu a cyrkej so kopješe z ludźimi. Kaž bě hižo wozjewjene, přijědźe popołdnju wysokodostojny knjez dijecezanski prezes Zinke z Wrótsławja k nam. Při tutej składnosći wotdźerža so wosebita swjatočnosć. Zasy spěwachmy zhromadnje z wosebitych knižkow. Před wołtarjom běchu zestajane khorhowje Kolpingoweje swójby; towarstwo młodostnych a mužojo sedźachu zasy zhromadnje w srjedźnej łódźi. Nětko stupi knjez dijecezanski prezes na klětku a prědowaše hodźinu dołho z wulkej zahoritosću wo najwjetšej kazni Khrystusowej, wo lubosći napřeću Bohu a bližšomu. Joho słowa dźěchu woprawdźe k wutrobje; kóždy móžeše sej ważne wučby sobu domoj wzać a kóždy by też rady hišće dlěje připosłuchał. Pobožnosć skónči so ze sakramentalnym požohnowanjom, a na to wuspěwa so stojo kěrluš wo Kolpingowym rowje: „Ein Gotteshaus steht zu Köln am Rhein.“ — Wječor we 8 hodź. měješe Kolpingowa swójba z přiwuznymi rjany swójbny wječor w „Němskim kejžoru“, na kotrymž so też knjez dijecezanski prezes wobdźěli. We swojej dlěšej naréči rěčeše ke swojim lubym Kolpingowym bratram kaž nan a bratr. Wón bjesadowaše z nimi a běše z kóždym jara přećelniwy. Hišće w nocy zasy wotjědźe; dyrbješe dźěn rano we Wrótsławju być. Wjeledostojnoho knjeza mnozy z Kolpingoweje swójby hižo znajachu z lětušoho putnikowanja mužskich na hnadowne městno w Różeńće. Tohodla tak wulke zahorjenjo a wjeselo nad joho wopytom!

Z Drježdźan. Prěnju njedźelu adventa mějachu tudomni katolscy Serbja w slěbornej kapali (Taschenberg-Palais) zasy swoje kemše, kiž běchu derje wopytane, wosebje też wot młódšeje generacije. Knjez farař dr. Jakubaš rozłoži we swojim prědowanju wuznam adventa, štož bě jara powučace. Bu też wozjewjene, zo budźa přichodne serbske kemše hižo prěnju njedźelu po nowym lěće, potajkim 2. januara 1938, rano we 8 hodź. Poslednja Boža mša bě za njeboh Rothowu, kotraž je lětsa wot nas wotešła do wěčnoho raja. Nadźijomnje budźa naše serbske kemše też přichodnje zasy derje wopytane. Z adventskimi spěwami bu Boža służba porjeńšena.

— Započatk decembra přesydli so naš luby krajan Mikławš Rjeńč do swojeje domizny, do Radworja, hdźež chce swój wječor žiwjenja w kole přiwuznych a znatych dokónčić. Lětdźesatki je tu mjez Drježdźanskimi Serbami žiwy był a skutkował. Bě swěrny „Jednoćan“ a so njerad wot nas dźěli, hdźež je tola tak na swojim towarstwje wisał a najradšo mjez swojimi z lubeje Łužicy přebywał. Bože wjedźenjo chcyše, zo so wróći tam, hdźež je joho kolebka stała, štož budźe jomu wěsće z wužitkom a žohnowanjom. Tam změje wón na wulkich swjatych dnjach a kermuši zawěsće wjele wopyta ze sakskeje stolicy.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. W Grüssawje, znatej šlezskej abtowni benediktinow, wotměwaja so nětkole porjadnje wuwučowanja za mužow, cyrkwinsku służbu wukonjacych, kaž zwónkow a druhich lajikow. Maja so tam we 8tydźeńskim wuwučowanju we swojej cyrkwinskej służbje wudokonjeć.

7. novembra prědowaše kardinal Faulhaber kaž kóždolětnje we Mnichowskim wulkim domje Lubeje Knjenje k wopomnjeću khudych dušow. Cyrkej bě nabita połna. Kardinal rěčeše wo katolskej wěrje jako herbstwje zemrětych: „. . . My smy křesćanscy katolscy, smy romskokotolscy, smy žiwo-katolscy, smy wjesele-katolscy . . . Dźakujće so Bohu, zo smy katolscy; daj Bóh, zo katolscy wostali!“

Za bywšich putnikarjow do Aachena!

Aachenskich putnikarjow budże wěsće zajimować a zwjeselić, zo su tamniše lětuše swjatočnosće w krasnje wudebjenej knizy wopisane, kiž 112 stronow a 105 wobrazow wopřija. Kniha płaći jenož 60 pj., k tomu 15 pj. porta. Kniha móže so na farach skazać, kiž chcyłe mi potom ličbu skazankow zdźělić, tohorunja direktnje pola podpisanoho, a to po možnosći hnydom, dokelž budże při tak nizkej płaćiznje borzy rozpředata. Też druzy móža ju dóstać, kotřiž maja zajim za bywše Aachenske swjatočnosće.

Jurij Słodeńk, wyšši wučeŕ
w Budyšinje, Lubijska dróha 13.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedźela adventa, 12. decembra 1937:

Boža mša str. 14; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. z oktavy Bjezhrěšnoho Podjeća str. 483; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 6.

4. njedźela adventa, 19. decembra 1937:

Boža mša str. 17; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Troiicy str. 6 pod 8).

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 751. z Budyšina: Madlena Deleńkowa; 752. z Glatza: frater Jan Hejduška; 753. z Kukowa: Mikławš Glawš; 754 ze Serb. Pazlic: Jurij Wrobl; 755.—757. z Budyšina Michał Glawš, Marja Krawcowa, Madlena Šěrakowa; 758. ze Zdźerje: Hańža Markowa.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1061.: P. D.; 1062.: F. H.; 1063.: J. M.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1119.: P. N.; 1120.: F. N.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Poprjanc a mjedowk
z Kněžkec *poprjancarnje a konditarnje*
je slawnje znaty
Šuleŕske wrota, blizko pósty
Wosebitosć: Worjechowy, ananasowy, krokantowy poprjanc, šoklodowe rózki a wjele — druhich drobnych khłóšćeńkow —

Weidlichec kožuchaŕnja
w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.
Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.
Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

K Božomu dźěsću: dobru rjanu drastu
Ulstry — kosmate a druhe mantle do dešća — jopy a kabaty hólćace mantle — wulki skład tkaninow wot krucha — česane sukno — drasta, w mojej krawcowni šita, budże Wam sedźeć
Herrmann Müller w Kamjencu, Pfortenstr. 1

Hdyž rumpodicha honiš...

Wonka so wětřikec hólcy honjachu. Ja rumpodicha po měsće honjach. Zastupich do předawarnje. Hdyž knjezej domu worćiznu płaćach, přispomnich: „Wy sće wóndanjo nawěštk stajił do „Katolskoho Posoła". To bě derje. Tak wědźach, hdźe na mnje čakaja a hdźe mje přećelnje witaja." A njewěriš, kak so knjez domu zwjeseli! — „To pak je rjenje, zo mi to prajiće. Tuž nětko wěm, zo ma tola zmysła a wuspěcha, nawěštki do „Posoła" stajeć. Ach, hdy bychu tola wšitcy tole prajili!" Tak přińdźechmoj do přećelneje rozmołwy. Hdyž rumpodicha honiš, praj tola, luby čitarjo, zo sy čitał nawěštk w „Kat. Posole"! Nad tym so překupc zwjeseli!

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28
Też mały nawěštk ma wuspěch!

Jenož 2 njedźeli hišće hač do hód!

Myslće nětk hižo na dary k Božomu dźěsću: Gardiny, šaty, wodźewy na konopeje, diwany a blida, předłohi před łoža, zawěšenja na sćěny, zawěški a začahanja („Patentroller"), přestrěncy do jstwow, na skhody atd.

Friedrich Bubach w Budyšinje rózk Lawskeje hasy a mosta.

Gardinen Neumann
Specialny wobkhod
Budyšin, Seminarska dr. 2
rózk Lawskich hrjebjow

K hodom **nahłowjacy bant,** čorny 22 cm šěšoki mtr. hr. 1.20
Štóž kupi 25 mtr., płaći za mtr. 1.00

Jenož hač do 23. 12. 1937!

R. Fritsche
w Drježdźanach A. 21, Schlüterstraße 42

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Myslće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Kupny dom

Pawoł Glawš

w Pančicach.

K hodom

poručuju swój bohaty skład

hrajkow.

Dale pokazam na přijomne dary kaž šokolady, čaje, kakao, rum, arak, likěry, wina, cigary a cigarety. Też předawam žiwe karpy.

K hodom krasny wuběrk!

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Wulke składy drasty wšěch družin a tkaninow.

K hodom

wosuški, rózynkowe, mandlowe, makowe z najlěpšimi srědkami přihotowane hižo wot hr. **2.—**

Poprjancy, šoklody, powěšeńki na štom atd. Wšo štož k hodownomu pječenju potrjebujeće kaž dobru wosuškowu muku a cytronat poruča po pjenjezach

Pawoł Tryčk

w Khrósćicach

Při cyrkwi Tel. Pančicy 284

Hotowu drastu

mužsku a hólčacu

Tkaniny wot krucha — šaty — deki atd.

nahłowjacy bant

w dobrym wuběrku pola

Reinhardt Löffler

mějićel Max Heil

w Kamjencu, Budyšska dróha

K hodom!

Dobre a tunje wosuški, poprjancy wšelakich družin, šokoladowe wěcy, powěšeńki na štom, wšelake bonbonjery atd. — Wšu potrjebu k pječenju wosuškow nanajlěpje poskića

Beno Kurfürst

w Radworju

Při nakupowanju **K hodom** Wam derje radźi a posłuži

Otto Bulang

w Kulowje

na torhošću, rózk Wojerowskeje hasy

Derje tu kupujeće a po pjenjezach:

Hotowu drastu
kłobuki a měcy
kolonialne twory
železny grat a nastroj
domjacu a kuchinsku nadobu

To so kupuje!

Žonjace suknje, fitrwane, ćopłe-mjehke	2.10
Žonjace podkholowčki, fitrwane, ćopłe-mjehke	1.35
Mužace ćopłe spódnje kholowy, fitrwane, krute	1.95
Mužace nohajcy, tołste štrykowane	—.68
Dźěćace nohajcy, tołste štryk. (hač do 8. wulkosće)	—.58

Wopytajće nas a pruhujće hač wěcy njejsu pjenjezhódne!

Fritz Leinert w Kamjencu

wobkhod z nohajcami a štryk. drastu

na delnjej Budyšskej hasy 24 napřeco kinej

Što rjeńšoho mohł sebi přeć

dyžli być derje wuhotowany z dobrej športowskej drastu wot

T. ALBERT

w Budyšinje
Lawske hrjebje 10

Žónske, mužske a dźěćace pulowry dobru spódnju drastu

we wulkim wuběrku

tunjo wot

Leopold Posner

w Budyšinje, Bohata dróha

K hodom:

Thaga-kofej

měšany čo. 100
125 gr . **50** pj.
Santos I. 125 gr **60** pj.

Wosebje měšany
125 gr . **65** pj.
Něšto dobre!

„Spe.ial"-měšany
125 gr . **70** pj.
M. M. hobrske buny
125 gr . **80** pj.

Rybjace konservy:

pječene jerje
litrska tyza **55** pj.
Bismarckowe jerje } litrska
sardiny } tyza
jerje w želeju } **70** pj.
zawite jerje }
wolijowe sardiny
tučne jerje w tomatowej juscv atd.

Powěšeńki na štom:

keksy 125 gr **18** pj.
fondant 125 gr **18** pj.
měšane 125 gr **20** pj.
kremowe 125 gr **23** pj.
desertowe 125 gr **25** pj.
dobre šoklodowe 125 gr **40** pj.
rumpodichi 12, 30, 55 pj.
a hišće druhe wěcy.

Mjasowa solotej
125 gr . **23** pj.
Jerjowa solotej
125 gr . **20** pj.
w majonejzy

Nowe
worjechi, worješki

Połonowe wino
wot suda litr **78** pj.

Rum, winowy palenc, arak, likěry
čerwjene a běłe wina
we wšěch płaćiznach.

Prosymy wo Waš wopyt!

Thams & Garfs
w Budyšinje
Hłowne torhošćo 8

Konjace nožicy
toči wěcywustojnje
Hampel
Kotołska hasa 11.
Njesćelu nikoho po wěcy wokoło!
Solingske worclowe twory

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Njedźelu je wobkhod wotewrjeny! Smy přihotowani!

Wobućo
wšěch družin — we wulkim wuběrku — pjenjezhódnje

SCHUH Wegener
Budyšin **Bohata dróha**

K hodom
cigary
w pyšnych tyzkach
Wulki wuběrk we wšěch płaćiznach
H. Lehmann
mějićel Reichardt
w Budyšinje, Bohata hasa 2, při hł. torhošću

To so jězba zapłaći,
hdyž k hodom jara pjenjezhódnje we wulkim wuběrku poskićamy:
Zymske mantle, žonjace, mužace a dźěćace
Ćopłe jopy, woblečenja, kholowy atd.
Dźěćace mantle we wšěch družinach

Serbja hižo na 30 lět rady tu kupuja

König, w Budyšinje
Žitna dróha 2/4, při torhošću

Worclowe wěcy łžicy pórclin
Rjane dary
Škleńčane emaljowe aluminijowe wěcy

Oskar Butter nasl.
Žitne wiki **w Budyšinje** Telefon 3691

Kłobuki — čapki
čorne velurowe
— swjedźeńske ćopłe měcy, buncle, tofle —
we bohatym wuběrku pola
Kurt Märckel
w Budyšinje, Lawske hrjebje 6

Bydlenjo
we wjescy njedaloko **Khróšćic** je k 15. dec. abo pozdźišo k wotnajenju. Bliže zhoniće **w Serbsk. kofejowni w Budyšinje.**

Rjane Boże narody
(marolinowe) z 22 dźělami we wšelakorych wulkosćach
2 90, 5.10, 7.80, 13.20
Dombuchhandlung Dilger
Miasowe jětki **5**

Smorkniki
za muže, žony, dźěći.
Trěnja, trieńčka, frotěrowane
šaty pjenjezhódnje wot

Hilger Lotzestr. 20 I

Přijomny hodowny dar
su črije
wšěch družin. — Wy kupiće je derje a tunjo pola
Richarda Völkla
w Khróšćicach
při cyrkwi

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kolesace gumije
we wulkim wuběrku.
Wobswětlenja
we wšěch płaćiznach.
Wšo, štož ke kolesam trjebaće!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Stahl-Koch-u.Brat-Geschirre
unverwüstlich im Gebrauch

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

Njedźelu 12. a 19. dec. su wobkhody wot 11—6 hodź. wotewrjene.

Z njedźelu 12. decembra

přepołožu swój wobkhod

na Mjasowe jětki 5 (Fleischbänke)

(napřećo dotalnomu swojomu překupstwej)

Wopytajće moje nowe rumnosće a přeswědče so wo bohatym składze, kotryž poskićam:

knihe — Bože narody — nabožne wěcy

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje, Telefon 3422

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50, 8.50, 5.50**

Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**

Wołmjane zwjećhi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75, 3.30, 2.75**

Joh. Schaaf

Bohata dróha (zakhod też wot **Kotołskeje hasy**)

Z dobrej drastu

přihotuješ wjeselo k hodom!

Hilger nasl. E. Wilček
Seminarska dróha 2

K hodom kupujeće pjenjezhódnje z našoho bohatoho składa:

Nohajcy, rukajcy, ćopłu spódnju a wołmjanu drastu, štrykowane pjezlki, pulowry, štrykowane woblečenja, jaki, spódnje suknje, fale.
Za muže: krawaty, khornarje, šawle, košle atd.
Za małuške dźěćatka: štuž potrjebaja.
Hotowu drastu za hólcy a holcy — mantle — woblečenja

Rudolph **Kejžorowa dróha 16**

Kłobuki = čapki = měcy

w bohatym wuběrku

Rjane kožuchi

Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja

KURT RINKE

Kožuchařski mištr **Bohata dróha**

„Meja", hudźbna jednota w Radworju,

džakuje so zjawnje swojomu wulcyzasłužbnomu bywšomu dirigentej

knjezej wučerjej Michałej Nawcy

za wšu wulku lubosć a wopornu dźěławosć!

Wšitke džakowne škowrončki a paškowrončki.

Hody so bliža!

Wjele nowych rjanych wěcow je dóšło: khuty, fale, rubiška atd. Přińdźće k nam pohladać — bjez nuzowanja ke kupowanju — tak rjane wěcy sće zrědka hdy widźeli.

Alphons **Schauseil** Bohata dróha

Z wosebitym wotdźělom za serbsku drastu.

Bóh Knjez nad žiwjenjom a smjerću wotwoła mi moju swěrnu mandźelsku, nam našu lubu mać, wowku a sotru, derje wobstaranu ze swjatymi sakramentami,

Marju Brankačcynu rodź. Paškec

z Łazka

w starobje 68 lět 10 měs. 3 dny. — Wuprajamy wšitkim, kotřiž su w čežkej khorosći jej na kajkežkuli wašnjo k pomocy byli, na pustych wječorach za nju so modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje nošerjam k rowu, knjezomaj fararjej a kapłanej za domawobstaranjo a tróštapołne słowa při rowje

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez"!

Poručamy jeje dušu do modlitwow wěriwych.

We Łazku, Ralbicach, Worklecach, Njebjelčicach, Konjecach a Kulowje,
na dnju pohrjeba, 4. dec. 1937.

We hłubokej zrudobje

žarowacy zawostajeni.

Strowosć swoju woprowała za nas dźěći
zahe sy a čefpjeła sy wjele, luba maći!
Swój křižik njeseše, ke Knjezej zhladujo,
kiž mytować či chce, hdźež wěčne zbožo jo.

Mojoho horcolubowanoho mandźelskoho, našoho staroščiwoho drohoho nana

strojniskoho mištra Jana Hirchu

smy wutoru, 23. novembra, pokhowali. Za wšitke wopokazy wutrobnoho dźělbraća a za bohatv přewod k rowej wuprajamy z tutym **naš najhorcyši dźak.**

W Kamjencu, 30. nov. 1937.

Adela Hirchowa rodź. Wobserec a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorečak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

51. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **18. decembra 1937.** | **75. lětnik.**

Čohodla to křesćenjo činja?

Hdyž bě so po swětowej wójnje w Konstantinoplu němska katolska wosada zasy wutworiła, założi so też bórzy towařstwo maćerjow. Tute wobdarjowaše khude dźěći ze swojeje wosady, nimo toho pak też druhowěriwych.

„Duchowny wótče, hdy swjeća křesćenjo swój wulki swjedźeń, na kotrymž wšitkich šćedriwje wobdaruja?“ tak prašeše so junu mały mohamedan, mały Turka, na šulskim naměsće rakusko-němskoho swjatoho Jurjowoho wustawa. Při tym sebi mysleše, zo drje też za njoho něšto wotpadnje.

„Kajki swjedźeń dha ty měniš, mój hólčko?“

„Wótče, wótče, ja to wěm“ zawoła druhi spěšnje. A z ruku machajo, jako by prěni ničo njewědźał, wuprasny: „Wón je přejara hłupy. Ale ja to wěm hišće wot lońšoho lěta. Bě to tehdy, hdyž ći tři mužojo z kamelemi přińdźechu.“ (Swjeći tři kralojo.)

„Ach smorže, ty to tola też njewěš“ měni třeći. „To je, hdyž křesćenjo spočatk nowoho lěta swjeća.“

„Wy sće wšitcy tři něšto zasłyšeli, ale nic dosłyšeli. Maronje, wěš ty to?“ praša so skónčnje orientalskoho křesćanskoho hólčeca.

„O haj“, praja tón mjelčo a wšón zbožowny: „to je swjedźeń narodźenja Jsa Ben Marjams“ (Jězusa, Marijinoho syna).

„A čohodla wobdaruja so křesćenjo potom mjez sobu? Wy wšitcy mjelčiće? Tak chcu wam sam to prajić. Dokelž dobroćiwy Bóh nam na tutym dnju najnadobniši dar dari. Što nam wón dari, Maronje?“

„Dźěćo Boże.“

„Zawěsće, swojoho syna jako človjeka. A z wjesołosće a dźakownosće dawamy sebi też něšto wšitcy mjez sobu. Ale ty chcyše wědźeć, mały Alijo, hdy to so stanje? — Za měsac. Čohodla chcyše ty to wědźeć?“

„O . . . ja to jenož tak měnjach“, wotmołwi mały Ali trochu zatrach; ale Pater wědźeše, kak je na času.

Hody tu běchu. Po swjatočnej Božej mši wotmě so w klóštrskim wustawje mała swjatočnosć, na kotrejž so khudym wobradźeše.

Pater njeje zabył, małoho Alija mjelčo přeprosyć.

Tu nětko stoji, je trochu pozdźišo přišoł. Zastupić sebi njezwěri; wón hlada jenož přez škałobu w durjach a čini wulke woči. Prěni raz widźi tu Božoh'-dźěsćowy štom, prěni raz słyši tu hodowne spěwy.

Pater je so bórzy na njoho dohladał.

Nětko so wobradźa. Stari ludźo dóstawaja wjetši abo mjeńši paket, mali zwjetša někajke woblečenjo a titu ze słódkosćemi. Ali čini dale a wjetše woči, a hlada, rucy w kholowach, přez škałobu w durjach.

„Je traš štó zabyty?“ praša so Pater. „Derje. Ale tu stoji hišće tajki mały Turka za durjemi, tón dyrbi tola też něšto wot Božoho dźěsća dóstać.“

Ali zastupi. Kajka krasnosć! Kajki błyšć, kajka swětłosć! A tu je jena hródź a wokoło njeje wjele ludźi, a małe dźěćatko leži wosrjedź hródźe we žłobjatku na słomje.

„Na, mały Alijo, wzmi k wopomnjeću na Boże dźěćo tule titu ze wšelakimi słódkosćemi.“

Wšón zbožowny běži hólčec domoj.

Po něšto času přińdźe Pater do tamnoho wotdźěla města, hdźež Ali bydli. „Kajke wjeselo sy ty tola njedawno mojomu hólcej sčinił“ tak poréča k njomu Alijowy nan, kiž runje před swojimi klamami stoješe. „Tak zbožownoho njejsym joho hišće ženje widźał. Njemóžeše so dopowědać. Zadźiwani smy so my wšitcy prašeli: „Čohodla křesćenjo to činja?“

Po dlěžšej rozmołwje z Alijowym nanom dźe Pater wšitko při sebi přemyslejo domoj. Prašenjo: „Čohodla křesćenjo to činja?“ njecha jomu z pomjatka. Haj čohodla dawaja sebi tajku prócu z turkowskimi dźěćimi, často, dóniž

mocy njezapraja? Čohodla wothladuja sotry pódla w khorowni tychle husto dosć mazanych khorych, za čož často njedóstawaja ničo, husto ani dźaka? Čohodla činja křesćenjo to wšitko? A joho wutroba wyska, a zda so jomu, jako by so němy wysk tež rozlěhował nad dźiwimi wodami Bosporusa, při tej mysličcy: „To najwjetše pak je lubosć!“

Z Caritas-hłosa.

Swjećizna subdiakonow w tachantskej cyrkwi.

W běhu lěta — a to spočatk žnjeńca — bu w samej cyrkwi wosm diakonow na měšnikow wuswjećenych. A hižo zasy móžeše najdostojniši knjez biskop zańdźenu njedźelu sedmjom minoristam — su to: Bruno Scheffel z Budyšina, Pawoł Jänchen, Beno Löbmann a Alfred Marschner ze Šěrachowa, Mikławš Lock z Kamjenicy, Hadam hrabja Schall z Huski a Jurij Reichelt z Drježdźan — swjećiznu subdiakonow wudźělić. Za wosmoho, mjenujcy knj. Lubsczika z Lipska, njeběchu trěbne pisomne podłožki hišće dóšłe a tuž dyrbješe so joho swjećizna wotstorčić. Za naše diasporne wobstojnosće je to zwjeselaca wulka ličba.

Pod mócnymi zynkami pišćelow wjedźechu swjećomni kandidatojo a cyłe tachantske duchownstwo wyššoho pastyrja k wulkomu wołtarjej. Minorisća kročachu ze zaswěćenej swěčku w rucy, zdrasćeni naramjenik (humerale), dołhu bělu suknju (alba) a ledźbny powjaz (cingulum), w lěwicy měšnisku drastu (dalmatiku) a ručnik (manipel) dźeržo. Před epistlu so swjećizna započa, najprjedy z narěču knj. biskopa a wuspěwanjom litanije Wšěch Swjatych. Poprawna swjećizna stawa so z přepodaćom swjatych sudobjow a z modlitwu biskopa nad swjećacymi, z woblečenjom swjatych drastow a z poskićenjom epistloweje knihi, z kotrejež potom jedyn z nowych subdiakonow epistlu čita. Wšitke tute swjatočnosće činjachu hłuboki zaćišć na wěriwych, zo sedm młodźencow w kćěwje žiwjenja so wopruje dźěłu we winicy Knjezowej.

Tuta swjećizna je prěni skhodźeńk k zamołwitomu duchownskomu zastojnstwu; z njej činja rozsudnu kročel do swětnoho duchownstwa a přewozmu powinosć połneje woporniwosće z Khrystusom a wšědnoho spěwanja brevěra. Po woprowanju wopruja wuswjećeni biskopej swoju swěčku jako znamjo nutrnoho zwjazka. Po woprawjeńskich modlitwach wokošuje biskop prěnjoho jomu pokoj přejo, a na to podawaja sebi swjećeni mjez sobu wokošenjo pokoja. Potom dóstanu z ruki biskopa swjate woblatko.

Při Božej mši spěwachu wosadni kěrluše, kotřiž cyrkwinsku łódź pjelnjachu, mjez nimi přiwuzni wuswjećenych a wjele cuzych. Po Božej mši stupi knj. biskop ke kehelkam a poréča k wěriwym wo kwatemberskich dnjach, přikhadźacych hodownych dnjach, wo nježenjenosći duchownych a mandźelstwje, wo winowatosćach, kotrež wuswjećeni na so bjeru, a napominaše wěriwych k modlitwam za duchownych.

Wšitkim wuswjećenym přejemy najbohatšoho Božoho žohnowanja za přichod. Bohužel njeje mjez nimi žadyn Serb. Diakonatsku swjećiznu dóstanu sobotu dopołdnja zasy w tachantskej cyrkwi. Ze Šěrachowa pokhadźacy pak njedźelu na wulkej Božej mši w Šěrachowje.

Z Łužicy a Serbow.

Ze Sernjan. Njedawno pisaše „Posoł“ wo 88. narodninach Mikławša Jurjanca jako najstaršoho w Ralbičanskej wosadźe. Dźensa wozjewja, zo je joho susod Pětr Žur, druhi najstarši wosadny, sobotu 11. 12. w starobje 86 lět a 3 měsacow wumrěł. Z Pětrom Žurom je wotešoł jedyn z našich dobrych swěrnych bohabojaznych serbskich wótcow. Je so 12. 9. 1851 na swjedźenju swj. Marijinoho mjena w Jaseńcy narodźił, hdźež měješe joho nan, Jan Žur, žiwnosć, kiž běše syn Michała Žura, bywšoho bura w Banecach p. Wutołčic. Tutón Michał Žur je so 15. 2. 1772 w Banecach narodźił. Naš Pětr Žur je so w lěće 1878 z Hańžu Hilic ze Stareje Cyhelnicy woženił, kotrež mandźelstwo je Bóh ze 6 holcami žohnował — wšitke derje w bohabojosći wukubłane. Jena z nich, Hana, je knježna w klóštrje Oberschönenfeldże w Bajeńskej z mjenom Otilija. W lěće 1882 běše sebi naš njeboh Žur we Sernjanach khěžku kupił. Pozdźišo přikupi k tomu hišće něšto pola. Jako muleř dźěłaše pola twarskoho mištra Rocha; je často daloko dyrbjał na muleńske dźěło běhać, samo do Wotrowa a Porchowa. Njech je dźěło dalše było, ale kóždy dźeń je pěši na dźěło šoł a wječor domoj, samo też při najhroznišim wjedrje. Hdyž je so Jurasec młyn z błyskom wotpalił, je wón při wulkim hrimotanju a dešćiku po puću był a 9 wohenjow we wokolinje widźał. Po puću je wón psalter rózariji wuspěwał, kotryž je zwjetša kóždy dźeń wuspěwał. Bohu służić a z tym joho překrasnjeć, to běše joho stajna mysličk. Na wšěch cyrkwjach, hdźež je mištr Rocho twarił, je też naš Pětr Žur sobu dźěłał, kaž w Khrósćicach, Ralbicach a Róžeńće. Swěrnje čitaše wón „Katolski Posoł“ wot młodosće sem. Wot časa, zo bě do swjatoho mandźelstwa zastupił, woteběraše „Posoł“ sam. Je jón porjadnje płaćił

Kak Jězusdźěćatko krutu dźěsćowsku dowěru mytuje.

W hrodźe połodnišeje Jendźelskeje knježeše wulka zrudoba. Jenička dźowka bohatoho hrabje bě wumrěła. Čežka khorosć bě zlemiła za někotre krótke dny dźěsću žiwjeńsku móc. Bjeztróštna mać, hrabinka Marja, płakaše njepřestawajcy wo swojoho lubuška. Ale wšě sylzy njezamóchu jeje tak lube dźěćo k žiwjenju zbudźić. Mała Hertka, tak rěkaše dźěćo, drěmaše hižo někotre dny we swojej zeńskej komorcy; płač a žałosć wboheje hrabinki njechaše namakać žanoho kónca. Podarmo běchu wšě pokojace a lube słowa jeje mandźelskoho; podarmo spytaštaj synaj mać rozpjeršeć. Hrabinka njeměješe za ničo wjacy zajima. Z kóždym dnjom bóle hinješe a skoro poča być stracha, zo woprawdźe ćežcy skhorje.

Jenoho dnja prošeše ju mandźelski, zo by joho na małej jězbje z awtom přewodźała. Kak wón so zwjeseli, hdyž wona to woprawdźe přilubi.

Bórzy spěchaše awto přez krajinu ze sněhom wodźetu. Kak krasnje błyšćeše so njesměrne sněhowe polo z njeličomnymi tysacami małych hwěžkow. Čisty, čerstwy powětr a napohlad krasneje krajiny skutkowaše kaž hojacy wolij na hrabinku; wona njepłakaše wjacy, jeje mutnej wóčcy nabyštej zasy žiwjenja.

Hač do města běštaj dojěłoj. Kak hinak bě tudy poruno wobkuzłacej rjanosći ćicheje lěsneje samoty, přez kotruž běštaj runje z awtom spěchałoj; jenož tu a tam wuhlada wóčko mały běły blečk, hewak jenož błóćane, šěre łuže. A kajki tu hołk, hara a hanjeńca! Tu ćěri jene awto za druhim a na druhim boku šumja elektriske wozy. Ně, to njebě žadyn napohlad za khoru wutrobu! Hrabinka zańdźeli woči, zo njeby ničo wo tutej hanjeńcy widźała.

Nadobo zasta awto před ćežkim nakładźenym wozom, kotrohož konje běchu po hładkich kamjenjach padnyłe a tak puć zahaćichu. Mjez tym, zo pomocni ludźo konjom zasy na nohi pomhachu, wobhladowaše hrabinka wukładne wokna, z hodownymi wěcami wupyšene. Při jenym woknje dohlada so na mału holčku, kotraž ze zymu třepotajo tu stoješe. Přez ćeńku, wotnošenu drasćičku duješe lodowy wětr, włosy wisachu cyle mokre po blědym čole a zawodźachu z dźěła wot zymu módro-čerwjene wobličo. Holčka z hubku dyrkotajo něšto mjelčo při sebi šeptaše.

Napohlad khudoho dźěsća pohnu hrabincynu wutrobu; wona prosy swojoho mandźelskoho, zo by hišće khwilku wočaknył. Potom stupi k małej holčcy.

a też čitał; ale nic jenož to, wón sebi „Posoł“ preč ćisnył njeje, ale je jón rjenje khował. Tak namakaš pola Sernjanskich Žurec dźensa wšě „Posoły“ wot lěta 1878 sem hač do dźensnišoho derje zarjadowane a rjenje skhowane. To je z najrjeńšim přikładom a budźe za žarowace dźěći najrjeńše dopomnjećo a zawostajenjo po jich njeboh nanu. Pilnje khodźeše do Božoho domu do Róžanta, ale njeje při tym ženje swoju farsku cyrkej w Ralbicach zanjechał. Puć njebě jomu žadyn předaloki. Po puću je swoje paćerje spěwał. Njech je tute wašnjo našich starych serbskich wótcow nětčišomu časej z dobrym přikładom. Spěwajmy też tak rady a tak wjele swoje paćerje, a Bože žohnowanjo njewuwostanje. Wosebje ducy do Božoho domu, a cyle wosebje na hnadowne městna, hdyž procesijón dźe, přizamknmy so a zhromadnje so modlo putnikujmy na hnadowne městno Róžant, nic jenož někotři dwacyćo abo třicyćo, ale cyła wosada, wosebje naša Ralbičanska wosada. Z Ralbičanskeje wosady njedyrbjał nichtó wjacy z kolesom ale pěši so modło do Róžanta putnikować, hewak cyłe putnikowanjo wjele zmysła nima. Štóž je njeboh Pětra Žura znał, na njoho tak bórzy njezabudźe. Njech wotpočuje w měrje a wěčne swětło swěć jomu!

Z Ralbic. Wokoło našoho kěrchowa w Narćikec zahrodźe nastawa nětko žiwjenjo. Srjedu su někotři Šunowscy a Konječanscy mužojo přikhwatali, zo bychu hrabičkowy pót wukopali, štomički přesadźowali a druhe wěcy zrumowali. Dokelž zahroda nimale nizko leži, dyrbi so wjele nawožować, zo by nowy kěrchow w runosći ze starym był. Naši wosadni burja su zwólniwi w zymje pjeršć wozyć. Ale pytamy hišće ručnych dźěłaćerjow, kotřiž bychu zwólniwi byli pjeršć kopać, na wóz mjetać a runać. Puć wokoło kěrchowa so přepołoži, a to budźemy tohorunja wjele kamjeni a pěska trjebać, zo by poruno hłownomu pućej był.

Z Kulowa. Před tydźenjom je w Dubrjenčanskej skale tudomny skałaŕ Jakub Knopf z Kulowa ćežcy znjezbožił. Wulki kamjeń so z wotmachom na njoho wali a joho na nohomaj a zadku ćežcy zrani. Wbohi wobžarujomny človjek nětko we Wojerowskej khorowni leži a ma wulke bolosće. Je nadźija, kaž so praji, zo žiwy wostanje, ale budźe dyrbjeć dołho ležeć a lědma wjacy k dźěłu khmany. Też starši bratr znjezboženoho, młodźenc Jan Knopf, je před tóšto lětami w samsnej skale na sćěhwkach smjertnoho znjezboženja wumrěł. — Někotre dny pozdźišo hižo słyšachmy zasy wo nowym njezbožu. Při třělenju kamjeni buchu tři tudomni dźěłaćerjo lohcy ranjeni, mózachu hišće z časom ćeknyć a před hóršim znjezboženjom so wukhować.

Z Drježdźan. 2. decembra zemrě tu invalid knj. Jakub Korjeńk, prjedy w służbje při železnicy. Rodźeny bu w Nowoslicach. Ćežku khorosć je jara sćerpliwje njesł a derje zastarany je wotešoł po dźěłapołnym žiwjenju do wěčnosće. Při rowje bu jomu zasłužena česć wopokazana.

Die Dezemberplakette des WHW 1937/38

List z Bärensteina.

W advenće 1937.

Luby Pósle!

Advent mjenuje so ćichi čas. Znajmjeńša chce jón swjata Cyrkej jako tajki měć. A to změje kóždy rozomny človjek też za prawe, hdyž so nowe cyrkwinske lěto ćicho započina. Ale wobhladajmy sebi tola jónu tutón „ćichi čas“! Njewěm, kak je to druhdźe było. Pola nas w „Americy“ runje ćicho njebě.

Wostańmy hnydom wonka! Mějachmy wšak też ćiche dny, ow haj! Při tajkim času dźeš rady po lěsu. Šmrěki su z běłym njebjeskim darom posypane. Powětr je čisty, wótry. Domčki a pola su rjenje wodźěte. To wšitko će dopomina na poslešćo, na nóc, na wotpočink. Cyła přiroda

„Što tu činiš, dźěćo?“ wopraša so z miłym hłosom.

„Prošu tu lube Jězusdźěćatko wo por črijow; přetož moja mać je khora a njemóže mi žane kupić.“

Tu dohlada so hrabinka na mały Boži narod we woknje.

Hłuboko hnuta wza hrabinka holčku za ruku a dźěše z njej do bližšoho hosćeńca. Prošeše domjacu, zo by do pódlanskoho wobkhoda po nohajcy a črije za dźěćo dóšła a da jej trěbne pjenjezy.

Potom prošeše wo sudobjo z ćopłej wodu, sadźi dźěćo na stólc a wumy jomu na poł zmjerzłej nozy. Hosćeńcarka přinjese mjez tym ćopłu drastu. Wot boka, nimale bojazliwje, hladaše holčka na hrabinku. Hdyž pak potom domjaca črije a nohajcy přinjese, a hdyž měješe nětko suchej a ćopłej nozy, wotewri so jej ert, a wona wopraša so cyle mjelčo a strachoćiwje:

„Sy ty luba mać Boža?“

„Ně, moje dźěćo“, wotmołwi hrabinka, kotrejež wóčcy běštej ze sylzami napjelnjenej, „ale ja sym jeje służownica“.

„O potom prošu, praj jej, zo so lubomu Jězusdźěćatkej z cyłeje wutroby dźakuju. A njech je też tak dobry a wustrowi mi moju lubu maćefku.“

„Je twoja mać khora?“

„Haj, a tak jara, zo docyła wjacy stanyć njemóže.“

„Hdźe dha wy bydliće?“

„Na křižnej hasy čisło 4, wysoko horjeka.“

„Potom chcemoj k twojej maćeri pohladać hić; traš bych jej pomhać mohła.“

Hrabinka wza holčku za ruku a kročeše z njej k awtej. Jeje mandźelski so dźiwaše, hdyž widźeše swoju žonu nadobo kaž přeměnjenu.

„Handrijo!“ dźeše hrabinka z něžnym hłosom, „mać tuteje holčki je jara khora; wona bydli na křižnej hasy; dokelž my tam nimo jědźemy, dowoliš mi cyle wěsće, zo dźěćo sama k njej dowjedu.“ Hrabja, wulcy zwjeseleny na tak njenadźitym přeměnjenju, kotrež na swojej mandźelskej pytny, rady do toho zwoli.

Mała Hertka njewědźeše, što so z njej stawa, hdyž do awta bu sadźena a hač domoj dowjezena. Hertka wjedźeše hrabinku wjele skhodow horje do nizkeje komorki pod třěchu, hdźež we khuduškim łožu ležeše na smjerć khora mać. Mała Hertka běžeše wjesele k maćeri a ćehnješe hrabinku sobu. „Maćefka“, zawoła dźěćo, „ja sym lube Jězusdźěćatko prosyła wo jene črije, a nětko je mi joho lubowana swjata mać pósłała hnydom swoju służownicu. Tu wona je! O maćefka, tuta je tak lubosćiwa a dobra,

spi. To wšak je woprawdźita čišina. Tola smy też na zašłych dnjach nazhonili, zo do tuteje čišiny njemdre wětřiki zajědźechu. Zběhachu sněh, třasechu štomy, howrjachu wokoło twarjenjow. To běše zlě. Mamy pola nas někotre mjena, kotrež ći hižo přeradźeja, kak tam duje. Hdyž słyšiš ležomnostne mjena kaž: zymna wyšina, abo zymna zyma, dha ći to woznamjenja, kajke wjedro tam knježi. Hewak so mjena dawaja po važnosći, kajkuž polo ma, kaž n. př.: hliny, pěski, mokřiny. Pola nas maš też hona po wjedrje. Na „zymnej wyšinje“ na přikład jara rady duje, hdyž nic samo wuje. Puće su tam w zymje zwjetša zawěte.

Dokelž sym runje po puću, chcu ći zdźělić, kak je so pola nas dźeń narodneje solidarity minył. Amerikanski wuj so wjeseli, hdyž sej ludźo hromadźe pomhaja. Sobotu 4. hodownika běchu puće w Bärensteinje mjehke. Na popołdnjo wuńdźechu zběrarjo ze swojimi piksami na puće a dróhi. Po dwu khodźachu na postajenych „revěrach“ móchje z piksu šćerkotajo a ludźi namołwjejo. Też Bärensteinski katolski farař běše mjez zběraćelemi. Na swojej stronje měješe cłowniskoho zastojnika, kiž wšak běše trochu mjeńši, za to pak měješe nowu uniformu. Jeju „polo“, kotrež měještaj připokazane, běše dróha k hranicy. Hač k samej zawěrje staj hromadźiłoj. Njejstaj pak też nikoho přelutowałoj. Bärensteinski farař tónkróć něšto pozdźišo do spowědnoho stoła přińdźe. Spowědni mějachu khwilku čakać.

Myslu, hdyž chceš woprawdźe swjatu čišinu nazhonić, zastup do našeje cyrkwje swj. Bonifacija. Jutnje mamy dwójcy w tydźenju, wutoru a štwórtk, rano w 6 hodź. Tola hačrunje je to zahe, njemóža so mnozy na kemšach wobdźělić. Jeni započinaja w fabricy hižo w 6 hodź. dźěłać, druzy jězdźa dale na dźěło a wotjědu tohorunja wokoło 6 hodź. z ćahom. Potajkim wostanje wopyt jutrni „ćichi“.

Štóž sej mysli, zo we domach nětkle w advenće samón měr knježi, so myli. Wo tym małe nazhonjenjo. Jedyn wosadny bě na swojoho fararja list pisał, w kotrymž jomu zdźěli, zo z tym z cyrkwje wustupi. Pisař přispomni, jeli sej farař dalše wujasnjenjo přeje, móže wo winach wot njoho zhonić. Dokelž farař pisarja hišće njeznaje, wopyta přileżnje swoju „wowcku“. Je to wšak hižo starši muž; ma žonu a dźěći. Wšitcy dźěłaja. Za khwilu, hdyž staj farař a joho wosadne dźěćo rozmołwu w přećelnych kolijach pletłoj, je po zdaću lód pola wosadnoho roztał. Wón dowjedźe fararja do jstwy, hdźež je wulki Boži narod nimale cyle dotwarjeny. Cyła jstwa je so k tomu wuprózdniła, zo by so wumělscy wudźěłany Boži narod postajić mohł. Wosoby a wowcki su z mjehkoho drjewa wurězane. Zadnja sćěna je z jasnymi barbami wumolowana. Moch, kamjenje a rosliny debja „puće“ a „hona“. Też swěca je sobu do służby wzata. Wšo rěči wo wulkej pilnosći a kedźbnosći. Fararjej njecha do hłowy: tutón twarc chce z cyrkwje wustupić a ma tola čas a pjenjezy za twarjenjo Božoho naroda! „Je dha to Waše khutne wotmyslenjo“, wopraša so swojoho wosadnoho, „štož sće mi we swojim lisće zdźělił?“ Nětko zhoni, hdźe špak tči. Cyrkwinski dawk joho tłóči. Do njoho je so „zakopnył“ a při tym skoro z cyrkwje „padnył“. Ja praju skoro, přetož farař a wosadny njelubu wěc k mjezsobnomu spokojenju wujednaštaj.

Potajkim ani na drohach, ani w domach, ani wonka njenamakaš wšudźe čišinu. Tu duje a wuje, tam so běha a khwata, zasy druhdźe so klepa a twari. A to wšo w čichim adventskim času. Dočakńmy! Hody, hdyž budźemy Božu nóc kemši khwatać, potom budźe čicho doma a we wutrobach.

Čichi postrow sćele amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němski generalny konsul dr. Ausmis w Sidney-u (w Awstralskej) je Hiltrupskim misijonaram, kiž na kupje Nowa Gwineja — něhdušej němskej koloniji — skutkuja, swój wosebity dźak wuprajił za wobšěrnu pomoc, kotruž su mnohim Němcam poskićeli při zničacym zemjerjenju, kotrež w Rabaul-u suroweje škody načini.

W dojednanju mjez Němskej a Pólskej dla narodnych mjeńšinow bu mjeńšinam też zaručene, zo smědźa nabožne žiwjenjo we swojej narodnej rěči pěstować a swoje cyrkwinske zarjadowanjo wobkhować.

Kaž prjedy w Paderbornje bu nětko też w Münsterskej a Trierskej dijecezy katolski zwjazk młodoho dorosta ze wšěmi swojimi wotdźělemi rozwjazany a to na zakładźe zakonja, wudatoho za škit luda a kraja.

W měsće Osnabrücku bu Kolpingowa swójba rozpušćena. Kolpingowy dom zawrěchu.

Lětsa naléto wumrě w Tokiju P. Hoffmann S. J., wulcy zasłužbny rektor **tamnišeje katolskeje university.** Z joho naslědnikom bu nětk P. Heuvers S. J., 1890 we Westfalskej rodźeny. We wukrajnych wustawach jezuitow je studował; wróći so 1916 wójny dla do Europy a bu prefekt sławnoho wustawa „Stella Matutina“ w Feldkirchu (Tirolskej). Po wójnje studowaše dale we Valkenburgu (Hollandska) a při orientalskim wustawje Hamburgskeje

WHW — wutrobu njezawrjej!

runje kaž ty, moja luba maćerka. Hladaj jenož, što wšitko sym dźensa dóstała.“ Pokaza jej drasćičku, nohajcy a črije.

Słaby posměwk rozjasni na wokomik zeskhnjene wobličo ćerpjaceje maćerje. Z poslednim napominanjom spyta so wona pozběhnyć a poskići hrabincy ruku. Chcyše něšto rjec, ale dušacy kašel ju napadny, zo ani słowčka prajić njezamóh. Hrabinka bě jej hnydom k pomocy. „Jenoho měšnika“, šeptaše khora ze słabym hłosom, „ja wumru“.

Hnydom napisa nadobna žónska někotre rynčki na mału cedulku a pósła holčku dele k hrabi. A hižo za 10 mjeńšinow bě wróćo z měšnikom.

Dobroćiwa hrabinka bě mjez tym, tak derje hač so to hodźeše, wšitko za luboho Zbóžnika přihotowała. Też mała Hertka bě jej k pomocy.

Khora so wuspowěda a dósta w přitomnosći hrabinki a hrabje, kiž bě tohorunja přikhwatał do khuduškeje komorki, swjate sakramenty mrějacych. Bě to wulki čas, přetož lědma bě so měšnik wotsalił, započa so khora hižo ze smjerću bědźić. Njehodźi so wuprajić, z kak bolostnym wóčkom pohlada hišće junu na swoje dźěćo. Hrabinka pak jej hnydom zrozemi a dźeše: „Ja budu tutomu dźěśću z maćerju“. Radostny błyšć zjewi so na blědym wobliču: „Jězuso, w tebi ja wumru“, mrějaca hišće šepta, khuda wudowa bě wudychała swoju dušu.

Hertka spózna najebać swojeje młodosće, zo je luba maćerka wotešła na přecy wot njeje. Hórcy poča płakać. Hrabinka pak ju tróštowaše: „Jězusdźěćatko je twoju khoru maćerku wzało sobu horje do rjanych njebjes. Nětko ma so mać lěpje a njetrjeba wjacy ćerpjeć. Tam horjeka budźe mać za tebje so modlić a nad tobu strażować, zo by też ty junu k njej přišła. Lube Jězusdźěćatko pak je dźensa mje k tebi pósłało, zo njeby trjebała być tu sama. A też luboho nana ty zasy dóstanješ.

Dowěrliwje wobja mała Hertka swoju nowu mać. Hłuboko hnuty hladaše hrabja na tutón hnujacy wobraz. Hrabinka pak wza swoje nětko přiwzate dźěćo za ručku a k swojomu mandźelskomu so wobroćiwši rěčeše:

„Štóž jene z tutych móličkich w mojim mjenje přijima, tón mje přijima.“ A hrabja doda: „Štož sće jenomu z tych najmjeńšich mojich bratrow činili, to sće mi činili. Marja, Bohu budź dźak a khwalba, zo mamoj zasy jenu dźowčičku. Chcemoj měć ju wobaj jenak lubo, a chcemoj sebi ju ważić jako dar z njebjes, jako hodowny dar měra a pokoja, kotryž je přinjesło Jězusdźěćatko w Božej nocy, wšitkim cłowjekam na zemi, kotříž su dobreje wole.“ m. a.

university. 1923 wróći so do Tokija, zo by na tamnišej katolskej universiće filosofiju a rěče wučił.

Němska katolska wosada w Parizu wopominaše swoje 100lětne wobstaćo. Parižski swjećacy biskop Msgr.Chaptal, kotromuž je dušepastyrstwo wukrajnikow podstajene, měješe pontifikalne kemše, při kotrychž so Freiburgski arcybiskop Dr. Gröber, Kölnjanski swjećacy biskop a němski zapósłanc wobdźělichu.

Za wuživarjow serbskoho misala.

4. njedźela adventa, njedźelu 19. decembra 1937:
Boža mša str. 17; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 6 pod 8).

Hodownička, sobotu 25. decembra 1937:
Bože mše str. 25—34.

Swj. Šćěpana, arcmartrarja, njedźelu 26. decembra:
Boža mša str. 34; Gloria; modlitwje kaž naspomnjenej; Credo; Praefacija str. 27.

Swj. Jana, japoštoła, póndźelu 27. decembra:
Boža mša str. 38.

Njewinowatych dźěćatkow, wutoru 28. decembra:
Boža mša str. 41.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 759.—769. z Worklec: Michał Wałda, Jan Bik, Jan Frömelt, Marja Rynčcyna, Jakub Ridl, Marja Kuščyna, Pawoł Kocor, Marja Bětcyna, Jurij Brězan, Jurij Bjeńš, Mikł. Krječmar; 770.—776. z Jasenicy: Mikławš Kral, Jurij Nowak, Jan Šenkař, Pawoł Bart, Michał Nowak, Jurij Wjesela, Mikławš Pječak; 777.—783. z Khróšćic: Michał Šołta, Mikławš Brězan, Marta Čornakowa, Mikławš Šiman, Pětr Hoza, Jan Deleńk, Franc Natuš; 784.—786. z Hórkow: Michał Weclich, Hana Khěžcyna, Józef Pan; 787. z Łuźca: Pawoł Salm; 788. 789. z Noweje Wjeski: Jurij Grubert, Marja Čemerjowa; 790. 791. ze Smječkec: Pětr Krawc, Jakub Matik; 792. 793. ze Zejic: Pawoł Domš, Marja Kučankowa; 794. Nowych Bóšic: Jakub Dźisławk; 795. z Časec: Jurij Zarjeńk; 796. z Prawoćic: Mikławš Šołta; 797. Noweje Wjeski: Mikławš Dyrlich; 798. z Hadamara (Limburgski wokr.): frater Rainer Matik; 799. z Lipska: Jurij Šenkař; 800.—805. z Radworja: Mikławš Šmitk, Kosmas Pjekař; Jan Měšer, Madlena Seligarka, Madl. Kurjec, Jan Brycka; 806. z Radw. Młyna: Michał Cyž; 807. z Hodlerja: Jan Wjeřš; 808. z Kamjenjeje: Michał Žur; 809. z Drježdźan: Marja Žurec; 810.—812. z Koslowa: Jurij Wowčeŕk, Bjarnat Kmječ, Hańža Čornakec; 813. 814. z Ralbic: Jakub Mróz, Hana zwud. Brojerowa; 815. ze Šunowa: Jan Mikławšk; 816. z Konjec: Mikławš Kurjat; 817. 818. ze Žuric: Jan Lipič, Jurij Lipič; 819. 821. z Wotrowa: Jakub Hajdan, Pawoł Rychtař, Pawoł Wjacsławk; 822. 823. ze Zdźerje: Jan Šmarander, Madlena zwud. Frenclowa. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1064.: P. J.; 1065.: B. J.; 1066.: M. N.; 1067.: K. H.; 1068.: Š. P.; 1069.: W. B.; 1070.: J. R.; 1071.: H. C.; 1072.: P. R.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1121.: B. J.; 1122.: J. R.; 1123.: W. B.; 1124.: P. R.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: M. D. z Noweje Wjeski 1 hr.; N. N. ze Zdźerje 10 hr.

Lič, kelko sobustawow zapłaći swój přinošk!

Hnydom w januaru zapłaći swój přinošk

150	sobustawow.	Sy mjez tutymi? Nět
51	„	w februaru,
40	„	w měrcu,
37	„	w aprylu,
13	„	w meji,
58	„	w juniju,
21	„	w juliju,
50	„	w augusće,
127	„	w septembru,
112	„	w oktobru,
78	„	w novembru,
86	„	hač dotal w decembru.

Lič, kelko zapłaćichu! Sy mjez tutymi? Nět! Nětko pak hnydom, přetož za 13 dnjow praji ći swj. Sylvester:

Džensa 31. 12. — posledni dźeń lěta 1937!

Štó njeje hišće swój přinošk za tow. swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił ??

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za november.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	2	3	Wotběrk w gr. 1	2	3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—4	+13	+3,6	—	—	—	100	150	100	+ 0,350	2	—	—	23,1

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Z dobrej drastu
přihotuješ wjesełe k hodom!
Hilger nasl. E. Wilček
Seminarska dróha 2

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.
Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.
Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Mysłće nětko też na dobre kachle
za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

K hodom
cigary
w pyšnych tyzkach
Wulki wuběrk we wšěch płaćiznach
H. Lehmann
mějićel Reichardt
w Budyšinje, Bohata hasa 2, při hł. torhošću

Poprjanc a mjedowk
z Kněžkec *poprjancarnje a konditarnje*
je sławnje znaty
Šuleńske wrota, blizko pósty
Wosebitosć: Worjechowy, ananasowy, krokantowy poprjanc, šoklodowe rózki a wjele — druhich drobnych khłóšćeńkow —

K hodom kupujeće pjenjezhódnje z našoho bohatoho składa:
Nohajcy, rukajcy, ćopłu spódniu a wołmjanu drastu, štrykowane pjezlki, pulowry, štrykowane woblečenja, jaki, spódnje suknje, fale.
Za muže: krawaty, khornarje, šawle, košle atd.
Za małuške dźěćatka: štož potrjebaja.
Hotowu drastu za hólcy a holcy — mantle — woblečenja
Rudolph **Kejžorowa dróha 16**

Müllerec *konditarnja*
W Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Kłobuki — čapki
čorne velurowe
— swjedźeńske ćopłe měcy, buncle, tofle —
we bohatym wuběrku pola
Kurt Märckel
w Budyšinje, Lawske hrjebje 6

Hotowu drastu mužsku a hólčacu
Tkaniny wot krucha — šaty — deki atd.
nahłowjacy bant
w dobrym wuběrku pola
Reinhardt Löffler mějićel Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha

Kolesace gumije
we wulkim wuběrku.
Wobswětlenja
we wšěch płaćiznach.
Wšo, štož ke kolesam trjebaće!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Konjace nožicy
toči wěcywustojnje
Hampel
Kotołska hasa 11.
Njesćelu nikoho po wěcy wokoło!
Solingske worclowe twory
Kupuju **złoto** **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno
Też mały nawěštk ma wuspěch!

Młódšu, spušćomnu **holcu,** kotraž też warić rozemi, pyta k **1. januarjej** abo pozdźišo swójba z třomi wosobami w Drježdźanach. Dalše zhonliš w našej čišćerni.

Dobre a rjane
wobućo
ma na składze
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

K Božomu dźěśću rjanu knihu!
Do kóždoho domu Boži narod!
Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje nětk: Mjasowe jětki 5

Jenož tydźeń [redacted] **hišće hač do hód!**
Mysłće nětk hižo na dary k Božomu dźěśću: Gardiny, šaty, wodźewy na konopeje, diwany a blida, předłohi před łoža, zawěšenja na sćěny, zawěški a začahanja („Patentroller"), přestrěncy do jstwow, na skhody atd.
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Lawskeje hasy a mosta.

Štó njeby znał piwowy hosćeńc
Zum Echten
hdźež pódla domjacych piwow dobre bajerske „Weihenstephan" so toči. Derje tu też pojěš.
W Budyšinje, napřećo dźiwadłej (Lawske hrjebje).

Ručne toški
podłože k pisanju
listowe toški
kožanu drastu
športowe wuhotowanjo
a wšelake nastroje
Kofry atd.
1000
rjanych wěcow k hodom!
T. ALBERT Lawske hrjebje 10

Ke serbskej drasće
trěbne fale, khuty, rubiška
wobšića — banty — knefle
— šaty a tkanu drastu —
EMIL HERTWIG
w Kamjencu na torhošću 9

Njedźelu 19. decembra su wobkhody wot 12—6 hodź. wotewrjene.

Měrnu krej
přecy měj,
tež při kupowanju
cigarow.
Potajkim kup sebi
„Ruhig Blut“
10, 12, 15, 20 pj. abo
Sumatra
Sandblatt-Krone
10, 12, 15, 20, 25, 30 pj,
abo čerstwu dobru
Brasil-cigaru
5, 6, 8, 10, 12, 15, 20, 25, 30 pj.
Pyšne hodowne pakćiki
we wšěch płaćiznach.
Cigarowy wobkhod
Friedrich Otto Sachse
Z lěta 1902 w kupnicy
(Lawska dr., při torhošću)

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50, 8.50, 5.50**
Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**
Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**
Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75, 3.30, 2.75**

Joh. Schaaf
Bohata dróha (zakhod też wot **Kotołskeje hasy**)

K swjatym dnjam!
Naš dobry kofej
125 gr **50, 60, 70, 80** pj.
Wosebje měšany
125 gr . **65** pj.
Woprawdźe něšto dobre!

Palency, wina
Jamajka-rum (měšany) 38 %
1/1 bleša **2,80** 1/2 bl. **1,55**
Jamajka-rum (měšany) 45 %
1/1 bleša **3,10** 1/2 bl. **1·85**
Dobry winowy palenc (měšany) 38%
1/1 bleša **2,50** 1/2 bl. **1,50**
Najlěpši winowy palenc (měš.) 38%
1/1 bleša **3,10** 1/2 bl. **1,85**
Nordhäuser 32 %
litr **2,40** (bjez bleše)

Wšelake likěry:
Krej-oranžowy ⁘ Kakao
z worjechom, Bergamotte,
wišnjowy z rumom,
prynelowy atd. 30 %
1/1 bleša **2,75** 1/2 bl. **1,50**
Połonowe wino
litr **78** pj.
běle połon. wino
litr **1,00** hr.

Marinady:
Pječene jerje
litrska tyza **55** pj.
Bismarckowe jerje litr.-tyza **70** pj.
sardiny
jerje w želeju 1/2litrska **40** pj.
zawite jerje
wolijowe sardiny
tučne jerje w tomatowej juščv atd.
Mjasowa solotej
125 gr . **23** pj.
Jerjowa solotej
125 gr . **20** pj.
w majonejzy

Powěšeńki na štom:
125 gr **18, 20, 23, 25** pj.
rumpodichi **12, 30, 55** pj.
Praliny, dobre měš.
125 gr . **30** pj.
Poprjancy
pakćik **20, 25, 30, 38** pj.
Prosymy wo Waš wopyt!
Thams & Garfs
Hłowne torhošćo 8
Telefon 3068

K hodom
štomowe krosnička, swečki, lameta a rjanu škleńčanu pychu we wulkim wuběrku pjenjezhódnje wot
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr.

To so jězba zapłaći,
hdyž k hodom jara pjenjezhódnje we wulkim wuběrku poskićamy:
Zymske mantle, žonjace, mužace a dźěćace
Ćopłe jopy, woblečenja, kholowy atd.
Dźěćace mantle we wšěch družinach
Serbja hižo na 30 lět rady tu kupuja
König, w Budyšinje
Žitna dróha 2/4, při torhošću

Přijomny hodowny dar
su črije
wšěch družin. — Wy kupiće je derje a tunjo pola
Richarda Völkla
w Khrósćicach
při cyrkwi

Njedźelu je wobkhod wotewrjeny! Smy přihotowani!
Wobućo
wšěch družin — we wulkim wuběrku — pjenjezhódnje
SCHUH Wegener
Budyšin **Bohata dróha**

Smorkniki
za muže, žony, dźěći.
Trěnja, trjeńčka, frotěrowane
šaty pjenjezhódnje wot
Hilger Lotzestr. 20

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wiki 28

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłužuje
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Žónske, mužske a dźěćace pulowry
dobru spódnju drastu
we wulkim wuběrku
tunjo wot
Leopold Posner
w Budyšinje, Bohata dróha

Wokołošijne kožuški
(wšelake zwěrjatka)
wowče wot **3,50** hr.,
oposum, dobry skunks,
tkhór atd pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kožuchowe jaki
pjezle
wšěch družin
poruča
kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kožuchowe podšića
we wulkim wuběrku
za žónske a mužske kožuchi
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Wojeńske čapki
z dobroho Eskimo-sukna
we wulkim wuběrku
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kłobuki
kajkež kóždomu so lubja,
hižo za **5,**— hr.
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

K hodom **nahłowjacy bant,** čorny
22 cm šěšoki mtr. hr. 1.20
Štóž kupi 25 mtr., płaći za mtr. 1.00

Jenož hač do 23. 12. 1937!

R. Fritsche
w Drježdźanach A. 21, Schlüterstraße 42

Skijowe měcy
rjane, dobre
we wšěch barbach
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

K hodom dobru drastu
z mojoho wulkoho składu.
Mužace a žonjace hólče a holče **mantle**
Franc Mrstny
w Budyšinje Bohata hasa

Rjany dar k hodom:
dobry čorny nahłowny abo družči bant.
Znate je, zo 50 lět hižo te wěcy — přecy dobre — předawamy.
Dale poskićam we wulkim wuběrku a pjenjezhódnje:
Nohajcy, podkholowčki, suknje
rukajcy, zoki, spódnju drastu
košle, krawaty, slě, smorknički atd.
Rěčimy serbscy!
Arno Kube
Kejžorowa hasa 12.

Hody so bliža!
Wjele nowych rjanych wěcow je dóšło: khuty, fale, rubiška atd. Přińdźće. k nam pohladać — bjez nuzowanja ke kupowanju — tak rjane wěcy sće zrědka hdy widźeli.
Alphons **Schaubeil** Bohata dróha
Z wosebitym wotdźělom za serbsku drastu.

Worclowe wěcy **Rjane dary** **Skleńčane emaljowe aluminijowe wěcy**
tžicy pórclin
Oskar Butter nasl.
Žitne wiki **w Budyšinje** Telefon 3691

Wróćiwši so wot rowa našoho dobroho nana, dźěda a wuja

Pětra Žura,

wuměnkarja ze Sernjan,

kotrohož je Bóh derje přihotowanoho a ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho minjenu sobotu w joho starobje 86 lět 3 měsacy wotwołał, wuprajamy wšitkim dobročerjam, wosebje wšitkim, kotřiž su so za njoho tak wjele modlili a joho k rowu přewodźeli, kaž tež nošerjam

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Poručamy joho dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Sernjanach, Nowoslicach, Oberschönfeldze, Nowej Wjescy a Ralbicach, na dnju pohrjeba, 14. dec. 1937.

Zrudźeni zawostajeni.

Po ćežkim z wulkej sćerpnosću znjesenym ćerpjenju zemrě zbóžnje zańdźenu wutoru dopołdnja derje přihotowana ze swjatymi sakramentami mrějacych naša horcolubowana mać, wowka, přichodna mać, sotra a ćeta

Hana zwud. Čórlichowa

rodź. Libšec, wuměnkarka w Jaworje,

swojeje staroby 65 lět. Zańdźeny pjatk jeje ćěło swjatočnje w Khrósćicach pokhowachmy.

Znatym, přećelam a wšitkim, kotřiž našej drohej zemrětej lubosć wopokazachu, na pustych wječorach za nju so modlachu a ju k rowu přewodźachu, kaž tež nošerjam wuprajamy **horcy dźak** a

wutrobne „Zapłać Bóh luby Knjez!"

W Jaworje, Khrósćicach, Libonju a Baćonju,
na dnju pohrjeba, 17. dec. 1937.

We hłubokej zrudobje
swójba Čórlichec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4.5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

52. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. decembra 1937.** | **75. lětnik.**

J. Čišinski:

Hody.

Do Božej' nocy zwony du,
A hwězdźički so saja rjenje;
A z njebjes wyski słyšeć su:
K wam khwata waše wumóženje.

A hrózbne mróčna zblěduja,
Hdyž płomjo z Bethlehema sapa;
A njebjesa so raduja,
Hdyž miłosć na zemju z nich kapa.

A jědla wyska, wyska šmrěk:
K nam z njebjes Boże dźěćo jědźe;
Wšěm njese pokoj, měr a lěk,
Kiž hinu w bolosćach a w bědźe.

Do Božej' nocy zwony du —
A tajne hłosy wotućeja,
A kwětki we wutrobach ktu,
Kaž wonka wabiła by meja. —

Žłobjo — wołtař.

W Romje je cyrkej, Božej maćeri poswjećena. Wona mjenuje so S. Marija maggiore. Tu khowa so žadna powostanka: žłobjo Khrystusowe. Wohladaš jenož něšto drjewjanych třěskow, kotrež su do škleńčanoho kašća położene. Hodownički pokazuja so tute drohotne powostanki. Syły ludźi khwataja do cyrkwje a česća a wokošeja je. Z wulkej pobožnosću a radosću wukonjeja tu swoje modlitwy, wědźicy, zo nihdźe druhdźe tak pobožnje Khrystusowy narod wopominać njemóža, khiba tu. Z radostnych woči spóznaješ, kajka přikhilnosć a lubosć so w jich wutrobach hori. Štóž je zbožo měł, zo so před swjatym žłobjom klečo modleše abo jako měšnik Božu mšu swjećeše, tón to za čas žiwjenja njezapomni. Žłobjo je, hdźež Bóžske dźěćatko k prěnjomu razej wotpočowaše a so woprowaše.

Žłobjo je prěni wołtař našoho Zbóžnika. — K čomu su wołtarje w cyrkwi? Kajki zmysł wone maja? Na

wołtarju so wopruje. We žłobju započa Khrystus swój wopor. Tohodla bě na swět přišoł, zo by so njebjeskomu Wótcej woprował a nas wumožił. Z woporom Khrystusowym smy wumoženi. Njeje druhoho puća, zo by človjek swoje wumoženjo namakał, khiba zo woprowacoho so Wumožnika sćěhuje!

Bóh je njewobmjezowany knjez. Jomu ma wšitko služić a z tym joho wokrasnjeć. Človjek ma wosebity nadawk, zo so woli Božej podćisnje a z tym Boha česći. To dyrbi sebi Bóh wot swojich stworjenjow žadać. Wšo, štož je na njebju a na zemi, ma joho khwalbu wozjewjeć. W tutej posłušnosći a podwólnosći přećiwo Bohu wobstoji też zbožo človjeka. Kajka radosć a spokojnosć wozbožeše wutrobu Hadama a Jévy w paradizu, doniž so tutej kazni podćisnyštaj! Tehdy běchu njebjesa na zemi. Ćwěle, bolosće a khorosće človjekaj njeznaještaj. Smjerć njeměješe přistupa na zemju. Žana bojosć človječu wutrobu njepřewza; človjek wědźeše, zo njebjeski Wótc ze wšohomócnej lubosću nad swojimi stražuje. Tak měješe to wostać, hač človjek so z tuteje zemje do njebjeskoho raja njepřenjese. Haj, njeby-li wón sam tutón krasny porjad skazył!

Wola človjeka so skhrobli, nochcyše Boha wjacy jako Wótca měć a wupowědźi jomu službu. Tajka mysl porodźi so we hłubinach hele, zawdata človjekomaj wot zawjednika a łharja wot spočatka. Wobhnadźene dźěćo Bože stupi do zwjazka z djabołom a do joho služby, ćisny wot so dostojnosć dźěći Božich. Hordosć človjeka k tomu pohnu a swojowola; njewuprajomnje so nětko poniži, służo złym požadosćam, hrěchej a djabołej. Bohu nochcyše so wjacy podwolić a słódku ćežu joho kaznjow njesć, swoju wolu chcyše přewjesć a — přińdźe do zahuby.

Poklećo Bože leži nětko na zemi a na človjestwje. Ludźo zapaduja dale bóle do njekhmaństwow, złosćow a zaslepjenosće wutroby. Spóznawaja swoju njewuprajomnu bědu a wulke hubjeństwo. Wšě človjeske srědki su naloželi, zo bychu so z bahna zahuby wuswobodźili. Wšo podarmo! Samo najmudriši a najwučeniši z pohanskich wučerjow, Aristoteles, wuznawa: „W dwělu sym žiwy był, w tyšnosći a bojosći mrěju. Bytosć wšěch bytosćow, smil so nade mnu.“ To bě joho zdychnjeńčko na smjertnym łožu. Lětsacy dołho zdychowaše človjeski splah wo Zbóžnika: „Dajće njebjesa nam rosu, krepće nam toh' Sprawnoho!“ Bohu dźak! Bóh so smili a pósła nam Wumožnika. Dźensa su njebjesa so wotewriłe a wobradźiłe spomoženjo. Wucy wužadany Zbóžnik je na swět přišoł. Pójće, křesćenjo, k žłobju a hołdujmy a dźakujmy so jomu z cyłeje wutroby!

Što to do Wumožnika je? W hródźi je so narodźił, w ćěmnej nocy, w žałostnej khudobje a wopuščenosći. Dźěćatko, drobne a słabe, ma swět wumožić a puta djabołske rozwjazać? Haj! Bjezmócne dźěćo! Wukń křesćano, na čo Bóh dźiwa! Kajku wučbu Bóžske dźěćatko nam dawa? Swjaty Pawoł, rozswětleny wot Ducha swjatoho, na to praji: „Darow a krawnych woporow wjacy njerodźiš, ale ćěło sy mi přihotował“, zo bych mjenujcy tute ćěło bolosćam a hórkomu ćerpjenju přepodał za hrěchi swěta. „Hlej přikhadźam, twoju wolu dopjelnić.“ Z tutymi słowami nam swjaty japoštoł jasnje wupraja, we čim tón Bohu spodobny wopor wobsteji, z čim človjestwo Boha wujednawa a Bože khostanjo wotwobroća a česć Božu spěchuje: z posłušnosću přećiwo Bohu. Skaženosć a zaslepjenosć človjekow běše tak wulka, zo móžeše syn Boži sam jich ze swojim přikładom powučić.

Bóh, Wumožnik, słabuške dźěćo! Wšohomócny, kotryž swět zdźeržuje a njebjeske hwězdy wodźi, njemóže jako snadne dźěćo ani ručku pozběhnyć. Njebjo a zemja joho njewopřijatej, a tu leži we wuzkim žłobju. Krasnu módrinu je njebjo woblekł a do złota zdrasćił hwězdy, sam je powity z khuduškimi pjeluškami. Syły hordoznych wjerchow, jandźelow, čakaja na pokiw joho wole, a tu so přewostaja službje prosteju človjekow. Hlej, človjeko, Jehnjo Bože leži tu we žłobju, na wołtarju, přepodawajo so swojomu Wótcej. Krasna wóń stupa z tuteje njeznateje swjatnicy k njebju: Posłušnosć a dospołne podaćo do wole Božeje. „Hlej, sym přišoł twoju wolu dopjelnić.“ Tak běše to twoje přećo, o Wótče; njeskónčna twoja sprawnosć sebi žadaše, zo by so za prěni hrěch w raju dosćčiniło z mojej posłušnosću. Hlej tu sym, wopor za cyły swět, zawdawajo tebi njesměrnu česć ze swojim wočłowječenjom a žiwjenjom. — Cyłe žiwjenjo Khrystusowe stoješe pod hesłom: Sym přišoł, dopjelnić twoju wolu. Khudoba, zacpětosć, hida a hanjenjo človjekow, ćerpjenjo a bolostna smjerć bě Wumožnikej wotsudźena. A hdyž so krawny wopor na křižu dokónči, bě poslednje słowo Wumožnikowe: „Je dokonjane“. Twoja wola je so we wšěm stała.

Kajku wučbu maš z toho brać? Też ty sy Boha hněwał, so přećiwo njomu spjećował a joho zaprěwał z hrěchom. Čiń dosć! Budź z woporom! Byrnjež by so do pusćiny podał, wšě zamoženjo khudym rozdawał, sebi najkrućišu pokutu napołožał, njebyli pak swoju wolu Bohu přepodał, njeby to Bohu spodobny skutk był. To wšo pak sebi Bóh wot tebje nježada. Joho wola so ći jewi w Božich kaznjach. Tu so zwučuj! Jim so podwolej we wšěch położenjach, bjez wobmyslenjow a wuměnjenjow. Wopor posłušnosće chce Bóh wot tebje. Njezapowěz jón twojomu Wumožnikej. Rjeńšoho dara Jězus-dźěćatku poskićić njemóžeš. Tuž přepodaj so dospołnje joho swjatej woli, wosebje so napřećiwjejo přiwučenomu hrěchej. Hodowne zwony a kěrluše, wobrjady a Boże służby budźa tebi wopowědować: „Pokoj človjekam, kotřiž su dobreje wole.“ k. g.

A Słowo je so mjaso sčiniło . . .

Před mnoho lětami běše w hodownym času stara dźowka jenoho w holi stojacoho statoka skhorjeła. Před małym woknješkom jeje komorki wupřestrěwachu so sněhběłe hona; tak daloko a šěroko so wupinachu, zo wóčko njemóžeše dohladać jich kónca. Khora, kotraž dźeń a dale słabnješe, njedótkny so skoro ani wjacy jědźe, kotruž jej burowka abo jeje dźowka přinjese. Njeměješe po zdaću žanoho druhoho přeća wjacy, hač zo by sama mohła być a hladać na sněhbělu błyskotatu přestreń, jako by wot tam jej něšto kaž dźiw přińć mělo . . .

Běchu hižo měšnika z cyrkwinskeje wsy zawołali, a ćiše a bohupodaće wočakowaše swěrna dźowka swjatu nóc. Tu wuhlada wo snje na njebju bělu różu, z kotrejež čerwjena róża wurosće, rozkćě a njebjo a zemju z rubinowej čerwjenju pola.

Khora wotewri woči. Běše drje hišće ćěmno w komorcy, ale błyšć widźenja, kotrež bě khora wo snje měła, rozjasnjowaše ju, jako by był běły dźeń. A we njej skhadźachu dopomnjeńki na tamnu różu, kotraž dyrbješe zenć ze zdonka Jesse. Z třepotacymaj hubomaj praješe ćicho při sebi: „A Słowo je so mjaso sčiniło!“ A ponuriwši so khwilu do njewopřijomnoho potajnstwa tutych słowow, přistaji: „A je mjez nami bydliło.“ Na to womjelkny. — „Što móže to dorozemić? Wučeni zawróćeja so před durjemi, kotrež ke žłobju wjedu. Jenož dźěći smědźa zastupić a khudźi pastyrjo we swojim prostym woblečenju. — Ja sym służiła, ale njejsym so hišće cyle sebje sameje wotrjekła. Nětko sym khora. Nichtó nima mje dale kedźbu, nichtó ze mnu njerěči, ja sym za wšitkich njewužitna, bórzy mje wunjesu z tuteje małeje komorćki, a komorćka mi njesłuša, kaž też kašć mi njebudźe słušeć. Ničo mi njesłuša, a nimam dźěsća, kotrež by po mni płakało. Nětko, Knježe, sym cyle ćicha a čakam, hdyž ty přińdźeš a mje domoj dowjedźeš . . .“

Nadobo bu komorka z jasnym błyšćom rozswětlena jako by słónco wóhniwje nad mróčelemi zeskhadźało, kaž hižo často za čas, zo tu khora leżeše. Ale što je to dźensa? Ze sněha wukćěwaja njeličene čerwjene róže, kaž daloko wóčko saha. A kajki dźiw, tam w zdalenosći wot kromy zemje stawa bóžske dźěćatko a kroči po snězy, runu šćežku měri so na burski statok, ke komorcy służowneje. Joho wobličo je cyle jasne, joho wodźew čisćiši dyžli sněh a rjenši dyžli słónčna pruha. —

Njewuprajomna wjesołosć přežołmi khoru, jako by ju zymica třasła; zawrě wóčcy a wupřestrě swojej rucy. A Bože dźěćo zastupi k njej. Połoži swoju ručku na jeje wutrobu — a wutroba zasta. —

Prjedy hač na dworje zapřahnychu, zo bychu kemši jěli, zastupi burowka ze swojej dźowku do komorki służowneje. Njeseštej ji božodźěsćowy štomik, a k tomu wšelake słódkosće a nowe linjane šaty.

„Wona spi“, praji ćiše dźowka maćeri.

Położištej jej sněhběłe šaty na poslešćo a woteńdźeštej mjelčo, swěčki na božodźěsćowym stomje zaswěćiwši.

„Dyrbiš, prjedy hač wotjědźemy, hišće junu za swěčkami pohladać“, rjekny burowka před durjemi swojej dźowcy. Mózno, zo traš budźe dołho, dołho spać — — —!“

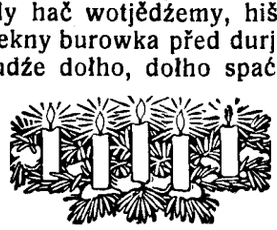

Swjećizna diakonow w tachantskej cyrkwi.

Dźensa před tydźenjom buchu subdiakonojo Pawoł Scheffel z Budyšina, hrabja Hadam Schall z Huski, Jurij Reichelt z Drježdźan a Mikławš Locka z Kamjenicy na diakonow wuswjećeni. Njedźiwajo dźěławoho dnja běchu so mnozy wěriwi zešli, zo bychu swědkojo byli rjanych liturgiskich nałožkow, kotrež so tak mnohe a nježne wokoło tuteje swjećizny pletu, kiž je posledni skhodźeńk před měšniskim powołanjom a jako dźěl měšniskeje swjećizny hižo sakrament. Najdostojniši knjez biskop wudźěli ju na mjelčacej Božej mši. Swjećizna so wotmě po wuspěwanju epistle. Swjećomni běchu tak zdrasćeni, kaž při swjećiznje na subdiakonow, w prawicy zasy zaswěćenu swěčku a w lěwej rucy stolu a dalmatiku. Zawodne přihoty wotměwaja so tak kaž při swjećiznje subdiakonow. Po wotpołoženju mitry wuspěwa biskop, na stole (faldistorium) sedźo, nad kandidatami eucharistisku swjećacu modlitwu a napołoži kóždomu ruku. Na to wozmje stolu, ważny rozdźěl poruno subdiakonej, a napołoži ju na lěwe ramjo k prawym bjedram. Na to dóstanje swjećeny dalmatiku, a jako znamjo prědarskeje mocy poda so jomu sćeńska kniha. Dokónčne wobrjady su nimale tesame kaž při swjećiznje subdiakonow. Na kóncu napomina biskop nowoswjećenych, dóstateje dostojnosće sebi wědomi być a tak so zadźerżeć, zo kóždy čas Bohu Wjeršnomu so spodobaja.

Diakon měješe w prakřesćanskej cyrkwi wulkeje ważnosće, wosebje na social-karitativnym polu. Po wuwiwanju romskeje liturgije dósta też při wołtarju pódla biskopa wuznamne liturgiske městno. Tale samotnosć jako wosebity pomocnik biskopa namaka w nałožku diakonatskeje swjećizny hač do dźensnišoho dnja swój wuraz. Mjez tym zo při wudźělenju měšniskeje swjećizny wšitcy přitomni měšnicy z biskopom nowoměšnikej rucy napołoża, tak napołoži při tutej swjećiznje jenož biskop diakonej swoju ruku.

Po nětčišim cyrkwinskim postajenju ma diakon prawo prědować, křćić a swjatu eucharistiju wudźěleć. Tola je tuta móc a dostojnosć zwjetša zwjazana, t. r. wona so njewukonja. Jedyn najrjeńši privileg (předprawo) je swjećizna jutrowneje swěcy na jutrownej soboće. Hdyž biskop diakonam ruku napołoži, dyrbja přitomni wěriwi Boha prosyć, zo bychu swjećeni w našim zwjeršnym času japoštołsku zmužitosć arcymartrarja Šćěpana, wjesołu woporniwosć swj. Ławrjeńca a ducha lubosće swj. Franciska měli, kotřiž su najwuznamniši zastupjerjo swjatoho stawa diakonow w njebjeskim dworje.

Na kóncu Božeje mšě wobroći so wyšši pastyr na swojich lubych diakonow, napominaše jich w khutnych słowach, sebi stajnje wědomi być přewzatych winowatosćow a Wjeršnoho wo hnadu, pomoc a žohnowanjo k jich dopjelnjenju prosyć. Wosebje pokaza na wulku ważnosć prědowanja, po kajkich pućach a srědkach móže so stać, zo je wuspěšne a skutkowne. Ze zhromadnej modlitwu za wuswjećenych skónči so swjaty skutk, a znutřkownje pozběhnjeni wopušćichu wěriwi swjate městno. Za lětko a dźeń wuswjeća so diakonojo na měšnikow. Jich přiwuzni běchu bohaće zastupjeni, też někotři zwonkowni duchowni běchu přikhwatali.

Swjata hwězda Božeje nocy.

F. J. Weinrich.*)

A jědla wyska, wyska šmrěk:
K nam z njebjes Bože dźěćo jědźe.
Wšěm njese pokoj, měd a lěk,
Kiž hinu w lubosćach a w bědźe.
Ćišinski.

Bumps!

„Čert a hela, moja heja!“ hłuboko zakorča mužski hłós.

„Hdźe pak sy to zasy morsnył“, hišće połspicy žona so wopraša. Wotmołwy pak njedósta. Město toho poča muž žałosćić: „Marjanka — moja hłowa — Marjanka — sonił sym — ow moja hłowa.“ Čorna ćma jstwu zaměhaše. Widźeć ničo njebě. Ale słyšeć bě, kak Iwan z hłowu wiješe; přetož joho hłós bě kaž kolebawka jónu tu, jónu tam słyšeć.

„Ach, daj mi měra“, žónska njespokojnje zawoła.

Tola muž so posmja a poča mjelčo šukotać: „Měj měr! Kaž ja! A potom spytaj! Spytaj 'noż! Spytaj! Tajki sónik, kajkiž jenož Duch Swjaty dawa, žana žónska hłójčka tak khětře njewusoni!“

„Kak by to też mohła, hdyž ani kapki wódki njedóstanje! Hdyž naš pan Iwan samo kóždźičku kapčičku z wusow sam sebi wotliza!“ směšeše hižo žiwiša žona.

„Aj, aj! Dźens pak dóstanješ samo kapku wina“, praji khětře Iwan na tute směchi. „Słuchaj! To spju a póčnu sonić. A sonjo znowa spju, ale nic tu zady pjecy, w našej heli, ně, wonka na polu wosrjedź našeje pšeńcy. Bě hižo posyta a stwjelca a snopy kołowokoło rozbrójene ležachu. Jasnje je widźach, kaž złoto! Tu nadobo nawali so hromada ludźi z města na naše polo a započachu hrabać za našej pšeńcu! Zawěrno! Cyle tak kaž to dźensa činja, po tym hač čerćik Lenin ze swojimi legijónami nad nami sedźi. A ja, što ja započach? Wotućich wězo! Zabórčach, stanych a wzach tomu joho stwjelco z horšće a tomu ... To so do mnje dachu, mje pobichu a do mnje teptachu, dóniž bjezmócny njeležach. Słowčka pak žanoho miknył njejsym. Njejsym rejił! Njejsym bjakał, ani pišćał! Jenož modlił so sym! Haj, to sym činił! A sta so, nětk słyš! Nadobo zemja rżeše, kaž bychu wójska wojakow po njej

*) W němskim: „Marfa, die Sternsingerin“. W stawiznje basnik z prěnja nas pomina, zo njebychmy byli lózy a hrubi wbohim swojim sobućłowjekam, ale lubi a mili! Přetož kóždy, też najwoludniši človjek, je tola človjek a dźěćo Bože, kotrež Bóh snadź bóle lubuje hač — nas. (Maruša, w błyšću wulkeje swětłosće!)

W stawiznje basnik z druha (zymboliscy, ale wěrnje) rozjasnja, kak Bóh luby Knjez, swjata hwězda lubosće a miłosće, wšu ćežu žiwjenja, też najhórše horja mandźelstwa (Maruše) wołóża a posłódża, jeli nož smy Bohu swěrni, njebojaznje přisłušnu česć Jomu dawajo (swjate swjeco na čestne městno!) hrěchi wobželnjujo, kruće so dowěrjejo (kak zymna, zmjerznjena bě Marjancyna wutroba!). Boha wutrajnje prosymy (w kak ćežkim dóńće stoji tu Iwan!), zo by nam tola skónčnje swoju lubosć a miłosć wobradźił. W Božej lubości je nam wša ćeža lohka, haj zminje so — kaž wboha Maruša. Bjez modlitwy pak njedóstanjemy lubosće, bjez lubosće zańdźemy wěčnje do hele (wěščenja Iwana swojej žonje!).

Z Łužicy a Serbow.

Marko Smoleŕ 80 lět.

Štó joho njeby znał, hłownoho redaktora „Serbskich Nowin“ a woporniwoho prócowarja wo naš serbski narod? Jeli traš nic wšitcy wosobinscy, znajmjeńša po mjenje tola wšitcy, kiž so Serbja mjenuja, wědźa, štó Marko Smoleŕ je a zo ma wosebitoho wuznama za naše kulturne dźěło. W młodych lětach hižo Marko Smoleŕ stupi na ważne městno přewzawši po swojim nanje, našim sławnym wótčincu Janu Arnoštu Smolerju čišćeŕnju a nakładnistwo, Smolerjec swójbje słušace. Wulke njeseše nětko zamołwjenjo. Njemóžemy tu rozpisować wulki wuznam Smolerjec wobkhoda za naše serbske pismowstwo, Marko Smoleŕ je čišćeŕnju a nakład stajnje rozmnožał a wudospołnjał. Na rjane wuspěchi zhladowaše. Kelko prócy a dźěła je nałožował na „Serbske Nowiny“, kotrež z wulkej lubosću a pilnosću zastarowaše wot lěta 1880 hač do poslednjoho časa. W stawiznach serbskoho pismowstwa a nowinarstwa je Smolerjowe mjeno trajnje zapisane. Z njewšědnej zahorjenosću je Marko Smoleŕ dźěłał a woprował za serbski narod, za evangelskich a katolskich Serbow a wjele dobrych přećelow je dobył. Wšitcy spominaja na njoho z wutrobnymi přećemi a prostwu k Bohu, zo by česćenomu starcej hišće dołho krutu strowotu zdźeržał, a zo chcyło Boże dźěćo jomu a joho swójbnym wobradźić měr a pokoj a hnadu njebjes w bohatej měrje!

Towarstwo ss. Cyrilla a Methoda też na tutym městnje wupraja swoje wutrobne zbožopřeća!

Z Ralbic. Njedźelu po rańšich spěwaše kniez faraŕ „Wótče-naš“ za ćežkokhoru, po wulkich kemšach Brojerjec-Pjekarjec Hanje dobroprošeše, a připołdnju hižo bě wona njebo h, starobu 83 lět 5 měs. docpěwši. Pjatk wona hišće wokoło khodźeše, w nocy ćežko skhorje a sobotu připołdnju bu domawobstarana. Běše sebi přecy přała, zo tola dołho na khorołožo přišła njeby, dokelž dźěn přiwuznych při sebi njeměješe. Pjekarjec Hana je w młódšich lětach dołho w Drježdźanach służiła. Běše sebi z knježstwom wučiniła, kóždu njedźelu a swjaty dźeń z dobrej khwilu kemši hić směć; za to wosta radšo popołdnju doma. To so knježstwu lubješe. Dźećí jeje knježstwa ji za to česćownosć a dźakownosć wopokazowachu; kóžde lěto ju wjacy króć w Ralbicach wopytachu a jej stajnje něšto sobu přinjesechu, a žane lěto njejsu zabyli, jej bohate bożedźěćo pósłać. Na poslednim jeje puću zańdźenu srjedu ju přewodźachu — 4 wosoby — na wosadny kěrchow. — Pjekarjec Hana bě dobra, swěrna, bohabojazna duša. Rady wona kóždomu pomhaše, štóž jej nuzu skoržeše. Bě radšo sama khuda, hač zo by druhoho tradać widźała. Bě zlutniwje, jednorje žiwa. Tak měješe přecy něšto za druhich wyšše a też za cyrkej. K wobnowjenju Ralbičanskeje farskeje cyrkwje w lěće 1906 je z Drježdźan rjanu hromadku swojich nalutowanych pjenjez pósłała. Bóh luby Knjez mytuj jej to wšitko z njezachodnej krónu zbóžnosće, też za wšu zwólniwosć a dźěło, z kotrymž je we swojej wysokej starobje někotromužkuli pomhała.

Z Ralbic. (Droha pšeńca.) K hodom sebi kóždy rady wosuški napječe. Tak pomysli sebi też jedyn, hdyž widźeše, zo su Lebzec pšeńcu młóćili. Z pomocnikom so póndźelu w nocy na puć nastaji k Lebzecom, wočini sebi bróžeń, nahrabaštaj dwaj měchaj namłóćeneje pšeńcy z pluwami a njeseštaj jej z dwora něhdźe do khowanki, wrota wočinjene wostajo. Na to wonaj njemysleštaj, zo mohł tu něchtó wotućić. Tak dohlada so hospoza při jasnym měsačku, zo su bróžnine wrota wotewrjene. Čaka. Za poł hodźiny přińdźeštaj wróćo, nahrabaštaj sebi druhej dwaj měchaj. Ale tu — hdyž z měchomaj na khribjeće zasy z dwora ćehnještaj, wustupi hospodaŕ ze swojimi ludźimi z khěže, popadny jenoho paducha, mjez tym zo druhi měch wot so waliwši ćekny. Hdyž dale hladachu, namakachu dwě žonjacej kolesy. Po jutrnach so bórzy powěsć roznjese, zo su paducha popadnyli, štož zbudźi wulke spokojenjo, dokelž bě so tu hižo wjacy króć w poslednim času kradnyło. To budźe nětko drcha pšeńca, kotruž běše tuńšo měć mohł, hdy by knjeza Lebzu wo nju prosył.

„Krajan“

je nastupił swój puć do Serbow. Rjenje je wuhotowany — wjele rjanoho Wam sobupřinjese! Do wšěch statokow a bydlenjow joho přećelnje přijimajće!

šle! Štó to takle khodźi, so prašach, a pozběhnych hłowu. A što tam z daloka wuhladach?“

Iwan so mjelčo k swojej žonje přikhili: „Sylny muž! Wysoki kaž šmrěk — što bamborju — kaž wěža wysoka do njebja sahaca. Tón so ke mni bliżeše. A woči so jomu pyrještej kaž hwězdy njebja. A broda we wětrje stoješe, tak duješe. Ale hižo z daloka, prjedy hač dóńdźe docyła na polo, wjesele so směješe, přetož — ale to wšak ty mi wěrić njebudźeš — jomu na ramjenomaj sedźeše, joho brody kruće so dźeržo, dźěćo! Te so mjelčišo směješe, ale směješe so radostnišo hač tón, kotryž je na ramjenjomaj njeseše.

A dźiw njebjeski! Słónco z njebja postupi a dźěše za dźešćom kaž podwolna wowca. Ale prajić ći dyrbju: słónco bě kaž sćin pornjo swětłosći dźešća. Tak swětle, tak błyšća-połne bě te dźěćo, ach, dowuprajić ći njemóžu . . .“

„A što je te dźěćo wuskutkowało? Je dha so jenož smjało a swěćiło?“ zywaše žno zasy žona mužej napřećo.

„Ničo dale“, mjelčo Iwan, ničo dale njeje činiło!“

„Ničo“, nětk žona započa, poskoči do jstwy dele, placaše sebi na bjedra a do bristwow kaž cyła dźiwja . . . a šćerješe so šamawje: „Ničo? Docyła ničo? To je mi krasna wobrada! To je mi rjane dźěćo! A byrnjež by z njebjes było . . . Što jom' wša ta krasa pomha, hdyž žaneje mocy nima!“

Muž womjelkny — khwilku. Potom zanórjeny do swoje zbóžnosće mjelčo k sebi khodźeše: „A tola je dobre tute dźěćo. Ju wšak, dobre je, jara dobre! Přińdźe ke mni we snje a přińdźe snadź woprawdźe . . .“ Zlèze z hele, zaswěći swětło a poča so drasćić. Bě na ranjo, patoržicu, a čas z łoža! Jako bě so swój pjezl woblekł, pohladny hišće khětře strachoćiwje zrudny tam, hdźež khachle stojachu, pokřižowa so a pokłoni so tři króć hłuboko před tamnej zasazenej nahej murju, hdźež bě wodnjo jenož mały błędy štyriróžk widźeć, hdźež bě jónu wisało swjate swjećo! Swětło w rucy so hibaše a po jstwi šerješe ćmowy sćin zdrěnoho a zwuhłódnjenoho bura. Z hele smorčeše žona. Iwan přikhili mjelčo hłowu k durjam holčineje jstwy. Stara, rozšěršena broda jomu zatřepota, z wočow kidaše so bół a horjo. Ćichoćiwje słuchaše při powočinjenych jstwicynych duričkach. Hubje pomału so hibotaštej. Iwan so modleše. Z hele zareji žona, joha žona Marjeńka:

„Maruša, ty wohidmo! Stań! Do dźěła!“

Zastróżany so Iwan wokomiknje ze jstwy zminy. Po khwilcy zakwičachu durička, před kotrymiž bě stał. Holičo stoješe we wudwjernach, haj, woprawdźe tu hižo stoješe Maruša wołana. Byrnjež z mjasa runje kaž Marjenka tam za khachlemi a byrnjež z krewje kaž Iwan, jeje nan, kotryž bě runje jstwu wopušćił, njebě holca podobna na žiwoho człowjeka. Kiwkajo dóńdźe pomału hač do srjedź jstwy. Do swěcy hladaše prostare zeleno-žołte suche wobličo. Z mortwymaj wočomaj hladaše wokoło so. Z pjecy bě so Marjeńka, jeje mać, daloko doprědka nakhiliła a wudźeraše na wbohu holcu. Maćernej woči pak sapaštej hidu a

Špitalnja „K swjatomu Duchej" w Budyšinje.

Tuta špitalnja stoješe na lěwym brjozy Šprewje při Drježdźanskej drózy. Bu hakle před někotrymi lětami zwotforhana. Staršich powěsćow wo njej nimamy. Njeznajemy ani lěto założenja, ani mjeno założerja. Z jenych knihow radnoho archiva zhonimy, zo je špitalnja hižo 1370 wobstała. Po dańskich zapiskach, kotrež wo špitalni z lětow 1565 hač 1585 hišće tu su, wobsedźeše ju jedyn wudwor (Vorwerk), kiž k swojomu wužitkej z njej hospodarješe. Za to dyrbješe khowancow špitalnje zastarać. K wobsedźeństwu špitalnje słušeše tež kruch lěsa při nětčišim Mnišońcu, kotrohož mjezow dla wjacykróćna zwada mjez špitalnju a klóštrom Franciskanow nasta, kiž pak so z dobrym skónči.

Najskerje wot lěta 1495 dyrbješe špitalnja na bywacoho tachantskoho propsta dźesatk płaćić, kiž lětnje 1 kórc 2 běrtlaj $2^1/_2$ mascy pšeńcy, 2 kórcaj 2 mascy rožki a 2 kórcaj 2 běrtlai $2^1/_2$ mascy wowsa wučinješe. Tola po wučinjenju z lěta 1845 wukupi so špitalnja z 356 tolerjemi 2 nowymaj krošomaj a 5 pjenježkami wot dalšoho dźesatka.

Při woblehnjenju Budyšina přez kurwěrcha Jana Juria I. wotpali so špitalnja 9. póžnjeńca 1620, natwari pak so 1625 znowa, tola poćerpi hižo zasy 1639 přez Šwejdow a 1779 přez Prusow. W lěće 1801 wutwari so špitalnja tak, kaž ju z poslednich lět znajachmy. Wudawki stajichu so na 1887 tolef 19 krošow. Po bitwje pola Budyšina w lěće 1813 służeše jako lacaret.

Spočatnje přijimachu so do špitalnje najskerje jenož ludźo z natykowacymi khorosćemi. Tute wudawanjo zda so woprawne być, dokelž lěta 1495 Jan z Rechenberka nad Wopakej tachantskomu propstej, tachantej a cyłomu kapitlej swj. Pětra, wosebje pak vikarej při kapali k swj. Duchej 3 hriwny lětneje danje wotkaza, wot kotrychž po postajenjach tachantstwa 2 hriwnje khudźi a 1 hriwnu „vikar wusadnych" dyrbješe dóstać.

Po mjenowanych dańskich zapiskach z lětow 1565—1585 mjenuja so jako khowancy špitalnje 7 wosobow, kaž też hišće druzy potrěbni khudźi a syroty. Tute wosoby rozeznawachu so do „ordinariae" (porjadnych) a do „extraordinariae" (wurjadnych). Wot kotroho časa so posledni přijimachu, njeda so dopokazać, dokelž je so wulki dźěl zličbowankow při wulkim wohnju lěta 1634 a dalšich wohnjach spalił. W lěće 1658 postaji so ličba špitalnych khowancow na 8, zdobom so postaji, zo ma špitalnja potrěbne stare žony, kotrež sebi wjacy swój khlěb zasłužić njemóža, wudźeržeć. Tola pozdźišo su wot tutoho postajenja wotešli a při znowawobsadźenju prózdnych městnow je so wosebje na měšćanske wudowy, a jeli tajkich njebě, na měšćanske dźowki dźiwało. 1803 bu ličba khowancow na 12, 1840 na 15, 1841 na 16, 1844 na 17 a 1847 na 18 postajena. Wot toho časa njebu ličba wjacy powyšena. Kóžda wosoba, kiž měješe so přijeć, dyrbješe hač do założenja zjednoćeneje žónskeje špitalnje 18 hriwnow zastupnoho pjenjeza płaćić, kiž so potom k zapłaćenju potrěbnych wudawkow wuži.

Pódla zastaranja z jědźu dóstachu khowancy w prjedawšich časach zhromadnje k hodom dóńčku butry za dwě hriwnje, k póstnicam poł ćeleća za 12 krošow, za póstny čas za 12 krošow wolija, k jutram běrtl krupow za 24 kr., na swj. Jana dóńčku butry za 2 hriwnje, na swj. Michała

Die Dezemberplakette des WHW 1937/38

zacpěćo. Čorne hłosy jej wisachu kaž šlebjedry daloko do wočow. Bjez dycha takle na nju wudźěraše dołho — na tute čłowječe žiwjenjo, kotrež tu před njej stoješe, kotrež bě z jeje žiwota! A potom šćěrješe so dźiwje, kaž bjez rozoma. A kaž by holca hižo z dawna wědźała, što to rěka, zawróći so a dźěše čelchajo. A za njej křičeše mać, jeje mać Marjeńka:

„Tole sym ja porodźiła? Tole? Němа wot naroda, bjeze wšoho rozoma, njemóže ani rucy hibać, z hłowu wić, njemóže so smjeć ani pišćeć ani „maći" wuprajić. — To je přeměnk! Přeměnk! Čerta dźěćo ty sy!"

Iwan, jeje muž, wonka w zahrodźe wšitko słyšeše. Hłós Marjeńki přez sćěny domčka křičeše. Husto bě to hižo słyšał, ale žwučił so na to hišće njebě. Iwan pozběže pjasć, hrožo tutej maćeri, zwótrě woči sej a pokhiliwši započa do zemje rubać, rubać do zmjerznjeneje zemje. Ach kak twjerda bě tuta zemja. Bě twjerdša hač wutroba joho mandźelskeje Marjanki?

Jasnje klinčeše Iwanowe rubanjo přez ćiche ranjo. Zasy a zasy popřesta a wotmjeta kusy rozrubaneje zemje. Jónu so nahle postróži. Čiste železo pře jasnje brinčeše Njemohło joho přeradźić, přeradźić do rukow bjezbóžnoho wjesnoho sowjety? Iwan so pozběhny a zruna so a hladaše do koła wokoło. Ale nihdźe nikoho njebě. „Dźak ći Božo", zdychny. Hišće bě ćma. Wšě hwězdy pěknje na njebju. Kaž złote knefle na čornym somoće, tak błyšćachu so w zymnej ćmě, na njebju Ruskeje. Jenož w ranju ćma ćěkaše a swětło pomału so zběhaše. — — Iwan zadźiwany khwilku hladaše. Potom da so zasy do dźěła. Hrabaše, hrjebaše, rubaše. Skónčnje połoži sekeru na bok. Z łopaču ryješe hłubšo a hłubšo a dźeržeše skónčnje w třepotacymaj rukomaj něšto štyriróžkate, do šantkow skedźbnje zawite. Pomału wotwobali, łapkam da spadnyć na zemju dele, a štož měješe w rukomaj, to pozběže pomału a ćicho, zbožowny horje k swjatym hwězdam, k njebjesam, kaž měšnik kheluch pozběha na swjatym woporje. Zniži zasy. zbliži k hubomaj a — košeše swjate swjećo.

Kruće k wutrobnu je stłóčo wróći so spěšnje do jstwy. Bórzy na to přińdźe Marjeńka z hródźe. W kóždej rucy bóńk kipy połny mloka a dźěše so kowsajo přeze jstwu. Nadobo wosta prosće stojo. Mloko w bóńkomaj zakiwny. Wótře jachło stoješe kaž přilěpjena a hladaše kruće na čornu sćěnu při khachlach. Tam — tam — wisaše swjate swjećo. Hewak tam ženje ničo widźeć njebě hač blědy bleček. Nětk tam zasy wisaše te swjećo, te stare swjate swjećo, Maćer Boža z dźěśćom Božim. Iwanej, kotryž zady při sćěnje stoješe, bě kaž by joho tučna Marjenka nadobo so zesušiła kaž kołbasa na słóncu. Haj, što 'nož luda, hněw a złoby njedokonjeju — Iwan při sebi mysleše — suša čłowjeka kaž horcota we wohenju ryby. Što 'nož budźe skónčnje hišće zbywać wot mojeje kulojtneje Marjenki, jeli to tak dale pójdźe, ničo wjacy hač syno, hotowe pražić so we heli. Haj, widźeše, to hišće hóršo, zbywać ničo njebudźe hač dołhi, ćeńki jazyk, kotryž čertej samom' mje-

běrtl krupow za 24 krošow, na swj. Burkarta a k adventej skopjace pleco za 12 krošow a šěsć běrtlkow piwa w běhu cyłoho lěta.

Město jědźnoho zastaranja dóstachu khowancy tydźeński pjenjez, kiž hač do lěta 1847 za kóždoho 12 nowych krošow 5 pjenježkow wučinješe. Při tehdomnišej drohoće 1847 bu na 15 nowych krošow, pozdźišo na 2 hriwnje 40 pjenježkow a 1896 na 3 hriwny powyšeny.

Naspomnjenja hódne je, zo bu kamjeńtna pokładnica, kiž hač do lěta 1543 při zakhodźe cykwje k swj. Duchej stoješe, wuhrjebana a při khěžnych durjach špitalnje postajena, hdźež je so při wottorhanju zhubiła.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. W tajnym konsistoriju je 13. decembra Swjaty Wótc 5 nowych kardinalow pomjenował, wo kotrychž je „Posoł“ hižo rozprawjał. Tutón konsistorij mjenuje so tajny, dokelž při nim jenož bamž a kardinalojo so wobdźěluja. Tónkróć bě 31 kardinalow přitomnych. Prjedy hač Swjaty Wótc mjena nowych kardinalow wozjewi, rěčeše k nim wuprajejo wšo to, štož jomu wutrobu pak z wjeselom pak z horjom napjelnja. Dale wozjewi bamž, zo wólbu **armeniskich biskopow** wobkručuje, z kotrejež je nowy patriarch Agagiaman wušoł. A nětk bu na swjatočne wašnjo pjeć nowych kardinalow pomjenowanych. Potom Swjaty Wótc też hišće někotrych nowych biskopow pomjenowa a wozjewi zdobom mjena wšěch arcybiskopow a biskopow, kotrychž bě z dnja poslednjoho konsistorija postajił. Na to bu nowy armeniski patriarch do konsistorija přiwzaty. Swjaty Wótc jomu přeješe wjele zboža. Patriarch so poda do cyrkwje swj. Pětra, zo by při rowje swj. Pětra so modlił a też nad rowom bamža Pia X.

Srjedu 15. decembra dóstachu nowi kardinalojo z ruki Swj. Wótca w swjatočnym posedźenju čerwjeny běret. Při tutej swjatočnosći wobdźěli so z kardinalemi też cyłe bamžowe knježerstwo, bamžowe přećelstwo a diplomatojo. Najprjedy wopokazachu nowi kardinalojo zastupjerjej Khrystusowomu česćownosć z tym, zo joho ruku a nohu košachu. Po tym staji bamž kóždomu čerwjeny běret na hłowu Venediski patriarch kardinal Piazza přečita dźak, kiž kardinalojo Swj. Wótcej wuprajeja. Na to bamž w dlěšej narěči wotmołwi. Wuzběhowaše zasłužby nowych kardinalow wo swjatu Cyrkej a rysowaše wuznam krajinow a městnosćow, na kotrychž běchu dotal skutkowali. Cyle wurjadnje pak wuzběhny Swjaty Wótc nowoho armeniskoho patriarcha, kiž bě sobu přinjesł „postrow z orienta (rańšoho kraja), nad kotrymž słónco wěrnosće a swětło evangelija najprjedy je swěćiło“.

Němska. Na dnju swjatoho Franca Xavera wuhotowa Mnichowska młodźina we domje Našeje Lubeje Knjenje adventsku nabožnosć a druhu njedźelu adventa bě za wysoke Mnichowske šule wosebita pobožnosć, při kotrejž so **wjacy hač 1000 studowacych** wobdźěli. Kardinal Faulhaber k nim rěčeše.

W Maria-Ehrenbergu (njedaloko Fuldy) bu hnadowne swjećo na druhe městno přenjesene. Generalnaj vikaraj Fuldaski a Würzburgski běštaj přitomnaj, wobdataj wot **wjacy hač 100 000 wěriwych.**

Při poswjećenju swjatoho Křiža w Beuthenje prědowaše kardinal Bertram wo swjatym křižu: Křiž nas napomina k wuznawanju wěry, kaž je Khrystus sam wěrnosć swojeje wučby wobkrućił ze swojej krewju na křižu. Z joho krewje bu Cyrkej porodźena. Jeje puć budże přecy křižowy puć, dokelž Cyrkej přecy wostanje swěrna njewjesta Křižowanoho, a joho puć wostanje nastajnje też puć joho Cyrkwje. Wona joho sćěhuje, wobsedźo přeznatursku wěstosć, dokelž jej bu slubjene, zo Khrystus přecy wostanje při njej, a zo joho słowa su wěrnosć a zdźerža płaćiwosće hač do wěčnosće. Tohodla su časy jeje přesćěhanja přecy też byłe časy hordozneje sławy, kaž w časach katakombow. Jednotliwca pak napomina kříž k duchownomu wojowanju, dokelž wuči, zo dyrbi so přewinyć a žiwjenjo polěpšeć a bywa za njoho žórło hnadow. A swójbu kříž napomina k prawomu křesćanstwej a k česćownosći tutoho znamjenja křesćanstwa. Hdźež tute znamjo ma městno we domje a we jstwi, tam swědči wone za to, zo w swójbje hišće paćeŕ so spěwa, njedźela so swjeći a dźěći w nabožnosći so wukubłuja.

Wo swjedźenju Khrysta Krala w Gliwicy piše Hornjošlezyski cyrkwiny časopis takle: „Ženje hišće njeje so katolski lud **z tajkej zahorjenosću** a w tajkej ličbje na swjedźenju wobdźělał, kaž tute lěto.“

Arcybiskop Dr. Konrad Gröber w Freiburgu wupraja w pastyŕskim lisće zjawny dźak swojim duchownym za přisahu swěry, kotruž jomu k swjedźenjej swojoho **40lět-**

---

zubami tči a z kotrymž budże hižo nětko hnydom bjakać, tamać započeć. Ow, moja luba Marjenka! Što hida, hněw a złoby z človjeka nječinja: Čerta djaboła . . .!

„Na — ?“ Iwan zawoła. A wustupi ze skhowa, sam so dźiwajo, zwotkel nadobo telkole zmužitosće nabra.

„Tak je so woprawdźe ke wšej błaznosći a němosći nětk hišće też hłuposć do domu zwažiła“, spodźiwnje měrna Marjanka Iwanej wotmołwi. Iwan wozmy ju za ruku. Ta pak nadobo dźiwje joho wottŕase a započa bjakać a rejić, kaž bychu wšitcy čerći do njeje zajeli:

„Njeje šće nam naš wjesny-sowjeta nadosć kraja a skotu zebrał? Njeżada sebi runje wot nas troje dawki? Dyrbjał šće nam nětk wšitko wzać dla tutoho wobraza tamle, hej? a z ruku chcyše za swjećećom hrabnyć. Iwan za njej spěšnje poskoći.

Woči cyle małej so błyskaštej, broda hrózbnje šerješe, jako blizko před swojej žonu stoješe.

„Ty!“ Hrožaca joho jom' luba třepotaše.

„A ja jón tola hišće ze sćěny ćisnu!“

„Ruka njech ći zeskhnyje!“ reješe Iwan jej napřećo w hrózbnym bórčenju. Ale wona so jom' hroznje wušćěri:

„Je moja ruka kaž kopřiwa? A štó mohł telko z mojej ruku kelkož słónco z kopřinu?“

„Ja.“

Iwan bě to prajił, blizko k njej so přibližo, tak zo broda jeje wobliča so dótkny a ćopły dych jej mjez woči sapny. A w samym wokomiku wupřestrě wón swoju ruku, kotraž bě dotal na khribjeće była skhowana. A w rucy zabłyšći so železna ta sekera.

„ . . . Moja ruka budże Boža ruka, ruka Boža, kotraž twojej rucy zeskhnyć da — moja ruka. A njewotću ći jenož ruku, Marjenka, wjacy, hišće wjele wjacy budu wotćeć pyrbjeć wot tebje a do wohnja ćisnyć, zo njeby wjacy djabołam tyła a jónu wěčnje z nim so paliła, ale zo by była zasy — kaž něhdy — prjedy — moja luba Marjenka!“

Marjenka bě z ruku sebi k wutrobnu dojěła, ale jeje wobličo bě hišće čerwjene kaž pěc. Iwan, jeje mandźelski, słyšeše zasy jeje dych. Wona pak joho z wočomaj šibale měrješe a jeli by 'nož mohła, by so najradšo posměwknyła. Ale to njemóžeše. Tuž so wopraša:

„Što dyrbjał wote mnje wotćeć, Iwanje? — Praj, Iwanje!“

A do wočow jomu pohladawši wuhlada jej połnej sylzow. Kaž łaha tak spěšnje joho wobja a wuzko k njomu so stuli. Iwanej wupadny sekera, ale prózdnej joho rucy njewobjaštej mjasne ćěło žonine. Bjezmócny — wisaštej. Marjenka čuješe, kak Iwan po cyłym ćěle třepotaše. Jeje włosy mačachu sylzy jeje muža.

„Marjenka“, dźeše wón spłakniwje, „Marjenka, moja luba. W cyłych dwaceći lětach naju dźěćo žanoho dobroho słowčka wo tebje njezasłyša. A ja sym wot mojeje maćerki w jeničkim lětku tysac a wjacy hač tysac słowčkow słyšeć mohł, nad mjedom słódkich!“ (Pokročowanjo.)

noho měšniskoho jubileja wobkručichu. Połny radosće wuzběhuje mócnu, swěrnu jednotu, kotraž mjez biskopom, duchownstwom a wěriwymi wobstoji. „Mječ, z kotrymž wojujemy, njeje kowany z worcla abo železa, ně, to je duchowna bróń, z kajkejž samo hišće ruka, hižo třepotata, móže so wobarać. Kajku hordosć začuwam, hdyž widźu swojich duchownych, njech młodych, njech starych, njech w městach, njech na wsach, kak zmužiće wustupuja za swojoho a ze swojim arcybiskopom. Tuta wopřisahana jednota dawa mi najwjetši měr a najrjeńšo mje wozbožuje w dnjach swojoho jubileja: Dokelž z tak wulkotnje rjadowanym wójskom móžemy bjez wšoho stracha so měrić w bitwach Knjezowych."

W rhynskim měsće Versen bu šula zarjadowana, w kotrejž maja so katolikojo wuwučować, kotřiž maja lóšt a lubosć, **w misijónskich krajach,** wosebje w Africy, jako ratarjo abo rjemjeslnikojo **so zasydlić.** Tući su powołani, misijónske dźěło podpjerać a spěchować z přikładnym křesćanskim žiwjenjom.

W měsće Bärenwaldźe, njedaloko Kystrina, bu nowa cyrkwička swjećena. Jednora je, ale dosahaca. Dotal dyrbjachu so wěriwi při Božich służbach spokojić z hosćeńskej žurlu. 27. junija bu zakładny kamjeń położeny. W sćěhowacej nocy pak njedočinkojo kamjeń wułamachu a pod nim zakhowane założeńske wopismo rubichu. Njeskutnikow dotal wuslědźić njemóžachu. Samsny njeskutk je so loni stał we šležskim městačku Vietz.

W Augsburgu swjećeše sotra, franciskanka M. Savina Ertl, jubilej k wopomnjeću na dźeń, kotryž před 40 lětami swoje swjatočne sluby wotpołoži. 40 lět nětk hižo služi swěrnje w Kolpingowym domje w Augsburgu, kotrohož předstojićeŕka nětko je. W běnych lětach bjezdźěławosće namaka w tutym domje wob lěto na 3000 rjemjesłnych pomocnikow hospodu a nasyćenjo.

Francózska. Započatk novembra su wulke powodźenja tu wjele škody načiniłe. Też rěka Gave, při kotrejž Lourdes leži, je z brjohow wustupiła a też swjate městno z wulkoho dźěla powodźiła. Čitamy wo tym takle: Powodźenjo sćěhuje z dołhotrajacoho dešćowanja. Bjeztróštny napohlad so mi poskići, hdyž přińdźech k naměstnej před baziliku. Znajmjeńša metr wysoko tu woda so žołmješe, widźach postawu krónowaneje swjateje knježny, kiž so hišće z wody pozběhowaše. Prózdnjeńca spodźiwnoho zjewjenja pak bě cyle powodźena a wobrónjenjo, swjatnicu škitace, bě rozłamane. Wot lěta 1875 Lourdes tajkoho powodźenja mělo njeje.

Južnosłowjanska. Arcybiskop Dr. Anton Bauer w Zagrebje je 82 lět stary wumrěł. 26 lět dołho je Zagrebsku arcydiecezu nawjedował. Dla wysokeje staroby měješe nětk hižo 3 lěta koadjutora k pomocy. Arcybiskop Bauer ma sławne mjeno. Wulke zasłužby je sebi też dobył přez swoje prócowanjo wo wujednanjo mjez Serbami a Kroatami a wo zbliženjo mjez romsko-katolskej a prawosławnej cyrkwju. Kralowna wudowa a pryncregent Pawoł staj koadjutorej a naslědowacomu arcybiskopej Stepaničej wutrobne sobužarowanjo wuprajiłoj.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

Dopokaz wot Boha.

W jenej zhromadźiznje w C. chcyše junu mudry muž připosłucharjam dopokazać, zo žanoho Boha njeje. Rěčeše takle: „Što tola Bohu wšitko njepřipisuja! Wón dyrbi być wšohowědomy, wšudźompřitomny a wšohomócny. By-li wón wšohowědomy był, potom by też wědźał, zo tu dźensa přećiwo njomu rěču; by-li był wšudźompřitomny, by dyrbjał tule też mjez nami sedźeć a jedyn wot nas by dyrbjał joho tola widźeć, a by-li był wšohomócny, potom by pósłał jenoho jandźela z njebjes, kotryž by mi za moje rěče zawěsće plistu wotłožił."

Lědom bě bohahanjeŕ tole wuprajił, stany druhi muž, přistupi k rěčnikej a šmórny jomu ze sylnej ruku tajku plistu, kajkuž drje w swojim žiwjenju hišće dóstał njebě, prajo: „Wjele dobroho wot Boha toho Knjeza, za tajku wulku fr . . . wón žanoho jandźela wyše nima."

K slěbornomu kwasej.

(Po načisku prosteje serbskeje žónskeje.)

1. Wutroba Waju wša hori so w zbožu
hdyž slubištaj dźensa z nowa sej swěru.
Waj' wóčcy so błyšćitej luboznje,
rucy stej styknjenej k modlitwje.
2. Před pjećadwaceći lětami
zwjazaštaj zwjazk Waju mandźelski;
hnada njebjeskoh' žohn'wanja
Waj wjedźeše do nowoh' žiwjenja.
3. Hdyž wróćo dźensa hladataj,
dny žiwjeńske wšelake widźitaj;
wjele bě rjanych, róžojtych,
tola też někotrych ćernjojtych.
4. Bóh miły je Waju wobhnadźił,
čestnje, hódnje Waj' wudebił,
zo byštaj z čistym mandźelstwom
też druhim byłoj z přikładom.
5. Swěru staj pilnje wój dźěłałoj,
so njesprócnje z lubosću starałoj
za dźěći, kiž Bóh Wamaj dari,
zo byštaj je kubłałoj po joho kazni.
6. Na Boha stajištaj dowěru,
křižiki njeseštaj z' sćerpnosću;
to pokoj njech Wamaj za starobu dawa
a nadźiju rjanoho, wěčnoho zboža.
7. Črjódźička rjana Waj' wobdawa
a horcy dźens paćeŕ k njebjesam woła:
Lubeju staršej', Božo, nam škitaj,
žohn'wanjo njebjeske popřej jimaj.
8. Zdźerž strowej' nam přecy nana a mać
a mnohe lěta chcył jimaj 'šće dać.
Njech błyšćata pycha dźens slěborna
Něhdy so zyboli złoćana.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Hodownička, sobotu 25. decembra 1937:
Bože mšě str. 25—34.

Swj. Šćěpana, arcmartrarja, njedźelu 26. decembra:
Boža mša str. 34; Gloria; modlitwje kaž naspomnjenej; Credo; Praefacija str. 27.

Swj. Jana, japoštoła, póndźelu 27. decembra:
Boža mša str. 38.

Njewinowatych dźěćatkow, wutoru 28. decembra:
Boža mša str. 41.

Nowe lěto, 1. januara 1938: Boža mša sr. 48.

Njedźela, 2. januara 1938: Boža mša str. 50.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 824. ze Sulšec: Jurij Čornak; 825. z Nowoho Łuzca: Marja zwud. Weidlichowa; 826. z Baćonja: Mikławš Smoła; 827. z Pozdec: Jakub Ćemjera; 828. z Haslowa: Marja Zmijec; 829. z Ralbic: Jurij Lěsnaŕ; 830. z Nowoslic: Jurij Möller; 831. z Drježdźan: Madlena Kórjeńkowa; 832—837. z Budyšina: Jakub Hejduška, Loska zwud. Mucyna, Madlena Miechelic, Hana Weclawec, wučeŕ Józef Hajna, insp. Mikławš Pawlik; 838. z Wjazońcy: Jan Winaŕ; 839. z Jitka: Pawoł Janca; 840. 841. z Ralbic: Jan Wowčeŕk, Pawoł Čóška; 842. ze Šunowa: Jakub Šołta; 843. z Nowoslic: Pětr Cyž; 844. ze Serbskich Pazlic: Marja Haš yna; 845.—847. z Njebjelčic: Jakub Pjetaš, Mikławš Pjech, Jurij Leńš; 848. z Baćonja: Jurij Kral; 849. z Haslowa: Jurij Libš; 850. 851. z Měrkowa: Jan Pjetaš, Jan Cyž; 852. 853. z Kamjeneje: Beno Ćemjera, Jan Šrama; 854 z Radworja Jakub Čornak; 855. z Radwořskoho Hja: Michał Bejmak; 856. z Boranec: Jurij Handrik; 857.—859 z Kulowa: Khata Balantowa, Madlena Šołćic, Michał Ćepica; 860. z Kulowca: Jan Kubańk; 861. z Dubrjeńka: Jurij Žur; 862. z Němcow: Jurij Rjehork; 863. ze Sulšec: Pětr Kumer.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1073. P. M.; 1074. M. Š.; 1075. J. M.; 1076. H. B.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1125. P. M.

Štó njeje hišće swój přinošk za tow. swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił ??

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d Schülertor 21.

Wjesna młodosć w Njebjelčicach
přeprošuje na swój
hodowny swjedźeń
ze serbskim dźiwadłom a rejemi 2. swjaty dźeń hodow (26. 12. 1937) wječor w 7 hodź. „Móc wěry" so hraje.
Wjednik wjesneje młodźiny.

Česćenomu wobydlerstwej Kamjenca a susodneje krajiny wozjewjam, zo ***wobkhod swojoho njeboho muža*** *w joho zmysle a po dotalnych zasadach ze swojim synom* ***dale zastaram.***

Prošu česćenych Serbow, zo bychu nam dotalnu swěru wobkhowali a naš wobkhod podpjerali.

Fa. ***Oskar Hirche*** *w Kamjencu*
mějićelka Adela zwud. Hirchowa.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Myslće nětko tež na dobre kachle

za zymski čas! Wšak wěsće, zo ma je na wubjerku we wšěch družinach

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow wšěch družin** za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach.
Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože we wšelakich hódnosćach a barbach.
Kožuchowe podšića, khornarje atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Müllerec *konditařnja*
W Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Dobre a rjane **wobućo** ma na składźe
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej 125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Juria Nitsche
Bohata dróha 8

Kupuju złoto słěbro
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Gardiny we wulkim wubjerku dobre a pjenjez hódne
Kurt Erler, Budyšin, Žitne wikl 28

Bydlenjo w Lejnje
čo. 11 so k 1. januarej abo pozdźišo přenaja.

Šijacu mašinu
trjebanu, ale derje připrawjenu (rukujemy za to) za 22 hr. hnydom předa
Oskar Hirche w Kamjencu
Telefon 774

Kolesace gumije we wulkim wuběrku.
Wobswětlenja we wšěch płaćiznach.
Wšo, štož ke kolesam trjebaće!
Thomasec bratřa
w Budyšinje, Kamjeńtna dr. 16.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža — je na wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Wšitkim, kotřiž su mi při mojim twarje na kajkežkuli wašnjo lubosćiwje k pomocy byli, wosebje też swojim prjedawšim a dźensnišim susodam, wuprajam swój

najhorcyši dźak!

Njech Boże dźěćo mytuje wšitkim tysac króć! Na swojich dobroćerjow při paćerju njezapomnju.

Marja Bělkowa w Khrósćicach.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

časopis

Wudawany wot towařstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Redaktor: can. cap. Jurij Hejduška

Pjećasedmdźesaty lětnik

W Budyšinje
Čišć prjedawšeje Donnerhakec ćišćerńje (Mějićel: Towařstwo swj. Cyrilla a Methoda)
1937

Dosłowo

Z lětom 1937 je „Katolski Posoł“ 75. lěto swojoho wobstaća a skutkowanja dokonjał. Dołhe lěta khodźi wón hižo po Serbach a pyta swój nadawk: nabožne a wótčinske zmyslenjo we swojich čitarjach, sobustawach towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, spěchować a skrućeć, swěrnje dopjelnjeć. Myslu, zo mózu z dobrym prawom prajić, zo je naš „Posoł“ też w zašłym lěće so po tutych we wustawkach našoho towarstwa postajenych zasadach swěru měł a wo zesylnjenjo nabožnoho a wótčinskoho zmyslenja so staral. Je rady w tutym duchu skutkował, dokelž tola njeje rjeńšoho, nadobnišoho a ważnišoho nadawka, hač z kóždoho sobustawa nabožnje a wótčinscy zmyslenoho človjeka tworić pomhać.

Za wšitke dokonjane dźěło budź Bohu Knjezej dźak prajeny, kiž mocy zdźeržuje a poradźenjo wšomu dźěłu dawa.

Wutrobny dźak zawdawam dale wšitkim swěrnym sobudźěłaćerjam a to: kk. duchownym, kotřiž su wotměnjejo zawodne nastawki, nabožne rozpominanja, pisali; wšitkim dopisowarjam, kotřiž su w běhu lěta wšelakore powučace a natwarjace nastawki a powědańčka podawali, abo powěsće z wosadnoho žiwjenja abo rozprawy ze skutkowanja swjateje Cyrkwje po cyłym swěće přinošowali.

Horcy dźak budź też prajeny wšitkim našim wubjerkownikam a roznošowarjam „Posoła“.

Dźakuju so też wšitkim našim swěrnym sobudźěłaćerjam w towarstwowej pokładni, we wobkhodźe a ekspediciji, wot wjednika hač do běharnika; dale našomu ćišćeŕskomu a stajeŕskomu personalej za wšě swěrne sobudźěło.

Nowy lětnik našoho towarstwowoho časopisa smy započeli. Dźeržmy jomu w nowym lěće staru swěru, zo by naš „Katolski Posoł“ dale kaž dotal khodźić mohł po Serbach a swojomu nadobnomu nadawkej służił. To „daj Bóh“.

W Budyšinje, 31. decembra 1937.

Redaktor „Katolskoho Posoła“.

Wobsah:

Strona

Zawodne nastawki a nabožne rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus 1
Japoštołstwo modlenja 5. 43. 73. 101. 127. 165. 193. 221. 257. 285. 321. 349
Wěčne kralestwo 9
Štožkuli wam rjeknje, to sčińće 17
Budźeš zbožny? 25
Hdyž syjeŕ syješe 33
Najwjetša pak je lubosć 39
Swjeći pomocnicy a dobroćerjo 47
Tabor, hora překrasnjenja 53
Ludźibojosć je bjezčestna 61
Dźiwaj na bližšoho 63
Tuta drasta budźe jónu će wobskoržować . . . 67
Twoje jutrowne swj. woprawjenjo 69
Pospyt mordarstwa w Nazareće 77
„Boha je hanił!“ „Što so wam zda?“ 81
„Ja sym žiwy, tež wy dyrbiće žiwi być!“ 91
Ćichi Pjatk a jutrowne Alleluja 92
Poslednje swjate woprawjenjo 97
Kaž Ty nam — tak my Tebi! 105
Swjaty Jurij 111
Što škodźi wěrje? 116
Spěwaj khoral! 118
Duchowne brónje 120
K nam meja přišła . . . 125
Marija, jutrna hwězda, proš za nas! 131
Hdźe sy ty moja radosć, hdźe ja će namakam? 140, 147, 164
Hnada Ducha Swjatoho 141
Křesćanska mać 149, 159
Wostanješ Khrystusej swěrny? 153
Naša młodosć wuznawa so ke Khrystusej 161
Khwalena budź do wěčnosće Jězusowa wutroba 169
Prócujmy so wo wěrnu sprawnosć 174
Mi je žel ludu 183
Ty sy Pětr, skała, a na tutu skału natwarju swoju cyrkej 189
Prózdne a połne łódźe 197
Zbóžnik a město Jeruzalem 203
Přihódne zdalowanjo wot ducha swěta 211
Přez hnadu Božu sym, štož sym 218
Naše rjane kěrluše 220
Myslički k jutřišej primicy 224
„Tutón jedyn ćežki hrěch ženje njewobeńdu!“ 226
Marija — kralowna njebjes 233
Boža předwidźiwosć 239
Zbóžny Franc wot Jězus-dźěćatka 240
Ja sym tajki młodźenc z Naima 247
Naše dźěći a jich swjeći jandźeljo 253
Domawobstaranjo 255
Marija, morja hwězda 261
Přesćěharjo bamžow 265, 269, 279
Wulkomóc lubosće 267
Nowy človjek w Khrystusu 275
Swjata Terejzka z Jězus-dźěćatka 283
Służić je čestne powołanjo 289
Naša duchowna bróń 297
Dušow lěkaŕ 305
Khrystus-Kral 311

Strona

Na Wšěch Swjatych a na Khude Duše w Romje 313
Dźeń a měsac khudych dušow 319
Putnikowanjo na rowy našich lubych zemrětych 322
„Błaznje, tule nóc wužaduju sej twoju dušu wot tebje, a čeje budźe to, štož sy sej nazběraŕ?“ 324
Służownik Boži 327
Skutk Zymskeje Pomocy. — Pastyŕske słowo 328
„Waš Wótc da swojoho dobroho ducha tym, kiž joho wo njoho proša.“ 331
Pomhaj druhomu! To swjatosća! 331
Khrystus přepoda swoje kralestwo Wótcej 333
Swjata Katyrna 334
Waše wumóženjo so přibližuje 337
Misijónske myslički 341
Misijonarojo — rjekojo! 341
Božoh'-dźěśćowy štomik — Boži narod 342
Śće wy ći, kotřiž maja přińć, abo mamy druhich wočakować? 347
Swjaty Mikławš 348
Dar lubosće; misijónski wobraz 350
Nowe cyrkwinske lěto 355
Bjezhrěšnoho podjeća 356
Bjezhrěšne podjećo — puć do cyrkwje 357
Čohodla to křesćenjo činja? 363
Žłobjo — wołtaŕ 371
A Słowo je so mjaso sčiniło . . . 372

Narodno-kulturne nastawki a rozprawy. Stawizny. Powšitkowne wopisowanja a dopisy.

A tola su ptački wobradźałe! 34
Zhromadźizna „Domowiny“ 79
Maćica Serbska (zhromadźizna) 107
† Jakub Špitank ze Zejic 113
Knj. kantorej Jurjej Šołće 119
Kupjel „Marijina Studnja“ 156
Zjězd wojeŕskoho zwjazka we Kasselu 200
Krasny Helgoland 204
Dźěći wojuja wo swjaty křiž 205
Miłosćiwe sotry 206
Wulět na horu St. Bernhard 227
Nowy mlokowy dwór so twari 298
Žiwjeńske dopomnjeńki serbskoho jubilara 306
Cyrkej „K swj. Duchej“ w Budyšinje 336
Marko Smoleŕ 80 lět 374
Špitalnja „K swjatomu Duchej“ w Budyšinje 375

Powědańčka. Powučenja.

W tym so lubosć Boha zjewi w nas, zo Bóh do swěta pósła jednorodźenoho Syna Swojoho, zo žili bychmy přez njoho 11, 19
Tři hodowne wječory 26
Swětne dźěćo na prozy suda 40

Strona

Kak djaboł wo človjestwo wojowaše 48
Djabołske prudła 55, 63
Duška zbóžneje sotry 70
Eucharistiski Zbóžnik 85, 93, 99, 107, 112
Wjesołe dźěćo 85
Syman Cyrenejski 86
Potajna móc wěry 95
Jutry 118
Mzda wutrajnosće a swěry 126
Syn Boži mytuje 129
Hdyž Rhyn tehdom wustupi 132, 141, 148, 155, 163
Spodźiwne warnowanjo 136
Kak Kerkendźenjo do drjewa dźěchu 167
Rjekowstwo 176, 185, 191
Listy z Bärensteina 190, 222, 244, 278, 299, 322, 344, 365
Spodźiwna dowěra na Boha holcy w Syběrskej 198
Njebojazni wojowarjo wo swjatu wěru 213
Bur a wudowa 231
Mjeno njeje hoły zynk 236
Dźiw abo: wuspěch wutrajnosće 237
Maćeŕna modlitwa 237
Wumóžena 241
Njewěra cychnuje jenož swój čas 244
Wótče naš! 245
Bratraj 248
Smil so nad khudym 251, 255
Zawistny a nahrabny 251
List „amerikanskomu“ wujej 256
Tu je ćežko pomhać 259
Wěčna swěca 263
Njewěra so sama khosta 265
Rjekojo wšědnoho žiwjenja 269
Nadobne wuznaćo 272
Miłosćiwa sotra 273
Syrota 277, 285, 292, 299, 307
Witajće k nam 286
Syn nakaza nana 303
Njeprošeny hósć 308
Swjećeny pjenježk 314, 321, 329, 335, 342, 349
Nałožuj čas derje! 315
Kak Jězus-dźěćatko krutu dźěśćowsku dowěru mytuje 364
Swjata hwězda Božeje nocy 373
Dopokaz wot Boha 377

Wšelčizny.

88, 145, 245, 273

Basnje.

Na popjelnej srjedźe 39
Pokutny kěrluš 48
Poroki (wulki pjatk) 84
Pój ke mni, luby Jězusko 97
Tajkile wučeŕ! 123
Dźěći přeja nanej zbožo k šěsćdźesaćinam 136
Veni, Sancte Spiritus! 138

Strona

Kwěćel lubosće meje kralownje 149
K primicy nowoměšnika knjeza B. Špitanka 235
Wyššomu justicn. radźe Leidlerej k 90. narodninam 309
Kěrchowny křiž 314
K slěbornomu kwasej 377

Z cyrkwinoho a nabožnoho žiwjenja w domiznje a w cyłym swěće.

Exercicije w hodownych swjatych dnjach we Wotrowje 4
Miłosćiwe sotry 50 lět w Budyšinje 55
Nowa swjatnica w Drježdźanskim wobwodźe 57
Biskop-koadjutor za Mišnjanske biskopstwo 62

Strona

Swjatočna jězba do Aachena na wustajeńcu swj. powostankow 108, 126, 166, 178, 212
Biskopska swjećizna w Münsteru 112
Što rěka koadjutor-biskop? 112
Šunowska kapałka bu woswjećena 155
Wotrowske wobrazki na „Swjatkownej wutorje“ 157
Złoty jubilej Baćońskeje swjatnicy 170
Někotre Aachenske nabožne drohotnosće (wobrazy) 173, 180, 186, 191
Baćoński cyrkwiny jubilej 185
So domoj wróćiłoj 208
Berlinski biskop — 25 lět měšnik 214
Wěra a cyrkej w Abesynskej 228
Swjatočna primica w Khrósćicach 234
Różant a Marijina Hwězda — Žehelnišćo katolskoho žiwjenja 269

Strona

Našim młodźencam 307
Swjećizna subdiakonow w Budyšinje 364
Swjećizna diakonow w tachantskej cyrkwi 373

Stajne rubriki.

Z Łužicy a Serbow — Cyrkej we swěće — Cyrkwinski přehlad — Cyrkwinske powěsće — Należnosće našoho towarstwa — Dopisy — Knihe, kotrež towarstwo swj. Cyrilla a Methoda poskića — Za wužiwarjow serbskoho misala — Towarstwowy powěstnik — Nawěštki